AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ŞEYHOĞLU MUSTAFA'NIN HURŞÎD-NÂME MESNEVİSİNİN FRANSA ULUSAL KÜTÜPHANESİ TURC 314 NUMARALI NÜSHASI (İNCELEME, METİN, TIPKIBASIM)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YAZAR

İSA GÜNEŞ

DANIŞMAN

Doç. Dr. BÜNYAMİN TAŞ

AKSARAY-2024

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

2006

Evrensel düşünen yereli gözeten...

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ŞEYHOĞLU MUSTAFA'NIN HURŞÎD-NÂME MESNEVİSİNİN FRANSA ULUSAL KÜTÜPHANESİ TURC 314 NUMARALI NÜSHASI (İNCELEME, METİN, TIPKIBASIM)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSA GÜNEŞ

DANIŞMAN: DOÇ. DR. BÜNYAMİN TAŞ

JÜRİ ÜYESİ: PROF. DR. MEHMET ÇEVİK

JÜRİ ÜYESİ: DOÇ. DR. HASAN EKİCİ

AKSARAY-2024

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren ..... (….) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : İSA

Soyadı : GÜNEŞ

Bölümü : TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Şeyhoğlu Mustafa'nın Hurşîd-Nâme Mesnevisinin Fransa Ulusal Kütüphanesi Turc 314 Numaralı Nüshası (İnceleme, Metin, Tıpkıbasım)

İngilizce Adı : French National Library Turc 314 Numbered Copy of Şeyhoğlu Mustafa's Hurşîd-Nâme MESSANI (Review, Text, Facsimile)

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: İSA GÜNEŞ

İmza: ……..

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

JÜRİ ONAY SAYFASI

İSA GÜNEŞ tarafından hazırlanan "Şeyhoğlu Mustafa'nın Hurşîd-Nâme Mesnevisinin Fransa Ulusal Kütüphanesi Turc 314 Numaralı Nüshası (İnceleme, Metin, Tıpkıbasım)" başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

	Kabul	**Ret**	**İmza**
Danışman: (Doç. Dr. Bünyamin TAŞ) (Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi)	☐	☐	
Üye: (Prof. Dr. Mehmet ÇEVİK) (Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)	☐	☐	
Üye: (Doç. Dr. Hasan EKİCİ) (Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi)	☐	☐	

Tez Savunma Tarihi: 27/09/2024

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun …… tarih ve …… sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Aybala ÇAYIR

İmza

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın fikir aşamasından planlanması, yürütülmesi, tashih edilmesi ve tamama erdirilmesine kadar bütün süreçlerde bilgi ve tecrübesiyle bana rehberlik eden ve destek olan değerli danışman hocam Doç. Dr. Bünyamin TAŞ'a en başta teşekkür ediyorum.

Yüksek Lisans ders döneminde kendilerinden çokça istifade ettiğim ve de tez jürimde bulunan değerli Doç. Dr. Hasan EKİCİ hocam ile bölüm başkanımız Doç. Dr. Abdulmuttalip İPEK hocama da teşekkür ediyorum. Tez savunmamıza Ankara'dan teşrif edip jüri üyeliğimizi yapan Prof. Dr. Mehmet ÇEVİK hocama da ayrıca teşekkür ediyorum.

Okul müdürüm Ebubekir ÖZTAŞ ile müdür yardımcısı arkadaşlarım Ramazan ÖZTÜRK ve Baki KILIÇ'a da tez çalışmalarım esnasında iş yükümün önemli kısmını aldıkları ve destekleri için teşekkür ediyorum.

Teşekkürlerin en özelini ise kıymetli eşim Semra GÜNEŞ'e sunuyorum. Okul derslerimin ve işlerimin fazla olduğu ve tezle ilgili yoğun çalıştığım zamanlarda kendisiyle ilgilenemediğimden evin ve çocukların yükünü tek başına yüklenmek zorunda kaldığı ve bana da sabırla katlandığı, maddi ve manevi desteğini her an yanımda hissettirdiği, moral ve motivasyon kaynağım olduğu için kendisine tekrar tekrar teşekkür ediyorum.

Ve son teşekkürü evlatlarıma, gözümün nuru, hanemizin süruru evlatlarıma ediyorum. Eve geldiğimde bütüm yorgunluklarımı alan, bana adeta taze can aşılayan, neşe kaynağım olan Hasan Feyzi, Abdullah ve Muhammed Salih'e gösterdikleri anlayış ve yaşattıkları güzel duygular için çok teşekkür ediyorum.

ÖZET

Edebiyatımıza Fars edebiyatından geçmiş olan mesnevi nazım şeklinin ilk örnekleri XI. yüzyılda verilmeye başlanmıştır. XIV. yüzyılda oldukça yaygınlık kazanan mesnevi, Anadolu sahasında en çok tercih edilen nazım şekli olmuştur. Hatta bu yüzyıldaki birçok şairin divanı olmadığı halde en az bir mesnevisi olmuştur. XIV. yüzyılda Germiyanoğulları topraklarında yetişmiş Şeyhoğlu Mustafa'nın da divanı olmadığı halde Hurşîd-nâme adlı meşhur bir mesnevisi vardır. Eser, Germiyan Beyi Süleyman Şah için kaleme alınmış; ancak eserin tamamlandığı 789/1387 yılından önce şahın ölmesi üzerine Osmanlı sultanı Yıldırım Bayezid'e sunulmuştur. Dinî-tasavvufî konularda mesnevi yazmanın revaçta olduğu bir dönemde Şeyhoğlu, etkisinde kaldığı İranlı şairlerin de tesiriyle aşk konulu bir mesnevi yazmıştır. Hurşîd-nâme'de, birbirlerini görmeden âşık olan Mağrib Padişahı'nın oğlu Ferahşad ile Acem Şah'ı Siyavuş'un kızı Hurşid'in aşkı ve kavuşmaları yolunda karşılaştıkları engeller ve sıkıntılar anlatılmaktadır. Bu çalışmanın birinci bölümünde önce Şeyhoğlu Mustafa'nın hayatı, edebi kişiliği ve eserleri hakkında kısaca bilgi verilmiş; sonra da Hurşîd-nâme şekil ve dil özellikleri yönünden incelenmiştir. Çalışmanın asıl konusu olan ikinci bölümde ise Fransa Ulusal Kütüphanesi Turc 314 numaralı kayıtta yer alan Hurşîd-nâme nüshasının çeviri yazı (transkripsiyon) metni hazırlanarak tanıtımı yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mesnevi, Şeyhoğlu, Hurşîd-nâme, Aşk.

Bilim Kodu: 31402

Sayfa Adedi: 1053

Yazar: İsa Güneş

Danışman: Doç. Dr. Bünyamin Taş

ABSTRACT

The first examples of the masnavi verse form, which was introduced to our literature from Persian literature, began to be given in the XIth century. Mesnevi, which became quite widespread in the XIVth century, became the most preferred verse form in Anatolia. In fact, many poets of this century had at least one masnavi even though they did not have a divan. Seyhoglu Mustafa, who grew up in the territory of Germiyanogulları in the XIVth century, also has a famous masnavi called Hursidname, although he did not have a divan. The work was written for Süleyman Shah, the ruler of Germiyan; however, it was presented to the Ottoman Sultan Yıldırım Bayezid upon the death of Shah before 789/1387. At a time when it was popular to write masnavi on religious and mystical subjects, Seyhoglu wrote a masnavi on love under the influence of Iranian poets. In Hursidname, the Hursid's lover of Ferahsad, the son of the Padisah of Maghrib, and Hursid, the daughter of Siyavus, the Persian Shah, who fall in love without seeing each other, and the obstacles and difficulties encountered on the way to their reunion are described. In the first part of this study, firstly, Seyhoglu Mustafa's life, literary personality and his works are briefly given and then Hursidname is analyzed in terms of its form and language features. In the second part, which is the main subject of the study, the transcription text of the Hursidname copy in the National Library of France (Bibliothèque François-Mitterrand), record number Turc 314 was prepared and introduced.

Keywords: Masnavi, Seyhoglu, Khurshidname, Love

Science Code: 31402

Number of Pages: 1053

Author: Isa Gunes

Supervisor: Doç. Dr. Bunyamin Tas

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU ..... **i**
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ..... **ii**
TEŞEKKÜR ..... **iv**
ÖZET ..... **v**
ABSTRACT ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **ix**
KISALTMALAR ..... **x**
GİRİŞ **1**
BİRİNCİ BÖLÜM **5**
ŞEYHOĞLU MUSTAFA VE HURŞÎDNÂME'NİN İNCELENMESİ **5**
1.1. Şeyhoğlu Mustafa'nın Hayatı 5
1.1.1. Adı ve Mahlası 5
1.1.2. Doğum Yeri ve Tarihi 6
1.1.3. Ailesi 6
1.1.4. Öğrenim Durumu ve Mesleği 7
1.1.5. Ölümü ve Mezarı 7
1.2. Şeyhoğlu Mustafa'nın Edebî Kişiliği 8
1.3. Şeyhoğlu Mustafa'nın Eserleri 9
1.3.1. Mensur Eserleri 9
1.3.1.1. Marzubân-nâme Tercümesi 9
1.3.1.2. Kâbûs-nâme Tercümesi 9
1.3.1.3. Kenzü'l-Küberâ ve Mehekkü'l-Ulemâ 9
1.3.2. Manzum Eserleri 10
1.3.2.1. Hurşîd-nâme (Hurşîd ü Ferahşâd) 10
1.3.2.2. Diğer Manzum Eserleri 10
1.4. Hurşîd-Nâme'nin İncelenmesi 11
1.4.1. Nüsha Tavsîfi 11
1.4.2. Adı ve Yazılış Tarihi 15
1.4.3. Yazılış Sebebi 17
1.4.4. Muhtevası 18
1.4.5. Şekil Özellikleri 22
1.4.5.1. Nazım Şekli 22
1.4.5.2. Ahenk Unsurları 24
1.4.5.2.1. Vezin 24
1.4.5.2.2. Kafiye ve Redif 26
1.4.6. Dil ve İmla Özellikleri 28
1.4.6.1. Ünlü Uyumları 30
1.4.6.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu 30
1.4.6.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu 30
1.4.6.2. Ünsüz Uyumları 33

1.4.6.2.1. Ünsüz Benzeşmesi....33
1.4.6.2.2. Ünsüz Düşmesi....34
1.4.6.3. Ses Değişimleri....34
1.4.6.4. Vezinden Kaynaklı Yazımlar....36
1.4.6.5. İkili Yazımlar....37
1.4.6.6. Arapça ve Farsça Sözcüklerin Yazımı....38
1.4.6.7. Bazı Eklerin Yazımı....39
İKİNCİ BÖLÜM....41
METİN....41
1.1. Metnin Kurulmasında İzlenen Yöntem....41
1.2. Çeviri Yazılı Metin....44
SONUÇ....731
KAYNAKÇA....734
TIPKIBASIM....736
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU.... Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Hurşîd-nâme Fransa Ulusal Kütüphanesi Nüshası Tavsîfi ……..… 14

Tablo 2. Hurşîd-nâme'deki Nazım Şekilleri ……...…… 23

Tablo 3. Hurşîd-nâme'deki Vezinler ve Bahirler ……..……..…… 25

Tablo 4. Çevri Yazı (Transkripsiyon) Alfabesi ……..…… 43

KISALTMALAR

a.g.:	Adı geçen
C.:	Cilt
Doç. Dr.:	Doçent Doktor
Hz.:	Hazret (i)
H.:	Hicrî
M.:	Miladî
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
Prof.:	Profesör
TDK:	Türk Dil Kurumu
TDV:	Türkiye Diyanet Vakfı
t.y.:	Tarih yoktur
ss.:	Sayfa aralığı
vb.:	Ve benzeri
yy.:	Yüzyıl

GİRİŞ

İkili, ikişerli anlamına gelen (Ünver, 1986, s. 431) mesnevi; her beyti kendi içinde kafiyeli olan, beyit sayısı bakımından hiçbir kısıtlama olmayan ve aruzun genellikle kısa kalıplarıyla yazılan bir nazım şeklidir. Edebiyatımıza Fars edebiyatından geçmiş, gazel ve kaside ile beraber en yaygın kullanılan nazım şekli olmuştur. Her beytin kendi arasında kafiyeli olması şaire yazma kolaylığı sağlamış, 20-30 beyitten oluşan mesnevilerin yanında binlerce beyitten oluşan uzun mesneviler de yazılmıştır. Uzun soluklu olayları anlatmak için tercih edilen mesnevi, klasik edebiyatta hikâye ve roman vazifesi görmüştür (Çelebioğlu, 2018).

Bazı istisnaları bulunmakla birlikte mesneviler genellikle giriş, konu (âgâz-ı destan) ve bitiş (hatime) şeklinde üç ana bölümden oluşur. Bu üç ana bölüm kendi içerisinde farklı bölümlere ayrılabilir. Giriş bölümünde besmele, tahmid, tevhid, münacat, naʾt, miraciye, mu'cizat, din büyüklerinin övgüsü (medh-i çehâr-yâr-i güzîn, Hz. Hamza ve Abbas, Hz. Hasan ve Hüseyin, dört mezhep kurucusu, on iki imam, diğer din büyükleri) medhiye (padişah ve diğer devlet büyüklerinin övgüsü) ve sebeb-i te'lif vardır. Konunun işlendiği bölüm, mesnevinin ana bölümüdür. Konu bölümü "âgâz-ı dâstân, matlaʾ-ı dâstân, âgâz-ı kıssa, âgâz-ı kitâb, ibtidâ-i dâstân…" gibi başlıklarla başlar. Dinî, tasavvufî, ahlakî, mizahî, öğretici, aşk, savaş, kahramanlık, bir şehrin güzellikleri gibi çeşitli konular bu bölümde işlenmiştir. Şairler; anlatımı monotonluktan, sıkıcılıktan kurtarmak ve renklendirmek için bu bölümde gazel, murabba, tardiyye vb. gibi nazım şekilleri kullanmışlardır. Bitiş (hatime) bölümü, mesnevide olayların sona erdiği bölümdür. Bu bölüm de giriş bölümü gibi belli bir plana göre düzenlenir. Şairler eserin tamamlanması dolayısıyla Allah'a hamd ü senada bulunur. Eseri sunduğu kişiye dua eder, kendisiyle övünür, meşhur mesnevi şairlerini ve bunların eserlerini zikreder. Eserin adını, toplam beyit sayısını, yazılış zamanını veya bitiş tarihini söyleyip okuyucudan hayır dua ister (Kartal, 2013).

Türk edebiyatında XI. yy.dan itibaren Yûsuf Has Hacib [Kutadgu Bilig (1069/1070)] ile başlayan mesnevi yazma geleneği, zamanla yaygınlaşmış ve klasik Türk edebiyatının sonuna kadar sürmüştür. Bu alanda Yunus Emre'nin *Risâletü'n-Nushiyye*'si, Mevlana'nın *Mesnevi-i Manevî*'si, Şeyyâd Hamza'nın *Yûsuf u Züleyhâ*'sı; Gülşehri'nin *Mantıku't-Tayr*'ı, Âşık

Paşa'nın *Garîb-nâme*'si, Ahmedi'nin *İskender-nâme*si ve Şeyhoğlu Mustafa'nın *Hurşîd-nâme*'si XIII ve XIV. yüzyıllarda yazılmış önemli mesnevilerdir. Mesnevi, XIV. yüzyılda Anadolu sahasında en çok tercih edilen nazım şekli olmuştur (Şentürk, 2002, s. 5-8). Sonraki asırlarda şairler için bir üstünlük ve övünç kaynağı sayılan "divan sahibi" olmak, bu asırda mesnevi sahibi olmak şeklinde kendini göstermiştir. Bu yüzyıldaki birçok şair, divan sahibi olmadığı halde en az bir mesnevi sahibi olmuştur. Nitekim Şeyhoğlu Mustafa'nın elimizde divanı olduğuna dair bir bilgi yoktur; ancak bir mesnevisi vardır. Mensur türde eserleri de olan Şeyhoğlu'na asıl ününü kazandıran eseri, *Hurşîd-nâme (Hurşîd ü Ferahşâd)* adlı mesnevisidir. Bu mesnevide Şeyhoğlu, kendisine kadar süregelen dinî-tasavvufî konulu mesnevi geleneğinin dışına çıkarak aşk konulu bir mesnevi yazmıştır. Eserde birbirini görmeden âşık olan Acem şahının kızı Hurşîd ile Mağrib padişahının oğlu Ferahşâd'ın aşkı ve kavuşmaları yolundaki engeller ve çekilen sıkıntılar anlatılmıştır.

Hurşîd-nâme, konu yönünden şairin etkisinde kaldığı önceki yerli şairlerin ve İranlı şairlerin eserlerinden izler taşır. Yalın anlatımı, atasözü, deyim ve halk söyleyişleri ile ifadenin güçlendirilmiş olması, eseri tekdüzelikten kurtaran ve kahramanlar ağzından farklı vezinlerde söylenmiş gazellerle süslenmiş olması ve tahkiye gücünün iyi olması Hurşîd-nâme'nin dönemin ve bütün Türk edebiyatının başarılı mesnevileri arasında yer almasını sağlamıştır.

Ahmedî, Ahmed-i Dâî, Şeyhî gibi Germiyanoğulları Beyliği döneminde yetişmiş olan Şeyhoğlu Mustafa; Türkçe, Arapça ve Farsçaya vâkıf, manzum ve mensur türdeki tercüme ve telif eserleri ile Türkçenin gelişmesine katkıda bulunmuş önemli bir XIV. yüzyıl şairidir.

Bu çalışmada; Hurşîd-nâme'nin Fransa Ulusal Kütüphanesi, El Yazmaları Bölümü Türkçe 314 numaralı kayıttaki nüshasının çeviri yazılı (transkripsiyonlu) metni hazırlanarak dünyasının istifadesine sunulması amaçlanmıştır.

Çalışmada öncelikle literatür taraması yapılmıştır. İlk olarak 1937-38 senesinde İstanbul Üniversitesi Türkiyat Enstiüsünde Hurşîd-nâme üzerine bir lisans tezi hazırlandığı bilgisine ulaşılsa da çalışmanın kendisine ulaşılamamıştır. 1960-61 senesinde de yine aynı üniversitede Faruk Kadri Timurtaş danışmanlığında Sevin Özbayram ve Ayla Sökmen isimli iki lisans öğrencisi eserin Süleymaniye ve Manisa nüshalarını karşılaştırmak suretiyle bir çalışma yapmışlardır. Metnin 3725. beyte kadar olan kısmını Sevin Özbayram, diğer kalan kısmını da Ayla Sökmen bitirme tezi olarak hazırlamışlardır. Bu çalışmaların başında Şeyhoğlu Mustafa hakkında kısa bir bilgi verilmiş, ardından eserin gramer incelemesi yapılmış, sonra bir lügatçe konulmuş ve metin çevirisi yapılmıştır. Bu birkaç lisans tezinden

başka *Hurşîd-nâme* metni üzerine yapılmış en kapsamlı çalışma, Erzurum Atatürk Üniversitesi hocalarından Prof. Dr. Hüseyin Ayan'ın "Şeyhoğlu Mustafa, Hurşîd-nâme (Hurşîd ü Ferahşâd) [İnceleme-Metin-Sözlük-Konu Dizini]" başlıklı çalışmasıdır. Hüseyin Ayan, bu çalışmasında *Hurşîd-nâme*'nin Berlin, Hamidiye (Süleymaniye), Muradiye (Manisa), Paris (Bibliothèque Nationale de France) nüshalarını karşılaştırarak tenkitli metnini hazırlamıştır. Ayan (1979) bu çalışmasında, müellif nüshasına ulaşılmadığından ve müstensihlerin hatalarından dolayı metni kurmaya esas aldığı nüshaların hiçbirisini doğru bir metni teşkil etmeye yeterli görmemiştir. Bundan dolayı kendisi adeta şairin yerine geçtiğini ve metin tamiri yaparak bir nevi beşinci nüsha hükmünde yeni bir metin oluşturduğunu belirtir. Oluşturulan bu yeni beşinci nüsha metnine göre eser, 7903 beyitten oluşmaktadır.

Hurşîd-nâme üzerine daha sonraları yeni bir metin çalışması yapılmamış, yapılan çalışmaların hepsi de eserin muhtevası ve dil özellikleri üzerine Ayan'ın (1979) bu çalışmasından faydalanılarak hazırlanmış inceleme çalışmalarıdır. Tarafımızca yapılan çalışma uzunca bir aradan sonra yapılan ilk metin çalışması olması bakımından önemlidir. Çalışmaya esas olan Fransa Ulusal Kütüphanesi nüshası Hüseyin Ayan'ın çalışmasında da kullanılmıştır. Ancak ilgili çalışmada bu nüsha doğrudan neşredilmemiş, dört nüsha karşılaştırılarak bir edisyon kritik yapılmış ve yazar tarafından beşinci bir nüsha oluşturulmuştur. Edisyon kritik çalışmaları bir taraftan önemli olmakla birlikte diğer taraftan birtakım mahzurları içinde barındırmaktadır. Tarihî metinlerin eldeki nüshalarının ayrı ayrı neşredilmesi gerekliliğine istinaden bu çalışmada Fransa Ulusal Kütüphanesi el yazmaları bölümünde Turc 314 arşiv numarasıyla kayıtlı nüshanın çeviri yazılı yayımı amaçlanmıştır.

Şairin hayatı hakkında tezkirelerde fazla bir bilgi olmayıp eserlerinden çıkarılmış kısıtlı bilgiler vardır. Bu konuda önce Akün (1979), sonra da Yavuz (2010), yazdıkları ansiklopedi maddelerinde şairin hayatı hakkındaki bulguları aktarmışlardır. Ayrıca Şeyhoğlu'nun *Kâbus-nâme Tercümesi* üzerine çalışan Doğan (2020) da şairin hayatı ve eserleri hakkında yaptığı çalışmalardan hareketle bilgi vermektedir. Şeyhoğlu'nun hayatından bahseden bunların dışındaki kaynakların çoğu bu üç kaynağı referans alırlar. Bu çalışmada da, şairin hayatı ile ilgili zikredilen bu kaynaklardan yararlanılmış ancak asıl ilgili Hurşîd-nâme nüshası metnindeki bilgilerden hareketle çıkarımlarda bulunulmuştur.

Hurşîd-nâme'nin Paris nüshası diye bilinen Fransa Ulusal Kütüphanesi, El Yazmaları Bölümü, Türkçe 314 numaralı kayıttaki nüsha esas alınarak yapılan bu çalışma; iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümü; Şeyhoğlu'nun hayatı, edebî kişiliği,

eserleri ve Hurşîd-nâme'nin incelemesine yöneliktir. Şairin hayatı; kendi içinde "Adı ve Mahlası, Doğum Yeri ve Tarihi, Ailesi, Öğrenim Durumu ve Mesleği, Ölümü ve Mezarı" gibi alt başlıklar altında tanıtılmaya çalışılmıştır. Sonra da "Şairin Edebî Kişiliği ve Eserleri" tanıtılmıştır. "Hurşîd-nâme İncelemesi" başlığı altında, "Nüsha Tavsifi, Eserin Adı ve Yazılış Tarihi, Yazılış Sebebi, Muhtevası, Şekil Özellikleri, Dil ve İmla Özellikleri" gibi alt başlıklar altında eser tanıtılmış ve incelemeye tabi tutulmuştur.

Çalışmanın asıl kısmını oluşturan ikinci bölümde önce metnin hazırlanmasında izlenen yöntem ortaya konmuş, sonra çeviri yazı (transkripsiyon) tablosu verilmiş ve de nüshanın çeviri yazılı (transkripsiyonlu) metni hazırlanarak tanıtımı yapılmıştır. Bu bölümde yer alan metnin beyit numaraları tarafımızdan verilmiştir. Sonuç kısmında ise çalışma ana hatlarıyla özetlenmiş, elde edilen bilgiler ve bulgular verilmeye çalışılmıştır.

XIV. yy. Türk edebiyatının önde gelen şairlerinden olan Şeyhoğlu Mustafa'nın Hurşîd-nâme adlı mesnevisinin ilgili nüshası temel alınarak yapılan bu çalışmanın ilim ve kültür dünyası için faydalı olacağı ümit edilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞEYHOĞLU MUSTAFA VE HURŞÎDNÂME'NİN İNCELENMESİ

1.1. Şeyhoğlu Mustafa'nın Hayatı

1.1.1. Adı ve Mahlası

XIV. asrın ikinci yarısında Germiyan coğrafyasında yaşadığı tahmin edilen Şeyhoğlu'nun adı, Hurşîd-nâme'nin 141. beytinde "Mustafa" diye geçer:

gözümi göñlümi ṭoldur ṣafādan
ayırma muṣṭafāyı muṣṭafādan (7a/141)

Akdoğan (1979), Germiyan sarayında yetişmiş XIV. yüzyılın bir başka önemli şairi, aynı zamanda Şeyhoğlu'nun rakibi olan Ahmedî'nin divanında Şeyhoğlu'nun adının "Mustafa" olarak geçtiğini söyler.

Akün (1979), Şeyhoğlu'nun adının uzun yıllar tezkireci Sehi Bey ve onu referans alan yazarlarca Şehzâde lakabını taşıyan Şeyhî'nin yeğeni Cemâlî ile karıştırıldığını ve bu yanlışın Fuad Köprülü'nün araştırmaları sonucu düzeltildiğini söyler.

Şairin mahlası, *Hurşîd-nâme*'deki şu beyitlerde "Şeyhoğlu" diye geçer:

ḳabūl olsun dilegi ol kişinüñ
ki ʿaybın örte şeyẖoġlı işinüñ (17a /404)

çalap dutsun hemīşe ol eri şād
ki şeyẖoġlını ḳıla ẖayrıla yād (18a/423)

bağında dem-be-dem tāze gül olsun
niçe şeyẖoġlı gibi bülbül olsun (19b/461)

gel iy ʿāşıḳ çü göñlüñ levḥine yaz
girü şeyẖoġlı ḳılsun söze āġāz (67b/1678)

anuñçun çekmişemdür dürlü zaẖmet

diyeler cānuña şeyḫoġlı raḥmet (303a/7590)

Şairin diğer eserlerinde de (*Kâbûs-nâme* ve *Kenzü'l-Küberâ*) "Şeyhoğlu" mahlasını kullandığı görülür. *Kâbûs-nâme* adlı eserinde Şeyhoğlu mahlasının yanı sıra bir kez "Sadrüddîn", bir kez de "Sadrıdîn" ismini de kullanmıştır (Doğan, 2011). Bir başka araştırmacı Korkmaz (1973) da şairin bir adının da "Sadrüddîn" ya da "Sadrıdîn" olduğunu ileri sürmüştür. Bazı şiirlerinde ise 'İbn Şeyhî' mahlasını kullandığı görülmektedir. Canpolat (1995) Ömer bin Mezîd'in nazire mecmuasında Şeyhoğlu mahlasıyla birlikte bir kez de "İbn-i Şeyhî" mahlası kullanıldığını belirtir.

1.1.2. Doğum Yeri ve Tarihi

Doğum yeri kesin olarak belli olmayan Şeyhoğlu'nun Germiyanoğulları Beyliği topraklarında yetiştiği bilinmektedir.

Şairin doğum tarihi konusunda eserlerinde ipuçları vardır. *Hurşîd-nâme*'nin şu beytine göre;

çü şimdi elliye yaḳlaşdı yaşum
neçün yüz dökmeye bir yumsa yaşum (302a/7570)

eserin tamamlandığı 789/1387 tarihinde şair elli yaşlarındadır. Yavuz'a (2010) göre 803/1401 yılında yazdığı *Kenzü'l-Küberâ ve Mehekkü'l-Ulemâ* adlı eserinde de altmış iki yaşında olduğunu söylediğine göre şair 741/1340-41'de doğmuş olmalıdır.

1.1.3. Ailesi

Şeyhoğlu; ailesinin hem anne tarafından hem baba tarafından soylu, ilim sahibi, faziletli, hayır ve ihsan sahibi kimseler olduğunu *Hurşîd-nâme*'nin sonlarındaki şu beyitlerde belirtir:

iki başdan benüm aṣlum uludur
ḳamuṣı devlet issi baḫtuludur (302a/7562)

ḳamu ʿilm issi fāḫir begleridi
selāṭīn taḫtına zīverleridi (302a/7563)

tamāmı beẕl ü faż̇l issi müsülmān

tamāmı ḫayr u iḥsān issi insān (302a/7564)

Anne ve babasının *Hurşîd-nâme*'yi yazdığı tarihte 789/1387 hayatta olmadıkları yukarıdaki beyitlerin devamındaki şu beyitten anlaşılmaktadır:

ḥaḳa gitdi bular eylükleriyle

ben uş ḳaldum cihānuñ yükleriyle (302a/7565)

1.1.4. Öğrenim Durumu ve Mesleği

Şeyhoğlu, Germiyan'ın ileri gelen ailelerinden birine mensup olduğu için iyi bir medrese eğitimi görmüştür. Arapça ve Farsçayı öğrenmiş, bu iki dilden Türkçeye tercümeler yapabilecek kadar bu dillerin inceliklerini öğrenmiştir (Ayan, 1979).

Germiyanoğlu Mehmet Bey (1340-1361) döneminde gençliğini yaşayan Şeyhoğlu, onun oğlu Süleyman Şah (1361-1387) döneminde Germiyan sarayının en nüfuzlu mevkilerine kadar yükselmiş ve Süleyman Şah'ın nişancısı, defterdarı, müsahibi olmuştur (Koç, 2007).

hem içidüm aña hem ṭaşıdım ben

ne ḳılsam neylesem ṣābāşıdum ben (16a/371)

nişān u defter ü māl ü ḫazīne

çoġına baḳmazıdı hem azına (16a/372)

Önceleri Germiyan daha sonra Osmanlı saray erkânı içinde yer alan Paşa Ağa b. Hoca Paşa'nın gençliğinden itibaren himayesini görmüş ve ihsanlarına nail olmuştur. Son eseri *Kenzü'l-Küberâ*'yı da onun adına kaleme almıştır (Doğan, 2020).

1.1.5. Ölümü ve Mezarı

Şeyhoğlu'nun ölüm tarihi hakkında kesin bir bilgi yoktur. Ancak İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Kütahya Şehri* adlı eserinde *Kenzü'l-Küberâ*'daki tarih kaydından hareketle Şeyhoğlu'nun vefatının 803/1401'den sonra olduğunu, *Osmanlı Tarihi* adlı eserinde de takriben 816/1413-14'te vefat ettiğini belirtmektedir (Doğan, 2020). Kabrinin nerede olduğu belli değildir.

1.2. Şeyhoğlu Mustafa'nın Edebî Kişiliği

Şeyhoğlu Mustafa; Ahmedî, Ahmed-i Dâî, Şeyhî gibi Germiyanoğulları Beyliği muhitinde yetişmiş, sonraları Osmanlı sarayına intisab etmiş ve kendisinden sonra gelen şairleri de etkilemiş önemli bir XIV. yy. şair ve yazarıdır.

Yavuz'un (2010) belirttiğne göre XIV. yüzyılın bir başka büyük şairi ve aynı zamanda rakibi olan Ahmedî, Şeyhoğlu'nu beğenmez ve eleştirir. Şiirlerinin çeviri ve intihal olduğunu söyleyerek onu küçümser. Yavuz (2010), Şeyhoğlu'nun eserlerinin genelinde didaktik (öğretici) yön ağır bastığını, bununla beraber özellikele *Hurşîd-nâme*'nin içine serpiştirilmiş aşk konulu gazellerde sanat gayesi güttüğünü söyler. Şeyhoğlu'nun halk diliyle yazdığını, Türkçe'yi en doğal biçimde kullanmaya çalıştığını, halk tabirlerine ve atasözlerine geniş yer verdiğini ve eserlerini Türkçe yazmakla övündüğünü söyler.

Şeyhoğlu'nun Attâr ve Senâî gibi İranlı şairlerden; Dehhânî, Gülşehrî, Hoca Mesud ve Yusuf-ı Meddah gibi önceki yerli şairlerinden etkilendiği eserlerinden anlaşılmaktadır. Türkçenin inceliklerine, Arapçaya, Farsçaya, eski kültüre ve kaynaklara vâkıf olan Şeyhoğlu'nun *Şeh-nâme, Kelile ve Dimne, Mesnevî-i Maʾnevî* gibi ana kaynaklara olan hâkimiyeti eserlerine de yansımıştır.

Şeyhoğlu, *Hurşîd-nâme*'de Türkçenin elverişsizliğinden, kaba ve işlenmemiş olduğundan ve diğer diller arasında tanınmamışlığından bahseder. Ancak bu sebepler onun eserini Türkçe yazmasına engel teşkil etmez. Tam tersine eserini yazarken harcamış olduğu gayrete ve çektiği sıkıntılara işaret etmek amacına yönelik sözlerdir. Şeyhoğlu, Anadolu insanının Türkçe konuşması sebebiyle eserini Türkçe yazdığını belirtir. *Hurşîd-nâme*; anlatımının yalınlığı, atasözleri ve deyimlerle ifadeyi güçlendirmesi ve tahkiye gücü sebebiyle dönemin başarılı mesnevileri arasında yer alır (Ayan, 1979).

Şeyhoğlu'nun nazım türünde *Hurşîd-nâme* isimli mesnevisi dışında bazı şiir mecmualarında birkaç şiirine rastlansa da divanı olduğuna ilişkin net bir bilgiye ulaşılmamıştır. Diğer eserleri daha çok tercüme ve mensur türdedir. Şeyhoğlu, secili nesrin üstadları arasında yer alacak kadar güçlü bir nesir yazarıdır. Nesirlerinde kullandığı dil, daha sonraki Türk nesrine temel teşkil etmiştir ve Sinan Paşa'yı müjdelemektedir. Nesirlerinde Farsçanın tesiri altında kalmıştır (Doğan, 2020).

Şeyhoğlu'nun Türkçe'nin ilim ve edebiyat dili olarak gelişmesindeki gayreti son derece önemlidir. Türk Edebiyatının gelişmesine yönelik gayretini; nazımda *Hurşîd-nâme*, nesirde de *Kenzü'l-Küberâ ve Mihekkü'l-'Ulemâ* adlı eserleri ispat ederler (Ayan, 1979).

1.3. Şeyhoğlu Mustafa'nın Eserleri

1.3.1. Mensur Eserleri

1.3.1.1. Marzubân-nâme Tercümesi

Kelîle ve Dimne türünde mensur hikâye ve masallardan oluşan çeviri bir eserdir. Germiyanoğlu Süleymân Şâh için tercüme edildiği anlaşılan *Marzubân-nâme*'nin aslı dokuz bölümdür. Eserin tercümesine Şeyhoğlu bir bölüm daha ekleyerek eserinin adını *Düstûr-ı Şâhî Fî-Hikâyet-i Pâdişâhî* koyduğunu belirtmiştir. *Marzubân-nâme Tercümesi*'nin Berlin ve Varşova'da iki nüshasının varlığı bilinmekteydi. Varşova kütüphanesinde çıkan yangında eserin bu nüshası yanmıştır. Zeynep Korkmaz eseri Berlin nüshasına dayanarak ve Varşova nüshasından alınan bazı notlardan yararlanarak neşretmiştir (Doğan, 2020).

1.3.1.2. Kâbûs-nâme Tercümesi

Keykâvûs bin İskender bin Kâbûs'un oğlu Gîlân Şah için nasîhatnâme-siyâsetnâme türünde yazdığı Farsça eserin Şeyhoğlu tarafından yapılmış tercümesidir. *Kâbûs-nâme*; iyi bir devlet adamının özellikleri, yemek yeme usulleri, hamamda yıkanma, yıldızlar, geleceği okuma, kılıç kullanma, iyi bir atın özellikleri, tıb vb. akla gelen çeşitli konularda öğretici bilgiler içerir. Farsça orijinali gibi kırk dört bâbdan oluşan eserin aslı Kahire Devlet Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. *Kâbûs-nâme*'nin ilmî neşri 2011 yılında Enfel Doğan tarafından yapılmıştır.

1.3.1.3. Kenzü'l-Küberâ ve Mehekkü'l-Ulemâ

Şeyhoğlu'nun 803/1400-01'te Paşa Ağa bin Hoca Paşa adına kaleme aldığı eseridir. Şeyhoğlu'nun Germiyan ve Osmanlı saraylarında geçirdiği uzun yılların tecrübesi sonucu ortaya çıkmış siyasetnâme türünde bir eserdir. *Kutadgu Bilig*'den sonra yazıldığı bilinen ikinci siyasetnâme olan *Kenzü'l-Küberâ*, devlet ve toplum idaresiyle ilgili verdiği bilgiler açısından önemli bir kitaptır. Dört bölümden oluşan eserde peygamberlerden ve geçmiş padişahlardan örnekler verilmiş, devlet idaresiyle ilgili terim ve deyimler kullanılmıştır. Yavuz (2010); Şeyhoğlu'nun *Hurşîd-nâme*'de geçen birçok beyti aynen veya az bir değişiklikle metne dâhil ettiğini, Elvân Çelebi, Gülşehrî, Hoca Dehhânî, Hoca Mes'ûd, Mevlânâ, Yûsuf-ı Meddâh gibi Türk şairlerinden aldığı manzumeleri de esere eklediğine işaret etmiştir. Eserin transkripsiyonlu metni, Kemal Yavuz tarafından yayımlanmıştır.

1.3.2. Manzum Eserleri

1.3.2.1. Hurşîd-nâme (Hurşîd ü Ferahşâd)

Şeyhoğlu'nun en tanınmış eseri olan *Hurşîd-nâme,* mesnevi nazım şekliyle telif edilmiş bir aşk hikâyesidir. Şeyhoğlu,

ki türkī naẓm idem bir ḫoş ḥikāyet
ʿarabdan nitekim oldı rivāyet (14b/339)

diyerek eserini bir Arapça kaynağa dayandırmak istese de araştırmacılarca Arapça kaynaklarda böyle bir hikâyeye rastlanmamıştır. Eserde kahramanlarının hep İranlı isimler taşıması da bu iddiayı çürütür. Boğa Han ve vezir Turumtay isimleri de İlhanlı döneminin izleri olarak eserde karşımıza çıkmaktadır.

Şeyhoğlu *Hurşîd-nâme*'de devrinde çok rağbet gören bir konuyu, birbirini görmeden âşık olan gençlerin macerasını işler. Mağrib padişahının oğlu Ferahşâd ile Acem Şahı Siyâvuş'un kızı Hurşîd'in rakiplerin engellemeleri sonucu yaşadıkları olayları ve en sonunda kahramanların kavuşmalarını anlatır. Şeyhoğlu mesnevisinde örf ve âdetlere, saray teşrifatına geniş yer vermiş; eserini kahramanlarının ağzından söylediği gazellerle süslemiştir.

Hurşîd-nâme'nin Türkiye ve Avrupa'nın çeşitli kütüphanelerinde 10 (on) nüshası bulunmaktadır. Nüshaların bazıları arasında beyit sayısı, eserin tamamlanış tarihi vb. konularda dikkate değer farklılıklar vardır. Ayan (1979) çalışmasında eserin dört nüshasını (Berlin, Paris, Süleymaniye ve Manisa nüshaları) dikkate alarak tenkitli neşrini yapmıştır.

Bu çalışmada, *Hurşîd-nâme*'nin Paris nüshası olarak bilinen "Fransa Ulusal Kütüphanesi, El Yazmaları Bölümü Türkçe 314" numaralı kayıttaki nüsha esas alınarak inceleme ve metin neşri yapılacaktır.

1.3.2.2. Diğer Manzum Eserleri

Şeyhoğlu'nun farklı şiir mecmularında az sayıda gazelleri bulunmaktaysa da divanı olduğuna dair bir bilgiye ulaşılamamıştır. Hurşîd-nâme'nin ilgili nüshasının 427. beytinde Bâyezîd Han için kaleme almayı istediğini belirttiği *Işk-nâme* adlı eser ile 7474. beytinde geçen Hakîm Senâî'den tercüme etmek istediği *İlâhî-nâme* adlı esere dair de bir bilgiye ulaşılamamıştır.

1.4. Hurşîd-Nâme'nin İncelenmesi

1.4.1. Nüsha Tavsîfi

Çalışmaya esas teşkil eden ve Paris nüshası diye bilinen *Hurşîd-nâme* nüshası, "Fransa Ulusal Kütüphanesi El Yazmaları Bölümü Türkçe 314" (Bibliothèque Nationale de France. Departement des Manuscrits. Turc 314) şeklinde kayıtlıdır.

303 varaktan oluşan bu nüsha, harekeli nesih ile yazılmıştır. Her sayfasında 13 satır vardır. Sayfalar çift sütunludur, ilk varakta sütun kenarlarında ve sütunlar arasında çizgiler vardır.

İstinsah tarihi hicri 882, miladî 1478'dir. Müstensihin adı Hüseyin Bin Davud'dur. Eserin ketebe kısmında istinsah tarihi ve müstensihin adı şöyle verilmiştir:

> *ḥarrerehu ḥüseyin bin dāvud ġafera'llāhü lehü ve li-vālideyhi ve'l-aḥsene ileyhimā ve ileyhi ve li-sāʾiri'l müslimīne ve'l-müslimāt ve'l-müʾminīne ve'l-müʾmināt ve'l-ḥamdü li'llāhi rabbi'l-ʿālemīn*
> *taḥrīren fī evāḫiri zi'l-ḳaʿde sene isnā ve semānīne ve semān miʾe*

Fransa Ulusal Kütüphanesi El Yazmaları Bölümü Türkçe 314 numaralı kayıttaki nüshanın

Başı:

bismi'llāhi'r-raḥmani'r-raḥīm

çü bismi'llāhi bes allāhu ekber
diyesin ḳalmaya her işüñ ebter

ḳaçan başlansa allāhıla her dem
tamām iden girü allāh olur hem

öñi allāh olıcaḳ ṣoñı allāh
ol işde ḳalmaya hīç dürlü ikrāh

gel imdi ögelüm ol pādişāhı
kim oldur ḳamunuñ püşt ü penāhı (1b)

Sonu:

murādum bunca sözlerden duʿādur
duʿādur ol ki her derde devādur

anuñçun çekmişemdür dürlü zaḫmet
diyeler cānuña şeyḫoġlı raḥmet

beni her kim duʿāyıla aña ol
ḫuḏāyā lüṭf u raḥmet ḳıl aña bol

eger biz ʿāṣivüz raḥmet senüñdür
ve ger biz suçluvuz mürvet senüñdür (303a)

Nüshaya sonradan konulduğu anlaşılan zahriye kısmında bir türkü, fevaid kısmında da bir müfred vardır:

zahriye kısmı:

türkü

sāḳī ne devridersin cāmı pür eyle
bir münāsib yārān getirdük (…)
cām-ı ḥayret biraz ḥikāyet eyle
ṣafā geldin şimdi ġāmı bitirdük

ḳadehler devr idülsün ardın işlesün
dīn-i rüyān nāzile lüṭfa başlasün
ʿāşıḳ fırṣat bulub lebin dişlesin
ortalıḳda hicābı da götürdük

bu dil-i ʿışḳın ḳiṭārine girdigin

bedbah(?) oldun ḳapusuna vardıġın

yeni naẓār (...) ol māhı gördügün

düşter-i pīr gibi hemān isterdük

ʿārif-i fer reh(?) ardunı (...) ṣābir olmaz

ḥaḳ budur naẓārın kūyına gelmez

ḳuyruḳlı yıldız (...) bilen doġmaz

rūyına baḳdıġın aḳlı yitürdük

fevaid kısmı:

görülmez dağların ardında ḳaldım

unuṭṭı sevdügüm aña derīni

bu ayrılıḳ bize mevlādan gelmedi

onduma sevdügüm aña derīni

(…)

müfred

kākülin ġāyet urunmuş ey ṣanem dervīş misin

ṣormaḳ ʿaceb olmasın hīç kimse var mış mısın

eğer bizim aḥvālimizi suʾāl olunmak arzunı (?)

(…)

(…)

Tablo 1. Hurşîd-nâme Fransa Ulusal Kütüphanesi Nüshası Tavsîfi

Arşiv No	**314**
Bulunduğu Yer	Fransa Ulusal Kütüphanesi - Paris
Koleksiyon	El Yazmaları Bölümü
Yazarı	Şeyhoğlu Mustafa
Müstensih	Hüseyin Bin Davud
Telif Tarihi H./M.	789/1387
İstinsah Tarihi H./M.	882/1478
Yazı	Harekeli Nesih
Yaprak	1b - 303a
Satır	13
Sütun	Çift Sütunlu
Başlıklar	Farsça

1.4.2. Adı ve Yazılış Tarihi

Mesnevi tarzında yazılmış bir aşk hikâyesi olan *Hurşîd-nâme*, kahramanların adlarına (Hurşîd ve Ferahşâd) izafeten *Hurşîd ü Ferahşâd* diye bilinmektedir. Eserin son kısımlarındaki beyitlerde *Şehristân-ı Uşşâk* ve *Hurşîd-nâme* adları da kullanılmıştır. Bunlar içinde en çok *Hurşîd-nâme* adı meşhur olmuştur:

ṭolu gördi göñül bu şehri eşvāk
bes adın virdi şehristān-ı ʿuşşāḳ (299a/7491)

eger teklīfise bu ad ʿāmme
laḳabdur diyeler ḫurşīd-nāme (299a/7492)

Fransa Ulusal Kütüphanesi, El Yazmaları Bölümü, Türkçe 314 numaradaki "Sultan Murad'ın oğlu Sultan Bayezid'e ithaf eden, Kemalizade lakaplı Şeyh Oğul'un, Hurşid ile Farrukşad'ın aşklarını konu alan mesnevi nazım romanı (792-805 H. 1389-1402)" şeklindeki kayıtta eserin adı, *Hurşîd ile Farrukşad (Ferahşâd)* olarak geçmektedir. (Source (gallica.bnf.fr /).

Şeyhoğlu, eserini Germiyanoğlu Süleymân Şâh namına yazmaya başlamış fakat kitap tamama ermeden şahın vefat etmesi üzerine eseri, -aynı zamanda Süleymân Şâh'ın damadı olan- Yıldırım Bâyezîd'e (789/1387) sunmuştur:

süleymān şāh zamānıydı ki evvel
uzatdum bu kitābı düzmege el (15b/362)

ki şāhıydı tamāmet germiyānuñ
hem ulu oġlıyıdı çaġşadānuñ (15b/363)
…
kitābuñ yarusın yazınca bārī
tamām oldı o şāhuñ ʿömr varı (16a/375)
…
ne sulṭān ibni sulṭān ibni sulṭān
şehinşeh bāyezīd ibni murād ḫān (16b/380)
…
çü buldum ʿizzet ü temkīn ḳatında
tamām itdüm kitābı devletinde (17a/401)

tamām ol vaḳt olur kim ol yigāne
ḳabūl ide göre anı begene (17a/402)

çü anuñ adı ser-defter bulındı
eyü yavuz ḳamu maḳbūl olındı (17a/403)

Eserin tamamlanma tarihini başka beyitlerde 789/1387 yılının rebīʿu'l-āḫir ayının sonları olarak belirtir:

bilürem yidi yüz seksen ṭoḳuzda
ki taḫt urmışıdı ḫurşīd öküzde (302a/7573)

rebīʿu'l-āḫiruñ āḫiri ẓāḫir
bu ḫurşīd-nāme oldı evvel āḫir (302b/7584)

Şeyhoğlu, "tamām-şoden-i ḫurşīd-nāme" başlığı altındaki şu beyitte ise eserin tamamladığına şükreder:

bi-ḥamdi'llāh ki bu ḫurşīd-nāme
tamām oldı elümden düşdi ḫāme (298b/7481)

1.4.3. Yazılış Sebebi

Şeyhoğlu, *Hurşîd-nâme*'nin "der-beyān-ı teʾlīf-i kitāb" başlığı altındaki beyitlerde Arap kaynaklarından rivayet edilen hoş bir hikâyeyi Türkçe söylemek istediğini belirtir. Eseri, sözden ve sanattan anlayanların ricası üzerine ve ölümünden sonra rahmetle anılmak ve dua edilmek ümidiyle yazdığını söyler:

der-beyān-ı teʾlīf-i kitāb
ki türkī naẓm idem bir ḫoş ḥikāyet
ʿarabdan nitekim oldı rivāyet (14b/339)

maʿānī nūş idenler söz ḳabından
emenler ḥaḳ dadın maʿnī lebinden (15a/341)

bu naẓmı isteye ʿāḳil olanlar
nitekim mey ḫoşın bilür içenler (15a/342)

açılsun güllere ʿarż it bahāruñ
ki bülbüllere ḳala yādigāruñ (15a/344)

bu cānum ol şarābı nūş ḳıldı
yüregüm ḳopdı göñlüm cūş ḳıldı (15a/347)

murādum bunca sözlerden duʿādur
duʿādur ol ki her derde devādur (303a/7589)

anuñçun çekmişemdür dürlü zaḫmet
diyeler cānuña şeyḫoġlı raḥmet (303a/7590)

beni her kim duʿāyıla aña ol
ḫuḏāyā lüṭf u raḥmet ḳıl aña bol (303a/7591)

1.4.4. Muhtevası

Mağrib padişahının oğlu Ferahşâd ile Acem Şahı Siyâvuş'un kızı Hurşîd'in aşklarının konu edildiği *Hurşîd-nâme*'de olaylar Farsça başlıklar altında anlatılmaktadır. Konu bölümü; *"āġāz-ı dāsitān ve hikāyet-i ḫurşīd ü feraḥşād"* başlığı ile (19b/462) başlar, *"tamām-şoden-i ḫurşīd-nāme"* başlığı ile başlayan bölüme (298b/7481) kadar devam eder. Asıl konunun işlendiği bu bölümde olaylar şu şekilde cereyan eder:

İran şahı Siyâvuş'un Hıtâyî Ay Hatun'dan bir kızı olur. Erkek çocuğu olmayıp kız çocuğu olunca buna çok üzülen padişah müneccimleri toplayıp kızının talihine baktırır. Müneccimler bu kız yüzünden ülkede fitnelerin kopacağını, çok insanın öleceğini söylerler. Bunları duyan padişak kızını öldürtmek ister. Ancak kızın annesi bir oyun kurar ve yeni ölmüş bir çocuğu Hurşîd'in yerine defnettirir, Hurşîd'i de gizlice Dârü'l-Melek kalesine gönderir. Kız okuma çağı gelince Pîr Muallim adı verilen hoca tarafından dokuz yıl boyunca eğitilir.

Kızın gizlice büyütülmekte olduğunu öğrenen padişah öfkesinden deliye döner ve yanına dört muhafızını alarak kaleye gider. Hurşîd'i getirmeleri için muhafızları kale içine gönderir. Ancak hiçbiri geri dönmeyince kendisi içeriye girer. Her şeyden habersiz bir şekilde yatağında uyuyan Hurşîd uyandığında yalın kılıç bekleyen babasını karşısında görür. Kızının güzelliği karşısında hareketsiz kalan padişah, muhafızların da kızın güzelliği karşısında bayılıp yerde yattıklarını görür. Padişah kızına iyi muamele eder ve beraberindekilerle birlikte Hurşid'i Cemâbâd'a getirir. Eşine kızının yaşamasını sağladığı için teşekkür eder, müneccimlere de inanmadığını söyler. Bundan sonra mutlu günler başlar…

Hurşîd babasından sarayın bahçesinde bir köşk yaptırmasını ister. Günlerini bu köşkte ve bahçesinde geçirir. Padişahın dört muhafızı kendilerine geldikten sonra divane olup yollara düşerler. Cemâbâd yakınlarında içlerinden biri dayanamayarak ölür, ona bir mezar yaparlar ve mezar taşına da aşktan öldüğüne dair üç beyit yazarlar. Diğer üç muhafız birbirlerinden ayrılır; biri doğuya, biri batıya, biri de Mısır tarafına doğru gider.

Hurşîd bir gün dadısından dışarıda dolaşmak için izin ister. Dadısı da onu geceleyin gizli bir geçitten geçirerek şehirden dışarı çıkarır. Hurşîd dışarıda dolaşırken aşkından ölen muhafızın mezarına rastlar. Hurşîd bu âşığına bir türbe yaptırmak ister ve babasına rüyasında Hızır İlyas'ı gördüğünü, Hızır İlyas kendisine burada bir türbe yaptırmasını istediğini söyler. Babası bunu gerçek sanır ve ölen âşık için türbe yapılır, türbenin adına Hızır İlyas konulur.

Mağrip tarafına giden Âzâd ismindeki muhafız, yaşadıklarını Mağrip sokaklarında anlatır, herkes onu deli zanneder ve anlattıkları saraya kadar ulaşır. Mağrip sultanının oğlu Ferahşâd Âzâd'dan Hurşîd'in kimliğini öğrenir ve görmeden ona âşık olur. Âzâd'dan kendisine yoldaşlık etmesini ister ve beraber yollara düşerler. Yollarda aç, susuz perişan sürünürler ve bir gün Hızır İlyas türbesine gelirler. Türbe bekçisi buranın bir dilek yeri olduğunu, dilekleri varsa dilemelerini söyler. Mezarın başındaki beyitleri okuyan Ferahşâd, türbeyi Hurşîd'in yaptırdığını anlar. Bekçiye kendilerinin derviş olduklarını, yıllardır Mescid-i Aksâ'da ibadet ettiklerini, rüyalarında Hızır'ı gördüklerini ve Hızır'ın onlara Cemâbâd yakınlarında bir makamım var, oraya gidin ve bundan sonra orada kalın dediğini söylerler. Bu hikâyeyi duyan Hurşîd de görmeden Ferahşâd'a âşık olur. Onlarla yakından ilgilenir. Ferahşâd'ın Hurşîd'i görme arzusu şiddetlenir. Dilinin bağı çözülür, şiir söylemeye başlar, Âzâd da bunları yazar. Hurşîd'in lalası gelerek bunları Hurşîd'e götürür. Şiirleri okuyan Hurşîd, Ferahşâd'a âşık olduğunu söyler ve onun şiirlerine şiirle karşılık verir. Aşkları gittikçe artar. Yüzünü bir peçeyle kapatan Hurşîd bir gece perdeyi kaldırıp yüzünü gösterince Ferahşâd bu güzellik karşısında bayılır; ancak gülsuyuyla ayıltırlar.

Doğu (maşrık) tarafına giden Siyâh adındaki köle Hıtây ülkesine varır ve orada karşılaştığı ıklıkçının sazının nağmelerinden aşkı coşar ve bayılır. Ayıldığında köseden kendisine ıklık çalmayı öğretmesini ister. Siyâh, ıklık çalmasını kısa zamanda öğrenir ve ünü bütün ülkeye yayılır. Hıtây ülkesinin padişahı Boğa Han, Siyâh'ın sarayına getirilmesini emreder. Ama Siyâh'ı getirmeye gidenler ıklığın sesinden mest olup orada kalırlar ve geri gelmezler. Boğa Han veziri Turumtay'la yollara düşer ve Siyâh'ı ıklık çalarken bulurlar. Boğa Han sazın sesinden çok duygulanır ve ıklıkçıyı saraya götürür. Siyâh başından geçenleri anlatır. Anlatılanları dinleyen Boğa Han da Hurşîd'e görmeden âşık olur. Veziri Turumtay'ı Hurşîd'i istemek üzere Acem mülküne gönderir. Turumtay, Cemâbâd'a gelir, Boğa Han'ın yazdığı istekle tehdit arasındaki mektubu Siyâvuş'a verir. Olumsuz cevap alınınca da Boğa Han isteğini savaşarak elde etmek için büyük bir ordu hazırlar ve İran'a doğru yola çıkar. Siyâvuş vezirleriyle ne yapılması gerektiğini konuşur ve altmış bin kişilik bir ordu hazırlanır. Bazı vezirler böyle bir orduyla Boğa Han'a karşı durulamayacağını, kurtuluş çaresinin Hurşîd'i vermek olduğunu söylerler. Bu arada Boğa Han, Sırtak'ı tekrar elçi olarak gönderir. Siyâvuş elçi ve beraberindekileri hoş karşılar, ikramlarda bulunur. Onlara hileli bir oyunla askerlerini çok gösterir. Sırtak askerlerin çokluğundan korkuya kapılır. Siyâvuş'un askerleri, Boğa Han'ın öncü kuvvetini bir gece gafil avlayıp kırar. Siyâvuş elçinin saçını sakalını yoldurur, burnunu kırdırır ve Boğa Han'a gönderir. Sırtak gelince Boğa Han'a olanları

anlatır. Bu duruma çok kızan Boğa Han Cemâbâd üzerine saldırır. Şiddetli bir savaş gerçekleşir. Siyâvuş'un en ünlü savaşçısı Zaygam, Boğa Han'ın askerlerince yakalanır. Bunun üzerine danışma meclisi Hurşîd'in verilmesi ve savaşın bitirilmesi kararı alır ve bu durum Hurşîd'e bildirilir. Hurşîd, gördüğü rüyada ertesi gün yapılacak savaşta Boğa Han'ın öldürüleceğini söyleyip babasını oyalar. Boğa Han'a bir mektup yazar, aslında kendisini çok sevdiğini ama ailesinin razı olmadığını, bir savaşçı gibi zırh giyip kendisine geleceğini söyler. Ertesi günü askerlerin arasından sıyrılıp Boğa Han'a gelir ve yüzünü açınca bu güzellikten yarı baygın hâle gelen Boğa Han'ı öldürür. Ferahşâd'a da Boğa Han'ı babasına ben öldürdüm demesini, işlerinin böylece kolaylaşacağını söyler. Boğa Han'ın öldürüldüğünü duyan askerleri dağılır. Âzâd'la Hurşîd'in zırhını giyen Ferahşâd Turumtay'ı yakalarlar. Siyâvuş, Turumtay'ın asılmasını, ele geçirilen hazinenin de onu yakalayana verilmesini emreder. Hazineye sahip olan Ferahşâd bunları Âzâd'a bağışlar. Boğa Han'ı öldüren Ferahşâd, Siyâvuş'un katında büyük itibar görür, evlatlığa kabul edilir ve Hurşîd kendisine layık görülür. Ancak vezirler Ferahşâd'ın aslı nesli belli olmadığı için buna karşı çıkarlar, padişah da onlara hak verir. Bunun üzerine Ferahşâd, Mağrip sultanının oğlu olduğunu söylese de vezirler yine karşı çıkarlar. Mağrip sultanının oğluysa babasının hazinesindeki şebçerağlardan birini getirsin derler. Siyâvuş kabul eder ve Ferahşâd'a "Şebçerağı getir, kızı götür." der. Ferahşâd da şebçerağı getirmek için Hurşîd'le vedalaştıktan sonra Âzâd'la yola koyulur ve türlü güçlükler çekip memleketine varır. Oğlunun dönmesine sevinen sultan vezirlerine padişahlığı oğluna devretmeyi düşündüğünü söyler, vezirler de uygun bulurlar. Özür beyan eden Ferahşâd, İran şahının kızına âşık olduğunu ve kızı alabilmek için hazinedeki şebçerağlardan birinin kalın (çeyiz) olarak istendiğini söyler. Babası bu duruma razı olmaz ve kaçmasın diye de oğlu Ferahşâd'ı hapse attırır. Ferahşâd hapiste Hurşîd'i düşünür, Hurşîd Ferahşâd'ın yolunu gözler, günler geçer…

Dördüncü muhafız Kâfûr, aylarca yürüdükten sonra Çin ülkesine varır. Her tarafta gördüğü resimlerden Hurşîd'i hatırlar ve Hurşîd sözü ağzından çıkar çıkmaz bayılır. Bunu gören bazıları ona deli der, bazıları âşık der. Ayıldığı zaman resimleri yapan ressama giderek ondan resim yapmasını öğrenir. Kısa zamanda Çin'de meşhur olur. Bir bez parçasına Hurşîd'in resmini çizer ve ona bakarak kendisini avutur. Bir gün resme bakarken şiddetli bir rüzgâr resmi uçurur. Bu resim Mısır sultanı Tûs'un oğlu Behrâm'ın eline geçer. Resmi görür görmez Behrâm bayılır. Arkdaşları onu ayıltmaya çalışırlarken babasına da heber verirler. Babası Tûs onu teselli etmeye çalışır. Tûs oğluna Siyâvuş'un kızı Hurşîd'i kendisine vermeyeceğini söyler. Laf anlatamayınca akıllı kişilerden, askerlerden ve hazinelerden

oluşan bir kafile ile birlikte oğlunu Cemâbâd'a gönderir. Behrâm ve yanındakiler ağırlanır, gönderilen mektup okununca da geliş nedenleri anlaşılır. Hurşîd'i Ferahşâd'a vermek istemeyenler Behrâm'a vermek için ellerinden geleni yaparlar ve baba Siyâvuş'u ikna ederler. Düğün hazırlıkları başlar. Hurşîd bu duruma çok üzülür, gözyaşı döker. Ferahşâd hapiste olduğundan bir şey yapamaz, kahrolur. Mağrip sultanı hastalanır, ölüm döşeğine düşer. Oğlunu hapisten çıkarır, kendisi yerine padişah tayin eder, adamlarına Ferahşâd'a itaat etmelerini söyler ve ölür. Padişah olan Ferahşâd, Âzâd'ı vezir tayin eder. Ülkesinde hacca gidiyor söylentisini yayar ama kendisi şebçerağı da yanına alıp büyük bir kafileyle doğuya Cemâbâd'a doğru yola çıkar. Hızır İlyas türbesi civarında konaklanır. Siyâvuş durumdan haberdar edilir. Ferahşâd, bir şiir yazıp Hurşîd'e gönderir. Siyâvuş, Ferahşâd'ı yanına çağırtır ve büyük bir törenle karşılar. Ferahşâd diğer hediyelerle birlikte şebçerağı da Siyâvuş'a takdim eder. Kutudan çıkarılan şebçerağ her yeri gündüz gibi aydınlatır. Yemekler yenilir, şaraplar içilir, eğlenilir. Behrâm için düğün yaparken Ferahşâd çıkagelince Siyâvuş ne yapacağını bilemez. Kadı ve müftüye danışınca kadı ve müftü, "Kız kimi istiyorsa ona verilmeli, şeriatın hükmü budur." derler. Hurşîd, Ferahşâd'la olan macerası ortaya çıkmasın diye Ferahşâd adını anmadan "Taliplerimden hiçbirini tanımıyorum, mademki babam beni evlendirmek istiyor, Boğa Han'ı öldüren ve tahtı yıkılmaktan kurtaranı seçtim." der. Hurşîd'in sözleri babasına iletilir ve oracıkta Hurşîd'le Ferahşâd'ın nikâhı kıyılır. Siyâvuş, Behrâm'ın gönlünü alır, türlü hediyeler verir ve memleketine gönderir. Hurşîd ile Ferahşâd'ın hikâyeleri bu şekilde biter.

1.4.5. Şekil Özellikleri

Hurşîd-nâme, klasik mesnevi tertibine göre yazılmış, bir mesnevinin hemen hemen bütün özelliklerini (ana bölümler ve alt başlıklar) taşıyan 7592 beyitlik bir eserdir.

Hurşîd-nâme'nin giriş bölümünde "*besmele* (1b/1), *tevhid* (1b/1-3b/59, 299a/7444-300b/7481: der-vasf-ı kudretu'llah), *münacat* (3b/60-5a/95, 5a/96-6a/115, 6a/116-7a141: münacat-ı kaʾil der-vasf-ı hod, 15a/349-15b/361: münacat-ı şair), *naʾt* (7a/142-8a/177: der-naʾt-i hazret-i risalet aleyhi's-selam), *miʾraciye* (8a/178-12a/268), *medh-i çehar-yar* (12a/269-276: der-sitāyiş-i ebū bekr ṣıddīḳ raḍıya'llāhu ʿanhu, 12a/277-283: der-naʿt-i ʿömer ibnü ḫaṭṭāb raḍıya'llāhu ʿanh, 12b/284-290: der-naʿt-i ʿosmān ibnü ʿaffān raḍıya'llāhu ʿanh, 13a/291-297: der-naʿt-i emīrü'l-müʾminīn ʿalī kerrama'llāhu vechehü), *medhiye* (15b/362-16b/379: süleyman şah, 16b/380-19b/461: yıldırım bayazıd han), *sebeb-i teʾlīf* (13a/298-15a/348: der-beyān-ı teʾlīf-i kitāb)" gibi başlıklar vardır. Giriş bölümündeki besmele, tevhide dâhil edilmiştir.

Hurşîd-nâme'nin konu bölümü, 7019 beyitten (19b/461-298b/7480) oluşan asıl konunun anlatıldığı bölümdür. "*āġāz-ı dāsitān ve hikāyet-i ḫurşīd ü feraḥşād"* başlığı ile başlayan bu bölümde 228 Farsça başlık altında olaylar anlatılır. Yine bu bölümde Hurşîd, Ferahşâd, gulâm-ı divâne, Hurşîd'in babası Siyavuş ve Ferahşâd'ın babası ağzından söylenmiş gazeller vardır.

Hurşîd-nâme'nin bitiş bölümü "*tamām-şoden-i ḫurşīd-nāme"* başlığı ile başlayan (298b/7481- 303a/7592) ve 111 beyitten oluşan, eserin telif tarihinin de belirtildiği bölümdür.

1.4.5.1. Nazım Şekli

Hurşîd-nâme, mesnevi nazım şekliyle yazılmış -incelediğimiz nüshaya göre- 7592 beyitlik manzum bir eserdir. Mesnevilerde uzun konular nazmedilirken şairler, anlatımda monotonluğa düşmemek ve okuyucunun dikkatini dağıtmamak düşüncesiyle zaman zaman farklı nazım şekillerine de yer vermişlerdir. Daha çok Türk mesnevi şairlerinin eserlerinde görülen bu durum Hurşîd-nâme'de de görülmektedir. Eserin içine serpiştirilmiş toplamda 220 beyit tutan ve kahramanların ağzından söylenmiş yirmi üç (23) gazel ve sekizer beyitlik beş bentten oluşan toplamda 40 beyit tutan bir (1) tane de terci-i bent vardır. Ayrıca *Hurşîd-nâme*'de tevhid (2), münacat (4), naʾt (1), miʾraciye (1) ve medhiye (6) gibi nazım türleri de kullanılmıştır.

Tablo 2. Hurşîd-nâme'deki Nazım Şekilleri

Şiir No	Şiirin Başlığı	Nazım Biçimi	Varak / Beyit No	Beyit Sayısı
***	Eserin Tamamı	Mesnevi	1b/1-303a/7592	**7372**
1	şiʿr-i ḫurşīd	Gazel	38b/938 - 39a/952	15
2	şiʿr-i ġulām-ı dīvāne	Gazel	71a/1771 - 71b/1777	7
3	şiʿr-i ġulām-ı dīvāne	Gazel	75b/1881 - 76a/1889	9
4	şiʿr-i feraḥşād	Gazel	99a/2479 – 99b/2485	7
5	şiʿr- i ḫurşīd	Gazel	101b/2542 - 102a/2548	7
6	şiʿr-i feraḥşād	Gazel	106b/2661 - 106b/2667	7
7	şiʿr-i ḫurşīd	Gazel	107a/2682 - 107b/2688	7
8	şiʿr-i ḫurşīd	Gazel	111a/2778 - 111a/2786	9
9	şiʿr-i feraḥşād	Gazel	118a/2955 - 118b/2963	9
10	yok	Gazel	118b/2967 - 118b/2975	9
11	şiʿr-i feraḥşād	Gazel	120a/3012 - 120b/3018	7
12	şiʿr-i ḫurşīd	Gazel	122a/3053 - 122a/3058	6
13	ḫonden-i muṭribān şiʿr-i ḫurşīd-rā	Gazel	129b/3238 – 129b/3246	9
14	şiʿr-i feraḥşād	Gazel	130b/3260 - 131a/3266	7
15	şiʿr-i ḫurşīd	Terci-i Bent	145b/3634 – 147a/3673	5x8=40
16	yok	Gazel	208a/5198 – 208b/5202	5
17	şiʿr-i feraḥşād	Gazel	234b/5867 - 235a/5875	9
18	şiʿr-i ḫurşīd	Gazel	235a5880 - 235b/5888	9
19	şiʿr-i ḫurşīd	Gazel	258a/6450 - 258a/6456	7
20	cevāb-ı feraḥşād be-şiʿr-i ḫurşīd	Gazel	260a/6508 - 260b/6514	7
21	şiʿr-i sulṭān-ı maġrib	Gazel	266a/6661 - 266b/6673	13
22	şiʿr-firistāden-i ḫurşīd feraḥşād-rā	Gazel	278a/6953 - 278a/6959	7
23	şiʿr-i feraḥşād	Gazel	279a/6986 - 279b/6992	7
24	şi-r-i feraḥşād	Gazel	284b/7117 – 284b/7123	7
		Toplam		**220**
				7592

1.4.5.2. Ahenk Unsurları

1.4.5.2.1. Vezin

Hurşîd-nâme, hezec bahrinin "mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ûlün" kalıbıyla kaleme alınmıştır. Hezec bahri, remel bahrinden sonra Türk şairlerince çokça benimsenen ve kullanılan bir bahir olmuştur. Kısalığı ve işlekliği nedeniyle mesnevilerde çokça kullanılmıştır (İpekten, 1999, s. 165-174).

Hurşîd-nâme'de mesnevi metninin içerisinde yer alan 23 gazel ve 1 terci-i bentte aruzun 11 farklı kalıbını kullanan Şeyhoğlu, böylelikle eserini monotonluktan kurtarmak istemiştir (Ayan, 1979).

Mesnevî nazım şeklinin kullanıldığı eserin büyük kısmı ile beş gazel ve bir terci-i bent "hezec" bahrinin "mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ûlün" kalıbıyla yazılmıştır.

Bir gazel "hezec" bahrinin "mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün" kalıbıyla, iki gazel "hezec" bahrinin "mefʿūlü / mefāʿīlün / feʿūlün" kalıbıyla, bir gazel "mütekarib" bahrinin "feʿūlün / feʿūlün / feʿūlün / feʿūl" kalıbıyla, iki gazel "remel" bahrinin "fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün" kalıbıyla, iki gazel "remel" bahrinin "feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün" kalıbıyla, dört gazel "müctes" bahrinin "mefāʿilün / feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün" kalıbıyla, iki gazel "muzari" bahrinin "mefʿûlü / fâ'ilâtü / mefâ'îlü / fâ'ilün" kalıbıyla, iki gazel "münserih" bahrinin "müfteʿilün / fāʿilün / müfteʿilün / fāʿilün" kalıbıyla, bir gazel "recez" bahrinin "müfte'ilün / mefâ'ilün / müfte'ilün / mefâ'ilün" kalıbıyla, bir gazel "kamil" bahrinin "mütefâ'ilün / fe'ûlün / mütefâ'ilün / fe'ûlün" kalıbıyla yazılmıştır.

Sade bir dille kaleme alınmış olan *Hurşîd-nâme*'de aruzun başarılı bir şekilde uygulandığı görülmektedir. Bunula birlikte az da olsa aruz kusurlarına rastlanmaktadır. *Hurşîd-nâme*'de en çok göze çarpan aruz kusuru imâledir. Bu durum, Türkçe sözcüklerde uzun hece olmadığından şairin kısa heceleri uzun okunduğunu harekeyle göstererek vezne uydurma kaygısından kaynaklanmaktadır. Bundan dolayı şair mesnevide sık sık imaleye başvurmuştur. Eserde zihafa dair aruz kusurları imâleye oranla daha azdır. Bu zihaf kusurları da daha çok dizelerin ilk ve son tefʿilelerinde yer almaktadır.

Şeyhoğlu *Hurşîd-nâme*'de ünlü ile bitip sonra ünlü ile başlayan iki sözcük arasındaki ulamalara da geniş yer vermiştir.

Tablo 3. Hurşîd-nâme'deki Vezinler ve Bahirler

Şiir No	Varak / Beyit No	Nazım Biçimi	Vezin	Bahir
***	1 - 7593	Mesnevi	mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ûlün . – – – / . – – – / . – –	Hezec
1	1b/1-303a/7592	Gazel	mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ûlün . – – – / . – – – / . – –	Hezec
2	38b/938 - 39a/952	Gazel	mefâʿīlün / mefâʿīlün / mefâʿīlün / mefâʿīlün . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Hezec
3	71a/1771 - 71b/1777	Gazel	mefâʿilün / feʿilātün / mefâʿilün / feʿilün . _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _	Müctes
4	75b/1881 - 76a/1889	Gazel	mefʿûlü / fâ'ilâtü / mefâ'îlü / fâ'ilün _ _ . / _ ._ . / . _ _ . / _ . _	Muzâri
5	99a/2479 – 99b/2485	Gazel	mefʿûlü / fâ'ilâtü / mefâ'îlü / fâ'ilün _ _ . / _ ._ . / . _ _ . / _ . _	Muzâri
6	101b/2542 - 102a/2548	Gazel	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Remel
7	106b/2661 - 106b/2667	Gazel	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Remel
8	107a/2682 - 107b/2688	Gazel	mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ûlün . – – – / . – – – / . – –	Hezec
9	111a/2778 - 111a/2786	Gazel	mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ûlün . – – – / . – – – / . – –	Hezec
10	118a/2955 - 118b/2963	Gazel	mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ûlün . – – – / . – – – / . – –	Hezec
11	118b/2967 - 118b/2975	Gazel	müfte'ilün / mefâ'ilün / müfte'ilün / mefâ'ilün _ . . _ / . _ . _ / _ . . _ / . _ . _	Recez
12	120a/3012 - 120b/3018	Gazel	mütefâ'ilün / fe'ûlün / mütefâ'ilün / fe'ûlün . . _ . _ / . _ _ / . . _ . _ / . _ _	Kamil
13	122a/3053 - 122a/3058	Gazel	mefâʿilün / feʿilātün / mefâʿilün / feʿilün . _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _	Müctes
14	129b/3238 – 129b/3246	Gazel	mefâʿilün / feʿilātün / mefâʿilün / feʿilün . _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _	Müctes
15	130b/3260 - 131a/3266	Terci-i Bent	mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ûlün . – – – / . – – – / . – –	Hezec
16	145b/3634 – 147a/3673	Gazel	mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ûlün . – – – / . – – – / . – –	Hezec
17	208a/5198 – 208b/5202	Gazel	mefʿūlü / mefâʿīlün / feʿūlün _ _ . / . _ . _ / . _ _	Hezec
18	234b/5867 - 235a/5875	Gazel	mefʿūlü / mefâʿīlün / feʿūlün _ _ . / . _ . _ / . _ _	Hezec
19	235a5880 - 235b/5888	Gazel	feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün . . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Remel
20	258a/6450 - 258a/6456	Gazel	feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün . . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Remel
21	260a/6508 - 260b/6514	Gazel	feʿūlün / feʿūlün / feʿūlün / feʿūl . _ _ / . _ _ / . _ _ / . _	Mütekârib
22	266a/6661 - 266b/6673	Gazel	müfteʿilün / fâʿilün / müfteʿilün / fâʿilün _ . . _ / _ . _ / _ . . _ / _ . _	Münserih
23	278a/6953 - 278a/6959	Gazel	müfteʿilün / fâʿilün / müfteʿilün / fâʿilün _ . . _ / _ . _ / _ . . _ / _ . _	Münserih
24	279a/6986 - 279b/6992	Gazel	mefâʿilün / feʿilātün / mefâʿilün / feʿilün . _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _	Müctes

1.4.5.2.2. Kafiye ve Redif

Hurşîd-nâme, Türkçe sözcüklerin çoğunlukta olmasından kafiye konusunda oldukça zengin bir eserdir. Kafiye bulma konusunda sıkıntı yaşamayan Şeyhoğlu; Türkçe sözcükler arasında kafiye yaptığı gibi bulduğu ses benzerliklerini Türkçe, Arapça, Farsça fark etmeden hangi dilden olursa olsun kafiye olarak kullanmaktan çekinmemiştir (Ayan, 1979, s. 104):

zihī ḳudret ki yoḳdan var ider çoḳ (Türkçe)
zihī ʿibret ki ḳılur variken yoḳ (2b/32) (Türkçe)

yig olur pīrile yigidile bir (Türkçe)
yigitdür ʿömrile vü ʿaḳlıla pīr (18b/441) (Farsça)

cemīʿ-i enbiyā vü ḥūr-u uçmaḳ (Türkçe)
cemālüñ görmegedür cümle müştāḳ (8b/184) (Arapça)

ḫafīfü'r-rūḥ u nāzük-ṭabʿ u ḫoş-dil (Farsça)
müsülmān nefsi pāk u ʿaḳlı kāmil (19a/448) (Arapça)

ḳaçan başlansa allāhıla her dem (Farsça)
tamām iden girü allāh olur hem (1b/2) (Farsça)

çü bismi'llāhi bes allāhu ekber (Arapça)
diyesin ḳalmaya her işüñ ebter (1b/1) (Arapça)

Hurşîd-nâme'de kafiye-i mücerrede ve kafiye-i mürekkebe (kafiye-i mürdefe, kafiye-i mukayyed, kafiye-i müessese) örnekleri çokça görülmekle beraber burada birer örnekle yetinilmiştir:

ḥikāyet çoḳdur el-ḳıṣṣa vü söz bo**l** (Kafiye-i Mücerrede)
ṣabāḥ olınca ne bu diñdi ne o**l** (105b/2646)

yürürler bī-dil ü bī-cān nevm**ī**d (Kafiye-i Mürdefe)
gönülde derd ü ḥasret dilde ḫurş**ī**d (59a/1466)

kişiye ḫıżr daḫı olsa üstā**d** (Kafiye-i Mürdefe)
bu deñlü ḳılur ola ḫalḳa irşā**d** (81b/2038)

çü ṭālib geldi ʿışḳ u ḥüsn maṭlū**b** (Kafiye-i Mürdefe)
biri rāġıbdur anuñ biri merġū**b** (126b/3172)

nevāḫt eyler düzetmiş bir ḫoş āhe**ng** (Kafiye-i Mukayyed)
ki ḳamu ḫalḳ olmış vālih ü de**ng** (157b/3938)

ki türkī naẓm idem bir ḫoş ḥikā**yet** (Kafiye-i Müessese)
ʿarabdan nitekim oldı rivā**yet** (14b/339)

Redifler yönünden de oldukça zengin olan *Hurşîd-nâme*'de her türden (ek halinde, sözcük halinde, sözcük grubu halinde, ek ve sözcük halinde) redif örneğinin bulunduğu görülmektedir:

bilürem ḫıżr u ʿīsīsin nefes**de** (Ek halindeki redif)
dil ögret bir ḳuşum vardur ḳafes**de** (28a/680)

eyüsin tengri senden şākir **olsun** (Sözcük halindeki redif)
ʿināyetler yoluñda ḥāżır **olsun** (27b/671)

bilürken künk ü lāl **olmaḳ gerekmez** (Sözcük grubu halindeki redif)
ḳamumuz pāyimāl **olmaḳ gerekmez** (32a/785)

hemān dem şāh öñinde çöḳ**di ḫatun** (Ek+sözcük halindeki redif)
keleci yirine dür dök**di ḫatun** (33a/809)

1.4.6. Dil ve İmla Özellikleri

Şeyhoğlu, *Hurşîd-nâme*'de konu yönünden Araplardan rivayet olunan bir hikâyeyi Türkçe nazmettiğini belirtir:

ki türkī naẓm idem bir ḫoş ḥikāyet
ʿarabdan nitekim oldı rivāyet (14b/339)

Eserin "der-beyān-ı teʾlīf-i kitāb" ve "tamām-şoden-i ḫurşīd-nāme" başlıkları altında Türkçe ile ilgili görüşlerine yer verir. Bu görüşlerin çoğu olumsuz yargılar içerir. Bunlar; Türkçenin bütün inceliklerine vakıf birisi olan Şeyhoğlu'nun kendi düşünceleri midir yoksa başkalarının Türk diline yönelik eleştirileri midir, bilinmez. Ancak bu sözleri, şairin yaptığı işin zorluklarını, eserin önemini ve kıymetini vurgulamaya yönelik söylediği düşünülebilir:

ḳuru vu ṣulb u serddür türke beñzer
ter ü nāzük dil andan ürke beñzer (14a/317)

bu türküñ dili nā-maʿlūm dildür
ʿibāretden neden maḫrūm dildür (14a/318)

riʿāyet ḳılurısañ bunda ṣūret
ḳalur tertībi maʿnīnüñ żarūret (14a/319)

çü ṣūret göresin maʿnī bozılur
ḳolaysuz oḳınur aġduḳ yazılur (14a/320)

ola kim düşe ol bilişe yāda
ne maʿnī naḳṣ u ne ṣūret ziyāde (14a/321)

göbit dildür bu dili irdedüm çoḳ
aġaçdur ya ḫo ṭaşdur lez̲z̲eti yoḳ (299b/7497)

ṣovuḳdur ṭadı yoḳdur ṭuzı yoḳdur
yavandur lez̲z̲eti vü özi yoḳdur (299b/7498)

belürmez aṣlı faṣlı yöni yoşı
bilinmez ḳanḳıdur nā-ḫoş ḫoşı (299b/7499)

Şeyhoğlu, Türkçe yazmanın güçlüklerinden bahsettikten sonra tanrıya sığındığını, ihlasla çok çalıştığını, Türk dilini iyice irdelediğini ve yaradanın da yardımıyla bu hikâyeyi Türkçe nazmettiğini söyler:

ṣıġındum ḳamuṣıyla tengriye ben
ḳavī iḫlāṣumıla bī-riyā ben (299b/7500)

kitābı düzmege āġāz ḳıldum
maʿānī çarḫına pervāz ḳıldum (299b/7501)

bu dilden bendaḫı yaʿnī çapındum
dürişdüm çevre ḳavzandum ḳapındum (14b/338)

dilüme leẕẕet irdi cān yüzinden
sözüme ṭuz ekildi cān sözinden (299b/7502)

göñül ḫarc eyledüm ü cān arıtdum
yaradan yāri ḳıldı yaz yarıtdum (299b/7503)

ser-ā-ser naẓma geldi bu ḥikāyet
egerçi maʿnīye yoḳdur nihāyet (299b/7504)

Şeyhoğlu, kendisinin Türk olduğunu, sözü her kavmin diline göre söylemek gerektiğinden *Hurşîd-nâme*'yi Rum ilinin halkı olan Türklerin diliyle yazdığını belirtir:

ilüm türkdür bilüm derkdür dilüm tat
egerçi tat diline vardurur yat (299a/7494)

veleykin rūm ilinüñ ḳavmi yik-ser
ınıġup türk dilini söyleşürler (299a/7495)

direm ben söyleşem ʿāḳil bulınca
sözi her ḳavmile dillü dilince (299a/7496)

Hurşîd-nâme'de, yazıldığı (789/1387) ve istinsah edildiği (882/1478) dönemin dili olan Eski Anadolu Türkçesinin özellikleri görülmektedir. Ancak dönemin sonunda istinsah edilen eserde düzleşme eğiliminin de görülmektedir. Eski Türkçe ile Batı Türkçesi arasında bir

geçiş dönemi olan Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış Hurşîd-nâme'de eklerin ve sözcüklerin yazımında ikili yazılımlar dikkat çekmektedir. Eserde Arapça ve Farsça sözcük ve terkipler kullanılmakla beraber Türkçe sözcükler hâkimdir.

1.4.6.1. Ünlü Uyumları

1.4.6.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Hurşîd-nâme'de genel olarak kalınlık-incelik uyumuna uyulduğu görülmektedir. Türkçe sözcüklerde bu uyma bağlı kalındığı gibi ek almış Arapça ve Farsça asıllı sözcüklerde de kalınlık-incelik uyumuna uyulmuştur:

yavuzlıġ, şādilıġ, divānalıġ, zārilıġ, ḫoşlıġ, cāẕūlıġ, mihmānlıġ…

Bugün uyum dışı kalan "-ki" aitlik eki, Eski Türkçede "-ki / -ḳı" şeklinde kalınlık-incelik uyumuna göre gelmekteydi. Metinde de ekin genel olarak uyuma bağlı olarak kullanıldığı görülmektedir:

andaġı, cāndaġı, cemālindaġı, ḳaydumdaġı, aġaçdaġı, aramuzdaġı, ḫalvetdaġı,…

Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi olan "iken" in metinde, kalınlık-incelik uyumuna uymadığı görülmektedir:

variken, maḥmūdiken, ṭalmışiken, ḳızmışiken, olmışiken, baḳıriken, yaġiken, yāḳūtiken,…

1.4.6.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Eski Anadolu Türkçesinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna uyulmadığı görülmektedir. Bu dönem eserlerinde bir yuvarlaklaşma eğilimi vardır. Bu eğilim düz ünlülerden sonra gelen eklerin yuvarlak ünlü şeklinde olmasıdır. Metnimizde bu eğilim devam etmekle beraber, düzleşmenin giderek arttığı görülmektedir. Bazı eklerin sadece yuvarlak şekilleri kullanılırken bazı eklerin hem yuvarlak hem düz şekillerine rastlanmaktadır:

a) Bildirme eki: Metinde daha çok eski biçimi olan "-durur" haliyle karşımıza çıkmaktadır: *cevherlerdurur, vardurur, vācibdurur, mülāzımlardurur, bigidurur, neçündurur, ṭabʿımdurur, şoldurur, budurur, dirlikdurur, ḫurşīddurur, gülşendurur, böyledurur…*

"-durur" bildirme ekinin günümüzdeki hali olan "-dır, -dir", metinde dönemin yuvarlaklaşma eğilimine uyarak yuvarlak halleriyle "-dur, -dür" şeklinde kullanıldığı

görülmektedir: *muḥammeddür, serveridür, evveldür, ṣıfatdur, maẓharıdur, revādur, ıraḳdur, ṭopraḳdur…*

Bildirme ekinin 1. çoğul şahıs hali de "-uz / -üz / -vuz / -vüz" yalnızca yuvarlak dar ünlülüdür:

ʿāṣiyüz, dervīşüz, ġarībüz, baʿīdüz, ḳarībüz, bendeyüz, derdliyüz, içindeyüz, fidāyuz, gedāyuz, ḫoşnūduz, ʿāṣivüz, suçluvuz

b) İyelik 1. tekil "-um / -üm", **2. tekil** "-uñ / -üñ", **1. çoğul** "-umuz / -ümüz" **ve 2. çoğul** "-uñuz / -üñüz" **ekleri:**

yüzüm, dilegüm, ḥācetüm, göñlüm, elüm, cismüm, başum, baġrum, varum, ʿaḳlum; ṣoḥbetüñ, yüzüñ, işüñ, sözüñ, göñlüñ, devletüñ, içüñ, ṭaşuñ, ʿaḳluñ, ḫātıruñ, ṣuçuñ, *işümüz, elümüz, cehdümüz, yüregümüz, maḳṣūdumuz, dimāġumuz, uşaġumuz,* ʿaybumuz, *seyrüñüz, işüñüz, üçüñüz, ʿāruñuz, ḫanuñuz, sulṭānuñuz, ḳamuñuz, ṭamuñuz, cevābuñuz…*

Metinde iyelik 2. tekil ekinin ak yuvarlak şeklinin yanı sıra düz dar şekli de "-ıñ / -iñ" kullanılmıştır:

ḳudretiñ, ḥükmiñ, ʿöẕriñ, başıñ…

c) İstek 1. çoğul şahıs "-evüz / -avuz / eyüz" **eki:** İstek, dilek ve temenni bildiren bu ekin de yuvarlak haliyle kullanıldığı görülmektedir:

gelevüz, sevündürevüz, bildürevüz, ildürevüz, görevüz, baḳavuz, dutavuz, bulavuz, ṣaklayavuz, alavuz, ḳatlanavuz, atlanavuz, gideyüz

d) "-lu, -lü / -suz, -süz" **olumlu ve olumsuz sıfat yapma ekleri:** Günümüzde dar ve yuvarlak dört şekli de olan bu eklerin metinde sadece yuvarlak halleri kullanılmıştır:

sebebsüz, izinsüz, zevālsüz, dilsüzler, bilüsüz, duʿāsuz, maḥabbetsüz, devāsuz, aşşısuz…

e) "-uk / -ük" **fiilden isim yapma eki:**

artuḳ <art-uḳ, eksük <eksü-k, tanuḳ <tanu-ḳ, açuḳ<aç-uḳ, ayruḳ<ayır-uḳ, uyanuḳ<uyan-uḳ, ṣınuḳ<ṣın-uḳ…

f) "-up / -üp" **zarf fiil eki:** Eski Anadolu Türkçesinde bu ekin sadece yuvarlak şekli varken metinde düz şekillerinin de "-ıp / -ip" kullanıldığı görülmektedir:

alup, sarḳıdup, ḳurtarup, ḳıvanup, ḳavşurup, ḳarcaşup, aşup, alup, ṣaḳlayup, idüp, gelüp, sevinüp, berkidüp;

gelip, geçip, egip, çalıp, segirdip, eyleyip, ṭanışıp, uṣanışıp, yazıp, azıp, ṣalıp, ḳalmayıp, aġırlayıp…

g) "-uban / -üben" **zarf fiil eki:**

aluban, ṭaġıluban, yanuban, ṣaruban, aġlayuban, olmayuban, ḳıġırduban, gelüben, diyüben, bilüben, girüben, çeküben, n'eyleyüben, seçüben…

h) "-uñ, -üñ / nuñ, -nüñ" **ilgi hâli eki:**

itüñ, gönlümüñ, kişinüñ, ḥakīmüñ, teninüñ, ʿāşıḳuñ, bunuñ, saçınuñ, siyāvūşuñ, oġlınuñ, ḥoḳḳanuñ, dergāhuñ, şāhuñ, cihānuñ, yūsufuñ, ṭūruñ…

ı) Emir 3. tekil "-suñ / -süñ" **ve 2. çoğul şahıs** "-uñ, -üñ / -uñuz, -üñüz" **ekleri:**

dutsuñ, olsuñ, itsüñ, ṣanayduñ, kesüñ, virüñ, geçürüñ, bilüñ, eyidüñ, ṭanışuñ, dutuñuz, ḳılduñuz, bildüñüz…

i) Görülen geçmiş zaman 1. tekil "-dum / -düm", **2. tekil** "-duñ / -düñ", **3. tekil** "-dü", **1. çoğul** "-duḳ / -dük" **ve 2. çoğul** "-duñuz / -düñüz" **şahıs ekleri:**

yaratmazdum, añladum, çapındum, ḳavzandum, ḳapındum, aġladum, geldüm, virdüm, kesdüm, itdüm, işitdüm, vireydüm, eyledüm, bildüm, idindüm;

ḳılduñ, ḳarşuladuñ, ṣalduñ, uṣanduñ, çıḳarduñ, irdüñ, virdüñ, gösterdüñ, geçdüñ, işledüñ, deñedüñ, eyledüñ, diledüñ, bildüñ, işitmedüñ;

indürdü;

varduḳ, ḳılduḳ, ṭanışduḳ, ṣanışduḳ geldük, irişdük, bilişdük, gidiserdük, didük, söyleşdük;

alduñuz, ṣatduñuz, ṣalduñuzdı, ḳılduñuz, bildüñüz, bisledüñüz, söyledüñüz, yidiñüz…

Görülen geçmiş zaman 1. tekil şahıs ekinin düz dar hali "-dım" şeklinde, 3. tekil şahıs eki ise genellikle düz dar hali "-dı / -di" şeklinde kullanılmıştır:

ṭaşıdım, bulaydım, dimedi, düşdi, gördi, virdi, getürdi, sürdi, belürdi, örtdi

j) "-ur / -ür" **geniş zaman eki:** Bu ek de yalnızca yuvarlak dar ünlülüdür.

ḳılur, yañılur, yatur, yaḳılursın, ṣanurdı, çıḳarurdı, araşur, yaraşur, ḳaluram, bilürsiz, gelürsiz, gözedürler, gösterür, gizlenür, bitürdi…

l) "-dür" **ettirgenlik eki:**

çekdürdi, bildürdi, bandurmışıdı, ḳaldurdılar

1.4.6.2. Ünsüz Uyumları

1.4.6.2.1. Ünsüz Benzeşmesi

Türkçede sadasız bir ünsüz ile biten kök ve gövdelere getirilen eklerin de sadasız olması gerekmektedir. Eski Anadolu Türkçesindeki birçok metinde sadasız ünsüzden sonra sadalı bir ünsüzün geldiği örnekler görülmüştür. Metnimizde de Türkçe sözcüklerde sadasız ünsüzle biten kök ve gövdelere getirilen ekler, sadalı halde bulunmakta ünsüz uyumuna uymamaktadır:

a) "-da / -de" **bulunma (lokatif) eki:**

iş-de, gök-de, ṣūret-de, ḳafes-de, uyumaḳ-da, oġlancuḳ-da, ḳarañuluḳ-da, sāʿat-da...

b) "-dan / -den" **çıkma, ayrılma (ablatif) eki:**

müseddes-den, ḫacālet-den, söylemek-den, ḥabeş-den, ṣūret-den, ayaḳ-dan, ḥaḳ-dan, ṭarab-dan, dīvānalıḳ-dan, at-dan, ayrılıḳ-dan…

c) "-dı / -di" **görülen geçmiş zaman eki:**

işit-di, göç-di, düşmiş-di, dut-dı, olmış-dı, çap-dı, ṣaç-dı-lar…

d) “-dur / -dür / -durur” **bildirme eki:**

öküş-dür, mübārek-dür, eylemiş-dür, düşüp-dür, kalmamış-dur, ḥaḳīḳat-dur, ṭurmamış-dur, çoḳ-durur, dirlik-durur, sevmiş-durur…

e) “-duḳ / -dük” **sıfat-fiil (partisip) eki:**

it-düg-i, iç-düg-i, n’it-düg-in, söyleş-düg-in-i, dut-duġ-ı-n-a, çap-duġ-ı-n-ı, baṣ-duġ-ı, sanış-duġ-ın, yat-duġ-ı…

1.4.6.2.2. Ünsüz Düşmesi

y düşmesi:

Hemen hemen bütün Türk lehçelerinde ve bugün de bazı Anadolu ağızlarında gözüken baştaki “y” sesinin düşmesi metinde görülmektedir:

yılduz>ılduz, yılan>ılan, yıldırım>ıldırım, yudum>udum, yıraḳ>ıraḳ

yukarıdaki örnek sözcükler metinde bazı yerlerde “y” sesi düşmüş hali ile bazı yerlerde ise düşmemiş hali ile karşımıza çıkmaktadır.

1.4.6.3. Ses Değişimleri

i/e değişimi

giñ>geñ, giñiş>geñiş, vir->ver-, çığır->çağır-, it->et-, gice>gece, il>el, iriş->eriş-, biş>beş, yir>yer, bisle->besle-, di->de-, div>dev, girçek>gerçek, girü>gerü>geri, irkek>erkek, iy>ey, iş>eş, siz->sez-, yidi>yedi, tiz>tez, yit->yet- …

e/i değişimi

gey>giy, eyü>eyi>iyi, eylük>iyilik

e/ö değişimi

gevde>gövde

ḳ>ḫ değişimi:

Metinde karşımıza çıkan bir dil özelliği de “ḳ” (ق) ve “ḫ” (خ) seslerinin değişimidir. Bu değişimin görüldüğü bazı sözcükler şunlardır:

uyḳu>uyḫu-uyḫa, aḳşām>aḫşām, korḳu>korḫu, yoḳsul>yoḫsul…

ṭ/d değişimi:

Günümüz Türkçesinde “d” ile başlayan pek çok sözcük metinde “ṭ” ile başlamaktadır:

ṭonuz>domuz, ṭoḳuz>doḳuz, ṭaġ>daġ, ṭanışuñ>danışuñ, ṭurasın>durasın, ṭurdum>durdum, ṭoldı>doldu, ṭoyurur>doyurur, ṭoġdı>doġdı, ṭudaġı>dudaġı, ṭaġıldı>daġıldı, ṭoġru>doġru…

Metinde bazı sözcükler hem “ṭ”li haliyle hem de “d”li haliyle kullanılmıştır: *ṭurġıl / durġıl…*

b/p Değişimi:

“ṭopraḳ” sözcüğü metinde hem “p” ile hem “b” 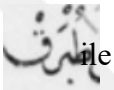 ile yazılmış; ancak “p” ile transkribe edilmiştir.

ñ/n Değişimi:

i “iñen” sözcüğünün kaf-ı nuni ile yazılması mutat iken nun ile “inen(3a/39)” olarak yazılmış:

ñen>inen

ñ/ng Değişimi

Metinde yazımında ikilik olan sözcüklerden en göze çarpanı “tañrı” sözcüğüdür. “tañrı” sözcüğü, nüshanın genelinde “tengri” şeklinde nun-kef ile yazılmışken sonraları “tañrı” 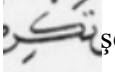 şeklinde kaf-i nuni (ك) ile yazılmıştır; ancak 3905. beyitten itibaren tekrar “tengri” şekline dönmüştür.

tengri>tañrı

ḏ/ẕ Değişimi

Metinde müstensihin bazı "d" (د) leri "z" (ذ) ile yazması dikkat çekici bir imla özelliğidir. Bu harf transkripsiyonda "ḏ" ile gösterilmiştir:

ḫuḏā, ḫuḏāvend, dīḏār, ümīḏ, ümmīḏ, nevmīḏ, ketḫuḏā, şāḏılıḳ, ḫurşīḏ, cüḏā, diḏār…

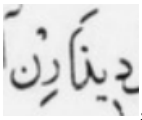 , 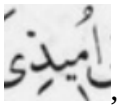 , 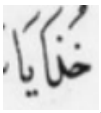 , 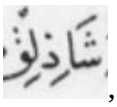 ,

Metinde "ẕ" (ذ) ile yazılması gerekirken "d" (د) ile yazılan *ḥāḏıḳ* sözcüğündeki harf de transkripsiyonda "ḏ" ile gösterilmiştir. Bu sözcükte noktanın unutulmasından böyle bir yazım tercih edilmiş olabilir. 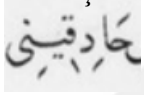

1.4.6.4. Vezinden Kaynaklı Yazımlar

Metnin genelinde müstensihin vezinle ilgili tasarruflarından kaynaklı yazımlar dikkat çekmektedir. Bazı sözcüklerin ikinci veya son hecesindeki "e" sesi, mutat imladan ayrışarak imale olduğunu göstermek için "elif" (ا) ile yazılmış: "begene" 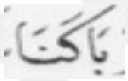

diyesin, işine, ceẕbine, göge, ḳatreye, rahmetüne, dürrine, geçmege, ilerü, yüze, bildüren…

Metinde "dostu" sözcüğü, vezinden dolayı "dosut" biçiminde yazılmış:

şükür ki lütfuña ṭuş eyledüñ feraḥşādı

niçe niçe i ***dosut*** *belā oḳına amac* (131a/3266)

"cānum" sözcüğü, normalde uzun olan "ā" sesi ile yazılırken vezin gereği elifi yazmamak suretiyle "a" kısa göstermiş: "canum"

ki uçmadın ***canum*** *ḳuşı ḳafesden*

boşalmadın ża'īf nefsüm nefesden (18a/426)

Metinde vezin gereği "gülistān" sözcüğünün kapalı olan ikinci hecesindeki ünlü ve ünsüz harfleri yer değiştirmek suretiyle açık hece elde edilmiş ve sözcük bu "*gülsitān*" şekliyle beş yerde kullanılmıştır:

kiminüñ ***gülsitānından*** *gül ala*
kiminüñ budaġında bülbül ola (32b/795)

Metinde "hindistān" sözcüğünün ikinci hecesi vezin gereği bir kapalı, bir açık heceye ihtiyaç duyulduğundan uzun ünlüyle "*hindūstān*" şeklinde yazılmıştır:

bezedür bülbüli vü būsitānı

ki ol fīl añmaya ***hindūstānı*** (245b/6141)

Metinde "bostān" sözcüğünün ikinci hecesi de vezin gereği bir kapalı, bir açık heceye ihtiyaç duyulduğundan uzun ünlüyle "*būsitān*" şeklinde yazılmıştır.

işidüñ bu ʿacāyib dāsitānı

teferrücleñ bu zībā ***būsitānı*** (19b/463)

Metinde "kimsene" sözcüğü de vezne göre farklı yazılmıştır. Birinci hece kapalı, ikinci hece açık olması gerektiğinde "kimsene" şeklinde, birinci hece açık, ikinci hece kapalı hece olması gerektiğ durumlarda "*kimesne*" şeklinde yazılmıştır:

ne deñlü ʿāḳil olsa ***kimsene*** *cüst*

olurdı yüzüni gördügi dem süst (25a/607)

çü furṣat şimdidür gelsün görelüm

kimesne *sizmedin şehre girelüm* (35b/867)

1.4.6.5. İkili Yazımlar

Bir geçiş dönemi eseri olduğundan ve de istinsah tarihihinin Eski Anadolu Türkçesinin son dönemlerinde olmasından *Hurşîd-nâme*'de bazı ek ve sözcüklerin farklı yazımları ile karşılaşılmaktadır.

Kaf-ı nuni ile yazılması mutat olan "iñen" sözcüğü bir yerde (ن) ile yazılmış: "inen" (3a/39), üç yerde (ڭ) ile yazılmıştır: "iñen" (10a/225, 45b/1123, 116b/2918)

"gibi" edatı da metinde iki farklı şekilde yazılmıştır. Genellikle "gibi" şeklinde yazılırke bazı yerlerde "bigi" şekline dönüşmüştür.

"velīkin" sözcüğü genellikle "veleykin" şeklinde yazılırken arada bir "veliykin" şekline dönüşmüştür.

Metinde "gülistān" sözcüğü, "*gülistān, gülsitān* ve *gülüstān*" olarak üç farklı şekilde yazılmıştır.

Metinde "hindistān," sözcüğü *"hindistān, hindustān, hindūstān"* olarak üç farklı şekilde yazılmıştır.

Metinde “bostān,” sözcüğü de*“bostān ve būsitān”* olarak iki farklı şekilde yazılmıştır.

Yine “tengri” sözcüğünün*“tengri ve tañrı”* olarak iki farklı şekilde yazıldığı görülmektedir.

Farsça “ki” edatı, bazı yerde (که) şeklinde, bazı yerde de(کی) şeklinde yazılmış.

Farsça izafetler genelde “-ı, -i” şeklindedir:

şāh-ı īrān, ḫūb-ı zamāne, intiẓār-ı ḫurşīd, münācāt-ı ḫurşīd be-dergāh-ı ḫuḏā-yı teʿālā…

Metinde bu izafetler bazen vav ve/veya ötre ile gösterilmiş ve bunlar çeviri yazılı metinde nüshaya bağlı kalarak “-u, -ü” biçiminde yazılmış:

beşīr-ü raḥmet-i raḥmān, neẕīr-ü ḥiddet-i nīrān

1.4.6.6. Arapça ve Farsça Sözcüklerin Yazımı

Arapça ve Farsça kökenli sözlerin yazımında kaynak dillerindeki biçimlere sadık kalınmıştır.

Bazı Farsça sözcüklerin yazımında Türkçe okunuşları esas alınmış. Mesela; Fars imlasına bağlı kalınarak vav-ı madule ile yazılan “ḫoca” sözcüğü ötreli harekelenerek, Türkçe telaffuz edildiği gibi yazılmış: *ḫoca* 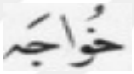

Farsça “ḫˇan” sözcüğü de vav-ı maduleli değil de dilimizdeki yaygın söylenişi olan “ḫon” şeklinde ötre ile harekelenerek yazılmıştır: *ḫon*

Yine Farsça “*değersiz, îtibarsız, hor, hakir, adi*” anlamındaki Farsça “ḫˇar” (خوار) sözcüğü vav-ı maduleli değil de dilimizdeki yaygın söylenişi olan “hor” şeklinde yazılmıştır: *ḫor*

Metinde bazı sözcüklerdeki “*ṭı, ʿayın, ḥa, ṣad*” harflerinin altına teyid/tasrih amaçlı işaretler konulmuş:

“*ḥaḳıla*” (16b/387) sözcüğündeki “ḥa” (ح) harfinin altına teyit/tasrih amaçlı işaret konmuş: 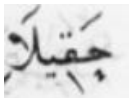

“*maṣlaḥatdan”* (19a/445) sözcüğünde hem “ṣad” (ص) hem “ḥa” (ح) harflerinin altına teyit/tasrih amaçlı işaretler konmuş: 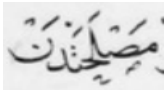

“*mesiḥ***”** (7b/163) sözcüğündeki “ḥa” (ح) harfinin altına üç nokta gibi bir işaret konulmuş. Alttaki işaret (küçük bir ḥa harfi) harfi teyiden konulmuş: 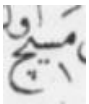

“ʿ*utarid*” (20a/478) sözcüğündeki “ṭı” (ط) harfinin altına teyit/tasrih amaçlı işaret konmuş:

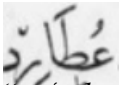

“*saʿādetdür*” (24a/575) sözcüğündeki “ʿayn” (ع) harfinin altına teyit/tasrih amaçlı işaret konmuş:

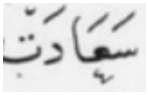

Metinde yükleme ve iyelik eklerinin hemzeye benzeyen bir işaretle yazıldığı görülmektedir. Hemzeye benzeyen bu işaret işaret hemzenin göstergesi değil, ya-yı müleyyendir:

“perdeyi” ( ), *“ḥoḳḳayı”* ( )

1.4.6.7. Bazı Eklerin Yazımı

Eski Anadolu Türkçesinde en işlek gelecek zaman eki olarak kullanılan “-ısar / -iser” eki metinde kullanılmıştır:

görmeyiser, geçiserdür, bitiserdür, öliserem, viriserven, iltiser, yiyiser, eyleyiser, iriserdür; ḳopısar, olısaram, ḳavurısarlar, bulmayısardur, oynayısar, urısarsın, şordırısaram…

Metinde emir 2. tekil şahıs eki, Eski Anadolu Türkçesindeki gibi “-ġıl, -gil” şeklindedir:

işitgil, itmegil, itgil, idingil, yilgil, sevindürgil, eyitgil, gösterivirgil, gidergil, bilgil, çekmegil, yürügil, görgil, görmegil, eyleyüvirgil, gözetgil, diñlegil, gösterdivirgil, dürüşgil, bilgil…

ışıtġıl, kılġıl, sorġıl, añlaġıl, kılġıl, şorġıl, buyurġıl, ḳayurġıl, ḳayurḳıl, olġıl, şaḳıngıl, dutġıl, oḳımaġıl, ṭoyurġıl, oturġıl, yaturġıl, şayġıl, unıtmaġıl, ḳomaġıl, inangıl, ṭurġıl, ırmaġıl, yıġmaġıl, saḳlaġıl, şungıl, vargıl, yarlıġaġıl, sıġaġıl

Eski Anadolu Türkçesinde 1. tekil şahıs eki olarak “-am / -em”, eki kullanılmıştır:

ḳorḳaram, oḳuram, çıḳmışam, oluram, olımazam, girümem, bekleyimezem, eydimezem, yüriyimezem, idebilmezem, içmişem, ölürem, giderem

Eski Anadolu Türkçesinde 1. tekil şahıs eki olarak "-am / -em", ekinin yanında "-van / -ven / -vanın", ekinin de metinde çokça kullanıldığı görülmektedir:

olurvan, muḳırvan, ururvan, ḳuluñvan, açısarvan, atavan, ḳılupvan, ölürven, sizerven, degülven, dimezven, cüzven, bülbülven, göyerven, degşüreven, ḫacilven, yirven…

ṣādıḳvanın, ḥāḏıḳvanın, ḳulvanın

Eski Anadolu Türkçesinde gereklilik bildiren "-se gerek, -sa gerek", metinde de karşımıza çıkmaktadır:

*benüm ol**sa gerek**di şimdi ḫurşīd (98b/2467), bes ol dörd ol**sa gerek**dür muṣavver (100a/2504), ne kim taḳdīrise ol**sa gerek**dür (205b/5137), ki bu laʿl ol**sa gerek**dür bedaḫşī (228b/5709), girü al**sa gere**k ol şādiden dād (233b/2504);*

*yarın elbette ol öl**se gerek**dür (205b/5137), (100a/2504), revā gör**se gerek**dür insile cān (225b/5631).*

Yeterlilik fiilinin olumsuzu "-ı / -i" zarf fiil eki almış haliyle "-ımaz / -imez" kullanılmıştır:

olımazam, bulımaz, alımaz, ṭurımaz, ayrılımazlar, ısırımazlar;

bekleyimezem, bilimez, eydimezem, dirşürimez, yüriyimezem, virimez…

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

1.1. Metnin Kurulmasında İzlenen Yöntem

1. Metin, çeviri yazı olarak verilmiştir. Eserin yazıya aktarımında ilim çevrelerince kabul edilen transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır.
2. Yazım ve noktalamada, TDK'nin Yazım Kılavuzuna bağlı kalınmıştır.
3. Metin içerisinde geçen özel isimler dâhil tüm sözcüklerin baş harfleri küçük yazılmıştır.
4. Metinde yaprakların ön yüzü rakam yanına yazılan "a", arka yüzü "b" işaretiyle gösterilmiştir.
5. Her beyte sıra numarası verilmiştir.
6. Arapça ve Farsça ibare, dize, beyit, âyet ve hadisler; tırnak içine alınmaksızın eğik (italik) karakterde dizilmiştir. Bütün Arapça ve Farsça ibarelerin Türkçeleri dipnotlarda gösterilmiştir.
7. Anlam yahut vezin gereği yapılması zaruri olan türlü eklemeler, metin tamirleri köşeli parantez [ ] içinde gösterilmiş; okunamayan sözcükler metinde (...) işaretiyle gösterilmiş; okunduğu halde anlamlandırılamayan sözcüklerin yanına ise (?) işareti konulmuştur.
8. Anlam gereği metinden çıkarılması gerektiği düşünülen ibare, ek veya sesler < > imlemi içinde gösterilmiştir.
9. Vezin, metin başında ve metin içindeki farklı şiirlerin başında çizgi ve noktalarla gösterilmiş (_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _), varsa vezin değişiklikleri de, her değişiklikte ayrı ayrı olmak üzere gösterilmiştir.
10. Vezin bozukluğu, kafiye problemi veya vezin farklılığı gibi özel durumlar dipnotta zikredilmiştir.

11. Vezin gereği yapılması gereken ünlü ulamaları orijinal metinde ayrı sözcükler hâlinde yazılmışsa alt çizgiyle birleştirilerek vezne dikkat çekilmiştir: "*eyitdi iy irte gice ağlayanlar*" mısraındaki mefâʿîlün tef'ilesine tekabül eden "*ce ağlayanlar*"ın "*eyitdi iy irte gice_ağlayanlar*" yazılması gibi.

12. "ḳāʾim, zā'il, mā'il..." gibi hemzeli sözcüklerin yazımında "ye" ile yazılım tercih edilmiştir: *ḳāyim zāyil, māyil...*

13. Türkçe sözcüklerin sonunda bulunan "b"ler (olub), "p" ile (olup) transkribe edilmiştir.

14. Metnin transkribe edilmesinde İsmail Ünver'in (2008) makalesine bağlı kalınmıştır:

    a. Arapça ve Farsça sözcüklerin başına gelen edat ve ön ekler ayrı yazılmıştır: *bī-ḫaberdür, mā-ḥażardan, nā-çār, ẕū-fünūn, lā-cerem, bü'l-ʿaceb / bu'l-ʿaceb, pür-ḥayrān, me-bādānī, mī-bāyed, be-ġāyet, bā-murād, ez-nūr, hem-rāz, der-baḫt, der-pīş, der-ḥāl, be-her-ḥāl, bed-baḫt, bed-endīş*

    b. Arapça harf-i cerler (fi, bī, …) ile ön ek konumundaki ibareler için kısa çizgi konulmuştur: *el-ḳıṣṣa, el-ḥaḳ, el-ḥamdü li'llāh, bi-ḥamdi'llāh, fi'l-cümle, li'l-ʿālemīn,*

    c. Farsça sözcüklerde son ekler, edatlar çizgi olmaksızın sözcüklere eklenmiştir: *sāyebān, derbān, gülistān, bārgāh, ġamnāḳ*

    d. Farsça sona gelen edatlardan "râ" (را) başa gelen edatlar gibi kısa çizgiyle ayrılarak, yazılmıştır: *ḫurşīd-rā, ḫod-rā, āzād-rā, īşān-rā ...*

    e. Birleşik sözcükler ve sıfatlar arasına kısa çizgi konmuştur: *dem-be-dem, ser-ā-ser, ser-be-ser, ser-te-ser, der-be-der, pey-ā-pey, nūş-ber-nūş, dest-ber-dest, hey-ā-hey, nûş-a-nûş, hem-dem, rû-be-rû, ser-be-nam, ber-ā-ber, nā-be-dīdār, nā-be-kāruñ, pür-ṣafā, pür-tāb…*

    f. Farsça birleşik sözcükler, kısa çizgi (-) ile ayrılmıştır: *beşer-sīret, melek-ṣūret, ḥaḳ-şinās, fitne-engīz*şeh-zāde, *ṣāḥib-ṭalebdür…*

    g. Farsça ve Arapça uzun ünlülerin üzerine (-) işareti konularak gösterilmiştir: *fermān, ġuyūb, ḳavī*

    h. Farsça sözcüklerdeki vāv-ı ma'dûle, " ˇ " şeklinde gösterilmiştir: *ḫ ˇāb, ḫ ˇīş*

    i. Vāv-ı atıf iki sözcük arasında bağımsız bir sözcük gibi ayrı yazılmıştır: *nāle vü āh, ḫadd ü ḫāl, ah u fiġān*

Tablo 4. Çeviri Yazı (Transkripsiyon) Alfabesi

ء	ʾ	ص	ṣ
ا	a / ā / e	ض	ḍ / ż
آ	ā	ط	ṭ
ب	b, p	ظ	ẓ
پ	p	ع	ʿ
ت	t	غ	ġ
ث	s̲	ف	f
ج	c, ç	ق	ḳ
چ	ç	ك	k, g, (ñ)
ح	ḥ	گ	g
خ	ḫ	ڭ	ñ
د	d	ل	l
ذ	z̲ / d̲	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v / o / ö / u / ü / ū
س	s	ه	h / a / e
ش	ş	ى	y / ı / i / ī

1.2. Çeviri Yazılı Metin

1b

bismi'llāhi'r-raḥmani'r-raḥīm

hezec

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

(⏑ – – – / ⏑ – – – / ⏑ – –)

1 çü bismi'llāhi bes allāhu ekber
diyesin ḳalmaya her işüñ ebter

2 ḳaçan başlansa allāhıla her dem
tamām iden girü allāh olur hem

3 öñi allāh olıcaḳ ṣoñı allāh
ol işde ḳalmaya hīç dürlü ikrāh

4 gel imdi ögelüm ol pādişāhı
kim oldur ḳamunuñ püşt ü penāhı

5 teʿāla'llāh zihī sulṭān-ı aʿẓam
ki fiʿli muʿteberdür ḳavli muḥkem

6 anuñ fiʿlini ʿaḳl itmez taṣavvur
anuñ fiʿline hīç irmez tefekkür

7 anuñ gibi ulu sulṭāndur ol ḫan
ki dergāhında çi ṭopraḳ çi sulṭān

8 gehī sulṭān ider ṭoprag̈ı muṭlaḳ
gehī ḳılur girü sulṭānı ṭoprak̈

9 olar kim kendüzin sulṭān ṣanurlar
girü ṭoprak̈ olıcaḳ utanurlar

10 bes aña yaraşur sulṭānlıḳ imdi
muḳarrerdür ki ne aġdı ne indi

2a

11 ṣabā bir bergi depretmez ḳażāsuz
vezīri yoḳ ḫuḏādur ketḫudāsuz

12 işine kimsine hergiz ḳarılmaz
yolına kendü emrinsüz varılmaz

13 ḳamu ʿālimlerüñ ʿilmin bilendür
ḳamu derdlülere dermān ḳılandur

14 ʿalīm oldur ki ʿallāmü'l-ġuyūb ol
raḥīm oldur ki settārü'l-ʿuyūb ol

15 kimense sırrını bilmiş degüldür
yaradandur yaradılmış degüldür

16 niteligine irmez fehm ü idrāk
neyi kim fikr iderseñ andan ol pāk

17 cihān andandur ol andan muʿarrā
ḳamu cān andan ol cāndan müberrā

18 zamān ol virdi vü yoḳdur zamānı
mekān ol virdi vü yoḳdur mekānı

19 cihān u cān yoġıdı buldı varlıḳ
ser-ā-ser cümle ʿālem ṭoldı varlıḳ

20 ṭoludur ger murabbaʿ ger müseddes
velī ḥaḳdur müseddesden muḳaddes

21 arıdur artaġu eksük yüzinden
berīdür azlıġ u çoḳlıḳ sözinden

22 ḳadīmu’llāh ezeldür hem ebeddür
bir ü yigāne vü ferd ü ṣameddür

23 ezel niceyise oldur ebed hem
ne bīş anda vü ne ḫod bundadur kem

2b

24 ve ger öñ ü ṣoñ u ger iç ü ger ṭaş
ḳamu birdür ḳatında iy ḳarındaş

25 ne ḥikmetdür hem evveldür hem āḫir
ne raḥmetdür ki bāṭındur u ẓāhir

26 zihī evvel ki ilkinüñ öñi yoḳ
zihī āḫir ki milkinüñ ṣoñı yoḳ

27 zihī ẓāhir ki gözlerden ṭolınmaz
zihī bāṭın ki ḳandadur bilinmez

28 zihī deryā ki ʿālem ġarḳ u ḥayrān
zihī ṣaḥrā ki yoḳdur ḥadd ü pāyān

29 zihī ẓāhir ki yaḳındur ṭamardan
zihī bāṭın ki göz irmez naẓardan

30 zihī vuṣlat ki ayrılmaz dem-ā-dem
zihī ḫaṣlet ki fürḳatdür müsellem

31 zihī raḥmān ki niʿmetler bağışlar
zihī sulṭān ki andandur her işler

32 zihī ḳudret ki yoḳdan var ider çoḳ
zihī ʿibret ki ḳılur variken yoḳ

33 zihī ḥayrān ki ḥāṣıl ḳıldı cān uş
cihān andan ḳamu hem ṭolu hem boş

34 ne ansuz bir ḳarış yir var nihānī
ne yirde gökde s̱ābitdür mekānı

35 melekler bu işe ḥayrān ḳalıpdur
felekler cümle sergerdān olupdur

36 güneş ü ay u yılduzlar ber-ā-ber
musaḫḫarlardur emrine ser-ā-ser

3a

37 yidi ḳat gök yidi ḳat yir yidi gün
yidi iḳlīm yaʿnī rubʿ-ı meskūn

38 yidi devr ü yidi aʿżā yididür
bu her birine bir ılduz ḥakemdür

39 veliykin bilmedi bu sırrı bunlar
inen sergeştedür dünler ü günler

40 hemān ʿarşü'l-ʿaẕīm levḥ-i maḥfūẓ
ki ḳāyimdür bulardan devr-i maḥfūẓ

41 egerçi ḥākim-i muṭlaḳ bulardur
velī bu nitelikden bī-ḫaberdür

42 nişānından ṭolu tenler zamānı
yüzinden baḫtulu cānlar cihānı

43 veliykin cān eger ten bulmadı hem
bu deryādan meger bir ḳaṭre şebnem

44 muʿarrifler ki vardur cüst ü çālāk
hemīn iḳrār iderler *mā-ʿarefnāk*[1]

45 muʿabbirler ki cevherlerdurur pāk
ḳamu iḳrār iderler *mā-ʿabednāk*[2]

46 bes ayruḳlar ne bildiler ḳıyās it
aña lāyıḳ ne ḳıldılar ḳıyās it

47 bilüden çünki az degdi ulular
bilüsüzlikdür anda çoḳ bilüler

48 ṣıfātın bāri ẕikr itmek revādur
velī ẕātında fikr itmek ḫaṭādur

49 bu ẓāhir dilde ancaḳ adı vardur
göñülde dürlü dürlü dadı vardur

3b

50 öküşdür adı vü bir oldı ẕātı
bu bire perdedür biñ bir ṣıfātı

51 velī her perdeden ṣāḥib-naẓarlar
baḫarlar cümle ol ẕātı görerler

52 naẓar kim ḥaḳḳ aña olmaya manẓūr
bilüñ kim ḥaḳḳ aña virmedi hīç nūr

53 naẓar kim ḥaḳḳ aña muṭlaḳ degüldür
haḳīḳī ol naẓarlar ḥaḳ degüldür

[1] **mā-ʿarefnak:** "Ya Rab seni hakkıyla bilemedik." anlamındaki hadis rivayetinden alıntıdır.
[2] **mā-ʿabednak:** "Ya Rab sana hakkıyla kulluk edemedik." anlamındaki hadis rivayetinden alıntıdır.

54 şu göz kim perde gördi göz degüldür
haḳīḳatdür didügüm söz degüldür

55 haḳīḳat ḥaḳḳı gören girü ḥaḳdur
bes ol nūr olmayan göz kūre ḥaḳdur

56 bu nūruñ ceẕbine gözüñ ışıtġıl
tevellū s̲emme vechu'llāh[3] işitgil

57 özini bildüren ü bulduran ol
kime kim geregise gösteren yol

58 bugün ʿilme'l-yaḳīn irdi irenler
yarın ʿayne'l-yaḳīn görür görenler

59 ṣalınsa lā-cerem bugün yerine
döner ʿilme'l-yaḳīn ʿayne'l-yaḳīne

60 elā iy cümle maḫlūḳuñ ilāhı
ki sensin pādişāhlar padişāhı

61 ʿademden ʿālemi var eyleyen sen
nihānī genci iẓhār eyleyen sen

62 yire göge ser-a-ser nūr olan ḥaḳ
yaḳīni olmayandan dūr olan ḥaḳ

4a

63 güneşler gösterürsin ẕerrelerden
deñizler depredürsin ḳaṭrelerden

64 içüren ḳaṭreye her dem deñizler

[3] **tevellū s̲emme vechu'llāh:** "Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü işte oradadır (Bakara, 2/115)."

uçuran bu deñizlerden beñizler

yürüdürsin yaradursın müheyyā
deñizde zevraḳ u zevraḳda deryā

bize ḫayrānlıġ u ʿacz oldı pīşe
senüñ ḫod ṣunʿuñuñ lüṭfı hemīşe

bitürendür getürendür düzendür
dikenden gül ḳayadan ṣu süzendür

baña şīrīn gelür yavlaḳ bu efʿāl
ḳamış vire aru sükker aru bal

zihī ḫāṣiyyet ol kemter nebātuñ
ki oldı menbaʿı ḳand u nebātuñ

ya arunuñ nedür bu fażl u iḥsān
ḳomış bir dikenüñ ucında yüz kān

ne ḳılsun bu ḳamışlar yā arular
ṣu içer ṣuṣaġ içmez ṣuṣamışlar

bu eşyāyı gören gördi kemāhī
ki ḳamu nesne sendendür ilāhī

viren sensin bu cünbişler sebebdür
sebebsüz nesne yoḳdur bu ʿacebdür

yaradursın ḳara yirden yeşil ot
yeşil otdan ḳızıl ḳan ḳandan aḳ süt

ḳara ṭopraḳdan itdüñ kimseler ḫāṣ
yeşil yapraḳdan eylersin ḫaṣelḫāṣ

4b

76 cemāli ḥikmetüñ ḳudretleridür
kemāli ḳudretüñ ʿibretleridür

77 gerekse ejdehā eyler ʿaṣāyı
ʿaṣā eyler gerekse ejdehāyı

78 geh öldürür diriler nevbetiçün
geh ölüler dirildür daʿvetiçün

79 kime ṭāhir ṣuyı ḳan gösterürsin
kime odı gülistān gösterürsin

80 kimüñ taḫtın yilile ḳurdurursın
kimin ṭopraḳda yile ḳırdurursın

81 oġula ḥüsn virdüñ cān yüzinden
atanuñ görmegin alduñ gözinden

82 anuñ kim ḳırḳ yıl urduñ göñline dāġ
girü bir göñlegile eyledüñ ṣaġ

83 hem iki ḫalḳı ḫalḳa bildüren sen
bunı göñlinden anı göñleginden

84 ʿivaż virdüñ ü āḫir ḳomaduñ dek
göñüle göñülü göñlege göñlek

85 girü bu ikiyi sensin ḳılıcı
kimin aġlayıcı kimin gülici

86 ol aġlarsa yiridür heybetüñ var
bu gülerse ḥaḳıdur raḥmetüñ var

87 yalan söz bilür ol kim fikri ṣaġlar
ki bu girçek güler ol girçek aġlar

88 bilicisin niderseñ hoş idersin
ḳılıcısın iş itdüñ uş idersin

5a

89 bu sırdan kim ne ṭuydı kim ṭuyam ben
çü didüñ ḳulumuñ ẓannındayam ben

90 bilüñ vardur ki hīç yoḳdur yañılmaḳ
ḳabūl itmez unıdılmaḳ añılmaḳ

91 bu dilden ʿaḳl-ı kül bir beste sözdür
bu yüzden nefs-i kül bir ḫaste gözdür

92 kemişmezseñ bilişlik sürmesinden
yaḳın olmaz ıraġa ṣormasından

93 çi ger senden bize yaḳın ıraḳ yoḳ
velī bizden saña yol var ıraḳ çoḳ

94 ḥakīmsin ger ḳınarsañ ʿadl idersin
kerīmsin yarlıġarsañ fażl idersin

95 ṣaġışlarsañ ḫalīl olmaya maʿẕūr
baġışlarsañ ʿazāzil ola maġfūr

96 ḫuḏāyā sen ġanīsin biz gedāyuz
bu dergāhı ḳoyup ḳanda gideyüz

97 egerçi ʿāṣiyüz düpdüz günāhkār
senüñle bu'l-ʿaceb bāzārumuz var

98 varan bizden saña her dem ḫaṭādur

gelen senden bize dāyim ʿaṭādur

99 bizüm cürm ü ḫaṭādur ʿacz ü noḳṣān
senüñ faż̇l u keremdür lüṭf u iḥsān

100 bugün yād itmedüñ niʿmetlerüñden
yarın yad itmegil raḥmetlerüñden

101 firāvān kāfir ü müʾmin yaratduñ
eyü yavuz ne kim mümkin yaratduñ

5b

102 ḥālınca ḫoş dutarsın her birini
düzetdüñ her birisinüñ yirini

103 eyünüñ maḥfili uçmaġ u gülzār
yavuzuñ menzilidür dūzaḫ u nār

104 birinden lüṭfuñ eylerler temāşā
birinden ḳahruñ işi vardı başa

105 bu ikisinden imdi bilmezüz uş
yolumuz ḳanḳısına olısar ṭuş

106 çü bizüm fiʿlimüze baḳavuz biz
yidi ṭamuyı oda yaḳavuz biz

107 girü çün raḥmetüñe yüz dutavuz
sekiz uçmaġı ṣan düpdüz dutavuz

108 ılāhī cümle maḫlūḳuñ ilāhı
günāhı cümle maḫlūḳuñ ilāhı

109 senüñ lüṭfuñ ḳatında şoldur āḫir
ki bir dipsüz deñizdür bir avuç kir

110 anuñ bir ḳaṭresi ʿālemleri yur
ne ister ẓulmet anda kim ola nūr

111 çü sen ʿarż idesin maḥşerde cūdı
hemānā neşr ola ʿiṣyān vücūdı

112 ne eglensün bizüm şükrānumuzdan
belürt ġufrānuñı küfrānumuzdan

113 eger ḳul olmasa kim suç ḳılaydı
keremler bunca şehden kim bulaydı

114 ve ger ʿālemde yoḳmısaydı rencūr
ʿilācı ʿīsanuñ olmazdı meşhūr

6a

115 ki zīrā derdiçündür cümle dermān
ḳavī yoḫsullaruña faẓl u iḥsān

münācat-ı ḳāʾil der-vaṣf-ı ḫod

116 ḫuḏāyā ben ḳuluñdan bī-nevā yoḳ
ki biñ derdüm var illā bir devā yoḳ

117 başum ṭaġuḳ gözüm ṭolu elüm boş
ayaḳ baġlu yürek ṭaġlu ḥālüm uş

118 ḳavī nefsüm ulu ʿaḳlum bilüm süst
işüm mühmel tenüm kāhel dilüm cüst

119 yüzüm ḳara saçum aġ u suçum bol
çürük fikrüm yolum ṣaġ u yönüm ṣol

120 faḳīr ü zār u sergerdān u miskīn
ḥaḳīr ü ḫōr u pür-ḥayrān u ġamgīn

121 giceden ṣubḥ olınca uyumaḳda
seḥerden giceye dek ġam yimekde

122 eger dünyām ola bī-bāk olurvan
ve ger olmaya ḳayġudan ölürven

123 ḫaṭarlar cemʿ ḫāṭırlar ṭaġılmış
ne çeksün bir etek kim yüz ṭaġılmış

124 ayaḳdan ṣaldı devrān ben faḳīri
düşenlerüñ çü sensin destgīri

125 ʿināyet ḳıl başum dirşür elüm al
ciger ḫūndur diger-gūn olmadın ḥāl

126 esīrem nefs-i şūm elinde feryād
ḫuḍāvendā keremden ḳılġıl āzād

6b

127 bu feryāduma feryād ir meded ḳıl
ezelden ḳıldıġuñ lüṭfı ebed ḳıl

128 arı cān virdüñ evvel rāyigānī
girü pāk eyle āḫir cāvidānī

129 ḳavī incinmişemdür kendüzümden
saña ṣıġınmışamdur kendüzümden

130 egerçi cümle senden ḳorḳar iy ḥay
velī ben kendüzümden ḳorḳaram key

131 zirā senden baña lüṭf u keremdür
velī benden baña cevr ü sitemdür

132 beni benüm elümden ḳurtarıvir
mübeddel ḳıl beni al u seni vir

133 ki sendendür müyesser cümle maḳṣūd
gerekmez olmazam ben baña maʿbūd

134 ḳamu ʿālemlere maʿbūd sensin
ki ben meẕmūmam u maḥmūd sensin

135 ne nāz idem niyāz idem kimem ben
żaʿīfem kemterem kemden kemem ben

136 belī ẕātumda iki ḫaṣlet oldı
ki ṭabʿ ol ḫaṣletile vuṣlat oldı

137 biri bu kim severven muṣṭafāyı
veliykin bekleyimezem vefāyı

138 biri bu kim günāhuma muḳırvan
günāha girümem dün gün muṣırvan

139 nişān mihr ü vefādur hem iṭāʿat
çü yoḳdur bī-vefāya ne şefāʿat

7a

140 bu iki derde dermān ḳıl sen iy bir
ki cān u dil yüzini dutmasun kir

141 gözümi göñlümi ṭoldur ṣafādan
ayırma muṣṭafāyı muṣṭafādan

der-naʿt-i ḥażret-i risālet ʿaleyhi's-selām

142 muḥammed dīn muḥammed cān muḥammed
göñüller derdine dermān muḥammed

143 ṣafā vü rūşen ü ḫandān muḥammed
selām u sāye-i sübḥān muḥammed

144 emīn ü īmen ü āmān muḥammed
imām u müʾmin ü īmān muḥammed

145 özi nūr u yüzi tābān muḥammed
gözi muʿciz sözi ḳurʾān muḥammed

146 çalapdan ḳullara fermān muḥammed
delīl ü ḥüccet ü burhān muḥammed

147 cemāli mülk-i bī-pāyān muḥammed
kemāli ḥadd-i bī-noḳṣān muḥammed

148 beşīr-ü raḥmet-i raḥmān muḥammed
neẕīr-ü ḥiddet-i nīrān muḥammed

149 nübüvvet taḫtına sulṭān muḥammed
vilāyet baḫtına peymān muḥammed

150 faḳīr ü mefḫar-u merdān muḥammed
ġanī vü maẓhar-ı iḥsān muḥammed

151 maʿānī gevherine kān muḥammed
ḥaḳāyıḳ dürrine ʿummān muḥammed

7b

152 ġarīb ü ġābir ü mihmān muḥammed
muḳīm ü sākin ü sehmān muḥammed

153 muḥammeddür ki ḥaḳ buyurdı *lev-lāk*[4]

[4] **lev-lāk:** "Sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım" anlamındaki kudsî hadis olduğu ileri sürülen ibarenin ilk kelimesi.

degülmiseñ yaratmazdum dir eflāk

154 yaradılmamışıdı yaradılmış
ki anuñ cānı küllī ʿilmi bilmiş

155 bu cāndan ʿālemüñ ḳarcaşmasıdur
dükeli cānlaruñ ser-çeşmesidür

156 egerçi bu'l-beşer ādem gelipdür
velī aḥmed ebu'l-ervāḥ olupdur

157 daḫı yoġıdı hem ʿālem hem ādem
ki ol cān varıdı ḥaḳḳıyla ol dem

158 egerçi cānıla öñ oldı öñden
veliykin ṣūretā ṣoñ geldi ṣoñdan

159 ki yaʿnī gizlü gencidi_oldı ẓāhir
muḥammed bunda evveldür hem āḫir

160 bu gence ḫod ne āḫir var ne evvel
bilesin ger bu müşkiller ola ḥal

161 ki hergiz muṣṭafānuñ öñi yoḳdur
bu nūruñ bu ṣıfātuñ ṣoñı yoḳdur

162 ve ger āḫir zamān peyġāmberidür
dükeli enbiyānuñ serveridür

163 zihī ümmī ki ḫoş söyler faṣīḥ ol
elifden ādem ü mīmden mesīḥ ol

164 elif bigi çü ṭoġrudur vefāya
hem evveldür hem āḫir enbiyāya

8a

165 şerīʿat ṭaşı vü içi ḥaḳīḳat
ṭaşından içine varmaḳ ṭarīḳat

166 buları bellü bilmek maʿrifetdür
ʿaceb cevher ʿaceb ẕāt u ṣıfatdur

167 murād er cevher ola ger ʿaraż ol
cevāhirden ʿavārıżdan ġaraż ol

168 ḥaḳīḳat cānı cānuñ muṣṭafādur
nişānı bī-nişānuñ muṣṭafādur

169 anuñ ʿışḳıña oldı bu olanlar
anuñla buldılar ḥaḳḳı bulanlar

170 cihānı küfrile ẓulmetden açdı
ḥaḳuñ raḥmetlerinden nūr ṣaçdı

171 ṣırāṭa'l-müstaḳīm andan bulındı
behişt i ger caḥīm andan bilindi

172 anuñçun *raḥmeten li'l-ʿālemīndür*[5]
anuñçun *ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīndür*[6]

173 yola izleyicidür ṣaġda ṣolda
ʿaceb bu kim degüldür kendü yolda

174 dirīġā aḥmed er yolda ḳalaydı
bes ol dergāha kim menzil bulaydı

[5] **rahmeten li'l-ʿālemīn:** "(Ey Muhammed!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik (Enbiya, 21/107)."
[6] **sādıku'l-vaʿdü'l-emīn:** "Mülk sahibi Melik, hak ve varlığı birliği apaçık Mübin olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Vadinde sadık ve emin olan Muhammed (asm) Allah'ın Rasulüdür." mealindeki duadan alıntıdır.

175 gelişde ḥāṣılı ḥaḳ nuṣretidür
varışda menzili ḥaḳ ḥażretidür

176 nebīler cümle anuñ maḥfilinde
veliykin ġayr-ı ḥaḳ yoḳ menzilinde

177 münevver gevheridür enbiyānuñ
muṣavver maẓharıdur kibriyānuñ

8b

178 çırāġ oldı gice çün ḳıldı miʿrāc
ḫaber virdi seḥer kim geldi muḥtāc

der-beyān-ı miʿracı'n-nebiyyi ʿaleyhi's-selām

179 meger sulṭān-ı ʿālem cebreʾīle
didi ḫāṣ ḳul gerekmez cebreyile

180 ḳavışsun baña tizcek muṣṭafā dir
revādur ʿahda ḳılmaḳlıḳ vefā dir

181 irişdi bir gice o rūḥ-u ḳudüs
burāḳ indürdü kim fehm eylemez us

182 tamāmet āleti vü kendüsi nūr
selām itdi didi iy muṣṭafā ṭur

183 bu ten cismānı zindāndan güẕer ḳıl
yuḳaru cān cihānına sefer ḳıl

184 cemīʿ-i enbiyā vü ḥūr-u uçmaḳ
cemālüñ görmegedür cümle müştāḳ

185 firişţehler sevinüp ḳıldılar cūş

ki vaḳtüñ bulup olur vaḳtleri ḫoş

186 çererdür cümle ılduzlar gözini
ki ayaġuña süreler yüzini

187 saña ḫod ḥaḳ viripdür şol ḳadar nūr
ki girmez gözlerüñe cennet ü ḥūr

188 gidelüm berḳe beñzer bin burāḳuñ
bilürem vuṣlatı irdi firāḳuñ

189 buçuḳ dem ʿālem-i ḳudse ḳadem bas
yaḳınlıḳ biligin ʿarş üstine bas

9a

190 kemişdüñ *ḳābe ḳavseyn* oḳını sen
yaḳın olduḳda *ev ednā*[7] oḳı sen

191 çü cānuñ dili oldı ḥaḳḳa hem-rāz
gelesin kendü özüñden gerek vaz

192 muḥammed buldı çün bu ittifāḳı
hemān dem bindi ol nūrdan burāḳı

193 irişdi berḳ bigi göge yirden
ıraḳdur ol gidiş gicden ü irden

194 ḳamu muḫlişler andan buldılar dīn
ḳamu mürseller andan ṣordılar dīn

195 bilüsinden melekler ḳıldı taʿlīm
ḳılusından felekler oldı teslīm

[7] **kabe kavseyn / ev ednā:** "Araları iki yay aralığı kadar veya daha da yakın oldu (Necm, 53/9)."

196 ay ayaġına düşdi buldı minnet
ṭaġılmaḳ tīz irişmek lüṭf u zīnet

197 ʿuṭārid gördi vü itdi terāzū
söz ü zīreklig ü tedbīr ü bāzū

198 kemişdi zöhre çün buldı küşādī
bezek ü ḫulḳ u sevgü ẕevḳ ü şādī

199 güneş kıldı fidī çün oldı ʿāşık
güzellik yücelik baylıḳ yaraşıḳ

200 fidī merrīḫ öñinde buldı çün uç
arılıḳ aylıġ u feṯḥ ü ẓafer güç

201 züḥal virdi çü buldı vecd ü ḥayret
vaḳār u ḥıfẓ u heybet ẕihn ü fikret

202 ödedi müşterī çün buldı iflāḥ
vefā vü ṣıdḳ u ʿadl ü dīn ü ıṣlāḥ

9b

203 niṣār itdi özini aña düpdüz
sekiz ḥammālı ʿarşuñ yidi yılduz

204 nebīler ki ḥaḳ iş düzmişleridi
ḥaḳuñ nūrından öz süzmişleridi

205 bunuñ nūrında ḳamu yoḳ görindi
az ılduz neylesün çün çoḳ göründi

206 ḳadem ḫuld üstine sürdi muḥammed
ʿalem ʿarş üstine urdı muḥammed

207 bezenmiş cennet ü ḳapu açılmış

ṭolu nūrāni niʿmetler ṣaçılmış

208 melāʾik biñ biñ ola *ṭarriḳū*[8] dir
ġulūsından ṣıġacaḳ bulamaz yir

209 uluʿarşa ser-ā-ser düşdi ġulġul
ki bizden yaña seyyid sürdi düldül

210 emīn i seyyid i sulṭān irişdi
ḳamunuñ derdine dermān irişdi

211 bu ṭoḳuz perdeyi çün geçdi ol şāh
hezārān sedd ü perde aşdı ol şāh

212 öñine gelmedi deyyār bārī
ʿināyet ḳılmışıdı yāre yāri

213 dönüp hīçbirisine baḳmadı ol
çü ṭoġrulup giderdi allāha yol

214 gözi *mā-zāġ* ıdı ḳaṣdı yolından
öziydi *mā-ṭaġā*[9] buyruḳ yolından

215 ḳamu ẓulmāni nūrānī ḥicābı
irişdi geçdi buldı feṭḥ bābı

10a

216 çü *sidre müntehāya*[10] irdi ṭālib
ḳavī nūr-ı ilāhī oldı ġālib

217 ṭuruḳdı cebreʾil ü ḳıldı efġān

[8] **tarrikū:** "Yol verin" anlamına gelir. Arap beyleri veya melikleri kalabalıkta gezerken maiyetindeki insanlar yol açmak amacıyla böyle bağırırlarmış.
[9] **mā zāga'l-basar ve mā tagā:** "Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı (Necm 53/17)." âyetinden kısmî iktibas.
[10] **sidre münteha:** "Sidretü'l-müntehâ, bir çeşit ağaç olup 'Son ağaç' anlamına gelir. Bu ağaç, mahlûkat âleminin son noktası, cennetin sonudur. Buradan ötesi gayb âlemidir (Necm 53/14-16)."

ki bundan baña geçmege yoḳ imkān

218 eger bir barmaḳ ilerü varam ben
ḳanadum ḳapḳara yanmış görem ben

219 çü egdi cebreʾil anda ḳanadı
cihān faḫrı anı anda ḳınadı

220 didi aḥmed ki sen rūḥu'l-emīnsin
muḳarreb peyk-i rabbi'l-ʿālemīnsin

221 neçün bunca ḳanat ḳaydında ḳalduñ
ki şimdi *iḥteraḳtu*[11] diyü geldüñ

222 hezārān cān bu yolda yandı nā-çār
senüñ daḫı ḳanaduñ yansun iy yār

223 niçeler baş ayaḳ bilmez ne dirsin
bu yolda sen ḳanat ḳaydın mı yirsin

224 ḳayurmaz çünki olam *lī maʿaʾllāh*[12]
emīnsin ṭaşıra ṭur bekle dergāh

225 çü şākirdümsin iñen ḳalma ḥayrān
baña ṣorġıl nedür īmān u iḥsān

226 ilāhī nūra pervāne muḥammed
sen olduñ perr-i ṭāvūsa muḳayyed

227 ṣıġıncaḳ şehden um şeh-per nedür ne
sözümde ser gider efser nedür ne

[11] **ihteraktü:** "Yandım" anlamındaki söz.
[12] **lī maʾa'llāh:** "Benim, Allah ile öyle anlarım olur ki ne bir mukarreb melek, ne de mürsel bir nebî öyle bir yakınlığı elde edebilir." anlamındaki hadisten kısmî iktibas.

228 çü rūḥu’l-ḳudsı anda ḳodı gitdi
neye kim lāyıḳıdı irdi yitdi

10b

229 anuñ gibi yaḳın oldı ḥaḳa bil
ki ıraḳ ḳaldı andan peyk-i cibrīl

230 şu ṣūretdeydi cibrīlüñ nihādı
ki yirce gögceyidi bir ḳanadı

231 bes andan şöyle ıraḳ ḳaldıdı yol
ki bir serçe görindi seyyide ol

232 cihāndan geçdi çün yol buldı anca
irişdi ḥażrete anlaġıl anca

233 ne şerḥ idem ben ol ḥażret sözinden
ki seyyid çıḳmışıdı kendüzinden

234 bu ḳurbetden özi özden kesildi
bu dehşetden sözi sözden kesildi

235 çü cāndan geçdi vü ḳaldı izinsüz
dönüp ḥaḳdan ḥaḳa baḳdı özinsüz

236 bu dergāhdan çü ḫalvetgāha yitdi
hemīn ḥaḳ nūrı ḳaldı ġayrı gitdi

237 niçe kim gözleri varın görürdi
ser-ā-ser tengri dīḏārın görürdi

238 bu heybetden muḥammed ḳaldı bī-kār
muḥammedden muḥammed oldı bīzār

239 çü gördi yād oldı ḳālıla ḥāl
selām itdi biliş diliyle der-ḥāl

240 bu ḥāletden biraz kendüye geldi
selāmın u ʿaleykin ḥaḳḳuñ aldı

241 ḫiṭāb irdi ki *daʿ nefs*[13] içerü gel
benümle di işid ü dilegüñ añ[14]

11a

242 münācātuñ dilegüñ bende vardur
neçün cānuñ bu derdden bī-ḫaberdür

243 çü irürdüñ baña himmetlerüñi
şefāʿat ḳıl saña ümmetlerüñi

244 yetīm olduñ yetim ola bedīʿ ol
ki ola iki ʿālemde şefīʿ ol

245 faḳīr olduñ faḳīre bu ʿacebdür
ki ʿarş u ferş aña ṣāḥib-ṭalebdür

246 benümsin ger faḳīr ü ger gedāsın
senüñven ger kerīm ü pādişāyın

247 niçe emr ü ḫiṭāb oldıysa ḥaḳdan
işitdi aḥmed anı ḥaḳ ḳulaḳdan

248 daḫı bunda beşer söz itmemişdür
melekler ol yüze göz itmemişdür

[13] **daʿ nefs:** "Nefsi bırak." anlamındaki söz. Bayezid-i Bistami'ye atfedilen "Aziz ve Celil olan Rabbimi rüyamda gördüm. Sana nasıl vasıl olabilirim dedim. Şöyle buyurdu: Nefsini bırak da öyle gel." biçimindeki meşhur rivayette geçer (Mustafa Kara, Tasavvuf ve Tarikatler Tarihi, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2010).
[14] **"añ"** sözcüğü uyağı bozduğu için diğer nüshalardaki **"al"** varyantı tercih edilebilir.

249 dilerem bu gice nūş olınan cām
içem ben cümle müʾmin ḫāṣ eger ʿām

250 ḫiṭāb oldı ki iy maʿṣūm muṭlaḳ
ḥaḳuñ var ḥaḳḳa degir söylemek ḥaḳ

251 gerek senden baña ḥācet getürmek
gerek benden saña anı bitürmek

252 çü ol lüṭf issi bu iḳrāra geldi
hemān dem muṣṭafa güftāra geldi

253 ki yā rabb ümmetüm vardur günehkār
buları fażluñıla ṭamudan yar

254 baḳarsın ḳamusınuñ sözine sen
liḳāñı gösterivir gözine sen

11b

255 ḳamunuñ derdini bildüñ devā ḳıl
keremden ḳamuya ḥācet revā ḳıl

256 cihān ṭopraḳdur imdi olmasun yil
ümīḏini bir avuç ṭopraġuñ bil

257 ne eksile bu bī-pāyān deñizden
eger bir çöp ura ol deñize ten

258 eger raḥmet bulursa ḳamu ʿālem
bu deryāya degül bir ḳıl ucı nem

259 didi vü ṭurdı gitdi ḳudse bülbül
dimāġı ṭopṭolu reyḥānıla gül

260 dönişde ḳarşuladı her piyember

yayaḳ öñince yügrişüp giderler

261 ḳanat açup ḳamu kerrūbi düpdüz
yolınuñ ṭoprağına sürdiler yüz

262 ḳamu ḳuds ehli gitmemiş yolından
ki maʿnī ḳoḫulaya cān gülinden

263 ḫuḏāyā ol muṭahhar cān ḥaḳıçun
muṭahhar cāndaġı īmān ḥaḳıçun

264 anuñ ḥaccı vü miʿrācı ḥaḳıçun
zevālsüz taḫtı vü tācı ḥaḳıçun

265 bu ṭoprağı dirīġ itme gözümden
bu maʿnīyi ıraġ itme sözümden

266 göñül cān milki dīn nūrıyla ṭolsun
şefāʿatcım ḳapuñda aḥmed olsun

267 arı cānını ḫoşnūd eyle benden
anuñ ḫışmıla bād[15] itdürme benden

12a

268 selām olsun aña aṣḥābına çoḳ
senüñ ḫulḳuñca ki_anuñ ṣaġışı yoḳ

der-sitāyiş-i ebū bekr ṣıddīḳ raḍıya'llāhu ʿanhu

269 ḫuṣūṣā çār-yārı kim velīdür
ebū bekr ü ʿömer ʿoṯmān ʿalīdür

270 nebī ay bunlar ılduz gicedür siz

[15] Eserin Süleymaniye (Hamidiye) Kütüphanesi nüshasında "anuñ ḫışmıyla **yad** itdürme benden" biçinde olan beytin ikinci dizesindeki "**yad**" sözcüğü, incelenen nüshada "باد" "bâd" okunacak şekilde tek noktayla yazılmış.

ögüt yol gösterürler ger uyasız

271 emīrü'l-müʾminīn bū bekr-i ṣıddīḳ
ki evvel ḳıldı ṣıdḳ-ı dīni taḥḳīḳ

272 çü gördi muṣṭafā ḳabżında bu cām
ṭolu ḥikmet şarābıdur degül ḫām

273 şerīʿat gözine ol ḳurretü'l-ʿayn
muḥammed yoldaşı_u s̱āniye'l-is̱neyn

274 her işde mūnis ü yārıdı yāra
eger şehr ola ger ṭaġ u maġāra

275 ḳadem yārı yolına başdı her er
ılan aġzına līkin başmadılar

276 girü āḫir ayaġında ḳodı baş
zihī pīr ü münīr ü_aḥsend sābāş

der-naʿt-i ʿömer ibnü ḫaṭṭāb raḍıya'llāhu ʿanh

277 ʿömerdür şāh-ı müʾminīn ikinci
ki aldı dīn yaġısından öginci

278 şerīʿat aydını vü dīn çerāġı
şehādet şehri vü islām bāġı

12b

279 ne şehr ü bāġ ola kim çör ü uçmaḳ
anuñ nūrına olmış cümle müştāḳ

280 eger ol dīn şehi ḥaḳ bilmeyeydi
muḥammed dīni revnaḳ bulmayaydı

281 bezedi ʿadlıla için ü ṭāşın

öküş baş almaġıçun virdi başın

282 çü yāsīnile ṣaydı yaşını ol
ḳodı ṭāhā öñinde başını ol

283 nebīden ṣoñra ger olsa peyember
nebī aydur ʿömer olaydı yikser

der-naʿt-i ʿoṯmān ibnü ʿaffān raḍıya'llāhu ʿanh

284 emīrü'l-müʾminīn üçinci ʿoṯmān
ki cemʿ oldı anuñ ṣadrında ḳur'ān

285 güzīn ü ḫoca-i kevneyn idi ol
güyegülikde ẕi'n-nūreyn idi ol

286 eger ḥilm ü ḥayā olsa muṣavver
anuñ nūrından olaydı münevver

287 öñ anı kendüye ceẕb itdi ḳur'ān
ki ṣoñra virdi ḳur'ān üstine cān

288 meger reng azdı aña ṣıbġatu'llāh
ki ḳanı ṣıbġatu'llāh oldı nā-gāh

289 eñ öñdin kendüyi ḳur'āna virdi
ṣoñ ucı cānını ḳurbāna virdi

290 cihānıçun neyi neye görürler
ki dīn ulularına el ururlar

13a

der-naʿt-i emīrü'l-müʾminīn ʿalī kerrama'llāhu vechehü

291 emīre'l-müʾminīn dördünci ḥayder
ʿalī bū ṭālib oġlı şīr mihter

292 yürekde tengrinüñ aṣlanıyıdı
göñülde muṣṭafānuñ cānıyıdı

293 bilüde efḍālü'l-eyyāmıdı ol
ḥaḳ üzre ḥüccetü'l-islāmıdı ol

294 seḫāvetde anuñ bigi ḳavīdür
ki bulutlar deñizler pertevidür

295 bularuñ āli vü etbāʿıyıçun
dükeli ḳavmi vu eşyāʿıyıçun

296 degürelüm selāmıla taḥıyyāt
meger ṣıdḳumuza ola meziyyāt

297 ki bu ṣıdḳıla çün çoḳdur günāhum
nebī ʿışḳına ʿafvide ilāhum

der-beyān-ı teʾlīf-i kitāb

298 elā iy ʿilm ü ʿaḳl issi kişi sen
gözet aṣlınca her dürlü işi sen

299 eger varısa ʿirfānuñ temīzüñ
gerek özin bilesin her bir izüñ

300 ki bu ṣaḥrāda çoḳ iz gitdi yañlış
ol ize düşen urur eline diş

301 dürüstin ü ḫaṭāsın ol bilür bol
ki menzilde ḳaṭıʿ itmiş ola yol

13b

302 eger ṭoġru dilerseñ ṣanuñı sen
dürüst itgil yaḳīn īmānuñı sen

303 anuñ kim ṣıdḳı yoḳ īmānı yoḳdur
ḥaḳīḳat derdinüñ dermānı yoḳdur

304 bes anuñ gözleri yüz görmeyiser
eger biñ baḳa ol yüz görmeyiser

305 bugün kim söz yüzin görmeye gözler
çıḳ ol gözler cihānda neyi gözler

306 nedür daḫı ümīḏi yarın anuñ
nitesi göriser dīḏārın anuñ

307 bi-ḥamdi'llāhi ki_ol ṭūṭī-yi ilhām
bize sözden şekerler kıldı inʿām

308 ki ḳuvvet buldı andan cān dimāġı
göñül bāġından ürkütsün kelāġı

309 yüzinden eyle açdı perdeyi söz
ki bir ḥarfinde yüz ḥūrī görür göz

310 olar kim eñseden yüz eylemez ṣarf
işidür sözden ancaḳ ṣavtıla ḥarf

311 birinceler ṣanurlar lāf ururvan
ne lāf urmaḳ ki ḥayyen ḳāf ururvan

312 aḫī gördüm dimek beglik degüldür
yüzin görmek begüñ beglik degüldür

313 görişmekden bilişmek yig buluşmaḳ
buluşmaḳdan daḫı yigrek ulaşmaḳ

314 ḳaçandur naẓmıla keşf itdi esrār

bu beyti ḫoş buyurdı ḫoca ʿaṭṭār

14a

315 *terā si çīzī mī-bāyed zi-kevneyn*
bi-dānisten ʿamel kerden şoden ʿayn[16]

316 dirīġā söz mücābātında söz çoḳ
ne ḳılam çün bu dilde şerḥe yol yoḳ

317 ḳuru vu ṣulb u serddür türke beñzer
ter ü nāzük dil andan ürke beñzer

318 bu türküñ dili nā-maʿlūm dildür
ʿibāretden neden maḥrūm dildür

319 riʿāyet ḳılurısañ bunda ṣūret
ḳalur tertībi maʿnīnüñ żarūret

320 çü ṣūret göresin maʿnī bozılur
ḳolaysuz oḳınur aġduḳ yazılur

321 ola kim düşe ol bilişe yāda
ne maʿnī naḳṣ u ne ṣūret ziyāde

322 ter ola ṭatlu saʿdī sözi bigi
melīḥ ü görklü yūsuf yüzi bigi

323 çü dilde ḫūb ola vü cānda maḥbūb
olur elbetde ehl öñinde merġūb

324 meger ḥaḳdan ola göñlüm küşādı
kim ola rāst mevzūn her nihādı

[16] "İki âlemde sana üç şey gerekir: Bilmek, amel kılmak ve aynelyakine erişmek."

325 kiçiden añladum kim çoḳ ulular
ḳamusı ḥaḳ ḳatında baḫtulular

326 ṭalup ḥikmet deñizinden süzerler
feṣāḥat silkine dürler düzerler

327 anuñ bigi ilāhī ḫon dökerler
ki bunlar beg firişţehler nökerler

14b

328 ḳılıpdur her biri bir siḥr efsūn
ki yir gök ehli cümle mest ü mecnūn

329 mesīḥüñ kim güneş gögi yiridür
bu sözlerüñ ġıdāsıyla diridür

330 ki ʿīsā ger ölü diri ḳılurdı
elin çekse girü der-ḥāl ölürdi

331 bular diriltdügi cān ayruġ olmaz
beḳā olan bulardan fāni olmaz

332 bularuñ vaṣfına meşġūl olursam
ḳalan her nesneden maʿzūl olursam

333 gele devr-i ḳıyāmet ḳıla der-baḫt
bu vaṣf-ı ḥāli hīç olmaya perdaḫt

334 temīz ü ṭatlu nazük pārisiyle
dinile cümle tengri yārisiyle

335 gözüm gördükce göñlüm ṭaşa geldi
ḳavī sevdā buḫārı başa geldi

336 meṣel vardur diyeyim olmasun fevt

ki zīrā ḥarfe ṭuşdur ḳanda var ṣavt

337 ṭonın ṭonlu yumaġıçun ṣuya ḳor
anı görse günici kürkini yur

338 bu dilden bendaḫı yaʿnī çapındum
dürişdüm çevre ḳavzandum ḳapındum

339 ki türkī naẓm idem bir ḫoş ḥikāyet
ʿarabdan nitekim oldı rivāyet

340 bir iki derd eri ṣāḥib-hünerler
deñiz göñüllüler rūşen güherler

15a

341 maʿānī nūş idenler söz ḳabından
emenler ḥaḳ dadın maʿnī lebinden

342 bu naẓmı isteye ʿāḳil olanlar
nitekim mey ḫoşın bilür içenler

343 ki sende vardurur bir ḫoş ṭabīʿat
biraz fehm eyledüñ söz ü ṣanīʿat

344 açılsun güllere ʿarż it bahāruñ
ki bülbüllere ḳala yādigāruñ

345 gerekmez kim bu yolı yañılasın
nişāne ḳo kim evḳāt añılasın

346 ki ḳoyanlar hemīşe yād olurlar
revānı añduġınca şād olurlar

347 bu cānum ol şarābı nūş ḳıldı
yüregüm ḳopdı göñlüm cūş ḳıldı

348 sücūda vardum u ḳıldum münācāt
ki ḳatuñda revādur cümle ḥācāt

münācāt-ı şāʿir

349 ḳuluñvan ʿāciz ü ḥayrān u ġamgīn
aġiṣnā yā ġıyāṣe'l-müsteġīṣīn[17]

350 niçe görmezlere gözler virürsin
niçe dilsüzlere sözler virürsin

351 niçe cāhilleri ʿālim ḳılursın
niçe kāfirleri müslim ḳılursın

352 niçe yoḳsulları münʿim ḳılursın
niçe ẓālimleri ḥākim ḳılursın

15b

353 niçe azġunlara yol gösterürsin
niçe azlulara çoḳ gösterürsin

354 niçeler geldi zındīḳ oldı şıddīḳ
niçeler itdi taḳlīd irdi taḥḳīḳ

355 ḳarıncaya ger iderseñ telaṭṭuf
süleymān ʿilmini ḳıla taṣarruf

356 eger sivri siñek bula nevādan
yiye maġzını nemrūduñ hevādan

357 ne ola ben ġarīb ü bī-nevānuñ
ki sivri siñegiyem ol hevānuñ

[17] "Bize imdad eyle, yardım ihsan eyle. Ey kendisinden yardım isteyenlere yardımını esirgemeyen Allah'ım" mealindeki dua.

358 yolını redd eliyle ırmayasın
ḳanadın defʿ eliyle ḳırmayasın

359 beni bu ḥürmetümden ḳılma maḥrūm
ne aydam kim degüldür saña maʿlūm

360 ḥaḳ adıyla bu naẓmı eyledüm naḳl
dürişdüm irte gice ṣarf idüp ʿaḳl

361 süleymān üzre ger miḳdār yoḳdur
ḳarıncadan çekürge budı çoḳdur

362 süleymān şāh zamānıydı ki evvel
uzatdum bu kitābı düzmege el

363 ki şāhıydı tamāmet germiyānuñ
hem ulu oġlıyıdı çaġşadānuñ

364 kerem kānı mürüvvet maʿdeniydi
göñülde bay u ḥimmetde ġaniydi

365 ulu şāhıdı līkin hīç dervīş
selām öñürtmezidi hem-çü der-pīş

16a

366 tevāżuʿ lüṭfı hem eyle ḳılurdı
ki ḳullar ḳulluġını yañılurdı

367 ḳamunuñ ḥācetin saġışlarıdı
hemīşe yir içer bāġışlarıdı

368 sözüñ naḳşın bilürdi her ne dinse
erüñ baḫşın ḳorıdı her ne yinse

369 ḫuṣūṣā çünki buldı ben żaʿīfi

ki olmışdum gice gündüz ḥarīfi

özüm nice dutasın bilmezidi
sözümüñ birin iki ḳılmazıdı

hem içidüm aña hem ṭaşıdım ben
ne ḳılsam neylesem ṣābāşıdum ben

nişān u defter ü māl ü ḫazīne
çoġına baḳmazıdı hem azına

ḳamusın ben ḳula bildürmişidi
etegüm bunlara ildürmişidi

sözüme şol ḳadar terġīb iderdi
ki saḥbān söylese tekẕīb iderdi

kitābuñ yarusın yazınca bārī
tamām oldı o şāhuñ ʿömr varı

eger şāh olur u sulṭān eger ḳul
ger ulu kiçi vü ger bay u yoḫsul

ecel çenginden iltmez kimsene cān
ḫayırlu cāndur ol kim ḳıla iḥsān

ki bu devrāna çünkim ʿömr yitmez
hezārān devr anı iḥsān unutmaz

16b

hem anuñ daḫı ʿömrin taḫtın allāh
aña virsün ki sulṭān oġlıdur şāh

ne sulṭān ibni sulṭān ibni sulṭān
şehinşeh bāyezīd ibni murād ḫān

381 ki bünyād uralı tengri cihāna
anun bigi yigit yoḳdur yigāne

382 ḳılıcından ḳaşanur düşmeni ḳan
ḳılıncından bağışlar cānlara cān

383 savaşda ıldırım dirlerse ḥaḳdur
ki baḳmaḳdan amān andan ıraḳ dur

384 oġul kim yaġı yaġın yandurur ol
atasınuñ çoḳıvın ḳındurur ol

385 ḳamu şeh-zādeler ılduzdur ol ay
ḳamusı himmete yoḫsuldur ol bay

386 şu resme ʿadlıla inṣāfa vardı
ki çavı rūm ilinden ḳāfa vardı

387 emīn ü pāk ü arı dirligi var
ḥaḳıla içerüden birligi var

388 ser-ā-ser bu cihān olurısa dür
gözine bir ṭarudan daḫı kemdür

389 ṣafā kim anda var ʿālemde yoḳdur
vefā kim anda var ādemde yoḳdur

390 kerīm ü mürvet issi ehl-i dildür
ʿaṭāsından bugün ḥātim ḫacildür

391 selāmı ḥüsn-i ḫulkı cān bağışlar
tamāmet dertlüye dermān bağışlar

17a

392 ulu ḥaḳdan degipdür ʿālī baḫşı
yamandur düşmene vü dosta yaḫşı

393 şikāra yiryüzinde ger ola ṭuş
meger göge çıḳa kim ḳurtıla ḳuş

394 anuñla bencileyin var mı ḳanı
ki ol arslan geyik avlar ben anı

395 saʿādet yoldaşımdur baḫt yārum
ki anuñ bigi şāh oldı şikārum

396 bu ḳula şol ḳadar ihsān ḳılupdur
işiden deng ü sergerdān olupdur

397 başuma ol hümā bir gölge ṣaldı
güneşe yitdi işüm başa geldi

398 ḫuḏāyā ol güneşüñ gölgesin hem
ḳamu ḳullar başından ḳılmaġıl kem

399 özinüñ atasınuñ himmetini
müsülmān pādişāhlar devletini

400 aña erzāni ḳılġıl yā ilāhī
ki oldur ḳamunuñ püşt i penāhı

401 çü buldum ʿizzet ü temkīn ḳatında
tamām itdüm kitābı devletinde

402 tamām ol vaḳt olur kim ol yigāne
ḳabūl ide göre anı begāne

403 çü anuñ adı ser-defter bulındı

eyü yavuz ḳamu maḳbūl olındı

404 ḳabūl olsun dilegi ol kişinüñ
ki ʿaybın örte şeyḫoġlı işinüñ

17b

405 eyü yatlu eger ʿayb u hünerdür
buları gözlemeye her kim erdür

406 benüm faḫrum şehe ḳul olduġumdur
ḳamu ʿaybumla maḳbūl olduġumdur

407 kim artursın çalap ʿömrin ü baḫtın
yir üstinden irürsün göge taḫtın

408 çü emr itdi ḫuḏāvend-i serefrāz
hemān dem ḳıldı kemter ḳul ser-āġāz

409 ki dāyim şehriyār u ḳāmurān bāş
to ṣāḥib-devletī şāh-ı cihān bāş[18]

410 me-bādānī çü heft iḳlīm-rā dovr
ġubār-ı çeşm-i zaḫm-ı devleti dūr [19]

411 hezārān ḥācet-i şāhi revā bād
hezārān sāl der-şāhī beḳā bād [20]

412 çü ḫurşīd dāsitānın diñledi şāh
olur şīrīn sözinden cümle āgāh

413 buyurdı āferīn her beytine yüz
çü maʿnī gördi bende birine yüz

[18] "Kut sahibi bir cihan hükümdarı olarak padişahlığın ve saadetin daim olsun."
[19] "(Hükmün) yedi iklime ulaştığında kem gözler ve sıkıntılar devletinden uzak olsun."
[20] "Şahın bütün dilekleri kabul olsun ve saltanatı sonsuza kadar sürsün."

414 çü taḥsīn-i firāvān ḳıldı sulṭān
ḫuḏāvendā ḫuḏāvendān-ı devrān

415 çü bir kemter ḳulı itdüm vefādār
ḫuḏāvendüm sözüme cāndan uyar

416 ġanī olmışıdum inʿāmıla ben
duʿācı ḳulıyam atasına ben

417 beni lüṭfı anuñ yirden götürdi
ḳıluban terbiyet göge yitürdi

18a

418 çü ʿāmiken idindi ben ḳulı ḫāṣ
bes andan itdi kirbāsı ḫaṣelḫāṣ

419 delim yıl dünyede pāyende olsun
cihān şehleri aña bende olsun

420 baña bes şükr-i niʿmet vācib oldı
bu göñlüm şeh s̲enāsı ile ṭoldı

421 ki eylügine pādāş idebilem
veya yüzden biri şükrini ḳılam

422 elümden bu gelür ancaḳ ki mādām
şehüñ medḥin diyem her ṣubḥ u aḫşam

423 çalap dutsun hemīşe ol eri şād
ki şeyḫoġlını ḳıla ḫayrıla yād

424 diye yā rabb egerçi ḫayr işi yoḳ
senüñ fażluñ öküşdür raḥmetüñ çoḳ

425 ümīḏüm var ki mühlet vire yezdān
ḫuḏāvendüm raḥīm ü rabb u raḥmān

426 ki uçmadın canum ḳuşı ḳafesden
boşalmadın ża'īf nefsüm nefesden

427 tamām ola elümde 'ışḳ-nāme
şehüm adıyla irgürem tamāme

428 güneşdür şeh degül tefrīḳe muḫtāç
ḳamu şehler başına ol urur tāc

429 ki ẕātında ḫuḏāvend-i cihānum
görinür dile gelmez bu beyānum

430 yüzi güneş gibi tābende olsun
cihānda baḫtıla pāyende olsun

18b

431 şeker şīrīn sözine bende olsun
ḳamu ḫüsrevler aña kihter olsun

432 cihān ṭurduḳca ṭursun devletiyle
ki ḫalḳı ṭoyurur çoḳ ni'metiyle

433 emīr ü a'del ü paşa-yı a'ẓam
'azīzü'n-nevm düstūr-ı mükerrem

434 imāmu efḍalu faḫrü'l-e'ālī
sirācü'l-milletü şemsü'l-me'ālī [21]

435 cehāletden tehī vü pür-hünerdür
naẓīri yoḳ velī ṣāḥib-naẓardur

[21] "Ulların ulusu, önderi ve övüncü; milletin ışığı, yüceliklerin güneşi."

436 umūr-ı memleketde çün ide żabṭ
ʿuṭārid medḫal itse eyleye ḫabṭ

437 ulu ḥaḳdan zihī fażl u ʿināyet
ki ʿilmi bī-nihāyet ḥilmi ġāyet

438 dün ü gün ḫiẕmetin kim ḳılsa ʿādet
irişür bī-gümān baḫt u saʿādet

439 ulular devletinde faḫr iderler
ḳapusından düter devlet anuñ fer

440 ışılar nūr içinden ü ṭaşından
saʿādet kānıdur oġlan yaşından

441 yig olur pīrile yigidile bir
yigitdür ʿömrile vü ʿaḳlıla pīr

442 güher bigi içi ṭaşı ṣafādur
güneş gibi işi mihr ü vefādur

443 dür ü derya dir isem ḥaḳdur ol cān
ki sözde incüdür ḫāṭırda ʿummān

19a

444 gözinden ger ṣadefler teng-dildür
ʿaṭāsından bugün ḥātim ḫacildür

445 egerçi şuġlı ḥaḳdur memleketden
buçuḳ dem ḫāli olmaz maṣlaḥatdan

446 ġarībüñ püşti miskīnler penāhı
saʿādet bāġı devlet bārigāhı

447 naṣībi hem ezelden ḳısmet oldı
ḳamusından duʿā vü himmet oldı

448 ḫafīfü’r-rūḥ u nāzük-ṭabʿ u ḫoş-dil
müsülmān nefsi pāk u ʿaḳlı kāmil

449 cihānda degmede yoḳdur bu āyin
ki ola bir arada dünye hem dīn

450 hidāyetler aña kim degdi ḥaḳdan
ne gözden bildi kimse ne ḳulaḳdan

451 cihānı ḥāllü ḥālince ṣaġışlar
ḳamuya ʿizzet ü temkīn bağışlar

452 işigi ṭopraġı ḫoş kīmyādur
gedālar yüz sürerse pādişādur

453 velīdür sırrı vü dīni esendür
ʿalīdür ḫalḳı vü ḫulḳı ḥasendür

454 işindendür bu ʿālem cümle ḫoşnūd
ki yā rab ṣoñın öñin eyle maḥmūd

455 ögülmişdür hemīşe ol vizāret
ki ola dīnile dünyā ʿimāret

456 ḫuḏāyā dāyimā maʿmūr ḳılġıl
ḥasūdın düşmenin maḳhūr ḳılġıl

19b

457 özine feṭḥ-i bāb itgil hemīşe
duʿāsın müstecāb itgil hemīşe

458 dirīġ olmazsa ol ḳutlu naẓardan

ḳulaḳlar ṭolduram ṭatlu ḫaberden

459 eger himmet bu ḳula ṣarf ide hem
ben artam nesne andan olmaya kem

460 ilāhī bunda ger niʿmet senüñdür
ḫuḏāyā anda ger raḥmet senüñdür

461 bağında dem-be-dem tāze gül olsun
niçe şeyḫoġlı gibi bülbül olsun

āġāz-ı dāsitān ve hikāyet-i ḫurşīd ü feraḥşād

462 gelüñ iy söz bilenler söz düzenler
girip maʿnī deñizinde yüzenler

463 işidüñ bu ʿacāyib dāsitānı
teferrücleñ bu zībā būsitānı

464 ʿinayet ger ḳılursa ferd-i bī-çūn
bu nāme ucdan uca ola mevzūn

465 ki sözi bildüren ü söyleden ol
sevene sevdügüni ṣoyladan ol

466 zirā kim ḫoş buyurmışdur ol üstād
revānı olsun anuñ dāyimā şād

467 ʿacem milkinde bir sulṭān-ı ʿāmil
varıdı nefsi pāk u ʿaḳlı kāmil

468 elikdürmiş ʿırāḳı ışfahānı
ḫorāsānı vü andan sīstānı

20a

469 tamāmet kīş-i baḥreynile ʿummān

o şāhuñ ḥükmine maḥkūm-u fermān

anuñ inʿāmı vü ʿadli vü dādı
ile eylük getürür şehre şādī

şehidi pars iḳlīminde gürbüz
yidi iḳlīm anı söylerdi düpdüz

ili ferdevs uçmaġına beñzer
ṭaşı ṭaġı irem bāġına beñzer

atadan şāhıdı sulṭān siyāvuş
ṭoġalı devletiydi ṭāliʿe ṭuş

öküş ḫatunları varıdı key ḫūb
aradan birini ḳılmışdı maḥbūb

egerçi cümle anuñ yārıyıdı
velī ol ḳamudan yararıyıdı

ḫıṭā sulṭānınuñ ḳızıymış ol māh
sevüp almış anı mihrile ol şāh

inerdi dem-be-dem sulṭān sücūda
ki bundan gele bir oġlan vücūda

ki bir gice ʿuṭārid ayı ḳuçdı
güneş ol deprenişden delve düşdi

hemān dem ḥāmile kaldı bu ḫatun
buyurdı üstine ṣaçdılar altun

didi senden ger oġlancuḳ göreydüm
anuñ şükrānesi cānum vireydüm

481 ṭoḳuz ay oldı ṭoġdı bir güzel ḳız
ki bir kez görmege biñ [c]ān degül ḳız

20b

482 vücūdıyla cihān ṭoldı s̲enādan
güneşdür diyesin ṭoġdı anadan

483 ḳamaşur gözleri yüzin görenüñ
güneşdür diriseñ yüzin gör anuñ

484 ṣanasın fitnedür uyḫuya varmış
ḳaşını gölgelik üstine germiş

485 güzel ḳopası bellü çehresinden
melek şey li'llāh ider behresinden

486 çü yüzinden güneş düşdi utanu
adını ḳodılar ḫurşīd bānū

487 yirindi ḳızıçun sulṭān siyāvuş
aña umduġı nesne gelmedi ṭuş

āmeden-i müneccimān be-pīş-i sulṭān

488 müneccimler dirilip bir araya
ki seyyārāt evin biz bir araya

489 ki ḳanḳı burca geldi ḳanḳı ılduz
ne ḥükm ider ne resme gösterür yüz

490 bulup ʿarż eylediler şehriyāre
ki şāha oldı bu rāz āşikāre

491 ḳıza altı yidi gün key ḫaṭar var
ola olmazsa çoḳ dürlü ḫaber var

492 firāsetlü ola vü cüst ü zīrek
neyi işitse ögrene tizirek

493 şu resme kāmil ola ḥüsn-i ḫulḳı
ki vaṣfıyla giriftār ide ḫalḳı

21a

494 cemālin görenüñ gide mecāli
ḫayālin ṣoranuñ ḳalmaya ḥāli

495 kimüñ yüzine baḳsa ḳıla bī-hūş
ṭaşa söz söylerise eyleye cūş

496 veliykin ṭolıcaḳ on altı yaşı
aña ḳaṣd ideler kim gide başı

497 eger andan daḫı bula ḫalāṣı
ola birḳaç kişi sulṭāna ʿāṣī

498 çeriler gire bu iḳlīmüñe çoḳ
ki pāyānı vü ḥaddi vü ucı yoḳ

499 bu ḳız ucından ola müşkil işler
ki ol müşkillere ḳoymaya dişler

500 ḥaḳīḳat taḫtuña ḳaṣd ide yaġı
ya ala ya ucın başa ayaġı

501 yaḳalar şehr ü ḳūyı bī-meḥābe
bu şehrüñ birisi vara ḫarābe

502 eger ḳurtılurısa bu yaġıdan

vilāyet yigrek ola bayaġıdan[22]

503 yimek ü içmek ola ʿīş ü şādī
şehenşeh buyura bī-dāda dādı

504 görinen budur iy sulṭān-ı ʿālem
yigini tengri bilür bilmez ādem

505 hezārān ʿaḳl-ı küll işinde ḥayrān
hezārān ḫıżr u mūsī anda nā-dān

506 bilen bilmezligin bilür daḫı hīç
ḳılan ḳılmazlıġın ḳılur daḫı hīç

21b

507 melūl oldı ḳatı sulṭān siyāvuş
ṭaġıtdı ḫalḳı şol sāʿatda çavuş

508 ṭurup girdi sarāya beñzi ṣaru
ne ola bilemez bu derde dārū

509 çü nā-gāh baḳdı gördi şāhı ḫatun
ki yāḳūtiken olmış beñzi altun

510 yüregine bir aġu kār ḳılmış
ki başdan ayaġa efkār ḳılmış

511 didi ḫatun ki iy sulṭān-ı aʿẓam
neden geldi mübārek göñlüñe ġam

512 nedür bu ne melāletdür buyurġıl
eger ḳayurası olsa ḳayurġıl

[22] Bu sözcük, metinde "babağıdan" şeklinde yazılmıştır.

513 ki sulṭānlar ḳamu ġamgīn yaraşmaz
bularda ḫışmıla hem kīn yaraşmaz

514 didi ḫatuna sulṭān iy dilārām
nice dutsun bugün cān u dil ārām

515 bu ḳızuñ sernübişti varımış pīç
bunuñ ucından olmış varlıġum hīç

516 müneccimler ne kim ʿarż eylediydi
anı ḫatuna sulṭān eyle didi

517 didi vü gözlerinden yaş aḳıtdı
işitdi ḳız anası ʿaḳlı gitdi

518 çü ḫatun bildi sulṭānuñ żamīrin
yoġurdı fikrile ḥīle ḫamīrin

519 didi şāhā ki neyçün ġam yiyesin
gerek ḳayġuyı göñlüñden yuyasın

22a

520 hezārān ḳız u yāḫūd ḳız anası
cihāna gelmedi vü yoḳ ṣanası

521 niçe biñ cübbeleri ḳılalum çāḳ
buçuḳ dem pādişāh olınca ġamnāḳ

522 içüñde bunca yıl teşvīş olınca
ṣoñ ucı bize bir ṣarp iş olınca

523 ne cānı var buyur defn eylesünler
şehirde öldi diyü söylesünler

524 öküş yıl dünyede başuñ ṣaġ olsun

yirine er vire tengri ḳız ölsün

525 didi ḫatuna sulṭān iy nigārum
vefādārum u yārum ġam-güsārum

526 bu nādir sözleri kim sen buyurduñ
benüm ḳayġumı yidüñ hem ḳayurduñ

527 yuduñ göñlümdeki çirki tamāmet
hemīşe dünyede olġıl selāmet

528 çü bu ḳız fitneyimiş yitdügi yig
işe gelmez ʿayālüñ gitdügi yig

529 neçün bisleye kişi genc ılanı
ki ulalduḳca andan ḳorḳa cānı

530 niçe kim olasın sen baña maḫrem
biz ikiye oġul ḳız olmaya kem

531 tizirek dut bunuñ tedbīrin eyle
çü birḳaç çāre vardur birin eyle

532 didi ḫatun ki iy şāh-ı zamāne
otur sen taḫtuñ üzre şādımāne

22b

533 anuñ derḥal işini bitürem ben
nice kim buldumısa yitürem ben

534 diyeyim dāyalar emzürmesünler
daḫı aġzına süd ṭamzurmasunlar

535 ġıdā çün bulmaya gide ḥayātı
anuñ cānı şehüñ olsun zekātı

536 sevindi oldı şāhuñ ḫāṭırı şād
dükeli ḳayġulardan oldı āzād

537 ṭuru geldi vü ḳıldı taḫta ʿazmi
ulu begler dirildi ḳurdı bezmi

538 çü gördiler ki şāhuñ göñli ḫurrem
bularda ḳalmadı bir ẕerrece ġam

539 göñül açıldı vü içildi kāse
feraḥ geldi yirine gitdi tāse

540 şeh anda şādukām u bunda ḫatun
bu ġuṣṣadan yüregi ṭopṭolu ḫūn

541 ṣataşdı derde kim dermān bulınmaz
deñize ṭaldı kim pāyān bulınmaz

542 şu resme ʿāşıḳ olmışdur ḳızına
ki görinmez iki ʿālem gözine

543 başını vire anuñ bir ḳılına
revā görmeye kim kimse iline

544 ki zīrā beñzemezdi hīç gence
gözi beñzer ṭılısma kendü gence

545 ki teni külli cānıdı ṣanasın
meleklerden nişānıdı ṣanasın

23a

546 meger ḫatunuñ ilk oġlanıyıdı
anuñçun cān içinde cānıyıdı

547 ḳıġırdı dāyasın dir ol nigārın
bağa bir çāre it bugün ü yarın

548 ki ben ḥāşā ki bir yañlış sözile
ḳıyam ḫurşīde vü çarḫum bozıla

549 kim inana müneccimler ser-ā-ser
güneşe dirlerise naḥs-ı ekber

550 gözüme ḳarañu ola bu ʿālem
ki ben görmeyeven ḫurşīdi bir dem

551 didi dāya ḳaravaşuñvan uş
getür bir ḫādimüñi sen bağa ḳoş

552 ki göñli açuġ ola gözi yumlu
daḫı esrār bilmekde uġumlu

553 yürüyelüm bu şehri ser-be-ser biz
arayalum biz iki der-be-der tīz

554 şeyed bir genc ölüsini bulavuz
alavuz sırrıla bunda gelevüz

555 şehe ol ḳızıçun öldi diyeler
nirede buyururısa ḳoyalar

556 sevündürevüz anuñ ḫaşmını biz
vegernī ḥayf ola kim öle bu ḳız

557 anı ṣaklayavuz biz bir arada
süleymān bulımaya ger arada

558 begendi dāyanuñ fikrini ḫatun

didi yüzüñ ü sözüñ ḫūb mevzūn

23b

559 bir oñat ḥādime buyurdu der-ḥāl
aña ʿarż eyledi kim nicedür ḥāl

560 didi uş dāya senüñle biledür
ṣavagörüñ başumdan bir belādur

561 biñ altun ṣaydı virdi kim varalar
alalar anı vü bunı vireler

562 gezüben yüridiler şehr içinde
münādīler ḳodılar dehr içinde

563 arayu arayu buldılar anı
çü ḫatun gördi vü şād oldı cānı

564 öküş virdi ölü issine ḫatun
aġır bizler ü ṭolu kemḫa altun

565 didi iy dāya baġrum pāresisin
dükeli müşkil işüñ çāresisin

566 girü bu işümüze bellü bayıḳ
gözet bir senden artuḳ var mı lāyıḳ

567 gerek sen ṣaḳlayasın bisleyesin
keremden bu sözümi esleyesin

568 girü ḫādim bu işde işüñ olsun
bu ḳızuñ perverişi işüñ olsun

569 kimesne sizmedin bu gice zinhār
al anı ḫādimiyle ḳalʿaya var

570 ne kim ḥāṣıl olursa bir arada
size yıldan yıla olsun zevāde

571 siziñdür size virdüm bu ḳızı ben
göresin nice dutduġum sizi ben

24a

572 bu işde ger olursa yār ḫādim
hem olsun ḳalʿaya dizdār ḫādim

573 baş urdı ḫādim ü ardınca dāye
didiler devletüñdür bize sāye

574 ki bu ḳulluġı biz minnet bilürüz
elümüzden gelen cehdi ḳıluruz

575 saʿādetdür bize bu şāhzāde
ki tengri ʿömrini ḳılsun küşāde

576 çü irişdi gice vü gitdi gündüz
alup ḫurşīdi gitdiler bular yüz

577 o ḫatunuñ varıdı bir ḥişārı
ḳulıydı ḳalʿanuñ içinde varı

578 şeh ol gice ki anı görmişidi
hem anı daḫı anda virmişidi

579 yüce yirde idi şehre yaḳıncaḳ
şer ucından görinürdi baḳıncaḳ

580 oransuz yüksekidi burcı anuñ
ḳıyās it işbu sözde yoḳ gümānuñ

581 iki yıl ḳuş eger pervāz uraydı
bedenlerin ḳıyasıyla göreydi

582 adın ṣorarısañ dārü'l-melekdür
gören eydür ki dördünci felekdür

583 neçün dārü'l-melek olmaya nāmı
çü şeh ḳızınuñ olısar maḳāmı

584 eger dördünci ḳat gök olmayaydı
felek ḫurşīdi anda ṣalmayaydı

24b

585 niçe kim andadur ḫurşīd-vārum
ben aña eydürem çarḫ-ı çehārum

586 ṣabāḥ olunca girdiler ḥiṣāra
bu rāzı ḳılmadılar āṣikāra

587 gice gündüz ol arada ḳalurlar
anı bislemege meşġūl olurlar

588 gerek ḳaplaya bedr ayı çıġıla
gerek duta güneşi balçıġıla

589 ne ḳav içinde oldı od penhān
ne muḥkem ḥoḳḳa oldı mişke zindān

ḥikāyet-i ḫatun

590 çü göndürdi ḳızın ḫatun añaru
oturup başladı işin oñaru

591 gice ḫatun ḳatına girdi sulṭān
ilerü vardı ḫatun şād u ḫandān

592 didi şāhā cihān durduḳca ṭurġıl
ḳız öldi nirde ḳosunlar buyurġıl

593 sevindi şāh dutdı göñli ārām
didi ṭañla dirilsün ḫāṣıla ʿām

594 çıḳarsunlar anı tertībile ḫoş
fülān yirde ḳosunlar türbeye ṭuş

595 buyurdı ḫatuna şeh ol ḳadar māl
ki yüz gün ṭaşıd anı elli ḥammāl

596 çü gice zülfi mişkīn saçu saçdı
güneş nūrı ḳarañulıġa ḳaçdı

25a

597 ṣabāḥın şehr içinde bellü oldı
ki sulṭānuñ bu gice ḳızı öldi

598 dirildi cümle begler ü ulular
ʿazā ḳılmaġıçun sulṭāna bular

599 ulular başına pūşī ṣarındı
ḫatunlar cümle gök serbend urundı

600 anı taʿẓīmile gömdiler anda
yir altı ḳanda vü ḫurşīd ḳanda

601 ne var ay eylediyse tācını gök
hemīşe yiri ḫurşīdüñ olur gök

602 ṭaġıldı ḫalḳ girdi evine şāh
yüki kūhidi ṣankim ḳalmadı kāh

603 birikdi ol ikinüñ ġuṣṣaları

ṣoñ ucı defter oldı ḳıṣṣaları

604 ḳaçan kim ava gitse şeh siyāvuş
hemān ḫatun viribiridi çavuş

605 getürdür diyü ḫurşīdi görürdi
öpüben yüzine yüzin ururdı

606 çü bişinci yaşına irdi ḫurşīd
begendi ay anı vü ögdi ḫurşīd

607 ne deñlü ʿāḳil olsa kimsene cüst
olurdı yüzüni gördügi dem süst

608 ṭudaġı cümle rencūruñ şifāsı
yañaġı dünye ehlinüñ ṣafāsı

609 ḳaşı gözi ḳamu ḫalḳa belācı
şeker sözi belācınuñ ʿilācı

25b

610 laʿaldan muṭlaḳ aġzı mīm olupdur
saçı ḳıvrımı müşkden cīm olupdur

611 yüzinüñ ṣafḥasında gör ṣıfātı
oḳınur yūsufuñ ḥüsni berātı

612 eger ḳıldur diriseñ ḳılı yarar
veleykin incelikde ḳılı yarar

613 özi kici vü illā key ʿaḳıllu
yaman baḳışlu liykin yaḫşı ḫūlu

614 sögüt yapraġı demrenlü ḫadengi
kime ursa unıdurdı o cengi

615 ḳavaḳ yapraġı bigi ṣalınurdı
boyın görenüñ ögi alınurdı

616 çü yılı ʿömrinüñ on dörde yitdi
bilüsi ḳuşınuñ ḳanadı bitdi

617 belürüp vardı ʿārıflıḳ nişānı
ẓarīf olasını sizerdi cānı

618 didi iy dāya sözüm var senüñle
ben eydivireyim sen bir bir añla

619 neçün ayruyam atamdan anamdan
neden redd eylediler beni nemden

620 neçün penhānam işbu ḳalʿada ben
neden ḫalvetde bislersin beni sen

621 neçün yürür dükeli āşikāra
nedendür ḳoydılar bizi ḥişāra

622 neçün oynar o oġlanlar u ḳızlar
nedendür bizi ḫādim böyle gizler

26a

623 neçün anama dün dulpı varurlar
neden ḳorḳuyıla girü gelürler

624 neçün görmedüm atamuñ yüzini
nedendür bilmezem kimdür özini

625 neçün bağlara her dem varmazuz biz
neden gündüz olıcaḳ irmezüz biz

626 neçün beni güneşden ṣaḳınursın
neden gölgeñe yindek baḳınursıñ

627 keremden ḳıl benüm müşkillerüm ḥal
söz elmāsıyla maʿnī gevherin del

628 bunuñ ʿaḳlına ḥayrān ḳaldı dāya
cevāb itmege ʿāciz oldı dāya

629 öñinde didi iy aḥsend ṣābāş
bilüñe fikrüñe saña uzun yaş

630 daḫı biş yaşarikendür bu fikri
eger on yaşarısa nola ẕikri

631 ʿaceb nedür diyem kim inana bu
ne yalan söyleyem girçek ṣana bu

632 didi ḫurşīde dāya iy ḥayāsuz
ne sözüñdür senüñ bu söylemesüz

633 ulu sulṭān ḳızı gerek hemīşe
ḳarılmaz hem-nişīne vü hem işe

634 daḫı ḫatunlaruñ budur temīzi
her oḫtın kim bular ṭoġura ḳızı

635 gerekdür kendülerden ayıralar
ḳamu maḫlūḳ gözinden ayıralar

26b

636 ṭura bir yaluñuz yirde o lāle
ne dāya göre yüzini ne lālā

637 ḳaçan on altı yaşına irişe

atasıyla anasıyla görişe

638 bes andan düzeler gökcek sarāylar
ki anda ṭura her yıllar her aylar

639 ta aña dek ki girü bir ulu şāh
bu ḳızuñ varlıġından ola āgāh

640 dileye vü ala idine ḫatun
cihān içinde budur resm ḳānūn

641 ḥikāyet budur iy ḫūb-ı zamāne
vegernī ne ḫaṭā var ne bahāne

642 işitdi bu sözi ḫurşīd bānū
cevābı şöyle fikr itdi utanu

643 didi iy dāya gerçi şek degüldür
ki bu didüklerüñ girçek degüldür

644 inanmazvan ḥaḳīḳat bu beyāna
ki kişi oġlanın ata yabana

645 dutam atası görmek bī-edebdür
beni ḳuş daḫı görmez bu ʿacebdür

646 ḥarām ola meger bu ṭoġan oġlan
ya boġalar yaḫūd bislene penhān

647 bilürem aṣlı yoḳdur bu sözüñüñ
bilüsi gerçi çoḳdurur özüñüñ

648 veliykin emrüñüze ben muṭīʿam
ne ata bilürem ne ḫāl u ne ʿam

27a

649 benüm sensin cihān içinde varum
hem atam hem anam hem ṭoġru yārum

650 ne kim ḥaḳdan gelürse ḫoş görürem
muḳadder olanı ḫod uş görürem

651 çü başdı baġrına ḫurşīdi dāya
ṣanasın kim güneş ḳavuşdı aya

652 anuñ ṣoñına bir gün yola girdi
çü dāya ḫatunuñ ḳatına irdi

653 yüz urup sicde ḳıldı vü oturdı
çü ḫalvet oldı sözden söz getürdi

654 didi ḫurşīdile baḫs eyledügin
dönüp ḫurşīd aña ne söyledügin

655 inanmaduġını dāya sözine
girü lüṭfıla geldügin yüzine

656 muṭīʿ olduġına ḥaḳdan gelene
boyun dutduġına bunda ṣalana

657 tamāmet bir bir aña ʿarż ḳıldı
aña üstādı ḫatun farż ḳıldı

658 didi bu ʿaḳl u bu fehm ü firāset
bu tedbīr ü bu fikr ü bu kiyāset

659 eyidüñ ḳanḳı ṭıfla ḥāṣıl oldı
ben işitdümdi ʿaḳlum zāyil oldı

660 çü oġlancuḳda ola ḳābiliyyet
anı ögretmege dutmaya minnet

661 atası anası ẓulm itmiş ola
güherlerin deñize atmış ola

27b

ḥikāyet-i pīr muʿallim

662 varıdı bir muʿallim pīr ü dīndār
gelürdi ḫatunuñ ḳatına her bār

663 bu ḫatunuñ hem ol üstādıyımış
kiçiden ögredişiyle büyimiş

664 bile gelmişimiş ḫatunıla pīr
işiymiş ʿilm ü zühd ü ʿfikr ü tedbīr

665 oḳıtdı pīri ḫatun kendü ḫalvet
çü geldi ḳarşu vardı ḳıldı ʿizzet

666 didi ḫatun ki iy üstād-ı kāmil
bugün ʿālemde sensin ḫūb u ʿāmil

667 benümle çoḳ emek yidüñ bilürem
öñüñde varumı baḫşiş ḳıluram

668 eyüsin tengri senden şākir olsun
ʿināyetler yoluñda ḥāżır olsun

669 dilegüm vardurur iy pīr-i maʿnī
ḳatuñda dilegüm budur ki yaʿnī

670 çü başladı yeşerdi gül budaġı
ġaraż güldür ki yaraşdura bağı

671 çü maḳṣūd ol gülinden ṣuyıdur hem
murād anuñ ṣuyından būyıdur hem

672 ki her dem gül ḳoḫusını alalar
ḳışın yazın anı ḥāżır bulalar

673 açısarvan senüñ ḳatuñda rāzum
bilürem kim geçiserdür bu rāzum

28a

keşf-i rāz-kerden-i ḫatun be-pīr-i muʿallim

674 göñül rāzuñ evidür bī-gümān bil
ṭudaḳ anuñ kilididür dili dil

675 olanlar ulularuñ ṣoḥbetinde
açar ol genc[i] ṣāḥib-dil ḳatında

676 ḥaḳa şükr ki ʿāḳilsin u hem ehl
ki ṣarp işler senüñ ḳatuñda sehl

677 bu şerde sen bulunduñ ben ġarībe
ki ṣayru derdini söyler ṭabībe

678 benüm ol cānumuñ cānı ḫaṭarda
ṭapuñdur cüst ü ḥāḏıḳ her hünerde

679 bugün ki gün benüm ḳaydum senüñdür
yarın ḳaydumdaġı ṣaydum senüñdür

680 bilürem ḫıżr u ʿīsīsin nefesde
dil ögret bir ḳuşum vardur ḳafesde

681 güzel ṭūṭīdür illa ḳovdı şāhin
ḳaçurdum sırrıla düzdüm penāhın

682 meger şāhine keklikler ulusı
dutup gösterdi bir ṭurġay ölüsi

683 ṣanur ṭūṭīdür oldu fāriʿ andan
ben anı ṣaḳlamışam ol zamāndan

684 çü gördüm zīrek ü ẕihni küşāde
münaḳḳaş sözleri vü kendü sāde

685 yüzümi saña dutdum lā-cerem uş
ki taʿlīm eyleyesin dem-be-dem ḫuş

28b

686 eger bu ḥācetüm maḳbūl olursa
idem ḥaḳḳuñda ne elden gelürse

687 fidīdür yoluña mālum ṭavarum
saña ʿarż itdüm uş göñlümde varum

688 buyur sen daḫı ne dirsin bileyim
ḳabūl itdüñise ḳullıḳ ḳılayım

cevāb dāden-i muʿallim

689 muʿallim didi iy ḫatun-ı dergāh
muʿammālardan oldum cümle āgāh

690 ne buyurduñısa maʿlūm olupdur
yoluña cān u göñül mūm olupdur

691 çü evvelden baña devlet ṭapuñdur
girü āḫir ṣıġıncaġum ḳapuñdur

692 çevürmezem yüzümi hīç işüñden
ki dāyim ben ġanīyem baḫşişüñden

693 elüñden yimişem çoḳ dürlü niʿmet
dutaram cānuma ḫod şükr ü minnet

694 ki ger gevdemdeki ḳıl dil olaydı
ana şükr itmege ʿāciz ḳalaydı

695 benüm faḫrum çü oldur ḳullıġ idem
saña vü ḳanda dirseñ anda gidem

696 ne bunca ʿöẕr ü ḥācet ben ḳuluña
ki uş mūm bigi ṭurmışam yoluña

697 baña ışmarla sen tengriyle anı
dirīġ itmeyem elümden geleni

29a

698 eger cān ḳuşı uçmaya ḳafesden
işidesin söz ol şīrīn-nefesden

699 eger diken ıraġ ola ayaḳdan
güli ḳoḫulıyasın ol budaḳdan

700 eger acıtmaya ṭatlu ḥayātı
dutasın ḳand-ı mışruñdan nebātı

701 eger ayrılmaya cismüm etinden
dutasın dilegüñ dizginini sen

702 eger ḳādir bize olursa nāṣır
dürişem kim ola her fende māhir

703 dilinden ne gelürse ola mevzūn
oḳuya söz yirine siḥr i efsūn

704 özinden dutmaġ u bizden dimekler

ola kim żāyiʿ olmaya emekler

işitdi bu sözi ḫatunı niʿmet
buyurdı pīriçün niʿmetle ḫilʿat

didi ʿīsāsın u yirüñ felekdür
maḳāmuñ dün i gün dārü'l-melekdür

ki taʿlīm ide senden bir firişte
ola ʿilmüñile cānı sirişte

saña meşġūl ola vü eglene ol
niçeme ġāfilise öglene ol

yaraġın itdi pīr ol gice gitdi
dün eri sizmedin ḫurşīde yitdi

dümük oldı anı ögretmege pīr
dün i gün ḳız ider tekrār u taḥrīr

29b

bes oldı ḳalʿada taḥṣīl ḥāṣıl
mühevves olsa bir kişi duʿā ḳıl

ne fen ola ki ḳurtıla elinden
ne söz ḳala ki gelmeye dilinden

özin üstāda ḫoş teslīm ḳıldı
ṭoḳuz yıl ḳalʿada taʿlīm ḳıldı

öküş ʿilm ü edebler ḥāṣıl itdi
neye çapındıysa irdi yitdi

söz içre diridi her lafẓa yüz söz
bilüde yararıdı bir ḳılı yüz

716 şu resme idi ẕihni ḫūb u mevzūn
ki neṣr i naẓm iderdi dürr-i meknūn

717 yazusı ḫūb şiʿri nāzük ü ter
özi ʿummān u sözi dürr ü gevher

718 bilüsinden büzürcimihr ḥayrān
ḳalaydı ḥikmetinde māt loḳmān

719 muʿammā vü lüġazlar çoḳ bilici
dükeli müşkilātı ḥal ḳılıcı

720 naẓīri yoġıdı ʿālemde hergiz
suʾālinden ḳalurdı pīr ʿāciz

721 anası bildi kim ḫurşīd bānū
oḳıdı taḥṣil itdi ḫoş ḳıvanu

722 ḫazīne açdılar ol dem buyurdı
muʿallim pīri mālıla ṭoyurdı

723 baġışladı ḳıza çoḳ dürlü cevher
buyurdı ḫādimile dāyaya zer

30a

724 ḥaḳa şükr itdi vü yire yüz urdı
duʿā oḳudı vu üstine üfürdi

725 didi iy ḥāfıẓ u settār u nāfiʿ
ki sensin her belā vü şerre dāfiʿ

726 ilāhī sen bunı bekle ḫaṭardan
yavuz dilden ü hem yatlu naẓardan

be-şikār reften-i ḫurşīd bā-ḫādim ü dāya

727 girürdi dem-be-dem er ṭonına ḳız
diridi dutsaḳ āḫir degülüz biz

728 bilinde ḳuşaġı egninde kürki
yüzinde burḳaʿı başında börki

729 düzerdi dāyasını er ṭonıyla
ki çıḳa ḳalʿadan ṭaşra günile

730 ḳuşanurdı ḳılıcı vu ṣadaġı
aluban hādimi ḳoyup otaġı

731 ol üçi atlanup her dem giderler
ḥiṣāruñ yöresinde seyr iderler

732 hevāda oḳıla kerkes atardı
geyige ṭavşana yügrüp yiterdi

733 dutardı irkek aṣlanıla pençe
zebūn olurdı fīle ursa pençe

734 ḳılıç ṣalsa direk iki biçerdi
oḳı on ḳat demür saçdan geçerdi

735 şişerdi oḳıla ḳıldan girihler
sökerdi süñile ṭondan zırıhlar

30b

736 ne er kim on yayı bile çekerdi
anuñ yayını gücile çekerdi

737 çıḳarlardı seḥergāhın şikāra
girürlerdi her aḫşamın ḥiṣāra

738 oḳ atmaḳ at segirtmek gürz ṣalmaḳ
segirdürken süñüle yüzük almaḳ

739 anuñ idmānıyıdı gice gündüz
velī göstermezidi kimseye yüz

740 niçeme yüzini gizler güneşden
çıḳara baş ḳoşarsa anı başdan

741 ḳıl alur siḥrile dīvüñ yüzinden
perīnüñ sürme uġurlar gözinden

742 iki laʿli ṣanasın iki yük ḳand
iki bölük saçı ʿanber iki bend

743 iki yañaġıdur iki ḳızıl gül
iki zülfi gül üzre iki sünbül

744 iki efsūncı düzmiş iki gözin
yavuz gözden meger ṣaḳlaya özin

745 ṭudaġında gülişinüñ ṭuzı var
degül şīrīn ṭuz anuñdur şeker-bār

746 anuñ şemʿinde yüz pervāne gördüm
yüzine ḳarşu yüz dīvāne gördüm

747 müvekkel ḳıldı her baḳışı her nāz
eñek ayva ṣanasın yüz yiñi yaz

748 yañaġı ılduzuñ yolını urmış
yüzi ayuñ günüñ boynını burmış

31a

749 iki gögsi iki nār aḳ gümişden

ṣulu sükker boyı yüce ḳamışdan

750 ḳaşındaġı iki bayram hilāli
gören kişinüñ ayruḳsurdı ḥāli

751 şu fermānıla yidi ḫalḳı ḳırmaḳ
elinde on ḳalem yaʿnī ki barmaḳ

752 şekerden sözi daḫı ṭatluraḳdur
ḳamudan yüzi daḫı ḳutluraḳdur

753 ḳuluñvan didi ṭopraġına ʿanber
güzeller cānıdur ol ḫūb dilber

754 baḳışda ʿālemüñ cānın alur ol
felekde ılduzuñ gözin alur ol

755 ḥarīf ü çāpük ü ʿayyār u cādū
beşer-sīret melek-ṣūret perī-ḫū

756 ḳız oġlan illa ḫaylī ḳudreti var
on on biş gürbüz erce ḳuvveti var

757 dükeli işler elinde zebūndur
dükeli fen içinde ẕū-fünūndur

758 kulaġa var eger dilden delüler
velī şerḥinde ʿācizdür bilüler

759 ṣıfātın söyler anuñ neylesün dil
bilü bilmek dileriseñ bilü bil

760 çü ḫurşīde on altı ṣaydılar yaş
ayuñ on dördine emr oldı kim yaş

761 yaşınursa revādur āḫir el-ḥaḳ
ki gün öñinde yoḳdur aya revnaḳ

31b

762 çalapdan buldı şol deñlü hidāyet
ki ḥüsni ḥüsn-i yūsufdan be-ġāyet

763 cemālin gören ādem ḳalmaya ṣaġ
tecellī ḳılsa ṭaġa yarıla ṭaġ

764 beşer gözinde ne ṭāḳat ḳoyaydı
ki anı görmege bir dem doyaydı

meşveret-kerden-i ḫavātīn der-ġamz-ı ḫurşīd

765 şehüñ ḫatunları bir gün meger kim
birinden artuġı varısa her kim

766 bir araya diridiler nihānī
ki peydā eyleyeler her nihānı

767 şol ucdan kim bularuñ ʿaḳlı kemdür
ıraġ olmaḳ bulardan key ḳademdür

768 niçeme kimseyile yār olurlar
girü kem ḥarfile aġyār olurlar

769 şular kim diyesin meh-pārelerdür
deñeyü varasın mekkārelerdür

770 bulardan kimse ḫoşnūd olmamışdur
vefāsın isteyenler bulmamışdur

771 göresin sözlerinüñ yok ṣebātı
senüñle mihri yumşaḳ cevri ḳatı

772 baḳasın deprenişi nā-muvāfiḳ
degüldür ṣoḥbetüñe hīç lāyıḳ

773 bularda ger dilekce birlik olmaz
girü bulardan ayru dirlik olmaz

32a

774 yükin çekmek gerekdür ġayretiçün
degüldür bu mecāzī şehvetiçün

775 ṭanışdılar ki şol cādū ḫıṭāyī
bizümçün söyler ol dāyim ḫaṭāyı

776 bilür misiz ki ḳaç gün ḳaç gicedür
yüzini görmedük şāhuñ nicedür

777 zihī çāpük ki senden benden üzdi
dürüşdi siḥr ile kendüye düzdi

778 ayırdı külli bizden pādişāhı
ki yaʿnī ḳalmadı kendü günāhı

779 ṭanışmaḳ ṭurmaḳ oturmaḳ tamāmı
anuñladur daḫı oldur ināmı

780 ere oldur yarayan ki_işler işler
ki şunuñ gibi düşvār işler işler

781 niçe yıldur ḳızını gizlemişdür
yalandan ṭoġıcaḳ öldi dimişdür

782 ḥiṣārında boya yitdi ulaldı
bıraḳdı şāh bisletdi ol aldı

783 işitdi kim şehe andan ziyān var
ol anı ṣaḳlamışdur ʿīsī-vār

784 bugün bir cānıçun biñ cāna ḳıydı
ḳızına ḳıymadı sulṭāna ḳıydı

785 bilürken künk ü lāl olmaḳ gerekmez
ḳamumuz pāyimāl olmaḳ gerekmez

786 bize vācibdurur kim bildürevüz
anuñ cānına dırnaḳ ildürevüz

32b

787 çü sulṭān ola bu işden ḫaberdār
niderse ḥükm anuñdur taḫt eger dār

788 ḳamusı didiler kim maṣlaḥatdur
anı şāha dimeklik merḥametdür

789 belā olınca şāhuñ milketine
zevāl irince ʿālī devletine

790 bularuñ bigi biñ cādū yoġ olsun
hemīşe şāhumuz ʿömri çoġ olsun

791 mutīʿ oldı bular bu ittifāḳa
ki şāha her biri ḫurşīdi çaḳa

792 güneş bulutda hergiz gizlü ḳalmaz
beşer tedbīri yindek ṭoġru gelmez

āgāh şoden-i sulṭān ez-hestī-i ḫurşīd

793 meger bir gice sulṭān kendü ḫalvet
bu ḫatunlarıla diledi ṣoḥbet

794 ki düze her birinüñ ḫāṭırını
göre yirlü yirince her birini

795 kiminüñ gülsitānından gül ala
kiminüñ budaġında bülbül ola

796 kiminüñ laʿli cāmından sora mül
kiminüñ sükkerin ḳıla tenaḳḳul

797 kiminüñ gevherine ola māyil
kiminüñ ḳıla ḳolını hamāyil

798 kiminüñ şeftelü ala lebinden
kiminüñ ayva ala ġabġabından

33a

799 kiminüñ eñ ura nārına bir dem
ki bunlar şād ola vü kendü ḫurrem

800 sarāya giriben şādān oturdı
buyurdı ḳamusın anda getürdi

801 dirildiler şehüñ ḳatına düpdüz
nitekim çevresine ayuñ ılduz

802 güneş şavḳında çün ılduz görinmez
bular ḫurşīdi çaḳmaḳdan arınmaz

803 hemān sāʿat ki germ oldı şehenşāh
aradan biri ḳıldı bir ṣovuḳ āh

804 çü sulṭāndan eger fermān bulaydım
bir iki sözüme amān bulaydım

805 diyeydüm şol sözi kim diyecekdür

bilürem şāh ḳaydın yiyecekdür

806 bir işde kim ola şāhuñ ziyānı
ḫıyānetdür bilüp dimemek anı

807 işitdi şāh eydür iy nigārīn
icāzetdür buyur göñlüñde varın

808 benüm sevgülü yārum ol kişidür
ki baña bildüre ne kim işidür

809 hemān dem şāh öñinde çöḳdi ḫatun
keleci yirine dür dökdi ḫatun

810 nedür kim her biri bir seng-i ḫāra
ṭoḳınsa tizliginden ṭaşı yara

811 şehüñ ḫod göñli nāzükdür güherden
nite ṣınmaya bir ḳatı ḫaberden

33b

812 didi iy yiryüzinüñ pādişāhı
başuñdan gitmesün devlet külāhı

813 ol oḫtun kim ḳızuñuz ṭoġmışıdı
ṣanurduḳ kim anası boġmışıdı

814 anı gizletmişimiş cüst der-ḥāl
şehenşāhile ḳılmış bir ʿaceb ḥāl

815 bir ayruḳ ṭıfl öldürmiş getürmiş
ḳız öldi diyüben anı götürmiş

816 ṭoġaldan şöyle ṣaḳlatmışdur anı
bilinmez ḳandadur hergiz nişānı

817 dir idük yirde mi yaḫūd felekde
işitdük ṣoñ ucı dārü’l-melekde

818 kiçiden anda bislenmiş büyimiş
ulalmış özine yavlaḳ bayımış

819 ne fettāndur nedür kim bile ol şūm
ki maʿdūm olsa yig andan ki meyşūm

820 şu ʿilletden ki bilmezdük yirini
dimezdük şāha ḳızunuñ varını

821 çü bildük bellü bildürdük bu dem uş
ḳalanın şāh bilsün zişt eger ḫoş

822 hemān sāʿat ki maʿlūm itdi sulṭān
ṭamarlarında hergiz ḳalmadı ḳan

823 ḳurudı ṭuṭaġı beñzi ṣarardı
ḳızardı gözleri geh geh ḳarardı

824 dutuşdı ḫışm odına baġrı yandı
uyıdı rāḥat u ġavġā uyandı

34a

825 ḳılınuñ her biri bir diken oldı
ṭonını deldi vü ḳıl ṭaşra geldi

826 ṣafa gitdi yirine geldi öyke
boşaldı şādılıġ u ṭoldı öyke

827 başına aġdı dīvi ṭurdı der-ḥāl
şoloḳ dem ḳılıca el urdı der-ḥāl

828 degül divānalıġı ser-serīdür
ki_işitdügi şunuñ bigi perīdür

829 eger vaṣlına irişe firişte
ola hārūt gibi bir görişte

830 ḳızarsa pādişāh ola sezā-vār
ki ḳızdan buña çoḳ dürlü cezā var

831 elinde ḳılıcı merrīḫe beñzer
söz aldı zöhreden ḫurşīdi eñzer

832 züḥalden yoġısa ḥükm ü işāret
naẓarlar müşterīdendür be-ġāyet

833 ḳulı varıdı şāhuñ sevgülü dört
sürerdi her biri bir beg bigi yurt

834 buları ırmazıdı hīç özinden
gice gündüz ırılmaz kendüzinden

835 inaġ u ḫāṣıdılar şeh ḳatında
s̲üreyyā gibi her dem meh ḳatında

836 egerçi bu me s̲el teşbīh içündür
veliykin cehdümüz tevcīh içündür

837 ay ile yılda bir ḳonışur ülker
bular bir sāʿat ayrılmaġa ürker

34b

838 mülāzımlardurur sulṭāna dāyim
ṭurupdur her biri ḳulluḳda ḳāyim

839 bu dördi ṣanki dört rüknile erkān

birikdi bir ten oldı pādişāh cān

yaraġıla ṭururlardı ḳapuda
ki tā hāżır bulınalar ṭapuda

birazdan gördiler ḫışmıla sulṭān
çıḳa geldi elinde tīġ-i bürrān

yüregi düpdüpinden ṣarṣılur yir
acısından bulamaz ṭuracaḳ yir

atını çekdiler bindi vü depdi
şoloḳ dem ḳalʿa yolın dutdı çapdı

bu şāhuñ çapduġını gördi bunlar
ata binüp ṣuyınca sürdi bunlar

çü zülfin gicenüñ ṭaradı devrān
çırāġına dünüñ pervāne-vār cān

ṭoġuban dünyeyi ol ḳıldı rūşen
cihān bir külḫan iken oldı gülşen

çü sulṭān-ı cihān dikdi vaşaḳ ḫūb
ṣamūrı ṣaldı geydi ḳaḳumı ḫūb

siyāvuş ol gice ay gibi gitdi
seḥergāh olmadın ḫurşīde yitdi

irişdi ol gice ḳapuda ṭurdı
gelüben ḳulları ṭapuda ṭurdı

çıġırdılar ḳapuya geldi derbān
üninden pādişāhı bildi derbān

35a

851 uçundı lerze endāmına düşdi
belānuñ arusı başına üşdi

852 ol oḫtun ki ḳapuyı açmışıdı
şoloḳ sāʿat başından geçmişidi

853 balından ṭatlu olmadın dimāġı
acısından ḥalel buldı ṭamaġı

854 başından geçmesindendür belāsı
vegernī ḫod elinden ne gelesi

855 içerü girdi ḳullarıyla sulṭān
buyurdı ḳapuyı baġladı derbān

856 çıralar yaḳdılar ol ḳavm düpdüz
yire sultan öñinde ḳodılar yüz

857 şehenşāh ol dem at üstinde ṭurdı
berü gel diyü derbāna buyurdı

858 çü geldi didi iy şefḳatlü ādem
aramuzdan hemīşe olmaġıl kem

859 ḳız ıla buncadur zaḥmet çekersin
ḳayurmaz rāḥatuñ toḫmın ekersin

860 utanduḳ ḳulluġuñdan ne diyelüm
senüñ ḳayduñı ayruḳsı yiyelüm

861 egerçi yine ḳahridem didi şāh
velī söz ṭoġrusına gitdi nā-gāh

862 didi ḳandadur ol bisledüñüz ḳız
ne deñlü oldı getür görelüm biz

863 ki yüzin görmemişemdür ṭoġalı
siz alup bu ḥiṣār içre aġalı

35b

864 olur dāyim müneccimler yalancı
uyup anlara gizletdüm bu genci

865 bi-ḥamdi'llāh bozulmadın ṭılısmāt
anuñla çoḳ bitiserdür mühimmāt

866 bu vaḳtin geldügüm buyıdı maʿnī
ki maʿlūm olmaya bu ḫalḳa yaʿnī

867 çü furṣat şimdidür gelsün görelüm
kimesne sizmedin şehre girelüm

868 demidür ḥasrete ḥasret ḳavışsun
aradan fürḳat ü zaḥmet şıvışsun

869 çü şehden bu sözi işitdi ḫādim
baş urdı vü elini öpdi ḫādim

870 segirdü gitdi ḫurşīdüñ evine
ki atası göre göñli avına

871 bes ardınca bu ḳullaruñ ikisin
şu ʿifrīt yüzlüsin cinnī bilisin

872 buyurdı didi varuñ siz daḫı tīz
amān virmeñ yanar oddan daḫı tīz

873 ḳız ıla ḫādimüñ başını kesüñ

çıḳaruñ getürüñ terküye aşuñ

874 anasına virüñ key armaġandur
sevinsün sevgülüsinden nişāndur

875 daḫı her kim varısa dişi erkek
ḳızıl ḳanına bulañ olmañ ürkek

876 yürüñ tiz er gibi iş bitürüñ siz
murādıla çıḳalum gidelüm biz

36a

877 çü şāhuñ sözini işitdi ḳullar
ṣıġadılar şoloḳ sāʿatda ḳollar

878 çapındılar ḳılıçlar ellerinde
ṣanasın yaġı vardur illerinde

879 belürdi uş eger yaġı eger il
mutiʿ olasıdur ger şehr ü ger il

880 bulardan ḫādim öndin gelmişidi
ḳızı uyḫu içinde bulmışıdı

881 ki taḫt üstinde yatmışdur ferāġat
ḥarīr içine batmışdur ferāġat

882 ayaġında vü başında yanar şemʿ
iki nūr olmışıdı bir yire cemʿ

883 gözin bilmez uyur mı ya süzülmiş
yüzinde der midür ya dür dizilmiş

884 bıraḳduḳca ṣabā zülfine şāne
gül üstine dökülür müşk-dāne

885 niçeme ḳarşusına yandurur mūm
yüzinüñ şemʿine pervānedür mūm

886 uyardı geldi ol zībā nigārı
didi ṭur yatma tengri ḳıldı yārī

887 ki atañ geldi seni görmek ister
gül üstine benefşe sürmek ister

888 uyar nergeslerüñi uyḫusından
ḳonuḳla anı reyḥān ḳoḫusından

mużṭarib-geşten-i ḫurşīd

36b

889 çü işitdi bu sözi ṭurdı ḫurşīd
hemān dem kendüden götürdi ümmīd

890 neyiçün geldügin bildi didi āh
beni öldürmege geldi şehinşāh

891 iverek geydi ṭonlarını bir bir
teni yapraḳ gibi ditrerdi dir dir

892 bu sözden ʿaḳlı külli şaşmışıdı
belā ṣuyı başından aşmışıdı

893 yüz urdı ṭopraġa vü eydür iy ḥaḳ
bu oda yaḳma beni ḥālüme baḳ

894 yanarken ḫışm odın söyündürürsin
atılmış oḳı yoldan döndürürsin

895 aña kim lüṭf idip iḥsān ḳılursın

yanar odı gül ü reyḥān ḳılursın

896 çü dād almaḳ dilerseñ bu'l-hevesden
ḥaḳīḳat cān iletmez bir mekesden

897 şunı kim dimedüñ ölmek yiridür
daḫı dördünci ḳat gökde diridür

898 sen öldürmedügüñ ölmez ḥaḳīḳat
senüñ emrüñsüz iş olmaz ḥaḳīḳat

899 bu dün bī-çāre ḳaldum çāre senden
ki ṣıḥḥatlar ḳamu bīmāra senden

900 ḳażāya gerçi virmişem rıżāyı
girü sen ṣav başumdan bu ḳażāyı

901 münācāt itmege ḳız oldı meşġūl
girüp geldi ḳapudan ol iki ḳul

37a

902 birer tīġ elde dutmışlar yalıncaḳ
ki örsi bal bigi böle çalıncaḳ

903 zebānī gibi ḳara yüzlü ḳullar
ṭamu heybetelüler[23] od gözlü ḳullar

904 ki cennet ḥūrisine ḳaṣd ideler
keseler başın alalar gideler

905 yaraşur biñ anuñ bigi hezārān
ṣaçınuñ bir ḳılına ola ḳurbān

[23] Nüshada bu sözcükteki "te" harfi üstünlü yazıldığından "heybetelüler" şeklinde olmuş.

906 zamāne nūrdan olaydı ḫālī
eger ḫurşīdüñ ireydi zevāli

907 cihānda ḳalmayaydı aṣlana yurt
eger yimiş olaydı yūsufı ḳurt

aḥvāl-i ġulāmān

908 nigārīn çünki bu aḥvāli gördi
serāsīme ayaġ üstine ṭurdı

909 didi bunları şimdi defʿ idersem
ḳılıcıla vü bir yaña gidersem

910 atama bellü ʿāṣī olmış olam
cihānda ṭavḳ-ı laʿnet bulmış olam

911 bir oḳıla ḳılayım bunları yoḳ
ki görinmeye zaḫmı işleye oḳ

912 hemān sāʿatda ḳurdı ḳaşı yāsın
ki itmez kimse ol yayuñ ḳıyāsın

913 göziyle kirpük oḳın gezlemişdür
ḳıya baḳmış u ḫaṣmın gözlemişdür

37b

914 ʿaceb budur ki oḳı atmadın ol
bular yimişidi oḳ zaḫmını bol

915 ne bellü yara var bunlarda ne ḳan
yıḳıldı birbiri üstine bī-cān

916 bular düşdi ayaḳdan ḳılıç elden
kesildi el ayaḳ ḳaldı ʿamelden

917 hemīn gözleri baḳar söylemez dil
divār naḳşı gibi ne ḳāl ü ne ḳīl

918 nigārın oldı ol aḥvālıçun deng
ki deng oldı bu ḳullar yimedin beng

919 anı bilmez ki ol mekkāre gözler
içürdi ol zamān dārū-yı hüş-ber

firistāden-i pādişāh ġulāmān-ı dīger be-koşten-i ḫurşīd

920 gicikdi ḳullar u ḳaḳıdı sulṭān
ḳanı ṣu oldı ṭoldı gözleri ḳan

921 didi hey görüñ āḫir noldı bunlar
ki öldürmege vardı ḳaldı bunlar

922 yürüñ siz iki varuñ iş bitürüñ
depeleñ süriyü bunda getürüñ

923 segirdi gitdiler bunlar daḫı hem
ki ḫurşīdüñ ḳılalar ʿömrini kem

924 kerīm arturdaġı nesne kem olmaz
ki şādī bitiyen yirde ġam olmaz

925 ʿaceb budur evine girdiler cüst
yüzini gördiler ü oldılar süst

38a

926 didiler bellü bu ādem degüldür
melekdür dīvile maḥrem degüldür

927 velī divāne ḳılmışdur bizi uş
dirīgā ḳalmışuz bī-ʿaḳl u bī-hūş

928 biz ol cānı niderüz ṣaḳlayup berk
ki bu cānuñ yolına olmaya terk

929 bulara ḳalmadı deprenmege ḥāl
dutuldı dilleri vü ḳaldılar lāl

930 biri baş urdı biri sicde ḳıldı
birinüñ barmaġı aġzında ḳaldı

931 birirüñ uṣṣı başından yayındı
biri vehm aldı görkinden bayındı

932 ḳımıldanmadı yatdı her birisi
belürmez hīç ölüsinden dirisi

933 bular eglendügine oldı ġam-nāk
şehenşāh atdan indi cüst ü çālāk

āmeden-i pādişāh be-ḥücreʾ-i ḫurşīd ü müteḥayyir şoden

934 ġazabdan bir para od olmışıdı
eline ābrengīn almışıdı

935 öñinde bu ki şol sāʿat varaydı
ḳızı vü bunları bir bir ḳıraydı

936 bu ḫışmıla içerü girdi sulṭān
anuñ gibi ʿacāyib gördi sulṭān

937 ki yatmış ḳulları yire yüz urmış
biregü başları üstine ṭurmış

38b

şiʿr-i ḫurşīd

938 ki ne perrī vü ne insāna beñzer
teni başdan ayaġa cāna beñzer

939 uzatmış ḫıżr bigi zülfi ḳolın
ṭudaġı çeşme-i ḥayvāna beñzer

940 ḫıtāyī yañaġ üzre ol ḳara beñ
yaluñuz hindidür mihmāna beñzer

941 gümiş meydānda laʿlīn ṭop zülfi
ṣabā urmaġıçun çevgāna beñzer

942 ḳapamış ḥoḳḳa-i billūrı yāḳūt
içi ṭopṭolıdur dürdāna beñzer

943 gözinüñ biri uġrı biri ʿayyār
biri cādū biri fettāna beñzer

944 ikisi daḫı egri ḳaşlarınuñ
göziyle imleri yiksāna beñzer

945 ṭolu ay alnı aḳ gül yapraġından
döşenmiş bir ulu meydāna beñzer

946 saçınuñ rengi müşkīndür veliykin
ḳoḳusı sünbül ü reyḥāna beñzer

947 habeşdendür beñi çīnī ruḫında
veliykin ʿādeti türkāna beñzer

948 evi cennet boyı ṭūbā yüzi nūr
özi ḥūrī sözi rıḍvāna beñzer

949 zelīḫā bigidür maʿnīde gerçi
cemāli yūsuf-ı kenʿāna beñzer

39a

950 çü yūsufdan dutar ḥüsn-i berātı
aña beñzer zelīḫāyāna beñzer

951 görenler yūsufı el ṭoġradılar
bunuñ yüzin görenler yana beñzer

952 neye kim beñzedürseñ yigdür andan
ḳamusı ḳuldur ol sulṭāna beñzer

953 baḳaraḳ gözleri şāhuñ ḳamaşdı
şoloḳ sāʿat başından ʿaḳlı şaşdı

cevāb dāden-i ḫurşīd be-pādişāh

954 ilerü vardı ḫurşīd-i dilefrūz
ṭaşı dem-sāz u içi ṭopṭolu sūz

955 gözinden döke döke dür bigi yaş
atasınuñ ayaġına ḳodı baş

956 yükündi yaʿnī serv öñinde şimşād
şimālī gūşimālıçun virür dād

957 yüzini yire urdı ḳıldı nāle
apardı şāh göñlinden nevāle

958 didi şāhā bu gice noldı size
didügi iş bu deñlü oldı size

959 kesilsün ol kişinüñ ḳolı pulpul
ki seni müşkile ura degül gül

960 başuña ḳaṣdiden başlar ḳurusın
mesāvüñ söyleyen diller çürüsin

961 cihānda bulmasun ol kimse uzluḳ
ki senüñ cānuña ṣana yavuzluḳ

39b

962 ıraġ olsun yavuz gözler yüzüñden
ḫuḍā ṣavsun ḳażā oġlan özüñden

963 iremesün boyuñ servin yaman yil
saña yaġı olana olmasun il

964 odañ yaġlu vü rūzuñ ṭatlu olsun
yaşuñ uzun başuñ devletlü olsun

965 saña cān virmeyenüñ cānı gitsün
göñül ṭartınanuñ īmānı gitsün

966 bunı didi vü şeh kesdi cevābı
gözini baġladı dehşet niḳābı

967 ne dutabildi yüzin görmege göz
ne açabildi ḥālin ṣormaġa söz

968 evin uçmaġ u anı ḥūri ṣandı
aña yol bulduġına dīv utandı

969 ne var atayısa vü şāhısa hem
ḳatında ḳızıyısa mücrim ü kem

970 çü ġāyet görklü yüzden berḳ ura nūr
itürü baḳmaġa kimse utanur

971 çü gördi şāhuñ olur ʿaḳlı zāyil
güneş cirmine dutdı ebri ḥāyil

972 ayuñ bedri yüzine dutdı perde

degül kim örtdi perde yırtdı perde

973 çü ol yigāne perde rāst ḳıldı
ḳodı şeh-nāzı rāzın beste ḳıldı

974 çü dutdı perdeyi ẖurşīd varı
güneş lāyıḳdur ola perdedārı

40a

975 ikiledin yir öpdi ḳıldı sicde
kerāmetden idügin bildi secde

976 didi iy faẖr-ı ālem şāh-ı ādem
felek taẖtuñ u sensin māh-ı ʿālem

977 güneşdür ṭapuña tāc u kemer ḳāf
saʿādetler sitāreñden urur lāf

978 ṭonatduñ ʿālemi ʿadlüñ ṭonıyla
ṭoyurduñ ādemi beẕlüñ ẖonıyla

979 işitdüm kim senüñ olalı bu il
üşendürmedi sivri siñegi yil

980 sen inṣāfuñ çerisin ideli cemʿ
göyündürmiş degül pervāneyi şemʿ

981 gögercin dutdı ṭoġanıla oyın
ṣu içdi bir ṣuṣaḳdan ḳurd u ḳoyın

982 olalı ḥażretüñ bu mülke sulṭān
henūz azdurmamış insānı şeyṭān

983 senüñ ṭapuñ ḳılalı ʿālemi ḳul
diken göstermemişdür bülbüle gül

984 yineli dürlü dürlü niʿmetüñ çoḳ
açа ḳarşu ṣovuḳ ṣu içmedi ṭoḳ

985 güler yüzüñ göreli bu sebebden
kirinc olmadı gökçek yüz ġażabdan

986 bu ben bī-çāreye bu dün ġażab ne
ki öldürmege kaṣd itdüñ sebeb ne

987 tenüm daḫı canum bigidurur bikr
neçün ola helāk olmaḳlıġa fikr

40b

988 anadan ṭoġalı pākem şehā pāk
yüzüm ṣuyın dökersem başuma ḫāk

989 eger on altıdur yaşım eger yüz
atamdan artuġa göstermedüm yüz

990 niçeme ḳızısam merdāneyem ben
ṣadef ḳarnındaġı dür-dāneyem ben

991 bu baḥre hīç baḥrī ṭalmamışdur
beni ḥakkāk eline almamışdur

992 bezeneli benüm serviyle bāġum
irememişdür ayruḳ yil budaġum

993 içüm daḫı ṭaşum bigi arıdur
etegüm töhmet elinden berīdür

994 ṭarīḳum ṭoġru göstermişdür allāh
bi-ḥamdi'llāh degülven yolda gümrāh

995 benüm bārī aşaġa vü yuḳaru
aḳar ṣudan ṭuru vü aydan aru

996 güneş göñlüm ḫayālin görmemişdür
ḳamer yüzüm nişānın virmemişdür

997 adum ḫurşīd liykin reşk-i ḫurşīd
siyāvūşuñ ḳızıdur aṣl-ı cimşīd

998 yarardı yirüm ola cān içinde
geçürdüm ʿömrümi zindān içinde

999 gözüm açdum özümi bunda buldum
ne gün gördüm ne aġladum ne güldüm

1000 cihānuñ bilmezem ḥāli nicedür
gice gündüz mi ya gündüz gicedür

41a

1001 neden döner bu gökler şöyle dāyim
neçündurur bu yirler şöyle ḳāyim

1002 ya ḥayvān geldügi vü gitdügi ne
nebātuñ bitdügi vü yitdügi ne

1003 neden maʿdenlerüñ aṣlı neden ḳut
ki kimi laʿl virür kimi yāḳūt

1004 girü ṭabʿımdurur bu işde ḳāṣır
biri birine żıddiken ʿanāṣır

1005 bu od u ṣu yil ü ṭopraḳ bu dördi
nice ḳarışdı ʿālem şöyle ṭurdı

1006 ne ḥikmetdür ki ʿaḳlum buña irmez

ne ʿibretdür ki gözüm bunı görmez

benem bir ḳalʿa vü iki müvekkel
oturmışam ḳapu baca muḳaffel

cihāna geldüm ü oldum giriftār
görürsin uş degül ḥācet be-güftār

suçum ne bilmezem nedür günāhum
işitmez kimse feryādum āhum

ata ana yüzine ḥasretüm bol
bularuñ ṣoḥbetine bulmadum yol

bu gice bāri fi'l-cümle ölürem
ḥikāyet nice olduġın bilürem

boyun virdüm ḥaḳa el-ḥamdü li'llāh
hemīşe pāyidār olsun şehenşāh

didi vü göyne göyne aġladı ḳız
atasınuñ yüregin ṭaġladı ḳız

41b

çü ḳızuñ aġladuġın gördi sulṭān
aḳıtdı gözlerinden yaşıla ḳan

çü şefḳāt ḳanı andan eyledi cūş
şehenşeh ḳıldı ḫurşīdi dirāgūş

yüzin yüzine sürdi öpdi ḳuçdı
bu yurda lüṭf ḳondı cevr göçdi

çü ḫurşīdi ḳolıyla ḳavzadı şāh
ṣanasın geldi ḳavsüñ burcına māh

1018 duʿādan boyına geydürdi dībāc
eyü himmetden urdı başına tāc

1019 sitāyiş ḥücresinüñ bābın açdı
senā cevherlerin üstine ṣaçdı

1020 didi el-ḥamdü li'llāh iy sülāle
ki bostānumda senüñ gibi lāle

1021 açıldı kim anuñ mānendi bir gül
ḳoḳulamadı hīç gülşende bülbül

1022 hezārān āferīn iy gevher-i ḫāṣ
saña andan aña kim oldı ġavvāṣ

1023 bil iy ḥaḳ tengrinüñ ṣunʿı güzel ḫan
ki baba cānı olsun saña ḳurbān

1024 atanuñ maşrıḳından çün seḥergāh
cemālüñ güneşi baş urdı nā-gāh

1025 vücūduñla cihān olmışdı pür-nūr
beşāret muḥkem itdi ʿıyş maʿmūr

1026 müneccimler çü usṭurlāb ururdı
günüñ seyrin ü sırrını bilürdi

42a

1027 ḳalan ılduzlaruñ ḥükmin be-ġāyet
bilüben baña ḳıldılar ḥikāyet

1028 oransuz ṭāliʿüñ gösterdiler naḥs
ki ḥaḳ virsün bulara mergile caḥs

1029 ḳatı ḳorḳutdılar her bir cihetden
ki ben kesdüm ümīdi memleketden

1030 tamāmet ʿıyşumuz telḫidi ol dem
ṭudaġum ḳurıyıdı gözlerüm nem

1031 bir arada anañıla ṭanışduḳ
inanışduġ u ṣoñumuz ṣanışduḳ

1032 boyun dutdı ki işüñ bitüreydi
nice kim buldıyısa yitüreydi

1033 meger bī-çāre ġayet şefḳatinden
saña ḳıymayıp ayırmış ḳatından

1034 şara çepçevre ādem ṣaldurur tīz
bir oġlancuḳ ölüsin buldurur tīz

1035 baña ʿarż itdi defn itdüm inandum
muḳadder mekrile defʿ ola ṣandum

1036 ḥaḳa minnet ki sen devletlü cāna
ziyān irürmedi devr-i zamāne

1037 yañaḳlaruñ ḳızılı olmasun boz
cemālüñ gözgüsine ḳonmasun toz

1038 zihī ṭāliʿ benüm kim çekmedin renc
elüme girdi bir senüñ gibi genc

1039 ki hīç ādem eline girmemişdür
yaradılmışda gözler görmemişdür

42b

1040 velī şükrin bunuñ bilmek gerekdür

yüz urup secdeler ḳılmaḳ gerekdür

olan öñden ṣoña budur ḥikāyet
ḳınama bizi vü ḳılma şikāyet

çü ḥāli bildi ḫurşīd-i kamer-veş
didi sen şāh bu ben bir ḳaravaş

ne sözüm ola saña söyleyesi
ya kendü ḥālümi şerḥ eyleyesi

velī bu iki nesyeyi ulular
ḳavī ʿaḳla muḫālifdür didiler

biri dınmaḳ yirinde ḫāmuş olmaḳ
birisi söz deminde söylememek

çü şimdi söz demidür siñmek olmaz
aġular yise kişi siñmek olmaz

elā iy server-i şāh-ı cihāngīr
ki senüñ gibi yoḳdur dünyede bir

ḳadīmī böyle yazılmışdurur naḳl
kişide devlete göre olur ʿaḳl

uludur devletüñ ʿaḳluñ uludur
içüñ ṭaşuñ hidāyetler ṭoludur

iki ʿālem dürişse olmaya ṣarf
ezel dīvānınuñ içinde bir ḥarf

gelecek nesne gelür çār u nā-çār
gerek sen göñlüñi giñ dut gerek ṭar

1052 bunı taḥḳīḳ iden kişi yañılmaz
meş̲eldür kim yazudaġı yuyılmaz

43a

1053 muḳadderdi ki yūsuf ḥüsn-i ekber
ki hem sulṭān olaydı hem peyember

1054 gör aña māniʿ olıbildi mi çāh
nübüvvet geldi çāh içinde nā-gāh

1055 niçeme yıllarıla çekdi zindān
ṣoñ uca irdi zindān oldı sulṭān

1056 bilürsiz aḫī mūsā nice toġdı
ya firʿavnı nicesi ṣuya boġdı

1057 muḳadderdi ki anı ġarḳ ideydi
ḥaḳı bāṭıldan anda farḳ ideydi

1058 niçe biñ yıl günāhsuz ḳırdılar genc
ki mūsīnuñ ḳılına degmedi renc

1059 çi ger firʿavn ayruḳsı ṣanurdı
velī mūsā evinde bislenürdi

1060 ġaraż bunda nedür bilmek gerekdür
yüz urup sicdeler ḳılmaḳ gerekdür

1061 ki ḥaḳdan ne gelürse görevüz ḫoş
eger datlu ger acı idevüz nūş

1062 ne nesne kim bize acı gelür ol
bizüm ṭatlulıġumuz andadur bol

1063 ki tengri maṣlaḥatlar bilicidür
dükeli derde dermān ḳılıcıdur

1064 ecel gelmezden öñdin kimse ölmez
ecel geldükde ḫod hīç çāre olmaz

1065 bes imdi kimde kim vardur kifāyet
gerek kim bile bu esrārı ġāyet

43b

1066 ki ḥaḳ bitürdügin kimse yitürmez
girü yitürdügün kimse bitürmez

1067 kime kim lüṭf iderse bu'l-ʿalādur
kime kim ḳahr iderse mübtelādur

1068 çalap yaḳduġı şemʿi şanma söyner
kim aña püf dirise yüzi göyner

1069 kimini ʿāḳıbet maḥmūd ḳıldı
kimin maḥmūdiken merdūd ḳıldı

1070 kimüñ başına tāc urdı muraṣṣāʿ
kimüñ egnine giyürdi muraḳḳaʿ

1071 bu resme tengrinüñ ḳudretleri çoḳ
zihī ḳādir ki işinde ḫaṭā yoḳ

1072 baḳ āḫir ʿarşadan ferşe varınca
ne düzmiş her birin yirlü yirince

1073 ne muḥtāc anı hep şerḥ eylemeklik
kimin eydip kimin ṭarḥ eylemeklik

1074 anuñ ḫod lüṭfınuñ pāyānı yoḳdur

senüñ şol çoḳ ṣanuñdan daḫı çoḳdur

1075 velī şunlar ki oldı ehl-i tevfīḳ
baḳa ʿibret göziyle göre taḥḳīḳ

1076 ki bu ʿālem degüldür ser-serī hīç
yaradılmadı nesne daḫı der-pīç

1077 bi-ḥamdi'llāh ki iy sulṭān-ı ʿāḳil
viripdür tengri saña ʿaḳl-ı kāmil

1078 ne iş var kim sen anı bilmemişsin
ne ṭāʿat kim sen anı ḳılmamışsın

44a

1079 ḳayurmaz vaḳt-i bār aġaçdaġı şāḫ
özinüñ özdegine olsa küstāḫ

1080 bilüsüzlikdenem nuṭḳuma maġrūr
veliykin pādişāhum ḳıla maʿẕūr

1081 bu deñlü söyledi vü ḫāmuş oldı
ḳatı yirmürdi vü gözleri ṭoldı

1082 gözinden yaş yirine ḳan dökerdi
meger laʿl üstine mercān dökerdi

1083 ṭonı al u ruḫı al u yaşı al
yüzi gökçek sözi ṭatlu işi al

1084 işitdi ḳaldı ḥayrān şeh siyāvuş
didi aḥsend ü sābāş iy hümā ḳuş

1085 bu dili nice bildüñ bu ḳafesde
ki biñ maʿnī buyurduñ bir nefesde

1086 bu siḥri kim bu gice oḳuduñ sen
işitmemişem anı kimseden ben

1087 zihī ʿaḳl u zihī fikr ü zihī ẕikr
yüzüñ ḫūb u sözüñ ḫūb u özüñ bikr

1088 bu lüṭf u bu ʿibāret bu feṣāḥat
bu ḥüsn ü bu melāḥat bu kiyāset

1089 ki rūzī ḳıldı saña ḳādir-i pāk
ne ʿaḳl irer buña ne fehm ü idrāk

taʿaccub kerden-i şāh ferāset-i ḫurşīd-rā

1090 elā iy zü'l-celāl i ferd ü yezdān
ḳadīm ü ber-kemāl ü rabb ü raḥmān

44b

1091 kız oġlancuḳ ki bu resme ulaldı
ṭoġaldan yaluñuz zindānda ḳaldı

1092 ne dünyā gördi ne ṣoḥbet ne ādem
ne bildi nicedür aḥvāl-i ʿālem

1093 aña gösterdüñ ol yüzden sebaḳlar
ki vaṣf itmiş degül diller ṭudaḳlar

1094 ne diye kimse senüñ ḳudretüñe
ne ʿaḳl ire bu ġarrā ḥikmetüñe

1095 anı kim sen bilürsin kimse bilmez
anı kim sen ḳılursın kimse ḳılmaz

1096 müberrāsın ḳamu ʿaḳl irdüginden
muʿammāsın ḳamu göz gördüginden

1097 seni bellü bilenler bildi iy ḥaḳ
ki sensin fāʿil-i muḫtār u muṭlaḳ

daʿvet kerden-i şāh ḫurşīd-rā

1098 dönüp ḫurşīde didi iy gül-endām
sözüñ göñlüm ḳuşına ḳurdı bir dām

1099 kim ol dūzaḫdan anuñ uçmaġı yoḳ
uçarsa dūzaḫı var uçmaġı yoḳ

1100 sirişten bigi bir terkīb-i nūrī
ola ya olmaya uçmaḳda ḥūrī

1101 seni ayruḳsı gördüm ḫalḳ içinde
ki mis̲lüñ ne ḫıṭāda var ne çinde

1102 ayırmazam seni ayruḳ özümden
ırılmasun ḳamer yüzüñ gözümden

45a

1103 gözümüñ nūrı vü göñlüm çırāġı
neçün gözden ıraġ ola ṭuraġı

1104 yaşum içinde ʿömrüm ḥāṣılısın
tenüm bāġında gülzārum gülisin

1105 örendür bend ü zindānısa yitdi
felek cevrin tamām idesin itdi

1106 gerek şimden girü şehre gelesin
yiyip içesin oynayıp gülesin

1107 sarāy u köşk ü şāṭrāvān u reyḥān
bıñar u çeşme-i bāġ u gülistān

1108 temāşā ḳılasın göñlüñ ola şād
ki sebzistānda ḫoşdur serv-ü āzād

1109 atañ anañ göre dursun cemālüñ
ki bize key ġanīmetdür viṣālüñ

1110 mübārekdür güni ferḫunde fāli
ki her kim göre bu ḫadd ü bu ḫāli

1111 benüm ṣanumda budur iy yüzi māh
ki her kim seni bir kez göre nā-gāh

1112 ölince ḫāṭırına gelmeye ġam
niçeme hīç ġamsuz olmaya hem

1113 didi ḫurşīd fermān pādişāhuñ
bağışlarsa şuçın ben bī-günāhuñ

1114 ne eksük ola senüñ mürvetüñden
velī arturma beni ṣoḥbetüñden

1115 ne yire kim buyurursañ varuram
bunuñ şükrānesi cānum virürem

45b

1116 ḳıġırdı dāyayıla ḫādimi şāh
didi kim raḥmet itsün size allāh

1117 ki zaḥmet gördüñüz bu ḳız ıla siz
gerek şimden girü rāḥat olasız

1118 aluñuz gidelüm ḫurşīdi şehre

ki şehri göre bu ḫurşīd-behre[24]

1119 ben ayruḳ olımazam bundan ayru
ki ola bundan ayru ola ṣayru

1120 bunuñ vaṣlı ölüye cān baġışlar
ḳadīmī kāfire īmān baġışlar

1121 üçi daḫı şoloḳ dem baş uvurlar
dilek şāhuñ diyüb ḥāżır dururlar

1122 buyurdı atlar eyerletdi sulṭān
ḳamu atlandılar şādān u ḫandān

1123 iñende(?)[25] yaḳasından baş götürdi
zamāna tāc-ı zer başa getürdi

1124 eline aldı ḫurşīdüñ elini
ḳapudan çıḳdı dutdı şar yolını

1125 çü çıḳdı ḳalʿadan şāhıla ol māh
ḳarañu dünde gösterdi seḥergāh

1126 cihānuñ gördiler ḥālini düpdüz
ḫacāletden yaşandı cümle ılduz

taʿaccub-kerden-i ḫalāyıḳ der-ṭulūʿ-ı şems ez-maġrib

1127 şehirde yir yirin urdı ḫalāyıḳ
giceyi ṣubḥ-u ṣādıḳ ṣandı bayıḳ

[24] "hurşīd" sözcüğünün sonundaki "dal" harfinin altına medde delalet ettiği değerlendirilen esre işareti konulmuştur.

[25] Nüshada bu sözcük 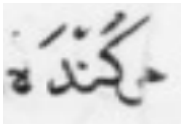 şeklinde yazılmıştır.

46a

1128 görürler cümle ehl-i devlet ü dīn
ṭañ atdı liyki maġribden yañadın

1129 didiler iy dirīġā geldi ol gün
ki tā maġrib kenārından ṭoġa gün

1130 dirīgā tevbe ḳapusı yapıldı
ḳamusı nefse aldandı ḳapıldı

1131 tamāmet şöyle ḳaldı deng ü ḥayrān
kimi tesbīḥ oḳurdı kimi ḳur'ān

1132 meger ḳalʿa ki anda ḳız büyüdi
ki şāruñ gün batusından yanaydı

1133 yüzi nūrıdı ḫurşīdüñ ol aydın
bular gördiyidiler tevbe ḳaydın

1134 ne tevbe kim yüzin görürse her pīr
iki yüz yılġı zāhid tevbeyi ṣır

1135 bularuñ ḫod yaḳınıdı gümānı
görinen yüzidi ḫurşīd-i s̲ānī

1136 henūz urmamışıdı ṣubḥıdem dem
ki şehre girdi bunlar şād u ḫurrem

1137 ḫaberdār olmadın ol deyyār bārī
sarāya iltdi sulṭān ol nigārı

1138 üçini bir arada ḳıldı penhān
didi siz eglenüñ olmañ perīşān

1139 varayım ben ilerürek göreyim
anası nice ḳaydın yir göreyim

1140 dutar her kimse her bir yirde revnaḳ
velī ḥūrīnüñ olur yiri uçmaḳ

46b

1141 sarāya girdi ol dem şeh feraḥnāk
yüzi tāze ṭaşı zībā içi pāk

1142 sevinü didi ḫatun gözüñ aydın
ele getürdüm ol şehbāz ṣaydın

1143 ki ger nā-gāh ḫayālin görse şāhin
aña ṣayd oluban terk ide şāhin

1144 ava çıḳdumıdı keklik uma ben
bi-ḥamdi'llāh şikār itdüm hümā ben

1145 anuñ gibi hümā kim gölgesi baḫt
ne yirde olurısa berkişür taḫt

1146 çü bülbül bigi derdinden ḫaber dir
ṣanasın genc ṭūṭīdür şeker yir

1147 anuñ ol dürlü rengin iy semen-ber
eger ṭāvūs görürise döke per

1148 ʿaceb mi ger olursa bu'l-ʿaceb ḳuş
çü senden ṭoġdı vü ekdi siyāvuş

1149 meger lālāsı rıḍvān dāyası ḥūr
ki evi cennetidi vü yüzi nūr

1150 melekler bislemiş ola felekde

ki buldum dārını dārü'l-melekde

1151 meger dil virdi ʿīsā öz özinden
ki dirlik bulur olmışlar sözinden

1152 ne dirlik belkim ol devletlü ẕātı
gören kişilerüñ gider ḥayātı

1153 şükür nevmīdken ümīde irdüm
karañu gicede ḫurşīde irdüm[26]

47a

1154 ki ḫurşīd ol cemālüñ sāyesidür
saʿādet gencinüñ sermāyesidür

1155 eger görmek dilerseñ gelsün indi
melekdür kim felekden yire indi

işāret kerden-i sulṭān be-ḫurşīd

1156 işāret ḳıldı ol sāʿatda sulṭān
içerü girdi ol bānū ḫırāmān

1157 selām itdi vü döndi secde ḳıldı
anası gördi vü aḥvāli bildi

1158 ki sırrı cümle fāş olmış bu gice
şeh ol gence ṭudaş olmış bu gice

1159 ki ḫatun gizleridi cān içinde
ṣadef bigi düri ʿummān içinde

1160 ögi yayındı vü āh itdi ol māh
elin dutdı vü ovdı lüṭfıla şāh

[26] "irdüm" sözcüğü "iredüm" okunacak biçimde harekelenmiştir.

1161 didi iy māh-rū nedür günāhuñ
ki yandurdı cihānı bugün āhuñ

1162 ögün devşür ki senden şākirem ben
ṭaġıt endīşeyi vü ḳorḫuyı sen

1163 bu işi ḳılduġuña sen perī-vār
benüm cānumda çoḳ şükrāneler var

1164 içi ḳopdı vü ṭoldı vehmile bāk
yaḳın oldı ki ola zehresi çāk

1165 çü gül yüzine saçdılar gül-ābı
iki yarıldı bādāmuñ niḳābı

47b

1166 ol iki çeşme dökdi ol ḳadar nem
ki ol nemden sarāy oldı ṭolu yem

1167 hem anı gördi sulṭān aġladı zār
bıñarı gözlerinüñ dökdi bıñar

1168 çü baḳdı gördi ḫurşīd ol fiġānı
revān oldı gözinden baġrı ḳanı

1169 gümānsuz gördi anı yoḫsul u bay
ki ol evden ḳanın aḳarıdı çay

1170 çü gördi ḥadden aşdı nāliş ü āh
dönüp ḫurşīdi başdı baġrına şāh

1171 duʿālar ḳıldı vü öpdi yüzini
gözinüñ yaşına sürdi yüzini

tesellī-dāden-i pādişāh ḫurşīd-ra

1172 didi iy gözleri nerges yüzi gül
açuḳ dut göñlüñi vü aġlama gül

1173 ata anayıçun devrān senüñdür
yoluña cānları ḳurbān senüñdür

1174 saña şimden girü şādī gerekdür
tenaʿʿum ḳıl gerek otur gerek dur

1175 bugünki günden iy maḥbūb-ı cānī
yi iç ü şādümān ol cāvidānī

1176 dönüp ḳız anasına eydür iy yār
mübārek ḫāṭıruñdan ġuṣṣayı yar

1177 maḥabbet kim senüñle varıdı düz
ḥaḳīḳat bil ki olmışdur biri yüz

48a

1178 ne ṣuçuñ var bu nādir sözleriçün
ki benden ṣaḳladuñ girü benümçün

1179 bugün ben bī-dile dildār sensin
cihānuñ varlıġından var sensin

1180 niçe kim bu cihānda var olam ben
saña daḫı key minnetdār olam ben

1181 gider endīşeyi göñlüñden ol şād
ġama sili ur u şādīye bünyād

1182 çü sensin cānumuñ cānı göñülden
neyiçün ḳılasın zārī göñülden

1183 şu deñlü lüṭfıla şād oldı sulṭān
ki ḫatunuñ ḳatıldı cānına cān

1184 hemān dem secde ḳıldı şāh öñinde
öküş medḥ ü s̲enā ḳıldı ṣoñında

1185 didi kim baḫt u devlet birle yār ol
cihān ṭurduḳca bāḳī pāyidār ol

1186 zihī lüṭf u kerāmet kānı sensin
saʿādet kānınuñ ʿummānı sensin

1187 mürüvvet ʿāleminden nola şāhum
eger ʿafv eyleyesin bu günāhum

1188 kiçiler dāyimā suç işler olur
ulular ʿafv idüp bağışlar olur

1189 anuñçun umduġumuz merḥametdür
ki tengri gölgesi tengri ṣıfatdur

1190 bu sözlerdeyiken gördi siyāvuş
ki maşrıḳdan yañadın aġdı bir ḳuş

48b

1191 bu sözlerdeyiken gördi siyāvuş
ki maşrıḳdan yañadın aġdı bir ḳuş[27]

1192 hemān dem dutdı pervāz urmaġa yüz
ḳanadı ḳapladı dünyāyı düpdüz

1193 mizācıdur bu ḳuşuñ bellü nārī
dün i gün devr ider yoḳdur ḳarārı

[27] Bu beyit, 49a/1190. beytin aynen tekrarıdır.

1194 hezārān yolı ṣıçrar bir nefesde
deñeyü varasın girü ḳafesde

1195 adını ṣorarısañ eydeyim fāş
siyāvūşuñ ḳızıyla adı adaş

1196 cihān oldı yüzi nūrıyla rūşen
figāna geldi bülbül güldi gülşen

1197 sarāydan çıḳdı atlandı şehenşāh
nitekim geldi aṣlan burcına māh

1198 temāşā yirlerin ḳamu ṭolandı
teferrüc ḳıldı vü göñli dolandı

1199 girü geldi revān ol geçdi taḫta
oturdı ʿizzetile baḳdı baḫta

1200 ki devlet ḳanḳı işden muḥkem olur
ki girü ne sebeblerden kem olur

1201 şehenşehler neyile buldılar dād
neyiçün oldı kimi bunlaruñ yād

1202 neden olur iki ʿālem ʿimāret
ne cünbişlerden olur girü ġāret

1203 çü bile nirdedür şerri vü ḫayrı
hemīşe ḫayr ola göñlinde seyri

49a

1204 bu iki devlete bir şāh irişe
ki ḳoya şerri vü ḫayra dürişe

1205 dilerseñ kim ola devlet ṭufeylüñ
gerekdür kim ola ḫayr işe meylüñ

1206 ayaḳ baṣ ḫayra iy dünyā emīri
ki şahṣuñ ḫayrı olur destgīri

1207 dü ʿālem pādişāhı ol kişidür
ki dāyim ʿadl ü dād itmek işidür

1208 kişinüñ ṭoġru olsa göñli cānı
dutar dünyāyı dünyā dutmaz anı

1209 şehenşāh ḳuşluġa dek ḳıldı ārām
ḳapuya geldi cümle hāṣıla ʿām

1210 girü inṣāfıla buyruḳ buyurdı
tamāmet memleket ḳaydın ḳayurdı

1211 biraz oturdılar yindi yiyesi
ne sözler varısa dindi dinesi

1212 çü begler ṭaġıluban ṭurdı sulṭān
yürüyüben sarāya girdi sulṭān

1213 gelüp ḳatında ḫurşīdüñ oturdı
çü ṣoḥbet oldı sözden söz getürdi

1214 yanında geçdi oturdı ḳızınuñ
yiñi birle derin sildi yüzinüñ

1215 buyurdı şeh getürdiler cevāhir
zümürrüt laʿl ü yāḳut u cevāhir

1216 ṭolu laʿl-ü bedaḫşiydi kileyle

daḫı yāḳut-u rummānī girü_eyle

49b

1217 dür ü mercān u pīrūze zeberced
ki cemʿ itmişler evvelden eb ü ced

1218 dür ol deñlü ki hergiz bulmadum ʿad
zeberced şol ḳadar kim bulmadum ḥad

1219 gümiş altun sinilerdi ḳamu yir
bulınmazdı ṣıġırıp ḳoyası yir

1220 gül-āb u müşk ü ʿanber ʿūd u iy yār
ne deñlü batmanıla diriseñ var

1221 naṣınc[28] u naḫ u kemḫā ḫaṣelḫāṣ
ḳadīfe vü ḥarīr ü aṭlaṣ u ḫāṣ

1222 ḳıf u baġdādi vü ḫārā vü dü reng
si-reng ü ḳırmızī vü nerme yüz teng

1223 murabbaʿlar eyü çuḫa vü dībā
vala medfūn u mıṣrī ṣarb-u zībā

1224 ṣamūr u nīfe vü ḳunduz u kāmū
daḫı sincāb u ḳāḳum dilkü ḳamu

1225 daḫı ḫilʿatları getürdi biş on
getürdi dürlü dürlü cevherī ṭon

1226 bağışladı ḳızıyla anasına
daḫı dir ṭurmışam şükrānesine

[28] Bu sözcük Farşçada "ناسنج" biçiminde yazılıyor.

1227 buña gevher nedür kānlar gerekdür
niderler kānları cānlar gerekdür

binā kerden-i sarāy pādişāh der-bāġ-ı ḫod berāy-ı ḫurşīd

1228 varıdı pādişāhuñ ḫāṣ bāġı
ki ol bāġıydı anuñ göñli baġı

50a

1229 yüce köşkler varıdı hem yiri bol
velī kendü sarāyındanıdı yol

1230 ṭolu sebze gülistānıdı gülşen
açılmış nergesile lāle sūsen

1231 daḫı reyḥān ü sünbül ḥayy-uʿālem
benefşe yāsemīn ü nīlüfer hem

1232 çemen bitmege yir bulmaz semenden
çoġıdı muḳl u mürvendüñ? çemenden

1233 ṭolaşmışıdı sünbül erġavāna
ulaşmışıdı fülfül żaymurāna

1234 ne deñlü yimiş olsa ṭatlu acı
ḳamunuñ anda varıdı aġacı

1235 çınār u serv ü şāṭravān u ırmaḳ
irem bāġı ṣanayduñ yāḫud uçmaḳ

1236 tamāmet ḳuşlar anda sāz iderdi
dilince her biri āġāz iderdi

1237 ḳurulmuşıdı bāġ içinde bir taḫt
muraṣṣaʿ ḳızıl altundan ḳamu raḫt

1238 ki her dem pādişāh ol yirde ḫalvet
ḫıṭā ḫatunıla eylerdi ṣoḥbet

1239 alup ḫurşīdi girdi bāġ içine
ki bula göñli ḳuşı anda çīne

1240 hemān dem girdi bāġa ol yüzi nūr
ṣanayduñ kim ḳavuşdı cennete ḥūr

1241 yaraşdı anuñıla ol semen-zār
gülistān güllerinden oldı bī-zār

50b

1242 çün ol ṭāvūs-veş ḳılurdı celve
büküldi vü şikest irişdi selve

1243 çü ol lüṭfıla āġāz itdi bir söz
hemān dem beñzi oldı bülbülüñ boz

1244 çü ḳapdı ay yüzinden burḳaʿı yil
revān oldı yaşından güllerüñ sil

1245 çü nerges gözlerin gördi süzüldi
utanup lāleler lü'lü' dizildi

1246 çü zülfin gördiler reyḥān u sünbül
yire yüz urdılar u oldılar ḳul

1247 yörendürdi tamāmet bāġı sulṭān
gehī gül-deste eyler gāh reyḥān

1248 gelüben gördi ol şaṭravān u taḫtı[29]
ʿaceb geldi vü bir dem ṭurdı baḫtı

[29] "ol" sözcüğü çıkarılırsa vezindeki aksaklık giderilebilir.

1249 çü bir kez ṭurdı baḳdı ol perī-ḫū
şoloḳ dem cūşa geldi ditredi ṣu

1250 cemāli ʿaḳsini taṣvīr ḳıldı
müretteb kendüden taḥrīr ḳıldı

1251 ḳarārı ḳalmadı vü beñzi uçdı
ḫayālī resmini naḳş itdi ḳaçdı

1252 ṣafāsındandurur ṣunuñ bilürsin
ki baḳduḳca özüñ anda bulursın

1253 bugün ger sen daḫı ṣāfī olasın
ḥaḳuñ dīḏārı lüṭfından ṭolasın

1254 mükedderdür ki vuṣlat bulmamışdur
muṣaffādur ki mehcūr olmamışdur

51a

1255 şehenşāh didi kim bu bāġ u bu taḫt
ser-ā-ser senüñ olsun iy cüvān-baḫt

1256 teferrücgāh idingil dün ü gündüz
temāşā düzgünini dün i gün düz

1257 ʿināyet bulduġını bildi ḫurşīd
yir öpdi vü duʿālar ḳıldı ḫurşīd

1258 ṣabāḥ olınca ḳamu ol sebebden
ımızġanmadılar ʿıyş u ṭarabdan

1259 çü sen gülsin ü gülzārum senüñdür
çü yārum sensin ü varum senüñdür

1260 didi şāha yücelsün taḫt u baḫtuñ
hümāyūn devletüñ pīrūze baḫtuñ

1261 dükeli tenlere cān ol hemīşe
cihān milkine sulṭān ol hemīşe

1262 hemīşe devletile var olasın
iki ʿālemde berḫūrdār olasın

1263 sarāya girdiler girü sevinüp
atanuñ ananuñ göñli avınup

1264 oturup ʿıyşa meşgūl oldı bunlar
melūl oldı ʿadūlar güldi bunlar

şıfat-ı rūz

1265 çü baş ḳaldurdı yine ṣubḥ-ı ṣādıḳ
ki oldur dāyimā işinde ḥādıḳ

1266 müdevver şekl gösterdi ḳulaḳdan
bezedi yiryüzin altun varaḳdan

51b

1267 belürdi dürlü naḳş u dürlü ṣūret
ki naḳş itmişdi ol naḳkāş-ı ḳudret

1268 ṣaçıldı ḫurde-i mīnā çemende
düzüldi lü'lü'-i lālā semende

1269 felek geydi ḳabā-yı lājiverdī
cihān urdı başına tāc-ı zerdī

1270 şeh ata bindi vü ḫurşīd bānū
seḥergāh ol bāġa girdi ḳıvanu

1271 hemīn bir dāya vü iki ḳaravaş
heves gülzāra ḳıldı ol perī-veş

1272 görür kim ḳamu ol güller açılmış
der olup jāleden dürler saçılmış

1273 seḥerde bāġ içinde bezm urılmış
müzeyyen meclis-i şāhī ḳurılmış

1274 ṣunar nergise gül laʿlīn ḳadeḥler
içenüñ göñlin ü cānın feraḥlar

1275 dutar ġonca ṭolu rūmī ḳabaġı
getürdür süsene çīnī çanaġı

1276 babadya nergesi ḳılduḳca taʿrīf
içürür erġavāna nīlüfer ḳīf

1277 benefṣe misk uvatmış bir arada
utanur yaʿni bir içer ṣırada

1278 ṣabā çün depredür reyḥān budaġın
ter eyler koḫusıyla gül dimāġın

1279 çü bunlar mest olup gögüz açarlar
aġaçlar ser-be-ser saçu saçarlar

52a

1280 dirilmiṣ dürlü ḳuşlar söze gelmiş
terennüm baḥrine her biri ṭalmış

1281 gülistān içi ṭolmış sözile sāz
ḳamusı datlu sözlü vü ḫoş-āvāz

1282 çü biri birine ḳarşu öterler

dilile diñleyenden cān utarlar

1283 çü bülbül derdini peydā ḳılurdı
niçe ʿāşıḳları şeydā ḳılurdı

1284 çü ḳumrı derdine dermān ṣorardı
ne dermān kim cigerden ḳan ṣorardı

1285 hezār destān ki vardur dāsitānı
alurdı ādemīden göñl ü cānı

1286 daḫı iy niçe dürlü niçe diller
ki anda söylenürdi ay u yıllar

1287 öterdi her biri bir dürlü yenge
ki ne ḳānuna beñzerdi ne çenge

1288 işidildükce ḳuşlardan bu nāle
ḳara baġrına daġ ururdı lāle

1289 çü sizmiş lālenüñ baġrı ḳarasın
delürmiş ġonca çāk itmiş yaḳasın

1290 işitdükce çenār olur iki ḳat
başın ṣalarıdı hem serv āzād

1291 hezārān āferīn irdi behişte
ki beñzemiş cihān bāġı behişte

1292 nigārīn çünki bir dem ḳıldı seyrān
bu ṣunʿı baḳdı gördi oldı ḥayrān

52b

1293 didi iy iḳi ʿālem ṣāniʿi pāk
seni bir bilmeyenüñ başına ḫāk

1294 ne ṣanʿatlar ki vardur evvel āḫir
senüñ birligüñe ṭanuḳdur āḫir

1295 feraḥ buldı açıldı göñli gözi
ṣafā ṣuyıyla yundı ḳaygu tozı

1296 muraṣṣaʿ taḫta geçdi ol ṭolu ay
ki yüzi nūrılaydı ay anuñ bay

1297 oturdı güle güle baḳdı çevre
sevindi lüṭfa sille urdı ḳahra

1298 ki bāġ u taḫt u hem āb-u revāne
ki bunlardan gelür ṣādī revāne

1299 gör uçmaḳ ravżayısa işde gülzār
eger kevs̲er ṣuyıysa işde bıñar

1300 ve ger varıssa ṭūbī işde aġac
ve ger ḥulleyse ṭonı işde dībāc

1301 ger āvāzısa maḳṣūd işde bülbül
ṭuhūr içmek gerekse işdedür mül

1302 eger nūr isteyeler işde ḫurşīd
ve ger ḥūri ṣoralar işde ḫurşīd

1303 eger raḥmet dilerseñ işde ḥāżır
ve ger dīḏār-ı ḥaḳdur işde ẓāhir

1304 zihī bāġ u zihī baḫt u zihī şāh
zihī tertīb ḳılmış bāreka'llāh

1305 veliykin çaḳ aralıḳ yirde ger bir
sarāy yapmaḳlıġa olaydı tedbīr

53a

1306 ki ben dünin günin anda olaydum
oḳıyıp yazmaġa meşgūl olaydum

1307 ḫoş olaydum u cānum diñleneydi[30]
disem bāşed ki sözüm diñleneydi

1308 ki şimden girü bu bāġ oldı bāġum
yaraşur bunuñ içinde otaġum

1309 bezense cennet ü ʿarż olsa ḥūrī
revādur düzeler köşk ü ḳuṣūrī

1310 bunı fikr itdi ol dem ol perī-zād
sarāyı eyledi göñlinde bünyād

1311 uru ṭurdılar andan dirdiler gül
semenden lāle vü reyḥān u sünbül

1312 elinde her birinüñ deste deste
ṣaḳaḳlarda ṭolu ġabġabda beste

bāz-āmeden-i ḫurşīd bi-nezd-i mādereş

1313 girü döndi sarāya girdi gördi
anasınuñ ḳatına vardı ṭurdı

1314 yüz ayaġına sürdi öpdi elin
başın indürdi_öñinde ḳodı alın

1315 ḳodılar gülleri ol tāze güller

[30] Bu sözcükteki "nef" harfi cezimli olması gerekirken muhtemelen yanlışlıkla üstünlü yazıldığından "**dineleneydi**" biçimini almış.

didiler irdügince yaza güller

1316 yañaḳlaruñ güli gülmekde olsun
bahāruñ güz yilinden bekde olsun

1317 dutup baġrına başdı ḳızı ḫatun
ki vaṣlın cānıla almışdı ṣatun

53b

1318 didi iy güllerüñ ḫāṣı ki sensin
degül gül belki hem berg-i semensin

1319 yüzüñ ḳatında şoldur gülde revnaḳ
ki gül ḳatında bir pejmürde yapraḳ

1320 baña sen gülsin iy şengül hemīşe
ḥasūduñ aġlasun sen gül hemīşe

1321 gülüñ lüṭfında birḳaç hafta ḥaddür
veliykin sen gülüñ lüṭfı ebeddür

1322 didi ḫurşīd ayā ḫatun ana bil
senüñ eylügüñi vaṣf eylemez dil

1323 bu bāġuñ lüṭfına ḳapıldı göñlüm
begendi cānum u yapıldı göñlüm

1324 ne ola bir kolayda şehriyāra
bunı remzile bildürseñ nigāra

1325 benümçün yapdura anda sarāylar
olam içinde her yıllar her aylar

1326 hem ola ḫalvetüm ü hem temāşā
ne yüzüm gösterem ne göz ḳamaşa

1327 daḫı yirlerde benüm hīç işüm yoḳ
çü ol uçmaḳdur andan çıḳışum yoḳ

1328 bu resme ḫayli sözler söylediler
sözüñ taḥḳīḳın aṣlın ṣoyladılar

āmeden-i pādişāh be-ḫāne berāy-ı dīden-i ḫurşīd

1329 çü girdi pādişāh ol dem evine
ki göre ḳızını göñli avına

54a

1330 oturdı ṣoḥbet itdi içdi yidi
söz arasında ḫatun şāha didi

1331 ki ḫurşīd ev diler gülzār içinde
ki aḳa dāyim ol bıñar içinde

1332 baña hem bāġ u hem ḫalvet gerek dir
ki ġavġa sevmezem ʿuzlet gerek dir

1333 ġaraż her neyise ʿarż itdi ol māh
ḳabūl itdi göñül ü cānıla şāh

1334 buyurdı kim mühendisler varalar
ne yirde dirise bünyād uralar

1335 eyitdi māl taḳṣīr itmezem ben
ki hīç taʿcīl ü teʾḫīr itmezem ben

1336 ṭaşı yāḳūt olursa ṭoprağı müşk
yaraşur yapalar ol ḥūrıçun köşk

1337 getürdi yapıcılar cümle üstād
mübārek günde urdı ḳaṣra bünyād

1338 ne dürlü resme kim isterdi ḫurşīd
anı üstādlara gösterdi ḫurşīd

ṣıfat-ı ḳaṣr-ı ḫurşīd

1339 öküş dürüşdiler ü az zamānda
dilekce yapdılar bir ḳaṣr anda

1340 ki hergiz kimse yapdurmış degüldür
göñül yapmaġa ḳapdurmış degüldür

1341 yüce ḫoş muʿteber baġlatdı ḳubbe
giyürdi ḳubbeye billūr cübbe

54b

1342 getürdi laʿl bir top-ı müdevver
düzetdi ḳubbenüñ üstine zīver

1343 girü top üzre bir altun toġanı
düzetdürdi vü hem berkitdi anı

1344 güherden gözleri vü burnı elmās
kimesne aña ḳıymet dimek olmas

1345 ḳızıl yāḳūt aġzında dutardı
ki beñzi rūşen ü rengīn dutardı

1346 bu billūr aydını gevher çırāġı
münevver ḳılurıdı dünle bāġı

1347 ki dört bucaġına düzdürdi dört ḳuş
gümişden her birisi bir yaña ṭuş

1348 şunuñ gibi ṣanāʿat ḳılmış üstād
ki ḳuṣa her ḳaçan kim doḳına bād

1349 ḳatı öterdi hem ḳılurdı efġān
işidenler ḳalurdı deng ü ḥayrān

1350 ḳaçan yil esmege eylerdi āġāz
çıḳardı ol ṭaş u ḳuşdan ḫoş āvāz

1351 münaḳḳā vü münaḳḳaşıdı dīvār
sürildi lājiverd ü altun u jengār

1352 nebāt u cānavardan ḳalmadı yir
ki anda ḳılmadılar naḳş u taṣvīr

1353 özinüñ sözi vü işi müẕehheb
evinüñ içi vü ṭaşı müheẕẕeb

1354 eyü yir ü ṭuru yil ü aru ṣu
çıḳardı ḳırḳ ayaḳdan yuḳaru ṣu

55a

1355 yine yapdurdı anda ḫūb ḥammām
ki ferşiydi ruḫām u ḳubbesi cām

1356 tamām olduġı dem bu ṭāḳ u eyvān
ki yükseltmişleridi tā be-keyvān

1357 şehenşeh vardı anı ḳarşuladı
için ṭaşın gül-ābıla ṣuladı

1358 didi kim ferruḫuñ ferḫunde olsun
pey-ā-pey görklü yüzüñ ḫande olsun

1359 otur maʿmūr u mesrūr ol hemīşe
sarāy içinde mestūr ol hemīşe

1360 yüzüñi degme gözlerden ṣaḳınġıl
özüñi ögme sözlerden ṣaḳınġıl

1361 çevür yüz yüz ḳarasından ḥaḳa baḳ
ki ola iki ʿālemde yüzüñ aḳ

1362 çü bir bir diñledi ḫurşīd şāhı
didi iy ḳamunuñ püşt ü penāhı

1363 işigüñ ṭopraġı sıġıncaġımdur
yüzüm ṣuyı ṭapuña ıncaġumdur

1364 siyāvuş öpdi ḳızın alḳış itdi
aġır ḫilʿat geyürdi ṭurdı gitdi

1365 ḳız anda düzgünini düzmişidi
ḫalāyıḳdan ipini üzmişidi

1366 hemīn bir dāya vü birḳaç ḳaravaş
kimi ḥūrī-ṣıfat kimi perī-veş

1367 ḳamusı kendü gibi ḫāliṣ ü pāk
bikir heb cübbeleri olmamış çāk

55b

1368 buları aldı vardı ol araya
temāşā ḳıldı vü girdi sarāya

1369 oturdı şād u ḫurrem içdi yidi
dönüp çepçevre ol ḳızlara didi

naṣīḥāt-kerden-i ḫurşīd kenīzegān-ı ḫod-rā

1370 ki sizden ḳanḳuñuz kim beni gözler
baña dutsun ḳulaḳlarıla gözler

1371 dilegüm şoldurur bilüñ ki hergiz
ki sizden bulmayalar ṭaşıra iz

1372 ṭuraġuñuz sarāy u seyrüñüz bāġ
işüñüz benven ola işüñüz ṣāġ

1373 ṭaşıradan içerü ayruġ ādem
gelürlerse hemīndür anam atam

1374 eger ulu kiçi ger ḫāṣ u ger ʿām
bu bāġ içine eydüñ urmasun kām

1375 kişi kim olmaya uçmaġa lāyıḳ
heves ḳılmasun ol bu bāġa bayıḳ

1376 gerek şimden girü bunda olam ben
sinüm bunda ola bunda ölem ben

1377 dükeli ḳaravaşlar ḳodılar baş
didiler ḥaḳ saña virsün uzun yaş

1378 yüzüñden her ki irerse yüzini
cihānda görmesün eylük yüzini

1379 çü uçmaḳ naḳd ola vü ḳurıla taḫt
kim andan ḳaçarısa ola bed-baḫt

56a

1380 bes andan ḳıldı ārām ol dilārām
ḳamusı cāndan oldı ḥükmine rām

1381 çü dem aḳlıḳdan urdı ṣubḥ-ı ṣādıḳ
oḳıdı ḥarf-i nevmīdī ḳaralıḳ

1382 hezārān nerges ol gülden ṭolundı

ki yüz yapraḳlu gül anda bulundı

1383 utanup ol nigārdan āb-u ḥayvān
ḳarañulıḳ içinde oldı penhān

1384 çü ḳıldı ṣuya ḳaṣd ol ḫūb meh-rū
ıraḳdan geldi ḫarceng gözine ṣu

1385 güneş gibi çü ḥükmi ide ḫurşīd
yaraşdı ṣuda nīlüferle ḫurşīd

1386 ḥiṣārı kim gül oldı yaʿnī aḫşām
yüzin gülden ʿayān ḳıldı meh-i tām

1387 ṣuda ṣāfī teni olmışdı tābān
nite gevher gül aṭlas içre ġalṭān

1388 bıraḳmışdı ṣaçından ṣuya aġı
ne balıḳ kim dutardı aya dağı

1389 bezenmiş müşk ü kāfūrıla ol ḥūr
cihān ṭoldı ṣanayduñ müşk ü kāfūr

1390 bölük bölük ḳılup saçın ṭarardı
gül üstine benefşe ḫoş ṣarardı

1391 çü saçından yüzine ṣu sızardı
felek ay üstine incü düzerdi

1392 gehī seyrān iderdi bāġ içinde
gehī ʿuryānıdı ırmaġ içinde

56b

1393 gehī gülşen ṣaru gül çīn ḳılurdı
gehī sünbül güle perçīn ḳılurdı

1394 gehī reyḥān gibi saçın çözerdi
gehī nergesleyin gözler süzerdi

1395 gehī bülbül gibi söylerdi sözi
gehī lāle gibi göynerdi özi

1396 gehī köşke çıḳardı şād u ḫandān
gehī oḳurdı ḫalvetlerde ḳur’ān

1397 gehī çengile ḳānūn geh def ü ney
gehī bādām u nuḳl u sükker ü mey

1398 gehī taṣnīf ü şiʿr ü geh terennüm
gehī teklīf ü nāz u geh tebessüm

1399 gehī nerd oynarıdı gāh şaṭranc
ṣafā bulmışdı küllī yoġıdı renc

1400 atası her seḥergāh ol cemāli
varup görmegiyimiş ḳutlu fāli

1401 güneş baş urmadın baş ḳaldururmış
gelüben ḫurşīdüñ yüzin görürmiş

1402 bes andan binerimiş atına şāh
bunı yom dutmışımış gāh bī-gāh

1403 çü bir gün ṣuya ol yunmaġa girmiş
uġurlayın baḳıp şāh anı görmiş

1404 şehüñ baḳduġını bilmezdi hīç ol
ki sünbül baġlarıdı nergese bol

1405 utandı ṣuda ol gökçeklige bay
ḳatı ditrer nitekim ṣudaġı ay

57a

1406 çü ayruḳ çāre bulımadı n’itdi
saçın gice gibi aya ṭaġıtdı

1407 ʿabīri saçu ṣaçdı aya düpdüz
gücile güneşi örterdi ol yüz

1408 kerem issiydi beklerdi edeb şāh
bir ayruḳ yirde eylendi naẓargāh

1409 ṣudan çıḳdı perī yüzlü çü ṭurdı
ṭonın geydi şehe ḳarşu yüz urdı

1410 nigārın işde bunda ḫalvetinde
atasınuñ anasınuñ ḳatında

ḥikāyet-i ġulāmān-ı pādişāh

1411 gel imdi sende varısa kifāyet
işitgil kim nite oldı ḥikāyet

1412 bu ḳullar anda kim gelmişleridi
ḳızı görüp ṭaña ḳalmışlarıdı

1413 biri biri yanına gelmişiken
keleci deñizine ṭalmışiken

1414 bu ḳullar öglerini dirmişidi
ḳamusı ṭaşra çıḳıp ṭurmışıdı

1415 girü şāhıla gelmişlerdi şehre
veliykin ʿışḳdan almışlardı behre

1416 göñül ḫurşīde virdiler göñülsüz
ḳamū bī-çāre bülbül bigi gülsüz

1417 figān u nāle vü feryād iderler
çün ol uçmaḳ gülini yād iderler

57b

1418 muʿayyen bildiler kim yoḳdur imkān
ki yüzin göreler ü vireler cān

1419 ṣabā yilin ögerlerdi seḥer çın
ki āsān deprede zülfin ü saçın

1420 ki ol ḳoḫuyı alalar hevādan
meger ola meded derde devādan

1421 vay ol derde ki dermānı ola yil
vay ol mülke ki sulṭānı ola yil

1422 eger yileriseñ ol yola yilgil
ki ol pür-gül ola vü olmaya gil

1423 hevāya yiltenenler ṭopraḳ oynar
ama ki ṣuya varur oda göyner

1424 bular ḥayrān u sergerdān u miskīn
serāsīme yürürler ḫor u ġāmgīn

1425 gice gündüz dökerler ḳanlu yaşı
ururlar gögüse ṭaş ṭaşa başı

1426 çü ʿaḳl eksildügünce artdı sevdā
ne sözde oldılar ayruḳ ne ṣavda

1427 belāyı gördiler kim başdan aşdı

maḥabbet deñizi cūş itdi ṭaşdı

1428 hemān ġarḳ oldılar u ḳanı çāre
ne ṣal var ne gemi vü ne kenāre

1429 birisi kim ḳatı göyünmişidi
yanuban dükenüp söyünmişidi

1430 alup ṣaḥrāya çıḳdı bunları ol
ki andan kimse geçmez uġramaz yol

58a

1431 didi iy ʿışḳıla cān oynayanlar
maḥabbet tütüninden ḳaynayanlar

1432 bu sevdā kim size oldı musallaṭ
dimāġuñuzı ḳılmışdur muḫabbaṭ

1433 aña ṣabrıla hergiz şerbet olmaz
olur diyen kişide ḥikmet olmaz

1434 bu yolda bu'l-ʿaceb ḥikmet ḳomışlar
ʿilācın fürḳatüñ vuṣlat dimişler

1435 eger mümkin degül görmek cemālin
dün i gün mūnis idinüñ ḫayālin

1436 çü bu derdüñ bilüñ dermānı yoḳdur
deñizdür kim bunuñ pāyānı yoḳdur

1437 işüñüz ṣabrıla bitmez bilüñ siz
sefer lāzımdur elbette ḳıluñ siz

1438 üçüñüz üç yaña gitmek gerekdür
bu milki külli terk itmek gerekdür

1439 vegernī bir kezin gögüs ḳaḳasız
cihānı ser-te-ser oda yaḳasız

1440 ben elden gitdüm ü düşdüm ayaḳdan
ümīḏüm üzmişem ḳaradan aḳdan

1441 bu benim sīneme çarḫ urdı bir tīr
ki yoḳdur hīç anuñ zaḫmına tedbīr

1442 eger uġrarsañuz budur peyāmum
ki mecnūna degüresiz selāmum

1443 bu deñlü söyledi vü eyledi āh
gözin yumdı vü teslīm oldı nā-gāh

58b

vefāt-kerden-i yekī ez-ġulāmān

1444 ḳalanı gördiler cümle bu ḥāli
şu deñlü dökdiler gözden zülāli

1445 ki tā ol yaşıla anı yudılar
ol aracuḳda ḳazdılar ḳodılar

1446 kişi kim pīşe ḳılur ʿışḳ-bāzī
ṣuyı göz yaşı olur yiri yazı

1447 bu bāzār içre budur resm ü erkān
ki her kim ʿāşıḳ olsa terk ide cān

1448 sinini mermerile ḫoş ḳazarlar
bu iki beyti bir ṭaşa yazarlar

1449 ki bu yir ḳabridür ol ʿışḳ erinüñ
ki bir kez nā-gehānī bir perīnüñ

1450 ki yüzin gördi nā-gāh oldı bī-hūş
çü görmez oldı cān ışmarladı uş

1451 garīb ü ʿāşıḳ[31] u maġfūr u merḥūm
ol evde bā-murād u bunda maḥrūm

1452 girü çoḳ zārı ḳılıp dökdiler yaş
ki bile aġlarıdı ṭaġıla ṭaş

1453 çü ol bī-çāre anda düşdi öldi
bulara dürlü ʿibret ḥāṣıl oldı

1454 el urup yaḳaların itdiler çāk
delürüp başlarına ḳoydılar ḫāk

1455 et ü ṭonı ḳamusın itdiler terk
maḥabbet ḳuşaġını çekdiler berk

59a

1456 baş açuḳ yalın ayaḳ şöyle ʿuryān
üçi üç yaña gitdi zār u giryān

1457 ululardan işitdüm bu sözi ben
ki ʿışḳ bir şuʿbedür dīvānalıḳdan

1458 özinden ʿışḳ eri bīgāne eyler
depeler gāh geh dīvāne eyler

1459 er evvel kendüden ṭurmaḳ gerekdür
bes andan ʿışḳa el urmaḳ gerekdür

1460 nice kim sen saña ḫoş yār olasın

[31] "ʿāşık" sözcüğü, muhtemelen yanlışlıkla "ayn" harfi yerine "gayn" harfiyle "ġāşık" şeklinde yazılmış.

ümīḏüñ bulmayasın zār olasın

1461 bular her biri bir yola giderler
pey-ā-pey nāle vü feryād iderler

1462 doḳınurlar dün i gün ṭaġıla ṭaş
aḳıdurlar deñizden ḳanıla yaş

1463 çü ṣaḥrāyı ḳamu deryā düzerler
girüp ol ḳan deñizinde yüzerler

1464 ne dün gün farḳ iderler ne ḳuru yaş
ne yimek içmek ü ne ṣu vü ne aş

1465 kime uġrarlarısa söylemezler
giderler hīç yol iz izlemezler

1466 yürürler bī-dil ü bī-cān nevmīd
gönülde derd ü ḥasret dilde ḫurşīd

1467 bu yaña ṣordı bir gün şeh siyāvuş
ḳanı ḳullar ki ḳulluḳda degül uş

1468 didiler devletüñdür ʿizz ü iḳbāl
bulara vāḳiʿ olmış bir ʿaceb ḥāl

59b

1469 ṭonı vü atı vü raḫtı ḳomışlar
cihānuñ varlığından el yumışlar

1470 belüsüz oldılar uş nice gündür
yüregümüzde işler bu dügündür

1471 şehenşāh anlara hīç itmedi hüm
yuvındılar u nā-gāh oldılar güm

1472 bilinmez ölüleri dirileri
çalapdan nice degdi ölüleri

1473 niçe kim baḥr-ı fikre ṭalmışuz biz
bunı bilmekde ʿāciz ḳalmışuz biz

1474 bulara n’oldı sulṭān devletinde
ki nesne gizlü ḳalmaz şeh ḳatında

1475 taʿaccüb ḳıldı bir dem şeh siyāvuş
ısırdı barmaġını oldı ḫāmūş

1476 birazdan didi nedür ne sebebdür
hele bunlaruñ işi bu’l-ʿacebdür

1477 kişiler ṣaluñ anları araduñ
ili şehri oba oba ṭaraduñ

1478 biline vü bulına n’oldı bunlar
bugün diri midür ya öldi bunlar

1479 meger bunlara bir ḥāl uġramışdur
ki düpdüz loḳma loḳma ṭoġramışdur

1480 vegernī ādem oġlıdur degül dīv
ki gözlerden yulına vü ḳıla rīv

1481 niçe kim istediler bulmadılar
bu ḥālüñ niteligin bilmediler

60a

1482 ḳılurdı her biri bir dürlü te’vīl
kimi taḳṣīr iderdi kimi taṭvīl

1483 birinüñ irmedi fikri vü ʿaḳlı
ki bunlar ḳanḳı mülke itdi naḳlı

1484 bu remzi çünki ḫurşīd itdi maʿlūm
ḥaḳīḳat bildi kim ʿışḳını maḳsūm

1485 ezelde bunlara ḳılmışdı ḳassām
ki āḫir gördiler ü oldılar rām

dānisten-i ḫurşīd aḥvāl-i ġulāmān

1486 bu oduñ tutruġın bildi nedendür
bularuñ yanduġın bildi nedendür

1487 öginde didi iy vay ol delüler
bilüden boş u ʿışḳumdan ṭolular

1488 dirīġā ne yire kim gidiserler
adumı ʿāleme fāş idiserler

1489 bu dördinüñ ucından ḳopısar iş
ol işden ḳopısar biñ dürlü teşvīş

1490 çü yırtıla bularuñ perdeleri
görine perdenüñ içinde varı

1491 atam ucından oldı evvel āḫir
ki beni gizlüyiken ḳıldı ẓāhir

1492 baña bu perdesizlik ḥālini ol
ki perdemden içerü buldılar yol

1493 olara bu malāmatlıḳ ola sehl
ki göre perdesi ehlini nā-ehl

60b

çü elden düşdi ṭaşa çigredi ṭas
gerekse sen sözi ḳaldur gerek bas

bu fikrile oturup ol nigārın
teferrücleridi bāġın bıñarın

yüzin bīgāne gözler görmezidi
nişānın āşinālar virmezidi

güneş girmezdi ol bāġdan içerü
ki yüzin görüp ola beñzi ṣaru

çü gice ḳara zülf egri bıraḳdı
ḳulaġa aydan altun ḥalḳa daḳdı

felek ṭāḳında yılduz olıcaḳ fāş
ḳoyıcaḳ reʾs ü ʿaḳreb burcına fāş

gice sancaḳları çün aḳtarıldı
ḫoten gözcileri burca dirildi

ḳara geydi vü ḫilʿat dikme vü al
felek urundı altun tācı der-ḥāl

cihān küllī beşāretden hep urdı
çerisi ḳumrılaruñ bāġa irdi

semen sāḳī piyāle nergese yük
benefşe ser-ḫoş ḳızıl gül esrük

öterdi bülbül ü ḳumrı vü ṭurrāc
ḳılup ʿāşıḳlaruñ ʿömrini tārāc

bu yazı ger ḳılur ʿāşıḳ nevāzı

ḫatā ger olmazısa ʿışḳ-bāzī

bī-rūz ṭalebīden-i ḫurşīd

61a

1506 meger günlerde bir gün dāyasına
nedir ol ʿışḳınuñ sermāyesine

1507 gözüm göñlüm bugün ṣaḥrā diler dir
velī ṣaḥrāyı key tenhā diler dir

1508 yaluñuz bir sen olsañ bir ben olsam
ikümüz bir ten olsa ben cān olsam

1509 kimesne sırrumuzı bilmese hīç
etegümüze çalu ilmese hīç

1510 yürüsevüz açılsa gözlerümüz
birazçük rāḥat olsa özlerümüz

1511 niçe kim yirümüzdür bāġ u gülzār
müzeyyen ḳaṣr u şaṭravān u bıñar

1512 çü andan çıḳmaġa olmaya imkān
ḥaḳīḳat ol gülistān ola zindān

1513 eyitdi dāya k'iy sulṭān-zāde
niḳābuñ beste vü baḫtuñ küşāde

1514 ḳapuñda çünki ārām itmişem ben
göñül cān ʿışḳuña rām itmişem ben

1515 eger biñ ola buyruġuñ eger yüz
ḥaḳīḳat bil ki ben döndürmezem yüz

1516 bu bāġuña ki vardur şimdi bir yol
şehenşāhuñ sarāyı içredür ol

1517 bes aña uġrayuban çıḳmaḳ olmaz
ya bāġuñ bir yanını yıḳmaḳ olmaz

1518 atañıla anañ her gün ḳapuñda
daḫı bunca ḳaravaşlar ṭapuñda

61b

1519 buları bellü ḳoyup gitmek olmaz
güpe gündüz bu işi itmek olmaz

1520 meger gündüz degül gice çıḳıla
eyit gice daḫı nice çıḳıla

1521 yidi ḳat şimdi burc içindeyüz biz
ki dürler bigi dürc içindeyüz biz

1522 eñi yoḳ külli mermerdür yapular
ḳamu pūlād-ı çīnīdür ḳapular

1523 gice olduḳda şöyle berkidür berk
ki çıḳıp girmez aña sivri siñek

1524 ṭapuñ ne kim buyursa anı ḳılam
ḳalanın sen bilesin ben ne bilem

1525 hele ben bildügüm bu sen daḫı bil
bu işe ṣabr yig andan ki taʿcīl

1526 çü sen mestūrsın bu gizlü yigrek
ḳamu yüzler göñülden gizlü yigrek

1527 kişiye iḥtiyāṭ olmasa yoldaş

dükeli sırrı anuñ tīz olur fāş

çü ẖurşīd añladı dāya sözüni
buġur lālāsına dutdı yüzüni

didi lālā ḥaḳīḳatda atasın
gerekmez kim beni oda atasın

atadan daẖı müşfiḳsin baña sen
sevindürgil sevineyim saña ben

niçe kez derdüme dermān bulunduñ
niçe kez ölmişiken cān bulınduñ

62a

bu kez daẖı bu işe çāre iy cān
dilerem senden ola baña dermān

çü bunca datlu diller dökdi dilber
didi ẖādim ki iy serv-i semen-ber

bu şehrüñ vardurur bir uġrı yolı
ki ṣaḥrāya ṣapadur ṭoġrı yolı

bu resme her şehirlerde olur ol
ki yaġılıḳda çoḳ işe yarar ol

kime kim şebrevānī ẖū gerekdür
aña ṣaḳlıġıla ḳorẖu gerekdür

sen imdi benden işit söz maġzın
ki bu bāġda ḳomışlar yoluñ aġzın

belüsüz eylemişlerdür ḳapusın
kimesne fehm idemez hīç yapusın

1539 gör imdi ḳudretiñ ol pādişāhuñ
ki girü sen de bulduñ rāst rāhuñ

1540 şeker kim mışrı görmedi düşinde
sen anı bulduñ aġzuñdaġı dişde

1541 çü ḳız işitdi lālāsı sözini
ṣalındı boynına öpdi gözini

1542 anuñ muştulıġı niʿmet buyurdı
ṭoyurdı egnine ḫilʿat giyürdi

1543 maḥabbet ʿāleminden buldı bir ḥāl
ki fitne muştılayana virür māl

1544 ḳatında lālā ṣaḳlar ḳız ʿayāli
bu kendü muştılar fitneye yolı

62b

1545 aña lala degül lālā diyevüz
ki fitne yola ol oldı ḳulavuz

şıfat-ı şeb

1546 birazdan çünki bu nūrāni gündüz
ḳıya dutdı çevürdi dünyeden yüz

1547 zamānuñ varlıġını yoġa ṣaydı
zemīn ol mātemiçün ḳara geydi

1548 felek taḫtın göge bandurmışıdı
ḳamer tācın oda yandurmışıdı

1549 yaḳasın yırtarıdı ġoncalar hem
dökerdi göz yaşını yire şebnem

1550 yaluñuz ḫādim ü ḫurşīd ü dāya
biriḳdi geldi üçi ol araya

1551 arayu buldılar u deldi ḫādim
içerü girdi gitdi birḳaç adım

1552 girü çıḳdı vü berkidüp ḳodılar
biri birine ṭanışup didiler

1553 bu bir sırdır ki cānda gizleyeler
bu bir yüzdür gönülden gözleyeler

1554 çü uġrı yol didiler ger ola fāş
niçe ṭoġrular anda oynaya baş

1555 bu üçi böyle itdi ittifāḳı
yoġıdı bunlaruñ hergiz nifāḳı

1556 ki dünle ol yola girip gideler
çıḳalar yazılarda seyr ideler

63a

1557 girü ṣubḥ olmadın eve geleler
bulardan vāḳıf olmadın balalar**?**

1558 çü yarındası gündüz oldı aḫşam
ḳarār itmişdi düpdüz ḫāṣıla ʿām

1559 güneş inmişidi aġmışıdı ay
benātü'n-naʿş göstermişidi yay

1560 didi ḫurşīd ol ḳızlara anda
ḳarār eyleñ yirüñüz varsa ḳanda

1561 ki ben dāyayıla bu gice bāġı
yanınca gezerem gündüz çerāġı

1562 ḳapuyı baġlu dutuñ ṣubḥ olınca
yaradılmışa açmañ ben gelince

1563 dün arı ṭonlarını geydiler tīz
aluban dāyasın ol fitne-engīz

1564 ileyine bıraḳdı ḫādimi hem
ol üçi oldılar bu sırra maḥrem

1565 birer ḳılıç ḥamāyıl billerinde
birer düz el aġacı ellerinde

1566 ol uġrı yola ṭoġrulup giderler
ḳarañuluḳda birbirin yiderler

1567 ġalaṭdur ḳanda ḫurşīd olsa tābān
o yirde ẓulmet olmaḳ yoḳdur imkān

1568 degül ṭañ böyle girürise her dün
ki dün dulpı yir altınca gider gün

1569 çıḳa geldiler vü gördi ki ṣaḥrā
ne ḥayvān var ne insān var ne ġavġā

63b

1570 ıpısızlıḳ ne söz var u ne ṣav var
ne yil var firler ü çaġlar ne ṣu var

1571 kesilüp vardılardı uyḳuya ṭuş
yataḳda vü yuvada ḳurdıla ḳuş

1572 yaradılmış ḳamu olmışdı sākin

meger sıçrar olaydı aydan aydın

çü ol ḫurşīdile yüze yüzidi
ḥaḳīḳat ol giceler gündüzidi

biraz seyritdi ol bānū-yı aʿẓam
açıldı göñli gözi oldı ḫurrem

bes andan ṣoñra kim yüridiler ḫayl
girü ol uġrı yola itdiler meyl

ol üçi dört yanını gözleriken
yola birbirisini izleriken

ileylerinde baḳıp gördiler çaḳ
durur bir nesne deprenmez velī aḳ

varıraḳ gördiler kim bir ulu sin
yaluñuz yirde yatur ḳuçmış issin

bir ulu ṭaş dikmişler başında
bu birḳaç beytleri başı ṭaşında

müselsel ḫaṭṭıla yaza ḳomışlar
dımışḳī tīġıla ḳaza ḳomışlar

ki bu yir ḳabridür ol ʿışḳ erinüñ
ki bir kez nā-gehānī bir perīnüñ

ki yüzin gördi nā-gāh oldı bī-hūş
çü görmez oldı cān ışmarladı uş

64a

ġarīb ü ʿāşıḳ u maġfūr u merḥūm
ol evde bā-murād u bunda maḥrūm

1584 hemānkim oḳıdı deng oldı ḫurşīd
bu ṣāḥib-türbe kimdür bildi ḫurşīd

1585 didi āh anlara düşvār iş olmış
ki bu ʿışḳuma doymamış ölmiş

1586 dirīġā ilden ile oda yanmış
ki bir sāʿatda kül olmış söyünmiş

1587 ḳalanı oldıysa deng ü ḥayrān
bu miskīn yoluma cān itdi ḳurbān

1588 ḳalanı urdıysa başına ṭaş
bu bī-çāre benümçün oynadı baş

1589 ḳalanı dökdiyise ḫānumānı
bu başdan başa terk itmiş cihānı

1590 ḳalanı ger yaḳalar itdiler çāk
bu kendüzin be-küllī eylemiş ḫāk

1591 ḳalanı ger cefālar çekdiler pīç
bu küllī kendüzin uş eylemiş hīç

1592 ḳalanı ger geze ilden ile çoḳ
bu gitdi bir yire kim gelmegi yoḳ

1593 ḳalanı daḫı ḫām illā bu oldı
ḳalanı ger delü oldı bu öldi

1594 zihī ʿışḳ u zihī ṣıdḳ u zihī derd
bu derde cān virenlerdür zihī merd

1595 baña ḥaḳ fitne virmiş bu cemāli
ki ol ucdan ḳazanuram vebāli

64b

1596 cemāl ü ḥüsn her kimde varısa
belāludur eger peyġāmberise

1597 bunı didi vü ṭoldı gözleri yaş
ayaġından yaña sinüñ ḳodı baş

1598 yüzin ṭopraġa sürdi eyledi zār
yaḳın oldı ki cānın ide īs̱ār

1599 oturmış ṭopraġa dökmiş ṣu gözden
ṣovuḳ yilden buñalmış issi gözden

1600 gülinden sünbüline müsk cüzmiş
semen üstine nergis incü düzmiş

1601 iki bükmiş ġamı serv-i revānın
degişmiş zaʿferāna erġavānın

1602 büründüncük ayuñ üstinden götürdi
yüz açdı çözdi saç yasa oturdı

1603 cihānı yaḳdı feryād eylemekden
iñiler ʿāşıḳın yād eylemekden

1604 bilüñ hem böyle ḫoşdur şarṭ-ı yārī
nişānı sevmegüñ bu ola bārī

1605 dutup ḳaldurdılar ol sinden anı
didiler iy cihānuñ gülsitānı

1606 neçün bülbül gibi zārī ḳılursın

güliken lāle gibi yaḳılursın

1607 bularuñ bigi biñ biñ şāh eger ḳul
fidī olsun saña sen pāyidār ol

1608 bu dördi kim ḳapuña irdilerdi
ḳılıcıla ḳatuña girdilerdi

65a

1609 şoloḳ sāʿat ayaġ üstine ṭurduñ
bularuñ herbirine bir oḳ urduñ

1610 ne oldıysa bular ol gice oldı
ki başlu oldı ayruġı bu oldı

1611 senüñ ortada bes nedür günāhuñ
ki yandurdı cihānı bugün āhuñ

1612 uru ṭur irte yaḳındur gidelüm
ıraḳ it zaḥmeti rāḥat görelüm

1613 didi ḫurşīd ki iy lālā vü dāye
ki sizsiz baḫtuma ʿömrüme sāye

1614 baña siz mūnis ü ben size yārın
dilegüm budurur kim bunda yarın

1615 bir ulu ḳubbeye bünyād urasız
becid dutasız üstine ṭurasız

1616 yöresin bāġ u gülzār eyleyesiz
bu aracuġı bir dār eyleyesiz

1617 ki añmaya gören dārü’s-selāmı
irem bāġı ola bunuñ ġulāmı

1618 ṣular aḳıdasız çepçevre ṭāhir
teferrücgāh ola bu yirde ẓāhir

1619 ki ol gülzārı āyende revende
ḥikāyet eyleye varursa ḳanda

1620 ne deñlü diriseñüz dökerem māl
bu işde tīz oluñ göstermeñ ihmāl

1621 seḥergāh çün çıḳa sulṭān ḳapuya
ḫalāyık ḳamusı gele ṭapuya

65b

1622 şoloḳ dem kim elifleri ola lām
atam öñinde dāl olsun bu lālām

1623 disün şāha ki uzun yaşuñ olsun
hemīşe ḫıżr işüñ yoldaşuñ olsun

1624 bu gice ḫıżrı gördüm seyr içinde
ki yürür seyr ider bu deyr içinde

1625 eline almış elüm señdeledür
fulān araya dek beni eledür

1626 baña bu mevżiʿi gülşen gerekdir
yöresin sünbül ü sūsen gerekdir

1627 ben olam sebze vü āb-u revāne
ki ucından gelür şādī revāne

1628 bunı düzmeklige sensin sebeb dir
sebeb olduġuñı ḳılġıl ṭaleb dir

1629 anı gösterdi vü ġayb oldı nā-gāh
uyandum gördümidi çīn seḥergāh

1630 hemīşe şāhuma olsun beşāret
bu kemter ḳula çün oldı işāret

1631 umīḏüm var icāzet vire sulṭān
ki ol yirde ḳılam bāġ u gülistān

1632 eger ḳısmet baña ḳıldıysa allāh
teferrücgāh ola kim begene şāh

1633 atam ḫod viriser elbette destūr
gelüben bu arayı ide maʿmūr

1634 hele ben şöyle ḳıldum rāy u tedbīr
ne bilevüz nicedür emr-i taḳdīr

66a

1635 didi kim maṣlaḥatdur ḫoş buyurduñ
buyurasıñı küllī uş buyurduñ

1636 senüñ biz ḥükmiñe fermānuz iy ḫūb
bu tedbīrüñ zihī raʿnā zihī ḫūb

1637 ṭuru geldiler andan yürüdiler
ṣabā gibi ṣabāḥın irdiler

1638 sarāya geldi ol ḫūb-ı zamāne
ki olıdı zamānında yigāne

ṣıfat-ı rūz-ı nūr

1639 çü yaḳdı çīn seḥer gündüz çerāġı
münevver eyledi bostān u bāġı

1640 sevicilerüñ oldı gözleri ter
sevilmişler didi allāhu ekber

1641 ser-ā-ser herbirisi oldı meşgūl
işine ḫoca vu ḳulluġına ḳul

1642 yüzin altun işige sürdi ḫādim
dilekciler yirinde ṭurdı ḫādim

1643 birazdan çünki geçdi taḫta sulṭān
sevindi devlete vü baḫta sulṭān

1644 içi ṭaşı ṭoludur ʿadl ü inṣāf
mürüvvet maʿdeni vü kān-ı elṭāf

1645 içi īmān nūrıyıla münevver
ṭaşı ʿilm ü ḥayāyıla muṣavver

1646 düşi ḫādim şehe ʿarż itdi bir bir
şu lafẓıla ki ḫurşīd itdi taḳrīr

66b

1647 çü işitdi bu sözi şeh siyāvuş
didi var peyk ḫayr ola zihī düş

1648 egerçi ḥaḳḳuma ḳāniʿ degülven
veliykin ḫayruña māniʿ degülven

1649 çü ḫurşīd ol gice gitmişdi ḫıżra
yalan degül ki hem beñzerdi ḫıżra

1650 ne ḫādimden yalan oldı veḳāyiʿ
ne taʿbīr itdügi şāh oldı żāyiʿ

1651 lebinden çeşme-i ḥayvān ṭanuḳdur

bu ḥayvāna ḳamu insān ṭanuḳdur

1652 dıḫı didügi düş hem düş gibidür
ne gice ḥāli gündüz düş gibidür

1653 daḫı ḫayr ola didügi şehenşāh
budur kim buldı ḫādim niʿmet ü cāh

1654 çü ḫurşīdüñ ḳatına geldi lālā
ne dilediyse virdi dimedi lā

1655 duʿāsı ḫā[dimüñ] maḳbūl oldı
anı düzmeklige meşġūl oldı

1656 dürüşdi künbeti vü bāġı düzdi
öñin ardın çü ṣol u ṣaġı düzdi

1657 aḳıtdı çişme vü bıñar u ırmaḳ
işidenler ṣanurdı oldur uçmaḳ

1658 ne deñlü muḥkem olsa kimsede ġam
olurdı içine girdükde ḫurrem

1659 çemen yirine bitmiş tāze sünbül
arası lāle reyḥān yöresi gül

67a

1660 teferrücgāh u ḥācetgāh idi ol
dükeli ḫalḳa hem dergāhidi ol

1661 ne ḥācet kim dilese bay u yoḫsul
ol arada olurdı cümle maḳbūl

1662 çü evvel yapmaġa ḫıżr oldı hādī
bes āḫir ḫıżr ilyās oldı adı

1663 gelür her gice ṣubḥ olınca ḫurşīd
bu ʿālem ser-be-ser ṭolınca ḫurşīd

1664 ziyāret ḳılurıdı ol ġulāmı
bu resme çıḳarurdı ṣubḥ u şāmı

1665 gel imdi ʿışḳ erinüñ gör kerāmet
ne oldı cānına anuñ ġarāmet

1666 çü olmışıdı aña cānı maʿşūḳ
ziyāretgāh idindi anı maʿşūḳ

1667 çü ṭopraḳ itdi ol yārıçun özin
yār anuñ ṭopraġına sürdi yüzin

1668 çü ol kendüzüni ölüme virdi
bes āḫir ölmegi dirlige irdi

1669 ger ol ölmekde dirlik bulmayaydı
bes adı ḫıżr ilyās olmayaydı

1670 ger ol dirlik ṣuyını ḳılmasa nūş
henüz añılmayaydı bu zamān uş

1671 olar kim nefsile şehvetde ḳaldı
ḥayāta irmedi ẓulmetde ḳaldı

1672 olar kim ṣūretā ḳaldı bilüsüz
girü ṣūret gibi oldı belüsüz

67b

1673 çü ḥüsne mürşīd ola ʿışḳ evvel
sen ur ol mürşidüñ etegine el

1674 ki seni irgüre maḳṣūduña ol
saña ol göstere irmeklige yol

1675 ilāhī çün bu yollarda ḳalavuz
viribi ʿışḳuñı olsun ḳulavuz

1676 vegernī yol ıraḳ uzun yaraḳ az
daḫı yoldaşumuzdur ḥırṣıla āz

1677 nicesi gidelüm bu resme yola
meger girü ʿināyet ḥakdan ola

ḥikāyet-i ġulām-ı evvel

1678 gel iy ʿāşıḳ çü göñlüñ levḥine yaz
girü şeyḫoġlı ḳılsun söze āġāz

1679 ki anuñ dāsitānın bellü bayıḳ
teferrüc eylemeye illā ʿāşıḳ

1680 gelelüm imdi ḳullaruñ işine
bularuñ ḥāli n'oldı teşvişi ne

1681 çü ayrılmışdı bunlar birbirinden
ne bilsün biri birinüñ sırından

1682 birinüñ yöñi şöyle yitmişidi
ki dün gün maġribe dek gitmişidi

1683 didi ḫurşīd bānū sendeyin ben
dirīgā ḳanda varduñ ḳandasın sen

1684 ʿaceb n'olaydı k'ol güne ireydüm
ki göreydüm yüzüñi cān vireydüm

68a

1685 bu resme söylenüp ol aġlarıdı
gözinden yaşıla ḳan çaġlarıdı

1686 ṣu içmezdi yimezidi yiyesi
hemīn diz ṭonı var geymez geyesi

1687 ulu kiçi çü bu ḥāli ṭuyardı
delüdür diyü ardına uyardı

1688 bu resmile ne yirden kim geçerdi
bu ṭaş atardı ol ṭopraḳ saçardı

1689 ol andan fāriġidi kim ururlar
çü bu sevdāyıla anı görürler

1690 başında yil ü gözi ṭopṭolu yaş
yüregi od urur u ṭopraġa baş

1691 bunı ʿışḳ eyle ḳılmış mest ü ḥayrān
ki ne ḥayvān bilürdi ne ḫod insān

1692 pey-ā-pey şerḥ ider ḫurşīdi mecnūn
bedīhī şiʿr eydür ḫūb u mevzūn

1693 çü mestüñ sözleri mestāne olur
pes anı diñleyen dīvāne olur

1694 ne kişi kim işide bir kez āhın
erir ol dem eger olursa āhın

1695 ḳav içinde nice penhān ḳala od
nitekim od irişürse ḳılur od

1696 sen anuñ ʿāşıḳa ṣorġıl maḳālin

ki göynüklü bilür göynüklü ḥālin

1697 ol iḳlīme tamām āvāze düşdi
ki bir dīvāne bunda āza düşdi

68b

1698 dimāġı ṭopṭolu sevdā-yı fāsid
revāyiş sözleri vü kendü kāsid

1699 gice gündüz yürür āşüfte ḥayrān
teni ʿuryān u hem gözleri giryān

1700 ne yir ü ne içer ü ne uyuḳlar
velī dāyim uyanuḳla ṣayuḳlar

1701 ḳılur ḫurşīd diyü āh u feryād
hīç andan özge sözi eylemez yād

1702 ġazeller dir bedīhī ḫūb u mevzūn
özi deryā vü sözi dürr-i meknūn

1703 ḳaçan kim ola ḥüsniyyāta māyil
işidenlerüñ olur ʿaklı zāyil

1704 çü vaṣf-ı ḥāli çünkim gele şerḥe
ḳamunuñ baġrı olur şerḥe şerḥe

1705 yaḳılur başdan ayaġa dutuşmış
ḳomış ʿaḳlı vu ʿışkıla dutuşmış

1706 anuñ mecnūna hergiz beñzeri yoḳ
ki mecnūn aña göre uṣludur çoḳ

1707 eger mecnūn anı görürse dersir
ola kendü delüligine münkir

1708 anı ʿaḳl ehli fehm itmez sözile
meger şunlar ki göreler gözile

1709 bileler kim aña yörendi bir ḥāl
ki diller anı şerḥ itmekdedür lāl

1710 velī ḫurşīd nedür ne kişidür
bilinmez er midür yaḫūd dişidür

69a

1711 bilinmez kendü ḳanda ili ḳanḳı
ki bunı eylemişdür böyle ṣanḳı

1712 ḳaçan kim duṭa dir ṭaġ u yabanı
ṭolarmış cānavarlar çevre yanı

1713 ne vaḳtin yürürimiş şehr içinde
ulu kiçi öñinde vü ḳıçında

1714 dün i gün yügrişüp bile gezerler
didügi beytleri bir bir yazarlar

1715 anuñ şiʿrini her kim gūş iderdi
eger ṭaşısa şol dem cūş iderdi

1716 ol oḫdan berü ki_ol delü belürdi
niçeler maġrib içinde delürdi

1717 becid sulṭān ḳatında söylediler
nice kim gördiler şerḥ eylediler

1718 bunı sulṭān-ı maġrib ṭanladı öñ
veleykin devletile añladı ṣoñ

1719 didi olmışdur ol bir yüze ʿāşıḳ
ki ol yüzi degül görmege lāyıḳ

1720 meger ol tengri ṣunʿınuñ cemālin
ya düşde gördi ya ögde ḫayālin

1721 çü bildi kim viṣāle irmez eli
çü nā-çār iḫtiyār itdi bu ḥāli

1722 bu ʿışḳa çünki ṣabr itmez eser dir
bes andan lāzım olmışdur sefer dir

1723 ne ṣabr eyleyü bildi ne taḥammül
getürdi başını ḳodı tecemmül

69b

1724 yürüdi ilden ile şöyle ʿuryān
geh insāndur refīḳi gāh ḥayvān

1725 çü ʿışḳuñ evveli vesvāsımış dir
bes anuñ āḫiri iflāsımış dir

1726 ṭabīʿat varımış ḫoş ḫūb u mevzūn
özi ḫod ʿāşıḳ u maġbūn u maḥzūn

1727 hemān dem kim bıçaḳ irişdi ʿaẕma
ilikden söz sızdı geldi naẕma

1728 kişiyi ʿışḳ eger mecnūn ider dir
veleykin sözlerin mevzūn ider dir

1729 belā vü renc ü miḫnetdür adı ʿışḳ
cihānı hīçe ṣatmaḳdur adı ʿışḳ

1730 buḫār u cūş u sevdādur adı ʿışḳ

belā vü zār u ġavġādur adı ʿışḳ

1731 çü taḳrīr itdi ʿışḳı ʿāşıḳa şāh
didiler āferīn iy ẓılli'llāh

1732 hemīşe ʿāli reʾyüñ rūşen olsun
baḳışuñdan muġaylān gülşen olsun

1733 zihī bildüñ zihī taḳrīr ḳılduñ
bu taḳrīri ʿaceb tefsīr ḳılduñ

1734 şehenşeh didügidür şek degüldür
bu ḥāl ol ḥāl erine dek degüldür

ṣıfat-ı perī-şāh-ı maġrib

1735 meger şāhuñ bir oġlı varıdı ḫūb
şu resme ḫūb u ʿālemlerde maḥbūb

70a

1736 melāḥat menbaʿı vü lüṭf kānı
ẓarāfet maʿdeni vü yār-i cānı

1737 hünerde erdeşir ü bilüde cem
ʿaṭāda ḥātim ü erlikde rüstem

1738 cemāli eyle kim pāyānı yoḳdur
kemāli eyle kim noḳṣānı yoḳdur

1739 duṭardı ʿaḳl-ı külden ʿaḳlı menşūr
bilüde bilgülü ʿilmiyle meşhūr

1740 dükeli ʿışḳa olmış cānıla yār
ḳamu göynüklü göñülden ḫaberdār

1741 sebük-rūḥ pür-ṣafā vü ḫoş-ṭabīʿat

didügi maʿrifet fiʿli ḥaḳīḳat

1742 gözüñ nūrı vü göñüller güzīni
cihānuñ cānı cānuñ nāzenīni

1743 boyı ṭubā yüzi gündüz çerāġı
saçı gice ḫoyı uçmaḳ bāġı

1744 ḳarañulıḳ bigi düşmişdi gīsū
ṭudaġı ḳand-ı ḫıżra gösterür ṣu

1745 yüzi ḫusrev-nişān u şāh-zāde
yañaġı gül gibi hem pāk u sāde

1746 ʿadīmü'l-mi<u>ş</u>lidi bu dehr içinde
bedīʿü'd-dehridi hem şehr içinde

1747 feraḥ bulur göñül ü cān olur şād
yüzin gördükce hem adı feraḥşād

1748 çü ol meclisde ḥāżır ṭurmışıdı
atası sözine gūş urmışıdı

70b

1749 ki bu dīvānenüñ ḥālini bir bir
nice şerḥ itdiler ü nitedür sır

1750 ḳapıldı göñli anuñ ʿālemine
fidādür didi biñ cān bir demine

1751 n'iderem ʿālemi ʿālem budur dir
ḳalanı dem degüldür dem budur dir

1752 zamān oldur ki ʿışḳıla geçer hem

hebādur ayruġı ger bīş ü ger kem

1753 sen ol ʿömrüñ ḥisābın dutma zinhār
ki sevgüsüz geçürdüñ çār u nā-çār

1754 maḥabbetsüz geçeni ṣayma ʿömre
eger yüz kez görürse ḥacc u ʿumre

1755 feraḥşāduñ yüregi cūş ḳıldı
şarāb-ı ʿışḳ anı ser-ḫoş ḳıldı

1756 şu resme oldı ol mecnūna meyli
ki özin ḳıldı mecnūn anı leylī

1757 ʿacīb ü bu'l-ʿaceb düşdi bu ḳānūn
ki mecnūn oldı leylī leyli mecnūn

1758 gör ol ʿāşıḳlaruñ sevdāsını sen
ki sevdāyī olur ʿışḳın işiden

1759 ḳıyās it anlaruñ yüzin göreni
ki maʿmūr ola mı göñli virānı

1760 bir evde ger ḳavī oynar yalıñ var
yöresindegi evlerde beliñ var

1761 bir ile ger yaġı girse amānsuz
yöresindegi il ürker gümānsuz

71a

1762 meseldür bu ḳamu ulu ḳatında
ki yaş daḫı yañar ḳuru ḳatında

1763 biregü ḥaḳḳıçun yandursa bir şemʿ

niçe kişiler olur ol yire cemʿ

1764 biregü ḥaḳḳıçun ḫon itse az çoḳ
ḳoḳusından firişteler olur ṭoḳ

1765 meger bir gice sulṭān oġlı ḫalvet
odasında ḳılurdı ẕevḳ ü ʿişret

1766 heves göñlinde vü gözinde ṣaḥrā
elinde bāde vü başında sevdā

1767 içerü girdi bir yigit ḳapudan
ödedi ne ki borcıydı ṭapudan

1768 delü ṣūretlü vü şeydā ṣıfatlu
veleykin aġzı acı sözü ṭatlu

1769 çü birḳaç dost-kānı nūş ḳıldı
hemān sāʿat yüregi cūş ḳıldı

1770 dizini çökdi vü ḳıldı serāġāz
bu şiʿri oḳıdı vü çekdi āvāz

şiʿr-i ġulām-ı dīvāne
mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
(. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _)

1771 ne giceydi ki ol ayuñ ḳurıldı ḳaşınuñ yayı
yiyelden kirpügi zaḫmın göñülden düşmişem yayı

1772 gehī ḥayvānıla ünsem gehī insānıla cinsem
eger anda vü ger bunda be-şeydāyī be-rüsvāyī

1773 cihān u cān u āsāyiş ḳumāş u raḫt u ārāyiş

ḳamusın terk idüp ḥaḳḳā ḳabūl itdüm bu sevdāyı

71b

1774 bugün ʿışḳuñ deñizinde benem ġavvāṣ-ı gevherçīn
gel iy dürr isteyen baḥrī temāşā ḳıl bu deryāyı

1775 ʿaceb ben nice ferrāşam ki yüzüm ḳılmışam cārū
ki baġrum ḳanıla dün gün ṣularam ṭaġ u ṣaḥrāyı

1776 ben anuñ yüzi şevḳinden güneşe baḳmazam va'llāh
kimüñ yüzinde görmişdür ʿaceb ol māh-ı ru'yāyī

1777 eger dildār-ı men düpdüz cihāna duta her dem yüz
ḳayırmaz ḫūyıdur zīrā olur hūrşīd hercāyī

1778 tamām itdi vü diñdi ol perīşān
çü işitdi bu sözi oldı ḥayrān

1779 şunuñ gibi eser buldı bu sözden
ki yāḳūt üzre dökdi laʿl gözden

1780 didi bu söz midür yoḫsa güherdür
ḥaḳīḳatda güherden muʿteberdür

1781 gel imdi gel berü iy ṭurfe ṣarrāf
ki ḳılduñ derdümüzi sen bugün ṣāf

1782 eyitgil bu cevāhir kānı ḳanda
yaḫūd bu dürlerüñ ʿummānı ḳanda

1783 bu yire bellü maʿdenden mi geldüñ
ya andan bunda tācirden mi geldüñ

1784 hele beñzer ki bir gence ṣataşduñ

dilerüz eydesin ḳanda ṣataşduñ

yigit didi ki iy arı sülāle
ḳamu gönüllere ʿışḳuñ ḥavāle

senüñ ẕātuñda vardur bir güher pāk
ki gevherler anuñ ḳatındadur ḫāk

72a

ḳamu ʿārif göñüller cānı sensin
keleci gevherinüñ kānı sensin

muʿallā ḥażretüñe söz getürmek
ya deryā fikrüñe bilü yitürmek

miṣāl-i ẕerredür kirmāna geldi
yaḫūd bir ḳaṭredür ʿummāna geldi

bu söz kim kemterīn ḳullar oḳıdum
āhıla baġrumuñ başın ṭoḳıdum

anuñ ṭaṣnīfidür kim işidürsin
gice gündüz anı kim iş idersin

yiñile geldi bu iklīme düşdi
ki ʿışḳa baş ḳoşaldan ʿaḳlı şaşdı

bunı lafẓından anuñ yazmışam ben
yazup ʿaḳlum yolından azmışam ben

kime kim ḳıla bir dürlü ḥikāyet
irer der-ḥāl ʿışḳından sirāyet

yaḳīn olur ki ola ancılayın

anı görenler olur bencileyin

1796 eger şeh-zāde bir anı göreydi
nitesin diyüben ḥālin ṣoraydı

1797 işideydi nicedür bu ḫaberler
ki ḳandur ol ḫaberlerden cigerler

1798 ḥikāyet iş budur kim eyledüm yād
ḳuluñam kemterīn adumdur āzād

1799 çü işitdi feraḥşād ol cuvānı
ṭayındı göñli vü ṭalbındı cānı

72b

1800 didi kim mūnisimsin yoldaşımsın
göñül atmaḳda oda ḳoldaşımsın

1801 benüm evvelden aña iʿtiḳādum
öküşdür anı görmekden murādum

1802 bu kez kim sözlerin işitdüm iñ çiñ?
uş oldı iʿtiḳādum bir iken biñ

1803 yüzini varıbanın görmeyince
anuñ ḥālini andan ṣormayınca

1804 daḫı bunda ḳarār ider degülem
ḳarār ider olursam er degülem

1805 yaluñuz bir sen ü bir ben gidelüm
ne yirdedür anı teftīş idelüm

1806 çü evvel senden işitdüm sözini

girü sen gösterivirgil yüzini

1807 bir ata bindi şol sāʿat feraḥşād
yanına düşdi gitdi bile āzād

1808 yanınca kimsene uydurmadı hīç
özini ṣubḥa dek göydürmedi hīç

1809 hemīn āzād ileyince gider ḫoş
nitekim aṣlan öñince siyeh gūş

1810 ol iki çünki el bir itdilerdi
ayaḳ başıp ṭaña dek gitdilerdi

ṣıfat-ı rūz

1811 çü maşrıḳdan ṣabāḥuñ pādişāhı
yine ʿarż eyledi altun külāhı

73a

1812 ser-ā-ser maġribe dek yazdı menşūr
nişānın urdı ol menşūruñ ez-nūr

1813 giyürdi yüce ṭaġlar başına tāc
döşedi yiryüzine ṣaru dībāc

1814 hemān kim ʿadli aydını kösüldi
şoloḳ dem ḳarañu żulmı kesildi

1815 cihāna nūr-ı yezdānī ṣaçıldı
göz açıldı ḳaradan aḳ seçildi

1816 görür kim bir ısızlıḳ yol u yazı
bilinmez niçe günlükdür dırāzı

1817 aralıḳ yirde bir nesne ḳararur
degüldür bellü gelür mi ya varur

1818 yaḳın varduḳda gördiler bir ādem
ḳabaġından ḳılur ḳuru yiri nem

1819 baş açuḳ yalın ayaḳ yola düşmiş
ne deñlü cānavar varısa üşmiş

1820 yanınca vü bilesince giderler
gör ol ḥayvānları ādem güderler

1821 çü gördiler kim anuñ göñli ṣayru
buçuḳ dem olmadılar andan ayru

1822 çün ol bī-dil ḳatından kim geçersin
ya görmeze ursın ya ḳaçarsın

1823 aña ḥayvān diyeler saña insān
ḳanı inṣāfuñ āḫir aduñı ṣan

1824 feraḥṣāda anı gösterdi āzād
didi kim budur ol er iy feraḥṣād

73b

1825 ki öz adını āzād eylemişdür
çemen göñlinde bünyād eylemişdür

1826 ki içinde bitüre bāġ u bostān
ḳala ṭaşında bu baġ u beyābān

1827 ki bāṭında ola gülzār içinde
ḳoya hem ẓāḫirini ḫār içinde

1828 ṭaşında bu anuñçundur ṣafāsuz
ki içinde vefā buldı cefāsuz

1829 melik-zāde çü gördi ṭañladı çoḳ
bu ṣanʿatdan nesene añladı çoḳ

1830 şoloḳ dem ʿālemi ṭaġyīr oldı
anuñ naḫcīrine naḫcīr oldı

1831 çü bu heybetde gördi ol ġulāmı
ilerü vardı vü virdi selāmı

suʾāl-kerden-i feraḥşād ez-ġulām-ı dīvāne

1832 eyitdi seni gördüm oñdı fālüm
ḳarār itgil ki var senden suʾālüm

1833 didi bu bendeki ṣūret-ḫarābī
suʾāl itmezden öñ virür cevābı

1834 eyitdi şimdi nirdendür gelişüñ
virişüñ var mı kimseyle alışuñ

1835 didi ḥasret maḳāmından gelürem
virürem cānumı vü derd aluram

1836 eyitdi nişe sergerdān gezersin
dün i gün bī-dil ü bī-cān gezersin

74a

1837 didi serbāz u sergerdān yaraşur
ki cānān isteyen bī-cān yaraşur

1838 eyitdi bes ne yirsin ne içersin
bugün ḥālüñ nedür nite geçersin

1839 didi ḳayġu yirem ü and içerem
ki uçmaḳ ansuz olursa ḳaçaram

1840 eyitdi ṣabra dürişseñ n’olaydı
ki bāşed ṣabrıla dermān olaydı

1841 didi ṣabrı göñül eyler yaḫūd cān
çü bende cān u dil yoḳdur ne dermān

1842 eyitdi bir aracukda otursañ
cefā yitdi sefer terkini ursañ

1843 didi fāriġler işidür oturmaḳ
ferāġatlıḳ baña göstermesün ḥaḳ

1844 eyitdi gözüñe uyḫu gelür mi
vücūduñ bir nefes rāḥat olur mı

1845 didi n’olaydı uyḫuya varaydum
ki şāyed düşde ḫurşīdi göreydüm

1846 eyitdi hīç añar mısın viṣālin
girü görmek diler misin viṣālin

1847 didi hergiz unıtmazam ne añmaḳ
anı görüp unıdandur key aḥmaḳ

1848 eyitdi var mı keykirdeñ içüñde
ḫayālüñ var mı öñüñde ḳıçuñda

1849 didi ḳorḳum firāḳındandur anuñ
vegernī ne ġamı vardur cihānuñ

74b

1850 eyitdi ileyüñde bir sefer var
ki anda niçe başlara ḫaṭar var

1851 didi ḳorḳum firāḳındandur ancaḳ
vegernī işde başum işde sancaḳ

1852 eyitdi bu şarābı k'eyledüñ nūş
içüñde aġusı eyleyiser cūş

1853 didi korḫum firāḳı aġusıdur
vegernī ʿāşıḳuñ ölmek ḫūsıdur

1854 eyitdi bu yalıñ kim sende oynar
alavından niçe taḫt issi göyner

1855 didi ḳorḳum firāḳıdur bil iy yār
vegernī ʿāşıḳa çi taḫt u çi dār

1856 eyitdi iy delü bir laḥẓa bārī
bu gözüñ yaşınuñ yoḳ mı ḳarārı

1857 didi ger dökmeyeydi gözlerüm yaş
oda yañaydı āhumdan ṭaġ u ṭaş

1858 eyitdi niçeye dek şöyle şeydā
oluban ṭoḳınasın ṭaġ u ṣaḥrā

1859 didi ol vaḳte degin kim olam hīç
girü ol hīçem anuñçun ola pīç

1860 eyitdi bu meger dīvānalıḳdur
didi dīvānalıḳ yigānalıḳdur

1861 eyitdi bu'l-ʿaceb sevdā getürdüñ
didi sen vaḳtüme ġavġā getürdüñ

1862 eyitdi bes düşüp ölmek gerekmez
didi hergiz diri olmaḳ gerekmez

75a

1863 eyitdi ben ḳulı daḫı ḳabūl it
didi var kendüzüñi ʿışḳa ḳul it

1864 eyitdi dilerem senüñle olam
didi evvel benümle ben degülem

1865 eyitdi cān ṣatmaḳ nā-edebdür
didi ʿāşıḳ olandan ne ʿacebdür

1866 eyitdi ʿāşıḳ olduñ mı göñülden
didi kim ne göñül cāndan degül ten

1867 eyitdi iy göñül sen dutġıl ārām
didi kim ḳanı ārām iy dilārām

1868 eyitdi sevgüsin cāndan gidergil
didi ʿāşıḳlar itmez bu işi bil

1869 eyitdi işbu dertden sen ögüñ dir
didi pes cāna kim duyar ḫaber vir

1870 eyitdi ṣoraram ḫurşīdi senden
didi oldur ki aldı beni benden

1871 eyitdi atası ḳul mı ya sulṭān
didi atasıdur sulṭān-ı īrān

1872 ki yoḳdur şehler içinde ḥarīfi

keremden ḫoş dutar vaż῾-ı şerīfi

1873 siyāvuş ol ki ῾ālem ṭoldı adı
biliş eyler eyü ḫulḳıyla yādı

1874 bize öldür buyurdıydı ḳızını
çü varduḳ ḳatına gördük yüzini

1875 hemān dem ῾aḳl gitdi girü gelmez
gözümüz andan özge nesne görmez

75b

1876 biz anda dördidük birümüz öldi
üçümüz üç yaña sergeşte oldı

1877 ol oturmış sarāyında ferāġat
biz uş ilden ile olduḳ malāmat

1878 ol oḫtın zülfi gibi dutdı ditdi
buġur uş beñleri gibi ṭaġıtdı

1879 bir āh itdi vü didi ḳanı ḫurşīd
dirīġā derdemüñ dermān[ı] ḫurşīd

1880 zihī şā῾ir ki dür döker şeker yir
bu şi῾ri göyne göyne başladı dir

şi῾r-i ġulām-ı dīvāne
mefā῾ilün fe῾ilātün mefā῾ilün fe῾ilün
(. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _)

1881 ῾aceb seni seveli nişe olmadum dilşād
meger cefāyıla uruldı göñlüme bünyād

1882 kime şikāyet idersem buyurmaz inṣāfum
girü saña direm iy dost dād elüñden dād

1883 eger bugün görmezisem laṭīf ḳāmetüñi
ḳılam gerek ki ḳıyāmet günine dek feryād

1884 göreliden berü bir kez ne ḳara zülfidi ol
uş olmışam aña baġlu vü tengriden āzād

1885 cefāmı ibn-i selām bigi ṣorṣadı mecnūn
cevāb idüp diyedüm hem-çü ḫusrev ü ferhād

1886 olar ki ʿışḳuñ odından aḳıtmadı yaşı
ḥaḳīḳat ol kişinüñ başı ḫāk ü ʿömri bād

1887 cihān içinde perī-zāde dimeyem ben eger
firişteler seni görüp dimezse ḥūri-yi zād

76a

1888 bugün çü göñlüm evidür ḳamu ḫarāb u yebāb
baña ne aṣṣı olursa cihān ḳamu baġdād

1889 ne dürlü miḥnet ü zaḥmet varısa şākirdüm
ʿaceb cefāya ṭuṭaş eylemiş beni üstād

1890 bunı didi vü çoḳ zārīlıġ itdi
ṭurımadı vü düşdi uṣṣı gitdi

1891 anı gördi vü deng oldı feraḥṣād
döñüp āzāda eydür ah u feryād

1892 ne bunuñ gibi ʿāşıḳ var cihānda
ne anuñ gibi bir maʿşūka cānda

1893 ger anuñ ḥüsni bu ʿışḳa göredür
neler olısar ucından göre dur

1894 egerçi dünyede dīvāne çoḳdur
velī bunuñ gibi āşufte yoḳdur

1895 huḏāvendā bunuñ odı gibi od
ṭamuda var dirlerse ṣıya od

1896 bunuñla kim mutīʿ olmaz ṣavāba
nitesi böyle hāżırdur cevāba

1897 şekerlerden cevāb eyler zihī söz
cigerlerden kebāb eyler zihī söz

1898 ṣu sepdiler yüzine uṣṣı geldi
feraḥşāduñ yüzine baḳdı güldi

1899 didi iy tāze gül gördüñ mi ḥāli
ki ʿāşıḳ nirden iltürmiş ḫayāli

1900 yüri var sür çü devlet var başuñda
ḳayıḳma bu işe oġlan yaşuñda

76b

1901 benümle olmaya hīç kimse yoldaş
meger yoldaş ola baġrumdaġı baş

1902 yaratdı ḥaḳ ḳamu işleri pīşīn
dile her pīşegerden kendü işin

1903 öpiş şāhidden ü maʿşūḳadan nāz
süci iç sāḳiden gūyendeden sāz

1904 yimek içmek ü sulṭānlıḳ sañadur
velī derdile yaḳılmaḳ bañadur

1905 ḳo beni nāle vü efġān ideyin
be-küllī ʿışḳ odına yaḳılayın[32]

1906 didi vü ḫayr bād itdi vü gitdi
hemān ḫurşīdi yād itdi vü gitdi

1907 feraḥşād anda āzādıla ḳaldı
hemān dem döndi odasına geldi

1908 güle beñzerken ol yüzindeki reng
küle döñdi vü oldı vālih ü deng

1909 yüregi ṭaġṭaġayla ṭoldı vesvās
diler kim ṭabl ura vü çigrede ṭaş

1910 meger hengāme urmaḳdur murādı
ki ṣanʿat göstere vü çıḳa adı

1911 ki bu dīvānenüñ ʿışḳına ṣādıḳ
bu o bīgānenüñ ḫüsnine ʿāşıḳ

1912 hevā atına binüp çapdı geldi
heves ḳılıcını eline aldı

1913 göñülden dutdı ḫurşīdün sevüsin
sevü ḳamçısınuñ yidi çevüsin

77a

1914 düzetdi aldı meydānın ḫayālüñ
gerek kim çengini göre viṣālüñ

1915 anı bilmez ki ol meydān içinde
niçe başlar ḳalıpdur ḳan içinde

[32] "yaḳılayın" sözcüğündeki "ye" harfinin noktaları "te" okunacak biçimde üste konulmuştur.

1916 melik-zāde didi āzāda iy yār
neler var aḫı gel gör baġrumı yar

1917 ne ḳılam ben daḫı derde boyandum
ki dīvāne gibi uş oda yandum

1918 ne sevdā rengi ol kişi delürdi
dimāġumda uş ol sevdā belürdi

1919 ne şerbetden ki ol şaḫṣ eyledi nūş
benüm elüme daḫı ṣundılar uş

1920 dimişlerdür gelenler bizden öñdin
ki ḳulaḳ ʿāşıḳ olur gözden öñdin

1921 benüm cāḳ ancılayın oldı çāġum
ki gözüm görmedin sevdi ḳulaġum

1922 çü yüzin görmedin ceẕb itdi göñlüm
ḳuru ten bunda ḳaldı gitdi göñlüm

1923 bes ol iḳlīme ʿazm itmek gerekdür
anuñ ʿışḳına rezm itmek gerekdür

1924 eger diri ḳalurısam saʿīdem
vegernī ḫod ölürisem şehīdem

1925 dilerem sen benümle yār olasın
bugün yoldaşlıġa yarar olasın

1926 daḫı kimseneye rāzum dimezem
senüñle ḫurremem ḳayġu yimezem

77b

çü yār iki dimişler üçi aġyār
gerekmez n'iderüz aġyārı iy yār

göñülden ẓulmeti sürmek gerekdür
beni ḫurşīde irgürmek gerekdür

ki in-şā'allāh görem ola müyesser
ki ola göñlüm ü gözüm münevver

eger ḥāṣıl ḳıla tengri murādum
ki ol cāndan biliş olmaya yādum

anı idem senüñle ben yaḳında
ki naḳḳāşuñ süheyl itdi ḥaḳında

benüm bir naḳşuma sen işle yüz reng
ki mānī ḳalsun ol eşkālıçun deng

didi āzād ki ben ḳulam ṭapuñda
degül bir ḳul zaġaruñvan ḳapuñda

niçeme nesne gelmezse elümden
veleykin ṣaḳlamazam cān ölümden

senüñ gibi dilerem iş ü yoldaş
ki bir furṣat deminde oynayam baş

ne elden gelse taḳṣīr itmezem ben
göñül mihrüñde taġyīr itmezem ben

cemālüñ güneşi oldukda kāyim
olam göñlüñ gibi ḳapuñda dāyim

1938 veleykin bilgil iy ṣunʿ-ı ilāhī
ki aṭañdur cihānuñ pādişāhı

1939 eli altında var bunca vilāyet
bulupdur hem vilāyet hem kerāmet

78a

1940 ṣuyumuzca kişiler ṣaldurur tīz
ne yire kim varavuz buldurur tīz

1941 bunuñla bu murād olmaz müyesser
ṣafā gider olur ʿaḳluñ mükedder

1942 ḥaḳīḳatda buġur düşvār olur iş
nicesi olısar tengri bilür iş

1943 feraḥşād eydür iy hem-rāz u hem-derd
tenūri ḳızmışiken eyleme serd

1944 oḳımaġıl çü ʿaḳlīdür bu naḳlüñ
ki ʿışḳ ilinde geçmez ḥükmi ʿaḳluñ

1945 başını ṣanan iltmez ʿışḳı başa
selāmet gözleyen varmaz şavaşa

1946 ne düşvār ola iş bundan biter bes
anı sevdüm ki hergiz beni bilmes

1947 ne bildürmek gerekdür kendüzümi
ya ayruḳ dirmemek gerek özümi

1948 ṭaġıldı fikr ü endīşem tamāmı
anuñ deyrinde dutdılar maḳāmı

1949 bular anda olıcaḳ ḳandayam ben

göñül her ḳandayısa andayam ben

1950 atama ḫod bu ḥāli dimek olmaz
yıḳılur göñli bañā ṭoġru gelmez

1951 ne benümçün dilemege varurlar
ne ḫod dilek iderlerse virürler

1952 bu derdile helāk olısaram ben
murāda irmedin öliserem ben

78b

1953 ölüm dirlikdurur anuñ yolında
gedālıḳ pādişāhlıḳdur ilinde

1954 ya anı istemekden bulam āḫir
ya bārī istemekden ölem āḫir

1955 gelürseñ gel gidelüm çekmegil baş
n'idelüm gelmeziseñ tengri yoldaş

1956 didi āzād ayā sulṭān-ı ḫande
fidī olsun yoluña cān u ten de

1957 muṭīʿem ne ki it dirseñ iderem
ne yola kim gider olsañ giderem

1958 şeyed gözler yaşından yol ola gil
ayaḳ baṣ yüzüm üsdince yürügil

1959 ümīḏüm var ḳıla yarıcı yārī
ki gözüñ göre ol sevgülü yāri

1960 mürīd olan murāda iricidür
çalap tengri dilekler viricidür

şıfat-ı şeb

1961 çü girü ṭonunı degşürdi ʿālem
ʿabīre müşke ġarḳ olurdı ādem

1962 gögercin ḳaçdı ḳarġa per bıraḳdı
hevā kāfūrına ʿanber bıraḳdı

1963 ḳaralıḳ oldı aḳ üstine ser-heng
cihānuñ heft rengi oldı yik reng

1964 feraḥşād aldı birḳaç dāne gevher
yetīm ü ḫāṣ u şeffāf u münevver

79a

1965 didi āzāda imdi vaḳtidür ṭur
bir iki yürigen ata eyer ur

1966 birin sen bin birin ben tiz aşalum
ovalar geçelüm ṭaġlar aşalum

1967 feraḥşād ol gice ṭon degşürüben
ḳavumından u beglikden ṭuruban

1968 ikisi iki yig ata oturdı
başını ḳodı vu ayaḳ götürdi

1969 nitekim ḳatı yaydan çıḳa bir oḳ
giderler kimsenenüñ āgehi yoḳ

1970 feraḥşāduñ başında varıdı yil
dökerdi andan ayru gözleri seyl

1971 ʿacayib gör bugün ayruḳsı ilden
ki ol öñdin gider yilden ü silden

1972 geñile olmadıydı şöyle pür-tāb
görür ʿāşıḳ ki maʿşūḳ itdi ḳullāb

āgāh-şoden-i sulṭān-ı maġrib ez-ḳıṣṣa-i ḫurşīd

1973 bu yaña didiler sulṭāna k'iy şāh
şehinşeh-zādemüz bu gice nā-gāh

1974 yaramaz dimege çirkin iş itmiş
ḳomış taḫtı vü baḫtı kendü gitmiş

1975 yiñile bir yuva uymış ḳatına
anı birdürmiş ol dem bir atına

1976 birine kendüsi binüp ḳaçarlar
bilinmez ḳanḳı iḳlīme geçerler

79b

1977 ḳavumından kişi uydurmamış hīç
bu sırrı ḫalḳa ol ṭuydurmamış hīç

1978 dirīġā yaş yigitdür oġlan erdür
cihānuñ işlerinden bī-ḫaberdür

1979 ne bilem n'itdi aña çarḫ-ı devvār
ki gözlerden yuvundı ol perī-vār

1980 hemān sāʿat ki sulṭān itdi maʿlūm
oda yandı eridi nitekim mūm

1981 ṣarardı yüzi vü yaşı döküldi
bilüsi şaşdı vü bili büküldi

1982 şol işi itdi ol çepçevre baḳup
ki yūsuf ḥasretinden itdi yaʿḳūb

1983 şoloḳ dem sıçradı vü bindi ata
cigerdür oġlı nice döysün ata

1984 ḫuṣūṣā ancılayın ādemī-zād
ki yüzi gülşenidi boyı āzād

1985 dükeli begler atlandı yanınca
bular kül oldı ol küllī yanınca

1986 segirtdiler bular çepçevre yola
kimi gögüs döge kim saç yola

1987 biş on gün istedi biş altı biñ er
yiñi ay gibi izin izlediler

1988 çü bulınmadı bedr ay oldılar telḫ
ṣanasın ay ol günlerdedür selḫ

1989 şunuñ gibi yaşurmışdı yüzini
ki kendü daḫı görmez kendüzüni

80a

1990 bu işden pādişāh yuvlaḳ buñaldı
ne çāre ṣıḥḥatı virdi buñ aldı

1991 viribidi ḳamu iḳlīme nāme
ki ṣoru ḳodılar ḫāṣa vu ʿāma

1992 ki bulına meger bir gün nişānı
nişāndan bileler n'olduġın anı

1993 belerdür ḳanda varısa oġul ḳız
ne ḥācet ben dimek siz ḫod bilürsiz

1994 ʿacebdür bunlaruñ ḥaḳḳında bu iş
olursa ġuṣṣa vü olmazsa teşvīş

1995 eger olursa dün gün teşvişin yir
eger olmazsa ṣoñumdur gücük dir

1996 eger eyü ḳoparsa yād olur ol
atadan añadan ḫoryād olur ol

1997 eger yavuz ḳoparsa ḫod bu murdār
ḳılur ṭatlu cānuñdan seni bī-zār

1998 küçücükden ulalınca emekdür
ulalduḳda girü ḫod ne dimekdür

1999 ya varlıġuñ dükedür ʿişretile
yaḫūd ḳor seni gider ḥasretile

2000 virürseñ nesne yir içer ṭurur il
ve ger virmezseñ ölse dir bu ṭur yil ?

2001 bular ne nesnedür daḫıları var
ki ben diyemezem fikr eyle sen var

ḥikāyet-i feraḥşād ve āzād der-sefer

80b

2001 bu yaña geldük āzād u feraḥşād
giderler şöyle geh ḳayġulu geh şād

2002 melūl aña ki ḥasret var öñinde
aña şādī ki vuṣlat var ṣonıñda

2003 ki zīrā her ḳafānuñ bir yüzi var

inişüñ düzi dünüñ gündüzi [var][33]

2004 ṣabāḥ olınca dün dulpı sürerler
yiri ṭumār mānendi dürerler

2005 seḥergehden girü olınca aḫşām
iderler bir belürsüz yirde ārām

2006 ġaraż bu kimse ṣormaya görüben
ḫaber virmeye ayruḳlar ṣoruban

2007 bu resme gitdiler el-ḳıṣṣa söz bol
ʿacem milkine çün irürdiler yol

2008 yola döymedi atları geberdi
yürümekden ayaḳları ḳabardı

2009 żaʿīf oldı bularuñ ḥāli ḳatı
ne atı var yürümege ne yatı

2010 üşenürler görinmege kişiye
ne irkege görinür ne dişiye

2011 bular bu işde ʿāciz ḳaldılardı
taḥayyür deñizine ṭaldılardı

meşveret-i āzād u feraḥşād der-taġyīr-i ṣūret

2012 didi āzād ayā maḥbūb-ı ʿālem
bir ārāda ḳarār it şöyle bir dem

2013 bu yengden beñzümüz neyçün uçına
kemīne ḳul gireyim şehr içine

[33] Vezin ve kafiye gereği ikinci dizenin sonunda olması gereken "var" sözcüğü yazılmamış.

81a

2014 bize bu ṭonıla yürümek olmaz
çü yürdümüz degül eydimek olmaz

2015 bu işe er kişiler çün ḳuşana
gerekmez bunda kim ḳorḳa üşene

2016 başını ṭaşa ṭaşı başa ilte
dürişe ol işini başa ilte

2017 ḥarīr olmazısa keçe geyelüm
semiz et olmazısa ot yiyelüm

2018 çü bu ṣuretde göre her bed-endīş
kimisi delü diye kimi dervīş

2019 eger biz olavuz bu yolda ḳāniʿ
yimek içmek bize olmaya māniʿ

2020 murāda irevüz ʿizzet bulavuz
melekden ḫū felekden dād alavuz

2021 anuñçun ṭokınuruz ṭaġ u yazı
ol ucdan ḳılmayavuz ʿizz ü nāzı

2022 ḫuṣūṣā iş bu yol kim ʿışḳıçundur
ṭaşı ṭoprağı aşı ṣuyı ḫūndur

2023 ʿabālar bulıban pāpūç alayın
segirdü girü ḳaṭuña geleyin

2024 biçelüm cübbeler geylüm ʿabādan
çıḳalum bu ḥarīr aṭlas ḳabādan

2025 keçeyile başumuz büriyelüm
ne yirde gerekise yüriyelüm

2026 bayıḳ dilden ü gözden ḳurṭılavuz
ger açuḳ yüriyevüz örtilevüz

81b

2027 eger degşürmeyesin bunda ṣūret
bes ol maʿnīde ḳalursın żarūret

2028 niçe kim ṣūrete meşġūl olasın
velī ol ḳapudan maʿzūl olasın

2029 bilürsin aḫı bulutda ṭumanda
görinmez ṣūreti ḫurşīdüñ anda

2030 bu ṣūret saña ḳalıñ perdedür bil
yüzin görmek dilerseñ yırta görgil

2031 ki maʿşūḳ ola göñlüñde muṣavver
daḫı göñlüñ gözüñ ola münevver

2032 ol oḫtın göresin ḥikmet nicedür
ki cān ḫurşīddurur ṣūret gicedür

2033 çü gice geçmeyince gündüz olmaz
bes ol ṣūretde ḳalan cān bulmaz

2034 şehā gelgil bu ṣūretden geçelüm
çü cān ḫurşīddür ü cānā ḳaçalum

cevāb-ı feraḥşād āzād-rā

2035 feraḥşād eydür iy dildār-ı ṣādıḳ
dükeli sözlerüñ ṭabʿa muvāfıḳ

2036 çü her bir nesneyi böyle bilesin
bu bilüle meger sen ḫıżr olasın

2037 velī mūsīye ḫıżr olmadı yoldaş
ʿacebdür sen benümle ḳoşduñ uş baş

2038 kişiye ḫıżr daḫı olsa üstād
bu deñlü ḳılur ola ḫalḳa irşād

82a

2039 ki her ṭuyuyı sende ṭuymışam ben
n'iderseñ it saña uş uymışam ben

2040 anuñçun mūnis idindüm özüñi
ki başum üstine dutam sözüñi

2041 bir arada oturdı şāh-zāde
bıraḳdı naḳşı āzād oldı sāde

2042 eşekci gibi düzdi eñse vü yüz
ḳızıl börḳ geydi vü sançdı çuvalduz

2043 ṭolaḳlar buldı baldırına ṣardı
ḳızıl götürdi vü bāzāra vardı

2044 çü ḳamu eksügüni almışıdı
feraḥşāduñ ḳatına gelmişidi

2045 meliḳ-zāde ʿabādan geydi cübbe
keçeden düzdi hem başına ḳubbe

2046 bir anuñ gibi geydi yine āzād
dükeli ḳayġulardan oldı āzād

2047 ḳamer ḳaplasa gün eyler küsūfı

ẕeneb ṭuş olsa ayuñdur ḫusūfı

2048 ʿacāyib gel gör imdi yirde bugün
bir arada dutulmış ayıla gün

2049 tenine şöyle ḳıldı ol ʿabā kār
nitekim dide gül yapraḳların ḫār

2050 begenmezken vücūdı ter ḥarīri
palāsuñ nite olmışdur esīri

2051 üşendürüriken cismin yetīmi
şuña irdi ki ṣarındı kilīmi

82b

2052 ḳayırmaz resmi budur her zamānuñ
ḳamu ʿaḳsincedür fiʿli cihānuñ

2053 bulınur kör ḳuyada ḫūb-ı kenʿān
olur ḳarañuluḳda āb-ı ḥayvān

ṭaġyīr-i ṣuret-kerden-i feraḥşād u āzād

2054 ʿaṣālar aldılar ellü eline
zeri vü gevheri billü biline

2055 ṣaruban berkidip gitmişleridi
ulu şehre yaḳın yitmişleridi

2056 ki görk iḳlīminüñ ol şehriyārı
bu şehr içinde ḳılmışdı ḳarārı

2057 feraḥşāduñ cānı bir ḳaṭre ḳaldı
çü bildi kim yaḳıncaḳ şehre geldi

2058 ki zīrā ādem iki nesnedendür

ikinüñ biri cāndur biri tendür

2059 eger ten göre zaḥmet cān olur ḫoş
bu ḫoşluġıla ol zaḥmet olur nūş

2060 ve ger cān cevr çeke ten selāmet
olur elbette bir nevʿile rāḥat

2061 bugün çün andan ötrü göynürem ben
ki od içindedür hem cān u hem ten

2062 ve ger cānısa ʿışḳ odına sūzān
tenise ʿāciz ü ʿuryān u giryān

2063 esirgeñ ger emīr ola ger ev bāş
anı kim ʿışḳa indürmiş ola baş

83a

2064 cefā vü hicr ü zecr ü āh u zārī
mufaṣṣal adımış ʿışḳ iḫtiyārī

2065 bes anı uġrayana ṣor bilür mi
bu derdüñ biñde biri eydilür mi

2066 melek kim ādemī görmezdi yüzin
perīler hergiz işitmezdi sözin

2067 ḥayā burḳaʿ edebler perde idi
hezār iʿzāzile perverde idi

2068 ḳaçan yörenmege gitse ilini
gül-ābıla ṣularlardı yolını

2069 çü ḳona çevre yanına ber-ā-ber
dökerlerdi ser-ā-ser misk ü ʿanber

2070 yirüñ yüzine başmazdı ayaġın
ṣabā seyr itmezidi ḥüsn bāġın

2071 çü atından inüp girse sarāya
valā ḳorlardı başduġı araya

2072 döşegiçün döşerlerdi ḥarīri
ḥarīrüñ üstine bir ḳatʿabīri

2073 yidi kez bir ḳat andan bir ḳat andan
düzerlerdi ḳıyās itgil yaḳından

2074 ḥarīri çünki ḳorıdı ḥarīre
bayam ṣuyıyla olurdı ḥarīre

2075 bile gören teniyle cāme-ḫābı
ṣanurdı ṣīṣedür ṭolu gül-ābı

2076 ya anuñ gibi kim bir cübbe billūr
içinde gevher ola berḳ ura nūr

83b

2077 diridi vaḳtehā ol ḫūb u zībā
tenüm incitdi bir kemḫā vü dībā

2078 yiridi keklik ü ṭurrāc u maʿcūn
içerdi şīr ḥurma vü gilisūn (?)

2079 gülistān içre girüp içicek mül
ayaġına döşerdi yüzini gül

2080 çemen başmaġını incide dirdi
ola ḫātırcuġı rencīde dirdi

2081 buġur gel gör ki bu eflāk-i gerdūn
ne resme ḳıldı eflāṭūniken dün

2082 ki dürdi bükdi vü ḳoydı ṣapana
ṣala getürdi vü atdı yabana

2083 baş açuḳ yalın ayaḳ ṭaġda ṭaşda
yürür dün gün ne ṣuda vü ne aşda

2084 pelās itmiş derisin pāre pāre
dikenlerden ṭabanı yare yare

2085 südü ser-māye vü zaḥmetler aşşı
yidügi gice ṣovuḳ gündüz ıssı

2086 ġarīb ü ḫōr u sergerdān u ġamgīn
dimaġı ḳupḳuru gözleri nemgīn

2087 kömür teñ ḳapḳara yanmış ṭudaġı
küle dönmiş güle beñzer yañaġı

2088 otursa yidügi ot içdügi yaş
döşegi ṭopraġ u hem yaṣduġı ṭaş

2089 ṣoñında ataya anaya ḥasret
öñinde bulamaz maʿşūḳa furṣat

84a

2090 ne dönüben gidebilür iline
ne yārı getüribilür eline

2091 henūz emred güline irmemiş ḫār
degül bülbüller āhından ḫaberdār

2092 ne bu çarḫuñ dönişin añlamışdur

ne dünyānuñ ḳonışın añlamışdur

2093 ne gözin görmişidi nev-bahāruñ
ne yoġın bilmişidi ḳamu varuñ

2094 çü nā-gāh oldı bu ġurbetde meyli
ʿaceb mi ger cefālar ṭartsa ḫaylī

2095 ḳıyās eyle vü terk it ḳīl ü ḳāli
ki nice oldı düşvār imdi ḥāli

naṣīḥat-kerden-i āzād feraḥşād-rā

2096 feraḥşādı çü āzād eyle gördi
elin öpdi ayaġına yüz urdı

2097 didi iy şāh-zāde göñlüñi aç
dime ṭaşum yalıncaḳdur içüm aç

2098 bu dehrüñ iki dürlü ʿādeti var
ḥaḳīḳat zaḥmetinüñ rāḥatı var

2099 nitekim degme lüṭfuñ cevri vardur
bes imdi ḳamu cevrüñ ġavrı vardur

2100 küdūret var mı kim yoḳdur ṣafāsı
cefā gördüñ mi kim yoḳdur vefāsı

2101 gice ola mı kim yoḳdur ṣabāḥı
fesāduñ lā-cerem vardur ṣalāḥı

84b

2102 tamāmına iricek dükeli ḥāl
döñer ʿaksine hergiz yoḳdur ihmāl

2103 girü bu cevrümüz ire kemāle

ḳavışdura cemīlü’llāh cemāle

girü göñlüñ murādına iresin
cefālu cānuña dādın viresin

girü yüz duta saña ʿizz ü devlet
gide fürḳat bulasın lüṭf u vuṣlat

girü urıla her nevbet ḳapuñda
ṭura ḳullar eli baġlu ṭapuñda

girü iḳbāl ü baḫt ola nedīmüñ
felek raḫşına adasın adımuñ

girü yiñi düzesin taḫtgāhı
ḳonıla başuñ üzre tāc şāhī

girü begligiñüñ bedr ola ayı
münevver ḳılasın yoḫsul u bayı

girü ṣaġlıġıla yiyip içesin
yavuzluḳdan ḳaçasın ḫoş geçesin

dilerseñ baḫtıla hem-rāz olasın
zamānıla gerek dem-sāz olasın

çü işitdi feraḥşād itdi ārām
yigit sözine oldı ḫātırı rām

egerçi ṭāliʿine çoḳ ilendi
velī bu sözile göñli dolandı

ṣıfat-ı resīden-i feraḥşād ve āzād be-şehr-i cem-ābād

85a

2114 ol iki bir gice giderleridi
ayaḳlarıyla ṭaş diderleridi

2115 ṣaba yiline çünkim alı_ışıyḳuñ[34]
ṣavurdı ḫırmenin ḳarañulıḳun

2116 meger dördünci ḳat gögüñ ḫurūsı
saçılmış gördi eflāküñ ṭarusı

2117 çü ḳāfuñ ḳullesinden geldi irdi
tamāmet bir bir ol ṭaruyı dirdi

2118 cihān insāna göstermişidi yüz
ṣabāḥ irmişidi görmişidi göz

2119 bular kim geh yürürler geh baḳarlar
ne görürler çü añlavu baḳarlar

2120 görürler kim bir ova ṭopṭolu bāġ
ṭolu bülbül ki yoḳdur orṭada zāġ

2121 döşenmiş sebze yir yir çaġlar ırmaġ
ṭaşı ṭaġı yeşil ü ṭopraġı aġ

2122 düzerler ḳumrı bülbül birle biñ sāz
yüzerler ḥavż içinde ördek ü ḳaz

2123 ara yirde bir ulu şehr maʿmūr
bu şehrüñ ortasında berḳ urur nūr

2124 yidi ḳat bārusı var külli mermer
ne ḫayber beñzer aña ḫod ne berber

[34] **"**ışıḳuñ" sözcüğü "ışıyḳuñ" okunacak içimde harekelenmiştir.

2125 ʿimāretler öküş ü ḳubbeler çoḳ
bu şehrüñ yiryüzinde beñzeri yoḳ

2126 sevādı beñzemiş şehr-i gilāna
dem-i şādī gelür anda gelene

85b

2127 laṭīf u ḫūb u ṣuyı vü hevāsı
ulu ṣaḥrā vü açıḳdur feżāsı

2128 bir ucından bir ucına göz irmez
niteligine ol şehrüñ söz irmez

2129 içi ṭaşı ṣuya vü sebzeye ġarḳ
kişi itmeye cennetden anı farḳ

2130 bu şehri ṭañladı bunlar be-ġāyet
didiler işbu vażʿu bu vilāyet

2131 ʿacebdür bu degülse taḫt-ı sulṭān
ki içindedür ol sultān-ı īrān

2132 hele bu mevżiʿi sevdi gözümüz
göñülden ġuṣṣayı[35] ṣavdı özümüz

2133 bize bunda beşāret ḥāṣıl oldı
ṣanasın külli zaḥmet zāyil oldı

2134 bunı söylerleriken iksi bile
görürler irdi şardan bir ḳabīle

2135 selām itdi ilerü vardı āzād

[35] "ġuṣṣayı" sözcüğündeki "gayın" harfinin noktası unutulmuştur.

bu şehristānı dir kim ḳıldı bünyād

2136 nedür adı vü kimdür şehriyārı
ne ḫoş maʿmūr ḳılmış bu diyārı

2137 didiler bunı cimşīd itdi bünyād
siyāvuş taḫtıdur adı cem-ābād

2138 didi şol orṭa yirde barḳıyan nūr
ne furun yanmışa beñzer ne tennūr

2139 nedür ne şuʿledür eydüñ bize siz
ṣoraruz imdi taḥkīḳın size biz

86a

2140 didiler ḳubbedür sultān siyāvuş
yaḳında baġladıbdurur henūz uş

2141 tamāmet üstini baġlatdı billūr
ṭuruluġa zülāl ü aḳlıġa lūr

2142 ḳızıl alṭun ṭoġan aġzında ḳonmış
güher gözinde vü burnında ḳonmış

2143 çü gün ṭoḳına billūra bulara
güneşüñ ʿaḳsi olur āşikāra

2144 bularuñ şuʿlesidür ol görinen
inanmazsañ ḳatına var gör inan

2145 çü işitdi bu sözi şāh-zāde
yüzi güldi ḳaşı oldı küşāde

2146 meger göñli ṭanuḳluḳ viriserdür
bu arada murāda iriserdür

2147 unıtdı miḫnet ü renc ü ʿanāsın
hemān dem dilegin buldı ṣanasın

2148 segirdi vardı şehre girdi āzād
görecekleri bir bir gördi āzād

2149 yiyesi aldılar biraz yidiler
bir aracuḳda yatup uyıdılar

ḫˇāb-dīden-i feraḥşād

2150 feraḥşāduñ çü gözin dutdı uyḫu
görür düşde bir ova ṭopṭolu ṣu

2151 hevāda bir ḳaya ṭurmış muʿallaḳ
ḳaya üstinde bir ḳalʿa muṭabbaḳ

86b

2152 yapılmış ḳullesi ʿayyūḳa çıḳmış
göge irişmege burcı uçuḳmış

2153 ḳapu yoḳ bārusı pūlād-ı çīnī
ne ṭaşını görür göz ne içini

2154 ṣu yolından gelür bī-ḥad gemiler
geminüñ içi ṭolu ādemīler

2155 egirdürler gelüben bu ḥiṣārı
ḥaḳınca ceng iderler bunda bārī

2156 birazdan yil ḳopar u mevc olur çoḳ
gemiler ġarḳa varur u olur yoḳ

2157 bu kez kendüsi olur bir ulu ḳuş
uçar pervāz urur ol ḳalʿaya ṭuş

2158 baḳar görür bir altun taḫt urulmış
ḥiṣār içre ne ḫoş ʿişret ḳurılmış

2159 bu altun taḫta çün baḳar avadan
ḳonar taḫt üstine iner hevādan

2160 ḫalāyıḳ ṣaf ṣaf olmış ẕevḳ ider ḫoş
veleykin pādişāh yoḳ taḫt bomboş

2161 ayaġı çünki ol taḫta ilinür
girü bayaġı ṣūretde bulınur

2162 açılur külli ol baġlu ḳapular
gelüben ḫalḳ anı ḳamu ṭapular

2163 feraḥṣād ol ḥiṣāra girmişiken
ḥarīr üstinde gögsin germişiken

2164 uyandı gördi ne bu var u ne ol
bayaġı ʿıyş az u zaḥmeti bol

87a

2165 düşin ʿarż eyledi āzāda bir bir
işitdi anı āzād itdi taʿbīr

2166 didi ol ḳalʿa kim gördüñ yücelmiş
ṣu üsdince gemi egirdü gelmiş

2167 ḥiṣār ol ḳız gemilerdür sevenler
hemīşe ṣuya varur yil ḳovanlar

2168 anuñ ḳaṣdına her kim bileye diş
başını vire vü başarmaya iş

2169 ḥiṣār içindeki ol gördügüñ taḫt
ki sen geçdüñ oturduñ işledüñ baḫt

2170 nigāruñ göñli taḫtıdur muʿayyen
ki ʿışḳuñıçun olmışdur müzeyyen

2171 o ṣaf ṣaf ẕevḳ iden aʿżālarıdur
saçı ṣaġıncı vü sevdālarıdur

2172 ṭapuñı ṭapuladuḳları yaʿnī
ḥaḳīḳat budur ol ṣūretde maʿnī

2173 ki yüz biñ cānıla ola esīrüñ
emīri olasın cümle emīrüñ

2174 eger sen ivmeyip bunda ṭurasın
düşüñ taʿbīrini bir bir göresin

2175 ve ger dirseñ ki dildārum göreyin
gerek kim gözleyesin iş ḳolayın

2176 ki zīrā şimdiki demde faḳīrüz
ġarīb ü bī-kes ü ḫōr u ḥaḳīrüz

2177 gedā sulṭān ḳızını sevmek olmaz
dükeli ṭalıcılar incü bulmaz

87**b**

2178 eger ḳamu giceler ḳadr olaydı
gice kim ḳadr olur bī-ḳadr olaydı

2179 ḳaṭunda ger varısa ḳadri ḳadrüñ
bulasın u göresin ṣadr-ı ṣadruñ

2180 vegernī ḫod çekevüz bir belādur

niçeler bu belāya mübtelādur

2181 bu tedbīri bu taʿbīri feraḥşād
çü işitdi vü didi ādemī-zād

2182 benüm gibi güvenmesün düşinde
ki bula göñli dilegin düşinde

2183 başını ḫoş duṭan işe ḳıvanur
işin başarmayan düşe güvenir

2184 uyanuḳlara her ḫoşluḳ ṭuş olmaz
uyuyan düş görür ögde ṭuş olmaz

2185 uyanuḳla ṭuş eyle beni iy ḥaḳ
ki her muġlaḳ nesene ola muṭlaḳ

der-cāy pākin-şoden-i feraḥşād

2186 maḳām idindiler bir ḫoş arayı
unıtdılar serīri vü sarāyı

2187 güherlerüñ birini bozdılar hem
ne kim eksükleriydi düzdiler hem

2188 bir iki gün ḳarār itmişleridi
göñül göz intiẓār itmişleridi

2189 meger kim ḳapular açıcı tengri
cihāna raḥmetin saçıcı tengri

88a

2190 bulara bir ḳapu aça keremden
ferāġat olalar cevr ü sitemden

2191 vegernī bunlaruñ cehdi bu işde

aña beñzer ki ins ola firişte

olur illā naẓar ḥaḳdan gerekdür
beşer var kim melekden yigirekdür

ʿināyetden ger ola bir girişme
her işe kimdür eyden ki gerişme

feraḥşād eyle kim zārī ḳılurdı
yigit ol zārıya yārī ḳılurdı

gice vü gündüz itmezlerdi ārām
ṭaña ḳalmışlarıdı ḫāṣıla ʿām

bularuñ sırrını bilmezleridi
gelüben yaşların silmezleridi

naṣīḥat-kerden-i cüvān her dü-rā

meger bir baġrı başlu gözi yaşlu
ulu miḥnetlü leykin kiçi yaşlu

bu zārīlıġı çün gördi bulardan
bularuñ ḥālini ṣordı bulardan

eyitdi iy irte gice_aġlayanlar
göñül ġurbetde ḥaḳḳa baġlayanlar

bilürem bu iki yüzlü zamāne
yaḳından sizi iltmişdür gümāne

baḳarvan kim bu dönen ḳara vü aḳ
ḳılupdur yurduñuzdan sizi ıraḳ

88b

sizerven kim sizi bu çarḫ-ı ġaddār

ḳılıpdur cānuñuzdan şöyle bīzār

2203 eyidüñ bilelüm nedür ḥikāyet
ne yolaḳdı vü kimdendür şiḳāyet

2204 ki ben miskīne daḫı devr ü eyyām
aġular içirüpdür kām u nā-kām

2205 didiler ḥālümüz yavlaḳ ʿacebdür
dinilmez bilmezüz kim ne sebebdür

2206 ġarīb ü bī-dil ü bī-çāreyüz biz
ilümüzden daḫı āvāreyüz biz

2207 anı kim biz bilürüz bizi bilmez
aña kim biz ilerüz bizden ilmez

2208 siñegüz gözümüz ʿanḳāyı gözler
ḳuruda ḳaṭremüz deryāyı gözler

2209 biz oluz kim şehüñ çetrini gördük
alacuḳlarumuzı oda urduḳ

2210 göge ne ḳayġu nemrūduñ oḳından
aya ne ġuṣṣa itüñ ʿavʿavından

2211 bizüm daḫı miṣālümüz hemīndür
key añla vaṣf-u ḥālümüz hemīndür

2212 yigit eydür ʿaceb söz söyledüñüz
bu sözile bizi deng eyledüñüz

2213 ʿacāyib sırruñuz varımış āḫir
işüñüz oldı maʿlūm evvel āḫir

2214 belālu ben beni dirdüm yaluñuz
sizi key ṣarpa uġratmış yoluñuz

89a

2215 gelüñüz göstereyim size bir iş
içüñüzden gide şāyed bu teşvīş

2216 cihānuñ bāġubānı çün seḥerçīn
ḳıla ol bāġlaruñ güllerini çīn

2217 göresiz bāġ u gülzār u reyāḥīn
bu yaña yazıya çıḳuñ ṣabāḥın

2218 aralıḳ yirde bir künbet yapılmış
ṣıvası müşk ü ʿanberle çapılmış

2219 eyü gülşendurur gökçek ʿimāret
içinde meşhedi ḳıluñ ziyāret

2220 yirine dükeli resmi getürüñ
duʿā eyleñ pes andan el götürüñ

2221 ol arada ḳamu ḥācet revādur
dükeli derde ol meşhed devādur

2222 çü ḥācet dileye ṣıdḳıla maẓlūm
hīç olmaz ol mübārek yirde maḥrūm

2223 dileñ siz daḫı ol evde dilekler
dilekde tiz oluñ olmañ dölekler

2224 ki ḥaḳ tengri icābet ḳılıcıdur
göñüllerde dilekler bilicidür

2225 bunı ʿarż itdi yigit ṭurdı gitdi
feraḥşādı vü āzādı avıtdı

ṣıfat-ı rūz

2226 güneş çünkim bususın açdı başdan
ḫıtāyī intiḳām aldı ḥabeşden

89b

2227 ʿalem dikdi bileñ başına gündüz
ser-ā-ser ʿāleme ʿarż eyledi yüz

2228 ḳuruldı ḳırmızī çetr-i hümāyūn
cihān baġdādına taḫt urdı meʾmūn

2229 küdūretden ṣafā buldı zamāne
vefā ol vaʿdeden geldi cihāne

2230 uru ṭurdı seḥer şeh-zād u āzād
ferāġat ḳayġudan u ġuṣṣadan şād

2231 o dünki şaḫṣuñ uydılar sözine
şehirden çıḳdılar yazı yüzine

2232 görürler bir arada bir ulu bāġ
döşenmiş çevre yaña çaġlar ırmaġ

2233 yöresi nerges ü reyḥān u sünbül
arası erġavān u lāle vü gül

2234 dirilmiş dürlü ḳuşlar ẕikr iderler
seḥergeh kendülerin bikr iderler

2235 laṭīf āvāz u nāzük dillerince
ḳamu ḥayrān dillü dillerince

2236 iderler varlıġını ḥaḳḳuñ iẓhār
ḳılurlar birligi ẕikrini tekrār

2237 gel inṣāfa gelelüm çün beşersin
yaradılmışda ḫaylī muʿtebersin

2238 revā mıdur ki tesbīḥ oḳıya ḳuş
seḥergāh olasın sen şöyle ḫāmūş

2239 baḳup gördiler ol künbedi gökçek
yapılmış dört direk üstine yüksek

90a

2240 öñi vü ardı vü içi vü ṭaşı
münaḳḳaş sırçayıdı küllī kāşı

2241 zeberced-ber-zeberced ferş döşenmiş
gülistān künbeti çevre ḳuşanmış

2242 öñinde yeşm şādırvān revāne
ki ṣuyı ḳūt olur cān u revāne

2243 kemerde gördi kim bir ḫaṭ yazılmış
yazılınca öküş alṭun ezilmiş

2244 ki bu bāġa vü gülzāra girenler
gelüp bu künbeti ḫaṭṭı görenler

2245 budur ol ḫıżr peygāmber maḳāmı
sücūd idüñ virüñ ḫıżra selāmı

2246 duʿa dileñ ki maḳbūl olasıdur
göñülden isteyenler bulasıdur

2247 feraḥşād oḳıdı vü geldi vecde

rüḳūʿ itdi vü andan ḳıldı secde

2248 anuñ gibi ṣafā virdi o gülzār
daḫı ol künbed ü ol ferş ü dīvār

2249 ki didi iy ḫuḏā lüṭf eyleseñ sen
ki ölsem bundan ayruḳ çıḳmasam ben

2250 zihī sāʿat ki sözi olmadın tām
icābet oldı ḥāżretde şoloḳ dem

2251 dilerseñ kim irişe ḥaḳḳa sözüñ
sözüñe pīşvā ḳıl derd ü sūzuñ

2252 çıḳarsam daḫı yigrek yire varsam
dimezven gökdeyiḳen yire varsam

90b

2253 çü evvel bī-ḫod oldı secde ḳıldı
bes andan söyledügi işidildi

2254 eger bī-ḫodsañ vaḳtüñdür işde
vegernī vaḳtüñe gel ḳalma uṣda

2255 çü irüp künbed içine girürler
ol aracuḳda ol ḳabri görürler

2256 ziyāret ḳıldılar öpdiler anı
didiler baḫtulu bu kişi cānı

2257 feraḥşāduñ yüregi ṭaşa geldi
varuraḳ ol yazulu ṭaşa geldi

2258 ki ḳamu ḫalḳuñ oldı secdegāhı
yüz urur yüzine mīr ü sipāhī

2259 gözini eylemişidi terāzū
oḳıdı gördi birḳaç saṭr yazu

2260 ki bu yir ḳabridür ol ʿışḳ erinüñ
ki bir kez nā-gehānī bir perīnüñ

2261 ki yüzin gördi nā-gāh oldı bī-hūş
çü görmez oldı cān ışmarladı uş

2262 ġarīb ü ʿāşıḳ u maġfūr u merḥūm
ol evde bā-murād u bunda maḥrūm

2263 çü ol naḳşı oḳıdı şeh feraḥşād
didi feryād ayā ḫurşīd feryād

2264 elüñden kim niçenüñ derdile uş
yüregi ṭoldı oldı kendüden boş

2265 kimi hicrüñile sergeşte geçdi
kimi ʿışḳuñ elinden küşte geçdi

91a

2266 feraḥşād eydür iy ġamḫorum āzād
bu ol erdür ki ḳıldı ol delü yād

2267 didi biz dördüdük birimüz öldi
üçümüz üç yaña sergeşte oldı

2268 ölenüñ türbesi budur ḥaḳīḳat
ḳalanı iḫtiyār itdi ṭarīḳat

2269 hezārān āferīn aḥsend sābāş
ḳoşarsa kimse bu resme ḳoşa baş

2270 ki baş oynaya bir meydān içinde
bes andan yir düzeler cān içinde

2271 sevisi yolına terk itdi cānı
anunçun buldı ʿömr-i cāvidānī

2272 kime kim menzile yitmek gerekdür
cihānı cānı terk itmek gerekdür

2273 kimüñ bu yolda mümsiklik işidür
murāda irmek ol şaḫṣuñ düşidür

2274 dilerseñ ol vire göñlüñ murādı
dürüş el dutmaġıla çıḳar adı

2275 ger ulalurısañ eller dutasın
ger eller dutasın iller dutasın

2276 öküş aġladı dökdi şol ḳadar yaş
ki andaġı ḳuru yir oldı hep yaş

2277 niçe kim bunları tekrār iderdi
anuñ iḫlāṣına iḳrār iderdi

2278 geh āh eyler geh urur ṭopraġa yüz
bu yüzden oldı ʿışḳınuñ biri yüz

91b

2279 dönüp āzāda eydür iy vefādār
ne zībādur gör ol gülzār u bu dār

2280 ḳaçan ḥasretde bu yoġ itdi varın
bu vażʿı ḳomadı illā nigārın

2281 bu kendüzini nevmīḏ eylemişdür

bu lüṭfı buña ḫurşīd eylemişdür

2282 çü kendüzin bu ṭopraḳ itdi rūşen
bunuñ ol ṭopraġını ḳıldı gülşen

2283 çü bu maʿşūḳıçun çāk itdi cübbe
bunuñ üstine ol baġlatdı ḳubbe

2284 anuñ cān u cihān baḫşāyişüdür
bu ol baḫşāyişüñ ārāyişidür

2285 çü ol vaṣlına anuñ teşne gitdi
ol irdi çeşme-i ḥayvān aḳıtdı

2286 bu yazuları ol yazdurmış ola
bu beyti ṭaşa ol ḳazdurmış ola

2287 anuñçun dilfirīb ü dilgüşādur
ṭarāvetde behiştile ḳoşadur

2288 maḳām-ı ḫıżr diyüp yazduġı hem
budur kim bunda gelür kendü her dem

2289 çü kendüdür cihānuñ ḫıżr-vārı
ḥaḳīḳatdür bu yirde ḫıżr varı

2290 muʿammādur bu gördügüñ tamāmı
bulalum diriseñ bekle maḳāmı

2291 bize düşer ki bundan çıḳmayavuz
bu vażʿa baḳduḳ ayruḳ bıḳmayavuz

92a

2292 bu ortalıḳda ola bize bir uç
nice bir hicr elinden görevüz güç

2293 ṭanışığıyla şuña dutdılar yüz
ki bu yirde olalar gice gündüz

āmeden-i piyrev (?) ḫādim dīden-i feraḥşād u āzād-rā

2294 birazdan bu maḳāmı bekleyen pīr
girüp geldi ṭolandı bāġı bir bir

2295 baḳıp gördi iki yigit ṭururlar
yire her bir ḳademde yüz ururlar

2296 ikisi daḫı geymişler ʿabāyı
birisi cübbe vü biri ḳabāyı

2297 birisinüñ cemāli şöyle nādir
ṣanasın nūra ḳarışdurdı ḳādir

2298 ruḫı ʿaksinde anlar kim ʿabādur
gören ṣanurdı kim laʿlīn ḳabādur

2299 selām itdi vü bir dem ṭurdı baḳdı
anuñ güzelligine göñli aḳdı

2300 özi göyündi ol baḫṭulu aya
ki bu lüṭfıla ṣarlanmış ʿabāya

2301 eyitdi iy yigitler ne kişisiz
bu yād illerde kimüñ bilişisiz

2302 ne yirden geldüñüz nedür aduñuz
daḫı var mı bu ṣūretde işüñüz

2303 eyitdiler ki dervīşüz ʿabāpūş
hemīn ṭapuñı bulmışuz biliş uş

92b

2304 yirümüz ḳudsidi andayıduḳ biz
ḳomazduḳ mescid-i aḳṣāyı hergiz

2305 gice gündüz ḳılurduḳ bu duʿāyı
ki vire bize ḥaḳ ʿışḳ-ı ḫuḏāyī

2306 boz atlu bir gice ḳıldı işāret
didi duruñ size olsuñ beşāret

2307 ulu şehrüñ ki adıdur cem-ābād
ḳılupvan anda bir maʿmūr bünyād

2308 bu bünyāduñdurur içinde bir sin
ki ʿışḳ itdi şehīd ol sinüñ issin

2309 bu yirden ol yire oluñ müsāfir
oturuñ bir zamān oluñ mücāvir

2310 maḳāmumdur benüm ol ḫoş ʿimāret
içinde meşhedi ḳıluñ ziyāret

2311 dileñüz her neyise sizde maḳṣūd
icāzetdür icābet ide maʿbūd

2312 bu yire ḫıżr imiyle ʿazm ḳılduḳ
hem anı kim buyurdı eyle bulduḳ

2313 çü bāḳī siz muḳīm siz biz[36] ġarībüz
baʿīdüz yirden ü size ḳarībüz

2314 buyuruñ n'eylemek gerek bilelüm

[36] "biz"sözcüğündeki "ze" harfinin noktası konulmamış.

el irdügince ḳullıḳlar ḳılalum

çü bir bir diñledi pīr ol kelāmı
eyitdi ol ki yapdı bu maḳāmı

ki ulu ḫādimidür pādişahuñ
nedīmidür sarāyuñ bārigāhuñ

93a

varayın aña maʿlūm eyleyeyin
eger ol ṭaşısa mūm eyleyeyin

aña ḫod key beşāretdür bu peyġām
gele ol ḫoş duta vü ḳıla inʿām

segirdü vardı ol dem ḫādime pīr
sevinmekden düşerdi adıma bir

buluban ḫādimi ʿarż itdi sözi
işitdi ṭurdı kendü gitdi özi

gelüben gördi bunlaruñ yüzini
feraḥşāda ġulām itdi özini

ki zīrā ancılayın ādemī-zād
ki olaydı meger girü feraḥşād

görür kim deprenür bir serv ṭalı
bürimiş ter ḥarīr üstine şalı

yüzi nūrlu özi şunʿ-ı ilāhī
gedāy illā başında tāc-ı şāhī

aṣīl idüġi bellü çehresinden
melek şey li’llāh ider behresinden

2326 selām itdi tevāżuʿ ḳıldı ḫoca
anuñ lüṭfına ḥayrān ḳaldı ḫoca

2327 didi sizden bu pīr itdi rivāyet
buyuruñ siz daḫı nedür ḥikāyet

2328 bular pīre ki şöyle söylediler
hemān bir bir girü ʿarż eylediler

2329 daḫı mevzūnıraḳ daḫı müʾessir
ki söz naḳşında bunlardı muṣavvir

93b

2330 hezārān ṣūretile düzdiler söz
ki her ḥarfidür ol sözüñ dilefrūz

2331 hemān ol sözleri dinledi ḫoca
bilesinde bile ol bekci ḳoca

2332 ikisi daḫı ṭaña ḳaldılardı
söze yüze ḥayrān oldılardı

2333 didi ḫoca gelüñ şehre varalum
size bir ḫoş oda bulıvirelüm

2334 ki gündüz bu aracuḳda olasız
gice olduḳca odaya gelesiz

2335 ki gice gice bu bāġa girilmez
girenler yoġ olur ayruḳ dirilmez

2336 niçeler dünle daʿvī itdi geldi
kimi götrüldi kimi kötrüm oldı

2337 ilidür bilür anı ḳamu ʿālem
ikindüden girü yörenmez ādem

2338 ne ṭāʿat kim idesiz gündüz idüñ
çü gide gündüzile bile gidüñ

2339 feraḥşād eydür iy baḫṭulu ḫoca
ḳamu ulu ḳatında ulu ḫoca

2340 kiçiler uluya uymaḳ gerekdür
sözüni ḳulaġa ḳoymaḳ gerekdür

2341 kiçi kim ulu sözine girişmez
kiçilikden ululuġa irişmez

2342 bilürüz siz uluyıla ṭoludur
veleykin ḳamumuzdan ḫıżr uludur

94a

2343 biz aḳṣāda olurduḳ ol buyurdı
ki durduḳ isteyü geldük bu yurdı

2344 dün i gün anda oluñ didi bize
irişdük ʿarż ḳılduḳ ḥāli size

2345 hele biz bendeyüz fermān senüñdür
bugün biz derdliyüz dermān senüñdür

2346 feraḥşāduñ ḫaberlerini aldı
bu ḫādim ṭuruban ḫurşīde geldi

āmeden-i piyrev (?) ḫādim ve goften-i aḥvāl-i īşān

2347 tamāmet ne ki bunlardan işitdi
güzeller şāhına bir bir eyitdi

2348 didi iy ḫusrev-i ḫūbān-ı ʿālem
ki hem ḳulsın u hem sulṭān-ı ʿālem

2349 ḳul aña kim seni var eylemişdür
dükeli vara yarar eylemişdür

2350 şeh aña kim yüzüñ görürse sulṭān
olur ḥükmüñe şol dem bende-fermān

2351 olalı bilürem bu vaż'ı tertīb
beşer senüñ gibi olmadı terkīb

2352 veliykin ancılayın ādemī-zād
durımadı olalı dünye bünyād

2353 ya ādem ṣūretinde bir melekdür
yaḫūd bize meleklerden belekdür

2354 vücūdı külli nūrıla ḳarışmış
saçı ẓulmet ki nūrıla barışmış

94b

2355 letāfetde ṣorarsañ niteligi
görinür süñük içinde iligi

2356 ruḫında ḫaṭṭ-ı reyḥānī ki vardur
oḳımışam ve *mā hāzā beşer*dür[37]

2357 anuñ gibi ʿibāret k'anda gördüm
cihān içinde ancaḳ sende gördüm

[37] **mā hāzā beşer:** "Böylece o, onların dedikodularını işitince; onlara bir haber gönderdi, onlar için karşılıklı oturacakları yer düzenledi ve onların her birine bir bıçak verdi ve ona dedi ki: Ortaya çık. Böylece onu; bir yücelik, bir güzellik içinde gördüklerinde, onlar ellerini kestiler ve dediler ki: Aman Allah'ım! **Bu bir beşer olamaz**, olsa olsa ancak asil bir melek olur (Yûsuf, 12/31)." mealindeki ayetten kısmî iktıbas.

2358 çü söze başladı ol baḥr-ı ʿummān
güherler dökdi ol yirde firāvān

2359 ne resme şerḥ idem görkini bayıḳ
ki lüṭfından yaratmış anı ḫālıḳ

2360 yüzi ḳutlu sözi ṭatlu paşadur
güzel cāndur saʿādetlü paşadur

2361 bu vaṣfıla bileşmiş ise pasa
başında keçe vü girmiş pelāsa

2362 ne bellü delüdür ne uṣlu gibi
tamām kendüye göñli küslü gibi

2363 niçe kim söyledüm gelmedi şehre
bu yirdendir duṭaruz ẕevḳ ü behre

2364 niçe kim ṭapladum bunları ġāyet
size ʿarż eyledüm budur ḥikāyet

2365 gerekse ḳoyalum ẕikreylesünler
gerekmezse ḳovalum çaylasunlar

2366 çü işitdi bunı fikritdi ḫurşīd
anuñ fikrine irdi yitdi ḫurşīd

2367 öginde añladı vü didi hey hey
anuñ fikrini key itmek gerek key

95a

2368 ne düş gördi vü bunlar ne boz atlu
benüm ʿışḳumla oldı başı çatlu

2369 anı tengri bile kim ne kişidür

velī bildüm bu işi ʿışḳ işidür

2370 ḫaber bildi bular dīvānelerden
yanış ögrendi ol pervānelerden

2371 bes anı daḫı bu ʿışḳuñ ḫayāli
bularuñ gibi ḳıldı lāʾubāli

2372 atasın anasın terk itmiş ola
yüz urup başın alıp gitmiş ola

2373 ki ʿışḳa her ki dutarsa yüzidir
ger uçmaḳ naḳd ola görmez gözidir

2374 şehet ne ʿizz ü nāzıla ulaldı
ki bu zaḫmetleriyle bunda geldi

2375 eger böyle olursa n'eyleyevüz
gerek dutmayavuz anları yavuz

2376 çü ol ʿışḳumıla baş itdi ḫoş uş
bu ḫoşluġa yavuzluḳ olmaya ḫoş

2377 deneyelüm hele göre ṭuralum
girüden n'itdügin ṣora ṭuralum

2378 ṭanışdı kendü kendüle bu remzi
eṣer ḳıldı aña lālāsı ġamzı

2379 anuñ medḥi bunuñ cānına ḳoydı
sözile sevüsin gönline ḳoydı

2380 geh eydür nicedür görsem yüzini
geh eydür bir dem işitsem sözini

2381 güzellikden ḳulaġa çün ire söz
göñül ḳopar u ister kim göre göz

95b

2382 yaradılmış dükeli ḥüsni gözler
çü ʿarż ola nite baḳmaya gözler

2383 dönüp lālāya eydür āşikāra
yüri var yaḫşı ḳulluḳ it olara

2384 ki ne didiyse anlar ḥaḳ didiler
anı kim ḥaḳdurur muṭlaḳ dirler

2385 çü cān terk itdi geldi iksi bile
ne sırrı var bularuñ kim ne bile

2386 bugünki gün çü senüñdür ḳonuḳlar
ḳonuḳ her kimüñise ol ḳonuḳlar

2387 gerekdür kim buları ḫoş göresin
ḥaḳı ṣınuḳlu göñülde bulasın

2388 ġarībüñ göñli ṣınuḳdur bilürsin
ḥaḳı ṣınuḳlu göñülde bulursın

2389 eger göñli ḫarāb olur ġarībüñ
duʿāsı müstecāb olur ġarībüñ

2390 ġarībi ḫoş dutanı ḫoş dutar ḥaḳ
ġarībe yüz virenüñdür yüzi aḳ

2391 hemīşe baġrı yaşludur ġarībüñ
hemīşe gözü yaşludur ġarībüñ

2392 anuñçun ḳılduḳ ol yiri ʿimāret
ki ġurbet ehli ola anda rāḥat

2393 çü ḫādim bu sözi işitdi ḳızdan
eyitdi şākir olsun tengri sizden

2394 hemīşe devlet ü şādī ḳapuñda
ġarīb āsūde olsun devletüñde

96a

2395 geh eydür nicedür görsem yüzini
geh eydür bir dem işitsem sözini

2396 güneşsin ʿālemi ṭoldurdı yaḫtuñ
hümāsın ḳamuya gölge bıraḳduñ

2397 ne dilerseñ buyur fermān senüñdür
el irdi süre gör devrān senüñdür

2398 yaraġ itdi yiyesi çerb ü şīrīn
bişürdi ördek ü ḳaz u gögercin

2399 külīçe peksimeṭ ü şīr ü şerbet
getürdi aldı vardı ḳıldı ʿizzet

2400 feraḥşādıla āzād anı görüp
duʿālar eyleyüp yire yüz urup

2401 didiler ḫurrem ol iy lüṭf eyesi
yaraşmaz şimdi bize bu yiyesi

2402 bize görineliden ol perī yüz
yeyesiden geyesiden berīyüz

2403 içümüz şöyle ṭolmışdur hevesdir

ki işlemege yol bulmaz nefesdir

2404 yeyesi yirini dutdı maḥabbet
cihānuñ leẕẕetin utdı maḥabbet

2405 sevüye şöyle virmişüz boyunı
ki ayru görürüz andan oyunı

2406 riyāżet çünki bu yoluñ atıdur
yeyesi eyle olsa āfetidür

2407 riyāżet birle irdi menzile er
riyāżetden bulur her yol eri fer

96b

2408 kimüñ kim aşdan ola maʿdesi pür
ḥaḳīḳat maʿrifetden ol tehīdür

2409 bize göstermedi ḥaḳḳ ol maḳāmı
ki andan göñlümüz ala ṭaʿāmı

2410 yiyesiden çü vardur bir daḫı ḫū
ki ḥall olduġı sāʿat gelür uyḫu

2411 yimek ü uyumaḳ ḥayvān işidür
nite ḥayvān ola ol kim kişidür

2412 kimüñ kim kesbi ḥayvānī ʿameldür
bularuñ āyeti *bel hum eḍall*dür[38]

2413 geçürürüz ṭaʿām ol deñlü dişden

[38] **bel hum edall:** "Andolsun biz, cinlerden ve insanlardan birçoğunu cehennem için yarattık. Bunların kalpleri vardır ama onlarla kavrayamazlar; gözleri vardır ama onlarla göremezler; kulakları vardır ama onlarla işitemezler. Onlar hayvanlar gibidir, hatta daha da şaşkındırlar. İşte asıl gafiller onlardır. (A'râf, 7/179)." ayetinden kısmî iktibas.

ki ṭarvana beden ḳalmaya işden

2414 hem ol deñlü virürüz uyḫaya el
kim olmaya dimāġumuz muḫallel

2415 s̲ekāletdür ḳalanı cisme cāna
varan yeyni gerekdür ol cihāna

2416 çü gözyaşıyla ol deñlü didiler
biraz ol ḳuru etmekden yidiler

2417 birazdan el çeküp götrüldi ol aş
bes *el-ḥamd* [39]oḳıyuban ḳodılar baş

2418 ḥaḳa şükritdiler şāha duʿāyı
duʿāda añdılar yoḫsul u bayı

2419 ṭuru geldi bu ḫādim gitdi girü
yöneldi ilerü vü yöni girü

2420 ḳulaġı ḳaldı bunlaruñ sözinde
gözi şāh oġlınuñ görḳlü yüzinde

97a

2421 ne kim bunlarda görmişdi ʿalāmet
gelüp ḫurşīde ʿarż itdi tamāmet

2422 didi ḥaḳ bunlara ḳapu açıpdur
ki küllī ādemīliḳden geçüpdür

2423 firiştehler maḳāmın bulmış anlar
belī muṭlaḳ firişteh olmış anlar

[39] **el hamd:** "övme, yüceltme" anlamındaki sözdür.

2424 hemīn içleri ṭolu ṭaşları boş
bu ḥālıla geçerler ḫoş nā-ḫoş

2425 ne giyerler ne içerler ne yirler
ne bir dem rāḥat olurlar uyurlar

2426 çü ḳız ḫādimden işitdi peyāmı
ki bunlar ṭaplamadılar ṭaʿāmı

2427 öginde eydür imdi añladum key
ki ʿışḳum ḳayġusın yirler pey-ā-pey

2428 eger ḫādim didügi böyle ola
bular ciddile girmişler bu yola

2429 hele bunları görmeze urayın
neye irer ser-encāmı göreyin

2430 feraḥşāda bu yaña didi āzād
gözüñi aç u göñlüñ eylegil şād

2431 ki bunda geldügüñ ḫurşīd bildi
senüñ fikrüñde çoḳ endīşe ḳıldı

2432 yeyesiden viribidüren oldur
bizi bunda ḳarār itdüren oldur

2433 yeyesi yimedügümüz daḫı hem
çü işitdi yüregi ṭoldı derhem

97b

2434 nicesidür seni görsem dir ola
ne ḳuşdur sırrına irsem dir ola

2435 hezārān şükr ol ḥālden bu ḥāle

ki yāruñdan saña irdi nevāle

2436 uma ṭurġıl ki bir gün nā-gehānī
geleser vaḳtüñe ol şeh nehānī

2437 nitekim ire merhem bula mecrūḥ
ve yāḫūd gele ölmiş gövdeye rūḥ

2438 şeşelüm bāġumuzı şeşmeyelüm
ḳopalum ḳaynayalum ṭaşmayalum

2439 hele bu demde ṣabr itmek gerekdür
bu cevrüñ ġavrına yitmek gerekdür

2440 olar kim her işüñ aṣlın ṭuyarlar
bir işde hem iverler hem göyerler

2441 göyeler anda furṣat elvirince
çü elvirdi ive başa varınca

2442 eger göymek deminde ive cāhil
ḥaḳīḳat olmaya maḳṣūdı ḥāṣıl

2443 eger ivmek deminde ṣabr ideler
niçeler ol deme ḥasret gideler

2444 yirinde ṣabr u hengāmında taʿcīl
deminde muḫtaṣar vaḳṭında taṭvīl

2445 bu işde her ki saña dirise iv
sözine_uyma ki oldur muṭlaḳā dīv

2446 zirā taʿcīli şeyṭāndan didiler
teʾennī bellü raḥmāndan didiler

98a

2447 bu sözleri işitdi çün feraḥṣād
vücūdın eyledi ivmekden āzād

2448 tevekkül ḥücresin aşaġa aldı
ṣabr seccādesin altına ṣaldı

2449 taḥammülden büründi geydi ḫırḳa
ḳanāʿat kūşesine virdi arḳa

2450 recā tesbīḥine āġāz ḳıldı
özini ḥüznile dem-sāz ḳıldı

2451 be-küllī kendüzin virmişdi ḥüzne
ki bir gün ḥüzn anı irgüre ḥüsne

2452 bunuñ üstine geçdi ḫayli müddet
feraḥṣād itmişidi ṣabrı ʿādet

2453 bulara dem-be-dem ḫādim gelürdi
keremler gösterüp ḫiẕmet ḳılurdı

2454 bular n'itdüklerin naḳkīr-ü ḳıṭmīr
ḳıza ḳıldan ḳıla ḳılurdı taḳrīr

2455 muʿayyen bilmişidi anı ḫurşīd
ki bu şeh-zādenüñdür cānı ḫurşīd

2456 anuñ ʿışḳına iḳrār eylemişdür
göñülden kendüye yār eylemişdür

2457 göñül-ārāyı ḫaber bilür bu sözden
ki ʿışḳ olmaz hemān dilden ü gözden

2458 ider maʿşūḳ u ʿāşıḳ nāz u bāzī
göñülden söyleşürler gizlü rāzı

2459 ki anda ḥācet olmaz gözile dil
görüp bilmeziseñ bārī ṣorup bil

98b

2460 egerçi görmegi añardı ḫurşīd
veleykin sāʿatin oñardı ḫurşīd

2461 bu söz ḥaḳdur eyitmek söz ü ṣavdur
ki her bir nesne vaḳtine girevdür

2462 bunuñçun göñline urmışdı mühri
velī günden güne artardı mihri

2463 bilürdi kim şeh-i şeh-zādedür ol
göñül bāġındaġı āzādedür ol

2464 meger bir gün ki ṣabr irdi kemāle
feraḥşād aġladı vü ḳıldı nāle

2465 gözinden dökdi yire şol ḳadar ḳan
ki yaġdı ṣanaduñ laʿl-i bedaḫşān

2466 didi āzāda iy ġamḫor-ı ṣādıḳ
bu deñlü ṣabr ide kim gördi ʿāşıḳ

2467 eger ṣabrıla yüz gösterse ümīd
benüm olsa gerekdi şimdi ḫurşīd

2468 taḥammülden olursa kişiye baḫt
anuñ bāġında urmış oladum taḫt

2469 ḳanāʿatdan ger olsa ʿizz ü raġbet

içeydüm leblerinden şīr ü şerbet

2470 şunuñ gibi vilāyet terkin urdum
atamdan begligümden küllī ṭurdum

2471 ʿabā geydüm ü yayaḳ yüridüm yol
belālar dürlü dürlü görmişem bol

2472 uzadu illere gitdüm ḥaḳınca
sefer itdüm ü ṣabr itdüm ḥaḳınca

99a

2473 tamāmet varlıġumı eyledüm yoḳ
gice gündüz dimedüm aġladum çoḳ

2474 ne bilem daḫı ne dermān idem ben
meger kim cānumı ḳurbān idem ben

2475 tizirek görmezisem yārı bayıḳ
ölürem nitekim öldi bu ʿāşıḳ

2476 ya ṭopraġuma gele ol nigārīn
ya ṭopraġum aña yil ilte yarın

2477 aña ʿāşıḳlaruñ yavuzlıġı ḫoş
gelüp öldürdi bu şaḫṣı daḫı uş

2478 bu deñlü didi vü feryād ḳıldı
şoloḳ sāʿat bu şiʿri yād ḳıldı

şiʿr-i feraḥşād
mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
(_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _)

2479 yā rab niçe niçe baña bu hicr ü intiẓār
bu hicr ü intiẓāra ʿaceb yoḳ mıdur kenār

2480 yoḳdur cihānda çārem ü bī-çāre ḳalmışam
derdüm kemāle yitdi devā eyle zīnhār

2481 andan berü ki göñlüm esīr eyledi felek
cevr ü cefāmı ḳaldı ki ḳılmadı rūzigār

2482 bundan daḫı biter n’ola kim yüregümde uş
vardur hezār yaram u yoḳdur ḳatumda yār

2483 dirler ki baḫt yār ola ṣabr u taḥammül it
ṣabr idedüm velī degül elümde iḫtiyār

2484 sergeşteyem ġarībem ü ḥayrān u ʿāşıḳam
bunlar dükeli sehlidi raḥm eylese nigār

99b

2485 rūzī ḳıl iy çalap ki şehümüñ viṣāline
maḥrūm gitmeyem diyü geldüm ümīdvār

2486 tamām idince bu şiʿri feraḥşād
tamāmet yazdı anı bir bir āzād

2487 bu ḥāl içinde mest ü lāʾubālī
irişdi ḫādim ü gördi bu ḥāli

2488 ki ṭolmış gözleri ol ḫūninün ḳan
döker incü yirine laʿl ü mercān

2489 yüreginde girü cūş eylemiş ʿışḳ
ṭolu ṣunmış u ser-ḫoş eylemiş ʿışḳ

2490 anuñ gibi ḳılur feryād u zārī
ki işidenlerüñ ḳalmaz ḳarārı

2491 dilinden söz gelür her biri bir dür
belī kendü daḫı ʿālemde birdür

2492 bunı gördi vü ḥayrān ḳaldı ḫoca
taʿaccüb ḳıldı güldi ṣordı ḫoca

2493 ki neçündür bu āh u zār u nāle
neyi gördi neden girdi bu ḥāle

2494 sözi kim incü gibi dizilipdür
özü mi düzdi yoḫsa dizilipdür

2495 didi āzād ayā maḫdūm ḫoca
dükeli iş saña maʿlūm ḫoca

2496 bu ḥācetgāhıdı geldi işitdi
dün i gün dilemekligi iş itdi

2497 dilegi ʿışḳ idi tengrisi virdi
çü ʿışḳı buldı maḳṣūdına irdi

100a

2498 ʿalāmetleridür ʿışḳuñ bu efġān
ki ʿāṣıḳlar ya ḥayrāndur ya giryān

2499 belī ʿāṣıḳlaruñ dörd ḥāli vardur
ki her dördinde daḫı ālı vardur

2500 biri budur ki şöyle ola ḥayrān
ne ādem bile ne ʿālem ne ḥayvān

2501 ikinci zārı ḳılup aġlamaḳdur
göñül cān ʿışḳ odına ṭaġlamaḳdur

2502 üçünci ırlaya vü düze āvāz

geh el ele ura vü geh çala sāz

2503 budur dördüncisi şiʿr iyde mevzūn
kim işidürse ola mest ü mecnūn

2504 buña daḫı çü ʿışḳ oldı müyesser
bes ol dörd olsa gerekdür muṣavver

2505 gehī ḥayrān u geh aġlar uvar göz
gehī ırlar u geh ṭaṣnīf ider söz

2506 bugünki ḥāli budur bellü bilüñ
yigitdür himmetile yārī ḳıluñ

2507 ki tā günden güne yig ola ḥāli
gözinden çıḳa bu dünyā ḫayāli

2508 bu işler ḫādime ḫoş geldi yavlaḳ
naṣībin arturı virsün didi ḥaḳ

borden-i ḫādim nüsḫa-i şiʿr-i feraḥşād

2509 bu şiʿrüñ nüsḫasını dürdi aldı
bir iki öpdi vü gözine sürdi

100b

2510 yenine ḳoydı vü bindi atına
segirdü geldi ḫurşīdüñ ḳatına

2511 bularda her ne kim gördi vü bildi
girü ḫurşīd öñinde ʿarża ḳıldı

2512 çü işitdi bu sözi ḳız ḳızdı
ḳarārı ḳalmaduġın bildi sizdi

2513 taña ḳalmışiken ḥāline anuñ

ṣunar ol nüsḫayı eline anuñ

2514 çü açdı oḳıdı ol şiʿri gördi
begendi öpdi vü gözine sürdi

2515 didi hey hey ne gökçek cānımış ol
bu sözler gevher olsa kānımış ol

2516 bunun gibi cevāhir kānda çıḳmaz
bu resme incüler ʿummānda çıḳmaz

2517 çü bir dem ol sözi tekrār ḳıldı
yaḳıldı yüregine kār ḳıldı

2518 iki gözi şoloḳ dem ṭola geldi
cemālındaġı güller ṣola geldi

2519 söz ehli çünki sizer odlu sözi
ʿaceb mi ger olursa yaşlu gözi

2520 çü ʿāşıḳıla maʿşūḳ ʿışḳ araşur
pes anda lerze vü riḳḳat yaraşur

iʿlām-kerden-i ḫurşīd ḳıṣṣa-i ḥāl-i feraḥşād be-dāya

2521 çü ḫādim durdı gitdi ol nigārīn
eyitdi dāyaya göñlinde varın

101a

2522 didi kim ketḫuḏāsın hem anasın
gerek ben göynicegez sen yanasın

2523 ne ḥāl olursa bende ḫayr eger şer
saña ʿarż itmek anı baña düşer

2524 ḫaṭarlarda bulunduñ cānuma sen

niçe kez ḳarşu ṭurduñ ḳanuma sen

bilürem çoḳ belā gördüñ benümle
günāhsuz ḳalʿaya girdüñ benümle

eger başumda dutam seni biñ yıl
ödenmez biñde biri bī-gümān bil

hele nice ki ben ʿālemde varam
göreler senüñile nice yāram

güzel yigit ki ḫıżr ilyāsa geldi
dügüne geldi ṣanma yasa geldi

aḫī añlar olasın gelişinden
ki bülbül bellü olur nālişinden

ḳıyās it gör ki bir anuñ gibi ḳuş
bugün kimüñ ṭuzaġına olur ṭuş

ḫuṣūṣā işbu resme söz kim eydür
ki her bir beyti bir ṣaġraḳ meydür

füsürde ḳılmış ol bī-çāreyi ʿışḳ
ḫarāba virmiş ol āvāreyi ʿışḳ

dilerem sen varasın ol yigide
garībi añalar bunuñ gibi de

bu işüñ sen ḳabul eyle sevābın
bu gice iltivir şiʿri cevābın

101b

içi ṭaşı nicedür üstine baḳ
didügi ḥaḳ mı ya bī-hūde nā-ḥaḳ

2536 var evvel gözüñile ẓāhirin gör
bes andan sözüñile bāṭının gör

2537 düriş kim her bir işi żabṭ idesin
ṣaḳınġıl olmaya kim ḫabṭ idesin

2538 işitdi dāya ḫurşīdüñ sözini
duʿālar itdi vü öpdi gözini

2539 baş üstine varayım göreyim dir
yanar oda diriseñ gireyim dir

2540 mübārek himmetüñ olduḳca işüm
ümiḏüm var ki yañılmayam işüm

2541 kimesne olmadın bu sırdan āgāh
cevābın şöyle yazdı şiʿrüñ ol māh

şiʿr- i ḫurşīd
mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
(_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _)

2542 iy hicr ü intiẓāra bugün isteyen kenār
ḥadd ü kenār ʿışḳa kim işitdi zīnhār

2543 dimez midüñ bu derde ki vardur taḥammülüm
maʿnīde süstimişsin ü daʿvīde üstüvār

2544 dime ki zūr u zārıla ben muʿteber düşem
ʿāşıḳ şikāyet eyleyicek bulmaz iʿtibār

2545 ger sen tevekküliyiseñ iy yār ʿāḳıbet
ḳalmayasın bu zaḫmıla raḥm ide kirdigār

2546 ṣanma bu yolda żāyiʿ ola yidügüñ emek
bekleriseñ ʿivaż bulasın birine hezār

102a

2547 iy niçe başları kim ayaġuñda göresin
ger durasın göñülile ʿışḳuñda pāyidār

2548 ne ġuṣṣa gülsitānı eger ekside ḫazān
uşda gelür ki ölmişi dirgüre nev-bahār

ṣıfat-ı şeb

2549 güneş çün ʿazmı taḥte'l-arża ḳıldı
yüzini her bir ılduz ʿarża ḳıldı

2550 elinde müşterīnüñ levḥ-i zerrīn
çaġa ne resm ḳılmış māh u pervīn

2551 düzülmiş zöhrenüñ elinde çengi
ḳanıḳmış ḳan içer merrīḫ-ü çengī

2552 züḥal sevdā bişürür seyr içinde
ʿuṭārid defter eyler ḫayr içinde

2553 her ılduz işlü işinde ḳatarlar
velī şeyṭānı odıyla atarlar

2554 dünüñ bir baḫşı geçince nigārin
dimişdi dāyaya göñlinde varın

2555 daḫı ol yazduġını dürdi virdi
elinden aldı öpdi ṭurdı vardı

2556 tenine er ṭonın geydürmişidi
ol uġrıca yola ḳoydurmışıdı

2557 bilinde bir ḳılıç başında bir börk
güzel ḫādim gibi düzmişidi görk

2558 bir iki daḫı er ṭonında ḳızlar
hem ol ḳızlar ki sırrı cānda gizler

102b

2559 bile yoldaş idinip gitmişidi
belüsüz ol araya yitmişidi

2560 hemān kim ḳızları bir yaña irdi
yaluñuz bunlaruñ ḳatına girdi

2561 baḳar dāya görür ol nev-cüvānı
iñiler göklere çıḳar figānı

2562 selām virdi vü aldılar selāmın
oturup ḳamu ʿarż itdi kelāmın

2563 ne ṣordıysa cevāb itdi feraḥṣād
işitdi dāya dutdı ḳamusın yād

2564 gözi ḥasret ḳapusına dikilmiş
bili ġurbet bucaġında bükilmiş

2565 deñeyürek sözinden bildi dāye
ki olmuşdur buña ḫurşīd sāye

2566 bu şemʿüñ bildi kim pervānesidür
maḥabbet cemʿinüñ dīvānesidür

2567 baş urdı cümle sözlerüñ ṣoñında
çıḳardı nüsḫayı ḳodı öñinde

2568 çü gitdi didi ḫayr olsun düşüñüz

başaruñ illā fāş itmeñ işüñüz

2569 feraḥşād açdı kāġıddan niḳābı
oḳıdı gördi şiʿrinüñ cevābı

2570 öpüp yüzine sürdi oldı bī-hūş
şarābından bu şiʿrüñ oldı ser-ḫoş

2571 çü ögin dirdi didi iy vefādār
ʿacāyib sır degül midür bu esrār

103a

2572 gelen kimdür düzen kimdür yazan kim
ol incüleri bu yüzden düzen kim

2573 ne bilevüz neye irdi işümüz
ögümüz mi bu işler ya düşümüz

2574 cevābumuz bize degdi ḥaḳīḳat
bu nükteler bizi egdi ḥaḳīḳat

2575 bu işde sen ne fikr itdüñ buyurġıl
sözüñ çerbiyle göñlümi ṭoyurġıl

2576 didi āzād ayā ẓıll-ı ilāhī
ki yaraşur başuñda tāc-ı şāhī

2577 uyandı ṭaliʿüñ uyḫudan āḫir
bayıḳ ḳurtulmışuz ḳorḫudan āḫir

2578 yine devlet ṭapuña dutısar yüz
olısar yārıla her bir günüñ yüz

2579 ḥikāyet bu ki dünki ḥāli ḫoca
varup ḫurşīde didi irte gice

2580 daḫı gösterdi ol şiʿri ki aldı
ol anda vardı anuñçun bu geldi

2581 ol anuñ göñlini virdi ḫarāba
anuñıçun dümük oldı cevāba

2582 içine sözlerüñ kār eylemişdür
cevābın çār u nā-çār eylemişdür

2583 zihī vaḳt-i ḫuceste rūz-ı pīrūz
ki senden söz vara andan gele söz

2584 dimez miydüm saña ḫāmūş oturġıl
ṭururġıl ṣabrı taʿcīli yaturġıl

103b

2585 iki nesne gerekmez iki demde
yiyilmek şādide feryād ġamda

2586 biregü ki degüldür saña düşmen
ögüdin cān ḳulaġıyla işit sen

2587 gör imdi dost nice verhem urdı
egerçi verhem urdı merhem urdı

2588 yaḳīn oldı ki altun ola işüñ
teberrā eyle laʿlüñden gümişüñ

2589 muʿayyen şiʿr anuñdur ḫaṭ anuñdur
bu şiʿr issi ḳaçanısa señündür

2590 gelen hem yārıdur hem sāzikārı
dükeli ḥāli_içinde rāz-dārı

2591 bizüm göñlümüzi arayu geldi
yavuzluġı giderdi eyü geldi

2592 bize hem ilçi hem cāsūsıdı ol
ki şāhinden gelen dāvūsıdı ol

2593 çü hüdhüd gibi andan iriserdür
süleymāndan ḫaberler viriserdür

2594 eger belḳīs-vār olursa ḥayrān
senüñle ḳıla heft iḳlīmi seyrān

goften-i dāya aḥvāl-i īşān-rā be-ḫurşīd

2595 bu yaña dāya çün ḫurşīde yitdi
ne kim gördi işitdi vü eyitdi

2596 didi iy görk ilinüñ şehriyārı
ki sensin şehriyāruñ iḫtiyārı

104a

2597 şunuñ gibi güzel virürven inṣāf
ger ararlarsa yoḳdur ḳāf tā ḳāf

2598 bir anuñ gibi daḫı ḫūb-ı ʿālem
yaradılmış degül ferzend-i ādem

2599 yüzini ṣanasın uçmaḳ gülidür
sözi cān gülşeninüñ bülbülidür

2600 gözi ʿāşıḳlaruñ ḳanın ṣaġışlar
sözi ṣayrulara ṣaġlıḳ baġışlar

2601 bilūra dutsa laʿl ider yañaġı
ḳızıl yāḳutı reng eyler ṭudaġı

2602 dükeli ehl-i diller cānı beñzer
ḳamu ʿāşıḳlaruñ sulṭānı beñzer

2603 ḳatına varan ādem gitmesem dir
sözinden özge söz işitmesem dir

2604 yüzine kimse baḳmaġa utanur
oḳurlar ḳarşusına sūre-i nūr

2605 yaraşur aña dirsevüz firişte
çü tengri nūrıla ḳılmış sirişte

2606 gözüme gireli ol ḥüsn ol görk
düşüpdür mīşesine göñlümüñ ürk

2607 bulur ehlini bayıḳ her ḫalāyıḳ
yaratmış anı ḫālıḳ size lāyıḳ

2608 anunla bir günüñ yüz yıla ṣayġıl
ne gün k'ansuz geçürdüñ yile ṣayġıl

2609 anuñ gökçekligin şerḥ eylemez dil
görüp bilmeziseñ bārī ṣorup bil

104b

2610 bu nāzüklikile girmiş ʿabāya
külāh urmış keçeden ṭolu aya

2611 özüm göyündi ol cevherlü cisme
nice gencini yidürmiş ol ṭılısma

2612 egerçi sālik olmış sālikāne
veliykin deprenişi mālikāne

2613 çü ḫurşīd ol söze dutdı ḳulaġı
şoloḳ sāʿat şaşıldı külli bāġı

2614 ḫaber başmarladı geldi bu yüzden
bıraḳdı ʿālemüñ naḳşını gözden

2615 göñülde ʿışḳını naḳş itdi maʿşūḳ
şu resme naḳşı kim yoyulmaz ayruḳ

2616 esīri oldı yüz cān u dilile
ki vaṣfın idebilmezem dilile

2617 şoloḳ dem göñlinüñ ḳuşın uçurdı
ḳarārı ṣabrı cānından ḳaçurdı

2618 ne ṣabrı ḳaldı ne ḫod göñli cānı
feraḥşāda revān oldı revānı

2619 çü boşaldı bulardan ṭoldı maʿşūḳ
ʿacāyib gör ki ʿāşıḳ oldı maʿşūḳ

2620 ṭaña ḳaldı ne ḳılasın bilimez
viṣāle irmeġe çāre bulımaz

2621 ne kendü varabilür ṣoḥbetine
ne yārı getürebilür ḳatına

2622 bu işüñ müşkilinden ʿāciz oldı
yañaġı güllerinüñ rengi ṣoldı

105a

2623 didi iy dāya dermān ḳıl delürdüm
ḳodum ʿaḳlı delülige el urdum

2624 senüñ sözüñ beni şūrīde ḳıldı
anuñ sözi tenüm rencīde ḳıldı

2625 eger olmazısa birlik bu günden
ḥarām oldı baña dirlik bu günden

2626 didi dāya ki sırrı bekle zīnhār
göñülden daḫı nāzükdür bu esrār

2627 ögüñ dürşür ṭaġılma ṭarlıġanma
bürin ṣabreyle ṣarmanıp ṣıġanma

2628 elüñdedür işüñ gelmişdurur ṭuş
ṭuzaġuña düşüpdür ol hümā ḳuş

2629 anuñçun ne oda yanmaḳ gerekdür
her işüñ ṣoñunı ṣanmaḳ gerekdür

2630 ki bilmezlikile her bitmiş işler
bozılur zaḫmı yüreklerde işler

2631 sizüñ ḫod başa varmışdur işüñüz
bu ter ḥalvāya ḳoymışdur dişüñüz

2632 ḳoyup ṣabrı vü taʿcīl ḳılduġuñ ne
anuñçun bunca aġu yutduġuñ ne

2633 her işde puḫte olġıl olmaġıl ḫām
dileriseñ ki ḫayr ola ser-encām

2634 ṣoñını gözeden añlar öñini
öñin añlamayan ṭañlar ṣoñını

2635 bu yolda yiynicek olma aġır ol

işitme dınma dilsüz ol ṣaġır ol

105b

2636 kimüñ kim olmaya başında beyni
ağır olmaz olur her yirde yiyni

2637 bu işde kim ḫuṣūṣā ʿışḳ işidür
nitesi çapına ol kim kişidür

2638 didi ḫurşīd ayā gözüm çerāġı
başum üstinedür sözüñ ṭuraġı

2639 ne buyurduñısa ḥaḳdur gümānsuz
ḳamusı rāst girçekdür yalansuz

2640 veliykin söylememek yigirekdür
ki ögüt eslemege uṣ gerekdür

2641 benüm ʿaḳlum u uṣṣum gitdi benden
bu demde kim işitdüm sözi senden

2642 daḫı ʿaklum başuma gelmemişdür
cānuñ müşkillerinde ḳalmamışdur

2643 bu ḥāle uġramış mısañ bileydüñ
gözüm hicrüñ viṣālile sileydüñ

2644 benüm ḳasdum viṣāle irmegedür
senüñ baña naṣīḥat virmegedür

2645 bes eyle olsa yoldaşum degülsin
gözümsin sen göñüldaşum degülsin

2646 ḥikāyet çoḳdur el-ḳıṣṣa vü söz bol
ṣabāḥ olınca ne bu diñdi ne ol

2647 nigārīn nergisini süzmemişdi
maḥabbet sözlerini üzmemişdi

2648 gülini urmadı yaṣduġa bir dem
hevādan lālesi olmışdı çigdem

106a

2649 benefşe gibi boynın egmişidi
semen nesrīne yir yir degmişidi

2650 yuḫusuz gözleri olmışdı maḫmūr
dökerdi ḥüsninüñ bāġına yaġmur

naḳl-kerden-i ḫādim ez-aḥvāl-i feraḥşād

2651 birazdan geldi ḫādim ḳıldı ṭapu
feraḥşāduñ sözinden açdı ḳapu

2652 ki bugün ṭañlacaḳ ḳatına vardum
yüzin gördüm selāmu'llāh virdüm

2653 selām almaġa ḳalmamış mecāli
yoġıdı söylemege hīç ḥāli

2654 bili bükilmiş ü bilüsi şaşmış
vücūdı ḳanlu yaşına bulaşmış

2655 gehī şiʿr eydür ü aġlar uġınur
gehī gögsin döger ṣaġu ṣaġınur

2656 müdām işi budur ger ir ü ger giç
irişmedük anuñ sırrına biz hīç

2657 yazar ol biri ḳarşu sözin anuñ
ne söz kim sūzişidür cümle cānuñ

2658 bu sözi baña ḫoş gelmişidi çün
getürdüm uş size göstermegiçün

2659 çıḳardı ṣundı ḫurşīdüñ eline
daḫı od bıraġur göñli iline

2660 çü baḳdı aña ol göñli ezilmiş
bu şiʿri gördi ḳanıla yazılmış

106b

şiʿr-i feraḥşād
fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
(_ ⋅ _ _ / _ ⋅ _ _ / _ ⋅ _ _ / _ ⋅ _)

2661 çün bulunmadı cihānda derdüñe dermān göñül
yiridür bu ḥasretile olurısañ ḳan göñül

2662 ʿışḳ bāzārında saña çünki ḥāṣıldur ziyān
bellü bil kim aṣṣı ḳılmaz nāle vü efġān göñül

2663 devr içinde ser-be-ser bīmāra tımārın viren
bir ʿimāratlıḳ saña virmedi iy vīrān göñül

2664 iy dirīgā bunca hicr ü zecr ü ġam görmişiken[40]
almadın dādın felekden virisersin cān göñül

2665 gerçi yāruñ vuṣlatı ḥaccında bayram itmedüñ
yigrek oldur fürḳatıçun olasın ḳurbān göñül

2666 lā-cerem ʿışḳuñ belāsına mutīʿ olmaḳ gerek
kimsenenüñ ḥükmine çün olmaduñ fermān göñül

2667 sen ki manẓūruñ felekdür nice olasın helāk

[40] "**görmişiken**"sözcüğündeki "şın" harfi kesre yerine üstünlü harekelenerek sözcük "görmüşeken" okunacak biçime dönüşmüştür.

iy göñül ḥayrān göñül olma göñül giryān göñül

2668 tamām idince gitdi kendüzinden
gözi yaşı ḳanın aḳdı gözinden

2669 hevā ditretdi dir dir ol nigārı
ki ter yapraḳları bād-ı bahārī

2670 şoloḳ sāʿat yüregi ṭaşa geldi
sevü mevci başından aşa geldi

2671 velī göydi olınca lālesi ṭarḥ
çü gitdi n'itdügin eydimezem şerḥ

2672 çü ola sözleri ʿāşıḳlaruñ fāş
göñüle od bıraġur gözlere yaş

107a

2673 oḳıduḳca anı ol devlet issi
olurdı ʿaḳlı zāyil gidip uṣṣı

2674 geh öper kāġıdı sürer yüzine
gehī imrenür ol sözüñ ṭuzına

2675 cevābını bu şiʿrüñ girü yazdı
söz içinde ṭuzıla sükker ezdi

2676 eger ṭuz sükkerile olmaya uz
söz içre hem şeker ḫoşdur u hem ṭuz

2677 tamām itdi vü virdi dāyasına
çü aldı öpdi ḳodı ayasına

2678 girü vaḳt olduġı dem ṭurdı vardı
feraḥşāda bu şiʿri iltüvirdi

2679 hemān döndi vü gitdi açmadı söz
gelip ḫurşīde yitdi açmadın göz

2680 henūz oḳımadın şeh-zāde naḳlı
başından gitmişidi varı ʿaḳlı

2681 çü baḳdı ol mübārek ḫaṭṭa gözi
görür altunıla yazlu bu sözi

şiʿr-i ḫurşīd
fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
(_ ⋅ _ _ / _ ⋅ _ _ / _ ⋅ _ _ / _ ⋅ _)

2682 minnet itme ger virürseñ yāruñıçun cān göñül
ʿışḳa cānuñ terk iderseñ bulasın cānān göñül

2683 iş ayaḳda ḳalmadı kim ṣoñra başa gelmedi
zārı ḳılma ḳalmayasın zār u sergerdān göñül

2684 bu cefā vü cevrüñ āḫir irişesin lüṭfına
ḳarañulıḳda bulınur çeşme-i ḥayvān göñül

107b

2685 ḫiẕmete bil baġladuñsa irişesin devlete
ʿışḳa ger ḳul olduñısa olasın sulṭān göñül

2686 ger maḥabbet düldüline bindüñise ṣıdḳıla
gel berü meydān senüñdür ḳıla gör cevlān göñül

2687 ḳaynayup ṭaşduḳça çün dürler dökersin fevc fevc
āferīn esrāruña cūş eyle iy ʿummān göñül

2688 dünyede adısa bārī sende ḥāṣıldur murād
iy göñül ḫandān göñül olma göñül giryān göñül

2689 çü bu şiʿri oḳıdı şāh-zāde
ṣanasın bādeyile içdi bāde

2690 dimāġa irdi sevdānuñ buḫārı
delürdi tasalandı ḳıldı zārī

2691 didi bu derde ger var mısa dermān
kemāli hicretüñ bulaydı noḳṣān

2692 niçe niçe işidem ṭanz u nükte
ki baña ḥāṣıl ola ʿışḳ u sükte

2693 kimüñ söylemedin ḳaydın görürler
kime kim nesne degmez söz virürler

2694 dirīgā cānuma ḳaṣd itdi ol māh
eli şeyḫoġlınuñ göge ireydi

2695 ḳuru sözile ger iş el vireydi
öliserem murāda irmedin āh[41]

2696 dirīgā kimsenem yoḳdur ġarībem
cihānuñ varlıġından bī-naṣībem

2697 dirīgā n'ideyim derdüm ḳatıdur
bu yükler ḳanḳı ʿāşıḳ ṭāḳatıdur

108a

2698 ḫuḏāyā senden artuḳ yarıcı yoḳ
ki senden ayruġı çi var u çi yoḳ

[41] Bu beytin ikinci dizesi ile bir önceki 2694. beytin ikinci dizesi muhtemelen yanlışlıkla yer değiştirilerek yazılmış ve mesnevi nazım biçiminin uyak şeması bozulmuş.

2699 çü senden meyl ola *miṣḳāle ẕerre*[42]
alımaz kimsene miṣḳāle ẕerre

2700 benem bir ḳaṭre vü deryā yirimdür
benem bir ẕerre vü güneş yerimdür

2701 ben ol cüzven ki küllüm oldı muṭlaḳ
ki cüzʾüñ küllinedür meyli el-ḥaḳ

2702 ḫaber deryāya ḳıl ʿummāna varsun
naẓar ḳıl ẕerreye ḫurşīde irsün

2703 bu resme çoḳ niyāz itdi feraḥşād
iderek kendüden gitdi feraḥşād

2704 çü āzād anı gördi ḳaldı ḥayrān
ḳatına vardı didi iy güzel ḫan

2705 bu āh u nāle vü zār aġlamaḳ ne
gerek gülmekler iy yār aġlamaḳ ne

2706 ol uçuḳdurmaġa işin özenür
uçuḳduḳca senüñ fikrüñ uzanur

2707 bir anuñ gibi ʿaḳl issi dil-ārām
ki ḳılaldan berü bunda biz ārām

2708 çü bizüm derdümüz nedür bilüpdür
niçe dürlü nevāzişler ḳılupdur

2709 ne ṣāḥib-ḫulḳ u ṣāḥib-dildür ol yār
ne maḳbūl ü nice muḳbildür ol yār

[42] **miskale zerre**: "Kim zerre miktarı hayır yapmışsa onu (karşılığını) görür. Kim de zerre miktarı şer işlemişse onu (karşılığını) görür. (Zilzal, 99/7-8)." ayetlerinden kısmî iktibas

2710 ne lüṭf olur zihī ṣunʿ-ı ilāhī
ne ḫulḳ olur zihī cānlar penāhı

108b

2711 ne fikr olur zihī reʾy-i münevver
ne ẕikr olur zihī rūḥ-ı muṭahhar

2712 ne ʿaḳl olur zihī ʿaḳl-ı mükemmel
ne ḥilm olur zihī ẕāt-ı müdellel

2713 ne ẕihn olur zihī deryā-yı ʿummān
ne söz olur zihī gevher zihī kān

2714 ne şiʿr olur zihī maṣnūʿ u mevzūn
zihī siḥr ü zihī daʿvāt u efsūn

2715 ne ādemdür zihī ḥūrī firişte
ne ʿavrat kim yüz erdür her bir işde

2716 baḳ āḫir sözlerinüñ lüṭfına baḳ
gel āḫir yüzlerinüñ şavḳına baḳ

2717 çü bir bāzīçeyile utdı göñlüñ
nice nāzüklikile ṭutdı göñlüñ

2718 seni ol daḫı cānıyla sever bil
saña irmege senden çoḳ iver bil

2719 sen anı çoḳ seversin ol seni bol
olur āḫir göñülden göñüle yol

2720 niçe kim ʿışḳa baġlanmışdurur berk
be-küllī idemez ʿaḳlı daḫı terk

2721 ki zīrā göynimemişdür henūz iş
yimiş kim ḫām ola kār eylemez diş

2722 güneşdür āhı vü fiʿli daḫı hem
güneşe beñzeyüpdür ol ḫoş ādem

2723 bu teʾsīrile oldur güneş işi
ki arḳun arḳun oldurur yimişi

109a

2724 eger bundan ḳatıraḳ ḳıla seyri
ḳarāra yanduraydı külli deyri

2725 eger bundan daḫı artuḳ dutaydı
cihānda ṣanma kim nesne biteydi

2726 çü ḥaḳḳ iẕniyle ider iʿtidāli
niẓāmıyla ṭurupdur dünye ḥāli

2727 bu daḫı külli ger ʿışḳa ṭapaydı
bu evi bunda nicesi yapaydı

2728 bu ev oldı sebeb kim biz bilişdük
bi-ḥamdi'llāh vaṭan bulduḳ ilişdük

2729 ger eyle olmasaydı n'idiserdük
yaşumuz aḳa aḳa gidiserdük

2730 nice gelibilürdük bu araya
ne yörenübilürdük bu yöreye

2731 işümüz tengri bilürdi n'olasın
girü ḥaḳ tengri ṣavsun ḥaḳ belāsın

2732 bu daḫı gerçi baġrın ḳaḳlamışdur

veleykin iʿtidāli ṣaḳlamışdur

2733 özüñe ʿışḳıla açar sözüni
gözüñden ʿaḳlıla örter yüzüni

2734 göñülden söyleşenler ʿışḳ dilidür
yüze yüz perde dutan ʿışḳ elidür

2735 ḳaçan kim göre ʿışḳı perde yırtar
dutar ʿaḳl etegiyle anı örter

2736 ne yirde ʿaḳl olursa örticidür
ne ṭuşda ʿışḳ olursa yırtıcıdur

109b

2737 niçe rüstemler anuñ pençesine
doyamaz bir nefes işkencesine

2738 ne ṭāḳat ola bir oġlan kişide
ki anuñ naʿrasın her dem işide

2739 çü görür külli maḥv olur vücūdı
döñüp ʿaḳlına ʿarż eyler sücūdı

2740 müdārādur gehī ʿışḳ u gehī ʿaḳl
yazılan bunda hem böyledurur naḳl

2741 bu ikisiyle olur iş müyesser
müyesserdür ger oldıysa muḳadder

2742 bes ol ikiyle almaz kimse menzil
ki ayaḳ ayaḳ ölçer yolı maḥmil

2743 niçe iverseñ iv hācī güzāfa
ki bayram güni irersin ṭavāfa

2744 beşāret ḳıl ki ʿarfe gicesidür
göresin ḳutlu bayram nicesidür

2745 ziyāret ḳılasın ḳaʿbe yüzini
öpesin hem ḥacer esved gözini

2746 elüñi ḳapudaġı ḥalḳaya ur
yüzüñi aṭlas-u ʿabbāsiye sür

2747 muraduñ neyse fikr itgil tamāmet
ol aracuḳda ẕikr itgil tamāmet

2748 ḳabūl olsun dilegüñ ḥaḳ ḳatında
murād alġıl muḥammed devletinde

2749 dönicek merveye bārī ṣafādan
unıtmaġıl bu ḳulları duʿādan

110a

2750 çü şeh-zāde sözi maġzını yāruñ
işitdi öpdi tīz aġzını yāruñ

2751 didi pāyende ol iy yār-ı ṣādıḳ
ki sensin ʿışḳ içinde işde hāḏıḳ

2752 eger ʿaḳlısa başuñda oransuz
ve ger ʿışḳısa gönlüñde nişānsuz

2753 ne baḫşāyış olur ḥaḳ ḥażretinden
ki ḫālī olma ḥaḳḳuñ nuṣretinden

2754 dimāġum sözlerüñden tāzelendi
cānum diñlendi vü gönlüm dolandı

2755 ayırmasun çalap tengri yüzüñi
gözümden ü ḳulaġumdan sözüñi

2756 avındı birbiriyle ol iki yār
ṭaña dek ḳıldılar bu sözi tekrār

2757 çü ṣubḥ olduġını gördi feraḥṣād
yiñi söze sözile ḳıldı bünyād

2758 çi ger fürḳat deñizine ṭalıpdur
velī vuṣlat kenārına gelipdür

2759 işi yaḳlaşduġını bildi cānı
gözinden ṣaldı ol cān u cihānı

2760 gehi göñli açuḳ olur gehī teng
urınur bāri bir sāʿatda yüz reng

2761 dutupdur ol mübārek vaḳte ümīḏ
ne vaḳtin buyura teşrīf ḫurşīd

aḥvāl-i ḫurşīd

110b

2762 seḥergehden girü durmışdı ḫurşīd
felekden yaña baş urmışdı ḫurşīd

2763 zemīni ser-be-ser girü ḳomışdı
zamānuñ varlıġından el yumışdı

2764 ne ḥīle ḳılasın bilmezdi dilber
ki tā ḳarışduraydı şīre sükker

2765 hezārān fikr elini üşürürdi
hezārān dürlü sevdā bişürürdi

2766 ḳotarıcaḳ bulınurdı girü ḫām
bilinmezdi neye ire ser-encām

2767 iverdi bülbüli güldürmege gül
severdi güllere irmege bülbül

2768 ḥayāta irmege ger ḫıżr iverdi
velī ḫıżrı ḥayāt artuḳ severdi

2769 naṣībüm ben bir istersem ḥabībüm
ḥaḳīḳat beni biñ ister naṣībüm

2770 buyurdı dāyaya ḫurşīd bānū
ne ṣanursın bu işimüzde ṣanu

2771 daḫı ben ṣabr idemezven dir iy yār
oda düşdüm meded ḳıl baña zinhār

2772 yaġıdur od amān bilmez bilürsin
bu oda ṣabr eṣer ḳılmaz bilürsin

2773 söyündüren bunı vuṣlat ṣuyıdur
ki ol vuṣlat ṣuyı dilber būyıdur

2774 bunı sākin ḳılan dilber yüzidür
ki ol dilber yüzi raḥmet gözidür

111a

2775 bunı diñlendüren maʿṣūḳ elidür
ki ol maʿṣūḳ eli rıḍvān ḳulıdur

2776 eṣer ḳılan baña yār ṣoḥbetidür
ki yāruñ ṣoḥbeti cān rāḥatıdur

2777 bunı söyleşirek ol ḫūb dilber
bu şiʿri başladı mevzūn u ḫoşter

şiʿr-i ḫurşīd

2778 cihānı ḳo bana cānum gerekdür
n'iderler küfri īmānum gerekdür

2779 ḳuruldı göñlüm içre taḫt-ı şāhī
bana ʿadl issi sulṭānum gerekdür

2780 benüm devrümde belḳīs-i zamāne
var iy hüdhüd süleymānum gerekdür

2781 zelīḫāyam bugün mışruñ ʿazīzin
gerekmez ḫūb-ı kenʿānum gerekdür

2782 göyündüm ḥasret ü hicrān elinden
boyandum derde dermānum gerekdür

2783 ʿazīzem gevherem gevherşināsem
ḥaḳīḳat baḥr-i ʿummānum gerekdür

2784 eger ben gülşenisem ḳanı bülbül
çü bülbülven gülüstānum gerekdür

2785 neçün gezem sikender gibi ẓulmet
benem ḫıżr āb-ı ḥayvānum gerekdür

2786 eger ḫurşīdisem geçdüm felekden
bana bendegi mihmānum gerekdür

111b

2787 bunı didi vü zārī ḳıldı ḫaylī
ḫıṭāyī gözlerinden dökdi seyli

2788 ki rengi beñzeridi erġavāna
gelüncük gibi bulaşmışdı ḳana

mukāleme-i dāya bā-ḫurşīd

2789 eyitdi dāya iy serv-i semen-ber
neçün ʿışḳ odına olduñ semender

2790 bu deñlü nişe kendüzüñ bıraḳduñ
vücūduñ milkini yıḳduñ u yaḳduñ

2791 ne ṣūretce görüpsin ḫalḳını sen
ne sīretce bilürsin ḫulḳını sen

2792 ne işütdüñ ḳulaġuñla sözini
ne ḫod gözüñile gördüñ yüzini

2793 ne yüze yüz saña rāzın dimişdür
ne ḫod ʿışḳunda ġammāzın dimişdür

2794 ne bülbül gibi dimişdür ḫaberler
ne ṭūṭī gibi yimişdür şekerler

2795 neden ʿışḳına böyle cān virürsin
alursın derdini dermān virürsin

2796 bürinüp ḳaya gelmedin çapınma
yaġısuz yire gürz alup depinme

2797 neyiçün bunca derd ü nāle vü āh
elümüzdedurur el-ḥamdü li’llāh

2798 varayın ben ḳaravaşuñ alayım
ne vaḳtin diriseñ bunda geleyim

112a

2799 için biri birüñüzle girişüñ
dürüşüñ dürlü maḳṣūda irişüñ

2800 veliykin iḥtiyāṭ idüñ ḫaṭardan
yüzüñ ṣuyını ṣaḳla mā-ḥażardan

2801 ki ʿaybuñ ṣoñuña ḳalmaya bārı
hünerdür kişinüñ öñ ṣoñ vaḳārı

2802 çü işitdi bu sözi şāh bānū
ḳızardı yüzi vü düşdi utanu

2803 vücūdın dür gibi der başdı ol dem
nitekim gül yüzine düşe şebnem

2804 ḥaḳiḳatda sevincindenidi der
ki ʿışḳ olduġı yirde od ne ister

2805 başın ḳaldurdı eydür iy vefālu
elüm dutmazısañ ḳaldum cefālu

2806 revā görme bu ʿāciz cānuma cevr
ki görem dün ü gündüz cevrile devr

2807 ne devrān ger bu iş olmazsa ḥāṣıl
beni ne gün göre ne ay u ne yıl

2808 n'iderseñ it saña ḳalmışdur iy dost
ki cānum çıḳmaġa gelmişdür iy dost

2809 duṭarsañ göñlümi kim ola dermān
ḥaḳīḳatda ḳatarsın cānuma cān

2810 baña dirlik gerekmez andan ayru

beden nice dirilsün cāndan ayru

2811 çü ol cānumda ḳılmışdur benüm yir
yüzini görmesem cānum tenüm yir

112b

2812 kerem ḳıl dutma şāhum ḥālüme ṭaḳ
buñaldum çāre eyle ḥālüme baḳ

2813 bu kim ol bize gele evvel olmaz
dükeli meẕheb içre ṭoġru gelmez

2814 ne ʿāşıḳdur ki evvel iy nigārın
ayaġına ḳıġıra cānı yārın

2815 daḫı ol bize gelmişdür ıraḳdan
ki bāṭıl farḳ olındı bellü ḥaḳdan

2816 bize tengri ḳonuġıdur bugün ol
nice ikrām iderseñ vardurur yol

2817 bilürsin aḫı sensin ḥaḳ ṭanuġı
ki aġırlañ dimişdür ḥaḳ ḳonuġı

2818 ger evvel bunda oḳursam özüni
deve başmış gibidür at izini

2819 gerek kim bir gice anda varam ben
bes anda varmadın ḳanda varam ben

2820 görem bir remzile anuñ cemālin
cemāliyle degişdürem ḫayālin

2821 ki ḳanḳısın ḳabūl itmek gerekdür
ki cānı göñli ḳul itmek gerekdür

2822 ḫayālinden yig olursa cemāli
baña ḫod key ġanīmetdür viṣāli

2823 ḫayāli ḫod yig olursa işimdür
dün i gün yine yārumdur işimdür

2824 bular bu ittifākıla hem ol gün
ṭanışdılar irişince yine dün

113a

2825 çü girü neyyir-i aʿẓam yaşındı
ḳumāşı yir sevādından ṭaşındı

2826 sevādıla beyāż oldı ber-ā-ber
cihānı ḳapladı ẓulmet ser-ā-ser

2827 hezārān şemʿ yandurmışıdı çarḫ
ki virmişidi her bir şemʿe bir narḫ

2828 hevā dutmışıdı yengi deñizden
deñiz dökmişidi rengi beñizden

2829 güneş çün döndi vü aḫşamladı ay
ḳamu otruşdı yir yir yoḫsul u bay

2830 urı durdı şoloḳ dem şāh-ı bānū
sevinü vü güveni vü ḳıvanu

2831 getürdi bir yeşil ṭon geydi dībāc
kemişdi başı üzre bir yeşil tāc

2832 biline ḳıldı bir ḳılıç ḥamāyil
şehi görmege göñli oldı māyil

2833 didi iy dāya ṭur düşür dükānı
gözetmez gevheri kim bulsa kānı

2834 ḳatumda genc ola ben şöyle müflis
ḳalam tenhā şudurur yirde mūnis

2835 ṣu ḳatında ṣusuz olmaḳ gerekmez
açılmışdur gülüm ṣolmaḳ gerekmez

2836 ṭur uru öñüme düş gidelüm tīz
yerisek yerden özge nesneden biz

2837 utanmaḳ ʿışḳ işi hergiz götürmez
utanan degme yirde iş bitürmez

113b

2838 ḥayā ger mānīʿ olmazsa revādur
ki dürlü rızḳı menʿ iden ḥayādur

2839 hemān dem ṭonların degşürdi dāya
bıraḳdı sāye yaʿnī ṭolu aya

2840 daḫı bir ḳıza er ṭonın giyürdi
çıḳardı anı kim günin giyürdi

2841 getürdiler bile bir şīşe şerbet
meger ṣuna eline ḳıla raġbet

2842 girü ol uġrı yola girdi ḫurşīd
segirdü ol maḳāma irdi ḫurşīd

2843 çü yitdi ol araya ol dilārāy
aşaġa yuḳaru ṭoġmışıdı ay

2844 ʿaceb dünidi ol gice ʿaceb dün

yuḳaru ay ṭoġdı aşaġa gün

ay aydın sıçrarıdı yire gökden
ki rūşen farḳ olurdı ḳarañudan

firistāden-i ḫurşīd-rā berāy-ı ḫonden-i feraḥşād

didi iy dāya bunda ṭurayım ben
yüri var bunlaruñ ḳatına gir sen

eyit ki bu maḳām issi ṭapuña
kişi ṣaldıydı uş geldi ḳapuña

ḳadem rence ḳıluban ṭaşıra gel
yüzüñ görsün selāmuñ vir selām al

çü ol ṭaşra gele sen içerü ḳal
otur ol yigidüñ göñlin ele al

114a

yüzümi ben nikābıla yaşayım
anuñla arḳun arḳun söyleşeyim

çü ay aydını naḳşumı belürdür
görür sevdāsı cūş eyler delürdür

bes eyle olsa hergiz nuṭḳı ḳalmaz
ḳalur sūzān içinde söze gelmez

gözüm maḳṣūdı ger ḳutlu yüzidür
murādı göñlümüñ ṭatlu sözidür

çü sözi olmaya n’itsünler anı
tene beñzer ki hīç olmaya cānı

ġaraż sözdür kişinüñ n’irde kim var

vegernī ḫod çi ol çi naḳş-ı dīvār

2856 feraḥşādıla āzād ol gice hem
oturmışlarıdı ḫāmūş epsem

2857 aġular ṭasıla yuṭmışlarıdı
ḳapuya göz ḳulaḳ dutmışlarıdı

2858 ki gele ol ṭabīb-i rūḥperver
içüre bunlara tiryāk-ı ekber

2859 girüp geldi ḳapudan girü dāya
selām itdi vü getürdi hidāya

2860 didi bismi'llah iy maʿşūḳ uru ṭur
ḳapuda size ʿāşıḳ muntaẓırdur

2861 ṭapuña bu maḳām issi bu gice
bir ilçi viribidi gör ki nice

2862 içerü girmege yoḳdur icāzet
çıḳuñ ger varısa sizde irādet

114b

2863 ola kim tapuña gizlü sözi var
yaluñuzdur ṭur uru ḳatına var

2864 bu yigidile ben bunda ḳalayım
ṣınıḳlu göñlini ele alayım

2865 ḳaçan kim söz tamām ola gelesiz
biz odaya gidevüz siz ḳalasız

2866 çü maʿlūm itdi bu sözi feraḥşād
sevinü düşdi cānı oldı dilşād

2867 yañaġı geh ṣarardı geh ḳızardı
gehī yaprıldı tüyi geh ḳabardı

2868 sevincinden bilimez n'idesini
unutdı gelesini gidesini

2869 didi āzād elā iy devlet issi
çörek yapşur tenūr olmışken ıssı

2870 ögüñ dirşür ṭur uru ṭaşra çıḳ tīz
ḳulaġ ur gör nedür dir o şekerrīz

2871 boyun vir ger şeker-leb cān alursa
ki şīrīndür şekerden ne gelürse

dīden-i feraḥşād ḫurşīd-rā

2872 çü ṭaşra bāġa çıḳdı şeh feraḥşād
görür ṭurmışdurur bir serv-āzād

2873 ki bāġuñ ḳamu servin eylemiş māt
ḫacāletden çınār olmış iki ḳat

2874 anı gördi vü ṭaldı bāġ içine
feraḥşād anda vardı kim uçına

115a

2875 girü kendüzini dirşürdi der-ḥāl
yüridi serv öñince yaʿnī bir dal

2876 varuraḳ bir arada ṭurdı ḫurşīd
feraḥşād irdi vü baş urdı ḫurşīd

2877 uru ṭurdı didi iy tengri ḫāṣı
seni sevmeyen olur ḥaḳḳa ʿāṣī

2878 selām eyler şehümüz yaʿnī ḫurşīd
duʿāñuzdan diler olmaya nevmīd

2879 işidüpdurur arı dirligüñi
gice gündüz ḥaḳıla birligüñi

2880 çü sizden añladı ṣabr u ḳanāʿat
mürīd oldı getürdi uş irādet

2881 ḳatı sevmişdurur sizi göñülden
ḳabūl itsün bizi didi göñülden

2882 culāb ezdi birezçük şerbetiçün
müfīddür dir dimāġa ḳuvvetiçün

2883 benüm şaylıġuma nūş eylesün dir
cānumdur göñlümi ḫoş eylesün dir

şerbet-nūşānīden-i ḫurşīd feraḥşād-rā

2884 bunı didi yükündi ṣundı cāmı
bu goftā puḫte ḫor ez-dest-i ḫāmī[43]

2885 feraḥşād anda çün ol vaḳti buldı
şoloḳ dem kendüzini yavu ḳıldı

2886 anuñ ol ẕevḳile söyleyişinden
bunı ol lüṭfıla ṭoylayışından

115b

2887 eridi ṭurduġı yirde feraḥşād
başarımadı bir söz itmege yād

[43] "Ham elden pişmiş ye, dedi."

2888 görür kim ṣalınur bir serv-i ḳāmet
ki ḥaḳḳ ol ḳadd ü ḳāmetdür ḳıyāmet

2889 gözetdi bir zamān ol ḫadd ü ḫāli
ki serve gösterür serv iʿtidāli

2890 işitdi ol sözi kim pür-feṣāḥat
ḳarışmışdur ḥalāvet ber-melāḥat

2891 baḳar ol cünbişe kim hergiz insān
bu şīveyle götürüp yorumaz cān

2892 yeşil ṭon u yeşil baġ u yeşil tāc
yeşil burḳaʿ ḳadeḥ laʿl ü yelik ʿāc

2893 öñinde didi bu serv-i gül-endām
degüldür illā ol bāġ-ı dil-ārām

2894 bu ya ḫurşīd ola ya ḫıżr-ı zinde
beşer bu resme yoḳdur yiryüzinde

2895 çü ṣunmışdur bize lüṭfıla bir cām
alıp içmek gerekdür kām u nā-kām

2896 ki aġular şekerdür yār elinden
şekerler zehr olur aġyār elinden

2897 ḫuṣūṣā buncılayın nāzenīnüñ
ki māh ı şāhıdur çarḫ ı zemīnüñ

2898 elinden şerbet içmek cān bağışlar
göñüller derdine dermān bağışlar

2899 baş urdı ol nigārīnüñ öñinde

ayaġı aldı içdi vü ṣoñında

116a

2900 ḳalanın aldı ḫurşīd eyledi nūş
erenler cürʿasıdur ḫoş olur ḫoş

suʾāl ü cevāb-ı feraḥşād bā-ḫurşīd

2901 didi ḫurşīd elā iy başuma tāc
ögüñ dirşür dilüñ depret gözüñ aç

2902 feṣāḥat meydānınuñ düldülisin
belāġat gülşeninüñ bülbülisin

2903 dilerem işidem ṭatlu ger acı
mübārek lafẓuñuzdan bir keleci

2904 ki ḥāşā acılıḳ ola ḥarīfüñ
laṭīf olur ḳamu fiʿli laṭīfüñ

2905 ṭapuñdan ṭatlu gelmese ʿacebdür
ki naḫli yimişüñ dāyim ruṭabdur

2906 buyur düldül girü meydāna gelsün
ḳıvandur bülbüli destāna gelsün

2907 feraḥşād eydür iy deryā-yı ʿummān
lebüñdür cānlara uş āb-ı ḥayvān

2908 deñiz sizerse sözüñ mevcin ürke
ne mevc ursun deñiz ḳatında börke

2909 dilüm baġlandı vü bāġum şeşildi
yile gitdi bilüm ʿaḳlum şaşıldı

2910 ḳanı ol söz ki sen maḳbūl idesin

özüñi bir nefes meşġūl idesin

2911 begensüz söz gelürse ger felekden
anı söylememek yig söylemekden

116b

2912 göñüllerdeki esrārı bilürsin
ne müşkiller ki vardur ḥal ḳılursın

2913 benüm ḫod gör nedurur işde ḥālüm
bana ḥācet degüldür ḳīl ü ḳālüm

2914 nigārīn eydür iy ḳadrüñ felekce
neyiçün bu felek dönmez dilekce

2915 feraḥşād eydür andan ötri kim ben
ḳan aġlayam dün i gün gülesin sen

2916 nigārīn eydür imdi ḳo bu devri
dilekle mi ḳabūl itdüñ bu cevri

2917 feraḥşād eydür iy yār-ı iḫtiyārum
elimde misse baḫt olaydı yārum

2918 nigārīn eydür iñen daḫı yanma
be-küllī göz yumup derde boyanma

2919 feraḥşād eydür iy sulṭān-ı ḫūbān
baña derdümden olur girü dermān

2920 nigārīn eydür imdi görmegil güç
belüreydi eger var mıssa bir uç

2921 feraḥşād eydür ölürsem taʿabdan
ümīḏüm kesmeyem ḳādir çalapdan

2922 nigārīn eydür āḫir neye irdüñ
ki ṣūret milkini yaġmaya virdüñ

2923 feraḥṣād eydür el-ḥaḳ ḥaḳ ṭolunmaz
bedenden geçmeyince cān bulınmaz

2924 nigārīn eydür ol virse murāduñ
bize şükrāneye neye ṭuraduñ

117a

2925 feraḥṣād eydür ol dem cānı ḳurbān
ki cānān muştuluġı cān olur cān

2926 nigārīn eydür anı ʿaḳlum almaz
ki cānsuz ādemī ḫod diri ḳalmaz

2927 feraḥṣād eydür olursam bu cāndan
ebed dirlik bulam ol cānıla ben

2928 nigārīn eydür uludur bu daʿvī
eger gösterdesin daʿvīye maʿnī

2929 feraḥṣād eydür andan kim ṣorasın
didügüñ sen daḫı göster göresin

2930 nigārīn eydür evḳāt ir eger giç
mülāḳāt olduñuz mı ḫızrla hīç

2931 feraḥṣād eydür irsem ḫızra dirdüm
seni gördüm ḥaḳīḳat ḫızra irdüm

2932 nigārīn eydür olan ḫızra hem-dem
dilek diler dilegil sen daḫı hem

2933 feraḥşād eydür alduñ beni benden
icābet ḳıl dilerem seni senden

2934 nigārīn eydür iy yār-ı vefādār
tamām oldı dilegüñ her ne kim var

2935 feraḥşād eydür isterven nişānın
ḳuluñuñ bir ḳılıla aşma cānın

2936 nigār eydür nişānumuz vefādur
yigit eydür buyur naḳde duʿādur

2937 nigār eydür nedür göñlüñ ne ister
yigit eydür bu dün dīḏārı göster

117b

2938 nigār eydür buña mühlet gerekdür
yigit eydür ḳanuma girme dek dur

2939 nigār eydür bu gice vaʿde olsun
yigid eydür ḳo oldum bu dem olsun

2940 nigār eydür sen iy cānumda cānum
ṭapuñdur ol cihānum bu cihānum

2941 bu gicemüz degüldür bāri yavuz
ki söyleşdük bir arada yüze yüz

2942 ṭapuñdan ayru kimüñ rāḥatı var
velī her nesnenüñ bir sāʿatı var

2943 egerçi size bir dem zaḥmet olduḳ
velī biz ḫaste diller rāḥat olduḳ

2944 ġanī olduḳ bu gice ṣoḥbetüñden

bizi ḥaḳ tengri ırmasun ḳatuñdan

gidelüm şebbe ḫayr olsun hemīndür
icāzet buyuruñ irte yaḳındur

nigāruñ lüṭfına ġarḳ olmışiken
cefādan bir nefes farḳ olmışiken

hemān sāʿat ki işitdi bu sözi
yüregi ḳan yaşıla ṭoldı gözi

didi iy vāh ki n'olısar zevālüm
dirīġā kim bu kez ṣarp oldı ḥālüm

ıraḳdan vaṣfuñ işitdüm ḳapıldum
kesildüm ḳamudan saña yapıldum

ki ne cānum bilürem ne cihānum
ne hergiz rīsmāndan āsumānum

118a

buġur şimdi ki bu deñlü irişdüm
dürişdüm rāz alışdum söz virişdüm

elüñden içmişem āb-ı ḥayātı
dilüñden ṭatmışam ḳand ü nebātı

seni görmezisem vā ḥasretā vā
beni ṣormazısañ vā ġurbetā vā

bunı didi vü cūş itdi ol abdāl
bedīhī başladı bu şiʿr der-ḥāl

şiʿr-i feraḥṣād

neyidi baña bu ʿışḳ-ı cüvānī

neyidi bu cefā-yı cāvidānī

2956 bugün hīç kimseye bititmesün ḥaḳ
bunuñ gibi zamān u zindigānī

2957 niçe müddetdurur ʿışḳuñ yolında
ḳomışam ortaya başı vü cānı

2958 sigirdüm yiryüzine ḳanlu yaşum
irürdüm göklere ah u fiġānı

2959 şol ümīḏe kim bir gün ben ġarībe
irişe bir ʿināyet nā-gehānī

2960 *ve fī haẕā*[44] çü bu ṭūra irişdüm
didüm *ernī* vü didi *len terānī*[45]

2961 yazuḳdur ʿāşıḳuña ḳılma taḳṣīr
esirge vaṣluñıçun cān vireni

2962 neçün dīḏāruña āmān dilersin
kişi boynına alur mı zamānı

118b

2963 bu ḳayġudan ölürise feraḥşād
digil bāri ki şād olsun revānı

2964 hemān sāʿat ki bu şiʿr oldı peydā

---

[44] **ve fī haẕā**: "Allah yolunda, gerektiği gibi cihad edin. Sizi O seçti ve size din konusunda hiçbir güçlük yüklemedi; ceddiniz İbrâhim'in dininde olduğu gibi. O size hem daha önce hem de *bu Kur'an'da* "müslümanlar" adını verdi ki peygamber size şahitlik etsin, siz de insanlara şahitlik edesiniz. Haydi namazı kılın, zekâtı verin ve Allah'a sımsıkı bağlanın. Sizin mevlânız O'dur. O ne güzel mevlâdır ve ne iyi yardımcıdır. (Hac, 22/78)" mealindeki ayetten kısmî iktibas.

[45] **erni(erini), len terānī**: "Mûsâ, tayin ettiğimiz vakitte (Tûr'a) gelip de rabbi onunla konuştuğunda o, "*Rabbim! Bana görün; sana bakayım*" dedi. Rabbi, "*Sen beni asla göremezsin*. Fakat şu dağa bak; eğer o yerinde durabilirse sen de beni görebilirsin" buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti; Mûsâ da bayılıp düştü. Kendine gelince dedi ki: "Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tövbe ettim; ben inananların ilkiyim. (Araf, 7/143)" mealindeki ayetten kısmî iktibas.

işitdi anı ḫurşīd oldı şüydā

yüregi ḳaynadı vü gözi ṭoldı
göñülde mihrinüñ biri biñ oldı

cevāb itdi girü şiʿrine ez-ber
hemīn gözleri gibi sözleri ter
[şiʿr-i hurşid]
nigārīn eydür iy maḥbūb-ı cānī
ki sensin rūḥ-ı ʿışḳuñ rūḥ-ı s̱ānī

yüzüñdür bu cihānuñ gülsitānı
sözüñdür cān ilinüñ armaġanı

ḥarām olsun bana dünyāda sensüz
ṣafā vü ʿıyş ü z̲evḳ ü şādumānī

beni sen bir dilerseñ ben seni yüz
ḥaḳīḳat bil gider şekk ü gümānı

ṭapuñdan kim ḳaçarsa bulmasun ol
cihān içinde baḫt u kāmurānī

elüme başum aldum tuḥfe geldüm
hemīn ola şehe ʿışḳuñ nişānı

bu dün kim seni gördüm ḳadre irdüm
bil aḫī ḳadrüñüñ ḳadrin bileni

fidādur yoluña cānum fidādur
ne kim bī-vaḳt ola isteme anı

diye mi dün buçuġında kimesne
ki baña gösterüñ ḫurşīd ḳanı

119a

2976 bes andan didi ḥayr olsun düşüñüz
ṭuruñuz şerden ü ḫayra düşüñüz

2977 unutmañuz bizi yine görince
esen ḳaluñ yine size irince

2978 yürüdi ḳapuya ol ḫaste-ḫāṭır
girü yoldaşları ṭurmışdı ḥāżır

2979 sivişdi vü ḳavışdı odasına
ṣuya göz ṣalmışıdı oda sīne

2980 ṣabāḥ olınca ögin dirmedi ol
ḫaber hīç ḳanḳısına virmedi ol

2981 ki ser-ḫoşluġı ṭaña ḳalmışıdı
bunuñ lüṭfına ṭaña ḳalmışıdı

müfāraḳat-ı īşān ve müteḥayyir mānden

2982 feraḥşād ol arada mest i bī-hūş
ḥabībinden ṭolu vü kendüden boş

2983 ne kendüzin bilür ne ḫod ḥabībin
ne derdin bulıbilür ne ṭabībin

2984 bu ṣanʿatlarda ol olmışdı ḥayrān
ḳuru ten ḳalmışıdı şöyle bī-cān

2985 arar ne kendüzin bulur ne yārın
özinüñ ne yoġın bilür ne varın

2986 yirinden beg gibi depretmedi hīç
göñüli geh perīşān kendüsi pīç

2987 çü ʿarż oldı metāʿı ṣubḥgāhuñ
kesād oldı ḳamu bāzārı māhuñ

119b

2988 meger ṭan yili ṭuydı ṭañ yaraġın
uçurdı göklerüñ bir bir çerāġın

2989 giderdi gün yüzinden yaşmaġını
ṭama ṣaldılar ayuñ başmaġını

2990 dikildi ṭaġa tuġı şeh-nişānuñ
belüsüz oldı yolı kehkeşānuñ[46]

2991 felek gösterdi al tamġā-yı ḫanı
ki ẓulmet dirşüre bir dem dükānı

2992 yürüdi bāġ içine girdi āzād
görür kim bir aracuḳda feraḥşād

2993 anuñ gibi ṭurur ḥayrān u mecnūn
ki leylīyiçün ol şūrīde mecnūn

2994 gelüp didi mübārek şeh mübārek
muʿīn olsun saña allāh tebārek

2995 bu dün dilber viṣāli ḳutlu olsun
yavuz göz kör yavuz dil dutlu olsun

2996 nice gördüñ ne söyleşedüñ ḫaber vir
acısı aġzımuñ gitsün şeker vir

2997 didi yāra ʿacāyib düşdi ḥālüm

[46] Bu sözcükteki “he” harfi üstünlü harekelendiğinden sözcük, “kehekeşānuñ” okunacak biçimini almıştır.

ne bellü oñdı ne oñmadı fālüm

2998 eger gördüm dir olursam yalanam
vegernī görmedüm dirsem hemānam

2999 çü iki yöne vardur bende inkār
benüm ḥālümi benden ṣorma zinhār

3000 hemīn anı bilürem bir ulu cām
elüme ṣundı didi derkeş iy ḫām

120a

3001 öñin anuñ ben içdüm ṣoñını ol
yüzini görmege göstermedi yol

3002 çü söze başladı ol kān-ı şekker
firāvān oldı bāġ içinde kevs̱er

3003 anuñ ol verzişin lüṭfın kelāmın
çü gördüm bildüm işitdüm tamāmın

3004 yeşillerle bürimiş kendüzini
yeşil burḳaʿla yaşmış hem yüzini

3005 ne bilem ḫıżr mıydı ya firişte
ki hergiz yoḳdur ādem ol revişde

3006 didüm göster yüzüñ didi ne sözdür
bu göze nite görnür ol ki yüzdür

3007 öküş cehd eyledüm olmadı çāre
bu dertden baġrum oldı pāre pāre

3008 bu sözdeyken evet yoḳ u evet var
yuvındı gözlerümden ol perī-vār

3009 şoloḳ sāʿat benüm ḫod baña yitmiş
bayılmışam başumdan ʿaḳl gitmiş

3010 budur ḥālüm ki uş itdüm rivāyet
nitesi ola kim bilür ḥikāyet

3011 anuñ vaṣfında bu şiʿr[i] feraḥşād
hemīn āzād öñinde eyledi yād

şiʿr-i feraḥşād
müfteʿilün mefāʿilün müfteʿilün mefāʿilün
(_ ⏑ ⏑ _ / ⏑ _ ⏑ _ / _ ⏑ ⏑ _ / ⏑ _ ⏑ _)

3012 çün güle gül ṭudaḳları ḳand u nebāt gösterür
söylese mürde dillere āb-ı ḥayāt gösterür

120b

3013 ḥasret ü hicr zecrile ḳarañuluḳda ḳalmışa
ʿayn-ı ṣafā yañaḳlaruñ nūr-u necāt gösterür

3014 bāġı yeşil ṭonı yeşil ḫaṭṭı yeşil meger teni
şol ebedī ḥayātıçun ḫıżra berāt gösterür

3015 bāġına ḥüsninüñ zevāl irmeye ḳala tā ebed
çün şefeteyni şeftalū ʿöşr ü zekāt gösterür

3016 nice ki yüzi ḥaccına ḳaṣd-ı ziyāret eyleyem
kāfer-i zülf i ḫāli gör lāt ü menāt gösterür

3017 zāhid eger yüzin göre zühdini şol dem unıdur
yüz yıl egerçi zerḳile ṣavm u ṣalāt gösterür

3018 dirlige iʿtimād eger yoḳdur u tīz geçer velī
ṣoḥbet anuñla bir nefes ʿömre sebāt gösterür

3019 hezārān dürlü şiʿr itmişdi bünyād
ki anuñ biñde birin ḳılmazam yād

3020 bes andan aġladı vü ḳıldı zārī
deñizler dökdi gözinüñ bıñarı

3021 feraḥşāduñ elini dutdı āzād
iletdi meskenine ḫāṭırı şād

beşāret dāden-i āzād feraḥşād-rā

3022 didi şāha girü baḫt oldı yāruñ
girü yüz dutdı devr i rūzigāruñ

3023 bu gice devletüñ ḳandīli yandı
bugün ṭāliʿüñ uyḫudan uyandı

3024 ʿināyet ḳapuların açdı ḳādir
saʿādet saçuların ṣaçdı ḳādir

121a

3025 çü olduḳ bir nefes yārıla hem-dem
zihī şādī zihī devlet zihī dem

3026 nitesin ḫoş mı ḫoş mısın nitesin
bu gice göresin ḥālüñ nitesin

3027 geçen gice ger altunıduñ iy şāh
bu gice kīmiyāsın olġıl āgāh

3028 ne dürlü emr olursa ḥāżır olġıl
dilerseñ biri biñ biñden bir olġıl

3029 ikilikdür bu yolda muṭlaḳā şirk
ṣoñ ucı cān yüzinde şirk olur çirk

3030 ḳaçan kim vaḳt ola yāra varası
ḳatı müşkildür anda yüz ḳarası

3031 bu olur yārıla bir olmamaḳdan
kişide fikr ü tedbīr olmamaḳdan

3032 ne yañıla ʿāceb birlikden ādem
ki birlikden durur kāyim bu ʿālem

3033 kimüñ kim göñli içre birlik oldı
iki ʿālemde aña dirlik oldı

3034 çü ʿaşıḳsın ṭalāḳın vir rıżānuñ
çü ṣādıḳsın rıżāsın vir ḳażānuñ

3035 ḫatā ʿışḳ olduġı yirde irādet
dilek maʿşūḳuñ olıgeldi ʿādet

3036 eger yüz yıl geçerse bir ʿamel ḳıl
ki üzülmeye ara yirde[47] bir ḳıl

3037 bular bu maʿrifetde germidiler
biraz dem saḫt bir dem nermidiler

121b

mükāleme-i ḫurşīd bā-dāya

3038 nigārın dirdi ögin azın azın
ḳıġırdı dāyaya ʿarż itdi rāzın

3039 ne resme yārıla söyleşdügini
nicesi birbirin ṣoylaşduġını

3040 ikisi şerbeti nūş itdügini

[47] "yirde" sözcüğü sehven iki defa yazılmış olmalı.

biri biriyle baş ḫoş itdügini

3041 keleci ḳapusın açduḳlarını
ḫaber yirine dür ṣaçduḳlarını

3042 bedīhī şiʿre başlaşduḳlarını
sevü ṣāḫıyla aşlaşduḳlarını

3043 yüzini görmege istedügin yār
aña cāñıla olduġın ḫarīdār

3044 ol aġlayu ḳaluban gitdügin bu
tamāmet anda bir bir n'itdügin bu

3045 daḫı didi ki iy maḥbūb dāya
ki saçuñ düne beñzer yüzüñ aya

3046 degememissin anuñ sen cemālin
bize bildürmemissiz vaṣf-ı ḥālin

3047 bu hergiz ol didügüñüz degüldür
bu tengri ṣunʿı bir turfanda güldür

3048 ki cennet gülşeninden üzdi rıḍvān
ḳoḳulamaġıçun getürdi rıḍvān

3049 velī gülde şeker gibi söz olmaz
nice sükker ki sükkerde ṭuz olmaz

122a

3050 özini her neye teşbīh iderler
başumıçun ki bī-tevcīh iderler

3051 güzellik kime kim ḥaḳdan ʿaṭādur
neye kim beñzedürlerse ḫaṭādur

3052 bu şiʿri başladı vaṣfında anuñ
işid imdi eger varısa cānuñ

şiʿr-i ẖurşīd
mütefāʿilün feʿūlün mütefāʿilün feʿūlün
(. . _ . _ / . _ _ / . . _ . _ / . _ _)

3053 bu dün ol ḳamer ki gördüm yürüridi şāl içinde
ne felek düşinde gördi ne melek ẖayāl içinde

3054 niçe yūsufuñ bahāsın yirise ḥelāl olsun
çü kemāl gösterüpdür bugün ol cemāl içinde

3055 iki ḳaşınuñ hilāli ki ulaşmış ay alnında[48]
bu ne ṣunʿ olur ki bedrüñ görinür hilāl içinde

3056 ṭudaġı nebāt u rengīn kelecisi cerb ü şīrīn
ʿacebā ki bislemişdür dili yaġ u bal içinde

3057 bu ne dürlü ḳurb u vuṣlat bu ne resm ẕevḳ ü ṣoḥbet
ki firāḳıdı müsellem girü ol viṣāl içinde

3058 ḳatı ḳalmadı mecālüm ḳatı müşkil oldı ḥālüm
ḳamu derdimendi ḥaḳa ḳomaġıl bu ḥāl içinde

3059 didi vü nevḥa ḳıldı aġladı bol
gözinden deñize yaş eyledi yol

3060 eyitdi dāya gözüñ nişe nemgīn
mübārek ẖāṭıruñı dutma ġamgīn

3061 bu deñlü kendüzüñ ḳayġuya virmek

[48] "alnında" sözcüğünden dolayı vezinde aksaklık olmuştur.

yiriken sükkeri aġuya virmek

122b

3062 eyü günüñi yavuz güne ṣatma
çü uçmaḳ naḳd ola cān oda atma

3063 ḥaḳḳa minnet ki bulduñ yār-ı maḥrem
otur ʿıyş eyle dün gün şād u ḫurrem

3064 ele girmişiken ḳadrin bil iy yār
ki zīrā degme yār olmaz vefādār

3065 buçuḳ dem ṣoḥbetinden olma ḫālī
çü furṣatdur ġanīmet gör bu ḥāli

3066 yañaġuñda eger zībā gülüñ var
anuñ gibi nevālu bülbülüñ var

3067 ṣabā gülzāruñıla hem-dem olsun
güli ʿarż eyle bülbül ḫurrem olsun

3068 çi ger bayḳuş olur vīrānelerde
yaraşur ṭūṭī sükker-ḫānelerde

3069 südile sükkerüñ ẕevḳin yarışdur
ġanīmetdür balı yaġa ḳarışdur

3070 ḥaḳuñ lüṭfıyıla bu çarḫ-ı gerdūn
bir işde bulına kim ola mevzūn

3071 iş ayruḳsımasun tedbīrüñüzden
ayırmasun çalap birbirüñüzden

3072 çü yüz biñ lüṭfıla bu sözi tedbīr
yine ḫurşīd öñinde ḳıldı taḳrīr

3073 nigārīnüñ biraz göñli yapıldı
yüregine sözile ṣu sepildi

3074 uru ṭurdı vü düzdi kendüzini
dilini dutdı vü açdı gözini

123a

3075 eyü ḫānlar düzetdürdi yiyesi
aġır ṭonlar yaraġ itdi giyesi

3076 bezetdi kendü ḫalvet-ḫānesini
kemişdi dām saçdı dānesini

3077 yavuz himmet degüldür bu hem eyi
ki ṭūṭī avlamaḳ ister hümāyı

3078 ʿaceb ḳayd u ʿaceb duzaḳdur ol ev
ki kendü hem av avlar hem olur av

3079 yaraġın düzdi ḳamu ol nigārīn
giceyi gözedür ki göre yārin

3080 gözi gitmedi ol gün şöyle başdan
güneyik çiçegi gibi güneşden

ṣıfat-ı şeb

3081 çü gündüz gülşeninden üzdi bir gül
gice ʿarż eyledi fülfül ḳaranfül

3082 felek nīline batdı nīlüfer hem
hevā yüzinde yir yir bitdi çigdem

3083 benefş oldı bu yir ü sūsen o gök
cihānuñ göñli ḳara vü ṭonı gök

3084 ḳızardup yüzin ol lāle yañaḳlu
didi iy dāya iy nerges ḳaraḳlu

3085 demidür gül göre nesrīn odaġın
semenler ḳarvaya reyḥān budaġın

3086 ḳadem rence ḳılup dildāra dek git
çü bünyādın sen urduñ sen tamām it

123b

3087 bu dün ʿāşıḳlaruñ miʿrācı olsun
felekler bu dünüñ muḥtācı olsun

3088 getür ḥammāma girsünler buları
dökünsün ṣu yirine gül ṣuları

3089 çıḳıncaḳ işbu ṭonları geyürgil
ol arada ḳarınların ṭoyurġıl

3090 bes andan biz daḫı ḥāżır duravuz
nitesi eylemek gerek görevüz

3091 ʿināyetler ḳıla ol ḥayy ü ḳayyūm
murādumdan benüm ḳılmaya maḥrūm

reften-i dāya vü āvürden-i feraḥşād-rā be-bāġçe

3092 çü dāya baş ḳodı ayaḳ götürdi
ol iki ʿāşıḳı vardı getürdi

3093 hemān kim gördi ol bāġı feraḥşād
aralıḳ yirde bir şāhāne bünyād

3094 hemān sāʿatda gitdi kendüzinden
ṣanasın yavı vardı yiryüzinden

3095 ne bilür ʿavratıdı ya er idi
hemān dem durduġı yirde eridi

3096 elinüñ biri āzāduñ elinde
birisi dāyanuñ servi ṭalında

3097 żarūret birle vardı ılu suya
ḥarīri yaʿnī gül ṣuyıyla yuya

ṣıfat-ı ḥammām

124a

3098 ṣoyundılar u girdiler içerü
ne vaṣf idem ne gördiler içerü

3099 divār ḳubbe cām-ı heft-rengī
ḫıtāyī ola ger girürse zengī

3100 gümişden ḳamu ḥavżı lūlesi zer
ṣuyı gülden ü güldānında ʿanber

3101 içine gire her kim bu ʿacebdür
tenine der yirine düzilür dür

3102 yanardı ʿūd aġacı külḫanında
ḳoḫusı burcalar cāmākanında

3103 anuñ gibi maḳāmıdı o ḥammām
ki uçmaġa olurdı andan inʿām

3104 teferrüc ḳıldılar anı ḥaḳınca
velī şeh-zāde iverdi çıḳınca

3105 ne ḥammām ez-bihiştī gülşenidi

çü yār anda degüldi külḫanıdı

3106 eger köşk ü sarā ger bāġ u gülzār
bu ḳamu yārıla gökçekdür iy yār

3107 eger uçmaḳda olmasa taḥallī
çi ṭamu baña çi firdevs-i aʿlī

3108 eger ṭamuda gösterdürse dīḏār
yidi ṭamu sekiz uçmaḳdur iy yār

3109 ılı ṣudan çü yunup çıḳdı bunlar
getürdi dāya yaḫşı dikme ṭonlar

3110 duʿā ḳılıp feraḥşāda geyürdi
dükeli resminüñ ḳaydın ḳayurdı

124b

3111 kemişdi başına bir cevherī tāc
ki şehler ḳamusı ol tāca muḥtāç

3112 dönüp āzāda geydürdi ṭonunı
bes andan ḥāżır eyledi ḫonını

3113 didi ṣunuñ ki size ṣundı devrān
anı kim düşde görmedi süleymān

3114 yiñ içüñ çün size el virdi furṣat
şarābı kim sikender gitdi ḥasret

3115 göz açuñ kim bu gice ol gicedür
ki menzilgāhıñuz ʿarşdan yücedür

3116 bu ʿālem kim size oldı müyesser
bilüñ kim degmeye olmaz müsaḫḫar

3117 ki meydānında ʿışḳuñ niçe biñ baş
başarımayıp oldı ḫurd ḫaşḫāş

3118 bu sözi çünki işitdi feraḥşād
sücūd itdi vü didi āferīn bād

3119 saña vü andan ol sulṭānnumuza
bu cān içindeki cānānumuza

3120 çalapdan ʿömr eger biñ yıl bulaydum
ki biñ yıl dün i gün vaṣfın ḳılaydum

3121 bu dem ki ḫoşlıġun şükrini iy cān
ödemeklige hergiz yoḳdur imkān

3122 eger taḳṣīrümüñ ʿöẕriñ dileyü
bilürsem ol daḫı eyüdür eyü

3123 bi-ḥamdi'llāh ki şāhum devletinde
daḫı siz ulularuñ himmetinde

125a

3124 başumuz yirdeyiken göge irdi
işümüz ḳalmışiken başa vardı

3125 ḥaḳīḳat kīmyāya irmüşüz çün
ki ḳara baḳıriken olduġ altun

3126 bir iki ṣundı dāya ḫāṭırıçun
ḳabūl itmez ne yisün ḫāṭırı çün

3127 hem andan ṣoñra şerbet ḳıldılar nūş
çü bildiler ki oldı ḫāṭırı ḫoş

3128 döñüp baş urdılar ḥaḳ ḥażretine
ṭaña ḳaldılar anuñ ḳudretine

3129 didiler şükr iy cebbār-ı ʿālem
ki żāyiʿ ḳılmaduñ biz ḳulları hem

secde-i şükr-kerden-i her dü vü ḥāżır şoden

3130 hezārān şükr iy ḳayyūm u iy ḥayy
ki yavuziken oldı vaḳtümüz key

3131 hezārān şükr iy deyyān u raḥmān
ki bize niʿmetüñ ḳılduñ firāvān

3132 hezārān şükr iy faʿʿāl ü ḳādir
ki girü devlet ü baḫt oldı nāṣir

3133 hezārān şükr ü muḫtār ı maʿbūd
ki senden ḥāṣıl olur dürlü maḳṣūd

3134 hezārān şükr iy hādī vü iy nūr
ki fiʿlüñ göñlümüzden ẓulmeti yur

3135 ki nice ḳahrı tebdīl ide lüṭfa
nitekim ḳanıla cān bula nuṭfe

125b

3136 bu resme yüz urup yalvardılar çoḳ
durur ḫurşīd bularuñ āgehi yoḳ

3137 başın yirden çü ḳaldurdı feraḥşād
görür durmışdur anda bir perī-zād

3138 ki ger görürise perrī ḫayālin
ileyinde bıraġa perr ü bālin

3139 başından aşaġa dek geydügi al
ḳamu ʿışḳ ögredür ger ḥīle ger al

3140 yüzini al ṭuvaġıla yaşurmış
niḳāb ucını gögsinden aşurmış

3141 feraḥşādı göricek ḳıldı sicde
feraḥşād anı gördi geldi vecde

3142 anuñ öñinde ol daḫı yüzini
yire urdı unutdı kendüzini

3143 ikisi birbiri öñinde bī-hūş
yire yüz urdı yatdı mest ü medhūş

3144 çü gördi dāya ḫurşīd-i zamānı
ki yārın gördi vü gitdi amānı

3145 ṭaġıtdı kendüzini dirşürimez
yüz urdı yatdı ṭarvanıp ṭurımaz

3146 ilerü vardı eydür iy dilārām
başuñ ḳaldur ögüñ dirşür ḳıl ārām

3147 çü ḥāżırlıḳ demidür olma ġāfil
ki ġāfil kimse ḳılmaz nesne ḥāṣıl

3148 elini aldı çıḳdı ṭaş işige
didi var yindek urġıl baş işige

126a

3149 elin al odaya var ol emīrüñ
ki ʿışḳıla ḳarışmışdur ḫamīrüñ

mükāleme-i ḫurşīd bā-dāya der-vaṣf-ı ḥāl-i ḫod

3150 didi iy derdümüñ dermānı dāya
vefā gencīnesinüñ kānı dāya

3151 işitdüm ḳadr gicesi ḳuru yaş
ne varsa yirde gökde indürür baş

3152 bu gice ḳadridi çün yārı buldum
anuñçun yüz urdum sicde ḳıldum

3153 gühersüz gözlere ol yüz görünmez
ki her dem yār ayaġında sürünmez

3154 ḫuṣūṣā buncılayın yār-ı nāzük
ne nāzük göz? ki nāzükbār-ı nāzük

3155 deñedüñ midi hīç bilin bıḳının
ne yaraşdur ol[49] ṭonları biçinin

3156 zihī bulmış yirin ol cevherī tāc
zihī ḫoş işlemiş ol bizi nessāc

3157 zihī öpmiş yüzini ol güherler
zihī ḳuçmış bilini ol kemerler

3158 nice baḳsun anuñ yüzine gözler
nice göyünmesün ʿışḳında özler

3159 nice irsün anuñ vaṣfına sözler
nice sürünmesün ṭozına yüzler

3160 eyitdi dāya iy serv-i ḫırāmān
yüri var ḫalvete gir olma ḥayrān

[49] "ol" sözcüğü "o" okunursa vezindeki aksaklık giderilir.

126b

3161 ben arduñca alam varam bu şāhı
ḳavuşduram bu dem ḫurşīde māhı

3162 niçe ülkeri ürkidem ḳatuñdan
çıḳaram zöhre gide ḫalvetüñden

3163 çü ḥāṣıl ola saʿdeyn-i_ ictimāʿī
bes iş idesin anda ictimāʿī

3164 göresin yüz ki hergiz görmedi göz
işidesin şeker-lebden güher söz

3165 çü geldi dāya şeh-zāduñ ḳatına
ki ilte ol nigāruñ ḫalvetine

3166 görür kim başı āzāduñ dizinde
yatur bī-hūş ne mürde ne zinde

3167 didi ṭur gidelüm kim baḫt-ı yāruñ
ki saña muntaẓırdurur nigāruñ

3168 çü muḫliṣsin bu demde der-ḫaṭarsın
ḫaberdār ol neyiçün bī-ḫabersin

3169 başuñ ḳaldur yirüñden cüst ü çālāk
ki yārī ḳıldı saña ḳādir-i pāk

3170 uru ṭurdı feraḥşād eydür iy cān
çü gördüm ʿaḳlum oldı deng ü ḥayrān

3171 nitekim vardur anda ʿaḳl-ı kāmil
bu biz ḳullarda daḫı ʿışḳ-ı ʿāmil

3172 çü ṭālib geldi ʿışḳ u ḥüsn maṭlūb
biri rāġıbdur anuñ biri merġūb

3173 budur raġbet ki ol mergūba rāġıb
göricek göre baş urmaġı vācib

127a

3174 hemān sāʿat ki gördüm sicde ḳıldum
sücūda vardum u ḥayretde ḳaldum

3175 ḳalanın siz bilüñ biz ne bilelüm
ne ḳulluḳ kim buyurasız ḳılalum

3176 buġur şimdi ki ol gözden ṭolundı
ṭapuñ lüṭfından uş bunda bulundı

borden-i dāya feraḥşād-rā be-ḫalvet-ḫāne

3177 feraḥşāduñ elini aldı dāya
iletdi arḫun arḫun ol araya

3178 girü baş urdı ol dem ṭaş işikde
yaraşurdur hemīşe baş işikde

3179 çü girdi içerü ol kān-ı sükker
nigār üsdine saçdı dürr i gevher

3180 güherler kim götürmişdi feraḥşād
maḳāmından getürmişdi feraḥşād

3181 bir iki dānesin ḫarc itmişidi
ḳalanın kendüde derc itmişidi

3182 hemān dem gevherüñ dürcini açdı
avuçladı nigār üsdine saçdı

3183 bu aña ol buña saçdı saçular
çü yoḳdur kimse birbirin saçular

taʿaccüb-kerden-i ḫurşīd cevāhir-rā

3184 çü ḫurşīd anı gördi ḳaldı ḥayrān
ki bu dürler nedür böyle firāvān

127b

3185 bu yigit buncadur āvāreyidi
ġarīb ü bī-nevā bī-çāreyidi

3186 vücūdın buña ṭoġratmışıdı ʿışḳ
ʿadem milkine uġratmışıdı ʿışḳ

3187 buları buña kim virmiş ola kim
ki her bir dānesi degir bir iḳlīm

3188 feraḥşād añladıkim ol nigārīn
taʿaccüb ḳıldı bu dürler nis̲ārın

ʿöz̲ür-ḫosten-i feraḥşād

3189 ḳodı şol dem öñinde girü başın
aḳıtdı ḳaṭre ḳaṭre gözi yaşın

3190 didi iy şehriyār u yār-ı yarar
nedür yāḳūt u laʿl ü dürr-ü şeh-vār

3191 çü ʿaybum bilürem yüzleme dek dur
saña cānlar nis̲ār itmek gerekdür

3192 ser-ā-ser külli ʿaybam beni bildüñ
ḳamu ʿaybumıla maḳbūl ḳılduñ

3193 zihī lüṭf u zihī kān-ı kerāmet
ki yüz bin cān buña olsun ġarāmet

3194 çü ʿarż itdi bu sözi ol nigāra
nigārın ṭutdı vü çekdi kenāra

3195 eyitdi cān-ı men budur ṭarīḳat
benüm sensin senüñ benven ḥaḳīḳat

3196 gerek kim bu sözi bellü bilesin
ki ölmekde vü dirilmekde bilesin

128a

3197 ümīḏümüz bu olsun ittifāḳī
ki ḥaḳ göstermesün hergiz nifāḳı

ḫonden-i āzād-rā berāy-ı meclis ve s̱enā-goften-i āzād

3198 didi iy dāya gel di ol yigide
gerekmez kim begini ḳoya gide

3199 melāletde bileydi gice gündüz
beşāretde neyiçün yaşara yüz

3200 cihānda bir anuñ gibi ḳanı yār
ṭuz etmek gözedici vü vefādār

3201 ki ḳādir tengri andan şākir olsun
iki ʿālemde ḫayrı ḳarşu gelsün

3202 yügürdi dāya aldı geldi anı
bu ḥāli gördi vü şād oldı cānı

3203 baş urdı didi yüz biñ şükr iy ḥaḳ
gümānum bu gice oldı muḥaḳḳaḳ

3204 dilegüm buyıdı dün gün çalapdan
ki bizi ḳurtara derd ü taʿabdan

3205 bi-ḥamdi’llāh bugün irdüm murāda
ki siz ikiyi gördüm bir arada

3206 dilerem girü bu vuṣlat ḥaḳıyçun
daḫı vuṣlatdaġı ḫaṣlet ḥaḳıyçun

3207 dilerem girü bu ḫalvet ḥaḳıyçun
daḫı ḫalvetdaġı selvet ḥaḳıyçun

3208 dilerem girü bu furṣat ḥaḳıyçun
daḫı furṣatdaġı ruḫṣat ḥaḳıyçun

128b

3209 bu birlik ayrulıġa dönmeye hīç
ḳamu ṭoġrulmış işler olmaya pīç

3210 buyurdı ezdiler şekker cülābı
cülābuñ üstine dökdi gül-ābı

3211 eline aldı ḫoş bir kepçe altun
niḳāb altında içdi bir ki ḫatun

3212 tekellüf ḳıldı andan şāh-zāde
bir iki içdi vü ṣundı āzāde

3213 çü āzādıla dāya itdiler nūş
duʿā ḳıldılar oldı vaḳtleri ḫoş

3214 işāret ḳıldı ḫurşīd-i zamāne
ki gele düze muṭribler terāne

3215 içerü girdi birḳaç ḳaravaşlar
yañaḳlar çinler ü beñler ḥabeşler

3216 ḫıṭā gözlü ḫoten yüzlü tamāmı
ʿacem sözlü ʿarab ṭuzlu tamāmı

3217 ḳıya baḳışları cānlar sökerler
ḳaraḳ ḳaḳışları ḳanlar dökerler

3218 baḳasın her biri bir dürlü raʿnā
dükeli birbirinden ḫūb u zībā

3219 buñunla kim bulardur şūḫ u şengül
ki bülbül dilleri vü kendüler gül

3220 eline her birisi aldılar sāz
çü sāzı çalmaġa ḳıldılar āġāz

3221 şu resme şāḏılıḳ ṭoġdı bulardan
ki odlar ḳopdı yüz biñ bir cigerden

129a

3222 eger ḥāżır olaydı anda zöhre
şoloḳ sāʿatda çāk ideydi zehre[50]

3223 çü sāz āvāzın işitdi feraḥşād
firāḳ u derd ü ʿışḳın eyledi yād

3224 hem añdı ʿişretin hem begligini
ḫalāyıḳ içre dürlü dirligini

3225 hem añdı ʿişretini ḫoşlıġını
hem andan ṣoñra derd ü ḥasretini

3226 gözinden ḳaṭre ḳaṭre yaş aḳıtdı
bir āh itdi vü düşdi ʿaḳlı gitdi

[50] "zehre" sözcüğü, "zehze" okunacak biçimde yazılmıştır.

3227 çü ḫurşīd anı gördi dutdı başın
niḳāb ucıyla sildi gözi yaşın

3228 güler gül yüzine gül ṣuyı ṣaçdı
ögin dirdi vü nergis gözin açdı

3229 ʿaceb şehe bu işler ögşüm mi
yaḫūd ögüm midür yoḫsa düşüm mi

3230 aġular içmişem hicrān elinden
yir isem dün ü gün vuṣlat balından

3231 geçe yıllar henūz acısın anuñ
dimāġından ıraġ olmaya cānuñ

3232 hele ḥaḳ tengriye çoḳ şükr ü minnet
ki zaḥmetler ṣoñına oldı rāḥat

3233 sen olduñ destgīri ben faḳīrüñ
ki ḳādir tengri olsun destgīrüñ

3234 işāret ḳıldı muṭriblere ḫatun
ki nesne eydeler maṣnūʿ u mevzūn

129b

3235 çü söze başladı ol şīvegerler
aḳıtdılar ağızlardan şekerler

3236 çü dürlü naġme birle ün çekerler
ne sükker her biri dürler dökerler

3237 ser-āġāz itdiler ʿuşşāḳ evinde
bu şiʿr oḳıtdı ol müştāḳ evinde

ḫonden-i muṭribān şiʿr-i ḫurşīd-rā
mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
(. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _)

3238 bu gice ḳadr gicesi midür yaḫūd miʿrāc
iy nice ḳadre irenler bu giceye muḥtāc

3239 bu gice şol gicedür kim irişmedi edhem
ḫazīnesini ḫarāb itdi taḫtını tārāc

3240 bu dem daḫı ol demdurur ki şevḳinden
eliyle kendüyi berdār eyledi ḥallāc

3241 ḥaḳuñ ʿināyet i lüṭfını gör ki ben ḳulına
müyesser eyledi aylaḳ ne rişvet ü ne ḫarāc

3242 hezār şükür ki sulṭānumuñ vücūdıyla
bezendi köşk ü ṣarāy u yaraşdı taḫtıla tāc

3243 birikdi ʿāşıḳ u maʿşūḳ ulaşdı derde devā
ḳavışdı çeşmeye teşne irişdi avına aç

3244 viṣāli naṭʿınuñ üstinde ruḫı ruḫa ḳoyan
oyunlar oynamışamdur ki denk olur leclāc

3245 ḳıyās idüñ bu aralıḳda ġuṣṣaya ne degir
çü almışam bugün iy dost şādılıḳdan bāc

3246 zihī saʿādet ü iḳbāl ü baḫt ḫurşīdüñ
beriyye zaḥmetini görmedin ḳılısar ḥāc

130a

3247 eyitdiler bu şiʿri nāleyile
yudılar gül yüzini jāleyile

3248 şunuñ gibi ṣafā virdi ol āheng

ki oturanlar oldı ḳamusı deng

3249 ṣanasın güllere bülbül ḫaber dir
yaḫūd ṭūṭīler üşmişdür şeker yir

3250 ġanī oldı feraḥşādıla āzād
duʿā ḳılup didiler āferīn bād

3251 ki bizi ölmişiken uş dirürdüñ
götürdüñ yirden ü göge irürdüñ

3252 ne maḳṣūdūñ ki vardur tengri virsün
neye kim göñlüñ irer elüñ irsün

cevāb-ı feraḥşād

3253 nigārīn eydür iy pāk-iʿtiḳādum
benüm yirlerde göklerde murādum

3254 buyıdı ki viṣālüñe ireydüm
saʿādetlü cemālüñi göreydüm

3255 ḫaḳa şükr istedügüm baña virdi
ki göñlüm irdügine elüm irdi

3256 bu birlik gülşenine dilegüm ol
ki ayrulıḳ ḫazānı bulmaya yol

3257 baş urup ḳıldılar bunlar duʿālar
duʿālardan olur derde devālar

3258 duʿāsuz kimseye dermān bulınmaz
emīn olmayana āmān bulınmaz

130b

3259 çü ol şiʿri işitdi şeh feraḥşād

cevābında bu şiʿri ḳıldı bünyād

şiʿr-i feraḥşād

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _)

3260 be-ḥaḳḳ-ı dost budur ḳadr ü hem budur miʿrāc
ki yār yārıla ḫalvetde eyleye kengāc

3261 şeref dükelisi dilberdurur ki der-ber ola
başumıçun ki degül gülşen ü cinān muḥtāc

3262 göñül murādı ḥaḳuñ fażl-ı lüṭfıdur yoḫsa
murādı kimse bu ʿālemde itmez istiḫrāc

3263 firāḳ derdine dilberden özge var mı devā
hezār ʿīsī-i meryem bulıbilürse ʿilāc

3264 senüñ keremlerüñ irürdi beni bu lüṭfa
nite ki kaʿbe ḥaremīne azmışı ḥuccāc

3265 baña bu ġuṣṣa deñizinde ʿışḳun oldı gemi
131a
vegerni aşmışdı başdan iy canum emvāc

3266 şükür ki lüṭfuña ṭuş eyledüñ feraḥşādı
niçe niçe i dosut[51] belā oḳına amac

3267 hem ol sāʿatda anı yazdı āzād
didi ḫatun ki tizcek dutuñuz yād

3268 ikisin bile eydüñüz mükerrer
kim ola göñlümüz gözi münevver

[51] Vezinden dolayı “dostu” sözcüğü, “dosut” biçiminde yazılmış olmalı.

3269 girü başladı bülbüller fiġāna
ḫurūş itdi def ü çeng ü çeġāna

3270 ol iki ʿāşıḳuñ şiʿrin ol dem
eyitdiler ki ḥayrān ḳaldı ādem

3271 daḫı germ oldı varduġınca ṣoḥbet
gümān eksildüginçe artdı raġbet

3272 işāret ḳıldı dökdiler yiyesi
egerçi kimseye yoḳdur yiyesi

3273 ḳuş etleri vü nuḳl ü şekkerīler
bişürmiş ḥūriler düzmiş perīler

3274 getürdiler ü ḳodılar müretteb
hezārān çāşnī olmış mürekkeb

3275 melik-zāde çü bir niʿmet ṭoyupdur
ki uçmaḳ niʿmetinden el yuyupdur

3276 çü şeh meyl itdügini bildi ḫurşīd
feraḥşāda tekellüf ḳıldı ḫurşīd

131b

3277 didi iy derdlü göñlümüñ devāsı
yiyesi gelicek budur yiyesi

3278 ki ṣunalar bir iki ḫāṭırıçun
elin çeke dilemez ḫāṭırıçun

3279 egerçi ṭapuña lāyıḳ degüldür
velī ḫātırları şād eyle güldür

3280 elümüz bir çanaġa girsün āḫir
gözüm ol lüṭf daḫı görsün āḫir

3281 feraḥşād eydür iy zaḫmuma merhem
ki ʿālem ḫalḳıdur ʿışḳuñla ver-hem

3282 göñül andan ki vaṣluñ ṣoylamışdur
beni ʿışḳunla dāyim ṭoylamışdur

3283 çü vaṣluñ niʿmetinden cān ola sīr
bes ol cān ten ġıdāsını nite yir

3284 çü ḳılursın baña her dem tecellī
be-küllī ḥāṣıl olmışdur tesellī

3285 bu ẕevḳile ne yiyesi yiridür
ṭolupdur ol ki yiyesi yiridür

3286 hem andan ṣoñra kim bu sözi didi
nigārīn göñliyiçün ṣundı yidi

3287 çü götrüldi ṭaʿām u ḳalmadı rīḳ
muraṣṣaʿ bir legence altun ibrīḳ

3288 içi ṭolu gül-ābı itdi ḥāżır
ki elin yudı ol mihmān-ı nādir

3289 ṣaçudan ol ki ṣaçıldı dürerler
buyurdı anı muṭribler direrler

132a

3290 duʿālar ḳılıban gitdi dükeli
ḥaşer ṭaġıldı ḫalvet ḳaldı ḫālī

3291 alup āzādı dāya gitmişidi

odaya iltüp ikrām itmişidi

ḫurşīd feraḥşād-ra bister keşīden

3292 feraḥşāduñ nigārīn aldı elin
döşek üstine eltip ṣordı ḥālin

3293 didi iy tengrinüñ raḥmetlerinden
nitesin furḳatüm zaḥmetlerinden

3294 didi hicrān egerçi az degüldür
ṣoñı vaṣl olıcaḳ yavuz degüldür

3295 didi ol cevri kim nūş eyledüñ sen
anuñ ʿöẕrin nitesi dileyem ben

3296 didi ol vaḳt anuñ ʿöẕrin diledüñ
ki görmedin sevüme diş biledüñ

3297 didi çün ʿışḳuma böyle uyarduñ
beni görmemege nite doyarduñ

3298 didi vaṣluñ görinürdi gözüme
tesellī ḥāṣıl olurdı özüme

3299 didi olduñ baña çün ārzūmend
idindüm ʿışḳuñ ipin boynuma bend

3300 didi şāhā egerçi acıdur şevḳ
iki başdan olacaġaz virür ẕevḳ

3301 didi sende çoġı benüm sevümdür
didi sendeki benüm pertevümdür

132b

3302 didi ḥālüñi bildüm iy güzel şāh

didi bilür benüm sırrumı allāh

3303 didi görseñ ki ben nice göyündüm
didi bī-çāren uş yandum söyündüm

3304 didi kim varıdı bile didi sen
didi kim yoġıdı anda didi ben

3305 didi şimdi nedür ḥālüñ didi ḫoş
velī serpīçeñ eyler gözlerüm yuş

3306 dirīgā ol cemālüñüñ niḳābı
ki ḳılur gözüme dürlü ʿaẕābı

3307 meger mihrüñ baña bayıḳ degüldür
veyāḫūd gözlerüm lāyıḳ degüldür

3308 ki ola ol güneş yüzden münevver
vegernī şöyle ḳaluram mükedder

3309 niçeme sen güneşsin ẕerreyem ben
ḳatuñda maḥv olupdur cānıla ten

3310 egerçi ẕerre kemterdür ḫayāli
dirīġ itmez güneş andan cemāli

3311 ne ola ol güneş yüzden sen iy yār
idesin lüṭfuñıla her dem īs̱ār

3312 vegerçi dünyede çi ben çi ḫuffāş
yüzüñ nūrın görüp boş olmasun yaş

3313 egerçi çoḳ edebsüz söyledüm ben
ḳayurmaz rızḳuma cehd eyledüm ben

3314 nigārīn eydür iy server revā mı
ki girü derde degşürmek devā mı

133a

3315 yüzilsün yüz ki senden örtineler
kesilsün baş ki senden ṭartınalar

3316 ne yüz yüz biñ cihānı ṣatmışam ben
ki başum ʿışḳuñıla çatmışam ben

3317 fidīdür saña cānum varısa yüz
nedür ten tende bir baş başda bir yüz

3318 ki ṭapuñdan dirīġ idem ben anı
benüm ḥaḳḳumda dutma bu gümānı

3319 ḥaḳuñ ḥaḳḳı ki inanġıl baña sen
dü ʿālem bir yaña vü bir yaña sen

3320 çalap kim gözlere ʿibret ḳomışdur
yüzümde bir ʿaceb ḳudret ḳomışdur

3321 kimüñ kim baña olsa gözleri ṭuş
gider ʿaḳlı olur elbette bī-hūş

3322 anuñçun yaşmışam yüzüm gözüñden
ki görüp gitmeyesin kendüzüñden

3323 ḥaḳīḳatda seni ṣaḳladum iy dost
nedür bu bir süñük süñükde bir post

3324 eger sen kendüzüñe inanasın
meḥekkini yüzümüñ ṣınayasın

3325 gice gündüz ḫod anı isterem ben
ki yüz senüñ gibiye gösterem ben

ber-dāşten-i ḫurşīd niḳāb-rā

3326 didi vü cünbişe geldi ḳalemler
ki ıraġ ol ḳalemlerden elemler

133b

3327 niḳāb altında bir naḳş itdi peydā
ki biñ naḳḳāş olur ol ḳaşda şeydā

3328 niçe şāh-i zamānī vü kilāyūn?
anuñ bir noḳṭasında deng ü mecnūn

3329 mürekkeb nūr-u pāk ü *ṣıbġatu'llāh*[52]
müretteb lüṭf u vāfir raḥmetu'llāh

3330 muṣavver cān leykin ten yüzinde
mükerrer nūr leykin cān yüzinde

3331 münevver şemʿ-i cān pervāne anda
mükemmel ḥüsn-ü ḫulḳ efsāne anda

3332 müberrādur ʿuḳūlüñ ṣanduġından
muʿarrādur nüfūs inanduġından

3333 göz irdükce cemāl-ender-cemāl ol
söz irdükce kemāl-ender-kemāl ol

3334 egerçi ḫānumān iltür ḫayāli
velī cān u cihān iltür viṣāli

[52] **ṣıbġatu'llāh:** "*Allah'ın boyasıyla boyandık*. Boyaca O'ndan daha güzel olan kim vardır? Biz yalnız O'na kulluk ederiz" (deyin). (Bakara 2/138)." âyetinden kısmî iktibas.

3335 güherler gösterür ol dür mubaṣṣar
şekerler derc ider dürc-i mücevher

3336 ṭuzaġında hezārān dil giriftār
ṭudaġında hezārān cān şekerbār

3337 giceden sünbüle leykin seḥerde
güneş devrin dutar devr-i ḳamerde

3338 ne sözlerdür ki sözler cümle sözler
ne gözlerdür ki gözler ḳamu gözler

3339 ne baḳışdur ki ḳaḳışdur ḳaraḳlar
ne ḳaḳışdur ki yaḳışdur ḥaraḳlar

134a

3340 ḳavışmış ol ḳara ḳaşlar hilāli
yüzin gösterdi üstinde ḫayāli

3341 feraḥşādı çü iḥsās itdi ḫurşīd
ki andan ḳalısar maḥrūm u nevmīḏ

3342 yazuḳdur şemʿüme cān atmasun dir
benüm cemʿümde bī-cān yatmasun dir

3343 yüzini açdı vü ḳuçdı ḥabībi
çü bildi derdinüñ oldur ṭabībi

3344 başını nāzıla ḳodı dizine
yüzini lüṭfıla urdı yüzine

3345 çü ṣaldı şuʿle meh-tāb üstine ḥūr
melekler oḳıdı *nūrun ʿalā nūr*[53]

3346 zihī bostān ki medḥ eyler melekler
zihī reyḥān ki ʿışḳ iltür felekler

3347 hemān dem ḳoḫusın aldı meşāmı
muʿaṭṭar oldı her būyuñ mesāmı

3348 anuñ daḫı başından gitdi hūşı
bunuñ daḫı içinden ḳopdı cūşı

3349 ikisi birbirini ḳuçmışıdı
ḳuşı ʿaḳluñ yuvadan uçmışıdı

3350 kimesne yoġıdı ol demde ḥāżır
ki ola bunlaruñ ḥāline nāżır

āmeden-i dāya be-tecessüs-i işān

3351 birazdan dāya eydür bir varayım
biri biriyle n'eylerler göreyim

134b

3352 bularuñ şimdi nāzük ḥāli vardur
zihī baḫtulu cānlar ki bulardur

3353 bu vuṣlat gicesi ḳutlu gicedür
bilür ṭūṭī şeker ṭadı nicedür

3354 yilüp geldi dimedi hīç ḫalḳa

[53] **nūrun ʿalā nūr**: "Allah, göklerin ve yerin nurudur. O'nun nurunun temsili şudur: Duvarda bir hücre; içinde bir kandil, kandil de bir cam fânûs içinde. Fânûs sanki inci gibi parlayan bir yıldız. Mübarek bir ağaçtan, ne doğuya, ne de batıya ait olan zeytin ağacından tutuşturulur. Bu ağacın yağı, ateş dokunmasa bile neredeyse aydınlatacak (kadar berrak)tır. *Nur üstüne nur.* Allah, dilediği kimseyi nuruna iletir. Allah, insanlar için misaller verir. Allah, her şeyi hakkıyla bilendir. (Nur 24/35)." âyetinden kısmî iktibas.

ḳulaġını ḳapuya ḳıldı ḥalḳa

3355 divārdur diyesin düpdüz ḳulaġ uş
veyāḫūd ḳapusıdur ḥalḳa der-gūş

3356 aṣıldı perde gibi perdeden ṭaş
hem urdı perde gibi ḳapuya baş

3357 cevāb işitmedi ol ikiden bir
ol uçdan düşdi dāya göñline kir

3358 içerü girdi gördi ol iki nūr
şuʿāʿı birbirini ḳıldı rencūr

3359 eline aldı güldān aġzın açdı
ḳızıl gül üstine gül ṣuyı ṣaçdı

3360 gül-ābıla buları ḳıldı çün ter
tutuzdurdı şoloḳ dem müşk ü ʿanber

3361 ikisinüñ daḫı ögi dirildi
çü ḥaşr oldı hem öldi hem dirildi

3362 görüben dāyayı taḥsīn iderler
aña bu ḥāleti taʿyīn iderler

3363 eyitdi dāya iy el bir idenler
ikilik resmini taġyīr idenler

3364 biriküñ bile ṭaġıtmañ dilüñüz
uzatmañ illā kāṭʿ itmeñ dilüñüz

135a

3365 ġanīmet bilüñ āḫir furṣatuñuz
müşerref ḳıluñ āḫir ṣoḥbetüñüz

3366 mükerrem dut ḳonuġuñ ṣubḥ olınca
ki cānuñ cān eritmişdür bulınca

3367 bu resme bir iki söz itdi dāya
duʿā ḳıldı vü döndi gitdi dāya

kemer-i feraḥşād-rā vā-kerden-i ḫurşīd

3368 ol iki anda ol dem şād u ḫandān
biri birisinüñ ḥüsnine ḥayrān

3369 nigārīn gördi kim ṣu başdan aşdı
feraḥşāduñ ḳuşaġın ṣundı şişdi

3370 el urup şeşdi cümle bağlarını
gerek seyride hüsni bağlarını

3371 ḥicāb iki ṭarafdan oldı zāyil
aña degin ki tevḥīd oldı ḥāṣıl

3372 zihī birlik ki dirlik gölgesidür
zihī gevher ki erüñ bilgesidür

3373 irişdiler çü el virdi zamāna
hemān cān cāna vü gönlek yabana

3374 degül gönlek ki ol ortada biñ cān
gözüñe görünürse düşmenüñ ṣan

3375 zihī devlet ki birikdi iki yār
ṣunuñ gibi ki gönlek oldı aġyār

3376 zihī bülbül ki vuṣlat buldı gülden
ṣunuñ gibi ki ayrılmış gönülden

135b

3377 zihī furṣat ki maḥkūm oldı maʿṣūḳ
şunuñ gibi ki yüz döndürmez ayruḳ

3378 zihī ṣoḥbet ki el virdi bulara
şunuñ gibi ki geldiler kenāra

3379 zihī ḫalvet ki yoḳdur hīç deyyār
şunuñ gibi ki ne aġyār u ne yār

3380 zihī raḥmet ki yārī ḳıldı maʿbūd
şunuñ gibi ki ḥāṣıl oldı maḳṣūd

3381 ḳamu ḳullaruñ iy sulṭān-ı ekber
murādın eyleyüvirgil müyesser

3382 ne kim maʿṣūḳ u ʿāşıḳ vardurur uş
bularuñ gibi olsun vaḳtleri ḫoş

3383 döşege girdi ʿuryān oldı iksi
ḥarīr içinde bir cān oldı iksi

3384 şunuñ gibi ḳuçuşdılar ṣalup ḳol
ki ol budur diyesin yāḫu bu ol

3385 diyeydi bunları kim görse ol dem
ki āb-rūy-ı ṣanemdür yoḫsa ādem

3386 kenār içinde ʿārī istiʿāre
bu anı ol bunı çekdi kenāre

3387 girişdi birbirine ol delüler
dirişdi ṣulu ṣulu şeftelūler

3388 degül şol şeftelū kim ir eger giç
budaġından diricek ḳalmaya hīç

3389 velī şol şeftelū kim biñ eger yüz
diricek biñ daḫı ṣarḳar ki uş üz

136a

3390 velī yüklerile dirseñ bilinmez
zihī budaḳ ki hīç kimse ilinmez

3391 zihī şīrin ki şerḥ itsem mükerrer
ṭudaġumdan dökilür şehd ü şekker

3392 ḳıyās idüñ nicesi ḫoşdur ol nūş
ki ẕikrinden ṣulanur aġzumuz uş

3393 ne uzatmaḳ gerekdür çün bilürsin
ya ḳılduñ geçdi ya ḳılıdurursın

3394 ki ol vuṣlat gicesi ne gicedür
nedür bunlaruñ aḥvāli nicedür

3395 dükeli devr içinde olmaz eksük
çeker ḥāllü ḥālince her biri yük

3396 ḳaçan vuṣlat bula maʿşūḳ u ʿāşıḳ
feraḥşādıla ḫurşīd oldı bayıḳ

3397 gehī ʿöẕr ü niyāzıdı gehī nāz
gehī taḳrīr-i keşfidi gehī rāz

3398 gehī birbirisine oldılar ṣarf
ki muḥtāc olmamışdı ṣavtıla ḥarf

3399 gehī ʿöẕrin dilerler ol ḫayālüñ

gehī şükrin ḳılurlar ol viṣālüñ

3400 gehī gül gibi olurlardı ḫandān
gehī bülbül gibi eylerlerdi_efġān

3401 gehī bu ṣoḥbete şādān olurlar
gehī bu ḳudrete ḥayrān ḳalurlar

3402 gehī huşyār ü geh bī-hūş olurlar
gehī gūyā gehī ḫāmūş olurlar

136b

3403 seḥer vaḳti olıcaḳ şöyle ḥayrān
göñülden bunlar ırağ itmedi cān

3404 ne iş oldı ki anı itmediler
ne yol ḳaldı ki aña gitmediler

3405 meger şol bir işi kim nefs işidür
ki anuñ menbaʿı irkek dişidür

3406 bular meyl itmediler aña hergiz
egerçi biri erdür ol biri ḳız

3407 buları şöyle ʿışḳ itmişdi ḥayrān
ki deprenmezdi aṣlā nefs-i ḥayvān

3408 ne göñülde ki aña ʿışḳ ide yol
yaḳar başdan başa nefs eyleyen ol

3409 muʿayyendür ki her nefsi baṣar ʿışḳ
niçe ḳurulmış işleri yaṣar ʿışḳ

3410 ne yirde varısa çün ʿışḳ eydür
anı nefsānī işlerden arıdur

3411 çü ʿaḳlı ʿışḳ ider maʿzūl ü ʿāṭıl
olur elbetde nefs ol demde bāṭıl

3412 anı ʿāşıḳ bilür kim ne direm ben
ki her bir beyte ne cānum yirem ben

3413 şular kim ʿışḳa müstaġraḳ degüldür
gümān iltür ki bu söz ḥaḳ degüldür

muḳaddeme-i ḫurşīd der-reften-i feraḥşād

3414 didi ḫurşīd ki iy cānum cihānı
zamānum ʿömrüm ü ḳanum revānı

137a

3415 vücūd ilinde mevcūdum feraḥşād
iki ʿālemde maḳṣūdum feraḥşād

3416 gözüm sensüz cihānı görmesün cān
canān sensüz cināna girmesün cān

3417 seni ḫod kimse görmekden uşanmaz
seni ṣanan cihānda kimse ṣanmaz

3418 şu gündüz gicedür kim sensüz oldı
gice gündüzdurur çün seni buldı

3419 velī bu iki yüzlü devr şindi
ki bir yüzi ḫotendür biri hindī

3420 gerek çīni ḥabeşden göstere ol
çi ger ẓulmet güneşden göstere yol

3421 ḫıtāy ı şām ilinde ʿadl idiser
özini ẓulm ü ẓulmet beẕl idiser

3422 ḳalem gibi göñülde gizlü sözi
ʿayān eyler görür kim baḳsa gözi

3423 ṣabāḥ alnuñ aġından reng alısar
mesā saçuñ tilinden teng olısar

3424 ṣabā ʿışḳumuzuñ rengin belürdür
hevā resmümüzüñ yengin belürdür

3425 güneş örtenmeyüp gösteriserdür
kim örtem dirse muṭlaḳ derd-i serdür

3426 sen ol yüzlere yüz gösterme gündüz
ki anda ola ḫalḳuñ gözi düpdüz

3427 ne sırra kim ṭudaş olmaya ġammāz
olur ṣādīlıḳ[54] anda çoġ ġam az

137b

3428 bes eyle olsa sen n'itmek gereksin
ṭuruban odaya gitmek gereksin

3429 otur anda bayaġı ṭonuñı gey
gözetgil ṭoḳunı vü açuñı key

3430 gice vaḳt olduġı dem vara dāya
getüre seni girü bu araya

3431 seḥerden giceye dek ṣovḳuñı gör
giceden irteye dek ẕevḳuñı gör

3432 çü aḫṣām ola ben kemter kemīne

[54] "ṣādīlıḳ" sözcüğü "ṣādīlaḳ" okunacak biçimde harekelenmiştir.

göyerven girü bu devlet demine

3433 ki her bir dem bu demde bir ḳademdür
ḳalanı düm düm ü dem dem ʿademdür

3434 keremden örte ol settār tengri
yavuzı ḳahr ide ḳahhār tengri

rencīde-şoden-i ḫāṭır-ı feraḥşād

3435 bu sözi çünki gūş itdi feraḥşād
içi ḳopdı vü cūş itdi feraḥşād

3436 didi aġlamsınuraḳ yirmürürek
ne ḳatlansun nice doysun bu yürek

3437 ḳatı āh itdi vü gögsin ütürdi
yaturken dik uru ṭurdı oturdı

3438 işitmişem bugün ḳırḳlar yidiler
firāḳuñ bir günin biñ yıl didiler

3439 bu böyleyken mübārek vaṣluñ iy şāh
nicesi degşüreven fürḳata āh

138a

3440 ne dirsin iy büt-i ʿālem ne dirsin
beni şol dem depeler ġam ne dirsin

3441 ki senden ayru düşem bir nefes ben
yaḫūd ayrılmaġa ḳılam heves ben

3442 öküş lüṭf u keremler görmüşiken
işüm ḫayr olduġını bilmişiken

3443 eñ öñdin ʿışḳuña seyr itmişiken

ṣoñ ucı ʿāḳıbet ḫayr itmişiken

3444 kemāli naḳṣa degşürmek revā mı
getürüp girü göndermek revā mı

3445 ne sehv oldı ʿaceb ben bī-nevādan
ki nefret dutdı göñlüñ ol hevādan

3446 edebsüzlikler itdi dutmaġıl ṭaḳ
ġarībem aña baḳma ḥālüme baḳ

3447 buyurmazsañ ki ʿafv idem birikem
revā gördüñ mi dergāhdan sürikem

3448 müdebbir gerçi tedbīr eyle ḳıldı
ne ḳılam çünki taḳdīr eyle ḳıldı

3449 çıḳar bir nehyiçün uçmaḳdan ādem
yaḳılur bir ḫaṭādan cümle ādem

3450 bu gice bunda çün olduñ ḫırīdār
baña ḥāṣıldurur uçmaġ u dīdār

3451 behiştden kim dileye yüz çevürmek
ya dīḏārı görürken göz çevürmek

3452 ṭapuñdan beni küstāḫ eyleyen sen
ki yol buldum ḳapuñdan içerü ben

138b

3453 eger raḥm idesin raḥmet senüñdür
ve ger ḳınarısañ ḥikmet senüñdür

3454 ne miskīn olmışam ben ḳanı gice
ḳara göñlüm nice ṣabr ide nice

3455 ṣabāḥa çıḳmaġa yoḳdur payandan
giceye kim irişür ḳanı ḳandan

3456 iş ikidür irem mi irmeyem mi
güler yüzüñ görem mi görmeyem mi

3457 bu çarḫuñ bir nefes biñ seyri vardur
ki her seyrinde şerri ḫayrı vardur

3458 bize ḳanḳısı gele bilmezüz uş
ki ġayba ḥükm hergiz ḳılmazuz uş

3459 çü şimdi ḫayr içindeyüz hele uş
bu ḫayrı şerre degşürmek degül ḫoş

3460 daḫı doġmazdan öñdin şems-i tābān
ne bilem ne ṭoġura çarḫ-ı gerdan

3461 ki bir sāʿatda yüz biñ dürlü iş var
her işde niçe yüz yüz gösteriş var

3462 bu beyti ḫoş buyurmışdur ulular
arı baḳışlular gökçek ḫulūlar

3463 be-yik sāʿat be-yik laḥẓa be-yik dem
diger-gūn mī-şeved aḥvāl-i ʿālem[55]

şināḫten-i ḫurşīd feryād-ı feraḥşād-rā

3464 çü ḫurşīd anı gördi kim feraḥşād
işitdi bu sözi vü ḳıldı feryād

139a

[55] "Her bir saat, an ve nefeste alemin durumu değişmektedir."

3465 oda yandı vü oldı baġrı pür-ḫūn
bıñarı gözlerinüñ dökdi ceyḥūn

3466 didi iy iki ʿālemde ḳazancum
sevindügüm güvendügüm güvencüm

3467 irürmesün beni ḥaḳ ol zamāna
ki baḳa gözlerüm sensüz yabana

3468 gözüm yüzüñden özge nesneden kūr
özüm özüñden ayrılsa yirüm gūr

3469 nefes kim senden ayru viriserven
ʿazābına şoloḳ dem iriserven

3470 yüregimi acıtma tengriñe baḳ
beni odlara dürlü dürlü ṭap yaḳ

3471 bu işden düşmişemdür ḳorḳuya ben
me-bādā kim başuma ḳor ḳoyavan

3472 ḥaḳuñ ḥaḳḳı ki inanġıl baña sen
dü ʿālem bir yaña vü bir yaña sen

3473 bugün dünyā evinde ṭapduġum yār
yarın uçmaḳda bile ḳopduġum yār

3474 saña git didügümden ḳaṣdum iy yār
budur kim bilmeye ḳaṣdumuz aġyār

3475 n'idelüm n'eyleyelüm çāre yoḳdur
ki yārdan dünyede aġyār çoḳdur

3476 göz oḳına umacam gice gündüz

beni söyler dükeli ḫalḳ düpdüz

3477 kimesne yoḳdur imdi ṭapumuzda
ki hīç olmaya hergiz ḳapumuzda

139b

3478 niçeme çevresi bend ü ʿalaḳdur
divār u ḳapu içi göz ḳulaḳdur

3479 bu şehr içinde şimdi bir göñül yoḳ
ki beni derd idinmekden ola ṭoḳ

3480 içi arılaruñ iḳrārıyam ben
dili yügrüklerüñ tekrārıyam ben

3481 çi ger gün görmezem mestūre bikrem
göñül devrinde fikrem dilde ẕikrem

3482 egerçi gevherem ḳaṣdum ṣadefdür
velī göz oḳına her dem hedefdür

3483 ne deñlü varısa cevrümde gözler
açuḳdur gice gündüz beni gözler

3484 ḳażāyı tañrı[56] ṣavsun nā-gehānī
nüzūl eyler ḳażā-yı āsumānī

3485 ḳaża dutar çü gökden inmege yüz
ḳulaḳ ṣaġır olur u kör olur göz[57]

3486 bu işde gāfil olmamaḳ gerekdür
ger acıysa ne var söz ḥaḳ gerekdür

[56] **"tañrı"** sözcüğü, metnin buraya kadar olan kısmında "tengri" şeklinde yazılmışken bu beyitten sonraki kısımda bazı yerde "tañrı" bazı yerde ise "tengri" biçiminde karışık imla ile yazılmıştır.
[57] **"göz"** sözcüğündeki "ze"nin noktası unutularak "kör" biçiminde yazılmıştır.

3487 vegernī siḥr olur seḥḥār öküşdür
bize mekr ide ger mekkār öküşdür

3488 günümüz bedr ola vü bedrümüz selḫ
cigerler ḳān ola vü ʿayşumuz telḫ

3489 nelerden cān iltdüm ger bileydüñ
benümle bu tanışıḳda olayduñ

3490 bu ṣoḥbet gice gündüz ger ulaşa
ne şek kim az zamānda iş bulaşa

140a

3491 çalap göstermesün ger fāş ola rāz
ziyān çoḳ gösteriser sūdını az

3492 sen ol vaḳt olısarsın gice gündüz
ki seni göreler her gice gündüz

3493 ögilmişdür güneş ger ḳış u ger yaz
bu ṣırra fitnedür elbette ġammāz

3494 ḳayurmaz sende iy server ḫaṭā yoḳ
işüm az iş degüldür ḳorḳaram çoḳ

3495 çü gitmek gelmegiçündür ḳayırmaz
çü ġayġu gülmegiçündür ḳayırmaz

3496 çi ger ḥaḳḳ ādemi uçmaḳdan ırdı
niçe kendü gibiyle bile girdi

3497 ḳabūl itdüm seni hem gel ü hem git
keremden sen daḫı sözüm ḳabūl it

3498 gice gündüz uralum tañrıya yüz
ki bir yirde olavuz gice gündüz

3499 bu ḥāle ḥāli şükr itmek gerekdür
gice gelmek seḥer gitmek gerekdür

3500 dem ola kim müdām ayrılmayavuz
dişiden er kişiden ılmayavuz

3501 benüm maḳṣūdum oldur kim işümüz
başıla gizlene her cünbişümüz

3502 ki her dem ṣubḥ olınca ẕevḳ idevüz
me-bādā dünyede ḥasret gidevüz

3503 buġur olur ḫod aḥvālüm diger-gün
ki sensüz ḳıla üstümden güẕer gün

140b

3504 bu kez olur ḫod efʿālüm muḫabbaṭ
kim ola üstüme düşmen musallaṭ

3505 mübārek başuñıçun dönme şāhum
muḥaḳḳaḳ sözlere incinme şāhum

3506 egerçi heft ü penç ü çār işitdüñ
bu ben bī-çāreden nā-çār işitdüñ

3507 meger ol ḳāżīyü'l-ḥācāt tañrı
irüre bizlere rāḥāt tañrı

3508 bunı didi vü indürdi yire baş
feraḥşād öpdi dizin didi sābāş

3509 mübārek göñli ol dem dutdı ārām

bu ḥaḳ sözlere oldı ḫāṭırı rām

vidāʿ-kerden-i īşān

3510 çü işitdi ṭuru geldi feraḥşād
avındı biraz oldı ḫāṭırı şād

3511 vidāʿ itdükde ḳuçdı birbirin berk
idemez birbirin bir nefes terk

3512 biri birin ḳabūl itdi götürü
öpüşdiler ḳuçışdılar yitürü

3513 göñülden birbirin şöyle emerdi
ṭudaḳdan ḳan yirine cān ṭamardı

3514 anuñ sükker bunuñ gül-berg-i terdür
şeker gül ḳarışıcaḳ gül-şekerdür

3515 bir ayaḳ üstine biñ şeftelū dek
ki yoġıdı biñinde bir çekirdek

141a

3516 dirişdiler ṣorışdılar nebātı
ki biñ cān ol nebātuñdur zekātı

3517 hemān dem ṭaşra çıḳdı şeh feraḥşād
ḳapuda ṭurmışıdı ḫāżır āzād

3518 ol uġrı yola girüben gider tīz
irişdi nitekim meşkūye şeb-dīz

3519 irişmedin daḫı nūr-ı seḥergāh
ḳarār itmişdi bunlar rū be-dergāh

3520 bürindiler bayaġı ḫırḳaların

hemīn dīvāra virüp arḳaların

3521 oturdılar ferāġāt baş çeküben
iki diz ḳıbleye ḳarşu çöküben

3522 ki yaʿnī ṣūfiyāne ẕikr iderler
seḥergāh kendülerin bikr iderler

3523 melik-zāde birezçük fikre vardı
temāşā çün göñül gözin uyardı

3524 cihāndan bu'l-ʿaceb ḥāl añladı ol
biraz güldi vü biraz ṭañladı ol

3525 gice ki māżīyi şimdiki ḥāli
muṣavver eyledi ḥissi ḫayāli

3526 anı ʿışḳ eli birle ʿaḳla virdi
ki aydınıyıla baḳdı vü gördi

3527 gice bir şeh kim andan serveri yoḳ
seḥer bir ḳul ki andan kemteri yoḳ

3528 yüzin āzāda dutdı eydür iy yār
bu aḥvāle naẕar ḳıl cānuñ uyar

141b

3529 neler eyler bu dünyānuñ işin gör
ne siḥr eyler bu çarḫuñ cünbişin gör

3530 ḳanı ol raḫt u baḫt u taḫt-ı şāhī
ḳanı ol farḳumuñ altun külāhı

3531 ḳanı ol yār u ol büt-ḫāne ḳanda
ḳanı ol şemʿ ü ben pervāne ḳanda

3532 ḳanı ol zer kemerler cevherī ṭon
ḳanı ol ekl ü şürb ü sükkeri ḫon

3533 ḳanı ol reng ü resm ü yeng ü ḳānūn
ḳanı ol ḥarf ü ṣarf u çeng ü ḳānūn

3534 ḳanı ol ḫamr u cām u puḫte sāḳī
ḳanı ol ʿömr-i tāze ʿıyş-i bāḳī

3535 ḳanı ol sāzıla āheng idenler
ḳanı ol ʿaḳl ı uṣṣı deng idenler

3536 ḳanı ol cānlaruñ ḫurşīdi ḫurşīd
ḳanı ol işlerüñ cimşīdi ḫurşīd

3537 ḳanı ol ḳat ḳat ebrüşüm döşekler
ḳanı ol ʿūd u ḫām u müşk ü ʿanber

3538 ḳanı ol şāh-ı ḫūbān-ı zamāne
ḳanı ol ḫūb u maḥbūb-ı yigāne

3539 ḳanı ol lüṭf u ḫulḳ u beẕl ü inʿām
ḳanı ol ḥürmet ü iʿzāz u ikrām

3540 ḳanı ol yüz ki yüz yüzden ḳamerdi
ḳanı ol leb ki kemter ḳul emerdi

3541 ḳanı sulṭān ḳızınuñ ṣoḥbeti vay
ḳanı anuñ benümle vuṣlatı vay

142a

3542 düşüm mi ya ögüm mi ya ḫayālüm
ne ḥāldür bildürivir baña ḥālüm

3543 girü bir ḫırḳa işde bir külāhum
işüm āzād u künbed tekyegāhum

3544 ʿaceb resm ü ʿaceb meẕheb ʿaceb dīn
gice sulṭān-ı aʿẓam gündüz elgin

naṣīḥat-kerden-i āzād feraḥşād-rā

3545 didi āzād ayā sulṭān feraḥşād
ne kim didiyse oldı ḳuluñ āzād

3546 bu yire şöyle kim baṣduḳ ayaġı
işümüz olmadı hergiz bayaġı

3547 ber-ā-ber gelmedi iki günümüz
ki dünden yigrek oldı bugünümüz

3548 yiyesi virdi evvel ol yeyesi
pes andan ṣoñra geydürdi geyesi

3549 odasına iletdi ṭoyladı ḫoş
özüñi kendüzine ḳapladı ḫoş

3550 ḥicāb u perdelerden kendüzini
yaşurmışdı ki gün görmez yüzini

3551 şunuñ gibi atası ulu sulṭān
ki ʿālemler anuñ ḥükmine fermān

3552 ḳamu maḫlūḳ anuñ vaṣlında ḥayrān
niteliginde itmez ʿaḳl-ı seyrān

3553 bu ḳamusıyla saña gündüzini
fidī ḳıldı vü gösterdi yüzini

142b

3554 özini şāh özüñe vāṣıl itdi
ne kim maḳṣūduñısa ḥāṣıl itdi

3555 ḳabūl itdi ṭapuñı yār idindi
dü ʿālem ḫalḳını aġyār idindi

3556 daḫı ʿahd itdi kim ḥaḳ ḳorısa uz
dibelik senüñ ola buñmayayuz

3557 gice gice odaġın eylenürsin
neyiçü ṭāliʿiñe ilenürsin

3558 çü ḥaḳdan saña oldı bunca niʿmet
yazuḳdur olmaġıl küfrān-ı niʿmet

3559 çü sen her niʿmetüñ şükrin ḳılasın
yaḳīn bil kim birine biñ bulasın

3560 ögün dir bī-ḫod olma kendüzüñ ay
seni ister bu gice ol yüzi ay

3561 ilerü ṭut varıcaḳ lüṭf u ḫulḳı
ki ḳul eyler gümānsuz ḫulḳ-ı ḫalḳı

3562 tevāżuʿ ḳıl gücüñ yitdükce bārī
ki ol yayḳar göñüllerden ġubārı

3563 kimüñ kim toḫmı lüṭf u meskenetdür
anuñ maḥṣūlı şāhī mertebetdür

3564 ḳatında ḳayırıp burtarma zinhār
açuḳ dut ḳaşuñı ḳırṭarma zinhār

3565 güleç yüzlünüñ işi baġlu ḳalmaz

açuḳ ḳaşlunuñ içi ṭaġlu ḳalmaz

3566 be-ġāyet nāzük olur göñli yāruñ
elüñde olsun iy yār iḫtiyāruñ

143a

3567 żamīrüñdür çü seyri ol emīrüñ
düriş seyr eyle iy server żamīrüñ

3568 yüri ḳadrini bil bu gicelerüñ
ki bu giceler içün niçelerüñ

3569 gidiser başları vü ḫānumānı
kimesne bulmayısar bu zamānı

3570 şehā bu dünlerüñ ne ḳadri vardur
ki her bir sāʿatüñ bir ḳadri vardur

3571 ʿaleyhā bellü bil iy ʿışḳ esīri
yesīre döñdi şükr işüñ ʿasīri

3572 bu yollarda ki çoḳ iniş yoḳuş var
yol öñüci ḥaramīler öküş var

3573 gözi açuḳ gerekdür yol erinüñ
bilüsi çoḳ gerekdür yol erinüñ

3574 uzaḳ fikr eyle vü çoḳ iḫtiyāṭ it
gehī ʿuzlet ḳıl u geh iḫtilāṭ it

3575 olur meyl idicek gāh perhīz
anuñ bāzārı vü senüñ ödüñ tīz

3576 ne kim maʿşūḳa ol ḫoş gelse ʿāşıḳ
senüñ ḳaddüñe ol ṭondur yaraşıḳ

3577 anuñ kim sevgüsi berk oldı muṭlaḳ
rıżāsı kendünüñ terk oldı muṭlaḳ

3578 seversin sevgülüñe daḳ duṭarsın
anuñ bāṭıl senüñi ḥaḳ duṭarsın

3579 ne ʿāşıḳ resmdür bi’llāh bu meẕheb
ki nefsüñ idinesin yolda merkeb

143b

3580 kime kim vaṣl-ı bī-hicrān gerekdür
ḥaḳiḳat bil ki terk-i cān gerekdür

3581 bu resme ḫayli sözler geldi dile
ḳarār itdiler ol gün iksi bile

aḥvālāt-ı ḫurşīd

3582 bu yaña geldük ol sulṭān-ı īrān
seḥergāh olmışıdı deng ü ḥayrān

3583 gözinde giceki ḥālüñ ḫayāli
dilinde irteki ḳavlüñ maḳāli

3584 arada her ne söz gitdiyse bir bir
bu aña ol buña n’itdiyse bir bir

3585 dir idi arḳun arḳun dāyesine
ṣıġınup ol hümānuñ sāyesine

3586 geh eydür dāyeye n’itdüklerini
geh eydür ḳañrıġu gitdüklerini

3587 gehī aḫṣāma duṭar girü ümīḏ
ki ne vaḳt ine taḥte’l-arża ḫurşīd

3588 ki girü getüre yārı kenāra
çıḳa endīşenüñ varı kenāra

3589 bunuñ ḥāli aña beñzer degüldür
ḳuru yoḳ kim gözinden ter degüldür

3590 bunuñ vaṣfına ger meşġūl ola dil
ḳamu defter ṭola ʿāciz ḳala dil

3591 ne dirlerse inanuñ ʿışḳ işinde
ki añlaya kelāmı ʿışḳ içinde

144a

3592 ṭuralı dünye söylerler ṣıfātın
kimesne duymamışdur vaṣf-ı ẕātın

3593 şular kim ʿışḳı vaṣf itdük ṣanurlar
girü ʿışḳa gelicek utanurlar

yarāġ kerden-i ḫurşīd be-daʿvet-i feraḥşād

3594 yaraġın düzdi ḳamu ol gül-endām
ḳamu yirlü yirince dāne vü dām

3595 geçenki giceden yigrek tamāmı
anuñ kim ʿışḳ ola her dem imāmı

3596 ider ʿaḳl itmedügi işleri ol
garāyib gösterür cünbişleri ol

3597 müheyyā ḳıldı nuḳl ü şerbet ü ḫōn
muraṣṣaʿ tāc birle cevherī ṭon

3598 gör o çābük nicesi yeng idiser
ki ʿişret giñ ü ṣoḥbet teng idiser

3599 bir ayruḳ ḥücre devlet-ḫānesinde
düzetdi oda ḫalvet-ḫānesinde

3600 anuñ gibi ḳılıpdur ol maḳāmı
ki dörd dīvārı cāmıdı tamāmı

3601 ki gündüz götrülüp gice olıcaḳ
cihān içi ḳarañulıḳ ṭolucaḳ

3602 içinde ḥücresinüñ çün ola cemʿ
bu cām ardında yana cümle ol şemʿ

3603 ki nūr ol sırça lüṭfından ser-ā-ser
ḳıla ol ḥücrenüñ için münevver

144b

3604 çırāġuñ pertevinden yine düpdüz
giceden olur ol maḫzende gündüz

3605 bayaġıdan daḫı nāzük daḫı ter
kime ol şuʿle doḳınsa bulur fer

3606 ġaraż bu kim tütüncek ol legenden
başa çıḳa dimāġ içinde andan

3607 bu şeh-zādeyle ḳıla anda ṣoḥbet
giceden urulınca ṣubḥa nevbet

ṣıfat-ı şeb

3608 gözetdi çaḳ aña dek ol ṣaru cām
bu çīnī ḳubbeyi devr itdi fermān

3609 büründi ol dem ezraḳ boş ḳubbe
ḳara aṭlasdı nārek dikme cübbe

3610 ser-ā-ser cübbenüñ ʿaksinden ol dem
duḫānī sāyibān örtündi ʿālem

3611 cihān üsdine ẓulmet gerdi perde
ʿayānuñ ḳaldı maʿlūmı ḫaberde

3612 çü maḥsūsāt gözlerden ṭolundı
bu maʿḳūlāt sözlerden bilindi

3613 hemān dem gitdi gündüz geldi aḫşām
ṣavuldı ṣubḥ uruldı nevbet-i şām

3614 düzülmişidi ol dem külli düzgün
ki ol dem bir günidi aña yüz gün

tercīʿ nüvişten-i ḫurşīd

145a

3615 ḳalem dutdı vü ḳāġıd ol nigārīn
gerek şiʿrile daʿvet ḳıla yārin

3616 meger mercān ucın bandurdı müşke
kemişdi müşk-i ter kāfūr-ı ḫuşke

3617 daḫı her ḳaṭre kim ṭamdı ḳalemden
biri biñ gevher oldı ol raḳamdan

3618 bunı yazdı ki sulṭānum ne dirsin
ḳapılmışdur saña cānum ne dirsin

3619 deñiz olsun mı ʿālem gözlerümden
oda yansun mı ādem sözlerümden

3620 daḫı ḥasret yolına baḳayım mı

daḫı fürḳat göline aḳayım mı

3621 ʿömür çün geçiser bārī ṭapuñda
kişi çün öliser bārī ḳapuñda

3622 cihānuñ dirligi sāʿat degül mi
murādı sāʿatuñ ṭāʿat degül mi

3623 ki ola yarın ol ṭāʿat bahāne
meger yazuḳlu ḳullar yarlıġana

3624 senüñle çün bugün uçmaġ u gülzār
müheyyādur beni redd itme zinhār

3625 ki niçe günler ü niçe seḥerler
gece kim bulmaya bizden eserler

3626 bu ḫoş tercīʿi inşā ḳıldı ol şāh
ki yaʿnī ḳonışa ḫurşīdile māh

3627 buyurdı dāyasına ol lebi bal
ki işbu ruḳʿayı ilt anda der-ḥāl

145b

3628 özinüñ gelmegi olsun cevābı
ṣavābı budur isterseñ sevābı

3629 eline aldı dāya cānı gibi
varup ʿarż eyledi īmānı gibi

3630 irişdi vü selām itdi ḳodı baş
görür şeh-zādeyi ġarḳ eylemiş yaş

3631 fiġān eyler ḳılur feryād u zārī
iñiler ḥadden aşmış intiẓārı

3632 yükündi ruḳʿayı eline ṣundı
feraḥṣād aldı vü gerindi sündi

3633 çü açdı baḳdı aña ol ḫırīdār
bu şiʿri gördi yazmış lüṭfıla yār

şiʿr-i ḫurşīd
mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
(. _ _ _ / . _ _ _ /. _ _)
I

3634 gel iy vaṣluñ beni ṣād eyleyen dost
gel iy ḳayġudan āzād eyleyen dost

3635 gel iy ġurbetde bu göñlüm ḫarābın
girü vaṣlıyla baġdād eyleyen dost

3636 gel iy gicelerümden dād alan yār
dönüp gündüzi bī-dād eyleyen dost

3637 gel iy ṣanʿatda şākird olmadın uş
beni ʿışḳında üstād eyleyen dost

3638 gel iy ḫusrevlıġın terk itmegile
güzel şīrīni ferhād eyleyen dost

3639 gel iy ʿışḳumda bir yād eylemekden
fiġān u āh u feryād eyleyen dost

146a

3640 gel iy ḫurşīdi ṣayd iden feraḥṣād
içüm ṭaşum feraḥṣād eyleyen dost

3641 yiyelüm içelüm ʿişret ḳılalum
ki furṣat key ġanīmetdür bilelüm

II

3642 eger diñleriseñ āhum demidür
dutarsañ ṣıdḳıla rāhum demidür

3643 bu giceye girü ṣaġlıḳlarıla
irürdi beni allāhum demidür

3644 çü baña ḥażretüñdür ʿizz ü temkīn
eger arturasın cāhum demidür

3645 düzülsün göñlüm ü cānum senüñle
bezensün taḫt u dergāhum demidür

3646 güneş gözüme ẓulmetdür ṭapuñsuz
yüzüñi göster iy māhum demidür

3647 teferrüc ḳılurısañ ʿışḳ mestin
özümden yoḳdur āgāhum demidür

3648 şarāb u şemʿ ü ḫurşīd oda ḫalvet
demidür gel berü şāhum demidür

3649 yiyelüm içelüm ʿişret ḳılalum
ki furṣat key ganīmetdür bilelüm

III

3650 yarışdur müşkile ʿanber bu gice
ḳarışdur südile sükker bu gice

3651 dizilsün lāleler berkinde jāle
süzilsün nerges i ʿabher bu gice

146b

3652 aḳıt ḳandı ki cennet būsitānın

ṣuvarsun çeşme-i kevs̲er bu gice

3653 tamām oldı ḳuṣūr u ḥūr u uçmaḳ
bize dīḏāruñı göster bu gice

3654 bugün gördügümüz cevrüñ ḥisābın
gerek kim ḳılasın defter bu gice

3655 zihī ser-defter-i dīvān-ı maḥṣūl
ki bir dilber ola der-ber bu gice

3656 ḳamer ṭuş eyle ḫurşīd evcine dek
ḳadem rence ḳıl iy server bu gice

3657 yiyelüm içelüm ʿişret ḳılalum
ki furṣat key ganīmetdür bilelüm

IV

3658 ölürem nāle vü efġān içinde
ḳalursam zārı vü giryān içinde

3659 meded ḳılmazısañ nergeslerüñden
gelincük gibi ḳaldum ḳan içinde

3660 pey-ā-pey gözlerüm dür dökmeginden
ne çāpük baḥriyem ʿummān içinde

3661 güherler süzerem ol ḳan deñizden
ki yoḳdur birisi yüz kān içinde

3662 benüm derdüm ṭapuñdur andan özge
ki ol derdüñdurur dermān içinde

3663 irādet ṭopın ururśañ ṣalādur

ḳomışam başumı meydān içinde

147a

3664 ṣalādur gel ki ḫurşīdem maḳāmuñ
göñülden düzmişemdür cān içinde

3665 yiyelüm içelüm ʿişret ḳılalum
ki furṣat key ġanīmetdür bilelüm

V

3666 düzüldi taḫt u baḫt u kār u bārum
saʿādet mūnis oldı baḫt yārum

3667 ḳara aṭlas döşedi yollara leyl
ki teşrīf ide lüṭfından bahārum

3668 içür laʿlīn ḳadeḥden ḫamr-ı bāḳī
ḫarāb u ser-girānam yaz ḫumārum

3669 çü ʿışḳuñ iḫtiyār itdüm cehānda
elüñe virdüm iy yār iḫtiyārum

3670 girü gel kim gele ḳavlüñ yirine
ki benüm ḳalmadı ṣabrum ḳarārum

3671 ḫazān oldı vücūdum bāġı düpdüz
yüzüñi göster iy evvel bahārum

3672 gel imdi gel ki bu ḫurşīd andan
ki aḥmer gibi ḳıla intiẓārum

3673 yiyelüm içelüm ʿişret ḳılalum
ki furṣat key ganīmedür bilelüm

3674 çü bu tercīʿi gördi şāh-zāde

didi şükr oldı ferzin uş piyāde

3675 yaḳın ister beni kendüzine şāh
ḥicāb eyler meger ruḫ yüzine māh

147b

3676 ḳılursa ruḫları bārī iki ḳat
apışa fīl ü ṭañsuḳ oynaya at

3677 girü āzādıla durdılar ol dem
ol üçi yola girdi şād u ḫurrem

3678 yir altına girüp gitmişleridi
saʿādet gögine yitmişleridi

3679 nigārın ḳarşu geldi bāġ içinde
ki bögrek bislemişdi yaġ içinde

3680 çıḳardı arḳalarından pılunı
geyürdi ol muraṣṣaʿ dikme ṭonı

3681 hem urdı başına cevherlü tācı
ki degirdi yidi iḳlīm ḫarācı

3682 eline yüzine saçdı gül-ābı
içürdi bir ḳadeḥ şekker cülābı

3683 öperek ḳuçaraḳ ol nev-cüvānı
iletdi ḥücreye şād oldı cānı

3684 çü girdi içerü şeh-zāde-i cān
gözetdi ḥücreyi vü ḳaldı ḥayrān

3685 içi ṭaşı müzeyyen hem müretteb
ki düpdüz ʿarşı vü ferşi müẕehheb

3686 bu taḥt u raḥt u ālāt ü tecemmül
ki vaṣf itmege ʿaḳl itmez taḥammül

3687 giceki düzgine begdeş degüldür
bu ḥāl ol ḥālete degdeş degüldür

3688 ḫuṣuṣā cām u dīvāruñ ṣafāsı
ki ṭaşra yanıcaḳ şemʿüñ żiyāsı

148a

3689 çü başdan başa ol cāma doḳınur
için ol ḥücrenüñ düpdüz dutar nūr

3690 elini aldı çekdi taḫta ḫurşīd
sevindi devlete vü baḫta ḫurşīd

3691 hemīn āzādıla dāya nedīmi
ki bunlar rāzdārıydı ḳadīmī

3692 girü geldiler ol güyende ḳızlar
avāre göñlümüz cüyende ḳızlar

3693 ḳatārıla oturdılar muḳābil
ḳamusı ḫūb-rū tek sen baḳabil

3694 çü dutup her biri sāzı düzerler
düzerler ṣanasın cānlar üzerler

3695 rebāb u çeng ü ḳānun u ney ü def
kimi bunları çalar kim urur kef

3696 ḥaḳīḳat ʿışḳdan almışlar eserler
ki ney döker şekerler def güherler

3697 ḳılur āhengi çengüñ ḥāli taġyīr
iñildüsi rebābuñ yüregi yir

3698 olur ḳānūnıla çengüñ nevāsı
ṣafāsı dertlü göñlümüñ devāsı

3699 ḫuṣūṣā sāzıla ḫoşdur ḫoş āvāz
çü ḫoş āvāzıla sāz ola dem-sāz

3700 hem anuñ ḫoşlıġına ḫoşluġ irmez
nişānın ʿāşık anuñ ʿakla virmez

3701 yine ol māh-rūlar aġzın açdı
ṭudaḳdan söz yirine incü ṣaçdı

148b

3702 müşerref oldı ḫurşīd ü feraḥşād
felekden virdiler dūd aldılar dād

3703 yinildi vü içildi ḫōn u şerbet
degüldür dünkiye hīç dürlü nisbet

3704 ne resme vaṣfın ide kimse anuñ
nişānı çünki yoḳdur ol zamānuñ

3705 ḥaḳınca itdiler ẕevḳ ü temāşā
tamāmet resm ü ḳānūn vardı başa

3706 çü bu ṣoḥbetden esridi nigārīn
hemān ol ḥücrede vü anda varın

baḫşiş-i ḫurşīd

3707 çanaġ u sīni vü tepsi vü şīşe
ḳamu altun baḳan kimdür gümişe

3708 daḫı ol ḳızları kim çengilerdür
göñül ḳapmaḳda gürbüz çengilerdür

3709 feraḥşāda baġışladı dükelin
elin öpdi öñinde ḳodı alın

3710 diledi ʿöẕr didi iy şehinşāh
muḥaḳḳaḳdur ḳatuñda niʿmet ü cāh

3711 çü ʿışḳuñ düzginin göñlümde ḳurduñ
niçe bunuñ gibinüñ terkin urduñ

3712 fużūllıḳ eyledüm ḳatuñda şāhum
baġışla kendü lüṭfuñdan günāhum

3713 bugün vaṣluñ şarābından çü mestem
bütem ben ṣanmaġıl kim büt-perestem

149a

3714 saña ben cānumı terk itmişem yār
be-küllī kendüzümden gitmişem yār

3715 gerek öldür gerek dirgür senüñven
gerek aġlat gerek güldür senüñven

3716 içüm ṭaşum çü ṭoldı sende senlik
ne ḳılsun n’ister ayruḳ bende benlik

3717 bunı didi vü girü sicde ḳıldı
feraḥşād anı gördi vecde geldi

3718 hemān dem aġladı vü çaġladı yaş
öñinde ol nigārīnüñ ḳodı baş

3719 bu lüṭf u baḫşiş-i ḫulḳı görüben

didi çün ben sen ü sensin girü ben

3720 firāvān niʿmetüñden ben ḫacilven
bugün eksükligümden ḫaste-dilven

3721 keremler ḳılduñ eyle ḥaḳḳuma key
ki ʿāciz ḳalur andan ḥātim-i ṭay

3722 meger lüṭf u kerāmet kānı sensin
mürüvvet dürrinüñ ʿummānı sensin

3723 elümi düşmişiken dutduñ iy şāh
elüñ dutıcı olsun senüñ allāh

3724 bu kemter ḳul esīrüñ ʿāşıḳundur
sen itdüñ şol ki senüñ lāyıḳındur

3725 ne kim ol kendüye lāyıḳdur iy cān
senüñ ḥaḳḳuñda ḳılsun anı yezdān

3726 bu ʿöẕri çün dileşdi ol iki nūr
biri birini dutdı sehl-i maʿẕūr

149b

bīrūn reften-i muṣāḥibān

3727 işāret ḳıldı ḫurşīd-i cihāngīr
oturanlar gidenler gitdi bir bir

3728 girü şarmaşdı ol rıḍvānıla ḥūr
girü ḳarışdı birbirine_iki nūr

3729 girü süde şeker ḳatmışlarıdı
girü ʿuryān olup yatmışlarıdı

3730 girü bu sīne urdı sīnesine
girü ol aġzı açdı çīnesine

3731 girü atışdılar müşkīn kemendi
girü emişdiler müşkile ḳandı

3732 girü barışmışıdı cānıla cān
girü ḳarışmışıdı laʿl ü mercān

3733 ḥarīr içinde leb-ber-leb ḳuçışup
bu ḥasretden cigerleriydi pişüp

3734 yaturlardı ferāġāt ẕevḳ idüben
biridi cān egerçi ikidür ten

3735 ne uzatmaḳ gerek bir müddet anlar
bu resme sürdiler dünler ü günler

3736 ki gündüz künbed içinde olurlar
gice ol ḥücreye pinhān gelürler

3737 çü buldı beste yollardan küşādı
ḳılurlar ʿıyş u ʿişret ẕevḳ ü şādī

3738 gehī gülmek gehī zārīlıġıla
dirilürleridi arılıġıla

150a

3739 dürişüp şöyle saḳlarlardı rāzı
ki ʿaḳl irürmezidi faḫr-i rāzī

ḥikāyet-i ġulām-ı dīger

3740 işit imdi bu yaña bir ḥikāyet
ki el-ḥaḳ bu ḥikāyetlerdür āyet

3741 cihānuñ ḥāline her dem bedeldür
egerçi şimdi bir geçmiş meseldür

3742 ulular bunı bir ṣūret ḳurarlar
ki ol ṣūretde yüz maʿnī ṭuyarlar

3743 çi ger ṣūretden öñ maʿnī ḳılındı
velī maʿnī bu ṣūretden bilindi

3744 şular kim ḥikmeti ḥāṣıl ḳılurlar
tamāmet ṣūreti maʿnī bilürler

3745 egerçi şekl ü ṣūret ḫoşdur iy yār
velī ṣūretde ḳalma maʿniye var

ve ḥikāyet-i dīger

3746 bu ḳullar kim didük aġlaşdılar bol
birisi dutmışıdı maġribe yol

3747 ki ol ilde varup ʿışḳın belürdüp
feraḥşādı vü āzādı delürdüp

3748 ikisi baş çeküp gitdüklerini
ki şerḥ itdüm saña n'itdüklerini

3749 buġur ol birisinüñ ḳıṣṣasını
diyeyim derdini vü ġuṣṣasını

150b

3750 çalap ger ḳılurısa ẕihnim aru
uravan naẓm meydānında cārū

3751 siyāhıdı vü adı kendüsi hem

çü ʿışḳ olmışıdı göñlinde muḥkem

3752 ol aradan kim ayrılup giderler
fiġān u nāle vü feryād iderler

3753 geçerdi ṭaġları vü yazıları
görürdi ol yazılan yazuları

3754 yaradılmışa göñli aḳmazıdı
gözin açıp cihāna baḳmazıdı

3755 anuñ gibi geçipdür kendüzinden
ki bilmez gicesini gündüzinden

3756 ne añlar yolı ḳanda gitdügini
ne bilür n'eyleyüben n'itdügini

3757 bu resme yüridi āşufte bir yıl
ki aġzın açmadı depretmedi dil

3758 bes andan ṣoñra taḳdīr-i ilāhī
ḫıṭā milkine ṣaldı ol siyāhı

3759 yürürdi kimseye açmazdı rāzı
ḫayālıyla ḳılurdı ʿışḳ-bāzī

3760 ḫayāl oluban uymışdı ḫayāle
gözi çün irmezidi zülf ü ḫāle

3761 deminde fürcesi vardur ḫayālüñ
ki anda şevḳi maḥv olur viṣālüñ

3762 anuñ gibi ki bu dutdı ṭarīḳat

viṣāl aña ḫayāl ola ḥaḳīḳat

151a

ḥikāyet-i ġulām-ı siyāh

3763 meger bir gün yolı bir şehre irdi
yüridi şehre vü bāzāra girdi

3764 görür ıḳlıḳ çalar bir köse ṭurmış
ḫalāyıḳ dirlü gelmiş ḳulaḳ urmış

3765 şunuñ gibi ḳılur sāzında seyrān
ki işidenler olmış deng ü ḥayrān

3766 be-ġāyet siḥr ider eşkāl içinde
ki yüz yüz gösterür bir ḥāl içinde

3767 niçeme baġrı olsa kimsenüñ ṭaş
döker elbette anı diñlese yaş

3768 ḫuṣūṣā bir göñül kim ola ʿāşıḳ
daḫı maʿşūḳına olmaya lāyıḳ

3769 ümīḏ üzmiş ola irmekliginden
gözin yummış ola görmekliginden

3770 tamāmet varlıġı terk itmiş ola
ilinden kendüzinden gitmiş ola

3771 yüreginde ola dāġ üstine dāġ
çigininde ḳona ṭaġ üstine ṭaġ

3772 yüregi hicr elinden yanmış ola
firāḳuñ rengine boyanmış ola

3773 işidicek bu resme sūzıla sāz
ḳulaġına giricek bir ḫoş āvāz

3774 nite duyar nitesi nite ḳatlanur ol
hemān dem şerḥa şerḥa ḳaḳlanur ol

151b

3775 siyāh ol dem ki bu sāzuñ āvāzın
ʿırāḳın ışfahānın hem ḥicāzın

3776 işitdi didi bir kez derdile āh
yıḳıldı yatdı uṣṣı gitdi nā-gāh

3777 çü gördiler anı kim düşe ḳaldı
ḫalāyıḳ cümle anda üşe geldi

3778 su sepdiler ögi geldi dirildi
çoġ aġladı vü başın yire urdı

3779 taʿaccüb ḳıldı cümle ḥālin anuñ
ne bilsün kimsene aḥvālin anuñ

porsīden-i aḥvāl-i siyāh-rā

3780 didiler n'olduñ iy miskīn siyehpūş
ki dek yürürken olduñ deng ü medhūş

3781 ne görürsin ü kimi yād idersin
ki böyle nāle vü feryād idersin

3782 didi benden çek elüñ iy ḳarındaş
ayaḳlara düşene ḳoşmañuz baş

3783 benüm gördügümi ger göre dārāy
benüm bigi ola bī-cān u bī-cāy

3784 maḥabbet ʿālemin bilmez mükebber
muṣaffā lüṭfına irmez mükedder

3785 çü görmedi ne bilsün germi her serd
çü irmedi ne bilsün derdi bī-derd

3786 başum ḥayrān u dengidi hevādan
ḳulaġuma doḳındı ol nevādan

152a

3787 bes ayruḳ bilmezem kim no'lmışam ben
şoloḳ dem kendüzümden varmışam ben

3788 işidenler görenler ṭañladılar
bu ḥālden çoḳ nesene añladılar

3789 kimi eydür uçuḳludur dutar dīv
kimi eydür yalancıdur ḳılur rīv

3790 kimi eydür gedādur devleti yoḳ
kimi eydür ġarībdür miḥneti çoḳ

3791 kimi eydür delürmişdür bu zengī
kimi eydür ya ser-ḫoşdur ya bengī

3792 ḥaḳīḳatdur ṣanur ʿāmī ḫayāli
didügi her birisi kendü ḥāli

3793 ki zīrā gözgüdür ʿışḳ ehli iy yār
ḳamu ʿālem görinür şöyle kim var

3794 kim ol gözgüye ṭuş itse gözini
görür elbette kendü kendüzini

3795 veliykin ʿışḳ erinüñ sırrını bir
kimesne bilmez illā ʿālimü’s-sır

3796 siyāh andan durup oturdı diñdi
ol ıḳlıḳcı yanına boynın egdi

3797 niçe kim çalar ol her dürlü yenge
bu miskīn çalınur yüz dürlü renge

3798 düşüpdür ʿışḳ odına cān göyner
geh aġlar yirmidür geh durur oynar

3799 gehī efġān ider ḳılur ʿalāle
gehī yırlar ki tirlālen telāle

152b

3800 bes ol gün giceye dek şöyle biyle
yüridi şehri ol ıḳlıḳcıyıla

3801 ner yirde kim varup ıḳlıḳ çalardı
bu yanınca durup başın ṣalardı

3802 ḳamu sūḳ ehli ol başdan bu başa
bunuñ vaż‘ını ḳılurlar temāşā

3803 ulu kiçi ḳamu şar ḳavmi ṭuydı
bunuñ ardınca bir hengāme uydı

3804 ḳodılar ıḳlıġuñ āhengini hep
gözedürler siyāhuñ yengini hep

3805 bu resme çünki şeb-hengām irişdi
dükeli ādeme ārām irişdi

3806 evine yüridi ıḳlıḳcı ol dem
bile vardı evine ol daḫı hem

heves kerden-i siyāh āmūḫten-i kemānçe

3807 işidürek bu ıḳlıġuñ nevāsı
ṣanasın oldı derdinüñ devāsı

3808 elin öper ḳılur dürlü niyāzı
dilemez diñdüre bir laḥẓa sāzı

3809 çü ıḳlıḳcı bunuñ derdine baḳdı
bu daḫı cān u dille aña aḳdı

3810 ikisi birbirini yār idindi
celīs ü mūnis ü ġamḫor idindi

3811 siyāh eydür ayā üstād-ı nādir
ki sensin ıḳlıġı çalmaḳda ḳādir

153a

3812 kerem ḳıl tañrıña baḳ baña göster
ki senüñ bigi çalam ben daḫı ter

3813 çü sāzuñ cānuma kār eylemişdür
cihāndan bini bī-zār eylemişdür

3814 deñizdür sāzuñ u cānum balıḳdur
balıḳ olmaz deñizsüz ḫod bayıḳdur

3815 egerçi ṭapuña zaḥmet virürven
velī ben bī-nevā rāḥat bulurvan

3816 elümde dünyelikden ẕerre yoḳdur

hünermendüñ hemīşe gözi ṭoḳdur

3817 ne deñlü ḳulluġuñ varsa göreyim
yoluña yumuşuña yügüreyim

3818 ġarībem ʿāşıḳam ḥayrān u zāram
ne göñlüm var ne ṣabrum bī-ḳarāram

3819 ṭaġılmışam birazcük dirileyim
çü ölmişem birazcük dirileyim

3820 ḳazancıçun degüldür ḳaṣdum iy yār
ki çalam devşürem dünyā vü dīnār

3821 bu ġamgīn göñlümiçün cehd idervem
ṭapuñıla bu gice ʿahd iderven

3822 eger göñlüm evi ḳılarsa ārām
duʿā ḳılam saña her ṣubḥ u her şām

3823 didi ustā ki iy biçāre ʿāşıḳ
eger sen olasın bu yolda ṣādıḳ

3824 senüñ ḥaḳḳuñda taḳṣīr itmezem ben
ki her taʿcīli teʾḫīr itmezem ben

153b

3825 çü ehlinden hüner ṭartına kişi
hüner ḥaḳḳında ẓulm itmekdür işi

3826 heves ger varısa sende göreyim
ṭarīḳat arḳun arḳun göstereyim

3827 baḫıllıḳ bilmezem ḥaḳ tañrıdur ḥay

hünermende baḫıllıḳ ʿayb olur key

3828 siyāh işitdi bu sözi ḳodı baş
idindi anı ol ıḳlıḳcı yoldaş

3829 dün i gün ögredürdi azın azın
dürişüp aña düzerdi āvāzın

3830 ġulū itmişdi anuñ cānına ʿışḳ
ḳatı diş bilemişdi ḳanına ʿışḳ

3831 bilimezdi ki n'ide n'eyleye hem
ki zaḫmına birazcük ire merhem

3832 çü bu sāz aña ḫoş geldi be-ġāyet
ṣanur aḥvālini eyler ḥikāyet

3833 diledi kim anı ögrene çala
meger her dem-be-dem bir leẕẕet ala

3834 ki ʿışḳ esrükligine sāz u āvāz
şu resme ḫoş gelür kim yiñile yāz

āmūḫten-i siyāh kemānçe-rā

3835 götürü kendüzin ıḳlıġa virdi
biraz çün añladı sırrına girdi

3836 ḳaçan kim çala şarda ger yabanda
egilür boynı ḳalur dün gün anda

154a

3837 anı görenler eydürlerdi her dem
meṣel ḳaldı henūz eydişür ādem

3838 ḳaçan ıḳlıḳcı olduñ egzi bulduñ
ḳaçan boynuñ egildi miskīn olduñ

3839 biraz müddet ki aña oldı meşġūl
öküş dürlü dürlü düzenler añladı bol

3840 tamāmet degme bir ṣavtuñ maḳāmın
çalardı yirlü yirince tamāmın

3841 şunı gösterdür oldı çala çala
ki üstādı getürmezdi ḫayāle

3842 siyāh ol sāz içinde mest oluban
hemān üstādıla hem-dest oluban

3843 şunuñ gibi çalardı nāzük ü ter
gülistān içre ṣankim bülbül öter

3844 niçeme urarıdı ḳıl ḳıla
veleykin getürürdi ḳılı ḳıla

3845 buña kār itdi ıḳlıġuñ āvāzı
daḫı artardı ʿışḳı vü niyāzı

3846 şehirden ṭaġa vü saḥrāya düşdi
bu sevdālardan ol ṣafrāya düşdi

3847 başında her kimüñ sevdāsı vardur
yüreginde sevü ġavġāsı vardur

3848 yanına üşe geldiler siyāhuñ
göge irürdiler gülbangın ahuñ

3849 niçe kim ḳopa ıḳlıḳdan iñiler
bular ıḳlıġıla bile iñiler

154b

3850 çü çala derdile ol sāzı bayıḳ
delürür ol dem uṣlu esrir ayıḳ

3851 işidildükce ʿāşıḳlar dirildi
diriler öldi ölüler dirildi

3852 ne yire ol gide bile giderler
ne cünbişler kim ol ide iderler

3853 gehī zārīsine aheng olurlar
gehī boyunlar egip deng olurlar

3854 ʿacāyib işleri var ʿışḳuñ elvān
ki ʿaḳl olur ol işde deng ü ḥayrān

3855 ḫıṭāy iḳlīmine yayıldı çavı
dükeli ḫalḳ unutdı söz ü savı

3856 ulu kiçi sözin söylerleridi
er ü ʿavrat ṣoyın ṣoylarlarıdı

3857 ne kişi kim anı göre gelürdi
gidemezdi ḳapılurdı ḳalurdı

3858 delü uṣlu ḳamu dānā vü nā-dān
olurdı yüzüni gördükde ḥayrān

3859 yanına bī-ḳıyās üşdi ḫalāyıḳ
ḳamu mest ortada ḳalmadı ayıḳ

3860 çü andan ʿışḳ sırrın ṭuydılardı
dükeli cinsden aña uydılardı

3861 bilür bilmez dükeli ʿışḳı ister
ki bunda anda ḳanda ḳanı göster

3862 şular kim dün ü gündüz ḫamr ider nūş
ki yaʿnī bunda ʿışḳdan vardurur ḫūş

155a

3863 şular kim bengīlerdür yirler esrār
ki yaʿnī bunda ʿışḳdan vardur esrār

3864 şular kim çalıp eydürler dem-ā-dem
ki yaʿnī ʿışḳı bunlar arturur hem

3865 şular kim görklü yüze meyl iderler
ki yaʿnī ʿışḳa bu yüzden giderler

3866 şular kim yiryüzin eyler temāşā
ki yaʿnī ʿışḳı bundan vardı başa

3867 şular kim dāyim ider zühd ü ṭāʿat
ki yaʿnī ʿışḳdan ire ḳutlu sāʿat

3868 şular kim oḳur ögrenmek güciyle
ki yaʿnī ʿışḳı bula ʿilm ucıyla

3869 şular kim ʿuzlet ister ḫalḳ gözinden
ki yaʿnī ʿışḳı göre cān yüzinden

3870 egerçi ḳamusı sāḥib-ṭalebdür
veliykin ʿışḳı ʿışḳ ister ʿacebdür

3871 ḥaḳīḳat ʿışḳa ʿışḳıla varurlar
muʿayyen nūr nūrıla görürler

3872 gör āḫir degme gözler kim ola kūr
göremez gerçi dāyim doḳunur nūr

3873 bak āḫir ol ki ʿışḳdan bī-eserdür
ḫaberlerden nicesi bī-ḫaberdür

3874 bu sözüñ ḥaddi vü pāyānı yoḳdur
siyāhı diñlegil efġānı çoḳdur

3875 emīr ü şeyḫ u dānişmend ü ebrār
siyāhuñ ʿışḳına ḳıldılar iḳrār

155b

3876 anuñ sāzında vardı ol ḳadar söz
ki yaş yirine ḳan aġlarıdı göz

3877 işidenler ṣanurdı ḳopdı deccāl
bilenler ḫod bilürdi nicedür ḥāl

3878 çü kendüdür ḫarāb u ṣıdḳı maʿmūr
bes ol iḳlīm içinde oldı meşhūr

3879 ıraġ illerden anı görmegiçün
gelürleridi ḥālin ṣormaġıçun

3880 şuña irdi ki destānı siyāhuñ
ḳulaġına irişdi pādişāhuñ

3881 meger varıdı anda bir ulu şāh
degüldi tañrı ḳorḳusından āgāh

3882 çerisi çoġıdı vü mālı bī-ḥad
bu dünye olmışıdı dīnine sed

3883 tatarıdı özi vü uruġı hep
ne dīn bilürdi ne millet ne meẕheb

3884 özin yapmaġıçun iller yıḳardı
ḳana girmegiçün ḥadden çıḳardı

3885 yıḳardı nefsi ḥażżıyçun cihānı
çıḳardı göklere ḫalḳuñ fiġānı

3886 işi ẓulm ü lecāc ü kibr ü kīne
yiri götren öküz döymez yükine

3887 amā ki külli nā-ḥaḳ yirlere ṣarf
dilinden gelmemiş ḥaḳ sözde bir ḥarf

3888 ne yirde ḫūb ola irkek ne dişi
aña güç itmegidi anuñ işi

156a

3889 toġan etinden ötrü sökülür baş
atar bir serçeyiçün kaʿbeye ṭaş

3890 yidügi zehr-i mār u içdügi ḳan
özi key baġa vü adı boġa ḫan

ṣıfat-ı ṭurumṭay

3891 vezīri varıdı bir neng-i nā-cins
yavuz ʿifrīt ü cinnīdür degül ins

3892 belāsından tamāmet ḫalḳ maġbūn
cefāsından cigerler ṭopṭolu ḫūn

3893 ḳatına gelmedi bir vaḳt maẕlūm
ki andan gitmedi nevmīd maḥrūm

3894 ḫasīs ü bed-dil ü bed-fiʿl ü murdār
ḥarīṣ u mümsik ü düzd ü ṭamaʿdār

3895 bilüye ʿaḳla vü inṣāfa ḫulḳā
şikāyetlerde yarġularda ḫalḳa

3896 kemālidi veliykin adı eksük
virürdi dād leyḳin dādı eksük

3897 ṣafı çırġunıdı adı ṭurumṭay
yüzi islü ḳabaġ u sözi abay

3898 ḳıyās it ḥālini ol milküñ iy cān
ki ṭay anda vezīr ola boġa ḫan

3899 vezīri lāyıḳıdı şāhına hem
ikisinde daḫı ne dīn ü ne dem

der-mevʿiẓa

156b

3900 ne ṣanursın sen iy ẓālim muḫabbaṭ
ḳalur mı saña bu dünyā musallaṭ

3901 sen itdügüñ yanuña ḳalısar mı
veya dād issi dādın alısar mı

3902 zevāli yoḳ mıdur devlet güninüñ
ṣabāḥı yoḳ mıdur miḥnet düninüñ

3903 bu deñlü kendüzüñi gördügüñ ne
saḳal serpip bıyıġuñ burduġuñ ne

3904 içüñ ṭaşuñ olupdur nefs-i şeyṭān
ṣanursın kendüzüñi yaʿnī sulṭān

3905 kişiden itdügin ṣormaz mı tengri
kimesne n'ittügin görmez mi tengri

3906 saña göstermemiş midür maḳām ol
degül midür *ʿazīzün ẕü'ntiḳām*[58] ol

3907 gelecekler degül midür yaḳıncaḳ
şefīʿüñ yoḳ mıdur oda yaḳıncaḳ

3908 ḳanı buyruġı şerʿ-ī muṣṭafānuñ
vücūdı var mıdur ʿahd-i vefānuñ

3909 ḳanı yarlıḳ ḳanı ṣıdḳuñ cihānı
ḳanı sevgüñ ḳanı ʿışḳuñ nişānı

3910 ḳanı tesbīḥ ü tehlīlüñ namāzuñ
ḳanı iḫlāṣuñ āhuñ niyāzuñ

3911 ḳanı teslīm ü istigfār u tevbe
ḳanı ʿiṣyānuña iḳrār u tevbe

3912 ḳanı inṣāf u dād u ʿadl ü raḥmet
ḳanı lüṭf u seḫā vü beẕl ü himmet

157a

[58] ʿ**azīzün ẕū'ntiḳām: "**O, sana Kitab'ı hak ve kendisinden öncekileri doğrulayıcı olarak indirdi. O, daha önce Tevrat'ı ve İncil'i insanlar için birer hidayet olarak indirmişti. Furkan'ı da indirdi. Şüphesiz, Allah'ın âyetlerini inkâr edenler için şiddetli bir azap vardır. Allah, mutlak güç sahibidir, intikam sahibidir. (Ali İmran 3/3,4)" âyetlerinden kısmî iktibas.

3913 nesinden şākir olduñ bu cihānuñ
nesine ġarrā olmışsın zamānuñ

3914 degül midür cihān şu üzre bünyād
degül midür cihānuñ dirligi bād

3915 süleymān taḫtını yaḳmış degül mi
sikender kendüden çıḳmış degül mi

3916 ḳazımadı mı resmin rüstemüñ ol
urup cāmın şımadı mı cemüñ ol

3917 kimesne mālik olaydı bu dāra
ḥaḳīḳat göz yumup gitmezdi dārā

3918 eger yüz virsedi behrām-ı gūra
yüz urup girmeyeydi ḳara gūra

3919 alıpdur ḫānımānın keyḳubāduñ
ḳılupdur raḫtını yaġmā ḳubāduñ

3920 ferīdūnı feri dūn eylemişdür
yüregin ṭopṭolu ḫūn eylemişdür

3921 ṭadurdı nūşını nūşīrevāna
baturdı lā-cirem nīşin revāna

3922 dedeñ ḳurtılmaġa buldı mı çāre
atañı ḳılmadı mı pāre pāre

3923 işitmedüñ mi kim efrāsiyābı
aña n’itmişdi bu āsiyābı

3924 ʿamūña kendüzin bildürmedi mi
ṭayıñı nā-murād öldürmedi mi

3925 öñüñde virmedi mi ḳardaşuñ cān
oġul ḳız itmedi mi cānı ḳurbān

157b

3926 degül midür buġur nevbet senüñ hāy
bu ġāfıllıḳlarıla vāy saña vāy

3927 özüñi ṣayruya vurmaḳ revā mı
ḳażāya ten virüp durmaḳ revā mı

3928 ḳoyalum pādişāhı şehriyārı
gelelüm kendü ḥālümüze bārī

3929 nicesi ṭaş yürekdür ḳādir allāh
dirīġā vü dirīġā ṣad hezār āh

3930 çü sen urmış olasın mühri muḥkem
göñüle vü ḳulaġa vü göze hem

3931 cihānuñ ḫalḳı kim pāyānı yoḳdur
dürişse açmaġa imkānı yoḳdur

3932 gelelüm ḳıṣṣaya el-ḳıṣṣa bu şāh
siyāhuñ varlıġından oldı āgāh

3933 didiler şol ḳadar vaṣfını anuñ
ki göñli ḳopdı sulṭān-ı cihānuñ

3934 buyurdı kim anı ḥāżır ḳılalar
aña ne vāḳiʿ olmışdur bileler

3935 arayu buldılar bir ṭaġ içinde
ṭaşından çaġlar ırmaḳ bāġ içinde

3936 çalar ıḳlıġı eydür ḥālin aġlar
ikisi eridür ṭaşlar u ṭaġlar

3937 ḫalāyıḳ yüz dutup üsdine üşmiş
siyeh bir beg bigi ortaya düşmiş

3938 nevāḫt eyler düzetmiş bir ḫoş āheng
ki ḳamu ḫalḳ olmış vālih ü deng

158a

3939 mahabbet deñizine ġarḳa varmış
malāmat taḫtasına arḳa virmiş

3940 bunı isteyü gelen kişiler çün
çü gördiler bunuñ ʿışḳını bī-çūn

3941 daḫı bu ḫalḳuñ anda dirnegini
ki bulmışlardı ʿışḳuñ örnegini

3942 ṭaña ḳaldılar anuñ ʿālemine
bilimezler ki ʿışḳı ʿālemi ne

3943 didiler vāy zihī resm ü zihī yeng
oturup ḳarşusına oldılar deng

3944 şoloḳ dem ʿāciz ü ḥayrān ḳalurlar
ḳamu bildüklerini unıdurlar

3945 ne ḳullıḳların añarlar ne şāhı
ḳalurlar yār idinürler siyāhı

3946 çü gördi şeh ki alup gelmediler
didi beñzer ki anı bulmadılar

3947 didi tīz buluñ ol kişiyi ḳanı
getürüñ göreyim nicedür anı

3948 işidenler segirdip gitdi düpdüz
ki bulup ḳarayı aġardalar yüz

3949 varanlar ḳamusı deng oldı ḳaldı
meger bir ḳulı kim segirdü geldi

3950 ḫaber virdi şehe n'itdüklerini
ḳamusı kendüden gitdüklerini

3951 didi şāha ki bir ṭurfe kişidür
ki anuñ sāzını her kim işidür

158b

3952 iñiler derdini ṣaġu ṣaġar ol
ḳalanı aġlayuban yaş döker bol

3953 ṭaġılur ʿaḳlı ayruk hīç dirilmez
serāsīme ḳalur ölmez dirilmez

3954 dirilen ādemüñ yoḳdur ḳıyāsı
etegini dutan gelmez ḳoyası

3955 özüñ ṣaldugı kişiler daḫı uş
olupdur cümle ol cūşıla bī-hūş

3956 ne anda öglerin diri bilürler
ne ḫod ḫana ḫaber viribilürler

3957 meger cāẕūlıġ eyler sāz içinde
ki ḫalḳuñ göñli hep pervāz içinde

3958 işiden cünbişinden külli ṭurmış
evin barḳın ḳomış gelmiş yüz urmış

3959 hīç andan bilmezem kim ne ṭuyarlar
ki ḳorlar işlerin aña uyarlar

3960 çü siḥr eyler bes ol seḥḥāra beñzer
bu mekrile meger mekkāra beñzer

3961 şehenşāh anı bir görmek gerekdür
anuñ aḥvālini ṣormaḳ gerekdür

3962 bu ḥāli çünki işitdi boġa ḫan
ṭurumṭayı ḳıġırdı virdi fermān

3963 ki ol kişi neçükdür bir buyurġıl
temennā mı diler göñli ḳayurḳıl

3964 ṭurumṭay eydür iy ḫanı ḫıṭāynuñ
ʿacāyib ḥāleti varımış anuñ

159a

3965 ata binüñ biraz seyrān iderek
ḳatına varalum arḳun giderek

3966 tizirek nitesi erdür görelüm
neye uġradı ne gördi ṣoralum

3967 daḫı ne ṭuydı ol maḥlūḳ ḳamu
ki anı ḳıldılar maʿşūk ḳamu

reften-i boġa ḫān ve ṭurumṭay bi-temāşā-yı siyāh

3968 ata bindi boġa ḫan u ṭurumṭay
daḫı bir niçe ḫūb oġlan yüzi ay

3969 gezerek geldiler bir ḫoş dereye
ki ʿāşıḳ seyr iderdi ol araya

3970 içi anuñ ṭoludı bāġ u bostān
gül ü sünbül benefşe lāle reyḥān

3971 aḳardı çeşmeler ırmaḳları çoḳ
ki yiryüzinde anuñ gibi yir yoḳ

3972 görürler bir arada ḫalḳ çoḳlıḳ
dirilmiş bir ḳaraca çalar ıḳlıḳ

3973 aña ḳarşu boyun egmiş ḳamusı
bıraḳmışlar yire ʿār ı nāmusı

3974 üşe gelmiş ne deñlü varısa ḳuş
aġaçlar başına vü şöyle ḫāmūş

3975 olup diñlerleridi sāzın anuñ
işidürleridi āvāzın anuñ

3976 siyāh olmışdı ʿışḳı deñzine ġarḳ
idemez gicesinden gündüzin farḳ

159b

3977 şunuñ gibi olupdur mest ü ḥayrān
ki ḳatında biridi ḳul u sulṭān

3978 boġa ḫanı görüp ol kişiler hīç
ilerü gelmedi baş itmedi pīç

3979 biri meyl itmedi kim şāhumuzdur
bugün bu memleketde māhumuzdur

3980 hemīn gözlerin ü ḳulakların hem
siyāha yüz dutup olmışlar epsem

3981 bularuñ ḥālini ṭañladı sulṭān
siyāhuñ derdini añladı sulṭān

3982 didi bunlaruñ işi bu'l-ʿacebdür
ki düpdüz ḳamusı ṣāḥib-ṭalebdür

3983 ol ıḳlıḳcı ḫod olmış ʿışḳ esīri
irürmiş göklere āh u nefīri

3984 oda yanmış anuñ ḫod aña yitmiş
yile uymış amā ki yile gitmiş

3985 ḳalanı ne ḳażaya uġradılar
ki böyle kendülerin ṭoġradılar

3986 ki her biri özünden bī-ḫaberdür
hele bu şaḫsuñ işi muʿteberdür

3987 didi ol sāʿat atdan indi ol şāh
eser ḳıldı aña bu söz ü bu āh

nişisten-i şāh be-pīş-i siyāh

3988 siyāhuñ yanına vardı oturdu
ki sāzı cānına şāhuñ od urdı

160a

3989 başını ṣalmaġa başladı sulṭān

ayasın çalmaġa başladı sulṭān

birazdan aġladı vü ḳıldı zārī
vezīr ol zārılıġa ḳıldı yārī

içi ḳopdı vü ʿışḳı eyledi cūş
bu sāzı diñleyürek oldı bī-hūş

zamāndan ṣoñra kim diñdürdi sāzın
ḫalāyıḳ dirdi özin azın azın

ḳaçan yüreklerinden segnidi cūş
görürler şāh oturur ortada ḫoş

ayaġ üsdine ṭurdılar tamāmı
baş urdılar degürdiler selāmı

yüz urup didiler sulṭān-ı aʿẓam
sen olduġuñ arada olmaya ġam

günāh itdük ḳatuñda biz kemīne
bağışlarsañ ḫazīneñden kemīne

ol oḫtdan berü kim bu şaḫsı bulduḳ
be-küllī kendüzümüz yavu ḳılduḳ

ne gideni bilürüz ne geleni
ne vireni bilürüz ne alanı

ne yirden gökden oluruz ḫaberdār
ne uṣdan ögden oluruz ḫaberdār

meger kim diñe bir dem ol ḳulavuz

ki girü kendüzümüzi bulavuz

4001 daḫı anlar ki sulṭān ṣalmışıdı
gelüben cümle ḥayrān ḳalmışıdı

160b

4002 yükünüb pādişāha urdılar baş
didiler ḥaḳ saña virsün uzun yaş

4002 kemīne ḳullaruñuz kim seḥergāh
bu işe ṣalduñuzdı iy şehinşāh

4003 ki alavuz varavuz ḳatuña tīz
irişdük gördük anı fitneengīz

4004 şunuñ gibi nevāẖt eyler nevāyı
ki terk itmiş nevāyı vü hevāyı

4005 didük biz ḥāliyā bir dem ṭuralum
nice çalar ne eydür bir görelüm

4006 diñicek eltevüz şāh işigine
ki ḥāżır ola her dem kişi kīne

4007 çü çala çala bizi bizden aldı
iletdi bizi bir deryāya ṣaldı

4008 kim anuñ ne dibi var ne kenārı
veyāẖūd mevc-i mevcinüñ ḳarārı

4009 ne bu diñmegi añdı ne bunı biz
ne bildük kim ne vaḳtin geldüñüz siz

4010 işitmiş ola sulṭān sūz u āheng
anı her kim işidürse ḳalur deng

4011 bu şāh eydür sözüñüz ḥaḳdur imdi
bu kişi sāḥir-i muṭlaḳdur imdi

4012 bunuñ niteligini kimse bilmez
bunuñ şerḥini kimse vaṣf ḳılmaz

4013 meger ādem demür ola yaḫūd ṭaş
ki āhenginden anuñ ṣalmaya baş

161a

4014 siyāh anuñ ḳatında şöyle bī-bāk
oturmışdı içi pāk u ṭaşı pāk

4015 ne anuñ şahlıġına añı vardur
ne anuñ baḫşīşine ṭañı vardur

4016 ṭurumṭay eydür iy ḫan-ı ḫıṭāyī
temīz eyle ṣavābı vü ḫaṭāyı

4017 bunı bu gözile görmek gerekmez
bu yirde ḥālini ṣormaḳ gerekmez

4018 key añlar her kimüñ tedbīri vardur
ki her bir nesnenüñ bir yiri vardur

4019 alalum gidelüm bunı sarāya
yörenmesün kimesne ol araya

4020 ḫaberlerin alalum arḳun arḳun
ne kişidür neçün aġlar döker ḫūn

4021 ne yirdendür ili ḳandan gelüpdür
neyiçün vālih ü ḥayrān olupdur

4022 ḥaḳīḳī mi sevüsi yā mecāzī
iṣi ḥaḳ mıdurur ya ḥoḳḳabāzī

4023 bilürsin degme kez olmaya bayıḳ
kişinüñ içi ṭaşına muvāfıḳ

4024 her işde iẖtiyār itmek revādur
yañılma ṭoġru söz derde devādur

4025 bu şāh ayruḳ ne söyledi ne dindi
hemān dem sıçradı atına bindi

āvurden-i vezīr siyāh-rā be-sarāy-ı şāh

161b

4026 ṭurumṭay indi ol ḫalḳı ṭaġıtdı
siyāhı öñine bıraḳdı gitdi

4027 çü şehre vü sarāya irdi bunlar
ḳulı alup içerü girdi bunlar

4028 ḫalāyıḳ gitdi cümle üçi ḳaldı
hemān dem sergüzeşṭin dile geldi

porsīden-i pādişāh ḥāl-i siyāh-rā

4029 eyitdi ne kişisin nedür aduñ
neyidi bunda gelmekden murāduñ

4030 siyāh eydür adumdur sevādum
hemīşe iʿtiḳādumdur murādum

4031 vezīr eydür kimi sevdüñ beyān it
yaşurma göñlüñüñ sırrın ʿıyān it

4032 siyāh eydür anuñ benden beyānı

muʿayyendür beyānından ʿayānı

4033 vezīr eydür ne yirdensin işüñ ne
gice gündüz firāḳuñ teşvişüñ ne

4034 siyāh eydür yirüm oddur işüm ʿışḳ
ḳarārum dost vaṣlı cünbişüm ʿışḳ

4035 vezīr eydür ki açuḳ söyle sözüñ
ki aġ ola emīr öñinde yüzüñ

4036 siyāh eydür irişmez hīç aña söz
ki aġara yumaġıla ḳara yüz

4037 vezīr eydür ki çoḳ gördüñ belā sen
ḳaçandan şöyle olduñ mübtelā sen

162a

4038 siyāh eydür anam ḳarnında muṭlaḳ
belā ṣuyıyla ḳarmış balçıġum ḥaḳ

4039 vezīr eydür kimidi atañ anañ
bulardan nice ayırdı zamānañ

4040 siyāh eydür atam ʿışḳdur anam şevḳ
ki şindi boynumadur ḳolları ṭavḳ

4041 vezīr eydür bu sāzı ögreden kim
işüñ yāruñ yöreden degerden kim

4042 siyāh eydür sevüm ögretdi sāzum
işüm yārumdurur yārum niyāzum

4043 vezīr eydür nigāruñ el virür mi
gelür yüzin gözüñ her dem görür mi

4044 siyāh eydür elümden gitmez eli
gözüm baḳduḳca gördügüm cemāli

4045 vezīr eydür ögüñi dir dirilgil
nice gördüñ bize gösterdivirgil

4046 siyāh eydür niteliksüz görürven
anuñçun niteligümden ṭururvan

4047 eger sen bu nitelikden ṭurasın
anı kim ben görürven sen göresin

4048 ḥaḳīḳat ol yüze lāyıḳ gerek göz
muʿayyen her göze görünmez ol yüz

4049 eger bu cümle gözler yüz göreydi
ḫalāyıḳ ol yüzi düpdüz göreydi

4050 ḳamusı nūr içinde olmadı ġarḳ
bes olmayaydı hīç benden saña farḳ

162b

ṭayra şoden-i ṭurumṭay be-süḫān-ı siyāh

4051 vezīrüñ göñlini başmışdı ẓulmet
kim işiydi hemīşe ẓulm ü töhmet

4052 anuñçun bomboşıdı maʿrifetden
ki dāyim ṭopṭoludı maʿṣiyetden

4053 şefāʿat bulıdınuñ ḳaṭresinden
maḥabbet güneşinüñ ẕerresinden

4054 anuñ göñli beriydi ẕātı ʿārī
yire bıraḳmışıdı neng ü ʿārı

4055 ṣanur ẓālim ki ḫalḳa ẓulm ider bol
anı bilmez ki ider nefsine ol

4056 didi peyġāmın ol kān-ı kerāmet
ki yarınġı gün olur ẓulme ẓulmet

4057 siyāhuñ her cevābını ṭurumṭay
işitdi añlamadı vü didi vāy

4058 ne söyler bu ne çeyner hey ne poḫ yir
ki ḫan öñinde ṭurdı az u çoḳ yir

4059 dükendi maġzı yeñşer ṣamramadur
ne eydür yaʿnī bilmez yegremedür

4060 ṭama ṣalsunlar ursunlar çomaġı
delinsün başı çatlasun ṭamaġı

4061 etin aġaca bindürsünler anuñ
yaḳīnı rūşen olsun her gümānuñ

4062 eyitsün ṭoġrusını her nemānuñ
ḳaburġasını ṣındursunlar anuñ

163a

4063 siyāh anı çü gördi kim ḳaḳıdı
ḳaḳımaḳdan iki gözi şaḳıdı

4064 ḥaḳīḳat bildi kim bilmez bu nā-merd
nedür feryād u āh u nāle vü derd

4065 çü ol ẓulmi bugün göñlinde ṭaplar
yarın ẓulmet olur gözini ḳaplar

4066 baş urdı ḫan öñinde ḳıldı efġān
aḳıtdı gözlerinden yaşıla ḳan

hikāyet-i ḥāl-i siyāh der-pīş-i pādişāh

4067 didi iy şāh-ı ʿālem bir ġarībem
yirümden ü yerimden bī-naṣībem

4068 çü oldum kendüzümden külli bī-zār
neyiçündür baña bu ḫışm u āzār

4069 ḳabūl itdüm bu ʿālemde bir ıḳlıḳ
ḳalanına virürven ṣort u ṣıḳlıḳ

4070 daḫı benden sizüñ maḳṣūduñuz ne
depersiz ü süsersiz sūduñuz ne

4071 udum yoḳdur bir içüm ṣuyuñuzdan
yaraşmaz incineven ḫūyuñuzdan

4072 göñüle kim ola ḳayġu müvekkel
müferriḥ mi gerek ya şaḥm-ı ḥanẓal

4073 eger bir şemme zülfinden ṭuya ṭaş
ḳopa andan yaña ol ṭaş çeke baş

4074 demüre ger yazam niceydügin ol
demür aḳa duta yār iline yol

163b

4075 döye mi ādem oġlınuñ dimāġı
ki anuñ vaṣfına duta ḳulaġı

4076 kişi kim bir işide vaṣf-ı ḥālin
dü ʿālem begliginden ṭartar elin

4077 senüñ sulṭānlıġuñ vardur sürersin
benüm yoḫṣulluġumdan ne ṣorarsın

4078 baña baş ḳoşmaġuñ aṣṣısı yoḳdur
ayaḳ başmañ bu yola cevri çoḳdur

4079 başumdan ḳorḳmazam ben ṭoġru sözde
ki bir iki görinür egri gözde

4080 ulular didiler bu sözi böyle
ki egri otur illā ṭoġru söyle

4081 ben ol dem kim cemālin gördüm anda
ḳamu cān u cihāndan ṭurdum anda

4082 görelden berü ol cān u cihānı
unutmışam bugün kevn ü mekānı

4083 ben ol vaḳt öldümidi sen beḳā ol
ki nā-geh baña gösterdi liḳā ol

4084 ben ol vaḳt dirligümden oldum iy şāh
ki ṣavdı bulıdı yüzinden ol māh

4085 bir ölüm uġramışdur baña bī-şek
ki aña göre key dirlikdür ölmek

4086 bu işe sen şehā yiltenme zinhār
ki alasın benüm aġzumdan iḳrār

4087 depinesin ele girür degüldür
çapınasın gözüñ görür degüldür

164a

4088 bu meydān içre sābāş oynayasın
ṣoñ ucı yolına baş oynayasın

4089 eger elbette keşf idt dirsen esrār
erinmezven anı itmekde tekrār

4090 kişi neyi severse ẕikri oldur
gice gündüz içinde fikri oldur

4091 icāzet vir çalayın sāzımı ben
açayım sāz içinde rāzumı ben

4092 ki tā bu sırrı taḥḳīḳ añlayasın
ḥaḳuñ ḳudretlerini ṭañlayasın

4093 çü işitdi bu sözleri boġa ḫan
göñül taḫtında ḳıldı anı sulṭān

4094 siyāhuñ ṣoḥbeti göñlin ḳarartdı
bunuñ rengi anuñ yengin ṣarartdı

4095 didi ḫoş dirsin al sāzuñı çal
olanın itgil illā itmegil āl

4096 sücūd itdi siyāh ıḳlıġı aldı
hemān sāʿatda kim başladı çaldı

4097 girü mest oldı gitdi kendüzinden
girü ırmaġ u çay aḳdı gözinden

4098 girü sevdā içinden eyledi cūş
ser-āġāz itdi ḥālin ʿarż ider ḫoş

4099 göñüller gerek ol sözler ḳoyası

yürekler gerek ol söze doyası

4100 didi evvel siyāvūşuñ zamānın
vefāsın ʿadlin ü emnin emānın

164b

4101 daḫı çoḳ illere ḥükm itdügini
yidi iḳlīme adı gitdügini

4102 oġul ḳız olmayuban aġladuġın
ḥaḳa göñlini her dem baġladuġın

4103 aña ḥaḳ bir güzel ḳız virdügini
müneccimleri anda dirdügini

4104 bu ḳızuñ ṭāliʿin gördüklerini
şehe yañlış ḫaber virdüklerini

4105 ḳayurup ḳayġudan sanışduġın şāh
ḫıṭā ḫatunıla ṭanışduġın şāh

4106 boyun dutduġın öldürmege ḫatun
virüben dāyasına incü altun

4107 anı āl eyleyip gizletdügini
bir ayruḳ öliyi izletdügini

4108 ḥiṣār içinde ulalduġını ḳız
hünerlerden sebaḳ alduġını ḳız

4109 ḫatunlar anda remz itdüklerini
şehe ḫurşīdi ġamz itdüklerini

4110 işidüp ḳalʿaya dek çapduġını
girüp ol dem ḳapuyı yapduġını

4111 özi at üstin alıp ṭurduġını
ḳızı öldür diyü buyurduġını

4112 anı ḳullar nicesi gördilerdi
nice bī-ḫod olup yüz urdılardı

4113 nitesi kendüsi ḳaḳıdı girdi
nicesi gördi barmaġını sırdı

165a

4114 ṣoñ ucı ḳıza kendü varduġını
yüzün görüp çü ṭaña ḳalduġunı

4115 aña alḳış idüben ḳuçduġını
ol aracuḳda ḫūşı geçdügini

4116 alıp şehre gelüp ol bāġ içinde
sarāylar yapduġın uçmaġ içinde

4117 bu dördi şöyle ḥayrān olduġını
birisi ʿışḳ ucından öldügini

4118 ḳalanı dört yaña zārī ḳıluban
bu ḥayratlıḳda sergerdān oluban

4119 üçi üç yaña gitdügin ṭanışıp
geçüp cāndan cihāndan uṣanışıp

4120 ḫıṭāy iḳlīmine yitdügin özi
görüp ol köse ıḳlıḳcıyı gözi

4121 ol aracuḳda olup mest i bī-hūş
bes andan ıḳlıġı ögrendügin ḫoş

4122 çala çala aña uyduġını ḫalḳ
hem andan ʿışḳ işin ṭuyduġını ḫalḳ

4123 ol araya degin kim kendüsi şāh
ki anuñ meclisine vardı nā-gāh

4124 boġa ḫan u ṭurumṭay andan alup
ṣorup aḥvālini ḫalvetde gelüp

4125 cevābın añlamadugın vezīri
şeker tenginden umduġun bezīri

4126 aña degin ki şāha nāz ḳıldı
sözine sāzıla demsāz ḳıldı

165b

4127 hemān āh itdi düşdi deng ü ḫayrān
ögi gitdi vü şöyle ḳaldı bī-cān

be-süḫan-ı siyāh ḫayrān mānden-i boġa ḫan

4128 boġa ḫan çünki gördi ḥālin anuñ
çü maʿlūm itdi ḳīl ü ḳālin anuñ

4129 içi ḳopdı yüregi cūşa geldi
cānı ṭarıḳdı başı ḫoşa geldi

4130 elin yudı tamāmet memleketden
yüzin bükdi tamāmet salṭanatdan

4131 vezīre dir aña virgil suyurġal
yazuḳdur lüṭfıla göñlin ala al

4132 yaman baḳma bu kişi boş degüldür
yaman baḳmaḳ kişiye ḫoş degüldür

4133 içi yaḫşılaruñ ṭaşı yamandur
ṭaşı güneşlerüñ içi ṭumandur

4134 bunı ayruḳsı ḥāle ḳoydı ol sāz
içüm pür-sūz ḳıldı beñzümi sāz

4135 vezīr ol dem getürdi iki ḫilʿat
öñine ḳodılar çoḳ dürlü niʿmet

4136 ne ḫilʿat geydi ne ḫod yidi niʿmet
didi iy şāh baña virme zaḥmet

4137 malāmatdür benüm şimdi yiyesüm
malāmatdür benüm her dem geyesüm

4138 gerekmise baña bunları ḫānum
be-küllī virmeyeydüm ʿışḳa cānum

166a

4139 çü ʿışḳ itdi benüm bu sırrumı fāş
yaraşmaz baña hergiz ṭonıla aş

4140 anuñ maḳṣūdıyıçun şöyleyem ben
ne giyem ne yiyem ne söyleyem ben

4141 didi vü aġlayuraḳ yüki yitdi
baş urdı ḫan öñinde ṭurdı gitdi

ʿāşıḳ şoden-i boġa ḫan be-ḫurşīd

4142 boġanuñ ʿaḳlı şol dem zāyil oldı
anuñ ʿışḳına göñli māyil oldı

4143 cihān çıḳdı gözinden kendüzinden
ol esridi yüzinden bu sözinden

4144 vezīre baḳdı eydür iy ṭurumṭay
beni ol ʿāşıḳ esrütdiyse sen ay

4145 eger olmazısa bu müşkilüm ḥal
ḳalur bu memleket bil şöyle mühmel

4146 ve ger bu derdüme olmazsa çāre
ölürem baġrum olur pāre pāre

4147 ve ger bu derdüme olmazsa dermān
oluram ben daḫı āşufte ḥayrān

4148 ve ger bu işüme olmazsa tedbīr
idersin bī-gümān ḥaḳumda taḳṣīr

4149 eger bu rencüme itmezseñ kefāret
olur taḫtum u baḫtum ḳamu ġāret

4150 ve ger ben ʿāşıḳuñ olmazsa maʿşūḳ
daḫı hergiz beni görmezsin ayruḳ

166b

4151 kerem ḳıl baña bir tedbīr ḳılġıl
girü göñlüm benümle bir ḳılġıl

4152 buyur şimdi baña n'itmek gerekdür
ya sen gitmek ya ben gitmek gerekdür

4153 eger sen varurısañ maṣlaḥatdur
ve ger ben varurısam mehleketdür

4154 benüm ayruḳ ḳarārum ḳalmamışdur
elümde iḫtiyārum ḳalmamışdur

4155 ayaḳ baṣ iltivir işümi başa

vegernī oluram ḫalḳa temāşā

cevāb-ı ṭurumṭay boġa ḫān-rā

4156 ṭurumṭay eydür iy ḫan uruġı ḫan
özüñden özge ḫan bu mülke bühtān

4157 revā mıdur ki bir ḳuru çavıla
içüñ ṣarṣıla vü ʿaḳluñ yayıla

4158 siyāvūşuñ eger varısa ḳızı
size virmekde yoḳdur hīç dıḳızı

4159 senüñ gibi güyegü ḳanda bulsun
buyurursañ ḳuluñ varayım olsun

4160 belekler elteyim ṭaġlar aşayım
anuñla nice dirseñ söyleşeyim

4161 eger rāżī olursa ḫod görevüz
alavuz anı vü bunı virevüz

4162 ḳabūl itmezise bizden dilekler
senüñ ḫod pençeñe döymez pelenkler

167a

4163 ḳılıncıla çü başa varmaya iş
pes ol işe ḳılıcıla ḳoyar diş

4164 boġa ḫan eydür imdi ṭur uru sen
ki cānumdan ḫaber virdüñ girü sen

4165 yaraġuñ eyle tīz eglenmedin git
ideceksin bu işi bir günde it

4166 uyuma yatma cānum anda tiz var

ki ḥālüm ḳatı düşvār oldı düşvār

4167 benüm gicelerümi gündüzümi
aña virsün ki sevmez kendüzümi

4168 çü añladı sözin şāhuñ ṭurumṭay
ki o rüsvāy ḳıldı bunı rüsvāy

4169 didi dumrusuz oynardı bu negzi
çü bu deñlü bulupdur şimdi egzi

4170 ḳıyās eyle ne resme oynayısar
süci gibi özinden ḳaynayısar

firistāden-i boġa ḫan ṭurumṭay-rā be-cānib-i siyāvuş

4171 yaraġ itdi belekler düzdi ḫaylī
getürdi ḫaylī vü bindürdi ḫayli

4172 ʿacem milkine gönildi gider ol
boġa ḫan bunda ḳaldı gör nider ol

4173 gice gündüz ḳarārı ḳalmadı hīç
siyāhı buldururdı ir eger giç

4174 ḳomaz oldı siyāhı hīç ḳatından
çıḳarmaz oldı anı ṣoḥbetinden

167b

4175 niçe kim bu siyāhı çaldurur ol
özini ġam göline ṭaldurur ol

4176 niçe kim ṣora ol yüzden ḫaberler
irer göñline yüz dürlü eṣerler

4177 niçe kim añar ol ḳaṣrı vü bāġı

yüregine urur yüz dürlü dāġı

4178 işidü işidü vaṣfın nigāruñ
ḳarārı ḳalmadı ol nābekāruñ

4179 götürü kendüzin ıḳlıġa virdi
siyāhı buldı ṣan ḫurşīde irdi

4180 ḳara bilmez ki żıddıdur her aġuñ
nitekim ʿaḳsidür ẓulmet çırāġuñ

4181 ḳarañulıḳ anuñçun ḳapḳaradur
ki günüñ yüzi nūrından yaradur

4182 ḳara daḫı anuñçun ḳaldı nevmīd
ki yüz göstermeyiser aña ḫurşīd

4183 boġa ḫan daḫı çün buldı siyāhı
ṣanasın buldı ol baḫtulu māhı

4184 siyehden gerçi ḫurşīdi biliser
muḥāl ola ki ḫurşīdi alısar

4185 inek idüp ola bedr ayı ṣaġmaḳ
muḥāl ola boġa ḫurşīde aġmaḳ

4186 boġa kim otluġından ḳovıla ol
nitesi bula uçmaḳ bāġına yol

resīden-i ṭurumṭay be-şehr-i cem-ābād

168a

4187 bu yaña çünki gönüldi ṭurumṭay
giderdi dün ü gündüz hefte vü ay

4188 maʿa’l-ḳıṣṣa çü oldı ol yire ṭuş
siyāvūşa ḫaber bildürdi çavuş

4189 ki uş irdi boġa ḫanuñ vezīri
size ilçilige ṣalmış emīri

4190 didi ḳarşu çıḳuñ birḳaç kişiler
kişi olan kişileri kişiler

4191 döşürüñ ʿizzet ile bir araya
ki ol ara kişilere yaraya

4192 bezetdi düzdi vü köşk ü sarāyı
müzeyyen eyledi her bir arayı

4193 dizildi ululları begleri hep
temīz ehli erenler yigleri hep

4194 yidi ḳat dutdılar ḳullar ḳatārı
ḫıṭāyī rūmī vü türkī tatarī

4195 ne begler her biridür dünyede bir
ḳamusı tāc u taḫt issi cihāngīr

4196 niçe ḳullar ki her biriydi bir şāh
sitāre gözler vü yüzleri māh

4197 beg oġlanları vü şeh-zādeler çoḳ
ki her biri gibi ʿālemde bir yoḳ

4198 güneşe yaḫtu virürler yañaḳlar
süde leẕẕet bağışlarlar ṭudaḳlar

4199 yüzini güllerüñ taʿyīb iderler

sözini bülbülüñ tekẕīb iderler

168b

4200 ḳamunuñ sözleri vü ṣoyları rāst
göñülleri bigidür boyları rāst

4201 yirine geldi cümle resm ü erkān
oturdı ol muraṣṣaʿ taḫta sulṭān

4202 çü ārāyende oldı taḫt u dergāh
oḳıtdı pes ṭurumṭayı şehinşāh

4203 çü geldi pādişāhıla görişdi
bu anuñ ol bunuñ ḥālin ṣoruşdı

4204 işāret ḳıldı oturdı ṭurumṭay
ḳamu begler ü ḳullar dutdı ārāy

4205 beleklerin şehe ʿarż itdi küllī
ne deñlü varısa cüzʾī vü küllī

4206 bes andan bitisin gösterdi şāha
baş urdı ḫan öñinde didi şāha

4207 boġa ḫanum selām eyler öper yir
ḳulıyam ben ḳabūl itsün beni dir

4208 ḫaberlerüñ ḳalanı uş bitide
ki ḥaḳ tengri bitilerin bitide

4209 şehinşeh gördi maḳṣūdın bitinüñ
bitide ḳoḳısı geldi bütinüñ

mażmūn-ı mektūb-ı boġa ḫan

4210 bunı yazmış ki iy şāh-ı cem-ābād

bilişüz itme bir kezden bizi yād

4211 benüm ḥaḳḳumda gel bir ʿadl ü dād it
ḳızuñ ḫurşīdi baña nāmuzād it

169a

4212 ne dirseñ ḫiẕmetüñe ṭurmışam ben
yüzümi işigüñe urmışam ben

4213 begenmezseñ beni oġulluġa sen
begenürseñ revādur ḳulluġa sen

4214 dilerüz dimeyesin bu söze yoḳ
revādur ayruġa illā bize yoḳ

4215 eger bu nesneye rāżī olasın
bu ḳuldan dürlü ḳullıḳlar bulasın

4216 vegernī arturasın zaḥmetümi
benüm ḫod kimse yimez ḳısmetümi

4217 çü sulṭān vāḳıf oldı bu ḫaberden
buḫārı beynine urdı cigerden

4218 teninde ne ki ḳıl vardı ser-ā-ser
çekildi her birisi oldı ḫançer

4219 siyāvūşı egerçi dutdı ḫışmı
veliykin dirdi ögin yutdı ḫışmı

4220 ṭurumṭaya nesene dimedi hīç
yüzini hergiz aña itmedi pīç

4221 ki zīrā bunda bu dem ol ḳonuḳdur
niçeme göñli gözine ṭanuḳdur

4222 işāret ḳıldı dökdiler ṭaʿāmı
ḳızıl altun çanaḳlarla tamāmı

4223 döküldi dürlü dürlü ḫōn u niʿmet
ki her birinde var biñ dürlü leẕẕet

4224 çü ṭolardı ḳoḳusından dimāġı
melekler çatladurlardı ṭamaġı

169b

4225 ṣala oldı vü yidiler ṭoyınca
ḫalāyıḳ ḳaşuġı elden ḳoyınca

4226 çü ḫōn götrüldi dökdiler şarābı
rebābın eline aldı rebābī

4227 hem urmışıdı çengī çengi çenge
defile başladı deffāf çenge

4228 münevver sāḳīler yaʿnī ḳamerler
ḳamu sīmīn-ten ü zerrīn-kemerler

4229 mübārek laçin ü şāhīn ü sunḳur
ṣunarlardı ṭas u ḳıf şīşe munḳur

4230 şarāb-ı erġavānī itdiler nūş
bu ayaḳlardan oldı başları ḫoş

4231 şehenşāha s̲enālar ḳıldılar bol
içişdiler bu aña vü buña ol

4232 çü ḫusrev her zamān eylerdi raġbet
daḫı varduḳca oldı ẕevḳ ü ṣoḥbet

4233 dirilmeyen kişi yatlulıġıla
içer ol acıyı ṭatlulıġıla

4234 dilerseñ tasanuñ başın biçesin
dürüşgil kim süciyi sen içesin

4235 ve ger süci seni içerse iy ḫām
süci gibi olursın telḫ u bed-nām

4236 bes añılduġı yirden ḳaçmaġa iv
nitekim ḳaça biʿsmiʿllāhdan dīv

4237 içerdüm ḫāṭırum cemʿ itmegiçün
göñülden ġuṣṣayı ḳamʿ itmegiçün

170a

4238 çü gördüm anda daḫı duramaz berk
gözüm yumdum be-küllī eyledüm terk

4239 çü ben ṣıdḳıla andan çekdüm elüm
benüm ol ṣıdḳıla ḫoş oldı ḥālüm

4240 baña ʿışḳum içürdi ḫamr-ı bārī
ki yoḳdur hergiz ol ḫamruñ ḫumārı

4241 ne gice göñlümüñ sevdāsı vardur
ne gündüz maʿdenüñ ṣafrāsı vardur

4242 ne gice dīvlerile ictimāʿum
ne ḫod gündüz virür zaḫmet ṣudāʿum

4243 dün i gün ʿışḳıla ḫoş oldı ḥālüm
gözümde nūr göñlümde ḫayālüm

4244 cihānda çün ḳanāʿatdur ṣanāʿat

ben uş ol ṣanʿata oldum ḳanāʿat

4245 ögüm dirildi vü ḳūtumı buldum
geçende aġladum gelmişde güldüm

4246 gelesisine dutmışam ümīd uş
ki ḥālüm varduġınca ḫoş olur ḫoş

4247 kimüñ kim bu cihānda şuġlı çoḳdur
bu ṣanʿatda bes anuñ behri yoḳdur

perākende şoden-i meclis ve reften-i siyāvuş be-sarāy

4248 çü ser-ḫoş oldı ilçi yüki yitdi
baş urdı şāh öñinde ṭurdı gitdi

4249 ḳalan begler daḫı ṭaġıldı düpdüz
şehinşeh ṭurdı dutdı evine yüz

170b

4250 melālet dutdı için pādişāhuñ
içine girdi ol dem bārigāhuñ

4251 çü ḫatun gördi sulṭān-ı cihānı
girü nīlūfer olmış erġavānı

4252 küşādı güllerine diken olmış
çınārı ḳayġu yilinden bükülmiş

4253 didi ḫatun ki iy şāh-ı cihānum
fidī olsun güzel cānuña cānum

4254 ḥikāyet ne nice yüz gösterür iş
ki göñlüñ ṭopṭoludur fikr ü teşviş

4255 hemīşe gül yüzüñ ḫandān yaraşur

saña ġayġu yimek ḳandan yaraşur

4256 çü şād olduñ cihānda ḳalmadı ġam
çü ḳayurduñ bulunmaz kimse ḫurrem

4257 siyāvuş eydür iy faḫru'l-ḫavātīn
ki senden bulur ölmiş cān ḥayātīn

4258 bu ilçiden işitmişem ḫaberler
degüldür muḫtaṣarlar muʿteberler

4259 ḳızumuzı boġa ḫan isterimiş
mülevves tenine cān isterimiş

4260 bitide bī-edeb sözler yazıpdur
ki sevdāsından anuñ ʿaḳl azıpdur

4261 kişi kim olmaya ḥaḳdan ḫaberdār
mülevvesdür iki ʿālemde murdār

4262 çü kendü kendüsine ġadri vardur
ḳatında kimsenüñ ne ḳadri vardur

171a

4263 udı yoḳ tengrisin bilmez tatardur
ḥaḳīḳatda tatar itden biterdür

4264 bititmesün anı ḥaḳ ben ḳulına
ki ḫurşīdüñ yüzi gözden ṭolına

4265 meger baġrı ola ol kişinüñ ṭaş
ki lāyıḳ göre aña bir ḳaravaş

4266 baña hīç olmasun bu mülk ü bu yurt
ki anuñ gibi kişi eyleye yurt

4267 didi ḫatun ki iy devlet güneşi
vir anuñ gibinüñ dişine ṭaşı

4268 ne itdür ol ki bizden isteye ḳız
dek oturmazsa aña otura ḳız

4269 ḫıṭāya ġaṣbıla ḥākimdurur ol
anı bilmez miyem kim kimdurur ol

4270 özini bilmeyene bildürürler
cihān ḫalḳını aña güldürürler

4271 ḳolayda bir issiz il buldı dutdı
pes avurdına ṣıġmaz loḳma yutdı

4272 henūz ol ḳurṣaġında silmemiş uş
diler kim girü ḳusa eyleye cūş

4273 meger kim başını yiyesi geldi
anuñçun bu sözi diyesi geldi

4274 ḳayurmaz göñlüñi şād eyle ḫanum
cefādan cānuñ āzād eyle ḫanum

4275 özin bilmezlerüñ sözin işitme
ḫaberci yüzine gözüñ ışıtma

171b

4276 bitisine göre yazuñ cevābı
revā görmeñ anuñla hīç ʿitābı

4277 ḳızumuz yoḳdurur aña viresi
gözümüz yoḳdurur anı göresi

4278 elinden ne gelürse ide görsün
başını ḳanḳı ṭaş ḳatıysa ursun

4279 işitdi anı sulṭān imīn oldı
yine ol gice anda sākin oldı

4280 bes andan ṭoyladı üç gün pey-ā-pey
ṭurumṭaya key ikrām eyledi key

4281 eyü atlar u ḫilʿatlar buyurdı
bilesindekileri hep ṭoyurdı

4282 vezīrinüñ ulusını şehünşāh
ḳıġırdı ḫalvetine itdi āgāh

4283 ki ḥālümüz şuña irürdi devrān
ki bu resme biti yaza boġa ḫan

cevāb-ı mektūb

4284 ne dirsin maṣlaḥat nice görürsin
cevābını bunuñ nice virürsin

4285 çü gördi bitiyi düstūr-ı aʿẓam
melūl oldı vü göñlin ḳapladı ġam

4286 didi vay vay zihī melʿūn u bī-dīn
ḥamiyyetden ḥayādan küllī bizdin

4287 eli ḫod bize nite irecekdür
meger tañrı belālar virecekdür

172a

4288 ḳażā gelmez ḳula ḥaḳ yazmayınca
belā virmez çalap ḳul azmayınca

4289 veliykin bu ṭoñuz ṭurmışdurur uş
gelince bunda cān üzmişdurur uş

4290 çü ol bu ilçilige ṭālib oldı
saḳalını yülümek vācib oldı

4291 ḳarayıla yüzini yazduralar
ʿacāyib ilden ile gezdüreler

4292 revādur kim bunuñ gibi vezīri
sıḳalar şöyle kim çıḳa bezīri

4293 vegernī bu ne resme ketḫudādur
dimedi kim bu endīşeñ ḫaṭādur

4294 şeh eydür ḥāliyā mihmān gelüpdür
nite gelmeye çün ḫanı ṣalıpdur

4295 cevābınuñ yine tedbīrin eyleñ
çü birḳaç çāre vardur birin eyleñ

4296 eyidüñ kim bizüm yoḳdur ḳızumuz
velī döñdermeyiserdük yüzümüz

4297 niçeme bī-edeb söz söyledüñ çoḳ
ḳayurmaz çünki bilmezsin ḫaṭā yoḳ

mażmūn-ı mektūb-ı siyāvuş

4298 meger kim kendüzüñ bilmek diledüñ
anuñçun ḳılıcuma diş biledüñ

4299 meger kim dimneyile süd emişdüñ
anuñçun aṣlana pençe kemişdüñ

172b

4300 meger terkini urmışsın cihānuñ
ki ḳuyruġın başarsın ejdehānuñ

4301 bizüm ḥālī sizüñle cengümüz yoḳ
bilişmeklige hergiz yengümüz yoḳ

4302 velī ol kim dilersiz bizde yoḳdur
ki meh-rūlar öküş ʿālemde çoḳdur

4303 alasın kimi kim oldıysa ḳısmet
anuñçun kendüzüñe virme zaḥmet

4304 çü düstūra işāret itdi sulṭān
yirine geldi cümle resm ü erkān

4305 anı göndürdiler ikrāmıla key
dükeli nesneden inʿāmıla key

4306 revān oldı veleykin göñli yavuz
dilegi şeh ḳatında düşmedi uz

resīden-i ṭurumṭay be-ḫiẕmet-i boġa ḫan

4307 irişdi girü yārı şāhına ol
irürimedi dermān āhına ol

4308 ne dermān belki derdinüñ öñidür
cihānda dürlü dermānuñ ṣoñıdur

4309 bu derd ṣoñı ne bir derde iriser
ki dermān isteyü cānın viriser

4310 ḫaberlerini bārī bir bir aldı
ümidi ḳalmayıp dermānde ḳaldı

4311 çü oḳıdı bitisini boġa ḫan
bitiden çoḳ nesene añladı ḫan

173a

4312 hemān dem tācın aldı yire urdı
diken gibi bıyıġı uru ṭurdı

4313 bilin dutdı hey-ā-hey aġladı çoḳ
doḳundı gögsine demrenlü bir oḳ

4314 nice bir ol iki dürlü belādur
ki ol ikiye bir cān mübtelādur

4315 biri bu kim ele girmedi maʿşūḳ
biri bu kim saḳatlar virdiler çoḳ

4316 bu ḥasret oḳı ol ġayret ḳılıcı
cigerler delici cānlar ilici

4317 bulara nicesi ṣabr itsün ol ḫām
bu işler puḫtelerden iltür ārām

4318 ḫuṣūṣān şāh ola kim görmemiş iş
ḳayurmamış ola kimse aña diş

4319 güciyle il ü gün feth itmiş ola
neyi ḳovdıysa irmiş yitmiş ola

4320 zamānuñ yimemiş ola çomaġın
cefā çatlatmamış ola dimāġın

4321 işidicek bunuñ gibi muḥāli
ḳıyās it gör nitesi ola ḥāli

işāret kerden-i boġa ḫan ṭurumṭay-rā cemʿ kerden-i leşker-rā

4322 vezīre eydür iy yüzi ḳara hay
degülsün yüz aġardıcı ṭurumṭay

4323 oturma illere çevre bitik ṣal
başuñ ṣalma sözüme olġıl uyṣal

173b

4324 yazuñuz beglere ḥüccet virilsün
iki yıllıḳ yaraġıla dirilsün

4325 kimesne ḳalmasun irḳek erenden
ki ʿavrat yigdürür ürkek erenden

4326 olar kim bu çeriden ḳalısarlar
başın u ḫānumānın alısarlar

4327 ḳamu tatar u as u türk ü efreng
ḳuşansun her birisi ālet-i ceng

4328 ki bunda ʿarż olısardur yaraḳlar
göreyim ol yaraġı kim yaraḳlar

4329 kimüñ olmaṣa elinde süñüsi
basına geçiserdür üzegüsi

4330 kimüñ kim yoḳdurur başında ḫūdı
başında ḳavurısarlar noḫūdı

4331 kimüñ kim yoḳdur egninde çuḳalı
eñekile gidiserdür saḳalı

4332 kimüñ kim olmaya elinde ḳalḳan
baña bellü ḥelāl itmişdür ol ḳan

4333 kimüñ kim bilesinde yoḳ kemendi

demür zencīr olısar boynı bendi

4334 kimüñ yig degül atı kendüzinden
arınsun gicesinden gündüzinden

4335 kimüñ kim ḳıt ola yatı yaraġı
söyüniserdurur ʿömri çerāġı

4336 hemān illerde şarlarda ḳıġırduñ
tamāmet millet içinde çıġırduñ

174a

4337 binüben ciddile aşsun tamāmı
ulusı kiçisi mīri ġulāmı

4338 siyāvūşuñ iline aḳısarvan
tamāmet yıḳısarvan yaḳısarvan

4339 çapayın u yıḳayım taḫtın anuñ
çerime taladayım raḫtın anuñ

4340 aña ṭar göstereyim giñ cihānı
tamāmet dünye ṭolsun dāsitānı

4341 bu resme yazdılar çevre bitiler
ki her bir ḥarfi ḳılıcdan itiler

4342 ḳara yazmış ḳızıl ḳan dökmegiçün
gümiş virdi demür ten çekmegiçün

4343 ḫaberden çünki begler bildi varı
ḥāẕerden ḳamunuñ uçdı uyarı

4344 ʿaceb mi bunlara yol bulsa ḳorḳu
ki bilürlerdi oldur teng ü bed-ḫū

4345 eyüye diñ yamanlardan ṣaḳınsun
yavuza diñ eyülerden utansun

yasaġ kerden-i boġa ḫan leşker-rā

4346 ṣalā oldı tamāmet cümle leşker
ata bindürdi üç yüz biñ güzīn er

4347 yaraġ u at u_ālāt u sāz u cevşen
nite ki_ol müşkil er eyledi rūşen

4348 ḳamu yirlü yirince geldi düpdüz
yaṣadı ṣaydı on on buldı yüz yüz

174b

4349 ḳoşunlar ḳoşdı ol yazı yüzinde
ki başdan başa ol ṣaḥrā düzinde

4350 görinmezdi demürden ṭaş u ṭopraḳ
belürmezdi ayaḳdan ot u yapraḳ

4351 ini uzunı üç günlük ovayı
bir ucdan bir uca dutdı alayı

4352 demürden ṣanasın burclar bedenler
yapılmışdur degül cānlar bedenler

4353 ṭurur ḳaplan gögüslü alp erenler
ḳamu aṣlan yüreklü iş görenler

4354 tatar u as u efreng ü alaman
ki biri yüz ere virmezdi āmān

4355 şol erler kim bayımış özlerine
ki görünmezdi rüstem gözlerine

4356 ḳamunuñ geydügi pūlād-ı çīnī
ṭaşından berkirek dutmış içini

4357 egerçi tenlere pūlād ulanmış
yürekler ḫāṣ dımışḳīden ṣulanmış

4358 yürek berk olmayıncaḳ süst olur ten
çü ten süst ola n'itsün tīġ ü cevşen

4359 hüner īmān gibi içden gerekdür
hemīn ṭaşuñdayısa dınma dek dur

4360 bu söz kim didiler gerçekdür ancaḳ
ki olur yalanuñ dibi yaḳıncaḳ

4361 cihān içinde oldur key bahadur
ki bir kez ḫōn yimeklik ḫūn bahādur

175a

4362 hemīn baş oynamaḳ olur oyunı
daḫı baġrın yimek olur öyini

4363 ölümden ṣarpıraḳ göre yalanı
köseye yolına ṣādıḳ olanı

4364 ulular didi erlik ṭoġrulıḳdur
muḫannaṣlıḳ daġallıḳ egrilikdür

4365 bu leşker anda kim ṣaf ṣaf ṭururdı
boġa ḫan anları bir bir görürdi

4366 elinde tīġ-i hindī çīni ḳalḳan
dımışḳī yay oḳ hem tīg-i bürrān

4367 diyeydüñ bindügi atdur eser yil
velī yitmez yügürse her seḥer yil

4368 ne erdür bu ki yol aṣlana kesdi
ne atdur kim götürür fīli mesti

4369 ol ovva ṭaġları olmışdı mīşe
süñü vü ḳılıç u gürzidi tīşe

4370 daḫı ḳuşlar ki uçardı hevāda
dönerdi elli altmış bir yuvada

4371 yilegi ḳaynaġı yāḳūt u elmās
uçup ṣaḫsa ṭuş olsa çāre olmas

4372 ne yirde ḳonarısa ḳusdurur ḳan
kimi mecrūḥ olur kimi virür cān

4373 nefīr ü kūsıla zurnā ġirīvi
ḳaçurdı ḳāf ṭaġından nerre dīvi

4374 erenler naʿrası vü at ṣuhayli
yemende sebze-reng itmiş süheyli

175b

4375 güvüden yañḳulanurdı felekler
ki tesbīḥin yeñilerdi melekler

4376 açıldı ejdehā-peyker ʿalemler
ki aṣlan şekli naḳş itmiş ḳalemler

4377 ṣanasın her biri çetr-i hümāyūn
ya servī kim yimişi ola altun

4378 anuñ gibi yüceyidi serefrāz

ki muncuḳı açar ʿayyūḳıla rāz

4379 bezendi vü düzendi cümle leşker
boġa ḫan gördi vü yazdı ser-ā-ser

4380 at üsdini aluban ṭurdı bir dem
ḳıvandı vü bıyıġın burdı bir dem

duʿā kerden-i leşker-i boġa ḫan-rā

4381 didi aḥsend iy begler ulular
yüregi ödlüler yüzi ṣulular

4382 ne ḫoş yaḫşı ḥamiyyet ḳılduñuz siz
yaman göñlüm ḳılıġın bildüñüz siz

4383 neçük kim öz özüm önderdi ḫūsī
anuñ tek çār idinmiş siz ulusı

4384 çü bu cümle aña dirnekdi perça
ḳılam ṭoġan olursa anı serçe

4385 bizümle olmadı bugün yavuḳ ol
ola şāhinler öñinde tavuḳ ol

4386 duʿā ḳılıp didiler iy ulu ḫan
ebed bellü ezelden bilgilü ḫan

176a

4387 emegüñ ḳışa yaşuñ uzun olsun
ḳımuñ alçaḳ ḳılıcuñ üsdin olsun

4388 ayaḳ baṣduḳca el virsün murāduñ
felek deprendügince ṭursun aduñ

4389 ṭaġun ṭaşuñ olursa ser-be-serdür

süleymānlar olursa ser-be-serdür

4390 ne deñlü çoḳ çeri olsa yaza yüz
olımaz saña rüstemler yüze yüz

4391 kime dutduñ ḳılıclayın yüz āḫir
ki arḳa dutmadı yay gibi āḫir

4392 çü sen ḳalḳan gibi gögsüñ geresin
anuñ ḳurbānlayın ardın göresin

4393 süñü gibi ḳaçan ḳol ṣunasın dek
olur baġrı süñü gibi müşebbek

4394 ḳıya varurısañ ḳan işeye dīv
ḥaẕerden külli gire şīşeye dīv

4395 ʿacem şāhında bāzū yoḳdur anca
ki sen aṣlanıla dutışa pençe

4396 yoluña oynayalum başumuzı
tamām oldı bilelüm yaşumuzı

4397 n'iderler bārī cānı vü cihānı
çü terk itmeyeler yoluñda anı

4398 kişi kim yiye şāhuñ niʿmetini
şuña düşe gerekdür himmetini

4399 ki bir furṣat deminde duta meydān
içe ḳan u ala baş u vire cān

176b

4400 er olan kişinüñ güni bugündür
bugün ḫod er kişilere dügündür

4401 çü furṣat fevt olıcaḳ ḳanı ġayret
ol erden yig ola ġayretlü ʿavrat

4402 beg olduḳ her birümüz il bilürüz
eger uşaġumuzdur ger irümüz

4403 gerek kim ḥālümüzce dürişevüz
ölince dürişevüz urışavuz

4404 zihī dirlik kim ol sulṭān öñinde
öle ḫoş adıla ḳala ṣoñında

4405 yavuz adıla dirlikden ölüm yig
eyü adıla ölmekdür ḫo dirlik

4406 işi öñ ṣoñ çü ölmekdür kişinüñ
kişi oldur ṣoñın gözler işinüñ

4407 dürişüp kesb ide bir yaḫşı adı
cihāna gelmegüñ budur murādı

4408 vegernī ḫayr u şer gelmez kişiden
teraḥḥum gelse yig adın işiden

4409 ḳılınca her biri añduḳca nefrīn
diyeler kim yatacaḳ bulmasun sīn

4410 saʿādet ger bizümle yār olursa
ḳalanı ser-be-ser aġyār olursa

4411 bilürem ʿāḳıbet nuṣret bizümdür
dürişelüm hele ġayret bizümdür

4412 şehümüz devletinde iş idevüz
ki panbuḳ gibi ol milki didevüz

177a

4413 ḳozaḳ başlu kişiler iş başarmaz
ḳozalaḳ kimsene hīç iş başarmaz

4414 ṭolumısa dimāġında çanaġı
sizüñle olmayaydı hīç yaġı

4415 aña ḫod faḫrıdı senüñ gibi ḫan
güyegü ola ḳız vire ḳata ḳan

4416 hele ḫayrı degüldür bellü bildüñ
varavuz taḫtına çün ʿazm ḳılduñ

4417 anuñ çün şerri bizüm ḫayrumuzdur
ki deyri yaġılıḳda seyrimüzdür

4418 ẓafer vire bize devr-i zamāne
ḳaṣurġa gibi kim gire ṣamana

4419 tozını külli göge ṣavuravuz
aşaġasın yuḳaru devürevüz

4420 oyında kimsene nite yañılmaz
ki bunca söz añılur ḥaḳḳ añılmaz

4421 anı bilmez ki ḥaḳḳ emrinsüz aylaḳ
yir üzre bir ṣaman deprenmez el-ḥaḳ

4422 ne tedbīrile taḳdīr olmaya rāst
ne tedbīr eyleriseñ gelmeye rāst

4423 olan oldu ki ol taḳdīre ṭuşdur

ḳalan hep söylenen sözler öküşdür

4424 kişi oldur ḳıla ʿaḳlıyla tedbīr
ne söz dirse diye oldıysa taḳdīr

4425 buyurdı ḫan ki leşker atdan indi
ol ulu yazıya çepçevre ḳondı

177b

4426 çadırlar ḳurdılar eyvān u ṣayvān
ki üç gün dün i gün ger uça ḥayvān

4427 yoruluban ḳanatları düşerdi
ḳonacaḳ yir bulımazdı düşerdi

4428 çuḫā vü aṭlasıdı cümle ḫayma
ḳaçısa ben diyeyim var mı ṣayma

4429 otuz biñ ulu ḫayma varıdı dek
añılmaz maṭbaḫ u otaġ u gerdek

4430 çü aḫşām oldı vü yandı çıraḳlar
ki baḳduḳca yaḳınlar u ıraḳlar

4431 görenlerüñ geçeridi öñinden
meger kim on iki burcuñ göginden

4432 ne deñlü varısa şemʿ ü ṣevābit
bu gice yiryüzinde oldı ṣābit

4433 ṭanışıḳ evine girdi boġa ḫan
ṭurumṭay bir iki ʿaḳlı noḳṣān

4434 ki çeriyi ne resme yüridelüm
nicesi varalum n’irden girelüm

4435 yüriyelüm mi şöyle āşikāre
ʿalemler açup u çalup naḳāre

4436 yaḫūd gice gice pinhān aşalum
ḳamu maḫlūḳ gözinden yaşalum

4437 ilini añsuzın başa düşelüm
yasını geñsüzin yaşa düşelüm

4438 öküş dökdiler ölçdiler mükerrer
uru duta şuña oldı muḳarrer

178a

4439 ki leşker ḳona gündüz ḳıla ārām
çü gün nūrın dire vü ola aḫşām

4440 ḳurılalar yiriken yassı gibi
yayılalar cühūd sıtması gibi

4441 çü ol iḳlīme bu resme varalar
ḳolaylarındaġı ili uralar

4442 ne etekler ḳoyalar ne yaḳalar
il i şehri yıḳalar hem yaḳalar

4443 siyāvūşa tehevvür ḥāṣıl olsun
başı şaşsun u ʿaḳlı zāyil olsun

4444 yaġılıḳdan çeriden bī-ḫaberdür
ki ġāfildür işin bilmez deberdür

4445 iline şehrine düpdüz segirdüp
gelüben taḫtıgāhını egirdüp

4446 oturup görelüm anda durur mı
ya çıḳup kendüzin bize virür mi

4447 çıḳarsa aña çıḳmaz leşkeri yoḳ
girürse şehre daḫı duramaz çoḳ

4448 ya ḳaça yüz duta şehren fe-şehrā
ya alam ḳızını cebren ve ḳahrā

4449 eger ḳızın virürse mālıyıla
gidevüz biz ḳala ol ḫūyıyıla

4450 ḳaçarṣa ḳanda vara öcümüzden
aḫī çıḳmaya ḫurşīd avcumuzdan

4451 alavuz milkini vü taḫtıgāhın
bize döndürevüz düpdüz sipāhın

178b

4452 iki yüzden daḫı bizlüdür aṣṣı
ziyān içinde çoḳdur gizlü aṣṣı

4453 ṭanışdılar bu resme iş ḳurıldı
hem ol dün göçdi leşker ṭabl uruldı

meşveret kerden-i boġa ḫan bā-ṭurumṭay

4454 ṭanışıḳcı gerek kim ola ʿāḳil
fehimlü ẕihni ṭoġru nefsi kāmil

4455 firāsetlü kiyāsetlü ḫaberlü
uzun baḳışlu vü ince naẓarlu

4456 ögüt sözlü açuḳ gözlü bilülü
żamīri baḥr-ı ʿummān lafẓı lü'lü'

4457 ṣınamış ola dünyānuñ işinden
ḫaberdār ola çarḫuñ cünbişinden

4458 öküş müşkilleri ḥall itmiş ola
meṣeller çoḳ öginde dutmış ola

4459 çü maʿlūm ide her emrüñ öñini
öñinden gözedür ola ṣoñunı

4460 ulu şehlere ḫiẕmet ḳılmış ola
uṣūl u ḳadr ü ḳıymet bilmiş ola

4461 alur ola cihānuñ alığını
bilür ola zamānuñ ḳılığını

4462 çoḳ ögrenmiş ola şarṭlar edebler
delim iş görmiş ola bu'l-ʿacebler

4463 şerīʿat ḥükmin ü dīvān yasaġın
bile añlaya ṣayrusın ya ṣaġın

179a

4464 be-her-ḥāl olmaya hergiz ġarażlu
ġarażlunuñ olur sözi marażlu

4465 derūnı açuġ ola aġzı ṭutlu
sözi ṭatlu ola vü yüzi ḳutlu

4466 bes andan yarar ola ṭanışıġa
her işüñ ṣoñın öñin ṣanışıġa

4467 vegernī degme bir nā-dān u cāhil
ki girü kendüdendür kendü ġāfil

4468 eşek sīretlü it ḫūlu murdār

ki ʿālemden degül hergiz ḫaberdār

4469 cihānuñ acısından ṭatlusından
zamānuñ eyüsinden yatlusından

4470 ne dutmışdur ne bilmişdür ne görmiş
ne iş itmiş ne işitmiş ne ṣormış

4471 edeb erkān u ḥurmet bilmeye hīç
ulularıla ṣoḥbet ḳılmaya hīç

4472 cānı aġır ola vü başı yiyni
başında olmaya bir ḳuşca beyni

4473 ne fikr ü reʾy ola anda ne tedbīr
ki sulṭānlar öñinde ḳıla taḳrīr

4474 meger andan daḫı aḥmaḳ kişidür
ki ol bī-hūdenüñ sözin işidür

4475 olur ol pādişāhuñ ḥāli yatlu
ki ola ṭanışıḳcı bu ṣıfatlu

4476 hem ol ṭūṭīnüñ olur ḥāli yavuz
ki ola ḳarġalar aña ḳulavuz

179b

4477 hele ḳarpuza bindürdiler anı
ḳabaḳ gibi ṭolaşup atdı cānı

4478 tülü düglekleyin baş dutdı baġrı
çü ḳavun gibi yüz urundı ṣaġrı

4479 büküldi bili döndi şin ḫıyāra
ayaġından baṭıncān gibi dāra

4480 aṣıldı vü kesildi vü çekildi
yüregi şerḥalandı ṭuz ekildi

4481 eger ḳaynar velī bilmez oranı
ki turşī mi yiyiser ya boranı

reften-i leşker-i boġa ḫan be-ṭaraf-ı siyāvuş

4482 gönüldi bār-ı leşker ol ḳara dün
ki göstere siyāvūşa ḳara gün

4483 ṣanasın ṭaġ u yazı ṭopraġ u ṭaş
çeri oldı vü hā çekdi gider baş

4484 zihī deryā ki çün cūş ide muṭlaḳ
olur yili demür ü mevci ṭopraḳ

4485 çün ol il ucına irdi boġa ḫan
sevindi gücine gördi boġa ḫan

4486 segirdimci seçüñ dir üç tümen er
irebildükce tārāc eylesünler

4487 ḳalan çeriyile biz yüriyelüm
bize kim dönerise ḳorıyalım

4488 gice gündüz aşalum yatmayalum
yüzin gözin bize ögretmeyelüm

180a

4489 hemān dem ol ḳamu begler açıldı
otuz biñ er segirdimci seçildi

4490 ol iḳlīm eri şöyle fāriġu'l-bāl
dirilürler nitekim yaġıla bal

4491 ölümde ögleri var yaġıda yoḳ
belāya cümle aç u rāḥata ṭoḳ

4492 yürirdi ḳurdıla ḳoyın ḳarışmış
uçardı ördek ü şāhin barışmış

4493 çü nā-gāh irdi ol genc ile leşker
taladı ṭoydı her gencile leşker

4494 ḳaçanuñ ḫānumānın uçururlar
ṭuranı hem ḳılıcdan geçürürler

4495 meger şol kim ṭavar u mālıyıla
saña döndüm diye her ḥālıyıla

4496 bulara niʿmet ü ḫilʿat virürdi
yavuzdan ṣaḳlarıdı ḫoş görürdi

4497 aña ḳarşu ṭuranı yaḳdı yıḳdı
ol ile ser-be-ser heybet bıraḳdı

4498 ki ḳorḳudan öküş iller ü boylar
niçe iller ü şarlar niçe köyler

4499 eger döndi vü yüz dutdı tamāmet
meger başları ḳurtıla selāmet

4500 bu resme sürdi gitdi taḫtıgāha
ḳılıcın gösterür ḫurşīd ü māha

4501 bu ḫurşīḏe ki baş egmez ḳılınca
ḳılıncuñ kānı yoḳdur kim ḳılınca

180b

4502 ḳılıncı başına gelsün ilāhī
elini eylügi alsun ilāhī

4503 ḫuḏāvendā ḫudāyā her bed-endīş
yüzi ardına dönsün gelmesün pīş

4504 uzun ellü ısırsa barmaġın yig
yavuz ṣanulu dirnek durduġı yig

ḫaber-i leşker resīden

4505 ḫaberci geldi ṣāha ḳıldı feryād
didi ʿadl issi sulṭān dād vir dād

4506 çeri aḳdı ile ḳarıncadan çoḳ
çekürgenüñ ṣaġışı var anuñ yoḳ

4507 bu eṭrāfı tamāmet irdi urdı
taladı ḫānumānın yaḳdı yurdı

4508 aña döneni döndi dönmeyenin
yüridi kesdi başın aldı cānın

4509 esīr eyler er ü ʿavrat oġul ḳız
varın ḳoduḳ berü ḳaçduḳ şehe biz

4510 bunı söylerken irdi ol ḳaçanlar
başını ḳurtarup ilden göçenler

4511 yaġı geldi ki ḥaddin kimse bilmez
çeri aḳdı ki vaṣfın kimse ḳılmaz

4512 amān bilmez meger imānı yoḳdur
ṣanasın gövdesinde cānı yoḳdur

4513 oḳ atsalar ṭamardan ḳan dökerler
ḳılıc ṣalsa bedenden cān sökerler

181a

4514 ḳaçan dirneşdi taḫtın aşdı geldi
ḫabersüz il ayaḳ üstine geldi

4515 boġa ḫandur ḫıṭāyuñ pādişāhı
getürmiş bārigāhı vü sipāhı

4516 ṣanasın her biri bir dīve beñzer
işi mekr ü deġaldur rīve beñzer

4517 anuñ gibi yaraḳludur bu yaġı
ki cinnī sizerise sıza yaġı

4518 ṭuracaḳ dem degüldür şāh-ı ʿālem
ṣaluñ gitsün çeriye düpdüz ādem

4519 çü sulṭān vāḳıf oldı bu ḫaberden
bu işi kimdurur bildi deberden

4520 didi baḳ baḳ zihī nā-cins nā-merd
bizi evvelden idinmişimiş derd

4521 ḫabersüz gāfilin meydāna geldi
ki yaʿnī derdine dermāna geldi

4522 devāṣuz derde dermān bulmayısar
ḳaçıp ḳurtarmaġa cān bulmayısar

4523 çü ḥaḳ bizden yañadur gelsün aḥmaḳ
ki bāṭıldan girü ḳalmış degül ḥaḳ

4524 eger ol bizden alu ḳalmayaydı

ḫabersüz uġrı gibi gelmeyeydi

4525 şu göñülde ki erlikden ḫaber var
ol evvel ḫaṣmını eyler ḫaberdār

4526 çü geldi gāfilin ser-vaḳtüme ol
diler ayaḳ uzada taḫtuma ol

181b

4527 ṣıġınam tañrıya ḳılam tevekkül
idem ḥaḳdan ne gelürse taḥammül

4528 ne taḳdīr itdiyise kirdigārum
baña gösterdiserdür rūzigārum

4529 benüm ḥaḳḳa rıżā vü ṣıdḳ u teslīm
ḥaḳuñ bize yarı vü ʿavn ü taʿlīm

4530 elümüzden ne geliser neyüz biz
ḥaḳuñuz ger yavuzuz ger geyüz biz

4531 içerü ḫalvete girdi siyāvuş
didi didükleri bir bir gelür uş

4532 buyurdı kim ʿavāmü'n-nāsı_ırıldı
müdebbirler ḫavāṣ anda dirildi

4533 vezīr ü ketḫuḏā vü iş görenler
eyü yavuz ṣınayuban ṣoranlar

4534 oturdılar dükeli ṭanışıġa
her işüñ ṣoñın öñin ṣanışıġa

4535 siyāvuş eydür iy ḥikmet bilenler
bilüle bir ḳılı iki dilenler

4536 bu dem fikr ü firāset kānı sizsiz
dükeli devletüñ erkānı sizsiz

4537 cihānda çoḳdurur ṣāḥib-hünerler
sizüñ seyrüñüze irmez naẓarlar

4538 bilürem devrüñüzde ẕū-fünūnsız
yol azmış kişilere rehnümūnsız

4539 çi ger dünyā işi taḳdīriledür
her işüñ revnaḳı tedbīriledür

182a

4540 aṣıllu yönlü sözler söylediler
hem ol sözler ki göñül eylediler

4541 bular her biri ʿaḳlı irdügince
baṣīret ḳuvveti el virdügince

4542 kimi eydür ki bu yurtda ṭuralum
tamāmet leşkeri bunda direlüm

4543 bölişevüz ḳaçan kim cemʿ olavuz
ẓafer vire çalap nuṣret bulavuz

4544 kimi eydür ki şehri bekledüñ hem
çeri içine çıḳsun şāh-ı ʿālem

4545 çü sulṭān şehrüñ içinde segirde
nite yaġı gelüp şehri egirde

4546 kimi eydür ki ilçiler ṣalalum
gümiş mīḫile gögsiñ ṭoḳıyalum

4547 ki aḥmaḳlara kimse dil yitürmez
bir aḳca düzdügin biñ er bitürmez

4548 kimi eydür şeb-i ḫūn eyleyelüm
ḳamu ḫalḳ urmadın un eyleyelüm

4549 dirindü ḫalḳ ola yād il şeb-i ḫūn
ḳılıcdan ḥālleri ola diger-gūn

4550 kimi eydür anuñ maḳṣūdı ḫurşīd
güneşe ṭapdı vü maʿbūdı ḫurşīd

4551 çıḳınca bu muʿazzam memleketden
ıraġ olma iy şāhā maṣlaḥatdan

4552 kimi eydür revā mı aṣl-ı cimşīd
ki vire boġaya cebrile ḫurşīd

182b

4553 hele söz eydelüm milkine gitsün
virevüz istedügin resmin itsün

4554 bu resme söylediler ḫaylī sözler
ki ṭoldı gözler ü göyündi özler

4555 veleykin hīçbirine göñli sulṭān
dolandurmayup oldı deng ü ḥayrān

4556 ferīża anı gördiler hem ol dem
ṣalalar leşkere çepçevre ādem

4557 geleler cümle dergāhına şāhuñ
üşeler şāhına püşt ü penāhuñ

4558 yaya atlu ne ḳadar varısa er

ṣabāḥın atlana şardaġı leşker

4559 bu sözden anda aġyār oldı ḫāmūş
sarāy içine ʿazm itdi siyāvuş

4560 için ṭaşın ser-ā-ser dutdı ḳayġu
dilinde ṣaġudur aġzında aġu

āgāh şoden-i pādişāh ez-āmeden-i boġa ḫan

4561 didi gördüñ mi ḫatun bu'l-ʿaceb sır
müneccimler didügi geldi bir bir

4562 dirīġā ayırurlar taḫtumuzdan
dirīġā düşürürler baḫtumuzdan

4563 boġa ḫanuñ gelişi bir gelişdür
ki düpdüz milketi elden alışdur

4564 ḳatı şevketlü heybetlü geldi
süñüm oñat degüldür yatlu geldi

183a

4565 ile başdan başa od girse bir yıl
bu on gün itdügin itmezdi key bil

4566 iki üç ay gerek dün gün sürile
ki ḳatuma tümen leşker dirile

4567 bu şimdi sil gibi üsdüme geldi
ilüñ şimdi yarusın urdı aldı

4568 baña şimdi çeriden çāre yoḳdur
kişi var mı ki ḳarşu vara yoḳdur

4569 işüm sehl iş degüldür müşkil oldı

yolum iti ḳılıç ince ḳıl oldı

4570 didi ḫatun ki iy devletlü sulṭān
saña sulṭānlıġı kim virdi sübḥān

4571 alıcaḳ girü ḥaḳḳ alur bilürsin
neyiçün fāsid endīşe ḳılursın

4572 saña milki boġa ḫan virmedi hīç
ki ala her ḳaçan göñli ola pīç

4573 ḳayurmaz ḳanḳı ildür kim yıḳılmaz
ḥaḳḳ emrinsüz kimesne nesne ḳılmaz

4574 ki seni yoġiken var eylemişdür
cihān taḫtına yarar eylemişdür

4575 yıḳıldıysa yapıla sen beḳā ol
bu cevre baḳma sen teslīm ḥaḳa ol

4576 ulu devlet ırılmasun başuñdan
saʿādet tācını oġlan yaşuñdan

4577 bi-ḥamdi'llāh çeriñ ṭoġru şaruñ berk
buyurdı nite ḳılur kimsene terk

183b

4578 çü sen ʿādilsin ol ẓālimdür iy şāh
aña uyan ilüñden kimdür iy şāh

4579 ıraġ ilden gelipdür ḳaṣdumuza
ne deñlü sarḳa dura üsdümüze

4580 giñiş iḳlīme ḥükm idersin iy yār
gerekmezdür kim ola ḥavṣalañ ṭar

4581 gelişin fürce ḳıldı iller aşa
ola kim gidişinde_ola temāşā

4582 ki tā ḥaddine anuñ yitmeyeler
henūz eylügine ḥükm itmeyeler

4583 biri ḫoş gündüz aḫşām olmayınca
biri mestūre ʿavrat ölmeyince

4584 biri ṣāliḥ ġıdā ḥall itmeyince
siñip ḳurṣaḳ içinden gitmeyince

4585 biri ḫāṣ er kim erler yıḳmayınca
yaġısından selāmet çıḳmayınca

4586 bu daḫı bu ile girdi nihānī
selāmet çıḳduġın kim gördi ḳanı

4587 bize ḥaḳḳ anı manṣūr itmeyince
murādıla gönilip gitmeyince

4588 yaraġı gerçi bol u leşkeri çoḳ
hīç anuñ begligine şekkümüz yoḳ

4589 çalap tañrı buyurdı āḫir iy şāh
bu maʿnīden bu sırdan olġıl āgāh

4590 niçe ḳullar aza maġlūb olupdur
niçe azlar çoġa gālib olupdur

184a

4591 ḥaḳḳ iẕniyledür aña dutmaġıl şek
bu işler āḫir imdi olmadı dek

4592 cihānda ol kim olmışdur girü um
ṣıġınan ḥaḳḳa ḳalmaz hīç maḥrūm

4593 özümüz tengriye tefvīż idelüm
ne yola kim buyurdıysa gidelüm

4594 ki her ki ḥaḳla olsa ḥaḳḳ anuñla
ol aña lāḥiḳ ol mülḥaḳ anuñla

4595 bu resme dökdi çoḳ dil ol dil-ārām
birazcük dutdı şāhuñ göñli ārām

4596 idüp ol gice ṣubḥ olınca anlar
bu fikrile eritmişlerdi tenler

4597 ki ol derdlülere dermān virici
ki ol ḳalmışlara feryād irici

4598 keremden ḳahridüp ḳahr ola yaġı
ṣına düşmen başı iblīs ayaġı

ṣıfat-ı rūz

4599 çü devrān itdi girü çarḫ-ı aṭlas
iletdi ġarba hindi şarḳa çerḳes

4600 ḫoten şāhı çıḳup tīġ itdi düpdüz
ḥabeş ḳavmi hemān dem gizledi yüz

4601 zümürrüd taḫta rūy-ı rūm-ı şāhī
başında berḳ urup altun külāhı

4602 ser-ā-ser cevheri ʿaksinden anuñ
sevādı nūra ġarḳ oldı cihānuñ

184b

4603 gözedüp göremezdi şām u şāmī
alurdı degme yirden kām u kāmī

4604 çü küḥlı çarḫ-ı çīnī ḳıldı ḳādir
büridi yiryüzin ḳırmızī çādır

4605 bürenmek mi yaḫūd ḳara ṭuvaġı
açındı gösterür ḳızıl u aġı

4606 çü ṣubḥ oldı nefīr ü kūs uruldı
ḳapuya çıḳdı şāh dīvān ḳurıldı

4607 buyurdı beglere sulṭān siyāvuş
ki düpdüz leşkeri bindüre çāvuş

4608 yaya atlu çıḳa ṣaḥrāya varı
ki anı göre şehrüñ şehrivārı

4609 ne deñlüdür nedür yatı yaraġı
ki oldı üstümüze ḳatı yaġı

ārāste kerden-i siyāvuş leşker-rā

4610 çü ḥāli bildi şarlu vü sipāhī
ki sulṭān ṭaşra ḳurmış bārgāhı

4611 yaḳıncaḳ ile boya ḳıldı iʿlām
ki bugün giceye dek ḫāṣ eger ʿām

4612 çıḳardı her birisi ḫaymayı ḫayl
bu şehr öñinde bir yir dutdılar ḫayl

4613 ḳamu yirlü yirince çaylasunlar
şara gelmeklige güç eylesünler

4614 daḫı şarda ne kim berkidecek var
aġup inüp gelecek gidecek var

185a

4615 düzetdi ḳamusın yirlü yirince
egerçi yaġı ıraḳdur irince

4616 yaġıdan ürḳen il geldi aḳışdı
eviyle barḳıla şehre yaḳışdı

4617 tamāmet baş erenler şehre ṭoldı
biñ ayaḳ bir ayaḳ üstine oldı

4618 hem olkü giceye dek şāh-ı īrān
egerçi göñlinüñ milkiydi vīrān

4619 ḫarābın şehrüñ itmişdi ʿimāret
ki yaʿnī rencine eyler kefāret

4620 ḳıġırduban didiler şehre ger il
yaġı yatına binsün baġlanup bil

4621 ṣabāḥın tañrı dostı şeh siyāvuş
yüriyiş idiserdür düşmene ṭuş

4622 yaya atlu ḳamu yatlu yaraḳlu
arada olmasun yatlu yaraḳlu

4623 giceden ḥāżır olsunlar seḥergāh
ki her birin göre vü yaṣaya şāh

ṣıfat-ı rūz

4624 ʿarab çün uyrudan dişin sırıtdı
ʿacem dürdi vü ol düşdi sürütdi

4625 ʿarab rengi kim oldur şām yengi
ʿacemden dutdı budur ṭañ rengi

4626 seḥergāh çün çalındı ṭabl-u şāhī
ʿacem sulṭānı bindürdi sipāhī

185b

4627 bile mīr ü vezīr ü ḫāṣ erenler
yire ḳanlar yirine cān ḳaranlar

4628 silāḥa girdi hep cevşen büründi
yüze yüzlik başına ḫūd urundı

4629 siliḥşorlar süñüler oynadurlar
baş üstinde ḳılıcı ḳaynadurlar

4630 dutardı ḳarşudan geldükde çoḳı
iki barmaġıla atılmış oḳı

4631 ḳaçan ḳaṣdıla oḳ atmaḳ dilerler
göz irse bir ḳılı iki dilerler

4632 yaya atlu ḳamu ṣaf baġladılar
yürüyüp gürlediler çaġladılar

4633 yigirmi biñ yaya vü ḳırḳ biñ atlu
yig erler kim degüldür biri yatlu

4634 yazup ṣulṭāna ʿarż itdiler anı
ki sulṭān anı gördi ḳaçdı cānı

ṣıfat-ı leşker

4635 eyitdi iy dirīġā ḳanı leşker
dirīġā ḳanı ol sulṭān-ı leşker

4636 ki bir gün yüriseydi yiryüzinde
bir ay tozı ḳalurdı gün yüzinde

4637 göge tozdan bulutlar aġdururdı
ḳuruya ṣuya ṭopraḳ yaġdururdı

4638 bes ol merrīḫleri kim yazardı
ʿuṭārid anı yazmaḳdan azardı

186a

4639 yimege yitmezidi ṭaġ u ṭaşlar
içicek ḳurırıdı ḳamu yaşlar

4640 yiyicek ṭaġılurdı kūh ı hāmūn
içicek ṣoġulurdı nīl i ceyḥūn

4641 ne yire iltesimi bilmezidüm
güci yitmezlere güç ḳılmazıdum

4642 melikler cümle yalvarıcılardı
ne yola dirisem varıcılardı

4643 ḳubād u bezīmān u cem ü ḍaḥḥāk
olurdı kime buşsam zehresi çāk

4644 buġur şimdi şuña irdi boġa ḫan
ḳatumda olmışiken bende-fermān

4645 ilüme añsuzın gire segirde
daḫı ḳaṣd ide kim taḫtum egirde

4646 hemān dem kim gereklü oldı leşker
bulınmadı bir on biş biñ tümen er

4647 ḳayurmaz bu daḫı ḳalmaya böyle

kişi umduġı yindek gelmez eyle

4648 çerim ger gāyıbısa tañrı ḥāżır
yoġısa bende ḳudret tañrı ḳādir

4649 ümīḏi ḳalmasa ḫalḳdan kişinüñ
ḥaḳīḳat çāresi ḥaḳdur işinüñ

istimālet dāden-i siyāvuş be-leşkereş

4650 duʿā ḳıldı dükeli ulu begler
urundular bahadurlar u yigler

186b

4651 ki ḳāḫir devletüñ pāyende olsun
felek çāker saʿādet bende olsun

4652 bulınmasun daḫı aġyāruña yār
güzend irürmesün yāruña aġyār

4653 ṭoḳunmasun atuñ ayaġına ṭaş
ḳılıcuñdan yuvunmasun yavuz baş

4654 ki sensin hem muẓaffer hem müʾeyyed
müʾekked baḫtuñ u taḫtuñ müʾebbed

4655 girü yār ola saña feṭḥ u nuṣret
bulasın düşmenüñe dest-i ḳudret

4656 biz uş terk itmişüzdür bu cihānı
yoluña ḳomışuz başı vü cānı

4657 çalapdan budurur her dem umumuz
ki şāh öñinde ola ölümümüz

4658 dişi ḳoyun yaraġı ḫūnıçundur

bugün irḳek ḳuzı ḳurbānıçundur

4659 çü göstermeyeler başı n’iderler
çü ḳurutmayalar yaşı n’iderler

4660 didi ḳalınca kişi ḥasretile
zihī dirlik ki ola ġayretile

4661 evümüz üsdidür minnet degüldür
ḥamiyyet olmasa himmet degüldür

4662 bu resme iş düşicek kimse cānı
daḫı ne vaḳte ṣaḳlar bilse anı

4663 bize meydān gerekdür kim savaşdur
ki çevgānı ḳılıçdur ṭopı başdur

187a

4664 gerek kim oynayavuz çoḳ oyunlar
ki atlar boz ola fīller ḳoyunlar

4665 niçe yıl ḫoş dutar bir şaḫṣı bir şāh
ki başa bir yavuz gün gelse nā-gāh

4666 bes ol ḳalmaya hīç cāna vü başa
ḳalursa er dimeklik aña ḫāṣā

4667 ne ṣanursın sen iy sulṭān-ı aʿẓam
tamāmet gördügüñ bu cümle ādem

4668 ḳırılmayınca girmez şehre yaġı
kimesne taḫtuña baṣmaz ayaġı

4669 meger kim göresin başın boġanuñ
bulına taḫtuñ ayaġında anuñ

4670 bugün ṭoġduḳ bugün ölürüz iy şāh
ḳomışuz ortaya baş allāh allāh

4671 çü meydān dutalar ṣaf ṣaf ṭuralar
anadan er nice ṭoġar göreler

4672 bu sözler ḫayli öglendürdi anı
melāletden biraz şād oldı cānı

istimālet-i siyāvuş leşker-rā

4673 çeriye virdi sulṭān istimālet
ki bize geldi uş bir dürlü ḥālet

4674 bugün ġayret ḳuşaġın baġlanuñ berḳ
idüñ ṭurmaḳda ḳaçmaḳ fikrini terk

4675 anadan ṭoġalı merdānelersiz
arı gevherler ü dür-dānelersiz

187b

4676 içüñüz ṭaşuñuzdan arıraḳdur
yaḳındur ġıll u ġış sizden ıraḳdur

4677 ṭolubdur ʿālem içre erligüñüz
ḳamu ḫāṣ erlere serverligüñüz

4678 ḳılıcuñuza rüstüm ṭurmamışdur
nerīmān size gürz indürmemişdür

4679 cihāna geldüñüz irkekligile
cihāndan gitmeñüz ürkekligile

4680 ḳaçup ḳurtulmaġa ḫod çāre yoḳdur
bes anuñ çāresi ḳılıçdur oḳdur

4681 gelüñ girü ḳadīmī ittifāḳa
bu aralıḳda yol virmeñ nifāḳa

4682 birikelüm egerçi biñisevüz
biriküp çünki egnümüz ola düz

4683 ki bes birlige yüz biñ kār ḳılmaz
biriken bu söze inkār ḳılmaz

4684 ümīẕümüz budur iy kān-ı maʿbūd
bize yüz ṣuyı vire anlara od

4685 eger başumda devlet var olursa
çalap tengri bizümle yār olursa

4686 şol eylükleri idem ṭapuñuzda
ki şerḥ itmeye kimse biñde yüzde

4687 ḳamuñuz nāyib-i dergāh olasız
ṭaraflar bildürem kim şād olasız

4688 bilürsiz ḳavlüme ṣādıḳvanın ben
didügüm itmege ḥāḏıḳvanın ben

188a

4689 ne kişinüñ ki od ola yüzinde
gerekmez kim ola yalan sözinde

4690 bes andan ṣoñra ol ḫurşīd-i ṭalʿat
kime niʿmet buyurdı kime ḫilʿat

4691 kimine at kimine altun aḳçe
kimine köy kimine bāġ u baḳçe

4692 kime cevşen kime ḳılıç kime yay
dükelin gördi ger yoḫsul u ger bay

4693 kimine ḳuru dil virdi kime yil
ki zīrā delülü uṣlu olur il

4694 ḳamusın ser-be-ser ḫoşnūd ḳıldı
ziyān itmedi leykin sūd ḳıldı

duʿā kerden-i leşker pādişāh-rā

4695 yüz urup yir yirin ol cümle leşker
didiler āferīn iy şāh-ı kişver

4696 süleymān u sikendersin sen iy ḫan
müʾeyyed ü muẓaffersin sen iy cān

4697 degülsin bī-ḫaber şābāşumuzdan
elümüz çekmişüzdür başumuzdan

4698 zihī dügün ki öñüñde olavuz
zihī bayram ki biz ḳurbān olavuz

4699 başuñda çünki devlet tācı vardur
özüñüñ bize ne muḥtācı vardur

4700 ṭapuñdan devlet ü ḥaḳdan ʿināyet
olursa bu işe ṭapdur kifāyet

188b

4701 yüce baḫtuñda ḫandān ol hemīşe
cihān taḫtında sulṭān ol hemīşe

4702 başı aşaġa olsun düşmenüñüñ
ḳılın ḳımratmasun devrān tenüñüñ

4703 yaġıları sımaḳdur saña pīşe
adū ḳahr eyleyü geldüñ hemīşe

4704 ḳayurmaġıl girü furṣat senüñdür
ṭuru gör vuru gör nuṣret senüñdür

4705 çü sulṭān görmişidi leşkerini
ḳamu şar ḳavmini vü il erini

4706 yüridi geldi ḳondı çādıra ir
anı gördi vü ḳondular u yir yir

4707 ḳaravul seçdi on biñ ḫāṣ erenler
yaġıda diklenip ilde erenler

4708 ḳamunuñ atı ṭonlu kendü ṭonlu
ulular il ḳafālu yaġı yönlü

4709 gönilüp gitdiler yaġı yolına
ki saḳ ola vü saġına ṣolına

āmeden-i sırtaḳ

4710 ikindin gördiler birḳaç tatarlar
yilişüp birbirin geçüp ḳatarlar

4711 çavuşlar didiler kimsiz diñüz siz
ḫaber nedür neçün yürtüp gelürsiz

4712 didiler ilçi ṣalmışdur boġa ḫan
biz irdük kim bu ḥāli bile sulṭān

189a

4713 anı ḳarşuladuñ gösterdüñ otaḳ
ki ḫanuñ uruġıdur adı sırtaḳ

4714 hem ol işikde andan alp yoḳdur
ḳurılmış yay gibi atılmış oḳdur

4715 yüze yüz yüz ḳılıçdan yüz çevürmez
ṣalıcaḳ gürzine elburz döymez

4716 eri üç biñ ola vü biş biñ atı
şehe eydüñ ki uş irişdi ḳatı

4717 anı bir bir şehe ʿarẓ itdi çavuş
neye geldügüni bildi siyāvuş

4718 ki adlu pehlüvānlardan ola bu
segirdürdi şehinşāh ḳarşulayu

4719 getürüp bir araya ḳondururlar
yaraġına kişiler göndürürler

4720 çādırlar ḳurdılar geçdi oturdı
ḳapudan perdeyi açdı götürdi

4721 siyāvuşuñ çerisin ḫaymaların
gözedürler bu şehr öñinde varın

4722 şehinşāh düzdi anuñçun yaraġı
sücüsi ḳoyunı şemʿ ü çırāġı

4723 buyurdı yitdügince arpa etmek
gözetdi şöyle kim gerek gözetmek

4724 bile on biñ ḳızıl virdi vü ṣaydı
ḳayurdı ol ḳamu şāhāne ḳaydı

4725 viribidi ulular pehlüvānlar

ki sırtaḳuñ ḳatına vara anlar

189b

4726 ağırlayıp bile yiyüp içeler
sücide örtülürek söz açalar

4727 ne yirde ḫamr içilse çoḳ eger az
açılur cümle sözler fāş olur rāz

4728 çü gitdi anlar anda bunda sulṭān
vezīre eydür imdi olma ḥayrān

4729 bu gice irteyiçün çoḳ yaraġ it
bu ṣaḥrāyı ḳamu bostān u bāg it

4730 bile on biñ ḳızıl ṣaydı vü virdi
ol işüñ cümle ḳaydını ḳayurdı

4731 buña gösterelüm tertīb bārī
ki bile nicedür tehẕīb bārī

4732 bu daḫı gitdi ḳaldı şeh siyāvuş
girüben fikr evine oldı ḫāmūş

4733 çü ol bulındı bu ṣarp iş içinde
dün i gün ġarḳıdı teşvīş içinde

4734 içini ġayret odı çün yaḳardı
gözinden yaş yirine ḳan aḳardı

ṣıfat-ı rūz

4735 girü çün ḳāf ṭaġınuñ yaşmasından
cihān aydınınuñ ser-çeşmesinden

4736 ṭaşuban nūr seyli geldi irdi

ḳarañulıḳ hevāsın ġarḳa virdi

4737 zamānuñ müşkilātı rūşen oldı
zemīn ol maṣlaḥatdan gülşen oldı

190a

4738 seḥergāh oldı çıḳdı ḳapuya şāh
bezendi cümle ol eyvān u dergāh

4739 buyurdı şeh ki girü bindi leşker
yaya atlu ne deñlü varısa er

4740 yaraġın gösterür sırtaḳa yaʿnī
ki bu ṣūretden ilte ḫaylī maʿnī

4741 yaṣandı fevc fevc mevc mevc er
demüre ġarḳa vardı cümle leşker

4742 bu çeri azın azın çoġalurdı
irişüp dört yañasından gelürdi

4743 çü sırtaḳ anı görüp ṭañladı key
içi endīşe ṭoldı didi hey hey

4744 buña ḫod ṭaşradan gelmedi çeri
bu ḳamu boyıdur içinde varı

4745 eger evvelden olaydı ḫaberdār
idermiş giñ cihānı bu bize ṭar

4746 atın ṭonın yaraġın u ḳoşunın
çerisinüñ yasaġın u yatının

4747 iki biñ ḳur eyerlü ṣırf tāzī
ki birdür öñlerinde ṭaġ u yazı

4748 ṭonadup yidege çekdürdi sulṭān
görenler ḳalmışıdı deng ü ḥayrān

4749 yidi yüz fil varıdı mengelūsī
irişse ürküdürdi engülüsi

4750 demüre ġarḳ olup ṣaf bağladılar
dişini dırnağını yaġladılar

190b

4751 mübārizler silihşorlar gelüben
süñü ḳılıç ḳalḳanlar aluban

4752 çü bunuñ gibi vaḳt isterdi anlar
öküş luʿb u hüner gösterdi anlar

4753 ʿaceblerdi buları çün görürdi
ol ilçi şāhıla bile ṭururdı

4754 ki zīrā kendü şāhında bu erkān
yoġıdı bunda gördi oldı ḥayrān

4755 şeh andan bāregāha ḳıldı ʿazmi
ki ṭoylaya ḳonuġın ḳıla bezmi

şikest-i ḳaravul-ı boġa ḫan

4756 ḳaravuldan bir er geldi dir iy şāh
beşāret ḳıl ki iş bu gice nā-gāh

4757 fülān derbend içinde yandı odlar
ki ṣu oldı anı görmekde ödler

4758 biz evvel eyle ṣanduḳ ki boġa ḫan
o yirde ḳondı dutdı çetr ü eyvān

4759 bir iki göz eri ṣāḥib-naẓarlar
varup gördi gelüp didi ḫaberler

4760 ki uş leşker ḳonup yatmış firāvān
velī hergiz ne çādır var ne eyvān

4761 bes andan bildük anı ḳaravuldur
gicelik eri kūr u ker moġoldur

4762 didük kim bunlara bir naḳş idelüm
çerimüz dursun iki baḫş idelüm

191a

4763 yarusı ardına geçsün bularuñ
ki elden çıḳmaya sapı bularuñ

4764 yarusı bir uġurdan yürüsünler
eşeklerden bu yurdı ḳorusunlar

4765 bu resme ittifāḳ oldı bölindük
çü ʿazm oldı aña cümle gönildük

4766 şehinşeh irdi diyü naʿra urduḳ
iki yol aġzın alıp cenge ṭurduḳ

4767 iki yanı çü ol derbendüñ uçrum
ḳatı sırlan ḳayadur şöyle bitrüm

4768 iki yolı çü bizüm leşker aldı
bu derbendde bular dermānde ḳaldı

4769 bu aġıza gelürse biş biñ oḳdur
birin ikin yürinür gerçi çoḳdur

4770 ol aġıza varursa ḫod hemīndür
yaġı iki ṭarafdan der-kemīndür

4771 bir iş oldı ki hīç olmış degüldür
irem bu nuṣreti bulmış degüldür

4772 ḳodılar atları ol ḳavm düpdüz
iki ḳola yoḳuşa dutdılar yüz

4773 aralarına girdük atlarını
tamāmet hep savaş āletlerini

4774 talayup yayaya dutduḳ bu kez ruḫ
ki çıḳıp olmaya ferzinde ferruḫ

4775 şular kim her biri bir fīle beñzer
ṣayaġından çekilmiş ḳıla beñzer

191b

4776 buları şöyle çekdi ḳahrı şāhuñ
gör imdi şāhıla lüṭfın ilāhuñ

4777 ölen öldi ḳalanı hep dutuldı
ḥarīf ol dem bu naḳşıla utuldı

4778 otuz biñ er ki her birin boġa ḫan
yüz erden seçmişidi merd-i meydān

4779 ḳamu dem-beste gerden-beste oldı
dükeli hep şikeste ḫaste oldı

4780 dün içi geldi ol leşker tamāmı
ṭoyunca gence batdı ḫāṣ u ʿāmı

4781 ṭolamış ejdehā boynına bendi

bıraḳmış aṣlana müşgīn kemendi

4782 ne gürbüzler ki olmışlar giriftār
ne aġırlar ki olmışlar sebükbār

4783 ulu begler öküş hem çoḳ bahadur
ki her bir ḳıllarına cān bahādur

4784 ṭutulup ḳamusı ipe dizildi
ümīẕi ipi cānından üzüldi

4785 getürdiler tamāmet ol ḳumāşı
ne aldılarsa hep ḳuru vü yaşı

4786 eyü at ḳor ḳılıçlar ḳor eyerler
şeh öñine götürüben ṣayarlar

4787 naẓar hīç ḳanḳısına ḳılmadı ḫan
sizüñ olsun didi vü virdi fermān

4788 bu dutılanlaruñ ulularını
adı bellülerini ḫāṣ erini

192a

4789 demüre çekdiler zindāna ṣaldı
ḳalanın yine hep zindāna ṣaldı

4790 çü sırtaḳ anı gördi fikre düşdi
arusı ḳayġunuñ başına üşdi

4791 için kendüye kendüsi didi āh
dekin ḳorsa ʿacebdür bizi bu şāh

4792 hele ḫayr olmayısar bu ʿalāmet
kim ola leşkerüñ gögsi malāmat

4793 bu endīşe göline ġarḳıdı ol
ol az işde nesene añladı bol

bezm ārāsten-i siyāvuş

4794 ulu begler dirildi dutdılar ṣaf
ṭuruban urdılar dest üsdine kef

4795 muraṣṣaʿ taḫt uruldı geçdi sulṭān
buyurdı sāyebānlar açdı sulṭān

4796 gümişden kürsī ferrāşlar getürdi
vezīr ü ketḫuḏā anda oturdı

4797 key ulu adlu ṣanlu pehlüvānlar
hünerde ḳamusı ṣāḥib-ḳırānlar

4798 ṣanasın her biri bir ejdehādur
çigininde otura on bahadur

4799 gögüz gerüp ḳaġan aṣlan yigitler
şehe ḳarşu çök urdılar ser-ā-ser

4800 ḳafāsında yidi ḳat ḫāṣ erenler
ḳamusı gayretiçün cān virenler

192b

4801 daḫı zerrīn-kemer on biñ ġulāmı
ṣaġı ṣolı alup ṭurdı tamāmı

4802 ṭuran ṭurdı oturanlar oturdı
yirine ḳamu tertībi getürdi

4803 cihānuñ niʿmetin anda aḳıtdı
işāret ḳıldı sırtaḳı oḳıtdı

4804 urundu ḳavmiyile geldi sırtaḳ
bu vaż‘ı görüben deng oldı sırtaḳ

4805 ki sulṭānlıḳ buyısa ayruġı ne
bunuñ ḳatında ne söz ayruġına

4806 oturdı anda kim gösterdi sulṭān
bitigi ṣundı kim yazmış boġa ḫan

4807 vezīrinüñ eline ṣundı ḫāmūş
belek bile getürmiş bir iki ḳuş

4808 buyurdı şeh ki çekdiler yeyesi
ki yoḳdur dil anuñ vaṣfın diyesi

4809 tamāmet yiryüzi aşdan yaşındı
ṭoyınca yindi ardınca ṭaşındı

4810 iki yüz dürlü varıdı yiyecek
ki adın kimse bilmezdi diyecek

4811 degül kim yaluñuz ḥayvān u insān
bu ḫona ḥāżır oldu ḳamu yiksān

4812 perīler cem‘ olup gelmişleridi
ḳoḳusından ġıdā almışlarıdı

4813 bedī‘ anuñ gibi ṭoyıdı ol gün
ki ṭurġay ṭūṭī vü ṭoyıdı ol gün

193a

4814 çü götrüldi didiler şükrü li’llāh
ziyāde devletüñ ‘ömrüñ ü iy şāh

4815 firāvān niʿmetüñ şaylıġa yinsün
hemīşe eylügüñ dillerde dinsün

4816 saña yavuz ṣananuñ başı alçaḳ
elin alsun seni sevenlerüñ ḥaḳ

4817 eyü gün ṭoġmasun düşmenlerüñe
yavuz yil esmesün gülşenlerüñe

4818 çavuşlar çünki bismi'llāh iderler
oturanlar ṭuranlar hep giderler

ṭayra şoden-i siyāvuş ve porsīden-i aḥvāl-i īşān-rā

4819 şehenşāh ilçiyile ḳaldı ḫālī
vezīr ol sāʿat andan ṣordı ḥāli

4820 eyitdi ne ḥikāyetdür ḫaber ne
sebebsüz bu yaġılıḳ bu ḥaşer ne

4821 nedür bu ġāfil ile girdügüñüz
ili şehri yirinden ırduġuñuz

4822 arılıḳ daʿvisinde ol mülevves
bize erlik ṣatarsız siz muḫannes

4823 ḳılursız cāhiliyyetden ḥamiyyet
nicedür gönlüñüzde bāri niyyet

4824 eyit sen ne işe geldüñ bilelüm
varısa maṣlaḥatlu iş ḳılalum

4825 didi sırtaḳ ki ben bilmezven anı
ki neyçün geldi bunda atdı cānı

193b

4826 velī ortada üç menzil çü ḳaldı
beni taʿcīlile şeh bunda ṣaldı

4827 ki geldüm uş yaḳıncaḳ bu ḳadar ben
ilini eyledüm zīr ü zeber ben

4828 baña yüz dutdı ilinüñ çerisi
benümdür ṭaşrası vü hem çerisi

4829 nesine şehrini aldı oturdı
çü beni bu araya dek getürdi

4830 oġul ḳızıyla gelsün ḳarşulasun
yükinsün yalvaru suçın dilesün

4831 geñile şehrini vü taḫt u baḫtın
baña ışmarlasun dir cümle raḫtın

4832 ḳaçan kim ola maḳṣūdum müyesser
ki serbest ola bu mülket musaḫḫar

4833 ola kim girü milkini tamāmet
aña ışmarlayam gidem selāmet

4834 eger bu ḳavle rāżī olmazısa
yüz urup baña ḳarşu gelmezise

4835 er olsun ḥāżır olsun uş irişdüm
nite ḳoram çü bu deñlü dürişdüm

4836 şarında ḳorḳudan bir gice yatmaz
ḳaçarsa ḫod elümden cān iletmez

4837 belüsüz ola ilde adı şanı

cihānda ḳalmaya hergiz nişānı

4838 anı kim didi didüm az eger çoḳ
bilürem ilçiye bārī ölüm yoḳ

194a

4839 ḳalan n’itmek gerekdür sen bilesin
nice kim saña çıḳarsa ḳılasın

4840 çü anı gördi sulṭān oldı bī-cān
başını dutdı sevdā gözlerin ḳan

4841 didi ḳanı oḳuñuz ol bitiyi
ki her bir ḥarfi ḳılıçdan itiyi

4842 vezīr ol dem bitiyi ṣundı şāha
didi kim bitinüñ mażmūnı şāḥā

4843 ne resme ziştıraḳ varsa ʿibāret
hem anı yazmaġa almış ʿibāret

4844 yazu kim ṭaşı ḳara içi acı
degüldür hīç işidecek keleci

4845 ne beñzer aña kim ʿarż itdi bu er
sözinüñ yöni yoḳ kendüye beñzer

4846 bu şāhuñ odıla ṭoldı derūnı
ki başından ḫurūc itdi dütüni

4847 bu oḳlar eyledi baġrını pāre
bitiyi aldı ḳıldı pāre pāre

4848 eyitdi hayḳırup k’iy bī-saʿādet
saʿādetsuzlıḳ olmış saña ʿādet

4849 ayaġın başdı çün ṭaşra ilinden
ḥaḳīḳat başı çıḳmışdur elinden

4850 çü azġunlarıla ol ḳıldı peyvend
azana tīz belā virür ḫuḏāvend

4851 anuñ kim iş gelür yaḫşı elinden
bu ḥaldā yatlu söz gelmez dilinden

194b

4852 ne bunca alduñuz benüm ḳolayum
ire bugün yarın çārım alayım

4853 iş ola size bu ṣaḥrā içinde
ki balıḳ vehm ala deryā içinde

4854 bu sözlerde senüñ gerçi suçuñ yoḳ
velī bildüm şeḳāvet varımış çoḳ

4855 ki bu ṣarp işe ṣaldılar özüñi
meger görmek dilemezler yüzüñi

4856 ḳılaydum şimdi seni pāre pāre
veleykin yoḳdur ölüm ilçilere

4857 hele bir iki öz adam gelüñüz
saḳalıyla bıyıġını yoluñuz

4858 bes andan yitüri burnını yıruñ
çıḳaruñ giderüñ ḳatumdan ıruñ

4859 veleykin ḳavminüñ ṣunmañ birine
ki bir baş aluram bir börk yirine

4860 hemān dem dutdılar berk elin anuñ
ne vaṣf idem ki n’oldı ḥālin anuñ

4861 ṣaçını ensesine uladılar
bıyıġın u saḳalın yolıdılar

4862 ṭatar atı gibi burnın ṭanayup
ṭonı ışlanup u burnı ḳanayup

4863 çıḳardılar şılaḳa uru uru
çerisine şoloḳ dem vardı girü

4864 hemān dem bindiler ü ha ḳaçarlar
teninden der yirine od saçarlar

195a

4865 bu yaña geldük imdi ol boġa ḫan
ḳonup oturmışıdı ḳaçurup ḳan

4866 ḳaravulını kim başmışlarıdı
ṣanasın yüregin kesmişleridi

4867 ḳaḳıncından ḳatı ḳahr olmışıdı
bu niʿmetler aña zehr olmışıdı

4868 ḳaçan bir yire gelse ḫışm ḳayġu
ṣular ḳan olmışıdı etmek aġu

4869 olupdur muntaẓır kim anda sırtaḳ
ḫaber vire ki ola zehri tiryāk

ṣıfat-ı rūz

4870 çü bir gün gitdi ẓulmet geldi aḳlıḳ
hevā müşgīn pelās oldı ṭuvaḳlıḳ

4871 gelincükler yir üzre yaşdılar yüz
güyegüler felekden açdılar göz

4872 hemān dem bārigāha irdi sırtaḳ
içerü ḫan ḳatına girdi sırtaḳ

4873 çü gözi yüzine ṭuş oldı ḫanuñ
görür kim yüzi gözi ṣarlu anuñ

4874 didi beñzer yüzine indi nezle
bu dāyim nezlelüdür ḳışda yazla

4875 ilerü geldi börkün yire urdı
yüzin açdı boġa ḫan baḳdı gördi

4876 ki sırtaḳı malāmat eylemişler
yüzin gözin cirāḥat eylemişler

195b

4877 bıraḳmışlar yire nāmūsı cāmın
ḳomamışlar aña ġayret maḳāmın

4878 adı ṣınmış gülinç olmış cihāna
vaḳārından öginç almış zamāne

4879 başın ṣalıp didi ol dünki bir vay
neden ḳılmış seni bu resme rüsvāy

4880 didi iy ʿālemüñ püşt ü penāhı
bu işde hīç anuñ yoḳdur günāhı

4881 çü bu düşvār işe ṣalduñ beni sen
ḥaḳīḳatda sen itmişsin beni sen

4882 bes andan didi nice varduġını

anuñıla için söz ḳarduġını

4883 dükeli ḫaymasını leşkerini
ser-ā-ser ḫāricī vü ḫāṣ erini

4884 ḳavī ṭaʿẓīmini sulṭānlıġını
ḳamu tertībini mihmānlıġını

4885 silāḥın çuḳalın yatın yaraġın
düzenin buyruġın ḥükmin yasaġın

4886 bu yola cānıla ṭurduḳlarını
ḳamu baş terkini urduḳlarını

4887 bitiyi yırtıban ḫışm itdügini
saḳalın yolıyuban gitdügini

4888 ḳamusın ʿarża ḳıldı biʾl-ḥaḳīḳa
arada hīç ḳomadı bir daḳīḳa

4889 ḳaravul başduġından ḫod boġa ḫan
perīşān oldı içi ṭaşı vīrān

196a

4890 duṭılmışıdı ādem yüz yigirmi
ki gürbüzidi her biri degirmi

4891 ḳalanınuñ at u ṭon baş u cānı
alınmışdı vü dökülmişdi ḳanı

4892 bu derd anı oda yandurmışıdı
için ṭaşın göge bandurmışıdı

4893 bugün bu ḥālıla sırtaḳı gördi
ulıyup bögrini dutdı bögürdi

4894 içinde oldı çün baş üsdine baş
doḳundı gögsine ṭaş üsdine ṭaş

4895 didi eydüñ ki atlansun bu leşker
ki ḳatlanur olursam işüm ebter

4896 ılanuñ sırtına ḳoymadın issi
ṣovuḳdan başına aġmadın uṣṣı

4897 ṭaşıla başını ḫurd eyleyelüm
eşelüm yirini yurd eyleyelüm

4898 biraz gün ḳorısam kendü ḫusına
demürler doymaz anuñ aġusına

süvār şoden-i leşker-i boġa ḫan

4899 hemān dem bindi leşker dün içinde
ne sırlar gizlenür gerdūn içinde

4900 ol evde kim ṭoḳuz ḳat perdeler var
içerü perdeden perverdeler var

4901 gör āḫir döñdügünce çarḫ-ı gerdān
ne yüzler gösterür bī-ḥadd ü pāyān

196b

4902 göriserdür bayıḳ her kim iriser
bu ṣūretlerde maʿnīler viriser

4903 ikinci gün ikindin kim gün indi
bu ṣaḥrānuñ ucına irdi ḳondı

4904 ki gördi birbirisinüñ ḳarasın
işitdi kūsını vü naḳarasın

4905 iki leşker daḫı ol gice hergiz
yir üzre baş ḳomadı bükmedi diz

4906 eline başın alup ṭurmışıdı
bu aña ol buña güş urmışıdı

4907 ki düşmen bir gice utmadın irte
mebādā irte gibi yırta perde

ṣıfat-ı rūz

4908 götürdi çün felek kāfūri tābı
götürdi ortadan müşkīn nikābı

4909 tutuḳ gerdi seḥer başdan başa al
cihān geydi çıḳardı nerme-i şāl

4910 zamān yengi beşāret rengin aldı
ṣafā ṣayḳal küdūret jengin aldı

4911 zemīn oldı bu dün günden münevver
ne kim vardı göze geldi muṣavver

4912 fiġāna başladı bāġlarda ṣulṣul
açıldı güldi gül aġladı bülbül

4913 ṣabāḥ oldı vü atlandı çeriler
ne çeri ejdehā-yı heft-serīler

197a

4914 iki cānibde leşker geldi cūşa
naḳara başladı geldi ḫurūşa

4915 yaṣadı leşkeri ṣaf ṣaf boġa ḫan
ṣanasın mevc urur deryā-yı ʿummān

4916 ne deryādur ki deprendükce tozdan
ḳarardur nūr olur günden ü gözden

4917 aşaġa yir ḳamu gözden görinmez
yuḳaru gök yüzi tozdan görinmez

4918 gören dirdi ḳıyāmet mi ne sırdur
ki düpdüz yir demürdür gök baḳırdur

4919 ay evinden yavu vardı ṣanasın
gün evinden küsūf itdi ṣanasın

4920 çü gördi bu ṭuranı şeh siyāvuş
büzilü düşdi oldı deng ü bī-hūş

4921 peşīmān oldı kendü işlerine
ṭarındı kendünüñ cünbişlerine

4922 didi şimdi ki ḳopdı fitneler çoḳ
peşīmān olduġumuñ aṣṣısı yoḳ

münācāt-ı siyāvuş

4923 ḫuḏāvendüm penāhum pādişāhum
ḳamu ḫalḳuñ ilāhı vü ilāhum

4924 ulu sulṭānlaruñ sulṭānı sensin
ḳamu dermāndeler dermānı sensin

4925 günāhlu ḳullaruñdan olsa ʿāciz
ḳomazsın żāyiʿ iy lüṭf issi hergiz

197b

4926 bu demlerde ki ḫayr itmez taḥammül
saña geldüm saña ḳıldum tevekkül

4927 saña ṣıġınan olmaz hīç maḥrūm
ne eydem kim saña olmaya maʿlūm

4928 her iş senden ne ḳılsañ sen ḳılursın
beni neye geregin sen bilürsin

4929 ulu dergāhuña dutdum ümīẕüm
ki bu ġavġā içinde olmışam güm

4930 bunı didi vü ṭoldı gözleri yaş
işin ḥaḳḳa ḳodı vü ortaya baş

4931 ata bindi çalındı kūs u ṣurnā
demür geydi tamāmet pīr i bernā

4932 ʿalemler zülfin açdı peykeri māh
yüzinde yazılu *naṣrun mina'llāh*[59]

4933 yaṣadı arḳasını şehre urdı
yayasın öñine dutdı vü ṭurdı

4934 yaḳın geldi biri birine leşker
bilinmez ḳanḳısı ola muẓaffer

4935 er āvāzıyla at kıjġurmasından
ölüler dirilüp ḳalḳa sininden

4936 ya ol gün ṣanasın maḥşer güniydi
bu heybetlü güvüler ṣūr üniydi

4937 mübārizler ṣalup meydāna girdi

[59] **naşrun mina'llāh:** "Seveceğiniz başka bir şey daha var: Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri (bunlarla) müjdele (Saf, 61/13)." mealindeki ayetten kısmî iktibas.

bugün cān oynayan gel dip ḳıġırdı

4938 iki leşkerden indi alp erenler
ṣafā ḳalbıyla ḳalbe ḳalb uranlar

198a

4939 bu aña sen ḥelāl it ḳanuñı dir
aña bu sen vidāʿ it cānuñı dir

4940 öküş gösterdiler luʿb u hünerler
az oldı çoḳ dutuldı muʿteberler

4941 bu şāhuñ varıdı bir pehlüvānı
naẓīri yoġıdı ʿālemde s̲ānī

4942 girü urmışdı ol yüzüñ yüzini
çıḳarmış aradan on gürbüzini

4943 bu ondan ol gün eyle olmışıdı
üçi dutsaḳ ikisi ölmişidi

4944 boġa ḫanuñ velī gürbüzlerinden
etegi bütün egni düzlerinden

4945 ṭoḳuz öldi yigirmi er dutuldı
ol oyunda bular artuḳ utuldı

4946 boġa at gibi ger kem çeyneyiser
velī şeh māt olıcaḳ oynayısar

4947 çü öyle vaḳti oldı gün dikildi
iki ḳoldan daḫı dizgin çekildi

4948 işiden ḍarb-u āsāyiş ünini
gönüldi çādıra dutdı yönini

4949 ḳonuban yirlü yirine oturdı
kimüñ bitdi işi kim iş bitürdi

4950 ḳayurdı key melūl oldı boġa ḫan
ki şādī ṣan ki yüz dönderdi yiksān

sıfat-ı şeb

198b

4951 çü nūrın ʿarża ḳıldı ḥūr-u mestūr
ḳarañu dīvi ol dem buldı destūr

4952 melek dād almışıdı ehremenden
edīm itmişidi naṭʿ-ı yemenden

4953 seḥer örtünmişidi ḳırmızī çār
çü geymişdi yüce ṭaġlar al oḫçar

4954 çalındı ṭabl u kūs u būḳ u boru
ṭonandı ḳır u ṣaru boz u ṭoru

4955 girü meydān dutuban durdı bunlar
girü eller ḳılıca vurdı bunlar

4956 siyāvūşuñ bir ulu pehlüvānı
ki ol ün güdenüñ buyıdı cānı

4957 ḳaġan aṣlanıdı vü adı żayġam
ḳaçardı pençesinden resm-i rüstem

4958 baş urup didi iy sulṭān-ı ʿālem
baş oynayınca bunca server ādem

4959 degiser nevbet āḫir ben ḳuluña

ki uş mūm bigi durmışam yoluña

4960 yaḫūd yol gösterem ya gösderem baş
yanam göynem ṣararam aḳıdam yaş

4961 yig ola kim bu yoldaşlar ṣaġiken
bütün baġrum yüregüm pür yaġiken

4962 girem cevlān uram meydān içinde
yuyam başlar ṭarayam ḳan içinde

4963 ḥelāl olsun saña ḳanum ölürsem
dirilgil sen degül ġam ben ölürsem

199a

4964 icāzet vir velī ṣaʿb oldı ḥālüm
daḫı ḳatlanmaġa yoḳdur mecālüm

4965 ururam kendüzümi yaġıya ben
ḳażāya allāh allāh durmışam ben

4966 yig ola terkini urmaḳ başumuñ
yavuzlıġın görince yoldaşumuñ

4967 vezīr eydür şehā dīvānedür bu
hünerde gerçi kim yigānedür bu

4968 çü meydān merdidür merdāne girsün
buyuruñ ṭurmasun meydāne girsün

4969 bugün çün ḳurlu dutdı ḳaṣdı yasın
gerek kim menʿ eliyle yaṣmayasın

4970 buyurdı girdi meydān içre żayġam
çü şād oldı içinde ḳalmadı ġam

4971 bir iki bend oyın gösterdi gāyet
egerçi gücine yoḳdur nihāyet

4972 çü gürzi ṣol eger ṣaġ oynadurdı
depesi üsdine ṭaġ oynadurdı

4973 çıġırup geldi didi żayġamam ben
ölümden ṣād elemden bī-ġamam ben

4974 ḳanı gürbüz ki uram ṣırtına gürz
uṣadam ger olursa kūh-u elburz

4975 bugün ṭoġdum bugün ölsem gerekdür
bugün itdüm bugün bulsam gerekdür

4976 deñiz leşker benüm nemdür ḳatumda
başum cānum benüm nemdür ḳatumda

199b

4977 adum bes dünyede żayġam degüldür
ādem ḳatumda ḫod şalġam degüldür

4978 ne ādem kūh-u ḳāf u dīv-ü nerre
gözüm öñindedür bir turb u terre

4979 gelüñ kimdür bugün baña muḳābil
kim olur gürzümüñ ḍarbına ḳābil

4980 cihānda nedür erlik göstereyim
size erlik güvüsin göstereyim

4981 boġanuñ ḳavmi küllī aldı heybet
ki bugün żayġumuñdur cenge nevbet

4982 urundu pehlüvānlardan boġa ḫan
seçüben birḳaçına virdi fermān

4983 ki tā bu şaḫṣıla cenge gireler
nice erdür bu lāf uran göreler

4984 birisi geldi birḳaç ḥamle ḳıldı
velī döymedi bir ḍarba yıḳıldı

4985 bir andan yigreki geldi ḳıvanu
yire düşdi eyegüsi uvanu

4986 anuñ ardınca irdi bir hünermend
anuñ daḫı kemişdi boynına bend

4987 ne uzatmaḳ gerek fi'l-cümle żayġam
ki bu aṣlanları bend itdi bī-ġam

4988 bes ol gün ḳırḳ urundu pehlüvānı
kim anuñ bunlarıdı teni cānı

4989 kimin dutup kimin öldürdi yik-ser
ki hergiz gelmemişdür alnına ter

200a

4990 felek devrinde gün indi zevāle
henūz olmışıdı żayġam ḥavāle

4991 bular çün naʿra urup irdilerdi
özine ser-be-ser ser virdilerdi

4992 daḫı meydāna hīç er sürmedi at
çü gördiler ki bunlar ḳaldılar māt

4993 didiler kim bahadurlar alındı

buyurdı ḍarb-ı āsāyiş çalındı

4994 çü bunlar bārigāha urdılar yüz
nitekim ürkidür ılduzı gündüz

4995 boġa ḫanı oda yandurdı ġuṣṣa
cihān işinden uṣandurdı ġuṣṣa

4996 gehī ʿışḳı belāsından ciger ḳan
gehī düşmen belāsından içer ḳan

4997 gehī leşker güvisi vü ziyānı
ki sehv oldı bu deñlü pehlüvānı

4998 bu ḳamusıyla bilmez devr-i eyyām
ne ṣūret gösteriserdür ser-encām

4999 ṭurumṭayıla kendü ḫalvet itdi
buyurdı ayruġı ṭaġıldı gitdi

5000 ʿitāb idüp didi kim iy ṭurumṭay
oḳı atup neyiçün gizledüñ yay

5001 nekāl itme süñü girmez çuvāla
yaġım oldı çomaġıla ḥavāle

5002 bu demde ṣabrıla ḳalḳan dutulmaz
bu luʿbıla bulardan cān utulmaz

200b

5003 bize bir bir kirişden çāre yoḳdur
daḫı er var mıdur kim vāre yoḳdur

5004 bizüm sırtaḳıla sircān ḳalıpdur
biri ṣayru birine dimezem ṭur

5005 ikisi daḫı ḫīşüm yoldaşımdur
ḳamu işde işimdür ḳoldaşumdur

5006 şikest irişdi sırtaḳ oldı ṣayru
bu ġayretden ki oldı bizden ayru

5007 başı aşaġa oldı boynı ṣındı
kimesne yüzini görmez başındı

5008 bu kim sircāndur ulu pehlüvāndur
bugün devrinde ol ṣāḥib-ḳırāndur

5009 adı ṭolmışdur anuñ şarḳıla ġarb
düşe mi żayġamıla ger ḳıla ḥarb

5010 niçe anuñ gibi ḳulları vardur
nice eydem aña ilerü var dur

5011 ṭurumṭay eydür iy ḫan-ı zamāne
getürelden anı tengri cihāna

5012 kimesne ḥamlesine ṭurmamışdur
ögürdüp kimse anı urmamışdur

5013 sürerse remzile bir dürlü ġamza
bayılup ʿaşḳarından düşe ḥamza

5014 ger ursa gürzi bir kez gürz-i rüstem
ʿarablar zülfi gibi ḫurd ola ḫam

5015 çü sircān cengiçün fīl süre deyre
olalar niçe żayġamlar herīre

201a

5016 buyurdı ḫan ki sircān anda geldi
ḫaberlerin bularuñ bir bir aldı

5017 işitdügini żayġamdan boġa ḫan
sözi maḳṣūdı nedür bildi sircān

5018 didi ḫanum ki ḳuluñ giriserdi
öñüñde anuñ aña viriserdi

5019 veliykin ḳurdaşum sırtaḳ işinden
bugün bī-cān u bī-dil ḳalmışam ben

5020 acısı çıḳmaz içümden ölünce
ol ölse yigidi eyle olınca

5021 ḳayurmaz ḥāliyā ḫan yaḫşı bolsun
bizümkiler kimi cān yaḫşı bolsun

5022 girü baş oynayalum ḫan öñinde
dügündür ölse ḳul sulṭān öñinde

5023 iki leşker girü ol gice dolandı
kimi ṭurdı kimi leşker ṭolandı

ṣıfat-ı rūz-ı ceng-i dovvom

5024 birazdan çünki çarḫuñ çenberine
felek naḳş itdi altun ʿanberine

5025 sekiz çarḫuñ ne deñlü cevheri var
anuñ ʿaksinden oldı nā-be-dīdār

5026 ṣabā ḳoḫu getürdi bu seḥerden
güşāyiş buldı dünyā ol ḫaberden

5027 ṣabāḥ oldı vü ʿālem cūşa geldi
bes ol ḫoşluḳdan ādem cūşa geldi

201b

5028 ṭaraflardan girü atlandı leşker
götürüldi ʿālemler şīr ü peyker

5029 şu resme çaldılar kūs u nefīri
esīre ḳıldılar çarḫ-ı es̲īri

5030 yüridiler boġa ḫan u ṭurumṭay
çeriler baġladılar ṣaff u alay

5031 ne deñlü oḳcılar varısa ṭurdı
buyurdı iki ḳolı aldı ṭurdı

5032 bu yañadan binip sulṭān siyāvuş
yasayıp atluyı yayayı çavuş

5033 gelüben durdılar meydān içinde
ki ola dertlere dermān içinde

5034 girü gürzüni ṣalup çapdı żayġam
atın meydān içine depdi żayġam

5035 didiler āferīn kim żayġam erdür
ḳaġan aṣlandurur ol şīr-ü nerdür

5036 girü gösterdi çoḳ luʿb u hünerler
hüner ḳadrin bilür ṣāḥib-naẓarlar

5037 ʿaḳıldan çünki ol bīgāneraḳdur
veliykin dünkiden dīvāneraḳdur

5038 işāret ḳıldı şol sāʿat boġa ḫan

ki gire oynaya żayġamla sircān

5039 inip bir zeft mefret fīle bindi
yüz altmış pehlüvānı bile bindi

5040 getürdiler anı meydān içine
görişüp girü döndiler ḳıçına

202a

5041 ışıġın yuḳaru ḳaldurdı sircān
didi iy żayġam iy dīvāne ḫayrān

5042 neyiçün ḳanuña bunca ṣusarsın
ki dün yidüklerüñ bugün ḳusarsın

5043 ne ḥaddüñdür senüñ meydān u cevlān
şu yirde kim ola sırtaḳ u sircān

5044 ḳolaya geldi ṭop urduñ ḳıvanduñ
nedür meydānı sen ḫālī mi ṣanduñ

5045 bugün bir luʿbıla ḳılam seni māt
ki ʿālem şehlerinde ola āyāt

5046 cezālar cānuña ḫod çoġ idem ben
ṣoñucı ʿibretile yoġ idem ben

5047 ki anı işidenler vehem alalar
görenler bī-hoş u bī-cān ḳalalar

5048 didi żayġam ki iy sircān ne dirsin
baña yarıcıdur sübḥān nedirsin

5049 ḫilāf itdüñ ki eydüñ bunca lāfa
yaratmadı çalap ḫalḳı güzāfa

5050 ki her bir gögçegüñ bir lezzeti var
ṭudaġında ʿacāyīb niʿmeti var

5051 gerek ola erüñ cengi eliyle
ki ʿavrat kişi ceng ider diliyle

5052 getür neñ vardur erlikden nişānuñ
ḳadīmī pehlüvānısıñ cihānuñ

5053 vegernī ḳılma daʿvī ḳılmaġıl lāf
ki altun dikebilmez būriyābāf

202b

5054 çekindi gergeden ardını sürdi
iletdi żayġamı yaġıya vurdı

5055 ne bu yıḳdı anı vü ne bunı ol
kemendler atdılar yir yir ṣalup ḳol

5056 bu yañlışıla żayġam düşdi bende
ṭolaşdı vü bili boynı kemende

5057 tamāmet cümle leşker aña üşdi
ne ḳılsun ṭamla çün deryāya düşdi

5058 hemānā ortada maḥv oldı żayġam
siyāvuş eydür iy ḥayf oldı żayġam

5059 veliykin zaḫm irürmedin atına
iletdiler boġa ḫanuñ ḳatına

5060 boġa ḫan eydür idüñ żayġamı dār
ṣara ḳarşu ki görsün yār u aġyār

5061 ki her kim baḫtuma ḳaṣdide yatlu
olur ḳahruñ ipiyle boynı çatlu

5062 ṭurumṭay eydür imdi aşma dek dur
bunuñ ḳatlinde ṣabr itmek gerekdür

5063 ger oldıysa ḫacil sircān u sırtaḳ
iki yüz var bularda şimdi dutsaḳ

5064 ki begdür her birisi pehlüvāndur
ḳamu devrinde bir ṣāḥib-ḳırāndur

5065 iç acısıyla bir iş eyleyeler
ki ʿālemlerde anı söyleyeler

5066 dutalum şaḫṣ ele girdi duralum
ser-encāmı nice olur görelüm

203a

5067 murādumuz ger olursa müyesser
ki bu milket bize ola musaḫḫar

5068 n'iderseñ idesin fermān senüñdür
ki senden derd ü hem dermān senüñdür

5069 çü mevḳūf oldı żayġam irdi sircān
girü meydān içine girdi sircān

5070 çıġırıp didi gelüñ ḫāṣ erenler
bıyıḳ buranlar u gögüz gerenler

5071 gelüñüz ḥālüñüzi bildüreyim
bugün bir ʿibretile öldüreyim

5072 ki ḳalsun ṭañuñuza cümle ʿālem

nicedür görsün erlik ḳamu ʿālem

5073 şehüñ göñlini baṣdı fikr ü teşvīş
didi vā ḫacletā ayruḳsıdı iş

5074 buyurdı żarb-ı āsāyiş uruldı
hemān dem ceng ṭomarı dürüldi

5075 iki leşker ḳonuban odalandı
boġa şād oldı vü göñli dolandı

5076 siyāvūşa gelen teşvīşi bildi
bes oldı şād u ḫurrem ʿıyş ḳıldı

5077 didi yoḳdur ḳatında bir hünerver
ki sircānıla ola ol ber-ā-ber

5078 daḫı meydāna girür kimsesi yoḳ
belā arusı üşdi başına çoḳ

5079 daḫı lāzım degüldür bunlara mehl
bu deñlü ḫoş degüldür dutduġum sehl[60]

203b

5080 yüriyüp ġarḳ itsünler buları
tamāmet leşkeri vü il ü şārı

5081 neçün teʾḫīr ola her işde heyhāt
çü ḥaḳ sözdür ki *et-teʾḫīrü āfāt*[61]

meşveret kerden-i siyāvuş

5082 bu yaña ṭanışıḳda şāh siyāvuş
ki işbu ḥāle irdi ḥālümüz uş

[60] Bu sayfanın alt çaprazında "elâ ey deyü nîv-i tâz-ı sütûr" şeklinde bir kenar yazısı vardır.
[61] **et-teʾḫīrü āfāt:** "Ertelemek beladır" anlamında bir kelamıkibar.

5083 muḳābil olmadı sircāna kimse
çerümde ḳalmadı merdāne kimse

5084 eger bir kezden āheng eyleyeler
bizümle ciddile ceng eyleyeler

5085 bilürem bu arada iş n'olasın
çalap lüṭf eylesün ṣavsun ḳażāsın

5086 ne bilem tañrıdan fermān nedür ne
bu derde idüñüz dermān nedür ne

5087 neyise maṣlaḥat eydüñ bilelüm
ne kim ḳılmaḳ gerekise ḳılalum

5088 ulular didi iy sulṭān-ıʿālem
cihān tendür ṭapuñdur cān-ı ʿālem

5089 çü ten cānsuz u cān tensüz yaraşmaz
cihānsuz sen cihān sensüz yaraşmaz

5090 bunuñ dermānı ṭatlu söylemekdür
neyile defʿ olursa eylemekdür

5091 bilürsin resmin āḫir ulularuñ
hemīşe ḫūları budur bularuñ

204a

5092 yavuzı kim yıḳamazlar yaparlar
eli kim ısırımazlar öperler

5093 aşı teskīn iderler ṭaşduġınca
delüleri ḳovarlar ḳoşduġınca

5094 her oḫtuñ bir sözi vardur bilürsin
kelāmı vaḳtine göre ḳılursın

5095 boġa ḫan sözini bilmez kişidür
lecāc ü kibr ü kīn anuñ işidür

5096 velī sen pādişāhsın eylük eyle
ne kim bize çıḳarsa itgil eyle

5097 çıḳarı bu ki ḫurşīd-i zamānı
aña dapşuravuz şād ola cānı

5098 ḳızı ister ki sizden faḫr ide ol
sizüñ ʿāruñuz anuñ faḫrıdur bol

5099 ḳızı ister ki ol idine ḫatun
eger olmazsa ḥāl ola diger gūn

5100 bu ḳullar añladuġı bu ḳadardur
ḳalanın şāh bilsün kim ḫaṭardur

5101 çü sözler didiler bu resme ḫaylī
ḳızın virmege şāhuñ oldı meyli

meşveret-i siyāvuş bā-ḫatun

5102 sarāya vardı bu fikrile sulṭān
içerü girdi vü ẕikrile sulṭān

5103 didi ḫatuna hep söyleşdüginden
ulularıyla baḥs eyleşdüginden

204b

5104 buña irişdügin aḳṣā-yı ġāye
vireler yaʿnī ḫurşīdi boġaya

5105 bu işden ḫaylī vehm almışdı ḫatun
teḥayyür baḥrine ṭalmışdı ḫatun

5106 didi beñzer ki tañrı ḳıldı taḳdīr
anuñçun çāre ḳılmaz fikr ü tedbīr

5107 n'idelüm varduġınca iş bulaşdı
çözülmez sarmaşuḳ bigi ṭolaşdı

5108 daḫı bilgil ki bu bunda yaturken
ḳatuña kimse gelmez leşkerüñden

5109 urup yıḳa yürür il gitdi elden
uzanursa nesene ḳalmaz ilden

5110 biz artuḳ dirdük illā kem degüldür
niçeme ḥaḳşinās ādem degüldür

5111 niçe devletlülerüñ ḫanı oldur
ḫıṭā iḳlīminüñ sulṭānı oldur

5112 nüzūl itdi ḳażā-yı āsumānī
neyile ṣavruġursa ṣavuñ anı

5113 çün anuñ bundan artuḳ çāresi yoḳ
virüñ gitsün az işi eylemeñ çoḳ

5114 iş elden gitdi çāre ḳalmadı hīç
biz ayaḳ basduḳ ol baş itmesün pīç

5115 hem anuñ bigi eri ḳıymeti dür
ḫıṭāy iḳlīmine ḫatun gerekdür

rıżā dāden-i ḫatun

205a

5116 şehenşāh eydür imdi var ḳızuña
sen eyit sözüñ ol girsün sözüñe

5117 anası vardı ḫurşīd-i cihāne
didi iy māh ḫūbān-ı zamāne

5118 bugün iş ḥadden ü sü başdan aşdı
ki eller ditredi ayaḳ ṭolaşdı

5119 atañ u cümle begler ittifāḳı
şuña irdi ki sen bir yüzi aḳı

5120 ḳara günlü boġa ḫana vireler
anı bu mülküñ üstinden ıralar

5121 daḫı ne dürlü kim baḥs oldı ol gün
ḳıza başdan başa ʿarż itdi ḫatun

5122 çü ḳız añladı baḳdı bu uġuma
didi uġradum āḫir ḳorḳduġuma

5123 dirīġā n'eyleyem n'idem ben imdi
ne ḳılam ḳançaru gidem ben imdi

5124 dirīġā derde düşmişem devāsuz
dirīġā rence ṭuş oldum şifāsuz

5125 dirīġā kāfire buñ oldum iy vāh
dirīġā nite ḳıydı cānına şāh

5126 dirīġā cānumuñ cānı feraḥşād
çalap göstermesün anı feraḥşād

5127 ki bir gün gül yüzüñi görmeyem ben
semen nergeslerüñe sürmeyem ben

5128 tenine lerze düşdi beñzi ṣoldı
bunı göñlinde didi gözi ṭoldı

205b

ḫ̌āb dīden-i ḫurşīd berāy-ı bāzgeşten-i boġa ḫan

5129 anasına dir iy devletlü ḫatun
ḫıṭāy ili degül ger tunca ger tun

5130 olursa bir ḳaravaşı ṣaluñ siz
dek ilüñüzde ḫoş muḥkem ḳaluñ siz

5131 n'olaydı genciken ölmiş olaydum
yaḫūd şimdi ululuḳda öleydüm

5132 ese andan ki ucumdan yavuz yil
atam taḫtdan düşe vü yıḳıla il

5133 ḳamu ḥükmüñüze fermānam ana
sen it bayram ki ben ḳurbānam ana

5134 veliykin ṭañla bir iş ṭuş olupdur
bu gice hem baña bir düş olupdur

5135 yarın ḳuşluḳ gerek meydān içinde
boġanuñ başı ḳala ḳan içinde

5136 sitāre ḥükmi daḫı eyledür hem
bu gice ḥaḳ baña keşf eyledür hem

5137 yarın elbette ol ölse gerekdür
ne kim taḳdīrise olsa gerekdür

5138 girü binsün bizüm leşker seḥergāh
velī ışmarlasun düpdüz şehinşāh

5139 ki her kim varısa merdāne kimse
yüriyüp girmesün meydāna kimse

5140 gerek kim bir ġarīb şāh-zāde
yigit er ola tāze yüzi sāde

206a

5141 çü ġāyib ʿāleminden ola ḥāżır
ola ol er yigide tañrı nāṣır

5142 elinde ḳatl olur anuñ boġa ḫan
yire gevde ṣımarlar ṭamuya cān

5143 başından çıḳısardur leşkeri hep
ayaḳ altında ḳalur leşkeri hep

5144 bugün inanmayan yarın göriser
ki bu devrān ne beydaḳlar süriser

5145 eger bu sözlerüm yañlış olursa
baña idüñ ne dürlü iş olursa

5146 çü işitdi anası bunı ḳızdan
varup didi şehe şükrāne sizden

5147 boġa ḫan irte ḳuşluḳ ölürimiş
tamāmet raḫtı bizüm olurımış

5148 ne işitmişise ḫatun ḳızından
didi bir bir şeker ṭama sözinden

ḫaber dāden-i ḫatun siyāvuş-rā

5149 inandı şeh siyāvuş oldı ḫurrem
ki kendü daḫı düş görmişidi hem

5150 bahadur ulu ṭuġını boġanuñ
başın aşaġa sançmışlardı anuñ

5151 yire gömmişler anı biline dek
aġacuñ göti ḳalmış görinür dek

5152 tamāmet leşkeri olmış yalıncaḳ
arada sernügūn durmış bu sancaḳ

206b

5153 ḳamu ṭañlarlar anı çün görürler
baş açuḳ çıp yalın ḥayrān dururlar

5154 görür kendü çerisi ḳamu atlu
ṭonanmış her biri yatlu yaraḳlu

5155 göz irdükce ʿalemler yüce gitmiş
ḳamunuñ başları ʿayyūḳa yitmiş

5156 bu aḥvāle ḫalāyıḳ ṭaña ḳalur
yayılmış her biri bir yaña ḳalur

5157 bunuñ içinde uyandı şehenşāh
görür kim olmışıdı çīn seḥergāh

5158 buġur çün bu sözi aldı ḳızından
gözi yaşı revān oldı gözinden

5159 hemān dem düşdi urdı ṭopraġa yüz
için ṭaşın getürdi tañrıya yüz

münācāt

5160 didi iy ḥaḳ ki gizlüm āşikārum
ʿayāndur ḥażretüñe her şumārum

5161 ḳadīmden bilicisin ġaybumuzı
keremden örtücisin ʿaybumuzı

5162 ḫaber ḳahrı yüzinden nice vire
kimesne sen laṭīfe sen ḫabīre

5163 ḳamu ḳalmışlara feryād iren sen
ḳamu ṭaġuḳlaruñ başın diren sen

5164 ilāhī cürmümüñ çoġına baḳma
vaḳārum ḫırmenini oda yaḳma

207a

5165 ayaġa düşdüm elüm dut meded ḳıl
bu ḳahruñ seyline lüṭfuñı sed ḳıl

5166 ne bilsün n'eylesün bir ẕerre ṭopraḳ
bahārı güzlerile ḥālüme baḳ

5167 ölümden ṣoñra dirlikler bulayım
ser-ā-ser bāġıla bostān olayım

5168 geñezdür sāña ḳamu müşkil işler
ol işi kim şen işlersin kim işler

5169 uma geldüm ümīẕüm ḥażretüñden
dilerem gitmeyem maḥrūm ḳatuñdan

5170 ezelden ḳıldum iy māʿbūd maʿlūm
saña ṣıġınsa ḳalmaz kimse maḥrūm

5171 öküş ḳayırdı çoḳ aḳıtdı yaşlar

aña yaş u ġamıdı ṣular aşlar

5172 bu sözile bular ol dün dolandı
göñüller gāh ṭuruldı geh bulandı

ṣıfat-ı şeb

5173 çü devrān girü ʿanber saçın açdı
çözüp kāfūrı cism üstine saçdı

5174 ṣanasın abanos ürkütdi ʿācı
ya ḳardı yazıcı māzūya zācı

5175 meger yir gelini rastıḫ urundı
ki gökler göz çerertdi ol bürindi

5176 ne yañaḳ görinür ḳaldı ne ġabġab
şekiller aʿceb oldı burḳaʿ aġleb

207b

5177 şafaḳdan gitdi aydınlıḳ nişānı
ḳarañulıḳ basa düşdi cihānı

5178 feraḥşādı ḳıġırdı ol nigārın
didi iy şāh-zāde bil ki yarın

5179 gerek cismüm boġa ḫana vireler
tenüm cān ṣoḥbetinden ayıralar

5180 atam yavlaḳ ḳısıldı vü buñaldı
anam bunı dimege baña geldi

5181 n'idelüm n'eyleyelüm ne ḳılalum
elümüzden ne gelür ne bilelüm

5182 aḫī ben bu gice size uyaydum

ḳaçaydum bunları bunda ḳoyaydum

5183 veliykin bu yavuz melʿūn boġa ḫan
amān virmez ḳılur bu taḫtı vīrān

5184 ḳaḳınç odına yandurur cihānı
belā yiline virür ḫānumānı

5185 yaḳılur ḫānedānı şāh atamuñ
ne diñlensün oġul görse ata buñ

5186 gider nāmūsı sulṭānlıḳ tamāmı
hebā olur be-küllī neng ü nāmı

5187 çü ben ṭapuñıla gitmiş oluram
bu işi cümle ben itmiş oluram

5188 ne rāḥat oluram bugün cihānda
ne ḫod rāḥat buluram yarın anda

5189 eger ḳaçmazısam aña virürler
iki yüzden daḫı güce görürler

208a

5190 baña ḫod ol güni göstermesün ḥaḳ
ki çiftüm ola bir nā-cins ü aḥmaḳ

5191 ya adum ṣanum olsun dünyede kem
ki seni görmeyem yanumda bir dem

5192 yüzüñi görmeyen gözler büzülsün
gözüñden fevt olan yüzler yüzülsün

5193 bilüñi ḳuçmayan ḳollar ḳurısun
ḳoluñdan incinen biller bükülsün

5194 bu ḥayfa bu cefāya ṭāḳatüm yoḳ
ağulı demrenile urdılar oḳ

5195 ḳılıca düşeyim ḫanum ḥelāl it
icāzet vir baña ḳanum ḥelāl it

şinīden-i ḳażiyye-i ḫurşīd-rā feraḥşād

5196 çü bildi bu ḥikāyetden feraḥşād
yaḳasın çekdi yırtdı ḳıldı feryād

5197 yolındı ağladı çoḳ dögdi başın
bahāruñ buldı nice dökdi yaşın

5198 didi iy cān içinde cān olan yār
vücūdum milkine sulṭān olan yār

5199 ḫayāli gözüme seyrān olan yār
viṣāli derdüme dermān olan yār

5200 sevüsi göñlüme mihmān olan yār
sevüme kendüsi fermān olan yār

5201 cemāli ravża-i rıḍvān olan yār
kemāli mürşid-i merdān olan yār

208b

5202 gehī giryān gehī ḫandān olan yār
benüm ḥālümde sergerdān olan yār

5203 bugün cānuma ḳaṣd itmek revā mı
göñül yārını terk itmek revā mı

5204 ne iş vardur kim anuñ çāresi yoḳ
ne ḳar vardur kim anuñ ḳarası yoḳ

5205 ne sözlerdür bu sulṭānum ne dirsin
tenümde ḳurudı ḳanum ne dirsin

5206 çıḳayın yaġıda yārın öleyin
senüñ öñüñde ben ḳurbān olayın

5207 aña virdüklerini görmeyeyin
anuñ gibi dügüne irmeyeyin

5208 çalap ḫayr eylesün yarınki günüñ
benüm yasum senüñ olsun dügünüñ

5209 umardum āḫir ol fettān ḳaşuñdan
ki beni itmeyiser yoldaşuñdan

5210 sizerdüm āḫir ol cāẕū gözüñden
ki yüzüñ dūr idiserdür gözümden

5211 bilürdüm āḫir ol şekker ṭudaḳlar
ki fürḳat aġusını ṣoñra saḳlar

5212 ḳayurmaz ḳaʿdedür kim olsa gökçek
olur ḳavli yalan u fiʿli girçek

5213 yoḳuşa ḳarşu beñzer aḳdı seylüñ
ḫıṭā ḫatunlıġına oldı meylüñ

5214 bu kemter ḳul aña degmezdi iy ḫān
ki aña baş ḳoşa sulṭān-ı īrān

209a

5215 irem bāġındaġı turvanda güller
kösegü ellere lāyıḳ degüller

5216 nigārīn ḳıldı bülbül bigi nāle
gözinden lāle bigi dökdi jāle

5217 elin ülkerleyin itdi ısırmuḳ
yüzin ḳılmışıdı ay gibi ṭırmuḳ

5218 yigidüñ nükteleri anı yaḳdı
iki gözinden ırmaḳ ḳanın aḳdı

5219 cevāba ḳalmadı hergiz mecāli
buñaldı çaġnadı ṣaʿb oldı ḥāli

5220 için kendüye eydür dınma dek dur
işi fiʿlile göstermek gerekdür

ḥīle-i ḫurşīd boġa ḫan-rā

5221 yügürüp çıḳdı ol sulṭān-ı ḫūbān
getürdi anı kim beklerdi zindān

5222 didi dutsaḳlaruñ bir ulusını
emīn ṣūretlü ādem ḫūlusını

5223 götürüp bendini getür göreyin
bu gice çoḳ ṣoruncam var ṣorayın

5224 ṣabāḥın girü saña ṭapşuravuz
yama gibi yirine yapşuravuz

5225 getürdi vardı bir ḫoş dil bilürin
boġanuñ ḥālini ḳıl ḳıl bilürin

5226 sarāyda ḳodı vü zindāncı gitdi
nigārin gör ki ne siḥr itdi n'itdi

209b

5227 segirdi vardı taḫtında oturdı
buyurdı anı dergāha getürdi

5228 gelüp iç perdesinüñ ṭaş yüzinde
aṣıldı durdı ne mürde ne zinde

5229 didi ḫurşīd bildüm ṭoġrusın sen
yañılma söyle sözüñ ṭoġrusın sen

5230 boġa ḫanuñ nedür tedbīr-i ḳaṣdı
ki geldi añsuzın bu milki baṣdı

5231 didi ḫurşīdi sulṭānuñ ḳızını
ḳulaḳdan sevdi görmedin yüzini

5232 diledi virmedüñüz ġayret itdi
bu ʿışḳa baş ḳoşaldan ʿaḳlı gitdi

5233 hem ol sevdāyıla cemʿ itdi leşker
ola üç yüz biñ artuḳ ceng ider er

5234 alıp geldi n'olasın bilmez ādem
ölümden ṭoġru sözden ölmez ādem

5235 nigārīn eydür iy bī-çāre dutsaḳ
sözümi diñlemekde ol ḳatı saḳ

5236 içindekin bilürsin şükr ü bī-şek
heves midür ya ḫod sevgü mi girçek

5237 bu dutsaḳ eydür iy sulṭān-ı ʿālem
bunuñ gibi maḥabbet hergiz ādem

5238 ne işitdi ne gördi ne göriser

bu ʿışḳa söz ne irdi ne iriser

5239 eger mecnūna ol oddan ireydi
sevādın leylīnüñ ḳandan göreydi

210a

5240 nigārīn eydür iy uṣlu kişi sen
ne ḫoş anlarımışsın her işi sen

5241 saña ger keşf idersem rāzumı ben
öñüñde oḳurısam yazumı ben

5242 ʿaceb hem-derd ola mısın benümçün
bu dün bā-merd ola mısın benümçün

5243 niçe devr ide devrān-ı zamāne
bu işe bir senüñ bigi yigāne

5244 bulınmazsañ bulunursañ göresin
ki devlet ṭopunu tīzde urasın

5245 gelür miḥnet devā āvāzesinden
olur devlet ḳażā dervāzesinden

5246 bu şaḫṣuñ içi ṭoldı ẕevḳ ü şādī
arındı ḳayġu renginden nihādı

5247 didi şāhā çü ben dutulmışıdum
özümi ol dem öldi ṣanmışıdum

5248 buġur şimdi ki bu işige ildüm
revān oldum ikileyin dirildüm

5249 ne resme olsa şehden emr ü fermān
getürem yirine olduḳda imkān

āvurden-i yekī-rā ez-giriftārān

buyurdı iç ḳapudan girdi dutsaḳ
başından uṣṣı der-ḥāl ırdı dutsaḳ

çü gördi taḫt baḫt u raḫt u eyvān
ısırdı barmaġını ḳaldı ḥayrān

210b

yanar aḳ mumlar altun şemʿidānı
gümiş pervāneler çegzinür anı

ʿabīr ü ʿūd u ʿanberler dutuzmış
ki cennet gülşeni bundan utuzmış

buḫūrından dütünidi zamāne
hevā müşke çıraḳlar şemʿidāne

nikābıyla oturmış anda ḫurşīd
ne ḫurşīd illā ḳanı ḳanda ḫurşīd

bu şaḫṣa eydür imdi diñle sözler
ne sözler şol kim andan göyner özler

ben olvan kim atamdur şāh-ı īrān
ki ʿışḳum çoḳ göñüller ḳıldı vīrān

bugün cān çarḫınuñ ḫurşīdiyem ben
göñüller taḫtınuñ cimşīdiyem ben

aduma buncalar dīvānelerdür
oduma niceler pervānelerdür

ṭadumı leyki hergiz kimse bilmez
kimesne ṭatmayınca fehm itmez

5261 bu dadı hīç ṭudaḳ ṭatmış degüldür
bu dile kimse dil çatmış degüldür

5262 eger bīdārısañ bunda iş it sen
ki bir bir eydeyin biñ biñ işit sen

5263 getürelden berü bunda beni ḥaḳ
er ādemde atamı gördüm ancaḳ

5264 daḫı bilmezem er şekli nicedür
eger oġlan yigit orta ḳocadur

211a

5265 ki andan birine olaydı meylüm
niceme bāḳīsi olsa ṭufeylüm

5266 velī andan berü kim ḫanuñuz bu
ḫıṭāy ilindeki sulṭānuñuz bu

5267 ṭurumṭayı ki ṣaldı ilçilige
beni dileyi geldi ilçilige

5268 maḥabbet hüdhüdi çavından indi
göñül aġzında vü gögsinde ḳondı

5269 uçurdı göñlümüñ ḳuşın yuvadan
şeh elin gözleyüdurur hevādan

5270 ḳatumda şöyledür şimdi boġa ḫan
ki ben belḳısam ol sulṭān süleymān

5271 ne gündüz diñlenürem ne gice ben
anuñ ʿışḳından uġradum güce ben

5272 gözümüñ yaşları ceyḥūna döndi
bu ceyḥūn gözlerümden ḫūna döndi

5273 ḳamu ʿālem benüm odumda ḥayrān
ben anuñ odına yandurmışam cān

5274 dirīġā yoḳ mıdur dermān bu derde
niçe bir berk ola ortada perde

5275 ḳatuñda çünki yırtdum perdeyi ben
olasın ortamuzda perdeci sen

5276 eger sen perde beklerseñ bu sāzı
düzesin nitekim şāmda ḥicāzı

5277 bu gice göndereyin ḫanuña ḳaç
ikimüz ortasında perdeyi aç

211b

5278 niçe bir ben ḳalam hicrān içinde
niçe bir ola ol seyrān içinde

5279 aḫī her nesnenüñ bir ucı vardur
ḥaḳuñ yigrek ḳamudan güci vardur

5280 ıraḳdan gücümüze görmeyelüm
yaḳından ḳılıcıla durmayalum

5281 meṣel vardur bu maʿnīde işitgil
işidüp anlamaḳlıġı iş itgil

5282 ne iş kim ol ḳılıncıla biter dir
arasına ḳılıç girse yiter dir

5283 biti daḫı vireyin elüñe uş

teberrükler düzeyin yolına ḫoş

5284 eline aḳ gümişden aldı levḥı
anuñ üstine reyhān u feravḥı

5285 ḳızıl altun ṣuyıyla ezdi yazdı
ögüt sözler neye geldi ne azdı

mażmūn-ı mektūb-ı ḫurşīd

5286 didi iy ʿışḳuñ uġrı sen ḥarāmī
bu yengile ḥarāmīlıḳ revā mı

5287 bir ıssı sözile göñlüm alasın
buġur bize sovuḳ yoldan gelesin

5288 bu yengile mi ister yār yārı
ki yıḳ u yaḳ ola ceng ü çeri

5289 eger sen ʿāşıḳısañ dost maʿşūḳ
cefā maʿşūḳa ḳılmaz hīç maḫlūḳ

212a

5290 eger maʿşūḳ sensin dost ʿāşıḳ
belālar ʿāşıḳuña görme lāyıḳ

5291 budur ḳānūn ki severler seveni
göñülden ṣavdılar gözden ṣavanı

5292 iñen daḫı yüzüñ döndürme[62] ḫanum
göñülden sevgümüz döndürme cānum

5293 cefāyı çoḳ mihri az idersin
çü bildüñ sevdügümi nāz idersin

[62] "döndürme" sözcüğü yazılırken bir hece fazla yazılmış ve sözcük "döndür[dür]me şeklini almış. Müstensih fazla yazdığı harflerin üzerini çizerek bu durumu göstermiş.

5294 efendi cānumı yaḳdı firāḳuñ
beni āşufte ḳıldı iştiyāḳuñ

5295 vücūdum ʿışḳuña doymazdı gördüm
atam bu sözlere uymazdı gördüm

5296 bıraḳdum küllī yire ad u ṣanı
ṣuya ṣaldum tamāmet ḫānumānı

5297 yarın ṣaf baġlayup meydānda durġıl
kişi meydāna girmesün buyurġıl

5298 atıla cevşenile iriserem
sürüp meydān içine giriserem

5299 mebāẕā gireler dīvānelerden
beni key saḳlaġıl bīgānelerden

5300 dilerem sen giresin yaʿnī cenge
ki anda bıraġasın beni yenge

5301 irişelüm muḳābil ṭurışalum
çeri gözine yaʿnī urışalum

5302 buġur kim senüñ ola ceng ü nevbet
urur bigi olasın baña ḍarbet

212b

5303 yıḳasın atdan ol laḥẓa dutaşın
beni bu luʿbıla şehden utasın

5304 vegernī bundan artuḳ çāresi yoḳ
atamı key ṣınadum deñedüm çoḳ

5305 beni hicrān ḳılursa rīze rīze
ḳomayam kim düşe bir rīze size

5306 çü gördüm varduġınca iş bulaşdı
yürek ṭaşdı vü mevci başdan aşdı

5307 bu resme fikr ü tedbīr eyledüm ben
senüñle göñlümi bir eyledüm ben

5308 çü imden girü ḳulluḳda bileyem
şeh atamuñ daḫı ʿöẕrin dileyem

5309 çü ḫiẕmetler ḳıla artuḳ bu kemden
n'ola şāhum bağışlarsa keremden

5310 iri güç görenüñ sözi aşaḳdur
yüce sulṭānlaruñ göñli aşaḳdur

5311 atınuñ ṭonınuñ yazdı nişānın
ʿayān itdi bitisinde nihānın

5312 bitiyi dürdi virdi ol ḥarīfe
bucaġa vardı ṭurdı ol şerīfe

5313 çıḳardı bir iki şeh dāne dürri
ki söyner anlaruñ ḳatında dürrī

5314 ulu sulṭānlaruñ tācına lāyıḳ
bahāsın bilmez anuñ hīç ḫalāyıḳ

5315 bir altun ḥoḳḳa ṭolu müşk ü ʿanber
anı yaġlıġına ṣardı ser-ā-ser

213a

5316 bu şaḫṣa bir iki ḫilʿat buyurdı

tenine ṭon başına börḳ geyürdi

5317 daḫı virdi eline biş yüz altun
didi olur cihānda aḳ yüz altun

5318 ḳararma bunda ayruḳ ḫanuña var
selām it benden eyit sevgülü yār

5319 tenüm bir ḳıla döndi ayrılıḳdan
şehā ḳurtar meni bu ṣayrulıḳdan

5320 vegernī ölürem bu derdile ben
cevābın viresin yarın ḥaḳa sen

5321 eger ḫurşīdduġum bilmeziseñ
mu[63] müşkil şekli rūşen ḳılmazısañ

5322 ucını yuḳarı serpdi niḳābuñ
didi iy bī-ḫaber yitdi cevābuñ

5323 eger gözüñ ḳamaşmazsa baḳ imdi
daḫı gökçek ne yaratsun ḥaḳḳ imdi

5324 bu miskīnüñ çü oldı gözleri ṭuş
ṭurımadı oturdı oldı ḫāmūş

5325 içi ḳopdı vü dutdı ditremekler
ki ditretmişdür ol yüz çoḳ eñekler

5326 nigār eydür ḳomañuz kim oġına
iki ʿavrat girüben ḳoltuġına

[63] Müstensih “bu” yazacak yerde sehven “mu” yazmış olmalı.

5327 çıḳardılar alup gitdiler anı
ipile sarḳıdup burçdan nihānī

5328 ḳoyuvirdiler anı ḫana gitdi
ʿaceb bu ḫana geldi yana gitdi

213b

meşveret kerden-i ḫurşīd bā-feraḥşād

5329 feraḥşādı çü ḥāżır ḳıldı ḫurşīd
eyitdi bundan artuḳ yoḳdur ümīd

5330 ki ṣubḥ olınca bunda ḳatlanavuz
ṣabāḥ olduġı sāʿat atlanavuz

5331 ikimüz varavuz meydān içine
durasın ben girem meydān içine

5332 geliserdür baña ḳarşu boġa ḫan
gelicek ḫod elümden iltemez cān

5333 ben aldum göñlüni cānın kim alsun
yazuġı bendedür ḳanın kim alsun

5334 olur her ḳanda maḥbūb olsa gökcek
işi ḳan dökmek ü yazuḳ götürmek

5335 bunı öldürmegüñ ḫod müzdi vardur
ki melʿūndur u müfsid cānavardur

5336 iki yig at getürdi iki cevşen
didi binem birin ben birini sen

5337 ne işler varısa görmişleridi
ṣabāḥa muntaẓır durmışlarıdı

5338 bu yaña geldük imdi çün boġa ḫan
yaġısından yig olup şād u ḫandān

5339 oturmışıdı eyvānında şāṭır
şuña berkitmişidi ẓann u ḫāṭır

5340 ki yarın leşkeri düpdüz segirde
ḥişāra ḳoya sulṭānı egirde

214a

5341 duru bildükce dura vü ḳıla ceng
ide ol pādişāhuñ vaḳtini teng

5342 bu fikrile içeridi şarābı
ṣu derdinden deñiz ṣanur serābı

5343 anı bilmez ki çün irgüre yarın
ṣu yirine içiser baġrı ḳanın

āmeden-i yekī ez-giriftārān berāy-ı müjde boġa ḫan-rā

5344 hemān dem muştılayu geldi derbān
ki dutsaġuñ birisi ḳurtarup cān

5345 ḳapuya geldi bunda girmek ister
güler yüzini ḫanuñ görmek ister

5346 hele beñzer ki bir ḳutlu ḫaber var
deñedüm çehresinde ḫoş e<u>ş</u>er var

5347 didi hey tīz eyidüñ ḳanı gelsün
ḳıġıruñ bu araya anı gelsün

5348 getürdiler ḳodı ḫan öñine baş
didi baḫtuña çoḳ aḥsend sābāş

5349 girü iḳbālüñe yār oldı devrān
ki göñlüñ derdine yār oldı dermān

5350 işāret ḳıl ki bu eyvān u dergāh
boşalsun ḳalsun ancaḳ ḳulıla şāh

5351 buyurdı ḳamu gitdi ḳaldı ḫalvet
boġanuñ içi ṭaşı ṭoldı selvet

214b

5352 öñinde ḳodı ol yaġlıġı anuñ
müdām olsun didi saġlıġı ḫanuñ

5353 hem andan ṣoñra ol levḥi ki yazdı
eline ṣundı gördi ʿaḳlı azdı

5354 buġur kim gördi ol cevherleri ḫan
daḫı ol ḥoḳḳa kim ṭolıydı reyḥān

5355 didi eytgil baña bunlar nelerdür
bunı kim virdi nedür ne ḫaberdür

5356 didi şāhā selām eyler nigārīn
iriser ḳulluġuña ṭañla yarın

5357 ḳuluyam beni āzād itmesün dir
göñülden bilişem yād itmesün dir

5358 bu ḫaṭṭ u ol teberrükler anuñdur
bugünden sen anuñsın o senüñdür

5359 ne kim işitdi vü gördi vü bildi
şehe bir bir ser-ā-ser ʿarża ḳıldı

5360 işidürek boġanuñ yüki yitdi

oturur geh durur fermānı gitdi

5361 eyü dil uṣlular bilmez degüldür
delü başa yavuz yil az degüldür

5362 bitikci varıdı defʿī oḳıtdı
eline virdi levḥi tīz oḳutdı

5363 ne dürler dökdügin gördi güneşi
bulutlayın bögürdi dökdi yaşı

5364 didi āh ol yarı incitmişem ben
delürmişem yabana gitmişem ben

215a

5365 çü virdüm virmiş ol şemsü'l-ḫavātīn
ben aña cānum u ol baña ẕātın

5366 bu sözi eydene çoḳ ṭapu vardur
ki göñülden göñüle ḳapu vardur

5367 ḳaçan gösterdi serdür yüzi gündüz
ki yüz kez sürem ayaḳlarına yüz

5368 öpüp ol cevheri sürdi gözine
yüzini sürdi ol levḥüñ yüzine

5369 bes andan eline yaġlıġı aldı
ṣanasın rencine ṣaġlıġı aldı

5370 elinde dutduġını dost bildi
bıyıġın u saḳalın öpdi sürdi

5371 içerü göñleginden ṣaldı anı
ṣanaṣın göñleginden geldi cānı

5372 ne var göñlekde dutṣa yaġlıġını
göñülden viriserdür ṣaġlıġını

ṣıfat-ı rūz

5373 seḥergāhdan çü aydın çavuş irdi
ḳaralıḳ milkine aḳ biti virdi

5374 irürdi şol dem ayuñ nūrına söz
kemişdi gözine ılduzlaruñ toz

5375 arıtdı yazıları vü soḳaġı
ḳara ṭonın çıḳardı her soḳaġı

5376 felekler şāhıçun gösterdi ṭalʿat
geyürdi ʿāleme gülgūnī ḫilʿat

215b

5377 güneş ḳıldı cihānı altuna ġarḳ
demür geydi çeri ez-pāy tā-farḳ

5378 boġa ḫan ata bindi şād u ḫurrem
çalındı kūs u ṣurnā zīr ü hem bem

5379 ʿalemler başları göge irişdi
ḳoşunlar yir yirine ḳol verişdi

5380 boġa ḫan dirdi meydān dutdı durdı
ḳamu cenkçilere bekçi buyurdı

5381 çü bindi bu yañadın şeh siyāvuş
yüridi leşkerin çekdi aña ṭuş

5382 çekilmişdi veleykin göñli ḳatı
buñalmış ḳorḳudan gitmiş ḥayātı

5383 ṭaşından şād içinden aġlarıdı
ümīẕin bir çalapa baġlarıdı

5384 çalap kim çāresüzler çāresidür
yur ol rengi kim ol yüz ḳarasıdur

5385 kişiden kişiye olmasa dermān
ḳılur olur devā ol derde sübḥān

5386 irişdi iki cānibden ser-ā-ser
ṭuruşdı biri birine ber-ā-ber

5387 bu yaña muntaẓır durmış boġa ḫan
ki n'oḫtın gele ol sulṭān-ı ḫūbān

5388 ki ola ol bugün zaḫmına merhem
ne bilsün kim yeyiser zaḫmı muḥkem

216a

5389 burudan şāh siyāvuş eydür iy ḥaḳ
viribi ḫıżruñı tīz ḥālüme baḳ

be-meydān āmeden-i ḫurşīd ü feraḥşād

5390 birazdan gördiler iki serefrāz
göñülü ḫāṣ erenler alp cānbāz

5391 bürüme ṭonlu yig atlar binürler
ḳılıç elde vü ḳalḳan yapınurlar

5392 segirdip geldiler meydāna bārī
ne ḳız kim erdurur merdāne bārī

5393 biri kim al geyürdi al binerdi
alıla ol buyurdı ol ḳayurdı

5394 ṭuru ḳaldı biri sürdi birisi
bes andan bildiler oldur dirisi

5395 bir iki luʿb gösterdi yigāne
ṣanasın budur ol zāl-i zamāne

5396 yüzin yaġıya dutdu eydür iy ḫan
dilerem sen viresin cengüme cān

5397 bu sözüñ üç yüzi var kendüleyin
boġa ḫan añladı kendü ḳolayın

5398 didi baş üstine ḫanum varayım
eger varısa biñ cānum vireyim

5399 n'iderler göñli kim çengüñde gitmez
n'iderler cānı kim yengüñde gitmez

5400 atın depdi vü bī-cān geldi anda
egerçi cānsuz illā ḳaṣdı cānda

216b

5401 n'iderse ṣāfi ḳaṣdı cānınadur
ne cān belkim daḫı īmānınadur

5402 selām itdi yaḳın geldükde ḫurşīd
didi şükr olmadum vaṣluñda nevmīd

5403 egerçi ṣaʿbıdı hicrān öñinde
ṣoñı dermān olısar ḫan öñinde

5404 mübārek ḫāṭırı ḫanuñ nitedür
ki leşker zaḥmeti ḥadden ötedür

5405 dilümle gerçi söylerdüm dinürdüm
ḫanuñ incindüginden incinürdüm

5406 boġa ḫan diñledi bir bu'l-ʿaceb ḥāl
bu dillerden ki yüz yarıldı bir ḳāl

5407 öñinden ṣoñına dek dürr ü gevher
ṣoñundan öñine dek şehd ü şekker

5408 ṭaşından içine dek āb-ı ḥayvān
içinden ṭaşına dek verd ü reyḥān

5409 süñüginüñ ḳamu şaşıldı bağı
ḳuşı uçdı vü ṣarşıldı budaġı

5410 didi şimdi ḫoş oldum biñ yaşa sen
ki seni gördüm öldüm biñ yaşa sen

5411 didi ʿālemde çoḳ yıllar durasın
öñünde didi n'itdügüm göresin

5412 götür ḫanum yüzüñden yüzlügüñ dir
ki görem nicedür gündüzligüñ dir

5413 ki gitmez giceler gözden ḫayālüñ
göñülden hergiz eksilmez cemālüñ

217a

5414 boġa miskīn ki mest idi sözinden
götürdi yüzlügi ṣundı yüzinden

5415 çü gösterdüñ mübārek yüzüñi sen
ki gördüm oldı göñlüm gözi rūşen

5416 nigārīn gördi eydür *bāreke'llāh*[64]
yüzüñ aġ u işüñ saġ olsun iy şāh

5417 ḳaravaşuña daḫı oldı vācib
kim olasın yüzin görmege rāġıb

5418 atası yüzine dutdı ḳafāsın
boġaya yaʿnī gösterür vefāsın

5419 zırıh ṣaldı şoloḳ dem ay yüzinden
ḳara bulutlayın kim gün yüzinden

5420 ṣunuban ṣavdı yüzinden niḳābı
girü raḥmet yüzindendür ʿiḳābı

5421 boġa ḫan gördi kim bir şekl ü ṣūret
didi öñinde ölmekdür żarūret

5422 ḳamaşdı ol dem oldı gözleri yoş
atı boynına düşdi deng ü bī-hūş

5423 çü egildi başı düşdi ışığı
ṣanasın kim varıdı ṭanışığı

5424 nigārīn furṣatı gördi ġanīmet
didi düşmen buġur buldı hezīmet

5425 segirdi geldi vü ḳolın uzatdı
ḳılıcı ṣaldı vü boynın gözetdi

5426 şu resme öykeyile çalmışıdı
ki at boynını bile almışıdı

[64] "Allah mübarek (bereketli) eylesin" anlamında bir istihsan ifadesi olarak kullanılan söz.

217b

5427 ṣanasın yaş ḳabaḳ boynı üzüldi
ḫıyardur ya aradan iki dildi

koşten-i ḫurşīd boġa ḫan-rā

5428 başı bir yaña gitdi gevdesi hem
ol ulu leşker ol dem oldı derhem

5429 ġirī ḳopdı çerisinden boġanuñ
ṣadāsı göklere çıḳdı fiġānuñ

5430 çü böyle olduġın gördi feraḥṣād
atına ḳamçı urdı ḫurrem ü ṣād

5431 süñüle ol başı yirden götürdi
siyāvūşuñ ayaġına getürdi

5432 didi kim devletüñe baḳsa şaşı
yuvalansun at ayaġında başı

5433 buyurġıl leşkerüñe iy ulu ḫan
bulara eylesünler tīr ü bārān

5434 işāret ḳıldı sulṭān açdılar kīş
bulara kim ne dīn bilürdi ne kīş

5435 oḳa dutdılar ol dem yaya atlu
yaġınuñ yavlaḳ oldı ḥāli yatlu

5436 çü eksildi aradan baş eyüsi
ḳalanına ṣataşdı baş ḳayusı

5437 ayaḳ dirmez ḳamu baş olmayınca
ḳıvanmaz ḳıvlu sābāş olmayınca

5438 ne deñlü olurısa iş eri çoḳ
ne aṣṣı çün arada baş eri yoḳ

218a

5439 bular çün gördiler baş oynadı ḫan
ḳadem baṣdı ḳamu ḳurtarmaġa cān

5440 iki ḳardaş biri birine yoḳmaz
gider ḳaçdı oġul ataya göymez

5441 ḳodılar ol ḳamu raḫt u ṭavarı
döküldi arḳada vü elde varı

5442 ne vaṣf idem ne resme oldı ḳırġun
çü ṭoldı ser-be-ser yazı aḳar ḫūn

5443 çü ṭaglar ṭaşlar oldı ḳanıla ḳūt
ḳayaşı laʿlidi vü ṭaşı yāḳūt

5444 yire ol gün döküldi ol ḳadar ḳan
ne ot kim bitmiş anda oldı mercān

5445 erenler raʿd gibi ḫayḳırırlar
ḳılıclar ıldırım gibi şaḳırlar

5446 göge bulutlayın tozlar aġardı
yire ṭolulayın oḳlar yaġardı

5447 ṭaġında olmayaydı ol ḳadar ṭaş
ki ol yazıda varıdı kesük baş

5448 süñülürdi süñüden bilü yaġrın
nicelerüñ delerdi oḳ baġrın

5449 aṣarlardı erenler terküye başı
muḫanneṣler ṭaşırlardı ḳumāşı

5450 boşanmışıdı ol ġavġāda żayġam
bir at eline girdi tīz ü muḥkem

5451 yaġıyı yardı vü irdi atıp cān
irişdi gördi kim sırtaḳ u sircān

218b

5452 birer at boynına düşüp ḳaçarlar
segirdip biri birinden geçerler

5453 irüp şāhīn gibi sircānı çaldı
öñine geçiben sırtaḳı aldı

5454 irüp urası vaḳt atdan yıḳıldı
yaman ḳaṣda binen atdan yıḳıldı

5455 ḳuş işitdük geyik ü ṭavşan aldı
işitmedük ki şāhīn ḳurdı çaldı

5456 meṣeldür bu sözi her kim gelür dir
ki şāhin aṣlan olsa ḳurd ölür dir

5457 dutup ol dem kemişdi boynına bend
şunuñ gibileredür bend ü peyvend

5458 inip sircānuñ ol başını kesdi
getürüp sırtaḳuñ boynına aṣdı

5459 alıp sulṭān ḳatına gelmişidi
görüp sulṭān anı şād olmışıdı

5460 neçün şād olmaya kimse felekden

çü ṭaşra dönmez ola ol dilekden

5461 anuñçundur felek ḳadri melekce
ki ḫalḳa dönmez ol yindek dilekce

5462 çü yoḳdur kendünüñ bir dem ḳarārı
ḳarār itmez kimesne ıżṭırārī

5463 kime yār oldı bu eflāk-i devvār
kim anı ḳomadı bī-cān u bī-yār

5464 kimi dirsin ki ol gerdān degüldür
felek devrinde sergerdān degüldür

219a

5465 kime yüz dutdı gösterdi vefāsın
ki döndürmedi ol yüze ḳafāsın

5466 yilile ḳanḳı taḫtı ḳurdurur öñ
dönüp ol taḫtı virmez yillere ṣoñ

5467 kimüñ başına urdı tāc-ı zerrīn
ki öldürmedi anı aç u miskīn

5468 baḳuñ evvel kimi bindürdi taḫta
ki āḫir ḳılmadı taḫtını taḫta

5469 görüñ evvel kime virdi[65] amān ol
ki āḫir ḳılmadı ḳaddin kemān ol

5470 kimi ḳıldı bu mülke bellü sulṭān
ki anı ḳılmadı ṭopraḳda penhān

[65] "virdi" sözcüğü, "ze" harfi ile sehven "vizdi" şeklinde yazılmış.

5471 kime ṭadurdı ol bir ẕerre sükker
ki zehr içürmedi aña mükerrer

5472 düriyelden bu çarḫuñ pīşesi bu
dem-ā-dem döndügi endīşesi bu

5473 kimüñ aldı elin ol mihrübānī
ki ṣalmadı ayaġ altına anı

5474 kimi güldürdi bir dem leẕẕetile
ki aġlamadı yıllar ḥasretile

5475 ki ḥālden ḥāle döndürür cihānı
açuḳ gösterür ol işler nihānī

5476 gelen geldi cihāna aġlayuraḳ
giden gitdi yüregin ṭaġlayuraḳ

5477 felekler kendüden itmez bu işi
melekler bil ki fehm itmez bu işi

219b

5478 ḳamu uṣlu kişiler bilür anı
ki dönenlerüñ oldur döndüreni

5479 yüce gökler ki cān milkinde vardur
bular bu göklere buyruḳcılardur

5480 bu cān bundaki yaʿnī emr-i ḥaḳdur
emīrsüz nesne var bilmek ḫalaḳdur

5481 ne kim ol emr-i ḥaḳ bilmiş degüldür
aña hergiz vücūd olmış degüldür

5482 gelelüm evveline sözüñ imdi

ki ölen öldi anda çeri ṣındı

5483 kimi ḳaçmaḳda kim ölmekde bular
kimi mecrūḥ esīr olmaḳda bular

5484 rivāyetdür ki ḫurşīd ü feraḥşād
çeriden bir yaña oldılar āzād

5485 feraḥşāda didi her yirde aḥsen
çıḳar ala toñı āzāda vir sen

5486 benüm sen çuḳalum key atuma bin
ṭalebde ol yüri ne söyle ne din

5487 bilürem seni sulṭān isteyiser
kim itdi bu işi gelsün diyiser

5488 ṭurup āzādıla ḳatına varġıl
yidi kez baş urup ıraḳda ṭurġıl

5489 bu mecmaʿlarda ṭaġıtma bilüñi
yoluñ düzdür ṭapındurma dilüñi

5490 ne yüzden kim saña ḳılur ḫiṭāb ol
nefes ġayb olmadın ḥāżır-cevāb ol

220a

5491 gözüñi ırmaġıl ḳutlu yüzinden
ḳulaġun yıġmaġıl ṭatlu sözinden

5492 bu naḳşı itdi vü ḫurşīd gitdi
evine geliben yirine yetdi

5493 segirdürler feraḥşādıla āzād
yaġınuñ der-peyince ḫāṭırı şād

5494 çü yitüp yaġıya kisrī görürler
ḫazīneyle ṭurumṭayı görürler

5495 segirdü yitdi vü dutdı feraḥşād
ḳatır aġruġını döndürdi āzād

5496 didiler kim bizüm bitdi işümüz
öküş ḳarvamaġa yoḳdur dişümüz

5497 ele girdi vezīrile ḫazīne
oḳ atıldı kiriş düşdi gezine

5498 şehe ʿarż eyleyelüm aḳ yüzile
görinelüm müşerref ılduzıla

5499 çü leşker ṣındı ḳovdılar ḥaḳınca
ḳaçanın ḳırdılar ilden çıḳınca

5500 bir açuḳ yazıda taḫt urdı sulṭān
ḳıvanup ferrile oturdı sulṭān

5501 tefekkür pīşesine ṭalmışıdı
ol aṣlanuñ ṭañına ḳalmışıdı

5502 boġaya tā ki bir kez pençe urdı
iki yırtıp bilinmez ḳanca vardı

5503 bugün bu nuṣrete çün ol sebebdür
bulup ʿöẕrin dilemezsem ʿacebdür

220b

5504 dilenmez ger virem milkin cihānuñ
meger tañrı dileye ʿöẕrin anuñ

5505 vezīr eydür firiştedür çalapdan
ki geldi bizi ḳurtardı taʿabdan

5506 vegernī ādem oġlı ger ola dīv
bu işi itmeye ger ide biñ rīv

5507 getürürlerdi şāh öñine ḳat ḳat
kimi baş u kimi dutsaḳ kimi at

5508 depe gibi yıġıldı şol ḳadar baş
gören dirdi ḳara ṭaġdur yaḫūd ṭaş

5509 getürdiler ṭavarı genc ü mālı
ki yazı ṭoldı yir ḳalmadı ḫālī

5510 bir er geldi segirdü eydür iy şāh
boġayı şol yigit kim yıḳdı nā-gāh

5511 ṭurumṭayı yıḳıp dutmış gelür uş
hemīşe yüzi aġ olsun güni ḫoş

5512 şehinşāh eydür anı ḳarşulañ tīz
anuñ ayaġına bizler döşeñ tīz

5513 segirdü ḳamu begler ḳarşu vardı
ki düpdüz anı görmege iverdi

5514 getürdiler anı yire yüz urdı
şehenşāh anı gördi uru ṭurdı

5515 gelüben taḫt ayaġında oturdı
yüzinden yüzlügin ṣundı götürdi

5516 didi şāhā saʿādet yāruñ olsun

ḥasūduñ gülmesün aġyāruñ ölsün

221a

5517 hemīşe düşmenüñ luʿbı utulsun
kimisi ölsün ü kimi dutulsun

5518 boġa ḫanuñ vezīridür ṭurumṭay
şehenşāh devletinde geldi ḳolay

5519 beginüñ ḫaẓnesin almış ḳaçardı
ayaḳdan toz yirine od saçardı

5520 ḳamusın devletüñ dutdı getürdi
öñüñde cebrile yüzin yaturdı

dir-āġūş kerden-i siyāvuş feraḥşād-rā

5521 feraḥşādı gözinde öpdi sulṭān
didi iḥsānuña ḳılmazsam iḥsān

5522 ḳılam kim āferīn diye işiden
geçerü āferīn ḳalur kişiden

5523 senüñ olsun dir ol cümle ḫazīne
çoġa irişür ol baḳma azına

5524 ne deñlü ḫānumān kim düşmenüñdür
ḥaḳa ḥaḳ varısa cümle senüñdür

5525 girü yir üzre yüz urdı feraḥşād
dönüp dirşür didi ol genc āzād

5526 ḳatıruñ ḳırḳ olayıdı ḳatārı
ki andadı boġanuñ cümle varı

5527 baḳarak yüzine sulṭān siyāvuş

yigidüñ yüzi geldi göñline ḫoş

5528 didi yā rab ne yüzdür bu ne gözdür
ne ıssı ṭuzdur u ne ṭatlu sözdür

221b

5529 ʿaceb kimüñ nesidür ne kişidür
ki oġlanlıḳda bu erlik işidür

5530 çü yaġı yaġılandı ḳaçdı ṣındı
şehenşāh şehre gitdi ata bindi

5531 ṭonatdılar sarāyı vü ṣoḳaġı
ḳızıllar ṭoldı ḫatunlar saḳaġı

5532 şehi saçuladılar şehr öñinde
ki zīrā düşmen oldı ḳahr öñinde

5533 yidi gün dün ü gündüz yatmadılar
biri birine kirpük çatmadılar

5534 bu lüṭfı çünki fikr iderdi ḫurşīd
ḥaḳa çoḳ dürlü şükr iderdi ḫurşīd

5535 ṭurumṭay birle birḳaç daḫı murdār
buyurdı şehr öñinde itdi ber-dār

5536 ḳalanınuñ kimini ḳoyı virdi
şular kim anda ḳaldı nesne virdi

5537 cem-ābād içre ol başdan bu başa
yimek içmekidi ẕevḳ ü temāşā

mükāleme kerden-i siyāvuş bā-ḫatun der-ḥaḳḳ-ı feraḥşād

5538 ṭurup andan sarāya geldi sulṭān

görür ḫatun ki şāhı şād u ḫandān

5539 didi iy şehlerüñ ulusı şāhum
ṭapuñdur yiryüzinüñ māhı şāhum

5540 nice oldı bu ḥāli eyle iʿlām
müzeyyen devletüñde devr-i eyyām

222a

5541 didi ḫatunına sulṭān ki iy cān
bu işi itmedi illā bir oġlan

5542 ne bilem cinni midür ya firişte
ḫamīri nūrıla olmış sirişte

5543 ya görüñ ol hüner kim anda vardur
cihān içinde eydüñ ḳanda vardur

5544 ne bilem kimdurur āzādelerden
ḳavī ṭop oynadı merdānelerden

5545 didi ḫatun ki çün gösterdi iş uş
anı ḫˇīş idiben dutmaḳ gerek ḫoş

5546 bir ādem degme vaḳt iy şāh-ı server
ele girmez ki ola anda gevher

5547 buyurdı bir gice ḫalvet şehinşāh
feraḥşādı oḳıdı anda nā-gāh

5548 eline süci virdi eydür iy ḫan
senüñ ḥükmüñdedür ger baş u ger cān

5549 ḥelāl olsun ḳanum uş başumı pīç
bunı dime ki al bu sücüyi iç

5550 ki ben kemter ḳula ol ḳādir allāh
hidāyetler viripdür işid iy şāh

5551 siyāvuş anda çün ol ḥāle baḳdı
ṣu oldı ʿışḳınuñ baḥrine aḳdı

5552 didi oġlumsın ata bil beni sen
ḳabūl itdüm oġulluġa seni ben

5553 ne yigitsin atañ kim nedür aduñ
neyidi bunda gelmekden murāduñ

222b

5554 yirüñ ḳanda ne iḳlīmidi yurduñ
güneş yüzüñi ḳanḳı ṣuda yuduñ

5555 ki bedr ay anı gördükce utanur
güneş yüzüñden ister kim uta nūr

5556 feraḥşād eydür iy şāh-ı cihāngīr
bu ḳullar yüzine geldi cehān kir

5557 eyitdüm bu ne ṣuyıla yuyıla
ki bu kir cān ḫayālinden yuyıla

5558 göñül sulṭānı eydür ḳudse varġıl
arı cevher gerekse ḳudse varġıl

5559 o mescīde ki dirler adı aḳṣā
iki yıl ṭurmışuz oladı aḳṣā

5560 bes andan bunda ṣaldı ḫıżr-ı zinde
ne azġunlıḳ bulına ḫıżr izinde

5561 iki yıl daḫı var kim bundayuz biz
bugün şāhuñ öñinde bendeyüz biz

5562 şehe nā-geh ki bir iş düşe geldi
şol iş kim gitdi andan düşe geldi

5563 diledük bir uludan ṭonıla at
ki bizi yaġıya ol ṭonıla at

5564 ṭoġan ḥırṣını virdi ḳādir-i pāk
ki anı bişmedin yidüm diri pāk

5565 senüñ baḫtuñ ṣuyıyla yüz yudum ben
nefesde içmişemdür yüz yudum ben

5566 anuñçun yüzüm olmışdur münevver
anuñçun sözüm olmışdur muʿaṭṭar

223a

5567 bu sözden her kim istiġrāḳa varsa
ʿaceb mi ger ḳaradan aḳa varsa

5568 göñül kim kevs̲erile ola çatlu
ne ṭañ ger acısı gelürse ṭatlu

5569 ḳalanı pādişāha ola maʿlūm
ki bizüm şāhımuzdur ḳayṣar-ı rūm

5570 ḳatında varıdı bir pehlüvānı
görenler diridi rüstemdür anı

5571 bu ḳullar gelmedin daḫı cihāna
cihāndan gitmiş ol pīr-i yigāne

5572 var olsun şeh bular şimdi hebādur

adumı ṣorarısañ merḥabādur

5573 ḳalan sırrum yüzi kim ʿayn-ı cāndur
senüñ göñlüñ gözine hep ʿayāndur

5574 siyāvuş eydür aḥsend zī-feṣāḥāt
ki senden bāliġ olmışdur belāġat

5575 ne ḫoş maʿnīde nāzük seyr idersin
ḳavī maʿnī ḥaḳında ḫayr idersin

5576 velī bu nükteyi bilgil ki yaʿnī
ola nāzükter ol yüzden bu daʿvī

5577 feṣāḥāt diliyile ḳıla taḳrīr
meger taḳrīr ide biñ yılda bir bir

5578 şeh arḳun arḳun anı söyledürdi
sözinde göñli seyrin eyledürdi

5579 daḫı varduḳca ʿışḳı artarıdı
göñülden kibr i buġżı örteridi

223b

5580 çü göñli ṭapladı vü sevdi cānı
oġul idindi il içinde anı

5581 çü oldı ol şehinşāhıla meyli
ilerü çekdi il gün virdi ḫaylī

5582 gice gündüz gözinden ırmazıdı
cihāna bir ḳılını virmezidi

5583 ḫuṣūṣā bildi kim ṣāḥib-hünerdür
deñizdür bilüde sözde güherdür

5584 edeb erkān u ehliyyet yirince
yazu vü şiʿr ü ʿirfān ʿaḳlı ince

5585 ṭaşı aḳ gül ḳızıl gül içi sükker
yüzi kāfūr u misk ü saçı ʿanber

5586 ḳamu raġbetlüler ḳatında merġūb
tamāmet gözde ḫūb u cānda maḥbūb

5587 güneşde baḫtulu dirseñ yüzidür
ki yüzi cān göginüñ ılduzıdur

5588 şekerden ṭatluraḳ dirseñ sözidür
ki ol söz çişme-i kevs̲er ṭuzıdur

5589 ḳamular umduġı uçmaḳdur iy dost
sekiz uçmaḳ anı ḳuçmaḳdur iy dost

5590 şehüñ varduḳca ʿışḳı gālib oldı
anuñ lüṭfına cāndan ṭālib oldı

5591 cefālar görür anı görmeyincek
ṣararur bir dem anı ṣormayıncak

5592 girür sulṭān sarāya ḫalvetine
virür dünyāyı bir dem ṣoḥbetine

224a

5593 ola mı kimse ol ḫalvetde dil-şād
ki anda olmaya ḫandān feraḥṣād

5594 gözine iy niçe şeh-zāde girmez
şehüñ gözi çü ansuz nesne görmez

medḥ kerden-i siyāvuş feraḥşād-rā be-ḫatun

5595 meger bir gün didi ḫatuna sulṭān
cihānı yaradalı ferd ü yezdān

5596 ol oġlan gibi ādem gelmemişdür
cihānı isteyenler bulmamışdur

5597 ne merhem belki ol kān-ı kerāmet
ki anuñ cānını eyler cirāḥat

5598 ḳıyāmetler ḳopa vü ḳopmaya bil
yigit anuñ gibi maḳbūl ü muḳbil

5599 daḫı yig oldı ḥurmet bulduġunca
yaradı göñlüme yār olduġunca

5600 göñülde ol ḳadar yir eylemişdür
ki ʿālemden gözüm siyr eylemişdür

5601 kişi kim bula bu ʿālemde anı
yavu ḳılsa n'ola cān u cihānı

5602 bu dürlü ʿālemüñ terkībi vardur
anuñ ḳamusına taḳrībi vardur

5603 aġır başlu öñat dillü uz ellü
açuḳ gözlü göñüllü key maḥallü

5604 aradum bu cihānı arpa arpa
şuña irişdi fikrüm çala çarpa

224b

5605 ḳatumda ḳadri var göklerce bayıḳ
ben aña görmişem ḫurşīdi lāyıḳ

5606 çü bu devrüñ bugün cimşīdi oldur
ḳabūl iden zirā ḫurşīdi oldur

5607 şehet girü ucından ne görevüz
yigi budur ki buña degürevüz

5608 çü anı isteyenüñ aldı cānın
götürdi yir sevādından nişānın

5609 ḥaḳīḳat oldı kim ḳısmet anuñdur
bu bāzār içre bu ḳıymet anuñdur

rıżā dāden-i ḫatun

5610 didi ḫatun ki iy sulṭān-ı aʿẓam
cihān ṭurduḳca şād ol görmegil ġam

5611 ṣoñ olasını ilkinden bilürsin
ḫotende n'olduġun çinden bilürsin

5612 ne var ḥayrānısañ allāh işinde
yañılmaz degme vaḳtin şāh işinde

5613 ne kim sen buyurursañ maṣlaḥatdur
ḳalan söz ḳarġaşa vü mehleketdür

5614 biregü muḳbil olsa bir ḳulını
ider güyegü ışmarlar gülini

5615 bu ḫod bir tāze güldür cān bāġında
neçün olmaya sulṭān budaġında

5616 şehinşāha hem oġul ola hem ḳul
güli bülbül ḳıla vü bülbüli gül

225a

5617 dikensüz gül bulunmaz bildük anı
bu bir güldür ki sünbüldür dikeni

5618 kişi teʾḫīr ḳılmaz ḫayr işinde
eger seyr ide bülbül nālişinde

5619 hevāya ġoncalar göstermedin yüz
biri biri güline açalar göz

5620 yaraşur bir arada cinsile cins
ki cinnī cinniledür insile ins

5621 oḳı *li'ṭ-ṭayyibīne'ṭ-ṭayyibāt*ı
ṣuyıdur ḫıżrā ʿarż itgil ḥayātı

5622 bes ol kim *li'l-ḫabīs̱īne'l-ḫabīs̱āt*[66]
bu şehdür kim sen anı eyledüñ māt

5623 iki cānib daḫı muḥkem gerekdür
çü maḳṣūd añlana söz kem gerekdür

5624 ulu beglerile çün ṭanışasız
üşenmeñ degme kez iş ṣanışasız

5625 meger bir gün ki bu sulṭān-ı ʿālem
ululārıla ḫalvet ḳaldı bir dem

5626 bu māżī söz kim iʿlām oldı bir bir
ḥużūrında bularuñ ḳıldı taḳrīr

[66] **li'ṭ-ṭayyibīne'ṭ-ṭayyibāt / li'l-ḫabīsīne'l-ḫabīsāt:** "Kötü kadınlar kötü erkeklere, kötü erkekler de kötü kadınlara lâyıktır. Temiz kadınlar temiz erkeklere, temiz erkekler de temiz kadınlara yakışır. Onlar, iftiracıların kendileri hakkında söylediklerinden uzaktırlar; onlar için bir bağışlama, değerli bir nasip vardır. (Nur, 24/26)." mealindeki ayetten kısmî iktibas.

5627 ki ol oġlana ben ḥurşīdi lāyıḳ
görürem siz ne dirsiz iy ḫalāyıḳ

5628 ol oġlanda ʿaceb sır görmeşem ben
başın güneşile bir görmişem ben

5629 ol oġlan cānumuzda cān yaraşur
göñüller taḫtına sulṭān yaraşur

225b

5630 bular didi ki fermān pādişāhuñ
dükeli derde dermān pādişāhuñ

5631 şol işi kim revā gördi süleymān
revā görse gerekdür insile cān

5632 ṭonansa sebze vü bāġ u gülistān
bile belḳīsıla ḫoşdur süleymān

5633 çü şeh ḳatında oldı cümle ġāyib
vezīr ü ketḫuḏā vü mīr ü nāyib

5634 bu sözden ḳatı nefret dutdı bunlar
elin çeyneyip aġu yutdı bunlar

5635 feraḥşādı yaḳın ideli sulṭān
bular sulṭāndan ıraġ eyledi cān

5636 günilerlerdi göñülden nihānī
ʿayān itmezleridi liykin anı

5637 ilerüden bilürsiz eyle ḳaldı
muḳarreblerde bu renc olıgeldi

5638 şehenşāh her ḳaçan bir nāzenīne

naẕar ḳılsa bilerler diş ḳanına

5639 ḫuṣūṣā bunı kim ferzend idindi
dönüp dülbend ü cān-peyvend idindi

5640 gerek kim vire ḫurşīd-i zamānı
bu oddan ḳamusınuñ yandı cānı

5641 ḳamu burtardılar yüz çatdılar ḳaş
bir arada oturup çatdılar baş

5642 didiler biz buña rāżī degülüz
ki yirden çıḳmış u adı belüsüz

226a

5643 kişiler ola ḫurşīdüñ ḥarīfi
vazīʿe cift ideler her şerīfi

5644 ġanī taḫtın vire mi her faḳīre
kişi ornada mı laʿlin baḳıra

5645 nite gördi revā bu işi sulṭān
revā hīç görmedi anı her insān

5646 ṭuruñ şeh ḥażretine dek gidelüm
aġız üşürelüm el bir idelüm

5647 bulup ḫalvetde bir gün pādişāhı
aña ʿarż itdiler feryād u āhı

5648 sen ol şehsin ki senüñ zer külāhuñ
göge yitdi yanında ṭurdı māhuñ

5649 bürin ḳalḳanı yavuzlar gözinden
ḳılıcuñ ṣaldılar gökler yüzinden

5650 yüce ḳadrüñ irişmiş ʿarşa ḫanum
irürdüñ uş tamāmet ferşe ḫanum

5651 ne ʿaczidi ne oldu ortada kem
ki nā-maḥrem kişiler oldı maḥrem

5652 çü sen sulṭāna maḥrem kem degüldür
egerçi her göñül maḥrem degüldür

5653 diledi şunca lüṭf itdi boġa ḫan
ki olaydı ḫıṭā milkine sulṭān

5654 revā görmedük anuñ gibi ḫana
hezārān dürlü ʿöẕr itdük bahāne

5655 egerçi devletüñ maḳhūr ḳıldı
oransuz iller ü şarlar yıḳıldı

226b

5656 bir oġlan kim anuñ aṣlı belüsüz
il olsa olmaz uşlu söz dolusuz

5657 revā mıdur ki cimşīd aṣlını sen
revā gördüñ aña kim çıḳdı yirden

5658 arı gevher kim ola tācıçun ol
ayaġa düşe mi muḥtācıçun ol

5659 ya kaʿbe örtüsin kesb itse bir ḳul
ḳıla mı kimse anı_itiyiçün çul

5660 bugün ġayret bizi yaḳdı cigerden
yürekler ḳana döndi bu ḫaberden

5661 ulunuñ himmeti ulu gerekdür
aşaḳ dillü yüce ḫulu gerekdür

5662 senüñ re’yüñ bigi aṣluñ yücedür
eger aṣlıyla re’y olsa nicedür

5663 aġaç kim yimişi terdür ṭudaḳdan
neçün aşlayalar acı bıdaḳdan

5664 çü ḳarġa ḳarġa ardınca uçar ḳift
hümāyīledür elbette hümā cift

5665 bu ḥayfı ḳılmaġıl ḫanum yazuḳdur
ṭonuḳ olur göñüller ḥaḳ ṭanuḳdur

5666 şehet nedür diyeler bu ḫalāyıḳ
ki ol olmaya aduña yaraşıḳ

5667 şehe şol deñlü efsūn urdı bunlar
ki göñli ırmaġın durġurdı bunlar

5668 ne ḳulaġa ki girmedi eyü söz
yol eyler ol göñüle her yavuz söz

227a

5669 yavuz söze egerçi uṣlu uymaz
göñül şöyle uyar ki uṣṣı ṭuymaz

5670 bu sözler pādişāha kār ḳıldı
dönüp iḳrārına inkār ḳıldı

5671 ḳatı söz ṭaş gibi sedd oldı vardı
aḳarken çaġlayuraḳ girü ḳardı

5672 anuñ ḥaḳḳında ger ḳılmazsa taḳṣīr

veliykin ḳıldı ḳız virmekde teʾẖīr

şinīden-i feraḥşād ġamzehā-yı ümerā der-ḥaḳḳ-ı ẖod

5673 işitdi bir gün anı şeh feraḥşād
ki begler pādişāhdan dilemiş dād

5674 ki bir aṣlı belüsüz kimseye şāh
neçün ḳız vire aṣlın ḳıla güm-rāh

5675 yüregi cūşa geldi ḳıldı zārī
ṣuvardı ḳān yaşıyla lālezārı

5676 didi āzāda gel gör raẖt u baẖtı
bizi kimlerüñ aġzına bıraḳdı

5677 atam adıyla yigdür bana külẖan
aṣılsuzlıḳ adıyla memleketden

5678 ya aṣlum şāha bildürmek gerekdür
bu ġayret defterin dürmek gerekdür

5679 didi āzād ki ben ḳul bildüreyim
bu tozı āyineñden sildüreyim

5680 bu sözüñ dile gelem yüzini ben
ḳazıyam ḳamusınuñ aġzını ben

227b

5681 bu teşvīşile birḳaç gün feraḥşād
feraḥ bulmadı hergiz olmadı şād

5682 bunı sizdükce eydürdi şehenşāh
ki bizden tīz uṣandı merḥabā āh

5683 didi āzāda bir gün şeh siyāvuş

neçün ḳayġuya geldi göñlüñüz ṭuş

5684 biraz gündür görürem merḥabāyı
ki olmışdur gözi göñli hevāyī

5685 ne ḫabṭ itdük günāhumuz ʿaceb ne
neden bizden melūl oldı sebeb ne

5686 ki bir gün görmeyincek göñlüni şād
irer cāndan baña biñ dürlü feryād

5687 iki gözümdür oġlumdur canumdur
ṭamarlarumda yügrişen ḳanumdur

5688 ṣoñ oḫtun kim cihāndan gidiserem
ṭapusını velī ʿahd idiserem

5689 ögütle anı göñlin yaḫşı dutsun
vücūdın ḳayġudan āzād ḳılsun

peydā kerden-i āzād aṣl-ı neseb-i feraḫşād-rā

5690 didi āzād ayā sulṭān-ı īrān
bugün ṭapuñda oldur bende-fermān

5691 sen artuḳ şehsin ol kemter ḳuluñdur
gülüstānuñda azmış bülbülüñdür

5692 niçeme bir ġarīb ādemdurur kem
ḥālince ol daḫı şāh oġlıdur hem

228a

5693 içi ṭaşı gibi aṣlı arıdur
er aṣlanı yigitler serveridür

5694 feraḫşād ol ki maġrib pādişāhı

kemişdi başına altun külāhı

hem oġlı serveri hem cānı varı
hevādārı iki ʿālemde yārı

işitmiş ola bu aḥvāli sulṭān
ki atasın bıraḳdı gitdi oġlan

yabana ṣaldı ḳamu raḫt ı baḫtı
ḳodı terk itdi cümle tāc [ı] taḫtı

budur ol şāh-zāde şeh feraḥṣād
ḳuluñdur dāyimā yoldaşı āzād

utandı dimedi ṭaḥḳīḳin iy cān
inansun bī-gümān sözüme sulṭān

bu yengile meger ulularuñdan
ki ġāretdür ḳamu ulular öñden

anuñ aṣlın belüsüzdür dimişler
yiri soyı[67] belüsüzdür dimişler

çü bu sözi işitdi ṭarlıġandı
egerçi devletüñde yarlıġandı

şeh aña ḳalmasun oġlan yigitdür
be-ġāyet göñli nāzük cān yigitdür

bu ata göñli yolından ezildi
ölince pādişāha ḳul yazıldı

[67] "soyı" sözcüğünün ilk ünsüzü "sin" harfiyle yazılmış ve son hecedeki ünsüzün noktası konulmamış. "sobı / soyı / sūyı" biçimlerinde okunabilir.

5705 ḳalanı lüṭfuña ḳalmışdur iy şāh
gelenler ḫulḳuña gelmişdür iy şāh

228b

5706 çü bu sözleri işitdi şehenşāh
sevindi didi şükr el-ḥamdü li’llāh

5707 ki maġrib şāhınuñ oġlı feraḥşād
yaġıdan mülkümüze irdi feryād

5708 görürdüm ḫūb ı ḳıymetlü arıdur
bilürdüm baḥr-ı ʿummān gevheridür

5709 sizerdüm lā-cirem olduḳda yaḫşi
ki bu laʿl olsa gerekdür bedaḫşī

5710 başumuñ tācına lāyıḳdur ol dür
ki ben bir ḳulvanın şeh-zādem oldur

5711 ḳatına beglerin dirşürdi sulṭān
aġır ṭoy eyledi bezm urdı sulṭān

meclis ārāsten-i pādişāh berāy-ı daʿvet-i feraḥşād

5712 feraḥşādı oḳıdı çünki geldi
ilerü vardı sulṭān elin aldı

5713 iki gözinde öpdi vü getürdi
alup taḫt üzre yanında oturdı

5714 şeh eydür iy ulu begler bilüñüz
sizüñ bu fikre irmemiş bilüñüz

5715 budur ol şāh-ı maġribden sülāle
ki şarḳa ġarba ʿışḳıdur ḥavāle

5716 feraḥşād ol ki atasından üzdi
sefer deryāsına düşdi vü yüzdi

5717 bi-ḥamdi’llahi_oñat yil oldı aldı
gemisini bizüm iḳlīme ṣaldı

229a

5718 metāʿından çün olmışuz mümettaʿ
göñül ʿışḳından olmaz ḫod muḳaṭṭaʿ

5719 ne göñül ol göñül ola meger ṭaş
ki göre gül yüzin indürmeye baş

5720 size vācibdurur baş indüresiz
yüzüñüz üsdine yaş indüresiz

5721 bu yaş oġlan ki yirler sökmişidi
atası nice yaşın dökmişidi

5722 bugün bārī bu oġul ben atavan
atasından yaña nite atavan

5723 atasınuñ ilince il virem ben
degül kim söz yirine yil virem ben

5724 avurdum iki degüldür bilür il
ki döge biri yil ü birisi siyl

5725 eline aldı şeh bir laʿl ayaġı
didi ilsin bizümle olma yaġı

5726 dutuban kendü eliyle içürdi
içinden ġuṣṣa ḳuşını uçurdı

5727 çü içdi beñzi yāḳūt oldı mercān

aña ol laʿl ayaġı virdi sulṭān

5728 daḫı zer ṭonını vü tācını şāh
bağışladı vü didi olġıl āgāh

5729 ki ben ṭartınmazam hīç nesne senden
dilemekde dilek ṭartınma benden

5730 göñülden çün olasın sen baña yār
benüm varum senüñdür her ne kim var

229b

5731 key atlar tāzi vü altun eyerler
ḳulalar bozlar u altun güherler

5732 güzel ḳızlar ḳaravaş ḫūb ḳullar
ki sözde bülbülidi yüzde güller

5733 öküş iller ü günler ḳalʿalar çoḳ
ki eylüge açıdı illere ṭoḳ

5734 feraḥşāda anı erzāni ḳıldı
ne kim göñli dilerse anı ḳıldı

5735 yüzin ol dem yire sürdi feraḥşād
elini ḳavşurup ṭurdı feraḥşād

5736 didi iy tāc u taḫtuñ pādişāhı
ki ḳondı farḳuña tāc-ı ilāhī

5737 özüñ gibi cihāna gelmedi şāh
yüzüñ gibi felekde ṭoġmadı māh

5738 bu devlet kim size olmış müyesser
cihānda kimseye olmaz musaḫḫar

5739 sen ol şehsin ki senden muʿteber yoḳ
ben ol ḳulvan ki benden muḫtaṣar yoḳ

5740 hemīşe yāruñ olsun çarḫ-ı gerdān
daḫı ol kim virür gerdāna fermān

5741 çü ḳılduñ ben vebāl ehlin müşerref
cihān aduñdan olmasun mücevvef

5742 beni yirden çıḳarduñ göklere sen
esen ḳal gökler olduġınca esen

5743 münevver gün gibi yüzüñ hemīşe
müşerref olsun ılduzuñ hemīşe

230a

5744 bu alḳışa ṭaña ḳaldı şehenşāh
be-küllī ol yaña ḳaldı şehenşāh

5745 muḳarrebler ḳamu erkān-ı devlet
müşevveş oldılar deprendi ʿillet

5746 ḥased ṭamusına dutuşdı ḳamu
ki uçmaḳdur ḳanāʿat güni ṭamu

5747 ḥasedden ol göñül kim ola ṣayru
bilüñ kim ölmeyince olmaz ayru

5748 ġanī tengri ḳula niʿmet baġışlar
ḥasūduñ derdi artar çün ṣaġışlar

5749 ḥasedden rencini_iy cebbār-ı ʿālem
selāmet ḳullaruñdan eylegil kem

5750 ikiledin göñül bagladı sulṭān
ki bu devletlü cānıla ḳata ḳan

5751 didi kim buyıdı ʿöẕr ü bahāne
ki bilmezdük kimidi bu yigāne

5752 buġur bildük ki sulṭān oġlıdur bu
bugün maġribdaġı ḫan oġlıdur bu

5753 hünermend aṣlı arı kendüsi pāk
yavaş içküde işde cüst ü çālāk

5754 yüzi ḳutlu dili datlu işi ṣaġ
şeker gibi içi ṣaġ u ṭaşı aġ

5755 laṭīf ü ḫūb u ẕihni şekli mevzūn
yüzi yomı mübārek ḥāli meymūn

5756 yüzini görmeyen göz göz degüldür
özünsüz söylenen söz söz degüldür

230b

5757 n'iderler dünyede ol ʿömri bārī
ki ol olmaya ol ʿömrüñ nigārı

5758 n'iderler bu zemīn üzre zamānı
ki ol şāh olmaya ṣāḥib-ḳırānı

5759 ne virsün bir nefes ʿālemde ʿāḳıl
ki bu olmaya ol bir demde ḥāṣıl

5760 aña ḫod virmişem cān u cihānı
ciger nedür ki ben ṭartınam anı

5761 anası daḫı oldı buña rāżī

ne ḳapu maṣlaḥatcı oldı ḳāżī

gird āmeden-i ümerā berāy-ı meşveret

girü begler dirildi bir araya
bıraḳdı her biri tedbīr araya

ki niçe ḥīle vü efsūn düzeler
ki bu tedbīrini şāhuñ bozalar

gelürler ḳılmaġa ger ḳāl ü ger ḳīl
iki söz üsdine bir itdiler dil

vezīri ne'ylesün eydür ki iy ḫan
hemīşe devletüñdür derde dermān

her işe kim ola bir ẕerre meylüñ
güneşce olsa yigrekdür ṭufeylüñ

imām özin ne yire düz dutarsa
ʿaceb mi ger cemāʿat yüz dutarsa

çü şehden dutalar taʿlīm ḳullar
olalar emrine teslīm ḳullar

231a

dükeli işine ḥākimdurur şāh
ilinde şehden özge kimdurur şāh

veliykin ʿādet olmışdur bilürsiz
biregü bir kişiye kim virür ḳız

aḫī ḥālince erden ḳalın alur
niçeme ol ḳızını yalın alur

cihānda senden ulu pādişāh yoḳ

felekde beñzerüñ ḫurşīd ü māh yoḳ

5773 bugün ḫurşīd-u bānū bir güherdür
ki gevherler içinde muʿteberdür

5774 hemīşe bir güher kim ola kānı
ele girmez bilürsiz rāyigānī

5775 bu yigit daḫı sulṭān oġlıdur çün
bilür anı tamāmet rubʿ-ı meskūn

5776 düñürlüge çü lāyıḳ gördüñ anı
dökerse lāyıḳ ola ḫānumānı

5777 egerçi nesneye şāhuñ ṭañı yoḳ
velī şeh oġlına ḳıymet gerek çoḳ

5778 şeh eydür atasından yırdum anı
göñül deryāsına çün ṣaldum anı

5779 oġul idinmişemdür āḫıratlıḳ
ḳızum yoḳdur benüm dünyāda ṣatlıḳ

5780 eger ister misem dünyāda ḳalın
alaydum kem kişiden dünye mālın

5781 bu yigit ḫod baña ḳāliñ viripdür
ki düşmen şerrin üstemden ırıpdur

231b

5782 ol oḫt oldı bizümle āşinā bu
ki ḳılıc urdı düşmen başına bu

5783 didiler şeh ne buyursa revādur
ki her bir lafẓı yüz derde devādur

5784 veleykin bunda daḫı bir naẓar var
ki şimdi söylenür dilde ḫaber var

5785 ki maġrib şāhınuñ oġlı degüldür
velī maġribde bir cindīye ḳuldur

5786 bunı ol cündī çekmekden dişenmiş
çü ḥadden geçmiş ü ḳaçmış üşenmiş

5787 iki yıldur ki ḫıżr ilyāsa geldi
ʿabā geydi belüsüz oldı ḳaldı

5788 buġur nā-geh ki bir işe ṭuş oldı
ki şāhīn aldı vü ṭurġay ḳuş oldı

5789 çü şeh aldı elini bu ḫalāyıḳ
aña bu raġbeti görmedi lāyıḳ

5790 budur şimdi bu ḳullar itdügi cehd
anuñla çün şehenşāh eyledi ʿahd

5791 bu remzüñ bāri taḥḳīḳin bilevüz
öñinde müşkilüñ rūşen ḳılavuz

ḥikāyet-i ḥoḳḳa ve gevher-i şeb-çerāġ

5792 eger atası şehdür bu feraḥşād
işitmişüz kişiden dutmışuz yād

5793 ki maġrib şāhınuñ bir ḥoḳḳası var
laʿaldan ki_anda vardur dürr-i şehvār

232a

5794 münevver bir güherdür şeb-çerāġ ol
ki gevherler ḳıyāsından ıraġ ol

5795 ḳarañu dün[68] içinde dutsa anı
güpe gündüz gibi eyler cihānı

5796 ḳızara gün çıḳıncaġaz doḳınur
düşer yatduġı yire ḳırmızī nūr

5797 hem oldur ḥoḳḳa-yı gevher miṣāli
gice gözine çün irer ḫayāli

5798 gehī şavḳıyla ol yākūt rengi
ḳarañuda ḳılan her laḥẓa yengi

5799 bize ol ḥoḳḳayı virsün hemān ol
aña hem ḳalın olsun hem nişān ol

5800 getürdü görsün anı ya getürsün
bes ol şeh-zādeyi alsun otursun

5801 vegernī ṭopṭolu ʿālem ḳuru çav
bu şerr olsa başar ol sözile ṣav

5802 bu tedbīri begendi şāh-ı īrān
egerçi göñli evi oldı vīrān

5803 zīrā biñ cānıla bir yār dutdı
ḳulımış didügine ʿār dutdı

5804 biregü bir göñülde olsa maḥbūb
ḥasūd anı dilemez ki_ola merġūb

5805 şehe bu nükteler çirkin görindi

[68] "dün" sözcüğü "dün dün" biçiminde iki defa yazılmış.

ḫoten yüzinde ol yüz çīn görindi

5806 egerçi bildi kim ʿindī ḫaberdür
ki her nā-kes deber düzdi deberdür

232b

5807 velī bunlar yalancı olmaġıçun
ḳamunuñ aġzı ṭopraḳ ṭolmaġıçun

5808 eyitdi maṣlaḥatdur ḫoş didüñüz
uṣañ olmañ didügüñüz idüñüz

5809 ḳıġıruñ gönderelüm gelsün anı
yüz ursun atasından alsun anı

5810 viribidi feraḥşādı oḳıdı
bularuñ her birin bir yaña ırdı

mükāleme kerden-i pādişāh bā-feraḥşād

5811 çü ḫalvet ḳıldı didi iy feraḥşād
bir iki gün senüñle olduġum şād

5812 melūl itdi tamāmet ululları
yavuz añlarlar eyü ḫūluları

5813 baña ḫod gevherüñ maʿlūm olupdur
güher mihrine göñlüm mūm olupdur

5814 velī ḳatumda vardur bed güherler
ṭoġururlar saḫaṭlar bed ḫaberler

5815 bulara ḫod bahāne isterem ben
ki kendü kendülerin gösterem ben

5816 ele çün bu ḳadar girdi bahāne

gel atañdın yaña olġıl revāne

5817 bitide cümle aḥvāli yazayım
tamāmet māżī vü ḥāli yazayım

5818 ne ḳılursañ ḳıl anda ḥīle vü āl
atañdan ḥoḳḳayıla gevheri al

233a

5819 ṭamaʿdan oḳuram ṣanma bu naḳlı
bilür her kimsenüñ kim ola ʿaḳlı

5820 eger deryā olursa ḳıymeti dür
gözüm öñinde bir ṣaḳsı degüldür

5821 ḳara ḳılmaġıçun yüzin bularuñ
yire ṣımaġıçun yüzin bularuñ

5822 umaruz kim elüñe gire gevher
ki göre bed güherler olalar ker

5823 getür ol gevheri vü dinme dek dur
ki gevher ḳuçmaġa gevher gerekdür

5824 eger ol ḳıymetine ḳıymazısa
bizi ḳıymetleyüben uymazısa

5825 ḳatından bir işe yarar kişi al
girü sen ṣaġlıġıla ḳatuma gel

5826 bu maʿnīnüñ çü ṭahkīkin bilevüz
dükeli ṣūreti maʿnī ḳılavuz

5827 irürürse beni ol güne maʿbūd
ne şek kim ḥāṣıl ola dürlü maḳṣūd

5828 ger ele girmeye ger gire zinhār
girü gösterdi görgil bize dīḏār

5829 ġaraż ḥüsnüñdür iy ḫūb-ı zamāne
ḳalanı ol murādıçun bahāne

5830 sefer yatın yaraġın düzdi sulṭān
düzetdürdi ne varsa āyin erkān

5831 feraḥşādıla çün varıdı meyli
atasına belekler düzdi ḫaylī

233b

5832 şehinşāhuñ elin öpdi feraḥşād
didi kemter ḳuluñı eylegil yād

5833 ḥelāl eyleñ ṣoñ ʿömrümi hemīndür
ki ölüm her ṣanulardun yaḳındur

5834 bu devrānı ki eflāk eylemişdür
niçe ṣanuları ḫāk eylemişdür

5835 ikiledin şehenşāh öpdi ḳuçdı
uçurdı leyki göñli bile uçdı

āmeden-i ḫurşīd bā-feraḥşād yik cā

5836 bes ol gice yine ḫurşīdile māh
buluşdı vü feraḥşād eyledi āh

5837 didi iy cān-ı cānperver dilārām
bizi ayırdı āḫir devr-i eyyām

5838 görüñüz bu vefāsuz rūzigārı
ki yārından nice ayırdı yārı

5839 ṣolaḳ çarḫ urduġı budur müdām ol
ki ḳılur dāyimā ṣaġ işleri ṣol

5840 biraz gün kim bizi ḳılmışıdı şād
girü alsa gerek ol şādiden dād

5841 budur diñlenmedüginden murādı
ki diñlenmeye her şaḫṣuñ nihādı

5842 ṭapuñ olsun hemīşe şād u ḫurrem
ḳayurmaz öldürür ḳulları ġam

5843 eyü dut göñlüñi vü cānuñı ḫoş
atañ atama ṣalmışdur beni uş

234a

5844 ger öldürmezse beni derd-i hicrān
bulavan vaṣluña elbette dermān

5845 ger ölürsem ḫayālüñden ḥelāl it
duʿāñıla revānum yaġ u bal it

5846 bulışıcaḳ yarın maḥşerde ḫanum
ḳalanın ide bu göynüklü cānum

5847 nigāruñ göñli der-ḥāl eyledi cūş
buḫār urdı dimāġa oldı bī-hūş

5848 birazdan yoldı saçın ḳıldı feryād
didi dünyāda varum şeh feraḥşād

5849 ne düşmenlikdurur kim ḳılduñ iy dost
göñülden sevdügümi bildüñ iy dost

5850 cānumı odlara mı yandurayım
ṭonumı göklere mi bandurayım

5851 döyemezven bu cevre ḥāşa zinhār
bu ẓulmi ḳılmaya yaġmacı tatar

5852 göñülden cānumı alduñ gidersin
ne ḳılduñ n'eyledüñ n'olduñ gidersin

5853 eyüsin ille yavuz ṣanu ṣanduñ
beni giç bulduñ illā tīz uṣanduñ

5854 benümle gerçi göñlüñ egleridüñ
atañı beglerüñi ögleridüñ

5855 buġur kim bu ḳadar bulduñ bahāne
göñül ü cānıla olduñ revāne

5856 ḥelāl olsun n'iderseñ it ḳayurmaz
nire göñlüñ dilerse git ḳayurmaz

234b

5857 bu rencile ilencile ḳalam ben
ne deñlü dinç olasın bellüdür sen

5858 yigit gördi ki ḳız incindi ḳatı
ḳaḳınca geldi kim gide ḥayātı

5859 didi ol ḳamu olan ḳov u savı
ki ne cānıla düzdiler mesāvī

5860 şeh işidüp anı incindügini
ḳaḳıyıp ḫışm atına bindügini

5861 özi bu maṣlaḥatdan gidesini

varuban n’eyleyüben n’idesini

5862 işüñ kim ola ḥaḳdan āḫiri ḫayr
ne ġam ger evveline şerr ide seyr

5863 irişince ṣabāḥ ol gice anlar
ṣu yirine ḳatup sözlere ḳanlar

5864 ne vaṣf idem ne ḳıldı birbirine
ki sözler irmez ol ḥālüñ sırrına

5865 şu deñlü dökdilerdi ḳanlu yaşı
ki laʿl oldı sarāyuñ içi ṭaşı

5866 vidāʿ itdükde ḫurşīd ü feraḥṣād
bu birḳaç beyti der-ḥāl eyledi yād

şiʿr-i feraḥṣād
mefʿūlü / mefāʿīlün / feʿūlün
(_ _ ⋅ / ⋅ _ ⋅ _ / ⋅ _ _)

5867 gitdüm bugün iy nigār esen ḳal
iy mūnis-i ġamgüsār esen ḳal

5868 mekrüñ bu cihānı yıḳdı yıḳdı
iy fitne-yi rūzigār esen ḳal

235a

5869 ben ʿahdüme süstisem be-nā-çār
sen ḳavlüñe üstüvār esen ḳal

5870 fürḳat güline ḥazān olursam
iy revnaḳ-ı nev-bahār esen ḳal

5871 ben ḳahrile ḫaste-dil gidersem
sen lüṭfıla ṣad-hezār esen ḳal

5872 çün gelmedi aṣl-ı dost ṣaġ ol
çün ḳalmadı vaṣl-ı yār esen ḳal

5873 cemʿ olmışiken cemālüñile
oldum yine tārumār esen ḳal

5874 sen şāhıla şādiken feraḥşād
ḳıldı sefer iḫtiyār esen ḳal

5875 hicrüñ çü helāk idiser anı
iy cān ebed ol iy yār esen ḳal

5876 bu söze çünki gūş itdi nigārīn
ṣu yirine dür aḳıtdı nigārīn

5877 yüregi ṣu gibi ditredi ṭaşdı
ṣu yüzinde iz ister ʿaḳl şaşdı

5878 içinden geldi bir göynüklü āvāz
ki cān bülbülleriyle söyleşür rāz

5879 cevāb itdi bu birḳaç beyti der-ḥāl
nitekim yine aḳ yaġ üsdine bal

şiʿr-i ḫurşīd
mefʿūlü / mefāʿīlün / feʿūlün
(_ _ . / . _ . _ / . _ _)

5880 iy sevgülü yār uġuruñ olsun
iy revnaḳ-ı kār uġuruñ olsun

235b

5881 çün girü selāmet irisersin
ṣaġlıġıla var uġuruñ olsun

5882 şehnāz ḳılurısañ müberḳaʿ
iy beste-nigār uġuruñ olsun

5883 vaṣluñ sücisi çü başdan aşdı
cān oldı ḫumār uġuruñ olsun

5884 senden baña faḫr u istiʿānet
benden saña ʿār uġuruñ olsun

5885 atuñ ayaġına irmesün ṭaş
olduñ çü süvār uġuruñ olsun

5886 geldüñ beni yaġmalayu gitdüñ
iy fitne tatar uġuruñ olsun

5887 hicrüñ odı gitmedin cānuma
uş eyledi kār uġuruñ olsun

5888 çün ḳaldı ḳarañuluḳda ḫurşīd
ay ḳanda ṭoġar uġuruñ olsun

5889 bes andan didi iy şāh añlamış ol
bugünden gözleyiser gözlerüm yol

5890 bilür ol kim baḫar yola dökidür
ki uzaḳ yol gözetmek göz yükidür

5891 kişinüñ gözi yolda ḳalmasun hīç
ki beñzi ṣaru eyler süksüni pīç

5892 bilürsin āḫir iy yār intiẓārı
ḳomaz yār intiẓār içinde yārı

5893 anı kim intiẓār eyler nihānī

ne ṣu ḳılur ne od u ne zebānī

236a

5894 ne ḫoşdur intiẓār ardınca her çend
irişe arzusına ārzūmend

5895 girü çün ʿahd ü peymān itdi bunlar
teni iki çü bir cān itdi bunlar

5896 vidāʿ idişdiler cānsuz göñülsüz
biri biri yüzine urdılar yüz

5897 ṣabāḥ oldı bular ayrılımazlar
n'idüben n'eyledügin bilemezler

5898 bilür ol kimse kim başına geldi
ki bu devr anları ne oda ṣaldı

reften-i feraḥşād pedereş-rā

5899 gönüldi bu fiġānıla feraḥşād
bile ol nāyibi vü yārı āzād

5900 ḳor eyerlü yideklü üç yüz atlu
gider ḫoş ḥālıla vü kendü yatlu

5901 çıḳınca bārı ol ulu ovadan
yigidüñ gözi dönmedi ḳafādan

5902 dönüp her dem ki ol şehre baḳardı
gözinden yaş yirine ḳan aḳardı

5903 bu resme gitdi dün gün yil gibi ol
şuña dek kim irişdi deñize yol

5904 gemi ḥāżır bulındı bindi ḳamu

yüz urup tengriye ṣıġındı ḳamu

5905 gemi birḳaç gün aşdı ṣu yüzinde
ki ḳaldı kim baḫarsa ṣu gözinde

236b

5906 ḳafādan ḳarcaşup yil çıḳdı nā-gāh
gemiciler görüben ḳıldılar āh

5907 didiler iy yigitler tīz ṣoyunuñ
ṣu yutmaḳdur key işi bu oyunuñ

5908 gemiler oynamaġa başladı uş
çü deryā ḳaynamaġa başladı uş

5909 gemiye āfet uġrarsa yüzesiz
yüze yüze çıḳasız ol yüze siz

5910 bunı diyü dururḳen ḳopdı bir yil
gemiyi aldı gitdi nitekim sīl

5911 başarımadı çoḳ lenger bıraḳdı
yil ucından demür ṣu gibi aḳdı

5912 yiñemedi niçe kim egdi bükdi
iletdi şīşe gibi ṭaşa urdı

5913 gemiyi ḳıldı şol dem ḫurd ḫaşḫāş
ne at ḳaldı ne ṭon ne māl ü ne baş

5914 kimisi taḫta ḳarvandı kimi at
kimi yüzdi biraz yirdükce ṭāḳat

5915 feraḥşāduñ eline girdi taḫta
didi ḥālī bineyim rūz-ı baḫta

5916 sürerek gördi mevc içinde āzād
batar çıḳar ḳılur zārī vü feryād

5917 gelüben ṣundı aldı taḫtasına
gemi n’itdi ki ide taḫtası ne

5918 begenmezken ki_otura degme taḫta
buġur bir ḳapḳara ḳaṭranlu taḫta

237a

5919 eline girdi başdı baġrına ol
ki gögsi taḫtasın yol itdi pul pul

5920 niçe kim yil olup deryā ṭaşardı
başından ṭaġ gibi mevcler aşardı

5921 bu ḫod ʿışḳ odına ġarḳ olmışıdı
ki yaşından deñizler ṭolmışıdı

5922 buġur ṣu baḥrine düşmiş yüzer uş
zihī baḥrī ki oddan ṣu süzer uş

5923 ʿaceb gör od içinde ṣu ṭaşında
ḳuru ṭopraḳ elinde yil başında

5924 yatur bir taḫta üsdinde muʿallaḳ
bu ḥāl içinde aġlar eydür iy ḥaḳ

5925 dilerem derdüme dermān iresin
yaşuma şol ḳadar āmān viresin

5926 ki bir kez daḫı ḫurşīdi görem ben
hemān ol nūr öñinde cān virem ben

5927 bu resme nevḥalar ḳılurdı giryān
olupdı zār u giryān deng ü ḥayrān

5928 meger ol ḳamu ḫayranuñ delīli
cihānda cümle cübbāruñ ḫalīli

5929 ḳamu dermāndeye dermān iren ḥaḳ
ḳamu ḳalmışlara feryād iren ḥaḳ

5930 yolın azmışlara yol gösterici
azacuḳ baḳana bol gösterici

5931 kerīm itdi mürüvvet kim feraḥṣād
bu ġamdan oldı āzād u feraḥṣād

237b

5932 ḳılan bī-çāreler derdine çāre
buyurdı ḫıżra kim çekdi kenāre

5933 biregü ḳılsa ḥaḳ ẕikrini yoldaş
bulınur ḥaḳḳ aña ḳuru eger yaş

5934 zihī devlet feraḥṣāduñ zihī ḫıżr
ki olıdı ḳuruda yaşda ḥāżır

5935 ḳuruya çıḳdılar dipsüz deñizden
veliykin ḳan u yaş uçmış beñizden

5936 yapıldaḳlar ne at var ne geyesi
acıġup ne içesi ne yiyesi

5937 oturup şöyle ḥayrān ḳaldılardı
żaʿīf ü süst ü bī-cān ḳaldılardı

5938 birazdan gördiler geldi iki er

yilişüp ḳatı başmış bunları der

resīden-i māhīger be-düşnām ve sengendāz

5939 feraḥşād eydür uş irişdi dek dur
bizi ḳonuḳ idinseler gerekdür

5940 gelürek ellerine aldılar ṭaş
didiler ṭuruñuz iy ḫīre ḳulmaş

5941 niçe gündür bizümdür bu aralıḳ
gerek kim dutavuz biz bunda balıḳ

5942 mebāliġ balıḳ almışdur ḳamuñuz
yidüñüz ṣatduñuz ṭoldı ṭamuñuz

5943 bu birḳaç gün bizümdür ḳılmañ isrāf
ne ḥırṣ olur ki tañrı virsün inṣāf

238a

5944 bular didi ki iy balıḳcı ḳardaş
semüz öküz gibi oynatmañuz baş

5945 suçumuz yoḳ iki aruḳ ḳoyunuz
nire çekseñ deve gibi boyunuz

5946 eşeklenmeñ siz iy ādem eyüsi
adamsız ḫod degülsiz ṭaġ ayusı

5947 ṭoñuz olsun balıġı avlayanlar
bizi avladı diyü ḳovlayanlar

5948 ġarībüz biz yol azıp gelmişüzdür
hemān sāʿat acıġup ḳalmışuzdur

5949 ger etmekden varısa bize dermān

idüñüz kim bağışlarsız tene cān

5950 vegernī ölürüz yavlaḳ buñalduḳ
bize dermān idüñ dermānde ḳalduḳ

5951 çü_işitdiler balıḳcılar bu sözi
göyündi bunlaruñ bu sözden özi

5952 çehān etmek ü ṭuz almışlarıdı
balıḳdan yimege gelmişleridi

5953 didiler ṣabridüñ balıḳ gele uş
duṭavuz bişürevüz yiyesiz ḫoş

5954 bular eydür yol azmış ola vü aç
ḳuru etmek olur ḳalyalu tutmaç

5955 getürüñ varısa etmek yiyelüm
ne balıḳdur bu sevdāyı ḳoyalum

5956 bulara ṭatlu geldi bu keleci
didiler dirligüñ olmasun acı

238b

5957 bilüñ ḳatı aruḳ illā dilüñ çerb
yüzüñ ḫūb illā urur gözlerüñ ḍarb

5958 ol etmekden ḳodılar öñlerine
didiler ṣun ki ʿayb olmaz varına

5959 ṣan üçlerdi bular yaḫūd yidiler
bular bu etmegi böyle yidiler

5960 balıḳcılar balıḳlar avladılar
balığuñ çünki ṣavın ṣavladılar

5961 eyüsinden bişürdiler yidiler
ṭuz ekdiler diş urdılar yidiler

5962 ḳalanın dört bölük baḫş eylediler
balıḳcı dir ki gönlüm eyle diler

5963 çü uvurtlamışam bu dem ulusın
aluñuz her birüñüz bir ulusın

5964 yigit eydür balığı biz n'idelüm
evümüz yoḳ alup ḳanca gidelüm

5965 bular eydür köyümüz uş yaḳındur
ipile boynuña ṭırmaç ṭaḳındur

5966 getürmege diledi yaʿnī āzād
götüre ol götürmeye feraḥşād

5967 balıḳcılar revā görmedi anı
didiler cāndan ayru görme cānı

5968 ulu kiçi anı düpdüz götürür
egerçi bir ola ger yüz götürür

5969 çü aldılar balıḳcılar alığın
götürdi her biri kendü balığın

239a

5970 felekde yılda bir ay oldı pīşe
balıḳ burcına gelür gün hemīşe

5971 yir üzre bir ʿaceb iş itdi ḫālıḳ
ki aşıldı güneş burcına balıḳ

5972 balıḳcılar köyüne geldi bunlar
ḳonuḳ olup çü bunda ḳaldı bunlar

5973 dirilüp geldi ol köylü tamāmı
oturup bile yidiler ṭaʿāmı

5974 bulardan ṣordılar kim ne kişisiz
bu yolsuz yola nite düşdüñüz siz

5975 bular didi ki bāzirġānıduḳ biz
bilürdük dükeli yollarda yol iz

5976 velī bu deñize girdük gemiyle
öküş māl u ṭavar u ādemile

5977 gemiyi ṭaşa urdı yil getürdi
ḳumāş u cümle ādem ṣuya verdi

5978 ikimüz bir çürük taḫtada ḳalduḳ
sürerek mevcile yil bunda geldük

5979 çalap tengri bizi ḳıldı size ṭuş
velī bu yir ne yirdür bilmezüz uş

5980 didiler maġribüñ ser-ḥaddidür bu
deñizdür leyki mülküñ ḥaddidür bu

5981 deñizden böyle maġribdür bu yanı
anuñ sınurınuñ budur nişānı

5982 bu yirüñ sāḥil-i şarḳīdür adı
ḥelāl etmeklüdür budur nihādı

239b

5983 didiler bu şehüñ şehri nicedür

ırağı yaḳını ḳanḳı ucadur

5984 didiler kişi olsa yol başarur
yaya atlu yigirmi günde varur

5985 ne yirdür bildi anı şeh feraḥşād
atası beglerini eyledi yād

5986 gözi ṭopṭolu yaş oldı içi ḳan
göñülden arḳun arḳun ḳıldı efġān

5987 öñinde didi iy cebbār-ı ʿālem
bu cevri kim baña ḳılduñ müsellem

5988 yaradılmışa bu cevri bititme
bu devrānum gibi devri bititme

5989 bu yaña ḫod döñemezven żarūret
ya ḳanı atama varmaġa ṣūret

5990 ne aşup gitmege atum ṭonum var
ne yayaḳ yürümege ṭāḳatum var

5991 bu yaña atam ıraḳ ol yaña yār
bu ortalıḳda sergerdānem ü zār

5992 ikisi yatdılar ol gice anda
seḥer degşürdi çün ḳatrānı ḳanda

5993 bu balıḳdan şeker gibi yidiler
yola girüp esen ḳaluñ didiler

5994 bir iki gün dürüşdiler yorılup
bir ulu şehre irdi cān sürilüp

240a

5995 didi āzād elā iy şāh-zāde
yüriyimezem ayruḳ ben peyāde

5996 sen otur ben varup şehre gireyim
ne şardur bu begi kimdür göreyim

5997 yügürüp vardı şehre girdi āzād
begine eydür imdi ḫāṭıruñ şād

5998 feraḥşād irdi uş sulṭānuñ oġlı
aña meşġūl olup terk eyle şuġlı

5999 ne deñlü varısa ise ḫālüñ tamāmı
aña ʿarż itdi bī-noḳṣān kelāmı

6000 beg atlandı şoloḳ dem ata bindi
çü sulṭān oġlına irdi çapındı

6001 hemān dem ḳarşudan gördi vü bildi
atından indi üç kez secde ḳıldı

6002 aġır ṭonlar getürmişdi geyürdi
ne kim ḳaydı varısa hep ḳayurdı

6003 döküldi ḳavmi şehrüñ çıḳdı düpdüz
dirildi geldi urdılar yire yüz

6004 duʿālar ḳılup alḳış itdi ḳamu
öñine düşüp aldı gitdi ḳamu

6005 sevindi ulu kiçi bay u yoġsul
senā ḳılıp didiler iy yüzi gül

6006 yaraşmaz memleket bāġı yüzüñsüz
ṭadı yoḳ şahlıġ aşınuñ ṭuzuñsuz

6007 atanı gül yüzüñle eylegil şād
niçe bir ḳıla bülbül gibi feryād

240b

6008 şehi turvanda güller gibi tāze
irişeler dutalar terr ü tāze

6009 key atlar ḳor eyerler ḳamu tāzī
ṭaḳılmış ḳudısı vü ṭabl u bāzı

6010 feraḥşāduñ öñine çekdi ol beg
ki gözi ṭoḳıdı vü göñli bol bek

6011 öñine düşdi aldı gitdi ḫana
ki ḳavuşdura tizcek cānı cāna

6012 adam çapdurdı şāha muştılayu
ki oġluñ geldi uş suçun dileyü

6013 çü şāh işitdi oldı şād u ḫandān
ṣanasın geldi ölü gevdeye cān

6014 mesīḥ irdi dirildi ölmişiken
ümīde irdi nevmīḏ olmışiken

6015 ḫuḏāvendā ḳamu ümīḏvāra
bugüni rūzi ḳıl ümmīḏ vara

6016 buyurdı kendüden artuġı ḳamu
götürüp naḳara vü tuġı ḳamu

6017 feraḥşādı çıḳarlar ḳarşulayu

naḳaralar döge sancaḳ bulayu

6018 irişicek dükeli atdan indi
kimi baş urdı vü kimi yükindi

6019 tamāmet ḳıldılar ikrām ü iʿzāz
ṭonaduban ṣoḳaḳlar çaldılar sāz

6020 getürdiler sarāy öñinde ṭurdı
yidi yirde işiginde yüz urdı

241a

6021 içerü girdi öpdi şāh elini
yire sürdi yañaġı vü elini

6022 atası gözlerinde öpdi ḳuçdı
beşāret ḳuşı ḳondı ḳayġu uçdı

6023 çü baḳdı şeh feraḥşāduñ gözine
bulaşmış gördi bu ġurbet tozına

6024 belürmiş çehresinde çoḳ eserler
şeh aldı ol eserlerden ḫaberler

6025 ṭola geldi şoloḳ dem gözleri yaş
didi baġruñ demür midür yaḫūd ṭaş

6026 ne ādemsin ʿaceb nice atasın
ki oġul gevherin oda atasın

6027 benümle hīç vuṣlat bulmaduñ sen
firāḳumdan nitesi ölmedüñ sen

6028 ölüm yigdür bu dirlikden özinsüz
bu söz va'llāh ḥaḳīḳatdur uzunsuz

6029 ḳavī şād oldı ol dem içre sulṭān
neçün ol olmaya ol demde şādān

6030 eyidüñ anda daḫı gülmesün hīç
daḫı gülmek cihānda bulmasun hīç

6031 bes ol cānı ki şād itmez feraḥşād
ṣoruñuz ḳanḳı ṣūretden olur şād

6032 niçe kim ararıdı anı bārī
bulurdı derd ü ḥasret āh u zārī

6033 çü ġurbetde bu seyr itmişidi ol
yüridi aç u yalın yolları bol

241b

6034 bilürsiz kim sefer oddur u ʿışḳ od
bu iki oda ḳatlanmaḳ zihī od

6035 yidi gün dün ü gündüz yatmadı ol
ḥaḳīḳat zemherīden serdidi ol

6036 ḳaçan ol odıla göynüklü geldi
ne geldiyse dile göynüklü geldi

resīden-i feraḥşād pedereş-rā

6037 meger bir gün ki ḳanı eyledi cūş
diledi ḳılmaḳ oġlı göñlüni ḫoş

6038 oḳıdı devri erkānın tamāmet
didi ol vaḳt olur göñlüm selāmet

6039 ki bildürem bu milki oġluma ben
olam muşgūl ilāhī şuġluma ben

6040 başarıcı yigit olsa yigāne
gerekmez ḳarışa pīr-i zamāne

6041 çalap göstermesün o rence pīri
ki dāyim ola ol dünyā esīri

6042 cihānda bāliġ olmamışdur ol pīr
ki oġlan cünbişinden bulına bir

6043 yigitler pīre öykünmek revādur
velī pīre yigitlenmek ḫaṭādur

6044 degül yaz bu ḥaḳīkī zemherīdür
çü ḳoca bu yigidile serīdür

6045 bu oġlum daḫı hem uṣlu kişidür
arı dillü eyü ḫūlu kişidür

242a

6046 yigitdür ṣūretā ʿaḳla ḳocadur
aşaḳdur göñli vü ḳaṣdı yücedür

6047 ḫuṣūṣā ġurbete çün oldı meyli
sefer odı bunı ḳaynatdı ḫaylī

6048 ḳuzı bir cūşıla ḥall eyler endām
ṣıġır eti degül kim ḳala ol ḫām

6049 bu ṣūretde ola eylügi çoḳ
nesene yıġmaġ andan maʿnisi yoḳ

6050 revā gördüm bes aña taḫtumı ben
anuñ başında gördüm baḫtumı ben

6051 benüm daḫı yaşumuñ āḫiridür
çalapdur ol ki ölmez ol diridür

6052 niçe bir dünye fikri dünye vārı
gerekdür kim olavan dünye dārı

6053 utulmaz dünye birle dīn hemīşe
dutulmaz bir avuçda ṭaş u şīşe

6054 niceme dünyeye ādem dümükdür
ol itdür dünye aña bir kemükdür

6055 ol itüñ bir kemük düşmez dişinden
ne leẕẕet bulsun ol şeyṭān işinden

6056 bunı terk itmeyince ol bulınmaz
yüriyüp gitmeyince yol alınmaz

6057 rıżā virüñ buluñ gün iḫtiyārın
geçürüñ taḫtuma bugün ü yarın

6058 ki hergiz ḫayr işe teʾḫīr yoḳdur
daḫı benden aña taḳṣīr yoḳdur

242b

6059 ulular didiler kim iy şehinşāh
ḳamu uṣlular ılduzdur ṭapuñ māh

6060 anı kim sen revā gördüñ revādur
ve ger ḫod derd ola vü ger devādur

6061 velī ol yaş budaḳdur sensin özdek
budaḳ hīç olmaya özdegile dek

6062 oġul bir güldurur hem ata gülşen

niçe gül gösterür her yılda gülşen

6063 eyü sensin ki ʿālem ṭoldı aduñ
biliş oldı eyü adıla yāduñ

6064 seḫāvet sende bulmışdur cemāli
ʿadālet sende bulmışdur kemāli

6065 niçe yıldur ḳılursın mülketi żabṭ
ḥaḳ işde görmedük kim idesin ḫabṭ

6066 senüñ dāyim işüñdür ʿadl ü inṣāf
cihān içi ṭolupdur ḳāf tā ḳāf

6067 sirüñ dervīş ü liykin himmetüñ bay
işüñ lüṭf u kerem yıl on iki ay

6068 niçe kim gözledük ger ir ü ger giç
ṭapuñı ḥaḳdan ayru görmedük hīç

6069 ne dürlü gösterürse şeh ṣanāʿat
melikden buyruġ u ḳuldan iṭāʿat

iʿlām kerden-i feraḥşād

6070 bunı oġlana maʿlūm eylediler
ki gönli pādişāhuñ eyle diler

243a

6071 ki şahlıġı saña erzāni ḳıla
seni bu milkinüñ sulṭānı ḳıla

6072 bu ḥāli çünki bildi şeh feraḥşād
yaḳasın yırtdı ḳıldı āh u feryād

6073 didi çün vardur anuñ gibi ʿādil

ki ʿādil pādişāh u ʿgöñli kāmil

6074 hemīşe devleti pāyende olsun
saʿādet ʿömri efzāyende olsun

6075 güneş tāc oldugunca taḫtı dāyim
felek devr itdügince baḫtı ḳāyim

6076 benüm tek kemterīn ḳuldan ne gelsün
şehinşeh dāyimā şahlıḳda olsun

6077 daḫı bilüñ bu ḳulda yoḳdur ol baş
ki sulṭānlıḳ işine ol ḳoşa baş

6078 ḳomışam şāh-ı īrān taḫtını ben
geçürmişem tamāmet raḫtını ben

6079 ilen mi geldüm ol ata bilinden
ki alam taḫtını anuñ elinden

6080 benüm ḫurşīdedür ʿālemde ṭañum
iki ʿālem şehine yoḳdur añum

6081 degül bu taḫtı ger bu raḫt olursa
virürem nīku rūza baḫt olursa

6082 diyürek āh ḳıldı ṭoldı gözi
çü göyündi özi vü dökdi sözi

6083 ser-āġāz itdi başladı sözini
şehe ʿarż itmege dutdı yüzini

243b

6084 delüyile nice söyleşdügini
sözile ḫoş ileyin eşdügini

6085 yayaġ īrān-zemīne varduġını
için ḫurşīdile söz ḳarduġını

6086 şeh anı sevdügini cānıyıla
ḳızın virdügi ḫānumānıyıla

6087 siyāvuş şāhıla ḳavl itdügini
segirdip ḥoḳḳayıçun gitdügini

6088 özinüñ gözi anda ḳalduġını
özi ansuz yabanda ḳalduġını

6089 buña ol ʿarża ḳıldı arpa arpa
ki nice irdi buġday ṣoñı ṣarpa

6090 daḫı eydür ya ben ölsem gerekdür
ya tizcek ol yaña varsam gerekdür

6091 deñiz ger ben ḳulın isterse sulṭān
ki ʿālī işiginde terk idem cān

6092 keremden bu dilegüm ḥāṣıl itsün
beni dildārumıla vāṣıl itsün

6093 şu laʿlin ḥoḳḳayı kim rengi yākūt
ki anuñ şuʿlesidür cānlara ḳūt

6094 şu müşkilātı ḳılur sırça ıṣlāḥ
ki ḳonar dāyim anda dürc-i ıṣlāḥ

6095 ki yanıp ol çerāġ urduḳca berḳi
anuñ ẕātı ne ġarbīdür ne şarḳī

6096 bu kemter ḳulına erzāni ḳılsun
adına ne yararsa anı ḳılsun

244a

6097 elüme çünki maḳṣūdum getürem
ḥużūrında ayaḳ bükem oturam

6098 vegernī giderem yoḳdur ḳarārum
beni āşufte eyler intiẓārum

6099 belālu göñlümüñ ḳaydın ḳayurdı
devāsı sendedür dermān buyurdı

goften-i feraḥşād aḥvāl-i ḫod-rā pedereş-rā

6100 çü didiler bu sözi şehriyāra
öküş yidi bu sözden baġrı yara

6101 didi iy ḥayf k'oġlum elden uçmış
cānı ol yurtda ḳalmış göñli göçmiş

6102 ṭolaşmış göñli boynı bir kemende
ki uşmañ ol kemendi hīç bende

6103 dutılmış cānı ḳuşı bir duzaġa
ki ol dutsaġını ṣalmış uzaġa

6104 bu bir dertdür ḳamu dermāndan ayru
ki hīç olmaz belāsı cāndan ayru

6105 viṣāli çünki müşkil ḥāṣıl oldı
firāḳı müşkil andan müşkil oldı

6106 ḥaḳīḳatda baña ḫod oldı düşvār
iki düşvār içinde ḳalmışam zār

6107 biri bu kim ḳomazsam gitmegine
murādı her neyise itmegine

6108 belā ya ḫastalıġa degşürür ten
müşevveş oluruz hem ol hem ben

244b

6109 göñül diler yüzine ola müştāḳ
aña zindān görinür bāġ u uçmaḳ

6110 kimüñ maʿşūḳa olsa gözleri şevḳ
dü ʿālem niʿmetinden almaz ol ẕevḳ

6111 ikincisi budur ger göndürürsem
yönini ḳıblesine döndürürsem

6112 giderü kaʿbe idinür bu yanın
ola kim ṭamudan ḳurtara cānın

6113 ne şāmı añar ayruḳ ne ḥicāzı
sözi ʿāşıḳlaruñ olmaz mecāzī

6114 ölürem yüzine ḥasret giderem
cihānda dirligi ansuz n'iderem

6115 bu iş kim ol ḳuşandı müşkil işdür
buña dost aġlayış düşmen gülişdür

6116 hezār eşkāl vardur ʿışḳ içinde
olar bilür ki vardur ʿışḳ içinde

6117 göñül nicesi virsün göz göre
ki kimse cānınuñ terkini ura

6118 ne gele başına kim bilür anı

esen ḳurtarmaz andan kimse cānı

6119 kimesne aşına aġu ḳata mı
ata oġlanını oda ata mı

6120 çü aña yoḳdurur destūr benden
veleykin gitmesün mestūr benden

6121 rıżā çün virmedi kim ola sulṭān
bes aña vācib oldı bend ü zindān

245a

6122 çü ʿışḳ eyler kişinüñ aġzın acı
riyāżetdür anuñ dāyim ʿilācı

6123 getürdi her ḥakīmüñ ṣādıḳını
ṭabībüñ ḥāżır itdi ḥāḏıḳını

6124 feraḥṣādı bulara ʿarż ḳıldı
çü nabżın dutdı ḳamu gördi bildi

6125 ki bir derd içre ḳalmışdur bu ḥayrān
ki ʿīsī bulmaya bu derde dermān

6126 be-her ḥāl ol ki ḳābildür ʿilāca
çü ḳarıla bu ʿışḳ odı mizāca

6127 riyāżet ṣuyıla şerbet gerekdür
dutuban yaluñuz ḫalvet gerekdür

6128 heves tedrīcile çıḳa gözinden
güneş naḳl eyleye cānı göginden

6129 görürsiz āḫir ol vaḥşī ṭoġanı
ki gözin diküp uyutmazlar anı

6130 unutsun diyü ol ṣaḥrāyı ṭaġı
ki ola şeh ḳolı her dem ṭuraġı

6131 aña daḫı bu işi itmeyince
bu sevdālar başından gitmeyince

6132 ḳapuñda ḫāṭırı rām olmaz iy şāh
oturup göñli ārām olmaz iy şāh

6133 bu ḳullar bilüsinde budur evlā
ḳalanın şāh bilür *ve'l-emrü aʿlā*[69]

6134 sarāy içinde bir ḫalvet maḳāma
ki anda yol yoġıdı ḫāṣa ʿāma

245b

6135 yaluñuz iltdiler ol şāh-zādı
ki bünyādıdı ʿışḳıla nihādı

6136 degül zindān giñiş yiridi rūşen
aḳar ṣu varıdı vü bāġ u gülşen

6137 öküş ḫaylī ḳaravaşlar ḳız oġlan
ki yoḳdur bunlara dek hergiz oġlan

6138 ruḫı gülzāra beñzer gögsi nāra
buyı bostāna vü boyı çenāra

6139 ḳamusı biri birinden güzeller
henūz etegine ṣunmamış eller

6140 ki göñlin bunlaruñla egleye ol

[69] **ve'l-emrü aʿlā**: "İşin en doğrusunu" anlamındaki söz

ma-bādā göñli yārın ögleye ol

6141 bezedür bülbüli vü būsitānı
ki ol fīl añmaya hindūstānı

6142 bes ol fīl anca siñekden üşene
ki hindistānı ṣata būsitāna

6143 müvekkel ḳodı aña iki ḫādim
ki gitmezlerdi ḳapudan bir adım

6144 ḳatından ḳovdılar āzādı gitdi
bir arada oturdı ʿuzlet itti

6145 ümīd aña dutardı kim feraḥşād
ola bir gün bu dutsaḳlıḳdan āzād

6146 ṭuralı dünye budur āzmāyiş
ki her bir bende vardur bir güşāyiş

6147 feraḥşād ol güzeller yüzine hīç
göz açıp baḳmadı baş itmedi pīç

246a

6148 niçe kim sāza āheng idelerdi
düzilüp çengile çeng idelerdi

6149 feraḥşād añılurdı çeng ulurdı
dili çeng dili gibi teng olurdı

6150 ḳılurdı ney gibi feryād u zārı
giderdi def pulı gibi ḳarārı

6151 rebābī gibi dutardı ḳulaġın
özi gögsine sürerdi budaġın

6152 diridi çalmañuz zinhār sāzı
ki yoḳdur bende hergiz sāz-sāzī

6153 ne ḳılam çün ḳulaġ anı işitmez
göñül bu yüzlere gözin ışıtmaz

6154 benüm yoḳdur sözüm diñlerseñüz siz
cemāli nūrıdur bu gördügüñüz

6155 ḳulaġum ṣarf-ı ṣavtından ḳulaḳdur
ne olursa işitmeklik ḫalaḳdur

6156 ḳatumda şimdi benüm ġayr-ı ḫurşīd
benisem daḫı hergiz dutmañ ümīd

6157 ger ola ẕerrece anuñ vücūddı
ne ẕerre ʿarşa ḳılmazvan sücūdı

6158 ḫayālinden şu resme ṭolmışamdur
be-küllī ṣanasın ol olmışamdur

6159 çü idem ben vücūdum bunda der-bāḫt
neyile ol yapılam ġayr[ı] perdāḫt

6160 atası ḳatına geh geh gelürdi
öperdi göñlini ele alurdı

246b

6161 ögütlerdi ter ü şīrīn dilile
çü ferhād aṣlu gördi bir ḳılıla

6162 gelişde ḫod gelürdi lāġ iderdi
velī gitdükde aġlayu giderdi

6163 çi ger sözdür oġul dutsaḳ şeh āzād
veleykin sırr-ı ʿaksinden alur dād

6164 sürüldi bir zamān bu resme böyle
hemān oldur nice gerekse söyle

6165 gice gündüz ḳan aġlardı feraḥşād
bu ẓulmi çün dilerdi tañrıdan dād

6166 delü ṣaġlıḳda ṣayrulıḳda esrük
çamura çökdi çün başdı aġır yük

intiẓār-ı ḫurşīd be-feraḥşād

6167 bu yaña geldük ol ḫurşīd bānū
yola baḳup ṣanurdı dürlü ṣanu

6168 ki vardı şimdi anda ol güherbār
çü aldı ḥoḳḳayı döndi sebükbār

6169 getüre çün göre düşmen tamāmı
göreler çün yüzi ola selāmı

6170 sebeb nūr oldı görmege ʿacebdür
güher nūrı ḳılısar bunları kör

6171 çü bir müddet özendiyile yitdi
teni ol iki yāruñ ḳıla yitdi

6172 vücūdı vardurur ḥālince ḳıluñ
bularuñ cānı ḳıldan ince bilüñ

247a

6173 iki başdan şu deñlü ötdi bülbül
ki ol ondan yüzin gizleridi gül

6174 nigārīn bunda ḳaldı gözi yaşlu
feraḥşād anda oldı baġrı başlu

6175 nigārın bunda olmış yaşına ġarḳ
feraḥşād anda ḳalmış kendüden farḳ

6176 nigārın bunda ḫōr u zār u ġamgīn
feraḥşād anda sergerdān u miskīn

6177 nigārın bunda ḳalmış intiẓārı
feraḥşād anda ḳalmamış ḳarārı

6178 nigārın bunda gitmiş kendüzinden
feraḥşād anda ḳan gelmiş gözinden

6179 nigārın bunda her dem gülde jāle
feraḥşād anda bülbül gibi nāle

6180 nigārın bunda cānından uṣanmış
feraḥşād anda cānın öldi ṣanmış

6181 nigārın bunda ḫalḳdan od içinde
feraḥşād anda dün gün od içinde

6182 nigārın bunda cānından ḫaber yoḳ
feraḥşād anda gönlinden eṣer yoḳ

6183 nigārın bunda gözler gözleri yol
feraḥşād anda dişler dişleri ḳol

6184 nigārın bunda yırtar gül yañaġın
feraḥşād anda çeyner bal ṭudaġın

6185 nigārın bunda andan dutdı nefret

feraḥşād anda bundan ḳaldı ḥasret

247b

6186 nigārīn bunda ister zehre tiryāḳ
feraḥşād anda bu tiryāḳa müştāḳ

6187 nigārın dāyimā fikriyle ümīd
feraḥşāduñ hemīşe ẕikri ḫurşīd

6188 birisi intiẓār odına düşmiş
birisi ḥasret odından dutuşmış

6189 bu ḥālden bilür ol göynüklü cān bol
ki sevdüginden ayrılmış ola ol

6190 ilāhī yārı yārından ayırma
biri biri gözinden yüzin ırma

6191 ikisi iki yaña ḳaldılardı
ʿaceb dipsüz deñize ṭaldılardı

6192 eyü himmetle ger yārī ḳılasız
nice ḳurtarduġın tengri bilesiz

6193 çü allāh iẕniyile ṭāliʿ işler
geñez olur tamāmet müşkil işler

ḥikāyet-i kāfūr

6194 gel iy müşkīn nefeslü ṭatlu dillü
ser-āġāzuñ nevā ḳıl muʿtedillü

6195 göñül söziyle dem-sāz eylegil sāz
ki ursun cān ḳuşı ol sāza pervāz

6196 sözüñ bülbül dimāġından ter olsun

yüzüñ gülden daḫı nāzükter olsun

girü cān gülşeninüñ güllerinden
göñül ṣaḥrāsınuñ bülbüllerinden

248a

şeker dilden rivāyet ḳıl ḫaber vir
ġıdā ṭūṭīlere her dem şeker vir

seḥer yili gibi her dem-be-dem dem
urı görʿālem olsun şād u ḫurrem

anı ḳılsun senüñ rūḥuñ revāne
ki ḳılur nev-bahār eski ḫazāne

bu ḳullar kim ikisinden rivāyet
çü ḳılduḳ diñledük ṭatlu ḥikāyet

işitdük dürlü ṣanʿat dürlü ḳudret
göñülü gözler andan dutdı ʿibret

üçünciyi nitesi oldı n'itdi
çü bu sevdāya geldi nire gitdi

gerek dür gibi deryādan süzesin
feṣāḥāt silkine bir bir dizesin

ki çün ʿarż ola her gevherşināsa
getürmeye kişi ḳıymet ḳıyāsa

işitdi çün bu esrük bülbül anı
beyān eyler ʿayān eydür nihānı

didi iy dillerüme gūş olanlar
şarābumdan ḳamu ser-ḫoş olanlar

6208 bunuñ destānına dutuñ ḳulaġı
ki ʿışḳuñ vaṣf[ı] germ eyler dimāġı

6209 üçünci ḳul daḫı hem şöyle bī-cān
görüp olmışıdı āşufte ḥayrān

6210 gözini başdı ẓulmet göñlini nūr
teninüñ rengi müşkīn adı kāfūr

248b

6211 bu daḫı çoḳ zamān doḳundı ṣaḥrā
öküş aşdı vü geçdi ṭaġ u deryā

6212 belüsüz yollara düşdi yügürdi
yaluñuz cānavar gibi bögürdi

6213 ol iki ʿāşıḳuñ derdini bārī
işitdük bildük āḫir her şumārı

6214 bunuñ derdi daḫı düşvārıraḳdur
diyeydüm vaṣfa gelmekden ıraḳdur

6215 bu ʿışḳa yoḳdurur pāyānıla yön
anuñ aḥvāline kim ḥadd eyitsün

6216 ger anuñ ṭopdur anbārı bir avuç
ḳalanı bilinür çün bulına uç

6217 özi ḫod çoġunı enler rivayet
kişiye bir işāretdür kifāyet

āmeden-i kāfūr be-şehristān-ı çīn

6218 çü ʿışḳ aġına kāfūr oldı çīne
zamānıla bu daḫı vardı çīne

6219 irişdi anda bir şehre seḥerçīn
gönül kim ʿışḳ cānındayıdı çīn

6220 bir iki gün yüridi şehr içinde
ki anuñ gibi yoḳdur dehr içinde

6221 ne yirde yürüdügin bilmezidi
yaradılmışa gönli ilmezidi

6222 çü ṣūret bāzārına yol irürdi
sevü mevcinüñ altından[70] görürdi

249a

6223 ki ṣaġlu ṣollu ṣūretler düzülmiş
çekilmiş ḳaşlar u gözler süzülmiş

6224 ḫalāyıḳ ḳalb ḳalb olup baḫarlar
ne yüze kim baḫarlarsa aḳarlar

6225 duʿā ḳılup gezer ol şehr içini
ki aḥsend iy nigāristān-ı çīnī

6226 biraz bu naḳṣa ḥayrān oldı kāfūr
didi aḥsend zihī ẓulmet zihī nūr

6227 bir arada anuñ gibi ulaşmış
ki cānlar ḫırmenini oda ṣalmış

6228 zihī aḳlıḳ ki ṣıġmaz rengine reng
zihī ḳara ki yoḳdur üsdine reng

6229 baḳ āḫir ger güzellik varısa cid

[70] "altından" sözcüğündeki "-dan" eki iki defa yazılmış ve sözcük "altındandan" biçiminde olmuş.

ki nice żıdd rūşen gösterür żıd

6230 gelürek gördi ol bir fitne naḳḳāş
ki düze gün yüzine gözile ḳaş

6231 yazarsa bir firişteh gök ola yir
düzerse bir sitāre giç ola ir

6232 aña naḳş eyle olmışdı musaḫḫar
ki ṣu yüzinde od eyler muṣavver

6233 dilerse bir örende yaza bir dīv
ki ḳāfuñ dīvlerine ögrede rīv

6234 ḥarīr üstinde bir ṣūret-nişānın
yazar resmin ü rengin süstümānın

6235 ḳalem depretmege çün barmaġ ister
ṣanasın cānı renge ḳarmaġ ister

249b

6236 düşer ḳaşlar oḳını ḳarşu gözler
yazar yüzler ki maḫlūḳ anı gözler

6237 ki anda resm ide rengin yañaḳlar
ḳalemler yandurur berḳī çıraḳlar

6238 ṭudaḳlar laʿli renginden belürdür
ki lüṭfından bu rengüñ reng alur dür

6239 eñek açmış gümiş ḥallile ġabġab
ki berḳ urur nitekim dünle kevkeb

6240 gözi kāfūruñ oldı ol yüze ṭuş
hemān ol vaḳti añdı kim siyāvuş

6241 ḳızına viribidi gördilerdi
ḫacāletden yire yüz urdılardı

6242 yıḳıldı düşdi bir kez āh ḳıldı
şoloḳ dem ʿaḳlını güm-rāh ḳıldı

6243 dirildi üstine ḳamu ḫalāyıḳ
didiler oldı bu bī-çāre ʿāşıḳ

6244 bu ṣūretden ne maʿnī ṭuydı bārī
ḳarardı düşdi vü gitdi ḳarārı

6245 didi naḳḳāş sırrın kim ne bilsün
malāmat ḳılmañuz ögi dirilsün

6246 şehet bir ḫūba beñzetmiş ola ol
ki ʿışḳ ol yüzden itdi göñile yol

6247 ki ʿışḳuñ örtülü ʿālemleri var
ki ʿaḳl andan degül hergiz ḫaberdār

6248 kişi kim ʿışḳa boyun virmemişdür
eli hīç ḳanḳısına irmemişdür

250a

6249 ne gözden ḥaẕẕ vardur ne ḳulaḳdan
ne dilden leẕẕet alur ne ṭudaḳdan

6250 ne ʿālem seyrin iltür paşa başa
ne ādem ʿālemin eyler temāşā

6251 ki ḥayvān birbirine çün ögürdür
ḳaçan ayrılsa ʿışḳ anı bögürdür

6252 bes anuñ bigiye ādem dimezler
ne ādem belki ḥayvān hem dimezler

6253 eşekler vardur ādem ṣūretinde
ki çi ḫarmühre çi gevher ḳatında

6254 ögini dirdi çün kāfūr bārī
elin naḳḳāşuñ öpdi ḳıldı zārī

6255 ki beni ḳulluġa maḳbūl ḳılġıl
işigüñde ölünce ḳul ḳılġıl

6256 severven şol yüzi kim ṣıbġatu'llāh
aña naḳş eyler ola gāh bī-gāh

6257 bugün ḳudret eli elüñdür āḫir
çü ol elden olur ḥaḳ ṣunʿı ẓāḫir

6258 zihī ṣāniʿ ki ḥaḳdur ḳudreti bol
ki ṣunʿı ṣunʿ elinden işledür ol

6259 göñül senden çü ḥaḳ sırrın ṭuyupdur
bugün cānum saña cāndan uyupdur

6260 cihāndan çekmişemdür kendüzüm ben
saña geldüm ḳabūl itgil beni sen

6261 çü naḳḳāş gördi anı bu'l-ʿaceb ḳuş
didi bu resme gelmez ṭuzaġa ṭuş

250b

6262 beni sevdi ġarīb ü bī-nevādur
seveni lā-cerem sevmek revādur

6263 ḳabul itdi vü anda ḳaldı kāfūr

buġur naḳḳāşa bende oldı kāfūr

şākird şoden-i kāfūr be-şūretgerī

6264 şu resme kim bunuñdur ʿışḳ ġālib
bu ʿışḳıla ol işe oldı rāġıb

6265 çü naḳş oldı ḳamu sevdā ḫayāli
bunuñ sevdāda ḫod vardur kemāli

6266 götürü göñlin aña virdi kāfūr
ne sevdā kim dilerdi irdi kāfūr

6267 anuñ gibi ḳılurdı naḳş u taṣvīr
ki mānī ḳılmayaydı eyle taḥrīr

6268 tamāmet çīn içinde cümle naḳḳāş
anuñ naḳşı öñinde ḳodılar baş

6269 ḳamu iḳlīm içinde oldı meşhūr
ki hindustānda mānī çinde kāfūr

6270 meger bir gün ki ḫurşīdüñ cemālin
ḥarīr üzre cemālinüñ kemālin

6271 muṣavver ḳıldı kāfūr ol ḫayāle
ki aña ol ḫayālıdı ḥavāle

6272 ḳālemden leblerine virdi sükker
raḳamdan der yirine urdı gevher

6273 ḳara gözleri eyle yazdı kāfūr
getürdi nūra dūde dūdeye nūr

251a

6274 çü kāfūr anda müşkefşānlıġ itdi

ḫotende her begi sulṭānlıġ itdi

6275 ḳara rengi ḳaçan zülfine yitdi
perīşānlıġ tamāmet çīne yitdi

6276 ḥalāvetler kemişdi gülişinde
ki görmemişdi ḥalvāyı düşinde

6277 firāḳ odından eyle ıssı yazdı
ki her kim gördi od içinde yüzdi

6278 veleykin gözi yaşından teridi
ṭuru ṣudan daḫı nāzükteridi

6279 ḥaḳınca şīvesi vü nāzıyıla
velī anuñ gibi kim yazıyıla

6280 hezārān yıl hezārān dürlü naḳḳāş
ki dün gün yazar ola gözile ḳaş

6281 ḳala bir kirpügi ḳılında ʿāciz
ḳalem bandurmaz ola renge hergiz

6282 bu yüzi dāyimā gizlerdi kāfūr
ḳaçan ḫalvet bula gözlerdi kāfūr

6283 ne vaḳtin ol yüze açıp baḳardı
yüzinden ṣu gözinden ḳan aḳardı

6284 caḳınca ḳarşusına ağlarıdı
göñül bağlar bağrın ṭağlarıdı

6285 anuñçun gizler ol merdāne kimse
ki görüp olmaya dīvāne kimse

ḥikāyet-i behrām

251b

6286 meger bir gün ki bu ṣaḥrāda kāfūr
kişiden ḫāli gördi kimseden dūr

6287 çıḳardı ṣūreti öñinde açdı
şu deñlü egledi kim ʿaḳlı şaşdı

6288 baḫaraḳ ṭurdı ṣūretde naẓar çoḳ
velī sükker dilinden bir ḫaber yoḳ

6289 acı ṣu gözlerinden eyledi cūş
çü nā-çār oldı ḳaldı ṣöyle bī-hūş

6290 bu ṣaḥrāda ḫabersüz yatmışıdı
ölüme dirligini ṣatmışıdı

6291 gözinden şol ḳadar yaş süzmişidi
ki ṣu üstinde ṣūret yüzmişidi

6292 birazdan ḳudretile ḳopdı bir yil
ḥarīri ḳapdı gitdi il-ber-il

6293 yüceldi gitdi gitdügince dökdi
irürdi mıṣra ne egdi ne bükdi

6294 şol araya ki sulṭān oġlı behrām
iderdi ẕevḳ ü ʿişret ṣubḥ u aḫşām

6295 sarāy içinde bir ḫoş bāġıdı ol
yaraşıḳda sekiz uçmaġıdı ol

6296 ṣabāḥ ilticek ol bāġdan buḫūrı

feraḥ bulurıdı uçmaḳda ḥūrī

6297 meger bir gün ki bu ṭūs oġlı behrām
ki atasınuñ idi mıṣr u hem şām

6298 bu bāġ içinde meclis ḳurmışıdı
için ol yirde ʿişret urmışıdı

252a

6299 ḥarīfi bir iki ʿāşıḳ yigitler
müretteb ṣoḥbete lāyıḳ yigitler

6300 muġannīnüñ cemāli aylu günlü
güzel ʿīsī nefeslü dāvud ünlü

6301 seḥerden cāmı nūş eylerdi behrām
seḥer şām vaḳti ḫoş eylerdi behrām

6302 süci rengi yüzine urmışıdı
gül anuñ ʿaksine ḳul ṭurmışıdı

6303 gülerdi lebleri gülnāra nāra
irürdi ruḫları gülzāre zāra

6304 yeşil ḫaṭṭı ḳızıl gül üzre nā-gāh
benefşe görse dirdi *enbete'llāh*[71]

6305 gözinden şöyle bī-çāreydi nergis
ki irte gice göz açmazdı hergis

6306 ṣabā çün ʿanberīn saçın açardı
ṣanasın aḳ güle reyḥān ṣaçardı

[71] **enbete'llāh**: Allah vergisi.

6307 hevā çün zülfi ḳılın çīn ḳılurdı
gül üzre müşkile pür-çīn ḳılurdı

6308 çü ẓulmet anasını nūr çekmiş
ṣanasın ṭuz yirine sükker ekmiş

6309 aṣıllu ıssı yüzlü ṭatlu sözlü
belālu fitne ḳaşlu cāẕu gözlü

6310 ṭolu ʿışḳıla leykin ḳılmamış cūş
henūz ādem sevüsinden içi boş

6311 süciden çünki germ oldı dimāġı
gözinüñ ölçerilmişdi çerāġı

252b

6312 hevādan gördi kim bir nesne bāġa
irişdi düşdi ṣarmaşdı budaġa

6313 buyurdı vardılar getürdiler tīz
görür kim naḳş urulmış bir pare biz

dīden-i ṣūret-rā behrām ve ʿāşıḳ şoden be-ū

6314 çü ol naḳşa gözini ṭuş ḳıldı
şoloḳ dem sevgü ḳanı cūş ḳıldı

6315 ḥaḳınca bildi ol çün rengi yengi
yüzinden ṣu gözinden dökdi rengi

6316 temāşā ḳıldı çün ol zülf ü ḫāli
ṭolaşdı gitdi göñli ḳaldı ḫālī

6317 bu ṣūret göñline ġavġa getürdi
başına bu'l-ʿaceb sevdā getürdi

6318 görür tācında yazlu öñine ṭuş
ki ben ḫurşīdem atamdur siyāvuş

6319 elinden ṭaşa urdı cāmı behrām
hemān dem gitdi andan ṣabr u ārām

6320 ḥaḳīḳatda uruldı ḫod tamāmı
malāmat ṭaşına nāmūsı cāmı

6321 bilüsi geh ṭaġılur geh dirilür
iki demde geh ölür geh dirilür

6322 birisi sulṭana baş urdı vardı
ki bir yüz gördi şeh-zāde delürdi

6323 ol araya irişdi iverek ṭūs
görür gitmiş yayınmış ḥissile us

253a

6324 ögi geldükde ḳılur āh u zārı
bu sevdā gelmiş ü gitmiş ḳarārı

6325 egerçi içi ṭaşı oda yandı
atasın gördi uyḫudan uyandı

6326 atası eydür iy oġlum ne gördüñ
bu ṣūretde ki ʿaḳluñ terkin urduñ

6327 neyiçün bunca resm ü renge ḳalduñ
geñiş dünyāda tengi tenge ḳalduñ

6328 yazu kim yazmış ola anı maḫlūḳ
ḳıla mı hīç maḫlūḳ anı maʿṣūḳ

6329 eger sen ḥaḳ yazusın görmiş olsañ

anuñ ṣunʿına fikr irgürmiş olsañ

yüzinüñ pertevine cān vireydüñ
saçınuñ küfrine īmān vireydüñ

ḥarīf oldur ki girçek ṣūrete ol
naẓar ḳılmaġa virmez göñline yol

olan maʿnī cemālinden ḫaberdār
müzaḫref ṣūrete olmaz ḫırīdār

didi ṣāhā ṣaġıncuñ düz degüldür
beni şeydā ḳılan bu yüz degüldür

anuñ aṣlında hem yüz var göz ü ḳaş
bu yüzi aña göre yazdı naḳḳāş

anı gördi benüm göñlüm bu yüzden
anuñçun çıḳmışam yiñden ü yüzden

çü bildürdi ḳamu maʿnīyi ṣūret
bes oldı ṣūrete baḳmaḳ żārūret

253b

bu maʿnī baña ol yüzden gelipdür
anuñçun gözlerüm yüzden ḳalıpdur

bitidür kim bunı hüdhüd götürdi
süleymāndan işāretler yitürdi

yaradılmış çü bağlar ḳulluġa bil
bitiyi kime ḳuş iltür kime yil

çü bu devrān süleymānlıḳ senüñdür
beni göndür süleymānlıḳ senüñdür

6341 atası eydür iy oġlan delüsin
ḳavīsin nefse vü uṣdan alusın

6342 eger ḳaṣduñ siyāvūşuñ ḳızıdur
siyāvūşuñ ḳızı ṭañ ılduzıdur

6343 görem diyenler olur her seḥer ṭañ
irem diyenler olur īrina ṭañ

6344 atası ger yüzin gözden ıraydı
ḫıṭā şāhı boġa ḫana vireydi

6345 tamāmet memleket terkini urdı
ḳızını baġrına başdı vü ṭurdı

6346 göñül virmedi ayrılmaḳ cigerden
cefālar gördi cānı ol eserden

6347 bes ayruḳ kimseye ḳanda viriser
cihānda ol murāda kim iriser

6348 yigit eydür bu derde var kefāret
çü yardan bu ḳadar oldı işāret

6349 meseldür kim iki ḫaşm olsa rāżī
ol işe ḥācet olmaz hīç kāżī

254a

6350 çü bunda ṣūreti naḳşın ṣaldı
ḥaḳīḳatdur ki kendü bunda geldi

6351 egerçi cümle ṣūret düz degüldür
bu ṣūret bunda maʿnīsüz degüldür

6352 meger kim bize taḳdīr itdi sulṭān
ki şeklin bunda taṣvīr itdi ol cān

6353 süre görlüm ne kāhallıḳ demidür
deñizdür ʿışḳu bu gevher gemidür

6354 eger mühmel ḳalursa ben ölürem
muḫālif yiller eser ġarḳ oluram

6355 esirge oġluñı cānum baba sen
ḳuluñam gözle sulṭānum baba sen

6356 öküş zārıncıdı bu resme behrām
atası sözlerine olmadı rām

6357 çü baḳdı oġlınuñ aḥvāline ṭūs
ki uydı ʿışḳa ḳodı nām u nāmūs

6358 bunuñ derdine dermān aṣṣı ḳılmaz
ne ḳılsun çünki yārī uṣṣı ḳılmaz

6359 didi n'itmek gerek çün oldı aḥmaḳ
ḳolayınca ḳomışdur aḥmaḳı ḥaḳ

6360 ḥamāḳat derdine bulmaya āsān
eger ʿīsī gelüp ḳılursa dermān

6361 revā gördi ḳamu begler tamāmet
ki oġlın göndere sulṭān selāmet

6362 eger varısa taḳdīr-i ḫuḏāyī
vireler buña ol eksilmez ayı

254b

6363 vegernī eline girmezse ḫurşīd

girü tizcek gele çün ola nevmīḏ

6364 ġanīmetdür sefer el virse maḳṣūd
vegernī ḫod ṭamudan bir pāre od

6365 sefer dilde geñezdür itse düşvār
seferde ṣanmaduḳ çoḳ dürlü iş var

6366 buyuruñ aña dek varsun ḳayurmaz
ögüt ʿışḳ acını hergiz ṭoyurmaz

revāne şoden-i behrām bin ṭūs be-ṭaleb-i ḫurşīd

6367 göñül baġladı çün göndürmege tūs
ḫazīne açdı kim fehm eylemez us

6368 firāvāndur cevāhir ḳıymetīler
virüben oġlına ḫurşīdi diler

6369 deve vü at u ḳatır aḳça altun
fidī behrāma ḳıldı genc-i ḳārūn

6370 düzetdi cümle erkānın yigāne
ki īrān şāhıçun göre begene

6371 ḫicāz er ḳoşdı çoḳ uṣlu kişiler
ḳamunuñ ʿaḳlı gün gibi işiler

6372 biti yazdı ki iy sulṭān-ı īrān
ki sensin cümle sulṭānlara sulṭān

6373 hemīşe ʿālī dergāhuñda ḳulam
egerçi bu dilekde pür-fużūlem

6374 bu oġlum kim senüñ kemter ḳuluñdur

duʿā ḳılmaḳda esrük bülbülüñdür

255a

6375 o bülbül kim ola vaḳtine ḥāḍıḳ
şehüñ gülzārına oldur yaraşıḳ

6376 eger şeh biñ bunuñ gibi bulur ḳul
veleykin ḳuldan ayruḳsı olur ḳul

6377 bu ḥācet ger ḳabūl olursa hergiz
ol eksilmez veleykin artaruz biz

6378 ḳalan lüṭf u mürüvvet pādişāhuñ
geñez ṣarpına baḳmaz her günāhuñ

6379 çü ger behrāmı göndermişidi ṭūs
veleykin göñlini başmışıdı pus

6380 mışırdan çün gönüldi şāh behrām
cem-ābāda irişdi ḳıldı ārām

6381 siyāvūşa ḫaber bildürdi çavuş
ki mışruñ pādişāhı oġlunı uş

6382 şehüñ ḳulluġına ṣalmış gelür uş
nirede ḳonısardur şeh bilür ḫoş

6383 buyurdı şeh ki begler hep tamāmı
aña ḳarşu çıḳalar ḫāṣ u ʿāmı

6384 çalındı naḳara vü kūs u sancaḳ
anı ḳondurdılar şehre yaḳıncaḳ

ṣıfat-ı rūz

6385 seḥer çün gün yüzi revnaḳ bıraḳdı

ḳara zengī yirine aḳ bıraḳdı

6386 laʿalden ṭaylesān ṣarḳıtdı ṭaġlar
zümürrüdden ridā baġlandı baġlar

255b

6387 budaġa irdi çün nūruñ nişānı
aġaçlar gölgeler ṣaldı duḫānı

6388 cihāndan gitdi ẓulmet geldi aydın
nitekim gide küfr ü irişe dīn

6389 seḥerden şeh siyāvūş zamāne
şehinşeh taḫta geçdi şādımāne

6390 buyurdı anda behrāmı oḳutdı
gelicek öpdi ḳuçdı ʿizzet itdi

6391 şehe ʿarż itdi birbir armaġanın
veleykin āşikār itmez nihānın

6392 begendi birbirin olduḳda māyil
şeh andan şākir ol şehden şemāyil

6393 iletdi birbirinden bī-ḫaṭālar
bu andan leẕẕet ol bundan ʿaṭālar

6394 bir iki gün ki yidi içdi sulṭān
ʿivaż virdi bunı dir bize sübḥān

6395 bir oḳ atıldıysa geldi bir yay
bir ılduz yitdiyise ṭoġdı bir ay

6396 eger uçġundıysa ṭūṭī geldi bülbül[72]
eger raḫş andayısa uşda düldül

6397 feraḥşād anda ger ṣāḥib-ʿameldür
bugün behrām bize nāzük-bedeldür

6398 ki şīrīn uṣlu nāzük ṣoḥbeti var
ki ḫusrevler olur cāndan ḫırīdār

6399 didiler pādişāh ṣāḥib-naẓardur
bilür ol şaḥṣı kim ehl-i hünerdür

256a

6400 hezārān devr ide devr-i zamāne
getürmeye bunuñ gibi yigāne

6401 eger behrāmı ol görsedi iy ḫan
bugün behrāma terk ide göñül cān

6402 biraz gün kim açıldı şāh-ı behrām
idemez oldı göñli ansuz ārām

6403 bir uṣlu kimse bir furṣat deminde
eyü sāʿatda vü ruḫṣat deminde

nümūden-i behrām mektūb-ı pedereş-rā be-siyāvuş

6404 gelüp ṭūsuñ bitisin ṣundı şāha
ki yaʿnī vire şeh ḫurşīd māha

6405 çü maʿlūm itdi ol remzi siyāvuş
yoġ evet dimedi vü oldı ḫāmūş

6406 çü şāhuñ dınmaduġın gördi bunlar

[72] Dizenin "eger uçdıysa ṭūṭī geldi bülbül" biçiminde okunması halinde vezindeki aksaklık giderilmiş olur.

girüp ḳorḳu ümīẕe ṭurdı bunlar

6407 ḳamu behrāma ḳavmi ṣaçu ṣaçdı
didiler bu sükūt iḳrāra geçdi

6408 şehinşeh beglerine ḳıldı iʿlām
ki bizden ḳız dileyü geldi behrām

6409 biz anı ol yigide söylemişüz
feraḥşādıla peymān eylemişüz

6410 cevābını virüñ behrām işitsün
ol iş olmaz girü yurdına gitsün

6411 eyitdi begler iy sulṭān-ı ʿālem
anı kim sen bilürsin bilmez ādem

256b

6412 feraḥşāduñ[73] sözi girçek olaydı
ṣoñ itdügi ḳavülden öñ geleydi

6413 iki yıl oldı gitdi atdı cānı
ne kendü geldi ne hergiz nişānı

6414 yalanda eyleyeydi gün gibi ol
velī gerçekleridi şāh anı bol

6415 ne sulṭān oġlıyıdı ne feraḥşād
yuva yanında bir şaḫṣıdı āzād

6416 ḳażāʾu'llāh elinden geldi bir iş
şehe olsun duʿā vü medḥ ü alḳış

[73] "feraḥşāduñ" sözcüğünün sonundaki "uñ" eki "añ" biçiminde üstünlü harekelenmiştir.

6417 aña ḥaddinden artuḳ raġbet itdi
gice gündüz anuñla ṣoḥbet itdi

6418 güyegü beg adın işitdi nā-gāh
feraḥşād oldu kendü atası şāh

6419 buġur şimdi ki uş maʿlūma irdi
ki devrān özünin inine dirdi

6420 daḫı gelmekligine çāre yoḳdur
anuñ tek dünyede āvāre yoḳdur

6421 anuñ ḫod girçek olmışdur yalanı
n'olası şeh ḳatındadur ḳalanı

6422 bu yigit hem aşıllu hem uṣullu
kiçi yaşludur illā key ʿaḳıllu

6423 eyü cāndur edeb kānı yigitdür
cihānuñ cānınuñ cānı yigitdür

6424 dükeli ḫulḳıla ḫulḳı ḥaḳınca
ḳonuḳlar ḫulḳıla ḫalḳı ḥaḳınca

257a

6425 firāsetlü bilülü hem hünerlü
ʿināyetlü saʿādetlü güherlü

6426 buña ʿālemde kim bulsun bahāne
çü bunuñ gibi gelmedi cihāne

6427 kişi ḳızın ere virmek dilerse
güvencin şādisin görmek dilerse

6428 kime virsün bes ayruḳ bundan artuḳ

kimi ṭaplarsa oldur andan artuḳ

6429 hele ben bildügüm ḳız erde yigdür
añа her perdeden er perde yigdür

6430 çü ṭoġdı geldi ya erde ya yirde
çü boya yitdi ya erde ya yirde

6431 bugün şeh-nāmenüñ bir beyti vardur
egerçi beytdür illā key ḫaberdür

6432 kimüñ kim perde ardında ḳızı var
eger sulṭānısa naḫs ılduzı var

6433 bu ġavġālar ki vardı az degüldi
öküş düşmen ki dilşād oldı geldi

6434 ḳadem göstermese ol gün ʿināyet
tamām elden çıḳardı bu vilāyet

6435 ne bilelüm yine bu çarḫ-ı gerdiş
ne diş biler bize kim bile renciş

6436 ʿaceb n'ola diyip ṭardınca/ṭartınca[74] rencin
görelüm şādılıġıla güvencin

6437 uyurdı şeh bu sözlerden uyandı
eserler cānına irdi boyandı

257b

6438 egerçi ḳatı geldi şehriyāra
velī yumşaḳ cevāb itdi bulara

[74] "ṭardınca" sözcüğünün ikinci hecesindeki ses hem "dal" hem "te" harfiyle yazılmıştır.

6439 didi çün gelmez ola şeh feraḥşād
gerekdür olavuz behrāmıla şād

6440 bunı birḳaç gün anda egleyelüm
göñül şehrine ḳoyup bekleyelüm

6441 göñül cān baḫçesinde uça ṭursun
bizümle göz yumup ḫoş geçe ṭursun

6442 eger andan olavuz küll[i] nevmīḏ
ḳıla behrām evine ʿazm ḫurşīd

şinīden-i ḫurşīd ḳıṣṣa-rā

6443 çü bu sözden ḫaberdār oldı ḫurşīd
cihāndan külli bīzār oldı ḫurşīd

6444 yaş oldu nergisinden erġavānī
naḫ itdi ṭonlarını külli ḳanı

6445 çü o nemden güler yüz oldı ḳırmuḳ
ururlar lāleler nesrīne dırmuḳ

6446 ḳarışdı gül ṣuyı nergis ṣuyıyla
çü ḫoşdur her biri ḫūlu ḫūyıyla

6447 acısından ne yire kim inerdi
eger ol ṭaşısa oda yanardı

6448 dili bülbülleyin zārī ḳılurdı
yüregi lāle gibi yaḳılurdı

6449 bu şiʿri anda düzdi ṣaġu ṣaġa
şeker dilden ṭudaḳdan aġu yaġa

258a

şiʿr-i ẖurşīd

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

(fāʿilātün)

(. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _)

6450 cāna cān olmayıcaḳ dünyede cānı n’iderem
çünki cānı n’iderem her dü cihānı n’iderem

6451 ḥüsni devri baña şol devridi kim bedr-i tamām
çünki şaḳḳ oldı daẖı bedr-i zamānı n’iderem

6452 yār elinden baña çün gelmedi bir nāme nişān
giderem dünyede ben nām u nişānı n’iderem

6453 iki ʿālemde murādum benüm ol kāndur u kān
çü kenārumda degül kevn ü mekānı n’iderem

6454 çü ziyān oldı baña aṣṣı vü ser-māye ḳamu
ṣaṭu bāzārı ḳodum aṣṣı ziyānı n’iderem

6455 bugün ol cānıla ben ṭamuya dirlerse varam
yarın ansuz çü naʿīm u ḥūr u cinānı n’iderem

6456 çü emīn oldı medārında hemīşe ẖurşīd
yār emīn olmayıcaḳ ʿömre emānı n’iderem

6457 gözine oldı ʿālem bāġı ṭamu
ne cehdīlıḳ ki vardur itdi ḳamu

6458 n’idesin bilmedi kim ḳurtılaydı
kişi bulmadı kim yaşın sileydi

6459 ata ana vü begler ẖāṣıla ʿām
ol işe ḳamusı itdiler iḳdām

6460 yaluñuz ḳaldı ḳız bī-çāre ʿāciz
ümīḏi ḳalmadı dirlikde hergiz

6461 çabaladı dögündi aġladı çoḳ
dürüşdi gördi kim ḫalḳdan meded yoḳ

258b

6462 yüz urdı ḫālıḳa ol ḳıldı āhı
ḳasem yād eyleyüp eydür ilāhī

sevgendi ve münācāt-ı ḫurşīd be-dergāh-ı ḫuḏā-yı teʿālā

6463 eyü ḫulḳıla kim dutdı saña yüz
ki gitdi ḥażretüñden göñli yavuz

6464 çü bildi ṣuçunı nefsinden ādem
aña erzāni ḳılduñ bunca ʿālem

6465 ḫuḏāyā girü ol ādem ḥaḳıyçun
ol ādemden gelen öñ dem ḥaḳıyçun

6466 ḫalīle virdügüñ ḫullet ḥaḳıçun
hem aña dirginen millet ḥaḳıçun

6467 arı ismāʿilüñ ḳurbānlıġıçun
daḫı ḳurbānlıġa fermānlıġıçun

6468 muṭahhar yūsufuñ gökçekligiçün
yolında ṣādıḳ u gerçekligiçün

6469 senüñle mūsinüñ rāżı ḥaḳıçun
ḫalīfeñ dāvud āvāzı ḥaḳıçun

6470 mesīḥüñ bildügi ḥikmet ḥaḳıçun
ebū-bekre gelen yapraḳ ḥaḳıçun

6471 anuñ ḫulḳı bunuñ aḳ şeybetiçün
ʿömer farrūḳī ʿadl i heybetiçün

6472 ya ʿosmānuñ udı ḥilmi ḥaḳıçun
ʿalīnüñ terki vü ʿilmi ḥaḳıçun

6473 ḥaṣan nūş itdügi zehrüñ ḥaḳıçun
ḥüseyni ḳatl iden ḳahruñ ḥaḳıçun

259a

6474 ulu sāliklerüñ fikri ḥaḳıçun
ḳamu sāliklerüñ zikri ḥaḳıçun

6475 ġazā ḳılanlaruñ cānı ḥaḳıçun
şehīd olanlaruñ ḳanı ḥaḳıçun

6476 ḳarañuda dökilen yaşlarıçun
ḳara baġırda biten başlarıçun

6477 ġarīb olanlaruñ ḥasretlıġıçun
esīr olanlaruñ miḥnetligiçün

6478 sınuḳ göñüllü ol miskinleriçün
ayaḳda ḳalmış obruḳ sinleriçün

6479 öküş miḥnet çeken ṣābirleriçün
delim niʿmet bulan şākirleriçün

6480 seḥer ʿāşıḳlaruñ āhı ḥaḳıçun
her aḫşāmun seḥergāhı ḥaḳıçun

6481 günüñ ṣadrı ayuñ bedri ḥaḳıçun
ḳarañu dünlerüñ ḳadri ḥaḳıçun

6482 ulu nūrdan yücelmiş ʿarşunıçun

zümürrütden döşenmiş ferşüniçün

6483 ṣadefde dür olan yaġmurlarıçun
göñüllerde düriyen dürleriçün

6484 aşaġa sevgülü ṭūruñ ḥaḳıçun
yuḳaru beyt-i maʿmūruñ ḥaḳıçun

6485 yidi ṭamularuñuñ heybetiçün
sekiz uçmaḳlaruñuñ niʿmetiiçün

6486 şerīʿat ḳavminüñ ḳoldaşlıġıçun
ṭarīḳat ehlinüñ yoldaşlıġıçun

259b

6487 ḥaḳīḳat milkine irenleriçün
hem aña baş u cān virenleriçün

6488 senüñ ḥaḳ ḥaḳlıġuñ çün birligüñçün
hemīşe varlıġun çün dirligüñçün

6489 daḫı sevdüklerüñüñ himmetiçün
seni girçek sevenler ḥurmetiçün

6490 beni sevgülü yārumden ayırma
gözümi gözledügüm yüzden ırma

6491 ezel ḥālinde taḳdīr itmedüñse
beni dildārıla bir itmedüñse

6492 dilerem ḳabż idesin cānumı sen
idenden isdeyesin ḳanumı sen

6493 vegernī ḥālümi ḫod sen bilürsin
elüñdedür ne ḳılsañ sen ḳılursın

6494 gerekmez hīç kimesne eylegil dād
iki ʿālemde allāh u feraḥṣād

6495 bunı ʿarż eyledi vü dökdi yaşı
derūnī ḥarḳ oda vü ṣuya ṭaşı

6496 diyürek aġlayuraḳ ol melek-ḫū
ımızġandı gözi çün dutdı uyḫu

6497 feraḥṣādı görür kim düş içinde
gelürdurur nedür dir uş içinde

6498 yazulu bir pare kāġıd elinde
ʿitāb nüktelü sözler dilinde

6499 dir iy ḫurşīd-i bānū iş mübārek
hem eyle ḫoşıdı allāhu bārek

260a

6500 getürdüñ yarlıġı yirine iy yār
ki aġyārı yār itdüñ yārı aġyār

6501 ben anda mübtelā sen bunda āzād
getür behrāmı ḳo gitsün feraḥṣād

6502 ḳayurmaz ṣādīyile uş irişdüm
dürüşdüm yaḫşı vardum ḫoş görişdüm

6503 elümden ḳanca varasın benüm sen
çü ḥaḳ çatdı benüm sensin senüñ ben

6504 dilārām idesin iy göñlüme rām
ne didüñ kāġıduñda ḳılġıl iʿlām

6505 feraḥşād eydür ol şiʿre mücābāt
didügüm sen didüñ iy sevgülü ẕāt

6506 şunar yaʿnī eline kāġıdı yār
oḫur ḫurşīd içinde her ne kim var

6507 yazılmış anda görür bu cevābı
ki naḳd olmış ḫaṭāsı vü ṣavābı

cevāb-ı feraḥşād be-şiʿr-i ḫurşīd
feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
(. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _)

6508 ṣanemā sen ki didüñ cān ı cihānı n'iderem
yaraşur ben dirisem bunı vü anı n'iderem

6509 seni girçekleridüm illā işitdüm ʿışḳuñ
eydür inanma zihī ḳavl-i yalanı n'iderem

6510 ben öleydüm sen eger ṣayru olaydun leykin
bunca cürmile ṭaḳup boynuña ḳanı n'iderem

6511 şudurur ʿışḳ-ı ḥaḳīkī ki ḳomaz anda mecāz
çü ḥaḳīḳat görürem ḥaḳda gümānı n'iderem

260b

6512 göñlümüñ bāġı yiter sebze degüldür ḥācet
gözlerüm yaşı biter āb-u revānı n'iderem

6513 sekiz uçmaġı virürlerse ki yār anda degül
çünki yār anda degüldür o yabanı n'iderem

6514 çünki behrām ḳabūl oldı feraḥşād ölicek
cān diliyle o diye bāri fülānı n'iderem

6515 şu ḥadde oḳıdı ol beyti düşinde

ki ʿaḳlı naḳl olur beyti ṭuşında

6516 sümülcür ilerü yaʿnī görişe
şeker leblerile bir bir ṣorışa

6517 sevincinden içine lerze düşdi
uyandı gördi kim yir üzre büşti

6518 yatur düşmiş daḫı deyyār yoḳdur
ol evde ḥaḳdan artuḳ var yoḳdur

6519 dögündi şol ḳadar zārīlıġ itdi
ki ol āhuñ ṣadāsı çarḫa yitdi

6520 ol uyḫu dir bu düşden yig ola çoḳ
ki ṭuş ola düşinde vaṣl-ı maʿşūḳ

6521 n'olaydı uyḫudan uyanmayaydum
ki çün bulmayıp oda yanmayaydum

6522 uyurken ḥaḳ n'ola cānum alaydı
ki cānda ol eṣer bāḳī ḳalaydı

6523 ögine geldi şiʿrüñ beyti bir bir
gelenin defterine ḳıldı ṭaḥrīr

6524 ilāhī gördügini düşde ḫurşīd
öñinde gösterü vir ḳılma nevmīḏ

261a

6525 hele kāġıd yolıdur kendü yazu
ki ol yazuda gösterdi terāzū

6526 be-gāyet göñlümile özi birdür
anuñçun düşde daḫı sözi birdür

6527 bu deñlü kim bize oldı işāret
bu ġamgīn göñlüme olsun beşāret

6528 baña er varısa dünyāda oldur
ḫalāyıḳ söylesün avurdı boldur

6529 nigār ol düşi idindi tesellī
ki ol düşi bilürdi ol tecellī

6530 uzatdı nitekim sulṭān zamānı
belürmedi feraḥşāduñ nişānı

6531 iverdi işine hem şāh behrām
ki iş şaş olmasun olmışiken rām

6532 meger günlerde bir gün şeh siyāvuş
ki ol gün ḫoşdurur gelse yine ṭuş

6533 dügünin başlamaġa ʿazm ḳıldı
ulu ṭoy eyledi vü bezm ḳıldı

6534 bitiler yazdı çevre beglere ol
ki cümle cemʿ olup ısmarlaya bol

6535 ḳamu ḫalḳı ḳıġırıp ḳıldı daʿvet
ki ḳıla her birine lüṭf u mürvet

6536 göñüllerde çü behrām oldı maḳbūl
bular bunda dügüne ʿıyşa meşġūl

ḥikāyet-i feraḥşād

261b

6537 işid imdi bu yaña şeh feraḥşād

ki devrān ḳılmışıdı anı bī-dād

6538 teni bunda vü cānı andayıdı
velī dermānı yoḳ dermāndeyidi

6539 egerçi küll[i] ḫurşīd olmışıdı
velī ḫurşīde nevmīḏ olmışıdı

6540 diridi el-firāḳ iy nāzenīn yār
ḳıyāmet günlerine ḳaldı dīḏār

6541 helāk olmaḳlıġa bīm olmışıdı
anuñ gibi ʿaceb kim olmışıdı

bīmār şoden-i peder-i feraḥşād

6542 meger günlerde bir gün çin seḥergāh
ki maġrib şāhı baş ḳaldurdı nā-gāh

6543 görür deprenmege dirmez ayaġı
ḳamu ḥāli degüldür hīç bayaġı

6544 irişmiş ḫastalıḳ güci üzülmiş
teninden ṣaġlıġuñ ucı üzülmiş

6545 şeşilmişdi ḳamu aʿżā vü her baġ
ḳamu ṣayru degüldür hīçbiri ṣaġ

6546 ḳamu renc aġına olmış giriftār
żaʿīf itmiş yüregin çarḫ-u ġaddār

6547 ḳatına oḳıdı müşfiḳ vezīri
daḫı birḳaç urundu ḫāṣ emīri

6548 didi iy ketḫuḏālar iy ulular

ḳamu devletlüler siz baḫtulular

262a

6549 hemīşe siz oluñ ṣaġ u selāmet
ġulū ḳıldı baña yavlaḳ seḳāmet

6550 be-gāyet ḫaste olmışdur mizācum
bilürem hīç ṭabīb itmez ʿilācum

6551 bu dertden bilürem ḳurtulmazam ben
ḳalan ḥālüm n'olısar bilmezem ben

6552 feraḥṣādum ki baġrum pāresidür
niçeme şimdi ʿışḳ āvāresidür

6553 göñüller ṭapladuġı ṭatlu cāndur
hünermend ü saḫī vü pehlüvāndur

6554 arañuzda bilürsiz ḳamu bārī
yidi atanuñ oldur yādigārı

6555 giderem ḳoram anı arañuzda
ki nā-çār ol bulına çāreñüzde

6556 dilerem siz anı arturmayasız
anuñ ʿaybın yüzine urmayasız

6557 ögüt virmekde ḳılmañ hīç taḳṣīr
ki ögütdür cihānda kesb-i tevfīr

6558 ögüt acı gelür er yatlusına
eyüler uyar irer ṭatlusına

6559 ögüt ilkin ḳulaḳdan zaḥmet eyler
veleykin cānı rāhat eyler

6560 çü ben ḫoşnūd u şādam ḳamuñuzdan
tamāmet ḫāṣuñuzdan ʿāmuñuzdan

6561 dilerem siz daḫı ḫoşnūd olasız
giderem ben buyurduġum ḳılasız

262b

6562 ki bu tenden revān olduḳda cānum
ebed şākir ola sizden revānum

6563 ḳalan ʿilmüm çü ḫod maʿlūma yitdi
ne ṣalam dil çü cān ḫulḳūma yitdi

6564 perīşānum sizüñle dirligümden
zirā ḥażż almaduñuz birligümden

6565 size ben oġlumı beni ḥaḳa siz
ki ışmarlamışam oluñ beḳā siz

6566 ḥelāl eyleñ dükeli ḥālümile
ṣımarlañ tengriye aʿmālümile

6567 ilüñüzi ṣaḳınuñ yad elinden
ki evñüz ṭartınuñ ḫoryād elinden

6568 ki yad begler niçeme ʿadli ḳılur
alığın il alınca il yıḳılur

6569 yıḳılup yapılınca iş uzanur
varur ol ḳavm ile od ḳazanur

6570 fiġān itdi o begler hep tamāmı
didiler ḥaḳ seni dutsuñ selāmī

6571 bizüm var ʿömrümüzden alsun allāh
senüñ ʿömrüñe ḳatsun iy şehinşāh

6572 budur ḥaḳdan dilegümüz umumuz
ki şāh öñinde ola ölümümüz

6573 cānumuz alsun aña irmeyelüm
gözümüz çıḳsun anı görmeyelüm

6574 ki ayru düşevüz bir dem ṭapuñdan
ya göstermez olavuz yüz ḳapuñdan

263a

6575 bilüñ kim senüñ olalı bu devrān
tamāmet millet ü gebr ü müsülmān

6576 didiler ḳamusı itdükce tehlīl
ki yā rabb āḫirin maḥmūd ḳılġıl

6577 cihān ṭurduḳca sen ṭur oġluñıla
tenaʿʿum dāyimā sür oġluñıla

6578 ne ḫoşluḳ kim senüñle vardurur uş
bu ḫoşlardan yüzüñ görmek daḫı ḫoş

6579 vücuduñdur cihānda cümle maḳṣūd
ki sen maḳbūl-i ḥaḳsın ḫāṣ-ı maʿbūd

6580 ṭapuñdan cümle ḫoşnūduz biz iy şāh
iki ʿālemde ḫoşnūd olsun allāh

6581 oġul ḳızla ṭapuña uş fidāyuz
gice gündüz ḳapuñda biz gedāyuz

6582 ḥelāl olsun ne ola ḳadri mālüñ

ḥelālümüzden arṭuġı ḥelālüñ

6583 yir üzre sen firişteḥsin ḫuḏāyī
göñül ehli saña eyler duʿāyı

6584 süleymānlıḳ senüñle olalı yār
ḳarınca göñli hergiz olmadı ṭar

6585 götürmesün hümāyī gölgeñ iy şāh
göyünmiş ḳullaruñ üsdinden allāh

6586 şeh eydür ḥāliyā ḳatı dutuldum
bu manṣūbeyle beñzer ki utıldum

6587 feraḥşādı getürüñ göreyim tīz
içürsün nūş-dārū ol şekerrīz

263b

6588 müferriḥdür feraḥşāduñ cemāli
gören dil-şād olur gider melāli

naṣīḥat kerden-i feraḥşād-rā pedereş

6589 vezīr ol dem feraḥşādı getürdi
ol aracuġa kim sulṭān yaturdı

6590 didi gel gel ki cānum cānı sensin
tamāmet derdümüñ dermānı sensin

6591 ḳayurmaz ben ölürsem sen beḳā ol
dutarvan şimdiden girü ḥaḳa yol

6592 ki bāḳī ḳalan oldur ḳamu fānī
bilür her āşikāre vü nihānı

6593 belī ol vaḳt olur ḫoşnūd senüñle

ki her vaḳtin olasın sen anuñla

6594 dükeli ḥālde görgil ḥaḳḳı ḥāżır
ki ḳamu ḥālüñe ḥaḳḳ ola nāẓır

6595 atam gitdi beni ḳodı yirinde
giderem ben seni ḳoram yirümde

6596 atamdan niçeme oldumısa kem
atam milkini mühmel ḳomadum hem

6597 dilerven sen dedeñden yig olasın
ki atañ bulmaduġın sen bulasın

6598 oġul yaʿnī atanuñ sırrıdur bil
anuñ ḳılduġı fiʿli sen daḫı ḳıl

6599 oġul ata bilinden bir ṭarafdur
ḫalāf itdükce dirler nā-ḫalefdür

264a

6600 senüñ ʿaḳluñ bilüñ benden ḳavīdür
ne ṣūret kim görürsin maʿnevīdür

6601 düriş aduñ daḫı yig ola cānum
ki añılduḳca şād olsun revānum

6602 olı gör dün ü gündüz ʿadle meşġūl
ki ʿādillıḳ olur ḥażretde maḳbūl

6603 cihānda her ki ẓulm eyler yañılur
iki ʿālemde ẓulmile añılur

6604 biregü her ne ḳılsa ḫayr eger şer
aña ol ʿālem olur ʿāḳıbet ser

6605 çü māt olur felek luʿbında ḳamu
yir uçmaḳ olsa yig andan ki ṭamu

6606 kişi ḫoşdur ḳazansa yaḫşı adı
ki bula iki ʿālemde murādı

6607 kişinüñ adı yaʿnī kendüsidür
niçe ad olsa kendü maʿnisidür

6608 eyü olsa añarlar eylügile
ki ol eylügile dāyim añıla

6609 eger yavuzısa yavuz añarlar
niçeme bir nefesde yüz añarlar

6610 hem andan eylük iden bulur eylük
yavuz narḫ eyleyen yavuz çeker yük

6611 bes eylük yig midür yoḫsa yavuzlıḳ
ya azġunluḳ yavuz mı yoḫsa uzlıḳ

6612 eyü bildi anuñ kim fikri vardur
ki eyü eyüdür yavuz yavuzdur

264b

6613 atanuñ ʿömri irdi āḫirine
bu ʿömrüñ evveli ne āḫiri ne

6614 bu ten merkebdür irdi menziline
ki ire cān çırāġı maḥfiline

6615 giderem uş seni ḳoram yirümde
ki dögüncüm sen olasın dirümde

6616 ṣaḳın yüzüñ ṣuyına gelmesün od
ki atañ yatduġı yir olmaya od

6617 tamāmet begleri vü ululları
bilürsin nice dutduġum buları

6618 dilerem sen daḫı yigrek dutasın
bu luʿbı rāżıyam benden utasın

6619 ṣaḳınġıl iş bu ġayretden sen iy şāh
diyeler ḳanı bunuñ atası şāh

6620 daḫı senden ḥaẕer ḳıl kim diyeler
görüñ sulṭānlıġı kim kimler eyler

6621 sen ol himmet nişānın şöyle yazdur
diyeler cümle ʿālem buña azdur

6622 bu iki nesneyi ḳılġıl ʿimāret
ki dünyeñ tengi olmaya ḫasāret

6623 göñül bu perverişdendür ʿimāret
ki ider devlet ü dīne kefāret

6624 hem iki nesneyi girü ḫarāb it
ol işde hem ṣavāb u hem ṣevāb it

6625 ḫazīneñ biribir düşmen sarāyın
ki yirinde ola her dürlü āyin

265a

6626 keremden şol ḳadar ḫoş dut ḳonuġı
ki gide göñli gözinüñ ṭonuġı

6627 ṣaḳın fevt olmasun girçek bilüñden

yalan söz gelmesün hergiz dilüñden

6628 yalandan ḳatı ʿayb olmaz erene
ḫuṣūṣā beglik içre lāf urana

6629 kişi kim bula bir sözüñ yalanlu
dükeli sözüñe olur gümānlu

6630 nitekim şehdür özüñ özler üzre
gerek şāh ola sözüñ sözler üzre

6631 buyurur ol ki ḫalḳuñ yigregidür
ki sözi beglerüñ begler begidür

6632 gelürse düşmenüñden yüz çevürme
ṣavaşda od oluban ṭoz ḳavurma

6633 aña furṣat bulursañ virme ruḫṣat
ki ṣoñra ol geçürmez bulsa furṣat

6634 ʿazīz olduḳca görme düşmeni ḫor
ki tütrük bulsa yaḳar dünyeyi ḳor

6635 yaġıña ṣalmaġıl hergiz ḥarāmī
ki alnuḳlıḳ nişānıdur tamāmı

6636 düriş kim diyeler begler begidür
dimesünler ḥarāmīler begidür

6637 ve ger bir beg senüñle olmaya il
ḥaḳīḳat yaġıñ oldur bil degül il

6638 biri biriyle ceng itsüñ sipāhī
raʿiyyet tengrinüñdür yoḳ günāhı

265b

6639 müdām olsun yimegüñ içmegüñ bol
ki taḫtuñ yaraşığı ol olur ol

6640 ḳarıncadan dirīġ itme ṭaʿāmuñ
süleymān cānına degsün selāmuñ

6641 selām almaḳlıġa taḳṣīr ḳılma
ʿaṭā virmeklige teʾḫīr ḳılma

6642 her işde ʿaḳluñıla meşveret ḳıl
ḫilāf itme n'iderseñ maṣlaḥat ḳıl

6643 muḫālif nefsüñe olmaḳ revādur
ki her buyruḳ ki nefs ider ḫaṭādur

6644 ḳaḳıncıla iş ucın dutmaġıl sen
ki hīç iş gelmez esrüklerden aḥsen

6645 ki her kim öykeyile durdı aldı
ziyānıla oturdı derd ulaldı

6646 ḳatuñda mücrim olsa bir günehkār
çü suçın bilse anı ḳılma āzār

6647 ki bu dergāha çün mücrim gelesin
ne itdüñse birine biñ bulasın

6648 ululuḳ sücüsinden olma esrük
ki olmasun ḫumārı cānuña yük

6649 süciyi nerdi anca renc idinme
dirüp yoḫsullar āhın genc idinme

6650 bu üçi gerçi şehden kem gerekmez
veleykin vaḳtile her dem gerekmez

6651 ulu işdür bilürsin beglig işi
gözetmeklik gerek yadı bilişi

266a

6652 başarmaḳ anı hem andan uludur
başaran pādişāhlar baḫtuludur

6653 şu beg kim begligi bilmez başaru
bes andan yig ola bir deste cārū

6654 ki cārū ḳanda bulsa ḫār u ḫāşāk
temīz eyler ḳuşanur cüst ü çālāk

6655 velī bunlar bulaşdurur ciḫanı
fiġānıla geçer ḫalḳuñ zamānı

6656 aḫī cāru didükleri bulardur
ki bular n'itdüginden bī-ḫaberdür

6657 ṣaḳın bunlardan olma iy feraḥṣād
ki seni ḳılalar feryādıla yād

6658 şu sulṭānlardan ol olursañ iy şāh
ki añıcaḳ diyeler *raḥmetu'llah*[75]

6659 bunı didi vü bir dem ṣaldı başın
revān itdi gözinden yüzi yaşın

6660 bu şiʿri didi ol şikeste beste
añul añul dir illā ḳatı ḫaste

[75] **raḥmetu'llah:** "Allah'ın rahmeti (ona olsun)" anlamında selam sözünden kısmî iktibas.

şiʿr-i sulṭān-ı maġrib

(feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl

(. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _)

6661 didi iy dirīġā bu ʿömr-i ʿazīz
eser yil gibidür ne siz ü ne biz

6662 bu gelmekde yaʿnī ne il var ne boy
bu gitmekde hergiz ne yol var ne iz

6663 dirīġā ki inṣāf cārūsıyıla
göñül ḥücresin ḳılamadum temīz

266b

6664 sizüñçün diñüz siz ne ḥācet ki ben
benümçün direm ben ne ḥācet ki siz

6665 ḳarardı göñül ü ḳızardı bu göz
aġardı ṣaḳal u ṣarardı beñiz

6666 ne gelsün bu demde elinden tenüñ
çü deprenmege dirmeye ḳol u diz

6667 ne var begisevüz umaruz ki biz
meger raḥmet ide ya dimeseñiz

6668 vegernī ʿamel ʿāleminden ḫod uş
sevābum ḳurudur günāhum deñiz

6669 fesāda ḳavī vü ṣalāḥa żaʿīf
ḫayırda aruġ u vebālde semiz

6670 yile verdi ʿömrü ne mülk ü ne māl
oda düşdi cānum ne oġul ne ḳız

6671 ne gelmek ne gitmek ne ḥaşr u ne neşr
ne yatmaḳ ne ṭurmaḳ zehī rüsteḫīz

6672 ʿömür naḳdini virdüm aldum vebāl
ʿaceb bilsem ucuz mıdur yoḫṣa ḳız

6673 ḥelāl eyledüm her çi bed kerdeyi
ḥelāl eyleñüz her çi kerdem çü nīz

6674 öküş aġladı ḳuçdı öpdi oġlın
eyü himmet eliyle yapdı oġlın

6675 feraḥşād eydür iy cānum baba sen
bu sözi dime sulṭānum baba sen

6676 vücūduñ çünki cāndur memleket ten
ıraġ olma buçuḳ dem memleketden

267a

6677 bu gözler görmesün ol tāc u taḫtı
ki sen şāh olmayasın nīk baḫtı

6678 başuma ol ḳara gün gelmesün hīç
ki mülküñden ḳılasın başıñı pīç

6679 hemīşe devletüñ pāyende olsun
cemālüñ güneşi tābende olsun

6680 bunı didi feraḥşād aġladı zār
bu zārīden ṣuya ġarḳıdı ol dār

6681 ḳalan begler gözinden yaş aḳıtdı
ḳamusı āh iderek ṭurdı gitdi

6682 bir iki gün ki sulṭān ḫaste yatdı

vaṣiyyetler naṣīḥat bir bir itdi

6683 her işi her birine ḳıldı taʿlīm
elin ḳavşurdı oldı ḥaḳḳa teslīm

6684 cihān işi budur ger ir ü ger giç
kimesne bunda bāḳī ḳalmadı hīç

der-beyān-ı bī-vefāyī-i cihān

6685 cihānda kimse ḳalsaydı müʾebbed
ḳalaydı ʿālemüñ faḫrı muḥammed

6686 eger biñ yıl ola ʿömrüñ eger yüz
ṣoñ ucı urısarsın ṭopraġa yüz

6687 niceler geldi didi ben fülānam
ti ṭopraḳda yatur eydür yalanam

6688 niçeler didi ben dutdum cihānı
ki hergiz ḳalmadı nām u nişānı

267b

6689 niçeler ḳıldı bu meydānda daʿvī
biri göstermedi daʿvīye maʿnī

6690 niçeler didi o mālum bu mülküm
ki mālı ḳodı ṣoñra oldı ol güm

6691 niçeler didi ben yig ejdehāyam
ki oldı bir ḳarıncadan daḫı kem

6692 cihānda kim süleymānam didi ol
ki aña bir ḳarınca kesmedi yol

6693 bugün kim gösterür rüstem ṣıfāṭın

ki bilinden gelen almaz ḥayātın

6694 gelen geldi cihāna aġlayuraḳ
giden gitdi yüregin ṭaġlayuraḳ

6695 bu ʿālemden kim umarsa vefāyı
ḥaḳīḳat bulmayısardur ṣafāyı

6696 küdūret düşdi ol iḳlīme düpdüz
er ü ʿavrat açup baş urdılar yüz

6697 feraḥṣāduñ vücūdın baṣdı ḳaygu
ṣanasın içdi zehr üsdine aġu

6698 hemānā kim bu ḥāli böyle gördi
atasınuñ yüzine yüzin urdı

6699 didi iy gözlerümüñ yaḫtusı şāh
ulu devletlülerüñ baḫtusı şāh

6700 ʿaceb küsdüñ mi baña ḳahridersin
ya ḳahrumdan mı incindüñ gidersin

6701 ne ḳılam n'eyleyem dermānde ḳaldum
ne bilem n'eyleyem fürmānde ḳaldum

268a

6702 oda düşüp aḳıtdı şol ḳadar yaş
ki ol oddan sü oldı andaġı ṭaş

6703 ulu kiçi beg ü ḳul bay u yoḳsul
ḳamu baş açdılar u geydiler çul

6704 göge çıḳdı ġirīv ü nāle vü āh
güneş yırtdı yüzini dirmedi māh

6705 yolındı vü biçildi saġışı yoḳ
adam başı vü atlar ḳuyruġı çoḳ

6706 ḳamu ḫatun ḳaravaş cümle ʿuryān
bulaşmış naḳş olup aḳ ten ḳızıl ḳan

6707 ḳara ṭopraġa ışmarlandı bayıḳ
ḳaraya göge ġarḳ oldı ḫalāyıḳ

6708 ġurūb itdükde maġrib pādişāhı
göñüller şarḳını başdı siyāhı

6709 irişdi dutdı cān āyīnesi pas
ıraġ evlerden iken dutdılar yas

6710 çü üç gün dün ü gün aşlar vürildi
ḳamu begler bir araya dirildi

6711 çü şahlıḳ şāḫına ṭal aşladılar
feraḥşāda naṣīḥat başladılar

ʿazā dāden-i ümerā sulṭān feraḥşād-rā

6712 eyitdiler ki iy taḫt issi sulṭān
yüceltsün taḫtuñı baḫtuñı sübḥān

6713 şeh atañ yirde yatduġunca şāh ol
melekler göginüñ burcında māh ol

268b

6714 cihānda bir çırāġ oldıysa maʿdūm
yirine geldi şükr ol şuʿlenüñ mūm

6715 bu mecmūʿdan delīl oldıysa tebdīl
bi-ḥamdi'llāh yirine yandı ḳandīl

6716 yigitsen yaşıla vü ʿaḳlıla pīr
hezār ol ḫulḳıla vü ḥalḳıla bir

6717 elümüzden ne gelür iy şehinşāh
ḳul anuñ ḥükm anuñ el-ḥamdü li'llāh

6718 öleniçün kimesne ölmemişdür
bu derde kimse dermān bulmamışdur

6719 ölüm şol bir dütündür kim bulur yol
ḳamu ḫalḳuñ bucaġından bulur yol

6720 ölüm bir yil gibidür ḫalḳ yapraḳ
ki döker ḳılur ol yapraġı ṭopraḳ

6721 ölüm elindedür dirlik yaḳası
ḳażā elindedür dirlik beḳāsı

6722 ölümden cān eletmez ādimī-zād
ölüm ḳılmaḳ gerekdür ādemī yād

6723 atayı anayı kim dutdı bārī
żamīrüñ gözgüsinden sil ġubārı

6724 bugün bu acıya ṣabr it ḥaḳa baḳ
ki ṣabr idenleri ṭatlu sever ḥaḳ

6725 eger ten gitdiyise cān yirinde
deniz gitdiyse gevher kān yirinde

6726 ki sensin pādişāhuñ ṣoñı ilki
atañ gitdi saña ḳodı bu milki

269a

6727 çü añlarsın ki bu az iş degüldür
öküşdür salṭanat az iş degüldür

6728 gözüñüz dörd ola bir baş bir dil
ki ola biñde biri işde ḥāṣıl

6729 ṭur imdi taḫtuña geç tācuñı gey
gözetgil ṭoḳuñı vü acuñı key

6730 eger göñlünde bu sözler muḳarrer
olursa iki ʿālemde musaḥḥar

be-taḫt nişisten-i feraḥşād

6731 alıp hammāma vardılar bu şāhı
çıḳıcaḳ farḳına altun külāhı

6732 uruban egnine şāhāne ṭonlar
geyürüp dökdiler çoḳ dürlü ḫonlar

6733 atası taḫtına geçdi feraḥşād
buyurdı ʿadl ü inṣāf eyledi dād

6734 hemān āzādı ol dem ḳıldı ḥāżır
ki olġıl ḳamumuz üsdine nāẓır

6735 çü artuḳsın ḳamudan olmaġıl kem
niçe kim bunda ḥākim ben ḥakem sen

6736 işitsün buyruġuñ begler ulular
seni ululayan beni ulular

6737 çü işümsin seferde vü ḥażarda
gerek manẓūr olasın her naẓarda

6738 ṣaçu ṣaçdılar ol begler tamāmı
ulusı kiçisi mīri ġulāmı

269b

6739 didiler ḳutlu olsun iy şehinşāh
saña bu taḫt u baḫt u cāh u dergāh

6740 hemīşe taḫtuña şādān oturġıl
şehinşeh ṭurġıl u sulṭān oturġıl

6741 bezendi görküñile taḫt u eyvān
dolandı ḫulḳuñıla göñül ü cān

6742 bi-ḥamdi'llāh ki rūzī ḳıldı allāh
bize sencileyin şen-gül şehinşāh

6743 egerçi çoḳ şehi vardur zamānuñ
ṭapuñ hem cān şehidür hem cihānuñ

6744 çü gördiler budur şahlıġa lāyıḳ
tamāmet şükr ḳıldılar ḫalāyıḳ

6745 çü şāh öñinde maḳbūl oldı ḳamu
dün ü gün ʿıyşa meşġūl oldı ḳamu

6746 feraḥşād eyle ʿadl ü dād iderdi
revānın nūşrevānuñ şād iderdi

6747 maḥalli ḫīleden boş olmışıdı
cihān āvāzesinden ṭolmışıdı

6748 yirine yitdi her bir resm ü erkān
yazıldı defter ü ḳuruldı dīvān

be-yād āvurden-i feraḥşād ḫurşīd-rā

6749 çü şahlıḳ işi bitdi şeh feraḥşād
didi ḳılmaḳ gerek maʿşūḳāyı yād

6750 ben ol dem şād oluram cāvidānī
ki olam ḳullarınuñ pāsibānı

270a

6751 özünsüz bunda sulṭānlıḳ ḫaṭādur
anuñla anda segbānlıḳ revādur

6752 muḥibb ol vaḳt olur ʿāşıḳ zeber-dest
ki maḥbūbıla ola dest-ber-dest

6753 o şaḫṣuñ kim elinde yārı yoḳdur
iki ʿālem anuñsa varı yoḳdur

6754 çü ṭoldı gözleri dilber ḫayāli
başında ḳalmadı şahlıḳ ḫayāli

6755 didi müstaʿmel uş şāhum ilümde
hem ol gevher elümde māl elümde

6756 müheyyādur çerim yatum yaraġum
giderem yār işigidür ṭuraġum

6757 ser-ā-ser pür ḳılursa bu ili dür
benüm dāyim dilüm maʿşūḳ ilidür

6758 nebī buyruġı sübḥāndan buyurdı
vaṭan sevgüsi īmāndan buyurdı

6759 çıḳarayım ḥasūduñ gözlerini
başına ḳoyayım yol tozlarını

6760 yavuz ṣananlaruñ yüzi ḳararsun

içi yiglülerüñ beñzi ṣararsun

6761 kimesne bilmesün n’itdügümüzi
ʿacem milkine seyr itdügümüzi

6762 diyelüm kaʿbeye niyyet ḳıluruz
bize ḥac vācib olmışdur bilürüz

6763 benüm ḫod ḥaccum u ḳıblem cem-ābād
ki beni ol ḳılur ṭamudan āzād

270b

6764 ne kaʿbe belki oldur ʿayn-ı uçmaḳ
ki andan ḥāṣıl olur ḥūru ḳuçmaḳ

6765 budur āyin ḳamu yiksānda insān
gönül ḳopduġı yire ṭalbınur cān

6766 çü hindustānı ol fīl eyledi yād
ṭanışdı bu işi şāhıla āzād

6767 ululları tamāmet ḥāżır itdi
bulara ḥacca gitdügin eyitdi

6768 ki bunda ḥaccıçun vardur yaraġ uş
ki ġāfillıḳ ḳılursam olmaya ḫoş

6769 çü ölüm dir size sizden yaḳınam
gerek borcıla ölmekden ṣaḳınam

6770 didiler müstedām olsun vücūduñ
ki sensin menbaʿı cūduñ sücūduñ

6771 yavuzluḳ görme ḳılduñ ḫayra niyyet
zihī erlik zi ġayret zi ḥamiyyet

6772 salāmatlıġıla irgil murāda
saʿādet dāyimā devlet ziyāde

6773 bir iki beglerinden ʿāḳilīni
hünermendīn ü ṣāḥib-dilini

6774 ṣımarladı getürdi taḫt u baḫtı
tamāmet kendüsi dirşürdi raḫtı

6775 ne deñlü varsa gencüḫāne ḳanda
boşaltdı cümle ol dīvāne anda

6776 yirinde ḳomadı bir ḥabbe hergiz
ne deñlü varısa ḳolluḳcı er ḳız

271a

6777 ḳamusın cemʿ idüp yüklendi bindi
on iki biñ çeriden atlu cindī

ʿazīmet kerden-i feraḫşād be-cānib-i cem-ābād

6778 gözetdi çün gün oldı iḫtiyārı
gönildi didi ḳıla baḫt yārī

6779 ḳatır u at u deve çekdiler yük
yidi biñ olayıdı artuḳ eksük

6780 giceyi gündüze uladı gitdi
zamānıla çü ol iḳlīme yitdi

6781 irişdügi yire iḥsān iderdi
ḳamuyı ḫurrem ü şādān iderdi

6782 ḫaber bildi gelürek şeh feraḥşād
ki ḫurşīdi siyāvuş itdi bī-dād

6783 ere virdiler anı key dügündür
velī ḳızuñ yüreginde dögündür

6784 mışır sulṭānı ṭūsuñ oġlı behrām
siyāvūşı özüne eyledi rām

6785 n’iderse itdi n’itdi ḳızın aldı
ne resme buldı n’irden irdi geldi

6786 bu ḳaṣr u bāġ u bu eyvān benüm dir
döşege girmedin yorġan benüm dir

6787 feraḥşād oldı ol işden ḫaberdār
düşüp bī-cān u cāndan oldı bīzār

6788 dir imdi n’eyleyem cān gitdi benden
ḳuru taḫtam süleymān gitdi benden

271b

6789 ne ḳılam dir çü ṭāliʿ gitdi gelmez
n’ideyim dir çü derdüm kimse bilmez

6790 günüm zengī yüzi gibi aġarmaz
işüm başmaḳlayındur başa varmaz

6791 yaşum ceyḥūn ṣuyıdur hīç kesilmez
bilüm rüstem yayıdur hīç yaṣılmaz

6792 baña bir mūẕi hīç eksük degüldür
ki ol mūẕi cānuma yük degüldür

münācāt-ı feraḥşād

6793 ilāhī çāre ḳıl bī-çāre ḳaldum
iki yönden daḫı āvāre ḳaldum

6794 ne anda şāh atam ne bunda ḫurşīd
ne tende ṣabr u ne cānda ümmīḏ

6795 bu yaña dönerisem dutıluram
o yaña oynarısam utuluram

6796 dürüşdüm şol ki maḳdūr-ı beşerdür
ḳalanı ḳatl-i cāndan terk-i serdür

6797 felek bir ḫavfa uġratdı yolum çoḳ
nice baḳdumsa ol ḫavfa recā yoḳ

6798 ümīḏüm lüṭfuña ḳalmışdur iy ḥaḳ
ʿināyet gözleriyle ḥālüme baḳ

6799 ne müşkiller ki vardur cānda yiksān
senüñ ʿilmüñ ḳatında cümle āsān

6800 bir işden çünki maḫlūḳ ola ʿāciz
sen anı ḳomaduñ āşufte hergiz

272a

6801 ne diyem ḥālümi çün sen bilürsin
ne ḳılam n'eyleyem çün sen ḳılursın

6802 yaḫūd virmek gerekdür derde dermān
ya ben göynüklüden almaḳ gerek cān

6803 zihī kādir ilāhumsın ilāhī
ḳavī püşt ü penāhumsın ilāhī

6804 didi āzād ki iy sulṭān feraḥşād
birazcük göñlüñi ġamdan ḳıl āzād

6805 ḳaçan yaratdı ẓulmet pāk ü yezdān
ki anda ḳomadı bir şems-i tābān

6806 her evde bir dünüñ bir şemʿi vardur
her işde ṭaġılanuñ cemʿi vardur

6807 eger ẓulmet göñülde dün gibidür
ḥaḳuñ fażlı çırāġı gün gibidür

6808 kömürden göz eger külden beñizdür
ḥaḳuñ lüṭfı anı yayḳar deñizdür

6809 sürüñüz şehre degin varalum biz
görevüz ger sarāyında ise ḳız

6810 için ṭapuñıla bulışısardur
saña gicikdügüñçün buşısardur

6811 mecāl ola anı görmekligine
bu ilmekden ipin üzmekligine

6812 eger virildiyise bārī sulṭān
bile kim biz degüldük bunda yalan

6813 bizi ḫōr eyleyenler ḫōr olalar
bozıla işleri vü kör olalar

272b

6814 ḳızını her kime virdiyse sulṭān
seni gördükde olısar peşīmān

6815 bize ol şehre dek varmaḳ gerekdür
siyāvūşıla söz ḳurmaḳ gerekdür

6816 yaraşmaz kim yaşa yitmiş ulu ḫan

kiçiler maḥfilinde ola yalan

çü ḥaḳ derdine dermān itmişidi
bizümle ʿahd ü peymān itmişidi

buġur n'oldı neyiçün ṣıdı ʿahdi
dirīġ itmiş deġüldür bunda cehdi

ṣıfat-ı şeb

meger ay gün bu gizlü ṭonı yine
cihān egninden atdı zir-zemīne

ḳaraya virmegiçün resm ü tertīb
gög aṭlas geydi altun dügmelü şīb

samūrıla yaḳayı ḳaplamışdı
yaḳadan ete[ge] dek ṭaplamışdı

yürüdi dutdı nūrı yaʿnī ẓulmet
ki bundan keşf ola yüz dürlü ḥikmet

ol evden kim baḳar behrām bin ṭūs
cihānuñ göñlüni başdı ḳara pus

ʿacem dünyā ʿarabdan yüz urundı
ḥabeş sürdi ḫoten gitdi süründi

bu nūra çünki döndürdi ḳafā gün
hemān yüz dutdı her ḳafdan ḳafā gün

273a

irişmişidi ol gün şeh feraḥşād
ol araya ki göründi cem-ābād

didi āzād aña iy sevgülü şāh

ḳuluñ fikrinden olġıl cümle āgāh

6828 aşalum ḳonalum şehre yaḳıncaḳ
ki bizi göre şar ḫalḳı baḳıncaḳ

6829 bulara gösterelüm ʿizz ü nāzı
çü göreler ki leşker ṭoldı yazı

6830 kişiler ṣalısarlar görmegiçün
bu leşker şāhı kimdür ṣormaġıçun

6831 bulara her ne dirsevüz diyevüz
bular bişürdi şāyed biz yiyevüz

6832 bu fikri key begendi şeh feraḥşād
didi aḥsend eyü fikr āferīn bād

6833 giceden bir ülü giçmişdi ekser
ki ḫıżr ilyās öñine ḳondı leşker

6834 dutuldı ḫaymalar hep dürlü dürlü
ḳamunuñ sāyibān öñinde ḳurlu

6835 buyurdı yaḳdılar od u çerāġı
münevver ḳıldılar ṣaḥrāyı ṭāġı

6836 ḳızıl altun muraṣṣaʿ taḫtı āzād
çü ḳurdurdı oturdı şeh feraḥşād

6837 görürler şehr içi düpdüz çerāġ uş
ki ādem baḳsa olur gözleri yoş

6838 bu odlar şuʿlesinden giç olur ir
nefīr ü kūs üninden ṣarsılur yir

273b

6839 maḳāmı bekleyen pīri bulurlar
bayaġı ölmemiş diri bulurlar

6840 getürürler feraḥşāduñ ḳatına
irişür baş urur şeh ḥażretine

6841 dir iy ādem şehi ʿālem şerīfi
göñüller maḥremi cānlar ḥarīfi

6842 bi-ḥamdi'llāh bu gözüm ṭolmadın ḫāk
cemālüñ nūrıyıla eyledüñ pāk

6843 ki ger giç geldüñ illā tīz irişdüñ
ki şīrīn gitdüñ i pervīz irişdüñ

6844 niçelerüñ ṭaġ urduñ baġrına sen
niçelerün başasın yaġrına sen

6845 irādet yoḳdurur sulṭān ḳızında
ki behrāmuñ ḳala gözi yüzinde

6846 yüzine nitesi lāyıḳ göreydi
meger kendüyi aña göstereydi

6847 hele raḥmet gibi sen ḫoş irişdüñ
saʿādet tācı gibi uş irüşdüñ

6848 bunı ḥikmet bilenler söyle didi
ki vardur çıḳmaduḳ cānuñ ümīḏi

6849 degül yarın birigün virecekdür
girü kendü ḳatına direcekdür

6850 velī andan bilürem ögleyesin
ki sensin oḳıyan ṣayruya yāsin

6851 hele sen cānıladur göñli yāruñ
elüñdedür ḥarīfüñ iḫtiyāruñ

274a

6852 bular bu sözdeyiken bu yaña şāh
bezenmiş raḫt u baḫt u taḫt u dergāh

6853 oturup bezm urup germ olmışıdı
delü göñli gibi nerm olmışıdı

6854 ki yaʿnī ḳızınuñ oldı güvenci
göñülden derd ü renci dökdi genci

6855 dügün şādīlıġından cümle ser-ḫoş
içerler dostgānī nūş-ber-nūş

6856 didiler şehriyārā tācdārā
ki başmaġuñ ṭożıdur tāc-ı dārā

6857 bu dem bu yazıya çoḳ leşker indi
ser-ā-ser ḫıżr öñini dutdı ḳondı

6858 düzenlü şehdurur sulṭān-ı leşker
ḳavī şevketlüdür heybetlü leşker

6859 eger bir görinür yirden şehinşāh
baḳarsa göre od u ḫayma büngāh

6860 çü anı işidüben şeh siyāvuş
sarāy üstine çıḳdı yazıya ṭuş

6861 görür leşker ṭolu ṣaḥrāya ḳonmış

yirüñ yüzi ser-ā-ser göge dönmiş

6862 yanar odlar çırāḳlar şol ḳadar çoḳ
ki ıldıza ṣaġış vardur aña yoḳ

6863 eyitdi allāh allāh bu ne sırdur
ʿaceb münkir midür yāḫūd muḳırdur

6864 ḫabersüz dünle gelmekden sebeb ne
bugünler bu gelişden bu'l-ʿaceb ne

274b

6865 eger yadısa gelmez bī-ḫaber yad
bilişise neçündür böyle ḫoryād

6866 maʿa'l-cümle eger yār u ger aġyār
bizi ḳılmaḳ gerek ḥālden ḫaberdār

6867 bir iki ketḫudā ulu kişiler
ki ʿaḳlı gün gibi her dem ışılar

6868 ḫaberde vü naẓarda ḳılı yarsun
viribüñ bu gice anlara varsun

6869 ne kişidür neçün bu vaḳt irişdi
meger kim ṭāliʿine vaḳt irişdi

6870 deñesün diñlesün görsün işitsün
hem ayıtsun bulara hem işitsün

ḥikāyet-i ʿināyet

6871 varıdı bir begi adı ʿināyet
cüvān-merd ü ḫıredmendidi gāyet

6872 şeker gibi lebi adıyla maʿmūr

gülef gibi yüzi söziyle meşhūr

6873 sözinden bāṭılıdı siḥr-i saḥbān
yüzinde zāḫiridi ṣunʿ-ı sübḥān

6874 ḳapuyı açdılar ol gice çıḳdı
çerinüñ ḳatına vardı uçuḳdı

6875 kişi ṣaldı añaru kendü ṭurdı
ki ben yitdüm yüridüm şeh buyurdı

6876 bu sözi çünki āzād itdi maʿlūm
didi ṭapuñda ḫādim cümle maḫdūm

275a

6877 sen otur şöyle iy sulṭān-ı ʿālem
muraṣṣaʿ taḫtuñ üzre nitekim cem

6878 ulular begler ü yigler ü ḳullar
ayaḳ virsün ḳadeḥ elinde müller

6879 girüden ṣaf dutup el baġlasunlar
berüden düşmen için ṭaġlasunlar

6880 geleni yidi yirde baş ursun
ṭuranı key ḥużūr öñünde dursun

6881 gül-ābıla ṣulañuz taḫt öñini
gülef gibi dutalum baḫt öñini

6882 velī ṣu gibi ṣoyları ṣoyaḳsun
müdāmī gül ṣuyıyla sükker aḳsun

6883 buña gösterdelüm bir resm ü āyin
zirā bizden yayılmışdur her āyin

6884 ki ḫurşīdile hem-ṣoḥbet mi ḫoşdur
veyā behrāmıla ġurbet mi ḫoşdur

6885 buyurursañ varayım ben kemīne
eyü iʿzāz idelüm ādemine

6886 şu kim resmidi itdi şeh feraḥşād
oturdı taḫtı üzre ḫāṭırı şād

6887 sürüben irdi āzād ol berīde
biraz göydürdi anı ölçerirde

6888 ʿināyet şeh görişdi ol şehile
ṣanasın kim irişdi gün mehile

6889 ʿināyet şeh naẓar ḳıldıydı ṭuru
firāvān geldi begleri bitürü

275b

6890 ki maġrib şāhınuñ oġlı feraḥşād
budur kim her dem ider şāhumuz yād

6891 süleymānıla çün şahlıḳ irişdi
buña ol dem şehinşahlıḳ irişdi

6892 oturdı çünki yir gösterdi āzād
buġur ṣordı ʿināyetden feraḥşād

6893 ki sulṭānuñ mizācı ḫoş ṣafā mı
dümügi dāyimā ʿahd ü vefā mı

6894 ʿināyet dir şehümüz ḫoş rastīn
ṭapuñuz ḫod bilür ḳavli dürüstin

6895 yeyesiler getürdi nuḳl ü şekker
tekellüf ḳıldı yidürdi mükerrer

6896 bes andan aldı bir cevherlü ḳabı
aña ṭoldurdı reyhānī şarābı

6897 ʿināyet şāha ṣundı şeh feraḥşād
öküş lüṭf itdi ḳıldı gönlini şād

6898 içişdiler çü yundı gönli pası
berīde virdi ol cevherlü ṭāsı

6899 feraḥşād eydür eydüñ bilelüm biz
ne buyurdı neyiçün geldüñüz siz

6900 didi çün şāh-ı maġrib dünle geldi
çerisin ü çerāġın ʿarża ḳıldı

6901 ʿaceb geldi ʿacem sulṭānına ol
ki iʿlām itdi ol iʿlāmına ol

6902 çeri ṭartıp gele bu deñlü bārī
kimesne görmeye andan ġubārı

276a

6903 ḳuluñ geldi ki fehm idem nedendür
bu artuḳluġıla_ol kemlik nedendür

6904 feraḥşād eydür anuñ fitnesi çoḳ
veleykin şādılıḳdan ġuṣṣası yoḳ

6905 ki īrān pādişāhı şeh siyāvuş
dügün eyler ṣaladur ḳurdıla ḳuş

6906 didüm ben pādişāhuñ bir ḳulıyam

bugün bāġında azmış bülbüliyem

6907 ki şehden çoḳ keremler görmişemdür
eger il gün ve ger ḫayl ü ḥaşemdür

6908 gelürek düne gün yolda işitdük
ki dünle bu şaruñ yirine yitdük

6909 ki yaʿnī irişevüz bitmedin iş
ḳazan ḳulpın dutavuz çevrevüz şiş

6910 ırağımış yolumuz gice ḳalduḳ
gice geçmişdi ḫaylī şimdi geldük

6911 ger irürürse allāh çin seḥergāh
ṭuruban irgürevüz ser be-dergāh

6912 ne ḳulluḳ kim bize gösterde sulṭān
ben ol ḳulluġa ṣarf idem gerek cān

6913 buyurdı iki tāzī ḳor eyerlü
yavaş u yügrük ü eşkün hünerlü

6914 ṣoyundı ṭonların şehler şehi hep
giyürdi ilçiye bir bir müretteb

6915 daḫı farḳındaġı altun külāhı
ḳodı başına ol ṣunʿ-ı ilāhī

276b

6916 getürdi ḳul ḳaravaş aḳça altun
virüp şāhına göndürdi hem ol dün

bāz-āmeden-i ʿinayet be-pīş-i şāh ve ḫaber dāden-i ez-feraḥşād

6917 irişdi çün şehinşāha ʿināyet

şehinşāh ṣordı kim nedür ḥikāyet

6918 didi şāhā ʿināyet destigīrüñ
ayaḳ baṣduñ cihān oldı esīrüñ

6919 gelen sulṭān-ı maġribdür feraḥşād
ki cānı göñli sulṭānuñ feraḥ şād

6920 añardı ṣoḥbet itdükce dem-ā-dem
anuñ mānendi yoḳdur bu dem ādem

6921 atası ḥoḳḳa virmiş almış ol ḫan
ne ḫan kim cümle ḫanlar aña fermān

6922 meger ʿālemde ʿālī milketi var
ki ulu devleti vü şevketi var

6923 şu resme k'anda gördüm resm ü erkān
ṭapuñdan ṭaşra var dirlerse bühtān

6924 büyük begler delim ü çoḳ ulular
yigirmi biñ ḳarası ola leşker

6925 daḫı lüṭfın hem arturmış vefāsın
gelür kim ḫana göstere ṣafāsın

6926 işitdük añladuḳ bildük ḫaber dir
dügün eyler bu şāh-ı muʿteber dir

6927 çü benüm ḥaḳḳuma ḳıldı kerem şāh
ki beni dutmışıdı muhterem şāh

277a

6928 revā gördi ki ḳulluḳda olam ben
ki şehden ʿizzet ü temkīn bulam ben

6929 ḫaber bildürmedügüm buyıdı hem
ki artuḳ şāhdur ol şeh ben ḳulam kem

6930 ḳıyamadum ki ben geldüm diyeydüm
ki ḳaydum yimegüñ ḳaydın yiyeydüm

6931 irürek irişevüz diyü sürdük
ki gördük gice ḳalduḳ güce gördük

6932 irişdük bu araya ḫayrıla uş
hemīşe şāhuñ olsun devleti ḫoş

6933 buġur ʿarż eyledi virdüklerini
anı ol ḥadde ḫoş gördüklerini

6934 ne gördi vü işitdi añladı ol
didi sulṭāna sulṭān ṭañladı bol

6935 didi yā rab ḳamu ʿibret senüñdür
ne var ben ġayrisem ġayret senüñdür

6936 ne nāzük vaḳte ṭuş oldı feraḥşād
ʿacāyib ṭurfe ḳuş oldı feraḥşād

6937 ne yüzile baḳalum yüzine biz
ne dürlü söz bulalum sözine biz

6938 dirīġā söze uydum iş yañıldum
oñat deprenmedüm cünbiş yañıldum

6939 işi ḫayr olmasun nāyiblerüñ hep
ki olduḳ ḳamu bu işden başa ṭap

6940 ḥasedden ger ṭamaʿlar ḫām iderler
ara yirde beni bed-nām iderler

277b

6941 bilürem ben ne işe geldügin ol
ne yoldan cānın oda ṣalduġın ol

6942 ne gelürse hele ḥaḳdan görelüm
ne düş kim ṭuş ola ḫayra yoralum

6943 şehinşāh oldı şādiken perīşān
ḳızın behrāma virmekden peşīmān

ber-bām reften-i ḫurşīd dīden-i çerāġhā-rā

6944 meger ol fitne issi ḫūbu ʿaṣruñ
segirdü ṭamına çıḳmışdı ḳaṣruñ

6945 görür odlar çıraḳlar ḫayli leşker
ki ṭop ṭoludur ol yazı ser-ā-ser

6946 ḳıġırdı dāyasını eydür iy māh
bu yir yılduzlarından olġıl āgāh

6947 budur maġrib yirinüñ pādişāhı
ḳamu cān göklerinüñ daḫı māhı

6948 umarıdum nişānum deprenürdi
göñül ṭūrında cānum deprenürdi

6949 ʿaceb göñli benümle nitesidür
ki benüm ḳanlu yaşum yitesidür

6950 ṭolup göñli gözi vü aġladı ḳan
kemişdi zaʿferān üsdine mercān

6951 segirdi indi ṭamdan ḳaṣr içine
diler kim döke yine ḳuşa çīne

6952 gümiş levḥ aldı vü altun ḳalem bir
bu şiʿri altunıla ḳıldı taḥrīr

278a

şiʿr -firistāden-i ḫurşīd feraḥşād-rā
müfteʿilün fāʿilün müfteʿilün fāʿilün
(_ . . _ / _ . _ / _ . . _ / _ . _)

6953 iy ṣanem-i cānsitān eyle mi yār eyle mi
ṭaşdı göñül ṭoldı ḳan eyle mi yār eyle mi

6954 şol sevinüp ṣındıġuñ şeh boġaya çındıġuñ
sevüñe oldı nişān eyle mi yār eyle mi

6955 beni ḳoyasın ḥazīn sen gidesin nāzenīn
göye mi devr-i zamān eyle mi yār eyle mi

6956 anda sen iʿzāzıla yār u mey ü sāzıla
bunda ben āh u fiġān eyle mi yār eyle mi

6957 bunda ben endīşede ḳayġu ṭaġı mīşede
anda sen ol şādumān eyle mi yār eyle mi

6958 ʿahdıla girçeklenip yārıla gökçeklenip
oldu mı ḳavlüñ yalan eyle mi yār eyle mi

6959 yaʿnī ki ḫurşīdi sen olduñ u nevmīd sen
virmeyesin rāyegān eyle mi yār eyle mi

6960 bu levḥi dāyasına virdi ḫurşīd
didi olmaḳ gerek bu işde cemşīd

6961 yiyesi düzdi ol kim mā-ḥażardur

temīz ü çerb ü bādām u şekerdür

6962 didi evvel aña virgil selāmı
bes andan ileyine ḳo ṭaʿāmı

6963 yiyesi götrüle çünki aradan
hemīn bir sen ü biz ol bir yaradan

6964 ḳalıcaḳ levḥi ṣunġıl eline sen
baṣīret göziyile ḥāline sen

278b

6965 baḳasın göresin beñzi nicedür
bize gündüz mi göñli ya gicedür

6966 ne söylerse ʿitāb ucın ḳoma sen
anuñ bir vaṣlasına biñ yama sen

6967 ne kim görürsin añlarsın becid dön
bulara arḳa dut bizden yaña yön

6968 hemānā dāya vardı ilçilige
ki altun dügme geçe ʿāc ilige

6969 gicenüñ daḫı nıṣfı olmışıdı
s̲üreyyā ayıla yol almışıdı

6970 içerü girdi geldi ḫāṣ derbān
didi ṣāhā bu ḳullar saña ḳurbān

6971 çü ṭaşra geldi birḳaç ḫāṣ ḳullar
ḳamusı aḳ şekerler tāze güller

6972 şehile dir bizüm ḫalvet ḫaber ver
ki birinden anuñ biñ biñ e̲ser var

6973 didi tiz eydüñüz bunlara gelsün
gerekdür her biri maḳṣūdın alsun

6974 çü destūr oldı girdiler içerü
çü dāyayla bir iki ḳızlar aru

6975 selām u secde ḳıldılar tamāmı
ḳodılar şāhuñ öñinde ṭaʿāmı

6976 oḳudı ol zamān āzādı geldi
didi maẓlūma ḥāl-i dādı geldi

6977 yeyesiden göñülsüz bir iki şāh
yidi leykin göñülden eyledi āh

279a

6978 ki yā rab bu şekerdür ol aġudur
işüm ir ırlamaḳ sözüm ṣaġudur

6979 çü götrüldi ṭaʿām u ḳodılar baş
yüz urdı dāya ṭoldı gözleri yaş

6980 gümiş levḥi eline ṣundı şāhuñ
ki dādın vire ol altun külāhuñ

6981 ol altun yazuya çün baḳdı sulṭān
gümişe jīve gibi aḳdı sulṭān

6982 beni ṣanmañ ki ol dil eyledi ḥal
ki vardur ḥall içinde ḥallile al

6983 içinden ḫayli āh u zārı ḳıldı
nedür ne didügin çün gördi bildi

6984 bir altun levḥi aldı şeh feraḥşād
gümiş ḥallile ḳıldı söze bünyād

6985 cevābında bu şiʿrüñ nāzük ü ter
gümişden altun üzre dökdi gevher

şiʿr-i feraḥşād
müfteʿilün fāʿilün müfteʿilün fāʿilün
(_ . . _ / _ . _ / _ . . _ / _ . _)

6986 iy beni şeydā ḳılan sevgülü yār eyle mi
ḳanı aramuzdaġı ḳavl ü ḳarār eyle mi

6987 baġruma urduñ dügün ġayrıla itdüñ dügün
yire bıraḳduñ bugün ġayret ü ʿār eyle mi

6988 ben ḳula maġrib ṭuşı sen ʿaceb mi sür işi
dāmuña mışruñ ḳuşı oldı şikār eyle mi

6989 işüñe ḳaldum ṭaña hey neler itdüñ baña
bunca sevüler saña itmedi kār eyle mi

279b

6990 anda ben efgānıla ṭoldı ciger ḳanıla
bunda sen oġlanıla leyl ü nehār eyle mi

6991 bunda sen ol şādukām ʿāşıḳ-u behrām-rām
anda beni dār u dām eyledi zār eyle mi

6992 ben ki feraḥşādıdum şādiye döndi yönüm
yārum elümden benüm ḳanca ḳaçar eyle mi

6993 tamām itdi vü ṣardı yaġlıġına
ki yararıdı levḥüñ yaġlıġına

6994 ḫaberler dimişidi dāyaya şāh

ki mużmer degme lafẓında bir āh

6995 bir iki laʿl ü birḳaç dāne gevher
getürdi altun aḳca misk ü ʿanber

6996 egerçi dāyayı göndürmişidi
velī göñül ḥaḳa döndürmişidi

6997 niçeme didiler cehd it gerekdür
ʿināyet leyki tengriden gerekdür

6998 ḳaçan kim olmaya ḥaḳdan ʿināyet
hezārān saʿy cehd itmez kifāyet

6999 çü geldi dāya ḫurşīd-i zamāne
didi şādī ḳıl iy şāh-ı yigāne

7000 ki ḳuluñdur yine sulṭān feraḥşād
seni bī-dād idenden alısar dād

7001 şeh olmış taḫt ı sulṭānlıḳ yaraşmış
emīn olmış süleymānlıḳ yaraşmış

7002 velī behrām aña kār eylemiş kār
cihānı gözine ṭar eylemiş ṭar

280a

7003 içi ṭaşı ḫarāb olmış yıḳılmış
yüregin bu ḫaberler ḫaste ḳılmış

7004 ne didiyse didi ḫurşīde dāya
nigārīnüñ bıñarı döndi çaya

7005 gözinden şol ḳadar dür dökdi ḫurşīd
ki dür gibi deñize çökdi ḫurşīd

7006 didi iy ḥaḳ ḳatuñda ger ṣuçum çoḳ
velī bilürsin bu işde ṣuçum yoḳ

7007 çü beni egmedi yolumdan aġyār
dilerem ṭoġrulıġumıla ol yār

7008 bu teşvīşile bunda ḳıldı ārām
ki behrām yiyiser ol uçdan ibrām

ṣıfat-ı rūz

7009 girü çün şāh-ı şemsü'd-dīn raḫtı
ṭaşındı çarḫa urdı raḫt [u] baḫtı

7010 zamānuñ ṭāliʿi çün oldı meymūn
çıḳardı sūsenī ṭon geydi gülgūn

7011 naẓar irdi bu sözden pādişāha
buḫūr itdi ṣabā ol yüzi māha

7012 gehī ʿanber gehī ʿūd-ı ḳımārī
gehī lāden gehī müşk-i tatarī

7013 ḳamu ṭūṭī vü ḳumrī bülbülile
ser-āġāz eylediler ġulġulile

7014 ki biz bu meclisüñ gūyendesiyüz
ḳamu ṣāfī göñüller bendesiyüz

280b

7015 anuñ gibi yüz urunda zamāne
ki ḫurşīdüñ yüzin açduḳca şāne

7016 siyāvuş şehr içinde ata bindi
ṣavaşmış gibi ne söyledi dindi

7017 ṭaşıra çıḳdı bir dem seyri ḳıldı
içerü göñli seyrin ḫayr ḳıldı

7018 girü çün ḫayrıla döndi selāmet
geçüp taḫtında oturdı ferāġat

7019 ʿināyet şāha sulṭān virdi fermān
feraḥşādı ki ündürdiye sulṭān

7020 buyurdı cümle begler ü ulular
çalapdan bellü ḥaḳdan baḫtulular

7021 ki maġrib şāhını ḳarşulasunlar
süpürsünler yolını ṣulasunlar

7022 ṭonatsunlar ḳamu şehri ser-ā-ser
soḳaḳlarda dütüzüñ ʿūd u ʿanber

7023 ne deñlü varısa ikrām u ʿizzet
ḳılı görüñ ki oldur ʿayn-ı devlet

7024 ne devlet oldur ādem ṣūretinde
ne ādemdür bu devlet sīretinde

7025 egerçi tengri ʿilmindeydi ḫāṣum
sebeb ol oldı kim buldum ḫalāṣum

7026 bitideni bilürem aḫ-ı ḥaḳdur
sebeb ḥaḳḳında minnet daḫı ḥaḳdur

7027 bu leşker cümle istikbāle çıḳdı
ʿalem çeküp naḳare çala çıḳdı

281a

7028 otaġına yaḳın vardılar anuñ
yüzin çün gördiler şāh-ı cihānuñ

7029 ḳamusı atdan inüben görüşdi
kim elin öpdi vü kim el virişdi

7030 ata bindi öñince aşdı bunlar
kim oñat düşdi vü kim şaşdı bunlar

7031 çü ābād itdi göñlini cem-ābād
yüce tāzīye binüp şeh feraḥşād

7032 muraṣṣaʿ altuna müṣṭaġraḳ olmış
cevāhir birbirine mülḥaḳ olmış

7033 gören dirdi bu ādemdür yaḫūd naḳş
ya bu rüstemdurur bindügidür raḫş

7034 başında tāc-ı sulṭānī muraṣṣaʿ
yüzinde şāh-ı lülü-yi muşammaʿ

7035 çavuşlar ṭavḳ iderdi öñince
silāḥıla ḳafādārı ṣoñınca

7036 ʿalemler baş çeküp gitdi bulandı
zamāna kūs öninden yanḳulandı

7037 ulu kiçi bu şehrüñ ḫalḳı düpdüz
yüzini görmege şāhuñ dutar yüz

7038 döküldi çıḳdı ol deñlü ḫalāyıḳ
ki sağışın meger bileydi ḫālıḳ

7039 irürdiler ḳapuya çün bu şāhı

tamāmet şehr ḫalḳı vü sipāhī

7040 dirilip aġız açdı anda ḳamu
duʿā ḳılup saçular ṣaçdı ḳamu

281b

7041 şükür devletlü yüzüñ iy feraḥşād
ki girü gördük oldı cān göñül şād

7042 gelürek çün yaḳın irdi sarāya
ıraḳdan atdan indi oldı yaya

7043 biraz yol ḳarşuladı şeh siyāvuş
çü gördi şeh yüzin ayaġına ṭuş

7044 gelürek çün yaḳın irdi feraḥşād
didi ġuṣṣañ ḫarāb u şāduñ ābād

7045 hemīşe devletüñ milki ʿimāret
nedīmüñ ʿişret ü ẕevḳ ü beşāret

7046 bi-ḥamdi'llāhi ki ḳısmet ḳıldı sübḥān[76]
saʿādetlü cemālüñ gördük iy ḫan

7047 cihān ṭurduḳca devlet yāruñ olsun
ṣaʿādet dāyimā miʿmāruñ olsun

7048 çü gitdüñ gitdi göñlümüñ nişāṭı
çü geldüñ geldi ẕevḳ ü ʿıyş u şādī

7049 elini aldı vardı taḫta sulṭān
yanına geçmegiçün virdi fermān

[76] Bu dizede vezin aksıyor. Dizenin başındaki sözcüğün "bi-ḥamdi'llāh" şeklinde okunması durumunda aksaklık giderilir.

7050 çekindi geçmedi taḫta feraḥşād
didi şāhā ḳuluñvan ḳılma āzād

7051 ḳul olan taḫtuña başmaz ayaġı
çü başdı ḳulluġı olmaz bayaġı

7052 buyurdı küm getürdiler belekler
belekler kim ḳıyās itmez melekler

7053 eyüsin ü güzīnin ḳamu cinsiñ
ki irmez fikri bu cinsüñ ol insüñ

282a

7054 oturanlar ṭuranlar ḳıldı alḳış
ki senüñdür cihānda varısa iş

7055 getürdiler buġur bir ʿāc ṣandūḳ
şehe budur dir ol ṣanuña ṣandūḳ

7056 çü miftāḥ urdı ol ṣandūġı açdı
içinden bir gümiş ṣandūḳca çıḳdı

7057 çü anuñ daḫı açdılar kilīdin
ki yaʿnī ʿarż ide şāha ümīdin

7058 içinden çıḳdı bir ḫoş ḳutı altun
düzilmiş cevherile ḫūb mevzūn

7059 ḳaçan o ḳutıdan ḳaldurdı şuḳḳa
çıḳa geldi içinden laʿl ḥoḳḳa

7060 içinde ḥoḳḳanuñ bir dāne gevher
güneş cirmi bu cevherden düşer fer

7061 çü ḳodı ayasına ḥoḳḳayı şāh

münevver oldı ol eyvān u dergāh

7062 niçeme gündüzidi dünye düpdüz
gün urundı ṣanayduñ giceden yüz

7063 güher ḳatında günden gitdi revnaḳ
ki ṣaruyıdı gün nūrı bu nūr aḳ

7064 çü ikisinde daḫı var ola nūr
görenler didiler *nūrun ʿalā nūr*[77]

7065 buña bir daḫı vech itdi bilenler
ṣafā birle göñül jengin silenler

7066 çü_iki gevheri şehü dutdı maʿẕūr
anuñçun didiler *nūrun ʿalā nūr*[78]

282b

7067 daḫı bir dürlü tevcīh itdi ʿārif
ki ʿārif baḳışı olmaz muḫālif

7068 ki yüzi nūrı çün gevher yüzin yur
anuñçun didiler *nūrun ʿalā nūr*[79]

7069 daḫı bir vech idipdür ehl-i taḥḳīḳ
ki her kim gördi bildi itdi taṣdīḳ

7070 iki şāh çün bulışdı oldı mesrūr
anuñçun didiler *nūrun ʿalā nūr*[80]

[77] **nūrun ʿalā nūr:** "Allah göklerin ve yerin nûrudur. Onun nûrunun misali, içinde kandil bulunan bir kandilliktir. Kandil bir cam içindedir, cam inciyi andıran bir yıldızdır; (bu kandil) doğuya da batıya da ait olmayan, yağı neredeyse ateş dokunmasa bile ışık veren mübarek bir zeytin ağacından yakılır. **Nûr üstüne nûr**. Allah nûruna dilediğini kavuşturur. Allah insanlar için misaller veriyor, Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir. (Nur, 24/35)." ayetinden kısmî iktibas.
[78] Bk. 7064. beyit
[79] Bk. 7064. beyit
[80] Bk. 7064. beyit

7071 buġur bir vevch itdi bunda ʿāşıḳ
ki ḳamudan hem ol yüzdür yaraşıḳ

7072 çü yigit nūr ola vü ḳız ola nūr
żarūret didiler *nūrun ʿalā nūr*[81]

7073 ḳodı der-ḥāl öñinde pādişāhuñ
ʿilācı maġfiretdür dir günāhuñ

7074 suçın bilmek ḳuluñdan ʿafv senden
ki ʿafv eyler çalap cürmin bilenden

7075 buña bir beyt vardur remz içre
eger ḫoş ʿarż ider hem ġamz içre

7076 günāhuñ añıp itseñ her gün āhı
ṣavar lüṭfıla senden her günāhı

7077 suçum eglendügümden maʿnevīdür
velī anda daḫı ʿöẕrüm ḳavīdür

7078 ki ben maḥbūsıdum cebren ve ḳahran
gözümden ġayb olundı ehl-i ġabrā

7079 çü dutdı ḫāricī yirini ḫāṣum
atamuñ ölümi oldı ḫalāṣum

283a

7080 çü ḳurtuldum daḫı beklenmedüm ben
becid gitdüm berü eglenmedüm ben

7081 ḳalanı işde ḥoḳḳa işde ḳullar

[81] Bk. 7064. beyit

şehinşeh itdügin sevsün göñüller

7082 urılaldan berü şahlıġa bünyād
bu devlet-ḫāneden çoḳ sürilür dād

7083 şehinşehsin muʿaẕẓam ḳul senüñdür
egerçi bay eger yoḫsul senüñdür

7084 ne revnaḳ bir güherden kān ḳatında
ne raġbet kim ḳula sulṭān ḳatında

7085 güher ger ḳıymetidür az eger çoḳ
velī şeh bir güherdür kim bahā yoḳ

7086 hemīşe gevheri pāyende olsun
teni gevher gebi tābende olsun

7087 çü geydi ʿıyş ṭonın şādiye ṭuş
feraḥşādı ṣanayduñ şeh siyāvuş

7088 yinildi ḫōn u hem meclis ḳuruldı
ulu dīvān içinde bezm uruldı

7089 süciden çünki başlar ḫoşa geldi
pes ol ḫoşdan göñüller cūşa geldi

7090 bayaġı ʿışḳını yād itdi sulṭān
girü cānında bünyād itdi sulṭān

7091 şehe çün ḥāṣıl oldı vecd-i ḥālet
ne ḥāżır varısa meclisde ālet

7092 feraḥşāda ḳamusın ḳıldı īs̱ār
didi benüm senüñdür her ne kim var

283b

7093 duʿā vü secde ḳıldı şeh feraḥşād
kim olsun göñlün ü genc-ḫāneñ ābad

7094 çü sen sulṭān ḳamu ʿālem benümdür
velī ḫūb cān senüñdür ten benümdür

7095 hemīşe göñlüñ ü cānuñ ḫoş olsun
zamānuñ yaḫşı devrānuñ ḫoş olsun

7096 henūz esrimedin yavlaḳ feraḥşād
gidelüm dir işāret ḳıldı āzād

7097 süci odından içi ṭaşmasun dir
sevü yili bıñarın deşmesün dir

7098 yigitlik ü süci vü ʿışḳ olıcaḳ
üç esrüklük bir arayı alıcaḳ

7099 kimesne ol yüke ṭāḳāt getürmez
ne çeksün anı kim yir gök götürmez

7100 ḫuṣūṣā ḥayf ola bīgānelerden
kim ola ḳatlana merdānelerden

zārī kerden-i feraḥşād

7101 hemān dem odaya geldi feraḥşād
varıcaḳ n'eyledi n'itdi feraḥşād

7102 yaḳasın yırtdı şol dem gül gibi ol
fiġān iderdi hem bülbül gibi ol

7103 dir idi iy dirīġā ḳanı yārum
nigārum ġamgüsārum rūzigārum

7104 hezār ikrāmıla ben ḳılmadum rām
nedendür böyle tīz rām itdi behrām

284a

7105 ger ol anı alursa ben ölürem
çü ol yüz pīç ide ben hīç oluram

7106 ilāhī yārı ḳıl yārum bititgil
göñüldaşum vefādārum bititgil

7107 didi āzād<a> [ö]güñ dir[82] iy güzel ḫan
söküm çirkin degüldür ḳılma efġān

7108 ṭapuña çünki şāh taʿẓīm ḳıldı
anı ḳamusına taʿlīm ḳıldı

7109 ʿalāmet ḫayra dönmişdür ḳayurma
tenüñe ḳayġu ḳaftānın geyürme

7110 neçün göñlüñ dutasın eyle yavuz
yarın sulṭānıla baḥs eyleyevüz

7111 bizümle söyleşürse yonıla ol
diyevüz diñleyevüz yönümüz bol

7112 eger güce görürse ġam degüldür
ḳızuñ meyli çü bizden kem degüldür

7113 ayardavuz alavuz ḳaçavuz biz
şaşuravuz gözinden bunlaruñ iz

7114 çü yarın ʿizzet ü temkīn gerekdür

[82] "āzād<a> [ö]güñ dir", metinde "āzāda güñ dir" biçiminde yazılmıştır.

bu gice göñlüñe teskīn gerekdür

7115 işitdi şeh feraḥşād oldı ḫāmūş
gözüni ḳıldı bir dem uyḫuya ṭuş

7116 hemān dem ṣıçrayu durdı yirinden
bedīhī geldi bu şiʿr ezberinden

şiʿr-i feraḥşād

284b

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
(. _ . _/ . . _ _/ . _ . _/ . . _)

7117 beni görüñ ki firāḳıla her seḥer tā şām
ne rūḥ rāḥat olur ne dil ḳılur ārām

7118 gice gözüme çü uyḫu gelür ögüme düşer
bu nükte ki *ʿaceben li'l-muḥibbi keyfe yenām*[83]

7119 şular ki yārıla vuṣlat bulupdurur ne bilür
ki tā ne[84] resme geçer ḥasretile bu eyyām

7120 ḥabīb derdini bilmez meger ki ḫaste-i dil
esīr ḥālini añlar ki ola beste-i dām

7121 açar olur[ı]sam esrārumı ḳınar iḳlīm
yazar olurısam eşʿārumı yanar aḳlām

7122 ḥikāyetümdurur işbu şikāyetüm ṣanma
tażarruʿ ehline iderem bu ḥālümi iʿlām

7123 cefā oḫından eger cānumı ḳaçururısam
ḥelāl ḳanum aña vü baña bu dünye ḥarām

[83] "Acabā āşık ki uyku uyur, uyku āşık gözine oldı haram." sözinden kısmî iktibas.
[84] "ne" sözcüğü metinde art arda iki defa yazılmıştır.

7124 zamānuñ boyacısı çün boyadı
cihānuñ ṣaru ṭonını sevādī

7125 feraḥṣāda didiler iy dilārāy
ṭulūʿ itdi yine ol giceki ay

7126 içerü girdi gördi dāyedir bu
tamāmet ṣādiye ser-māyedür bu

7127 bile ḫilʿatlar aġır dikme ṭonlar
getürdi bile nāzük dürlü ḫonlar

7128 didi ṣāhā selām eyler nigārin
yār oldur dir ki terk itmeye yārin

285a

7129 çü baña ḥaḳ viripdür setr ü ʿiṣmet
revā mıdur baña dir bunca töhmet

7130 girü bildüñ ki ʿışḳuñdan hemānsın
velī neyçün bu deñlü bed-gümānsın

7131 zi yazuḳlar benüm ṣıdḳuma iy ṣāh
ki göñlüñden geçe biñ dürlü ikrāh

7132 umardum derdüme dermān bulasın
velī ummazıdum bühtān ḳılasın

7133 saña baş iltene bu mı ayaḳdaş
ki ṣābāṣum yirine atasın ṭaş

7134 revā mıdur benüm çoḳ yaşlaruma
içümde dürlü dürlü başlaruma

7135 revā mıdur benüm ḳan gözlerüme
ya sūzıla surīden sözlerüme

7136 revā mıdur yañaġum ṣarusına
ki nesrīnüñ dönüpdür ṣarusına

7137 revā mıdur yüregüm göynügine
ya baḫtum ıldızunuñ söynügine

7138 revā mıdur bu feryād u fiġāne
ki ṭolmışdur fiġānumdan zamāne

7139 revā mıdur benüm sevgüme iy şāh
baña ʿālemde bir sensin bir allāh

7140 revā mıdur benüm ḥasratlıġuma
biñ erden ṭoġuraḳ ʿavratlıġuma

7141 ki böyle yatluraḳ ẓann iltesin sen
urasın boynuma ẓan baltasın sen

285b

7142 götür göñlüm zihī gerd üsdine gerd
sevin cānum zihī derd üsdine derd

7143 bes andan dāya eydür iy feraḥṣād
gümān bendinden it göñliñi āzād

7144 ya senden bulısardur baḫtı ḫurşīd
ya iltiser cihāndan raḫt ḫurşīd

7145 heżārān ṭoġa ḫurşīd ay ṭaġından
ki toza sevgüñ anuñ ṭopraġından

7146 çi ger göñli senüñledür żarūret

dilerdi kim irişdüreydi ṣūret

7147 tamāmet ulularuñ ḳızları cemʿ
olupdur ol ḳalıpdur ortada şemʿ

7148 anası birle ḫatunlar tamāmet
ṣanasın bu gice ḳopdı ḳıyāmet

7149 sarāyuñ içi ṭaşı ḥaşr olupdur
ḥaşırdan fikri ḳızuñ neşr olupdur

7150 yatur aġlar anuñ gibi ḳılur āh
ki bile nāliş ider ḳaṣr u dergāh

7151 elinden gelmez adım atmaġa ol
dolanmaz sensüz anda yatmaġa ol

7152 olupdur bu iñiden deng ü ḥayrān
ḳalıpdur dün ü gündüz zār u giryān

7153 revā mı ḳazıyıp zaḫmın ṭuz ekmek
yimedük mi bir arada ṭuz ekmek

7154 cefā görmişe nişe güç ḳılursın
ölüyi kimse öldürmez bilürsin

286a

7155 feraḥşād eydür iy yār-ı vefādār
ki ḳılduñ bunca sözi fikr ü tekrār

7156 ya budur kim dilümden söz idersin
ya söz üzre bilümile gidersin

7157 aḫī ben daḫı zindān çekmişemdür
ki bir sāʿatda biñ cān çekmişemdür

7158 atamuñ ölüsini görmişemdür
ṭaġıdup taḫtı yola girmişemdür

7159 ḳo bundan gideriken batduġumı
cān oda ten deñize atduġumı

7160 ṣuya gitdi be-küllī şunca ādem
bile gitdi tamāmet māl-ı ʿālem

7161 ḳamusından biter ḳahr itdi behrām
ki vaṣlı sükkerin zehr itdi behrām

7162 girü öñdin ʿitāb anlar ḳılıpdur
ki cān ol nüktelerden yaḳılıpdur

7163 cevābı ben daḫı yazdum tamāmı
bu maʿnīce ki lafẓ itmiş nizāmī

nüktehā-yı feraḥşād be-ḫurşīd

7164 ḳoyalum bu ʿitābı vü küsüyi
açalum iki cānibden pusuyı

7165 benümle göñli bir midür nigāruñ
ki cānda ṣaḳlarıdum mihrin anuñ

7166 ḥaḳīḳat yoḳ mıdur behrāma göñli
diler mi nev-bahārum ben süheyli

286b

7167 ayaḳ baṣsun el bir eylesünler
benüm olmaġa tedbīr eylesünler

7168 vegernī ḫod iş elden gitdi zinhār
bu derde aṣṣı ḳılmaz hīç tīmār

7169 çü bu ḥaḳ sözleri żabṭ itdi dāya
girü geldügi yola gitdi dāya

7170 varup ḫurşīdile didi işitdi
tamāmet vāḳiʿin bir bir eyitdi

7171 hemān ol dünde girü verdi dāya
feraḥşāda ḫaberler virdi dāya

7172 ki şāhā kendülügüñ bil beni sen
göñülden cān idinmişem seni ben

7173 ne ṣanursañ bu işde ṣanum oldur
niçeme derdisem dermānum oldur

7174 öñümi ṣoñumı bir bir aradum
iki ʿālemde vaṣluñdur murādum

7175 ne iki on sekiz biñ ʿālemi ben
ṭapuñ ger olmaya terk itdi bil sen

7176 ayaḳ baṣ er gibi erlik demidür
ki ʿavrat didügüñ ādem kemidür

7177 elüñden geleni taḳṣīr ḳılma
dürüş sen ṭaʿcile teʿḫīr ḳılma

7178 dürişem ben daḫı güç yitdügince
dürişem tengri yardım itdügince

7179 çalap çün ḳıla lüṭfından ʿināyet
kimesne ḳahr olup ḳılmaz şikāyet

287a

7180 iki başdan göñül bir itdi bunlar
hezārān fikr ü tedbīr itdi bunlar

ṣıfat-ı rūz

7181 çü gündüz ṣaçın açdı gün yüzinden
ögüncin aldı eflāk ılduzından

7182 ḳarañulıḳ ḳamu aydına döndi
ki hindistān tamāmet çīne döndi

7183 gözin yummadı gündüz gibi ol ṣāh
giceden ṣubḥ olınca eyledi āh

7184 oḳıtdı çin seḥergāh ṣeh feraḥṣād
bir iki ketḫuḏālar bile āzād

7185 didi varuñ sözüñüz söyleñüz siz
bu ṣāhenṣāhıla baḥs eyleñüz siz

7186 ki ḳavl itmişdi ol ṣeh ben ḳulıla
beni çift ide ol ṣolmaz gülile

7187 ḥaḳıla dürlü dürlü ʿahdi vardur
vefā ḳılmaḳda ʿahde cehdi vardur

7188 anı kim ṣeh buyurdı ben getürdüm
yirine ḳamu ḳulluġı yitürdüm

7189 getürsün ṣeh daḫı ḳavlin yirine
yaraşmaz bes ki bu ḳullar yirine

7190 kemālin bulalı ṣahlıġuñ ol ḫan
kimesne bulmadı ḳavlinde noḳṣān

7191 cihāna ʿadl i dādı irdi ḫanuñ
bize ẓulm iderise buyruġ anuñ

287b

7192 bu sözi çün işitdi ol ulular
şehinşeh işigine vardı bunlar

7193 ḫaberdār oldı çün sulṭān bulardan
eyitdi gelsün ol dermān bulardan

7194 çü yol buldı sarāya girdi āzād
serīr ayaġına baş urdı āzād

7195 bilesine gelen ol ketḫuḏāla r
yir üzre baş urup ḳıldı duʿālar

7196 ki baḫtuñ pāyidār olsun hemīşe
saʿādet saña olsun yār hemīşe

7197 bezendi eylügüñle ḳamu ʿālem
düzendi dāduñıla nesl-i ādem

7198 oturdılar bular gösterdicek yir
çü ḫōn irdi yidiler oldılar sīr

7199 göñülde hīç dürlü olmaya sūz
ki anı çihrelerden görmeye göz

7200 sarāyı ḫalvet itdürdi şehinşāh
boşaldı ev bucaġı ṭoldı dergāh

7201 buları söze çekdi şeh siyāvuş
ki bile ne yüzedür gözleri ṭuş

7202 didiler şāh-ı ʿālem dāyim olġıl

cihān u cān içinde kāyim olġıl

7203 ki kāyimdür buʿālem ʿadlüñile
ki dāyimdür bu devrān beẕlüñile

7204 ṭapuñdan gelmedi ʿālemde bir iş
ki andan ire şeh göñline teşvīş

288a

7205 adıñ ẓulm adın eyle ḳıldı maḳhūr
nitekim ṣubḥ olıcaḳ ẓulmeti nūr

7206 yire baş urdı şeh kemter feraḥşād
çü sen dād issisin senden diler dād

7207 duʿādan ṣoñra eydür bendeyem şāh
ki ḳıldı ben ḳulın maḳbūl-ı dergāh

7208 sefer buyurdı gitdüm yine geldüm
atamuñ varlıġını bile aldum

7209 biraz gün rūzigāruñ aġına ben
dutuldum baġlu ḳaldum baġına ben

7210 ki ol baġıdı bana ıżṭırārī
ölüme olmışıdum intiẓārī

7211 bir elde kim iki batman demür var
nirede iḫtiyār u ḳandadur yār

7212 bu deñlü ben ḳulına red nedendür
vefā vü mihr içinde sed nedendür

7213 ayaġuma ṭolaşdısa günāhum
ṭapuñdurur girü püşt ü penāhum

7214 nite ḳıydı ʿaceb ʿahdına sulṭān
çü ḳılur bunca raġbet dīne sulṭān

7215 ʿazīz itmişiken ḫōr itmesün şāh
kişiyi ġarḳa virür ḥasret ü āh

7216 eger bu müşkile olmazsa çāre
beni ġayret ḳılısar pāre pāre

7217 revā görürse dir sulṭān-ı īrān
ki elden il çıḳa vü gövdeden cān

288b

7218 şehinşāh eydür imdi ḫoş didüñüz
ki dürler dökdüñüz sükker yidüñüz

7219 bu işde diñle imdi sen sözi ḥaḳ
kimesne ġayba ḥükm itmez meger ḥaḳ

7220 dutulduġın ne bile kimse anuñ
ki ġavrın gözleyeydük ol zamānuñ

7221 bizümle böyle ḳavl itmişidi ol
buġur üsdine geçdi ay u yıl bol

7222 ḫaber bāri işitmedük aġızdan
ki ümīd idineydük anı sizden

7223 bu kez kim geldi bu ṭūs oġlı behrām
zamānlardur ki bunda ḳıldı ārām

7224 niçe kim söz açarlardı nihānī
ḳısaldup söz uzadurdum zamānı

7225 ki sizden bileyidüm bir ḫaber ben
bulımadam ḫayālinden eṣer ben

7226 çü olduḳ ol yañadan külli nevmīd
didiler maṣlaḥatdur buña ḫurşīd

7227 dügün içinde bārī uş feraḥşād
irişdi dir ki maẓlūmam buyur dād

7228 ne ḳılam bilmezem ḥayrānam imdi
bu iki yönde sergerdānam imdi

7229 ḫoş eydürler kimüñ kim ḳızı vardur
yüreginde oñılmaz sızı vardur

7230 için ḥāli ṭanışalum bugün biz
cevābuñuz daña yarın bilesiz

289a

7231 duʿā ḳılıp ṭuruban gitdi bunlar
bu sözi bunda taḳrīr itdi bunlar

7232 feraḥşād bu ḫaberden oldı ġamgīn
yüzi zerd aġzı ḳuru gözi nemgīn

7233 ol iki kişi çün ṣāḥib-ṭalebdür
ki yārī ḳıla ṭāliʿi ʿacebdür

7234 ḫuḏāyā ben ġarībe yarıcı sen
ḳamu azmışları oñarıcı sen

müteḥayyir şoden-i siyāvuş der-miyān-ı dü kes

7235 bu yaña şeh siyāvūş-ı zamāne
ḥaḳīḳatden girü vardı gümāne

7236 bilimez ḳanḳısından döndüre yüz
ya göñlin ḳanḳışıyla eyleye düz

7237 buyurdı ketḫudālar geldi sulṭān
ṭanışdı bunlaruñla anı sulṭān

7238 ki maġrib şāhı işini bitürdi
ne diledüñse on anca getürdi

7239 bizi ḳavlümüze ṭurġurmaġ ister
ḥaḳını kendüye ṭapşurmaġ ister

7240 bugün behrāmıla söz itmiş olduḳ
ḳabūl itmeklige göz itmiş olduḳ

7241 ṭanışuñ n'eylemek n'itmek gerekdür
bu yolı nicesi gitmek gerekdür

7242 bular kim dāyimā ṣāḥib-ġaraždur
bilürsiz kim ġaraż dāyim maraždur

289b

7243 zamān çün geçdi ḳavlinden uzandı
ḳazandı gevheri her kim özendi

7244 işe kim cüst olursa iş anuñdur
kişi kim süst ola teşvīş anuñdur

7245 çü aş aġıza gele çeynemekdür
çig olan aşuñ işi ḳaynamaḳdur

7246 vire ḥaḳḳ aña daḫı ḳısmetini
şehinşāhuñ alıpdur himmetini

7247 kimi eydür feraḥşād er kişidür

ne kim ʿilm ü hüner varsa işidür

7248 anuñ fiʿlinde hīç yoḳdur bahāne
bu resme gevhere bārī bahā ne

7249 ol işde ki_ol bulundı iy güzel ḫan
ol ere ḳız n'olur virmek gerek cān

7250 bi-ḥamdi'llāh ki ʿālimdür şehinşāh
olupdur ḳamunuñ sırrından āgāh

7251 şehinşāh kimseye ḥayf itmemişdür
yañılıp egri yola gitmemişdür

7252 kimi eydür ne aña vir ne buña
ki biri alsa düşer biri buña

7253 çü şeh bunda göñül incinmesün dir
bes ikisine daḫı dinmesün dir

7254 cedel düşdi bularuñ ortasına
bu ġavġada ne şek söz örte sīne

7255 çü şeh gördi muḫālif söylenür söz
kimisi ṣu ṣavurur kimisi göz

290a

7256 buyurdı ḳāżī vü müftī dirildi
sarāya girdiler çün yol virildi

meşveret kerden-i pādişāh bā-ʿulemā

7257 ḳodı ortaya sulṭān sözlerini
ḳamu fāş itdi pinhān sözlerini

7258 çü ʿālimler bu sözden oldı āgāh

ki iki ere virmiş bir ḳızı şāh

bu ortalıḳda ḳalmış deng ü ʿāciz
birine söz virimez birine ḳız

didiler devletüñ artuḳ bilüñ çoḳ
dilüñ çerbinden olur aç göñül ṭoḳ

buña bir çāre vardur şāh-ı ʿālem
ki yidilmişdür aña bunca ādem

eger ḳız bāliġaysa ṣoruñuz siz
ikisinden ki ḳanḳısın dilersiz

aña virüñ ki anuñ dilegidür
eger behrām eger maġrib begidür

bu böyle olsa şehden kimse bilmez
kimesne loḳmasını kimse yimez

ki ṣāḥib-şerʿ böyle ḥükm idüpdür
ḳatārıla gelen yola gidipdür

muṭīʿ oldı bu söze şeh siyāvuş
sözi kesdi ḳamusı oldı ḫāmūş

ṭuruban yirlerine gitdi bunlar
bu rāżı ḳamuya fāş itdi bunlar

290b

bu ḥāli bildi behrām u feraḥṣād
ki yaʿnī şeh diler kim eyleye dād

ḳızı eline virmiş iḫtiyārı
tefekkür denizine ṭaldı varı

7270 ikisinüñ daḫı göñli ḳalaḳda
ki ḳalmış cān ayaḳları falaḳda

7271 oturmışlarıdı endīşeye ġarḳ
yürek aṣlanı andan mīşeye ġarḳ

7272 çü her biri ümīḏe ḳaldılardı
taḥayyür baḥri içre ṭaldılardı

7273 feraḥşāduñ ümīḏi bu ki ḫurşīd
be-küllī ben ḳulı ḳılmaya nevmīd

7274 çü bunca sevgü vardur aramuzda
beni raḥm etegiyle örte müzde

7275 dutayım ben ki ol behrām gürdı
eñ öñdin aḫī ben bed-nāmı gördi

7276 velī ḳorḳusı budur kim nigārin
yabana ṣalmış ola eski yārin

7277 çü olur sevgüsi ʿavratlaruñ süst
yiñi yār ele getürmiş ola cüst

7278 göñül ʿışḳum elinden almış ola
anuñ mihri evine ṣalmış ola

7279 çalap göstermesün ḳıla bizi red
bunuñ yeʾcūcına kim eyleye sed

7280 elā iy ḳādir-i perverdigārum
ṣaḳınġıl ol ḫacāletden vaḳārum

291a

ḥikāyet-i behrām

7281 bu yaña geldük ol ṭūs oġlı behrām
göñülden ṣabr gitmiş cāndan ārām

7282 ümīdi bu ki ḫurşīd-i zamāne
beni işitdi maḥbūb-ı yigāne

7283 ḳulaḳdan sevdi başdan ʿaḳlı azdı
anuñçun ṣūreti naḳşını yazdı

7284 çü gördüm ben daḫı göñlümi virdüm
şoloḳ dem cānum atdum işde geldüm

7285 hemānā diledüm virdiler anı
ne yirçip beni ne yirdiler anı

7286 bu işe ḳız degülmisseydi rāżī
başarmazdı hezārān şāh ḳāżī

7287 bes eyle olsa ben maḳbūl-ı yāram
tamāmet ḫalḳ içinde iḫtiyāram

7288 velī ḳorḳardı kim bunda gelelden
güyegülik āvāzesin çalaldan

7289 alımadum özinden bir ḫaber ben
bulımadum özinden bir eṣer ben

7290 ne göñlüm añlayu bildi ḫayālin
ne gözüm gözedü bildi cemālin

7291 benümle yārımıssa_ol yār-i cānī
belüreyidi ol yüzden nişānı

7292 żaʿīfe ʿavrat ola ʿışḳ ola bol
ne cānı var ḳavī ṣabr idesi ol

291b

7293 feraḥşādıla dirler ʿahd[i] vardur
biri biri ḳatında cehdi vardur

7294 eger eyleyise *vā ḫacletā vā*[85]
olısaram bu ben bī-çāre rüsvā

7295 bular bu fikr içinde ġarḳ u ḥayrān
bu yaña odasına geldi sulṭān

7296 didi ḳız anasına vaṣf-ı ḥālin
bu ortalıḳda olan ḳīl ü ḳālin

7297 ki ʿālimlere ṣordum ıżṭırārī
ḳız eline virüñ dir iḫtiyārı

7298 ki ḳanḳı ere ḳız olsa rāżī
ol erile ḳıya kābīni ḳāżī

7299 var imdi anuñıla sen ḫaberleş
şefāʿat diliyile ögini eş

7300 ikisinden birisine virürem
vara gör varmasa güce görürem

7301 özinüñ göñli ḳanḳısındadur bil
içini ṭaşını key cüst cū ḳıl

7302 ki aña virürüz anı göñülden
cüḏā ḳılmayavuz cānı göñülden

[85] **vā ḫacletā vā:** "Eyvah ne büyük utanç!"

7303 bize ṭaʿn itmesün düpdüz ḫaberdür
utanmasun disün şerʿī naẓardur

7304 atası vardı ḳıza açdı rāzı
ne kim işitdi didi çoġ u azı

7305 ḳız işitdi vü çāk itdi yaḳasın
beni geldüñ ki dir oda atasın

292a

7306 niçe didüm size ki er gerekmez
baña ḫod ser gerek efser gerekmez

7307 buġur kim güç idüben sen ṣorarsın
bunı bārī baña neyçün ṭanarsın

7308 ne bilürem buları ne kişidür
kişiyi kim görür ü kim işidür

7309 ne neydügin yigin anlar bilürler
ki dün gündüz bile ṣoḥbet ḳılurlar

7310 birini iḫtiyār itdükde bayıḳ
ikinsin daḫı gördi dir ḫalāyıḳ

7311 ikisin bile görmeyince dīde
ikiden birini ḳılmaz güzīde

7312 bularuñ ẕātını ben ḳanda gördüm
ṣıfātın her birinüñ kime ṣordum

7313 ki eydem fülān oġlı fülānı
ḳabūl itdüm baña cift eyleñ anı

7314 ṣınamaġa gelürsin bana yaʿnī
bir iş idüñ ki ol anda maʿnī

7315 atam ger bilmedüñse ḳandayam ben
atam her ḳandayısa andayam ben

7316 anası geldi şāha ʿarża ḳıldı
atası ne didügin ḳız bildi

7317 şehinşāh eydür imdi bilürüz biz
ki ola ol ikiden biri tekyiz[86]

7318 bu gice mühlet olsun irte yarın
oḳıyam ululları ṭañla varın

292b

7319 viribiyip aña ṣordırısaram
kime rāżī olursa göriserem

7320 anı kim il içinde ḳıla maḳbūl
olısaruz aña virmege meşġūl

7321 anası girü vardı göre ḳızın
ki yarın söyleye sözüñ temīzin

7322 bes andan n'iderise ide sulṭān
kimine derd ide kimine dermān

7323 çü ḫurşīdi bu ḳavle rāżı ḳıldı
bular ol gün daḫı ārām ḳıldı

7324 seḥer gūyendesi çün bağladı ṣaf
getürdi geldi çarḫ altun ṣulu def

[86] "temyīz" yerine sehven "tekyiz" yazılmış olmalı.

7325 ney urdı ṣubḥ bülbül başladı çeng
ḳılup durrācıla mūsiḳīye āheng

7326 çü bildiler dügüne oldı āġāz
ḳarışdı birbirine sāz u āvāz

7327 ṭonandı ol beşāretden zamāne
bezendi ḳaṣr u taḫt u tāc u ḫāne

7328 ḳaçan ẓulmet tozına nūr yaġdı
şehinşāh şād u ḫurrem taḫta aġdı

7329 buyurdı geldiler begler ulular
sarāya geldi cümle ṭoldı bunlar

7330 ʿināyet şeh feraḥşādı getürdi
bir altun kürsī ḳodılar oturdı

7331 oḳutdılar bes anda geldi behrām
daḫı bir kürside ol ḳıldı ārām

293a

7332 şeh eydür iy oturanlar ṭuranlar
ḳamuñuz key bilüñ bunlardur anlar

7333 kim ikisi daḫı bir ḳız dilerler
yüreklerin becid iki dilerler

7334 birine dilemedin virmişidüm
hünermendidi lāyıḳ görmişidüm

7335 birisi kendüden geldi dileyü
murādı şekkerine diş bileyü

7336 aña kim virdüm idi düşdi bir yol
o yolda egledi devrān anı bol

7337 ḳażāya bu birisi ivdi geldi
diledi hem ḳul oldı bunda ḳaldı

7338 bu iş üsdine oldı ḫāṭırı yig
didük bes gāyibinden ḥāżırı yig

7339 revā gördüm aña virmekligine
ıraḳdan ḳatuma dirmekligine

7340 bu iş üsdindeyikin şimdi nā-gāh
işin bitürmiş irdi geldi bu māh

7341 ikisine daḫı virmişem iḳrār
işimden ʿāciz oldum çār u nā-çār

7342 ḳamu ululları cemʿ itmişemdür
bularuñ sözüni gūş itmişemdür

7343 didiler bunda budur şerʿüñ emri
ki ṣorasız bu ḳızdan sözi ṭogrı

7344 göñülden ḳanḳısın kim ḳıla ḳız ḳayd
eri oldur ḳızuñ ger ʿamr u ger zeyd

293b

7345 bu ḥāle ḳamuñuzı nāẓır itdüm
anuñçun bu arada ḥāżır itdüm

7346 ḳamusı baş uruban ḳıldı alḳış
eyitdiler zihī buyruḳ zihī iş

7347 bu sözlerde ki yüz yüz dile geldük

hemīşe bir ḳılı yüz dile geldük

7348 ṭapuñ her maṣlaḥatda düze bir iş
aresṭo bulmaya bir ḳılca yañlış

7349 yaḳındur n’eyleriseñ her cihetden
ıraġ olmaya hergiz maṣlaḥatdan

reften-i ḳāżī be-irādet-i ḫurşīd ḥükm kerden

7350 buyurdı ḳāżiyü’l-ḳużżāta sulṭān
birer ḫādim ḳoşalar ol iki ḫan

7351 varalar ṣoralar ḳızdan bu ḥāli
ki anuñ ḳanḳısı ola ḥelāli

7352 varuban durdı ḳāżī perdeden ṭaş
didi eydüñ ḳız itsün rāżını fāş

7353 ki işitsün buyurmışdur şehinşāh
ikiden ḳanḳısını ṭaplar ol māh

7354 ki ḳılavuz anuñla özüni cift
uṣañ olmasun olsun dimege ḳıft

7355 yüzin ḫurşīd ol dem ḳıldı mestūr
bes ol ḫādimlere buyurdı destūr

7356 içerü girüben baş urdılardı
ıraḳdan boyun egip durdılardı

294a

7357 ḳamer gibi yirinden durdı ḫurşīd
yürüyü perde ṭuşa sürdi ḫurşīd

7358 büründi perde ardında oturdı

niḳābı sözi yüzinden götürdi

7359 didi iy dīn ulusı ulu ḳāżī
ki sendendür resūl ü tañrı rāżī

7360 bilürsin görmemişdür yüzümi göz
işitgil örtülü yüzden açuḳ söz

7361 dilerdüm ṭopraġa ḳanum ḳaraydum
dilemezdüm ki ben ere varaydum

7362 atam kim ḳamulara dād ider ol
ne ḳılam ben żāʿīfe güç ider bol

7363 çü lāzım eyler ayruḳ ne sözüm var
özinden döndürecek ne yüzüm var

7364 ṣorar şimdi ki ḳanḳısın gerekdür
saña sen diledügüñ yigirekdür

7365 baña yük üstine yükdür bu söz key
n'olaydı öldüreydi beni ol ḥay

7366 bu ben bī-çāre ḳanḳısın bilürven
ki eydem ben ḳabūl anı ḳılurvan

7367 ṭanuḳ ol ikisin daḫı gerekmez
ḥarāretden ne bal yirven ne bekmez

7368 ʿaceb düşvār işe uġratdı devrān
bu işe ḳalmışamdur deng ü ḥayrān

7369 hele şimdi irādet uma geldüñ
ḳamu ʿilmi ḳoduñ maʿlūma geldüñ

294b

7370 boġa ḫan bunda kim öñdin irişdi
gücile almaġa beni dürüşdi

7371 cihānı yaḳdı yıḳdı urdı dutdı
atın sürdi vü şehden oyın utdı

7372 göreydüñ nice ḳılurdı şehi māt
eger ruḫlar degülmisse iki ḳat

7373 çü nā-gāh olʿināyet kim ilāhī
irişdi elden aldı pādişāhı

7374 aḫī az iş degül iy bilgülü cān
ki bir luʿbıla māt oldı boġa ḫan

7375 ḳosun ol aġlayanı bortaranı
beni anuñ elinden ḳurtaranı

7376 sebeb bulınanı şeh nuṣretine
başın ḳoyanı sulṭān ġayretine

7377 anuñ nāmūsını sındurmayanı
boġayı yurda ısındurmayanı

7378 ḳavī ṣıdḳıla ḳıvın ḳınduranı
ʿadū taḫtını oda yanduranı

7379 ġarażsuz başınuñ terkin uranı
tümen biñ çeriye tenhā gireni

7380 hünermendi cüvān-merdi şücāʿı
bahāsuz kimsene bilmez metāʿı

7381 şehinşeh ḳız virem diyen cüvānı
ki virmişdür ḳalıñı vü nişānı

7382 şol öñ sevdügü şāhı şāh-ı ʿālem
ki kimdür bilmezem *va'llāhu aʿlem*[87]

295a

7383 girü bārī güyegü anı ḳılsun
beni ol ḫāṣ ere erzānī ḳılsun

7384 hele ol kim hünerlerde bulundı
cihān içinde adı key belürdi

7385 ḳalanın tengri bilür iy vefālu
ne bilür kimse kimdür yig ü alu

7386 düşümüz ḥāliyā ḫayra yoralum
çalapdan ne gelürse ḫoş görelüm

7387 işitdi ḳāżī vü ḫādimler anı
yaḳīne döndi bunlaruñ gümānı

7388 hemānā pādişāha irdi ḳāżī
ne söz kim geçmişidi ḥāl ü māżī

7389 göñülde ḳamusın ḳılmışdı taḥrīr
feṣāḥat birle bir bir ḳıldı taḳrīr

7390 işitdi ḳamusını ḳıldı taḥsīn
egerçi kimi şād u kimi ġamgīn

7391 hemān sāʿatda ol ṭūs oġlı behrām
ḳulaḳdan dutmadı hīç göñli ārām

[87] **va'llāhu aʿlem:** "En doğrusunu Allah bilir."

7392 utanmaḳ ḳaralıġı göñlin örtdi
ḫacālet ẓulmeti gündüzin örtdi

7393 uru ṭurdı vü gitdi ḫōr u ġamnāk
yirine vardı ḳoydı başına ḫāk

7394 bu yaña saçuladı şāh der-ḥāl
feraḥşādı ki yaʿnī sen ḳızum al

7395 çü gördiler bu remzi cümle begler
kim anda ḥāżırısa ulu begler

295b

7396 bu şāha şol ḳadar ṣaçdılar altun
ki ol altun ṣuyından oldı ceyḥūn

7397 dügün kim başladı behrām içün şāh
feraḥşāda muḳadder ḳıldı allāh

7398 işi biz gözlerüz tedbīr içinde
ne vardur bilmezüz taḳdīr içinde

7399 cem-ābād içre behrāmıçun iş var
işi maġrib şehiyçün bitüriş var

7400 bular mekr eyledi mekr eyledi ḥaḳ
ki düpdüz sernügūn oldı muʿallaḳ

7401 ḫuḏāvendā senüñdür cümle ḳudret
ne kim gözler görürse dürlü ʿibret

7402 niçeme ḫalḳuñ işi saña varmaz
girü sensüz kimesne iş başarmaz

7403 ayaġa düşse bir göynüklü muḥtāc
elin dutarsañ ola başlara tāc

7404 bu ʿālemde ne söylerseñ ʿacāyib
girü fiʿlüñ ġarāyibden ġarāyib

7405 aña kim fikr ü fehm ü ʿaḳl irişmez
anuñ vaṣfına hergiz naḳl irişmez

7406 işüm olsun teferrüc yoḳ taʿarruf
ki ʿışḳ işinde olur şom taṣarruf

7407 boşandum dünyeden bozdum ocaġum
beni sen ḳuç saña irmez ḳucaġum

7408 feraḥşād urdı şol dem ḫoş beşāret
uruldı dügüne oldı işāret

296a

7409 feraḥşād istedügin bulmışıdı
içi ṭaşı beşāret ṭolmışıdı

7410 bir iki ketḫudāsın şeh siyāvuş
didi behrāma varuñ tīz oluñ ṭuş

7411 eyidüñ göñli mülkin yaḫşı dutsun
ḳamusı ḳamusınuñ baḫşı dutsun

7412 ḥaḳīḳatdur işinde ḥaḳ yañılmaz
kişi rızḳına kişi ṭırnaḳ ılmaz

7413 eger tañrı saña çatmış olaydı
ayırmaḳlıġa kim dermān bulaydı

7414 saña ẓulm itmedügüm sen bilürsin

ḳamudan ʿadlümi rūşen bilürsin

7415 veleykin emr i taḳdīr-i ḫuḏāyī
ayırur birbirinden her cüḏāyı

7416 irişmez ʿaḳlı vü fikri kişinüñ
ki nice neyçünin bile işinüñ

7417 iki gözümsin oġlumsın ḥarīfüm
ʿazīzüm yārüm ü ḫāṣum şerīfüm

7418 bir oġlum ger olısa birisi sen
iki gözüm bilürem ikiñüz ben

7419 bizümle ġayġuya yiltenme şād ol
yavuz baḳma bu ḥāle ḫoş-nihād ol

7420 öküş ṭonlar eyü atlar aġır biz
viribidi ḳamu ṭūs oġlına tīz

7421 daḫı ḳullar ḳaravaşlar arılar
ḳamu ḳuyruḳlu ṭañsuḳ perverīler

296b

7422 viribidi öküş lüṭf itdi sulṭān
ki tā behrāmuñ ola göñli ḫandān

7423 girü hem kendünüñ ḳavmi tamāmet
dirilip didiler olġıl selāmet

7424 çü ʿömrüñ baḫtuñ ola çoġ u muḥkem
sen aya hīç ḫurşīd olmaya kem

7425 ḳılalı ʿışḳuñ odı hīç gāret
biz andan anlamaduḳ bir işāret

7426 ki ola göñli evine delīl ol
bileydük kim seni ḳıldı ḫalīl ol

7427 biregü çün olalar cāndan ayru
ki ol daḫı anuñçun ola ṣayru

7428 ḥaḳīkī olmaya ol yār-ı cānī
ki sen anı sevesin ol fülānı

7429 geçenden geç ere ġayret gerekdür
kes ol ḳızuñ sözüni dinme dek dur

7430 dilerüz kim dutasın sözlerümüz
sefer ḳıl kim açıla gözlerümüz

7431 şehinşāhdan bugün destūr alalum
yola gitmeklige meşġūl olalum

7432 ṭoludur mıṣr u şām āḫir güzel çoḳ
kime olsun diyesin kim diye yoḳ

7433 gider başdan bu sevdāyı gidelüm
niçe bir aṣṣısuz ġavġā güdelüm

7434 icāzet aldı şehden şāh behrām
şehinşāh itdi çoḳ inʿām u ikrām

297a

7435 gönüldi gitdi anlar ḳaldı bunlar
dügün şādīlıġına ṭaldı bunlar

ʿarūs giriften-i feraḥṣād

7436 feraḥṣād eyleridi ḫoş dügüni
ururdı düşmen içine dügüni

7437 ʿināyet şāhı hem ṣaġduç idindi
özüni orta anı uç idindi

7438 ne eksük varısa bitdi arada
irişdi ol iki şen-gül[88] murāda

7439 murāda irgür iy sulṭān-ı ʿālem
dükeli nā-murādı vü beni hem

7440 ḳamuya istedügin virici sen
buñalmışlara feryād irici sen

7441 çü ḫoşlaşdı āzād u dāyeyile
key ulaldı ulu ser-māyeyile

7442 çü ol dergāhda maḳbūl oldı ḳamu
duʿāya şükre meşġūl oldı ḳamu

der-vaṣf-ı ḳudretu'llāh

7443 bilüñ iy diñleyenler añlayanlar
bu ṭañsuḳ dāsitānı diñleyenler

7444 çalap bir tengridür kim ḳudreti çoḳ
oransuz ḳudretinüñ ʿibreti yoḳ

7445 hezārān yıl hezārān dilile ḳul
ki anuñ vaṣfına ḳul ola meşġūl[89]

297b

7446 şuña beñzer ki bir deryāya ādem
elin ṣundı vü oldı barmaġı nem

[88] "şen-gül" sözcüğünün altına sonradan yazılmışa benzeyen "ʿāşıḳ" kaydı düşülmüştür.
[89] Bu dizenin altına sonradan farklı kalemle yazıldığı anlaşılan "eger olsa anuñ vaṣfına meşġūl" dizesi yazılmıştır.

7447 bu deryānuñ ucı var az eger çoḳ
didügüm bir deñizdür kim dibi yoḳ

7448 hezārān biñ cihān u cān erkān
tamāmet bu deñizde deng ü ḥayrān

7449 deñizler ger olur olsa mürekkeb
yazılsa tengrinüñ vaṣfı müretteb

7450 ḳuruya ola her deryā beyābān
bulınmaya bu söze ḥadd u pāyān

7451 anuñ taḳrīrine taḥrīr irişmez
anuñ taḳdīrine tedbīr irişmez

7452 eger tedbīre her fiʿl olsadı ṭuş
ḳızını öldüreydi şeh siyāvuş

7453 ṣaḳınmaġıla ger saḳlansadı ol
feraḥşād ol deme bulmazıdı yol

7454 çeri vü zūrıla varmısa dermān
murādın bulmış olaydı boġa ḫan

7455 eger yār olsa ḫulḳ u cehdile rām
elikdürmiş olaydı yārı behrām

7456 ḥasedden civşemekden bitsedi iş
vezīri nāyibi başmazdı teşvīş

7457 uzanmaḳdan kimesne olsa nevmīḏ
ulaşmazdı feraḥşādıla ḫurşīd

7458 ḳulından gerçi tengri bilü yıġmaz
var iy ʿāḳil bu sırra bilü ṣıġmaz

298a

7459 kimüñ kim ʿışḳı yoḳdur cānı yoḳdur
anuñ kim cānı yoḳ īmānı yoḳdur

7460 ḥaḳīkī ʿışḳ eger olmazsa ḫāṣıl
mecāzī ʿışḳdan āḫir olma ġāfil

7461 ki bir nesne bu sözden ṭuyasın sen
gümānuñdan yaḳīne uyasın sen

7462 riyā çün bunda iḫlāṣuñ yolıdır
oturma er gibi yolda olı dur

7463 yalanı girçegiçün söylemek var
velī girçek yalanıçun ḳatı ʿār

7464 ḥikāyet ki bugün ben bunda düzdüm
güzel maʿnī yüzine incü dizdüm

7465 niçeme yazmışam çirḳin ü gökçek
ne bilem ben yalan mıdur ya girçek

7466 meṣeldür çün maʿānī girçegine
bize anuñ yalanı girçegi ne

7467 yalan kim ṣulḥ içündür reng eger yeng
ṣu girçekden yig ola kim ḳopa ceng

7468 bizüm maḳṣūdumuz maʿnī yüzidür
egerçi ṣūretā ṣūret sözidür

7469 çü bundan baña ṭoġdı bikr-ü maʿnī

yaraşmaz baña her ṣūretde maʿnī

7470 biraz cevher bu yüze ḫarc ḳıldum
velī dürcin göñülde derc ḳıldum

7471 ki maʿnīnüñ cemāli gösterile
ṣaçulayam anı ol cevherile

298b

7472 işidenler diye sābāş manẓūr
görenler oḳıya *nūrun ʿalā nūr*[90]

7473 eger ḥaḳdan gelür olsa tesellī
ki ḳıla göñlüme her dem tecellī

7474 ilāhī-nāmede eydem ḳalanın
sevindürem senāyīnüñ revānın

7475 neçün şād olmaya cānlar ser-ā-ser
çün ola sözlerüm naḳşum bigi ter

7476 münaḳḳaş söz olıcaḳ yoḫsa müştāḳ
iki ter bir arada olur ırmaḳ

7477 bunı böyle buyurmışdır melek-ḫū
ki nūrın arturur göñlüñ gözüñ ṣu

7478 bes ol yüzdür hemīşe saña manẓūr
ki baḳduḳca ṭola göñlüñ gözüñ nūr

7479 ḫuḏāyā ḳādirā perverdigārā
şehinşāhā ʿazīzā kirdigārā

[90] Bk. 7064. beyit

7480 dilümüz yaşmaġıl maʿnī sözinden
gözümüz ırmaġıl maʿnī yüzinden

tamām şoden-i ẖurşīd-nāme

7481 bi-ḥamdi'llāh ki bu ẖurşīd-nāme
tamām oldı elümden düşdi ẖāme

7482 bunı bir şar gibi ḳıldum ʿimāret
gözetdüm ḳanda ki varsa ẖasāret

7483 bu şehristānlıġ adı s̱ābit oldı
içi vü ṭaşı her cinsile ṭoldı

299a

7484 didügüm beyt yaʿnī türkçe evdür
çoḳ ev bir yirde şarlardan girevdür

7485 bilürsiz şehrüñ evi düz degüldür
oñatdur kimi kimi uz degüldür

7486 kimi yüksek münaḳḳaş ṭopṭolu ẖoş
kimi sāde aşacuḳ içi bomboş

7487 kiminüñ ḳapusı öñinde gülzār
kimini bürimiş çepçevre dīvār

7488 eger şehrümde vīrānum bulasız
daẖı vīrānıraḳ cānum bilesiz

7489 gözi görmezüñ özi buñlıraḳdur
sözi göynüklünüñ göynüklürekdür

7490 bozılmış türk evine ne ʿimāret
ʿimāretden gelür girü ʿimāret

7491 ṭolu gördi göñül bu şehri eşvāḳ
bes adın virdi şehristān-ı ʿuşşāḳ

7492 eger teklīfise bu ad ʿāme
laḳabdur diyeler ḫurşīd-nāme

7493 çü ʿāşıḳlar ḳamu ḥayrān gerekdür
evi göñli bigi vīrān gerekdür

7494 ilüm türkdür bilüm derkdür dilüm tat
egerçi tat diline vardurur yat

7495 veleykin rūm ilinüñ ḳavmi yik-ser
ınıġup türk dilini söyleşürler

7496 direm ben söyleşem ʿāḳil bulınca
sözi her ḳavmile dillü dilince

299b

7497 göbit dildür bu dili irdedüm çoḳ
aġaçdur yāḫu ṭaşdur leẕẕeti yoḳ

7498 ṣovuḳdur ṭadı yoḳdur ṭuzı yoḳdur
yavandur leẕẕeti vü özi yoḳdur

7499 belürmez aṣlı faṣlı yöni yoşı
bilinmez ḳanḳıdur nā-ḫoş ḫoşı

7500 ṣıġındum ḳamuṣıyla tengriye ben
ḳavī iḫlāṣumıla bī-riyā ben

7501 kitābı düzmege āġāz ḳıldum
maʿānī çarḫına pervāz ḳıldum

7502 dilüme leẕẕet irdi cān yüzinden

sözüme ṭuz ekildi cān sözinden

7503 göñül ḫarc eyledüm ü cān arıtdum
yaradan yāri ḳıldı yaz yarıtdum

7504 ser-ā-ser naẓma geldi bu ḥikāyet
egerçi maʿnīye yoḳdur nihāyet

7505 yaḫūd ṭaḳ dutalar ṣāḥib-naẓarlar
söz uzanduġına kūteh-naẓarlar

7506 varuñ iy bī-ḫaber maʿẕūrsuzduñ
bu deñlü bilüye maġrūrsuzduñ

7507 söze girse göñül yüz yüz görür göz
bulur elbetde cidd eyler söze söz

7508 sevü sözlerinüñ miṣli sücidür
ki azı öküsüne ilticidür

7509 niçe kim süciyi şaḥṣ az içem dir
ḳaçan mest olsa bilmez olduġın sīr

300a

7510 bu ʿışḳuñ sözleri daḫı hemāndur
biri yüz virse yüzi der-kemāndur

7511 kişi şerḥ eylemege bulsa çāre
olur ḳaṣdı vü meyli iḫtiṣāre

7512 diyürek gider elden iḫtiyārı
sözi taṭvīl iderler iżṭırārī

7513 ne deñlü çoḳ direseñ dir ki güldür
uzunı aṣṣıdan ḫālī degüldür

7514 eger türkī diyüp yirmezlerise
çoġından üşenüp ermezlerise

7515 ki başdan başa bu şehri göreler
teferrücgāhını bir bir ṣoralar

7516 göz irdükce güzeller göreler bikr
ki irmeye bularuñ lüṭfına fikr

7517 ġaraż ḫūbuñ cemālidür kemāli
gerek türkī ṭon olsun ger moġalī

7518 yüzinden ḫūrilerüñ berḳ ura nūr
gözi ol yüzden ola cāhilüñ kör

7519 diyeler iy ḫuḏāya pāk ü ḫallāḳ
bu şehristān degüldür illā uçmāḳ

7520 niẓāmī ḫusrev i şīrīn buyurdı
şeker yidi sözi şīrīn buyurdı

7521 çalap ḫoşnūd u şād olsun revānı
ġarīḳ-i raḥmet itsün cāvidānī

7522 ḥaḳīkī ḥikmet issi ḫoca ʿaṭṭār
maʿānī genc mest ü ol pīr-i dīndār

300b

7523 bu ālemde buyurdı ḫusrev-i küll
ki ḳamusı ḫacildür ḫusrevī gül

7524 anuñ sözi daḫı sözler şehidür
söz ehli cümle ılduz ol mehidür

7525 emīn-i dīnidi vü emced-i ṣıdḳ
maḳāmı olsun anuñ maḳʿad-ı ṣıdḳ

7526 çü musī gibi söz geldi elinden
yed-i beyżā görindi ṭat dilinden

7527 bularuñ gevherine ögrenen göz
duta mı gökce boncuḳ görmege göz

7528 temāşā eyleyen şehr-i gilānı
begenmez ol dikenlü gülsitānı

7529 benüm gülzārumı ḳılġıl temāşā
gülef yüzler göresin göz ḳamaşa

7530 budaḳ kim bunda dike başladum ben
gülin uçmaḳ gülinden aşladum ben

7531 yimişin ḳanḳı diri yise ölmez
bu yirde açılan gül belki ṣolmaz

7532 ṭaşın görüp mükedder ḳılma cānı
içindedür ṣafā vü cāvidānī

7533 ki bāġı böyle vażʿ itdi dikenler
ki dīvārı anuñ düpdüz dikenler

7534 kemişen muṣṭafālıḳ pāyine zih
didi cennet yolıdur bi'l-mekārih

7535 saʿādet ḳanḳı şaḫṣa kim ṣala ḳol
bugün anlardur uçmaḳ bāġına yol

301a

7536 gel iy cennet gülinüñ bülbüli sen
ḳoḳula bir dikenden bir güli sen

7537 sevinelüm gülelüm güllerile
terennüm ḳılalum bülbüllerile

7538 düzelüm bāġumuzı şād olalum
üzelüm gülümüz āzād olalum

7539 ṭudaḳdan ṭadalum ḳand ü nebātı
aġızdan içelüm āb-u ḥayātı

7540 revān ilinde ṭaġyīr olmayalum
dibelik dirilelüm ölmeyelüm

7541 ayaġ ardar bize her şūm u erçel
çekelüm bu ölümlü dünyeden el

7542 ölürüz ölelüm ölmezden öñdin
bu ḥāli her deġal bilmezden öñdin

7543 ne dürlü dirilelüm şol ḳafesde
ki her gün yüz ölürüz bir nefesde

7544 n'idelüm çarḫ elinden cāne geçdi
ferāġat ḫamrın iç peymāne geçdi

7545 cihānda her ne ḫoş isdeye cānuñ
ḳamusından ferāġat yigdür anuñ

7546 belāġat ger dilerseñ ol ferāġat
ferāġatdan olur sözde belāġat

7547 niçeme her bir işde bir kişi var

bu iş anuñ degüldür kim işi var

301b

7548 anuñçun iş bu işden olmadum ben
ki ʿālemden ferāġat olmadum ben

7549 niçeme pendümise irmedüm ben
ṭaġıldum kendüzümi dirmedüm ben

7550 ıraġ oldum yaḳın olsam didükce
yavı ḳıldum yarı bulsam didükce

7551 varuraḳ bir çamura çökdüm irdüm
ki deprendükce daḫı ġarḳa vardum

7552 ıraḳ menzil yol issiz yoldaşum yoḳ
bu yolda elüm alur ḳoldaşum yoḳ

7553 ne ḳılam n'eyleyem dermānde ḳaldum
ne ṣal var ne gemi ʿummānda ḳaldum

7554 meṣeldür ġarḳ olıcı kim ṣalar ḳol
dükeli çör ü çöpe yapışur ol

7555 ḳolumı çünki ṣaldum ben duʿācı
elüme girmiş oldı şiʿr aġacı

7556 aña aṣılu ḳaldum çār u nā-çār
kim idebilmezem bu derde tīmār

7557 ol aġacuñ görürven ben daḫı hem
kökini kim degüldür anca muḥkem

7558 maʿānī yaġmurından ger içe ṣu
ki bu kök ol ṣularıla duta ḫū

7559 umaruz biz ki özdeki ola berk
çü elüm ol budaġı idemez terk

7560 vegernī ten füsürde cān ḫaṭarda
nesene ḳalmamışdur mā-ḥażarda

302a

7561 bu ẕihnile ḥaḳīḳat bilürem ben
ṣanāʿat şiʿr idinmek baña ḳandan

7562 iki başdan benüm aṣlum uludur
ḳamuṣı devlet issi baḫtuludur

7563 ḳamu ʿilm issi fāḫir begleridi
selāṭīn taḫtına zīverleridi

7564 tamāmı beẕl ü fażl issi müsülmān
tamāmı ḫayr u iḥsān issi insān

7565 ḥaḳa gitdi bular eylükleriyle
ben uş ḳaldum cihānuñ yükleriyle

7566 ʿaceb ḥāldür bulardan dāyim iy yār
baña faḫr oldı benden bunlara ʿār

7567 be-her-ḥāl olmadum nevmīḏ bārī
ki nevmīḏ eylemez ümīḏvārı

7568 çalapdan ger olursa bir ʿināyet
ki ire vaḳtüme andan hidāyet

7569 ḫuḏāyā ḳamuya tevfīḳ senden
göñüller şekkine taṣdīḳ senden

7570 çü şimdi elliye yaḳlaşdı yaşum
neçün yüz dökmeye bir yumsa yaşum

7571 velī lüṭfuñ çoġından göñlüm olmaz
öküş gülmekden uş aġzum yumulmaz

7572 ümīdüm var dibelik güldüresin
ki bu dem aġlarısam güldüre sin

7573 bilürem yidi yüz seksen ṭoḳuzda
ki taḫt urmışıdı ḫurşīd öküzde

302b

7574 balıḳ ṣular yüzinde oynarıdı
ḳara deñiz dibinden ḳaynarıdı

7575 ḳoyunlar ḳuzıların ṣalmışıdı
bunuñ eyregi tercīʿ olmışıdı

7576 ṭuṭī gelmiş ṭurna gitmişidi
ebābīlüñ ḳanadı bitmişidi

7577 çiçekler başmışıdı her budaġı
ṣunardıġı ġoncasından gül ṭudaġı

7578 çü jāle lāleye lülü saçardı
ṣabā aḳ gül yüzinden çār açardı

7579 çü yaġmurın dökerdi āb-u neysān
ılan aġu bulurdı incü ʿummān

7580 tebessüm ḳılurıdı nesteren gül
terennüm düzeridi dürlü bülbül

7581 güzeller bāġ u ṣahrā ṭolmışıdı

cihānı ṣanki uçmaḳ olmışıdı

7582 her ırmaḳlar aḳar ṣankim firāvān
zümürrüt arġ içinde āb-u ḥayvān

7583 seḥer dostlarıla hem-dem demidi
gice her sırra hem-dem maḥremidi

7584 rebīʿu'l-āḫirüñ āḫiri ẓāḫir
bu ḫurşīd-nāme oldı evvel āḫir

7585 sen iy ḥaḳ kim hem āḫirsin hem evvel
beni bir ʿāleme ḳılġıl mübeddel

7586 kim anuñ evveline olmaya öñ
kimesne āḫirine bulmaya ṣoñ

303a

7587 yazanı oḳıyanı vü düzeni
irişüp bu deñizden dür süzeni

7588 ilāhī fażlıñıla yarlıġaġıl
buları raḥmetüñ birle sıġaġıl

7589 murādum bunca sözlerden duʿādur
duʿādur ol ki her derde devādur

7590 anuñçun çekmişemdür dürlü zaḫmet
diyeler cānuña şeyḫoġlı raḥmet

7591 beni her kim duʿāyıla aña ol
ḫuḏāyā lüṭf u raḥmet ḳıl aña bol

7592 eger biz ʿāṣivüz raḥmet senüñdür
ve ger biz suçluvuz mürvet senüñdür

ḥarrerehu ḥüseyin bin dāvud ġafera'llāhü lehü ve li-vālideyhi ve'l-aḥsene ileyhimā ve ileyhi ve li-sāʾiri'l müslimīne ve'l-müslimāt ve'l-müʾminīne ve'l-müʾmināt ve'l-ḥamdü li'llāhi rabbi'l-ʿālemīn[91]

taḥrīren fī evāḫiri zi'l-ḳaʿde sene i̲ṣnā ve s̲emānīne ve semān miʾe [92]

[91] "Hüseyin bin Davud tarafından düzenlenmiştir. Allah onu, anne ve babasını bağışlasın; onlara ve diğer tüm Müslüman erkek ve kadınlara ve mümin erkek ve kadınlara karşı lütufta bulunsun. Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur."

[92] "Sekiz yüz seksen iki yılında, zilkade ayının sonlarında düzenlenmiştir."

SONUÇ

XI. yüzyıldan itibaren ilk örnekleri verilmeye başlanan mesnevi, klasik edebiyatımızda uzun soluklu olayları anlatmak için çok yaygın kullanılan bir nazım şekli olmuştur. Önceleri daha çok dinî konuların işlendiği mesnevilerde zamanla din dışı konular da işlenmiştir.

XIV. yüzyılda Germiyan sahasında yetişmiş, tercüme ve telif eserleri ile Türkçenin gelişmesine büyük katkıda bulunmuş Şeyhoğlu Mustafa, edebiyatımızın en güzel aşk mesnevilerinden birisi olan Hurşîd-nâme'yi yazmıştır. Dehhânî, Gülşehrî, Hoca Mesud ve Yusuf-ı Meddah gibi Anadolulu şairler ile Attâr ve Senâî gibi İranlı şairlerden etkilenen Şeyhoğlu; Türkçeye, Arapçaya, Farsçaya, eski kültüre ve kaynaklara vâkıf bir şair olarak karşımıza çıkmaktadır. Onun bütün bu yerli ve İranlı şairlerden etkilenmeleri ve vukufiyeti, diğer eserlerine olduğu gibi Hurşîd-nâme'nin de konusuna, kahraman isimlerine ve kurgusuna yansımıştır.

Şeyhoğlu, Hurşîd-nâme'de Türkçenin elverişsizliğinden, kaba ve işlenmemiş olduğundan ve diğer diller arasında tanınmamışlığından bahsetse de eserini Türkçe yazmış ve bununla övünmüştür. Anlatımının yalınlığı, atasözleri, deyimler ve halk tabirleriyle ifadeyi güçlendirmesi ve tahkiye gücü Hurşîd-nâme'yi dönemin en başarılı mesnevilerinden biri kılmıştır.

Bu çalışmada; Hurşîd-nâme'nin Fransa Ulusal Kütüphanesi, El Yazmaları Bölümü, Türkçe 314 numaralı kayıttaki nüshası esas alınarak metin çevirisi ve nüsha incelemesi yapılmıştır.

İki bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümü, "Şeyhoğlu Mustafa ve Hurşîd-nâme'nin İncelenmesi" başlığı altındaki dört alt bölümden oluşmaktadır. Bu başlığın ilk üç bölümünde Şeyhoğlu'nun hayatı, edebî kişiliği ve eserleri tanıtılmaya çalışılmıştır. Burada ele alınan Hurşîd-nâme nüshasından hareketle şairin hayatı, edebi kişiliği ve eserleriyle ilgili çıkarımlarda bulunulmuştur. Ayrıca konu ile ilgili daha önceki çalışmalardan atıflarda bulunulmuştur. Bu konuda çok fazla yeni bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Birinci bölümün dördüncü ve en önemli kısmı "Hurşîd-nâme'nin İncelenmesi" adı altındaki başlıktır. Bu başlık da kendi içinde altı alt başlıktan oluşmuştur. Bu bölümde önce Hurşîd-nâme'nin nüsha tavsifi yapılmıştır. Adı geçen ve çalışmaya esas olan bu nüsha Hüseyin Bin

Davud tarafından 882/1478 tarihinde istinsah edilmiştir. 303 varaktan oluşan bu nüsha; harekeli nesih ile yazılmış, her sayfası çift sütunlu ve sayfalar 13 satırdan oluşmaktadır. Diğer nüshalara göre yaklaşık 311 beyit eksik olan metinde 7592 beyit vardır. Bu başlığın sonuna bir de nüsha tavsifi tablosu konulmuştur.

İkinci alt başlıkta eserin adı ve yazılış tarihi ile igili -eserden hareketle- bilgiler verilmiştir. Kahramanların adlarına izafeten "Hurşîd ü Ferahşâd" diye bilinen eserin son kısımlarında "Şehristân-ı Uşşâk" ve "Hurşîd-nâme" adlarının geçtiği görülmektedir. Yine eserden hareketle Hurşîd-nâme'nin Germiyanoğlu Süleymân Şâh için yazılmaya başlandığı fakat şahın ölümü üzerine Yıldırım Bâyezîd'e sunulduğu ve 789/1387 senesi rebīʿu'l-āḫir ayının sonlarında tamamlandığı anlaşılmaktadır. Burada dikkat çeken nokta diğer nüshalarda eserin tamamlanma ayı olarak rebiü'l-evvel ayının sonları yazılmışken çalışılan nüshada rebīʿu'l-āḫir ayının sonları yazılmıştır.

Eserin "Yazılış Sebebi" adı altındaki üçüncü alt başlıkta şairin eseri, sözden ve sanattan anlayanların ricası üzerine ve ölümünden sonra hayırla anılmak, dua edilmek ümidiyle yazdığı belirtilir.

"Hurşîd-nâme'nin Muhtevası" adı altındaki dördüncü alt başlıkta eserin Mağrib padişahının oğlu Ferahşâd ile Acem Şahı Siyâvuş'un kızı Hurşîd'in aşklarının konu alındığı belirtildikten sonra metindeki olaylar özetlenmiştir.

"Şekil Özellikleri" adı altındaki beşinci başlık kendi içinde iki alt bölümden oluşmaktadır. "Nazım Şekilleri" adı altında ilk bölümde eserin klasik mesnevi tertibine göre yazıldığı, bir mesnevide bulunması gereken hemen hemen bütün bölümlerin bulunduğu, bölümlerde kullanılan nazım türleri ve konu başlıkları belirtilmiştir. Eseri, Arap kaynaklarından rivayet ettiğini söyleyen şairin mesnevinin konu bölümündeki başlıkları Farsça isimlerden seçmesi burada dikkat çeken bir husustur. Yine bu bölümde eserin genel nazım şeklinin mesnevi olduğu, bununla beraber eserde olaylar arasına serpiştirilmiş kahramanlar ağzından söylenen 23 gazel ve 1 terci-i bent olduğu belirtilmiştir. Bu bölümün sonuna eserdeki nazım şekillerinin hangi konu başlıkları altında, hangi varakta ve beyitte olduğunu ve beyit sayılarını gösteren bir tablo eklenmiştir. "Ahenk Unsurları" adı altındaki ikinci alt bölümde eserin vezin ve kafiye yönünden incelemesi yapılmıştır. Hurşîd-nâme'nin şiirde ahengi sağlayan en önemli unsurlardan olan vezin ve kafiye yönünden oldukça zengin olduğu belitilmiştir. Hurşîd-nâme'de hezec bahrinin "mefâʿîlün / mefâʿîlün / feʿûlün" kalıbı kullanılmakla beraber eserin içine yerleştirilmiş 23 gazel ve terci-i bentte aruzun 11 farklı kalıbının kullanıldığı görülmektedir. Bu bölümün sonuna da eserde kullanılan vezinleri,

bahirleri ve bunların hangi nazım şeklinde, hangi varak ve beyitte olduğunu gösteren bir tablo eklenmiştir. Kafiye ve redif yönünden de zengin olan Hurşîd-nâme'de; şairin kafiye oluşturacak sözcük bulmada sıkıntı çekmediği hatta sözcükleri Türkçe, Arapça, Farsça ayırımına gitmeden kafiye olarak kullandığı belirtilmiştir. Bunlara metinden örnekler verilmeye çalışılmıştır. Yine metinden kafiye-i mücerrede, kafiye-i mürdefe, kafiye-i mukayyed, kafiye-i müessese ve çeşitli redif örnekleri verilmiştir.

Birinci bölümün son ve altıncı alt başlığı olan "Dil ve İmla Özellikleri" bölümünde; eserin yazıldığı ve istinsah edildiği Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini büyük ölçüde yansıttığına metinden örnekler verilmiştir. Bununla birlikte dönemin sonunda istinsah edilen eserde Batı Türkçesi özelliklerinin de görülmeye başlandığı belirtilmiştir. Bundan dolayı da metinde bazı ek ve sözcüklerin yazımında ikili kullanımın olduğu belirtilmiş ve bunlar örneklendirilmiştir. Kalınlık-incelik uyumuna genellikle bağlı kalınan eserde bazı Arapça ve Farsça sözcüklere getirilen eklerin de bu uyuma göre şekillendiği belirtilmiştir. Eserin genelinde Türkçe sözcükler ağırlıkta olarak kullanılsa da Arapça, Farsça sözcük ve terkipler de kullanılmıştır. Arapça ve Farsça sözcüklerin yazımının kaynak dillerdeki gibi olduğu; ancak bazı Farsça sözcüklerin yazımında dilimizdeki okunuşa göre harekelemeye gidildiği dikkat çeken hususlardandır. Yine şairin vezinden kaynaklı sözcükleri farklı yazımları, ses değişimleri ve dönemi yansıtan ekler bu bölümde örneklenmiştir.

Çalışmanın asıl kısmını oluşturan ikinci bölümde, önce metnin hazırlanmasında izlenen yöntem ortya konmuş ve ardından çeviri yazı (transkripsiyon) alfabesi tablosu verilmiştir. Sonra da ilgili nüsha metni, çeviri yazı (transkripsiyon) ile günümüz Latin alfabesine çevrilmiştir.

Sonuç kısmında; çalışmanın ana hatları, elde edilen bilgi ve bulgular özetlenmiştir. Sonra da çalışmada yararlanılan kaynakları gösteren bir kaynakça oluşturulmuştur.

Çalışmanın en sonuna ise ilgili nüshanın tıpkıbasımı konulmuştur.

Manzum ve mensur eserleriyle Türkçenin gelişmesine katkıda bulunmuş XIV. yy. şairi Şeyhoğlu Mustafa'nın Hurşîd-nâme mesnevisinin a.g. nüshası üzerine yapılan bu inceleme ve çeviri metin çalışması; dil ve edebiyat araştırmacıları ile kültür dünyamıza önemli katkı sunacaktır. Özellikle dijital ortamda daha önceki çalışmaların metni bulunmadığından bu çalışma önemli bir boşluğu dolduracaktır. Bunun yanında Hurşîd-nâme 'nin diğer nüshalarının da ayrı ayrı çeviri metinlerinin neşredilmesi önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

Akdoğan, Y. (1979). *Ahmedî divanı I-II, Tenkitli metin ve dil hususiyetleri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Akün, Ö. F. (1979). Şeyhoğlu. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (C. 11, ss. 481-485.), MEB Basımevi.

Ayan, H. (1979). *Şeyhoğlu Mustafa, Hurşid-nâme (Hurşîd ü Ferahşâd) [İnceleme-metin-sözlük-konu dizini]*. Atatürk Üniveristesi Yayınları.

Canpolat, M. (1995). *Ömer bin Mezîd, Mecmû'atü'n-nezâ'ir (Metin-dizin-tıpkıbasım).* Türk Dil Kurumu Yayınları.

Çelebioğlu, Â. (2018). *Türk mesnevi edebiyatı sultan ikinci Murad devri*. Dergâh Yayınları.

Devellioğlu, F. (2013). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lûgat*. Akaydın Kitabevi.

Doğan, E. (2011). *Şeyhoğlu Sadrüddin'in Kâbûs-nâme tercümesi (Metin-sözlük-dizin-notlar-tıpkıbasım).* Mavi Yayınları.

Doğan, E. (2020). *Şeyhoğlu Mustafâ Sadrüddîn*. Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü. https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyhoglu-mustafa-sadruddin

İpekten, H. (1999). *Eski Türk edebiyatı nazım şekilleri ve aruz*. Dergah Yayınları.

Kara, M. (2010). *Tasavvuf ve tarikatlar tarihi*. Dergah Yayınları.

Kartal, A. (2013). *Doğu'nun uzun hikayesi Türk edebiyatında mesnevi*. Doğu Kütüphanesi Yayınları.

Koç, M. (2007). *Germiyanoğulları beyliği'nde ilmî ve kültürel hayat*. [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Açık Erişim Adresi.

https://avesis.deu.edu.tr/arama?scope=All&q= Germiyanoğulları Beyliği'nde İlmî ve Kültürel Hayat

Korkmaz, Z. (1973). *Sadru'd-dîn Şeyhoğlu, Marzubân-nâme tercümesi (İnceleme-metin-sözlük-tıpkıbasım)*. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları.

Kur'ân-ı Kerim. (2020). Diyanet İşleri Başkanlığı. https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf

Sami, Ş. (2001). *Kamûs-ı Türkî*. Çağrı Yayınları.

Şentürk, A. (2002). *XVI. Asra kadar Anadolu sahası mesnevilerinde edebî tasvirler.* Kitabevi Yayınları.

Şeyhoğlu Mustafa (1387/1478). *Hurşid-nâme (Hurşîd ü Ferahşâd).* Fransa Ulusal Kütüphanesi.

Şükün, Z. (1984). *Farsça-Türkçe lûgat: gencinei güftar ferhengi ziya (3 Cilt Takım).* MEB Basımevi.

Ünver, İ. (1986). Mesnevî, [Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)]. *Türk Dili Dergisi, LII*(435).

Ünver, İ. (1993). Çeviriyazıda yazım birliği üzerine öneriler: *Journal of Turkish Studies, 3*(6), 1-46.

http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.449

Türk Dil Kurumu (1996). *XIII. Yüzyıldan Beri Türkiye Türkçesiyle Yazılmış Kitaplardan Toplanan Tanıklarıyla TDK Tarama Sözlüğü (8 Cilt Takım).* Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türk Dil Kurumu (t.y.). Türk Dil Kurumu Sözlükleri.

https://sozluk.gov.tr/

Yavuz, K. (2010). *Şeyhoğlu.* TDV İslâm Ansiklopedisi.

https://islamansiklopedisi.org.tr/seyhoglu

TIPKIBASIM

بسم الله الرحمن الرحيم

چو بسم الله بس الله اكبر
دیا سن قلمیا هر ایشك ابتر

قچن بشلمسه الهیله هردم
تمام ایدن کرو الله اولدرهم

اولکی الله اولیجق صوکی الله
اول ایشده قلمیا هیچ دولو کرا

کل امیدی اوکلم اول پادشاهی
کم اولدرقاموندك پشنو پناهی

تعالی الله زهی سلطان اعظم
که فعلی معتبردر قولی محکم

انك فعلینی عقل ایتمز تصور
انك فعلینه هیچ ایرمز تفکر

انك کبی اولسلطان ندر اولمخان
که درکاهنده چه طبرق چه سلطان

کهی سلطان ادر طبرا غی مطلق
کهی قیلدی کرو سلطانی طبرق

اولزکم کندزن سلطان صانرم
کرو طبرق اولیجق اوتنرلك

بس کلیار شرسلطانلغ امیدی
مقرر درکه نه اغدی نه ندی

صبا بر بوی دیرم تمن قضا سن
وزیری یوق خدادن کنخدا سن

اشینا کمسنه هرکز قرلمز
یولینه کندوامز نسز وارلمز

قمو عالملروك علمن بلندر
قمو درد لولره درمان قلندر

علیم اولدرکه علام الغیوب اولمق
رحیم اولدرکه ستار العیوب اولمق

کمنسه سرنی بلمش دکلدر
یراد ندر یرادنی بلمش دکلدر

نثا لیکنه ایرمز فهم ادراك
نیکم فکر ادرسك اندن اولیاك

جهان اندندر اول اندن معرا
قمو جان اندن اولجاندن مبرا

زمان اولوردو یوقدر زمانی
مکان اولوردو یوقدر مکانی

جهان جان یعنی اولدو ورلق
سراسر جمله عالم اطلدو ورلق

طلوع درکه مرتع کرمسدس
ولی چقدر مسدسدن مقاهس

اریدر ارتغوا کسك یوزندن
بریدر ازله وچفلق یزدن

قدیم الله ازلدرهم ابددر
بروبیکانه وردصمددر

ازل نجایسه اولدر ابدمم
نه بیش اندا وناخود بنده دکم

وگر اوکوصکوگر ایچ گرطاش — قویبردر قفنده ای قرنداش
نه حکمتدرهم اولدرهم آخر — نه رحمتدرکی باطندوظاهر
زهی اول که ایلکینک اوکی یوق — زهی آخرکه ملکینک صکی یوق
زهی ظاهرکه کرلردن طولینمز — زهی باطن که قندادرک بلنمز
زهی دریاکه عالم غرق حیران — زهی صحراکه یوقدرحدّ پایان
زهی ظاهرکه یاقندرطمردن — زهی باطن که کوزارمز نظردن
زهی وصلتکه ایرلمز دمادم — زهی خصلتکه فرقندرمسلّم
زهی رحمان که نعمتلر بغشلر — زهی سلطان که اندندرهرایشلر
زهی قدرت که یوقدن وارادرحق — زهی عبرت که قیلروارکن یوق
زهی حیران که حاصل قلدجانوش — جهان اندن قموهم طولهم بوش
نه انسنبرقرش یروارنهانی — نه یرده کوکده ثابتدرمکانی
ملکلر بواشاحیران قلبدر — فلکلرجمله سرکردان اولبدر
کناش ای یلدزلر براابر — مسخّرلردرامرینا سراسر

یدی قت کوک یدی قت یر یدی کون — یدی اقلیم یعنی ربع مسکون
یدی دور یدی اعضا یدی دور — بوهرییرینه برالله حکمدر
ولیکن یلدی بوسرّ بولنمز — اینن سرکشته درد نلار بولنمز
همان عرش العظیم لوح محفوظ — که قایم درلردن دور محفوظ
اگرچه حاکم مطلق بلکدر — ولی بوبنیته لکدن بی خبردر
نشانندن طلوتنلر زمانی — یزندن نخلوجانلرجهانی
ولیکن جان اگرتن بولمدی هم — بودریادن مکر برقطره شبنم
معرّفلرکه وردرجستجلاک — همین اقرارادرلرما عرفناک
معبّرلرکه جوهردردریاک — قموا قرارادرلرما عبدناک
بس ایرقلرنه یلدیلرقیاسلرات — اکا لایقنه قلدیلرقیاسلرات
بلودن جرنکه ازدکدی اولمه — بلوسزلکدرانده چوق بولمه
صفاتن کاردذکرلقکه روادر — ولی ذاتنده فکرلتمک خطادر
بوظاهردلده انچق ادوردر — کوکلده درلودرلودادورر

اکشدر آدم و پیر اولدی ذاتی — بو پیره پرده در باك برصفاتی
ولی هر پرده دن صاحب نظرلر — بحر لر جمله اول ذاتی کورورلر
نظر کم حق اکا اولمایه منظور — بلوك کم حق اکا ورماد هیچ نور
نظر کم حق اکا مطلق دکلدر — حقیقی اولی نظر لر حق دکلدر
شو کوز کم پرده کردی کز دکلدر — حقیقت دردی دوکم سوزدکلدر
حقیقت حق کورن کیر حقدر — بس اول نور اولمین کوز کورمه حقدر
بو نورك جذبنا کوزك اشتغل — تولوا ثم وجه الله اشتکل
اوزینی بلدران بولدران اولك — کماکم کا رکیسه کسترانولك
بوکن علم الیقین ارمدی ارنلر — یارن عین الیقین کورکورنلر
صلنسا لاجرم بوکن پرینه — دنر علم الیقین عین الیقینه
الاای جمله مخلوقك الهی — که سن سن پادشاهلر پادشاهی
عدمدن عالمی وار ایلین سن — نهانی کنج اظهار ایلین سن
یراکوکا سراسر نور اولن حق — یقینی اولمیندن دور اولن حق

کنشلر کسترورسن ذره لردن — دکن لره پرده ورسن قطره لردن
اچورن قطره یا هر دم دکن لره — اچورن بوده کن لردن بکن لره
یرودورسن یرادورسن مهیا — دکزده زورق و زورقده دریا
بزاحیران بلغ و عجز اولدی پیشه — سنك خود صنعتك لطفی همیشه
بتورندر کتورندر دورندر — دکندن کل قیادن صوسرندر
بکا شیرین کلور یولق بو افعالك — قتش ویرا اروسکر اروبالك
زهی خاصیتن اولکمز بنانك — که اولدی منبعی قندو بنانك
یه اروندك نله بو فضل احسان — قتش بردیکنك اوجنده یزکان
نه قلسون بو قتشلر یا اروله — صویا چرصوصنع ایچمن صوصمشلر
بو اشیای کرن کردی کما هی — که قاموسنه سندن الهی
ورن سنسن بوجنبشلر سببدر — سببسز نسنه یوقدر بو عجبدر
یرادورسن قرایردن یشل اوت — یشل اوندن قرامان قاندن اق سوت
قراطبرقدن اندك کسلر خاص — یشل یپرقدن ایلرسن خصلخاص

جمالی حکمتک قدرت لریدر — کمالی قدرتک عبرت لریدر

کرکسا اژدها ایلر عصای — عصا ایلر کرکسا اژدهای

که اولدور دردی ایلر نوبتیجون — که اولور دردی لدرمان دعوتیجون

کماطاهر صوی قان کسترسن — کما اودی کلستان کسترسن

کمک تختن یلیله قودورسن — کمن طبر قده پیله قودورسن

اغولا حسن وردک جان یزندن — اتانک کرمکن الدک کزندن

انک کم قویلی اوردک کولنه داغ — کروبر کولک کیله ایلدک صاغ

هم ایکی خلق خلقا بلدرسن — بوکو کولندن آنی کولکیندن

عوض وردک آخر قومدک دک — کلولا کولو کولا که کولک

کروبو ایکی سن سن قلیجی — کمن اغلایجی کیمن کلیجی

اول اغلرسه یریدر هیبتنک وار — بوکولرسه حقیدر رحمتنک وار

یلان سزبیلر اولکم فکر صغلر — که بوکرچک کولر اولکرچک اغلر

یلیجی سن ندرسک خوش ادرسن — قلیجی سن اشر اتدوک اوشادرسن

بوسردن کم مدطویلی کرطویم بن — جودیدک قولمک ظنندیم بن

بلک وردرکه هیچ یقدر یکلمق — قبول ایتمز اویندلمق کلمق

بودلدن عقل کل برلسنه سزدر — بویزدن نفس کل برخسنه کزدر

کمش مزسک بلشلک سرمسندن — یقین اولمز اراغاصر مسندن

چه کرسندن برایاقین اراق یق — ولی بزدن سکایولسه وار ارق یق

حکیم سن کرقمرسک عدل ادرسن — کریمسن یرلغرسک فضل ادرسن

صغشلرسک خلیل اولمایه معذور — بغشلرسک عزازل اولسه مغفور

خدایاسن غنی سن بزکدایز — بودرکاهی قیبت قندا کدایز

اگرچه عاصیزدر پدرکناهکار — سکا کله بوالعجب بارارمزوار

وران بزدن سکاهردم خطادر — کلن سندن بزه دایم عطادر

بزم جرم خطادر عجز نقصان — سنک فضل کرمدر لطف احسان

بکون یاد اتمدک تعنلر کدن — یارن یاد اتمکل رحمتلر کدن

فرا وان کافر مومن یرتدک — ایو یاوز نکم ممکن یرندک

حالِ نجا خوش دُتَرسِن هَرِ بِرِی — دُرَندُك هَرِ بِرِیسِنك یِرِ بِنِی

ایُونك مَحفِلی اِجماغِ كُلزار — یُورُك مَنزِلیدُر دُوزَخِ نار

بِرِندَن لُطفُك ایلَر لَرتَماشا — بِرِندَن قَهرُك ایشی وارِدِ باشا

بُوایكِیسِندَن اِمدی بِلمَزسَوُش — یُلُومُز قَنضِینا اُولسَر طُوش

جُوبِینُم فِیلمُوزَه باقُوزبِیز — یِدِی طامُوی اُودَه یاقُوزبِیز

كِروجُون رَحمَتُوكا یُوزدُناوُز — سَكِزاُوجَماغِ صَندُپدُزدُناوُز

اِلهی جُملَه مَخلُوقُك اِلهی — كُناهی جُملَه مَخلُوقُك اِلهی

سَنُك لُطفُك قَتندَه شُلَه آخِر — كِه بِردِپسُزدَكِزدُن بِراوُج كِر

اَنُك بِرقَطرَه سِی عالَملَری یُور — نَه اِستَر ظُلمَتاندَه كِم اُولا نُور

جُوسَن عَرضِ اِیدَه سِن مَحشَرده جُودی — هَمانَاشرُاُولا عِصیان وُجُودی

نَه اَكلَنسُون بِزُم شُكرانُمزدَن — بَلرُت عُفرانُكی كُفرانُمزدَن

اَگَر قُلُاُولسَاكِم سِنچ قِلَیدِی — كَرَم لَربُونجه شَهدَن كِم بُلَیدِی

وَكَر عالَمدَه یُقسِیدِی رَنجُور — عِلاجِی عِیسَنك اُولمَز دِمَشهُور

كِه زِیرا دَردِ جُوندُر جُملَه دَرمان — قَوی یُخسُل لَرُوكا فَضلُ اِحسان

مُناجاتِ قائِلدَر وَصفِ خُودُ

خُدایا بَن قُلُكدَن بِی نَوایِق — كِه بِیك دَردُم وارِ اَلبَردَن وایِق

بَشُم طاغُق كِبِی طُولُو اَلَم بُوش — اَبَق یَغلُویَرَك طَغلُو حالُم اُوش

قَوی نَفسُم اُولُو عَقلُم بِلَم سُت — اِشُم مُهمَل تَنُم كاهِل دِلُم جُست

یُزُم قارا سَچُم آغُو سُجُم بُوك — چُرُك فِكرُم یُولُم صاغُ یُنُم صُولُ

فَقیرُ وزارُ سَرگَردانُ مِسكِین — حَقیرُ وخُوارُ پُرحَیرانُ غَمگِین

كِجادَن صُبحُ اُولَنجَه اُویُقدَه — سَحَردَن كِیجَیادَك غَمُ یَكدَه

اَگَر دُنیامُ اُولا بِی باك اُولُرُون — وَگَر اُولمایَه قَیضُودَن اُولُرُون

خَطَرلَر جَمعِ خاطِرلَر طَغلِشُ — نَه چَكسُون بِرانَك كِم یُز طَغلِشُ

اَیقَدَن صَلدِی دَوران بَن فَقیری — دُشَنلارُك جُوسَن سِن دَستگیری

عِنایَت قِل بَشُم دَرشُرُ اَلُم اَلَ — جِكَر خُونُدَه دِگَر كُون اُولمَدِن حالَ

اَسیرَم نَفسِ شُومُ اِلَندَه فَریاد — خُدایا وَندَگَر مَدَن قِلغِل آزاد

بُو فَرْیَاد وَ مَه فَرْیَاد اِرْمَدْ دِلْ ... اَزَلْدَنْ قِلْدِغُكْ لُطْفِی اَبَدْ قِلْ

اَرِی جَانِ وِرْدُكْ اَوَلْ رَایِكَایِی ... كِرُو پَاكْ اَیْلَه آخِرْ جَاوِدَایِنِی

قَوِی اِنْجُمِشْمَدْرْ كَنْدُزْمَدَنْ ... سَكَا صِیغِنِمِشْمَدْرْ كَنْدُزْمَدَنْ

اَگَرْچِه جُمْلَه سَنْدَنْ قُورْقَرَایِ حَیْ ... وَلِی بَنْ كَنْدُزْمَدَنْ قُورْقَرَمْ كِی

زِرَا سَنْدَنْ بَكَا لُطْفْ كَرَمْدَرْ ... وَلِی بَنْدَنْ بَكَا جَوْرُوسِتَمْدَرْ

بَنِی بَانُمْ اَلْمَدَنْ قُورْتَرِی وَرْ ... مُبَدَّلْ قِلْدِنِی آلْ وَسِنِی وَرْ

كِه سَنْدَنْ دُرْ مُیَسَّرْ جُمْلَه مَقْصُودْ ... كَرَكْمَزْ اُولْمَزَه بَنْ بَاكِه مَعْبُودْ

قَوُ عَالَمْ لَرَه مَعْبُودْ سَنْ سِنْ ... كِه بَنْ مَذْمُومْ مَحْمُودْ سَنْ سِنْ

نَه نَازْ اِیدَمْ نِیَازْ اِیدَمْ كِیمَمْ بَنْ ... ضَعِیفَمْ كَمْتَرَمْ كَمْدَنْ كَمَمْ بَنْ

بَلِی ذَاتُمْدَه اِیكِی خَصْلَتْ اُولْدِی ... كِه طَبْعِ اُولْ خَصْلَتِیلَه وُصْلَتْ اُولْدِی

بِرِی بُوكِمْ سَوَرْوَنْ مُصْطَفَانِی ... وَلِیكِنْ بَكْلِیمَزْمْ وَفَایِی

بِرِی بُوكِمْ كُنَاهُومَه مُقِرْوَنْ ... كُنَاهَه كِیرُوبَمْ دُنْ كُنْ مُصِرْوَنْ

نِشَانْ مِهْرِ وَفَادُرْهَمْ اِطَاعَتْ ... چُو یُقْدُرْنِی وَفَایَه نَه شَفَاعَتْ

بُو اِیكِی دَرْدَه دَرْمَانْ قِلْسَنْ اِیَّ یَرْ ... كِه جَانْ دِلْ یَرْنِی دُنْسُونْ كِیمْ

كُنُدُبِی كُوكُلِی طُلْدُرْ صَفَادَنْ ... اَیْرِمَا مُصْطَفَانِی مُصْطَفَادَنْ

دَرْ نَعْتِ حَضْرَتِ رِسَالَتْ عَلَیْهِ السَّلَامْ

مُحَمَّدْ دِینْ مُحَمَّدْ جَانْ مُحَمَّدْ ... كُوكُلْ لَرْدَرْدِنَه دَرْمَانْ مُحَمَّدْ

صَفَا وُرُوشَنْ خَنْدَانْ مُحَمَّدْ ... سَلَامْ سَایِرِ سُبْحَانْ مُحَمَّدْ

اَمِینْ اِیمِنْ اَمَانْ مُحَمَّدْ ... اِمَامْ وَ مُؤْمِنِ اِیمَانْ مُحَمَّدْ

اُزِی نُودْ وِیزِی تَابَانْ مُحَمَّدْ ... كُزِی مُعْجِزْ سِزِی قُرْآنْ مُحَمَّدْ

چَلَبْدَنْ قُولْ لَرَه فَرْمَانْ مُحَمَّدْ ... دَلِیلْ وَ حُجَّتْ وَ بُرْهَانْ مُحَمَّدْ

جَمَالِی مُلْكِ بِی پَایَانْ مُحَمَّدْ ... كَمَالِی حَدِّ بِی نُقْصَانْ مُحَمَّدْ

بَشِیرْ وَ رَحْمَتِ رَحْمَانْ مُحَمَّدْ ... نَذِیرْ وَ حِدَّتِ بُرْهَانْ مُحَمَّدْ

نُبُوَّتْ تَخْتِنَه سُلْطَانْ مُحَمَّدْ ... وِلَایَتْ بَخْتِنَه پَیْمَانْ مُحَمَّدْ

فَقِیرْ وَ مَفْخَرْ وَ مَرْدَانْ مُحَمَّدْ ... غَنِی وَ مَظْهَرِ اِحْسَانْ مُحَمَّدْ

مَعَانِی كَوْهَرِ یَكْدَانْ مُحَمَّدْ ... حَقَایِقْ دُرِّ نَا عُمَّانْ مُحَمَّدْ

غریب غایر مهمان محمد — مقیم ساکن سهمان محمد
محمد در که حق بویرد لولاك — د کل میسك یر تمزدم دنا فلاك
یرادلما مشیدی یارد لمش — که آنك جان کلی علم بلمش
بو جاندن عالمك قر جشمیدر — د کالی جانلروك سر چشمیدر
اگرچه بو البشر آدم کلبدر — ولی احمد ابو الارواح اولیدر
دخی یوغدی هم عالم هم آدم — که اول جان وارمدی حقیقه اولدم
اگرچه جانله اوك اولدی اولدن — که یعنی کزلو کنجیدی اولدی ظاهر
بو کنجه خود نه آخر وارنه اول — بلا سن کربو مشکل لر اولا حل
که هر کن مصطفا نك اولی بقدر — بو نورك بو صفا نك صوکی بقدر
وکر آخر زمان پیغامبریدر — د کالی انبیانك سرورید
زهی امی که خوش سیلر فصیح اول — الفدن آدم میمدن مسیح اول
الف بکی جوطغرودر وفایه — هم اولدرهم آخر انبیایه

شریعت طاشی واچی حقیقت — طشندن اچنا ورمق طریقت
بلا ری بللو بلمك معرفت در — عجب جوهر عجب ذات صفت در
مراد ارجوهر اولا کر عرض اول — جواهردن عوارضدن غرض اول
حقیقت جان جانك مصطفادر — نشانی بی نشانك مصطفادر
انك عشقینه اولدی بو اولنلر — انکلا بولدی لر حقی بولنلر
جهانی کفر له ظلمتدن آجدی — حقك رحمتلرندن نور صچدی
صراط المستقیم اندن بلندی — بهشت کن جحیم اندن بلندی
انکون رحمة للعالمین در — انکون صادق الوعد الامین در
بلا ازلا بجیدر صفده صولدی — عجب بوکم د کلدر کندو یولدی
دریغا احمد ار یولدا قلیدی — بس اول در کاهه کم منزل بلیدی
کلشن حاصلی حق نصرتیدر — ورشده منزلی حق حضرتیدر
بیلر جمله انك محفلنده — ولیکن غیر حق بوق منزلنده
منور کوهر یدر انبیانك — مصور مظهر یدر کبریانك

چراغ اولدی بزجا جون قلدی معراج خبر ویردی سحر کم کلدی محتاج

در بیان معراج النبی علیه السلام

مکر سلطان عالم جبرئیله دیدی خاص قول کرکمز جبرئیله

قوشسون باکه تزجك مصطفادر رعادر عهدی قلمق لایق وفادر

ارشدی برزجا اوروح قدوس براق اندن دکم فهم ایلمز اوس

تمامت آلتی وکندی یه نور سلام اندی دیدی ای مصطفا طور

بوتن جسمان زهی اندن کنه قل یقا روجان جهانینه سفر قل

جمیع انبیا وحور اچماق جمالك کرمکادر جمله مشتاق

فرشتهلر سویندب قلدی رجوش که وقتك بولب اولر وقتلری خوش

چرر در جمله الدن کر کزینی که آیا غوکه سورالر بزینی

سکا خود حق ویرمش شلفدر نور که کزمزکن کرکا جنت حور

کلام برقه بکزمز برا فاك بلورم وصلنی ایردی فراقك

بحق دم عالم قدسه قدم باس یقین لق بیلکن عرش استنه باس

کشدك قاب قوسین اوقنی سن یقین اولدقده اوادنی اوقسن

چو جانك دیل اولدی حقه همراز کلاسن کندو اوزکدن کرك واز

محمد بلدی جون بو اتفاقی همانکم بندا اول نوردن براقی

ارشدی برق یکه کوکریردن ارقدر اول کدش کجمان ایردن

قومو مخلص لر اندن بولدی لر دین قومو مرسل لر اندن صردی لر دین

بلوسندن ملکلر قلدی تعلیم قلوسندن فلك لر اولدی تسلیم

ایا آیا عینه دشدی بولدی منت طغلمق تیز ارشمك لطف زینت

عطا ایردکدو اندی ترازو سزو زیر کلکو ندبیر بازو

کشدی زهره جون بولدی کشادی براکو خلق سوکو ذوق شادی

کنش قلدی فدی جون اولدی عاشق کزللك یوجلك بایلق یراشق

فدی مریخ اوکنده بولدی جون اوج ارایلق ایلغ وفتح وظفر کوج

زحل وردی جو بلدی وجد حیرت وقار وحفظ هیبت ذهن فکرت

ادادی مشتری جون بولدی فلاح وفا وصدق عدل دین اصلاح

نثار اولوب زینی آکا دیدی ز — سکر خمال عرشك پیدیلدی ز
نبیلرکه حق اشدی مشلریدی — حقك نورندن اوزن مشلریدی
بنك نورندن قاموی توکردی — از الدن نیلسون جون چوق کردی
قدم خلدا وستنا سردی محمد — علم عرش اوستنا اوردی محمد
برنش جنت وقاپوا چلمش — طلوع نوران نعمتلر صچلمش
ملایك بك بك اولا طرقودر — غلوسندن صغاجق بولمز یر
اولوعرشه سراسر دشدی غلغل — کزبزدن یاکه سیدسردی دلدل
امینی سیدی سلطان ارشدی — قمونك دردینه درمان ارشدی
بوطوقوز پرده چون کجدی اولا — هزاران سد پرده اشدی اول شاه
اوکینا کلمدی دیار باری — عنایت قلمشیدی یاره یاری
دنیده هیچ بر سینا بقمدی اولا — چوظغر ولب کلدردی الله یولا
کزی مایزاغ ایدی قصد یولندن — ایریدی ماطغی بوبرق یولندن
قوظلمان نورانی حجابنی — ارشدی کجد بلدی فتح بابی

چوسدره منتهایه اردی طالب — قوی نوری الهی اولدی غالب
طرقدی جبرئل قلدی افغان — که بوندن باکه کجماکه یوق امکان
اکر برمق ایلا رو ورم بن — قنادم قبقرایمش کورم بن
چواکدی جبرئل اندم قنادی — جهان فخری انی اندم قنادی
دیدی احمد که سن روح الامینسن — مقرب سن بك رب العالمینسن
بجون بنجاقنی قیدنده قالدك — که شمدی احترقت دیو کلدك
هزاران جان بویله بندی ناچار — سنك داغی قنادك یانسون ای یار
بجالرباش ایقی بلمز ندرسن — بویله سن فتنه قیدنم برسن
قیرمزجونك اولملی مع الله — امین سن طاشرا طور بکله درکاه
چوشاکردم سن ایکن قالمه حیران — بکا صرغلندر ایمان احسان
الهی نوره پروانه محمد — سن اولدك پرطاووسا مقید
صغنجق شهدن اوم شهپر ندرنه — سزمده سر کدر افسر ندرنه
چوروح القدس اندم قودکتدی — نیاکیم لایقیدی اردی یتدی

انك كيبى يقين اولدى حقا بله — كه ايرق قالدى اندن پيك جبرئيله
شو صورتده ديدى جبريلك زهادى — كه يرجه كوكجه پيدى برقنادى
بس اندن شيله ايرق قالدى يولده — كه برسرچه كرندى سيده اولده
جهاندن كجه چون يول بولدى انجا — ارشدى حضرتا اكلاغل انجا
نه شرح ايدم بن اول حضرت سزدن — كه سيد چقمشيدى كندوزدن
بو قربندن ازى ازدن كسلدى — بو دهشتدن سزى سزدن كسلدى
چو جاندن كجدو قالدى ارنسز — دنيه چقدن حقا بقدى اورنسز
بو درگاهدن چو خلوتكاهه يتدى — همين حق نور قالدى غيرى كتدى
نجاكم كزلرى وارن كررى — سراسر تنكريدن وارن كررى
بو هيبتدن محمد قالدى يكار — محمددن محمد اولدى يزار
چو كردى ياد اولدى قالدى لاحال — سلام اندى بلشدى ليله در حال
بو جالتدن برز كندويه كلدى — سلامين عليكن حقك الدى
خطابى ردى كه دع نفسى اچرو كال — بنملادى ايشيدو ديلكك اك

منا جانك دلا كك بنده وردر — بجون جانك بودر دندن بى خبردر
چو ايررك بكا همتلرويكى — شفاعت قل سكا امتلرويكى
يتيم اولدك يتيم اولا بديع اولك — كه اولايك عالمده شفيع اولك
فقيرا اولدك فقيرا بوعجبدر — كه عرش فرشكا صاحب طلبدر
بنم سن كر فقيرو كر كداسن — سنك ون كر كريم پادشاين
نجا امر وخطاب اولديسه حقدن — اشتدى احمد آنى حق قلقدن
دخى بنده بشر سوزى تمشدر — ملكلر اول يزا كوزى تمشدر
دلارم بولجا نوش اولنز جام — اچم بن جمله موءمن خاص اكرعام
خطاب اولديكه اى معصوم مطلق — حقك وار حقدا كر سيلمك حق
كرك سندن بكا حاجت كنزمك — كرك بندن سكا آنى بترمك
چو اول لطف اسى بولدى قرارى كلدى — همان دم مصطفى كفتارى كلدى
كه يارب امتم وردر كهنكار — بلارى فضل كيلا طامدن يار
بقرسن قاميسنك سوزنا سن — لقاكى كسترى وركوزنا سن

قونك درديني بلدك دواقلـ كرمدن قاميا حاجت رواقلـ
جهان طيرق دردي اولسون يلـ اميدمني بنا وج طبرغك بلـ
نه اكسيله بويي پايان دكزدن اكر برچپ ورا اولدا كراتن
اكر رحمت بلرسا قاموعالم بودرياية دكل برقل وجم
ددي وطردكدي قدسه بلبلـ دماغي طپطلور يحا نلاكل
دنشدا قرشلادي هر پيمبر يتاق اوكنجه يكريشب كدرلر
قنت آچب قوكروب دپدز يلنك طبرغينه سردلر يوز
قمو قدس اهل كتامش يلندن كه معنى قوخلايه جان كلندن
خذا يا اول مطهر جان حقيچون مطهر جاندغي ايمان حقيچون
انك حجي و معراجي حقيچون زوال سز تخت و ناجي حقيچون
بوطبرغي دريغ اتماكزمدن بومعنيي اراغ اتماسزمدن
كوكل جان ملك دين نوريله طلسون شفاعت جم قيلكده احمد اولسون
اري جانين خشنود ايله بندن انك خشيله باد اندرمه بندن

سلام اولسون اكا اصحابنه حق سنك خلقكجه كانك صاغشي بق

در ستايش ابوبكر صديق رضي الله عنه

خصوصا چار يارلرم وليدر ابوبكر و عمر عثمان علي در
بني آي بنلرالذي كيجدرسز اوكت يول كسترر لركر اوياسز
امير المؤمنين بوبكر صديق كه اول قلدي صدقي دين تحقيق
چو كوردي مصطفى قبضنده بو جام طلو حكمت شرابيدر دكل خام
شريعت كزينه اول قرة العين محمد يلدشي و ثاني الاثنين
هر اشده مونس و يارلرندي يارة اكر شهر اولة كرطاغ و مغارة
قدم يارى بلينا بصدى هر امر الان اغزينه لينكن بصمديلر
كر و آخرا ياغنده قدى باش زهى پير و منير احسنده باش

در نعت عمر ابن خطاب رضي الله عنه

عمر در شاه مؤمنين كنجى كه الدى دين يغيسندن اوكنجى
شريعت ايدنى و دين چرايغ شهادت شهر و اسلام بايغ

نه شهر و باغ اولاکم جور اچماق — انک نورینه اولمش جمله مشتاق
اگر اول دین شهی حق بلمیدی — محمد دین رونق بولمیدی
بزادی عدللا ایچین طاشن — اوکش باش المغیجون وردباشن
چو یاشینله صیدی یاشنی اولـ — قدی طه اوکنده باشنی اولـ
نبی دن صکن کر اولسا پیمبر — نبی ایدر عمر اولیدی بکسر

در نعت عثمان از عفان رضی الله عنه

امیر المؤمنین اوجنجی عثمان — که جمع اولدی انک صدرنده قرآن
کزین وخواجهٔ کونین ادی اولـ — کیا کولکده ذی النورین ادی اولـ
اکر حلم وحیا اولسه مصور — انک نورندن اولیدی منور
اوک آنی کندیا جذب الهی قرآن — که صکره ورد قرآن استنا کان
مکر رنک ازدی آکا صبغة الله — که قالی صبغة الله اولدی ناکاه
اک اوکدن کندی قرآنه وردی — صک اوجی جانبی قربانه وردی
جهانجون نبی نایه کرر لر — که دین اولو لرینا آل اورر لر

در نعت امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه

امیر المؤمنین در دنجی حیدر — علی بوطالب اولی شیر مهتر
یرکده تنکرنک اصلا نیدی — کوکلده مصطفانک جا نیدی
بلوده افضل الایامدی اولـ — حق اوزره حجت الاسلامدی اولـ
سخاوندم انک بیکی قویدر — که بولتلر دکزلر پر تویدر
بلادرک آل و انبا عیسیجون — دکالی قوم و اشیا عیسیجون
دکورالم سلامیلا تحیات — مکر صد قومزا اولامزیات
که بوصدقیله چون جقدم کنامم — نبی عشقینه عفو ایده الهم

در بیان تالیف کتاب

الا ای علم عقل اسی کشی سن — کرت اصلنجه هر در لو اشی سن
اکر واریسه عرفانک تمین لـ — کرک اوزن بلاسن هر بزایزلـ
که بوصحراده چق ازکندی یکلش — اولیزه دوشن اورر النادش
درستین خطاسن اول بلربولـ — که منزلده قطع ایتمش اولایولـ

اگر طغرو دلرسك صانكی سن — درست اتكل يقين ايمانكی سن
انك كم صدق يوق ايمان يقدر — حقيقت دردنك درمان يقدر
بس انك كزلری يوزكر ميسر — اگر بك باقه اول يوزكر ميسر
بكن كم سنی زين كرمايه كزلر — چق اولمه كزلر جهاندن نای كزلر
ندر داخی اميدی يارن انك — نه اشی كورسردينه دارن انك
بحمد الله كه اول طوطی الهام — بزه سزدن شكر لر فلد انعام
كه قوت بولدقدن جان دماغه — كوكل باغندن ارکسون كلاغی
يزندن ايله اچدی پرده سوز — كه برچرفنده يوزجوری كرکوز
الركم اكسكدن يوز ايلم صرف — اشيدرسزدن انجق صوتلا حرف
برنجا لرصزلر لاف اورمون — نه لاف اورمق حيا قاف اورمون
اخی كردم دمك بكلك دكلدر — يزن كرمك بكك بكلك دكلدر
كرشمكدن بلشمك بك بوشمق — بلشمقدن دخی يكرك اوشمق
قچن درنظملا كشف اندی اسرار — بويستی خوش يوردی خواجه عطار

ترا سه چيزی مبايد ز كونين — بدانستن عمل كردن شدن عين
دريغا سز مجا باتندم سوز چوق — نه قيلم چون بولدم شرحه يول يوق
قرو وصلب وسردم ترکه بكزر — ترو نازك دل اندن ارکه بكزر
بو ترکلك دينا معلوم دلدر — عبارتدن ندن محروم دلدر
رعايت قيلرسك بوندم صورت — قلر ترتيب معنيك ضرورت
چو صورت كورمسن معنی بزيلر — قوليسزاوقرا غدق يزيلر
اولاكم دوشه اول بليشه ياده — نه معنی نقص ناصورت زياده
ترا اولا طنلو سعدی سوزيكی — مليح كركلو يوسف يوزيكی
جو دلده حب اولا وجانده محبوب — اولر البته اهل اوكنده مرغوب
نكر حقدن اولا كوكلم كشادی — كه اولار است موزون هر نهادی
كچدن اكلدم كم چوق اولولر — قوسی حق قنده بخللو لر
طلب حكمته كيرندن سزلر — فصاحت سلكنه درلر درلر
انك بكی الهی خوان دكرلر — كه بنلر بك فرشته لكرلر

قلبیدور هر بری بر بحر افسون — کیم یوکوك اهل جمله مست مجنون
مسیحك کم کنش کوکی یریدور — بوسز لا غدا سیله دیریدور
که عیسی گر اولوب یری قلردی — الن چکسا کرو در حال اولردی
بولر دیر لتدکی جان ایرغالمز — بقا اولن بلکردن فان اولمز
بلارك وصفنه مشغول اولرم — قلن هر نسنه دن معزول اولرم
کلاد دور قیامت قیله دن بخت — بو وصفی حال هیچ اولمایه پردخت
تمین وطنلو نازك یار سیله — دیله جمله تنکری یار سیله
کزم کردکجه کوکلم طاشه کلدی — قوی سودا بخاری باشه کلدی
مثل وردیم دیایم اولسون فوت — که زیرا حرفم اولشدور قنده وار صوت
طن طنلو یمایجون صویا قور — انی کرسا کینجی کرکیمی یور
بو دلدن بند خی یعنی چیندم — دوشدم چوره قوزندم قیندم
که ترکی نظم ادم برخوش حکایت — عربدن نیتکم اولدی روایت
برایکی دزاری صاحب هنرلر — دکز کوکل لولر روشن کهرلر

معانی نوشادن لر سوز قیندن — امنلر حق دن معنی لیندن
بو نظمی استیا عاقل اولنلر — نقاکم می خشین بیلم اچنلر
که سنده وردوم بر خوش طبیعت — برن فهم ایلدك سوز صنیعت
اجلسون کل لر اعراضات بهادك — که بلبل لاره قاله یادکارك
کرکمز کم بویله یا کلاسن — نشانه قوکم اوقات اکلاسن
که قوینلر همیشه یاد اولورلر — روانی اکدوغنجا شاد اولورلر
بوجانم اول ثرانی نوش قلدی — یراکم قید کوکلم جوش قلدی
سجوده وردم و قلدم مناجات — که قا تکده روادر جمله حاجات

مناجات شاعر

قلك دن عاجز و حیران غمکین — اغثنا یا غیاث المستغیثین
نجا کرمز لرا کز لر ورسن — نجا دلسز لره سوز لر ودرسن
نجا جاهل لری عالم قلرسن — نجا کافر لری مسلم قلرسن
نجا یقسو للری منعم قلرسن — نجا ظالملری حاکم قلرسن

نچا ازغو نلره یول کسترسن — نچا ازلولره چوق کسترسن
نچا لر کلدی زندیق اولد صدیق — نچا لر اندی تقلید ایردی تحقیق
قرنجایه کرایدرسک تلطف — سلیمان علمنی قیلا نصرف
اگر سوری سکک بولا نوادن — یا مغزین نمرودک هوادن
نه اولابن غریب بی نوانک — که سوری سیکه کیم اول هوانک
یولینی ردّ ایله ایرمیاسن — قنادن دفع ایله قرمیاسن
بنی بوحر متمدن قلمه محروم — نه ایدم کم دکلدرسا که معلوم
حق آدیله بونظمی ایلدم نقل — درشدم ارته کیمه صرف ادب عقل
سلیمان ازره کرمقدار یقدر — قرنجادن چکرکه بودچقدر
سلیمانشاه زمانیدی که اول — اوزتدم بوکتابی دزمکا الی
که شاهیدی تمامت کرمیانک — هم اولو اغلیدی چغشدانک
کرم کابی مروّت معدنیدی — کوکلده بای همتده غنیدی
اولو شاهید لیکن هیچ درویش — سلام اوکرتمزید همچو درپیش

توا ضع لطفهم ایله قلردی — که قللر قللو غینی یا کلردی
قمونک حاجتن ساغشلریدی — همیشه یراچربا غشلریدی
سزک نقشن بلردی هرنه دنسه — ارک بخشن قریدی هرنه ینسه
خصوصا جونکه بولدن ضعیفی — که اولمشدم کجا کندن حریفی
اوزم نجادتاسن بلمزیدی — سزومک بیرن ایکی قلمزیدی
همم ایجدم اکا همطاشدم بن — نه قلسم نیلسم سا باشدم بن
نشان ودفتر ومالخزینه — چغینه بقمزیدی هم ازینه
قوسن بن قلاً بلدرمشیدی — انا کم بونلرا الدرمشیدی
سزومه شول قدرتر غیب ادردی — که سحبان سیلسه تکذیب ادردی
کتابک یاروسن یا زنجه باری — تمام اولدی اوشاهک عمرواری
اگر شاه اولر وسلطان اگر قول — کر اولو کیجی وکر بای یخسول
اجل چنکندن التمز کسنا جان — خیر لوجاندر اولکم قیله احسان
که بودورانه چنکم عمر بمز — هزاران دورانی احسان اونمز

هم آنك داخی عمرن تختن الله — اکا ورسون که سلطان اوغلی شاه

نه سلطان ابن سلطان ابن سلطان — شهنشه بایزید ابن مراد خان

که بنیاد اورلی تنکری جهانه — آنك بیکی یکت یقدیریکانه

قلیبجدن قشانر دشمنی قان — فلیبجدن بغشلر جانلر اجان

سوشدم الدرم درلر سه حقدر — که بقمقدن امان اندن ارقدر

اغل که یاغی یاغن یندرر اولی — اتا سینك چوقیون قندررا اولی

قوشهزاده لرالدنر درلر آی — قوسی همته یخشلدر اولیای

شورسمه عدللا انصاف ورسی — که چاوی دوم الندن قاچه ورسی

امین پاك آری دنلکی وار — جقیلا ایچرودن بزلکی وار

سراسر بوجهان اولورسادر — کزینه برطرودن داخی گمدر

صفاکم اندن وار عالمده یقدر — وفاکم اندن وار آدمده یقدر

کریم مروت اهل دلدر — عطاسندن بکون حاتم خجلدر

سلامی حسن خلقی جان بغشلر — تمامت درتلویه درمان بغشلر

اولوحقدن دکبدر عالی بختی — یمان در دشمنا و دوسته یخشی

شکارایزینده کرا ولا طوشی — مکر کوکاچقاکم قرتلاقوشی

انکله بنجلاین ورم قاینی — که اولارسلان کیك اولزبن آینی

سعادت یلدزشمدر بخت یارم — که آنك بیك شاه اولدی نکارم

بوقولاشلقدر احسان قلبدر — ایشیدن دنك سرگردان اولیدر

بشومه اولهما بزکونکه صلدی — کنا شایتدی ایشم باشه کلدی

خدایا اولکناشك کلکسن هم — قوقولر بشندن قلمغل کم

ارینك آتسینك همتینی — مسلمان یادشا هلر دولتینی

اکا ارزان قلغل یا الهی — که اولدر قامنك پشت پناهی

چوبلدم عزت تمکین قتنه — تمام اندم کتابی دولتنده

تمام اول وقتا ولرکم اولدیکانه — قبول ایده کورا آنی یکانه

چوآنك آدی سردفتر بلندی — ایویاور قمو مقبول اولندی

قبول اولسون دلاکی اولکیتك — که عین ارنه شیخ اوغلی اشینك

ایو تیلو اکر عیب وهنر در ... بلاری کز لمایه هنر کم ارزد
بنم فخرم شها قول اولد غمدر ... قمو عیبمله مقبول اولد غمدر
کم ارتر سن چلب عمرین بختین ... یرا اوستیندن ارزسن کوکه تختین
چو امر ایتدی خداوندی سزاوار ... همانده قلدکمتر قوله سزاغاز
که دایم شهریار و کامران باش ... تو صاحب دولتی شاه جهان باش
مبادانی چو همت افلیم رادور ... غبار رخشم زخم دولتی دور
هزاران حاجت شاه روا باد ... هزاران سال در شاهی بقا باد
جو خورشید داستانین دکلدی شاه ... اولر شیرین سزندن جمله آکاه
بیوردی آفرین هر بیتنا یوز ... جو معنی کردی بنده بیزنا یوز
چو تحسین فراوان قلد سلطان ... خداوندا خداوندان دوران
جو بر کمتر قولی ایتدم وفادار ... خداوندم سزوما جاندن اویار
غنی اولیشدم انعامیله ملا بن ... دعاجی قولیم آتاسنا بن
بنی لطفی انك یزدن کتردی ... قلوبن تربیت کوکه یتردی

چو عامیکن ایدندی بن قلی خاص ... بن اندن ایتدی کرباسی خصلخاص
دلیم یل دنیده پاینده اولسون ... جهان شهلاری اکا بنده اولسون
بکا بن شکر نعمت واجب اولدی ... بو کوکلم شه شناسی ایله طولدی
که ایلوکینه یاداش ایده بیلم ... و یا یزدن بری شکرین قیلم
المدن بوکلورانجق که مادام ... شهك مدحن دیم هر صبح و اخشام
چلپ دنسون همیشه اولاری شاد ... که شیخ اوغلین قیلا خیرله یاد
دیا یارب اکرچه خیر اشی یوق ... سنك فضلك اکشندر رحمتك چوق
امیدم وارکه مهلت ویره یزدان ... خداوندم رحیم ربه رحمان
که اوچمادن جنم قوشی قفسدن ... بشلمادن ضعیف نفسم نفسدن
تمام اولدی المده عشقنامه ... شهم آدیله ارکورم تمامه
کنش درشه دکل نفریفه محتاج ... قوشهلر بشینا اول اور رتاج
که ذاشنده خداوندی جهانم ... کریزدیله کلمز بویانم
یزی کونش کبی تابنده اولسون ... جهاندن نخیلا پاینده اولسون

شکر شیرین سزینه بنده اولسون — قو خسرو لرآ که کهتر اولسون

جهان طرد قجه طرسون دونیله — که خلقی طویرر چوق نعمتیله

امیر اعدل پاشای اعظم — عزیز النوم دستور مکرم

امام افضل و فخر الاعالی — سراج الملة شمس المعالی

جهانلندن تهی و پر هنردر — نظیری یوق ولی صاحب نظردر

امور مملکتده جون اداضط — عطارد مدخل اتسه ایلیا خط

اولوحقدن ذهی فضل عنایت — که علمی بی نهایت حلمی غایت

دونکن خدمتنی کم قلسه عادت — ایریشر بی کمان بخت سعادت

اولولر دولتنده فخر ادولر — قیوسندن دتردولت انک فر

اشیلر نور اچندان طشندن — سعادت کاندر اوغلن یشندن

بیك اولز پیر لا یکید لا بیر — یکتدر عمر لا و عقل لا پیر

کهربیکی اچی طاشی صفادر — کشکیبی اشی مهر و وفادر

درود مریادی بر سیم حق در اولجان — که سزده انجودر خاطره عمان

کزندن کرصدف لرتنك دلدر — عطا سندن بکون حاتم خجلدر

اگرچه شغل حقدر مملکتدن — بحق دم خالی اولمز مصلحتدن

غریبك پشتی مسکین لرپناهی — سعادت باغ دولت بارکاهی

نصیبی هم ازلدن قسمت اولدی — قبوسندن دعا و همتی اولدی

خفیف الروح نازك طبع خوش دل — مسلمان نفس پاك عقل کامل

جهاندهٔ دکمدهٔ یقدر بو آیین — که اولابر اراده دنیه هم دین

هدایت لرآکا کهٔ دکدی حقدن — نه کزدن بلد کسانا قلقدن

جهانی حالو حالنجا صغشلر — قویا عزت تمکین بغشلر

اشیکی طپرغی خوش کیمیادر — کدا لر یوز سرسه پادشادر

ولی در سرّ و دینی اسندر — علی در خلقی و خلقی حسندر

اشیندکچه بو عالم جمله خشنود — که یارب صوکن اوکن ایله محمود

اوکلمشدر همیشه اول وزارت — که اولادین لا دنیا عمارت

خدایا دایما معمور قلغل — حسودن دشمنن مقهور قلغل

اُرینه فتح باب اِتکل همیشه — دُعاسِن مُستجاب اِتکل همیشه
دِریغ اُولمزسه اُول قُتلو نظردن — قُلقلر طُلدرم طتلو خبردن
اَکر همّت بُوقولا صرف اِدا هم — بَن ارتم نسنه اَندن اُولیا کم
اِلهی بُوندن کر نعمت سنکدر — خدایا اَندن کر رحمت سنکدر
بَغِنده دَمبدم تازه کل اُولسُون — نِچا شیخ اُغلی کبی بُلبل اُولسُون

آغاز داستان وحکایت خرشید وخسّاد

کَلک اِی سُزبلنلر سوزدُرنلر — کِرب معنی دکیزنده یوزنلر
اِشیدُک بُو عجایب داستانی — تفرّجلک بُوندیا بُوستانی
عِنایت کر قلرسا فردِ بیچون — بُو نامه اُوجدن اُوجا اُولا مَوزون
کِه سُوزی بلدران سُیلدن اُولا — سَوانا سَودکونی صیلدن اُولا
ذِرا کم خوش بیرمشدر اُول اُستاد — دَوانی اُولسُون آنک دایما شاد
عجم مِلکنده بر سُلطان عامِل — وَریدی نفس پاک عقل کامِل
اِسکندر مِش عِراقی اِصفهانی — خُراسانی وآندن سیستانی

تَمامت کیش بَخرینیله عُمّان — اُوشاهک حُکمنه مَحکوم فرمان
انک اِنعام وعدلی وَدادی — اِلا اَیلک کتورر شهره شادی
شهیدی پارس اِقلیمنده کربُز — یدی اِقلیم اَنی سیلردی دُیدُز
اِلی فردوس اُچما عینه بکزر — طشی طاغی اِرم باغینه بکزر
اَنادن شاهدی سُلطان سیاوُش — طُغالی دولتیدی طالعا طوش
اُکش خاتونلری واریدکی خوب — اَرادن بیرنی قلمشدی محبوب
اکرچه جُمله آنک یاریسیدی — وَلی اُول قامدن یارا ریدی
خطا سُلطانینک قیزی عِیش اُولماه — سوب لمش اَنی مِهر یله اُول شاه
اِنردی دَمبدم سُلطان سُجوده — کِه بُوندن کاله بُرا غُنن وجوده
کِه بُرکجه عُطارد آی قُدی — کُنش اُول دَیر نشدن دَلوه دُشدی
همان دم حامله قالدی بُوخاتون — بیردی اُستنه صَحدیلن اَلتون
دِدی سندن کرا غلنجوق کریدم — انک شکر انسی جانم وریدم
طُقز آی اُولدی طغدی بر کُل قز — کِه بر کز کرمکا بک دکل قز

وُجُودِ يلَه جِهَانْ طُلْدِى نَنَادَنْ كُنُشْدُرْ دِيسِنْ طُغْدِى اَنَادَنْ

قَاشُ كُزْلَرِى يُوزِنْ كُرَانُكْ كُنُشْدُرْ دِيرِسَكْ يُوزِنْ كُرَانُكْ

صَنَاسِنْ فِتْنَه دُرْ اَيْخُوبِرَوْرِمْشْ قَتِيشِنِى كُلَكَه لِكْ اُوسْتِينَه كَرِمْشْ

كُزُلْ قُوپَاسِ بَلَاوْچِهْرَه سِنْدَنْ مَلَكْ شَنِى لِلّٰه اِيدَرْ بَهْرَه سِنْدَنْ

چُو يُوزِنْدَنْ كُنُشْ دُشْدِى اُنَانُو اَدِينِى قُودِلَرْ خُرْشِيدْ بَانُو

پِرِنْدِى قِرِجُونْ سُلْطَانِ سِيَاوُشْ اَكَا اُمْدُوغِ نَسْنَه كُلْدِى طُوشْ

آمَلَنِ مُنَجِّمَانِ پِيشِ سُلْطَانْ

مُنَجِّمْ لَرْدِيلَپْ بِرْ اَرَايَه كِه سَيَّارَاتْ اُونْ بُرْجِ بِرَارَايَه

كِه قَنْقِى بُرْجَه كُلْدِى قَنْقِى اِلْدُزْ نَه حُكْمْ اِيدَرْ نَرَسَمَه كُسْنَرْ يُوزْ

بُلُبْ عَرْضْ اَيْلَدِيلَرْ شَهْرِيَارَه كِه شَاهَا اُولْدِ بُورَازْ آشِكَارَه

قِرَا اَلْتِنْ يِدِى كُنْ كِى خَطَرْ وَارْ اُلَا اُولْمَزْسَه حَقْ دُرْلُو خَبَرْ وَارْ

فِرَاسْتْلُو اُولَا وُجُسْتْ زِيرَكْ نِى اِيشْتِسَه اُوكْرَانَه تِزِيرَكْ

شُورَسْمَه كَامِلْ اُولَا حُسْنِ خُلُقِى كِه وَصْفِيلَه كِرِفْتَارَايِدَه خَلْقِى

جَمَالِنْ كُورَنُكْ كِيدَه مَجَالِى خَيَالِنْ صُورَتُكْ قَالْمَايَه حَالِى

كَمَالْ يُوزِنَه بَقْسَه قِيلَه بِيهُوشْ طَشَاسُنْ سِيلَرِيسَا اَيْلِيَا جُوشْ

وَلِيكِنْ طُولِحَقْ اُونْ اَلْتِ يَاشِى اَكَا قَصْدِ اِيدَه لَرْكِمْ كِيدَه بَاشِى

اَكَرْ اَنْدَنْ دَخِى بُولَا خَلَاصِى اُولَا بُرْجِ كِشِى سُلْطَانَه عَاصِى

چِرِيلَرْ كِيرَه بُوَاقْلِيمُ كَاجُقْ كِه پَايَانِى وُجُودِى وَاجِبُقْ

بُوقِزَا وُجُدَنْ اُولَا مُشْكِلْ اِشْلَرْ كِه اَوَّلْ مُشْكِلْ لَرَه قُويمَايَه دِشْلَرْ

حَقِيقَتْ تَخْتُكَا قَصْدِ اِيدَه يَاغِى يَه آلَا يَا اُوجُنْ يَا صَا اَيَاغِى

يَقَالَرْ شَهْرِ كُوبِنِى مَحَابَه بُوشَهْرُكْ بِيرِ سِنِى وَارَا خَرَابَه

اَكَرْ قُوتِلَرِيسَا بُوبَغِيدَنْ وِلَايَتْ يِكْرَكْ اُولَا بَابَغِيدَنْ

يِمَاكْ وَاچِمَكْ اُولَه عِيشْ شَادِى شَهَنْشَه بُويُرَانِى دَادَه دَادِى

كُرِينَنْ بُودُرُ اِى سُلْطَانِ عَالَمْ يَكِينِى تَنْكِرِ بِيلُرْ بِلَمَزْ آدَمْ

هَزَارَانْ عَقْلِ كُلْ اِيشْنِدَه حَيْرَانْ هَزَارَانْ خِضْرِ مُوسَى اَنْدَه نَادَانْ

بِلَنْ بِلَمَزْ لِكِنْ بِيلُرْ دَخِى هِيچْ قَلَنْ قَلَمَزْ لِغَنْ قِيلُرْ دَخِى هِيچْ

مَلُولُ اُولدِی قَنِی سُلطَانِ سِیاوُش — طَغَندِ خَلقِ شُولِ سَاغَندَه چَاوُش
طُرُب کِردِی سَرَایِه بَکزِی صَارُو — نَه اُولا بِیلمَز بُودَرده دَارُو
جُونَاکَاه بَقدِ کُردِی شَاهِ خَاتُون — کِه یَاقُو تِیکَن اُولمِش بَکزِ اَلتُون
یُرَاکِینَه بِرَآغُو کَارِ قَلمِش — کِه بَشدَن آیغَا اَفکَارِ قَلمِش
دِدِی خَاتُون کِه اِی سُلطَانِ اَعظَم — نَدَن کَلدِی مُبَارَک کُو کُلکَاغَم
نَدُر بُونَا مَلَالَت دُر بِیرُ غِل — اَگَر قَایُورسِی اُولسَه قَیرُ غِیل
کِه سُلطَانلَر قُو غَمکِین یَرشَمَز — بُلَردَه خِشمِلَه هَم کِین یَرشَمَز
دِدِی خَاتُونَه سُلطَانِ اِی دِلَارَام — نِجَا دُتسُون بُوکُن جَانِ دِلَ آرَام
بُوقِیزُک سَر نِبشِنِ وَارمِش پِیچ — بُنُک اُوجِندَن اُولمِش وَارلِغُم هِیچ
مُنَجَّم لَر نِکَم عَرض اَیلَه دِیدِی — اَنِی خَاتُونَه سُلطَان اَیلَه دِیدِی
دِدِی وُکزِ لَر نِدَن یَاشلَر فِندِی — اِشتِدِی قِیزَ اَنَاسِی عَقلِ کِندِی
جُو خَاتُون بِلدِ سُلطَانُک ضَمِیرِن — یُغُردِی فِکرِ لَه حِیلَه خَمِیرِن
دِدِی شَاهَا کِه یُچُون غَم یَاسِن — گَرَک قَیغُوسِی کُو کُلکَدَن یُوَاسِن

هَزَارَان قِیز یَا خُود قِیزَ اَنَاسِی — جِهَانَه کَلمَدِی وُیُق صَنَاسِی
یِچَا بِر جُنبَه لَارِی قِیلمُ چَاک — یُچُودَم پَادِشَاه اُولمَجَه غَمنَاک
اِچکَدَه بُونجَه یِل تَشوِیش اُولمَجَه — صُک اُوجِی بِیزَه بِر ضَرب اِش اُولمَجَه
نَه جَانِی وَار بِیرُ دَن اَیلسُون لَر — شَهرِدَه اُولدِ دِیو سُیلسُون لَر
اُکُش بِیلدُ نِیدَه بَاشُک صَع اُولسُون — بِرِینَه اَرزُورَا تَکرِی قِز اُلسُون
دِدِی خَاتُونَه سُلطَانِ اِی نِگَارُم — وَفَادَارُومُ یَارُم غَمکُسَارُم
بُونَادِر سُز لَرِی کِم سَن بِیرُدُک — بَنُم قَیغُومِ بِیدُک هَم قَیرُدُک
یُدُک کُو کُلمَدَه کِی چَرکِی تَمَامَت — هَمِیشَه دُنِیدَه اُولغِل سَلَامَت
چُو بُوقِز فِتنَه یِمِش بِتدُکِی یِک — اِشَا کَلمَز عَیَالُک کِندکِی یِک
نَجُون بِسلَایَه کِیشِی کَنج اِیلَه نِی — کِه اُولَلدُ قجَه اَندَن قُورقَه جَانِی
نِجَا کِم اُوسَن سَن بَاکَه مَحرَم — بِزِ اِیکِیسَا اُغُل قِز اُولمَیَا کَم
بِزِیرَک دُت بُنُک تَدبِیرِن اَیلَه — چُو بِزِ جَارَه وَرَدُر بِیرِن اَیلَه
دِدِی خَاتُون کِه اِی شَاهِ زَمَانَه — اُوتُرسَن تَختُک اُوزرَه شَادِ مَانَه

انك در حال ايشنى بيترم بن — نجاكم بولدى ميسا بيترم بن — مكر خاتونك الك اغلايدى — انكجون جان اچنده جانيدى
دياريم دايه لر آمز مسونلر — دخى اغزينه سود طمز مسونلر — قرزدى دايسن در اول نكارن — بكا بر چاره ات بوكون يارن
غلاجون بولميا كيده حياتى — انك جانى شهك اولسون زكاتى — كه بن حاشاكه بر يكلش سز يله — قيم خرشيده وچرخم بزيله
سوندى اولدى شاهك خاطرى شاد — دكالى قيغولردن اولدى آزاد — كم اينانه منجم لر سراسر — كنا شادر لريسا نحس اكبر
طروكلدى وقلدى تخته عزى — اولو بكلردن دللدى قوردى بزمى — كه بن كرمايه ون خرشيد بزدم — كزوما قاركو اولا بو عالم
جوكردى يلر كه شاهك كوكل اخرم — بلرده قلدى بزذره جه غم — دده دايه قرا واشك ون اوش — كتور بر خادموكى سن بكا قوش
كوكل آچلدو اچلدى كاسه — فرح كلدى يرينه كتدى تاسه — كه كوكلى آچيق اولا كوزيملو — دخى اسرار ملكده اغملو
شه اندم شاد كام بوندم خاتون — بوغصادن يراكى طپطلو خون — يروياكم بوشهر سربسر بز — آرايالم بزايكى دربدر تين
صتشدى دردكم درمان بولنمز — دكيزه طالدكم پايان بولنمز — شيذبر كنج اولوسينى لاوز — الاوز سزلا بوندم كلاوز
شهما اول قيزچون اولدديالر — كه كورنمز اكى عالم كزينه — نراده بو يروريسا قيالر
سوندورا وز آنك حضمنى بيز — رهاكرمايه كم كمسه اليه — وكرنى حيف اولاكم اوله بوقيز
آنى صقلا يوز بزبرارا ده — كزى بكزر طلسم كندكنجه — سليمان بولمايه كرارا ده
كه زيرا بكزمزدى هيچ كنجه — بكندى دانيك فكرين خاتون — ددى يوزوك سوزك خوب موزون
كه تانى كل جانيدى صناسن — ملكلردن نشانيدى صناسن

بِرْ اُوكَتْ خَادِمَه بُويُرْدِى دَرْحَالْ — اَكَا عَرْضْ اَيْلَدِيكِمْ بِنَجَهْ حَالْ
دِدِى اُوشْ دَايَه سَانْكَلَه بِلَادُرْ — صَوَاكُورْكْ بَشْمَدَنْ بِرْ بَلَادُرْ
بِكْ اَلْنُونْ صَيْدِ وِرْدِيكِمْ وَرَالَرْ — اَلَالَرْ آنِ وُ بُويِنِى وِرَالَرْ
كَزُوبَنْ يُورِدِيلَرْ شَهْرْ اِچِنْدَه — سُنَادِيلَرْ قَدِيلَرْ دَهْرْ اِچِنْدَه
اَرَايُو آرِيُو بُولْدِيلَرْ اَنِي — چُوخَاتُونْ كُرْدِ وُشَادْ اُولَدِ جَانِي
اُكُشْ وِرْدِى اُلُو اِسِينَه خَاتُونْ — اَعِزْ بِزْلَا رُوطُولُو كَخَه اَلْتُونْ
دِدِى اِى دَايَه بَغْرُمْ پَارَه سِى سِنْ — دُكَالِى مُشْكِلْ اِيشْكْ چَارَه سِى سِنْ
كِرُوبُو اِيشْمُونَ بَلَلُو بَابِقْ — كُرْتْ بِرْسَنْدَنْ اَرْتُقْ وَرْمْ لَايِقْ
كَرَكْ سَنْ صَقَلْيَاسِنْ بِسَلْيَاسِنْ — كَرَمْدَنْ بُوسُزُومِى اَسَلْيَاسِنْ
كِرُوخَادِمْ بُوَاشْدَه اِيشْكْ اُولْسُونْ — بُوقِزْكْ پَرْوَرِيشِى اِيشْكْ اُولْسُونْ
كِمْسَنَه سِنْ مَدَنْ بُوكِجَه زِنْهَارْ — اَلْ اَنِى خَادِمِيلَا قَلْعَيَا وَارْ
نَكِمْ حَاصِلْ اُولُرْسَه بِرْاَرَادَه — سِزَا يِلْدَنْ يِلَا اُولْسُونْ زَوَادَه
سِزِكْدُرْسِينَه وِرْدُمْ بُوقَرِى نَنْ — كُرَاسِنْ بِنَجَه دُنْدُوغُمْ سِزِى نَنْ

بُوَاشْدَه كَرَاُولُرْسَه يَارْ خَادِمْ — هَمْ اُولْسُونْ قَلْعَيَا دِزْدَارْ خَادِمْ
بَشْ اُورْدِى خَادِمُ وَارْدِ نَجَه دَايَه — دِدِيلَرْدَوْلَتْكَدَرْ بِيزَه سَايَه
كِه بُوقَلْوغْ بِزْمِنَنْ بِلُورْ — اَلُومْزْدَنْ كَلَنْ جَهْدِى قِلُورْ
سَعَادَتْ دُرْ بِزَه بُوشَاهْزَادَه — كِه تَنْكْرِى عُمْرِنِى قِلْسُونْ كُشَادَه
چُوايِرْشِدِى كِجَاوُكِنْدِ كُنْدُزْ — اَلُبْ خُرْشِيدِ كِنْدِيلَرْ بُلَرْ يُوزْ
اُوخَاتُونْكْ وَرِيدِى بِزْ حِصَارِى — قُلِيدِى قَلْعَنْكْ اِچِنْدَه وَارِي
شَهْ اُولْ كِيجَا كِه آنِى كُرْمِشِيدِى — هَمْ آنِى دَاخِى اَنْدَه وَرْمِشِيدِي
يُجَا يِرْدَايِدِى شَهْرَه يَقِينْ جَقْ — شَرَاوُحِنْدَنْ كُرِيزْدِى يَقِينْ جَقْ
اُورَانْسُزْ يُكْسِكِيدِى بُرْجِ آنْكْ — قِيَاسْ اِتْ اِشْبُوسُزْدَه يُقْ كُمَانْكْ
اِكِى يِلْ قُشْ اَكَرْ پَرْوَازْ اُورِيدِى — بَدَنْلَارِنْ قِيَاسِيلَه كُرِيدِى
اَدِنْ صُورَا رِسَكْ دَارُلْمُلَكْ دُنْ — كُرَنْ اَيْدُرْ كِه دُرْدُنْجِى فَلَكْ دُنْ
نَجُونْ دَارُلْمُلَكْ اُولْمَايَه نَامِي — چُوشَهْ قِيزِنْكْ اُولِيسَرْ مَقَامِي
اَكَرْ دُرْدُنْجِ قَتْ كُوكْ اُولْمِيدِى — فَلَكْ خُرْشِيدِ اَنْدَه صَاْلْمِيدِى

نچاکم انده در خرشید وارم بن آکا ایدرم جرخ چهارم
صباح اولنجه کردیلر حصاره بورازی قلمدیلر آشکاره
کجا کندن اول اراده قلرلر انی بسلامکا مشغول اولرلر
گرک قپلایه بدر آیی چغیلا گرک دوتاکناشی باالچغیلا
نه قاوا ایچنده اولدی اود پنهان نه محکم حقه اولدی مشکه زندان

حکایت خاتون

چوکندردی قزن خاتون اکارو اتورب بشلدی ایشن اوکارو
کجا خاتون قتینا کردی سلطان الا رو ورد خاتون شاد خندان
دیدی شاهاجهان درد قجه طرغل قزاولدی یزده قوسنلر بیرغل
سویندی شاه دندی کوکل آرام دیدی طکلا درلسون خاصلا عام
چقرسونلر انی ترتیبله خوش فلان یرده قوسنلر تربیا طوش
بیوردی خاتونه شه اولقدر که یوزکن طاشدانی الی حمالر
چوکجه زلف مشکین ساچوپدی کنش نوری قراکولیغه قچدی

صباحین شهر اچنده بللو اولدی که سلطانک بوکجه قیز الدی
دیللدی جمله بکلاروالولر عزا قلما غجون سلطانه بولر
اولولر باشنا پوشی صرندی خنونلر جمله کوک سرینه اردی
انی تعظیمله کمدیلر انده یراتلر قنده وخرشید قنده
نه وار آی ایلدیسه تاجنی کوک همیشه پیر خرشید اولر کوک
طغلدی خلق کردی آوناشاه یوکی کوهیدی صنکم قلمدی کاه
برکدی اول اکینک غصه لاردی صک اوجی دفتر اولدی قصه لردی
قچن کرآوه کشه شه سیاوش همان خاتون وریر یدچاوش
کتوردیو خرشیدی کوردی اپوبن یوزنه یوزن اوردی
چوبیشنجی تشینا اردی خرشید بکندی ای انی واوکد خرشید
نه کاوعاقل اولسا کمسنا جت اولردی یوزنی کردی کدم سست
طماغی جمله رنجورک شفاسی یکاغدنیه اهلینک صفاسی
قشی کوردی قوخلقه بلاج شکر سوزی بلاجینک علاجی

لعلدن مطلق اغزی میم اولپدر — سچی قویرم مشکدن جیم اولپدر
یزینك صفحسنده کور صفاتی — اوقیز یوسفك حسن برایتی
اگر قلدردیسك قیل یارار — ولیکن انجلکدن قیل یارار
اوزی کبی الاگی عقللو — یمن باقشلو لیکن یخشی حوللو
سکت پیراغ دمزنلو خدنکی — کهاورسا ایندردی اوجکی
قوق پیراغ بیکی صارلزدی — بوین کورانك اوکی الزدی
چویلی عمرنك اون دردنه یتدی — بلوسی قوشنك قانادی بتدی
بلورب وار دی عار قلوز نشانی — ظریف اولاسینی سیزدردی جانی
دیدی ای دایه سوزم وار سنکله — بن ایدی ویریم سن بر بن اکله
نجون ایرویم اتمدن انمدن — ندن ردایلدیلز بان نمدن
نجون پنهانم اشبو قلعده بن — ندن خلوندم بسلز سن بنی سن
نجون یوردکالی آشکاره — ندن تلدم قیدلز بیزی حصاره
نجون اوینارواغلنلار قزلر — ندن دربیز خادم بویله کزلر

نجون آنا مه دن دلی ورزلر — ندن قورقویله کیروکلرلر
نجون کرمادم آتامك یزینه — ندن ندر بلمزم کمدر اوزینه
نجون بغلاره هردم ورمزینز — ندن کندز اولیجق ازمزینز
نجون بان کشدن صافزین — ندن کولکاکه یندك یافزین
کمدن قلینم مشکل لم حل — سن الماسیله معنی کوهرن دل
بنك عقلینه حیران قلدی دایه — جواب اتماکه عاجز اولدی دایه
اوکنده دیدای احسند ساباش — بلوکافکرکاساکا اوزن یاش
دخی بیش یاشر یکدز بوفکری — اکر اون یاشریسه نوله ذکری
عجبا دردیم کم اینه بو — نه یالان سیلیم کرجك صنابو
دیدی خرشیده دایه ای حیاسز — نه سوزکدرسنك بوسیلماسز
اولسلطان قوی کارك بیشه — قولمز همنشینه ومم ایشه
دخی خاتون اولوك بودر تیزی — هراوختن کم بولر طوغوره قیزی
کوکدرکندلردن آیرالر — قومخلوق کزندن آیرالر

طورا بریالکز یرده اولالا ‌ ‌ ‌ ندایه کوره یوزینی نه لالا

قچن اون التی یاشینه ایریشا ‌ ‌ ‌ اتا سیله انا سیله کریشه

بس اندن دوزلر کوکلک سرایی ‌ ‌ ‌ که اندن طوره هر یللر مرایی

تا اکادک که کیروبر الوشاه ‌ ‌ ‌ بوقیزک ورلغندن اوله آکاه

دلایاوالا ایدینه خاتون ‌ ‌ ‌ جهان ایچنده بودور رسم قانون

حکایت بودر ای خوب زمانه ‌ ‌ ‌ وکرکینی نه خطاور نه بهانه

اشتدی بوسری خرشید بانو ‌ ‌ ‌ جوابی شیله فکر اندی اوتانو

دیدی ای دایه گرچه شک دکلدر ‌ ‌ ‌ که بودیدکلرک کرچک دکلدر

انمزون حقیقت بویانه ‌ ‌ ‌ که کیشی اوغلنی آتا یبانه

دتام آتاسی کرمک بی ادبدر ‌ ‌ ‌ بنی قوش داخ کورمز بوعجبدر

حرام اولا مکر بوطوغن اوغلن ‌ ‌ ‌ یه بوغالریه خود بسلانه پنهان

بلورم اصل یقدر بوسروکک ‌ ‌ ‌ بلوسنی گرچه چقدورر اوزوکک

ولیکن امر کوزه بن مطیعم ‌ ‌ ‌ نه آتا بیلمم نه خال نه عمم

بنم سن سن جهان ایچنده وارم ‌ ‌ ‌ هم اتم هم انم هم طغرویارم

نکم چقدن کلرسا خوش کرورم ‌ ‌ ‌ مقدر اولنی خود اوشکرودم

چوبصدی بغرنه خرشید دایه ‌ ‌ ‌ صنا سن کم کنش قاوشدی آیه

انک صوکینه برکون یولکردی ‌ ‌ ‌ چودایه خاتنک قاتینه ایردی

یزاورب سجده قلدی وانردی ‌ ‌ ‌ چوخلوت اولدی سزدن سزکذردی

دیدی خرشید لابحث ایلدوکن ‌ ‌ ‌ دنب خرشید اکا ناسیلدوکن

اینمادوغنی دایه سزینه ‌ ‌ ‌ کرو لطفیله کلدوکن یزینه

مطیع اولدوغنه چقدن کلانه ‌ ‌ ‌ بیون دتلدوغنه بوندهٔ صلانه

تمامت بزبزاکا عرض قلدی ‌ ‌ ‌ اکا اسناد خاتون فرض قلدی

دیدی بوعقل بوفهم فراست ‌ ‌ ‌ بوتدبیرو بوفکر بوکیاست

ایدوک قتوطفله حاصل اولدی ‌ ‌ ‌ بن ایشتدم دعقلم زایل اولدی

جواغلنبحقده اولا قابلیت ‌ ‌ ‌ آنی اوکر تمکا دتمایه منت

آتاسی آنسی ظلم ایتمش اولا ‌ ‌ ‌ کهر لایرن دکیزا آتمش اولا

حکایت پیر معلم

وَ ریدی بر معلم پیر دندار — کلردی خانئک قاتینه هر بار

بوخاتونک هم اول استادیمش — کچیدن اوکردیشیلا بویمش

بلا کلیمش خاتونلا پیر — اشیمش علم زهد فکر تدبیر

اقندی پیر خاتون کندو خلوت — جو کلدی قرشو وار دی قلدی عزت

دیدی خاتون که ای استاد کامل — بکون عالمده سن سن خوب عامل

بنملا چوق امک یدک بلورم — او کلده وارمی بخشش قلورم

ایوسن تنکر سندن شاکر اولسون — عنایتلر یولکده حاضر اولسون

دلاکم وردی رای پیر معینی — قتکده دیلگم بودر کی یعنی

چو بشلادی یشردی کل بباغی — غرض کلدی که یارشدی باغ

چو مقصود اول کلندن صویدیلر هم — مراد آنک صویندن بویدیلر هم

که هر دم کل قوسینی الا لر — قشن یازن انی حاضر بلا لر

اچیسرون سنک قاتکده رازم — بلورم کم کچیسردی بورازم

کشف سر انکردن خاتون پیر معلم

کوکلی رانک اویدرنی کمان یلی — طدق انک کلیدی در دلی دیلی

اولنلار اولولارک صحبتنده — اچرا اولکنج صاحب دل افتنده

حقا شکر که عاقل سین هم اهل — که صرب اشلر سنک قاتکده سهل

بوشردا سن بلندک بن غریبه — که صیر و درد نی سیلر طبیبه

بنم اول جانمک جانی خطرده — طپکلدی جستجادق هر هنرده

بکن که بنم قیدم سنکدر — یارن قید مدعی صیدم سنکدر

بلورم خضر عیسی سن نفسده — دل اوکرت بر قشم وردی فسده

کزل طوطیدر الا قوشی شاهین — قچردم سرله دندم پناهین

مکر شاهینه کلمک لر اولوسی — دب کستردی بر طرغی الوسی

صنر طوطیدر اولدی فارغ اندن — بن آنی صقلیشم اولزمان دن

چوکوردم زیرک ذهنی کشاده — منقش سوزلری وکندو ساده

یزوی ساکه دندم لاجرم اوش — که تعلیم ایلیاسن دمبدم خوش

اگر بوحاجتم مقبول اولرسه — ایدم حقکدن ناآلدن کلرسا
فدیدر یولکا مالم طوارم — سکا عرض ایدم اوشبو کولمده وارم
بیرسندا خ نادرسن بلایم — قبول ایتدوکسا قللرقلایم

جواب دادن معلم

معلم دیدای خاتون درکاه — معما لردن اولدم جمله آکاه
نه بویردوکسا معلوم اولیدر — یلوکا جان کوکل موم اولیدر
چو اولدن بکا دولت طپکدر — کروآخر صغنجاغم قپکدر
چو رمارم یوفی هیچ اشکدن — که درایم بن غنیم بخششکدن
الکدن یمشم جفدر لو نعمت — دنارم جانما خود شکر منت
که کرکو دمدکی قل دل اولیدی — اکا شکر ایتمکا عاجز قلیدی
بنم فخرم چو اولدر قل یغ ایدم — سکا وقنده درسک اندکیدم
نه بنجا عذر حاجت بن قلوکا — که اوش موم بیک طرمیشم یلوکا
بکا اصمر له سن تنکریله انی — درینغ ایتمایم آلمدن کلانی

اگر جان قوشی اوچمایه قصدن — اشیدا سن سز اول شیرین نفسدن
اگر دیکن ایراغ اولا ایقدن — کلی قوخولیاسن اولدبدقدن
اگر آجتیا طتلو حیاتی — دتاسن قندمصر کدن نباتی
اگر ایرلیا جسمم اتسدن — دتاسن دیلکك دزکینی سن
اگر قادرزه اولرسا ناصر — دریشم کم اولاهر فنده ماهر
دلندن ناکلرسا اوله موزون — اقویاسز بزیناسحر افسون
ازندن دتمغو بزدن دکلر — اولایکم ضایع اولمایه امکلر
اشتدی بوسزی خاتون نعمت — بیوزدی پیرجون نعمتله خلعت
ددی عیسی سن پیرك فلکدر — مقامك دون کن دارالملك در
که تعلیم ایده سندن برفرشته — اولا علوکیلا جانی سرشته
سکا مشغول اولاوا کلنا اولك — بنجا ما غافلیسه اوکلنا اول
یراغ اندی پیر اول کبجه کندی — دن آری سزمدن خرشیده یندی
دمك اولدی انی اوکرتمکا پیر — دنی کن قزایدر تکرار تحریر

بس اولدی قلعده تحصیل حاصل — مهوس اولسه بر کیشی دعا قل

نه فن اولا که قورتیلا الیندن — نه سن فالا که کلمایه دلیندن

اورزن اوستاده خوش تسلیم قلدی — طفرییل قلعده تعلیم قلدی

اکش علم وادبلر حاصل ایتدی — نیاچاپندیسا ایردی یتدی

سن اچره دیردی هر لفظه یرسن — بلوده یاریدی برقلی یوزن

شورسم ایدی ذهنی خوب موزون — که نثری نظم ادردی درمکنون

یروسی خوب شعری نازک و تر — ازی عمان سوزی درگوهر

بلوسندن بزرجی مهرجیران — قلیدی حکمتنده مات لقمان

معما ولغز لرچوق بلیجی — دکا بی مشکلایتی حل قلیجی

نظیری یوغدی عالمده هرگز — سوالیندن قلردی پیر عاجز

اناسی بلدکم خرشید بانو — اقیدی تحصیل ایدخوش قوانو

خزینه اچدلر اولدم بیردی — معلم پیر مالیله طیردی

بغشلادی قزه چوق درلو جوهر — بیوردی خادیله دایه یه زر

حقا شکر ایدوپیره یزاردی — دعا اوقید واستینه افردی

دیدی ای حافظ ستار نافع — که سنسن هر بلا وشرم دافع

الهی سن بونی بکله خطردن — یوزدلدان هم تیلو نظردن

بشکار رفتن خرشید با خادم ودایه

کزردی دمبدم ارطونا قیز — دریدی دشق آخردا کلیز

بلنده قوشغی اکنده کرکی — یزنده برقعی باشنده برکی

دزردی دایسینی ارطونیلا — کی چیقا قلعدن طشره کونیلا

قشا زردی قلیجی وصدایغ — الوبن خادم قوبب اوتایغ

اول دمچی اتلنب هردم کدرلر — حصارک یورسنده سیر ادرلر

هواده اوقله کرکس اتردی — کیکا طوشنایکرب بتردی

دوتردی ازکک اصلانیله پنجه — زبون اولردی فیلا اورسه پنجه

قلچ صلسادرک ایلکی بچردی — اویقی اون قت دمر پچدن کچردی

ششزردی اوقلا قلدن کرهلر — سکردی سوکلا طوندن زرهلر

نه ازکم اون یمی بیلا چکردی — انك یا یینه کوجیلا چکردی
چقارردی بحرکاهن شکاره — کرر لردی هرا خشامن حصاره
اوق اتمقات سکرتمك کرر صلمق — سکردرکن سکولا یوزك المق
انك اذ مانیدی کجه کندن — ولی کسترمزیدی کمسیا یوزن
نجا مایوزنی کرر لر کشدن — چقارابش قشرسه آن بشدن
قل آلرسچرله دیوك یوزندن — پرینك سرمه اوغرلر کزندن
اکی لعلی صناسن ایك یك قند — اکی بولك سچی عنبرا کی بند
اکی یاکا غدرا یکی قرانکل — اکی زلف کل ازره ایك سنبل
اکی افسونج دزمش ایك کوزن — یوزکردن مکر صقلایه اوزن
طغا عندهٔ کلیشك طوزی وار — دکل شیرین طوز انکدر شکر بار
انك شمعندهٔ یوز پروانه کردم — یزینه قرشو یوزدیوانه کردم
موکل قلدهر بالقیش هرناز — اکك ایوا صناسن یوزیکی یاز
یکا عی الدزك یولین ازمش — یوزی ایك کنك بوینین بزمش

اکی کوکسی اکی نارانق کشدن — صلوسکز بوتی یوجه قشدن
قشندا نی اکی بیرام هلایله — کرن کیشینك ایرقردی حایله
شو فرمانیله یدی خلق قرمق — الندهٔ اون قلم یعنی که برمق
شکردن سوزدا نی طنلور قدر — قودن یوزدا نی قتلور قدر
قلك ون دیدطیرا غینه عنبر — کزل لرجا ندر اول خوبه لبر
بقشده عالمك جانن الور اول — فلکدهٔ الدزك کوزن الر اول
حریف چابك وعیار جادو — بشر سیرت ملك صورت پری خو
قوا و علن الاخیلی قدرتی وار — اون اون بش کزبزارجه قوتی وار
دکالی اشلرالنده زبون در — دکالی فن اچنده ذوفنون در
قلا غاوارا کردلدن دلولر — ولی شرچنده عاجزدن بلولر
صفارن سیلرانك نیلسون دیلك — بلو بلمك دلاریسك بلو بیلك
چوخرشید اون التی صیدلر یاش — ایك اون دردنا آمر اولدیکم یاش
بشیرسه روادرآخر الحق — کم کن اوکندهٔ یقدرآیه روتق

چلبدن بولدی شول دکلوهدایت — کی حسنی حسن یوسفدن بغایت
جمالین کورن آدم قلمیا صاغ — تجلی قلسا طاغا یارلا طاغ
بشر کوزنده نه طاقت قویبدی — کی آنی کور مکا بردم دیبدی

مشهورت کهف خوانین قهرمان غزنوی

شهك خاتونلری برکون مگرکم — برندن ارتغی واریسه هرکم
برآرایه دیردیلر نهایتی — که پیدا ایلیا کرهر نهایتی
شول اوجدنکم بلادرك عقلکلدر — ایراغ اولق بلمدن کی قدمدر
بچا مالکسیلا یارا اولر لر — کروکم حرفله اغیارا اولرلر
شولرکم دیسن مه پاره لردر — دکا یوواره سن مکاره لردر
بلردن کمسه خشنود اولمشدر — وفاسن استینلر بولمشدر
کراسن سن لرینك یوق ثباتی — سنکله مهر عشق جور قاتی
بقاسن دیرینشی نا موافق — دکلدر صحبتوکا هیچ لایق
بلردا کردکجا بزلك اولمز — کروبولردن ایرودرلك اولمز

چلبدن بولدی شول دکلوهدایت — کی حسنی حسن یوسفدن بغایت
جمالین کورن آدم قلمیا صاغ — تجلی قلسا طاغا یارلا طاغ
بشر کوزنده نه طاقت قویبدی — کی آنی کور مکا بردم دیبدی

مشهورت کهف خوانین قهرمان غزنوی

شهك خاتونلری برکون مگرکم — برندن ارتغی واریسه هرکم
برآرایه دیردیلر نهایتی — که پیدا ایلیا کرهر نهایتی
شول اوجدنکم بلادرك عقلکلدر — ایراغ اولق بلمدن کی قدمدر
بچا مالکسیلا یارا اولر لر — کروکم حرفله اغیارا اولرلر
شولرکم دیسن مه پاره لردر — دکا یوواره سن مکاره لردر
بلردن کمسه خشنود اولمشدر — وفاسن استینلر بولمشدر
کراسن سن لرینك یوق ثباتی — سنکله مهر عشق جور قاتی
بقاسن دیرینشی نا موافق — دکلدر صحبتوکا هیچ لایق
بلردا کردکجا بزلك اولمز — کروبولردن ایرودرلك اولمز

یکن چکمك کرکدر غیرتجون — دکلدر بو مجازی شهوتجون
طنشدیلرکه شول جادوخطایی — بزمجون سیلرا ولدایم خطایی
بلرمیسز که قج کن قج کجادر — یزنی کرمدك شاهك نجادر
زهی چابك که سندن بندن ازدی — درشدی سحرله کندویه دزدی
ایردی کل بزدن پادشایهی — که یعنی قالمدی کندوکنایهی
طنشمق طرمق اوترمق تمامی — انکلادردی اولدرانامی
ارا اولدریرایکن کاشلرا شلر — که شونك کیبی دشوارا شلرا شلر
بچا یلدرقزینی کزلمشدر — یلندن طوغمق اولدی دمشدر
حصارنده بیاینده اولدی — برقدی شاه بسلندی اولالدی
اشندیکم شهانکدن زیان وار — اول آنی صقلمشدر عیسی وار
بکن برجانجون بك جانه قیدی — قزینه قیمدی سلطانه قیدی
بلرکن کنك لا اولق کرکمز — قمومز یا یمال اولق کرکمز
بزا واجب دررکم بلدراوز — انك جاینده درنق الدراوز

جو سلطان اولە بو اشدن خبردار — ندەسا حکم انکدر تخنا کە دار
قو سنی دیدلر کم مصلحت دور — انی شاهادمکلک مرحمت دور
بلا او لنجه شاهك ملکینه — زوال ایرمز انجه عالی دولتینه
بولارك بیكبك جادوغ اولسون — همیشه شاهمز عمری جغ اولسون
مطیع اولدیلر بو اتفاقه — که شاهامز بری خورشید چاقه
کنش بولندەهرکز کی لوقا لمز — بشر تدبیرینك طغرو کلمز

آگاه شدن سلطان از مستی خورشید

مکر بر کیجه سلطان کندو خلوت — بو خاتونلار دیلادی صحبت
که دوزاهر بر سنك خاطرینی — کورایدلو بر نجاهر بر سینی
کیمسنك کلسنا ایتدن کل آله — کیمسنك بودغندەبلبل اولا
کیمسنك لعل جامندن صرامل — کیمسنك سکرن قیله نقل
کیمسنك کوهرینه اولهمایل — کیمسنك قیله قولیسی حمایل
کیمسنك شفتلو آلا لیندن — کیمسنك ایوه آلا غبغبندن

کیمسنك اکی اورنا رینه بردم — که بلدر شاد اولا و کندو خرم
سرایه کیر بن شادان انرم — بیردی قامسن انلا کتردی
دریلو یلرشهك قاتینه دیدن — نشاکم جورەسینه ایکی الدن
کنش شوقیندەچون الذ کزمز — بلرخورشید چقمقدن ارمز
همانسا عتکی کرم اولدی شهنشاه — اراد ن بیر قلدی بر صوق آه
چو سلطان دن اکر فرمان بلیدم — برایکی سوزمه آمان بلیدم
دیدم شول سزیکم دیه جکدر — بلورم شاه قیدن یمه جکدر
براشدا کم اولا شاهك زیانی — خیانت در بلب دیمامك ایانی
اشتدی شاه ایدر ای نکارین — اجازت در بیرکو کلکده وارین
بنم سوکول یارم اولکشیدر — که باکا بلدرا ناکم اشیدر
همانسدم شاه اوکنده چکدخاتون — کلاجی بیرنه درد کدی خاتون
نه دركم هر بری بر سنك خاره — طفنسه ترز لکندن طاش یارە
شهك خودکو کل نازکدر کهردن — نشا صنمایه بر قاچی خبردن

دِدِی ای یِرِ یُزِ یِنُكْ پَادِشَاهِی بَشُكْدَنْ كِتْمَسُونْ دَوْلَتْ كُلَاهِی
اُولْ اُوخْتُونْكُمْ قُوُوكُزْ طُغْمِشِیدِی صَنُرْدُقْ كِمْ اَنَاسِی بُغْمِشِیدِی
اَنِی كِزْ لِتْمِیشْ جُسْتْ دَرْحَالْ شَهَنْشَاهِیلَهْ قِلْمِشْ عَجَبْ حَالْ
بِزْ اَیْرُقْ طِفْلْ اُلْدُرْمِشْ كَرْمِشْ قِزْ اُلْدِی دِیُوبَنْ اَنِی كَرْمِشْ
طُغَلْدَنْ شُیْلَهْ صَقْلَتْمِشْ دَرْ اَیْنِی بِلِنْمَزْ فَنْدَهْ دُرْ هَرْ كِزْ نِشَانِی
دِیَرِیدُكْ یِرْدَهْ مِی یَاخُودْ فَلَكْدَهْ اِشِنْدُكْ صُوكْ اُوجِی اَرْ اُلْمَلَكْدَهْ
كِیِدَنْ اَنْدَهْ بِسْلَنْمِشْ بِیمِشْ اُولْ لَشْ اُوزِنَهْ یُولَقْ یِیمِشْ
نَهْ فَتَّانْ دُرْ نَهْ دُرْ كِمْ بِیلَهْ اُولْشُومْ كِهْ مَعْدُومْ اُولْسَهْ یِكْ اَنْدَنْ كِهْ مَیْشُومْ
شُوعِلَنْدَنْ كِهْ بِلْمَزْ دُكْ یِرِینِی دِمَزْ دُكْ شَاهَهْ قِینُكْ وَرِینِی
چُو بِلْدُكْ بِلْلُو بِلْدُرْدُكْ بُودَمْ اُوشْ قَلَانْ شَاهْ بِلْسُونْ زِشْتْ كَرْخُوشْ
سَمَانْ سَاعَتْ كِهْ مَعْلُومْ اِنْدِ سُلْطَانْ طَمَرْلَارْ نَهْ هَرْ كِزْ قَالْمَدِی قَانْ
قُرُودِی طُوطِغَیْ بَكْزِی صَرْدِی قِزَرْدِی كُزْلَرِی كَكَهْ قُرَرْدِی
دُتُشْدِی خِشْمْ اُدِینَهْ بُغْزِیَنْدِی اُوبِیدِی رَاحَتْ غُوغَا اُوبِیدِی

قِلِینُكْ هَرْ بِرِی بِرْدِیكَنْ اُولْدِی طُنِینِی دَلْدُوقِلْ طَشْرَهْ كَلْدِی
صَفَا كِتْدِی یِرِینَهْ كَلْدِی اُوبِكَهْ بُشَلْدِ شَادِ لِیغُو طُلْدِی اُوبِكَهْ
بَشِینَهْ اَغْدِ دِیوِی طُرْدِ دَرْحَالْ شُلُقْدَمْ قِیلِجَالْ اُوْرْدِی دَرْحَالْ
دَكُلْدِیوَانَهْ لِیغِی سَرْسَرِیدُرْ كَاشْنَدُوكِی شُنُكْ بِیكِی پَرِیدُرْ
اَكَرْ وَصْلِینَهْ اِیرِیشَا فِرِشْتَهْ اُولَاهَا رُوتْ كِیبِی بَنْ كَرِشْتَهْ
قِزَلْرِسَا پَادِشَاهْ اُولَاسَزَاوَارْ كِهْ قُوذَنْ بُوكَهْ حَقْ دُرْ نُوجَزَاوَارْ
اِلَنْدَهْ قِیلِجِمْ تِیخَهْ بَكَرْ سُنْ اَلْدِی نُهْ هَرْدَنْ خُرْشِیدْ اَكَرْ
زُحَلْدَنْ یُوغِسَا حُكْمِ اِشَارَتْ نَظَرْلَرْ مُشْتَرِیدَنْ دُرْ بِعَنَایَتْ
قِلِی وَارِیدِ شَاهُكْ سُوكُلُودُرْتْ سُرَرْدِی هَرْ بِرِی بِرْیَكْ كِبِی بُرْتْ
بُلُرِی اِرْمَزِیدِی هِیچْ اُوزَنْدَنْ كِجَاكَنْدُزْ اِرِلْمَزْ كَنْدُزِنْدَنْ
اِنَاغْ وَخَاصِ دِیلَرْشَهْ قَتِنْدَهْ ثُرَیَّا كِیبِ هَرْدَمْ مَهْ قَتِنْدَهْ
اَكَرْچِهْ بُومِثَلْ تَشْبِیهْ اِچُونْدُرْ وَلِیكِنْ جُهْدْ مِنْ تَوْجِیهْ اِچُونْدُرْ
اِیلَایِلْدَهْ بِزْ قُونُشْرْ اُولْكَرْ بُلُرْ بِزْ سَاعَتْ اَیْرِلْمَاغَهْ اُولْكَرْ

مُلازِمِ دَرِ سُلطانه دایِم — طُرّه بُدُر هَر بَری قِلقده قایِم
بودُردی صافِ نکی درت رکنیله ازکان — بِرکدی بِر تَن اولدی پادشاهِ جان
یَراغیله طُرّه لَردی قیودَه — که ناحاضِر بِلینالَر طیودَه
بِرزدَن کَردِ لَر خشمیله سُلطان — چقاکلدی اِلنده تیغ بُرّان
یَراکی دُپدِ پندَن صَرصِلَر یِر — اَجیسِندَن بِلامَز طورَ حَق یِر
اَتینی چکدِ لَر بِندی ودَپدی — شُلقدَم قلعه یولِنده تُندی چپدی
بوشاهک چیدِ غینی کَردِ بِلَر — اَتا بِیب صُو بِنجا سُردِ بوبِلَر
جوزُلفِن یکجه نُک طارادِ دَوران — چراغینه دُنُک پَروانه وار جان
طُغوبَن دُنیه اولدِ فلدِ روشن — جهان بِر کُلخنیکَن اولدِ کلشن
جوسُلطانِ جهان دِکدی وشوخ — صَمودی صالدِ کیدی قاچی خوب
سیاوُش اولِ کجا آیِ کیب کِندی — سَحَرگاه اولمَدَن خُرشیده بِندی
اِرشدی اولِ کجا قاپودَه طُردی — کلوبَن قوللَری طاپودَه طُردی
چِغزدِیلَر قیویه گلدی دَربان — اِنمَدَن پادشاهی بلد دَربان

اُچندی لَوزه اَندامینه دُشدی — بَلانَك آرسی یابشینه اشدی
اولا اوختَن که قوی اِچمشیدی — شُلق ساعَت بَشندَن کچمشیدی
بَلندَن طَتلو اولمادِن دِماغی — اَجیسِندَن خَلل بولدی طَماغی
بَشندَن گچمسِندَن بَلا سِنی — وَکَرنی خود اِلندَن ناکلاسی
اِچارو کَردِ قلادِیله سُلطان — بیردی قاپی بغلادی دَربان
چرا لَر یقدِ لَر اول قوم دُپدَز — یَراسُلطان اوکنده قودِ لَر یوز
شهنشاه اولدَم اَتاسِندَه طُردی — بَروکلدی یودَربانه بیردی
چوکلدی دیدِ ای شَفقَتلو آدَم — اَرامزدَن همیشه اولغِلکم
قَزیلابوبجه دَر زَحمَتچکَرسِن — قَیرمَز راحَتك تُخمِن اکَرسِن
اونَدوق قول اوغلدَن نادیالم — سَنك قیدوکی ایر قَتی یالم
اَگرچه بینه قهر ایدَم دِدی شاه — وِلی سَز طُغرِ سینه کِندِ ناگاه
دِدی قَندا دُرا اول بسلادُکَز قَز — نه دَکلو اولدِ کاتُرکو رلَر بز
کِه یوزن کَر مَیشمَدَر طغایی — سِز آلب بوحِصارِ اچره اغای

اولردایم منجملر یلن جی — اویپ انلاره کرلنلدم بوگنجی
بحمدالله برلماردن طلسمات — انکلاچوق بتیسردی همات
بوقونی کلدکم بویدی معنی — که معلوم اولیا بوخلقه یعنی
چوفرصت شمردن گلسون کرالم — کسنه سزمدن شهرکرالم
دمیدرحسرتا حسرت قوشون — ارادن فرقت رحمت شوشون
جوشهدن بوسزی ایشتدی خادم — بشاوردی والینی اویدی خادم
سکردوکندی خرشیدك آوینه — که آتاسنی کورا کوکلی آوینه
بس اردنجه بوقللارك ایکسن — شوعفریت یزلوسن جنی بلیسن
بیردی دیدوارك سزدخی تیز — امان ورمك ینارا ودن دخی تیز
قزیلاخادمك باشین کاسك — چقارك کاترك تکویرآصوك
انا سینا ورك کی ارمغان در — سونسون سوکلوسندن بشاندر
دخی هرکم وریسه دیش ارکك — قزل قاینینه بولك اولمك اورکك
بورك تزارکی اشبیترك سزن — مرادیله چقالم کیدلم بیزن

چوشاهك سوزنی ایشتدی قوللر — صغادیلر شلق ساعنده قوللر
چیندیلر قلچلر آللرنده — صناسن یاغ وردی اللرنده
بلردی اوش اکر یاغی اکرایله — مطیع اولاسدن کرشهر کرایله
بلردن خادم اوکدن کلمشیدی — قزی اوتخوا چنده بولمشیدی
که تخت اوسنده یتمشدی فراغت — حریر اچینه تمشدی فراغت
ایاغنده وباشنده یدی شمع — الکی نورا ولمشیدی بریر اجمع
کزن بلمزه اویرم یاسزلمش — یزندن درمدر یادردن لمش
برقدقجه صبا زلفینه شانه — کل اوستینه دکولر مشك دانه
یاخاما قوشوسینه یاندرموم — یزینك شمعنه پروانه درموم
اویردی کلدی اول زیبا نکاری — دیدی طوریتمه تنکری قلدیاری
که آتك کلدسانی کرمك استر — کل اوستینه بنفشه سرمك استر
اویرنرکسلر وکی اویخوسندن — فنقلا آن ریحان قوخسندن

مضطرب کشتن خرشید

چو ایشتدی بوسوزی طوردی خورشید — همانندم گندن کوترد امید
نیچون گلدکن بلدی دیدی آه — بنی الدرمکا گلدی شهنشاه
اوارل کیدطنلارین بزبن — بنی پیرق کبی دترتدی دردن
بوسزدن عقل کلی شیمشیدی — بلاصوتی بشندن اشیمشیدی
یزاردی طیرغاوایدرای حق — بواودایقمه بانی حالمابق
یزکن خشم اودن سویندورسن — اتلمش اوق یولدن دندورسن
اکاکرلطف ادبا حسان قلرسن — یزاودی کلوریحان قلرسن
جوداد المزدلرسک بوالهوسدن — حقیقت جان المزبرمکسدن
شوبی کم دیمدك الملك یریدر — دخی دردنج قت کوکده دیدر
سن الدرمادکك المز حقیقت — سنك امرکسزاش اولمز حقیقت
بودن بچاره قلدم چاره سندن — که صحنلرقو بیماره سندن
قضایه کرچه ورمیشم رضایی — کروسن صو بشمدن بوقضایی
مناجات اتمکا قیزاولدم مشغول — کرب کلدی قیودن اول اکی قول

برد زیغ الدن دشمز یسلنجق — که اوزرینی بالکی بولاچلنجق
زبانی کیب قاره یزلو قول لر — طمو هیبستا لولر اوذکولو قوللر
که جنت حورسینا قصدادالر — کسالر باشن آلالر کالر
یراشور بك انك بیکی هزاران — صچینك بر قلینه اولله قربان
زمانه نوردن اولیدخایلی — اکر خرشیدك ایریدزوایلی
جهاندن قالمیدی اصلنا یورت — اکر یمش اولیدیوسفی قورت

احوال غلامان

کارین چونك بواحوالکوردی — سراسیمه ایاغ اوستینه طوردی
دیدی بنلاردشمدی دفع ادرم — قلیجیلا وبریا کاکله سم
اناصه بللوعاصی اولمش اولکم — جهاندن طوق لعنت بولمش اولم
براوقیله قلایم بونلری یوق — که کورمنمایه زخمی اشلیا اوق
همان ساعتده قوردی قاشیاسن — که اتمن کسه اول یایك قیاسن
کریلا کربك اوقن کزلمشدر — قیا بقمیش خصمن کزلمشدر

عجب بودر کہ اوقی آتمدن اول — بولر یمیشید اوق زخمی بوک
نہ بللو یارہ وار بنکردہ نافان — یقلدی بربری وسنینہ بی جان
بولر دشدی ایقدن قیلج الدن — کسلدی آل ایق قالدی عملدن
همین کزلاربا قو سیلمز دل — دوار نفسی کیمی نا قال نا قیل
نکارن اولد اول حوالیون دنک — کہ دنک اولدی بو قللر یمدن بنک
انی بلمز کہ اول مکارہ کزلر — اچردی اول زمان داروی هشیار

فرستادن پادشاہ غلامان دیگر بکشتن خرشید

کجکدی قوللرو قاچدی سلطان — قنی صو اولد طولدی کزلر قان
دیدی هی کورک آخر نلدی بنلر — کاولدرماکہ واردی قالدی بنلر
یورک سن ایمک وارک اشن تورک — دیالک سوریو بونده کتورک
سکردی کندلر بونلردن هم — کہ خرشیدک قلالر عمرنی کہ
کریم ارتردغی نسنه کم اولمز — کہ شادی بیتین یرده غم اولمز
عجب بودر اوینه کردلر جست — یزینی کردلار اولدلر سست

دیدیلر بللو بوآدم دکلدر — ملک دور دیو لا محرم دکلدر
ولی دیوانه قلمشدر بزی اوش — دیریغا قلمشز بی عقل و بی هوش
بزا اول جانی ندار ر صقلیب برک — کہ بوجانک یولینا اولیا ترک
بولاره قلمادی دیر نمکا حال — دتلدی دللری وقالدلر لال
بری باش اورد بری بجدہ قلدی — برنک بزمغی اغزنده قالدی
برنک اصی باشندن یاینلدی — بری وهم الدی کرکندن باینلدی
قلدغمادیتدی هر بریسی — بلرمز هیچ الوسندن دریسی
بلرا کلندکینا اولد غمناک — شهنشاه اتدن انجست چالاک

آمدن پادشاه بحجره خرشید و متحیر شدن

غضبدن بر برا اودا ولشدی — ایشه آب رنکین المشدی
اوکنده بوک شمل ساعت وریدی — قزی وبنلری بر بر قریدی
بوخشیله اچاروکردسلطان — انک کبی عجایب کردسلطان
کہ یتمش قوللری بیره یزاورمش — برا کو بشلری ایشنه طرمش

شعر حرشید

کِه ناپَرِی وُ ناَ اِنسانه بَکزَر — نَبی بَشدَن اَیاغه جانه بَکزَر
اوزَتمِش خِضرِ یکی زُلفِ قولِن — طُداغی چشمهٔ حیوانه بَکزَر
خِطایی یاکَغ اوزره اولَ قَرابَک — یلوکزَ هِندِ دُرمِهمانه بَکزَر
کِمش میدانده لَعلین طوپِ زُلفی — صَبا اُرماغچون چوکانه بَکزَر
قَیامِش حُقّهٔ بللوُر یا قوت — اِچی طُپطولِدُز دُردانه بَکزَر
کُزینک بِر اُغری بیرِ عیّار — بِری جادُو بِری فتّانه بَکزَر
اِکیسیداخ اَکری قَشلَرینک — کِزیله اِملَری یکسانه بَکزَر
طُلوُ آی اَلنِ آق کُل یَرِ غِدَن — دُشَمِش بِر اُولومیدانه بَکزَر
سَچینک رَنکِ مُشکین دُرُ ولیکِن — قُقوسی سُنبُل ریحانه بَکزَر
جَبشَدَندُر بَکی چینی رُخنده — ولیکِن عادَتی تُرکانه بَکزَر
اَوی جَنّت بُوی طوبا یُزی نُور — اُوزی چوری بِزی رِضوانه بَکزَر
زُلیخا بیکدِه مَعنیده کَرچی — جَمالی یُوسُفِ کَنعانه بَکزَر

چُو یُوسُفدَن دُتَر حُسنِ بَراتِن — اَکا بَکزَر زُلیخایانه بَکزَر
کُورَنلَر یُوسُفی اَلطُغرَدیلَر — بُنُک یُوزِن کُرَنلَر یانه بَکزَر
نیاکِم بَکزَر دُرسَک یِکدُرَندَن — قُوسَنی قُولدُراوُل سُلطانه بَکزَر
بقارَق کَزلَری شاهُک قَشَدی — شُلُق ساعَت بَشَندَن عَفلِ شَشدی

جَواب دادَنِ حرشید پادِشاه

اِلاروُوَردِ حرشیدِ دِلفَروز — طَشی دَمسازِ اِچی طُپطولوسوز
کُرَندَن دوکَه وُکَه دُرِ بکی یاش — اَتاسینک یاغینه قَدی باش
یکدی یَعنی سَرَوکَنده شَمشاد — شَمالی کوشِما یحیونِ وُرزداد
یُزِنی بیره اوُردی قِلدی نالَه — اَیَردی شاه کوکلِندَن نَوالَه
دِدی شاهابُو کیجه نُولدِ سیزه — دِدوکی اِشبودَ کلواُولدِ سیزه
کِمِلسُون اوُل کِشینک قُولِ لِیلی — کِسانی مُشکِلَه اوُرَه دَکُل کُلّی
بَشوکَه قَصدِ اِدَن بَشلَر قُرُوسِن — مَساوُک سُیلَیَن دِ لَرچُروسِن
جِهانده بُولمسُون اوُل کِسه اوُزلُق — کِسانک جانکا صانه یُوزلُق

اِراغ اُولسُون یوزْ تکوزْلَر یزْکدَنْ ‌ خُدا صوسُنْ قضا اوغلَنْ اُزکدَنْ

اِرا ماسُون بویُك سَروِن یمَنْ یلِ ‌ سکا یاغی اُولا نه اُولسُون ایلِ

اُدك یغلوُدوزْك طَنلوا اُولسُون ‌ یشُكْ اوزُن بشُكْ دولَنلوا اُولسُون

سکا جانْ وِرمیانُكْ جانِ کِتسُون ‌ کوکلْ طَرْتینَنُكْ ایمانِ کِتسُون

بُونَه یدی وُشه کَندی جَوابی ‌ کُزینی بَغلَدی دَهشَتْ نقابی

نه دُونا بلِدیوزنْ کزمکا کوز ‌ نه آچا بلِدی حالِن صوُرمغه سوز

اَوِن اُچماغُ آنی حورِ صَندی ‌ اکا یولْ بلُدْ غینا دیو اُشَندی

نه وَار آتایسا وُ شاهِسه هَم ‌ قَتنده قیزِ یسا مُجرِمْ کَم

چوغایَتْ کزْ کلوُ یزْدَنْ برَقْ اُرانور ‌ اِتورُ و بقْمغا کِسه اوتانور

چوکُردی شاهُك اولْ زعقلِ زایلِ ‌ کُنُشْ جِرمینه دُوتدی اَبرحایلِ

اَیُك بَدری یُزینه دُتدی یَرده ‌ دَکُلْ کِم اُورتدی یَرده یرتدی یَرده

چواولْ یکا نه یَرده راستِ قلدی ‌ قدی شَهنازی راژنْ بَسته قلدی

چودُتدی یَرده خُرشید واری ‌ کُنُشْ لا یقدُزاولَه یَرده داری

اِکلادَنْ یرا اِیدی قلدی سجده ‌ کرامَتدَنْ اِدوکِن بلدِ سجده

دِدی ای فخرِ عالَمْ شاهِ آدَمْ ‌ فلَكْ تخنوُكْ سَنسِن ماهِ عالَمْ

کُنُشدُرطَ ایکا تاجِ کَمرقاف ‌ سعادَتلَرْ ستارکدَنْ اوزَرلاف

طُنَندُكْ عالَمی عدلُكْ طُنیلا ‌ طُیُرْدُكْ آدمی بذلُكْ خوُنیلا

اِشَندُمْ کِم سَنُكْ اولْ لی بوُ ایلِ ‌ اُشَندُرْ مادِ سوری سیکلکی یلِ

سَنِ اِنصافُكْ چریسِن ایلکی جمع ‌ کیُندُرمِش ٥ کلْ پَروانه شمع

کوکُرجِن دُتدی طوغایَنله اوین ‌ صواچدی برصوصَقدَنْ قُردقوین

اولا لی حضرتُكْ بوُ ملکه سُلطان ‌ هنوزْ اَزدَرْ مِش اِنسانِ شیطان

سَنُكْ طایُكْ تلا لی عالی قولِ ‌ دِکَنْ کُستَرْ مِشدُرْ بُلبُلا کلِ

یَنالی دُرلودُرلو نغمَنُكْ چوق ‌ اَجا قَرشو صوُقْ صواچدی طوق

کلَریوزُنْ کرالی بوُ سببدَنْ ‌ کِرِنج اولمادِ کوکلْ یُنْ غضبدَنْ

بوُ بَنْ یحاریه بوُدُنْ غضبنه ‌ کی اُلدُرماکه قصدِ اَندُك سببنه

تَمَنْ دا خی جَنمْ بیکی دُرُدیکر ‌ نجوُنْ اولا هلاك اولْ مُفلِغا فکر

اَنَادَن طُوغَلی پاکگه شَهَا پاک — یُزُم صُویِن دُکَرسَم باشُما خاک
اَکَر اُون اَلَندُر یاشِم اَکَر یُوز — اَتَمَدَن اَرتُغاکُستَرمَدُم یُوز
بِجَا مَا قِیرسَم مَردانه یَم بَن — صَدَف قَرنِنده غی دُردانه یَم بَن
بُو بَحره هیچ بَحری طالمِشدُر — بَنی جَکَاک اِلَینه اَلمَشدُر
بَزَا نالی بَنُم سَر ویله باغُم — اِرَا مَا مِشدُر اَیرُو تِیلَه بَداغُم
اِچُمدَاخی طَشُم بیکی اَریدُر — اَتاکُم تُهمَت اَلَندَن بَریدُر
طَریقَت طُغرُوکُستَر مِشدُر اَللَه — بِحَمدِ اللَه دَکُلوَن یُولده کُمراه
بَنُم بَارِی اَشاغاوُ یُقارُو — اَقَر صُودَن طُرُوو اَیدَن آرُو
کُنَش کُو کَلُم خَیالِن کُورمِشدُر — قَمَر یُوزُم نِشانِن وِرمِشدُر
اَدُم خُرشِیدلیکِن رَشکِ خُرشِید — سِیاوُوشُک قَزیدُر اَصلِ جَمشِید
یَرَدِی بِیرُم اُولاجانِ اِچنده — کَچَردُم عُمرُمی زِندَانِ اِچنده
کُزُم اَچدُم اُوزُومی بُوندَه بُلدُم — نَه کُن کَردُم نَه اَغلادُم نَه کَلدُم
جِهانَک بِلمَزمَ حالی نِجادُر — لِجا کُندُزِم یاکُندُز لِجادُر

نَدَن دُونَبُوکُو کُلَر شِیلَه دَایِم — نَجُون دُورُزبُویِز لَر شِیلَه قَایِم
بِه حَیوَان کَلدِیکی وُکَندُکی نَه — بَانَک بِندُکی وِیتدُکی نَه
نَدَن مَعدَنلَرُک اَصلی نَدَن قُوت — کِه یُکمی لَعل وِیرُزکِیم یاقُوت
کِرُوطَبعِم دُرُزبُواِشده قَاصِر — بِری بِیرِینه ضِدّیکَن عَنَاصِر
بُو اُودُوصُویلُوطُرقبُودُردِی — نِجَا فارِشدِ عَالَم شِیلَه طُردِی
نَه حِکمَتدُرکِه عَقلُم بُوکَه اِرمَز — نَه عِبرَتدُرکِه کُورُزم بُونِ کُرمَز
بَنَم بِرقَلعَه وُایکی مُوَکَّل — اُتُرمِیشَم قَپُو باجَا مُقَفَّل
جِهَانَه کَلدُمُ وُاُولدُم کِرِفتَار — کُرُزسَن اُوشَرَ کُل حَاجَت بِکَفتَار
سِنُجُم نَا بِلمَزَم نَادَرکُنَاهُم — اِشِتمَزکِسَه فَرِیَادُومَ آهُم
اِلَهَا اَنَا بِزِینَه حَسرَتَم بُولَ — بُلَادَ صُحبَتِینَه بُولمَدُم یُولَ
بُوکَجَه بَارِیفِی اَلجُملَه اُولُدُم — حِکَایَت یَنجَه اُولدُوعِن بِلُورُم
بُونُن وِردُم حَقَا لِلحَمدُ لِلَّه — هَمِیشَه پایدَار اُولسُون شَهَنشَاه
دِیُوکِینَه کِینَه اَغلَدِی قِیز — اَتَا سِینُک بُرَاکِن طَغلَدِی قِیز

چو بترك اغلدوغن كردي سلطان — اقتدي كزلرندن باشله قان
جوشقفت قان اندن ايلدي جوش — شهنشه قلدي خرشيدي فراغوش
يزن يوزينه سردي اوبدي قجدي — بويرده لطف قوندي جور كجدي
چو خرشيدي قوليلا قوزدي شاه — صناسن كلدي قوسك برجنا ماه
دعادن بوينا ايدردي ديباج — ايوهمندن اوردي باشنا تاج
ستايش حجره سينك بابن اچدي — ثنا جوهر ازن استينه صچدي
دي اي الحمدلله اي سلاله — كي بستا نمده سانك كيبك له
اچلديكم انك مانند بركله — قولا مادهيچ كلشنده بلبل
هزاران آفرين اي كوهري خاص — سكا اندن اكاكم اولدي غواص
بلي اي حق تنكرنك صنعي كولخان — كه بابا جان اولسون ساكه قربان
اتانك مشرقندن جون سحركاه — جمالك كونشي باش اوردي ناكاه
وجود كلهٔ جهان اولشد پرنور — بشارت محكم اندي عيش معمور
منجم لر چو اسطرلاب اررسي — كنك سيرين سرينه بلرسي

قلن الدنرلرك حكمن بغايت — بلوبن باكه قلديلر حكايت
اورا نسز طالعك كسترد لرخص — كه حق و رسون بلاره مزكه رخص
قتي قوقندلرهر برجهتدن — كي تن كسندم اميدي مملكتدن
تمامت عيشمز تلخدي اولدم — طاغم قوريدي كزلرم نم
برارداه اناكيله طنشدق — زنا نشدوغ صوكومز صانشدق
بيون دندي كه ايشك بيتدي — بجاكم بولديسا يتريدي
كزبچاره غايت شفقتندن — سكا قيمايا برمش قتندن
شراچ چوره آدم صلدريز — براوغلنجق الوسن بولدريز
بكا عرض اندي دفن ايتدم اندم — مقدر مكرلا دفع اولمه صندم
حقا منك كه سن دولتلو جانه — زيان ايرزمدي دوري زمانه
يكفلارك قريلي اولسون بوز — جمالك كز كوسينه قونسون توز
زهي طالع بنم كم چكمدن رنج — اكومه كردي برسانك بكي كنج
كه هيچ آدم اليسه كرمشلر — يرادملشده كوزلر كرمشدر

وَلی شکرِ ن بُنك بِلمَك گرك دُر — یُزاوُرب سجده لَر قِلمَق گرَكدُر
اُولَن اُوكدَن صكا بُودُر حكایَت — فِنا مَا بیزُ وقِلمَا شكایَت
جُو حالی بِلدِ خُرشید قمَر وَش — دِدی سَن شاه بُوبَن بِر قَراوَش
نه سُوزُم اُولسا كا سُیلیَا سِی — یه گُندُ وحالی شَرح اَیلیَا سِی
وَلی بُوایك نَسیای اُولُو لَر — قَوی عَقلا مُخالِف دُر دیلَر
بِری دِمَق بِرِندَه خاموش اُولمَق — بِریسی سُزدَمِنده سُیلَمامَك
جُوشمدی سُزدَمیدُر سِلمَك اُولمَز — اَغُولَر بیسه كیشی سِلمَك اُولمَز
اَلا اِی سَر وَر شاهِ جهان گیر — كه سانُك كیب بِقُدرَت دینده بیر
قَدیمی بیله یازِلمشدُر رُ نَقل — كِشیده دَولَتَه كُوره اُولُر عَقل
اُولُودُر دَولَتَك عَقلَك اُولُودُر — اِچُك طاشُك هَمایَنلَر طُلُودُر
اِكی عالَم دُرِ شَسا اُولمیا صَرف — اَزَل دیوانِنُك اِچنده بِر حَرف
كَلاجَك نَسنه كا لُر چار ناچار — گُرَك سَن كُو كَلكی كِلك دُتُكَر اَیطار
بُو تَحقیق اِدَن كیشی یه كَلمَز — مَثَل دُر كِم بِنُوداغی یُوتَلمَز

مُقَدَّر دی كه یُوسُف حُسنِ اَكبَر — كه هَم سُلطان اُولَیدی هم پَیمبَر
گُزاكا مانِع اُولی بِلدِ می چاه — بُوتَت كَلدی چاه اِچنده ناگاه
نِجا مانِع لَر یِلا چَكدی زِندان — صُكُ اُوجا اِردی زِندان اُولدِ سُلطان
بِلُر سِزمِ آخی مُوسی نِجه طُغدی — یه فِرعَونی نِجا سی صُویه بُغدی
مُقَدَّر دی كه آن غَرق اَیدَیدی — حَقی باطِلدَن اَندَه فَرق اَیدَیدی
نِجا بِك یِل كُنا هُسُز قُرِدِلَر گَنج — كه مُوسینُك قِلینه دَكدی رَنج
چه گَر فِرعَون اَیرقسی صَنعَتی — وَلی مُوسی اُوندَه بِسلَمزدی
غَرَض بُوندَه نَدُر بِلمَك گَرَكدُر — یُزاوُرب سَجده لَر قِلمَق گَرَكدُر
كه حَقدَن ناگَلُرسا كُورُوزُ خُوش — اَگَر دُنلُو گَر اَجی اَیده وُزُ نُوش
نه نَسنا كِم بِزا اَجی گَلُر اُولَ — بِزُم طَتلُو لِغُومُزاندَه دُر یُولَ
كه تَنكُری مَصلَحَتَلَر اَیلَیدُر — دُكالی دَرده دَرمان قیلَیدُر
اَجَل گَلمَزدَن اُوكدِن كِمسه اُولمَز — اَجَل گَلدُكده خُوده هیچ چاره اُولمَز
بَس اِندی كِمده كِم وَردُر كِفایَت — گَر كَلِم بیله بُو اَسرارِ غایَت

که حق بیترد کن کسه بیترمز — کرو بیترد کن کسه بیترمز
کماکم لطف ادرسا بوالعلادر — کماکم قهر ادرسا مبتلادر
چلب یقدوغ شمی صنمه سینز — کم اکاپف دریسا یوزکینز
کینی عاقبت محمود قلدی — کمن محمود کن مردود قلدی
کمك باشینه تاج اوردی مرصع — کمك اکینه کیردی مرقع
بو رسمه شکرنك قدرنلری حق — زهی قادر که ایشنده خطایق
بو آخر عرشدن فرشاورنجه — نه دوزمش هربرن یرلو یرنجه
نه محتاج آن هب شرح ایلمکلك — کمن ایدیب کمن طرح ایلمکلك
انك خود لطفنك پایان یقدر — سنك شول حق صنکدن داخ حقدر
ولی شنلر که اولدی اهل توفیق — بقا عبرت کزیله کوره تحقیق
که بو عالم ده کلدی سرسری هیچ — یراد لماد نسنه داخ در پیچ
بحمد الله که ای سلطان عاقل — وریدر تنکرسا کا عقل کامل
نه اشورکم سن آنی بلمه مشسن — نه طاعتکم سن آنی قلمه مشسن

قیرمز وقتیله بار آغجه غی شاخ — اوزینك اوزه کیسا اولسه کستاخ
بلوسز لکدن نطقوه مغرور — ولیکن پادشاهم قیله معذور
بو دکلوسبلدی وخاموش اولدی — قچیب یرمزدی کزلادی طولدی
کزندن یش یرسا قان دکردی — مکر لعل اوسنینه مرجان دکردی
طنی آل دخی آلسه ویشی آلسه — یزی کوکچك سزی طنلو اشی آلسه
اشتدی قلدی حیران شه سیاوش — دیدی احسنت سا باشای مماوش
بو دیلی نجه بلدك بو قصده — که بك معنی بیردك بر نفسده
بو سحر یکر بو کیجه اوقدك سن — اشتما میشم آنی کسدن بن
زهی عقل و زهی فکر و زهی ذکر — بوك خوب سوزك خوب اوزك بکر
بو لطف و بو عبارت بو فصاحت — بو حسن بو ملاحت بو کیاست
که روزی قلدسا کا قادری پاك — نه عقل ایرر بکا نه فهم ادراك

تعجب کردن شاه فراست حرشید را

الا ای ذوالجلال فرد یزدان — قدیم بر کمال رب رحمان

قزاوغلنجق که بورسمه اولدی — طغلدن یا لکز زندانده قالدی
نه دنیا کردی نه صحبت نه آدم — نه بلدی نجدر احوالی عالم
آکا کسترمدك اولیردن سبفلر — که وصفی ایتمش دکلدر طدقلر
نه دیمیا کمسه سانمك قدری توکا — نه عقل ایره بوغرا حکمنوکا
انی کم سن بلرسن کمسه بلمز — انیکم سن قلرسن کمسه قلمز
مبراسن قوعقل ارد کیمدن — معماسن قوکن کردکیمدن
سنی بللو بلنلر بلدی ای حق — که سن سن فاعل مختار مطلق

دعوت کردن شاه خرشید کلاه

دنب خرشیده دیدی ای کل اندام — سنرك کوکلم قوشینا قوردیردام
کم اول دیرخدن آنك اچمیه یق — اوچرسا دوزخی وار اچمیه یق
سرشتك بیلك بر ترکیب نوری — اولایا اولمیا اچمقده حوری
سنی ایرقش کردم خلق اچنده — که مثلك ناخطاده وار نچنده
ایرماندم سنی ایرق ازمدن — ایرلماسون قمر یوزك کزمدن

کزومك نوردوکوکلم چراغی — نجون کزدن ایراغ اولا طراغی
بشم ایچنده عمرم حاصلی سن — نیم باغنده کلزارم کلی سن
ارندر بندوزندانیسه یندی — فلك جورن تمام ایدامین اندی
کرك شمدن کروشهره کلاسن — یبب ایچاسن اونایب کلاسن
سرای کشك شطرانج ریحان — بکاروچشمه باغ کلسنان
نه شاقیلسن کوکلك اولا شاد — که سبزستاندن خشدر رواد
انلك انلك کرادرسون جمالك — که بیزه کی غنیمتدر وصالك
مبارك دركونی فرخنده فالی — که هرکم کورن بوخدبوخالی
بنم صاغمده بودر ای یزی ماه — که هرکه سانه بزکن کوره ناکاه
انجا خاطرینا کلمیا غم — نچا ماهیچ غمسزاولمیاهم
دیدی خرشید فرمان پادشاهك — بغشلرسه سچن بن بی کناهك
نه اکسك اولا سانك مروتکدن — ولی ارترمه بانی صحبتکدن
تدیمیا کم بیودرسك ورودم — بنك شکرانسی جانم ورودم

قِغزدی دایه‌یِلا خادی شاه — دِدیکم زحمت اِتسون سیزه الله
که زحمت کردکز بوقیزله سیز — کرك شهدن کرو راحت اولاسز
الوکز کیدلم خرشید شهره — که شهری کوره بوخرشید بهره
بن ایرق اولمازم بوندن ایرو — که اولا بندن ایرو اوله صیرو
بونك وصلی الویا جان بغشلر — قدیمی کافره ایمان بغشلر
اوچی داخی شلقدم باش اورلر — دلك شاهك دیبحاضر درلر
بردی اتلر ایرلندی سلطان — قوات‌لندلر شادان خندان
مکنده یافسندن باش کزدی — زمانا تاج زر باشا کزدی
ایسه الدخرشیدك ایسی — قپودن چقدی شهر بولسی
چوچقدی قلعدن شاهیله اولماه — قراکودنده کستردی سخرکاه
جهانك کوردلر حالین دیدلر — خجالتدن یشندی جمله الدن

تعجب کردن خلایق در طلوع شمس از مغرب

شهره یرین اوردی خلایق — کجابی صبح صادق صندیابق

کردلر جمله اهل دولت دین — طك اندی لیك مغربدن یکادین
دیدیلر ای دریغا کلدی اولکون — که تا سیز غربدن طوغا کون
دریغا توبه قاپوسی پیلدی — قپوسی نفسه الدندی قیلدی
تمامت شیله قلدی دنك حیران — کی تسبیح اوقودی کیم قرآن
مکر قلعه که اندن قزیودی — یه شارك کن بنوسندن یکیدی
یزی نوریدخرشیدك اولایدن — بلردی دیدیلر توبه قیدن
نه توبه کیم یزن کوررسه هرکیز — اکی یوز یلغ زاهد توبه صیز
بلارك خود یقینیدی کمانی — کرینن یوزدی خرشید ثانی
هنز ارمامیشدی صبحدم دم — که شهره کردبنلر شاد خرم
خبردار اولمدن دیار باری — سرایه الندسلطان اولکاری
اوچینی بر اراده قلدپنهان — دیدی سزا کلنك اولمك پریشان
ورایم بن الاروزك کرایم — انا بی نجه قیدن یرکرایم
دوتر هرکسه هرکیز یزده رونق — ولی حورینك اولزیر اچوق

سَرایه کَردِی اُولدُم شَه فَرخاك — یوزی تازه طَشِی نباراچی پاك
سَوینُوردِیدِ خاتُون کوزلَیدِن — اَلا کاتَردُم اُول شَهباز صَیدِن
کِه گَرنا کاه خَیالِن کَرسه شاهین — اَگا صَیدا اُولَبِن تَرك ایدَه شاهین
اَوا چقدُومدِی کَلك اُومابَن — بِحَمدِ الله شِکار اَندُم هُمابَن
اَنك کِیمی هُما کِم کُولکسی یَخت — نه یَردَه اُولَر یسا بَر کَشر تَخت
جُو بُلبُل هِیك دَر دِندَن خَبَر دِر — صَنا سِن گَنج طُوطِیدُر شَکَر دِیر
اَنك اُولدُر هُور نَکن ای سَمَنبَر — اَگَر طاووس کَروِر سادَگا پَر
عَجَب گَر اُولَرسا بُو اَلعَجَب قُوش — چُو سَندَن طَغدِ وَاکدِی سَباش
مَگَر لاسی رِضوان دَاسی حُور — کِه آوی جَنَتیدِی وُ یُزی نُور
مَلَك لَر بِسلَمِش اُولا فَلَکدَه — کِه بُولدُم دَارِنی دَارُ المَلَکدَه
مَگَر دِلوَردِ عِیسی اُوزَندَن — کِه دِرلِك بُولَر اُولمِشلَر سِزَندَن
نه دِرلِك بَلکِه اُولَه وَلتَلوذَاتی — کُرَن کِیمِشلَرُوك کِیدَه حَیاتی
شُکر نَومِیدکَن اُمِیدَه اِردُم — قَرا کُو کِیجَه خُرشِیدَه اِردُم

سَعادَت گَنجُنك سَرمَایِسِی دُر — مَلَك دُرکِم فَلَکدَن پِیرَم اِندِی
اِشارَت کَردِن سُلطان بَخُرشِید

اِشارَت قِلدِی اُول ساعَتدَه سُلطَان — اِچارُو کِردِی اُول با نُوخِرامان
سَلام اِیدِب وُدُونَدِی سَجدَه قِلدِی — اَنَاسِی کَردِی وُاَحوالِ بِلدِی
کِسرِی جُملَه فَاش اُولمِش بُوکِیجَه — شَه اُول گَنجَه طُداش اُولمِش بُوکِیجَه
کِه خاتُون کِز لَرِیدِی جانِ اِچنَده — صَدَف بِیکِی دُرِی عُمّانِ اِچنَده
اِکی یاشِندِی وُآه اِندِی اُولَه مَاه — اَلِن دُنَدِی وُاُودِی لُطفِلَه شَاه
دِدِی اِی مَاه رُو نادُر کُناهُك — کِه بَندُودِی جِهانی بُوکَن آهُك
اُولُك دُوشُر کِه سَندَن شاکِرِم بَن — طَعَن اَندِیشَه وُقُور خُوی سَن
بُو اِیشی قِلدُعُوکا سَن پَری وَار — بَنم جانِمدَه چُوق شُکرَانلَر وَار
اِچی قَندِی وُطُلدِی وَهِلَابَاك — یَقِین اُولدِی کِه اُولَه زَهرِ سِی جَاك
چُوکُل بُورِنَه سَجدِیلَر کُلابِی — اِکی یارِلدِ بَادَائِمك نِفَابِی

اول ایکی چشمه دکدی اولقلدم — که اول نمدن سرای اولدی طولیم
نم آنی کردی سلطان اغلدی زار — بکاری کزلرینك دکدی بیکار
چو بقدی کردی خرشید اول فغانی — روان اولدی کزندن بغرفانی
کما نسز کردی آنی بخسل وبای — که اول اودن فنی آقاردی چای
چو کردی حدن اشدی نالهٔ آه — دنب خرشید بصلدی بغرنه شاه
دعا رقلدی واویدی یزینی — کزینك یاشنا سردی بزینی

تسلی دادن پادشاه خرشیدرا

دیدی ای کزلری ترکس یزی کل — اچوندت کوکلکی واغلما کل
اتا آنا یحون دوران سنکدر — یلوکا جانلری قربان سنکدر
سکا شمدن کرو شادی کرکدر — تنعم فلکدن اوترکدر
بکنکی کندن ای محبوب جانی — پی اچ شادمان اول جاودانی
دنب قیز آنسینا ایدر ای یار — مبارك خاطر کدن غصهٔ یار
محبت کم سنکلا واردی دنیا — حقیقت بلکه اولمشدر بری بنیا

نه سوچك وار بو نادر رسم لر بجون — که بندن صقلدك کیرو بنجون
بکزین بنی دله دلدار سنسین — جهانك ور لعندن وار سنسین
نچا کیر بو جهانده وار الم بن — سکا داخی منتدار الم بن
کدر اندیشه کوکلکدن اول شاد — غمه سیلی ارو شادیه بنیاد
چو سنسن جانمك جانی کوکلدن — نیجون قیلسن زاری کوکلدن
شود کلو لطفله شاد اولد سلطان — که خاتونك فنلدی جانا جان
همانده سجده فلدی شاه اوکنده — اوکش مدح ثنا فلدی صکنده
دیدیکم بخت دولت برله یار اولد — جهان طرفجه باقی پایدار اولد
زهی لطف کرامت کان سنسین — سعادت کانیك عمان سن سین
مروت عالمندن نوله شاهم — اکر عفو ایلیاسن بوکناهم
کیلر دایما سیچ اشلر اولر — الور عفو ادب باغشلر اولر
انکون امد عوم مرحمتدر — که تنکری کلکسی تنکری صفتدر
بوسز لردایکن کردی سیاوش — که مشرقدن یکادن اغدی قوش

بوسن لر دایکن کردی سیاوش — که مشرقدن یکا دن اغدی برقوش
هماندم دندی پرواز ارمغا یوز — قنادی قیلدی دنیای دیدن
مزاجیدر بو قوشك بللو ناری — دنی کن دور ادر یقدر قراری
هزاران یول سچر ز بر نفسده — دکا یو وارمه سن کیرو قفسده
آدینی صور ریسك آیدیم فاش — سیاوشك قزیله آد آداش
جهان اولدی یزی نور یله روشن — فغانه کلدی بلبل کلدی کلشن
سرایدن چقدی تلندی شهنشاه — نیاکم کلدی اصلان برجنا ماه
تماشا یر لرن قاموطلندی — تفرج قلدی کوکلی لندی
کرو کلدی روان اول کچدی تخته — اوتردی عزیزیله بقدی تخته
که دولت قنو اشدن محکم اولر — که کیرو ناسبلردن کم اولر
شهنشه لر نیله بولدی لر داد — نیجون اولدی کیمی بنلرك یاد
ندن اولرا کی عالم عمارت — نه جنبشلردن اولر کیرو عمارت
چو بیلا نیزده در شری و خیری — همیشه خیر اوله کوکلنده سیری

بو ایکی دولتا برشاه اریشه — که قویا شر و خیره دریشه
دلرسك کم اولا دولت طفیلك — کر کدر کم اولا خیر ایشه میلك
ایق بص خیره ای دنیا امیری — که شخصك خیر اولر دستکیری
دو عالم پادشاهی اولکشیدر — که دایم عدل و داد انمك اشیدر
کشینك طغرو اولسا کوکل جانی — در دنیای دمز دنیا آنی
شهنشاه قشلغادك قلدی آرام — قویا کلدی جمله خاصله عام
کرو انصافله بیرق بیردی — تمامت مملکت قیدن قیردی
برزاو تردلر بندی پیاسنی — نه سزلر وارسه دندی دناسی
چو بکلر طاغلو بن طردی سلطان — یرو یون سرایه کردی سلطان
کلب قاشده خرشیدك انردی — چو صحبتنا اولد سزدن سزکردی
یندهٔ کذ اوتردی قزینك — یکی برله درن سلدی یزینك
بیردی شه کتردیلر جواهر — زمرد تلعل یاقوت جواهر
طولعل بدخشیدی کلیله — دخی یاقوت رمانی کرو ایله

دُرِ وَ مَرجَانِ پیرُوزه زَبَرجَد
کِه جَمعِ اِتمِشلَر اَولَدَن اَبُ جَد

دُرِ اَولَد کلوکِه هَرکِز بُولَمَدُم عَدَد
زَبَرجَد شُلقدَرکِم بُولَمَدُم حَد

کُمُشِ اَلتُونِ سِنِلَردِی قُویُن
بُلنمَزدِی صِغیرِب قُویسَی یِر

کُلَابِ مُشکِ عَنبَر عُودِ اِیسَار
نَه کلوبتمِیَله دِیرسَک وَار

نَصِیحِ نَاخِ گمخَا وُ خَصَل خَاص
قَدِیفَا وُ حَرِیرِ اَطلَص وُ خَاص

قِفِ وُ بَغدَادِ وُ خَارَا وُ دُورَنك
سِرَنكِ قِرمِزِی وُ نَرمَه یُورتَنك

مُرَبَّعِ لَرِ اَیُو چُوخَا وُ دِیبَا
وَلَا مَدفُونِ مِصرِی شَربَتِ زِیبَا

صَمُورُ وِ بَنَفشَه وُ قُندُوزِ کَامُو
دَخِی سُنجَابِ قَاقُمِ دِلکُو فَامُو

دَخِی خِلعَتلَرِی کَاتُردِی بِشِ اُون
کَتُردِی دُرلُو دُرلُو جَوهَرِی طُون

بَنِشلَادِی قِزِیلَه آنسِینَه
دَخِی دِرطُرمِشَم شُکَر اَنسِینَه

بُکَا کُوهَر نَذَر کَانلَرِی کَرکَدُر
نَذَر لَر کَانلَرِی جَانلَر گرکَدُر

بِنَا کَردَن سَرَای بَادِشَاه دَر بَاغِ خُوَد بَرَای خُرشِید

وَرِیدِی پَادِشَاهُك خَاصِ بَاغِی
کِه اُولَ بَاغِید آنُك کُوکِلِ بَاغِی

یُجَا کُشکلَر وَرِیدِی سَم یِرِی بُولَك
وَلِی کَندُ وسَرَایِندَا اِیدِی یُولَك

طُلُو سَبزَه کُلِسنَایِید کُلشَن
اَچِلمِش نَرکِسِیلَه لَاله سُوسَن

دَخِی رَیحَان سُنبُلِ حَیِّ عَالَم
بَنَفشَه یَاسَمِین نِسرِین فَرَم

چَمَن بِتمَاکَه یِر بُولمَز سَمَندَن
چِخِیدِی مُقلِ مُرَوَندُك جَمَندَن

طُلُ شَمشِیدِی سُنبُلِ اَرغَوَانَه
اُولَ شَمشِیدِ فُلفُلِ ضَمِیرَانَه

نَه دَکلُو بِمِش اُولسَه طَتلُ آجِی
قُونُك اَندَه وَارِیدِی اَغَاجِی

چِنَارُ وسَرُ وُ شَطرَاوَانُ اِرمَاق
اِرَم بَاغِی صَنَیدُك یَا خُود اِچمَاق

تَمَامَت قُشلَر اَندَه سَازِ اِدَردِی
دِلنجَا هَر بِرِی آغَازِ اِدَردِی

قُرُلِیشِید بَاغِ اِچرَه بِرنَخت
مُرَصَّع قِیزِلِ اَلتُونلَر قُورَخت

کِه هَر دَم پَادِشَاه اُولَ یِرَده خَلوَت
خِطَا خَاقُو نِلَا اَیلَر دِ صُحبَت

اَلِف خُرشِید کِردِی بَاغِ اِچِنَه
کِه بُولَا کُو کُلِ قُوشِی اَندَه اِچِنَه

هَمَانَدَم کِردِ بَاغَا اُولَ یِرِی نُور
صَنَیدُك کِم قُوشدِی جَنَّتَه حُور

یَرُشدِی بُلبُلَا اُولَ سَمَن زَار
گُلِستَان گُل لَرِندَن اُولَدِ بِیزَار

جون اول طاووس وش قیلور جلوه — بکلدی وشکستا یرشدی سلوه
جو اول طفیله آغاز اندیرسوز — همان دم بکزاولدی بلبلک بوز
جو قیدی آی یزندن برقع پیله — روان اولدی یشندن کل لرک سیله
جو نرگس کزلرن کردی سزلدی — اناب لاله لرلو لودزلدی
جو زلفن کوردلر ریحان سنبله — یرایوزاوردلا روا ولدلر قوله
یرندردی تمامت باغی سلطان — کهی کل دسته ایلر کاه ریحان
کلوبن کردی اول شطرا وان تختی — عجب کلدی وبردم طرد بختی
چو برکز طرد بقدی اولپری خو — شلقدم جوشه کلدی دتردی صو
جمالی عکسی تصویر قلدی — مرتب کندن تحریر قلدی
قاری قلدی وبکزی اچدی — خیالی رسمنی نقش اتدی قچدی
صفا سندن درر صونك بلرسن — کی بقدقچه انك اندم بلرسن
بکن کرسن دخی صایی اولاسن — حقك دیدار لطفندن طلاسن
مکدر دکه وصلك بولمشدر — مصفا درکه مهجور اولمشدر

شهنشاه دیدکم بوباغ بوتخت — سراسر سانك اولسون ای جوان تخت
تفرج کاه اهل دل دون کندز — تماشا دز کیجه دون کندوز
عنایت بلدغینی بلدی خرشید — یرایدی ودعا لر قلدی خرشید
صباح اولنجه قاموا ول سببدن — امز غمادلر عیش وطربدن
جو سن کل سین کلزارم سنکدر — چو یارم سن سین وواریم سنکدر
دیدی شاها یجلسون تخت تختك — همایون دولتك پیروز بختك
دکالی تنلره جان اول همیشه — جهان ملکینه سلطان اول همیشه
همیشه دولتیله وار اولاسن — الی عالمده برحور دار اولاسن
سرایه کزدلر کیرو سوینب — اتانك آنك کوکلی اوینب
اتورب عیشه مشغول اولدیلر — ملول اولدی عدولر کلدیلر

صفت مغنی

چوبش قالدردی ینه صبح صادق — که اولدردایما ایشندی حادق
مدور شکل کسترردی قلقدن — بزادی پریزن التون ورقدن

بلرڈی درلو نقش درلو صورت — کہ نقشی تمثدا ول نقاش قدرت
صحلڈی خردہ مینا چمندہ — درلڈی لولوی لالا سمندہ
فلک کیڈی قبای لاژوردی — جہان اوردی بشینا تاج زردی
شہ آتابندی وخرشید بانو — سحرکاہ اول بغا کردی قوانو
همین بزدایہ وایکی قراوش — هوس کلزارہ قلدی اول پری وش
کورزکم قام اول کللر اچلمش — درا ولپ ژالہ دن درلر سچلمش
سحردہ باغ اچندہ برم اورلمش — مزین مجلس شاهی قورلمش
صنر نرکیسہ کللعلن قدحلر — دوتر غنچہ طلو رومی قباغی
ببدیا نرکسی قلدقچہ تعریف — بنفشہ مسك اوتمش برارادہ
صبا چون دیردر ریحان بلاغن — چوبلر مست اولب کوکز اچرلر

دریلمش درلو توشلر سوزہ کلمش — ترنم بحینہ هر بیری طلمش
کلسنان اچی طلمش سوزلہ ساز — قوسی دنلو سزلو وخوش آواز
چوبیری بیرینہ قرشو اوتر لر — دلیلادکلیندن جان اوترلر
چوبلبل دردینی پسدا قلردی — نچا عاشقلری شیدا قلردی
چوقری دردینہ درمان صردی — نہ درمانکم جکردن قان صردی
هزار دستان کہ وردر داستانی — الردی آدمیدن کوکللری
دخای پنجہ درلو پنجہ دللر — کہ اندہ سیلنردی ای یللر
اترردی هر بری بردرلو نکہ — کہ نہ قانو نہ بکزردی نہ چنکہ
اشیدللر کہ قشلردن بو نالہ — قرابغرینہ داغ اورردلالہ
چوسزمش لالہ نك بغری قراسن — درلرمش غنچہ چاك اتمش بقاسن
اشیدللر کہ چنار اولرا کی فات — باشن صالاردی تم سروآزاد
هزاران آفرین ازدبهشتہ — کہ بکزامش جهان باغی بهشتہ
نگارین چنك بزدم قلدی سیران — بوصنعی بقدکردی اولد حیران

دِدِی ای ایلك عالم صانعی پاك — سنی بر پرلیانك باشنه خاك
نه صنعتلرکه وردر اول آخر — سنك بر لیکوکه طاقت قدر آخر
فرح بولدی اچلدی کوکل کوزی — صفا صویله یوندی قیغوتوزی
مرصع تختنه کلدی اولطوای — که یوزی نورلیدی آی انك بای
اوتردی کوله کوله بقدی چهره — سوندی لطفه سله اوردی قهره
که باغ و تخت نم آب روانه — که بنلردن کلر شادی روانه
کل اچمق روضیسا اشدی کلزار — اکر کوثر صویسا اشده بیکار
وکر واریسه طوبی اشدی آغاج — وکر حلیسه طوبی اشدی دیباج
کر آواریسه مقصود اشده بلبل — ظهور اچمك کرکسا اشده دلمل
اکر نور استیا کر اشده خرشید — وکر حوری صرا کر اشده خرشید
اکر رحمت دلرسك اشده حاضر — وکر دیدار حقدر اشده ظاهر
زهی باغ زهی تخت و زهی شاه — زهی ترتیب قلمش بارك الله
ولیکن چاق ارالقیردی کریز — سرای پمقلغا اولیدی تذیر

که بن دونن کونن اندی اولیدم — ایقیب یزمغا مشغول اولیدم
خوش اولیدوم جانم دکلیدی — دیم باشدکه سوزم دکلیدی
که شمدن کیرو بو باغ اولدی باغم — یراشور بونك اچندی اونا غم
بزنسه جنت عرض اولسا حوری — رواد ردو زلزا کشك وقصوری
بو فکر اندی اولدم اول پری زاد — سرایی ایلدی کوکلنده بنیاد
اروطرد یلر اندن دردلر کل — سمندن لاله وریحان سنبل
النده هر برنك دسته دسته — صقلاردی طولو غبغبده بسته

بازآمدن خرشید بزدهادرش

کروندی سرایه کردی کردی — انا سینك قیتنه وردی طردی
یزآیا عینه سردی اپدی آلن — بشن اندردی اوکنده قودی آلن
قدیلر کل لری اول تازه کل لر — دیلر ازدکنجا یازه کل لر
یکه لارك کلی کلکده اولسون — بهارك کزیلندن بکده اولسون
دنب غرینه بصدی قیز خاتون — که وصلن جانله المشدی صاتون

دِدِی ای گُل لَرُك خاصی کَه سَنسِن
دَ گُل گُل بَل کِه سَنم بَرَك سَمَن سِن

یُزُك قانِنده شُلدُر گُلده رَونَق
کِه گُل فانِنده بِر پَژمُرده یَپرَق

بَگا سَن گُلسِن ای شَنگُل همیشه
چسودُك اَغلسُون سَن گُل همیشه

گُلُك لُطفِنده بِرجَق مَفتَنه جَدد
وَلیکِن سَن گُلُك لُطفی اَبَد دُر

دِدِی خُرشید ایا خاتُون نابیل
سَنُك اَیلُوکلی وَصف ایلَمَز دِل

بُو باغُك لُطفِنه قایلدی کُوکلُم
بَکَندی جانُمو یا یلدی کُوکلُم

نَه اُولا بِر قُلیَدا شَهر یاره
بُنی رَمز ایله بِلدُرسَك نِکاره

بَنُخُون یَپدُرا اَندَه سَرایلَر
اُولَم ایچَنده هَر یِل لَر هَر ایلَر

هَم اُولا خَلوَتو مُومَم تَماشا
نَه یُورُم گَشتَرَم نَه گُونَ قَماشا

دَخی یَرلَردَه بانُم هیچ اِشُم یُوق
چُو اُولُم اُوچمَقدُر اَندَن چیقِشُم یُوق

بُورَسَمَ خَیلِ سُوزلَر سُیلَدیلَر
سُزُك تَحقیقُن اَصلِن صُیلَدیلَر

آمَدَنِ پادِشاه بَخانه بَرای دیدَنِ خُرشید

چُو کِردی پادِشاه اُولدُم اَوینه
کِه کُورَه قیزنی کُوکلی اَوینه

اَتُردی صُحبَتِ اَندَ اِچدی یِیدی
سُزَ آرا سِندَه خاتُون شاسَه دیدی

کِه خُرشید اُودلَر گُلزارِ اِچنده
کِه آقادایم اُول بیکارِ اِچنده

بَگا سَم باغ سَم خَلوَت گُرُك دِیر
کِه غَوغا سُو مَزَم عُزلَت گُرُك دِیر

غَرَض هَرنایسا عَرض اِندی اُول ماه
قَبُول اِندی کُول جانِلَه شاه

بِیُردیلَر مُهَندِس لَر وَرا لَر
نَه یُردَه دِیرسَه بُنیادُرا لَر

اَیندی مالِ تَقصیرِ اِتمَزم بَن
کِه هیچ تَعجیلِ تاخیرِ اِتمَزم بَن

طَشی یاقُوتا وُلُرسَه طُپُرغی مُشك
یَراشُر یا یَلَر اُول حُورِ چُون کُشك

کَتَردی یا بِجیلَر جُمله اُستاد
مُبارَك کَنده اُوردی قَصرَه بُنیاد

نَه دُر لُورسَم کَم اِستَردی خُرشید
اِنی اُستاد لَره کَستَردی خُرشید

صِفَتِ قَصرِ خُرشید

اَگَش دُورُشدِ لارُوا زُزَمانَدَ
دِ لَکجایِ دِلَر بِر قَصر اَندَه

کِه هَر کِز کِمسه یِیدَه مِشدِ کُلدُر
کُو کُل یَماغَه قَدَه مِشدِ کُلدُر

بُجاخُش مُعتَبَر بَغلَتدِ قُبَّه
کِیردی قُبَّیه بِلُور جَبَّه

كَرْدِی لَعْلِ بَرْطُوبِ مُدَوَّرْ دُرَنْدِی قُبَّهْ نُكْ اُوسْتِينَهْ زِيوَرْ

كِرُو طُوبِ اُزْرَهْ بِرَالْتُونْ طَغَانِی دُرَنْدَرْدِی وَ مَمْ بَرْكَنْدِی آنِی

كُهَرْدَنْ كُزْلَرِی وَ بُرْنِ اَلْمَاسْ كِسَنَهْ اَكَرْ قِيمَتْ دِيمَكْ اُولْمَاسْ

قِوِلْ يَا قُوتْ اَغِزْنَدَهْ دُوتَرْدِی كَهْ بَكْزِی رُوشَنْ وَ رَنْكِينْ دُتَرْدِی

بُو بِلُورْ اَيْدِنِی كُوهَرْ چِرَاغِی مُنَوَّرْ قِيلْدِی دُنْلَهْ بَاغِی

كَهْ دُرْتْ بُوجَاغِنَهْ دُزْ دَرْدِ دُرْتْ قُوشْ كِشِدَنْ هَرْ بِرِيسِی بِرْ يِكَا طُوشْ

شُنُكْ كِبِی صَنَاعَتْ قِلْمِشْ اُسْتَادْ كِهْ قُوشَامَزْ تَخَكِمْ دُوقِنَا بَادْ

قَتِی اُوتَرْدِی نَمْ قِيلْدِی اَفَغَانْ اِشِيدَنْلَرْ قِلْدِی دَنْكْ وَ جِرَانْ

قَخَنْ يِلْ اَسْمَكَا اَيْلَرْدِی آغَازْ چِقَرْدِی اُولْ طَشْ قِشْدَنْ خُوشْ آوَازْ

مُنَقَّشْ وَ مُنَقَّشْ اِيدِی دِيوَازْ سُرِلْدِی لَارْزُورْدْ اَلْتُونْ زَنْكَارْ

نَبَاتْ جَانَهْ وَرْدَنْ قِلْدِی يِرْ كِهْ اَنْدَهْ قِلْدِيلَرْ نَقْشْ وَ تَصْوِيرْ

اُزِينَكْ سُوزِی وَ اِينِشْ مُذَهَّبْ اَوِينَكْ اِيچْ وَ طَاشِی مُهَذَّبْ

اَيُو يِرْ وَطُو يِلْ وَارْ وَ صُو چِيقَرْدِی قِرْقْ اَيَقْدَنْ يُوقْ وَرْصُو

يَا يِنْدُرْدِی اَنْدَهْ خُوبْ جَمَّامْ كِهْ فَرْشِيدِی رُخَامْ قُبَّهْ سِی جَامْ

تَمَامْ اُولْدُوغْ دَمْ بُوطَاقْ اَيْوَانْ كِهْ يُكْسَلْتِمَشْ لَرِيدِی تَا بَكِيوَانْ

شَهَنْشَهْ وَرْدِ آنِی قَرْشُولَادِی اِچِنْ طَاشْ رُكْ لَابِيدَا صُلَادِی

دِدِيكِمْ قُرْخُكْ قَرْخُنْدَهْ اُولْسُونْ يَا يَانِی كُرْكْ لُو يُوزُكْ خَنْدَهْ اُولْسُونْ

اُتُرْ مَعْمُورْ مَسْرُورْ اُولْ هَمِيشَهْ سَرَايِ اِيچِنْدَهْ مَسْتُورْ اُولْ هَمِيشَهْ

يُزُوكِی دَكَهْ كُزْلَرْدَنْ صَقِنْغَلْ اُزُوكِی اُولَكَهْ سُزْلَرْدَنْ صَقِنْغَلْ

چُورِيزْ يُزْ قَرَاسِنْدَنْ حَقَايِقْ كِهْ اُولَهْ اِيكِی عَالَمْدَهْ يُزْكْ آقْ

چُو بِرْ بِرْدِ كَلَدِی خُرْشِيدْ شَاهِی دِدِی اِی قَامُنُكْ پُشْتْ پَنَاهِی

اِشِيكْ طُوتْ رَغِی صِيفْ نَجْمْ دُرْ يُزُمْ صُوبِی طَيُوكَا اِنْجُمْ دُرْ

سِيَاوُشْ اُيْدِ قِيزْ اَلْفِشْ اَنْدِی اَغِزْ خَلْعَتْ كِيرْدِی طُرْدِی كِنْدِی

قِرَانْدَهْ دُرْ كِينِی دُزْ مِشِيدِی خَلَا يِقْدَنْ اِينِی اُوزْ مِشِيدِی

هُمَنْ بِرْدَايَهْ وُ بِرْجِ قَرَاوُشْ كِبِی حُورِی صِفَتْ كِيمِی پَرِی وَشْ

قُوسِی گَنْدُوكِبِی خَالِصْ پَاكْ بِكِرْهَبْ جُبَّهْ لَارِی اُولْمِشْ چَاكْ

بلاری الدوردی اول آرایه تماشا قلدی وکردسرایه
اترردی شاد وخرم اچدیلدی دنب چپ چوره اول قزلاره دیدی

نصیحت کردن خرشید کیزکاز خودرا

کیمزدن قفقزکم باین کزلر بکا دتسون قلقلاریله کزلر
دلاکم شول دیرزبیلك که هرکز که سزدن بلمیا لرطاشره ایز
طراغوکز سرایو سیرکز باغ ایشکزبن ون اولا ایشکز صاغ
طشیرادن اچاروایرغ آدم گلرلرسه همین دزآنم آتم
اگراولوکی گرخاصوگرعام بوباغ ایچینه آیدك آرمسون کام
کیشی کم الیه اچماغه لایق هوس قلماسون اول بوباغه باقی
گرك شمدن کروبنده الم بن سنم بنده الا بنده الم بن
دکالی قاره وشلرقودلرباش دیدیلرحق سکاورسون ازون باش
یزکدن هرکه ایرسه سایرسنی جهاندن کرمسون ایلك یرینی
چوانمق نقد اولا وقولاتخت کم اندن قاچریسا اوله بدبخت

بس اندن قلدآرام اول دلارام قسوسنی جاندن اولدی حکمه رام
چودم اقلقدن اردی صبح صادق اقیدی حرف نومیدی قرالق
هزاران نرکس اول کلدن طلندی کیزیپرقلوکل اندن بلندی
اتاب اول نکاردن آب حیوان قراکولق ایچندن اولد پنهان
چوقلدی صویه قصد اول خوب مه رو ارقدن کلدی خرجنك کوزنده صو
کش کیبی جوکمی ایده خرشید یرشدی صوده نیلوفوله خرشید
حصاری کم کل اولادی یعنی اخشام بزن کلدن عیان قلدی به تام
صوده صافی نی اولشدی تابان بناکوهر کل اطلس اچره غلطان
برقشدی صچندن صویه آیغ نه بالوکم دوتردی آیه داغ
بزمش مشك کافور بله اول حور جهان طلدی صنیدك مشك کافور
بولك بولك قلب ساچن طررردی کل استینه بنفشه خوش صررردی
چوساچندن یزینا صوسزردی فلك آی استینه انجودزردی
کهی سیران ادردی باغ ایچنده کهی عریان دیماغ ایچنده

کهی گلشن صرو گل چین قلردی — کهی سنبل گله پرچین قلردی
کهی ریحان کبی ساچن چزردی — کهی نرگسلین کزلر سزردی
کهی بلبل کبی سیلردی سوزی — کهی لاله کبی کیزردی اوزی
کهی کشکر چقردی شاد خندان — کهی اوقردخلو تلرده قرآن
کهی چنکیله قانون کمانچه — کهی بادام نقل سکرووی
کهی تصنیف شعر وکه ترنم — کهی تکلیف ناز وکه تبسم
کهی نرد اویزیدی کاه شطرنج — صفا بولمشد کلی یوغدی رنج
انا سنی هر سحر کاه اول جمالی — ورب کرما کی بمش قوتلو فالی
کنش باش ارمدن باش قلدررمش — کلوبن خرشیدك بوزن کررمش
بس اندن بیز بمش آتا شاه — بوني یوم دیمشمش کاه بی کاه
جوبرکن صویه اول یمامغه کرمش — اغزلاین بقب شاه آنی کرمش
شهك بقدوغنی بلمز هیچ اولمه — که سنبل بغلریدی نرکسه بولمه
اوتندی صوده اول کوکجکلکاکای — قنی دترن نتاکم صوده غی آی

چو ایرق چاره بولمادی نتدی — سچن کیجا کیه آیه طعنتدی
عبیری ساچوصچدی آیه دیدز — کیلا کوشنی ارتردی اول یوز
کرم اسیدی بکلردی آب شاه — بزایرق یردی ایلندی نظرکاه
صودن چقدی پری یزلوچوطردی — طنز کیدی شها قوشویزاردی
نکارن اشده بوندی خلونتدی — انا سینك انا سینك قتدی

حکایت غلامه عاشق پادشاه

کل امدی سنده واریسا کفایت — اشتکل کم بنا اولدی حکایت
بوقوللرانده کم کلمشلریدی — قزی کوربطکا قلمشلریدی
بری بیری یینه کلمشیکن — کلاجی دا کزیناط المشیکن
بوقوللراوکلرینی درمشیدی — قوسی طشره چیقب طرمشیدی
کروشاهیله کلمشلردی شهره — ولیکن عشقدن المشلردی بهره
کوکل خرشیده وردیلر کوکلنه — قوبیچاره بلبل بیلك کلنه
فغان ناله وفریاد ادرلر — چون اول اچمق کلینی یاد ادرلر

معین بلد لرکم یقدر امکان — که یوزن کورلار رویرلر جان
صبا یللر اوکر لرد سحرچین — که آسان دیرلر زلفین ساچین
که اول قوخوی آلا لر هوادن — مگر اولا مدد درد داد وادن
وای اول درد اکه درمانی الایل — وای اول ملکا که سلطانی اولایل
اگر یلار سنك اول یولایلکا — که اول پرکال اولا و اولمیا کا
هوایه یللنللر طیرق اویندر — اما کی صویه وارر اوده کیندر
بلر حیران و سرگردان مسکین — سرا سیمه یورلر لر خور غمگین
کجا کندز دکر لر قلو یاشی — اورلر کوکسه طش طاشه باشی
چو عقل اکسلد کنجا ارندسودا — نه سزده اولد لر ایرق نه صودا
بلایی کردلر کم بشدن اشدی — محبتن دا کزی جوشاندی طشلی
همان غرق اولد لا رو فان چاره — نه صال وار نا کی و نا کناره
بر یسیکم فتی کو یمشیدی — یتوبن دو کنب سو یمشیدی
الپ صحرایه چقدی بللی اولی — که اندن کمسه کچمز اغر مزیولی

دده ای عشقلا جان اوینیللر — محبتن تو نلندن قینیللر
بو سودا کم سزا اولدی مسلط — دماغو کوزر قلمشلر مخبط
اکا صبر یله هر کز شرینا اولمز — اولر دیمن کشیده حکمت اولمز
بو یلده بو العجب حکمت قو مشلر — علاجن فرقنك وصلتده مشلر
اگر ممکن دکل کرمك جالن — دنی کن مونس ایدینك خیالن
جو بو دردك یلك درمانی یقدر — دکز دزکم بنك پایانی یقدر
اشو کز صبر لا یتمز یلك سز — سفر لا زمدر البته فلك سز
اچو کز اوج یکا کیتمك کرکدر — بو ملکی کل ترك ایتمك کرکدر
وکر نی بز کزن کو کن قفاسز — جهانی سر تسر اودا یقاسز
بن الدن کندو مودشدم ایقدن — امیدم ارمشم قارادن افدن
بو بالم سینما چرخ اوردی بر تیر — که یقدر هیچ انك زخیمه دیر
اگر اوغرد سکز بودر پیالم — که مجنونه دکورا سن سلامم
بو دکلو سیلدی و ایلدی آه — کزن یمدی و تسلیم اولدی ناکاه

وفات کردن یکی از غلامان

فلانی کردی لر جمله بوحایله — شود کلود کدلر کزدن نه لالی
که تا اول یاشلا آنی یدیلر — اولارا جفده قزدیلر قودیلر
کنی کم پیشه قیلر عشق بازی — صوی کزیاش اولر یر یازی
بو بازاری اچره بودر رسم ازکان — که هر کم عاشق اولا نرک ادهٔ جان
سنینی مرمریله خوش قزلر — بو ایکی بیت بر طاشا یزرلر
که بویر قبر در اول عشق ارینك — که برکز ناکهانی بر پرینك
که یوزن کردی ناکاه اولدی بیهوش — چوکزمن اولدی جان اضرلدی اوش
غریب عاشق و مغفور مرحوم — اول اوده بامراد و بوندن محروم
کروچق قیلب دکدلر یاش — که بیلا اغلریدی طاغلاطاش
چو اول بیچاره آندن دشدی اولدی — بلاره در لو عبرت حاصل اولدی
آل اورب یا فلاردن اندلر چاك — دلورب بشلرینه قویدلر خاك
آتوطوبی قموسن اندلر تراك — محبت قوشغینی جکدلر برك

باش آچق یالین آیق شیله عریان — اچی اوچ یاکه کندی زار و کریان
اولولردن ایشندم بوسوزی بن — که عشق بر شعبه در دیوانلقدن
اوزندن عشق اری بیکانه ایلر — دیالر کاه که دیوانه ایلر
ار اول کندودن طرمق کرکدر — بن اندن عشقه آل اورمق کرکدر
بحاکم سن سکا خوش یار اولاسن — امیدك بولمیاسن زار اولاسن
بلر هر بیر بر یولا کدلر — پیاپی نالهٔ وفریاد ادرلر
دقیقر لردنی کن طاغلاطاش — اقیدلر دکزدن قانلایاش
چو صحرای قمودر یا دوزرلر — کربلا اول قان دکیزنده یوزرلر
نه دن کن فرق ادرلر نه قروباش — نه یمك اچمکو نا صووناآش
کما اوغرلر یاسیلمزلر — کدلر هیچ یولا زاز لمزلر
یوزلرنی دل اینی جان نومید — کوکلده در دو حسرت دلده رشید
بویاکا صردی بر کون شه سیاوش — قنی قوللرکه قللقده دکل اوش
ویلردولتکده عز و اقبال — بلرده واقع اولمش بر عجب حال

طوینوآت و رخنی قومشلر — جهانك وزلغندن آل یومشلر
بلوسز اولدلر اوش نچه کندر — یرا کومزده اشلمن بودوکندر
شهنشاه آنلره هیچ اعتمادی یم — یوندیلار وناکاه اولدلر کم
بلنمز اولولاری دیرلاری — چلپندن ینجه دکدی اولاری
نچاکم بحر وکره طلمشز بز — بوبی بلکده عاجز قالمشز بز
بلاره نولدی سلطان دولتنده — که نسنه کزلو قالمزشه فتنده
تعجب قلدیردم شه شیاوش — اسردی برمغینی اولدخاموش
برزدن دیدنا دن ناسبب دن — هلا بنلارك ایشی یوالعجب در
کیشیلر صالك آنلاری ارادك — الی شهری اوبا اوبا طرادك
بلینا وبولینا نولدی بونلر — بکون دیریمدر یا الدبونلر
مکر بنلاره بر حال اغر مشلر — که دیدیکز لقمه لقمه طرمشدر
وکر بنی آدم اعلی درد کلدیو — که کوزلردن یلینا وقلاریو
نچاکم استدیلر بولمدیلر — بوحالك ینه لیکن بلمدیلر

قلردی هر بری بردرلو تاویل — کی تقصیرادردی کیم تطویل
برینك ازمدی فکری وعقلی — که بنلر قتو ملکه اندی نقلی
بورمزی چنکه خرشید اندی معلوم — حقیقت بلدکم عشقین مقسوم
انلره بنلرا اتمشدقسامم — که آخر کردلار واولدلرام

دانشور خرشید احوال غلامان

بواودك تترغن بلدی ندندر — بلارك یندغن بلدی ندندر
اوکنده دیدی ای وای اولدلر — بلودن بوش عشقمدن طولر
دریغا نایراکم کیدسزلر — ادومی عالمه فاش ایدسزلر
بودرد دینك اوجندن قوپسزاش — اولاشدن قوپسزبك درلو تشویش
چوبرتیلا بلارك پرده لاری — کرینه پرده نك ایچنده واری
اتم اوجندن اولدی اول آخر — که بانی کزلو یکن قلدظاهر
بکا بو پرده سزلك حالنی اول — که پردمدن اچارو بلدلریول
اولاره بو ملامتلق الاسهل — که کوره پردسی اهلین نااهل

چو آلدن دشد طاشه چکردی طاس — کرکسا سن سزی قالدرکرک باس
بو فکریله اتورب اول نکارن — تفرجلاردی باغن بکارن
یزن بیکانه کز کزمزیدی — نشانن آشنا کزورمزیدی
کنش کزمزد اول باغدن اچارو — که یوزن کوربا ولا بکز صارو
چو کبجه قاره زلفا گری برقدی — قلاغا ایدن التون حلقه دقدی
فلک طاقندهٔ یلدز اولجق فاش — قویجق راس عقربه برجنا فاش
کجا سنجقلری جون افق لدی — ختن کزجیلری برجا درلدی
قراکیدی وخلعت دکه وآلت — فلک اورندی التون تاج درحالت
جهان کلی بشار ندن هپ اردی — چریسی قمرلارك باغه اردی
سمن سایه پیاله نرگسه یوك — بنفشه سرخوش قیزل کل اسرك
اترندی بلبل وقمری وطراج — قلب عاشقلروك غمین تاراج
بویازی کرقلر عاشق نوازی — خطاکراولمزیسا عشق بازی

مکر کنلرده برکون دایسینه — ندر اول عشقنك سرمایسینه
کرم کوکلم بکون صحرا دلردر — ولی صحرای کی تنهادلردر
بلوکز برسن اولسك برسن اولسم — اکر مزبرتن اولسابن جان اولسم
کسنه سرّ موزی بلسه هیچ — اتاکومزاچالو المساهیچ
یروسا وزاچلسا کزلرومز — برزچك راحت اولسا اوزلرومز
نجاکم پیرمزد رباغ وکلزار — تزیّن قصر شطرانوان بیکار
جوانلدن چقمغا اولمایه امکان — حقیقت اول کلسنان اولمزندان
ایندی دایه کای سلطان زاده — نقابك بسنه ونخنك کشاده
قیلکده چونکه آرام اتمشم بن — کوکل جان عشقکه رام اتمشم بن
اکر بیك اوله بیزوغك اکریوز — حقیقت بلکه بن دندرمزم یوز
بوباغوکاکه وردرشمدی بریول — شهنشاهك سرایی اچره دراول
بسلکا اغریوبن چقمق اولمز — یه باغك برینی بقمق اولمز
انا کیلر انا ك هرکون قیلکده — دخی بونجا قرا وشلر طیلکده

بلای بلا دی بلا قویوپ کلمک اولمز — کیما کندوزبو ایشی اتمک اولمز
مکر کندوزدکل کیجا چقیلا — ایت کیجا دخی نیجا چقیلا
یدی قت شمدبرج ایچنده یوز یوز — که درلرسیکی درج ایچنده یوز یوز
اگی یوق کل مرمردر پولر — قمو پولا دچینی درقپولر
کجا اولدقده شیله برکله برک — که چیقیب کرمزا کاسور سیکمک
طپك ناکم بیرسا آن قیلم — قلانن سن بلاسن بن نه یلم
هله بن بلدکم بوسن دخی بیل — بو ایشه صبر یك اندن کچیل
چوسن مسنورسن بوکزلویکرك — قمو یوزلرکوکلدن کزلویکرك
کیشیده احتیاط اولماسه یلداش — دکالی سرآنك تیزاولرفاش
جوخرشید اکلدی دایه سرزونی — بغرلا لاسنه دندی یرزونی
دیدی لالا حقیقتده اتاسن — کرکمزکم بنی اوده اتاسن
اتادن داغ مشفق سن بکاسن — سوندرکل سوینایم سکابن
نجاکزدردمادرمان بلندك — نجاکزاولشیکن جان بلندك

بوکزدا خی بوایشه چاره ای جان — دلارم سندن اوله باکه درمان
چوبونجا دللودل لردکدلبر — دیدی خادم که ای سرو سمنبر
بوشهرك ورددرزبراغزی یولی — که صحرایر صپادرطغری یولی
بورسمه هرشهرلردا اولرلراولك — که یاغیلقده چق ایشایرراولك
کماکم شبه وانی خوکردکدن — اکاصقلیغلا قرخوکرکدر
سن امدی بندن ایشت سوزمغزن — که بوبغدا قومشلریولك اغزن
بلوسزایلیشلردرقپوسن — کسنه فهم ادامزهیچ یوسن
کرامدی قدرتن اول پادشاهك — که کیروسنده بلدك راستراهك
شکرکم مصرکرماددشنده — سن آنی بلدك اغزکداغ دشده
چوقیزایشندی لالاسنی سرزنیه — صلندی بوینا اوپدی کزینه
انك مشغولغی نعمت بیوردی — طیردی اکسنه خلعت کیردی
محبت عالمندن بولدبرحال — که فشنه مشتلایاناوررمال
قشده لالاصقلرقرغیالی — بوکندومشتلرفشنایه یولی

گاه‌لاه دگل‌لا لادیاوز — که فتنه یولی اول اولدی قلاوز

صفت شب

یرزدن جونکه بونوران کندز — قیادندی چوردی دنیدن یوز

زمانك وارلغینی یوغه صیدی — زمین اول ماتیجون قاره گیدی

فلك تختن کوکه بندر مشیدی — قمر ناجن اودایاندرمشیدی

یقاسن یرتریدی غنجه لرهم — دگردی کزیشینی یره شبنم

یلوکز خادم خرشید دایه — یرگدی گلدی اوچی اول رایه

اراییو بولدی لارود لدی خادم — اچارو کردکندی برچق ادم

کروچقدیو برکیدب قودیلر — بری بیرینه طاینشب دیلر

بوبرسردر که جاندن کزلیالر — بوبریوزدن کوکلدن کزلیالر

چوا غری یولدیلر کرا اولا فاش — نجا طغرولرا ندن اویناباش

بواوچی بیله اندی اتفاقی — یغیدی بنلرك هرکزنفاقی

که دنلا اول بلا کیربکدالر — چقالر یازدی سیراد الر

کرو صبح اولمدن اوا کلالر — بلردن واقف اولمادن بلالر

چویارندا سرکندز اولدی اخشام — قرارا تمشدیدندز خاص اعلام

کنش ایمیشدی اغمیشدی آیی — بنات النعش کسترمیشدی یای

دیدی خرشید اول قزلاره اندن — قرارایلك یروکز ورسه قندن

کیدن دایا یلا بوکیجه باغی — یانجا کزارم کندز چراغی

قیوبی بعلودونك صبح اولنجه — یرادلیشه اچمك بن کلنجه

دن آری طنلرینی کیدلر یز — الوبن دایه سن اول فتنه انکیز

الاینا برقدی حنادمی هم — اول اوچی اولدلر بوسره محرم

برز قیلج جمایل بللرندن — برردز الاغاجی الرندن

اول اغری یوله طغرولب کدلر — قواکو لقده بزیرن یدلر

غلط در قنده خرشید اولسه تابان — اویرده ظلمت اولمق یقدر امکان

دگل طاق بیله کیرو ریسه هردون — که دون دلبی یرالنجا کدکون

چقاگلدیلر وکوردیکه صحرا — نه حیوان وارنه انسان وارنه غوغا

اپ ایسرلق نه سوزوار رونه صووار — نه یل وار فرلرو چغلر نه صووار
کسیلب وردی لردی یقویا طوش — یقدا ویوا ده قودی لا قوش
یرادملش قوا ولمشد ساکن — مکر سچرز اولیدی ایدن ایدن
چو اول خرشید لا یوز ایزیدی — حقیقتا اول کجا لر کندی زیدی
بر زسیر اتدی اول با نوی اعظم — اجلدی کوکل کوزی اولد خرم
بس اندن صکره کم یورود لر خیل — کرو اول غری یولا اندلر میل
اول اوچی درت یینی کوزلر یکن — یلا بر بیر سینی ازلر یکن
ایلا رندی باقب کوردی لر چاق — دور بر نسنه دیر نمز ولی آق
ور یرق کردی لر کم بر اولوسن — یلوکزیرده یاتر قچمش اسین
بر اولوطاش دیمشلر بسنده — بو برج بینلری باشی طشنده
مسلسل خطله یازه قومشلر — دمشقی تعلله قازه قومشلر
که بویر قبر دمر اول عشق ارینک — که بر کز ناکهانی بر پرینک
که یوزن کردی ناکاه اولد یهوش — چو کرمز اولد جان اصمر لدی اوش

غریب عاشق و مغفور مرحوم — اول اوده با مراد و بوندی محروم
همانکم اوقدی دنک اولد خرشید — بو صاحبتر به کندر بلد خرشید
دیدی آه انلره دشوار اش اولمش — که بو عشقو مه دیمامش اولمش
دریغا الدن ایلا اوده یمش — که بر سا عنده کل اولمش سینمش
قلانی اولد یسا دنک حیران — بو مسکین یولما جان اندی قربان
قلانی اوردیسا باشنا طاش — بو بچاره بنمجون اوینلدی باش
قلانی دکدیسا خانمانی — بو بشدن باشه ترک اینمش جهانی
قلانی کریقا لر اندلر چاک — بو کندوزن بکلی ایلمش خاک
قلانی کرجفا لر چکدلر پیچ — بو کلی کندزن اوش ایلمش هیچ
قلانی کرکزا الدن الا چوق — بو کندی بر یرا کم کلمکی یوق
قلانی دا خی خام الا بو اولدی — قلانی کردلو اولدی یو اولدی
زهی عشق زهی صدق و وفا دی — بو درده جان ور نلر در زهی مرد
بکا حق فتنه ورمش بو جمالی — که اول اوجدن قرانورم وبالی

جمال حسن هر کمده وریا — بلا لودر اگر پیغامبر یسا
بنی دیدی وطلدی کزلری یاش — ایاغندن یکا سینک قدی باش
یزن طپراغه سردی ایلدی زار — یقین اولدی که جانن ایده ایثار
اوترمش طپراغه دکمش صوکردن — صوق یلدن بوکلمش اینی کزدن
کلندن سنبلینه مسک جزمش — سمن اسنینه نرکس انجودزمش
اکی یکمش غمی سروروانن — دکشمش زعفرانه ارغوانن
برنجک آیک استندن کوتردی — یزاچدی جزدیچ یاسه انزدی
جهانی یقدی فریاد ایلمکدن — اکیلر عاشقن یاد ایلمکدن
بلک نم بیله خوشدر شرط یاری — نشانی سو مکوک بواوله یاری
دنب قالدردلر اول سندن آنی — دیلرای جهانک کلستانی
بحون بلبل کبی زاری قلرسن — کلیکن لاله کبی یاقلرسن
بلا رلیبک بک شاه اگر قول — فدی اولسون سکا سن پایدار اول
بودردیکم قیو کا ازدلردی — قلیجیلاقتو کا کزدلردی

شلق ساعت ایاغ استینه طردک — بلا رک هر برینه براوق اوردک
نه اولدی بلرا ول کیجه اولدی — که بشلوا ولدایروغی بواولدی
سنک اورتاده بسنا دزکناهک — که یندردی جهانی بوکن آهک
اروطرارتد یا قندرکدا لومم — ایراق ات زحمتی راحت کرالوم
دیدی خرشید که ای لاوداید — که سزسزن تخوم عمر ومه سایه
بکا سزموئس بن سزه یارن — دلاکم بودرکم بوندم یارن
براولوقیا بنیاد اوراسز — بجد دوناسزاوستینه طراسز
یراسن باغ وکلزار ایلیاسز — بوآرا جوغ بردار ایلیاسز
که اکمایه کرن دارالسلامی — ارم باغی اولا بونک غلامی
صولرآقیده سزچیچوره طاهر — نفرجکاه اولا بویرده ظاهر
کول کلزار آیندهٔ روشن — حکایت ایلیا وارزسه قدمه
ندکلودیرساکزدوکرم مال — بواشدم تیزاولک کسترمک اتمال
سخرکاه چون چقاسلطان قویه — خلایق قامسی کالاطویه

شُلقدم کم الفلاری اولا لام — اتام اوکنده دال اولسون بولام
دسون شاها که اوزن باشک اولسون — همیشه خضر ایشک یلماشک اولسون
بوکیجه خضر کردم سیر اچنده — که یوز سیر ادر بودیر اچنده
ایینه الش الم سکدن لادر — فلان آرایه دک بانی الا در
بکا بو موضعی کلشن کرک در — یراسن سنبل وسوسن کرک در
بن اولم سبزه وآب روانه — که اوجندن کلرشادی روانه
بوبنی دز مکلکا سنسن سبب در — سبب اولدوغی قلغل طلب در
انی کسترد وغب اولدنا کاه — اویندم کردمیدی چین سحرکاه
همیشه شامما اولسون بشارت — بوکمتر قولدجون اولدی اشارت
امیدم وار اجازت ویره سلطان — که اول یزده قلم باغ کلستان
اگر قسمت بکا قلدیسه الله — تفرجکاه اولاکم باکناشاه
اتم خود ویرسر البته دستور — کلون بوآرایی ایدم معمور
هلا بن شیله قلدم رای تدبیر — نه بیلا وزنجادز امر تقدیر

دیدیکم مصلحتدر خوش بیردک — بوراسینکی کلی اوش بیردک
سنک بزحکمکا فرمانزای خوب — بوتدبیرک زهی رعنا زهی خوب
طروکلدیلر اندن یوردیلر — صباکبی صباحن ایردیلر
سرایه کلدی اول خوب زمانه — که اولیدی زمانینده یکانه

صفت بغچه

چو یقدی چین سحر کندز چراغی — منور ایلدی بستان باغی
سوبجیلار رک اولدی کزلری تر — سولمشلکزدی الله اکبر
سراسر هر بریسی اولدی مشغول — اشینا خواجه و قللوغنا قول
یزن التون اشیکه سزدی خادم — دکجیلر یزنده طرد خادم
برزدن جنکه کچدی تخته سلطان — سوندی دولتا و تخته سلطان
اچلی طاشی طلوزدی عدل انصاف — مروت معدنی وکان الطاف
اچلی ایمان نورییلا منور — طشی علم حیاییلا مصور
دشی خادم شها عرض اندیریز — بولفظیلا که خرشید اندیریز

چو ایشندی بو سوزی شه شیاوش ‌ ‌ دیدی وار یک خیر اولا رنی دوش

اگرچه حقمه قانع دکلون ‌ ‌ ولیکن خیر که مانع دکلون

چو خورشید اول کیمه کیمشد خضره ‌ ‌ یلان دا کل که هم بکزدی خضره

نه خادمدن یلان اولدی وقایع ‌ ‌ نه تعبیر اندکی شاه اولدی ضایع

لبند چشمه حیوان طنفدر ‌ ‌ بو حیوانه نه انسان طنفدر

دخی دیدکی دشمم دشکبیدر ‌ ‌ نه کیجا حال کندوزدشکبیدر

دخی خیر اوله دیدوکی شهنشاه ‌ ‌ بو در که بولدی خادم یعنی جاه

چو خورشیدك قتنه کلدلا ‌ ‌ نه دیلا دیسه وردی یمدی لا

دعاسی خاص مقبول اولدی ‌ ‌ انی دز مکلکا مشغوك اولدی

درشدی کشتی و باغ دزدی ‌ ‌ اوکن اردن جوصول صاغ دزدی

اقندی چشمه و بیکار ازمق ‌ ‌ اشیدنلر صندی اولدی احمق

نه دکلو محکم اولسه کسه غم ‌ ‌ الردی ایچنا کردکده خرم

چمن بیرینه بمش تازه سنبل ‌ ‌ اراسی لاله ریحان یورسی کل

تفرجکاه حاجتکاه ادی اولك ‌ ‌ دکالی خلقه هم درکاهدی اولك

نه حاجت کم دلا بای یخسول ‌ ‌ اول اراده اولردی جمله مقبول

چو اول نعمتا خضر اولدی هادی ‌ ‌ بس آخر خضر الیاس اولدی آدی

کلر هر کیجه صبح اولنجه خرشید ‌ ‌ بو عالم سر بسر طولنجه خرشید

زیارت قیلردیدی اول غلامی ‌ ‌ بو رسمه چیقه ردی صبح شامی

کل امدی عشق ارسنك کرامت ‌ ‌ نه اولدی جانا آنك غرامت

چو اولیشیدی آکا جان معشوق ‌ ‌ زیارتکاه اندی آن معشوق

جو طیراق اندی اول یار یحون اوزن ‌ ‌ یاد انك طبرغنه سردیوزن

چو اول کندوزنی اولومه وردی ‌ ‌ بس آخر اولمك دز لیکه اردی

کر اول انمکده دز لك بولمیدی ‌ ‌ بس آدی خضر الیاس اولمیدی

کر اول دز لك صویینی قلمسا نوش ‌ ‌ همز آکلمیدی بو زمان اوش

اولر کم نفسله شهوتنه قالدی ‌ ‌ حیاتة اردمدی ظلمنده قالدی

اولر کم صورتا قالدی بلوسز ‌ ‌ کر و صورت کبی اولدی بلوسز

جو حسنده مرشید اولا عشق اوّل — سن اورا اول مرشدك آتا كنا آل
كه سنی ذكرا مقصود كا اول — سكا اول كشترا ازمكلكا يول
الهی جون بويول لرده قلاوز — وريبی عشقكی اولسون قلاوز
وكرنی يول ارق اوزن يرقان — دخی يلدا شمزدن حرصله آز
نجا هی كيدم بورسمه يولا — بكر كيرو عنايت حقدن اولا

حكايت غلام اوّل

كل ای عاشق چوكوكلك لوحنه يازه — كرو شيخ اوغلی فلسون سوزه آغازه
كه آنك داستانن بل لو بابق — نقرنج ايلما يا الا عاشق
كلام امدی قللاوك اشينه — بلارك حال نولدی تشويشه نه
چو ايرلشدی بنلر بربرندن — نه بلسون بيرينك سرندن
بيرينك بوك شيلا يتمشيدی — كه دن كن مغز بادك كتمشيدی
ديدی خرشيد بانو سندن بن — ديرياقندن وردك قندن سن
عجب نولدی كاول كونه اريدم — كه كورديدم يزوكی جان ورديدم

بورسمه سلب اول اغلريدی — كزندن باشلا قان جغلريدی
صوا چمزدی يماز يدی ياتدی — همين دزطون وار كيمز كياسی
اولوكچی جوبوحالی طيردی — دلو درديوا ديه ايردی
بورسيله نه يردن كم كچردی — بوطاش آتردی اول طپرق پچردی
اول اندن فاريغيدكم اورر لر — چوبوسوداياله آنی كورر لر
بشنه يل كوزی طپطلويا ش — يراكی اوذاورو طپرغا باش
بنی عشق ايله قلش مستحيران — كه ناحيوان بلردی ناخود انسان
پيا پی شرح ايدر خرشيد محزون — بديهی شعر ايدر خوب موزون
چو مستك سزلری مستانه اولر — پس آنی دكلين ديوانه اولر
نه كيشيكم اشيده بركز آهن — ارز اولدم اكر اولرسه آهن
قوا چنده بجا پنهان قلاوز — نناكم اوده اريشر ساقلر اوده
سن انك عاشقا صرغل مقالين — كی كينكلو بلر كينكلو حالين
اول اقليمه تمام آوازه دشدی — كه بر ديوانه بنده آزه دشدی

دِماغی طپطلو سودای فاسد — رَوایش سُزلری وکندو کاسد
کجا کندز یورز آشفته حیران — تنی عریان نم کزلا رکزیان
نه یمورنا اچارونا اویقلر — ولی دایم آیا نقلا صیقلر
قلُر خرشید دیو آه فریاد — هیچ اندن ازکه سوزی ایلمز یاد
غزل لردِ بدیهی خوب موزون — اِزی دریا وسوزی دُرِ مکنون
چنکم اوله حسینا ته مایل — اِشیدنلرك اولر عقلی زایل
چو وصف حال چنکم کاله شرحه — قونك بغر اولن شرحه شرحه
یقیلز بشدن آیا غادتشمش — قیش عقلی وعشقیله دتشمش
انك مجنونه هرکز بکزدی یوق — که مجنون اکه کوره اوصله حق
اگر مجنون انی کوردسه درسز — اولا کندو دلو لیکینه منکر
انی عقل اهل فهم اتمز بیله — مکن شنلن که کونالن کیله
بلا لزکم اکا یورندی بحالی — که دللن انی شرح اتمکده زالی
ولی خرشید نادر نا کشیدر — بلنمز ارمدر یا خود دشیدر

بلنمز کندو قندا ایلی قنقی — که بونی ایلمشدر نویله صنقی
چنکم دونه دز طاغ و یابانی — طلرمش حانورلر چوره یانی
نه وقتن یورریمش شهر اچنده — الو کیمی اوکسندا وچنده
دنی کن یکی شب بیلا کزرلر — دِ دوکی بیتلری بربر یزرلر
انك شعرینی هرکم کوشدرسه — اگر طاشیسه شلدم جوشدرسه
اول اوخدن بارو کاولدالو بلردی — نچالر مغرب اچنده دلردی
بجد سلطان قنده سیلدیلر — نجاکم کردلر شرح ایلدیلر
بنی سلطان مغرب طکلدی اوك — ولیکن دولتیله اکلدی صوك
دیدی اولشدر اول بر یوزه عاشق — که اول یوزی دکل کرما که لایق
مکر اول تنکر صنعینك جمالن — یه دشده کردی یا اوکده خیالن
جو بلدیکم وصاله ازمز آیلی — چو ناچار اختیار ایتدی بو حالی
بو عشقه چنکه صبر اتمز اثردر — بس اندن لازم اولشدر سفردر
نه صبر ایلا یو بلدی ناتحمل — کزدی باشنی قودی تجمل

يرودى الدن ايلا شيله عريان — كه انسانلر رفيقى كاه حيوان
ملاحت منبعى ولطف كايى — ظرافت معدنى وياريجايى
چو عشقك اولى وسواسمش در — بس آنك آخرى افلاسمش در
هزده اردشير وبيله جم — عطاده حاتم واركن رستم
طبيعت وارمش خوش خوب موزون — اوزى خود عاشق مغبون محزون
جمالى ايله كم پايان يقدر — كمالى ايله كم نقصان يقدر
هاندمكم بحق ايرشدى عظمه — الكدن سوز سزدى كلدى نظمه
دوردى عقل كلدن عقل منشور — بلوده بلكلو علمايله مشهور
كشيى عشق اكر مجنون ادر در — ولاكن سن لرن موزون ادر در
دكالى عشقه اولمش جانله يار — قووكينكلو كلدن خردار
بلاوزنج محنلر آدى عشق — جهانى هيجه صنمقدر آدى عشق
سبك روح پرصفا وخوش طبيعت — دوكى معرفت فعلى حقيقت
بخار وجوش سودادر آدى عشق — بلاوزار غوغادر آدى عشق
كزوك نورى وكوكلر كينى — جهانك جان وجانك نازينى
چوتفريراندى عشقى عاشم شاه — دييلر آفرين اى ظل الله
بويى طوبايزى كندوزچراغى — سچى كجا خوبى اچماق باغى
هميشه عالى رايك روشن اولسون — بقيشكدن مغيلن كلشن اولسون
قراكولق بكى دشمشد كيسو — طداغى خضره كسترر صو
زهى بلدوك زهى تفريز قلدك — بوتقريرى عجب تفسير قلدك
يزى خسرو نشان وشاهزاده — يكاغى كل كبى همياك ساده
شهنشه ديدكيدر شك دكلدر — بوحال اول حال ارينه دك دكلدر
عديم المثلدى بودهر اچنده — بديع الدهردى هم شهر اچنده
صفت پيرشاه مغرب
فرح بولر كلو لوجان اولر شاد — يزين كردكجه مم آدى فرحشاد
مكر شاهك بزاوغلى واردى خوب — شورنمه خوب عالملرده محبوب
چواول مجلسده حاضر طرمشيدى — اناسى سوزنه كوش ارمشيدى

كه بودیوانك حالین بیلن بسر — نجا شرح اندلارو بینه دوسر — مثلدر بوقواولوقتنده — كه یشلاغی یغرقورقتنده

قیلدی كوكلی آنك عالمینه — فدادر دیدیك جانی بردمینه — براكوچقچون یندورسه بر شمع — نجا یكیشیلر اولر اولیرا جمع

ندارم عالمی عالم بودور دی — فلانینك دمی دكلدر دم بودور دی — براكوچقچون خوان اتسه آرچق — قعوسندن وشتهلر اولر طوق

زمان اولدركه عشقیله كچرهم — هبادر ایرغی كربیش كركم — مكر بیكجه سلطان اوغلی خلوت — اداسندن قلردی ذوق عشرت

سن اول عمرك حسابین دتمه زنهار — كه سوكوسز كچردك چارناچار — هوس كوكلنده وكوزنده صحرا — النده باده وباشنده سودا

محبت سز كچانی صیمه عمرم — اكر یوز كز كزدم ساج عمرم — اچاروكردی بر بیكت قعودن — اودادی ناكه برجیدی طعودن

فرحشادك یرا كی جوش قلدی — شراب عشق آنی سرخوش قلدی — دلو صورتلو شیدا صفتلو — ولیكن اغزاجی سوزطتلو

شور سمه اولد اول مجنونه میلی — كه اوزن قلدی مجنون آن لیلی — جوبرقج دوست كانی نوش قلدی — همان ساعت یرا كی جوش قلدی

عجب بوالعجب دشدی بوقانون — كه مجنون اولدلیلی لیل مجنون — دزینی چكدوقلدی سرآغاز — بوشعری اوقدی چكدآواز

كورر اول عاشقلرك سودا سنی سن — كه سودایی اولر عشقن اشیدنك — شعر علم دیوانه

قیاس ات انلرك یوزن كرانی — كه معمور اولمی كوكلی ویرانی — نه كیجدی كه اول آیدك قولدی قاشنك یایی — یلدن كرتكی زخمن كوكلدن دشمنم یایی

برا وده كرقوی اویز بالك وار — یرا سندك اولاره بالك وار — كهی حیوانلا انسم كهی انسانلا جنسم — اكر انداوكزنده بشیدایی برسوایی

برایلاكریغی كرسا اماسز — یرا سندك الوركرا كماسز — جهان جان آسایش قماش رخت آرایش — قومن ترك ادب حقا قبول ایتدم بوسودایی

بکون عشقک دکیزنده بم غواص کوهرجین — کل ای دراسنین بحری تماشا قیلن بو دریاده
عجب بن نجه فراشم که یوزم قیلشم جارو — که بغرم قانلادن کن صلادم طاغ صحراده
بن آنک یوزشوقیندن کناشا بقمزم والله — کک یوزنده کوزمش دعجب اول ماه رویاده
اکر دلدار من دیدن زجهانه هردم یوز — قیزمزخوی دزیرا اولر خرشید هرجایی
تمام اندی ودلکدی اول پریشان — جوایشندی بوسوزی اولد حیران
شناک کبی اثر بولدی بوسزدن — که یا قوت ازره دکدی لعل کزدن
دیدی بوسزمدن تحسا کهردن — حقیقتدا کهردن معتبردن
کل امدی کل رواای طرفه صراف — که قلدک دردموزی سن بکن صاف
آیتکل بوجواهر کان قندن — یخود بودرلرک عمان قندن
بویرا بللو معدندن کلدک — یه اندن بوندن تاجردن کلدک
هلا بکزدکه بزکنجه صنشدک — دلارزایده سن قنده صنشدک
یکت دیدکه ای آری سلاله — قوکوکللر اعشقک حواله
سنک ذاتکده وردر بزکهرپاک — که کوهرلر انک فاشنده دردرخاک

قوعارف کوکللرجان سن سن — کلاجی کوهرینک کان سن سن
معلا حضرتوکا سزکترمک — یه دریا وفکر کابیلوبترمک
مثالی ذره دکرمانه کلدی — یه خودبرقطره درعمانه کلدی
بوسوزکم کمترین قوللرایندم — اهیلا بغرمک باشن طقیدم
انک تصنیفدرکم ایشدرسن — کجا کندزانی کم ایشادرسن
یکیلا کلدبو اقلیمه دشدی — که عشقه باش قشلادن عقل شاشدی
بوبی لفظلدن انک یزمشدن — یزب عقلم یلندن ازمشدن
کماکم قبله بزدرلوحکایت — ایرزدرحال عشقلندن سرایت
یقین اولرکه اولا انجلایین — انی کورنلرا اولرنجلایین
اکر شهزاده بزانی کوردی — نناسن دیوبن حالن صوردی
ایشیدیدی بخادرلرا بوخبرلرا — که قاندرا اولخبرلردن جکولرا
حکایتایشیدرکم ایلدم یاد — قلوکم کمترین آدم درآزاد
چوایشندی فرخشاد اول جوانی — طیندی کوکلی وطلبندی جانی

دِدِیدِکِم مُوسِیم سِن یِلدَ شَمسِن — کُوکُل اَتمَقدَه اُودَه قُولدَ شَمسِن
بِنُم اَولدَن آکا اِعتِقَادُم — اُکشُدُر آنِی کُرمَکدَن مُرَادُم
بُکُن کِم سُزلَرِن اِیشِندُم اِلَه — اُوشُل اُولدِی اِعتِقَادُم بِیرکَن بَه
یُزِنِی وَار بَاغِنِی کُل مِینجَه — اَنُک حَالِین اَندَن صُر مِینجَه
دَخِی بُوندَن قَرَار اِیدَر دِکُم — قَرَار اِیدَر اُولُسُم اَردِکُم
یَلُوکُز بِنسَن بِزِن کِدَا لُم — نَه یِردَا دُر اَنِی نَفسِیش اِدَا لُم
چُو اَوَّل سَندَن اِیشِندُم سُزِینِی — کِرُو سَن کُسدِی دِل کُل یُزِینِی
بِزَا تَابِندِ شُول سَاعَت فَرحشَاد — یِنِسَادِ شَدِ کِندِی بِیلَه آزَاد
یِنجَه کِمسَنَه اُویلَه مَدِی هِیچ — اِزِینِی صُنجَدَک کِیدَر هَدِی هِیچ
هَمِین آزَاد اِلَا یِنجَه کِدَر خُوش — یِنَاکِم اَصلَن اُوکِنجَه سِیَه کُوش
اُول اِیکِی جُونَک اَل بِیرَ اِندِ لَر دِی — اَیَق بَاصِبطَکَادَک کِندِ لَر دِی

صِفَتِ رُوح

چُو مَشرِق دَن صَبَا حُک پَادِشَاهِی — یِنَه عَرض اَیلَدِی اَلتُون کُلَاهِی

سَرَاسَر مَغزِ بَادَک یَزدِ مَنشُور — نِشَانِن اُردِی اُول مَنشُورَ لَ اَز نُور
کِیَردِی یُوجَه طَغلَر بَاشِنَه تَاج — وُ شَادِی بِیزِ یِنَاصَار وِدِ بَاج
هَمَانِکِم عَدلِ اَیدِنِی کُسلَدِی — شُلقَدَم قَارکُو ظُلمِی کُسلَدِی
جِهَانَه نُور یَزدَایِنِی صَچلَدِی — کُز آجلَدِی قَرَادَن اَق صَچلَدِی
کُورَکِم بِزَایِسِز لِق یُولُ یَازِی — بِلِنمَز پَنجَه کُنلُک دُز دِرَازِی
اَرَ الِق یِردَه بِرنِسنَه قَرَار دُر — وُ کُلدُر بُللُوکَالَر یَاوَار دُر
یَقِین وَر دُ قَدَه کُردِ یلَر بِزَ آدَم — قَبَاغِندَن قِلُر قُورُ وِیرِی نَم
بَشَ آچُنَا لَن آیَق یُولَه دُشمِش — نَه دَ کلُوجَا نُوَر وَار یِسَه اُشمِش
یَنجَاوُ بِلَا سِنجَاکِدَر لَر — کُور اُول حَیوَانلَرِی آدَم کِدَر لَر
چُو کُردِ یلَر کِم آنُک کُو کُل صَیرُو — بُچُق دَم اُولمَدِیلَر اَندَن اَیرُو
چُون اُولنِی دِل قَنِندَن کِم کِچِرسِن — یَه کُز مَازَه اُرُزسِن یَا قِچَرسِن
اَکَا حَیوَان دِیَالَر سَاکَه اِنسَان — قَنِی اِنصَافُک آخِر آدَمِی کِصَان
فَرحشَادَه اَنِی کُسَتَردِی آزَاد — دِدِیکِم بُودُر اُول اَرَای فَرحشَاد

که اوزآدین آزاد ایلمشدر — چمن کوکلنده بنیاد ایلمشدر
که اچمکده بتور اباغ بسنان — قلاطاشنده بو باغ بیابان
که باطنده اولا کلزار اچنده — قیاهم ظاهرینی خار اچنده
طشنده بو انکون صفاسن — که اچنده وفا بولدی جفاسن
ملکزاده چوکردی طکلدی جوق — بوصنمندن نسنا اکلدی جوق
شلقدم عالمی تغییر اولدی — انک تخییرنه تحییر اولدی
جو بوهیبتده کردی اول غلامی — الاروزردی وردی سلامی

سوآل کدن زرخشادان غلام دیوانه

ایتدی سان کردم اوکدفالم — قرارا تکل که ورمسندن سوالم
دیدی بوبندکی صورت خرابی — سوآل ایتمزدن اولک ویرز جوابی
ایتدی شمدی بزدندن کلیشک — ویرشک ورم کیسیله الیشک
دیدی حسرت مقامندن کلورم — ورورم جانمی و درد الورم
ایتدی بیشه سرکردان کزرسن — دنی کن بی دل و بی جان کزرسن

دیدی سربازو سرکردان یراشر — که جانان استین بی جان یراشر
ایتدی بس نه یرسن نا اچرسن — بکون حالک ندر نیتا کچرسن
دیدی قیغویرام اندا چارم — که اچمق انسن اولرسه قچارم
ایتدی صبره دور شسک نلیدی — که باشد صبر لادرمان اولیدی
دیدی صبری کوکل ایلزیه خود جان — جو بنده جان دل یقلزنه درمان
ایتدی برارا جقده اورتسک — جفا یندی سفرترکین اورسک
دیدی فارغ لرایشیدرانرمق — فراغت لق بکا کسترمسون حق
ایتدی کوزکا ایخو کلرمی — وجودک برنفس راحت اولرمی
دیدی نولیدایخویه ورمدم — که شایدد شده خرشیدی کردم
ایتدی هیچ اکرمیسن وصالن — کروکرمک دلرمیسن وصالن
دیدی هرکزاونمازم نه الحق — انی کوربایندندرکی احمق
ایتدی ورم کیکردک اچکده — خیالک ورم اوکده قچکده
دیدی قرقم فراقندندرانک — وکزنی ناعمی ورد زبانک

ایتدی ایلیکدن بر سفر وار — که اندن نیچه بشلاین خطر وار
دِدی قورقم فراقندن درین اچق — وگرنی شده باشم اشده سنچق
ایتدی بو شرابی کایلدك نوش — اچکدن آغوسی ایلا یسر جوش
دِدی قورخم فراقی آغوسیدر — وگرنی عاشقك اولمك خوسیدر
ایتدی بویله کم سنده اونر — الا وندن نیچا تخت اسی کیتر
دِدی قورقم فراقیدر بلی ای یار — وگرنی عاشقا چه تخت چی دار
ایتدی ای دلوبر لحظه باری — بوکون ك یاشنك یقمی قراری
دِدی کردکیدی کزلرم یاش — اودا یانیدی آممدن طغوطاش
ایتدی نیچیا دك شیله شیدا — اولوبن طوقنا سن طاغ صحرا
دِدی اول وفنه داکن کم اولم هیچ — کروا ول هیچم انکجون اولا پیچ
ایتدی بو مکر دیوانه لقدر — دِدی دیوانه لق بیکانه لقدر
ایتدی بو العجب سودا کتردك — دِدی سن وقتما غوغا کتردك
ایتدی بس دشب اولمك کرکمز — دِدی هرکز دری اولق کرکمز

ایتدی بن قولی داخی قبولك ات — دِدی وار کندوکی عشقه قولك ات
ایتدی دیلرم سانکله اولکمه — دِدی اول بنملابن دکولم
ایتدی جان صنمق نا ایدرز — دِدی عاشق اولندن نا عجدرز
ایتدی عاشق اولدکی کوکلدن — دِدی کرنا کوکل جاندن دکلدن
ایتدی ای کوکلسن دنغل آرام — دِدیکم قان آرام ای دِلارام
ایتدی سوکوسن جاندن کچدکلا — دِدی عاشقلر اثمز بو اشی بلا
ایتدی اشبو درتدن سن اوکل در — دِدی پس جانه کم دویر خبر ور
ایتدی صورزم خرشید سندن — دِدی اولدر کم الدی باین بندن
ایتدی آتسی قولی یه سلطان — دِدی آنا سدر سلطان ایران
که یقدر شهلر ایچنده حریفی — کرمدن خوشدر وضعی شریفی
سیاوش اولکه عالم طولدی آدی — بلش ایلر ایو خلیفه یادی
بزا اولدر بیر دیدی قزیتینی — چوردق قاپتنا کردلیزینی
همان دم عقل کیندی کیروکلمز — کنومز اندن ازکه لسنه کرمز

بن آنداد دوك بيرومز اولدى — اچومز اوج يكا سر كشنه اولدى
اول اوترمش سرانيده فراغت — بناوش ايلدن الا اولدق ملامت
اول اختن زلف كبى دوتدى دندى — بغز اوش بكلرى كبى طعنه دى
بر آه اندى وديدى قان خرشيد — دريغا درد مك درمان خرشيد
زهى شاعر كه درد وكرشكرين — بو شعرى كيمنه كيمنه بشلدى دين

شعر غلام ديوانه

عجب سنى سوين ايشه اولدم دلشاد — مكر جفايله ارلدى كوكلمه بنياد
كماشكايت ايدرسم بيرمز انصافم — كرو سكا دنم اى دوست داد الكدن داد
اكر بكن كز مزسم لطيف قامتكى — قلم كرك كه قيامت كينه دن فرياد
كرالدن برو بركز نه فاره زلفدن اول — اوش اولشم اكا بغلو شكردن آزاد
جفاى ابن سلام بيكى صرصدى مجنون — جواب ادبه يدم منجوخسرو وفرهاد
اولركه عشقك اودندن اقتمدى ياشى — حقيقت اولكشنك باش خاك عمرباد
جهان اچنده پرى زاده دييم ايكن — فرشتلر سنى كوندرمز خورى زاد

بكن جوكوكلم اويدر توخراب يباب — بكانه اص اولرسه جهان قوبغداد
نه درد لوحنه رحمت وريسه شاكردم — عجب جفايه طوتاش ايلمش بنى استاد
بنى ديدى وچق زاريلغ اندى — طريمادى ودشدى اصكتدى
انى كردى ودنك اولدى فرحشاد — دنب آزاده ايدر آه فرياد
نه بونك كيب عاشق واز جهانده — نه آنك كيب بر معشوقه جانده
كر آنك حسن بو عشقه كرادر — نلر اولير اوجندن كرادر
اكرچه دنيده ديوانه چقدر — ولى بونك كبى آشفته يقدر
خدا ونما بنك اودى كبى اود — طمودى وار در لرسه صدا اود
بنكلا كم مطيع اولمز صوابه — نه ناسى بيله حاضر در جوابه
شكر لردن جواب ايلمز زهى سوز — جكر لردن كباب ايلمز زهى سوز
صوسيديلر يزينه اص كلدى — فرحشادك يزينه بقدكلدى
دوه اى نازه كل كوركى خالى — كه عاشق يزدن النمش خيالى
يرى وار سر جودولك وار بشكده — قيقمه بواشا اوغلن بيشكده

بَنْمَلَه اُولْمَيَا هِيچْ كِمْسَه يُلْدَاشْ — مَگَرْ يُولْدَاشْ اُولَا بَغْرُنْدَغِي بَاشْ
بَرَتْدِي حَقّ قَمُو اِشْلَارِي يِشِينْ — دِلَاهَرْ بِيشَه گَرْدَن كَنْدُ وَايْشِينْ
اُوْشْ شَاهِدْ دَنُو مَعْشُوقْدَن نَازْ — سُجَاخْ سَاقِدَنْ كُوْيَنْدَن سَازْ
يِمَاكْ اِچْمَاكْ سُلْطَانِلِقْ سَكَادُرْ — وَلِي دَرْدِيلَه يَا قِلْمَقْ بَكَادُرْ
قُبَانِي نَالَه وَاَفْغَانْ اِدَاسِنْ — بَكُلِّي عِشْق اُوْدِيَنَا يَا قِلَارِنْ
دِدِي وُخَيْرْ بَادَاشِدِي وُكِنْدِي — هَمَانْ خُرْشِيدْ بَادَاشِدِي وُكِنْدِي
فَرَحْشَادَنْدَه آزَادِيلَه قَالْدِي — هَمَانْدَمْ دُنْدِ اُوْدَاسِينَه كَلْدِي
كُلَادَكْنَرَكَنْ اُولْ يُوزِنْدَكِي رَنْكْ — كُلَادُنْدِي وَاُولْدِي وَآلَهْ دَنْكْ
يُرَاكِي طَغْطَغِيلَا طُلْدِ وَسَوَانْ — دِلَزِمْ طَبْلْ اُوْدَا اُچْكَرْدَا طَاشْ
مَگَرْ هَنْكَامَه اُوْرْمَقْدُرْمُرَادِي — كِه صَنْعَتْ كُسْتَرَا وُچِفَه آدِي
كِه بُوْدِيوَانَه رَنْكْ عِشْقِينَه صَادِقْ — بُوَاُوبِيگَانَنْكْ چُسْنِينَه عَاشِقْ
هَوَا آتِينَه بِينْبْ چَدِي كَلْدِي — هَوَسْ قِيلْبِجِنِي آلِينَه آلْدِي
كُوكُلْدَن دُنْدِي خُرْشِيدْكْ سَوُوسِنْ — سَوُوقْ تَجْسِينْكْ يِدِي چُوزِنْ

دُزَنْدِي آلْدِ مَيْدَانِنْ خَيَالَكْ — گَرَكْ كِمْ چَنْكِنِي كُوْرَاوِصَالَكْ
اَنِي بِلْزْ كِه اُولْ مَيْدَانِ اِچِنْدَه — نِجَا بَشْلَرْ قَلِيدُرْ قَانِ اِچِنْدَه
مَلِكْزَادَه دِدِي آزَادَه اِي يَارْ — نَلَرْوَارْ آخِ كَلْ كُوْرْ غَرْمِي يَارْ
نَفِيلْ بَنْدَخِي دَرْدَه بُوْيَنْدُمْ — كِه دِيوَانَه بَكِي اُوْشْ اُوْدَه يَنْدُمْ
نَه سَوْدَا رَنَكِ اُولْ كِيشِي دِلْرُبِي — دِمَاغِمْدَه اُوْشْ اُولْ سَوْدَا بِلْرُبِي
نَه شَرْبَنْدَن كِه اُولْ شَخْصْ اِيلَدِي نُوشْ — بَنُمْ آلُوْمَه دَاخِي صُنْدِلَرْ اُوْشْ
دِمِشْلَرْ دُرْ كُلَنْلَرْ بِزْدَن اُوكْرِنْ — كِه قُولَقْ عَاشِقِ اُولْزْ كَزْدَن اُوكْرِنْ
بَنُمْ جَاقْ اَنْجَلَارِنْ اُولْدِي جَاغُمْ — كِه كُوزُمْ كُرْمَدِنْ سَوْدِي قُلَاغُمْ
چُوْيُوزِنْ كُرْمَدِنْ جَذْبَا اِنْدِي كُوكَلْمْ — قُرُوتَنْ بُنْدَه فَالْدِي كِنْدِي كُوكَلْمْ
بَسْ اُولْ اِقْلِيمَه عَزْمِ اِنْمَكْ كَرَكْدُرْ — اَنَكْ عِشْقِينَه رَزْمِ اِنْمَكْ كَرَكْدُرْ
اَگَرْ دِيرِي قُلُورْ يِسَمْ سَعِيدَمْ — وَگَرْ نِي خُودْ اُلُورْ يِسَمْ شَهِيدَمْ
دِلَارَمْ سَنْ بَنْمَلَه يَارْ اُولَاسِنْ — بُكُنْ يُلْدَشْلِغَا يَارَارْ اُولَاسِنْ
دَخِي كِسْنَا يَارَزْمْ دِمَا زَمْ — بِسَنْكَلَه خُرَمْ قَيْغُو يِمَازَمْ

چو یار ایکی دمشلر اوچی اغیار — گرکمز بیدرز اغیار ای یار
کوکلدن ظلنی سرمک گرکدر — بنی خرشیده ایلرمک گرکدر
که انشا الله کرم اولا میسر — که اولا کوکلوکوزم منور
اگر حاصل فلا تنکری مرادم — که اول جاندن بلش اولمایه یادم
انی ایدم سنکله بن یقینده — که نقاشک سهیل اندی حقنده
بنم بر نقشه سن اشله یوزدنک — که مانی فالسون اول اشکالجون دنک
دیدی آزادکی بن قوم اچکده — دکل بر قول زغارکون قیلکده
نجا ما نسنه کلمز سه المدن — ولیکن صقلامازم جان المدن
سنک یکیدلارم ایش یلداش — که بر فرصت دمنده اویه یم ناش
نه المدن کلسه تقصیر التمزم بن — کوکلمه هرکه تغییر التمزم بن
جمالک کوشنی اولدقده قایم — اولم کوکلمکبی قاپکده دایم
ولیکن بلکل ای صنع الهی — که آتک درجهانک پادشاهی
الی الشده وار بونجه ولایت — بلندرهم ولایت هم کرامت

صیومزجه کشیلر صلدرد تین — نه یرا کرورا وز بلدرر تیز
بنکله بومراد اولمز میسر — صفا کیدر اولر عقلک مکدر
حقیقتده بغرد شوار اولرایش — نجا بی اولسز تنکری بلرایش
فرحشاد ایدرای همرازم درد — نوری قزمشیکن ایلمه سرد
اوقیما غل جو عقلی دربونفلک — که عشق ایلنده کچمز حکم عقلک
بشینی صانمز التمز عشق ماشا — سلامت کزلین وزمز شواشا
نه دشوار اولهایش بندن بتر بس — انی سودم که هرکز بانی بلمز
نه بلدرمک کرکدرکندروما — یه ایرق دیرمک کارک اروی
طغلدفکو اندیشم تمایی — انک دیرندده دندیلکن مقامی
بلزاندم اولیجق قنده یم بن — کوکلمه هرقنده یسا اندیم بن
انا ما خوف بوحالی دیمک اولمز — یقیلدکوکلبا کا طغروکلمز
نه باغچون دیلاما کاورر کره — نه خودیلک ادرلده ساورزلده
بودر دیلا هلاک اولیسرم بن — مراده ارمدن الیسارم بن

الم ذرلك دردن انك يولمسده — كذالق يادشاهلقدر المنده
يه آنى استمكدن بولم آخر — يه بارى استمكدن اولم آخر
كلرسك كل كدالم چكمكلى باش — ندالم كلمزيسك تنكرى يلداش
دده آزاده ايا سلطان خنده — فدى اولسون بلوكا جان ثنده
مطيعم ناكه اتدرسك ادارم — نه يوله كوكده اولسك كدارم
شيدكز لر يشندن يول اولا كلر — ايق بص يوزم اوسد نجا يورو كلر
اميدم وار فلا يارنج يارى — كه كوزك كوره اول سوكول يارى
مريد اولن مراده ايرجيدر — چلب تنكرى دلكلر وير جيدر

صفت شب

چوكيرو طونني دكشردى عالم — عبيره مشكه غرق اولردى آدم
كوكرجن تجدى قرغا پر برقدى — هوا كا فوجنا عنبر برقدى
قرالق اولداق استينه سرهنك — جهانك هفت رنكى اولديا رنك
فرخشاد الدى بر تخ دانه كوهر — يتيم خاص شفاف منور

دده آزاده امدى وقتيدر طور — بر ايكى سوكن آتا ايز اور
بر سن بن بر بن بن تز اشالم — اوالر كا چلم طغلر اشالم
فرخشاد اول كجا طوندكشوبن — قومندان بكلكدن طروبن
اكسيلمك يك آته اوتردى — بشينى قودو ايق كتردى
ناكه قات يايدن چيقه براوق — كدر لر كسنانك آكه يوق
فرخشاد بشنده وارديل — دكردى اندن ايرو اكر لرى يل
عجايب كوبكن ايوقمى الدن — كه اول اوكدن كدر يلدان سلدن
گيله اولديدى شيله پرتاب — كورر عاشق كه معشوقاندى قلاب

آكاه شدن سلطان مغرب از قصه غريب

بوكا كديدلر سلطانه كاى شاه — شهنشه زاده مز بويجه ناكاه
برا مزدنكا چنكناش اتمش — قمش تختى و بختى كندو كتمش
يكيله بر اوا اوتمش قنينه — اكى بنده مش اولدم بر انينه
برناكندنى بنب قچرلر — بلنمز قنقى اقليمه كچرلر

قومندن کیتی اویدر مش هیچ — بوسری خلقه اول طیدر مش هیچ
دریغا یش یکندر اغلن ازدر — جهانک اشلرندن بی خبردر
نه بیلم بنده آکا چرخ دوار — که کولدردن یوندی اول پری وار
همان ساعت که سلطان اندر معلوم — اودایندی اریدی بی تکم صوم
صردی یوزو یاشی دکلدی — بلوسی شششدی ویللی بکلدی
شول ایشی اندا ول چنچوره باقب — که یوسف حسرتندن اندی یعقوب
شول قدم بچره دی وبندی آته — جکردی اغل یجه دیسون آنه
خصوصا انجلاین آدمی زاد — که یوزی کلشیدی بوی آزاد
دکالی بکلرا تلندی یتمجه — بلرکل اولدی اول کلی سنجه
سکرندیلر بولرچب چوره بولا — کسی کوکسن دکا کم ساچ ولا
بش اون کون استدی بش آلتی بک آر — بکی آی کیب یزن از لدیار
جو بو نماد بدرای اولدلر تاج — صناسن آی اول کنلرده درسلج
شونک کیب بشر مشدی یزینی — که کندو داخی کرمز کندوزینی

بواشدن پادشاه یولق بکلدی — نه چاره صبحتی وردی بوک الدی
ویرپیدی قوم اقلیمه نامه — که صودو قودلر خاصا وعامه
که بولبنا مکز برکون نشانی — نشاندن بیلالر نلدوغنی آنی
بلاردن قندهوار یسا اوغلنی — نه حاجت بن دمانسز خودبلرسن
عجبدن بللک جفنده بوایش — اولرساغصه واولمز سانشویش
اگر اولرسه دن کن تشویشن یر — اگر اولمزسه صولمدن کلردر
اگر ایو قیرسا یادا اولرا اولر — اتادن آندن خبر یادا اولرا اولر
اگر یاوز قیرسا خود بومردار — قلر طتالوجا نکدن سانی بیزار
کوجکدن اولا لنجا امکدر — اولدقدم کروخودنا دمکدر
یه وزلیغک دکادن عشرتیله — یه خود قورسانی کیدر حسرتیله
وزرسک نسنه یر ایچره طرپیله — وکر وزمزسک اولسادر بوطرپیله
بلرنا نسنه دردا حی کری وار — که بن دیمامزم فکر الله سن وار

حکایت فرخشاد وآزاد درسفر

بویا کاکلدك آزاد فرخشاد کدر لر شیله کة قیغول که شاد
ملول آکا کة حسرت وار اوکنده آکا شادی که وصلنه وار صکنده
که زیرا هر ففانك بزیزی وار اینشك دوزدونك کندزی
صباح اولنجه دون دلی سرلر یری طومار مانندی درلر
سحر کهدن کروا اولنجه اخشام ادر لر بر بلور سزیزده آرام
غرض بوکسه صرمایه کرون خبر وزمایه ایر قلمز صرون
بورسمه کندلرا لقصه سزبولر عجم ملکینه جون ایندلر بولر
بلا دیماد آتلادی کبردی یرو تکدن ایقلادی قبردی
ضعیف اولدی بلارك حال فانی نه آتی وار یرو ماکه نه یانی
اشانوز لرکمز ما کهکیشیا مزارکا کاکمز نادشیا
بلزبواشده عاجز قلدلردی تحیر داکزینه طلدلردی

مشورت آزاد و فرخشاد در تغییر صورت

دیدی آزاد آیا محبوب عالم بزآزاده قرارایت شیله بزدم
بوینکدن بکزمز نجون اوینه کمینه قول کرایم شهرینه

بزابوطونلایورومك اولمز چویردومز دکلم ایدیمك اولمز
بوایشا ارکشیلر جون قشانه کرکمز بندکم قورقه اوشانه
بشینی طاشه طاشنی باشه آلته دریشا اول اشینی باشه آلته
حریز اولمازسا کاچاکیا لر سمزات اولمزیسا اوتیا لر
چوبوصورتده کوره هر بدانديش کیسی دال دیاکیم درویش
اکر بزاوله وزبویوله قانغ یمك ایچمك بزا اولمایه مانغ
مراده ایروزعزت بلا وز ملکدن خوفلکدن دادالاوز
انکجون طوقنورز طاغ یازی اول اوجدن قلیا وزعزفازی
خصوصا اشبویول کرعشقجوندر طشی طپراغ آشی صوی خوندر
عبا لر بولین پاپوچ الاینه سکردوکیروقاتوکالاینه
بچاملم جبه لرکیلم عبادن چقالم بوحریز اطلس قبادن
کجایله بشومز بودیا لوم مزیرده کارکیسا یوریا لم
بیوزدلدان کزدن قرتلاوز کرآچق یوریا وزاورتلاوز

اگر دکشر میاسن بوندہ صورت — بس اول معنیدہ قالرسن ضرورت
بچاکم صورتا مشغول اولاسن — ولی اول قایدن معزول اولاسن
بلرسن آخ بولندہ طماندہ — کرمز صورتی خرشید ولماندہ
بو صورت سنا کہ قالمق پردہ در پیش — یزن کرمک دلرسک یرتہ کرکلر
کہ معشوق اولہ کولکدہ مصور — دخی کولک کرک اولا منور
اول اوخین کورہ سن حکمت بجادر — کجان خرشید درز صورت کجادر
جوکیجہ کچمیہ بجا کندز اولمز — بس اول صورتدہ قالمن جان بولمز
شہا کل کل بو صورتدن کچالم — چو جان خرشید در جانا قچالم

جواب فرحشاد آزادہ را

فرحشاد ایدر ای دلدار صادق — دکا لی سوزلرک طبعہ موافق
جوہر بر نسنہ بیلا بلاسن — بو بیلولا مکرسن حضرالاسن
ولی موسیہ حضر اولمادیلداش — عجب درسن بملہ قشدک اوشاش
کشیہ حضردا خی اولسہ اوستاد — بود کلو قیلن اولا خلقہ ارشاد

دہ هر طوبیی سندہ طیشمز بن — بلدرسک ات سکا اومشمز بن
انکچون مونس ایدندم ارویکی — کہ باشم اوسنا دوتم سرویکی
بزآزادہ اترمدی شاہ زادہ — برقدی نقش آزاد اولدی سادہ
اشکچی کیب دزدی اگسہ ویوز — قزل برک کیدو صنجدی چوالدز
طلغلر بلدبلد برینہ صردی — قزل کوترد و بازارہ واردی
چوقاموا کسکونی المشیدی — فرحشادک قینا کلمشیدی
ملک زادہ عبادن کیدجبہ — کچادن دزدہم باشینہ قبہ
برآتک کیب کیدی بینہ آزاد — دکالی قیغولردن اولدی آزاد
قرقیلاسہ کون ایلرکسویدی — ذنب طوش اولسہ ایکدرخسویدی
عجایب کل کرامدی یزدہ بوکن — بزآزادہ دلمش ایلاکون
تیسنہ شیلہ قلدی اول عباکار — نزاکم دیدہ کل بیرقلرن خار
بکمرکن وجودی ترحریری — پلاسک ینہ اولمشلہ اسیری
اشندورکن جسمن تیمی — شکایتدی کہ صارندی کلیمی

اوش

قیر مزرسم بودر هرزمانك قمو عکسنجدر مثلی جهانك

بولیسز کورقیوده خوبکنعان اولر فارا کلقده آب حیوان

تغیر صورتکدر خادوآزاد

عصا لرآلدلره آللو الینه زری وکوهری بللو بلینه

صمو بزرکدب کیمسلریدی اوشهره یفیز یمسلریدی

که کرك افلیمنك اول شهریاری بوشهر ایچنده قلمشدی قواری

فرحشادك جانی بزقطره قلدی چو بلدیکمز یقینجق شهره کلدی

که زیرا آدم ایکی نسنه دندر اکینك بیمجاندر بیرنشدر

اکر تن کوره زحمتجان اولر بوخوشلو غیله اولزحمتاولرش

وکر جان جوده چاکانن سلامت اولر البته برنوعیله راحت

بکون جون اندن انروکیندم زن که اودایچنده درمم جان همتن

وکر جانیسه عشق اودینه سوزان نیسا عاجزوعریان کزیان

اسرمك کرامیر اوله کره اوباش انیکم عشقه اندرمش اولا باش

جفاوهجرزجروآه وزاری مفصل آدمش عشق اختیاری

بس آینه اغزیانا صورینلورمی بودردوك بکده پیری ایدلورمی

ملك کزادمی کزمزدیورن پریلر هرکزایشتمزدسورن

حیابرقعه ادب لرپرده ایدی هزارازلا پروورده ایدی

قحبه یورنمکا کتسه یالینی کلابیله صولرلردی یولینی

چوقونا چوره یانینه برابر دکارلردی سراسر منك عبر

یرك یوزینه بصمزدی ایاغن صباسیرا تمزیدی حسن باغن

چوآشندن اتبکرسه سرایه ولا قورلردبصدوغی رایه

دشایکجون دشرلردی حریری حریرك اوستینه برقت عبیری

یدکر برقت اندن برقت اندن دنرلردی قیاس اتکل یفندن

حریری جنکی قوریدی حریره بیم صویله اولردی حریره

بلاکورن شیشه جامه خانینی صنردی شیشه درطولوکلانی

یه انك کبکم برجبه بلور اچنده کوهراولابرق اورانور

دیدی وقتها اول خوب زیبا — نمم انجتدی اول کمخاودیبا
پریدی گلکوطراج معجون — اچردی شیرحرماوکلیسون
کلستان اچره کیربا ایجک مل — ایاغینادوشردی یوزنی کل
چمن بشماغنی انجیده دردی — اولا خاطرجغی رنجیده دردی
بغرکل کرکی بوافلاک گردون — نه رسمه قلدی افلاطونکردون
که دردی بکدوقویدصبانه — صلاکاتردواتدی یبانه
بش آچوق یالن آیوطغدهطشدن — یرددون کن نه صودا اونه اشدن
پلاسن اتمش دریسن پاره پاره — دکنلرطبایعی یاره یاره
سدوسرمایه ورحمت لراصح — یدوکی کیجه صووق کندزاسی
غریب خوارسرگردان غمگین — دماغی قبقوکزلارنمکین
کمرتک قبقرایمش طداغی — کلادنمش کلابکزرتکاغی
اترسایدکی اوتاچلکی یاش — دشاکی طپرغوتم یصدغی طاش
صوکندهآتیا آتیا حسرت — اوکنده بولمزمعشوقه فرصت

نه دونوبرکابیلزالینه — نه یاری کاتری بیلزالینه
هزاردکلیه ازمش خار — دکل بلبللرآهندن خبردار
نه بوچرخدنیشن اگلمشدر — نه دنیانک قونیشن اکلمشدر
نه کوزن کورمشیدی نوبهارك — نه بوغن بلمشیدی قامواركه
چوناکاه اولدی بوغربنده میلی — عجبمی کرجفالرطرتسه خیلی
قیاس ایلاوترکاتقیلوقالی — کهنجه اولدشوارامیدحالی

نصیحت کردن آزاد وحشادرا

فرحشادی چوآزادایله کردی — الن اپدی ایاغینه یونلاوردی
ددیای شاه زاده کوکلکی آچ — دماطاشم یلنجفدراچم آچ
بودهرك ایکدرلوعادتی وار — حقیقت زحمتینك راحتی وار
نه کردکمه لطفك جودوردر — بسن امدی قاموجورك غوروردر
کدورت وارمکم یقدرصفاسنه — جفاکردکمکم یقدروفاسنه
کجااولامکم یقدرصباحه — فسادك لاجرم وردرصلاحه

تمامینا اریجك دوكلی حالك — دنر عكسینه هركز یقدر اهمال
كروبوجور مزایره كمالله — قوشدوم جمیل الله جمالله
كروكولك مرادینه ارارسن — جفالو جانكا دادن وارسن
كرویوزدوندسا كاعزدولك — كیا فرقت بلاسن لطف وصلك
كرواوریله هرنوبت قپكده — طرا قول لر الی بغلو قپكده
كرواقبال بخت اولا ندیمك — فلك رخشینه آداسن ادیمك
كرویكی دزاسن تختكاهی — قیلا باشك اوزره تاج شاهی
كروبكلیكلك بدر اولا آیی — منور قیلسن یخسول بایی
كروصغلیغ لایبیلچاسن — یوزلقدن قچاسن خوش كچاسن
دلرسك بخیلا همراز اولاسن — زمانیلا كرك دمساز اولاسن
چوایشندی فرحشاد اندی آرام — یكن سوزینه اولدی خاطری رام
اكرچه طالعینه جوق الندی — ولی بوسوزله كوكلی دلندی

صفت ربیع فرحشاد وآزاد بشهر جاده

اول ایكی بزكا كیدرلریدی — ایقلاویله طشه دیدرلریدی
صبا پیلینه چونكم الشیقك — صوردی خرمنی قاره كلیقك
مكر دردنج قت كوكك خروس — سچلمش كردی افلاكك طروس
چوقافك قله سندن كلدردی — تمامت بزبزاول طاروی دردی
جهان انسانه كسترمیشدی یوز — صباح ارمیشدی كرمیشدی كوز
بلرلكم كه یورزلر كه بقرلر — كه كوررلر چواكلاو بقرلر
كورزلر كم براوواطپطلو باغ — طلو بلبل كه یقدراورنكارزاغ
دشمش سبزه یرینه چغلار ارماغ — طشی طاغی یشیل وطپه غی آغ
دورزلر قمر بلبل برله بك ساز — یرزلر حوض اچنده اردكو قاز
امرایزده برا ولوشهر معمور — بوشهرك اورتسنده برقاورنور
یدی قت بارسی وار كل مرمر — نه خبر بكزرا كا خود نه برابر
عساكرلرا كوش قبه لر چوق — بوشهرك یرینده بكزدی یوق
سوادی بكزمش شهری كلانه — دم شادی كلرا ندن كلانه

لَطِیفْ خُوبْ صُوَیْ وْ هَوَاسِی — اُلُوْ صَحْرَا وْ آچْقْدُنْ فَضَاسِی
بِرَاوْ جِنْدَنْ بِرَاوْ جِینَا کُوْزَارْمَزْ — نِشَا لِیکِینَهْ اَوْلْ شَهْرُكْ سُزَارْمَزْ
اِچِی طَاشِی صُوْیَا وْ سَبْزَهْ یَا غَرَقْ — کِشِی اِتْمَا یَرْ جَنَّتْدَنْ اَنِی فَرْقْ
بُوْ شَهْرِ طَکْلَدِی بُنْدَ بِغَایَتْ — دِدِیلَرْ اِشْبُو وَضْعُ بُوْ وِلَایَتْ
عَجَبْ دُرْ بُوْدْ کُلْسَا تَخْتِ سُلْطَانْ — کِهْ اِیْچِنْدَهْ دُرْ اَوْلْ سُلْطَانِ اِیرَانْ
هَلَا بُوْ مَوْضِعِی سَوْدِی کُزُومْنْ — کُوْ کُلْدَنْ عُصَّهْ صَوْدِی اُزُومْنْ
بِزَا بُنْدَهْ بِشَارَتْ حَاصِلْ اُولْدِی — صَنَاسِنْ کُلِّ زَحْمَتْ زَایِلْ اُولْدِی
بُوْ نِی سُیْلَرْ لَیکِنْ اِکْسِ بِیلَهْ — کُزْ زَلَرْ اِزْدِشَرْدَنْ بِرْ قَبِیلَهْ
سَلَامْ اِنْدِی اِلَا رُوْ وَارْدِی آزَادْ — بُوْ شَهْرِسْتَانِ دِرْکِمْ قِلْدِ بُنْیَادْ
نَهْ دُرْ آدِی وْ کِمْدُرْ شَهْرِ یَارِی — نَهْ خُوشْ مَعْمُورْ قِلْمِشْ بُوْدِیَارِی
دِدِیلَرْ بُوْنِ جَمْشِیدْ اِنْدِی بُنْیَادْ — سِیَاوُشْ تَخْنْدُرْ آدِی جَمَاْبَادْ
دِدِی شُوْلْ اُورْتَهْ یَرْدَهْ بَرْقِیَانْ نُورْ — نَهْ فُورُونْ نَمْشَا بَکْزَرْ نَهْ تُنُورْ
نَدُرْ نَا شُعْلَدُرْ اَیْدُكْ بَنَا سِزْ — صُرَارْزَامِدْ تَحْقِیقِنْ سِزَا بِزْ

دِدِیلَرْ قُبَّهْ دُرْ سُلْطَانْ سِیَاوُشْ — یَقِنْدَا بَغْلَدِبْ دُورْ رَهْنُوزَاوُشْ
تَمَامَتَا سُتِنِی بَغْلَنْدِی بِلُورْ — طُرُولُوْ غَارْلَالْ اُقْلِعَا لُورْ
قِزِلْ اَلْتُونْ طُغَانْ اَغْزِنْدَهْ قُوْنُشْ — کُهَرْ کُوزِنْدَهْ وْ بُرْنِنْدَهْ قُوْنُشْ
جُوکُونْ طُوقِینَا بِلُورَهْ بُلَارَهْ — کُنَا شُكْ عَکْسِ اُولْرْ آشِکَارَهْ
بُلَارْكْ شُعْلَسِیدُرْ اُولْ کِرِینْ — اِنَمْزْ سَكْ قِینَهْ وَارْ کُورْ اِینْ
چُوایِشْنْدِی بُوْ سُوزِی شَاهْ زَادَهْ — یُزِی کُلْدِی قَشِی اُولْدِی کُشَادَهْ
مَکَرْ کُوْ کِلِی طَفْلُوْ وْ بِرْ سَرْدُرْ — بُوْ آرَادَهْ مُرَادَهْ اِیرْ سَرْدُرْ
اُوْنْدِی مِحْنَتْ رَنْجْ عَنَاسِنْ — هَمَانْدَمْ دِیلَکِنْ بُوْلْدِی صَنَاسِنْ
سَکِرْدِی وَرْدِ شَهْرَهْ کِرْدِی آزَادْ — کُرَاجْکْلَرْ دِبْرْ بِرْ کُرْدِ آزَادْ
بِیَاسِینِ اَلْدِکَرْ بِیرْ زِیدِیلَرْ — بِرْ آرَا جُقْدَهْ یَانْتْ اُوْ دِیلَرْ

خَوَابْ دِیدَنِ فَرْخَادْ

فَرْخَادْ کُوْ جُوکُورْنْ دُنْدَا یُخُوْ — کُزْ دُشْدِهْ بِرَاوْ وَاطْپْطَلُوْ صُوْ
مُوَادَهْ بِقَیَاطُرْمِشْ مُعَلَّقْ — قَیَا اُسْتِنْدَهْ بِرْ قَلْعَا مُطَبَّقْ

يلش قلعه سي عيوقه چقمش — كلكايرشمكا برجي اوچفمش
قپويق بادسي بولادچيني — نه طاشيني كورركون ناچيني
صويولندن كلورلي حد كيلر — كيمسنك ايچي طولو آدميلر
اكر دورلر كاون بوحصاري — چقمنجا جنك ادرلر بنده باري
برزدن يل قيارو موج اورچوق — كميلر غرقه وارورو اولر يوق
بكر كندوسي اولر برا اولوقوش — اوچر پروازاورر اول قلعيا طوش
بقركورر برالتون تختارلمش — حصارايچره نه خوش عشرت قرلمش
بوالتون تخته چون باقر اوادن — فنر تخت اوستينا اينر هوادن
خلايق صف صف اولمش ذوقادر خوش — وليكن پادشاه يوق تخت بوم بوش
آياغي چنكلي اول تخته اليز — كروبا ياغ صورنده بوليز
اچيلر كل اول بغلو پوتر — كلون خلق آني قاموطپولر
فرحناد اول حصاره كرمشكن — حيرا وسنده كوكسن كرمشكن
اويندي كودنا بوواروناا ول — بيا عيش آزوزحمتي بول

دشن عرض ايلدي آزاده بر بر — اشتدي آن آزاد انده تغير
ددي اول قلعه كم كودن بجلمش — صواسدنجا كمي اكردوكلمش
حصار اول قز كيلر درسونلر — ممكنه صويه وار ريل قونلر
انك قصدينه هركم يليه ديش — بشيني ويره وباشميه ايش
حصاري اچنده كي اول كزدكلر تخت — كه سن كلدك انوزدك اشلدول بخت
كارك كوكل تخيدر معين — كه عشقو كچون اولمشدر من
اوصف صفه وقادن اعضا ليدر — سچي ساغنجي وسودا ليدر
طيوكي طا پلاد قلاري يعني — حقيقت بودر اول صورتده معني
كه يوزيك جانلا اولا اسيرك — اميري اولسن جمله اميرك
اكر سن اوميد بوندن طراسن — دشك تغيري بزبز كراسن
وكر درسك كه دلدارم كراين — كركم كزليا سن اشقلاين
كه زيرا شد كي دمده فقيرز — غريب بي كس خوار حقيرز
كما سلطان قزيني سومك اولمز — دكالي طا لجيلر انجو بولمز

اگر قاموس کجا لر قدر اولیدی — کجا کم قدر اولر می قدر اولیدی
قلنکده کوزه ریسه قدر قدرك — بلا سین کراسن صدر صدرك
وکیلی خود چکاوز بر بلادر — نچا لر بو بلایه مبتلا در
بو تدبیر بو تعبیری فرخشاد — چو ایشتدی و دیدی آدمی زاد
بنم کیبی کونماسون دشمنده — که بولا کو کل دیلا کن دشمنده
بشیمی خوش دوتن ایشا قوانر — اشن باشر مین دوشه کوانر
ایا نقلاره هر خشلق طوش اولر — ایو ین دوش کرز اوکده طش اولر
ایا نقلا طوش ایلا بنی ای حق — که هر مغلق نسانه اوله مطلق

در جای پاکیزه شدن فرخشاد

مقام ایدندلر برخوش آرای — انندیلر سریری وسرایی
کهرلارك برینی بوزدیلر هم — نکم اکسکلدی دیزدیلر هم
برایکی کون قرار اتمشلردی — کل کوز انتظار اتمشلردی
مکر کرفا پلر اچیجی تفکری — جهانه رحمتین ساچیجی تفکری

بلا ره برقیو آچاکرمدن — فراغت اولر جور وستمدن
وکرنی بنلرك جهدی بوا شه — اکا بکزر که انس اولا فرشته
اولر الا نظر حقدن کرکدر — بشر وزکم ملکدن یکرکدر
عنایتدن کر اولا برکرشمه — هر ایشا کمدر ایدن که کرشمه
فرخشاد ایله کم زاری قلردی — یکت اول ناری یاری قلردی
کجا وکندی ذاتمن لردی آرام — طکا قالمشلریدی خاصلا عام
بلا رك سرینی بلمز لریدی — کلوبن یشلرن سلمز لریدی

نصیحت کردن جولز مردورا

مکر بز بغر بشلو کوز یشلو — الو محنشلو لیکن کیچ یشلو
بو زاز یلغ چون کردی بلردن — بلا رك حالنی صوردی بلردن
ایتدی ای ارتکه کیجا اغلینلر — کو کل غربتده حقا بغلینلر
بلوردم بو ایکی یزلو زمانه — یفندن سیز التمشدر کمانه
بقرون کربو دونن قاره وآق — قلیدر یردکزدن سیز ایراق

سِزْدَن کِم سِزِی بُو چَرْخ غَدّار — قِلِبْدُر جَانْکُزْدَن شُیلَه بِیزَار
اَیدُك بِیلَلْم نَادُر حِکَایَت — نَه یُولْقَدِی وُکِمْدَنْدُر شِکَایَت
کِبَن مِسْکِینَه دَاخِی دَوْرِ اَیَّام — اَغُولَر اِچْرِ بِدُرْکَام وُنَاکَام
دِ دِیلَر حَالِمْزُ یُولْقْ عَجَبْ دُر — دِ نَلْمَزْ بِلْمَزُنْکِم نَاسَبَبْ دُر
غَرِیبْ بِی دِلْ وِ بِیچَارَه یُزْ بِیزْ — اِلُومْزْدَن دَخِی آوَارَه یُزْ بِیزْ
اَنِیکِم بِزْ بِلُورُزْ بِیزْ بِلْمَزْ — اَکَاکِم بِزْ اِلَارُزْ بِزْدَن اِلْمَزْ
سِکَاکُزْ کُوزْ مِزْ عَنْقَای کُزْلَرْ — قُرُودَه قَطْرَه مِزْ دَرْیَای کُوزْلَرْ
بِزَاوْلُزْکِم شَهَكْ چَتْرِین کُرْدُكْ — اَلَاجْقْلَارْ مُوزِی اُودَه اُورْدُقْ
کُوکَانَا قِیغُو قَمْرُودُكْ اُوقْدَنْ — اَیَانَا غُصَّه اِینَكْ عُوعُوقْدَنْ
بِزْمَدَاخِی مِثَالُومْزْ هَمِینْ دُرْ — کَیْ اَکْلَا وَصْفْ حَالُومْزْ مِینْ دِینْ
یِکِنْ اَیْدُرْ عَجَبْ سِنْ سِیلَدُوکُزْ — بُوسُوزِیلَا بِزِی دَنْكْ اَیلَدُوکُزْ
عَجَایِبْ سِرّ کُزْوَارِیمِشْ آخِرْ — اِشُوکُزْ اُولَدِ مَعْلُومْ اَوْلَنَاخِرْ
بَلَالُوبَنِّی دِرْدُمْ یَلُوکُزْ — سِزِی کِیْ صَرْبَه اُغْرَتْمِشْ بُلُوکُزْ

گُلُوکُزْ کُسْتَرَایِمْ سِیزَه بِزَاشْ — اِچُوکُزْدَن کِدَه شَایَدْ بُوتَشْوِیشْ
جِهَانُكْ بَاغْبَانِی چُونْ سَحَرْ چِینْ — قِلَا اُولْ بَغْلَرُوكْ گُلْلَارِنِی چِینْ
گُرَاسِنْ بَاغْ گُلْزَارُورِیَاحِینْ — بُویَاکَا یَازِیَاچِیفُكْ صَبَاحِینْ
اَرَالِقْ یِرْدَه بِزْ گُنْبَتْ یَاپِلِمِشْ — صَوَاسِی مُشْكْ عَنْبَرْلَه چِیلِمِشْ
اَیُوگُلْشَنْ دُرُنْ کُوکْجَكْ عِمَارَتْ — اِچِنْدَه مَشْهَدِی قِیلُكْ زِیَارَتْ
یِرِینَادُوگَلِی رَسْمِی کَتُورُكْ — دُعَااَیلَكْ پِسْ اَنْدَنْ اَلْ کَتُورُكْ
اُولْ اَرَادَه قَمُوحَاجَتْ رَوَادُرْ — دُکَالِی دَرْدَه اُولْ مَشْهَدْ دَوَادُرْ
چُوحَاجَتْ دِیلَیَاصِدْقِیلَه مَظْلُومْ — هِیچْ اُولْمَزْ اُولْ مُبَارَكْ یِرْدَه مَحْرُومْ
دِلَكْ سِزْدَاخِی اُولْ اَوْدَادِ لَکْلَرْ — دِلَکْدَه تِزْ اُولُكْ اُولَكْ دُلَکْلَرْ
کِهَقْ تَنْکْرِی اِجَابَتْ قِیلْجِیدُرْ — کُوکُلْدَه دَادِ لَکْلَرْ یِلْجِیدُرْ
بُنِی عَرْضِ اَیْدِیکْ طُرْدِکْتْدِی — فَرَحْشَادِی وُآزَادِی اَوْنْدِی

صِفَتِ رُهْنَرْ

کُشْ جُنْکِمْ بُوسِنْ اَچْدِبَشْدَنْ — خِطَابِی اِنْتِقَامْ اَلْدِی جَبَشْدَنْ

علم دکدی بلك باشینه کندن — سراسر عالمه عرض ایلدی یوزن
قولدی قرمزی چتر همایون — جهان بغداد تاختاورد همایون
کدورندن صفا بولدی زمانه — وفا اول وعده دن کلدی جهانه
اروطردی سحر شهزاد آزاد — فراغت قیغدان غصه دن شاد
اودنکی شخصك اویدیلر سزینه — شهردن چقدلر یازی یزینه
کرولر براراده براولوباغ — دشمش چوره یا کاچغلر اراغ
یراسی نرکس ریحان سنبل — اراسی ارغوان لاله وگل
دیلش دورلو قوشلر ذکر ادرلر — سحر که کندلارن بکر ادرلر
لطیف آواز نازك دللر نجا — قوحیران دللودللر نجا
ادرلر وزلغنی حقك اظهار — قلورلر لکی ذکرین تکرار
کل انصافه کلام چون بشرسن — یرادلشدی خیلی معتبرسن
روامیدر که تسبیح اوقیاقوش — سحرکاه اولسن شیله خاموش
بقب کزدیلر اول کنبادکوکلك — پیلش دورت درك اسنینه یکسك

اولکی وارد واچی وطاشی — منقش سرچیدی کلی کاشی
زبرجد برز برجد فرش دشمش — کلستان کنبتی چوره قوشمش
اوکنده یشم شادروان روانه — که صوتی قوت اولر جان روانه
کمرداکردکم برخط یرلش — یرینجا اکش النون ازلش
که بوباغاوکلزاره کرن لر — کلب بوکنبتی خطی کورنلر
بودر اول خضر یغامبر معای — سجود ایدك ورك خضره سلای
دعادیلك که مقبول اولسیدر — کوکلدن استینلر بولسیدر
فرحشاد اوقدی وکلدوجه — رکوع اندی واندن قلدی سجده
انك کبی صفاوردی وکلزار — دخی اول کنبد واول فرش دیوار
که دیدی ای خدا لطفایلسك سن — که اولسم بندن ایرق چقسم بن
رحمی ساعت که سوزی اولدی تمام — اجابت اولدی حضرتده شلقدم
دلرسك کم اریشا حقه سوزك — سزوکا پیشوا قلدرد سوزك
چقرسم داخ یکرك یره ورسم — دمزون کوکده یکن یره ورسم

چو اوّل بیخود اولدی سجده قلدی — بس اندن سیلدو کی ایشد لدی
اگر بیخودسک وقتک اشدہ — وگر نی وقتکا کل قلمه اوصدہ
چو ایرب کندی ایچینا کرزلر — اول آرا جقده اول قبری کزرلر
زیارت قلدلر اوپدیلر آنی — دیدیلر بخشلو بو کیش جانی
فرحشاد ک یرا کی طاشه کلدی — ورورق اول یره نولو طاشه کلدی
که قاموخلقک ولدی سجده کاهی — یوزاودریو زنه میرسپاهی
کزینی ایلمیشبدی ترانو — اقیدی کزدیر نجه سطرانو
کی بویله قبر در اول عشق ارنک — که بزکز ناکهانی بزپرینک
که بوزن کوردنا کاه اولدیهوش — چوکزمز اولدی جان اصمز لدی اوش
غریب عاشق و مغفور مرحوم — اول اوده با مراد و بوندن محروم
چو اول نقشی اقیدی شه فرحشاد — دیدی فریاد ایا خورشید فریاد
الکدن کم نجانک دردلا اوش — یرا کی طلدی اولدی کندن بوش
کی هجرو کلاسز کشته کچدی — کی عشقک الندن کشته کزدی

فرحشاد ایدر ای غم خوارم ازاد — بو اول اردنکه قلدی اول لویاد
دیدی بزدن دکل بیرمز اولدی — اوچومز اوچ یکا سرکشته اولدی
الانک تو بسی بودر حقیقت — قلانی اختیار اندی طریقت
هزاران آفرین احسند اباش — قشر سالمسه بو رسمه قشا باش
که باش اوینایه برمیدان اچنده — بس اندن یردن الر جان اچنده
سویسی بولنا نزک اندی جانی — انکچون بولدی عمر جاودانی
انکه منزلا یتمک کرکدر — جهانی جانی ترک ایتمک کرکدر
کمک بولده ممسک لک اشیدر — مراده ارمک اول شخصک شیدر
دلرسک اولوراکو کلک مرادی — درش الدن تغیلا چیقر آدی
کر اولا لورسک الردنا سن — که الدردو تسن الردنا سن
اکش اغلادکدی شلقدر یاش — که انلاعی قرویرا ولدهب باش
نجاکم بلری تکرار ادردی — انک اخلاصنا فوار ادردی
که اه ایلر که اوزرطپر غابوز — بویوزدن اولدی عشقینک بری یوز

دُنب آزاده ایدر ای وفادار
نه زیبا دُنکو اول کلنار بوداز

چکن حسرتنده بویوغ اندوارن
بو وضعی قومدی الا نکارن

بوکندورنی نومیذ ایلمشدر
بو لطفی بوکه خرشید ایلمشدر

چوکندورن بوطپراق اندروشن
بونك اول طپر غینی فلدکلشن

چو بو معشوقیون چاك اندجبه
بونك اوستینه اول بغلندقبه

انك جان جهان نخشایشدر
بو اول نخشایشك آرایشدر

چو اول وصلینه انك تشنه کندی
اول ایردی چشمهٔ حیوان افندی

بویا زولادی اول یزدرمش اولا
بویتی طاشه اول قزدرمش اولا

انکچون دلفریب دل کشادر
طرا وندهٔ بهشتیله قشادر

مقام خضر دیب یزدغی هم
بودرکم بوندهٔ کالر کندوسندم

چوکندودر جهانك خضروارى
حقیقتدر بویرده خضروارى

معمادر بوکودوکك تمایی
بلام دیرسك بکلامقایی

بزاد وشکر که بندن چقیا وز
بو وضعه بقدق ایرق بقیاوز

بواورتا لقده اولا بیزه براوج
بجابن هجر الندن کورونز کوج

طنیشیغیله شوکادوندلریوز
که بویرده اولالر کیجه کندوز

آمدن پیر و خادم دیدن فرحشاد و آزادرا

برزدن بومقامی بکلین پیر
کرب کلدی طلندی باغ بربر

بقب کردی ایکی یکت طررلر
هن پیره برقدمده یوزاورزلر

ایکیسداخ کیمشلر عبایی
بریسی جبه و بیری قبایی

بریسنك جمالی شیله نادر
صناسن نوده قادرشده قادر

رخی عکسنده انلرکم عبادر
کرن صانردم کم لعلن قبادر

سلام ایندی و بردم طرد بقدی
انك کوزلك یکنه کوکل افدی

ایدی کویندی اول نخنوك آیه
که بو لطفیله صرلتمش عبایه

یندی ای یکنلر ناکسی سز
بویاده للرده کیمك پیلشی سز

نه یردن کلدکز نادرادوکز
دکی وزمی بوصورتده ایشوکز

ایتدیلر که درویشز عبابوش
همین طاپوك بولمیشز بلشاوش

يرو من قدسدى آندا يدق بز — قمر دق مسجد اقصاى هر كن
كجاى كندز قلزدق بودعا يتى — كه ويرم بيزه حق عشق خنا يتى
بوزا تلو بز كجا قلدى اشارت — ددى دورك سز اولسك بشارت
الوشهرك كه آدى درجا باد — قلب وطن اندم بز معمور بنيا د
بو بنيا د كدر ايچنده برسين — كه عشق اندى شهيد اول سينك اسين
بويردن اول يرم اولك مسافر — اتورك بزمان اولك مجاور
مقام مدر بنم اول خوش عمارت — اجنده مشهدى قيلك زيارت
دلا كز هر نيسه سزده مقصود — اجازت در اجابت ايدن معبود
بو پيره خضر اميله عزم فلدق — هم آنيكم بيردى آيله بلدق
چو باقى سز مقيم سز بز غريبز — بعيد زيردن سيزه قريبز
بورك بنلك كادرك بلا لوم — ال ازدو كنجا قولق لر قلا لوم
چو بر بردكلدى پيرا ول كلادى — ايتدى اول كه يتدى بو مفادى
كه اولو خادميدر پادشاهك — ندر بمدر سرايك بارگاهك

وداين آكا معلوم ايليايين — آكن اول طاشسا موم ايليايين
آكا خود كى بشارت در بو پيغام — كلا اول خوش دنا و قيله انعام
سكردو وردى اولدم خادما پير — سونمكدن دشردى آدمه بير
بلوبن خادى عرض اندى سوزى — اشتدى طرفكندو كندى اوزى
كلوبن كردى بنلارك بزينى — فرحشاده غلام اندى اوزينى
كه زيرا انجلايين آدمى زاد — كه اوليدى مكن كير و فرحشاد
كوزكه دكر نزبز سر وطالى — برميش ترجربا وستينده شالى
بزى نورلو اوزى صنع الهى — كداى الابشنده تاج شاهى
اصيل ايدوغ بللو چهر سندن — ملك شى لله ايدن بهره سندن
سلام اندى تواضع قلدى حواجه — انك لطفينه حيران قالدى خواجه
ددى سزدن بويرا اندى روايت — بيورك سزدخى نادر حكايت
بلا زيرا كه شيلا سيلدى يلدن — همان بزبز كر و عرض ايلدى يلدن
دخى موزون بزق داغ مؤثر — كه سن نقشنده بنلردى مصور

هزاران صورتیله دوزدی لوسوز — که هر حرفیدر اول سوزك دلفروز
همان اول سزلری دکلادی خواجم — بلا سنده بلا اول بکجی قوجه
اکیسیداخ طاکا قالدلرزدی — اوسوزه بوزه حیران اولدلرزی
ددی خواجه کلك شهره ورالم — سنا بن خوش اودا بولی ورالم
کی کندوز بو ارا جقدن اولامز — کجا اولدقجه اودایا کلامز
که کیجه کیجه بو باغا کرلمز — کرنلرزیوغ اولز ایرق دیلمز
بنجالرن دنله دعوی اتدکلدی — کمی کترلدی کیمی کترم اولدی
الیدر بیلرز آنی قاموعالم — اکندودن کرو یورنمز آدم
نه طاعت کیمزادا سن کندوزایدك — چوکیده کندوزیلا پیلا کیدك
فرحشاد آیدرای نحتول خواجه — قوا ولوقتنده اولو خواجه
کچیلر اولیا اویمق کرکدر — سزوبی قولغا قویمق کرکدر
کچیکم اولو سوزینه کرشمز — کچیلکدن اولو لوغا ارشمز
بلورزسزاولو بیلا طلودن — ولیکن قامزدن خضر اولودن

بزاقصاده اولردوقاولیزدی — که دردوقاستیوکلدك بویردی
دنی کن اندهاولك دیدیزه — ارشدك عرض قلدوق حالمزی
هلا بزبنده یز فرمان سنکدر — بکن بزدردلیوزدمان سنکدر
فرحشادك خبرلادین آلدی — بوخادم طودین غرشیده کلدی

آمین پیر وخادم وکفر احوال انسان

تمامت ناك بنلردن اشتدی — کزل لرشاهنه بزبزایتدی
ددی ای خسروی خوبان عالم — کی هم قول سین هم سلطان عالم
قولاکاکم سنی وار ایلمشدر — دکالی واره یادار ایلمشدر
شه اکاکم یزك کوردسه سلطان — اولرحکمو که شلدم بنده فرمان
ولالی یلرم بو وضع ترتیب — بشرسانك کبی اولماد ترکیب
ولیکن انجلاین آدمی زاد — دیریماد اولالی دنیه بنیاد
یه آدم صورتنده بزملکدر — یه خود بزاملکلردن بلکدر
وجودی کل نوریلا قوشمش — یحی ظلمت که نوریلا برشمش

لطافتده صرر سك يتنه ليكى — كريز سوكك ايچنده اليكى
رخنده خط ريحانى كه وردر — اقيميشم وما هذا بشر در
انك كيبى عبارت كانده كردم — جهان ايچنده انجق سنده كردم
چو سوزه بشلدى اول بحر عمان — كهر لر دكدى اول يرده فراوان
نه رسمه شرح ايدم كوركين بايق — كه لطفندن يرتمش آن خالق
يزى قنلو سزى طنلو پشادر — كزل جاندر سعادتلو پشادر
بو وصفيله بلشمش ايسه پاسه — بشنده كاچه وكرمش يلاسه
نه بللو دالدر نا اصلو كيبى — تمام كندو يه كوكلى كوسلو كيبى
نچاكم سيلدم كلمادى شهره — بويردن دردنا رزدوق وبهره
نچاكم طپلدم بونلادى غايت — سزا عرض ايلدم بودر حكايت
كركسا قويلم ذكر ايلسون لر — كركمز ساقوالم چيلسون لر
چو ايشيدى بنى فكر اندى خرشيد — انك فكرينه ازدى يتدى خرشيد
اوكنده اكلدى ويدى هى هى — انك فكرين كى ايتمك كراكى

نه دوشكردى وبنلر نابوز انلو — بنم عشقمله اولدى باش چلو
انى تنكرى بلاكم ناكشيدر — ولى بلدم بو ايشى عشق ايشيدر
خبر بلدى بلردى يوا نه لردن — يانش اوكندى اول پروانه لردن
بس آنى داغ بو عشقك خيالى — بلاركيب قلدى آه وبالى
انا سن آنسن ترك ايتمش اولا — يزاورب باشن آلب كمش اولا
كه عشقه هركه دوتسه يزى در — كراوچق نقد اولا كومزكزى در
شهت ناعز نازيلا اللدى — كه بودنجمنلر يلا بوندن كلدى
اكر بويلا اولرسا نيليا وز — كوكدمتا يوز انلا ريا وز
چو اول عشقوملا باش اندى خوش — بو خوشلوغا يوزلن اولميا خوش
دكا يام هلا كوراطرا لم — كروردن نيندكن صورا طرالم
طنشدى كندوكندو لا بورمزى — اتش قلدى اكا لا لاسى غمين
انك مدحى بنك جاينه قيدى — سزيلا ساوسن كوكلينه قيدى
كه ايدر ينجدر كرسم يزينى — كه ايدر يزدم ايشتسم سزينى
كوكل لكدن قلا غاجون ارا سوز — كوكل قوپاردا سنزكم كراكوز

يراد لشدكا لي حسن كزلر — چو عرض اولنه نجا بقمايه كزلر
دنب لالايه ايدر آشكاره — يرى ورتخش قوللغات الاره
كه نادانه انلر حق ديلمز — انى كيم حقدر مطلق درلر
چو جان ترك اندكلدى اكسيلمه — نه سيرى وار بلا ركم نه بيله
بو كونكى كون جوسانكدر فقلر — فنق هر كيمكيسا اول فنقلر
كه كدكم بلادى خوش كواسن — چقى صينوق لو كلده بولاسن
غريبك كوكلى صينمقدر بلرسن — حقى صينقلو كوكلده بولرسن
اكر كوكلى خراب اولر غريبك — دعاسى مستجاب اولر غريبك
غريبى خوش دنانى خوش درتحق — غريبا يز ورانك دنيادى اق
هميشه بعز بشلودر غريبك — هميشه كوزيشلودر غريبك
انكجون قلدق اولديرى عمارت — كه غربت اهل اولا اندن راحت
چو خادم بوسزى ايشندى قزدن — ايندى شاكى اولسون تنكر سزدن
هميشه دولت وشادى قيلكه — غريب آسوده اولسون دولنكه

كه ايدر بنجدر كورسم يوزنى — كه ايدر بردم ايشتسم سزنى
كنش سن عالى طلدردى تختك — سماسن قاميا كوكلكا برقدك
بديلكى سك بيز فرمان سنكدر — الى اودى سوره كوزدوران سنكدر
ياغ اندى ياسى جرب وشيرين — بشردى اردكو قازو كوكرجين
كليجا بكسماط شير وشربت — كنردى الدى وردى قلدغرت
دعالر ايليوب يرم يزاورب — وحشا ديله آزاد آن كوربب
ير شمز شمدى بيزه بويياسى — ديلر خرم اول اى لطفا ياسى
يا سيدن كياسيدن بريز — بزا كورينليدن اول برى يز
كه اشلا ماكيول بولمز نفس در — اچومز شيله طولشدر هوس در
جهانك لدتن اوتدى محبت — ياسى سيرنى دوندى محبت
كه ايرو كورزاندن ايونى — سوويا شيله ورميشوز بيونى
بياسى ايله اولسه آفيدر — رياضت جونكه بويولك ايدر
رياضت بزله اردى منزله ار — رياضتدن بولر هر يول اردى قدر

كمك كم اشدن اولا معدنى بيلن — حقيقت معرفتدن اول تهى در

بزا كسترمدى حق اول مقامى — كه اندا كولمز آلا طعامى

ياسيدن چوورد در بردخى خو — كه حل اولدوغ ساعت كالرالخو

يماكو اومق حيوان اشيدر — نشا حيوان اولا اولكم كشيدر

كمك كم كسب حيوانى عملدر — بلا درك آيتى بل هم اضلدر

كچورر رز طعام اول دكلودشدن — كه طرفانه بدن قالمايه اشدن

هم اول دكلوورودز انجيا آلمه — كم اولمايه دماغومز محللمه

ثقا لندز فلانى جسم جانه — وران يينى كركدر اول جهانه

چوكز ياشيله اول دكلودير — برز اول قورواتمكدن بدير

برزدن آل چكن كثرلد اول آش — بس لحمدا وقيومن قودلرباش

حقا شكر ايدلر شاها دعاى — دعاده اكدلر يخصول بايى

طرو كلدى بوخادم كندى كره — بنلدى ايلدو يون كيره

قلاغى قالدى بنلارك سوزنى — كزى شاه اغلنك كركلوزنده

بكم بنلرده كرمشدى علامت — كلب خرشيده عرض اندى تمامت

دى حق بنلرا قاپوا چدر — كه كلى آدميلقدن كچدر

فرشتهلر مقامن بولمش انلر — بلى مطلق فرشتهدر اولمش انلر

همين اچلادى طولو طنلرى بوش — بو حاليلا كچرلر خوش نا خوش

نه كيبرلر نه ايچرلر نه يرلر — نه برد م راحت اولرلر اورلر

چوقز خادمدن ايشتدى بابى — كه بنلر طپلمادى لر طعامى

اوكنده آيدر ايدى اكلدم كى — كه عشقم فيضوسن يرلر بابى

اكر خادم دوكى بويله اولا — بلر جدى له كرمشلر بويولا

هلا بونلره كرماز اراين — نيا ايرز سرنجامى كراين

فرحشاده بويا كادى آزاد — كزوكى آچ كوكلك ايلكل شاد

كه بنده كلدكلك خرشيد بلدى — سنك فكركده چوق انديشه قلدى

بياسيدن وريبيدورن اولدر — بزى بنده قوازاندورن اولدر

يارسى حمدوكومز دخى هم — چو ايشه نده يراكى طلده رحم

نجا سیدر سنی کرسم دراولا — نه قشدر سرنه ارسم درا ولا
هزاران شکر اول حالدن بوحاله — که یارکدن سکا ارزدی نوا له
اما طرغل که بزکون ناگهانی — کلا سر وقتکا اول شه نهانی
نیاکم ایره مرسم بوله مجروح — وی یا خود کاله اولمش کودیا روح
شتام باغموزی شیمیا لوم — قیام قیامم طشمیام
هلا بودمده صبر ایمک کرکدر — بوجورك غورنا یمک کرکدر
الرکم هراشك اصلن طیرلر — براشده هم اورلرهم کیرلر
کیالرانده فرصت الدرنجه — جوالوزدی اوا باشا ورنجه
اکر کیمك دمنده ایوه جاهل — حقیقت اولمیا مقصود حاصل
اکر اومك دمنده صبرادالر — نجالر اولده ماحسرت کدالر
یرنده صبر هنکامنده تعجیل — دمنده مختصر دقیقه تطویل
بواشده هرکه سا کادیرسا ایو — سزینه اویمه که اولدی مطلقا دیو
زده تعجیل شیطاندن دیلر — تانی بللو رحماندن دیلر

بوسز لاری اشتدی چون فرحشاد — وجودین ایلدی اومکدن آزاد
توکل حجره سن آشاغه الدی — صبر سجاده سن ایلنه صالدی
تجملدن برندی کیدخرقه — قناعت کوشه سینه وردا رقه
رجا تسبیحنا آغاز قلدی — ازینی حزنله دمساز قلدی
بکلی کندوزن ودرشد حزنه — که بزکون حزن انی ازکورده حسنه
بنك استینه کچدی خیل مدت — فرحشاد اتمشیدی صبر عادت
بلاره دمبدم خادم کلردی — کرملرکتوب خدمت قلردی
بلرسندکلرن نقیرو قطمیر — وزاقلدن قلاقیللردتقریر
معین بلمشیدی آن خورشید — که بوشهزاده نکدرجان خورشید
انك عشقینه اقرار ایلمشدر — کوکلدن کندیا یار ایلمشدر
کوکل اری خبر ییلر بوسزدن — که عشق اولمز همان دللان کزدن
اردمعشوق عاشق ناز باز ی — کوکلدن سیلشرلر کزلورازی
کاینده حاجت اولمز کوزلادك — کوب بلاز سك باری ضرب یل

اگرچه کوکبی اگردی خرشید
ولیکن ساعتین اوگردی خرشید

بوسوز جقدر ایتمك سوزصوز
که هرگز نسنه وقتینا کروور

بنك جون کوکلنه اورمشدمهری
ولی کندن کنه ارتردی مهری

بلردیکم شه شهزاده دراوله
کوکل باغندن آزاده دراوله

مگر بزکون که صبرادی کمالله
فرحشاد اغلدی وفلدی نالله

کزندن دکدیره شول قدرفغان
که یغدی صاندل العلی بدخشان

دیدی آزاده ای غم خوار صادق
بدکلوصبرادکم کردی عاشق

اگر صبریله یزکسنه امید
بنم اولسا کرکدی شمدی خرشید

تحملدن اولوسه کیشیه بخت
انك باغندن اورمش اولدم تخت

قناعتدن کراولسه عزرغبت
اچیدم لبلبندن شیرشربت

شنك کبی ولایت ترکین اوردم
اتمکدن بکلکمدن کل طردم

عباکیدم یاقه یوردم بولك
بلالر درلو درلو کرمشم بوله

ازادوللره کندم حقیجه
سفرانده وم صبرانده م حقیجه

تمامت ورلغوی ایلدم یوق
بکا کندن دمادم اغلدم چوق

نه بیلم داغی نه درمان ادم بن
مکر کم جانی قربان ادم بن

بزیوك کومزیسم یاری باقه
الورم نیتکم اولدی بوعاشق

یه طپرا غوصه کالا اول نکارین
یه طپرا غم اکایل النه یارین

اکا عاشقلرك یاوزلغی خوش
کلبا ولدردی بوشخصی دخی اوش

بودکلو دیدی و فریاد قلدی
شلق ساعتن بوشعری یاد قلدی

شعر فرحشاد

یارب نجا نجا بکه بوهجر انتظار
بوهجر انتظاره عجب یقمدی کنار

یقدی جهاندن چارم بچاره قلمشم
دردم کمالله یندی دوا ایله زنهار

اندن برو که کوکلم اسیر ایلدی فلك
جوز جفام قالدی قلمادی روزکار

بندن دخی بتر نله کم یورکدن اوش
وردی هزار یارم یقدی قمدی یار

درلو که بخت یار اوله صبر تحمل ات
صبر ایدم ولی دکل المدن اختیار

سرکشتیم غریبم حیران عاشقم
بنلر دکل سهلدی رحم ایلسانکار

رُوزی قِلِ ای چِلپِکِ شَهُومِکِ رِصالِنِه
تَمَامِ ایدِ نجه بُو شِعرِی فَرَحفَزَا

بُو حَالِ ایچِنده مَستُ ولا اُوبالِی
کِه طُولِمِش کُونلَری اُولِ خُونکفَان

یُراکِنده کِروجُوشِ ایلَمِش عِشق
اُلُوصُونمِیشُ سَرخُوشِ ایلَمِش عِشق

اَنکِ کِبی قِلُر فَریَادُ زَاری
کِه ایشِیدَنلَرکِ قَالمَز قَرَاری

دِلِندَن سُزکَلُر هَر بِیرِ بِرِدُر
بَلی کَندُوده بِر عَالَمدَه بِرِدُر

بُونی کُردِی وحَیرَان قَلدِ خُوجَه
تَعَجُّب قَلدِی کُلدِی صُردِ خُوجَه

کِه نِچُونلَر بُو آه وزَار وُنَالَه
نِی کُردِی وندَن کِردِی بُو حَالَه

سُزیکِم اِنجَی کِبی دِیزِلِبدُر
اُزُومِی دِزدِ یُخسَا دِیزِلِبدُر

دِدِی آزَاد آیَا مَخدُومِ خُوجَه
دُکَالِی اِشِ سَکَا مَعلُومِ خُوجَه

بُو حَاجَتکَا هِدِی کَلدِی اِشِندِی
دُنی کُن دِیلَگلیکِی اِشِ اَندِی

دِلَا کِی عِشقِ اَدِی تَنکرِیس وِبَردِی
چُو عِشقِی بُولدِ مَقصُودِینَه اِردِی

عَلَا مَتلَارِدُر عِشقَکُ بُوَافغَان
کِه عَاشِقلَر یَه حَیرَاندُر یَه کِریَان

بَلی عَاشِقلَرُوکدُرت حَالِ وَردُر
کِه هَردُردِنده دَاخِی آلِ وَردُر

بِری بُودُر کِه شُیلَا اُولَا حَیرَان
نَه آدَم بِیلَه نَه عَالَم نَه حَیوَان

اِکِنجِی زَاِ قِلبُ اَغلَمَقدُر
کُو کُل جَان عِشقِ اَدِینَه طَغلَمَقدُر

اُوچُنجِی اِزلَیَا اُودُورَه آوَاز
گَه آلَ آلَا اُورَاوُ گَه جَلَاسَان

بُدُردُر اُنجِنی شِعرِ ایدَه مَوزُون
کِم اِیشِیدُرسَه اُولَا مَست بُخُون

بَکَا دَاخِی جُو عِشقِ اُولدِی مُیَسَّر
بَس اُولَه دُردَاُولسَا کَارِکدُر مُصَوَّر

کِهِ حَیرَانُ کَه آغلَرَا اُورَکُوزُ
کِهِ اَرلَارُوگَه تَصنِیفِ دَرسُوز

بُکُنکِی حَالِ بُودُر بَللَوبِیلَکُ
بِکِندُر هِمتِیلَا یَارِی قِیلَکُ

کِه تَاکُندَن کُنَایِکُ اُولَه حَالِی
کُزَندَن چِیفَه بُودُنیَا خَیَالِی

بُوَاِشلَر خَادِمِ خُوشکَلدِیُولَق
نَصِیبِن اَرتُرِی وِرسُن دِیِ حَق

بُرنجِی خَادِمِ نُسخَهٔ شِعرِ فَرَحفَزَا

بُوشِعرُکِ نُسخَه سِینِی دُردِ اَلدِی
بِرَایکِی اِیدِ وُکُورِینَه سُردِی

يَنَا قِيلِدِى وُبِنْدِى آيِنَه — سَكِرْدُو كَلْدِى خُرْشِيدُكْ فِتِينَه
بُلُرْدَه هَرْ نِكُمْ كُرْدِى وِبِلْدِى — كِرُو خُرْشِيدْ اِكْدَه عَرْضَه قِلْدِى
چُو اِيشْتِدِ بُوسُورِى قِيزْ قِزْدِى — قَرَارِ قَلْمَدُو غِنْ بِلَادِ سِزْدِى
طَكَا قَالْمِيشْكَنْ حَالِينَه اَنُوكْ — صُنَرْ اُولْ نُسْخَهِ آلِينَه اَنُوكْ
چُو اَچْدِى اُوقِدِى اُولْ شِعْرِ كُرْدِى — بَكَنْدِى اُوپْدِى وُكُوزِينَه سُرْدِى
دِدِى هَيْ هَيْ نَه كُوكْجَكْ جَانِشْ اُولْ — بُوسُنْ لَرْ كُوهَرْ اُولْ سَا كَانِشْ اُولْ
بُنُكْ كِبِى جَوَاهِرْ كَانْدَه چِقْمَزْ — بُورَسْمَه اِنْجُولَرْ عُمَّانْدَه چِقْمَزْ
چُوزِدَمْ اُولْ سُوزِى تِكْرَارْ قِلْدِى — بِقِلْدِى يُورَكِينَه كَارْ قِلْدِى
اِكِى كُوزِى شُلْقَدَمْ طُولَه كَلْدِى — جَمَالِ نْدَاغْ كُلْرْ صُولَه كَلْدِى
سُزَا هَلِى جُونْكِه سِيزْ اَوْدْ لُوسُوزِى — عَجَبِى كَرَاوْلُرْسَا يَشْلُو كُوزِى
جُوعَاشِيقِيلَه مَعْشُوقْ عِشْقِ اَرَاشْ — پِسْ اَنْدَه لَرْدَه وَرِقَّتْ يَرَاشْ

اِعْلَامْ كَدَرِ خُرْشِيدْ قِصَّةِ حَالِ فَرْخَادْ بِدَايَه

چُوخَادِمْ دُرْدِ كِنْدِى اُولْ نِكَارِينْ — اَيْنْدِى دَايَه كُوكْلِنْدَه دَارِينْ

دِدِيكِمْ كُنْدَاسِنْ هَمْ اَنَاسِنْ — كَرَكْ بَنْ كِيمْ بُنَجَا كَزْسَنْ بَنَاسِنْ
نَه حَالْ اُولْ سَه بَنْدَه خَيْرَا كَرْشَرْ — سَكَا عَرْضِ اِتْمَكْ آنِى بَاكَه دُوشَرْ
خَطَرْ لَرْدَه بُولِنْدُوكْ جَانْمَاسَنْ — بُنَجَا كَزْ قُوشُوطُرْدُكْ قَانْمَاسَنْ
بِلُورَمْ چُونْ بَلَا كُرْدُكْ بَنُمْلَا — كُنَاهِسْزْ قَلْعَيَا كِرْدُكْ بَنُمْلَا
اَكَرْ بَاشْمَدَه دُوتَمْ سَانِ بِكْ يِلْ — اُودَنْمَزْ بِلَكِ بِيرِى بِى كُمَانْ يِلْ
هَلَا بُنَجَا كَه بَنْ عَالَمْدَه وَارَمْ — كُرَالَرْسَا نِكِيلَا بُنَجَه يَارَمْ
كُزَلْ يِكِتْ كَه خِضْرِ اِلْيَاسَه كَلْدِى — دُكُونَه كَلْدِ صَنَمْ يَاسَه كَلْدِى
اَخِى كَلَازْ اُولَاسِنْ كَاشِتَدَنْ — كِه بُلْبُلْ بَلْ لُوا اُولُرْ نَاشِتَدَنْ
قِيَاسَاتْ كَرْكَه بِرْ اَنَكْ بِكِى قُوشْ — بُكَنْ كِيمَكْ طُرَا غِينَا اُولُرْ طُوشْ
خُصُوصَا اِشْبُو رَسْمَه سُزْمَكِمْ اَيْدَرْ — كِه هَرْ بُونِتِ بِرْ صَغْرَاقِ يِمِ دُرْ
فُسُرْدَه قِلْمِشْ اُولْ بِچَارَهْ عِشْقْ — خَرَابَه وِرْمِشْ اُولْ آوَارَهِ عِشْقْ
دِلَارَمْ سَنْ وَرَا سِنْ اُولْ يِكِيدَه — غَرِيبِى آكَلَرْ بُونَكْ كِبِيدَه
بُوايِشْكَ سَنْ قَبُولِى اَيْلَا ثَوَابِنْ — بُوكِجَه اِلْتُورْ شِعْرِى جَوَابِنْ

اِچی طاشی نجا دُرُ اُستنا بق — دِ دُوکی چشمی یا بیهوده ناچق
وَار اَوّل کوُزکیلا ظاهِرن کوُر — بَس اَندَن سوُزکیلا باطِنن کوُر
دُرِش کِم هَر بِرایشی ضبط اِدارِن — صَفنغِل اُولمیا کِم خَطا اِدارِن
اِشتدی دَایَه خُرشیدُك بِرنیچه — دُعا لَر اِتدُوا اُپدی کِرنیچه
بَش اُنیتا وَرایم کوُریم دیر — یَنَر اُودَه دِیسَك کیریم دیر
مُبارَك همتُك اُولدُ تجه ایشُم — اُمیدُم وارکه یا کلمایم ایشُم
کِمسنه اُولمدِن بوُسِردَن آکاه — جَوابِن شُیله یَزدی شعرلا اُولماه

شعر خُرشید

ای هجرِ انتظارَه بکن اِستین کنار — حَدّ گنادِ عشقه کِم ایشتدی زِنهار
دِیمَن مِدك بوُدَرده کِه وَردُ تحمّلُم — مَعنیده سُستِ مِش سِن دُعویده اُستوار
دِیماکه دَوُر زادِلکه بَن مُعتبَر دُشم — عاشق شکایت اَیلیجك بوُلمَز اِعتبار
کُرسَن تَوکّلیسك ای یار عاقبت — قَلمایسَن بوُ نخله رحم ایده کِرد کار
صَنما بوُیله ضایع اُولا بیدکلامك — بَکلارسك عوضن لِسن بِرنا هزار

ای پنجه بَشلَری کیم آیا غکده کوُرَن — گَردوُره سِن کلّوُلله عشقکده پایدار
نَه غصّه گلستان اگر اگسَدا غرَان — اُوشده گلرُکه اُولمِش دِر کوُره نوبهار

صِفَتِ شَب

کَش جوُن عزم تحت الارضه قلدی — یُزینی هَر بِرِ الدُز عرضه قلدی
اَلنده مُشتَرینك لوحِ زَرین — چَغانارسم قِلِش ماهِ پَروین
دُرِلِش زهرَنك آلنده چنکی — قَفِشِ قان اِچرمَیخ چنکی
زُحَل سودایشور رُنَیرا چنده — عُطارِد دَفتَر اَیلر خیر اِچنده
هَر اَلدُز اِشلوُ ایشنده قَتَر لَر — وَلی شَیطان اوُدیلا اَتَر لَر
دُنك بِر بَخش کا چنجه نکارِن — دِ مِشدی دَایَا کوُ کلنده وارِن
دَخی اوُل یَزدُ غینی دُزد وِزدی — اَلندَن اَلدِ اُپدی طُرد وَزدی
نَیله اَر طوُنَن کیدُر مِشیدی — اوُل اوُغرِ بجه یوُلا قیدُر مِشیدی
بلنده بِر قلج باشنده بِر بُرك — کُزَل خادِم بکی دُز مِیشیدی کُرك
بِر ایکی داخی اَر طوُنَنده قَز لَر — هَم اوُل قِز لَر کِه سِرّی جانده کِزلَر

بِلَا یُلدَاش اِدِینَب کتمشیدِی — بَلوسْتَ اوْل اَرَایَه یِمشیدِی
سَمَانکم قَوْلَوِی بِرْیاکَه اِرْدِی — یَلوکْنْ بُنلَرُك قَاعِنَه کَرْدِی
بَقَرْدَایَه کُرْرْ اوْل نَوْجُوانی — اِکیلَرْ کوکلَرَا چیقَرْ فِغَانی
سَلَامْ وِرْدِیوُ اَلْدِیلَر سَلَامِن — اُتُورُبْ قَامْ عَرْضْ اِنْدِی کَلَامِن
نَه صُرْدِیسَا جَوَابِ اِنْدِی فَرَحْشَادْ — اِشِنْدِی دَایَه دُوتْدِی قَامِسِنْ یَادْ
کُزِی حَسْرَتْ قُوسِینَا دِکلِمِش — بِلِی غَرْبَتْ بُجَاغِنَدَه بُکلِمِش
دَکَا یُورَكْ سِزْ نَدَنْ بِلَدِ دَایَه — کِه اوْلمِشْدِ بُکَا خَرْشِید سَایَه
بُوشَمْعَكْ بِلَدِ کَمْ پَرْوَانَه سِیدُرْ — مَحَبَّتْ جَمْعِنَكْ دِیوَانَه سِیدُرْ
بَشْ اوْرْدِی جُمْلَه سِزْلَارْ کِلَدِکَنْدَه — چِقَرْدِی نُسْخَهْ قُودِی اوْکِنْدَه
چُوکِنْدِی دِیدِ خَیْرْ اوْلسُونْ دِشُوکُزْ — بَشَارَكْ اِلَّا فَاشْ اِتمَكْ اِشُوکُزْ
فَرَحْشَادْ اَجِدْ کَاغِدَنْ نِقَابِی — اُقِیدِی کُرْدِی شِعْرِینَكْ جَوَابِی
اُپُبْ یُوزِینَه سُرْدِی شِیلَه بِیهُوشْ — شَرَابِنْدَنْ بُوشِعْرَكْ اوْلدِ شَرْخُوشْ
چُو اوْکِنْ دِرْدِ دِیدِی اِی وَفَادَارْ — عَجَایِبْ سِرْدِ کُلمِشْ دُر بُو اَسْرَارْ

کُلَنْ کِمْدُرْ دُرَنْ کِمْدُرْ یَزَنْ کِمْ — اوْلْ اِنجُولَارِی بُویُزْدَنْ دُرَنْ کِمْ
نَه بِلَاوُزْ نِیَازِ اِرْدِی اِشُومُزْ — اکُومْزِی بُواِشْلَرْ یَادِشُومُزْ
جَوَابُومْزِ بَزَادَکْدِی حَقِیقَتْ — بُونکْتَالَرِ بَزِی اَکْدِی حَقِیقَتْ
بُواِشْدَه سَنْ نَه فِکرَانْدَكْ بِیرْ غَلْ — سُزُكْ جَنْ سِیلَه کُوکلُومِی طِیرْ غَلْ
دِدِی آزَادَ اَیَا ظِلِّ اِلَهِی — کِه یَارَاشْرْ بَشُکدَه تَاجِ شَاهِی
اُوبَنْدِی طَالِعَكْ اُوبْخُودَنْ آخِرْ — بَاقِ قُرْ تِلمِشْزْ قُرْخُودَنْ آخِرْ
بِنَا دَوْلَتْ طِپُوکَا دُوسْتَرْ یُوزْ — اُولِیسْتَرْ یَارِ لَاهَرْ بِرْکَنکْ یُوزْ
حِکَایَتْ بُوکِه دُونکِه حَالِ خُوجَه — وَرُبْ خُرْشِیدَه دِیدِی اَزْنَه کِجَه
دَخِی کُسْتَرْدِی اوْلْ شِعْرِی کِه اَلْدِی — اوْلْ اَنْدَا وَرْدِ اَنکْجُونْ بُوکَلْدِی
اوْلْ اَنکْ کُوکلِنِی وِرْدِی خَرَابَه — اَنُو کِیچُونْ دُمُوکْ اوْلدِی جَوَابَه
اِچِنَه سِزْلَرْکَا رَایْلمَشْدُرْ — جَوَابِنْ چَارُونَا چَارَایْلمَشْدُرْ
رِهِی وَقْتِ خُجَسْتَه رُوزِ پِیرُوزْ — کِه سَنْدَنْ سُزْوَرَا اَنْدَنْ کَلَاسُوزْ
دِمَزْ مِیدُرْ سُکَاخَامُوشْ اُزْ غَلْ — طُرُزْ غَلْ صَبْرِی تَعجِیلْ یَتْرْ غَلْ

اِکی نسنه کز کمز ایکدمده — یِیلمک شادده فریاد غمده
برا کوکه دکلدر ساکه دشمن — اکودن جان قلا غیله اشتن
کوامدی دوست پنجه ورزم اوردی — اگرچه ورزم اوردی مزمم اردی
یقین اولدی که النون اوله ایشك — تبرا ایله لعلکدن کمیشك
معین شعر انکدر خط انکدر — بو شعر اسی قجانیسه سنکدر
کلن همزیاردن زم سازکاری — دکا لی حال اچنده رازداری
بزم کوکلومزی آرایو کلدی — یوز لوغی کله دی آیو کلدی
بزا ایم الچ ایم جاسوسیدی اول — که شاهندن کلن داوو سیدی اول
چو هدهد کیب اندن ایر سردن — سلیمانندن خبر لر ویرسردن
اگر بلقیس وار اولرسه حیران — سنکله قیله هفت اقلیم سیران

گفتن دایه احوال ایشانرا بعزیز

بویا کا دایه جون خوشیده یندی — نکم کردی اشتدی وایتدی
دیدی ای کوکم الینك شهریاری — که سن سن شهریارك اختیاری

شنك کیبی کزل ویرن انصاف — گوآردز لر سه یقدر قاف تا قاف
بزا نك کیب دا اخی خوب عالم — یراد لمز دکل فرزند آدم
بزی صانسن اچمق کلبدر — سزی جان کلشینك بلبلیدر
کزی عاشقلرك قانن صغشلر — سزی صیر ولرا صغلق بغشلر
بلوره دکسه لعل ایلر یکاغی — قزل یا قوت رنك ایلر طاغی
دکا لی اهل دللر جان بکزر — قو عاشقلرك سلطان بکزر
قینه وارن آدم کمسه دن — سزندن اوزکه سز ایشتمسه دن
یزینه کمسا بهما غه اونا نور — اوقو لر قوشینا سوره نور
یزاشر آکه درسا وز فرشته — چو تنکری نور دلا قلمش سرشته
کزوما یکرلی اولجسن اولکزك — دشبدر میشه سینه کوکلمزك
بولر اهلین بایق هر خلایق — یرتمش آن خالق سینه لایق
انکلار کزك یوز بیله صیغمز — نه کون کانسز کچر دك بیله صیغمز
انك کوزك لکن شرح ایلمز دل — کوب بلماز سك باری صوب بل

بو ناز کلیکلاکزمش عبایه کلاه ارزمش کجادن طول آیه
ارزم کویندی اول جوهر لوجسمه نجا کتجیز یدرزمش طلسمه
اگرچه سالك اولمش سالکانه ولیکن دیر نیشی مالکانه
چو خرشید اول سزادندی قلاغی شلق ساعت ششلدی کل باغی
خبر بصمز لدی کلدی بویزدن برقدی عالمك نقشین کزدن
کوکلده عشقنی نقش ایدی معشوق شور سمه نقشکم یوملز ایرق
اسیری اولدیر جانن دلیله که وصفن ایده بلماز دم دلیله
شلقدم کوکلنك قوشن اچردی قواری صبر جاندن قچردی
نه صبری قالدی ناخود کوکل جایی فرحشاده روان اولدی روانی
جو بوشلدی بلردن طلدی معشوق عجایب کزکه عاشق اولدی معشوق
طکا قلدی نه قیلاسن بیلمز وصالا ازمکا چاره بولمز
نه کندوواره بیلز صحبتینه نه یاری کاتزا بیلز فتینه
بو ایشك مشکلندن عاجز اولدی یکا عی کللرینك رنکی صلدی

دیدی ای دایه دیرهان قلوردم قدم عقلی دلو لیکا آل اوردم
سنك سوزك بنی شوریده قلدی انك سوزی تنم رنجیده قلدی
اکر اولمازسه بولك بوکندن حرام اولدی بکا دللك بوکندن
دیدی دایه کسری بکله زنهار کوکلدن داغ نازکدر بو اسرار
اکلك در شرطغلما طرلغما بزن صبر ایله سرمایب صغما
انکدا در اشك کلشدر روش طزا غوکا دشمدر اولما قوش
انکجون نا اودا یانمق کرکدر هر ایشك صوکنی صانمق کرکدر
که بلمز لیکلاهر نقش ایشلر بو زیلر زخم یورکلرده ایشلر
سنك خود باشه ورمشدر اشوکز بو ترحلوایه قویمش دزدی شوکر
قیب صبری وتعجیل قلدغك نه انکجون بنجه آغو یوتدغك نه
هر ایشده پخته اولغل اولغل اولمغل خام دلاریسك که خیر اوله سرانجام
صکینی کوزدن اکلر اکینی اوکن اکلامین طکلر صکینی
بویلدا ایسنجك اولما اغر اولی ایشمه دمه دلسز اول صغر اولی

کُمدکم اُولمیا باشنده یَنیی — اَغز اُولمز اُولوَ هَر یرده یَنیی
بُواشده کم خصوصا عشق اِشیدر — نَه سی چاپنا اُول کم کشیدر
دِدی خُرشید ایا کودم چراغی — بشم اُستینه در سوزك طراغی
نه بویرد وکسا حقدر کما نسز — قوسنه راست کرچکدر یلانسز
وَلیکن سُیلَمامك یکرکدر — که اُوکتا سُلَما کا اُوص کرکدر
بَنم عقلوم اُوصم کندبندن — بُودمدا کم اِشندم سوزسندن
دَخی عقلم بتُومَا کلمشدر — جنك مشکل اَیمَه قلمشدر
بُوحالا اُوغرمش میسك بلیدك — کُزم هجرك وصالیله سلیدك
بَنم قصدم وصالَه اِرمکادر — سنك باکا نصیحت وِرمکادر
بَس اَیلا اُولسا یُلداشم دکلسن — کُز مسن سن کو کلداشم دکلسن
حکایت چُقدر اَلقصه سُز بولَه — صباح اُولنجه نابود کِدنا اُولَه
نکا دین زَکیسنی سُز مشدی — مَحبتّ سُز لَرینی اَز مشدی
کلینی اُورمدی یصدوغر بردم — هَوادن لا لسی اُولمشدر جکدم

اَغز اُولمز اُولوَ هَر یرده یَنیی — سَمَن نسرینه یَر یوزده کشیدی
یخوسُز کُزلری اُولمشدی مخمور — دُکردی حسنینك باغینه یغمور

نقل کردن خادم از احوال فرخاد

بَرادَرکلد خادم قلدِ طاپو — فَرخشادك سُزندن اَیلدِ قاپو
کِه بوکن طکلجی قاپیسنه وَردم — یُزُن کُردم سَلامُ الله وِردم
سَلام اَلماغه قلمامش مجالی — یُغیدی سُیلَما کا هیچ حالی
بِلی بوکلمش بیلوس شَشمش — وُجودی قَلوباشینه بوکشمش
کَهی شعر اَیدُر واَغلَر اَغیزُ — کَهی کوکسن دُکر صاغوصغیزُ
مُدام ایشی بودُر کَر ایرکَر کیچ — اِر شمادك اَنك سِرّینه بر هیچ
یَرَر اُولِ بیر قرشو سوزن اَنك — نه سوزکیم سوزیشدُر جُمله جانك
بوسوزی باکه خوش کلمیشدی جُون — کَردُم اُوشبرا کسترَ یکیجُون
چقردی صندخرشیدك اَلینه — دَخی اُودبیر غُر کولی اِلینه
جوبقدراکه اُول کولی اَزلمش — بوشعری کردی قاینله یَزلمش

شعر فرخشاد

كوكل

جون بلنما دى جهاندە دردكا درمان — يير در بوحسرتيله اولريسك فغان كوكل
عشق بازارندە ساكا جونك حاصلدر زيان — بللو بلكم اصى قلمز ناله وافغان كوكل
دور اچندە سر بسر بيمار ايمادن ورن — بو عمارتلق سكا ورمادى ويران كوكل
اى دريغا بنجه هجر زخم غم كرميشكن — المدن دادن فلكدن ويرسز جان كوكل
گرچه يارك وصلتى جندە بيرام ايمدك — يكرك اولدر فرقتيجون اولسن قربان كوكل
لاجرم عشقك بلاسينه مطيع اولمشكرك — كسنانك حكمنا جون اولدك فرمان كوكل
سن كه منظورك فلكدر رنجه اولاسين هلاك — اى كوكل حيران كوكل اولما كوكل كريان كوكل
تمام ايدنجه كيدى كندر زندن — كزى ياشى قنى اقدى كزندن
هوادار ترندن درد اول نكارى — كه تر بير قلرى بادبهارى
شلق ساعت يرا كى طاشه گلدى — سو موجى بشندن آشه گلدى
ولى كيدنجه اولنجه لاسنى طرح — چو كيدى نتدكن ايدى مزم شرح
چو اولاسز لرى عاشقلرك فاش — كوله اودبراغر كز لرا ياش

اتيدوقجه انى اول دولت راسى — اولودى عقل زايل كذب اصى
كه اوپوكا غدى سوزيزينه — كهى امزانز اول سوزلطزينه
جوابين بوشعرك كيروبزدى — سزاچندە طرزيله شكرازدى
اكر طرز شكريله اولميا اوز — سزاچره تم شكر خشدورتم طوز
تمام اندى وردى دايسينه — چو الدى ايدقودى آيسينه
كروقتا ولدغى دم طرزوردى — فرخشادە بوشعرى التوردى
سمان دندى وكيدى اچدى سوز — كلب خرشيدە يندى اچدن كوز
هزار اويمدن شهزادە نقلى — بشندن كتمشيدى وار عقلى
چو بقدى اول مبارك خط كوزى — كوزالتونله يزلو بوسوزى

شعر خرشيد

منتاغا كوزورسك يار كجون جان كوكل — عشقه جانك ترك ايدرسك بولسن جانان كوكل
اش ليقه قالديكم صكوه باشا كلدى — زار قلما قليا سن زار وسركردان كوكل
بوجفا وجورلن آخر ايرشاسن لطفنه — قاره كولقده بليز چشمه حيوان كوكل

خذمته بل بغلدکسه یا رشاسن دولته — عشقه کر قول اولدیکسا اولسن سلطان کولکه

کر محبت دلدلینا بندیکسا صد قله — کلبر ومیدان سنکدر قیله کر جولان کولکه

قینیب طشدقچه دولاردکرسن فوج فوج — آفرین اسرارکا جوش ایله عمان کولکه

دینده آدیسه باری سنده حاصلدر مراد — ای کوکل خندان کوکل اولما کوکل کریان کولکه

چوبوشعری اوقیدی شاعر اده — صناسن بادیله اچدی باده

دماغه اردسودانک بخاری — دلردی تاسه لندی قلدزاری

ددی بودرده کر ورمیسه درمان — کالی هجرنک بولیدی نقصان

نجا بنجا اشیدم طعنه نکته — که باکا حاصل اولا عشق سکته

کمک سیلا مدن قیدن کورلر — کما کم نسنه دکمن سوزورلر

دریغا جانمه قصد ایدی اولماه — الی شیخ اوغلنک کوکا ایریدی

قروسوزیله کر اشلدوریدی — الیسارم مراده ارمدن آه

دریغا کسنم یقدر غریبم — جهانک ولغندن بی نصیبم

دریغا بیدیم درد دم قیدلر — بوکلر فنق عاشق طاقیدلر

خدایا سندن ارتق یارجی یوق — کی سندن ایرغی چه وار وچه یوق

چوسندن میل اولا مثقال ذره — ایلمز کسنه مثقاله ذره

بنم بر قطره ودریا یرمدر — بنم بر ذره وکونش یرمدر

بن اول جزوکه کلم اولد مطلق — که جزوک کلنه در میل الحق

خبر دریا یر قل عمانه ورسون — نظر قل ذره یا خورشیده ارسون

بورسمه چق بنا زاتدی فرحشاد — ادارک کندن کندی فرحشاد

چوآزادن آن کردی قالدیحران — قنیناورد دیدی ای کزل خان

بوآه نالهوزار اغلمق نه — کرک کلمک لرای یار اغلمق نه

اول اوجقدر مغایشن ازانر — اوچقدقجا سنک فکرک اوزانر

بوآنک کیب عقل استی دلارم — کرقیللدن برو بوندن بزارم

جویزم درد من نادر بلبدر — نجا درلو نوازش قلب در

نه صاحب خلق صاحب دلدرالیار — نه مقبول نجا مقبل در اول یار

نه لطف اولورهی صنع الهی — نه خلق اولورهی جانلر پناهی

نه فکر اولور زهی رای منور — نه ذکر اولور زهی روح مطهر
نه عقل اولور زهی عقل مکمل — نه حلم اولور زهی ذات مدلل
نه ذهن اولور زهی دریای عمان — نه سر اولور زهی گوهر زهی کان
نه شعر اولور زهی مصنوع موزون — زهی سحر و زهی دعوات افسون
نه آدم در زهی حوری فرشته — نه عورت کم یزار در هر برادر
بق آخر سن لرینک لطفنه باق — بق آخر یز لرینک شوقنه باق
چو بز بازیچه یلا اوندی کوکلک — بجا ناز کلیله طوندی کوکلک
سنی اولدا خی جا یله سودیلا — سکا ارماکه سندن چو اوریلا
سن آنی چق سورسن اول سنی بوک — او لر آخر کو کلدن کو کلا یوک
بجا کم عشق بغلامشدر ربک — بکا ایدمز عقلی دخی ترک
که زیرا کینما مشدر هنوزاش — عشکم خام اولا کار ایلمز دش
کشده آه و فغلی دخی هم — کناشا بکزیندر اول خوش آدم
بو تاثیر یله اولدر کونش ایچی — که ارقون ارقون اولدر عیشی

اکر بوندن قنیرق قیله سیری — قرارہ یندر ید کل دیری
اکر بندن دخی ارتق دیدی — جهانده صنمکم نسنه بتیدی
بوحق اذ یله ایدر اعتدا یی — نظا میله طوریدر دنیه حالی
بو داخی کل کر عشقه طیدی — بو آوی بوندہ بجا سی بتیدی
بو آوالدی سبب کم بز بلشدک — بحمد الله وطن بولدق ایشدک
کر ایلا اولمسیدی بند سزدک — یشومز آقه کیدسزدک
بجا کالی بلردک بو رایه — نه یورانو بلردک بو رایه
ایشومز تنکری یلردی نلاین — کروحق تکرصوسن حق بلاین
بو داخی کرچه بغرن قفلمشدر — ولیکن اعتدا لی صقلمشدر
ازوکا عشفلا آچرسن وینی — کزکدن عقللا اورتر یرونی
کوکلدن سیلشنلر عشق دیللر — یزاین پرده دوتن عشق الیدر
یخلکم کوره عشق پرده یرتر — دوتر عقل آنکلا آن اورتر
نه یرده عقل اولرسا اورتجیدر — نه طشده عشق اولرسا یرتجیدر

نچا دستملر آنك نجسینه — دیامز بن نفس اشکنجسینه
نه طاقت اولهٔ براولغلن کشیده — که آنك نعره سن هر دم اشیده
جو کور رکل محو اولر وجودی — دنب عقلینه عرض ایلر سجودی
مدارا در کهی عشق کهی عقل — یز یلان بنده هم بیلا در رنقل
بو ایکیسیله اولر اش میسر — میسر در کر اولدیسه مقدر
بس اول ایکیله المز کسه منزل — که آیق آیق اولچر یول محمل
نچا ایورسك ایو حاجی کرافه — که بیرام کون ایرر سن طوافه
بشارت قل که عرفه کیجه سیدر — کراسن قوتلو بیرام نجسیدر
زیارت قیلسن کعبه یی بنی — اپاسن هم حجر اسود کزینی
الوکی قاپودا غی حلقیه اور — یزهو کی اطلس وعبا سیه سور
مرادك نیسه فکر اتکل تمامت — اول آرا جقده ذکر اتکل تمامت
قبول اولسون دیلا کل رحمتدن — مراد الغل محمدن دولتنده
دینجك مرو یا باری صفادن — اونتما غل بو قوللاری دعادن

جوشهزاده سزی مغزین یارك — اشتدی اپدیز اغزین یارك
دیدی پاینده اول ای یار صادق — که سن سن عشق اچنده اشده حاذق
اگر عقلیسه باشکده اورانسز — وکر عشقیسه کوکلکده نشانسز
نه نخشایش اولر حق حضرتندن — که خالی اوله حقك نصرتندن
دماغم سزلرکدن تازه لندی — جانم دکلندی وکوکلم دلندی
ایز ماسون چلب تکری یزهوکی — کزمدان وقللاغمدن سزهوکی
اوندی بزبیلا اولر الی یار — طکادك قلدلر بوسوزتکرار
جو صبح اولدو غنی کردی فرحشاد — یکی سوزاسوزیلا قلدینیاد
جکر فرقت دکیزینه طلبدر — ولی وصلت کنارینه کلبدر
انی یقلشدی عینی بلدی جانی — کزندن صلدی اول جان جهانی
کهی کوکلی اچر اولر کهی تنك — ایرنز بارر بزساعندن یوزرنك
دینلدر اول مبارك وقتنه امید — نه وقتن بویرا تشریف خرشید

اخوال آخرشید

سحر کهدن کرد درمشدی خرشید — فلکدن یاکه باش ارمشدی خرشید
زمینی سربسر کیرد قومشدی — زمانك ورلغندن آل یومشدی
نه حیله قیلسن بلمزدی دلبر — که ناقارشدریدی شیره سکر
هزاران فکر الینی اوشررسی — هزاران درلو سودا بیشررسی
قنار بحق بلیرسی کروحانم — بلنمزدی نیا ایراسر نجانم
اوردی بلبلی کلدرمکا کل — سوردی کل لرا ارماکه بلبل
حیاتة ارمکا کرخضر اوردی — ولی خضری حیاتا زتوسوردی
نصیبم بن براستر سم جیبم — حقیقت باآن بك استر نصیبم
بیردی دایه خرشید بانو — نه صانرسن بوایشمزده صانو
دخی بن صبرادامزون درای یار — اودادشدم مددفل باکه زنهار
یغی درد اودامان بلمز بلرسن — بواوده صبرا ترقلمز بلرسن
سیندورن بنی وصلت صویدر — که اول وصلت صوبی دلبر بویدر
بوبی باکن قلن دلبر یزیدر — که اول دلبر یزی رحمت کزیدر

بنی دکلندرن معشوق الیدر — که اول معشوق الی رضوان قلیدر
اثر فیلن بکا یار صحبتی در — که یارك صحبتی جان راحتیدر
بنی سیلاشرك اول خوب دلبر — بوشعری بشلدی موزون خوشتر

شعر خرشید

جهانی قوبکا جانم کرکدر — نله لر کفر ایمانم کرکدر
قولدی کوکلم اچره تخت شاهی — بکا عدل ایتی سلطانم کرکدر
بنم دورمده بلقیس زمانه — وارای هدهد سلیمانم کرکدر
زلیخایم بوکن مصرك عزیزن — کرکمز خوب کنعانم کرکدر
کیندم حسرت هجران الندن — بویندم دردده درمانم کرکدر
عزیزم کوهرم کوهرشناسم — حقیقت بحر عمانم کرکدر
اکر بن کلشنیسم قان بلبل — چو بلبل ون کلستانم کرکدر
بجون کازم سکندر کیب ظلمت — بنم خضر آب حیوانم کرکدر
اکر خرشید سم کچدم فلکدن — بکا بنداك مهمانم کرکدر

بنی دیدی وزاری قلدی خیلی — خطایی کز لرندن دکدی سیلی
که رنکی بکوزیدی ارغوانه — کلنجك یب بولشمشد قانه

مکالمهٔ دایه با خورشید

ایتدی دایه ای سرو سمنبر — نجون عشق اودینه اولدك سمندر
بودکلو یشه کندوزك برقدك — وجودك ملکنی یقدوك یقدك
نه صورتجه کرپسن خلقنی سن — نه سیرتجا بلرسن خلقنی سن
نه ایشندك قلاغکله سزینی — نه خود کوزوکیله کودك یزینی
نه بوزایوسکا رازن دمشدر — نه خود عشقکده غماذن دمشدر
نه بلبل کیب دیمشدر خبرلر — نه طوطی کیب یمشدر شکرلر
ندن عشقینه بویله جان وزرسن — الرسن درددنی درمان ورسن
بریبنه قایه کلمادن چینما — یغیسز پیره کرزالب دینما
نیجون بنجه دردونالهوآه — الومزدادرز الحمد لله
وراین بن قراواسك الایم — نه وقتن دیرسك بوندن کلیم

اچن بیری بروکزلاری کریشك — درو شك درلو مقصوده ارشك
ولیکن احتیاط ایدوك خطردن — یوزك صویینی صقلاماحضردن
که عیبك صوکا قالمایه باری — هنردرکیشنك اولصك وقاری
چوایشندی بوسوزی شاه بانو — قوزردی یوزودشدی اونانو
وجودین درکبی درپصدا اولدم — نیناکیم کل یزینه دوشه شبنم
حقیقتندا سونجنه لندی درد — که عشق اولدوغی یرده اودینه استر
بشن قلدرد ایدرای وفالو — الم دکمازسك قالدم جفالو
روا کرمابو عاجز جانما جور — که کورم دون کندوزجوره دور
نه دوران کزبواش اولرسه حاصل — بنی ناکون کرانا آی نایل
ندرسك اتسکا قلمشدرای دوست — که جانم چقمغا کلمشدرای دوست
دوترسك کوکلمی کم اوله درمان — حقیقتندا قترسن جانما جان
بکادرلك کرکزاندن ایرو — بدن ینجادرلسون جاندن ایرو
جواول جانمده قلمشدر بنم یر — یزینی کرمسم جانم ننم یر

کرم قل دمد شاهم حالما طاق
بوگلدم چاره آیلا حالما باق

بوکم اول بیزه کالا اول اولمز
دکا لی مذهب اچره طغرو کلمز

نه عاشق در که اول ای نگارن
آیا غیناقیرا جانیا رن

دخی اول بیزه کلمشدر ارفدن
که باطل فرق اولندی بللو حقدن

بزا انکری قنو عیدر بکون اولمه
بجا اکرام ایدرسک ورد زبولمه

بلرسن آخ سن سن حق طنوغی
که آغرلک دمشدر حق قنوغی

کر اول بوندم اوقرسم ازوینی
دوا بصمش کیدرات ازینی

کرک کم بزکا اندم ورم بن
بس اندم ورمدن قندا ورم بن

کرم بردم زلا آنک جمالن
جمالیلا دکشدورم خیالن

که قفیسن قبول اتمک کرکدر
کی جانی کونکلی قول اتمک کرکدر

خیالندن یک اولرسا جمالی
بکا خود کی غنیمتدر وصالی

خیالی خودیک اولرسا اشمدر
دنی کن بینه یارمدر ایشمدر

بلر بو اتفاقیلا هم اول کون
طنشدیلر ارپشنجا یادون

چو کیرو نیر اعظم یشندی
تاشی یرسوادندن طشندی

سوادیلا بیاض اولدی برابر
جهانی قپلدی ظلمت سراسر

هزاران شمع یندر میشیدی چرخ
کروز میشید هر بر شمعه بر نرخ

هوادن تمیشدی یکی کزدن
دکز دکمیشدی رنکی یکزدن

کنش جون دندی اخشملدایی
قوا ترشدی یر یخسلو بای

اری درندی شلقدم شاه بانو
سویوقوکا ینو قوانو

کتردی بر یشل طون کیدیباج
کمشدی باش اوزره بر یشل تاج

بلینه قلدی بر قیلج جمایل
شهی کرماکه کوکلی اولدی مایل

دیدی ای دایه طرد و شرد کاینه
کزتمن کوهری کم بولسه کاینه

قتمده کنج اولابن شیله مفلس
قلم تنها شود و رزیرده مونس

صوقانمز صوسزاولمق کرکمز
اچلمشدر کلم صولمق کرکمز

طرا ورو اوکما دوش کیدم تیز
یریسک یردن اوزکه نسندن بیز

اوتنمق عشق ایشی هرکز کترمز
اوتانمز کمه یزده اشبترمز

حیا کرمانع اولمز روا در — کی در لور زیقی منع ایدن حیا در
همانده م طنلین دکشردی دایه — برقدی سایه یعنی طولوآیه
دخی برقیزه ارطونن کیردی — چقردی آنکم کونن کیردی
کتردیلر بلا برشیشه شربت — مکر صونا الینه قیله رغبت
کروا ولا وغریولا کردخرشید — سکردو اول مقامرا ردخرشید
چوبندی اول ارایه اول دل آرای — اشاغر یوقدوطوغمیشدی آی
عجب دوبندا اول کیجا عجب دون — یقاروآی طغدی آشغاکون
ای ایدن سحر بدیره کوکدن — که روشن فرق اولدی قارکودن

فرستادن خرشید برابری خواندن زهره را

دده ای دایه بنده طورم بن — یری ور بنلروك قاتینه کرسن
ایت کربو مقامه ایسی طپوکا — کشی صلدید اوش کلدی قپوکا
قدم رنجا قلوبن طاشرا کله — یزك کرسون سلامك درسلامه
چوا ول طشرا کلاسن ایحروقاله — اوترا ول بیکدوك کوکلن الاله

یزو می بن نفابیله یشایم — انکله ارقون ارقون شیلشایم
چوای ایدین نقشوبی بلمن دون — کوزسودا سن جوش ایلزدلزدن
بس ایله اولسه هرکز نطقی قالمز — قلوسوزان اچنده سوزه کلمز
کزم مقصود کز قتلوبن یدن — مرادی کوکلك طتلو سزیله
جوسوزی اولیا نسوز لرانی — ثنا بکزر که هیچ اولمایه جانی
غرض سزدن کشینك یزده کم وار — وکزنی خود چه اول چه نقش دیوار
وخشا دیله آزاد اولکجاهم — اوترمشلاردی خاموش اپسم
اغولر طاسلا یطمشلایدی — قپویا کز قولن دوتشلایدی
که کاله اول طبیب روح پرور — اچورا بنلرا ترياك اکبر
کرك کلدی قپودن کیرودایه — سلام اندی وکاتزده هدایه
دده ی بسم الله ای معشوق ارو طور — قپوده سینه عاشق منتظر در
طپوکا بومقامه ایسی بوکیجه — بزالچی ویرمیدی کوزکه نیجه
اچارو کز نکا یقدر اجازت — چقك کز وارسانزده ارادت

اولاکم طاپوکه کزلوسزی وار — یلوکزدرطوزاورو قاننا وار
بویکیدیله بن بنده قلاریم — صنقلوکوکلنی آلا آلاریم
قخنکم سن تمام اولا کلاسز — بزاودا یاکلاوزسز قلاسز
جومعلوم اندی بوسوزی فرحشاد — سوینودشدی جانی اولدلشاد
یکاغی که صردی که قوزدی — کهی پیزلد توبی که قبردی
سوینجندن بلیمز یدی سینی — اونتدی کالسینی کیدسینی
دیدی آزاد آلا ای دولتلی — چرکی یشوز تنورا اولسکز اسی
اوکك درشرطورا ورو طشره چیقدی — قلاغ اوزکزندر درا وشکر یدی
بیون وزکز شکر لب جان الرسه — کهشیرینددر شکردن ناکلرسه

دیدیلر فرحشاد خرشیدلره

چوطشرا باغه چقدی شه فرحشاد — کرطرمشدر درت بر سروازاد
که باغك قام سروین ایلمش مات — خجالتدن چنارا ولمش اکی فات
آنی کردیوطالدی باغ اچینه — فرحشاد اندی وردیکم اوچینه

یرودی سروا وکنجه یعنی بردالی — فرحشاد اردوباشا ورد خرشیدی
ارو طردی دیدی ای تنکرخاصی — سنی سومایین اولم حقه عاصی
دعا کردن دلرا اولمایه نومید — کجا کندز حقیلا بر لکویکی
چوسزدن اکلدی صبروقناعت — مریدا ولدی کتردی اوشارادت
قتی سومشدر سیزی کوکلدن — قبول اتسون بزی دیدی کوکلدن
جلاب ازدی برز چك شرابیچون — مفیددر دردمانه قوه تجون
بزم شیلیغما نوشایلسون دیر — جنمدر کوکلی خوش ایلسون دیر

شربت نوشایندیر خرشید فرحشادیرا

بنی دیدی یکندی صندجایی — بکفنا پخته خورازدست خای
فرحشاد اندی چون اول وقت بلدی — شلقدم گندزینی یاوقللدی
انك اول دوقلاسیلا یشندن — بنی اول طفله طیلا یشندن

اَریدی طُرّهٔ عنبر بیزده فرخشاد — بشارتیماد بر سرو اتمکا یاد
کُردکم صالنر بر سرو قامت — که حق اول قد قامت در قیامت
کُزندی بر زمان اول خد خالی — که سروه کستردی سره اعتدالی
اشتدی اول لبریکم پر فصاحت — قرشمشد حلاوت بر ملاحت
بقار اول جنبشاکم هر کز انسان — بوشیویله کتورب یورمز جان
یشل طون یشل باغ یشل تاج — یشل برقع قدح لعل بلک عاج
اوکنده دیدبوسره کل اندام — دکلدر الا اول باغ دل آرام
بویا خرشید اولا یا خضر زنده — بشر بو رسمه یوقدر یر یزنده
جوصنمشدهٔ بزا لطفیلا برجام — الباچمک کرکدهٔ کام ناکام
که آغولر شکر دن یار الندن — شکر کز زهر اولر اغیار الندن
خصوصا بنجلاین نازینك — که ماه شاهدز جرخ زمینك
الندن شربت اچمك جان بغشلر — کوکللر درد نه درمان بغشلر
بش اوردی اول نگارینك اکنده — ایا غنی الدی اچدی وصکنده

قلاین الدی خرشید ایلدی نوش — ارنلر جرعسی درخوش اولر خوش

سوال وجواب فرخشاد با خرشید

دیدی خرشید الا ای باشماتاج — اوکك درشردلك دیرت کزك آج
فصاحت میدینك دلدلیسن — بلاغت کلشینك بلبلی سن
دلارم ایشدم طنلو کرآجی — مبارك لفظکزدن برکلاجی
کی حاشا آجلق اولا حریفك — لطیفا ولر قوفعلی لطیفك
طیکدن طنلو کلما ساعجبدر — که نخلی یمشك دایم رطبدر
بیرد لدلکرومیدانه کلسون — قوندر بلبلی دستانه کلسون
فرخشاد ایدهٔ ای دریای عمان — لبکدر جانلرا اوش آب حیوان
دکزسین زرسه سوزك موجن ارکه — نه موج ارسن دکز فانیده برکه
دلم باغلندی و باغم ششلدی — یلاکیندی یلم عقلم ششلدی
تنی اول سزکه سن مقبول اداسن — ازو کی بر نفس مشغول اداسن
بکنسز سن کلرساکر فلکدن — انی سیلامکه یك سیلمکدن

كوكل لرذاكه اسرار بلرسن — نه مشكل لركه وردز حل قلرسن
بنم خودكرنه دورز اشره عالم — بكا حاجت دكلدر قيل وقالم
نكارين ايدرز اى قدرك فلكجه — نيچون بوفلك دنمزدلكجه
فرخشاد ايدرز اندن اترکم بن — قن اغلايم دنى كون كوله سن سن
نكارين ايدرز امدى قبول اندك بوجورى — دلكلامى قبول اندك بوجورى
فرخشاد ايدرز اى يار اختيارم — المدامسه بخا وليدى يارم
نكارين ايدرز ايكن داغ يمنا — بكلى كوزيمب دردم بو يمنا
فرخشاد ايدرز اى سلطان خوبان — بكا درد دلدن اولز كيرو درمان
نكارين ايدرز امدى كرمكل كوچ — بلورميدى اگر وارمسه براوچ
فرخشاد ايدرز اولرسم تعبدن — اميدم كسميم قادر چلبدن
نكارين ايدرز آخر نايه ارزوك — كه صورت ملكنى يغمايه وردك
فرخشاد ايدرز الحق حق طلمناز — بدندن كچميه جان بلمناز
نكارين ايدرز اول ورسه مرادك — بزا شكرانيانا يا طرادك

فرخشاد ايدرز اولدم جان قربان — كه جانان منشنلوغى جان اولرجان
نكارين ايدرز آنى عقلم المماز — كه جانسزآدمى خودديرقالماز
فرخشاد ايدرز اولرسم بوجاندن — ايدرزلك بوملم اول جانلابن
نكارين ايدرز اولودر بودعوى — اگر كسترسن دعويه معنى
فرخشاد ايدرز اندن كم صراسن — دوكك سندخى كسترسن كراسن
نكارين ايدرز اوقاتيرا كرجك — ملاقات اولدكنى خضرلا هيچ
فرخشاد ايدرز ارسم خضره دردم — سنى كردم حقيقت خضره اردم
نكارين ايدرز اولن خضره سمدم — دلك ديلرز دلا كل سندخى هم
فرخشاد ايدرز الدك بان بندن — اجابت قلدلارم سان سندن
نكارين ايدرز اى يارى وفادار — تمام اولدى دلا كلك هرنكم وار
فرخشاد ايدرز استرون نشانن — قلوكك بر قليلا اضمه جانن
نكار ايدرز نشانومز وفادر — يكت ايدرز بيرنقده دعادر
نكار ايدرز ندر كوكلك نه استر — يكت ايدرز بودن ديكارى كستر

نگارا ایدر بگا مهلت گر گدر — یکت ایدر قنومه کزمه دگدر
نگارا ایدر بو کیجه وعده اولسون — یکت ایدر قوالدم بودم اولسون
نگارا ایدر سن ای جانمده جانم — طپکدر اول جهانم بو جهانم
بو کیجا مزد کلدر باری یاوز — که سیلشدک برآرادہ یرا یوز
طپکدن ایرو کیمك راحتی وار — ولی هر نسنه نك برساعتی وار
اگرچه شیرہ بردم زحمتی اولدق — ولی بر خسته دل کر راحتی اولدر
غنی اولدق بو کیجه صبحنکدن — بری حق شکری ارماسون قتکدن
کلالم شب خیر اولسون همین در — اجارت بویرك ارته یفین در
نگاردك لطفنه غرق اولیکن — جفادن برنفس فرق اولیکن
همان ساعت که ایشتدی بوسوزی — یرا کی قان یشیله طلدکوزی
دیدی ای دہ که نولیسه زوالم — دیدم یغاکم بکز صرب ولدی حالم
ارقدن وصفك ایشتدم قیلدم — کسلدم قامدن ساکا یلدم
که نه جانم بلورم ناجهانم — نه هرکز دیسماندن آسمانم

بغز ثمدی که بود کلوارشدم — درشدم رازالشدم سزورشدم
الکدن اچمشم آب حیاتی — دلکدن طتمشم قند نباتی
سنی کرمازسم واحسرتا وا — بنی صرمازسك واغربتا وا
بو نی دیدی وجوش اندی اول ابدال — بدیهی بشلدی بوشعر در حال

شعر فرحناد

نیدی باکه بو عشق جوانی — نیدی بو جفای جاودانی
بکون هیچ کسیا بیتمسون حق — بنك کبی زمان وزندکانی
نجا مدتدرر عشقك یولنده — قیمشم اورتیا باشیوجانی
سکردم یزیرنا قلوباشم — ارردم کو کلرا آه فغانی
شول امیدہ که بزکون بن غریبه — ارشا بزعنایت ناکهانی
وبی هذا بوطوره ارشدم — دیدم ارنی ودیدی لن ترانی
یزقدر عاشقوکا قلمه تقصیر — اسزکا وصلکیجون جان ورانی
نجون دیدارکا آمان دلرسن — کشی بوینینه آلرمی زمانی

بو قیغودن الو ریسا فرحشاد — دِ کل باری که شاد اولسون روانی
همان ساعت که بو شعر اولدی پیدا — اشتدِ آن خرشید اولدی شیدا
یرا کی قیندی دکوز طلدی — کوکلده مهرنك پیری بك اولدی
جواب اندی کرو شعرینه آز بر — همین کوزلاری یکی سزلری تر
نکارین ایدر ای محبوب جانی — که سن سن روح عشقك روح ثانی
یزکدر بو جهانك کلستانی — سزکسه جان الینك ارمغانی
حرام اولسون بکا دنیاده سنسز — صفا و عیش ذوق شادمانی
بنی سن بردلرسك بن سنی یوز — حقیقت بللکدر شك و کمانی
طپکدن کم قحرسا بولسون اول — جهان ایچنده بخت کامرانی
الوه باشم الدم تحفه کلدم — همین اولاشها عشقك نشانی
بو دون کم سان کردم قلبمه ازدم — بل آخی قلدرکك قدرین بلانی
فدا در یولکا جانم فدا در — نکم نی وقت اوله استامه آنی
دیامی دون چوغنده کمسنه — که بابا کسترك خرشید فانی

بسماندن دیدی خیر اولسون دشوکز — طرو کز شردن وخیره دشوکز
او نمه کز بزی پینا کرنجه — اسن قالك پناسینه ارنجه
یرودی قاپیا اول خسته خاطر — کرو یلدشلری طرمشدی حاضر
سوشدی و قوشدی اوده سینه — صویا کز صالمشیدی اوده سینه
صباح اولنجه اوکن درمدی اول — خبر هیچ قنقسینه ورمدی اول
که سرخوشلوغ طاکا قلمشیدی — بونك لطفینه طاکا قلمشیدی

مفارقت ایشارو منجر ماذن

فرحشاد اول اراده مستبهوش — جیبندن طلو و کندون بوش
نه کندون بلرنا خود جیبن — نه دن دن بولی بللرنا طیبن
بو صنعتلرده اول اولشد حیران — قوتن قالمشیدی شیله بی جان
ارزنا کندون بو لرنه یارن — ازینك نایغن بللرنه وارن
یرندن بلکی دیر تمدی هیچ — کلوتی که پریشان کندسی پیچ
چو عرض اولدی منای صبح کامك — کساد اولدی قو بازارماهك

مکر ظلک یلی طیدی طلک یراغن — اچوه کوکلوک بزی بزمجه راغن
کدر دی کن یزندن یشمغینی — طماصلدیلر آیک بشمغینی
ردکلدی طاغه توغی شه نشانک — بلوسز الدیولی کهکشانک
فلک کسترد آل تمغای خانی — که ظلمت در شرابزدم دکانی
یرودی باغ اچینه کردآزاد — کورنکم براز اجقده فرخشاد
انک کبی طرد حیران مجنون — که لیلی مجنون اول شوریده مجنون
کلب دیدی مبارک شه مبارک — معین اولسون سکا الله تبارک
بودون دلبر وصالی قتلوالسون — یوزکزکر یوزدل دونلوالسون
نجا کردک نه سویلشدک خبرور — اجیسی اغزمک کنسون شکرور
دیدی یاره عجایب دشد حالم — نه بللوا کدی نا اکمادی فالم
اکر کردم دزاولرسم یلانم — وکر نی کرمدم درسم تمانم
چوایکی یونه ورد زبنده انکار — بنم حالوم بندن صرمه زنهار
همین آنی بلورم براولوجام — الومه صندیدیدی درکشای خام

اولکن آنک بن اجدم صوکنی اولک — یزینی کرمکا کسترمدی یولک
چوسوزا بشلدی اولکا ن شکر — فراوان اولدباغ اچنده کوثر
انک اولورزش لطفن کلامن — چوکردم بلدم ایشندم تمامن
یشل رلابرمش کندزتینی — یشل رقعله یشمش همیزینی
نه یلم خضر میدی یا فرشته — که هرکز یقدرآدم اولروشه
دیدم کسترینک دیدنه سزدر — بوکونه بینه کرنر اولکه یوزدر
اکش جهد ایلدم المادچاره — بودرتدن بغرم اولدپاره پاره
بوسزدیکی اوت یوقایت وار — یوندی کزلرمدن اولپری وار
شلق ساعت بنم خودباکه یمش — بیلمیشم بشمدن عقل کمش
بودرحالم که اوش اندم روایت — نه بنی اوله کم بیلر حکایت
انک وصفنده بوشعر فرخشاد — همین آزاد اکنده ایلدی یاد

شعر فرخشاد

جون کله کل طدقلری قندبات کسترر — سیلسه مرده دللره آب حیات کسترر

حسرت هجر زجراه قاره کولفذه قلمشه — عین صفا یکفلره نور نجات کسترر
باغ یشل طوبی یشل خط یشل مکرنجی — شول ابدی حیات جون خضره برات کسترر
باغنه حسننك زوال ارمیه قاله تا ابد — جون شفتین شفتلو عشر زکات کسترر
بنجه که یوزی حجنه قصد زیارت ایلیم — کافر زلف خال کورلات منات کسترر
زاهد اگر یزن کوره زهدن شلدم اوندر — یوزیل اگرچه زرقله صوم صلوات کسترر
درلکه اعتماد اگر یقلره یز کچر ولی — صحبت انکله بر نفس عمره ثبات کسترر
هزاران درلو شعر اغشدی بنیاد — که آنك بکده بیرن قلمز مریاد
بس اندن اغلدی وقلدی زاری — دکزلرده کدی کوزینك بکاری
فرحشادك ایلینی دندی آزاد — ایلندی مسکینه خاطری شاد

بشارت دادی زآزاد فرحشادی کم

دیدی شاها کروخت اولدیارك — کروبوزدندی دور روزکارك
بوکبجه دولتك قندیل یندی — بوکون طالعك ایخودن اوندی
عنایت فایلارن اچدی قادن — سعادت ساچلادن صحرا قادن

چو اولدی بر نفس یارله همدم — زهی شادی زهی دولت زهی دم
نه سن خوشیم خوشیمسن نه سن — بوکیجه کورسن حالك نه سن
کچن کیجه کزانلر بیدك ای شاه — بوکیجه کیمیاسن اولغل آکاه
ندر لوامر اولرسه حاضر اولغل — دلرسك بیر بك بکدن بر اولغل
ایکیلك دربویله مطلقا شرك — صك اوچی جان یرنده شرك اولز
چن کم وقتا ولایارا ورا سی — قتی مشکل درانده یوز قراسی
بو اولز یارله بر اولمقدن — کشیده فکر ندبیر اولمقدن
نیا کیله عجب برلکدن آدم — که بر لکد ندرز فایم بوعالم
کمك کم کوکلی اچره برلك اولد — الی عالمده آکا درلك اولدی
جو عاشقسن طلاقز در رضانك — چو صادقسن رضاسن در قضانك
خطا عشق اولدعی یزده ایرادت — دلك معشوقك اولی کلدی عادت
اگر یز یل کچرسه بر عمل قیل — که اوزلمایه آرایزده یزده بر قیل
بولر بو معرفتده کرمدیلر — برزدم سخت بردم نرمدیلر

مکالمهٔ خورشید با دایه

کنارین دردِ او کن آزن آزن — قزِ دی دایه عرض اندی ازن
نه رسمه یارِ لا سیلشدی کینی — نجا بنی بزبزن صیلشدی غینی
اکیسی شربتی نوش اندی کینی — بری بیر یله بش خوش اندی کینی
کلاجی قاپسنی اجه قلرینی — خبر پیرینه دوصجه قلرینی
بدیهی شعره بشلشدی قلرینی — سوو شاخیله اشلشدی قلرینی
یزینی کورمکا استادکن یار — اکا جانیله اولدوغن خبردار
اول اغلایو قلوبن کندوکن بو — تمامتاندهٔ بزبزندوکن بو
دخی بیدیکرای محبوب دایه — که ساچدک دونه بکزر یوزک آیه
دکا مامسن آنک سن جمالن — بزه بللهٔ ممیز وصیف حالن
بو هرکز اولدِ دوکوکز دکلدر — بو تنکر صنع بن ترفندکلدر
که جنت کلشیندن اوزدِ رضوان — قولا مانجون کانزدِ رضوان
ولی کلدک شکر کبی سز اولمز — بنجه سکر که سکردهٔ طرز اولمز

ازینی هرزینه تشبیهِ ادرلر — بشو میچون کزینی توجیهِ ادرلر
کزل لک یکم کم حقدن عطادر — نیایکم بکزدرلر سه خطادر
بو شعری بشلدی وصفنده آنک — اشیدِ امدی اکر وارسه جانک

شعر خورشید

بودن اول قزکه کردم یورقشال اچنده — نه فلک دشنده کردی نه ملک خیال اچنده
نجا یوسفک بهاسن بیلسه حلال اولسن — جو کمال کسترب درنکن اول جمال اچنده
الی کاشنکه لالی کالشمش ای الشنده — بو نه صنع اولوزکه بدرک کزر هلال اچنده
طوغی بنات نبکن کلجیسی حرب شیرین — عجبا کم بسلمشدر دلی یاغبال اچنده
بو نه درلو قرب وصلت بو نه رسم ذوق صحبت — که مزاقیدی مسلم کروا اول وصال اچنده
قنی قلمادی بجالم قنی مشکل اولدحالم — قودردمندی حقا قومغل بو حال اچنده
دیدی و نوحه قلدی اغلادی بوک — کرندن دا کره یاش ایلدی یوک
ایتدی دایه کوزک ینشه غمکین — مبارک خاطروکی دغمه غمکین
بودکلوکندوزک قیقویه ورمک — پر یکن سکری آغویه ورمک

ایو کونوکی یاوز کونه صنمسا — چو اوجمق نقدا اولا جان اوده اتما
حقا منت که بلدك یار محرم — اوتر عیش ایله دون کون شاد خرم
الا کز میشکن قدرین بلای یار — که زیرا دکمه یاز اولز وفادار
بحق دم صحبتیندن اوله خالی — چو فرصت در غنیمت کور بوحالی
یکا غلده اگر زیبا کلك وار — انك کیبی نوالو بلبلك وار
صبا کلزار کیبله همدم اولسون — کلی عرض ایله بلبل خرم اولسون
چه کز بیقوش اولر ویرانه لرده — یراشر طوطی شکر خانه لرده
سد یله شکرك ذوقین برشدر — غنیمتدر بلی یاغه قرشدر
حقك لطفیله بوچرخ کردون — براشده بولنا کم اوله موزون
اشایر قسیمسون تدبیر کزدن — ایزماسون چلب بنبیر کزدن
چویزبك لطفله بوسوزی تدبیر — یناخر شیدا وکنده قلدی تقریر
نکاهینك برز کوکلی یاقدی — یراکینه سنیله صوسیلدی
اروطردی ودنزدی کندزینی — دیلیندی دتدی واچدی کزینی

ایوخانلر دزندزدی یاسینی — اغزطنلر یراغ اندی کیاسینی
برزندی کندوخلوت خانه سینی — کشدی دام صچدی داسینی
یوزهمت دکلدر بوسم آیی — کی طوطی اولمق استر سمایی
عجب قید عجب دوزفدراول او — که کندوهم اوایلرسم اولراو
یراغن دزدی قاموا ول نکارین — کجایی کوزدرکه کوره یارین
کزی کنماد اولکن شیله بشدن — کنایك چیچکی کیبی کنشدن

صفت شب

چوکندز کلشندن ازدی بزکل — کجا عرض ایلدی فلك قرنفل
فلك نیلینه بندی نیلوفرهم — هوا یوزنده یزیر بتدی چکدم
بنفشاولدی بویرده سوسن کوك — جهانك کوکلی قارا اوطنی کوك
قزاردب یوزن اولاله یکفلو — دیدی ای دایه ای نرکس قرفلو
دیدی کل کرا انسرین اداغن — سمنلر قرویه ریحان بداغن
قدم رنجه قلب دلداره دکدکت — چوبنیادین سن اردکسن تمامایت

بودن عاشقلرك معراج اولسون فلاك لر بودنك محتاج اولسون
كتر حمامه كرسنلر بولاري دكنسون سويرينه كل سلاري
چقنجق اشبوطنلاري كيركل اول آراده قرنلاري طيرغل
بس اندن بزداخ حاضر دراوز نشانی ايلمك كارك كرا اوز
عنايت لر قلا اول حي و قيوم مراد مدن بنم قلمايه محروم

رفتن دايه و آوردن فرحشاد را بباغچه

چو دايه بش قدی آيق كزدی اول ايكی عاشقی وردی كزدی
سمانكم كردی اول باغی فرحشاد اراليردی بر شاهانه بنياد
سمان ساعنده كندی گندزندن صناسن باوردی پريزندن
نه بيلور عورتيدی يا اريدی سمانده دردغی بزده اريدی
ايلنك بيرازادك الندی برسی دانك سرطلندی
ضرورت بزله وردی ايلوسويه جريعنی كل سويله يويه

صفت حمام

صينديلار وكزديلر اچاروه نه وصف ايدم نه كرديلر اچاروه
دوار قبه جامی هفت رنكی خطايی اوله كركيرسه زنكی
كشدن قام حوضی لولسی زر صوتی كلدان كلدانده عنبر
اچينه كيره هركم بوعجب دور تنينه درينه دوزلو در
يزد عودا غاجی كلخندی قوشه بر جلر جاماكيندی
انك كبی مقاميدی اوحمام كه اوجماغه اولردی اندن انعام
تفرج قلدلر آنی حقنجه ولی شهزاده ايوردی چقنجه
نه حمامدن ازبهشتی كلشيدی چويارانده كلدی كلخنيدی
اگر كشك سرا گر باغ گلزار بوقاموياره لاتو گلدراى يار
اگر اچمقده اولماسا تجلی چه طاموبا كه چی فردوس اعلی
اگر طاموده كسترسه دينار يدی طاموسكز اچمقلرای يار
الوصودن چويونب چقدبونلر گنردی دايه تخشی دكمه طونلر
دعا قيلب فرحشاده گردی دكالی رسمنك قيدن قردی

کشدی باشنا بر جوهری تاج — که شهلر فامسی اولک تاجه محتاج
دنب آزاده کیدردی طنوبنی — بس اندن حاضر ایلادی خوبنی
دیدی صونک که سینه صندوقدن — انی کم دشده کرمادی سلیمان
بلک ایچک چون سزا آل زردوزبت — شرابیکم سکندک کندی حسرت
کز آجک کم بو کیجا اولکجادر — که منزل کاهکن عرشدن بجادر
بو عالم کم سزا اولدی میسر — بلک کم دکیا اولمز مسخر
که میدانده عشقک پنجه باش — بشارتمایب اولدی خرد خشخاش
بوسوزی چنکی ایشتدی فرحشاد — سجود اندی ویدی آفرین باد
سکاوندن اول سلطان نموزه — بوجا آپخده کی جا نا نموزه
چلبدن عمر اگر بک یل بلیدم — که بیک یل دون کون وصفن قلیدم
بودم که خشلغک شکرین ای جان — اداکلیکه هرکز یقدر امکان
اگر تقصیرمک عذرن دلایو — بلرسم اولدخی آیودن آیو
بحمدالله که شاهم دولتنده — دخی اولو لارک همتنده

بشومز یزده یکن کوکه ازدی — اشومز قالمشیکن باشه وردی
حقیقت کیمیایه ارمشز جون — که قاره باقریکن اولدغ التون
برایکی صندایه خاطر بجون — قبول ایتمز نه بیسون خاطر بجون
هم اندن صکره شربت قلدلر وش — چو بلدیلر که اولدی خاطری خوش
دنب باش اردلر حق حضرتینه — طکا قالدیلر آنک قدرتینه
دیدیلر شکرای جبار عالم — که ضایع قلمدک بزقللری هم

بحمد شکر گذرند و حاضر شدند

هزاران شکرای قیوم ای حق — که یاوورزیکن اولدی وقتمزکی
هزاران شکرای دیان رحمان — که بیزه نعمتک قلدک فراوان
هزاران شکرای فعال قادر — که کیرو دولت و تخت اولدی ناصر
هزاران شکرای مختار معبود — که سندن حاصل اولدی لوقصود
هزاران شکرای هادی وای نور — که فضلک کوکلمزدن ظلمتی یوز
که بنجه قهر تبدیل ایده لطفه — بنا کم قالمیه جان بوله نطفه

بو رسمه یوز اوب یلوردی لرجوق دورر خرشید بلارك آکهی یوق
بشن یردن چوقلدردی فرحشاد کورر دزمشدر اندهٔ برپری زاد
که کز کورر وسه پری خیالن الاینده براغا پرّه بالن
بشندن آیغادك کیدکی آلّه قوعشق اوکردن کرچکله کرآلّه
یزینی آلطوا غیلهٔ یشرمش نقابلو وجینی کوکسندن آشرمش
فرحشادی کزنجك قلدی بجه فرحشادن آن کردی کلدی بجه
آنك اوکندهٔ اولداخی یزینی یرا اردی اوندی کندی زینی
الکسی بزیری اوکندهٔ یهوش یرا یوز اردی یتدی مستمدهوش
چوکردی دایه خرشید زمانی که یارن کردوکتدی آماینی
طعندی کندی زینی درشرمسز یزاوردی یتدی طرابزن طرمسز
الارو وارد ایدرای دل آرام بشك قلدرا وکك درشرفل آرام
چوحاضرلق دیدرا ولمه غافل که غافل کسه قلمز نسنه حاصل
الینی الدچقدی طاشرا شیکه دیدی وارینده ارغل باش شیکه

این آلّه ودیا وار اول امیرك که عشقیله قرشمشدر جهیرك

مکالمهٔ خرشید بادایه در وصف حال خود

دوای درد مك درمان دایه وفا گنجینه سینك کان دایه
اشتدم قدر کیجاسی قرو یاش نه ورسه یرده کوکده اندرباش
بو کیجه قدر دی جون یاری بلدم انکجون یوز اوردم سجدهٔ قلدم
کهرسز کوندوزه اولیوز کورمز که هردم یاردایاغنده سرمز
خصوصا بو نجلاین یار نازك نه نازك کز که نازك بار نازك
دکادکی هیچ بیلن بتین نه یارشدر اول طنلاین بچین
زهی بوملش یرن اول جوهری تاج زهی خوش اشلمش اول لیرنساج
زهی اونش یزینی اول کهرلر زهی قمش بلینی اول کمرلر
نجا بقسون آنك یوزینه کزلر نجا کویمسون عشقنده ازلر
نجا ارسون آنك وصفنه سزلر نجا سورمسون توزینه یوزلر
ایندی دایه ای سرّ خرامان یری ور خلوتا کر اولمه حیران

بن ارد دلکه الم وارم بوشایی — قوشدورم یودم خرشیدهٔ مایی

بنجا الکار ارکیدم قتلکدن — چقارم زهره کیده خلوتکدن

چوحاصل اولهٔ سعدین اجتماعی — بس ایش ایاسن اندهٔ اجتماعی

کراسن یزکی هرکز کرمدی کوز — اشیدا سن شکر لبدن کهر سوز

جوکلدی دایهٔ شهزادلک قینه — که النا اول نکارک خلوتینه

کورکم باش آزادلک دزنده — یترییهوش نامرده نازنده

دیدی طرکیدلم کم بخت یارک — که ساکه منتظر دورر نکارک

چوخلص سن بودمده درخطرسن — خبردار اول نیجون بی خبرسن

بشکل قلدریرکدن جست چالاک — که یاری قلدسا کا قادری یاک

اروطردی فرخشاد ایدرای جان — جوکردم عقلم اولدی دنا کران

زنا کم وردی اندهٔ عقل کامل — بوبز قللردهٔ داخی عشق عامل

چوطالب کلدی عشق حسن مطلوب — بری راغب دکانک بیر مرغوب

بلدرغبت که اول مرغوبه راغب — کربجک کوره باش اورماغ واجب

همان ساعت که کردم سجدهٔ قلدم — سجوده وردم وحیرنده قلدم

قلارن سزبلک بزنا بلا لوم — نه قوللقکم بیورا سن فلانم

بغرشمدی که اول کردن طلبدی — طپک لطفندن اوشبنا بلبدی

برهنر دایه فرخشادرا خلوتخانه

فرخشادک الینی الدی دایه — التدی ارخون ارخون اول ارایه

کروباش اوردی اولدم طاش اشکنه — یراشردرهمیشه باش اشکنه

چوکردی ایچروا اولکان سکدی — نکارا سدینه سجدی درکوهر

کهرلرکم کترمشدی فرخشاد — مقابلندن کترمشدی فرخشاد

برایکدانس خرج ایتمشیدی — قلارن کندوده درج ایتمشیدی

همانکوهرک درجین اجدی — اوجلادی نکارا سدینه سجدی

بوآکا اول بوکا سجدی سجولدی — چویقدرکسه بیرن سجولدی

تعبکردن خرشید جوابرکه

چوخرشید آنی کردی قالدیحیران — که بودرلرنه درسیلا فوایران

بوُ یکت بوُ نجدرْ آوارَه یدِی غرِیبِ بی نوا بیچارَه یدِی
وُجودِن بوُ کَه طغرْ تمیشدِی عشقْ عدَمْ مِلکینه اوُغرْ تمیشدِی عشقْ
بوُلادِی بوُ کَه کمْ وِرمِشْ اوُلاکمْ کِه هَرْ بِرْ دانِسی دَاکرْ بِرَافلیم
فرَحشادْ اکلدِیکمْ اوُل نکارِینْ تعجبْ قلدِ بوُدرْ لرْ نثارِنْ

غنه خواستن فرحشادْ

قدِی شلدمْ اوُکندَه کیرو باشنْ افندِی قطرَه قطرَه کوزِ یاشنْ
دِدِی ای شهرِ یارِ یارِ یارارْ ندَه یا قوتُ لعلْ درّ شهوارْ
چوُ عیبمْ یلمْ یزلامَه دکدرْ سکا جانلَر نثارِ اتمکْ کرکدرْ
سراسرْ کلِّ عیبمْ بانِ بلدکْ قوُ عیبوَ ملامَ مقبوُلِ قلدکْ
زِهی لطفِ زِهی کانِ کرامتْ کِه یوُزبکْ جانْ بکا اوُلسونْ غرامتْ
جوُ عرضِ اندِی بوُسوزی اوُلکاَه نکارِنْ طنْدِ وُ چکدِی کنارَه
اِیندِی جانمَنْ بوُدرْ طریفْ بنمْ سنسِنْ سنکْ بنْ وَنْ حَیفْ
گرْ کلمْ بوُسزی بللوُ بلاسِنْ کِه المکدا وُ درلکَه بلاسِنْ

امیدوُمنْ بوُ اوُلسونْ اِتفاقی کِه حَقْ کسترْ مسونْ هرگزْ نفاقی

خواندنِ آزادَه را بَرِ مجلسِ وِنا کفرِ آزادْ

دِدِی ای دایَه کلدِی اوُل یکیدَه کرکمزکمْ بکیسِنی قوُیه کیدَم
ملاذَه بلیدِی یکجه کندِزْ بشارَنده نیجوُن یاشَه یوُزْ
جهانده برانکْ کیمی قَنِی یارْ طوُزاتمکْ کوزدِ بِی وَفادارْ
کِه قادِرْ تنکرِ اندنْ شاکرِ اوُلسونْ اِکی عالمده خیرِی قوُشوکلسونْ
یکردِی دایَه الدِی کلدِ آنی بوُ حالی کوردِ وُشادْ اوُلدِ جانی
یشاوردِی دِیدِ یوُزبکْ شکرای حَقْ کمانمْ بوُ کجه اوُلدِی محقّقْ
دِلارَم کیرو بوُ یدِی دنْ کنْ چلبدنْ کِه بیزی قورتَه دردْ تعبدنْ
بحمدِ الله بوُ کنْ اِردمْ مرادَه کِه سزْ ایکیسی کردمْ برارادَه
دِلارَم کیرو بوُ وصلتْ حقیقیونْ دَخی وصلتدَه غی خصلتْ حقیقیونْ
دِلارَم کیرو بوُ خلوتْ حقیقیونْ دَخی خلوتدَه غی صلوتْ حقیقیونْ
دِلارَم کیرو بوُ فرصتْ حقیقیونْ دَخی فرصتدَه غی رخصتْ حقیقیونْ

بوبرلك ابرليغا دنيا هيچ — قوطغرلمش اشلرا اولميا پيچ
بيردى ازدلر شكر جلابى — جلاب اوسنينه دكدى كلابى
ايلنه الدخوش بركجه اتون — نقاب الندة اجدى بركه خاتون
تكلف قلدا اندن شاهزاده — برايكى اچدى وصندى ازاده
جوازديله دايه اندلر نوش — دعا قلديلر اولدى وقتلرى خوش
اشارت قلدخرشيد زمانه — كه كالا دوزه مطرب لرترانه
اچاروكردبرج قاره وشلر — يكقلرچنلر بكلر حبشلر
خطاكز لوختن بوزلو تماچى — عجم سزلو عرب طزلو تماچى
قياباقشلرى جانلرسكزلر — وقوقاقشلرى قانلردكزلر
بقاسن هربرى بردرلو رعنا — دكالى بربرندن خوب زيبا
بنكلاكلربلردر شوخ شنكال — كه بلبل دللرى وكنه لركل
ايلنه هربرينى الدلرساز — چوسازى چالمغا قلديلر آغاز
شورسمه شاذلو طغدى بلردن — كه اودلر تپدى يوبك بيكردن

اكر حاضرا وليدى انده زهره — شلوساعنده چاك ايدى يدى زهره
چوساز آوازن ايشتدى فرخشاد — فراق دردعشقن ايلدى ياد
هم اكدى عشرتن هم بكلكينى — خلايق اچره درلو درلكينى
هم اكدى عشرتينى خوشلغينى — نم اندن صكره دردحسرتينى
كذندن قطره قطره ياش افتدى — برآه اندى ودشدى عقل كندى
چوخرشيد آن كردى دندباشن — نقاب اوجيله سلدى كوزباشن
كلركل يوزنه كل صوى صچدى — اوكن دردى دنركس كوزن اجدى
عجب شاها بواشلرا وكشمى — يخود اوكمدر تحسادشمى
اغولرا چمشم هجران الندن — پريسم دون كن وصلت بلندن
كچايلر هنز آجيسن آنك — دماغندن اراغ اولمايه جانك
هلا حق شكريا چوق شكر منت — كه رخمتلر صكينه اولدلحت
سن اولدك دستكيرى بن فقرك — كه قادر تنكرى اولسون دستكيرك
اشارت قلد مطرب لاره خاتون — كه نسنه ايدرلر مصنوع موزون

چو سوزا بشلدی اول شیوه کزلر افتدیلر اغزلردن شکرلر
چو دلو نغمه برله اون چکرلر نه سکر هربری درلرد و کرلر
سرآغاز ایندیلر عشاق اوزره بو شعر اوفندی اول مشتاق اوزره

خواندن مطربان شعر خورشیدرا

بو کیجه قدر کیجسی دیو یخود معراج ای یکجه قلعه ارنلر بو کیجه محتاج
بو کیجه شول کجه در کم ارشمدی آدم خزینه خزاب ایدی تختنی تاراج
بو دم دخی اولدم درر که شوقیدن الیله کندیمی بردار ایلدی حلاج
حفک عنایتی لطفین کرکه بن قلنه میسر ایلدی ایلوقه رشوتنه خراج
هزار شکر که سلطانمک وجودیله برزند کشک سرای یرشد تخلیه تاج
برکدعاشق معشوق الشد درده دوا قوشدی چشمیه تشنه ارشدی اونه آج
وصال نطعنک اوستنده رخ رخا قیمن اویتلر اویغمشم درکه دنک اولر لجلاج
قیاس ایدوک بوارا لقدم غصیه نه دکیر جو المشم ایکن ای دوست شاد لقدن باج
ذهی سعادت اقبال تخت خوشبخت برییه زحمتنی کرمدن قلسر حاج

ایندیلر بو شعر تالیله یدیلر کولیونی ژاله بیله
شنک کبی صفا و زداله که او تورنلر اولدقامسی دنک
صناسن کللره بلبل خبر دیر یخود طوطیلر اشمش در شکر دیر
غنی اولد فرحشاد یله آزاد دعا قلب دیلر آفرین باد
که بیزی اولمشکن اوش در دک کتردک یردن کوکه ارردک
نه مقصودک که وردون شکر در سون نیه کم کوکلک ایرر آلک ایرسون

جواب فرحشاد

نکارین ایدرای پاک اعتقادم بنم یرلرده کوکلرده مرادم
بویدی که وصالوکه ارید م سعادتلو جمالوکی کریدم
چقاشکر استدوکم باکره وردی که کوکلم ارد کینه آلم ارد ی
بو برلک کلشنینه دیلکم اولک که ایرولق خزانی بلمیه یولک
بش اوروب قلدلر بنلرد عالر دعا لردن الر درده دوا لر
دعا سز کسیه درمان بلمز آمین اولمایه آمان بلمز

چو اول شعری اشندی شه فرحشاد جوابنده بو شعری قلدی بنیاد

شعر فرحشاد

بحق دوست بودر قدری هم بودر معراج

که یار یارله خلوتده ایلیه کناج

شرف دکا لبی دلبردر که دربر اوله

بشوبحون که دکل کلشن جنان محتاج

کوکل مرادی حقك فضل لطفدن بخشه

مرادی کمسه بوعالمده ایتمز استخراج

فراق دردینه دلبردن اوزکه درمان دوا

هزار عیسی مریم بولی بلوسه علاج

سنك کر ملکك ارزدیان بو لطفه

نتا که کعبه حرمینه ازمشی حجاج

بکا بو غصه دکزنده عشقك اولدکی

وکزن اشمشدی بشدن ای جنم امواج

شکر که لطفکه طوش ایلدك فرحشادی

بچا بچه ای دوست بلا اوقینه امواج

هم اول ساعتده آنی یردی آشاد دیدی خاتون که تز جك دوتکز یاد

ایکسن بیله ایدوکز مکرر کمز اولا کوکلمز کونی منور

کروبشلادی بلبل لر فغانه خروش ایتدی دف چنك چغانه

اول ایکی عاشقك شعرن اولدم ایتدیلر که حیران قالدی آدم

دخی کدم اولدی وردوغنجه صحبت کمان اکسلدی کنجا ارتدی رغبت

اشارت قلدی دکدیلر یاسه اکرچی کمسیا یقدی ریاسه

قش انلاری ونقل شکر یلر بشمش حوریلر دزمش پریلر

کتوردیلار قویدیلر مرتب هزاران چاشنی اولمش مرکب

ملك زاده چوبزنعمت طیلدی که اچمق نعمتندن آل یمدی

جوشده میل اندکینی بلدخرشید فرحشاده تکلف قلدی خرشید

دِدِی ای دَرتلو کُلوملك دوای — یا نی کارِجك بودُنیا نی شی
که صوتا لَزبرایکی خاطرجون — این چاکادلامز خاطری چون
اگرچ طاپکالایق دکلدُر — ولی خاطرلری شادایله کلدُر
الومز برچنا غاکرسون آخر — کُزم اول لطفه اخی کرسون آخر
فرحشادایدُر ای زخموم مرهم — که عالم خلقدُر عشقکله درهم
کُوکل اندن که وصلك صیلمشدُر — بنی عشقکله دایم طیلمشدُر
چو وصلك نعمتندن جان اولاسیر — پس اول جان تن غذاسینی نه یر
چو قیلرسن بکا هردم تجلی — بکلی حاصل اولمشدُر تسلی
بوذوقیله نه یاسی یریدُر — طُلیدُر اولکه یاسی یریدُر
نم اندن صکره کز بوسوزیدی — نکارین کُوکل بجون صندیدی
جوکُزلدی طعام قالمدی ریق — مرصع بزلکنجه آلتون ابریق
اچی طولو کلانی اندحاضر — که آلن یودِ اول مهمان نادر
صچودن اولکه صاچلدی دُرلر — بیردِ آن مطربلر دُرلر

دعا لر قیلبن کتدی دکا یله — حشر طاغلدی خلوت قالدخالی
آب آزادِ دایه کتمشیدی — او دایه الب اکرام ایمشیدی

مرشید فرحشادر اپنسز کتیدن

فرحشادك نکارین الدالین — دشك استینه الب صردی جانن
دِدِی ای تنکرنك رحمتلرندن — نیاسن فرقتم رحمتلرندن
دِدِی هجران اگرچه آزدکلدُر — صکی وصل اولجق یاوزدکلدُر
دِدِی اول جور کم نوش الیدوکسن — انك عذرن نیاسی دِ بلیم بن
دِدِی اول وقتانك عذرن دلادك — که کُرمادن سوکمادشن بلادك
دِدِی چون عشقمابویلا ایردك — بنی کُرمامکا نیتادیردك
دِدِی وصلك کریزدی کزومه — تسلی حاصل اولدی اُزومه
دِدِی اولدك بکا چون آرزومند — ایدندم عشقك ایپن بونه بند
دِدِی شاها اگرچه آجدُرشوق — ایکی بشدن اولجا غزوردوق
دِدِی سنده چنی بانم سومدُر — دِدِی سنداکی بانم پرتوم دُر

دِدِی حالوکی بلدم ای کزل شاه — دِدِی بیلور بنم سرّم الله
دِدِی کرسک که بن بیجا کیندم — دِدِی بیچاره ک یندم سیندم
دِدِی کم وار دِدِی یلادِدِی سن — دِدِی کم یوغدی اندم دِدِی بن
دِدِی شمدی ندر حالدِدِی خوش — ولی سر بچک ایلر کزلرم یوش
دِریغا اول جمالوکک نفاینی — که قیلز کوزمادر لوعدانی
مکر مهرک بکا باقی دکلدر — ویا خود کزلرم لایق دکلدر
که اولا اولکش یزدن سنور — وکرنی شیله قالورم مکدر
بنجا ماسن کنش سن ذره یم بن — قتکدن محو اولیدر جانلا تن
اکرچه ذره کمتردر خیالی — دِریغ امز کنش اندن جمالی
نه اولا اولکش یزدن سن ای یار — اداسن لطفکیله هر دم ایثار
وکرچه دیده چه بنچه خفاش — یزک نورن کرب بوش اولمسون باش
اکرچه چق ادب سز سیلادم بن — قیرمز رزقما جهد ایلدم بن
نکارین ایدر ای سرو دلرا — که کیرو دردده دکشرمک دوا

یوزلسون بش که سندن اورتنا لر — کیلسون بش که سندن طرتنا لر
نه یزیلر بکا جهانی صتمشم بن — که باشم عشقکیله چتمشم بن
فدیدر ساکه جانم وارسا یوز — ندر تن تنده بر بش بشده بر یوز
که طاپکدن دریغ ایدم بن آنی — بنم حقمده دعا بوکمانی
حقک حقی که اینعل بکاسن — دو عالم بریکا و بریکاسن
چلب کم کزلرا عبرت قشدر — یزمده بر عجب قدرت قشدر
کمک کم باکه اولسه کزلری طوش — کله عقلی اولر البته یهوش
انکون یشمشم یوزم کزکدن — که کورب کیمیاسن کندزکدن
حقیقتده سنی صقلادم ای دوست — ندر بو بر سمک سوکلده بر پوست
اکر سن کندزوکا اینانا سن — محکمینی یزهمک صینیاسن
کجا کندز خودآنی استرم بن — که یز سانکی کبیا کسترم بن

برداشتن هرثید نقاب را

دِدِی وجنشا کلدی قلم کر — که ایراغ اول قلم کردن الم کر

نقاب الندە برنقش اتدیکدا — کە بك نقاش اولدا ول قشدە شیدا
نچا شاە زمانی وکلایون — انك برنقطە سندە دنك مجنون
مرکب نور پاك وصبغة الله — مرتب لطف وافر رحمة الله
مصور جان لیکن تن یزندە — مکرر نور لیکن جان یزندە
منور شمع جان پروانە اندە — مکمل حسن خلق افسانە اندە
مبرا در عقولك صندغندن — معطر در نفوس ایتندغندن
کز ازدکجا جمال اندر جمال اول — سن ازدکجا کمال اندر کمال اول
اکرچە خانمان التر خیالی — ولی جان جهان التر وصالی
کهر لر کسترر اولدر مبعثر — شکر لر درج ایدر درجی مجوهر
طرا غندە هزاران دل کرفتار — طرا غندە هزاران جان شکربار
کجادن سنبله لیکن سجرده — کنش دورن دتر دور قمرده
نه سن لردن کە سن لر جمله سن لر — نه کن لردن کە کن لر قاموکن لر
نه باقشدرکە قاقشدر قوقلر — نه فاقشدرکە یاقشدر حرقلر

قوشمش اول قرا قشلر هلالی — یزن کسترمدی اسندە خیالی
فرحشادی چو احساس ایتدی خورشید — کە اندن قالسه محروم نومید
برقدر شمعمە جان انسون در — بنم جمعمدە بی جان یتمسون در
یزینی اجدوقجدی حبیبی — جو بلدی در دنك اولدر طبیبی
بشینی نازله قودی دزینه — یزینی لطفله اوردی یزینه
چو صلدی شعلە مهنا باسدی جور — ملکلر اوقدی نور علی نور
زهی بستان کە مدح ایلر ملکلر — زهی ریحان کە عشق التر فلکلر
نمانده قوخسن الدی مشامی — معطر اولدی هر بویك مسامی
انك داخی ایشندن کتدی هوشی — بنك داخی اچندن قیدی جوشی
اکسی یزینی جمشیدی — قوشی عقلك یوادن اجمشیدی
کسنه یوغدی اولدمدە حاضر — کە اولا بنلرك حالینە ناظر

آندن دایە تجسس ایتمك

برزدن دایە ایدر بزوایم — بری بیرلە نیلن لر کرایم

بُلَارُكْ شِمْدَنَازُكْ حَالِ وَرْدُرْ ... زِهِي نَحْوُلْ جَانْلَرْ كِهْ بُلَادْ دُرْ

بُو وَصْلَتْ يِكِبَسِي قَتْلُو لَجَادُرْ ... بِلُرْ طُوطِي شَكَرْ صَادِي نِجَادُرْ

يِلِپْ كَلْدِي دِمَادِي هِيچْ خَلْقَهْ ... قُلَاغِينِي قِيُويَا قِلْدِ حَلْقَهْ

دِوَارْدُرْ دِيَسِنْ دُپْدُزْ قَلَاغْ اُوشْ ... وَيَا خُودْ قَاپِسِيدُزْ حَلْقَهْ دَرْ كُوشْ

اَصِلْدِي پَرْدَهْ كِيبِي پَرْدَهْ دَنْ طَاشْ ... سَنَمْ اُوزْدِي پَرْدَهْ كِيبِي قَاپِيَا بَاشْ

جَوَابَا يِشْتِمَدِي اُولْ اِيكِدَنْ بِيرْ ... اُولْ اُوجْدَنْ دُشْدِي دَايَهْ كُولْكَهْ كِيبِ

اِچَارُو كِرْدِي كُرْدِي اُولْ اِكِي نُورْ ... شُعَاعِي هِرْ بِرِينِي قِلْدِ رَنْجُورْ

اَلِينَهْ اَلْدِ كُلْدَانْ اَغِزْنِ اَچْدِي ... قُولْ كُلْ اُوسْتِينَهْ كُلْ صُوِي صَچْدِي

كُلَابِيلَا زُلْفِي قِلْدِ جُونْ تَرْ ... تُتُزْ دُرْدِي شُلْقَدَمْ مُشْكُ عَنْبَرْ

اِكِيسِينُكْ دَخِي اُوكِ دِرْ لَدِي ... چُوحَشَرْ اُولْدِي هَمْ اُولْدِ هَمْ دِرْ لَدِي

كُرُوبَنْ دَايَهْ تَحْسِينْ اِدَرْ لَرْ ... اَكَا بُو حَالَتِي تَعْيِينْ اِدَرْ لَرْ

اَيَنْدِي دَايَهْ اَيْ اَلْ بِرْ اِدَنْ لَرْ ... اِكِيلِكْ رَسْمِنِي تَغْيِيرْ اِدَنْ لَرْ

بِرِيكُكْ بِيلَهْ طَاغِتْمَكْ دِلُوكْ ... اُوزْتَمَكْ اِلَا قَطْعْ اِتْمَكْ دِلُوكْ

غَنِيمَتْ بِيلُكْ آخِرْ فُرْصَتُو كُزْ ... مُشَرَّفْ قِيلُكْ آخِرْ صُحْبَتُو كُزْ

مُكَرَّمْ دُتْ قُنُوغُكْ صُبْحْ اُولَنْجَهْ ... كِهْ جَانُكْ جَانْ اَرَتْمِشْدِرْ بُو لَنْجَهْ

بُو رَسْمَهْ بِرَاكِي سُزْ اَنْدِي دَايَهْ ... دُعَا قِلْدِي وُدَنْدِي كِنْدِ دَايَهْ

كَرَمْ فَرْخَشَادَرَا وَاكَرْدْ زَرْخُرْشِيدْ

اُولْ اِيكِي اَنْدَهْ اُولْدِمْ شَادُ وَخَنْدَانْ ... بِرِي بِيرْسِنْكْ حُسْنِينَهْ حَيْرَانْ

بِكَارِينْ كُرْدِمْ صُوبَشْدَنْ اَشْدِي ... فَرَخْشَادُكْ قُشَاغِنْ صُنْدِ شِشْدِي

اَلَا اُورُبْ شِشْدِي جُمْلَهْ بَغَلْرِنِي ... كُرَكْ سَيْرَايْدَهْ حُسْنِي بَغَلْرِنِي

حِجَابْ اِيكِي طَرَفْدَنْ اُولْدِ ذَايِلْ ... اَكَا دَاكِنْ كِهْ تَوْحِيدْ اُولْدِ حَاصِلْ

زِهِي بِرْلِكْ كِهْ دِلْبَرْلِكْ كُلَكْسِيدُزْ ... زِهِي گُوهَرْ كِهْ آرُكْ بِلَكْسِيدُزْ

اِرِشْدِيلَرْ جُوَانْلِكْ وَرْدِي زَمَانَهْ ... تَمَامْ جَانْ جَانَهْ وَگُولَكْ يَبَانَهْ

دَگُلْ گُولَكْ كِهْ اُولْ اَرْتَادُبَكْ جَانْ ... كُزُو كَا كُورْ نُورْسَهْ دُشْمَنَكْ صَانْ

زِهِي دَوْلَتْ كِهْ بِيرْ كِدِي اِكِي يَارْ ... شُنُولَكْ كِيبِي كِهْ گُولَكْ اُولْدِ اَغْيَارْ

زِهِي بُلْبُلْ كِهْ وَصْلَتْ بُلْدِ گُلْدَنْ ... شُنُولَكْ كِيبِي كِهْ اَيْرِلِشْ گُولَكْدَنْ

زهی وضعت که محکوم اولد معشوق — شونك کیبی که یوزدن نازایرق
زهی صحبت که آلوردی بلارن — شونك کیبی که کلدی لرکنارن
زهی خلوت که یقلدی هیچ دیارن — شونك کیبی که نا اغیار ونه یار
زهی رحمت که یارك قلدی معبود — شونك کیبی که حاصل اولدی مقصود
قمو قللارك ای سلطان اکبر — مرادن ایلیوب رکل میسر
نکم معشوق و عاشق وردی اوش — بلارك کیبی اولسون وقتلری خوش
دشاکردی عریان اولدی کیمی — جریحه ایچنده برجان اولدی کیمی
شونك کیبی قچشدیلر صلب قول — که اول بودر دیاسن یاخود اول
دیدی بنلری کم کرسه اولدم — که ابروی صنم دریخسه آدم
کنار ایچنده عاری استعاره — بو آنی اول بنی جکدی کناره
کرشدی بر برینه اول دلولر — درشدی صول صولو شفتلولر
دکل شول شفتلو کم ایرا کرکیچ — بداغندن دریجك قالمیا هیچ
ولی شول شفتلو کم بیك اکر یوز — دریجك بك دخی صرقر کراوز

زهی یودق که هیچ کسه النمز — طداغمدن دکیلر شهد شکر
که ذکرندن صلا نر اغزمز اوش — یا قلدك کجدی یا قیلی درسن
ندر بنلارك اچه الی بنجادن — چکر حالللوحا لنجه هر بری یك
فرحشا دیله خرشید اولد بابق — کهی تقریر کشفیدی کهی ناز
کهی شکرن قلرلر اول وصالك — کهی بلبل کب ایلر لرد افغان
کهی قلرلر اول خیالك — کهی شکرن قلرلر اول وصالك
کهی کل کب اولرلر دخندان — کهی بلبل کب ایلر لرد افغان
کهی بوقلرنا حیران قلرلر — کهی کویا کهی خاموش اولرلر

سحر وقتی اولیجق شیله حیران — کوکلدن بنلره یاغ اتمدی جان
نه ایش اولدیکه آنی اتمدیلر — نه یول قالدی که آکا کتمدیلر
مکر شول برایشی کم نفس ایشیدر — که آنک منبعی ادراک دیشیدر
بلر میدی اتمدیلر آکه هر کز — اگرچی بیر اردی اول بیری قز
بلاری شیله عشق اتمش حیران — که دیر نمزدی اصلا نفس حیوان
نه کوکلدا که آکا عشق ادا یوله — یقر بشدن بشا نفس ایلین اوله
معین دز که هر نفسی بصر عشق — نجا قورتلمش اشلاریمه عشق
نه یزدره وارسه چون عشق ایدر — انی نفسا یئے اشلردن ایریدر
چو عقلی عشق ادر معزول عاطل — اولر البته نفس اولدمده باطل
انی عاشق بلرکم نادرم بن — که هر بر بیته نه جانم یرم بن
شلر کم عشقه مستغرق دکلدر — کمان التر که بوسنی حق دکلدر

مقاله ی خرشید در رفتن فرخناد

دیدی خرشید که ای جانم جهانی — زمانم عمرم وقتم روانی

وجودی ایلنده موجودم فرخناد — اکی عالمده مقصودم فرخناد
کرم سنسز جهانی کرمسون جان — جنان سنسز جنانه کرمسون جان
سنی خود کسه کرمکدن اصمز — سنی صانان جهاندن کسه صنمز
شو کندز کیجه دورکم سنسز اولدی — کجا کندز دورجون سانلدی
ولی بو ایکی یوز لو دور شندی — که بر یوزی خنز دیر هندی
کرک جشدن کسترا اول — چه کر ظلمت کشدن کسترر یول
خطای شام ایلنده عدل ادیسر — ازینی ظلم ظلمت بدل ادیسر
قلم کیسی کوکلده کزلو سوزی — عیان ایلر کررکم بقسه کوزی
صباح النک اغندن رنک الیسر — مساساچک نلندن تنک الیسر
صبا عشقومزک رنکن بلردر — هوا رسمومزک ینکن بلردر
کنش ارتیب کشنا در دردر — کم ارتمه درسه مطلق دردسردر
سن اول یزلاره یز کسترمه کندز — که اندهه اوله خلقک کوزدیندز
نه سرایکم طعاش اولمایه غمناز — اولرشاد یلق اندهه جوغ غم آز

بس ایله اولسه سن نیمك کرکسن — طوبن اودیا کنمك کرکسن — نذرسن ای بت عالم نذرسن — بنی شول دم دیا لرغم نذرسن

اوترانده بیاغی طونکی کی — کز تکل طوقلی وآجلکی کی — کسندن ایرودوشم بن نفسن بن — یه خود ایرلغا قیلم هوسن بن

کاش لطف کرملر کرمشیکن — کچا وقت اولدغی دم واره دایه — کتورا سان کیرو بوارایه — اشم خیر اولدغینی بلمشیکن

سجردن کبجا دك شوقلی کوز — کجادن ارتیادك ذوقلی کوز — اك اولکدن عشقکا سیر اتمشیکن — صك اوجی عارفت خیر اتمشیکن

جواخشام اوله بن کتمز کمینه — کیروبن کیرو بودولت دمینه — کچا دن کیرو کندرمك روایی — کما لی نفصه دکشرمك هوایی

کرک هر بردم بودمده بر قدمدر — قلابنی دمدم دمدم عدمدر — کی نفرت دندی کوکلك اولهوادك — نه سهو اولدعجب بن بی نوادن

کرمدن اورته اولستار شکوی — یووزی قهرادهقهار شکری — اذبسز لکلر اندی دمغل طاق — اذبسز لکلر اندی دمغل طاق

بر مزسك کعفو ایدم بریکم — یووزی قهرادهقهار شکری — رها کردکمی درکاهدن بریکم

مدبر کرچه تدبیر ایله قلدی — چقرپر بیهجون اجمقدن آدم — نه قیلم چنکه تقدیر ایله فلدی — یقیلدی برخطادن جمله آدم

بوکبجه بنده جون اولدی بزیدان — بوکبجه بنده جون اولدی بزیدان — بکا حاصل درر اچماغ دیدار — بکا حاصل درر اچماغ دیدار

بهشتدن کم دیه یازچورمك — طپکدن بان کستاخ ایلین سن — یه دیدی کررکن کوزچورمك — کیل بولدم قپکدن ایچرو بن

ترجیعبند شکیبی خاطر فرخشاد

بوسوزی چنکی کوشلدی فرخشاد — اچی فندی وجوشلندی فرخشاد

دیدی اغلمسون قدیر مبارك — نه فتنلنسون نجادیسون بوبورك

قتی آه اندی وکوکسن اترتدی — بترکن دك اروطردی اوترتدی

اشتمیشم بکن وقلردیدیلر — فراقك برکتن بك یلدیدیلر

بوبیلیکن مبارك وصلك ای شاه — نجاشی دکشراون فرقتا آه

اگر رحم ایده سن رحمت سنگدر — وگر قیلمه رسنك حکمت سنگدر
نه مسکین اولیشم بن فقان کیجه — فراکو کلم بجا صبر ایده بنجه
صبا حا چقمغا یوفدر بیندن — کجا یا کم اریشر قان قندن
اش ایکیدر ادم می ازمیم می — کلن یوزك کرم می کرمیم می
بو چرخك بر نفس بك سیر ودر — که هر سیرنده شری خیر ودر
بزا قیفیس کاله بلمز زاوش — که غیبه حکم هرکز قلمز زاوش
چو شمدی خیر اچنده یز هلا اوش — بو خیری شره دکشر مك دکل اوش
دخی دغمزدن اوکدن شمس تابان — نه بیلم ناطفوره چرخ گردان
که برساعنده یزبك درلو اشوار — هر اشده بنجه یزیز کسترشوار
بو بیستی خوش بیورمش درالو — اری باقشولر کوکجك خالو
به یك ساعت به یك لحظه به یکدم — دکر کون میشود آخر عالم

شناختن خرشید فرزاد فرخنادرا

چو خرشید آن کردیکم فرخناد — اشتدی بوسزی وقلد فرزاد

اودا ایندی واولدی بغر پرخون — بکاری کز لرینك ولد جیحون
دیدی ای ایکه عالمده قزنجم — سوندوکم کوندوکم کوبجم
ایر ماسون بنی حق اولدزمانه — که باقه کز لرم سنسز بانه
کزم یوندکدن اوزکه نسندن کور — ازم اوزکدن ایر لسایرم کور
نفس کم سندن ایرو ویرسرون — عذابینه شلفدم ایرسرون
براکوی اجتماعنکر کابق — بنی اولدلاره درلودرلو طپاق
بو اشدن دشمشمدر قوقیابن — مبادا کم بشومه قوزقیاون
حقك حقی که اینغل بکاسن — دو عالم بر یکاوبر یکاسن
بکن دنیا اوندن طپدغم یار — یرن اچمقده بیلاقدغم یار
سکا کن دیدکدن قصدم ای یار — بلرکم بلیا قصدوم زاغیار
نه الم نیلیالم چاره یقدر — که یاردن دنیده اغیار چقدر
کز اوقنا اماجم کیجه کندز — بنی سیلردکالی خلق دیدز
کسنه یقدر امدی طاپمزده — که هیچ اولمایه هرکز قاپمزده

نچا ما چو رسی بند علق در — دوار قاب ایچی کز قلفدر
بو شهر ایچنده شمدی برکوکلیو — که بانی درد دادن نمکدن اولا طوق
ایچی آریلرك اقرارم بن — دلی یکرکلرك تکرارم بن
چه کرکن کرمزم مستوره بکرم — کوکل دورنده فکرم دلده ذکرم
اکرچی کوهرم قصدم صدفدر — ولی کوز اوقنا هردم هدفدر
نه دکلوارسا جورمدن کوزلر — اچفدریجه کندز بانکزلر
قضایی تکرصوسن ناکهانی — نزول ایلر قضای آسمانی
قضا دوترچوکودن امکایوز — قلق صاغرا اولودکراولر کور
بو اشده غافل اولماق کرکدر — کرآجیسه نور حق کرکدر
وکرنی سحر اولرسحارا کشدر — بزا مکر ایده کرمکارا کشدر
کنوم زبدر اولا وبدرمز سلخ — جکرلر فان اولا وعیشمز تلخ
نلردن جان الندم کربلیدك — بنملا بوطپنیشفده اولیدك
بو صحبت کیجه کندز کراولا شا — نه شك کم ازرما ندر اش بلاشا

چلبکستر مسون کرفاش اولا راز — زیان حق کستر یسر سودنی آز
سن اول وقت اولسرین کیجه کندز — که سانی کوره لر هر کیجه کندز
اکلمشدر کنش کرقیش کریاز — بو سره فتنه در البته غماز
قیرمز سنده ای سرور خطایو — اشم از اش دکلدر قورقوم جوق
چو کنمك کلمکیجوندر قیرمز — جو غیغو کلمکیجوندر قیرمز
چه کرحق آدمی اچمقدن اردی — نجا کندو کیلابیله کردی
قبول ایتدم سنی تم کالهم کیت — کرمدن سندنی سوزم قبولات
کجا کندز ارالم تکریا یوز — که بزیرده اولاوز کیجه کندز
بو حاله حالی شکر ایتمك کرکدر — کجا کلمك سحر کنمك کرکدر
دم اولاکم مدام ایرلیا وز — دشیدن ارکشیدن الیا وز
بنم مقصودم اولدر کم اشومز — بصیلار کزلنا هر جنبشومز
که هردم صبح اولنجه ذوق ادا وز — مبادا دیده حسرت کلاوز
بغر اولر خود احوالم دکر کون — که سنسز قبله اوستمدن کدر کون

بگو اول رخود افعالم مخبط — کم اولا استما دشمن مسلط
مبارک با شکیخون دنمه شانم — محقق سزلرا انجنمه شانم
اگرچی هفت پنج چارا شندك — بوین بیچاره دن ناچارا شندك
مگر اول قاضی الحاجات تکری — اروزا بزلرا راحات تکری
بنی دیدی و اندرد دیرا ماش — فرحشاد ایدیزن دیدماباش
مبارک کوکل اولدم دتدارام — بوحق سزلاره اولدی خاطرارام

وداع گذر اپشان

پریشندی طرو کلدی فرحشاد — اوندی بیرزاولدی خاطری شاد
وداع اندکده قدی بیرین برك — ادامز بیرین برنفس ترك
بری بیرن قبول اندی کتورو — اپشدیلر قچشدیلر یتورو
کوکلدن بیرین شیلا امردی — طدقدن قانی یرینه جان طردی
انك سکر بنك کلبرك تردد — شکر کل قاریشیجق کل شکردد
برایق استنه بك شفتاودك — که یوعیدی بکنده بیر چکردك

دریشدیلر صریشدیلر نباتی — که بك جان اولنباتك ذرزکاتی
سماندم طشره چقدی شه فرحشاد — قپوده طرمشیدی حاضر ازاد
اول اوغری یولکه کیرین کدیتیز — ارشدی بیتکم مشکویه شب دیز
ارشمادن دخی نوبحرکاه — قرارامشد بلکه روبدرکاه
برندیلر بیاغی خرقه لارن — همین دیوارده ویرب ازقه لارن
اترندیلر فراغت بش چکوبن — الکی دن قبلیا قوشو چکوبن
که یعنی صوفیانه ذکرادرلر — سحرکاه کندلارن بکرادرلر
ملك زاده بیرزچك فکره وردی — تماشاجون کوکل کورن اویردی
چماندن بوالعجب حال اکلدی اولی — برزکلدی دیبرزطکلدی اولی
کجاکه ماضی شمدیك حالیله — مصوراً ایلدی حسن خیالیله
انی عشق آله برله عقلاه وردی — که ایدینیلا بقدی وکردی
کجابرشه کم اندن سروری یوق — سحربرقل که اندن کمتری یوق
یزن آزاده دتدی ایدنه ای یار — بوا حواله نظر قل جانك اویار

نکر ایلر بو دنیانك اشن کور — نه سحر ایلر بو چرخك جنبشن کور
فنی اول رخت نخت تخت شاهی — فنی اول فرقك التون کلاهی
فنی اول یار اول بت خانه فندم — فنی اول شمع بن پروانه قندم
فنی اول زر کمر لر جوهری طون — فنی اول اکل شرب وسکری خون
فنی اول رنك رسم ینك قانون — فنی اول حرف صرف وچنك قانون
فنی اول خمر جام پخته سایق — فنی اول عمر تازه عیش باقی
فنی اول ساز له آهنك ادنکر — فنی اول عقل اصیی دنك ادنکر
فنی اول جانکر وك خرشید خرشید — فنی اول اشکر وك جمشید خرشید
فنی اول قد قامت ابرو شم دشکل — فنی اول عود خام مشك عنبر
فنی اول شاه خوبان زمانه — فنی اول خوب محبوب یکانه
فنی اول لطف خلق بذل انعام — فنی اول حرمت اعزاز اکرام
فنی اول یز کریز دن قمردی — فنی اول لك که کمتر قولی امردی
فنی سلطان قرینك صحبتی وای — فنی انك بنمله وصلتی وای

دشمنی یا اکمی باخیالم — نه حالدر بلدری وز باکه حالم
کروبر خرقه اشده بر کلامم — ایشم آزاد کنبد تکیه کاهم
عجب رسم عجب مذهب عجب دین — کجا سلطان اعظم کندزاکین

بصحف کردن آزاد و خشادرا

دیدی آزاد ایا سلطان وخشاد — نکم دیدیسه اولدی قولك آزاد
بو سیره شیلکم بصدق ایاغی — اشومز اولمدی هرکز یاغی
برابر کلمدی ایکی کنومز — که دندن یکرك اولدی بوکنومز
یاسی وردی اول اولیاسی — پس اندن صکره کیدردی کیاسی
اودا سینا الندی طیلمدی خوش — اوزوکی کندو زینا قبلمدی خوش
حجاب پرده لردن کندو زینی — یشرمشدی که کن کرمز زینی
شنك کبی اتاسینه اولوسلطان — که عالمله انك حکمنه فرمان
قومخلوق انك وصلنده حیران — زنا ایکنده اتمز عقل میزان
بوقاموسیله ساکا کندو زینی — فدی قلدی وکسترمدی یزینی

اُرزینے شاہ اُنوکا واصل اِنڈی — نکم مقصود کیسا حاصل اِنڈی
قبول اِنڈی طپوکی یا زادِ نڈی — دُوعا لم خلقنی اغیارزادِ نڈی
دَخی عهد اِنڈکم حق قورسا اوز — دِبالك سانك اولا بولمیا یوز
کجا کجا اودا غن ایلمزسن — نه یچو طالعوکا ایلمزسن
چوحقدن ساکه اولدی نجه نعمت — یزقدر اولمغل کفران نعمت
چوسن هرنعمتك شکرن قلارسن — یقین بلکه برینه بك بلارسن
اُکل دِیمیخود اولما کندوزك آی — سنی استر بوکیجا اول بزی آی
الا رُوطوت ورنجق لطف خلقی — که قل ایلرکما نسن خلق خلقی
تواضع قل کبك بندکجه باری — که اول یقرکو کللردن غباری
کبك کم تخم لطف مسکنت دُر — انك محصول شاهی مرتبت دُر
قنده قایرب بُر ترصه زنهار — اچق دُت قاشکی قیرترصه زنهار
کلچ یزلونك ایشی یغلو قالمز — اچق قشلونك ایچی طغلو قالمز
بغایت نازك اولز کو کلی بارك — الکده اولسون ای یار اخیارك

ضمیرکدر چوسیری اولد امیرك — درش سیر ایله ای سرور ضمیرك
یری قدرینی بلر بوکیجه لارك — که بوکیجا کزبجون بچه لارك
کدیسر بشلری وخانمانی — کمسنه بولمیسر بوزمانی
شها بودنلرك ناقدر وردر — که هربرساعتك برقدر وردر
علیها بل لوبل ای عشق اسیری — یسیرادندشکرایشك عسیری
بویول کردا که چق اینش یقشوار — یولنا اوکوجی حرامیلر اکشوار
کری آچق کرکدر یولك ارینك — بلوسی چق کرکدر یولارینك
ازق فکر ایله وچق احتیاطات — کهی عزلت قلوکه اختلاطات
اولر میل ایدجك کاه پرهیز — انك بازار وسانك اوك تیز
نکم معشوقه اول خوش کلسه عاشق — سنك قدرکه اول طندرمراشق
انلرکم سوکیسی برك اولدمطلق — رضاسن کندنك ترك اولدمطلق
سورسن سوکلوکادق دترسن — انك باطل سنوکی حق دترسن
نه عاشق رسم در بالله بومذهب — که نفسك ایدناسن یلده مرکب

کماکم وصل یی هجران کرکدر — حقیقت بل که ترک جان کرکدر
بو رسمه خیل سز لر کلد دیله — قرار اندیلر اول کن اکسن یله

احوالات خرشید

بویا کا کلدک اول سلطان ایران — سحرکاه اولشیدی دنک وجران
کرندن کیجکی حالک خیالی — دلنده ارتکی قولک مقالی
اراده هرنسز کندیسه بر بر — بوکا اول بکا تندیسه بر بر
دریدی ارقن ارقن دایه سینه — صغینوب اولهمانک سایه سینه
که ایدر دایه نتدکلرینی — که ایدر فکر عوکیتدکلرینی
کهی اخشامه دوتر کیرو امیدک — که ناوقت اینه تخت الارض خرشید
که کیرو کانزا یاری کناره — چقا اندیشه نک واری کمانه
بنک حالی کا بکر زد کلدر — قرویقم کرندن تردکلدر
بونک وصفینه کر مشغول اولدک — قمودفتر طلا عاجز فلا دلدک
نه درلرسه انا نک عشقی اشندی — که اکلایه کلامی عشق اچندی

طرا لی دنیه سیلر لر صفاتن — کسنه دیمه شدر وصفه اتن
سلر کم عشق وصفاندک صنرلر — کرو عشقه کلیجک اوتنرلر

یراغ کردن خرشید بدعوت فرخاد

یراغن دوزدی قاموا ول کل اندام — قویرلویرنجه دانه ودام
کنک کیجدن یکرک تمامی — انک کم عشق اولاهردم امامی
ادر عقل اتمدوکی اشلری اولک — غرایب کستردی جنبشلری اولک
مهیا فلدی نقل وشربت خوان — مرصع تاج برله جوهری طون
کر اوچابک بجاستی ینک ادیر — که عشرت کیک صحبت تنک ادیر
برایرق حجره دولت خانسنده — دوندی اوده خلوت خانسنده
انک کیبی قلبدر اول مقامی — که درت دیوار جامید تمامی
که کندوز کزلب کیجا اولیحق — جهان ایچی قرا کولق طلوحق
اچندی حجره سینک جون اولا جمع — بوجام ارزندی یا نا جمله اول شمع
که نور اولسه چه لطفندن سراسر — قلا اول حجره نک ایچی منور

چرا غمك پر تو ندن پینه دیدن — کجا دن اولر اول مخزنه کندن
بیا عیندن دخی نازك دخی تن — کما اول شعله دوقنسا بلر فر
غرض بوکم تو تنجك اول لکندن — بشا چیفده دماغ ایچده اندن
بو شهزا دیله قیله اندن صحبت — کجا دن اورلنجا صبحه نوبت

صفت شب

کرندی چق اکا دك اول صروجام — بوچینی قبه دورا ندفرمان
برندی اولدم ارزق بوش قبه — قرا اطلس دنارك دمکه جبه
سراسر جنتك عکسندن اولدم — دخانی سایبان ارتندی عالم
جهان اوسینه ظلمت کردپرده — عیانك قالدمعلومی خبرده
جو محسوسات کز کردن طلندی — بو مفعولات سزلردن بلندی
همانده م کندکندز کلدا خشام — صا ولدی صبح ارلدی نوبت شام
دزلیشیدی اولدم کل دزکون — که اول دم بزکیدی اکه یزکون

ترجیع نوشتن خرشید

قلم دندی وکاغذ اول بکارین — کرك شعر یله دعوت قیله یارین
کرك جان اجن بندردی مشکه — کشدی مشك تر کافور خشکه
دخی هر قطره کم طمدی قلمدن — بری بك کوهر اولدی اول قدمدن
بنی یزدیکه سلطانم نه درسن — قیلمشدر سکا جانم نه درسن
دکز اولسون می عالم کز لرمدن — اودا یا نسون می آدم سزلرمدن
دخی حسرت یولنده باقیمیه — دخی فرقت کلنه آقیمیه
عمر جون کا چسر باری طپکده — کشی چون اولسر باری قپکده
جهانك دردلکی ساعتده کلی — مرادی ساعتنك طاعتده کلی
که اولله یارن اول طاعت بهانه — مکر یا زفلو قللر یرلغانه
سنکله جون بکون اجماغ کلزار — مهیادر بنی رد اقمه زنهار
که پنجه کنلر و پنجه سحرلر — کجا کم بولمیا بزدن اثر لر
بوخوش ترجیع انشا فلداول شاه — که یعنی قونشاخرشید لامه
یردی دایسینه اول لی بالك — که اشبو رقعه الت اندر حالك

اُزینك گلمكی اولسون جوانی — صوابی بودر استرسك ثوابی
الینه الدایه جان كبی — ودوب عرض ایلدی ایمان كبی
ارشدی وسلام اندی قدی یاش — كوزی شهزاده غرق ایلش یاش
فغان ایلر قلوفریاد زاری — اكیلر حلقن اشمش انتظاری
یكندی رقعه الینه صندی — فرحشاد الدی وكاربند سندی
چوابكا حضرتكدن عزیمكین — اكر ازتو رسن جاهم دیمیدر
جواجدی بقدآكا اول خریدار — بوشعر كردیزمش لطفله یار

شعر خرشید

كل ای وصلك بنی شاد ایلین دوست — كل ای قیغودن آزاد ایلین دوست
كل ای غربتده بوكو كلم خرابن — كرو وصلیله بغداد ایلین دوست
كل ای كیجا لرمدن داد الزیار — دنب كندو زنی داد ایلین دوست
كل ای صنعتده شاكرد اولمدن اوش — بنی عشقنده استاد ایلین دوست
كل ای خسرو لعزترك اتكیله — كول شیرین فرهاد ایلین دوست
كل ای عشقمده بریاد ایلمكدن — فغان واه فریاد ایلین دوست

كل ای خرشید صیدایدن فرحشاد — اچم طاشم فرحشاد ایلین دوست
یالم ایچلم عشرت قلالم — كه فرصت كی غنیمتدر بلالم
اكر دلدارسك آهم دمیدر — دوتر سك صدقلار اهم دمیدر
بوكیجایه كره صغلق لریله — ایرندی باین اللهم دمیدر
چوبا كا حضرتكدن عزتمكین — اكر ازتو رسن جاهم دمیدر
دولسون كوكلوجانم سنكله — بزنسون تخت دركاهم دمیدر
كنش كوزومه ظلمتدر طپكز — یزدكی كسترای ماهم دمیدر
تفرج قیلرسك عشق مستن — اوزمدن یقدر آكاهم دمیدر
شراب شمع خرشید اوده خلوت — دمیدر كل برو شاهم دمیدر

یالم ایچلم عشرت قلالم
كی فرصت كی غنیمتدر بلالم

برشدر مشكله عنبر بوكیجه — قوشدر سودلا سكر بوكیجه
دولسون لاله لر بركندی ژاله — سرلسون نركس عنبر بوكیجه

اَقِت قَنْدِی کِه جَنَّت بُوسْتَانِن صُوَرْسُون چَشْمَهٔ کَوْثَر بُوکِیجَه
تَمَام اُولدِی قُصُور و حُورُ و اِحْمَاق بِزَه دِینَا رُکِی کُسْتَر بُوکِیجَه
بُکُن کُرْدُو کُمُن جَوْرُك حِسَابِن گُرَکْلِم قِیَامَتِن دَفْتَر بُوکِیجَه
رِهِی سَرْ دَفْتَرِ دِیوَانِ مَحْصُولَه کِه بِرْ دِلْبَرْ اُولَا دَرْبَرْ بُوکِیجَه
قَرَطُوشْ اَیلَه خُرْشِیدْ اُوجَادَكْ قَدَمْ رَنْجَاقِلِ اِی سَرْوَرْ بُوکِیجَه

بِیَالُمْ اِیچَلُمْ عِشْرَتْ قِلَالُمْ
کِی فُرْصَتْ کِی غَنِیمَتْ دُرْ بِلَالُمْ

اُلُورَمْ نَالَه وَ اَفْغَانْ اِجْنَه قَلُرْسَمْ زَارُ و کِریَانْ اِجْنَه
مَدَدْ قِلْمَا زِسَكْ تَرْکَسْلَرْکَدَنْ کَلِنْجَكْ کِیبْ قَالُدُمْ قَانْ اِجْنَه
بِیَا پَی کُزْلَرُمْ دُرْدُ کُمْکِنْدَنْ نَه چَاپُكْ بَحْرِ هَمْ عُمَّانْ اِجْنَه
گُهَرْ لَرْسُوزَرَمْ اُولْ قَانْ دَکِزْدَنْ کِه یُقْدُزْ بِیرِ بِی یُوزْکَانْ اِجْنَه
بَنُمْ دَرْدُمْ طَپُکْدَانْدَنْ اَزَکْ کِه اُولْ دَرْدُ کَدُرْ دَرْمَانْ اِجْنَه
اِرَادَتْ طُوبْنِ اُورْسَكْ صَلَادَرْ قُمِیشَمْ بَاشُمِی مَیْدَانْ اِجْنَه

صَلَادُرْ گُلْ کِه خُرْشِیدَمْ مَقَامُكْ کُوکُلْدَنْ دُنْ مِشَمْدَرْ جَانْ اِجْنَه

بِیَالُمْ اِیچَلُمْ عِشْرَتْ قِلَالُمْ
کِه فُرْصَتْ کِی غَنِیمَتْ دُرْ بِلَالُمْ

دُنُلْدِی تَخْتُ بَخْتُ کَارْ بَارُمْ سَعَادَتْ مُونِسْ اُولْدِی تَخْتْ یَارُمْ
قَوَاطْلَبْ دُشَادِی یُولْلَرَالِیلْ کِه تَشْرِیفْ لُطْفِنْدَنْ بَهَارُمْ
اِچُرْ لَعْلِنْ قَدَحْدَنْ خَمْرِ بَاقِی خَرَابْ سِرْکِرَانَمْ یَا زْخُمَارُمْ
چُو عِشْقُكْ اِخْتِیَارْ اِنْدُمْ جَهَانْدَه اَلُوکَا وِرْدُمْ اِی یَارْ اِخْتِیَارُمْ
کُلُوکَالْکِمْ کَلَه قَوْلُكْ بِیرِینَه کِه بَانُمْ قَالْمَدِی صَبْرُمْ قَرَارُمْ
خَزَانْ اُولْدِی وُجُودُمْ بَاغْ دِیْدَنْ یُزُهْ کِی کُسْتَرَایِ اَوَّلْ بَهَارُمْ
گُلَامْدِی گَلْ کِه بُو خُرْشِیدَانْدَنْ کِه اَحْمَزْ کِیبْ قِیَلَانْ اِنْتِظَارُمْ

بِیَالُمْ اِیچَلُمْ عِشْرَتْ قِلَالُمْ
کِی فُرْصَتْ کِی غَنِیمَتْ دُرْ بِلَالُمْ

جُو بُوتَرْجِیعْ کُرْدِی شَاهْ زَادَه دِیدِی شُکْرُ اُولِدِ فَرْزَنْ اُوشْ سَادَه
یَقِینْ اِسْتَرْ بَنِی کَنْدُ وِزْ نَاشَاهْ حِجَابْ اَیلَنْ مَکَنْ رُخْ یُوزْ نَامَاهْ

قلرسه رخلری باری الی قات — ایشه فیل طکسق اینیه آت
کروآزادله دردیلر اولدم — اول اوچی یوله کردی شادخرم
نیچون اینینه کرب کنمشلریدی — سعادت کوکنه یتمشلریدی
نکارین قوشو کلدی باغ اچنده — که بکرك بسلمشدی یاغ اچنده
چقردی ارقه لارندن پلوینی — گیردی اول مرصع دکمه طوینی
هم اردی باشنه جوهر لوناجی — که داکردی یدی اقلیم خراجی
اینه یوزنه سچدی کلاینی — اچردی بر قدح شکر جلاینی
اپارك قوجرق اول نوجوانی — التدی حجره یه شاد اولدی جانی
چوکردی اچروشهزاده جان — کزندی حجره یی وقلدی حیران
اچی طاشی مزین هم مرتب — که دیدی عرشی وفرشی مذهب
بوتخت رخت آلات تجمل — که وصف اتمکه عقل اعمی تحمل
بکاکی دنکنه بکدشرد کلدی — بوحال اول حالنده دکدی کلدی
خصوصا جام دیوارك صفاسی — که طشره یانجق شمك ضیاسی

چوبشدن باشه اول جامه دقیقی — اچین اول حجرنك دیدی دقیقی
ایشی الدچکدی تخته خرشید — سوندی دولتا وبخته خرشید
همین آزاده لادایه ندیمی — که بولنلر رازدار یدی قدیمی
کروکلدیلر اول کوینده قزلر — اوان کوکلمز جوینده قزلر
قناریله اوترديلر مقابل — قموسی خوب رونك سن بقابل
چودوتب هربری سازی دزرلر — دزرلر صانسن جانلر اوزرلر
رباب چنك قانون نی دف — کمی تلار چالرکم اورز کف
حقیقت عشقدن المشلر اثرلر — که نی دوکوکلر دف کهرلر
قلر آهنك چنکك حال تغییر — اکلدوسی ربابك یوركی پیر
اولر فانولر لاچنکك نوایی — صفاسی درنلو کوکلمك دوایی
خصوصا ساز له خوشدر خوش آواز — چوخوش آواز له ساز اوله دمساز
مم انك خشلغنا خوشلغ ارمز — نشانن عاشق آنك عقله ورمز
ینه اول ماه رولر اغزن اچدی — طدقدن سزیرینه ایجو صچدی

مشرف اولدی خرشید و فرخشاد فلکدن ورد لرد و داد لرداد

یلدی و اچلدی خوان شربت دکلدر دنکیه هیچ درلو نسبت

نه رسمه وصف ایده کسه آنك نشانی چنکه یقدر اول زمانك

چقنجا اندلرذوق تماشا تمامت رسم قانون ورد باشا

چو بو صحبتندن ایریدی نگارین همان اول حجره اوندن وارین

بخشش خرشید

چناغ سین و تبسی ورشیشه تموا النون بقن کمدر کمیشه

دخی اول قزلری کم چنکلردر کو کل قیمقده کربن چنکلردر

فرحشاده بغشلادی دکالین الن ایدی اوکنده قود آلین

دلادی عذر دیدای شهنشاه محققله فتکدن نعمت جاه

چو عشقك دزکین کوکله قودك نجابونك کبینك ترکین اوردك

فضولللق ایلدم قاتکده شامم بغشلا کندو لطفکدن کناهم

بو وصلك شرابندن چو مستم بتم بن صنمغل کم بت پرستم

سکا بن جانی ترك ایتمشم یار بکلی کندو زمدن کچمشم یار

کرك اولدر کرك دیو کرسنکون کرك اغلمق کرك کلدر سنکون

اچم طاشم چو طلدی سنده سنلك نه قلسون نسترایرق بنده بنلك

بنی دیدی وکیرو سنجده قلدی فرحشاد آن کردی رنجه کلدی

نه مانعم اغلدی وچغلدی باش اوکنده اول نکارینك قدی باش

بو لطف بخششی خلقی کروبن جنون بن سن سنین کروبن

فراوان نعمتکدن بن خجلون بکون اکسکلکو مدن خسته دلون

کرملز فلدك ایله حقمه کی کی عاجز فالزاندن حاتم طی

مکر لطف کرامت کان سنسن مروت دینك عمان سنسن

الومی دشمشیکن دندك ای شاه الك دوتیج اولسون سانك الله

بو کشتر قول اسیرك عاشقکدر سن اندك شولکه سانك لایقکدر

نکم اول کندیلایقدر ای جان سنك حقکده قلسون آنی یزدان

بو عذری جون دلشد اولدی کوزه بری بیرینی دندی سهل معذوره

بیرون رفتن مصاحبان

اشارت قلدی سلطان جهانگیر — اتوردیلر کیدیلر کندی یرینه

کروب صدر مشدی اول رضوانله جور — کروب قارشدی بر پرینه ایکی یور

کروب سوده شکر قتمشلر یدی — کروب عریان اولب یتمشلر یدی

کروب بوسینه اوردی سینه سینه — کروب اول آغزا جدی چین سینه

کروب آتشدلر مشکین کمندی — کروب آمشدلر مشکیله قندی

کروب بارشمشیدی جانلاجان — کروب قارشمشیدی لعل مرجان

حریز اخنده لب برلب قیمشوب — بوحسرتدن جگر لاریدیشوب

یتوب لردی فراغت ذوقادوبن — بریدی جان اگرچه ایکی درتن

نه اوزتمق کرك برمدت انلر — بورسمه سوزدیلن دیلادکلر

که کندوز کنبذ اخنده اولرلر — کجه اول حجره یه پنهان گلورلر

چو بولدی بسته یوللردن کشادی — قلورلر عیش عشرت ذوق شادی

که هی گلمك که هی زاریلغیله — دیریلر لاردی آریلغیله

دریشب شیله سقلرلر دیرازی — که عقل ایرمز مزیدی فخر رازی

حکایت غلام دیگر

اشیدامدی بویکا بر حکایت — که الحق بو حکایت لر دررایت

جهانك حالنه هردم بدلدر — اگرچه شمدیه کمش مثلدر

اولرلر بویله صورتده قرارلر — که اول صورتده معنی طیرلر

چه کر صورتدن اوك معنی قلندی — ولی معنی بو صورتدن بلندی

شلرکم حکمتی حاصل قلورلر — تمامت صورتی معنی بلورلر

اگرچه شکل صورت خوشدرای یار — ولی صورتده قلمه معنیا وار

حکایت دیگر

بو قللرکم دیدوك اغلشدلر بویله — بریسی درقشیدی مغربه یوله

که اول الله ورب عشقه بلردب — فرحشادی وآزادی دلردب

ایکیسی شن چکوب کندو کلرینه — که شرخ ایندم سکاینلر کلرینه

بغز اول پیرسینك قصه سینه — دیایم دردنی وغصه سینه

چلب کرقیلرسه ذهنم آرو اراوون نظم میدانینده جارو
سیاهیدی وآدی گندسی نم جوعشق المیشدی کوکلنده محکم
اول اراده نکم ایزیلمکدن فغان ناله وفریاد ادن کلر
کچردی طغلری ویازلادی کوردی اول یزیلن یازلادی
یرادلمیشه کوکلی اقمز یدی کزن آچب جهانه بقمز یدی
انلک کیبی کچدرکندی زندن که یلمز کیجه سینی کندی زندن
نه اکلر یولی قندهکیدی نه بیلر نیلیوبن نشه کیدی
بودرسمه یوردی آشفته بریل که اغزن آچمدی دیرتمدی دیل
بس اندن صکره تقدیر الهی خطا ملکینه صادی اولسیاهی
یوردی کسیه آچمزدی رازی خیالیله قلردی عشق بازی
خیال اولوبن اویمشدی خیاله کزی جون ازمزیدی زلف خاله
دمنده فرجسی وردی خیالک که اندهشوقی محو اولدی وصالک
انلک کیبی که بودندی طریقت وصالی کا خیالی اولا حقیقت

حکایت غلام سیاه

مکر بزکن یلی بزشهره ازدی یریدی شهره وبازاره کردی
کورا قلق چلغ بزکوسه طرمش خلایق در لوکلمش قولقارمش
شنک کیبی قلرسازنده سیران که ایشیدنلر اولمش دنک حیران
بغایت سحرادر اشکال اچنده که یوزیوز کسترزبرحال اچنده
نچا مابغر اولسه کمسنک طاش دکر البنده آنی دکلسه یاش
خصوصا بزکوکلکم اولده عاشق دخی معشوقنه اولمایه لایق
امیدازمش اولا ازمکلکندن کزن یمش اولا کرمک لکندن
تمامت وزرلغ ترک ایتمش اولا الندن کندرزندن کتمش اولا
یراکنده اولا داغ اوسنده داغ چکینده قنده طاغ استنه طاغ
یراکی هجر الندن کتمش اولا فراقک رنکنه بویامش اولا
ایشیدیجک بودرسمه سوزلاسان قلاغینه کریجک بزخوش آواز
زنادویرنناسی نتا قنلنور اولم همانکم شرحه شرحه قفلنور اولم

سیاه اولدم که بوسازك آوازن — عراقن اصفهانن هم حجازن
اشیدی دیده بر کز در دله آه — یقلدی یندی اصی کندی ناکاه
چوکردیلر انی کم دوشه قلدی — خلایق جمله آنده اوشه کلدی
سوسپدیلر انی کلدی دیللدی — چوغ اغلادی وباشن پیره اوردی
تعجب قلدی جمله حالن آنك — نه بلسون کمسنه احوالن آنك

در بیان احوال عاشقانه

دیدیلر نولدك ای مسکین سیه پوش — که دك یورزکن اولدك دنك مدهوش
نه کوردن سیکی یاد ایدرسن — که بویله ناله وفریاد ایدرسن
دیدی بندن چك آلك ای قرنداش — ایقلاره دشمنه قشمه کن باش
بنم کردوکی کز کوره دارای — بنم بیکی اولا بی جان بی جای
محبت عالمن بلمز مکبر — مصفا لطفنه ارمز مکدر
جوکر مادینه بلسون کرم هرده — چوارمادی نه بلسون درد بی درد
بشم حیران دنکیدی هوادن — قلاغومه دقندی اول نوادن

بس ایرق بلمنم کم نلمشم بن — شلقدم کندو زمدن ورمشم بن
اشیدنلر کرنلر طاقلدیلر — بوحالدن چق نسانه اکلدیلر
کمی ایدر اچقلو دردن دیو — کمی ایدر بلنجی درقلر ریو
کمی ایدر کدا در دولتی یوق — کمی ایدر غریب در محنتی چوق
کمی ایدر دلرمش در بوزنکی — کمی ایدر یه سر خوشدر دیه نکی
حقیقت در صنرغامی خیالی — ددوکی هر بریسی کندو حالی
که زیرا کز کودر عشق اهلی ای یار — قوعالم کریسز شیله کم وار
کم اول کز کویه طوشرا تسه کزینی — کورز البته کندو کندو زینی
ولیکن عشق ایسنك سرنی بیلم — کمسنه بلمز الا عالم السر
سیاه اکدن دربا اوتوردی دکدی — اول اقلیمی یینه بینن اکدی
بجا کم چالن اول هر درلو ینکه — بو مسکین چالیر یوزدر لو ینکه
دشب در عشق ادینه جان کینز — که اغلن یزمدن کم دوردا ویز
کهی یزکز کهی یزلاکن تلالا — کهی یزکز کهی یزلاکن تلالا

بس اول کیجا یدان شیله بیله — یریدی شهر اول اقلیجیله
نه پرده کم ورب اقلیج چلردی — بو یانجه دربن باشن صلردی
قو سوق اهل اول بشدن بو باشا — بونك وضعینی قیلور تماشا
اولو کیجی قوشر قوم طیدی — بونك اردنجه بر هنکامه ایدی
قویلر اقلغك اهنکی هب — کزادرلر سیاهك ینکی هب
بو رسمه جونکه شهنکام ارشدی — دکالی آدمه آدام ارشدی
اوینه یوردی اقلیج اولدم — بلا وردی اوینه اولدخی هم

سونس کدر سیاه آموختن کانجه

اشیدورك بو اقلیغك نواسی — صناسن اولدر دینك دوا سی
الن اوپر قلردن لو نیازی — دلامز دکدره بر لحظه سازی
چو اقلیجی بونك دردینه بقدی — بو داخی جان دللاکا افتدی
اکیسی بر بینی یارادندی — جلیس مونس غمخوار دندی
سیاه ایدرا یا استاد نادر — که سنسن اقلغی چلمقده قادر

کرم قل تکرکا تاکه کستر — که سانك یکی چالم بندخی ستر
چو سازك جامنا کاز ایلمشدر — جهاندن بینی بیزار ایلمشدر
دکر دن سازك جامنه بلقدر — بلق اولمز دکز سز خود بیقدر
کرچه طاپکار خمت ورزون — ولی بن نوا راحت بلرون
المده دینلکدن ذره یقدر — هزمندك همیشه کوزی طقدر
نه دکلو قللغوك ورسه کرایم — بلو کا یو مشوکا یو کرایم
غریبم عاشقم حیران زارم — نه کوکلم ورنه صبرم بی قرارم
طغلمیشم برزجك دیر لایم — چو اولمیشم برزچك دیر لایم
قزیچون دکلدر قصدم ای یار — که چالم دوشرم دنیا و دینار
بو غمکین کوکلو میچون جهد ادرم — طویکلا بو کجه عهد ادرون
اکر کوکلم اوی قیلرسه آرام — دعا قیلم سکا هر صبح هر شام
دیدی استاکه ای بچاره عاشق — اکر سن اولسن بو یولده صادق
سنك حقکده تقصیر اتمزم بن — که هر تعجیل تاخیر اتمزم بن

چو اهلندن هنر طرینه کیشی — هنر حقنده ظلم ایتمکدر ایشی
هوس کروارسه سنده کرایم — طریقت ارقون ارقون کسترایم
بخالق یلمزم حق تکردر یی — هنرمنده بخلق عیب اولرکی
سیاه ایشندبوسوزی قدی باشک — ادندی آنی اول اقلیمی یلداش
دنی کون اکردردی آزن آزن — دریشب آکا دوزردی آوازن
غلوا تمشدانک جانینه عشق — قنی دشب یلمشدی قانینه عشق
یلیمزدی کیندی نیله هم — که زخمینه برزجق ایره مزدم
بوسازا کا خوش کلدی بغایت — صنرا حوالنی ایلدی حکایت
دلادیکم انی کوانه چاله — مکر هردم بدم برلذت آله
که عشق اسرك لکینه ساز آواز — شور سمه خوش کلرکم یکلایاز

آموختن سیاه کمانچه را

کنور بوکندزن اقلیمه وردی — برزجون اکلدی سرینه کردی
قچکم چاله شرده کریاندن — اکیلر بین قالمدن کن اندن

آنی کورنلر ایدر لردی هردم — مثل قلدی هنوز ایدیشر آدم
قچن اقلیمی الدك اکزی بولدك — قچن بینك اکلدی مسکین اولدك
برزمدت که اکا اولد مشغولك — اکش درلو درلو دزنلر اکلدی بولك
تمامت دکمه برصوندك مقامن — چلردی یرلو یرینجه تمامن
شنی کسترمدراولدی چاله چاله — که استادی کترمزدی خیاله
سیاه اول سازا چندمستادلوبن — نمان اوستادله نمدستادلوبن
شنك کبی چلردی نازك تر — کلستان اصنکم بلبل اوتر
بخا ما اوریدی قیل قیله — ولیکن کاز زردی قیل قیله
بکا کازاندی اقلیغك اوازی — دخی ارتردی عشقی و نیازی
شهردن طاغه وسحرایه دشدی — بوسودالردن اول صفرایه دشدی
بشنده هرکمك سودا سی وردی — یراکنده سوو غوغا سی وردی
یکینه اوشه کلدیلر سیاهك — کوکا ایردلر کلنکن آهك
بخا کم قوپه اقلقدن ایکلر — بلازاقلیغله یلاایکلر

چو چالا دردلا اول سارباییق — دلو رزاولدم اصلو اسرزآییق
اشیدلدکجه عاشقلرددیلدی — دیرلراولدی اولولرددیلدی
نه یره اول کره بیله کلمرلر — نه جنسلرکم اول ایده ادرلر
کهی زاریسینه آهنك اولرلر — کهی بویلرآکب دنك اولرلر
عجایب یشلری وارعشقلرلوان — که عقل اولرلراولشده دنك حیران
خطای اقلیمنه یایلدچاوی — دکالی خلق اونندی سوزساوی
اولوکیمی سزن سیلرلریدی — اروعورت صویین صیلرلریدی
نه کیشی کم انی کورکلردی — کمامزدی قیلدی قلردی
دلو اصلو قودانا اونادان — الردی یوزنی کردکده حیران
یینا بی قیاس اوشدخلایق — قومست اولنده قلمادی آیق
چوآندن عشق سرزن طیدلردی — دکالی جنسدن آکا اویدلردی
بلن بلمزدکالی عشق استه — که بنده اندن قنده فانی کسته
بلن کم دون کندزخمادرنوش — که یعنی بنده عشقدن وردرخوش

بلن کم بنکلردریرلرآسرار — که یعنی بنده عشقدن وارد راسرار
بلن کم جالبایدلرلردما دم — که یعنی عشقی بنلرارتودهم
بلن کم کرکلویوزه میل ادرلر — که یعنی عشقه بویزدن کیدرلر
بلن کم یرینن ایلرتماشا — که یعنی عشق بندن وردیاشا
بلن کم دایم ایدرزهد طاعت — که یعنی عشقدن ایره قتلوساعت
بلن کم اوقرآکرنمك کیله — که یعنی عشقی بولا علم اجیله
بلن کم عزلت استرخلق کزندن — که یعنی عشقی کوره جان یرندن
اکرچه قامسی صاحب طلبدر — ولیکن عشق استر عجب در
حقیقت عشقه عشقیلا وررلر — معین نور نوریله کررلر
کرآخرد کمه کونلرکم الکور — کرامز کرچه دایم دوقنی نور
بقآخر اول که عشقدن بی آزدر — خبرلردن بحاسی بی خبردر
بوسوزك حدی وپایان یقدر — سیاهی دکلکل افغان چقدر
امیر شیخ دانشمند ابرار — سیاهك عشقنه قلدیلرافرار

انک سارنده وردی اولقدر سوز — کریشیر بینه قان آغلاردی کوز
اشیدنلر صنردی قیدردی جالی — بلنلر خود بلردی بنجه دورحالی
چوکندودر خراب صدق معمور — بس اول اقلیم اچنده الدی مشهور
اراغ اللردن آنی کرمکجون — کلرلا ریدی حالن صرمغیجون
شکار اردی کی دستانی سیامك — قلاغینه ارشدی پادشاهك
مکر واریدی اندن برالوشاه — دکلدی تکری قرقوسندن آکاه
چرسی چوغدی وما انی حد — بودنیه المشیدی دینه سد
تناهید ازی واورغی هب — نه دین بیلردی نه ملت نه مذهب
ازن بیما غجون اللر یقردی — قناکی ماکجون حدن چقردی
یقردی نفس حضیچون جهانی — چقردی کوکله خلقك فغانی
اشی ظلم لجاج کبر کینه — یری کترن اکوزدیمز یکینه
اماکی کل ناحق یرلر اصرف — دلندن کلمش حق سزده برحرف
نه یزده خوب اوله ارکان دیشه — اکا کوج اتکبدی آنك ایشی

طغان اندن انر وسوکلن باش — اتر برسرچه یچون کعبیا طاش
یدوکی زهر مار اچوکی قان — ازی کی باغه وادی بغاخان

صفت طرمطای

وزیری وارادی برننك اجنس — یوز عفریت وجنی درد کل انس
بلاسندن تمامت خلق مغبون — جفاسندن جکرلر طپطلو خون
قنینه کلدی بروقت مظلوم — که اندن کیمدی نومیدمحروم
خسیس بددل بدفعل مردار — حریص ممسك دون دطمع دار
بلویه عقله وانصافه خلقه — شکایتلرده یرغولرده خلقه
کمالید ولیکن آدی اکسك — ورزداد لیکن دادی اکسك
صفی چرغوندی آدی طرمطای — یزی اسلو قباغ سوزی آبای
قیاسرات حالنی اولملکك ای جان — که طای اندده وزیر اولا بغاخان
وزیرلا یقیدی شاهنا هم — اکسنده داخی نادین نادم

در موعظه

نه صانی سن سن ای ظالم مخبط — قلمی ساکه بود نیا مسلط
سن اندوکنک ینوکا قالسرمی — ویا دا دا سی دادن آلسرمی
زوالی یقمدر دولت کینک — صباحی یقمدر محنت دینک
بودکلوکندر وکی کردکنه — سقل سرپ بیغنک بردغلنه
اچک طاشنک اولبدر نفس شیطان — صنرسن کندر وکی یعنی سلطان
کیشیدن اتدکن صرمزم تنکری — کیسنه نتکن کرمزم تنکری
سکا کستر مشمیدر مقام اولی — دکلمیدر عزیز ذوانتقام اولی
کلاجکلر دکلمیدر یقینجق — شفیعک یقمدر اودا یقینجق
قنی بیرموغ شرعی مصطفانک — وجودی وزمدر عهد وفانک
قنی برلیق قنی صدقک جهانی — قنی سوکک قنی عشقک نشانی
قنی تسبیح تهلیلک نمازک — قنی اخلاصک آهک نیازک
قنی تسلیم استغفار توبه — قنی عصیانکا اقرار توبه
قنی انصاف داد وعدل رحمت — قنی لطف سخا وبذل همت

نسیدن شاکرا ولدک بوجهانک — نسینا غرا اولمش سن زمانک
دکلمیدر جهان صوازره بنیاد — دکلمیدر جهانک دیرلکی باد
سلیمان تختنی یقمش دکلمی — سکندر کندن جمشن دکلمی
قریمادیمی رستمن دستمک اولی — اوب جامن صمادیمی جمک اولی
کسنا مالک اولیدی بودارا — حقیقت کزیمپ کتمزدی دارا
اکرین ورسدی بهرام کوره — نیزاورب کرمیدی قاره کوره
الیدر خاقانن کی قبادک — فلیدر رخنی یغما قبادک
فریدونی فریدون ایلمشدر — یراکن طپطلوخون ایلمشدر
طدردی نوشی نوشی روانه — بتردی لاجرم یشن روانه
ددک قرتلغا بولدیم جانه — اتاکی قلمدیمی پاره پاره
اشتمادکر کرافراسیابنی — اکا نتمشدی بوآسیابنی
عمو کاکندزن بلدرمدیمی — طایکی نامراد اولدرمدیمی
الکده وزمدیمی قردشک جان — اغل قن اتمدیمی جان قربان

دَكْلِيدُرْ بُغْرْ نُوبَتْ سَنُكْ هَاىْ — بُوغَا فِلْقَلْرِيلَهْ وَايْ سَكَاوَايْ — مُحَبَّتْ دَاكِرِينَهْ غَرْقَهْ وَرْمِشْ — مَلَامَتْ تَخْتَهْ سِينَا اَرْقَهْ وَرْمِشْ

اُرُوكِي ضَيْرِيَهْ وُرْمَقْ دَوَامِي — قَضَايَهْ تَنْ وَرُبْ دُرْمَقْ رَوَايْ — بُنِي اِسْتَايُوكَالَنْ كِيشِلَرْ جُونْ — چُوكَرْدِيلَرْ بُنُكْ عِشْقِينِي جُونْ

قِيَامُ يَا دِشَاهِي شَهْرِيَارِي — كَلَامُ كَنْدُوحَالُومُوزَهْ بَارِي — دَخِي بُوخَلْقُكْ اَنْدَهْ دِرْ نِكِينِي — كِهْ بُولْمِشْلَرْدِ عِشْقُكْ اُورْ نِكِينِي

نِجَا طَاشْ يُرَكْدُرْ قَادِرْ اَللَّهْ — دِرِيغَاوُ دِرِيغَا صَدْ هَزَارْ آهْ — طَكَا قَالْدِيلَرْ آنُكْ عَالَمِينَهْ — بِلِيمَزْ لَرْ كِهْ عِشْقِي عَالَمِينَهْ

چُوسَنْ اُرْمِشْ اَلَاسِنْ مُهْرِ مُحَكَّمْ — كُلُولَاوُ قَلَاغَاوُ كُزَاهَمْ — دِيلَرْ وَايْ زِهِي رَسْمِ زِنِي نِكْ — اُتُورُبْ قَوْشُوسِنَا اُولْدِلَرْ دِنِكْ

جِهَانُكْ خَلْقِكُمْ يَا يَانِ يُقْدَرْ — دُرِشْسَا اَجْمَغَا اِمْكَانِ يُقْدَرْ — شُلُقْدَمْ عَاجِزُ وَحَيْرَانْ قَلُرْ لَرْ — قَوُ بِلْدُكْ لَرِينِي اُونْدُرْ لَرْ

كَلَامُ قِصَّهْ اَلْقِصَّهْ بُوشَاهْ — سِيَاهُكْ وَرْ لِغَنْدَنْ اُولْدِ اَكَاهْ — نَهْ قُولْ لِقَلَارِنْ آكَرْ لَرْ نَهْ شَاهِي — قَلُرْ لَرْ يَا رَادِينُزْ لَرْ سِيَاهِي

دِيلَرْ شُلْقَدَرْ وَصْفِينِ آنُكْ — كِهْ كُوكْلِي قِيدِ سُلْطَانِ جِهَانُكْ — چُوكَرْدِي شَهْ كِهْ آلْبُ كَلْمَدِيلَرْ — دِدِي بَكْزَرْ كِهْ آنِي بُولْمَدِيلَرْ

بِيرُدِيكِمْ اَنِي حَاضِرْ قِلَا لَرْ — اَكَانَهْ وَاقِعْ اُولْمِشْ دُرْ بِلَا لَرْ — دِدِي تِزْ بُولُكْ اُولْ كِيشِي قَانِي — كَتُورُكْ كُورَيِمْ يَنْجَا دُرْ آنِي

اَرَايُو بُولْدِلَرْ بِرْ طَاغْ اِجْنَدَهْ — طَشِنْدَنْ چَغْلَرْ اِرْمَقْ بَاغْ اِجْنَهْ — اِشِيدَنْلَرْ سَكْرْدَبْ كِنْدِ دُيْدُزْ — كِهْ بُولْبْ قَارِيبِي آغْرْ دَلَرْ يُوزْ

چَلَرْ اِقْلِيغِ اَيْدُهْ حَالِنْ اَغْلَرْ — اِكِيسِي آرْدُزْ طَشْلَارْ طَغْلَرْ — وَرَنْلَرْ قَامِسِي دَنَكْ اُولْدِ قَالْدِي — مَكَرْ بِزْ قُولِ كِمْ سَاكِرْدُوكَلْدِي

خَلَا يِقْ يُزْ دُنْبُ اُسْدِينَهْ اُوشْمِشْ — سِيَهْ بِرْ بَكْ بِكِي اُرْنَايِهْ دُشْمِشْ — خَبَرْ وَرْدِي شَهَا نِنْدُ كَلْدِينِي — قَوُبِسِي گُنْدُدَنْ كِتْدُ كَلْدِينِي

نَوَاخْتْ اَيْلَرْدُزْ تَمْشِنْ زِخُوشْ آمَنْكْ — كِهْ قَامُوخَلْقِ اُولْمِشْ وَالِهْ دَنْكْ — دِدِي شَاهَا كِهْ بِزْ طَرْفَهْ كِشِيدُزْ — كِهْ آنُكْ سَازِنِي هَرْكِمْ اِشِيدُزْ

اکیلر دردنی صاغوصغر اولمه — قلانی اغلیوبن یشدکجه بولمه
طغیلر عقل ایرق هیچ درلمز — سرا سیمه قلر المزدر لمز
دیرلن آدمك یقدر یقاسینی — انا کیسنی دتن کلمز قیاسنی
انك صلدوغ کیشیلر دخی اوش — اولبدر جمله اول جوشیله یوش
نه اندره اوکلرن دیرلر — نخود خانه خمر ویرلر
مکر جادوله ایلرسازاچنده — که خلقك کوکلی هب پروازاچنده
اشیدن جنبشندن کل طرمش — اون برقن قمش کلمش نزاورمش
هیچ اندن بلمزم نه طیرلر — که قولر اشلرن آکا اویرلر
چوسحر ایلر بس اول سحاره یکرر — بومکریله مکر مکاره یکرر
شهنشاه آنی زکرمك کرکدر — انك احوالنی صرمق کرکدر
بوحالی چونکه ایشتدی بغاخان — طرمطای قغردی ویردی فرمان
که اول کیشی تجکدر ببیرغل — تمنای دلر کوکلی قیرقل
طرمطای ایدر ای خان خطاسك — عجایب حالتی وار ایمش انك

انا بینمك برز سیران ادارك — قنینا وارلم ارقو کلدارك
تیزیرك ینتسی اردنجکرالم — یا اغرادنا کردی صرالم
دخی ناطیدی اول مخلوق تامو — که آنی قلدلر معشوق قامو

رفترز بغا خان وطرمطای بتماشای سیاه

انا بندی بغاخان طرمطای — دخی برنجه خوب اوغلن یزی آی
کزارك کلدلر برخوش درایه — که عاشق سیرادردی اول آرایه
اچی آنك طلودی باغ بستان — کل سنبل بنفشه لاله ریحان
اقردی چشمه لر ازمقلری جوق — که یرلرندن آنك کیب یرلوق
کورلر برارادخلق چوقلق — درلش برقواجه چالرر اقلق
اکا قرشویون اکش قوسی — برقشلر یرا عاری لموسی
اشا کلنجه دکلوور سه قوش — اغاچلر باشنا وشیله خاموش
اولدکلرلریدی سازن آنك — اشیدلر لاردی آوازن آنك
سیاه اولشدعشق داکزه غرق — ادامن یکجه سندن کندزن فرق

شُنُك يِبى اُولْ پِدَرْ مَسْتَحِيرَانْ — كِه قَائِنْدَه بِرْ بِدِى قُولِ سُلْطَانْ

بُغَا خَانِى كُرْبَ اُولْ كِيشِلَرْ هِيجْ — اِلَا رُوكْلَمْدِى بَاشْ اِتْمَدِى پِنْجْ

بِرِى مِيلِ اِتْمَدِيكِمْ شَاهُمْزُدَرْ — بُكُنْ بُو مَمْلَكَتْدَه مَا هُمْزُدَرْ

هَمِينْ كُزْلَارِنْ قُولَقْلَرِنْ تَمَّمْ — سِيَاهَا يِزْدُتُبْ اُولْمِشْ لَرْ اَيْسَمْ

بُولَارْكْ حَالِنِى طَكْلَادِ سُلْطَانْ — سِيَاهُكْ دَرْدِنِى اَكْلَادِ سُلْطَانْ

دِدِى بُنْلَارْكْ اِيشِى بُو اَلْعَجَبْ دُرْ — كِه دُپْدُزْ قَامُسِى صَاحِبْ طَلَبْ دُرْ

اُولْ اِقْلِقْ جِى خُودْ اُولْمِشْ عِشْقْ اَيْسَرِى — اِرُرْمِشْ كُوكْلَدَه آهُ نَفِيرِى

اُدَا اَيْمِشْ اَنُكْ خُودْ اَكِه يِتْمِشْ — يِلَا اُويْمِشْ اَمَا كِى يِيلَه كِتْمِشْ

قَلَانِى نَاقَضَايَه اُوغْرَدِيلَرْ — كِه بِيلَا كَنْدُلَارِنْ طُغْرَدِيلَرْ

كِه هَرْ بِيرِى اُوزْنَدَنْ بِى خَبَرْ دُرْ — هَلَا بُو شَخْصُكْ اِيشِى مُعْتَبَرْ دُرْ

دِدِى اُولْ سَاعَتَا نْدَنْ اِنْدِى اُولْ شَاهْ — اَثَرْ قِلْدِى اَكَا بُوسُوزْ بُو آهْ

نِشَسْتَنِ شَاهْ بَه بِيشِ سِيَاهْ

سِيَاهُكْ يَانِنَه وَرْدِى اُوتُرْدِى — كِه سَازِى جَانِنَه شَاهُكْ اُودَارْدِى

بَشِينِى صَالْمَغَا بَشْلَادِ سُلْطَانْ — اَيَاسِنْ چَالْمَغَا بَشْلَادِ سُلْطَانْ

بِرَزْدَنْ اَغْلَدِى وَ قِلْدِى زَارِى — وَرِيزَا اُولْ زَارِ لِيغَا قِلْدِى يَارِى

اِچِى قُپْدِى وَ عِشْقِى اَيْلَدِى جُوشْ — بُوسَازِى دِكْلِيُورَكْ اُولْدِى بِهُوشْ

زَمَانْدَنْ صُكْرَه كِمْ دِكْدُرْدِ سَازَنْ — خَلَايِقْ دِزْدِ اُوزَنْ آزَنْ آزَنْ

قَحَنْ يُورَكْلَرِنْدَنْ سَكِنْدِى جُوشْ — كُرُرْ لَرْ شَاهْ اَتُورُرْ اُرْنَدَا خُوشْ

اَيَاغْ اُسْدِينَه طُرْدِيلَرْ تَمَامِى — بَشْ اُرْدِيلَرْدَه كُرْدِيلَرْ سَلَامِى

يُزَاوُرُبْ دِيدِلَرْ سُلْطَانِ اَعْظَمْ — سَنَا اُولْدُوغُكْ اَرَادَه اُولْمَيَاغَمْ

كُنَاهِ اِنْدُكْ فَكُكَدَه بِزْ كِمِينَه — بَغِشْلَرْسَكْ خَزِينَكْدَنْ كِمِينَه

اُولَا اُوخْشَدَنْ بَارُكْمْ بُو شَخْصْ بِلَدْقْ — بَكُلْكُنْدُزْ مُزْيَا وُ قِلَدْقْ

نَه كِيمَا نِى بِلُورُزْنَا كَلَايِنِى — نَه وِيرَانِى بِلُورُزْنَا اَلَايِنِى

نَه يَزْدَنْ كُوكْدَنْ اُولُورْ خَبَرْدَارْ — نَه اُوصْدَنْ اُوكْدَنْ اُولُورْ خَبَرْدَارْ

مَكَرْ كِرْدِيكَه بِزْدَمْ اُولْ قُلَاوُزْ — كِه كِيرُوكْنُدُزُومُوزِى بُلَاوُزْ

دِخِى اَلْمَزْكِه سُلْطَانْ صَلْمِشِيدِى — كُلُوبْ جُمْلَه حَيَرَانْ قَالْمِشِيدِى

يكون پادشاها اردلر باش — دديلر حق سكا رسون ازن باش
كمينه قللرو كزكم سحركاه — بوايشا صلد كزدي اي شهنشاه
كه آلاوز وراوز قاتكا تيز — ارشدك كردك آني فتنه انكيز
شنك كيبي نواخت ايلر نوايي — كه ترك ايتمش نوايي وهوايي
ددك بن حالي يا بردم طرالم — نجا چالن نه ايدر بركرالم
ديمجك انوز شاه ايشكينه — كه حاضر اوله هردم كيشكينه
چوچالاچاله بيزي بزدن آلدي — النديي بيز بزدن يا بر صلدي
كم آنا نادبي ورنا كناري — ويا خود موج موجينك قراري
نه بولدي كما كي اكدي نه بنيز — نه بلدك كم نه وقتن گلدكز بيز
اشتمش اوله سلطان سوزاهنك — اني هركم اشيدرسه قلردنك
بوشاه ايدر سزوكز حفله امدي — بوكيشي ساحري مطلق درامدي
بونك ينا لكيني كسه بلمز — بنك شرحين كمسه وصف قلمز
نكز آدم دمز اولايه خودطاش — كه آهنكندن آنك صلميا باش

سياه آنك فتنه شيله بي باك — اتر مشدي اچي پاك طبعي پاك
نه آنك بخشيشينه طالك وردر — نه آنك بخشيشينه طالك وردر
طرمطاي ايدر اي خان خطايي — تميز ايله صوابي وخطايي
بني بوكوزله كرمك گركمز — بويرده حالني صرمق كركمز
گي اكلر هركمك نذبير وردر — كه هر بر نسنه نك بر بير وردر
الم نكيدلم بوني سرايه — برنسون كمسنه اولارايه
خبرلارن الم ارقن ارقن — نه كيشيدر بچون اغلر دكرجون
نه يردندر الي قندن كلبدر — بيچون والهيران اولبدر
حقيقي سوسي يا مجازي — اشي حقي درر يا حقه بازي
بلرسن دكمه كن اولمايه بايق — كيشينك ايچ طاشينا موافق
هراشده اختيار اتمك روادر — يكلما طغرسن درده دوادر
بوشاه ايرق نه سيلادنه دندي — همان دم سحردي آينه بندي

آورد ديز وزين سياه را بسراي شاه

طرمطای اندی اول خلقی طغندی — سیاهی اوکنا بیر قدی کیندی
چوشهرا و سرایه ارزدی بلکن — قلی آلب اچاروکردی بلکن
خلایق کندی جمله اوج قالدی — همانده سرکدشتن دیله کلدی

پرسیدن یاد شاه حال سیامرا

ایتدی ناکشی سن نه دور آدک — نه بیدی بوبنده کلمکدن مرادک
سیاه ایدرادم دور سوادم — همیشه اعتقادم دور مرادم
وزیر ایدرکی سودک بیان ات — یشرمه کوکلمک سرن عیان ات
سیاه ایدرانک بندن بیانی — معین دربیانندن عیانی
وزیر ایدرنه یزدن اشک — کجا کندز فراقک تشوشک نه
سیاه ایدریرم اود دراشم عشق — قرارم دوست وصلی جنبشم عشق
وزیر ایدرکه آچق سیله سوزک — کاغ اوله امیر اوکندی یوزک
سیاه ایدرایرشمز هیچ اکاسوز — کاغارایما غیلا فرایوز
وزیر ایدرکه چوق کردک بلاسن — چکندن شیله اولدک مبتلاسن

سیاه ایدرانم قزندی مطلق — بلاسویله قرمش یلچغم حق
وزیر ایدرکیدی آتک آنک — بلاردن بیجه آیردی زمانک
سیاه ایدرانم عشقدر انم شوق — کشندی بنمادر قللری طوق
وزیر ایدربوسازی اوکردن کم — اشک یارک یرادن دکردن کم
سیاه ایدرسوم اوکرتدی سازم — ایشم یارمدر یارم بنیازم
وزیر ایدرنکارک آل وررمی — کلن یوزن کزک هردم کررمی
سیاه ایدرالمدن کتمن آلی — کزم بقدقچه کردوکم جمالی
وزیر ایدراکوکی دزدرلکل — نجا کردک بزاکسترمی کل
سیاه ایدرنتالکسن کررون — انکجون ینه لیکمدن طررون
اکرسن بونتالکدن طراسن — انی کم بن کردون سن کراسن
حقیقت اول یرالایق کرک کوز — معین هرکرا کورنمز اول یوز
اکربوجمله کزلریز کریدی — خلایق اولیزی دیدزکریدی
قوسی نورانچنه اولدی غرق — بس اولمایدی هیچ بندن سکا فرق

طیره شدن طرطای سخنان سیاه

وزیرك کوکلی بضمشدی ظلمت — کم ایشیدی همیشه ظلم شمت
انوکجون بم بشیدی معرفتدن — که دایم طبطلودی معصیتدن
شفاعت بولدینك قطره سندن — محبت کونشینك ذره سندن
انك کوکلی بریدی ذات عاری — یرا بیر قشیدی ننك عاری
صنر ظالم که خلقه ظلم ایدر یول — انی بلمز که ایده نفسنه اول
دیدی پیغامن اول کان کرامت — که یا رنغی کن اولر ظلمه ظلمت
سیاهك هرجوابینی طرطای — اشتدی اکلمادی ودیدی وای
نه سیلدی بو نه چینی هی نه نخ بیر — که خان اوکنده طردی آزوق بیر
دکندی مغز یکشر صمر مادر — نه ایدر یعنی بلمز یکر مادر
طماصالسون لر ارسونلر چماغی — دلنسون باشی چتلاسون طماغی
اتن آغاجه بندر سنلر آنك — یقینی دوشن اولسون هر کمانك
اینسون طغر سینی هر غمانك — قبر غاسین صندر سون لر انك

حکایت حال سیاه درپیش پادشاه

سیاه آیی چوکردیکم قعیدی — قعیمقدن الکی کوزی شعیدی
حقیقت بلدکم بلمز بونا مرد — نه فریاد آه و نالهٔ ودرد
چوا ول ظلمی بکن کوکلنده طلمز — یارن ظلمت اولر کوزین قپلمز
باش اردی خان اوکنده قلدی افغان — اقندی کزلرندن یاشلاقان

دیدی ای شاه عالم برغرب بزم — یرمدان یرمدن بی نصیبم
چوا ولدم کندو زمدن کلیرزار — نه یچون دن بکا بوخشم آزار
قبول ایتدم بو عالمده براق — قلاینه ورورن صورت صقلق
دخی بندن سنك مقصود کزنه — دیرسین وسوسن سن سوکزنه
ادم یقدر برایچم صویکزدن — یرشمن ایچنا ون خویکزدن
کوکولاکم اولا یغو موکل — مفرح می کرك یا شیخ حظل
اگر بر شمه زلفندن طیاطش — قپا اندن یکا اول طاش چکا باش
دمون کریزم بنجه کن اول — دمر آقه دتا یارایلنا یول

دُیا ای آدم اغلینك دماغ — که آنك وصفنه دوتا قلاغ
کشیکم بر اشیده وصف حالن — دو عالم بکلکندن طرتر آلن
سنك سلطانلغك وردوسرسن — بنم یخسل لغمدن ناصرسن
بکا باش قوشمغك اصیسن بقدر — ایق بصمك بویولا جور جقدر
بشمدن قرقرم بن طغروسنده — که بر ایکی کیرن آکری کزده
اولر دیدکر بوسوزی بویله — که آکری اوتر الا طغرسیله
بن اولدم کم جمالن کردم اندم — قموجان جهاندن طردم اندم
کرلدن بارا اول جان جهانی — اونتمیشم بکن کون کانی
بن اول وقتا ولدمیدی سن بقا اول — که ناکه باکه کستردی لقا اول
بن اول وقتده ربکمدن الدم ای شاه — که صودی بولدی یوزندن اول ماه
بر اولم اوغر مشدر باکه بی شك — که آکا کون کی دیلکدر الملك
بو ایشاسن شها یلنمه زنهار — که آلاسن بنم اغزمدن اقرار
دیینا آلاکیرن دکلدر — چینا سن کزك کورن دکلدر

بومیدان اچره سا باش اینیاسن — صك اوجی یولنا باش اینیاسن
اکر البته کشف ادت دیسك اسرار — ازمزون ای انکده تکرار
کشی نابی سوزسا دیکر اولدر — کا کندز اچنده فکر اولدر
اجازت ور جلایم سازمی بن — اچایم سازاچنده رازمی بن
که تا بو سر تحقیق اکلیاسن — حقك قدرنلری طکلیاسن
چو ایشتدی بوسزلاری بغاخان — کوکل تخننده قلدی آن سلطان
سیاهك صحبتی کوکلن قورتدی — بنك رنکی انك ینکن صمدی
دیدی خوشدر سن الدرسازکی حالك — اولاین اتکل الا اتمکل آلك
سجود اندی سیاه اقلیغ الدی — همان ساعتده کم بشلادی چالدی
کروسمت اولدی کندی کندزندن — کروازماغ چای افدی کزندن
کروسودا اچندن ایلدی جوش — سرا غاز اندی حالن عرض ادن خوش
کوکلر کارك اولسزلر قیاسی — یرکلر کارك اولسوزه دیاسی
دیدی اقلیما وشك زمانن — وفاسن عدلن وامن امانن

دَخی چِقْ اللَّرَه حُکم اِنْدُکِینی — یِدِی اِقْلیمه آدی کِنْدُکِینی
اُغُل قِزاوُلمیوَن اَغْلَدُوغِن — حَقا کو کِلِین هَر دَم بَغْلَدُوغِن
اَکا اَنْچَق بِر کَزَل قِز وِرْدُکِینی — مُنَجَّم لاری اَنْدَه دِرْدُکِینی
بُو قِیزْکِ طالِعِن کَزْدُکْلَرْتِینی — شَهَا یَکْلِشْ خَبَر وِرْدُکْلَرْتِنی
قَبُورْب قَیغَدَن سانِشْدُغِن شاه — خَطا خاتُونلاطانِشْدُغِن شاه
بُیُون دُتْدُوغِن اُولْدُرْماکه خاتُون — وِرُوبَن دایه سِینا اِنْجُو اَلْتُون
اَنی اَلْ اَیلَیْب کِزْلَنْدُکِینی — بِنا اَیْرِق اُولِیا اِزْلَتْدُکِینی
حِصارِ اِچْدَه اُولْلَدُوغِنی قِیز — هُنَر کَزْدَن سَبَق اَلْدُوغِنی قِیز
خَتُونلَر اَنْدَه رَمْزِ اَنْدُکْلَرْتِنی — شَهَا خُرشِیدِ عَنْمَز اَنْدُکْلَرْتِنی
اِشِیدْب قَلْعَیادَکْ چِیدُغِنی — کُرْب اُولْدُم قَیُوبِی یِتْدُوغِنی
اُزی آتاسِتِن آلْب طُرْدُغِنی — قِزی اُولْدُرْدِیو بُویُرْدُغِنی
اَنی قُولْلَر نَجاسِی کَرْدِلَرْدی — نَجا بِیخُود اُولْبِینْ اُوْرْدِلَرْدی
بِنا یِیه کَنْدُسِی فاقِیدی کِرْدی — نَجاسِنی کُرْدی بَزْماغِنی سِرْدی

صُلْطانُوجی قِیزه کَنْدُوُوَرْدُوغِنی — یِرْنَ کُورْب جُوطا کالْدُغُوغِنی
اَکا اَنْفِشْ اَدُوبَن قُجْدُغُوغِنی — اُولْ آرا اِجْقْدَه خُوشی کَجْدُکُوغِنی
اِلِیْ شَهَر کَلْبا اُولْ باغِ اِچِنْدَه — سَرایلَر یَپْدُغِن اُجاغِ اِچِنْدَه
بُو دُرْدِی شُیْلَه حَیران اُولْدُغِنی — بِرِیسِی عِشْقِ اِجِنْدَن اُلْدُکُوغِنی
قَلایِنی دُرْتْ یِکا زارِی قِلُوبَن — بُو حَیرَ تِلْقَدَه سَرْکَرْدان اُلُوبَن
اُوچی اُوچ یاکا کِتْدُوکِن طَنِیَشْب — کِچْب جاندَن جِهاندَن اُوصَنِیَشْب
خِطایِ اِقْلیمِنَه یِتْدُوکِن اُوزی — کُرْب اُولْ کُوسَه اِقْلیجِی کُوزی
اُولْ آرا اِجْقْدَه اُولْب مَسْتِ بیهُوش — بَسْ اَنْدَن اِقْلِنی اُوکَرْنْدَکِن خُوش
چَلا چالا اَکا اَیْدُوغِنی خَلْق — هَم اَنْدَن عِشْقِ اِشِنْ طُیْدُوغِنی خَلْق
اُولْ آرایه دَکِن کِم کَنْدُسِی شاه — کِه آنَکْ مَجْلِسِینا وارْدِنا کاه
بُغا خانُ طُرْمَطایِ اَنْدَن آلْب — صُرْب اَحْوالِنی خَلْوَنْدَه کالْب
جَوابِن اَکْلَمادُوغِن وَزیری — شُکُرْ نَکْنْدَن اُمْدُوغِن بِریری
اَکا دَاکِن کَشا هانَ قِلْدِی — سُرَیِنَه سازْلَه دَمْسازْ قِلْدِی

همان آه اندی دشدی دنك حیران — اوکی کندی وشیله قالدی بجان

بسخن سیاه حیران ماندنی بغاخان

بغاخان جنکه کردی حال آنك — چو معلوم اندی قیل قال آنك

اچی قیدی یراکی جوشه کلدی — جنی طارقدی باشی خوشه کلدی

الن یودی تمامت مملکتدن — یزن بکدی تمامت سلطنتدن

وزیرادرا کاورکلیر غالی — یزقلهٔ لطفلا کوکلین الا آلی

یمن بقمامبو کیشی بوشردکلدی — یمن بقمق کیشیا خوشردکلدی

اچی یخشیلروك طاشی یمنلدی — طشی کونشلرك اچی طمندر

بنی ایرقسی حاله قیدی اولساز — اچم پرسوز قلدی بکزی ساز

وزیرا اولدم کتردی ایك خلعت — اکینه قودلر چوق درلو نعمت

نه خلعت کیدنا خوردیدی نعمت — ددی ای شاه باکورمه زحمت

ملامت درینم شمدی یاسم — ملامت درینم هردم کیاسم

کرکیسا بکا بنلاری حانم — بکلی وزمیدم عشقه جانم

چو عشق اندی بنم بوسرمی فاش — یرشمز باکه هرکز طونلا آش

انك مقصود بچون شیلیم بن — نه کیسم نایم ناسیلیم بن

دیدی واغلیورق یولی یتدی — باش اردی خان کندی طرف کندی

عاشق شکار بغاخان بحر شید

بغانك عقل شلدم زایل اولدی — انك عشقینه کوکلی مایل اولدی

جهان چقدی کرندن کدزندن — اول اسیدی یزندن بوسزندن

وزیره بقدایلدی ای طرمطای — بنی اول عاشق اسیر ندیسن آی

اکر اولمارسه بو مشکل حل — قلر بو مملکت بل شیله مهمل

وکر بودرد مه اولمزسه چاره — الودم بغرم اولر پاره پاره

وکر بودرد مه اولمزسه درمان — الودم بن دخی آشفته حیران

وکر بو ایشمه اولمزسه تدبیر — ادرسن بی کمان حقمده تقصیر

اکر بو نجمه اتمزسك کفارت — اولر تختوم بختوم قاموغارت

وکر بن عاشقك اولمزسه معشوق — دخی هرکز بنی کرمزسن ایرق

کرم قل باکر بن تدبیر قلغل — کرو کوکلم بنله بیر قلغل
بیر شمدی بکا نعمک کرکدر — یه سن کنمک یه بن کنمک کرکدر
اکر سن وارسک مصلحتدر — وکر بن وارسم مهلکتدر
بنم ایرق قرارم قلمشدر — المده اختیارم قالمشدر
ایق بصر التورایشوم باشا — وکر بنی اولرم خلقه تماشا

جواب طرمطای بغا خانه

طرمطای ایدرای خان اورغی خان — اوزکدن اوزکه خان بوملکه بهتان
روا میدرکه بزقورو چویله — اچک صرصیله وعقلک یاپله
سیاووشک اکر واریسه قیزی — سزه ورمکه یقلر هیچ دیزی
سنک کبی کیا کوقندن بولسون — بیورسک قلک وارایم اولسون
بلکلر التیم طاغلر اشایم — انکله ینجه دیسک سیلشایم
اکر راضی اولرسا خودکراوز — الاوزآنی وبوینی وراور
قبول ایمزرسه بزدن لکلر — سنک خودینجکا دیمن پلنکلر

فرستادن بغا خان طرمطای را بجانب میاوش

یراغ اندی بلکلردی خیلی — کتردی خیلی وبندردی خیلی
عجم ملکینه کونلدی کلدی اولر — بغا خان بنده قالدی کلدی اولر
کلا کلدی قرارسی قالمدی هیچ — سیاهی بلدردی ایراکدی کیچ
قاز اولدی سیاهی هیچ قیندن — چقرمز اولدی آنی صحبتندن

قلنجیله چو باشه وزمیاش — پس اول ایشا قلیجیلا قیردش
بغا خان ایدرامدی طرارسن — که جانمدن خبرورزدکورسن
یراغک ایله یتن اکلمدی کیت — اداجک سن بوایشی بزکون ات
ایومایتمه جانم اندن تز وار — که حالم قالمدی دشوار اولدی دشوار
بنم کیجا لرومی کندزومی — اکاورسون که سومز کندزومی
چوا کلادی سزن شاهک طرمطای — که اورسوای قلدی بون رسوای
دیدی دمرسن اویزبونکزی — جوبودکلو بولبدرشمدی اکزی
قاش ایله نه رسمه اویتیسیر — سچی کیبی ازندن قینه یسیر

نچاکم بوسیاهی چالدررا اول — ازینی غم کلینه طالدررا اول — بویاکه چنکم کونلدی طرمطانی — کدرردی دون کندزهفتنه اوآی
نچاکم صوره اولیزدن خبرلر — ارزکو کلینه یزدرلوآثرلر — معالقصه چواولدی اولیره طوش — سیاوشه خبربلدردی چاوش
نچاکم آکراولقصری وباغی — یراکینه اورزیندرلوداغی — کراوش ازدی بغاخانك وزیری — سزاایچلکاصالمش امیری
اشیدوایشدوصفن نکارك — قرآری قالمدی اول نابکارك — دی دی قوشوچقك برج کشیلر — کنی اولن کشیلادی کشیلر
کتورو کندزن اقلیغه وردی — سیاهی بلدصان خرشیده اردی — دشورك عزتیلا براراید — که اول آرا کشیلاره یرایه
قرابلمزکه ضدیدرهراغك — نیاکم عکسدرظلمت چراغك — برلدی دزدوکشك سرآبی — مزین ایلدی هربزاراپی
قراکولق انکجون قبقرادن — که کونك یوزنورندن برادن — درلدی اولارینکلری هب — تمین اهلی ارنلرینکلری هب
قرادائی انکجون قالدنومیذ — که یزکسترمیسرا کرخرشید — یدی قت دتدلرقللرقطاری — خطای رومی وتزکی تتاری
بغاخان دائی جون بلدی سباهی — صناسن بلدا ولنحتولماهی — نه بکلرهربیدزدیده بیز — قوسی تاج تخت ایچی جهان کیز
سیه دن کرچه خرشیدی بلسز — محال اولاکه خرشیدی ایلسز — نچاقللرکه هربیدی بیشاه — ستاره کزلری ویزلری ماه
انك ایدب اولا بدرآی صنعق — خیال اولا بغاخرشیده اعمق — بك اوغلنلاروشهزاده لرچق — که هربیری کبی عالمده بریوق
بغاکم اتلغندن قوولا اول — نیاسنی بولك اچماق باغنه یول — کناشایخوویرلرنیکفلر — سدالدت بغشلرلرطوقلر
یزینی کللرك تعیب ادرلر — سزینی بلمبلك تکذیب ادرلر

قمو نك سزلری وصیلری راست — کوکلاری بکیدر بیلری راست
یرینه کلدی جمله رسم ارکان — اثردی اول مرصع تختنه سلطان
چو آرایندهٔ اولدی تخت ذرکاه — افندی پس طرمطای شهنشاه
چوکلدی پادشاهیله کرشدی — بو آنك اول بنك حالن صرشدی
اشارت قلدی اوتردی طرمطای — قمو بکلار رو قول کردندی آرای
بلکلارن شها عرض ایندی کلّی — ندکلو وارسا جزئی وکلّی
بس اندن بیتسن کسترندی شاها — بش اوردی خان اکندهٔ دیدشاها
بغا خانم سلام ایلدی اوپرین — قلیم بن قبول ایتسون بنی دین
خبر لارك قلانی اوشر بتیده — که حق تنکری بنیلارن بتیده
شهنشه کردِ مقصودن بتینك — بتیده توقسی کلدی بتینك

مضمون مکتوب بغا خان

بنی یرمشکه ای شاه جها باد — بلیشزلر امه بن کزدن بنی یاد
بنم حقمده کل بن عدل داداث — قزلخ خرشیدِ باکا نامرادات

ندرسك خذ متوکا طرمشمن — یزوی ایشکو کا ارمشمن
کمنرسك بنی اوغل لغاسن — بکا نرسك روادر قللغاسن
دلارزدیمیاسن بوسزایوق — روادر ایرغا الابزایوق
کرنو نسنیا راضی اولاسن — بو قلدن درلو قللق لربلاسن
وکرنی ارترا سن زحمتوی — بنم خوذکسه یمن قسمتوی
جو سلطان واقف اولدی بوخبردن — بخاری بیسنیه اردی جکردن
کنده ناك قلوارسه سراسر — چکلدی هر بیسی اولدی خنجر
سیاوشی اکرچه دندی خشیی — ولیکن درد اوکن یوندی خشمی
طرمطایه نسانه دیمدی هیچ — یزنی هرکز اکا المدی پیچ
که زیرا بنده بودم اول قنقدر — بنجا ماکو کل کورینه طنقدر
اشارت قلدی کدیلر طعامی — قزلخ التون چنق لرله تمامی
دکلدی درلو درلو خوان نعمت — کی هر بیرنده ورنك درلو لذت
چو طولردی قعوسندن دماغ — ملاکل چتلدر کردی طماغی

صلا اولدی ویدیلر طوینجه — خلایق قاشنی الدن قویمجه
چوخوان کنزلدی دکدیلر شرابی — دبابن النا الدی ربابی
نم ارمیشیدی چنکی چنک چنکه — دفیله بشلدی دفاف چنکه
منور ساقی لر یعنی قمرلر — قموسیمین تن و زرین کمرلر
مبارک لاجن وشاهین سنقور — صنرلردی طس قفشیشه منقور
شرابا رغوانی ایتدلر نوش — بوایقلردن اولدی بشلری خوش
شهنشاهه ثنالر قلدیلر بول — اچشدیلر بواکا و بوکا اول
چوخسرو هر زمان ایلردی غنت — دخی وردجه اولدی ذوق صحبت
دریلمایان کشی یتلو لغیله — اچر اول آجی طتلو لغیله
دلرسك تاسه نك باشی بجاسن — دوشکل کم سچیسی سن اجاسن
وکر سوچی سنی ایچرسه ای خام — سچر کیسی اولرسن تلخ بدنام
بس اکلدوغ یردن قچمغا ایو — نتاکم قاچه بسم الله دن دیو
اچردم خاطرم جمع ایتکچون — کوکلدن غصه قمع ایتکچون

جوکردم اندهٔ داغی دورندن برك — کزم یمدم بکلی ایلدم ترك
چونن صدقیله اندن چکدم الم — بنم اول صدقیلا خوش اولدی حالم
بکا عشقم اچردی خمر باری — که یقدی زهر کز اول خمرك خماری
نه کیجا کوکلمك سودا سی وردی — نه کندی معدنك صفراسی وردی
نه کیجا دیولر یلا اجتماعم — نه حوده کندی زور رحمت صداعم
دنی کن عشقله خوش اولدی حالم — کزمده نور کوکلمده خیالم
جهاندهٔ جون قناعت صنعت — بن اوش اول صنعتله اولدم قناعت
کم دیرلدی وقوتوم بولدم — کچنده اغلدم کلمشده کلدم
کلایسنه سینه دتمیشم امیدوش — که حالم وردی غنچه خوش اولدی خوش
کلمك کم بوجهانده شغل چقدر — بو صنعتدن بش آنك بهری یقدر

براکن شلیر مجلس و رفیر سیاوش کیسه ای

چوسز خوش الدی الچی بوله بندی — بش اوردی شاه اکنده طرد کندی
قلن بکلر دخی طاغلدی پدرن — شهنشه طرد دتدی اونه یورن

ملالت دتدی ایچن پادشاهك ایچنا کردی اولدم بارکاهك
چوخاتون کردی سلطانن جهانی کروبنلو فراولمش ارغوانی
کشادی کل لرینه دیکن اولمش چناری قیغو بیلندن بوکلمش
دیدی خاتونکه ای شاه جهانم فدای اولسون کزل جانوکه جانم
حکایت نه بحه یزکسترداش که کوکلك طبطلودر فکرنشوش
همیشه کل یزك خندان یراشر سکا غیغو یمك قندان یراشر
چوشاد اولدك جهاندن قلمدی غم چو قایردك بولنمز کمسه خرم
سیاوش ایدرای فخر نخواتین که سندن بولرا ولمش جان جانین
بو الچیدن اشتمیشم خبرلر دکل مختصر لر معتبر لر
قونوموزی بغا خان استرمش ملوث نانینه جان استرمش
بیدن بی ادب سزلر یزبدر که سود آسندن آنك عقل ازبدر
کشیکم اولیا حقدن خبردار ملوث دراپکی عالمده مردار
جوکندوکندی سینه غدر وردر قیندن کمسنك ناقدر وردر

اویق تکرسن بلمز تردر حقیقتده تترا تدن بتردر
بتمامسون ایی خاتن قلینه که خرشیدك یری کزدن طلینه
مکر بغزی اوله اول کیشناطاش که لایق کوره اکابزوا واش
کاهیچ اولسون بومك بویرت که انك کبی کیشی ایلیا یرت
دیدی خاتونکه ای دونکناشی ورانك کبنك دیشینه طاشی
نه اندر اول که بزدن استیا قیز دك اوترمزسه اکا اوتره قیز
حطایا غصبله حاکدر را اول انی بلمز میم کر کمدر را اول
اویق بلمز لرك سوزن اشتمه خبرجی یورنه کوزك اشتمه

بتيسينا كوره يازك جوابي — رهاكردمك انكله هيچ عنابي
قزيمز يقدردز آكاه وراسي — كزوم يقدردز آني كراسي
الندن ناكلرسه ايده كوسون — بشيني قنق طاش قاتيسه اوسون
ايشيدي آن سلطان ايمن اولدي — بنا اول كيجه اندة ساكن اولدي
بس اندن طيلدي اوج كون پاپي — طرمطايه كي اكرام ايلدي كي
ايو انلار خلعت لزير ديي — بلا سندا كلاري هب طيرديي
وزيرينك اوسيني شهنشاه — قيرديي خلوتينه اندي آكاه
كه حالوم شكايت ايردي دوران — كه بورسمه بتي يازه بغاخان

جواب مكتوب

نه دسن مصلحت بنجه كورسن — جوابيني بنك بنجا ورورسن
چوكزدي بيتي دستورا عظم — ملول اولدي وكوكلن قبلدي غم
ديدي واي واي بني ماعون بي دين — حميتدن حيا دن كل بزدين
الي حوذ بيزه بينه ايرجكدر — مكر تكري بلا لن ويرجكدر

قضا كلمز فلاحق يزمينجه — بلا ورمز جلب قول ازميسنجه
وليكن بوطكز طرمشدر اوش — كلنجه بوندة جان ازمشدر اوش
چوبو الجيليكه طالب اولدي — سقاليني يلومك واجب اولدي
قوايلا يزني يزدرا لر — عجايب الدن ايلا كزدرا لر
روادركم بنك كيبي وزيري — سقالر شيله كم چيقا بزيري
وكرني بو نرسمه كنخدا در — دماديكم بو انديشك خطادر
شه ايدر حاليا مهمان كلبدر — بنا كلمايه چون خاني صلبدر
جوابينك بنا نديرمز ايلك — چوبز قاچ چاره وردبيرمز ايلك
ايدوكلم بزم يقدر قومن — ولي دندر ميسردك يرومن
بجا مابي ادب سزسيلدك حق — قيرمز جنكه بلمز سن خطايق

مضمون مكتوب سياوشي

مكر كم كندوك بلمك دلادك — انكجون قيلجومه دشي بلادك
مكر كم دمنه يلا سدامشدك — انكجون اصلنا بنجه كشدك

مکر ترکیبی ارمش سن جهانك ... که قیرو غن بصرسن ازدهانك

بزم حالی سزکلاجنکمن یوق ... بلشمکلیکه هرکز ینکمن یوق

ولی اولکم دلرسن بزده یقدر ... که مده رولرا کثر عالمده چقدر

الاسن کیمکم اولدیسه قسمت ... انکجون کندوکاورمه رحمت

چو دستورم اشارت ایتدی شاطاز ... برینه کلدی جمله رسم ازکان

انی کندر دلرا کراملکی ... دکالی نسندن انعاملکی

روان اولدی ولیکن کوکلی یاوز ... دلاکی شه قتنده دشمدی اوز

ترسیدن طرمطای بخدمت بغاخان

ارشدی یکرو یارشاهنه اولمه ... اروریماد درمان آهنه اولمه

ندرمان بلکه دردینك اوکیدر ... جهاندن دلرو درمانك صکیدر

بودردصوکنه برده اریسر ... کی درمان استیو جانن وریسر

خبرلارین یارین بزبن الدی ... امیدی قالمیب درمانن قالدی

جواوقیدی بتیسینی بغاخان ... بثیدن جق نسانا اکلدی خان

ممانعدم تاجن الدی یره اوردی ... دکن کبی سیغی اورو طردی

بلن دندی هیاهی اغلدی چوق ... دقندی کوکسنه دمر نالو براوق

بخابر اول اکی دزلو بلادن ... کی اول ایکیسه برجان مبتلادر

بری بوکم الاکرمادی معشوق ... بری بوکم سقطلرو دلرچوق

بوحسرت اوق اول غیرت قیلیجی ... جکرزدر الجی جانلرن ایلجی

بلارم نجسی صبرا تسون اولخام ... بو اشلر نخته لردن التر آرام

خصوصا شاه اولاوکرمش ایتمش ... قیرمامش اولا کمسا اکادش

کیلا ایلکون فخ ایتمش اولا ... نی قوده یسا ارمش ایتمش اولا

زمانك یمش اولا چماغین ... جفا چتلتمش اولادماغین

ایشیدیجك بنك کیبی محایی ... قیاس ات کز نشاسی اوله حالی

اشارت کردن بغاخان طرمطایرا جمع کردن لشکرها

وزیره ایدر ای یوزی قراهی ... دکلسن یزاغرد بجی طرمطای

اترما الله چوره بتك صالا ... بشك صالما سزو ما اولغل اویصا

يَزُوكُزْ بُكْلَرَا اِجْتِهَادِ وِرْسُونْ — اِكِي يِلْ لِقْ يَرَا اِغِلَهْ دِرْسُونْ
كِمْسَنَهْ قَالْسُونْ اِزْكَاكْ اَرَنْدَكْ — كِي عُمُرَتْ يِكْدُرْ اَزْكَاكْ اَرَنْدَنْ
اُلْزَكْمْ بُوچَرِيدَنْ قَالِسَرْ لَرْ — بَشِينْ خَانُمَانِنْ آلِسَرْ لَرْ
قُمُونَا تَارْ آسْ تُوكْ اَفُونَكْ — قُشْنُسُونْ هَرْ بِرِسِي آتْ جَنَكْ
كِهْ بُنْدَهْ عَرْضْ اُولِسَرْ دِيرْ قَلَرْ — كُرَايِمْ اُولْ يَرَا اِغِي كِمْ يَرْ قَلَرْ
كِمْكْ اُولْمَاسَهْ آلِنْدَهْ سُكُوتِي — بَشِينَا كَا چِسَرْ دُرْ اُوزْ كُوسِي
كِمْكْ كِمْ يُقْدُرْ بَاشِنْدَهْ خُودِي — بَشِنْدَهْ قَاوُرِيسُولَرْ نُخُودِي
كِمْكْ كِمْ يُقْدُرْ اَگِنْدَهْ چُقَالِي — اَكَا كِيلَا كِدِيسَرْ دُرْ سَقَايِلِي
كِمْكْ كِمْ اُولَمَيَا آلِنْدَهْ قَلْفَانْ — بَكَا بَلْ لُوحَلَالْ اِتْمِشْ دُرْ اُولْ فَانْ
كِمْكْ كِمْ بِلَسْنَدَهْ يُوكْ كَمَنْدِي — دَمْرْ زَنْجِيرْ اُولِسَرْ بُوينِ بَنْدِي
كِمْكْ يِكْ دَاكُلْ آتِي كَنْدُرْ زَنْدَنْ — اِرْ نُسُونْ كِيجِسَنْدَنْ كُنْدُرْ زَنْدَنْ
كِمْكْ كِمْ قِتْ اُولَا بَاتِي يَرَا اِغِي — سُيُونِيسَرْ دُرْ دِعُمْرِي چَرَا اِغِي
تَمَانْ اِللَرْدَهْ شَرْلَرْدَهْ قِغْرْدَكْ — تَمَامَتْ مِلَتِ اِچِنْدَهْ چِغْرْدَكْ

بِنُونْ جِدَلَا اَشْسُونْ تَمَامِي — اُلُوسِي كِچِسِي مِيرِي غُلَامِي
سِيَاوُوشْكْ اِلِينَهْ آقَرْ وَنْ — تَمَامَتْ يِقِسَرْ وَنْ يَا قِرْ وَنْ
چَايِينْ يِقَايِمْ تَخْتِنْ آنَكْ — چَرِيمَا تَالْدَايِمْ رَخْتِنْ آنَكْ
اَكَا طَرْ كُسْتَرَايِمْ كِلْ جِهَانِي — تَمَامَتْ دُنْيَهْ طُلْسُونْ دَاسْتَانِي
بُورْسَهْ يَزْدِلَرْ چُورَهْ بِتِلَرْ — كِهْ هَرْ بِرْ حَرْفِ قِيلْجِدَنْ اِتِلَرْ
قَوَايِرْمِشْ قِزِلْ قَانْ دُكِلْجُونْ — كِمِشْ وِرْدِي دَمْرْ تَنْ چَكِلْجُونْ
خَبَرْدَنْ جُنْكِي بُكْلَرْ بِلْدِوَارِي — حَذَرْدَنْ قَامُنَا اُوْجِدِي اُويَارِي
عَجَبْ بِنُلَرَا يُولْ بُولْسَهْ قُرْقُو — كِي بِيلَرْ لَرْدِ اُولْدُرْ نَكْ بَدْخُو
اَيُو يَادِكْ يَمَنْلَرْدَنْ صَقِنْسُونْ — يَوُوزَادِكْ اَيُولَرْدَنْ اُنَسُونْ

يَسَاغْ كَدَنِرْ يَغَا خَازْ نَكْ كَرَا

صَلَا اُولْدِي تَمَامَتْ جُمْلَهْ لَشْكَرْ — اَتَا بِنْدُرْ دِاوُجْ يُوزْ بِكْ كُرْزْ اَرْ
يَرَاغْ اَتْ آلَاتْ سَازْ جُوشَنْ — بِنَاكِهْ اُولْ مُشْكِلْ اَرَايْلَادِرُوشَنْ
قُوَيِرْ لُوبِرِنْجَا كَلْدِي دُيُدُنْ — يَصَادِي صَيْدِ اُونْ اُونْ بِلْدِيزِينْ

قوشنلر قشدی اول یازی یزندن — که بشدن باشه اول صحرا دزندن
کرنمزدی دمردن طاشی طبرق — بلرمزدی ایقدن اوت یبرق
انی اوردوبی اوج کونلك اوتایی — براوجدن براجادتدی الایی
دمردن صانسن برجلر بدنلر — یلمشدردکلجانلر بدنلر
طرز قبلان کوکسلو اپلرنلر — قوا صلان یرکلواشکورنلر
تتارآس افونکو الامان — کبیری یزارا ورمزدی امان
شول ارلرکم بابمش اوزلرینه — که کورنمزدی رستم کوزلرینه
قونك کیدی یولادچینی — طشندن برکرك دشمن اچینی
اکرچه تنلرا یولادا اولتمش — یرکلر خاصردمشقیدن صولتمش
یرك برك اولمینجق سست اولرتن — چوتن سست اولا نتسون بوشن
همزایمان کیبی اچدن کرکدر — همین طاشکده بیسادمه دکدر
بوسزکم دیدلر کرکجکدر انجق — که اولرایا لنك دیبی یقینجق
جهان ایچنده اولدرکی بهادر — که برکزخوان بکلك مون بهادر

همین باش اونمق اولر ایوی — دخی بغرن یمك اولر ایسی
المدن صرپرق کورایلانی — کسایا یولنا صادق الایی
الولردیدار لك طغرلق در — مخنثلق دغللق اکرلکدر
بولشکرانده کم صف صف طوردی — بغاخان انلری برکوردی
الده تیغ هندی چین قلقان — دمشقی یای اوق همر تیغ برآن
دیدلر بندکی اندر اسرایل — ولی یتمز یکرساهر سخر بیل
نه اردر بوکه یول اصلانه کسدی — نه اندر کم کتورر فیل مستی
اول اوده طغلری اولشدی میشه — سکوو قیلجو کرزیدی تیشه
دخی قوشلرکه اوچردی هوادن — دنردی الی التمش بر بوادن
یلاکی قینغی یاقوت الماس — اچب شخصه طوش اولسه چاره اوناس
بزیرده قوبزیسا قسلرقان — کبی مجروح الودوکم ورزجان
بقیرو کوسلا درنا غزیوی — قچردی قاف طغندن نره دیوی
ارنلر نعره سی وات صهیلی — یمنده سبزه رنك اتمش سهلی

کو ودن یکقلاً نزدی فلکلر — که تسبیحن یکیلردی ملکلر
اچلدی اژدهایکز علم لر — که اصلاً نشکل نقش اقمش قلم لر
صناسن هر بری چتری همایون — یه سرویکم یمیشی اوله التون
انك کیبی بجایدی سر افراز — که منجوقی اچر عیوق قلاوز
بزندی ودزندی جمله لشکر — بغا خان کردویزدی سراسر
اتك اسدینی الوبن طرد بردم — قوندی وبیسیغن بردی بردم

دعا کردن لشکر بغا خان را

دیدی احسنت ای بکلر اولولر — یراکی اولولر یوزی صلولر
نه خوش تخشی حمیت قلدکز بن — یمن کوکلم قلیغن بلدکز بن
نجك کم اوزاقم اندن زدی حق — انك تك چاره نقش سز الوق
چوبو جمله اکا درنگدی نچه — قلم طوغان اولرسه آنی سرچه
بزمله اولمدی بوکن یاوق اولر — اولاشاهین کز اوکنده توق اولر
دعا قیلدی دیلر ای اولوخان — ابد بللو ازلدن بلدکلو خان

قیلوکا اوینیالم باشموزی — تمام اولدی بلالم یاشموزی
نلر لر باری جانی وجهانی — چوترك اتماییلن بولکن آنی
کشیکم یه شاهك نعمتینی — شکادوشا کرکدر همتینی
که بر فرصت دمنده دوتمیدان — اچاقان الاباش وورا جان

اماکوك قیصه یاشك اوزن اولسون — قیك آچق قلیجك اسدن اولسون
ایق بصدقجه آل ورسون مرادك — فلك دیرندکنجا طرسون آدك
طغك طاشك اولرسا سر بسر در — سلیمان کزاولرسه سر بسر در
ندکلو چوچری اولسایزایز — اولیمزساکه رستملر یزاین
که دتدك قلجلاین بن آخر — کی ارقادتمدی یای کیب آخر
چوسن قلقان کبی کوکسك کراسن — انك قربانلین ارذن کراسن
سکوکیبی قجن قول صونسن دك — اولرسه بغری سکوکیبی مشبك
قیاوارورسك قان ایشیادیو — حذه دن کل کیره شیشه دیو
عجم شاهنده بازویقدره انجه — که سن اصلا نلادوتیشه پنجه
تمام اولدی بلالم یاشموزی — یلوکا اوینیالم باشموزی
چوترك اتماییلن بولکن آنی — نلر لر باری جانی وجهانی
شکادوشا کرکدر همتینی — کشیکم یه شاهك نعمتینی
اچاقان الاباش وورا جان — که بر فرصت دمنده دوتمیدان

اَر اُولَن یِیشِنك كُوبِی بُكُن دُر — بُكُن خُود اَر كِشِیلَارَه دُكُوندُر — قُوَق بَشلُو كِشِیلَر اِش بَشَر مَن — قُرَالَق كِسَنَه هِیچ اِیش بَشَر مَن

چُو فُرصَت فَوت اِیلَیجَك فَاِن غَیرَت — اُولَدَن یِك اُولَا غَیرَت لُو عَورَت — سِن كَلَه اُولمَیَدِی هِیچ یَا غِی — طُلُو مِیسَادِ مَا غِندَه چَنَا غِی

بَك اُولدُق هَر بِرُو مَنزِلِ بِلُورُز — اَگَر اُوشَا غُمَن دُن گَرَا رُومَن — اَكَا خُود فَخرِ دِی سَانُك كِبِی خَان — كُیَا كُو اُولَه قُوِیرَا قَنَا قَان

گُوَك كِم حَالِمُزَجَه دُورِ شَاوُز — اِلَنجَا دُورِ شَاوُز اُورِ شَاوُز — هَلَا خَیرِی دَكُلدُر بَللُو بِلدُك — وَرَا وُز تَخِتَه چُون عَزمِ قِلدُك

زِهِی دِرلِك كِم اُولسُلطَان اِكَندَه — اُلَا خُوشدِ لَا فَلَا اَصكِ كَندَه — اَنُك چُون شَرّ بِینُم خَیرُ مُزدُن — كِدَیرِی یَا غِلِقدَه سَیرِ مُزدُن

یُوزَ آدِیلَه دِرلِكدَن اُلمَدِیك — اَیُوَ آدِیلَه اُلمَكدُر خُودِ دِرلِك — ظَفَر وِیرَا بِزَا دَوردِ زَمَانَه — قَصُر غَا كِیبِكُم كِیرَه صَمَانَه

اِشِی اُن صُك چُو اُلمَكدُر كِشِینُك — كِشِی اُولدُر صُكِن كُز لَر اِشِینُك — تَزِینِی كُل كُوكَه صَا وُرَا وُز — اَشَا غَاسِن یُقَارُودَا وُرَا وُز

دُرِیشُب كَسبِ اِدَه بِر بَخشِی آدِی — جِهَانَدَه گَلمَكُك بُودُر مُرَادِی — اُوِینَدَا اِكسَنَا اِینَا یَكلَمَاز — كِی اُنجَا سُوزَا كِیلُر حَقِ اِكلَمَاز

وَكَر بِنِی خَیرُ شَر كَلمَن كِشِیدَن — تَرَحُّم گَلسَه یِك آدَن اِشِیدَن — اِلَی بِلمَز كِه حَق اَمرِ نِسُز اَلَق — یِرَ اُزدَه بِر صَمَن دَه بِر نَمَز اَلحَق

قِلِنجَه هَر بِرِی اَگدُجَه نَقرِین — دِیَا لَر كِم یَتَا حَق بُولمَسُون سِین — نَه نَدَه بِیر اَیلَر یِسَك كَلمَیَا رَاسَت

سَعَادَت گَر بِزِ مَلَه یَا رَا وُلَرسَا — قَلَا نِی سَر بَسَر اَغیَارَا وُلَرسَا — اُولَن اُولدِی كِه بُو تَقدِیر طُشدُ — قَلَن هَب سِیلَنَن سُزلَر اَكُشدُ

بِلُورَم عَافِبَت زُصرَت بِنَمدُر — دُرِیشَا لُم هَلَا غَیرَت بِزَمدُر — كِشِی اُولدُر قِلَا عَقلِیلَه نَدبِیر — نَه سُزدُر سَادِیَا اُولدِیسَا نَقدِیر

شَهُومَن دَولَتِندَه اِش اِدَاوُز — كِه پَنبُق كِیبِ اُولمِلكِی دَاوُز — بُرُدِی خَان كِه لَشكَر اَندَن اِندِی — اُولَ اُولُو یَا زِیَا چَپ چُورَه قَندِی

چدر لر قردلر آیوان صیوان — که اوج کن دورن کر اوچه حیوان
یرولوبن قتلاری دشردی — قناجقین بلیمز دشردی
چخاو اطلسیدی جمله خیمه — تخیسه بن دیایم وارم صیمه
اترنبك اولو خیمه وآردی دك — اکلمز مطبخ اوتاغ وکردك
چواخشام اولدیو یاندی چرقلر — کی بقدقجه یفنلار وارقلار
کرنلاردك کچاهیدی اوکندن — مکر کم اون اکی برجك کوکندن
ندکلوا وارسه شمع ثوابت — بوکیجه یرینده اولدی ثابت
طنیشق آونه کردی یغاخان — طرمطای برایکی عقل نقصان
که چاری نرسمه یوردالم — نجاسی وارلم نزدن کرالم
یریاالم شیله آشکان — علملن آچب چالب نقاره
به خوذ کیجا کجا پنهان اشالم — قمو مخلوق کوزندن یشالم
الینی اکسزن یاصادشالم — یاسینی کلسزن یاصادشالم
اکش دکدیلر الچدیلر مکرر — اروددوتاشکا اولدی مقرر

کدلشکر قوینه کندن قیله آرام — چوکن نورن درا اولله اخشام
قریلالر یریکن یاسن کیبی — یاییلالر جهود ستماسن کیبی
چواول اقلیمه بورسمه ورالر — قلیلار ندغی ایلی اورالر
ناتکلر قیالر نایقالر — ایلی شهری یقالرهم یقالر
سیاوشه تهور حاصل اولسون — بشی شششون عقلی زایل اولسون
یغیلقدن چریدن بی خبر دن — که غافل دراشن بلمز دبردن
ایناشهرنه دیدن سکزدب — کلوبن تخنکاهینی اکردب
اتوردب کورملر اندهدررمی — یه چیقب کندن بیزه ورمی
چقرسه اکاچقمز لشکری یوق — کرسه شهرداخی دورمز حق
یه قاچه یوزدته شهرافشهرا — یه آلم قیرنی جبرا وقهرا
اکرمزن ورسه مالیله — کاوزبن قلااولخویله
قچرسه قنده واره اوجمزدن — اخی چقمایه خرشیداوجمزدن
الاوزملکنی وتخنکاهین — بزه دندوروزدیدن سیاهین

اِلکی یوزدن دخی بزلودر اصّی ‌ زیان اچنده چقدر کزلو اصّی
طَنِشدیلر بو رسمه اِشرقولدی ‌ نم اولدن کچدی لشکر طبل الدی

مشورت کردن یغما خانر با طرطای

طَنیشقچی کرکم اولا عاقل ‌ فهملو ذهنی طغرو نفس کامل
فَاسَنلو کیا سَنلو خبرلو ‌ ارزون باقشلو وانچه نظرلو
اکُن سزلو اچق کزلو لیلو ‌ ضمیری نحرعمان لفظ لولو
صنامش اولده دنیا نک اشندن ‌ خبردار اولده چرخ جنبشندن
اکُن مشکللری حل ایتمش اولا ‌ مثل لرچق اکنده دتمش اولا
چو معلوم ایدر هر امرکی کینی ‌ اوکندن کوزدر اولا صکونی
اُلو شهلاره خدمت قلمش اولا ‌ اصول قدر وقیمت بلمش اولا
اَلور اولا جهانک الغینی ‌ بلور اولا زمانک قیلغینی
چق اکرنمش الا شرطلر ادبلر ‌ دلیم ایشکرمش اولا بو العجبلر
شریعت حکمن دیوان یساغن ‌ بلا اکلایه صیر وسن یه صاغن

بهر حال اولیا هر کز غرضلو ‌ غرضلو نک اولر سوزی مرضلو
دروغی آجغ اولا اغز طتلو ‌ سزی طتلو اولا اویوز قوتلو
بس اندن یارر اولا طانشیغا ‌ هر ایشک صوکن اوکن صانشیغا
وکر نی دکه بر نادان جاهل ‌ که کیر وکندن دن دکندغافل
اشک سیر نلوات خولی مردار ‌ که عالمدن دکل هر کز خبردار
جهانک آجسندن طتلو سندن ‌ زمانک ایوسندن نیلو سندن
نه دیشدن نه بلشدن نه کرمش ‌ نه اشامش نه ایشتمش نه صرمش
ادب از کان حرمت بلمیا هیچ ‌ اولولا ریله صحبت قلمیا هیچ
جانی اغزا اولا وباش یینی ‌ بشنده اولیا بر قشجه یینی
نه فکر رای اولا اندن نه تدبیر ‌ که سلطانلر اوکنده قیله تقریر
مکر اندن دخی ایچمق کشیدر ‌ که اول بیهوده نک سوزن اشیدر
اولر اول پادشاهک حال تیلو ‌ که اولا طانشیغی بو صفتلو
هم اول طوطینک اولر حال یاوز ‌ که اولا قزغلر اکا قلاوز

هلا قوپوزه بندر دیلر ایدی — قبق کیب طلا شب اندجانی
تلود کلک لین بشدی بغری — چوقاون کیبز اوردی صغری
بکلدی بیلدی شنجیاره — آیاغندن بطنجان کیبدار
اصلدی وکسلدی وچکلدی — یراکی شرحه لندی طوز اکلدی
اگر قیتز ولی بلمز ارایدی — که ترشیمی بیسر یابرایدی

رفتن لشکر بغاخان بطرف سیاوش

کو نلدی بارلشکر اول قرادون — که کسنار سیاوشه قراکون
صناسن طاغ یارزی طپر غوطاش — چری اولدی وها چکدی کیذ باش
زهی دریا که جون جوش ایدی مطلق — الر یلدی دمور موج طبر اق
جون اول ایل اوجنه ازدی بغاخان — سوندی کوجنه کردی بغاخان
سکردنجی سچك دزاوج تمن ار — ارا بلدکجه ناراج ایلسون کز
قلن چاری یله بزبوریا لوم — بزه کم دونر یسه قوریا لم
کجا کندز اشام یتمیا لم — یزن کوزن بزا اوکر تمیا لم

همانندم اول قوبکلن اچلدی — اوترنبك ارسکردنجی سچلدی
اول اقلیم ارشیله فارغ البال — دریلر لر ناکم یاغلا باك
المدم اوکلری وارباغدایوق — بلا یاجمله آج راحتا طوق
یردی قردلا قوین قرشمش — اچردی ارد کوشاهین برشمش
جوناکاه ازدی اولکنج ایله لشکر — تلادی طیدی هر کنجیله لشکر
قیانك خانمانن اوچردلر — طرانی هم قلجدن کاچردلر
مکر شولکم طوار وماییله — سکادندم دیه هر حالییله
بلاره نعمت وخلعت وردی — یوزدن صقلریدی خوش کردی
اکا قرشو طرانی یقدی یقدی — اول ایله سر بسر هیبت برقدی
که قرقودن اکش اللار وبویلر — نجا اللار شر لر نجه کویلر
اگر دندی ویزدندی تمامت — مکر بشلار قوتیلا سلامت
بورنمه سردی کیتدی تخکاهه — قلیجن کسترز خرشید ماهه
بوحرشیزه لك باش اکمن قلنجه — قلنجوك کان یقدرکم قلنجه

قلنجی باشنا کلسون یا الهی — الینی ایلکی اولسون یا الهی
خدا و ندا خدا یا هر بدانذیش — یوزی آردینه دونسون گلسون یا الهی
اوزون آل لواسز سابز مغن یك — یوزی صانولو دزنك دردینی یك

خبر اشکر سیدن

خبر جی گلدی شاها قلدی فریاد — دیدی عدل اینی سلطان دادور داد
چری اقدی الا قارنجدن چوق — چکر کانك صغیشیه وار انك یوق
بو اطرافی تمامت اردی اوردی — تلادی خانمانین یقدی یردی
اکا دونان دندی دینمانین — یریدی کسدی باشین الدی جانین
اسیر ایلر اوروعورت اغلاتین — ورن قودوق بر و قچدوق شهرلرین
بنی سیلگن کن اردی اولی قچلر — بشینی قوزنر بالدن کچنلر
یغی گلدی که جدن کسه بلمز — چری اقدیکه وصفین کسه قلمز
امان بلمز مکر ایمان یقدی — صناسن کودسنده جان یقدی
اق اتسا لرطمردن قان دکرلر — قلج صلسا بدندن جان سکرلر

خبر سز الایق استینه گلدی — قچان دزنشد تختن اشد گلدی
بغا خاندر خطایك پادشاهی — کثر مشر بارگاهی وسپاهی
صناسن هر بری بر دیوه بکزر — اشی مکرد غلدر ریوه بکزر
انك کبی یر قلودر بویا یغی — که جنی سیزر یساسیزه یا یغی
طراجق دم دکلدر شاه عالم — صلك کنسون چریا دیدم آدم
چو سلطان واقف اولدی بو خبردن — بو ایشی کملدر بلدی بردن
دیدی بق بق بی ناجنس نامرد — بزی اولدن ایدغیشمش درد
خبر سز غافلن میدانه گلدی — که یعنی دردینه درمانه گلدی
دوا سز دردده درمان بولمیسر — قچ قرتر مغا جان بولمیسر
چو حق بزدن یگادر گلسون احمق — که باطلدن کرو قالمش دکل حق
اگر اول بزدن آلو فالمیدی — خبر سز اغر کبی گلمیدی
شو کولدا آرلکدن خبر وار — اول اول خصمینی ایلر خبر دار
چو گلدی غافلن سر وقتما اولك — دلی ایق ازاده تختما اولك

صغینم تکریا قیلم توکل
ادم حقدن نه کالرسا تحمل

نه تقدیر اندیسا کردکارم
بکا کسترسه دعذکارم

بنم حقا رضا وصدق تسلیم
حقك بیرابری وعون تعلیم

الومزدن نه کالیسر نیزبیز
حقوکز گربوو زز گرگیزبیز

اچاروخلوته کردی سیاوش
دیدی دیدکلری بربزکلر اوش

بیردیکم عوام الناس ادلدی
مدبرلر خواص اندن دللدی

وزیروگتخدا واشکرلر
ایوبا وزصنایوبن صرنلر

اترادیلرد کالی طانشیغا
هرایشك صوکن اوکرصانشیغا

سیاوش ایدرای حکمت بلنلر
بلوله بزقلی ایکی دلنلر

بودم فکروفاست کانبزنن
دکالی دولتك ازکانبزسز

جهاندهچقدرصاحب هنرلر
سزك سیروکزه ازمز نظرلر

بلورم دورکزده ذوفنوزسز
یل ازمش کیشلاره رهنمونزسز

چه کردنیا اشی تقدیرلادر
هرایشك روبقی تدبیرلادر

اصللویونلوسزسیلدیلر
هم اول سزلرکه کوکل ایلدیلر

بلرهربیرعقلی ارد کنجه
بصیرت قوه آل وزد کنجه

کمی ایدرکه بویرتده طرالم
تمامت لشکری بوندادرالم

بلیشاوزقحنکم جمع اولاوز
ظفرویرا چلب نصرت بلاوز

کمی ایدرکه شهری بکلدك هم
چری ایچینه چقسون شاه عالم

چوسلطان شهرك ایچنده سکزده
نیا یاغی کلب شهری الکزده

کمی ایدرکه الچیلر صلالم
کمش میخلا کوکسن طوقیالم

که احمقلاره کمسه دلیترمز
براقجه دوزدکن بك اریترمز

کمی ایدرشبی خوان ایلیالم
قوخلق ارمدن اون ایلیالم

درندوخلق اولایادایل شیخون
قلجدن حالری اولادکرکون

کمی ایدرکه مقصود خرشید
کناشاطید ومعبود خرشید

چقنجابومعظم مملکتدن
اراغ اولما ای شاها مصلحتدن

کمی ایدرروای اصل جمشید
کی ویره بوغیا جبریله خرشید

هله سوز ایدلم بلکینه کیسون — ورا اوزاستدوکن رشمن اتسون
بو رسمه سیلدیلر خیلی سوزلر — کی طلدی کوزلرو کویندی اوزلر
ولیکن هیچ برینه کوکل سلطان — دلندرمایب اولدی دنک حیران
فریضه آن کردیلر هم اول دم — صلا لر لشکر اچب چوره آدم
کلا لر جمله درکاهینه شاهک — اشا لر شاهنه پشت پناهک
یا انلو نفادر وارسادر — صباحن انلنا شرداغ لشکر
بو سوزدن اندم اغیار اولدی خاموش — سرای ایچینه عزم اندی سیاوش
اچن طاشن سراسر دندیقیغوا — دلنده صاغودر اغزندم آغو

آگاه شدن پادشاه از آمدن بغا خان

دیدی کردکی خاتون بو العجب — منجملر دیدوکی کلدی بو شب
دیرلر آیرلر تختمن دن — دیرلر دوشرلر تختمزدن
بغا خانک کلیشی بزکلشدر — که دیدلر ملکنی الدن الشدر
قنی شوکتلو هیبتلو کلدی — سکوم اوکت دکلدر یتلو کلدی

ایلا بشدن بشا اودکرسه بزیل — بو اون کن اندکن اقمزدکی بل
کی اوج ای کرک دون کن سربله — که قاتومه تمن لشکر دریله
بو شمدی سل کبی اسدومه کلدی — الک شمدی بروسن اردالدی
کا شمدی چیدن چاره یقدر — کشی وزمی که قرشوراه یقدر
شم سهل ایش دکلدر مشکل اولدی — بو لم ایتمه فلج انجا قل اولدی
دیدی خاتون که ای دولتلو سلطان — سکا سلطانلغی کم ورمز سبحان
ایلجق کبر وحق الزبلرسن — نیجون فاسد اندیشه قلرسن
سکا ملکی بغا خان ورمدی هیچ — که آلاهر قچن کوکلی الاپیچ
قیلرمز قنقی الدرکم یقلمز — حق امرنسز کسنه نسنه قلمز
که سانی بوغلکن وارابلیش درز — جهان تختینه یارارایلشدرز
یقلدیسه یکیلمه سن بقا اولی — بو چوره بقمه سن تسلیم حقا اولی
الو دولت ارلماسون بشکدن — سعادت تاجنی اوغلن یشکدن
بحمد الله چرکه طوغوشرک برکه — بویردی ینه قیلرکسنه ترکه

چو سن عادل سن اول ظالم دور ای شاه — اکا اوین الکدن کمدور ای شاه

ازاغ الدن کلبدور قصد موزه — ندکلو سرقه دوره اسدموزه

رکش اقلیمه حکم ایدرسن ای یار — گرکمز دوزکم اولا حوصلک طار

کلیشن وجه قلدی الله آشا — اولا کم کید شنده اولا تماشا

که تا حدینه آنک یتمیا لر — هنز آیلو کنه حکم ایتمیا لر

بری خوش کندوزاخشام اولینجه — بری مستوره عورت اولینجه

بری صالح غدا حلال ایتمینجه — سکن قوصق اچندن کیمینجه

بری خاص ارکم ارلر یقمینجه — یغیسندن سلامت چقمینجه

بو داخی بو الا کردی نهایه — سلامت چقدغن کم کردقایه

بوزه حق آن منصور ایتمینجه — مراد یله کیلب کتمینجه

یراغی کز چه یول ولشکری حق — هیچ انک بکلکینه شکمز یوق

چلب تگری بیردی آخر ای شاه — بو معنیدن بو سردن اولغل آگاه

نجا قلدر ازا مغلوب اولدر — نجا ازلر چغا غالب اولیدر

چو دوران اندکیر و چرخ اطلس — الندی غربر هندی شرقه چرکس

ختن شاهی چقب تیغ اندی دیدی — حبش قوم همانده کزادی یوز

زمرد تخته روی روم شاهی — بشنده برق ارر الثون کلاهی

سراسر جوهری عکسندن انک — سوادی نوره غرق اولدی جهانک

چو ذیله در آکا دمغل شک — بو اشلر آخر امدا ولمدی دک

جهاندن اولکه اولمشدر کروهم — صفین حقه قالمن هیچ محرومم

اوی من تکریا تفویض ادالم — نریولا کم بیردیسه کدالم

که هر کم حقله اولسه حق انکله — اول آکا لاحق اول ملحق انکله

بو رسمه دکدچوق دل اولدی آدم — برزجك دندشاهك کوکل آدم

ادب اول کیجه صبح اولنجه انلر — بو فکریله ارر تمشلر دیانلر

که اول در تلو لرا درمان ویجی — که اول قالمشلرا فریادرسی

گومدن قهر ادب قهر اوله یاغ — صناد شمن بشی ابلیس ایاغ

صفت بوغه

خط اذنیله در آکا دمغل شک — بو اشلر آخر امدا ولمدی دک

جهاندن اولکه اولمشدر کروهم — صفین حقه قالمن هیچ محرومم

اوی من تکریا تفویض ادالم — نریولا کم بیردیسه کدالم

که هر کم حقله اولسه حق انکله — اول آکا لاحق اول ملحق انکله

بو رسمه دکدچوق دل اولدی آدم — برزجك دندشاهك کوکل آدم

ادب اول کیجه صبح اولنجه انلر — بو فکریله ارر تمشلر دیانلر

که اول در تلو لرا درمان ویجی — که اول قالمشلرا فریادرسی

گومدن قهر ادب قهر اوله یاغ — صناد شمن بشی ابلیس ایاغ

صفت بوغه

چو دوران اندکیر و چرخ اطلس — الندی غربر هندی شرقه چرکس

ختن شاهی چقب تیغ اندی دیدی — حبش قوم همانده کزادی یوز

زمرد تخته روی روم شاهی — بشنده برق ارر الثون کلاهی

سراسر جوهری عکسندن انک — سوادی نوره غرق اولدی جهانک

کزاد ب کورمزدی شام شاهی — الزدی دگمه یزدن کام کاهی
جوکلی چرخ چینی قلدقادن — بریدی یزیزن قرمیزی چادر
برنمکی تخود قاره طوا یغی — اچندی کسترد قیزیل آیغی
چوصبح اولدی نفیر کوس اردی — قپویا چقدی شاه دیوان قردی
بیردی بکلره سلطان سیاوش — که دیدن لشکری بندوره چاوش
یایا اتلو چقا صحرایه واری — که آنی کوره شهرك شهره واری
ندکلودر ندر یاتی یراغی — که اولدی استمورزه قاتی باغی

آرامسته کردن سیاوش لشکررا

چوحالی بلد شرلو وسپاهی — که سلطان طشره قرمشن بارکاهی
یقنجق ایله بویره قلدی اعلام — که بوکن کیجه یدك خاص اکر عام
چقردی هر بری خیمه خیل — بوشهر اوکنده بزیردندکر خیل
قویرلو یرنجه چایلسونلر — شرا کلمك لکا کوچ ایلسونلر
دخی شردانکم برکیدجك وار — اغوب ایتك کلاجك کیدجك وار

دکندی قامسن یرلو یرنجه — اکرچه یاغی ایراق دکزارنجه
یغیدن ارکن الکلدی اقشدی — اویله برقله شهره یقشدی
تمامت باش ارنلر شهره طولدی — بیك آیق برآیق استینه اولدی
هم اول کوکیجه یدك شاه ایران — اکرچه کوکلنك ملکیدی ویران
خرابن شهرك اقشدی عمارت — که یغنی رنجنه ایلر کفارت
قعردوبن دیلر شهر اکرایله — یغی یاتنه بنسون بغلبیله
صباحن تکری دوستی شه سیاوش — بریلیش ایدسه دردشمنه طوش
یایا اتلو قویتلو یرقلو — ارادهٔ المسون یتلو یرقلو
رجادن حاضر اولسونلر سحرکاه — که هرییرن کراو یاصیاشاه

صفت رزم

عرب جون ایردن دیشن سرتدی — عجم دردی واولدشدی رتدی
عربدنکی کمر اولده رشام ینکی — عجمدن دتدی بودرطاق رنکی
سحرکاه جون جلند طبل شاهی — عجم سلطانن بندردسپاهی

بلا میرود زیر خاص ارتلر — یراقلر یرینه جان قورتلر — یما کا یمز یدی طاغ طشلر — اچیلمك قورریدی قام یشلر

سلاحا کردی هب جوشن برندی — بزا یوزلك بشبنا خود اورندی — پیچك طاغلردی کوه ماموں — اچیلمك صوغلردی نیل جیحوں

سلاح شورلر سکولر اویندرلر — بش اوستنده قلیجی قیندرلر — نفیر النسیمی یلمز یدم — کجی یمز لره کوچ قلمز یدم

دتردی قرشدن کلدکده چوق — اکی برماغله آتلش اوق — ملاکلر جمله یلوارنجلردی — نه یولا دیرسم وارنجلردی

قچن قصد یله اوق اتمزدیلر — کز ارسه برقلی ایکی دلر — قباد بزیمان جم ضحاك — الردی کیمه بشمز زبری جاك

یا انلو قوصف بغلدیلر — یرویوب کرلدیلر چغلدیلر — بغر شمدی شکاردی یغاخان — قتمده اولمشیکن بنده فرمان

یکرمی بك یا وقربك انلو — یك ارلر کم دکلدر بیری یلو — الوه اکسرن کیره سکرده — دخی قصد ایده کم تختم اکرده

یزبك سلطانه عرض ایدیلر انی — کسلطان آن کردی قلدی جانی — هماندم کم کرکلو اولدی لشکر — بلنمادی براون بش یکیمن ازکر

صفت لشکر

ایندی ای دریغا قارن لشکر — دریغا قارن اول سلطان لشکر — قبر مزبودخی قلمایه بیله — کشی امدوغی یندك کلمز ایله

کربرکن یورسیدیر یرندن — برآنی توزی قلردی کون یرندن — چرم کز غایبسه تکری حاضر — یوغیسه بنده قدرت تکر قادر

کوکاتردن بلتلر اغدردی — قرویه صویه طبراق یغدردی — امیدی قلسه خلقدن کیشینك — حقیقت چارسی حقدر اشینك

استمالت داود سباوشن لشکرش

بسلاردی مرتخلاردی کم بزردی — عطاردن آن یزمقدن ازردی — دعا قلدی دکالی اولو بکلر — اورندولر بهادرلاره یکلر

که قاهر دولتک پاینده اولسون — فلک چاکر سعادت بنده اولسون
بلنماسون دخی اغیار کا یار — کرندایرز مسون یارو کا اغیار
طقنماسون انک آیاغنه طاش — قلیجکدن یونماسون یوزباش
که سن سن هم مظفر هم مؤید — مؤکد تختکو تختک مؤبد
کروبار اولسه سا کا فتح نصرت — بلاسن دشمنوکا دست قدرت
بزاوش ترک ایتمشز دربو بهانی — یلوکه قومشز باشی وجانی
چلبدن بودر دهردم اومون — که شاه اوکنده اولا اولمومن
دشی قوین براغی خونجون در — بکون ازکک قزی قن یانجوندر
چوکستن مایلر باشی ندر لر — چو قورتمایلر یاشی ندر لر
دیدی قالنجه کینی جسر تیله — زهی در لك که اولا غیر تیله
اوکا اسد درمتن دکلدر — حمیت اولسا همت دکلدر
بو رسمه اش دیشمك کسه جانی — دخی ناوقته صقلر بلسه یانی
بزه میدان کرکدر کیم سوشدر — که چوکانی قلجدر طوپ باشدر

کرکلم اویناوزجق اویلر — کی اتلر بن اولا فیل لر قیولر
بنا ایل خشدتر بن شخص پرشاه — که باشه بر یوزکن کلسه ناکاه
بس اول قلمایه هیچ جانا وباشه — قلرسه ازدمك لك آکا حاشا
نه صانرسن آی سلطان اعظم — تمامت کردکك بوجمله آدم
قولنا نجه کرمز شهره یاغی — کسنا تختکا بصمز آیاغی
مکر کم کورسن باشن بغانك — یولینا تختك آیاغنده آنك
بکن طغدق بکن اولورزای شاه — قیشزارتیا باش الله الله
چو میدان دوتلر صف طرالر — اناادن ازنجا طوغرکرالر
بوسوزلر خیل اوکلندردی آنی — ملالنندن برزشاد اولدجانی

ایستمالت سیاوشون کردار

چریه وزد سلطان استمالت — که بیزه کلدی اوش بردر لوحالت
بکن غیرت قشاغن بغلنك برك — ایدك طرمقده قچمق فکرینی ترك
اناادن طوغلی مردانه لرسز — اری کوهرلرو دردانه لرسز

چو کز طاشکندن آرزو در
یفتد ز غل غش سزدن ار فزد

طلبند عالم اچرم ار لکوکز
قوخاص ار له سروزلکوکز

قلیجو کونه رستم طرمشلر
بزیمان سیزه کوز اندر مشلر

جهانه کلدکز ار کلکیله
جهاندن کتمکز ارکلکیله

چب قرتلمغا خود چاره یقدر
بس آنک چارسی قیلجنه اوقدر

کلک کیرو قدیمی اتفاقه
بو آرا لقده یول وزمک نفاقه

بر یکام اکرچه بیکساوز
بر یکب چنکی اکنوم زاولادوز

که بس بر لیکه یزبک کار قلمز
بر یکن بوسزا انکار قلمز

امیدوم زبود رای کان معبود
بزه یز صودی ویرا آنلر اود

اکر باشمده دولت وار اولرسه
چلب تنکری بزمله یار اولرسه

شول ایلک لاری ایدم طایکزده
که شرح اتمایه کسه بلکه یزده

قوکز نایب دزکاه اولاسز
طرفلن بلدرم کم شاد اولاسز

بلرسز قول ما صادق وزن بن
دیوکم اتمکا حادق وزن بن

بزکیشینک که اود اولایزند
کرکمزکم اولایا لان یزند

بس اندن صکره اول خرینید طلعت
کمه نعمت بیردی کیمه خلعت

کیمنه آت کیمنه التون اقچه
کیمنه کوی کیمنه باغ باقچه

کما جوشن کما قیلج کمایای
دکالین کردی کز یخسول کربای

کیمنه قود دل وردی کمایل
که زیرا دالو اصلو اولزایل

قوسن مز بزخشنود قلدی
زبان اتماد لیکن سود قلدی

دعا کدن کریادشاه ره

یز اوردب یر یزن اول حمله لشکر
دیه لر آفرین ای شاه کشور

سلیمان سکندر سن سن ای خان
مؤید مظفر سن سن ای جان

دکلسن بی خبر سا باشمزدن
الوم چکمشزدر باشمزدن

زهی دولکن که اولکلن اولاوز
زهی بیرام که بز قربان اولاوز

بشکن جونکه دولت تاجی وزردر
اوزولکل بیزه نه محتاجی وردر

طپکدن دولت حقدن عنایت
اولرسه بواشه طپدر کفایت

یُجا بَخْتُکُمْ خَنْدَانْ اُولْ هَمِیشَه
جِهَانْ تَخْتِنْدَه سُلْطَانْ اُولْ هَمِیشَه

بَشِی آشَاغَه اُولْسُونْ دُشْمَنُوکُكْ
قِلِنْ قِرْ تَمْسُونْ دَوْرَانْ تَنُوکُكْ

یَغِیلَارِی سِمَقْدُرْسَاکَ پِیشَه
عَدُوقَهْرَ اَیْلَیُو کَلْدُكْ هَمِیشَه

قَیْرْمَاغِلْ کِرُوفُرْصَتْ سَنُکْدُرْ
طُرُوکُورُوورُوکُرُنُصْرَتْ سَنُکْدُرْ

چُوسُلْطَانْ کُرْمِشِیدِی لَشْکَرِینِی
قَوُشْ شَرْقَوْمِنِی دَایِلْ اَرِینِی

یِرْیِدِی کَلْدِی قَنْدِی چَادِرَه اِیْرْ
اَنِی کُرْدِی وُقَنْدُولَارِیرْ

قَرَاوُولْ سَجْدَاوُنْ بِیكْ خَاصْ اَرَنْلَرْ
یَغِیدَه دِکْلَبْ اِلَدَه اَرَاسْلَرْ

قَوُنُكْ اَنِی طُنْلُوکَنْدُطُنْلُو
اُلُرْلَرْ اِیلْ قَفَالُو یَاغِی یُنْلُو

کُیْلَبْ کِتْدَلَرْ یَاغِی یُولِینَه
کِه سَاقْ اُولَاوُسَاغِینَه صُلِینَه

آمَیْرِ بِرْنَاقْ

اِکِنْدِنْ کُرْدِلَرْ بِرْجَقْ تَتَارْلَرْ
یِلِیشُبْ بِرْبِرِنْ کَاچُبْ قَتَرْلَرْ

چُوشَلَرْ دِیدِلَرْ کِمْ سِزْدِکُزِنْ
خَبَرْ نَادُرْ بُونْ یُرْتُبْ کَلُرْسِزِنْ

دِدِیلَرْ اِلْچِی صَلْمِشْدُرْ بُغَاخَانْ
بِزَازْدُكْ کِمْ بُوحَالِی بِیلَه سُلْطَانْ

اَنِی قُوشُولْدُكْ کُسْتُرْدُكْ اُوتَاقْ
کِه خَانُكْ اُورِغِیدُرْ اَدِی سِرْنَاقْ

هَمْ اُولْ اِیشِکْدَه اَنْدَنْ اَلْبَتِّه قُدُرْ
قُرُلْشْ یَایِ کِبِی اَتِلْشْ اُوقْدُرْ

زَایِزْ بِزْ قِلْجِدَنْ یُوزْ چُورُمْ
صَلِیبَقْ کِرْزِنَه اَلْبُرْزِدِیمْزْ

اَرِی اُوجْ بِیكْ اَلَاوْبِشْ بِكْ اَتِی
شَهَایِدُكْ کِه اُوشْ اِیرْشِدِی قَاتِی

اَنِی بِرْبِرْشَهَا عَرْضْ اِیدِی چَاوُشْ
نَیَا کَلْدُوکِنِی بِلْدِرْسِیَاوُشْ

کِه اَدْلُو پَهْلُوَانْلَرْدَنْ اَلَابُو
سِکِزْدُرْدِی شَهَنْشَاهْ قُرْشَلَایُو

کَتُورُبْ بِرَارَایَه قَنْدُرُرْلَرْ
یَرَاغِینَه کِشِیلَرْ کَنْدُرُرْلَرْ

چَادِرْلَرْ قُرُدِلَرْ کِچِدِی اُوتُرِدِی
قِیُودَنْ پَرْدَیَه اَچِدِی کُنُودِی

سِیَاوُشْ چَرِیسِنْ خَیْمَه لَارِنْ
کُزَادُرْلَرْ بُوشَهْرَاوُکِنْدَه وَارِنْ

شَهَنْشَاهْ دُرْدِی اَنْکُوُنْ یَرَاغِی
سَجُوسِی قُوبِنِی شَمْعْ چَرَاغِی

بِیُرْدِی یِتْدِ کُنْجَه اَرْپَه اَتْمَكْ
کُزَنْدِی شِیلَه کِمْ کَارَكْ کُزَنْمَكْ

بِلَاوُنْ بِكْ قِزِلْ وِرْدِی وُصِیدِی
قَیُرْدِی اُولْ قُوشَاهَانَه قَیْدِی

وِرِی بِیدِی اُولُوْلَرْ پَهْلُوَانْلَرْ
کِه سِرْنَاقْ قِینَه وَارَه اَنْلَرْ

آغز لایب بلا یبیب اچالر سجیده اورنلورك سزا اچالر
نه یرده خمر اچلسه چوق اکراز اچیلر جمله سزلر فاش اولرساز
چوکتدی انلر اندهٔ بندهٔ سلطان وزیره ایدر امدی المه حیران
بو کیجه ارته یجون چوق یراغ ایت بو صحرای قو بستان باغ ایت
بلا اون بك قزل صیدیو وردی اول ایشك جمله قیدینی فیردی
بکا کستاریلم ترتیب باری کی بیلا یجکدر تهدیب باری
بو داخی کتدی قلدی شه سیاوش کروبن فکر اوینه اولدی خاموش
چو اول بولندی بو صورتله اچدی دونی کون غرقدی تشویش اچندی
اچینی غیرت اودی جون یقردی کزندن یشیرنه قان اقردی

صفت سحر

کروچون قاف طغینك یشمسندن جهان ایدینك سرچشمه سندن
طشون نور سیلی کلدی ازدی قراکولق هواسن غرقه ویردی
زمانك مشکلاتی روشن اولدی زمین اولك مصلحتدن کلشن اولدی

سحرگاه اولدی چقدی قاپیاشاه بزندی جمله اول ایوان درگاه
بردی شه که کیروبندی لشکر بیا الوندکلو وارسا ارر
یراغن کسترد سرتاقر یعنی که بوصورتدن النه خیلی معنی
یصندی فوج فوج موج موج آز دمورهٔ غرقه وردی جمله لشکر
بوچاری آزن آزن چوغلدی اریشب درت یکا سندن کلدی
چو سرتاق آنی کوروب طکلدی کی اچی اندیشه طالدی دیدهمی هی
بکا خود طشردن کلمادچاری بوقاموبویله ایچنده واری
اکر اولدن اولیدی خبردار ادرمش کیك جهانی بویزه طار
اتن طونن یراغین قشونن چریسینك یساغین یتین
اکی بك قوایرلو صرف تازی که بردرا کلرندن طاغ یازی
طنادیبیدکا چکدردسلطان کرنلر قلمشیدی دنك حیران
یدی یوز فلوریدی منکوسی ایشسه ارکدردی انکوسی
دمورهٔ غرق اولب صف بغلدیلر دشینی درغینی یغلدیلر

مبارز لر سلحشور لر کلوبن سکوب قیلیج قلقانلرن آلوبن
چو بونک کیب وقت استرداملر اکش لعب هنر کسترداملر
عجب لردی بلاری چون کوردی اول ایلی شاهلار یلاطوردی
که زیرا کندو شاهنده بو ارکان یغبدی بوندهٔ کردی اولد جوان
شه اندن بارکاهه قلد عزمی که طیلایه قنوغ قیله بزمی

شکست قراولغا خان

قراولدن برار کلدی درای شاه بشارت قلکه اشبو کیجه ناکاه
فلان درّبندی اچنده یندی اولدر که صو اولدی انی کرمکن اولدر
بزاول ایله صندوق که بغاخان اویرده قندی دندی چتر و ایوان
برایکی کوزاری صاحب نظر لر ورب کردی کلب دیدی خبر لر
که اوش لشکر قبوب یتمش فراوان ولی هرکز نه جادر و نه ایوان
بس اندن بلدکه انی قار ولدر کجا لکار کورکن معلدر
دیدکه بنلره برنقش ادالم چریمز درسون ایکی بخش ادالم

یروسی ارزدنه کچسون بلارك که الدن چقمیا سایی بلارك
یروسی براغردن یوردسنلر اشکلردن بویردی قورسنلر
بورسمه اتفاق اولدی بولندك چو عزم اولدی کاجله کلدك
شهنشه ارزدی یونغره اوردق ایکی یولی اغزن آلب جنکه طردق
ایکی یانی چو اول درّبندلکاوجم قنی سزلن قیادن شیله بتم
ایکی یولی چو بزم لشکر الدی بو درّبنده بلزدرمنه قلدی
بو اغزه کلرسه بش بك اوقدر برین ایکن یرینز کرچه چقدر
اول اغزه ورسه خود یمین در یغی ایکی طرفدن درکمین در
براش اولدی که هیچ اولمش کلدر ارم بو نصرتی بولمش دکلدر
تدیلر اتلری اول قوم دیدز ایکی قولا یقوشا دتدلر یوز
آزالا بینه کردك اتلرینی تمامت هب سوردی اتلرینی
تلاب یایه دتدق بکزنخ که چیقب اولمیا فرزنده فرّخ
شلرکز هربری بر فیله بکزر صیاغندن چکلمش قیله بکزر

بلاری شیله چکدی قرشامك — کرامدی شاهلا لطفن الهك
النن اولدی قلای بی عبدنلدی — حریفا ولدم بو نقشیله اوتلدی
انتربك ازکی هربیرن بغاخان — یزاردن سچمشیدی مردمیدان
قمودم بسنه کردن بسنه اولدی — دکالی هپ شکسته خسته اولدی
دن ایچی کلدی اول لشکر تمامی — طیمنجه کنجه بتدی خاص عامی
طلامش ازدها بوینده بندی — برقمش اصلنا مشکین کمندی
نه کربزلر که اول لشکر کرفتار — نه آغرلر که اول لشکر سبك بار
اولو بکلر اکثری چوق بهادر — که هر بری قللرینه جان بهادر
طولپ قامسی ایپارزلدی — امیدی ایپ جانندن ازلدی
کتردیلر تمامت اول قاپنی — نه الدیلر سه هپ قورووایشی
ایوات قورقلجلر قورایلر — شه اوکینا کودون ضبط ایلر
نظر هیچ قیفچیناقلدی خان — سزك اولسون دیدی دوردی فرمان
بودوتیلنلرك اولو لرینی — ادی بللو لرینی خاص ارینی

دموچکدی کرزنانه صلدی — قلاین ینه هب زنانه صلدی
چوسرتاق آین کردی فکره دشدی — اروسی قیغونك باشینه اشدی
اچن کندویه کندوسی دیه آه — دکن قرسه عجب زیر بوشاه
هلا خیر اولمیسر بو علامت — کم اولا لشکرك کوکسی ملامت
بو اندیشه کولینه غرقدی اول — اول ازاشدی نسانا اکلدی بول

الو بکلر دیلدی دتدی لر صف — طرون ارده لر دست اسدیناکف
مرصع تختارلدی کلدی سلطان — بیردی سایه بانلر اچدی سلطان
کمشدن کرسی فراشلر کتردی — وزیر کنخدا اندم اوتردی
کی اولوادملو صانلو پهلوانلر — همزده قامسی صاحب قرانلر
صناسن هربری بناژدهادر — چکینده اتورا اون بهادر
کلر کاربر قفان اصلان یکنلر — شها قرشوچك ارديلر سراسر
قفاسندم بدی قتخاص ارنلر — قوسی غیرتیجون جان ورنلر

دخی نرده‌ین کمر اون بك غلامی — صغی صولی البطردی تمامی
طرن طردی اتورنلر اتردی — یرینه قاموتربیی کتردی
جهانك نعمتن اندا اقتدی — اشارت قلدی سرتاقی اوقندی
اردنده وقومیلا کلدی سرتاق — بوضغی کوربن دنك اولدی سرتاق
که سلطان لقبویسا ایرغی نه — بنك قاتنده ناسزایرغینه
اتردی اندن کم کسترد سلطان — بتیکی صندیکم یزمش بغاخان
وزیرینك الینه صندخاموش — بلك بیله کترمش بنه اکی قوش
بیردی شه کی چکدیلر یاسی — که یقدردل انك وصفن دیاسی
تمامت یریزی اشدن یشندی — طینجه یندا ردنجا طشندی
اکی یزدرلو واریدی یاجك — که آدن کسه بلمزدی دیاجك
دکلکم یا الکز حیوان انسان — بوخونر حاضر اولدی قاموکسان
پریلر جمع اولب کلمشلریدی — قعوسندن غدا المشلریدی
بدیع آنك کبی طویدا اولکون — که طرغی طوطی وطویدا اولکون

چوکترلدی دیدیلر شکرلله — زیاده دولنك عمرك ای شاه
فرا وان نعمتك شیلیغه ینسون — همیشه ایلکك دللرده دنسون
سکا یاوزصنانك باشی الحق — الن السون سنی ساونلر حق
ایوکون طغمسون دشمنلروکا — یوزیل اسمسون کلشنلروکا
چوشلر چنکه بسم الله ادرلر — اتورنلر طرنلر هپ کدرلر

طیره شلر سیاوش وپریلر احوالیچون

شهنشاه لچیله قالدی خایلی — وزیر اول ساعت اندن ضرد چالی
ایتدی ناحکایتدر خبرنه — سبب سزبویله اولدی حشرنه
ندر بوغافل ایلا کردکوکز — الی شهری یرندن ارد وغوکز
ارپلق دغوسندهٔ اولد ملوث — بزا ارلك صتر سزسز مخنث
قلرسز جاهلیتدن حمیت — نجادن کوکلکزده بارنیت
ایت سن نااشا کلدك بلالوم — وریسا مصلحتلواش قلالوم
دیدی سرتاق که بن بلمزون آنی — که بیلون کلدی بنده اتدی جانی

وَلِی اُرْتَا دَه اُوچ مَنْزِلْ چُو قَالْدِی
بَنِی تَعْجِیلِه شَه بُونْدَه صَالْدِی

کِه کَالْدُم اُوشْ یَقِنْجَق بُو قَدَرْ بَنْ
اِلِینِی اَیْلَدُم زِیرْ زَبَرْ بَنْ

بَکَا یُوزْ دُنْدِی اِیلِینْكْ چَرِینِی
بَنُمْ دُرْطَشَرِینِی وُهَمْ چَرِیسِه

بَسِینَه شَهْرِیَارِی اَلْدِ اُتُرْدِی
چُو بَابَانِی بُوَارَا یَادَكْ كَتُرْدِی

اُغُلْ قِیزِیلَه كَلْسُونْ قَرْشُلَاسُونْ
یُكِنْسُونْ یَلْوَرُوسُوجِنْدِلَاسُونْ

كَلِیلَه شَهْرِیَارِی وُتَخْتْ بَخْتِنْ
بَكَا اِضْمَرْلَسُونْ دِرْجُمْلَه رَخْتِنْ

قَچِنْكِمْ اُولَه مَقْصُودُمْ مُیَسَّرْ
كِه سَرْ بَسْتَا وُلَه بُو مُلْكَتْ مُسَخَّرْ

اُولَاكِمْ كِیرُو مِلْكِینِی تَمَامَتْ
اَكَا اِضْمَرْلَیُمْ كِیدُمْ سَلَامَتْ

اَكَرْ بُو قَوْلَه رَاضِی اُولَمَزِیسَه
یُزَاوُرُبْ بَاكَه قَرْشُو كَلْمَزِیسَه

اَدَا اُولْسُونْ حَاضِرْ اُولْسُونْ نَثَارِشْدُمْ
نِشَا قُورَمْ چُو بُودْ كَلْوُدْرِشْدُمْ

شَرَنْدَا قُرْقُودَنْ بِرْ كِیجَه یَتْمَزْ
قَچَرْسَا خُودْ اَلْمَدَنْ جَانْ اِلْتَمَزْ

بَلُوسْمَزْ اُولَه اِلْدَه آدِی صَانِی
جِهَانْدَه قَالْمَیَا هَرْ كِنْ شَانِی

اَنِكْمْ دِیدِ دِیدُمْ آزَا كَرْ چُوقْ
بِلُورَمْ لَٰكِنْ یَا بَارِی اُمْ یُوقْ

قَلَاوُنْ نِعْمَتْ كَرْ كَدُرْسَنْ بِلَاسِنْ
نِجَاكِمْ سَاكَه چِیقَرْسَا قِلَاسِنْ

چُو آنِی كُرْدِ سُلْطَانْ اُولَدِ بِجَانْ
بَشِینِی دُنْدِی سُودَاكُزْ لَرْ قَانْ

دِدِی قَانِی اُقُوكُزْ اُولْ بَتِی بِی
كِه هَرْ بِرْ حَرْفِ قِیلْجَدَنْ اَتِی بِی

وَزِیرْ اُولْدِیمْ بَتِی بِی صُنْدِ شَاهَه
دِدِیكِمْ بِیتِنْكْ مَضْمُونِ شَاهَه

نَصِیحَه رِشْتِرَفْ وَرْسَه عِبَارَتْ
هَمْ آنِی یَزْمَغَا اَلْمِشْ عِبَارَتْ

یَزُوكِمْ طَاشِی قَارَه اِیچِ آجِی
وَكُلْ دُرْ هِیچْ اِشِیدَاجَكْ كَلَاجِی

نَه بَكْزَرْ اَكَه كِمْ عَرْضِ اِیدِ بُوَارْ
سُزِینْكْ یُونِ یُوقْ كُنْدُوَیَه بَكْزَرْ

بُو شَاهُكْ اُودِلَا طُلْدِی دَرُونِی
كِه بَاشِنْدَنْ خُرُوجْ اِیدِی دُتُونِی

بُوَاوُقْلَرْ اَیْلَدِی بَغْرِینْ پَارَه
بِتِیسِی اَلْدِ قِلْدِی پَارَه پَارَه

اَیَاغِی حَیْفْ قَرْبُ كَایِ سَعَادَتْ
سَعَادَتْ سُزْلِقْ اُولْمِشْ سَاكَه عَادَتْ

اَیَاغِنْ بَصْدِ جُونْ طَشْرَه اِلْدِنْ
حَقِیقَتْ بَاشِ چِقْمِشْ دُرْ اِلْدِنْ

چُوَازْغُونْلَارْلَا اُولْ قِلْدِ یَوْنْدْ
اَزَانَاتِنْ بَلَا وِیرْ رَخْنَاوَنْدْ

اَنُكْ كَمْ اِشْ كَلُنْ بَخْتِی اِلْدِنْ
بُو حَالَه یَتْلُوسُنْ كَلْمَزْ دِلِنْدَنْ

نه نجا الدکز باتم فلا یوم — اِرا بوکن یرن چارم الایم
اِش اولا سیزه بو صحرا اچنده — که بالق وتم الا دریا اچنده
بو سن لرده سنك کرچه سچك یوق — ولی بلدم شقاوت وارمش جوق
که بو صرب ایشه صالدیلر ازوکی — مکر کرمك دیلا مز لر یوکی
قلیدم شمدی سانی پاره پاره — ولیکن یقدر ام الجلاره
هله برایك اوزادم کلوکز — سقالیلا بیغینی یلوکز
بس اندن بیتری برنه یرك — چقارك کیدرك قاتمدن ایرك
ولیکن قومنك صوغمك برینه — که بر باش آلرم بر برك یرینه
همانده م دتدلر برك الن آنك — نه وصف ایدم که نلدی حالن آنك
بچینی اکسینه اولدیلر — بیغینی سقالن یولدیلر
تشر آتی کبی بزنن طنایب — طنی اصلابنب وبزنی قنایب
چقردیلر شلاقه اورو اورو — چرپینا شلقدم وزد کورو
همانده م بندلا روها تجزلر — تنندن دریینه اودیجزلر

بو یاکا کلدك امدی اولدیغاخان — قنبا وترمشیدی قاچرب قان
قراوولینکه بصمشلریدی — صناسن یورکن کمشلریدی
قچنجندن قچی قهرا ولمشیدی — بو نعمتلرا کا زهرا ولمشیدی
قچن بریره کلسه خشم قیغو — صولر قان اولمشیدی اتمك آغو
اولبدر منتظرکم اندهسرتاق — خبر ویرا که اولا زهر ترياق

صفت هوش

چوبرکن کتدظلمك کلدی اقلق — هوا مشکین پلاس اولدی طوقلق
کلنجکلر یراوزره یشدلر یوز — کیا کولر فلکدن اچدلر کوز
همانده م بارکاهه ازدسرتاق — اچاروخان قتینا کردسرتاق
چوکوز یوزینه طوشدی اولدی خانك — کررکم یوزکوزی صرلوآنك
دیدی بکزن یزینه اندنزله — بودایم نزله لودرقشدم یزله
الاروکلدبرکن یره اوردی — یزن اچدی بغاخان بقدکردی
کسرتاقی ملامتایلمش لر — یزن کوزن جراحت ایلمش لر

برقشلر یرانا موس جامن — قما مثلا کا غیرت مقامن
ادی صنمش کلنج اولمش جهانه — وفا رندن اوکنج اولمش زمانه
بشن صالب دیدی اولدنک بروای — ندن قلمش سنی بورسمه رسوای
دیدی ای عالمک پشت پناهی — بواشده هیچ انک یقدر کناهی
چو بود شوار اشه صلدک بنی سن — حقیقنده سن اتمش سن بنی سن
بس ندن دیدیکا وردغینی — انوکیلا اچن سوزقردغینی
دکا الی خیمه سینی لشکرینی — سراسر خارجی وخاص ارینی
قوی تعظیمنی سلطانلغینی — قوی ترتیبنی مهمانلغینی
سلاحن چوقلن یاتن یراغن — دزانن بیرغن حکمن یساغن
بونولا جانلا طردقلدینی — قوباش ترکنی ازدقلدینی
بتیریتن خشم اندکینی — سقالن یولبوبن کندکینی
قوسن عرضه قلدی بالحقیقه — ارادهٔ هیچ قمادی بردقیقه
قراول بصدغندن خودبخان — پریشان اولدی ایچی طاش یران

دیلیشدی آدم یزیکمی — که کربوزید هزیمی دکمی
قلاینک اتطون باش جانی — انمشدیودوکلمشدقانی
بودرد انی ودایندرمشیدی — اچن طاشن کوکا بندرمشیدی
کن بوحالله سرتاق کردی — الیپ کرنی دندی بکوردی
اچنده اولدی جون باش اسدنا باش — دقندی کوکسنه طاش اسدنا طاش
دیدی ایدک که انلسون بولشکر — که قنلا نرا اولرسم ایشم ابتر
الانک رینا قومادن اسی — صوقدن باشنا اغمادن اصی
طشیلا باشنی حزدایلیا لم — اشالم پیرینی یردایلیالم
برزکون قورسم کندوخسینه — دمرلر دیمز انک آغوسینه

شوار شکر لشکر بغاخان

قماندم بندلشکردن اچنده — نه سرلر کزلر کوردن اچنده
اولاوردا کم طقرفنه پرده لرزار — اچارو پرده دن پرورده لرزار
کورآخردند کنجه چرخ کردان — نه زلزلر کسترنی حدپایان

کریسر دربیق هرکم اریسر — بوصور تلرده معنی لرور یسر
اکنجی کن اکندن کم کن اندی — بوصحرانک اجینه ارد قندی
که کردی بربر یسینک قراسن — اشندی کوسنی ونا قراسن
اکی لشکر دخی اول یکجه هرکز — یراوزره باش قمادی بکدی درز
الینه باشن آلب طرمشیدی — بوآکا اول بکا کوشلرمشیدی
که دشمن برکجا اوتمادن ازته — مبادا ارنه کیبی یرته پرده

صفت رستم

کتردی جون فلک کافور تابی — کتردی ارندن مشکین نقابی
تشق کردی سحر بشدن بشالی — جهان کیدی چقردی زهره شالی
زمان ینکی بشارت رنکن الدی — صفا صیقل کدورت زنکن الدی
زمین اولدی بودن کندن منور — نکم وردی کزا کلدی مصور
نغانه بشلدی بغلردی صلصل — اچلدی کلدی کل اغلادی بلبل
صباح اولدی واتلندی چریلن — نرچاری اژدهای هفت سریلن

اکی جابنده لشکر کلدی جوشه — نقارا بشلدی کلدی خروشه
یصادی لشکری صف صف بغاخان — صناسن موج اورر دریای عمان
نه دریا در که دیرلر کجه نزدن — قرار در نور الور کندان کزدن
اشاغر یرقوکزدن کزنمز — یقارو کوک یزی تزدن کزنمز
کرن دردی قیامتی نرسردر — که دیلدزیر دمردن کوک بقردر
ای آوندن یووردی صناسن — کن آوندن کسوفلندی صناسن
چوکردی بوطرانی شه سیاوش — بزیلود شدی اولدی دنک بیهوش
پشیمان اولدی کندواشلرینه — طرهندی کندنک جنبشلرینه
دیدی شمدی که قیدی فتنه اوق — پشیمان اولدم اصسی بوق

مناجات سیاوش

خداوندم پناهم پادشاهم — تو خلقک الهی الاهم
اولوسلطانلرک سلطان سن سن — قمودر ماندی لردر مان سن سن
کناهلو قللرکدن اولسه عاجز — قمز سن ضایع ای لطفاسی هرکز

بُو دَمْلَرْدَا كِهْ خَيْرَاتِمْزْ تَحَمُّلْ — سَكَا كَلْدُمْ سَكَا قِلْدُمْ تَوَكُّلْ

سَكَا صِيغِينْ اُولْمَزْ هِيچْ مَحْرُومْ — نَه اَيْدُمْ كِمْ سَكَا اُولْمَا يَه مَعْلُومْ

هَرَاشْ سَنْدَنْ نَه قِلْسَكْ سَنْ قِلُرْسِنْ — نِيَ نَا يَا گَرَاكِنْ سَنْ بِلُرْسِنْ

اُولُو دَرْكَاهِ كَا دُنْدُمْ اُمِيدُمْ — كِهْ بُو غَوْغَا اِچِنْدَه اُولْمِشَمْ گُمْ

بُنِي دِيدِي وُطَلْدِي كُزْلَرِي يَاشْ — اِشِنْ حَقًّا قَدِي وُارْتِيَا بَاشْ

اَتَا بِنْدِي چَلِنْدِي كُوسْ صَرْنَا — دَمَرْ گِيدِي تَمَامَتْ پِيرِ بُرْنَا

عَلَمْلَرْ زُلْفِنِ اَجْدِي پِيكَرِي مَاهْ — يُزُنْدَه يَا زِلُو نَصْرٌ مِنَ اللهِ

يَصَادِي اَرْقَه سِينِي شَهْ اَرْدِي — يَيَاسِنْ اُوكِنَه دُتْدِي وُطَرْدِي

يَقِينْ كَلْدِي بِرِي بِيرِ نَه لَشْكَرْ — بِلِنْمَزْ قَنْفِسِي اُولَا مُظَفَّرْ

اَرَاوَا زِيلَه اَتْ قِزْغُرْ مَسِنْدَنْ — اُلُولَرْ دِيرِلَرْ قَلْقَاسِنْدَنْ

يَه اُولْ كُونْ صَانِسِنْ مَحْشَرْ كِيدِي — بُو هَيْبَتْلُو كُولَرْ صُورَانِدِي

مُبَارِزْ لَرْ صَلَبْ مَيْدَانَه كِرْدِي — بُكُنْ جَانْ اُوْنِينْ كَلْدِي تَغَرْدِي

اِكِي لَشْكَرْدَنْ اِنْدِي اَلَبْ اَرْنَلَرْ — صَفَا قَبِيلَه قَلْبَه قَلْبَا وُرَنْلَرْ

بُوَاكَا سَنْ حَلَالَاتْ قَانِكِي دِيرْ — اَكَا بُوسَنْ وِدَاعَاتْ جَانِكِي دِيرْ

اَكُشْ كُسْتَرْدِلَرْ لَعْبُ هُنَرْلَرْ — اَزَالْدِي چُقْدُتْلَدِي مُعْتَبَرْلَرْ

بُو شَاهُكْ وَارِدِي بِرْ پَهْلُوَانِي — نَظِيرِي يُوغِدِي عَالَمْدَه ثَانِي

كِرُوارْ مِشْدِاوْلَه يُوزُكْ يُزِنِي — چِقَرْمِشْ آرَدَنْ اُونْ كُزْ بُزِنِي

بُو اُونْدَنْ اُولْ كُنْ اَيْلَا اَلْشِيدِي — اُوچِي دُتْسَقْ اِكِيسِي اَلْشِيدِي

بُغَا خَانُكْ وَلِي كُزْ بُزْلَرِنْدَنْ — اَتَاكِي بُوتُنْ اَكِنِي دُنْزْلَرِنْدَنْ

طُقُزْ اُلْدِي يِكِرْمِي اَرْدُتْلَدِي — اُولْ اُوِينْدَه بُولَرْ اَرْتُقْ اُنْلَدِي

بُغَا اَتْ كِيبْ كَزْكَمْ چِينَه يِسَرْ — وَلِي شَه مَاتْ اِيلَجْقْ اُوِينَه يِسَرْ

چُو اَيْلَه وَقْتِ اُولْدِي كُنْ دِكَلْدِي — اِكِي قُلْدَنْ دَخِي دُزْكِنْ چِكَلْدِي

اِشِيدَنْ ضَرْبُ آسَايِشْ اَنِينِي — كُنُلْدِي چَادِرَا دُنْدِي يُونِينِي

قُنُوبْ يِزْلُوبِرِبَه اُوتُرْدِي — كِمُكْ بِنْدِي اِشِي كِرَاشْ بِتُرْدِي

قَبُرْدِي كِي مَلُولَ اُولْدِي بُغَا خَانْ — كِه شَادِي صَانْ كِه يُزْدُنْدَزْدِ كِسَانْ

صِفَتِ شَبْ

چو نورن عرضه قلدی حور مستور — قرا کودیو اولدم بلده دستور
ملك داد المشیدی آه مندن — ادیم اقمشدی نطعی یمندن
سحر ارتمشیدی قرمزی چار — چو گیمشدی بجا طغلر آل اچار
چلندی طبل کوس بوق بورو — طنندی قیروصار و بوز طورو
کرو میدان دتوبن درد بلکه — کرو آللر قلیجا وردی بلکه
سیاوشك برا ولوپ هلوایی — که اول اون کودنك بویدجایی
قغان اصلاندی وادی ضیغم — قهردی بنجسندن رستم
باش اورمیه دی ای سلطان عالم — بش اوینا ینجه بنجا سر در آدم
دکیسر نوبت آخرین قلوکا — که اوش هوم بیکی درمیشم یلوکا
یخود یول کسترم یا کندرم باش — یم کینم صرارم آقدم یاش
یك اولایکم بویلدا شلر صغیکن — بتن بغرم یراکم پر یغیکن
کرم جولان ارم میدان اچنده — یوم بشلر طرایم قان اچنده
حلال اولسون سکا قائم الرسم — در دل کل سن دکل عم بن الرسم

اجازت ور ولی صعب اولدچالم — دخی قتلنمغا یوقدر مجالم
ارورم کندروی باغیه بن — قضایه الله الله درمشم بن
یك اولا ترکنی اورمق بشومك — یوز لیغن کرنجه یلدشومك
وزیر ایدر شها دیوانه در بو — هنرده کرچکم یکانه در بو
چو میدان مرد در مردانه کرسون — بیورك طرمسون میدانه کرسون
بکن جون قولودندی قصد یاسن — کرکم منع ایله یصمیاسن
بیردی کردمیدان اچره ضیغم — چو شاد اولدی اچندی قلدی غم
برایکی بند اوین کسترده غایت — اکرچه کوجنا یقدر نهایت
چو کرزی صول اکر صاغ اینه ردی — دپاسی اسدنا طاغ اوینه ردی
چغیر ب کلدی دیدی ضیغم بن — المدن شاد المدن بی غم بن
قچی کزبزکه اورم صرنا کرز — اشادم کر اولر ساکوه البرز
بکن طعدم بکن السم کرکدر — بکن اندم بکن بولسم کرکدر
دکز لشکر بنم بنم در قمدم — بشم جانم بنم غلمر قمدم

آدم بس دنیده ضیغم دکلدر — آدم قاتمده خود شلغم دکلدر — فلک دور ندهٔ کون اندهی زواله — هنوز اولمیشدی ضیغم حواله

نه آدم کوه فاف دیو نره — کنم اوکنده دن بر تره — بلرجون نعره اورب ارد لردی — ازینه سر بسر سر ورد لردی

کلک کمدر بکن با کا مقابل — کم اولر کندمك ضرینه قابل — دخی میدانه هیچ ارسر مدیات — جوکردیلر که بنلر قالد لرمات

جهانده نادر الملك کسترایم — سزا ارلك کووسن کسترایم — دیلرکم بهادر لر الندی — بیردی ضرب آسایش چلندی

بغانك قوم کلی الدهبت — که بوکن ضیغمك جنکه نوبت — جو بنلر بارکاها ارد لریوز — نیاکم ارکدر الدوز کندز

ارندو پهلوانلردن بغاخان — سچوبن بر قحینه ورد فرمان — بغاخان اودایندردی غصه — جهان ایشندن اوصندردی غصه

کی ثابو شخصلا جنکه کرالز — نجا ارد بولاف اورن کرالز — کهی عشقی بلا سندن جکرقان — کهی دشمن بلا سندن اچرقان

بریسی کلدبرق جمله فلدی — ولی دیماد برضربه یقلدی — کهی لشکر کووسی ودریانی — که سهو اولدی بود کلو پهلوانی

برانمدن یکرکی کلدی قوانو — یرادشدی یاکوسی اوانو — بوقاموسیله بلمز دوردایام — نه صورت کسترایسر در سرانجام

انك ارد نجه ارد بر هنرمند — انك داغی کمشدی بونیاند — طرمطایله کندو خلوتاندی — بیردی ایرغی طاغلد کندی

نه اوزتمق کرك فی الجمله ضیغم — که بوصلا نلری بنداندی غم — عناب ایدب دیکم ای طرمطای — اقی آتب نیجون کزلدك یای

بس اول کون قوارندو پهلوانی — کم آنك بنلریدی ناز جانی — نکاح ایماسکو کرمز جواله — یغم اولدی جماعیله حواله

کمن دوتب کمن الدردیکسر — که هرکز کلمشدر الینه تر — بود مده صبر لا فلقان دوتلمز — بو لعیله بلردن جان اوتلمز

بزا بو بزگ شدن چاره یوقدر — دخی آرزو مدرکم وارده یوقدر
بزم سر تا قله سر جان قالمدی — بری صیرو بینه دیمزم طور
اکیسی داخ جیشم یلدشمدر — قواشده ایشمدر قولدشمدر
شکست ایرشد سر تاق اولدیرو — بوغیرندن که اولدی بزدن ایرو
بشی آشاغه اولدی بوین صندی — کسنه یوزنی کرمز بصندی
بوکم سر جاندر اولو بهلوانلر — بکن دورنده اول صاحب قرانلر
ادی طولشدر آنک شرقله غرب — دشای ضیغمیلا کرفلاغرب
بجا آنک کبی قالاردر — بجا ایدم اکا ایلاروارمدن
طرمطای ایلدای خان زمانه — کتورلدن انی تکری جهانه
کسنه حلسینه طرماشدر — اکردب کسمه آنی ارمشدر
سرسه رمزلا بن دزلوغمزه — یا بیلیک عشقرندن دوشه جنده
کر اورسه کوزی بزکن کوزدستم — عربلر زلفکبی خرد اولاغم
چو سر جان جنکجون فیل سوره دین — اولالر بنجه ضیغملر هریره

بیردی خان که سر جان اندم کلدی — خبر لارن بلارك بزبرالدی
ایشتدوکین ضیغمدن بغاخان — سوزی مقصودنا در بلد سر جان
دیدی خانم که قولك کیرسردی — اوکلده آنك اکاویرسردی
ولیکن قوردشم سر تاق اشدن — بکن بی جان بی دل قالمشدن
ایسی چقمز ایچمدن انجه — اول اولسه یکدی ایله اونجه
کیرمز حالیا خان تخشی بلسون — بزم کیلر کبی جان تخشی بلسون
کوباش اوینالم خان اوکنده — دکندر اولسه قول سلطان اوکنده
ایکی لشکر کرو اول کجه دلندی — کبی طردی کبی لشکر طلندی

صفت رفتن جنك دوم

برزدن جونکه چرخك چنبرینه — فلك نقش اندی النون عنبرینه
سکن چرخلنه دکلو جوهری وار — انك عکسندن الدنا بدیدار
صباقوخوکنردی یوسحردن — کشایش بلدی دنیه اول خبردن
صباح اولدی بوعالم اجوشه کلدی — بر اول خوشلقدن آدم جوشه کلدی

طرفلردن کیروانلندی لشکر کنورلدی عالملرشیرپیکر
شورشمه چلدلرکوس نفیری اسیره قلدلرچرخ اثیری
یریدیلرینا خان طرم طایی چریلرینلدیلرصف آلای
نه دکلوا وقچلرواریسه طردی بیردی ایکی قولی آلدی طردی
بیاکادن بن سلطان سیاوش یسایب آنلوی یای چاوش
کلوبن دردلرمیدانه اچنده که اولهدرنلره درمان اچنده
کروکزون صالب چدی ضیغم انین میدانه اچینه دیدی ضیغم
دیدیلرآفرین کم ضیغم اردر قعان اصلان دررا اول شیرنردر
کروکشتردچوق لعب هنرلر هنرقدرین بلورصاحب نظرلر
عقلدن چونکه اول بیکانه رفدر ولیکن دنکدن دیوانه رقدر
اشارت قلدشول ساعت بغاخان که کیره اینیه ضیغمله سرجان
ایب برزفت مفرت فیله بندی یزآلتمش پهلوانی بیله بندی
کتردیلرآنی میدانه اچینه کریشب کیرودندیلرقچینه

ایشیغین یوقرو نلدردی سرجان دیدی ای ضیغم ای دیوانه خیران
پیچون قانکا بنجه صوسرسن که دن بیدکلدك بوکن قسرسن
نه حدکدرسنك میدان جولان شویردم کم اولاسرناق سرجان
قلایه کلدی طوپ اردك قوندك نه درمیدان سن خالیمی صندك
بکا بزلعبله قیلمسنی مات که عالم شهلرندم اولهآیات
جنا انکا خود چوغ ادم بن صکوجی عبرتیله یوغ ادم بن
که آنی ایشدنلر وهم الا لر کرنلرنی هوشدن جانلرلر
دیدی ضیغم که ای سرجان نه درسن بکا یارتجدرسبحان ندرسن
خلاف اندکلهایدك بنجه لافه یرتمادی چلب خلقی کزافه
که هرزکو کجکك برلدتی وار طداغنده عجایب نعمتی وار
کرك اولا ارك جنکی ایله که عورت کیشی جنك ایدر دلیله
کتورنك وردزارلکدن نشانك قدیمی پهلوانینسك جهانك
وکرنی قلمه دعوی قلمغل لاف که آلتون دیکه بلمز بورپاباف

چکندی گزگدن ارد ینی سردی — التدی ضیغمی یا غیبه وردی
نه بویقدی انی ونه بنی اولک — کمندلر اتدلر یرصلب قولک
بویکلیشیله ضیغم دشدی بنده — طلشدی ویلی بوینی کمنده
تمامت جمله لشکر اکه اشدی — نه قلسون طمله چون دریایه دشدی
هما نا ارندن محو اولدی ضیغم — سیاوش ایدرای حیف اولد ضیغم
ولیکن زخم ارزمادن اتینه — التدیلر بغا خانک قتینه
بغا خان ایدرایدک ضیغمی دار — شرا قوشوکه کوسون یارا غیار
که هرکم نختما قصد ایدیتلو — الور قهرک ایله بوینی چتلو
طرمطای ایدرامدی اضمدکدر — بنک قتلنده صبرا تمک کرکدر
کرا ولدیسه خجل زجان وسر تاق — اکی یوزور بلکده شمدی تساق
که بکلدی هر بریسی یهلوانلر — قمو دورنده بر صاحب قرانلر
اچ آجیسیله براش ایلیا لک — که عالمکرده آنی سیلیالم
دتا لم شخص الا کردی درالم — سرانجام نجه اولرکالم

مرادو مزکر اولر سه میسر — که بو ملکت بزه اوله مسخر
بذرسک ایده سن فرمان سنکدر — که سندن دردمه درمان سنکدر
چو سوقوفا ولد ضیغم ارد سرجان — کسوه میدان اچینه کردی سرجان
چغیرب دیدکا لک خاص ارنلر — بیق بورنلر و کوکز کرنلر
کاوکز حالکوزی بلدرایم — بکن برعبرتیله اولدرایم
که قلسون طاکلکوزه جمله عالم — نجادر کرسون ازلک قاموعالم
شهک کوکلینی بصدی فکرتشوش — دیدی واخجلنا ایرقدی ایش
بیردی ضرب آسایش ارلدی — همانده م جنک طومارد ولدی
اکی لشکر قنوبن اوده لندی — بغا شاد اولدی دکوکلی دلندی
سیاوشه کلن تشویش بلدی — بس اولدی شاد و خرم عیش قلدی
دیدی یقدر قتنده برهنر ور — که سرجا نیله اوله اول برابر
دخی میدانه کیرر کمسه یوق — بلا آروس اشدی باشنا جوق
دخی لارنم دکلدر بنله مهمل — بود کلوخوشدر کلدر دتدغم سهل

(illegible) هو نومار کسو

یُریبُ غرق اتسنلر بلاری تمامت لشکری ایلیشاری

نجون تاخیر اولا هر اشده سیهات چو حق سُندُر که التاخیر آفات

مشورت کدن سیاوش

بو یاکا طاتشقده شاه سیاوش که اشبو حاله ایردی حال اوش

مقابل المدی سرجانه کمسه چرمدم قلمدی مردانکسه

اکن بیکردن آهنک ایلیالر بزمله جدله جنک ایلیالر

بلورم بو ارادهاش نلاسن چاب لطف ایلسون صوصون قضاسن

نه بیلم تکردن فرمان بدرنه بودر ده ایدکن درمان ندرنه

بنیسه مصلحت ایدک بلا لم نکم قلمق کرا کیسه قلا لوم

الو لر دیدی ای سلطان عالم جهان تندهٔ طپکدر جانی عالم

جو تن جانسوز جان تنسز یرشمز جهانسز سن جهان سنسز یرشمز

بونک درمانی طتلو سیلمک در بنیله دفع الرسه ایلمک در

بلرسن رسمن آخر اولو لارک همیشه خولری بودر بلارک

یو وزی کم یقامز لر یپرلر الی کم ایسرمن لر اوپرلر

اشی تسکین ادر لر طشدی غنجه دلو لار قور لر قشدی غنجه

هر اخنک برسزی وردی بلرسن کلامی وقتنا کوره قلرسن

بغا خان سوزنی بلز کشیدر لجاج و کبر کین آنک ایشیدر

ولی سن پادشاه سن ایلک ایله نکم بیزه چقرسه اتکل ایله

چقاری بوکه خرشید زمانی اکا در بشوره وزشاد اولهجانی

قوی استرکه سیزدن فرزاده اولک سزک عار و کز آنک فخر در بولک

قوی استرکه اول ایدینه خاتون اکر اولمزسه حال اوله دکر کون

بو قللرا کلدوغ بو قدر در قلارن شاه بلسون کم خطردر

جو سزلر دیدی لر بو رسمه خیلی قزن ور ماکه شاهک اولدیمیلی

مشورت سیاوش با خانون

سرایه وردی بو فکریله سلطان اچاروکردی و ذکریله سلطان

دیدی خاتونه هب سیلشدکندن الو لاریله بحث ایلشدکندن

بوکر ایرشدکن اقصای غایه — ورالن یعنی خورشید بغایه
بواشدن خیلی وهم المشد خاتون — تحیر بحرنه طلمشد حاتون
دیدی بکزکه تکری قلدی تقدیر — انکجون چاره قلمز فکر تدبیر
ندا لم ورد غنجه اش بلشدی — چزلمز سرمشق بیکی طلشدی
دخی بلکل که بوبنده یترکن — قنوکه کمسه کلمز لشکرکدن
اربب یقایروز الکتد الدن — اوزانرسه نسانه قلمز الدن
بزارتو دردك الاکم دکلدر — بجا ماچق شناس آدم دکلدر
بجا دولتلو لارك خانی اولدر — خطا اقلیمنك سلطان اولدر
نزول اندی قضای آسمانی — نیله صور غرسه صاوك آنی
جون آنك بندن ارتو چاره یوق — ورك کشون ازایشی ایلمك حق
اش الدن کیتد چاره قلمدی هیچ — بزایق بسدق اول باش اقسون بیچ
مم آنك بیکی اری قیمتی دز — خطای اقلیمنه خاتون کرکدر

رضا دادن خاتون

شهنشاه ایدر امدی وزیر قزوکا — سن آیت سوزك اول کرسون سزوکا
انا نی وردی خورشید جهانه — دیدی ای ماه خوبان زمانه
بکن اش جدن سوبشدن اشدی — که الدردترسی ایق طلشدی
انا نك جمله بکلر اتفاقی — شکار ایدیکی سن بیوزاقی
قرا کنلو بغا خانه ورالن — انی بو ملکك استیندن ارالن
دخی نادر لوکم بحث اولدی اولکن — قزابشدن بشا عرض ایدی خاتون
چوقز اکلادیم بقدر بو اغومه — دیدی ای وغرادم آخر قوقدغومه
دریغا نیلیم نیدم بن امدی — نه قیلم قنجرو کیدم بن امدی
دریغا دردمه دشمیشم دوا سز — دریغا رنجه طوشم اولدم شفاسز
دریغا کامزه بوك اولدم ای واه — دریغا نیته قیدی جانینه شاه
دریغا جانمك جانی فرحناد — چلب کسترمسون آنی فرحناد
که بن کنلینوکی کرمیم بن — سمن نرکسلرو کاسرمیم بن
تینه لرزه دشدی بکزضلدی — بنی کوکلنده دیدی کور طلدی

خواب دیدن خورشید رای از لشکر بغاخان

انا بینه دراى دولتلو خاتون — خطای ایلی دکل کرنجه کرتون
الرسابر قرا واییشی صلك سیز — دك ایلو کزده خوش محکم قلك سز
نلیدی کنجکن الش اولیدم — یخود شمدی الو لقده الیدم
اسا اندن که اوجمدن یوزیل — اتم تخندن دشا ویقلایل
قوحکمو کنا فرمانم آنا — سن ات بیرام که بن قربانم آنا
ولیکن طکله براش طوش البدر — بوکیجه مم بکا بردوش البدر
یرن قشلوق کرك میدان اچده — بغانك باشی قالا فان اچنده
سنارده حکم داخی ایله درهم — بوکیجه جق بکا کشف ایلدرهم
یرن البته اول اولسه کرکدر — نکم تقدیر سه اولسا کرکدر
کروبنسون بزم لشکر سحرکاه — ولی اصمر لسون دیدز شهنشاه
که هرکم وارسه مردانه کیسه — یریلیکی مسون میدانه کیسه
کرکدکم بر غریب شاهزاده — یکیتلر اولا تانه یوزی ساده

چو غایب عالیندن او له حاضر — اولا اول الریکیده تکرناصر
الیده قتل اولرانك بغاخان — یرا کوده صمرلر طامیا جان
بشندن چیقسه در لشکری هپ — ایچ الیندن قالر لشکریسب
بکن اینمین یارن کریسر — که بودوران نه بیدقلر سریسر
اکر بوسزلرم یکلش الوسه — بکا ایدك نه در لوایش الوسه
چو ایشتدی انا سی بویله فرزندن — ورب دیدی شها شکر انه سزدن
بغاخان ارته قشلوق اولریش — تمامت رخت بینم اولریش
نر ایشتمیشسا خاتون فرزندن — دیدی بربر شکر طامه سزندن

ایشتمزایسه

خبر دادن خاتون سیاوش را

اینه دی شه سیاوش الدی خرم — که کندو داخ دشکه میشدی نم
بها درا ولو تو غینی بغانك — بشن آشاغه سنجمشلر دانك
یرا کشلر آنی بیلنا دك — اغاجك کوت قالمش کورنر دك
تمامت لشکری اولش یلنجق — اراده سز نکون در مشر بوسنجق

قوطاکلرلرآنی چون کورلر — بشآچوچپ یلرخیران دورلر
کوردکندوچرپسی قام اتلو — طنمش هرنه بری یتلویرقتلو
کوزاردکجه عملرلریوجه کتمش — قمونك بشلری عیوقه یتمش
بواحواله خلایق طاکه فالور — یلمش هربری بریاکا قالور
بنك ایچنده اویندی شهنشاه — کوندکم اولمشیدی چین یخرکاه
بغرجون بوسوزی الدی قزندن — کزی یاشی رهوان اولدکزندن
همانمدم دشدی دیطرغه یوزه — اچن طاشن کنوردی تکریه یوزه

مناجات

دیدی ای حق ترك کزم اشکارم — عیاندهر حضرتوکا هرشمارم
قدیمدن یلجیسن غیبموزی — کرمدن اریتمی سن عیبموزی
خبرقهری یزندن بنجه ویره — کسنه سن لطیفه سن خبیره
قموقلمشلره فریادارسن سن — قموطاغقلرك باشن درسن سن
الهی جرمك جوغینه بقمه — وقارم حزمنینی اوده یقمه

صفت شب

چودوران کیروعنبرساچن اچدی — چوزبکافوری جسم استینه سچدی
صناشن آبنوسدن کندی عاجی — یه قردی یارنجی مازویه زاجی
مکر یرکالی راستخ اردی — که کوکلن کزچردی اولردی
نه یاکی کورنز قلدی نه غب غب — شکللرا عجب اولدی برقع اغلب

شفقدن كندى ايدنلق نشانى — قوا كولق بسا دشدى جهانى
فرحشادى قغرى اولنكارن — دده اى شاهنشه بلك يارن
كوك جسم بغاخانه ورا لر — نم جان صحبتندن ايرا لر
اتم يولق قيلديو بكلدى — انم بويله دماكه باكه كلدى
ندا لم نيليالم نا قلا لو م — الو مزدن نه كالر نا بلا لم
اخى بن بوكجه سيزه ايدم — قيدم بنلرى بنده قيلدم
ولكن بويوز ملعون بغاخان — امان ور مز قلر بوتخت ويران
قنج اوينه يندور جهانى — بلا ييلينه ويرر خانمانى
يقيلر خاندانى شاه اتا مك — نه دكلسون اغلكرسه اتابك
كدر نا موس سلطانلق تمامى — هبا اولر بكلى ننك نامى
چوبن طابو كلدكتمش الوم — بو ايشى جمله بن اتمش الوم
نه راحت اولوم بوكون جهاندن — نحوذ راحت بلورم يارن اندن
اكر قچمازسم آكا ورلر — اكى يوزدن دخى كوجه كورلر

بكا خود اول كنى كسترمسون حق — كه جفتم اوله بن ناجنس احمق
يه آدم صانم اولسون دنيده كم — كه سانى كورميم يا نمنده بردم
يوزوكى كورمين كندن بزلسون — كزكدن فوت اولن يزلر يزلسون
بلوكى قچمين قللر قويسون — قولكدن انجنن بللر كلسون
بوحيفه بوجفايه طاقم يوق — اغولى دمر بيله اردلو اوق
قليجه دوشيم خانم حلال ايت — اجازت ور بكا قانم حلال ايت

شيندر قضيه حرشيد فرحشاد

جوبلدى بوحكايتدن فرحشاد — يقاسن چكدير تدى فلدفريا د
يلندى اغلدى جوق كندباشن — بهادر بولدنجه دكديا شن
دده اى جان اچنده جان اولن يار — وجودم ملكنه سلطان اولن يار
خيال كوزمه سيران اولن يار — وصالى دردمه درمان اولن يار
سوويسى كوكلمه مهمان اولن يار — سووه كندسى فرمان اولن يار
جمالى حضرة رضوان اولن يار — كمالى مرشد مردان اولن يار

کهی کریان کهی خندان اولن یار — بنم حالمده سرگردان اولن یار
بکن جانوصه قصدانمك روامی — کوکل یارین ترك ایتمك روامی
نه ایش وردرکم انك چارسی یوق — نه قدر وردرکم انك قارسی یوق
نه سن لردر بوسلطانم ندرسن — تنمده قوردی قانم ندرسن
چقاین یاغده یارن الاین — سنك اوکده بن قوربان الاین
اکا وردکلرینی کیمیاین — انك کیبی دکونا ارمیاین
چلپ خیرایلسون یارنکی کونك — بنم یاسم سنك اولسون دکونك
امردم آخراول فتان قشکدن — که بانی ایتمیسر یولدشکدن
سزدم آخراول جادوکزکدن — که یوزك دوراد یسردرکزمدن
بلردم آخراول شکرطدقلر — که فرقت آغوسینی صکره سقلر
قیرمزقعده درکم اولسه کوکجك — الرقولی یالان فعل کرجك
یقوشه قوشو بکزرا قدسیلك — خطاخانو نلغینا اولدمیلك
بوکتر قلکادکمزدی ای خان — که اکا باش قوشا سلطان ایران

ایرم باغنده غی تروندهٔ کلر — کسا کو الله لایق دکلدر
نکارین قلدی بلبل یکی ناله — کرندن لاله یکی دکدی ژاله
الن اولکرلین اندی اسرمق — بزن قلیشدی ای کیب طرمق
یکیدك نکنه لاری آنی یقدی — الکی کوزندن ارمق قانین اقدی
جوابه قلمدی هرکز مجالی — بکلدی جغندی صعب اولدی حالی
اچن کندو یه ایدردی نمه دکدر — اشی فعلیله کسترمك کرکدر

حیلهٔ خرشید بخاخان

یکورب چقدی اول سلطان خوبان — کتردی آنکم بکلردی زنان
دیدی دشمنلرك بزا ولسینی — امین صورتلو آدم خولسینی
کتورب بندنی کاترکرین — بویجه چقصرنجام وارضرین
صباحن کیروساکه طپشرا وز — یماکیب یرینه پشرا ون
کتوردی وردی برخوش دیلبرن — بنمانك حالنی قلمز بلورن
سرایده قودی وزندانجی کتدی — نکارن کرکه ناسحر اندی سندی

سکوزدی و درد ی تخنده اتوردی — بیورمدی ای دزکاهه کتردی
کلباج پردسینك طاش ورندم — اصلدی دردی نامردم نرندم
دیدی خرشید بلدم طغرسن سن — یکلماسیله سوزك طغرسن سن
بغاخانك ندرندبیر قصدی — که کلدی اکسزن بوملکی بصدی
دیدی خرشید سلطانك قوتینی — قلقدن سودی کرمادن یرینی
دیلادوزمدوکزغیرت اندی — بوعشقه بش قشلدن عقل کندی
هم اول سودایله جمع اندلشکر — الا اوج یوزیك ارتوجاق ادرار
الب کلدی نلاسن بلمزآدم — المدن طغرو سزدن اولمزادم
نکارین ایدرای بچاره دلتساق — سزوی دکلمکده اول قنی ساق
اچندکن بلرسن شکرسز بی شك — هوسیدر بخود سوکوم کرچك
بودلتساق ایدرای سلطان عالم — بنك کبی محبت هرکزآدم
نرایشتدی نه کوردی نه کویسر — بوعشقه سوزنه ارتی نه ارسر
اکر سوفه اولاودن اریدی — سوادن لیلنك قندن کریدی

نکارین ایدرای اصلوکشی سن — نخوش اکلادرمشن هراشی سن
سکا کرکشف ادرسم رازمی بن — اکلکه اوقریسم یازمی بن
عجب نم درد الامیسن بنجون — بودن بامرد الامیسن بنجون
بنا دولایده دوران زمانه — بوایشه برسنك بیکی یکانه
بلنمزسك بلورسك کراسن — که دولت طوپنی تیزده اراسن
کلرمخنث دوا آوازسندن — الردولت قضا درواز سندن
بوشخصك ایچی طلدی ذوق شادی — ارندی قیغورنکندن نهادی
دیدی شاها چوبن دوتلمشیدم — انوم اولدم اولدی صنمشیدم
بعزشمدیکه بوایشکه الدم — روان اولدم ایکلاین دیلدم
نه رسمه اولسه شهدن امرفرمان — کتورم پیرنه اولدقده امکان

آورده‌ی کی ان کرمتارکن

بیردی اج قپودن کردتساق — بشندن اصی درحال اردتساق
چوکردی تخت رخت ایوان — اسردی برمعین قلدخیران

یَزَاقَ مُوْمِلَرْ اَلْنُوْنْ شَعْدَانِی — کِشْ بَرْوَانَهْ لَرْ چَکْرْ یُزْ آنِی
عِبَیْرُ عُوْدُ عَنْبَرْ لَرْدُ تُرْمِشْ — کِهْ جَنَّتْ کُلْشَنِی بُوْنْدَنْ اُتُرْمِشْ
بُخُورْ نْدَنْ دُ تُوْنِیْدِی زَمَانَهْ — هَوَا مُشْکَ چَرْ قَلَرْ شَمْعِدَانَهْ
نِقَابِیْلَهْ اُتُرْمِشْ اَنْدَهْ خُرْشِیْدْ — نَهْ خُرْشِیْدِ اِلَّا قَانِی قَنْدَهْ خُرْشِیْدْ
بُوْ شَخْصَهْ اَیْدُرْ اِمْدِی دِکْلَهْ سَزْلَرْ — نَهْ سَزْلَرْ شُوْلْ کِمْ اَنْدَنْ کِیْنَرْ اَزْلَرْ
بَنْ اُوْلُوْنْ کِمْ اَتَمْدُرْ شَاهِ اِیْرَانْ — کِهْ عِشْقُمْ حَقْ کُوْکْلَرْ قِلْدِ وِیْرَانْ
بُکُنْ جَانْ چَرْ خِنْکْ خُرْشِیْدِیْمْ بَنْ — کُوْکْلَرْ تَخْتِنْکْ جَمْشِیْدِیْمْ بَنْ
اَدُوْمَهْ نْجَلَرْ دِیْوَانَهْ لَرْدُرْ — اُوْدُوْمَهْ نْجَلَرْ پَرْوَانَهْ لَرْدُرْ
طَدُوْمِیْلَیْکْ هَرْ کِزْ کِسْمَهْ بِلْمَزْ — کِسْنَهْ طَتْمَیْ نْجَهْ فَهْمِ اِتْمَزْ
بُوْدَادِی هِیْچْ طُدَقْ طَتْمِشْ دِکْلَدُرْ — بُوْدِیْلَهْ کِسْمَهْ دِلْ چَتْمِشْ دِکْلَدُرْ
اَگَرْ بِیْ دَارِسْکْ بُنْدَهْ اِشْرَتْ سَنْ — کِهْ بِنْ بِنْ اَیْدِیْنْ بِکْ بِکْ اِشْتْ سَنْ
کَتُوْرْ لَدَنْ بَرُوْ اَبْنْدَهْ بَنِی حَقْ — اَرْ آدَمَهْ اَنَایِی کُرْدُمْ اَنْحَقْ
دَخِی بِلْمَزْمْ اَرْ شَکْلِی نْجَادُرْ — اَگَرْ اَغْلَایِکْ اُرْتَهْ قَجَادُرْ

کِهْ اَنْدَنْ بِیْرِنَهْ اُوْلَیْدِ مَیْلُمْ — نْجَا مَا بَاقِیْ اُلْسَهْ طُفَیْلُوْمْ
وَلِی اَنْدَنْ بَرُوْ کِمْ حَاشَا نْکُنْ بُوْ — خِطَایِ اِیْلَنْدِیْ کِی سُلْطَانْ نْکُنْ بُوْ
طَرِیْطَایِ کِهْ صَلْدِیْ اِلْخِلِیْکَهْ — بَنِیْ دِیْلَایِ کَلْدِیْ اِلْخِلِیْکَهْ
مَحَبَّتْ هُدْهُدِیْ چَاوِنْدَنْ اِنْدِیْ — کُوْکُلْ اَغْزِنْدَهْ وُ کُوْکْسِنْدَهْ قَنْدِیْ
اُجُرْدِیْ کُوْکُلُمْ قُوْشِنْ یُوَادَنْ — شَهْ اَلِنْ کُزْ لَیُوْدُوْرْ هَوَادَنْ
قَنْدَهْ شِیْلَدُرْ شِمْدِیْ بُغَاخَانْ — کِهْ بَنْ بِلْفِیْسَمْ اُوْلْ سُلْطَانْ سُلْطَانْ
نَهْ کُنْدُزْدِ کِلُوْرَمْ نَهْ کِحَابَنْ — اَنُکْ عِشْقِنْدَنْ اُغْرَادُمْ کِجَانَنْ
کُرُوْمُکْ یُشْلَرِیْ جَیْحُوْنَهْ دُنْدِیْ — بُوْ جَیْحُوْنْ کُزْ لَرْمَدَنْ خُوْنَهْ دُنْدِیْ
قُوْ عَالَمْ بَنُمْ اُوْدُمَهْ حَیْرَانْ — بَنْ اَنُکْ اُوْدِنَهْ یَنْدُرْمِشَمْ جَانْ
دِرِیْغَا یُقْمِدُرْ دَرْمَانْ بُوْدَرْدَهْ — نِجَا بِرْ بَرْکْ اُلَا اُرْتَادَهْ پَرْدَهْ
قَتَکْدَهْ جُوْنْکِهْ یِرْتَدُمْ پَرْدَهْ بَنْ — اُلَا سِنْ اُرْتَمَزْدَهْ پَرْدَجِی سَنْ
اَگَرْ سَنْ پَرْدَهْ بَکْلَرْسَکْ بُوْسَازِی — دُرَاسِنْ یِنَهْ کِمْ شَامَدَهْ حِجَازِی
بُوْ کِجَهْ کُنْدُزَایِنْ خَانْکَا فَاجْ — اِکُوْمْزْ اُرْتَسِنْدَهْ پَرْدَهْ اَجْ

نچابرن قلم هجران اچنده — نچابرا وله اول سیران اچنده
اخی هر نسننك برا وجی وردر — حقك بلكه قودن كوج وردر
ارقدن كوجومزه كرميا لوم — يفندن قيلجيله درميا لوم
مثل وردر بو معنيده اشتكل — ايشيدبا كلمقليغي اشارتكل
نه اشكم اول قلنجيله بترديرر — ارا سينا قلج كرسه يترديرر
بتي داغي وراين الوكا اوش — تبركلن دزاين يولنه خوش
ايكنه اقوكمشدن الدلوحي — انك اوستينه ريحان فروحي
قزل النون صيلة ازدي يزدي — اكن سزلرنيا كلدمه ازدي

مضمون مكتوب خورشيد

ددای عشقك اغزی سن جرای — بو ينكيله جرا ميلق روای
برابسی سوزله كوكلم الاسن — بغزيزه سوق يلدن كلاسن
بو ينكيلام استرياز ياری — كه بيق ياقا اولا جنك جاری
اكر سن عاشقيسك دوست معشوق — جفا معشوقه قلمز هيچ مخلوق

اكر معشوق سنسن دوست عاشق — بلا عاشق كا كرمه لايق
بو دور قانون كه ساوزلر سوای — كوكلدن صودلرز كزدن صوای
اكن داغی يزك دندرمه خانم — كوكلدن سوكمز دندرمه جانم
جفای چوق مهری آزادرسن — جو بلدك سودكوی نازادرسن
افندی جانمی يقدی فراقك — بنی اشفنه قلدی اشتیاقك
وجودم عشقكا دیمزدر كردم — اتم بوسزلره ایمزدر كردم
برقدم كلی پیره آدوصانی — صیا صلدم تمامت خانمانی
برن صف بغلیب میدانه دغل — كشی میدانه كرماسون بیرغل
ایلاجو شنیله ایرسارم — سرب میدان اچینه كیرسارم
مبادا كیرلرديوانلردن — بنی كنی سقلغیل بیكانه لردن
دلارم سن كراسن یعنی جنكه — كه آنده بیرغاسن بانبنكه
اریشالم مقابل طورشالم — چری كوزینه یعنی اورشالم
بغرکم سانك اولا جنك نوبت — اورر بیكی اولاسن باكه ضربت

يقاسن اتدن اول لحظه دناسن — بنى بولغيله شهدن اتاسن
وكر بنى بندن ارتوق جارسى يوق — انا مى كى صنادم دا كدم چوق
بنى هجران قلرسه ديزه ديزه — قمايم كم دشه بن دينه سينه
چوكردم ورد غنجه اشن بلشدى — يرك طشدى يوموجى بشدن ايشدى
بورسمه فكرو تدبيرايلدم بن — سنكله كوكلمى بيرايلدم بن
چوامدن كيرو قللقده بلايم — شه آنامك دخى عذرن دلايم
چوخذ منلر قلارتوق بوكدن — نلاشايم بغشلرسه كرمدن
ازى كوچ كورنك سوزى اشقدر — بجا سلطانلرك كوكلى اشقدر
اينك طونك يزدى نشانن — عيان اندى بتيسنده نهانن
بتيى دردن وردى اول حريفه — بجا غاوردى طردى اول شريفه
چقردى براكى شه دانه درى — كه سينرانلرك قانينده درى
اوسلطانلرك تاجينه لايق — بهاسن بلمزانك هيچ خلايق
براتون جقه طولو مشك عنبر — انى يغليغنا صردى سراسر

بوشخصه براكى خلعت بيردى — تكينه طون بشينه برك گيردى
دخى وردى اليكه بش يوزالتون — ددى اولرجهاندهاقيزالتون
قرارمه بنده ايرق خانكاوار — سلام ايت بندن آيت سوكلويار
تنم بر قيله دندى ايرلقدن — شها قورتر منى بوصيرلقدن
وكر بنى اولرم بودردله بن — جوابن ويره سن يارن جقاسن
اكر خرشيد دوغم بلمزيسك — موشكل شكل روشن قلمزيسك
اجينى يوقوسرپدى نقابك — ددى اى نيه خبرييتدى جوابك
اكر كوزك قشمن سه بقامدى — دخى كوكلك نيارتسون حقامدى
بومسكينك چوالدى كوزلرى طوش — طرمادى اترى الدحاموش
اچى قيديودندى رنكمك لر — كه دنترتمشدر اول يوزحق اكلمز
نكارايده قماكزكم اغينه — اكى عورت كروبن قلتغينه
چقردىلر البكتديلر آنى — اپيلاسر قدوب برجدن نهانى
قيوردىلر آنى خانه كندى — عجب بوخانه كلدى يانه كندى

مشورت کردن خرشید با فرخناد

فرخنادی جو حاضر قالد خرشید — ایتدی بندن ارتو یقدر امید

که صبح اولنجه بنده قتلنا وز — صباح اولدوغ ساعت اتلنا وز

ایکمز وار روز میدان اچنه — دراسن بن کرم میدان اچنه

کلیسر دربکا قوشو بغاخان — کلیجک خود المدن التمز جان

بن الدم کوکلنی جانن کم السون — ینوغی بنده درقانن کم السون

الوهرقنده محبوب السه کوجک — ایشی قان دکمکو یازق کترمک

بنی الدرمکوک خود مرد وردن — که ملعون دور مفسد جانه وردن

ایکیمز ات کردی ایمک جوشن — دیدی بینم برن بن برنی سن

نه ایشلر وارسه کر مثلر یدی — صباحه منتظر در مثلر یدی

بویاکا کلدوک امدی جون بغاخان — یغیسندن یک اولب شاد خندان

اترمیشیدی ایوانده شاطر — شکا بر کتمشیدی ظن خاطر

که یارن لشکری دیدن سکرده — حصاره قویمیر سلطانی کرده

درو بلدکجه دورا و قلاجنك — ادا اول پادشاهك وقتنی تنك

بو فکریله اچاریدی شرابی — صودردندن دکز صانرسرابی

انی بلمز که جون ازکوره یارن — صویه بنه اچیسر بغر فارن

آمدن یکی از کرفتاران برای مژده بفاخان

ماندم مشتلاو کلدی دریان — که دتاغك برسی قوترب جان

قپویه کلدی بنده کرمك استر — کلر یوزوبنی خانك کورمك استر

هلا بکوز که برقتلو خبر وار — دکادم چهره سنده خوش اثر وار

دیدی همی تیز ایدك قان کلسون — قیغیرك بوارایه آنی کلسون

کتوردیلر قدی خان اوکنه باش — دیدی بختوکه جق احسند سا باش

کروا قبالکه یارالدی دوران — که کوکلك درد نه یارا ولدی درمان

بشارت مشتلق در خان عالم — که کوکلن ساکروردی جان عالم

اشارت قلکه بوایوان درکاه — بشلسون قلسون انجق قوللره شاه

بیوردی قام کتدی قلدی خلوت — بغانك ایچی طاشی طلدی سلوت

اوكندة قودى اول يغليغى آنك — مدام اولسون دديسى صغليغى خانك
نم اندن صكره اول لوح كه يزدى — آلينه صنديسى كه ديسى عقل آزدى
بكزكم كردة اول جوهر لهى خان — دخى اول حقه كم طولديك يحان
ددى آيكل بكا بنلر نلردن — بنى كم وردى نادر نا خبردر
ددى شاها سلام ايلر نكارين — ايرسر قلغوكه طكله يارين
قلويم بانى آزاد ايتمسون دير — كوكلدة بيلشم ياد ايتمسون دير
بوخط اولى تبر كلرانك در — بوكندن سن انكسن اوسنكدر
نكم ايشيدوركه بغانك يوكى يتدى — شهابن سراسر عرضه قلدى
ايشيدوركه بغانك يوكى يتدى — اتوردكردن فرمان كندى
ايودل اصلولر بلمز كلدر — دلو باشه يوز يل ازدكلدر
بتكى وارسى دفعى اقتدى — آلينه وردى لوحى تيزاوقتدى
نه درلر دكدكن كردى كتابك — بلتلاين بكن ديى دكدى ياشى
ددى اه اولديى ايتمشم بن — دلم ميشم يبانه كتمشم بن

چوردم وزمش اول شمس الحقايقين — بن اكا جانو موا اول باكا ذاتين
بوسوزى ايدنه جوق طاپوردر — كه كوكلدن كلوله قاپوردر
قجن كسترد سردن يوز كندن — كه يوزكز سورم ايقلارنه يوز
اوپيم اول جوهرى سردى كينه — يزينى سرد اول لوحك يزينه
بس اندن آلينه بغليغى الدى — صناسن رنجنه صغليغى الدى
الندة دتدغينى دوست بلدى — بيغين سقالين ايدى سردى
اچارو كوكلكندن صلدى انى — صناصن كوكلكندن كلدجانى
نه وار كوكلكده دتسه يغليغنى — كوكلدن ويرسردن صغليغنى

صفت روح

سحر كاهدن جوايدين جاوشاردى — قرالق ملكه اقتيتى وردى
اردردى شولدم ايكى نوردة سز — كمشدكوزنه الدن لوك توز
ارتدى يازلادى وسقاغى — قراطونى چقاردى هر سقاغ
فلكلر شارجون كسردى طلعت — كيردى عالمه كوكلى يغلعت

کُنُش قِلدِی جِهانِی اَلتُونَه غَرقْ — دَمْرْ کَیدِی چَرِی اَزْ پَای تَا فَرقْ

بُغَا خَانْ آتَه بِندِی شَادُ خُرَّمْ — چَلِندِی کُوسْ صُرْنَا زِیرُوهَمْ بَمْ

عَلَمْلَرْ بَشْلَدِی کُوکَه اِرشَدِی — تُشُنْلَرْ یِرِ یِرِینَه قُولْ وَرِشَدِی

بُغَا خَانْ دِرْدِ مَیدَانْ دَنْدَدِی — قُوجَنْ جِیلَرْ یَکِی بِیرْدِی

چُوبِندِی بُویَکَادِنْ شَه سِیَاوُشْ — یُرِیدِی لَشکَرِنْ چَکدِی اَکَا طُوشْ

چَکِلِشدِی وَلِیکِنْ کُوکِلِی قَاتِی — بُکَلِمِشْ قُرقُدَنْ کِنمِشْ حَیَاتِی

طَشِندَنْ شَادِ اِچِندَنْ اَغلَیدِی — اُمِیدِنْ بِرْ چَلَه بَه بَغلَیدِی

چَلِپْ کِمْ چَارَه سُزْ لَرْ چَارَسِی دُرْ — یُوزْ اَوْلْ رَنکِی کِمْ اَوْلْ یُوزْ قَارَه سِیدُرْ

کِشِیدَنْ کِیشِیَا اَوْلْمَاسَه دَرْمَانْ — قِلُرْ اَوْلْ دَرْدَه دَوَا اَوْلْ دَرْدَه سُبحَانْ

اِرشَدِی اِیکِی جَا بَندَنْ سَرَاسَرْ — طُرُشْدِ بِیرِ بِیرِینَه بَرَابَرْ

بُو یَاکَا مُنتَظِرْ دُرْمِشْ بُغَا خَانْ — کِه نُخْتِنْ گَاه اَوْلْ سُلطَانْ جُوَانْ

کِه اَوْلَه اَوْلْ بُکُنْ زَخْمِیسَه مَرْهَمْ
نَه بِلْسُونْ کِمْ بِیسَرْ زَخْمِ بُحُکَمْ

بُرُودَنْ شَاه سِیَاوُشْ اَیلَه رَای حَقْ — وِ رِبِیعِ خِضرْ کِی تِیزْ حَامِلَه بَقْ

بِیدَارْ آمَدَنِ خُرشِیدْ وَ فَرخَادْ

بِرَزدَنْ کُوسِ دِلْ اِیکِی سَرَافَرَازْ — کُوکُلُو خَاصْ اَرَنلَرْ اَلَبْ جَانبَازْ

بُرُومَا طُنلُوِیكْ اَنلَرْ بُورْلَرْ — قِلِچْ اَلدَاوْ قَلقَانْ یَا پُورْلَرْ

سَکِزدِبْ گَلدِلَرْ مَیدَانَه بَارِی — نَه قَزْ کِمْ اَرْدُرُرْ مَرْدَانَه بَارِی

بِرِیکِمْ اَلْ کِیرْدِی اَلْ بِزدِی — اَیلَه اَوْلْ بِیرْدِی اَوْلْ قِیرْدِی

طُرُوقَالدِی بِرِی سُرْدِی بِرِیسِی — بِرَاندَنْ بِلدِلَرْ اَوْلَرْ دِرِیسِی

بِرَایکِی لَعْبْ کُشتَه دِی یِکَانَه — صَنَاسِنْ بُودُرْ اَوْلَه زَالِ زَمَانَه

یُزُنْ یَا غِیبَه دُنْدِی اَیدُرَای خَانْ — دِلَارَمْ سَنْ وَرَاسِنْ چَنکِمْ جَانْ

بُوسُوزُكْ اُوجْ یُزِی وَارْ گَنْدِلَاینْ — بُغَا خَانْ اَگلَدِی کَنْدُ قُلَاینْ

دِدِی بَاشْ اُوسَنَه خَانُمْ وَرَایِمْ — اَگَرْ وَارِیسَه بِكْ جَانُمْ وَرَایِسمْ

بِزَرْلَرْ کُوکِلِی کِرْ جَنْگَه کِنمَزْ — بِلَرْلَرْ جَانِی کِرْ یَنگَه کِنمَزْ

اَتَنْ دَیدِیلَرْ یُوبَجَانْ گَلدِی اَندَه — اَگَرْ جَانسُزْ اِلَّا قَصدِ جَانَدَه

بذرسه صافی قصدی جانیادن — مرجان بلکم دخی امانیادن
سلام اتدی یفین کلدکده خرشید — دیدی شکر اولدم وصلکه نومید
اکرچه صعبادی هجران اکندم — صبکی درمان الیسر خان اکندم
مبارک خاطری خانک ننادن — که لشکن زخمنی حدتن اتادن
دیله کرچه سیلردم دیزدم — خنک انجذ کندن انجیزدم
بغا خان دکلدر بو العجب حال — بودللردن که یوز یارلدر بر قال
اکندن صوکیادک دن کوهر — صکندن اوکیادک شهد شکر
طشندن ایحادک آبی حیوان — اجندن طاشیادک ورد ریحان
سکوکینک قوشا شلدباغی — قشی اجدیوصه صلد بداغی
دیدی شمدی خش اولدم بک یشاسن — که سانی کردم اولدم چوق یشاسن
دیدی عالمده چوق یللر دراسن — اکوکده دیدی شدوکم کراسن
کتره خانم یزکدن یزلکک دیسن — که کورم نیجه کنده لکک دیسن
که کتمز کیجه کزدن خیالک — کوکلدن هرکز اکسلمز جمالک

بغا مسکین که مستادی یزندن — کتردی یزلکی صندی یزندن
جوکسترسک مبارک یوزکی سن — که کردم اولدکوکلم کوزروشن
نکارین کردی ایدر بارک الله — یزک آغ اشک ساغ اولسون ای شاه
قواشوکادا خی اولد واجب — کم اولاسن یزن کرماکه راغب
انا بنی یوزنه دندی قفاسن — بغا یا یعنی کستاردی وفاسن
زره صلدی شلقدم ای یزندن — قوابولنلین کم کن یزندن
صنوبر صوی یوزندن نقابی — کرور حمت یزندن رعنایی
بغا خان کردکم بر شکل صورت — دیدی اوکنده اولمک در ضرورت
قشدی اولدم اولد کزلری یوشت — اتی بوینینه دشدی دنک بی موش
چوا کلدی بشی دشدی اشیغی — صناسن کم وریلط انشیغی
نکارین فرصتی کردی غنیمت — دیدی دشمن بغز بولدی هزیمت
سکردی کلدیو قولن ازندی — قلبجی صلدیو بوینن کزندی
شورسمه اویکیله چلمشیدی — که ات بوینینی بیله المشیدی

صناسن یش قبق بوینی اوزلدی خیر دوریا ارادن ایك دلدی

کشنر خورشید بغا خانزك

بشی بریاکه کتدی کودسی هم اول اولوشکر اولدم اولدرهم

غزی قیدچریسندن بغانك صدا سی کوکلره چقدی فغانك

جوبیله اولدغن کردی فرحشاد اتینه قچ اوردی خرم شاد

سکوله اول بشی یردن کنردی سیاوشك آیا غینه کنردی

دیدیکم دولنوکه بفسه شاشی یوالنسون آت آیا غنده باشی

بیرغل لشکروکه ای اولوغان بلاره آیلسون لرنیر باران

اشارت قلدی سلطان آچلرکیش بلاره کم نه دیر بیلردنا کیش

اقادندیلر اولدم یا یه اتلو یغینك یولق اولدی حال ایتلو

چوا کسلدارادن باش ایوشی قلاینه صنشدی بش قیوسی

ایقدرمن قوباش اولمیجه قونمز قولوسا باش اولمیجه

نه دکلو اولریسه اشاری چق نه اصی جون اراده باش اری یوق

بلرجون کردلر باش ایندی خان قدم بصدقو قرتر معاجان

اکی قردش بری بیرینه یقمز کدر قجدی اغل آتا یه کیمز

قدیلر اول قورخت وطواری دکلدی ارقدا والده واری

نه وصف ایدم نه رسمه اولدم غون چوطلدی سربسر یازی آقرغون

چوطاغلر طشلر اولدی قانله قوت قیاسی یملدی وطاشی یاقوت

یره اول کون دکلدی اولقدقان نه اوتکم بتمش اندم اولدم جان

اردلر رعد کیب حیقردی لشکر قلجلر الدیم کیبی شقردی

کوکا بولنلین توزلر اغردی یره طولو لبن اوقلر یغردی

طغنده اولمیدی اولقدر طاش که اول یازیده واریدی کسك باش

سکولردی سکودن بیل یغرین بحالارك دلردی اوق بغرین

اصرلردی ارنلر ترکیه باشی مختشلر طشرلردی قماشی

بشنمیشیدی اول غوغاده ضیغم برات الینه کردی تیز محکم

یغیبی یردی واردی اتجان ارشدی کزدکم سرتاق وسرجان

برّاتْ بُوْيِنِنَا دُوشْبْ قَجَرْلَرْ — سَكِرْدِبْ بِيرِ بِيرِنْدَنْ گَچَرْلَرْ

اِرْبْ شَاهِينْ كِبِي سِرْجَايَنِي چَلْدِي — اِكِينَه كَاچَنْ سِرْتَاقِ اَلْدِي

اِرْبْ اُوْرَايِنْ وَقْتِ اَنْدَنْ يِقِلْدِي — يَمَنْ قَصْدَا بِنَنْ اَنْدَنْ يِقِلْدِي

قُشْ اِيشِنْدُكْ كِبِكْ طَوْشَنْ اَلْدِي — اِشْتِمَادُكْ كِه شَاهِنْ قُرْدِ چَلْدِي

مَثَلْدُرْ بُوسِرِي هَرْ كِمْ كَلُورْ دِيرْ — كِه شَاهِنْ اَصْلَنْ اُولَسَه قُرْدُ اُلُورْ دِيرْ

دُبْ اُولْدَمْ كَشْدِي بُوْيِنِنَه بَنْدَه — شُنُكْ كِبِي لَرَا دُرْ بَنْدُ پَيُونْدَه

اِبْ سِرْجَانُكْ اُولْ بَاشِينِ كَسْدِي — كَنُورْبْ سِرْتَقُكْ بُوْيِنِنَه اَصْدِي

اَلَبْ سُلْطَانْ قَنِينَه كَلْمِشِيدِي — كُرْبْ سُلْطَانْ اَنِي شَادْ اُولْمِشِيدِي

يَكُونْ شَادْ اُولْمَيَا كِمْسَه فَلَكْدَنْ — كِي طَشْرَه دُنْمَزْ اُولَا اُولْدِ لَكْدَنْ

اَنَكْ جُونْدُزْ فَلَكْ قَدْرِي مَلَكْجَه — كِه خَلْقَه دُنْمَزْ اُولْ يِنْدَكْ دِلَكْجَه

چُو يِقْدُزْ كَنْدُنُكْ بِرْدَمْ قَرَارِي — قَرَارِ اِتْمَزْ كِمْسَنَه اِضْطِرَارِي

كِمَه يَارْ اُولْدِ بُوَ اَفْلَاكِ دَوَّارْ — كِمْ آنِي قُومَدِي يِ جَانِ بِي مَارْ

كِبِي دِرْسِنْ كِه اُولْ گَرْدَانْ دَكُلْدُرْ — فَلَكْ دَوْرِنْدَه سَرْ گَرْدَانْ دَكُلْدُرْ

كِمَه يَزْدَتْدِي كُسْتَرْدِي وَفَاسِنْ — كِه دُنْدُرْ مَادِي اُولْ يُوزَه قَفَاسِنْ

يِلِيلَه قَنْقِ تَخْتِي قُرْدُرْ اُولُكْ — دُبْ اُولْ تَخْتِ وِ زَمْزِيلْ اَرَا صُولُكْ

كِمُكْ بَاشِينَه اُوْرْدِي تَاجِ زَرِّينْ — كِه اُولْدُرْ مَادِ آنِي آجْ مِسْكِينْ

بَقُكْ اُولْ كِمِي بِنْدُرْدِي تَخْتَه — كِه آخِرْ قِلْمَدِي تَخْتِينِي تَخْتَه

كُرُكْ اُولْ كِمَا وِزْدِي اَمَانْ اُولْ — كِه آخِرْ قِلْمَدِي قَدْرِنْ كَمَانْ اُولْ

كِمِي قِلْمَدِي بُو مُلْكَه بَالَا وُ سُلْطَانْ — كِه آنِي قِلْمَدِي طِيرْ قَدَمْ پِنْهَانْ

كِمَه طَادُرْدِ اُولْ بِرْ ذَرَّه سُكَّرْ — كِه زَهْرِ اِيچُرْ مَدِي اَكَا مُكَرَّرْ

دُرِيلْدَنْ بُوچَرْخُكْ پِيشَه سِنِي بُو — دَمَادَمْ دُنْدُكِي اَنْدِيشَه سِنِي بُو

كِمُكْ اَلْدِي اَلَنْ اُولْ مِهْرَبَانِي — كِه صَلْمَادِي اَيَاغِ اَلْنِنَه آنِي

كِمِي كُلْدُرْدِ بِرْدَمْ لَذَّتِيلَه — كِه اَغْلَامَادِ پِيلَلْدَرْ حَسْرَتِيلَه

كِه حَالْدَنْ حَالَه دُنْدُورْ رْجَهَانِي — اَچُقْ كُسْتَارْ اُولْ اِشْلَرْ نِهَانِي

كُلُنْ كَلْدِي جِهَانَه اَغْلَيُورْ — كِدُنْ كِتْدِي بُرَاكُنْ طَغْلَيُورْ

فَلَكْ لَرْ كَنْدُودَنْ اِتْمَزْ بُوَايِشِي — مَلَكْ لَرْ بِلَكِه فَهْمِ اِتْمَزْ بُوَايِشِي

قوا اصلو کشیلر بیلر آنی — که دونیالارک اولدردندرانی
یوجا کوکلر که جان ملکیندهٔ وردر — بلر بوکوکلرا بیر تجیلردر
بوجان بندا کی یعنی امر حقدر — امر سن سنه و انبلمک خلقدر
نکم اول امر حق بلشدر کلدر — اکا هر کز وجود اولمشدر کلدر
کلام آولینه سوزک امدی — که اولن اولدیلان چار صنفدی
کی قحمقدم کم المکده بولدر — کی مجروح اسیر المقده بولدر
دوایندر که خرشید فرحشاد — چریدن بریکا اولدیلر آزاد
فرحشاده دیدی هر یرده احسن — چقر آلا تکی آزاده ویرسن
بنم سن چوقلم کی آتمابن — طلبده اولیری ناسیله نه دن
بلورم سان سلطان استیسه — کم اندی بواشی کلسون دیسه
طرب آزاده له قاتینه ورغل — بدیکز باش اوریب ایرقده طرغل
بو مجمعلرده طاغتما بلوکی — یولک دوزدن طینه رمادلوکی
نه یوزدن کم سکا قیلر خطاب اول — نفس غیب اله لمین حاضر جواب اول

کرکی ارمغل قوتلو یزدن — قلاغك یغمغل طتلو سزدن
بو نقشی اندوخرشید کندی — اوینه کالبن بیرینه یتدی
سکردرلر فرحشاد یله آزاد — یغینك درینجا خاطری شاد
چو پیتب یاغیا کسری کرلر — خزینه له طرطای کرلر
سکردویتدو دندی فرحشاد — قترا غرو غنی دندردآزاد
دیلر کم بزم بتدی اشومز — اکش قرواغا یقدردشومز
الا کردی وزیریله خزینه — اوق آتلدی کرش دشدکرینه
شها عرض ایلیا لم اق یزیله — کریا لم مشرف الدنیله
جو لشکر صندقودیلر حقنجه — قحانن قردلرالدن چقنجه
بزآچق یازده تخت اردسلطان — قوانب فرله اوتردسلطان
تفکر بیشه سینه طلمشیدی — اول اصلانك طکینا قلمشیدی
بغایه تاکه بزکز پنجه اوردی — اکی یرتب بلنمز قنجه وردی
کزو بونصرتا جون اول سببدر — بلب عذرن دلامزسم عجبدر

دِلِ تمنّ کَرْوِرَم مِلْکِ جِهانَك مَکَر تکَرّی دِلا یا عُذرِ آنَك
وَزیرایدُر فِرِشتَه دُر چلیپدَن کِه کَلدِی قُوتَردِی تعجّبدَن
وَکَرْنی آدَم اُغلی کَرْاولادِیو بُو ایشی اِتمیا کَرایدَه بِك ریو
کَتُودُ لَرْدِ شاهْ اُوکینَه قَتْ قَتْ کِمی باشْ کِمی دُتسَوْ کِمی آت
دَپاکیب یِغلدِی شُلْفَدَرْ باشْ کُرَن دِردِی قُوا طَغدَه یَه خُودا طاشْ
کَتُودِیلَر طَوارِی کَنج مالی کِی یازِی طُلدِیر قَلمادِ خالی
بِزارْ کَلدِ سَکِردُ وایدُه ای شاهْ بُغایی شُولْ یِکِت کِم یِقدِناکاهْ
طُرمُطایی یِقبُ دُتمِش کَلْ اُوشْ هَمیشَه یُوزاغ اُولسُون کِنی خُوشْ
شَهَنشاهْ ایدُرْ آنی قَرشُلَك تِینْ اَنَك آیاغِنا بِزلَر دَشَك تِینْ
سَکِردُ وقامُو بَکلَر قَرشُوردِی کِه بُلدُزآن کَماکَر اِوردِی
کَتُودِیلَر آنی یِیرَه یُزارْدِی شَهَنشاهْ آن کُردِی اُوزُوطُردِی
کَلُوبَن تَخْتِ آیاغِنده اُنْدِی یِزِندَن بَنْ لَکِن صَنْدِی کَنْدِی
دِدِی شاها سَعادَتْ یارَك اُولسُونْ حَسُودُك کُلْسُونْ اَغیارَك اُولسُونْ

هَمیشَه دُشمَنُك لَعْنی اُوتُلسُونْ کَمیسی اُولسُوکیمی دُتُلسُونْ
بُغاخانُك وَزیرِدُر طُرمُطایی شَهَنشاهْ دَولَتِنده کَلدِی قُولایی
بَکینُك خَزْنَه سِنْ اَلْمِش قَچَردِی اَیقَدَنْ تُوزِیرِینا اُوذ سَچَردِی
قَوسِنْ دَولَتُك دُنْدِی کَتُردِی اُوکُلدَه جَبرایُوزِنْ یَتُردِی

دِه‌ا عوش کَلدِر سیاوُش فَرخشادَه‌ا

فَرخشادِی کِزِنده اِیدِ سُلطانْ دِدِی اِحسانکا قَلمْ سَمْ اِحسانْ
قَلَمْکُمْ آفَرِینْ دِیَه اِشیدَنْ کَجارُو آفَرِینْ قالُرکِشیدَنْ
سَنُكْ اُولسُونْ دِرا اُولْ حَمله خَزینَه چُغایِ بِرِیشُرا اُولْ بَقمَا اَرِینَه
نَدَکلُوخانُمانَکمْ دُشمَنُك دُرْ حَقا حَقْ وادِیسَه جُمله سَنُکدُرْ
کِمُویلاوُزَه بِزا وُردِ فَرخشادْ دُنُبْ دِرشُردِی اُولْ کَنج اَزادْ
قَتیرُكْ قِرْتْ اُولایِیدِی قَنارِی کِه اَندادِی بُغانُكْ جُمله وارِی
بَقارَكْ یُوزِنَه سُلطانْ سِیاوُشْ یِکِیدُكْ یُوزِ کَلدِی کُولُنَه خُوشْ
دِدِی یارَبْ نَه یُزدُرْ بُونَه کُزدُرْ نَه اَسْتی طُرْدُرُونا طَتلُوسُزدُرْ

عجب کیمك نسیدور ناکشیدور — که اوغلنلقدن بوارلق اشیدور
جویا یغی یاغلندی قچدی صندی — شهنشاه شهره کتدی آته بندی
طنندیلر سرآیی وصقایغ — قزل لر طولدی خاتونلر سقایغ
شهی سا چولدیلر شهراوکندی — که زیر دشمن اولدی قهراوکندی
یدی کون دون وکندن تمدیلر — بری بیرینه کریك چتمدیلر
بولطفی جونکه ذکر ایدر درخشید — حقا چق درلو شکر ایدر درخشید
طرمطای برله برج داخ مردار — بیردی شهراوکنده اندی بردار
قلاینك کیمسنی قوی وردی — شولرکم اندن قلدی نسنه وردی
جما باد اچره اولشدك بوباشا — یماك اچماکدی ذوق تماشا

حکایه کردن سیاوش با خاتون در حق فرخزاد

طرب اندن سرایه کلدی سلطان — کرو خاتون که شاهی شاد خندان
دیدی ای شهلرك اولوسی شادم — طپکنده زینه بزینك ماهی شاهم
بنا اولدی بوحالی ایله اعلام — مزین دولتکده دولتایام

دیدی خاتونه سلطان که ای جان — بوایشی اتمدی الا بر اغلان
نه بیلم جنمیدر یا فرشته — خمیری نور لا اولمش سرشته
یه کورك اول هنرکم اندن ورده — جهان اچنده ایدك قنده ورده
نه بیلم کم درآزاده لردن — قوی طوبا ویندی مردانه لردن
دیدی خاتون که جون کسردی اشی اوش — انی خویش ایدن دتمق کرك خویش
برادم دکمه وقت ای شاه سرور — الا کو مزکه اولا اندن کوهر
بیردی بزکا خلوت شهنشاه — فرخشادی اوقدی اندن ناکاه
ایشه سوجی وردی ایدر ای خان — سنك حکمکدن دور کرباش کردان
حلا للو لسون قتم اوش باشی هیچ — بنی دیماکه الله بوسوجی ایچ
که بن کمتر قولا اول قادر الله — هما یتلر ورپدر ایشدای شاه
سیاوش اندن جون اول حاله بقدی — صو اولدی عشقنك بحرینه اقدی
دیدی اغلمسن اتا بلدیسن سن — قبول ایتدم اغللو غا سنی بن
نه یکت سن انکله کم نادر آدك — نه یدی بنده کلمکدن مرادك

يُرك قَنده نه افليميدى يُردك كُنش يوزوكى قَنقى صوده يُردك
كه بدر آى آن كُردكجا اونا نور كُنش يوزكدن استركم انا نور
فرحشاد ايدر اى شاه جهان كير بوقوللر يوزنه كلدى جهان كير
ايندم بونه صويله بويله كه بوكز جان خيالندن بويله
كوكل سلطان ايدر قدسه ورغل اى جوهر كركسا قدسه ورغل
اومسجيدا كه درلر آدى اقصى اكى يل طرهشن اولادى اقصى
بس اندن بنده صلدى خضر زنده نه از غولق بلينا خضر زنده
اكى يل اولكم بونده يزبنى بكن شاهك اوكنده بنده يزبنى
شها ناكز كه براش دوشه كلدى شول اش كم كندى اندن دوشه كلدى
دلادك برالودن طونلات كه بينى يا غيا اول طونلات
طغان حرصين وردى قادر پاك كه آنى بشمدن بيدم دردى پاك
سنك تخنك صويلا يزيودم بن نفسده اچمشمدن زيزيدم بن
انكجون يونم اولشدر منور انكجون سونم اولشدن معطر

بوسزدن هركم استغراقه ورسا عجبمى كر قرادن آقه ورسا
كوكل كم كوزيلا اوله چتلو نه طاك كر آجسى كالنسه طتلو
قالانى پادشاهه اوله معلوم كه بينم شاهمزدر قيصر روم
قنده واردى برپهلوانى كرلكدى رستم دستانى
بوقللر كلمدن داخى جهانه جهاندن كمش اول پيركانه
وار اولسون شه بلرشمدى مباد ادوى صورديسك مرجا در
قالان سرم يزيكم عين جاندر سنك كوكلك كزينه هب عياندر
سياوش ايدر احسندى فصاحت كه سندن بالغ اولمشدر بلاغت
نه خوش معنيده نازك سيادرسن قوى معنى حفنده خير ادرسن
ولى بو نكته بل كل كه يعنى اولا نازك تر اول يردن بودعوى
فصاحت دليله قله تقرير مركز تقريراده بك يله بزير
شه ارقون ارقون آنى سيلدردى سزنده كوكل سيرن ايلدردى
دخى دردم قحه عشقى ارتريدى كوكلدن كبر بغضى ارتريدى

جو کوکلی طپلادی وسودی جانی — اغلایدندایل ایچنده آنی
چو اولدی اول شهنشاهیلیکی — الا رو چکدال کون وندی خیالی
بجا کندوزکی زندان ایرمزیدی — جهانی بن قلینی وزرمزیدی
خصوصا بلدکم صاحب هنردر — دکی زدر بیلده سوزده کوهردر
ادب ازکان اهلیتی برنجه — یزو وشعر عرفان عقل انجه
طشی اوقوکل قزل کل ایچ سکز — یوزی کافور مسک ساچی عنبر
قوورغبت لولر قاتنده مرغوب — تمامت کوزده حوب جانده محبوب
کنشده بختلو درسک یوزیدر — که یوزی جان کوکینک الدیریدر
شکردن طاتلو رق درسک یوزیدر — که اول سوز چشمهٔ کوثر طوزیدر
قولاق امدکی اجمقدر ای دوست — سکن اجمق آنی قجمق دوای دوست
شهک وردنجه عشقی غالب اولدی — انک لطفینه جاندن طالب اولدی
جفاکر کوردی آنی کوردیمنجک — صارردی بردم آنی صرمیمنجک
کردسلطان سرایه خلوتینه — وردنیای بردم صحبتینه

اولای کمسه اول خلوته دلشاد — که اندن اولیا خندان فرحشاد
کزینه ای بخا شهزاده کرمز — شهک کوندی جوانسوز تنه کومز

مدح کردن سیاوش فرخشاد را بخاتون

مکر بن کون دیدی خاتون سلطان — جهانی یاردالی فردوینداان
اول اغلن کیب آدم کلمشدر — جهانی استیه نلر بولمشدر
نه مرتبه لکه اول کان کرامت — که آنک جانینه آیلر جراحت
قیامتلر قپاو قوپمیابلی — یکتانک کبی مقبول مقبل
دخی یک اولدی حرمت بولدی غنجه — یرادی کوکلمه یار اولدی غنجه
کوکلده اول قدر یرایلمشدر — که عالمدن کزم سیرایلمشدر
کشی کربولله بوعالمده آنی — یوقلسا نلاجان وجهانی
بودرلو عالمک ترکیب وردور — انک فاموسنا تقرب وردور
اغربشلو اوکت دللو اوزاللو — اچوکز لوکوکللوکی محاللو
ارادم بوجهانی ارپه آرپه — شکایرشد فکرم چاله چرپه

قَتمُدَه قدرِ وارْ كوكلرجه بايق — بن آكا كرمشم خرشيدِ لايق
جو بودَورك بكن جمشيدِ اولدن — قبول ايدن زرا خرشيدِ اولدن
شهت كيرو اجندن ناكراوز — يكي بودر كه بوكا داكراوز
جو آني استيانك الدجانن — كتوردي پر سوادندن نشانن
حقيقت اولدكم قيمت انكدن — بو بازاراچره بو قيمت انكدن

رضا دادر خاتون

دِ دِ ى خاتون كه اى سلطانِ اعظم — جهان طرد نجه شاد اولكدر كل غم
صك اولاسين الكندن برسن — خنده نلدغن چندن برسن
نور حيرا نسك الله اشنده — يكلمز دكمه وقتين شاه اشنده
نه كيم سن بويرسك مصلحتدر — قلان سوز قرغشا ومهلكتدر
برا كو مقبل ولسه بر قليسى — ادن كويا كو اصمرلر كليسى
بو خود بر تازه كلدر جانا غدن — نجون اولمايه سلطان بودغدن
شهنشاهه هم اوغل اولمه هم قول — كلى بلبل قلا وبلبلى كل

دكنز كل بولنمز بلدك آنى — بو بر كلدر كه سنبل در دكانى
كشى تا خير قلمز خير اشنده — اكر سير ايده بلبل نا لشنده
هوايه غنچه كستر مدن يوز — برى بيرى كلينه آچلر كوز
براشر براراده جنسله جنس — كه جنى جنلا در انسلا انس
باقى للطيبين الطيبات ى — صيدر خضره عرض اتكل حياتى
بس اولكم للخبيثين الخبيثات — بو شهدر كم سن آنى يلدك ماتا
الى جانب دنى محكم كركدر — جو مقصود اكلنا سزكم كركدر
الو بكلارلا جون طانشاسن — اشنمك دكمه كز اشصا نشاسن
مكر بزكن كه بو سلطانِ عالم — اولولا ريله خلوت قالدى بردم
بو ماضى سن كه اعلام اولدى برى — حضورندن بلارك قلدى تقرير
كه اول اغلامه بن خرشيدِ لايق — كروردم سن نه در سزاى خلايق
اول اغلنده عجب سن كرمشم بن — بشن كونا شله بركرمشم بن
اول اغلن جانمزده جان يراشر — كوكلر نخته سلطان يراشر

بلردیدیکم فرمان بادشاهك ... دکالی درده درمان پادشاهك
شول ایشیکم روا کردی سلیمان ... روا کرسا کرکدر انسله جان
طنتسا سبزه وباغو کلستان ... بلا بلفیسله خوشدر سلیمان
چوشه قاتندن اولدی جمله غائب ... وزیر کتخدا ومیر نایب
بوسزدن قالمز نفرت دیدیلر ... الن چینیا یاغو بتدی بولنر
فرحشادی یقین ایدالی سلطان ... بلرسلطاندن ایراغ ایلدی جان
کیلرلردی کوکلدن نهایتی ... عیان اقمزلرید لیکن آنی
الارودن بلرسز ایله قالدی ... مقرّبلردن ده بورنج اولی کلدی
شهنشاه هرقچن برنا زینه ... نظر قلسه بلرلردش قینه
خصوصا بونکم فرزندادندی ... دب دلبند جان پیوندادندی
کرکم ویره خرشید زمانی ... بواودن قامسینك یندجانی
قوبرترلرلرزچندلرقاش ... برارزده اتوب چندلرباش
دیلرلرز بوکارضی دکولر ... کیردن چقمشوادی بلوسز

کشیلر اولهٔ خرشیدك حرتیفی ... وضیعه جفتادالزهر شربتیفی
غنی تختین ورامی هر فقیره ... کشی ارنادمی یعللن بقیره
بنا کردر روا بویش سلطان ... رها هیچ کرمدی آنی هر انسان
طرکشه حضرتیناد کلام ... اغزاوشودلم الیز ادالم
بلب خلوتده برکن پادشاهی ... اکا عرض ایتدلر فریادواهی
سن اولشه سن کیسانك زرکلاکر ... کایتدی یندیه طردماهك
برن قلقان یاوذلرکزندن ... قلیجك صلدلر کوکلرینزدن
بجا قلدك ارشمش عرشه خانم ... ارردك اوش تمامت فرشه خانم
نه عجزیدنه اولدی ارتداکم ... که نامحرم کشیلر اولد محرم
جوسن سلطانه محرم کم دکلدر ... اگرچه هرکوکل محرم دکلدر
دلاردشنجه لطف ایندی بغاخان ... که اولیدی خطا ملکینه سلطان
روا کرمادك آنك یکبخانه ... هزاران دولو عذرایندك بهانه
اگرچه دولتك مقهور قالدی ... اورانسز الدروشرلر یقالدی

بِرَاوغلَنْ كِه اَنك اَصلی بلوسُن — اِل اُولسه اُولمز اَصلوسُز دلوسُن
رَوا میدُر كِه جمشیدا صلینی سَن — رَوا كُردُك اَكا كِم چقدیردَن
اَری گوهر كِه اُولا تاجون اُولَه — اَیا غادُر شهی مُحتاجون اُولَه
یه كعبه اُرتسُن كسبا تسه یُز قُولَه — فِلا می كِمسه اَن ایتیچون جُولَه
بُوكُن غیرَت یُزی یقدی جگردَن — یُرَكلَر قانه دُندی بُوخبردَن
اُلونك همّت اُولوكركدُر — اَشقِ دللو بُجاخولوكركدُر
سَنك رایُك بكی اَصلُك یُجادُر — اَكر اَصلیله رای اُولسه نجادُر
اَغجكم یمشی تَردُر طُدقدَن — نچون اَشلا یلَر آجی بلا قدَن
جُوقَر غَر قَر غه اَردنجه اُچَر قفت — همایِیلا دُر اَلبته همایِچفت
بُوحیفی قلمل خانُم یُز قدُر — طُنُق اُولَر كُوكللَر حق طُنقدُر
شهَت نادُر دیالَر بُوخلایق — كه اُول اُولمایه آدُوكایَر اشق
شهاشُول دكلوفسُون اُردنلَر — كه كُوكلی اِزمَعین دُر غُردی نلَر
نا قُولا غاكه كِرمادی یُوسُز — یل ایلَر اُول كُوكلا هَر یُوزسُز

یُوزسُوزه اَكَر چه اَصلُو اُویمَز — كُوكُل شُیله ایَر كه اَصی طُیمَز
بُوسُزلَر پادِشاها كَار قلدی — دُنُیا قَرارَنه اِنكار قلدی
قَنی سُوزطَشكِسَدا ولدی وَردی — اَقَر كَن چغلیُورَق كیمسه وَردی
اَنك حَفَنده گَر قلمزسه تقصیر — وَلیكن قلدِ قزوِر مكده تاخیر

رشیدیه فرخشاد غمزه‌هاء اُمرا كه رخ خود

اِشتدی بزكن آنی شه فرخشاد — كه بكلَر پادِشاهدَن دیلمش داد
كه بزا اَصلی بلوسُن كمسیه شاه — نچون قزویره اَصلن قیله كمراه
یُراكی جوشه كلدی قلدی زاری — صوردی قان یشیله لاله زاری
دِدی آزاد ه كل كُر رخت نخجی — بزی كِملارُك اَغزینه برقدی
اَتم آدیله یكدُر باكه كُلخن — اَصلسُز لق ایله مملكتدَن
یه اَصلُم شامه بلدُر مك گركدُر — یه غیرَت دفترَن دُر مك گركدُر
دِدی آزاد كه بَن قُوك بلدُر ایم — بُوتونی اینگدَن سلدُر ایم
بُوسُوزُك دیله كالم یُوزنَن — قزیم قامسینك اَغزنَن

بو تشویشیله برج کن فرخشاد — فرح بولمادی هرکز اولمدی شاد
بنی سرزدکجه آیدردی شهنشاه — که بزدن تیز اوصندی مرحبا آه
ددی آزاده برکن شه سیاوش — نجون قیغوبه کلدی کوکلکز طوش
برز کندرکوردم مرحبایی — که اولمشدرکزی کوکلی هوایی
نه خط اندك کناهومز عجبنه — ندن بزدن ملوك اولدی سببنه
که برکن کوز مینجك کوکلی شاد — ایرز جاندن بکا یك درلو فریاد
ایکی کوزمدر اغلمدر جنمدر — طمرلا رمده یکریشن قنمدر
صك اخشن کم جهانه نه کیدیسام — طپوسینی ولی عهد ایدیسارم
اکنلا آن کوکلن بخشی دتسون — وجودن قیغودن آزاد قلسون

پیدا کردن آزاد اصل نسب فرخشادرا

ددی آزاد ایا سلطان ایران — بکن طایکده اولدرمبنده فرمان
سن ارتوشه سن اولکمز قلکدر — کلسنا نکده آزمش بلبلکدر
بنجا مابرغرب آدم دردکم — حالنجا اولدخی شاه اغلدرم

اچی طاشی بکیه اصلی ایریدر — آز اصلانی یکتلر سرویدر
فرخشاد اول که مغرب پادشایی — کمشدی باشنا التون کلایی
نم اوغلی سروری هم جان وایی — هوادار ایکی عالمده یاری
اشتمش اوله بو احوال سلطان — که آتاسن برقدکتدی اغلان
یانا صلدی قاموزخت بختی — قدی ترك اندی جمله تاج تختی
بودر اول شاهزاده شه فرخشاد — قلکدر دایما یلداش آزاد
اوتندی دیمدی تخفیفزای جان — انا نسون نی کان سوزنده سلطان
بو ینکیله مکر اولو لرکدن — که غارندر قوه اولولر اوکدن
انك اصلن بلوسن دردمشلر — یری سوبی بلوسن دردمشلر
جو بوسوزی اشتدی طرلغندی — اکرچه دولتکده یرلغندی
شه آکا قلسون اوغلان یکندر — بغایت کوکلی نازك جان یکندر
بو آتا کوکل یولندن آزلدی — الیجا پادشاها قولك یزلدی
قلای لطفکا قالمشدرای شاه — کلنلر خلقکا کلمشدرای شاه

جو بوسز لاری ایشندی شهنشاه — سوندی دیدی شکر الحمد لله
که مغرب شاهنك اغلی فرخشاد — بغیدا ملکوزا ایردی فریاد
کردم خوب قیمنلو اری در — بلردم بحر عمان کوهر یدر
سزردم لاجرم اولدم خجلی — که بو لعل اولسا کارکدر بدخشی
بشومك تاجنا لایقدر اولدر — که بن بن قولوقن شهزادم اولدر
قتینا بکلیزدر شردی سلطان — اغرطوی ایلدی بنم اوردی سلطان

مجلس آراستن پادشاه برای دعوت فرخشاد

فرخشادی اقیدی جونکه کلدی — الا بو وردی سلطان آلن الدی
اکی کوزنده اپدی وکتردی — کلب تخت اوزده یانده اتردی
شه ایدر ای اولو بکلر بلوکز — سزك بو فکری ازما مشربلوکز
بو بر اول شاه مغربدن سلاله — که شرقه غربه عشقیدر حواله
فرخشاد اولکه آتا سندن ازدی — سفر دریاسنا دشدی وبندی
بحمد الله اوکت یل اولدالدی — کمیسینی بنم اقلیمه صلدی

متاعندن جوندن اولیشن ممتع — کوکلی عشقندن اولمز خود مقطع
نه کوکل اول کوکل اولا مکرطاش — که کورا کل یزن اندهیا باش
سزا واجبدر باش اندرا سن — یزوکز اسدنه یاش اندرا سن
بویاش اوغلن که یزلر سکمشیدی — اتا سی بنجه یاشن دکمشیدی
بکن باری بو اوغلن اتاون — اتا سندن یکانیتا اتاون
اتا سینك النجه الدم بن — دکلکم سزیرنا یلدم بن
اوردم ایکدا کلدر بلالی — که دوکه بیر یل و بیر سی سیلی
ایشه الدشه بر لعل ایاغی — دیدی السن بزله اولمه یاغی
دتوبن کندو ایله اچردی — اچندن غصه قوشینی اچردی
چو اچدی بکن یا قوت الدمجان — اکا اول لعل ایاغی ورد سلطان
دخی زر طونی و تاجنی شاه — بغشلادی و دیدی اولغل آکاه
که بن طرز تنمزم هیچ نسنه سندك — دلا مکدم دلك طرز تمه بندك
کوکلدن جون اولاسن سن کایاز — بنم وارم سنکدنه هرنکم وار

کی اَنلَر ناز و اَنتون ایرلَر — قُلاقلَر بُزلَر و اَنتون کُفرلَر
کُزل قِزلَر قَراوَش خوب قُولَر — کِه سُنده بُلبُلیدی یُزده کُللَر
اکش اللَر و کُنلَر قَلعه لَر چوق — کِه ایلوکه اَجیدی اِللَر اَطوق
فَرحشاده اَنی اَرزان قِلدی — نَکم کوکلی دِلَر سه آن قِلدی
یُزن اولدم یَراسَردی فَرحشاد — اَیسنی قوشُرب طَردی فَرحشاد
دِدی ای تاج تَختُك پادشاهی — کِه قُندی فَرقکا تاج آلهی
اُزُك کِبی جِهانه کَلدی شاه — یُزُك کِبی فلکده طَعمدی ماه
بودولَت کم سِزا اولمش مُیَسَّر — جِهاندَم کِمسَیه اولمَز مُسَخَّر
سَن اول شه سِن کِه سَندَن مُعتَبَرتوق — بَن اول قولَرن کِه بَندَن مُختَصَرتوق
هَمیشه یارُك اولسون چَرخ کَردان — دَخی اولکم وِرَر کَردانه فَرمان
چو قِلدُك بَن وَبالَ اَهلِ مُشَرَّف — جِهان آدکدَن اولماسون مُجَوَّف
بَنی یَزدَن چِقَردُك کوکلَر اَسَن — اَسَن قالَ کوکلَر اولدوغنجه آسَن
مُنَوَّر کُن کِبی یوزُك هَمیشه — مُشَرَّف اولسون اِللَرُك هَمیشه

بو اَقیشه طَکا قلدی شَهَنشاه — بَکلی اولیکا قالدی شَهَنشاه
مُقَرَّب لَر قَوِی اَرکانِ دَولَت — مُشَوَّش اولدِ لَر پَرَّندِ عِلَّت
حَسَد طاموسِنا دُوتشدِ قاموو — کِه اُجمقدُر قَناعَت کون طاموو
حَسَدَدَن اولکوکلکم اوله صیرو — بِلُك کم اولمیَنجه اولمَز ایرو
غَنی تَنکری قولا نِعمَت بَغشلَر — حَسودُك دَردِ اَرتَرچون صَغشلَر
حَسَدَدَن رَنجنی ای جَلّادِ عالَم — سَلامَت قولَرُکدَن ایلکِل کم
اِکیلا دِن کوکلَر بَغلادِ سُلطان — کِه بودَولَتلو جانیله قَناعَتان
دِدیکم بویدی عُذرُ بَهانه — کِه بلمَزدُك کِمیدی بویکانه
بُغَز بلدُك کِه سُلطان اَغلَدَر بو — بُکَن مَغرور بَغی خان اَغلَدَر بو
هُنَرمَندا اَصِل آری کَندُ بی پاك — یَوَش اِچکودَه اِشدَه جُستَ چالاك
بُزی قَتلو دِلی دَتلو اَشی صاغ — شَکَر کِبی اِچی صاغ اوطَشی اَغ
لَطیف خوب و دِلجو شَکل مَوزون — یُزی یوی مُبارَك حال مَیمون
بُزی کَز مَین کوندکوندکلَدَر — اُزُن سُیلَن سُزَدکلَدَر

نِدَه لَر دُنیَدَه اُول عُمرِ بَاری کِه اُول اُولمَایَه اُول عُمرُك نِکَاری
نِدَه لَر بُوزمِین اُنده زمَانِی کِه اُول شَاه اُولمَیَا صَاحِب قرَانِی
نَه وَرسُون بِر نَفَس عَالمَده غَافِل کِه بُو اُولمَایَه اُول بِر دَمَده حَاصِل
اَکَا خُود وِر مِشم جَان جهَانِی جِگَر نَادُر کِه بَر طَرتِیم آنِی
اَنَا سِنی دَه اِخی اُولدِی بُو کَه رَاضِی نَه قَا پُو مَصلَحَت جِی اُولدِ قَاضِی

دَه آمَدَن اِمرَ بَرَای مَشوَرَت

کِه بُو بَکلَمَدِه رِلدِی بِر اَرَایَه بِرَقدِی هَر بِری تَدبِیمَا رَایَه
کِه بِنجَه حِیلَه وُ اَفسُون دُنَالَر کِه بُو تَدبِیرنِی شَاهُك بُنَالَر
کَلُر لَر قِلمَنَا کَر فَالکَر قِیل اِکی سُزَا سُدِنَه بِر اَندِ لَر دِیل
وَرِیبِی نِیلَسُون اَیدَه رکَه اَی خَان هَمِیشَه دَولَتُکدَه دَرده دَرمَان
هَرَ اِیشَا کِمَ اُولَا بِر ذَرَه مَیلُك کُنَنجَا اُولسَه یَکدَك دُر طُفَیلُك
اِمَام اُولدِن نَه سِیرَه دُر دُتَرسَه عَجَب مِی گَر جَمَاعَت بِن دُتَرسَا
چُوشَهدَن دُولَر تَعلِیم قُولَر اُولَا لَر اَمرَنَا تَسلِیم قُولَر

دَکَا بِی اِیشَنَا حَاکِمکدُر وَر شَاه اِلِنده شَهدَن اُزکَه گِلدُر شَاه
وَلِیکِن عَادَتَ اُولمِشدُر بِلُر سِز بِرَا کُوبِر کِشِیَا کِم وِردِ قِیز
اَخِی حَالِنجَه اَردَن قَالِن آلُر بِنجَا مَا اُول قِزِینِی یَالِن آلُر
جِهَاندَه سَندَن اُولُو پَادِشَاه یُق فَلَکدَه بَکزَرُك خُرشِیدُ مَاه یُق
بُکُن خُرشِید بَا نُور بُر کَهدُر کِه کُوهَر لَر اِچندَه مُعتَبَردُر
هَمِیشَه بِر کَهکِم اُولَه کَانِی اَلَا کِم مَز بِلُر سِز دَر اِیکَانِی
بُو بِیکِت دَاخِ سُلطَان اُغلدِر جُون بِلُر آنِی تَمَامَت دُبَع مَسکُون
دُکَر لُوکَا چُولَا یِق کُردُك آنِی دُکَر سَا لَا یِق اُولَا خَانُمَانِی
اَکَرچِه نَسنَیَا شَاهُك طَکِی یُق وَلِی شَه اُوغلَنه قِیمَت کَرَك چُوق
شَه اَیدُر آتَسِندَن بِر دُم آنِی کُوکُلدَن یَاسِنَه جُون صَلدُم آنِی
اُغُل اِیدِ نَمشَمدُر آخِرَت لِق قِزُم یُقدُر بَنُم دُنیَادَه صَتلِق
اَکَا سَتَر مِسَم دُنیَادَه قَالِن اَلَیدُم کَم کِشِیدَن دُنَه مَالِن
بُو بِیکِت خُود بَکَا قَالِك وِرِبدِ کِه دُشمَن شَرِّنَا سَتمَدَن اِرِیدِ

اول اختا اولدی بزملا آشنا بو — که قیلج اردی دشمن باشنه بو
دی دیلرشه نه بویرسه روادر — که هر بر لفظی یزدرده دوادر
ولیکن بنده داخی بر نظر وار — که شمدی سیلنر دلده خبر وار
که مغرب شاهنك اوغلی دکلدر — وسیله مغربدن بر جندیسه قولدر
بونی اول جندی جکمکدن دشمش — جوحدن کمش قچمش اوشمش
ایکی یلدر که خضر الیاسه کلدی — عبا کیدی بلوسز اولدی قالدی
بعضنا که که بر ایشه طوشسه اولدی — که شاهین الدی وطرغای قوشلدی
چوشه الدی الینی یوخلایوب — اکا بور غبتی کرمادی لایق
بودر شمدی بوقللر الدی کمد — انکلا جوق شهنشاه ایلدی عهد
بورمزك بار تحقیقی بلاوز — اوکندن مشکلك روشن قلاوز

حکایت حقه وکوهر شبچراغ

اکر آتاسی شهدن بو فرحشاد — اشتمیشدی کشیدن دشمنی یاد
که مغرب شاهنك بو حقه سی وار — لعلدن که آنده وردر شهوار

مئون بز کهر دور شب چراغ اولك — که کوهر لر قیاسندن ایاغ اولك
قرا کودن دون اچنده دتسه آنی — کپا کندز کبی ایلر جهانی
قرا کن چقنجا عزد قیمور — دشر یتدوغ ببر اقومزی نور
نم اولدر حقه کوهر مثالی — کجا کوزینه جون ایدر خیالی
کهی شوقیله اول یاقوت رنکی — قرا کوده قلن هر لحظه یکی
بر اول حقه ورسون نمان اولی — اکا نم قالن اولسون نم نشان اولی
کتور دوکرسون آنی یاکرسون — بس اولی شهزاده السون اورسون
وکرنی طبطلو عالم قووچاور — بوشر اولسه بصر اول سوزلاصار
بو تدبیر بکندی شاه ایران — اکرچه کوکل آوی اولدی ویران
زرا بك جانلا بر یار دندی — قلمش دیدکینه عار دتدی
برا کوز کوکلده اولسه محبوب — حسود آنی دلامز کاولا مرغوب
شها بو کنه لر چکن کرندی — خنث یوندن اول بر چین کرندی
اکرچه بلدکم عندی خبر در — که هرنا کس دبر دوزی دبر در

وَلی بُنلَر یلَنجی اُولَغیجُون — قَوُّ آغزی طُپراق طولَغیجُون
اَیتدی مَصلَحَتدُر خوش دیُوکز — اُصاك اُولماك دِیُوکُز اِدوکز
قَغیرك کُندَرالم کلسُون آنی — یُز اُرسُون آتسَندَن السُون آنی
وِر بیدی فَرَحشادی اُوقیدی — بُلارُك هَر بِرِن بِرَیاکَه اِزدی

مُکالَمَهٔ کَرَه بادشاه با فَرَحشاد

چُو خَلوَت قِلدِی بیدی ای فَرَحشاد — بِرایکی کُن سَنُکلا اُولدُم شاد
مَلُول اِندی تَمامَت اُولُولاری — یُوزاکلَر لَر آیُوخُولُولاری
بَکا خُود کُوهَرك مَعلُوم اُولُبدُر — کُهَر مِهرِبَنه کُوکلُم مُوم اُولُبدُر
وَلی قاتمدَه وَردُر بَد کُهَرلَر — طُغُورلَر لَر سَخَط لَر بَد خَبَرلَر
بُلارَه خُود بهانَه اِستَرَم بَن — کِه کَندُوکَندُلارِن کُستَرَم بَن
اَلاجُون بُوقَدَر کِردِی بهانَه — کَل اَنَك دِن یَکلَه اُولغِل رَوانَه
بِتیدِی جُمله اَحوالِی یَزدِم — تَمامَت ماضِی وحالِی یَنادِم
نَه قِیلُرسَك قِل اِندَه حِیله وآل — اَتکدَن حُقَّه یِیله کُوهَری آل

طَمعدَن اُوقُرُم صَنمَا بُو نَقلِی — بِلُر هَر کِسَه نُك کِم اُولَه عَقلی
اَگَر دُرَیا اُولُرسَه قِیمَتی دُر — کُزُم اُوکِندَه بِر صَقسِی دَکلدُر
قَرا قِلمَا غجُون یُوزِن بُلارُك — یَراصیمَا غجُون یُوزِن بُلارُك
اُمارُزکِم اَلُوکاکِیره کُوهَر — کِه کُورَم بَدکُهَرلَر اُولَلَرکَز
کَتُر اُولَ کُوهَری دِنمَه دَکلدُر — کِه کُوهَر جُمغَا کُوهَر کَرکدُر
اَگَر اُولَ قِیمَتینَه قِیمَزیسَه — بِزی قِیمَتلیُوبَن اُویمَزیسَه
قَنَندَن بِراشَا یارَر کِشی اَك — کِروسَن صَغلغیلَا قاتمَا کالَه
بُو مَعنینَك چُو تَحقِیقِن بِلاوُر — دُکالی صُورَتی مَعنی قِلاوُر
اِروُر سابَنی اُولَ کُونَه مَعبُود — نَه شَك کِم حاصِل اُولادَر لَو مَقصُود
گَر آلاکِر مَیاگَر کِیمَ زِنهار — کِروکُستَردِکُوز کِل بِیزَه دِینَار
غَرَض حُسنکدَه ای خُوب زَمانَه — قَلانی اُولمَرادیجُون بهانَه
سَفَر یاتِن یَراغَن دُندِ سُلطان — دُرَتدُردی نَه وَرسَه آیِن اَرکان
فَرَحشادیلَه چُون وارِید مَیلی — اَنا سِینَه بلکلَردُز دِخیلی

شهنشاهك اگر ايدى فرخشاد ... دِدِى كمتر فلوكى ايلكل ياد
حلال ايلك صكا عمرومى يمين ... كه اولم هر صنولردن يقين دن
بودورانى كه افلاك ايلمشدن ... بنجا صانولرى خاك ايلمشدن
اكيلادن شهنشاه اوپدجدى ... اجردى ليك كوكلى يله اجدى

آمدن خورشيد با فرخشاد بيكجا

بس اولكيجا بنا خورشيد له ماه ... بلشدى و فرخشاد ايلدى آه
دِدِى اى جان جان پرورد ل آرام ... بزى آيدِ آخر دور ايام
كوكوكزبو وفاسز روزكارى ... كه يارندن نجا آيدِ يارى
صلق چرخ اردغى بودر مدام اولن ... كى قيلدر ايما صاغ اشلرى صولن
بزدكن كم بزى قلميشدى شاد ... كروا نسا كرك اول شاد دن داد
بدردِ كلنمدوكندن مرادى ... كه دِ كلنمايه هر شخصك نهادى
طپك اولسون همايشه شاد خرم ... قير مزالدرز قولرى غم
ايودت كوكلكى وجانكى خوش ... آنك آتامه صالمشدن بنى اوش

كرا لدرمز سه باني درد هجران ... بلاون وصلكا البته درمان
كرا اولدرسم خيالكدن جلالات ... دعا كيلار روانم ياغ بالات
بليشبحق يرن محشرده حانم ... قلارن ايده بوكنكلو جانم
نكارك كوكلى درحال ايلدى جوش ... بخار اردى دماغا اولدى بيهوش
بزدن يولدِ ساجن قلدِ فريادد ... دِدِى دنياده وارم شه فرخشاد
نه دشمنلك دردركم قلدك اى دوست ... كوكلدن سودكومى بلدك اى دوست
جنوبى اودلرامى يندرايم ... طنوبى كوكلرامى يندرايم
دوياه مزون بوجوره حاشه نهاد ... بوظلمى قلميا يغماجى تاتار
كوكلدن چالدك نيلدك نيلدك كدرسن ... نه قلدك نيلدك نيلدك كدرسن
ايوسن الله يا وزصانوصاندك ... بنى كج بلدك الا نيز اوصندك
بنملا كرچه كوكلك اكليدك ... اتاكى بكلمزكا اكليدك
بزركز بوقدر بلدك بهانه ... كلكو لوجانلا اولدك روانه
حلال اولسون ندرمك اتقرمز ... نراكوكلك دلرسه كتقيرمز

بو رنجیلار انجیلا قلم بن — ندکلو دنج اولاسن بللو درسن
یکت کردی که قز انجندی قاچتی — قاچمجه کلدکم کیده حیاتی
دیدی اولدی قام اولن قوسادی — کینه جانیله دن دیلر مسادی
شه ایشیدوب انی انجندکینی — فقیب خشم اتینه بندکینی
اوزی بو مصلحندن کیدینی — وروبن نیلیوبن بندینی
اشکم اولدحقدن آخری حینی — نه غم کر اولینه شادلسین
ایریشنجا صباح اولکجه انلر — صویرینه قنب سزلاره قلر
نه وصف ایدم نه قلدی برینه — کی سزلر ایرمز اول حالکه
شود کلود کدلردی قلوباشی — که لعل اولدی سرایک ایچ طاشی
وداع اندکن خرشید فرخاد — بو برج بیت درحال ایلدی یاد

شعر فرخاد

کیدم بکن ای نکارا سن فالی — ای مونس غمکسارا سن فالی
فکرک بوجهایی یقدی یقدی — ای فتنهٔ دور زکارا سن فالی

بن عهدمه سن ستم بنا چار — سن قولکه استوارا سن فالی
فرقت کلنه خزان اولرسم — ای رونق نوبهارا سن فالی
بن قهرله خسته دل کدرسم — سن لطفله صد هزارا سن فالی
جون کلدی اصل دوست صاغ اولی — جون قالدی وصل یارا سن فالی
جمع اولمشکن جمالکیله — اولدم ینه نار مارا سن فالی
سن شاهله شاد کن فرخاد — قلدی سفر اختیارا سن فالی
هجرک چو هلاک ایدیسر ای — ای جان ابد اولی یارا سن فالی

بو سوزا چنکی کوشاندی نکارین — صویرینه دن اقتدی نکارین
یرا کی صو کبی دترادی طشدی — صو یوزندن ازاسترغفل شدی
اچندن کلدی برکینکلو آواز — که جان بلبلر یله سیلشر راز
جواب اندی بو برج بیت درحال — نتاکم ینه آق یاغ اسدنا بال

شعر خرشید

ای سوکلو یارا غورک اولسون — ای رونق کارا غورک اولسون

جون کیسه سلامت ایرمز سن — صغلیغله وار اغورك اولسون
شهنان فلوریسك مبرقع — ای بسته نکار اغورك اولسون
وصلك بحیسی جوبشدن اشدی — جان اولدی خمار اغورك اولسون
سندن بکا فخر استغنا نت — بندن سکا عار اغورك اولسون
انك ایا غینه ارمسون طاش — اولدك چوسوار اغورك اولسون
کلدك بنی یغلاتیوکندك — ای فتنه تا تار اغورك اولسون
هجرك اودی کیمسه دن جانما — اوش ایلدی کار اغورك اولسون
جون قلدی قرا کلفده خرشید — آی قنده طغار اغورك اولسون
بس اندن دیدای شاه اکلمش اولی — بکندن کز لیسر کز لرم یولی
بلر اولکم بخر یوله دیکدر — که اوزق یلکن ثمك کز بکیدر
کشینك کوزیلدا قالمسون هیچ — که بکزی صاروایلر سکسنیچ
بلرسن آخ ای یار انتظاری — قرن یار انتظار ایچنده یاری
آنی کم انتظار ایلر نهایی — نه صوقیلر نه اودونه زبانی

نه خوشدر انتظار ارد نجه هرچند — ایریشا ارز وسینا آرزومند
کروجون عهد و یمان اندیلر — تخی ایکی جوبر جان اندی بیلر
وداع ایدشدلر جانسز کوکلر — بری بیری یرینه اوردیلر یون
صباح اولدی بلز ایریلمز لر — بندن یلدو کن بیلمز لر
بلر اول کیسه کم باشینه کلدی — که بودور انلری نا اوده صلدی

رفتن فرخشاد پدر را

کلدی بوفغانیله فرخشاد — بلا اول نا بی و یاد آزاد
قوآیرلو ید کلوا وج یز اتلو — کدر خوش حالی لاوکندیلو
چقنجا بار اول اولوا وادن — یکیدوك کوزدنماد قفادن
دنب هردم که اول شهره بقردی — کندن یش یرینه قان اقردی
بورسمه کندوندن کز یلکی اولك — شکادك کم ارشدی دا کزایولك
کی حاضر بلندی بندی قاموس — یزاورب تنکریا صیغندی قاموس
کی برچق کز اشدصویزنده — که قالدیکم بخر ساصوکزنده

قفادن قرجشب یل چقدی ناکاه کیمچیلن کروبن قلدلر آه
دیلرای یکتلرتیز صیونك صویتمقدکی ایشی بوایونك
کیملراوینماغه بشلدی اوش جودریاقینماغه بشلدی اوش
کیمیاآفت اوغرسه یزاسز یزایوزاچقاسزاول یزاسز
بنی دیو دوزکن قیدبزیل کیمی آلدکندی نیته کم سیل
بشاریمادی جوق لنکربرفدی یل اوجندن دمرصوکیب اقدی
یکامادی نچاکم آکدبکدی الندی شیشه کبی طاشه اوردی
کیمی قلدشلدم خردخشخاش نه آت قلدی نه طن نه مال نه باش
کیمسی تخنه قوندی کم آت کیمی ین دی یتندکجه طاقت
فرحشادك آلینه کردتخته دیدی حالی بنایم روزتخته
سرارك کردموج ایچنده آزاد بترچیقر قلوزاری وفریاد
کلوبن صندالدی تخته سینه کمی نشدیکه ایکا تخته سینه
بکمزکن کاتورادکله تخته بغربرقیقرا قطرنلوتخته

الیناکردبصدی بغرنه اولك که کوکسی تخته سن یولانمدی یولل
نچاکم یل اولب دریاطشردی بشندن طغ کبی موجلر اشردی
بوخودعشق اودنه غرق اولمشیدی که یاشندن دکزلر طولمشیدی
بغرصوبحرینه دشمش یزاوش زمینی بحرکه اودن صوسزاوش
عجب کوناودا چنده صوطشنده قروطیرق الندهیل یشنده
یترین تخته اوسنده معلق بوحال ایچنده اغلرایدی حق
دلارم درده مان ایراسن یشوماشلقدرآمان ورایسن
که برکز داخی خرشیدی کنم بن نمان اول نورا کنده جان ورم بن
بورسمه نوحه لرقیلردکریان اولیدی زارکریان دنك حیران
نکراول قاموخیرانك دلیلی جهاندن جمله جبارك خلیلی
قودرمانده یه درمان ارن حق قوقالمشلرافریادایرن حق
یلن ارمشلره یول کسترمجی ازاجق باقنا بول کسترمجی
کیم ایدی مرتکم فرحشاد بوغمدن اولدآزادوفرحشاد

قلن بچاره لر دردینه چاره
بیردی خضر کم چکدی کناره

برا کو قلسه حق ذکرین یلداش
بلیسن حق اکا قودوا کرر یاش

زهی دولت فرخشاد ل ذی خضر
که اولیدی قرقده یشده حاضر

قرویا چقدلر دیسز دکزدن
ولیکن قان یش اچمش بکزدن

یلدقلر نه آت ورنه کیاسی
اجیغب نا اچاسی نا یاسی

اتورب شیله حیران قلدلردی
ضعیف سستی جان قالدلردی

برزدن کردلر کلدی اکی ارر
یلیشب قارت بضمشن بلری در

فرخشاد ایدر اوش ایرشدکدن
برزی قونقرادن نسالن کرکدن

کلورك اللرینه آلدلر طاش
دیدیلر طوركز ای خیره قلماش

نچا کندر بزم دوبوارالق
کوکلم دوتهوز بزبنده بالق

مبالغ بالق المشدر قوکز
یدیکز صتدکز طلدطوکز

بوبرجق کنبزندر قلمك اسراف
نه حرص اولز که تکری ویرسون انصاف

بلدیدی که ای بالقچی قرداش
سمز اوکز کبی اویشمکز باش

سچوم مزیق اکی ارق قیونن
نرا چکسك دوا کبی یونن

اشکلمك سزای آدم ایوسی
آدم سزخودکل بزطاغ ایوسی

طکز اولسون بلیغی اولیلر
بزی اولادیو قولیلر

غریبز بزیول آرتی کلمشدر
همان ساعت اجیغب قالمشدر

کر اتمکدن وریسه بیزه درمان
ادوکز کم بغشلرسزتنا جان

وکرنی اولرز یولق بکلدق
بزه درمان ایدك درماندق

چوق اشتیلر بلق چیلر بوسوی
کویندی بنلرك بوسردن اوزی

چهان اتماك وطوز المشلیدی
بلقدن یمکا کلمشلیدی

دیلر صبر ادك بالق کلاوش
دوتاوز بیشراوز بیسز خوش

بلر ایدر یل ازمش اولدوآج
قروا تمك اولر فلیا لوتماج

کتورك وارسا اتمك یالم
نه بالقدر بوسودای قیالم

بلارم طنلو کلدی بوکلاچی
دیلر دزلکك اولماسون آچی

بِلُك قاتی آرَق اَلّا دِلُك جَرَب — يُزُك خُوب اِلّا اُوندَن كُزَل زَخم ضَرَب
اُول اَتمكدَن قَدِيلَن اُو كَلمَيَنه — دِديلَر صُونكه عَيب اُلمَز وَرَينه
صَن اُوچلَر دِيي بُلَر يا خُود ديديلَر — بُولَر بُو آتمكی بُيله ديديلَر
بَلِچَيلَر بَلِقلَر اَو لَديلَر — بَليغُك چُنكه صَاوَن صَولَديلَر
اَيُو سَندَن بِشُر ديلَر ديديلَر — طُرَاگدِيلَر دِشَن ديلَر ديديلَر
قَلَاين دُرت بُلُك بَخش اَيلَديلَر — بَلِچی دَرَكه كُوكلُم اَيلَه ديلَر
چُو اُو وُرتلَا مِشُم بُودَم اُوسِن — اَلُو كَن هَن بِرُوكَن بِرَاُولُوسِن
يِكِت اَيدَر بَليغی بِن نَدَا لُوم — اَوُومَز يُق اَپ قَنجَا كِدَا لُوم
بُلَر اَيدَر كُيُومَز اُوش يَفَندَر — اِپيلَا بِينكَا طِرَنج طَفَندَر
كُتُرمَاكه دِلَادِی يَعنی آزَاد — كُنُورَا اُولكُتُرمَا يَه فَرحَشَاد
بَلِچَيلَر رَوَا كُرمَا دِی آنی — دِديلَر جَاندَن اَيرُو كُرمَا جَانی
اُلُو كِبی اَنِی دُيدَن كُتُورُدَن — اَگَرچی بِرَاُولَا كَرِيَن كُتُورَن
جُو اَلدِيلَر بَلِچَيلَر اَلِيغَن — كُتُورُدِی هَر بِرِی كَندُو بَليغَن

فَلَكَه يِلدَه بِرَای اُولدِيشَه — بَلِق بُرجِينه كَالُر كَن هَميشَه
بِرَاُزرَه بِر عَجَبَاش اَندِ خَالِق — كِه آصلدِ كُنَش بُرجِينه بَالِق
بَلِچَيلَر كِيُونَه كَلدِی بُونلَر — فُنُق اُولُب جُوبُنده قَالدِی بُونلَر
دِديلُب كَلدِی اُول كِيلُو تَمامی — اُتُورُب بِيلَه يِديلَر طَعَامی
بُلَر دَن صُرَدِلَر نَاكِهنی سِز — بُو يِلسُن يُولَه بِيتَا دُشُدُكُز بِز
بُلَر دِيدِيكِه بَارِز كَانِدَق بِيز — بِلُر دُك دُوكَلی يُو للَر دَه يُولَا يِز
وَلی بُودَا كِزَا كِزدُك كِيلَه — اَكُش مَال وطَوَارُ وآدَمِيلَه
كِيسِی طَاشَه اُرَدِی يِل كُتُورَدِی — قَاشُ جُملَه آدَم صُويَه وَرَدِی
اِكِيسُز بِرچُرك تَخنَادَه قَالدُق — سُرَادَك مُوجِلَا يِلَندَن كَلدُك
چَلَب تَنكَرِی بِزِی قِلدِی سِزَا طُوش — وَلی بُويِن نَه يِن دُن بِلمَز زَاُوش
دِديلَر مَغرِبُك سَرحَدِّ دُربُو — دَكُن دُن لَيك مُلكُك حَدِّدُربُو
دَكُن دَن بِيلَه مَغرِبُ بُو يَانِی — اَنُك سِينُورُنُك بُودُن نِشَانِی
بُو سِيُلك سَاحِلِ شَرقِيدُر آدِی — حَلَال اَتمكلُودُن بُودُن نِهَادِی

دِ دیلر بو شهك شهری بخادر ... اِراغی یا قچی قنقی اوجادر
دِ دیلر کیشی اولسا یولدا بشارر ... یَیا آنلو یکری کون وارر
نه یردر بلدِ آنی شه فرخشاد ... آنا سی بکلر بکی ایلدی یاد
کوزی طپطول یاش اولدا چقان ... کوکلدن آرقن آرقن قلدی افغان
اوکنده دیدای جبار عالم ... بوجوریکم بکا قلدوك مسلم
یرا دلیکه بوجودی بتمسا ... بو دونیا نم کبی دوری بتمسا
بو یکا خود دنا مزون ضرورت ... یه قانی آتما ورما غه صورت
نه آشب کتمکا آتم طونم وار ... نه یاقیوردی ماکا طاقنم وار
بو یاکا آتم ایرق اولیکا یار ... بو اورنا لقده سرگردانم وزار
ایکیسی بتدکلر اولکجه آندم ... سحر دکشردی جون قطار فندن
بو بالقدن شکر کیبی دیلر ... یلاکیر بو اسن فالك دیلر
بر ایکی دشدیلر یریلب ... بر اولو شهره ایردی جان سریلب

دِ دی آزاد الای شاه زاده ... یری یمارزم ایرق بن پیاده
سن اوتر بن ورب شهره کرایم ... نه شردر بو بکی کمدن کرایم
یکورب ورد شهره کردِ آزاد ... بکینه ایدر امدی خاطرك شاد
فرخشاد ایردِ اوش سلطانك اغلی ... اکا مشغول اولب ترك ایله شغلی
ندکلو وارسه حالك تمامی ... اکا عرض اندی بی نقصان کلامی
بك آتلندی شلقدم آتبندی ... چو سلطان اغلنه ایردی چیندی
یمانلدم قوشدن کردی بلدی ... اینندن اندی وجکن سجده قلدی
اغر طنلر کتر مشدی کیردی ... نکم قیدی وریسا هپ قیردی
دکلدی قوم شهرك چقدی پدر ... دِ دیلدی کلدِ ایردیلر یا یوز
دعالر قلدِ الفش اندی قامو ... اکینا دوشبا لدی کتدِ قامو
سوندی اولو کبی بای یغلب ... ثنا قیلب دِ دیلر ای یزی کل
بر شمن مملکت باغی یزکسن ... طدی یوق شهلغ آشینك طرازسز
آتا کی کل یزکلا ایلکل شاد ... بنجا بر قیله بلبل کیب فریاد

شهی تروندهٔ کللرکیب تازه ایریشالر دتالر تررتازه
کی اتلر قورایر لر قاموتازی طقلشر قوردسی وطبل بازی
فرحشادك اوکینه چکدی اولبك که کوندی طوقدی وکوکل بولبك
اوکینه دشدی الدی کندی خانه که قاوشدوه تزجك جانجانه
آدم چیدررد شاهامشنلایو که اغلك کلدی اوش سوجن دلایو
چوشاه ایشندی اولدی شادخندان صنا سن کلدی اولو کوردیا جان
مسیخ ازدی دیللدی المشیکن امیده ازدی نومیذ اولمشیکن
خدا وندا قوامیذ وارده بوکونی روز قل امیذ وارده
بیردکندن ارتوغ قامو کتوروب نافرا توغ قامو
فرحشادی چقرلر قرشلایو نقارالر دکاسنجق بلایو
ایریشیجك دکالی اندن اندی کبی باش اردوکیمی یکندی
تمامت قلدلر اکرام اعزان طنادوبن صقللر چلدلر سان
کتوردیلر سرای وکندهٔ طردی یدی یردهٔ اشیکندهٔ ین اوردی

اچاروکردی اپدی شاه الینی یرا سردی یکاغی والینی
آنا سنی کزلرنده اپدی قجدی بشارت قوش قندی قیغ اچدی
جوبقدی شه فرحشادك کزینه بلشمش کوردی بوغربت ترینه
بلرمش چهرسنده چوق اثرلر شه الدی اول اثرلردن خبرلر
طلا کلدی شلقدم کزلری یاش دیدی بغرك دمر میدنه بخودطاش
نه آدم سن عجب بنجا اتاسن که اوغلك کوهرن اودا اتاسن
بنلاهیچ وصلت بولمدك سن فرا قمدن نتاسی المدك سن
الم یکدن بودر لکدن اوزنسن بوسز والله حقیقتدر اوزنسن
قوی شاد اولدی اولدم اچر سلطان نجون اولا اولیا اولدمده شادان
ایدك آنده داخی کلمسون هیچ دخی کلمك جهانده بولمسون هیچ
بن اول جانی که شاد ایتمز فرحشاد صرو کز قنق صوندن اولشاد
بخالم آردیدی آن باری بلردی دد حسرتاه زاری
چوغربنده بوسیر ایتیشدی اولم یریدی آج یالن یوللری بولم

بلرسن کم سفر اودد دور عشق اودد — بو ایکی اوده قتلنمق زمی اودد
یدی کون دون کندن یتمدی اولد — حقیقت زمهریدن سردی اولد
قچن اولد اودله کینکلو کلدی — نه کلدیسه دلا کینکلو کلدی

رسیدن فرخ شاد بدرشوره

مکر بنکن که قانی ایلدی جوش — دلادی قلمق اغلمق کوکلمی خوش
اقیدی دورلاندکاین تمامت — دیدی اول وقت اولر کوکلم سلامت
که بلدورم بو ملکی اغلمابن — اولم مشغول الهی شغلمابن
بشارت یحیی اولسا یکانه — کرکمز قار شاپیر زمانه
چلپ کستر مسون او رنجه پیری — که دایم اوله اول دنیا اسیری
جهاندن بالغ اولمامشدر اولیر — که اوغلن جنبشلندک بولنابیر
یکت لن پیره اویکنمک روادر — ولی پیره یکتلنمک خطادر
دکل یاز بو حقیقی زمهریدر — چو قوجا بویکیدیله سریدر
بو اوغلم داغ هم اصلو کشیدر — اری دللو ایو خولو کشیدر

یکیدر صورتا عقله قجادن — اشقدر کوکل و قصدی بجادن
خصوصا غربتا جون اولدمیله — سفر اودی بنی قینتدی خیله
قزی بر جوشلا حل ایلر اندام — صغر ایتی کل کم قاله اولخام
بو صورتده اولا ایلکی چوق — نسا نا یغمغ اندن معنسیز یوق
روا کردم بس اکا تختی بن — انک باشنده کردم بختمی بن
بندا خی یشومك آخریدر — چلپدن اولکه اولمن اولادیدر
بنجا بر دنیه فکری دنیه واری — کرکدر کم اولاون دنیه داری
او تلمز دنیه برله دین بیشه — دتلمز بر اوجده طاش شیشه
بنجا ما دنیه آدم دمکدر — اول اندن دنیه اکا بکمکدر
اول اینك بر کمك دشمز دشندن — نه لذت بولسون اول شیطان اشندن
بنی ترك اتسنجا اول بولنماز — پریب کتمنجه بول انماز
رضا ویرك بولك کن اختیارن — کچودك تختما بوکون یارن
که هر کز خیر اشا ناخیر یقدر — دخی بندن اکا تقصیر یقدر

اولو لر دیدلر کزکم ای شهنشاه — قوا صلولر الدن زد طپك ماه
اینکم سن روا کردك روادر — وکر خود درد اولا کردك وادر
ولی اولیش بدقته سنسن ازدك — بدق هیچ اولمیا ازدا کلادك
اغلز کلدر زهم آثر کلشن — نچا کل کسنز رهم یلده کلشن
ایوسن سنکه عالم طلدادك — یلش اولدی ایوا دیله یادك
سخاوت سنده بولمشدر کمالی — عدالت سنده بولمشدر کمالی
نچا یلدر قلرسن ملکتی ضبط — حق اشده کرمدك کم ایده سن خط
سنك دایم اشکدر عدل انصاف — جهان ایچی طلپدر قاف تا قاف
سرك درویش لیکن همتك بابی — اشك لطف کرم یلاونی کی آی
نچا کم کز لدك کرایر کریج — طپوکی حقدن ایرر کرمدن ایچ
نه در لو کستر رسه شه صناعت — ملکدن بیرغو قولدن اطاعت

اعلامه کوهر فرخشاد

بنی اغلانه معلوم ایلدیلر — کی کوکلی پادشاهك ایله دیلر

کشهلیغی سکا ارزان قیله — سنی بو ملکنك سلطان قیله
بو حالی جونکه بلدی شه فرخشاد — یقاسن یرتدی فلدی آه و فریاد
دیدی جون ورزدر انك کبی عادل — که عادل پادشاه کوکل کامل
همیشه دولتی پاینده اولسون — سعادت عمری افزاینده اولسون
کنش تاج اولدغنجه تخت دایم — فلك دور اتدکنجه تخت قایم
بنم تك کمترین قولدن نه کلسون — شهنشه دایما شهلقده اولسون
دخی بیلك بوقلده یقلدر اول باش — که سلطانلق اشینه اولقشا باش
قیشم شاه ایران تخنی بن — کچر میشم تمامت رخنی بن
الهی کلدم اول آثار بلندن — که آلم تخنی انك الندن
بنم خرشیده در عالمده طاکم — الی عالم شهینه یقلدر اکم
دکل بو تخت کز بو رخت اولرسا — ورورم ینك روزه تخت الرسا
دیورك آه قلدی طلدی کوزی — جو کوندی اوزی ودکدی سوزی
سراغ اندی بشلادی سزینی — شها عرض اتکا دتدی ینه بنی

دلویلا رنجا سیلشدکینی سزیلاخوش الاین اشدکینی
یاغ ایران زمینه وردغینی اچن خرشید له سن قردغینی
شه آنی سودکینی جانیله قزن وردوك خانمانیله
سیاوش شاهلا قول اندکینی سکردب حقه یجون کندکبی
اوزینك کوزاندن قالدغینی اوزی انسن بنده قالدغینی
بکا اول عرضه قلدارپه ارپه که بنجا ارد بغدای صولصه
دخی ایدریه بن اولسم کرکدر یرتن جك اول یکا ورسم کرکدر
دکن کربن قلن استرسه سلطان که عالی ایشکنده ترك ادم جان
کرمدن بودلا کم حاصل اتسون بنی دلدا رسیلا واصل اتسون
شولعلن حقه کم رنك یاقوت که آنك شعله سیدر جانلر اقوت
شو مشکیلات قیلدرسه اصلاح که قونردایم اندن درج اصلاح
که یاپ اول چراغ اردنجه برتی انك ذاتی نه غرییدر نه شرقی
بوکمتر قولنه ارزان قلسون ادمینه نه یرسه آن قلسون

الومه چونکه مقصودم کتوردم حضورندن ایقبوکم اتوردم
وکرنی کیدرم یقدر قرارم بنی اشفنه ایلر انتظارم
بلالو کوکلمك قیدن قیردی دوا سی سنده درد درمان بیردی

کفتر فرخشاد احوال خودرا پدر شرا

چودیدیکن بوسوزی شهریار اکش یدی بوسزدن بغریاره
دیدی ای حیف کا غلم الدن اچمش جانی اول یرتده قالمش کوکلمش
طلشمش کوکل بوینی بکمده که اوصمك اول کندی هیچ بنده
دلمش جان قوشی بردن زاغه که اول دلسا غنی صالمش ازاغه
بوبردن تدرقمودن زماندن آیرو که هیچ اولمز بلاسز جاندن آیرو
وصالی جنکه مشکل حاصل اولدی فراقی مشکل اندن مشکل اولدی
حقیقتده بکا خود اولد دشوار اکی دشوارا چنده قالمشم زار
بری بوکم قرسم کمتکینه مرادی هر نیسا التکینه
بلا یا خستلیغا دکشرتن مشوش اولرزم اولمزن

کوکلدیلر بینه اولمه مشتاق — اکا زندان کرینر باغ اچماق
کمک معشوقه اولسه کزلری شوق — دوعالم نعمتندن المز اول ذوق
اکنجی یسی بودر کز کندوزم — یینی قبله سینه دندوزم
کدار و کعبه ایدینر بویانر — اولاکم طامدن قرناره جانر
نه شامی کز ایرق نه حجازی — سنی عاشقلرک اولمز مجازی
الورم یوزنا حسرت کدارم — جهاندن دلکی انسز ندارم
بواشکم اول قشندی مشکل اشدی — بکا دوست اغلیش دشمن کلشدی
هزار اشکال وردر عشق اچنده — الر بیلمز که وردر عشق اچنده
کوکل نجاسن ورسون کوزکوره — که کمسه جانک ترکینی اورمه
نه کاله باشناکم بیلمز آنی — اسن قرتمن من اندن کمسه جانی
کمسنا آشنا آغو قتاسی — انا اوغلانی اودا اتاسی
چوا کا یقدره دسنور ندن — ولیکن کتمسون مستور ندن
رضا جون ورمدیکم اوله سلطان — بس اکا واجب اولدی بندزندان

جو عشق ایلر کشینک اغزن آچمی — ریاضت دورانک دایم علاجی
کتردی هر حکیمک صادقینی — طبیبک حاضراندی حاذقینی
فرحشا دی بلاره عرض قلدی — چو نبض دندی قاموکردی بلدی
که بردرد اچره قالمشدر بوحیران — که عیسی بولمیا بودرده درمان
بهر حال اولکه قابلدر علاجه — چو قاریلا بو عشق اودی مزاجه
ریاضت صویلا شربت کرکدر — دتوبن یالکز خلوت کرکدر
هوس ندیر بجلا چیقا کزمزن — کنش نقل ایلیا جانی کوکندن
کورسز آخر اول وحشی طغانی — که کوزن دیکپا اویتمز لرانی
اونتسون دیسو اول صحرای طاغی — که اولاشه قولی مردم طراغی
اکا داخی بو ایشی ائتمیه نجه — بو سودا لر بشمدن کتمیه نجه
قیلکده خاطری رام اولمزای شاه — اتورب کوکل آرام اولمزای شاه
بو قللر بیلوسنده بودر اولی — قلاین شاه بلر والامر اعلی
سرای ایچنده بر خلوت مقامه — که اندره یول یعنیدی خاصه عامه

یلوکز الندلر اول شاه زادی — که بنیاد دیدی عشقیلا نهادی
دکل زندان کلشن بیردی روشن — اقر صو وار دی وباغ کلشن
اکش خیلی قوا وشلر قزا غلان — که یقدر بنلا دك هر کز اغلان
رخی کلزاره بکزر کوکسی نار — بی بستانه وبویی چنار
قوسی بیر بیرندن کزللر — منم آنا کنا صنمامش للر
کی کوکلن بنلرك لا اکلیا الی — مبادا کوکل یارن اوکلیا اولی
براذر بلبلی وبوستانی — که اول فیل آکمیا هندوستانی
بس اول فیل انجه سیکلدن اشانه — که هندستانی صاتنه بوستانه
موکل قودا کا ایك خادم — که کتمن لردقا پودن برادم
قنندن قودلر آزاد کندی — برآزاده اوتردی عزلت اینی
امیدآکا دتردی کم فرحشاد — اولا بر کون بود تسقلقدن ازاد
طرالی دنیه بودن آزمایش — که هر بر سنه وردن بر کشایش
فرحشاد اولکزل لر یوزنا هیچ — کز آچب بقمدی باش اتمدی بیچ

نچاکم سازه آهنك ایدلردی — دزیلب چنکله جنك ایدلردی
فرحشاد اکلودی چنك اولردی — دلی چنك دیلکیبی تنك اولردی
قلردی بنی کیمی فریاد زاری — کدردی دف پولی کیبی قراری
ربابی کیمه وتردی قلاغن — اوزی کوکسینه سوردی بماغن
دیدی چالمکدن زنهار سازی — که یقدر بنده هر کز سان سازی
نه قیلم جون قلاغ آنی اشتمز — کوکل بویله لرا کوزنی اشتمز
بنم یقدنه سزم دکلر سکزنی — جمالی نوردن بوکردکی کزنی
قلاغم صرف صوتندن قلقدر — نه اولرسا اشتمکاك خلقدر
قنمده شمدی بانم غیر خرشید — بنیسم داغ هر کز دتمك امید
کر اولا دزجا آنك وجودی — نه ذره عرشه قلمز ون سجودی
خیالندن شورشمه طولشمدر — بکلی صانسن اول اولشمدر
چوایدم بن وجودم بنده دربات — نه بیلا اول بیلم غیر پرداخت
آتا سنی قانسا کم کلردی — اپردی کوکلنی آلا الردی

اکتلردی تروشیرین دلیلا — چو فرهاد اصلو کردی بر قلیله
کلشدا خود کلردی لاغ ادردی — ولی کندکده اغلایو کیدردی
چه گرسن درد اغلدن شه آزاد — ولیکن سر عکسندن الردی داد
سرلدی بر زمان بورسمه بویله — همان اولدر بجا کارکسه سیله
کجا کندن قان اغلردی فرحشاد — بو ظلمی جون دلردی نگردن داد
دلو صغلقده صبر ولقده اسرك — جمودی چکدی جون بصدی اغر یوك

انتظار حرشید بفرحشاد

بویا کا کلدك اول خرشید بانو — بلا باقب صنردی درلو صانو
که وردی شمدی اندی اول کریمه — چو الدی حقه دندی سبکبار
کتوره جون کرا دشمن تمامی — کرا لرجون یزی اولا سلامی
سبب نوندا ولدی کرما که عجبدن — کهر نوبی قلیسن بنلری کون
چو بر مدت ارندی سیله یندی — تنی اولدی ایکی یارك قیله یندی
وجودی وردی روحا لنجه قیلك — بلا رك جان قلدن لنجه بیلك

ایکی بشدن شودکلو اندی بلبل — کاول اندن یزن کز لاردی کلی
نکارین بنده قلدی کوزیشلو — فرحشاد اندی اولدی بغری یشلو
نکارین بنده قالمش یاشنا غرق — فرحشاد اندی قالمش کندن فرق
نکارین بنده خوار زار غمکین — فرحشاد اندی سرکردان مسکین
نکارین بنده قالمش انتظاری — فرحشاد اندی قالمامش قراری
نکارین بنده کمش کندن زندن — فرحشاد اندی قان کلمش کزندن
نکارین بنده هردم کلمه زاله — فرحشاد اندی بلبل کیبانه
نکارین بنده جانندن اوصنمش — فرحشاد اندی جانن الدی صنمش
نکارین بنده خلقدن اودا جنده — فرحشاد اندی دون کن اودا جنده
نکارین بنده جانندن جز یوق — فرحشاد اندی کوکلندن اثر یوق
نکارین بنده کزلر کزلری یولنه — فرحشاد اندی دشلردشلری قولنه
نکارین بنده یرتر کل یکاغنه — فرحشاد اندی چیزر بالطاغنه
نکارین بنده اندن دندنفرت — فرحشاد اندی بندن قالدی حسرت

نگارین بنده استر زهره ترياق — فرحشاد اندهٔ بوترياقه مشتاق
نگارین دايما فکريله اميد — فرحشادک ميشه ذکر خرشيد
بريسی انتظارا اودينه دشمش — بريسی حسرت اودندن دشمش
بوحالدن بيلمادل کينکلو جانه — که سودوکندن ايرلمش اولا اول
الهی يارياردندن ايرماسا — بری بيری کندن يوزن ارماسا
ايکسی ايک باکا فالدی لردی — عجب دبسز دکيزه طالدردی
ابوهمتله گر يارب قلاسز — بجا قرتدغن تنگری يارسن
جوالله اذ ينيله طالع اشلدن — گلن اولر تمامت مشکل اشلدن

حکايت کافور

کل ای مشکين نفسلو طنلودلو — سراغازک نوافل معندللو
کوکل سوزيلا دمساز ايلکلسان — کدرسون جان قوشی اولسان
سزک بلبل دماغندن تراولسون — يزک کلدن دخی نازک تراولسون
کروجان کلشنينک کل لرندن — کوکل صحراسنک بلبللرندن

شکا

شکر دلدن روايت قل خبر ور — غذا طوطيلرا هردم شکرور
سحر بلبلی کيبی هردم مبدم دم — اوری کور عالم اولسون شاد خرم
انی قلسون سنک روحک روانه — که قيلر نوبهارا سکی خانه
بوقلزکمز ايکسندن روايت — جوقلدق دکلدک طنلو حکايت
اشندوک درلو صنعت درلو قدرت — کلوکلو زلزلندن دندعبرت
اوجنجی ناسی اولدی نشدی — چوبوسودايه کلدی يره کتدی
کرک درکيسه دريادن سزاسن — فصاحت سلکنه بن بن درسن
که چون عرض وله مذکوم شناسه — کتر مايه کشی قيمت قياسه
اشندی جون بوآسرک بلبل آنی — بيان ايلر عيان ايدر نهانی
دديای دل لروه کوشلرلن — شرابمدن قوسرخوش اولنلر
بنک دستانينه دوتک قلاغ — که عشقنک وصفکزم ايلر دماغ
اجنجی قول دخی نم شيله بی جان — کرب اولميشدی آشفته خيران
کوينی بصد ظلمت کلنی نور — نينک رنک مشکين ادکافور

بو داخی چون زمان دوقندی صحرا — اکش اشدی وکچدی طاغ دریا
بلوسن یولارده دشدی یکردی — یلوکز جانوز کیبی یوکردی
اول ایکی عاشقك دردینی یاری — اشتدك بلدك آخر هر شماری
بونك دردی دخی دشوار زقدر — دیدم وصفه کلمکدن ارقدر
بو عشقه یقدر پایانه یوك — انك اخوالناکم حد ایتسون
کر آنك طپدر انباری براوج — قلایکنی بیلن جون بولنا اوج
اوزی خود جوغنی انکر روان — کشیایا براشارندر رکفابت

آمدن کافور بشهر ستارچین

جو عشق آغینه کافور اولدچینه — زمام اینله بو داخی ورردچینه
ارشدی اندهٔ برشهرهٔ سحرچین — کوکلکم عشق جانندایدی چین
براکی کون بریدی شهر اچنده — که آنك کیب یقدر دهر اچنده
نه یردهٔ یودوکن بلمیدی — یرادلیشه کوکلی المیدی
جو صورت بازرینه یولارردی — سوومه جینك اینندن کردی

کا صغلو صوللو صورتلر دزلش — چکلش قشلر و کزلرسزلش
خلایق قلب قلبا ولب بحر لر — نه یوزاکم بحرلرسه اقرلر
دعا قلب کزرا ول شهر اچینی — که احسندای نکارستان چینی
برزبو نقشه حیران اولدکا فور — دیدی احسندزنی ظلمتدنی نور
براراده انك کبی اولمش — که جانلر خزمینی اوده صالمش
زنی اقلق که صغمز نکنارنك — زنی قارا که یقدر اسدنارنك
بو آخرکز کزللك وارساجد — که یکجا صندروشن کسترر صند
کلورك کردی اول برفتنه نقاش — که دوزه کن یزینه کوزله قاش
یرزسه برفرشته کولك اولایمز — درزسه برستاره کیجك اولایمز
اکا نقش ایله اولمشدی مسخر — که صویوزنده اودایلر مصور
دلرسه براردنده یازه بر دیو — که قافك دیولرینه اوکردار یو
حریرا وستنده برصورت نشانن — یرزرسمین رنکن سستمانن
قلم دیرنمکا چون برمغ استی — صناسن جان رنکه قرمغ استی

دشر قشلر اوقیسی قوشولر — یرر یرلر که مخلوق آن کورلر
که اندهٔ رسم ایدهٔ رنگین یکفلر — قلم لر یندورور برایچه رقلر
طد قلر لعل دنکندن بلر دور — که لطفیندن بورنکه نکلر
اکاک اچمش کمش حلیهٔ عنبب — که برق اورر نیاکم دنله کوکب
کزی کافورک اولد اول یزاطوش — همان اول وقتی اکدیکم سیاوش
قرینه ویریدی کردلردی — خجالتدن یره یوز اوردلر
یقلدی دشد برکز آه قلدی — شلفدم عقلنی کمراه قلدی
دردلدی استنه قاموا خلایق — دیلر اولد بو بچاره عاشق
بورندن نمعنی طید باری — قرردی دشد یوکتدی قراری
دیدی نقاش سرن کم نه بلسون — ملامت فلمکن اوکی درلسون
شهت برخوبه بکزتمش اولا اول — که عشق اول یزدن اتدکوکله یول
که عشقک اورتلو عالملری وار — که عقل اندن دکل هرکز خبری وار
کشیکم عشقه بون ور ممشدر — الی هیچ فنفسینه ار ممشدر

نه کزدن حظ ورردن نه قلقدن — نه دلدن لذت آلرسه طقدقدن
نه عالم سیرن التر پاشه باشه — نه آدم عالمن ایلر تماشا
که حیوان برببنه جون اکردر — قچن ایرلسه عشقی بکردر
بس آنک بیکیه آدم دمزلر — نه آدم بلکه حیوان دیمزلر
اشکلر دردآدم صورتنده — که چه خرمهره چه کوهر فتنده
اکینی دردی جون کافور باری — الن نقاشک ایدی قلدزاری
که بانی قللعه مقبول قلغل — اشیکلکده النجه قول قلغل
سورون شول یزدکم صبغة الله — اکا نقش ایلر اولا کاه بی کاه
بکن قدرت الی الکدآخر — جو اول الدن اولرحق صنع ظاهر
زهی صانع که حقدر قدرتی بل — که صنع صنع الندن اشلدر اول
کوکلسندن چوحوتر طیندر — بکن جانم سکا جاندن اویدر
جهاندن چکمشدر کندزم بن — سکا کلدم قبول ایتکلی بنی سن
چونقاش کردآنی بو العجب قوش — دیدی بورسمه کلمز طورغه طوش

بنی سودی عرب یئے نوا دن — سوایئے لاجرم سومك روادر
قبول ایتدی واندہ قالدکا فور — بو عزنقاشہ بندہ اولدکا فور

شاکردشہ زکا فور صورت کری

شور سمہ کم بنکدر عشق غالب — بو عشقیلہ اول ایشا اولدر اغب
چو نقش اولدی قموسودا خیالی — بونك سودادہ خود وردن کمالی
کتورو کو کلن اکا وردکا فور — نہ سودا کم دلردازدکا فور
انك کبی قلردی نقش تصویر — کہ مانی قلمیدی ایلہ تحریر
تمامت چین اچندہ جملہ نقاش — انك نقشی اوکندہ قودلر باش
قمو اقلیم اچندہ اولد مشہور — کہ هند ستاندہ مانی چندہ کافور
مکر بر کن کہ خرشیدك جمالن — چریا اوندہ جمالینك کمالن
مصور قلدکا فور اول خیالہ — کہ اکا اول خیالیدی حوالہ
قلمدن لبلرینہ وردسکر — رقمدن درینہ اردکوهر
قراکز لاری ایلا یزدکا فور — کتوردی نوره دودہ دودیہ نور

جوکا فور اندہ مشك افشانلغ اندی — خندہ هر بکی سلطانلغ اندی
قرارنکی قچن زلفینہ یتدی — پریشانلغ تمامت جینہ یتدی
حلاوتلن کشدی کو لشندہ — کہ کز ما مشدی حلوایی دشندہ
فراق اودندن ایلہ اسی یزدی — کہ هر کم کردی اودایچندہ یزدی
ولیکن کوزیاشندن تریدی — طوصودن دخی نازك تریدی
حقنجہ شیوسی و نازیلہ — ولی انك کبی کمزیارزیلہ
هزاران یل هزاران درلو نقاش — کہ دن کن یازدی اولا کوزلاقاش
قلاربرکر یکی قیلندہ عاجز — قلم بندن مثی اولا رندکہ هرگز
بو یوزدی دایما کزلردی کافور — قچن خلوت بلا کزلردی کافور
وقتن اول یزا آچب بقردی — بزندن صوکزندن قان آقردی
حقنجا قوشوسینا آغلریدی — کوکل بغلار بغزن طغلریدی
انکجون کزلر اول مردانہ کسہ — کہ کوزب اولمیا دیوانہ کسہ

حکایت بهرامن

مگر بر کون که بو صحرا ده کافور — کشیدن خال کردن کسدن دور
چقردی صورتی اوکنده اجدی — شود کلوا کلدی کم عقل ششدی
بخارق طرد صورنده نظر جوق — ولی سکردلندن برخبر یوق
اجی صوکز لرندن ایلدی جوش — چونا چارا ولدی قالدی شیله بیهوش
بو صحرا ده خبر سن تمشیدی — الوم در لکینی صتمشیدی
کزندن شول قدر یش سز مشیدی — که صوا سنده صورت یز مشیدی
برزدن قدر یله قیدبر یل — حریری قیدکندی ایل بر ایل
یجلدی کیدی کیدوکنجه دکدی — ارردی مصره نا اگری نه بکدی
شول آرایا که سلطان اوغلی بهرام — ادردی ذوق عشرت صبح اخشام
سرای ایجنده برخوش یاغیدی اول — یراشقده سکز اچما غدی اول
صباح ایتیجك اول بغدن بخوری — فرح بولوردی اچمقدن چوری
مگر بر کون که بو طوس اوغلی بهرام — که آنا سینك ایدی مصر منم شام
او باغ ایجنده مجلس قرمشیدی — اچن اول یرده عشرت ارمشیدی

حریفی بر اکی عاشق یکتلن — مرتب صحبتا لایق یکتلن
معنینك جمالی ایلوکنلو — کزل عیسی نفسلو داود انلو
سحردن جام نوش ایلردی بهرام — سحر شام وقت خوش ایلردی بهرام
سجه رنکی بزینه ارمشیدی — کل آنك عکسنه قول طرمشیدی
کلردی لبلری کلناره ناره — ارردی رخلری کلناره زاره
یشل خطی قزل کل اوزره ناکاه — بنفشه کرسه دردی انبت الله
کزندن شیله بچاریدی نرکس — که ایرنه کیجه کوزا چمن مرکس
صباجون عنبرین ساچی اچردی — صناسن اق کلاریحان صچردی
هوا چون زلف قیلن جین قلردی — کل اوزره مشکلا پرچین قلردی
چو ظلمت آنسینی نور چکمش — صناسن طرز یرینه سکر اکمش
اصل لو اسی یز لو طتلو سز لو — بلا لو فتنه قشلو جاذ کز لو
طلو عشقیله لیکن قلمش جوش — منزادم سودسندن ایمی یوش
بیجدن بونکه کرم اولدی دماغ — کزینك اوجر لمشید چراغی

هوادن کردکم بز نسنه باغه — ارشدی دشدصر مشدی بباغه — اوکی کلدکده قیلن آه زاری — بوسودا کلمش کتمش قراری
بیردی وردلر کاتردلرتیز — کررکم نقش اولمش بن پرابیز — اگرچم اچ طاشی اوده یندی — اتاسن کردایخودن اویندی
دیلرز صورتنه اهل هوی عاشق شدن یاوی
اتاسی ایدر ای اوغلم نه کردک — بوصورتده که عقلک ترکن اردک
چو اول نقشه کزیی طوش قلدی — شلقدم سوکوقانی جوش قلدی — نه یچون بونجه رسم رنگه قالدک — کلمش دنیاده تنک تنکه قالدک
حقیقنجه بلد اولجون رهنک یکی — یزندن صوکزندن دکدرنکی — یوکم یزمش اولا آن مخلوق — فلامی هیچ مخلوق آن معشوق
تماشا قلدجون اول زلف خالی — طلشدی کندی کوکلی قالدغالی — اکرسن حق یزوسن کرمش اولسک — انک صنعینه فکرازکرمش اولسک
بوصورت کوکلمه عوغا کزدی — بشینا بو العجب سودا کتردی — یزینک پرتوینه جان وریدک — سجینک کفرنه ایمان وریدک
کررتا جندن یزلو اوکنا طوش — کربن خرشیدم آغدرسیاوش — حریفا ولدرکه کرچک صورتا اولم — نظر قلماغه ورمز کوکلنه یولم
الندن طاشه اردی جام بهرام — ممانعم کتدی اندن صبر آرام — اولن معنی جمالندن خبردار — مرخرف صورتا اولمز خریدار
حقیقتده اردلدی خود تمامی — ملامت طاشنا نامویس جامی — دیدی شاها صغنجاک دزدکلدر — بنی شیدا فلن بویزدکلدر
بلوسنی کطفیلدکزدیلدر — اکی دمده که اولکه دیلدر — انک اصلنده نم یزوارکزوفاش — بویوزی اکه کوره یزدی نقاش
بریسی سلطنا باش اردی وردی — که بریزکردی شهزاده دلردی — انکجون چقمشم بکمان یزدن — بویوزی اکه کوره یزدی نقاش
اول آرایه ارشدی یورلطوش — کردکتمش یتمش جسله اوش — چو بلدردی قو معنیی صورت — بس اولدی صورتا بقمق ضرورت

بو معنی یا که اول یزدان کلیدر — انگجون کز لرم یزدان قلیدر
بتی در کز نیی هدهد کتردی — سلیمان دن اشارت لر یتردی
یا دلش چو بغلر قول للغابله — بتیی کیمه قوش لتر کمایله
چو بودور ان سلیمانلق سنکدر — بنی کندن سلیمانلق سنکدر
اتا سی ایدر ای اغلان دلوسن — قویسن نفسه وا وصدن لوسن
اکر قصدك سیاوشك قزیدر — سیاوشك قزی طاك الدر زیدر
کرم دیین لر اولر هر سحر طاك — ارم دیینلر اولر ایرنا طاك
انا سی کر یزن کزدن ارندی — خدا شاهی بغا خانه ورندی
تمامت مملکت ترکین اردی — قزینی بغرنا بصدك وطردی
کوکل وزمادی ایرلق جکردن — جفا لر کردی جانی اولا تردن
بس ایرلق کسیا فندی وریسر — جهاندن اول مرادی کم اریسر
یکت ایدر بودرده وار کفارت — جویردن بو قدر الدی اشارت
مثلدر کم ایکی خصم اولسه راضی — اولا یشا حاجتا اولمز پیچ قاضی

جو بونده صورتی نقشین صالدی — حقیقتدر کم کندو بنده کلدی
اکرچه جمله صورت دوزدکلدر — بو صورت بنده معنی سزدکلدر
کرکسم بیزه تقدیر اندی سلطان — که شکلین بنده تصویر اندی اولجان
سراکزلم نه کاهل لوذ میدر — دکز دور عشق بو کوهر کمیدر
اکر مهمل قلرسه بن الورم — مخالف یل لر آسر غرق الورم
اسرکا اغلکی جانم بباسن — قلوکم کزله سلطانم بباسن
اکش زار نجدی بورسمه بهرام — اتاسی سزلرینه اولمدی رام
جو بقدی اغلنك اجوالنا طوس — که ایدی عشقه قودی نام ناموس
بنك دردینه درمان اصر قلمز — نه قلسون جنکه یاری اصر قلمز
دیدی ننمك کرك جون اولدا حمق — قلا بنجا قومشدر اجمقی حق
حماقت دردینه بولمایه آسان — اکر عیسی کلب قیلرسه درمان
روا کردی قمو بکلر تمامت — که اغلن کندرا سلطان سلامت
اکر واریسه تقدیر خدایی — ورالر بوکا اول کسلمز آیی

وکر بنی آلنه کرمزسه خرشید — کرو ترجک کلاجون اوله نومید
غنیمت در سفر آلورسه مقصود — وکر نی خود طمودن برپاره اود
سفر دلده کلکز در انسه دشوار — سفر ده صنمدق جمله در لواش وار
بیورک آکه دک ورسون قیزمن — اوکت عشق آجنی هرکز طیرمن

روانه شدن بهرام بر طوس بطلب خرشید

کوکل بغلادجون کندز مکا طوس — خزینه اجدکم فهم ایلمز اوس
فراوان در جواهر قیمتیلر — وروبن اوغلنه خرشید دیلر
دواوات قاترآچه التون — فدی بهرامه قلدی کنج قارون
دزندی جمله ازکانز یکانه — که ایران شاهیجون کورایکانه
خجاز ارقشدی چوق اصلوکشیلر — قونک عقلی کن کیبی اشیلر
بتی یزدیکی سلطان ایران — که سن سن جمله سلطانلاره سلطان
همیشه عالی در کاهکده قوملم — اکرچه بو دلکده پر فضولم
بو اغلم کم سنک کمتر قلکدر — دعا قلمقده امرک بلبلک در

اوبلبلکم اولا وقتینه حاذق — شهک کلزارنه اولدریراشق
اکر شه بک بنک کیبی بلرقول — ولیکن قولدن ایرقسی اولرقول
بوحاجت کرقبول اولمزسه هرکز — اول اکسلمن ولیکن ارتزبن
قلن لطف مروت پادشاهک — کلکز صرپینه بقمن همکناهک
جوکز بهرام کندز میشدی طوس — ولیکن کوکلنی بصمیشدی بوس
مصردن جون کندی شاه بهرام — جمابادهٔ ارشدی قلدارام
سیاووشه خبر بلدردجاوش — که مصرک پادشاهی اغلنی اوش
شهک قوللوغنا صلمش کلراوش — زیاده قونسردرشه بلرخوش
بیردی شه که بکلرهب تماسی — اکا قوشوچقالر خاص عامی
چلندی ناقراوکوس سنجق — انی قندزدلر شهره یقنجق

صفت زهره

سحرجون کن یزی زهره نقوبرقدی — قرازنکی برینه اقوبرقدی
لعادن طیلسان صرقتدطغلر — زمردن ردا بغلندبغلر

بداغه اردی جون نورك نشانی — اغجلر كلكلرصالدی دخانی
جهاندن كيدظلمت كلدايدن — نه اكيم كيده كفرايرشادين
سحردن شه سياوش زمانه — شهنشه نخنه كجدی شاه مانه
بيردی اندن بهرام اقندی — كليجك اوپدی قجدی عزرائيلدن
شها عرض ايدی برادم غلامن — وليكن اشكارا ثمن نهامن
بكندی برن اولدقده مايل — شه اندن شاكر اولشهدن شمايل
ايتدی برندن بی خطالر — بواندن لذت اولندن عطالر
برايكی كن ييدی اچدسلطان — عوض وردی بنی دربيزه مسجان
براوق آتلدی يسا كلدی بزيای — برالدن يندی يسا طغدبرآی
اكر اجغندی سه طوطی كلدی بلبل — اكر رخش اندی يسا اشده دلدل
فرحشاد اندی كرصاحب عملدن — بكن بهرام بزه نازك بدك دن
كه شيرين اصلو نازك صحبتی وار — كه خسرولر اولجاندن خريدار
دديلر پادشاه صاحب نظردن — بلر اولشخص كم اهل هنردن

هزاران دورادا دور زمانه — كتورمايه بنك سيبی يكانه
اكر بهرام اول كرسادی ای خان — بكن بهرامه ترك ايده كوكلجان
برن كن كم اجلدی شاه بهرام — ادا مز اولدكوكلی انسن آرام
برا صلو كسه برفرصت دمندن — ايو ساعندن و رخصت دمندن

بودن بهرام مكتوبه كه درش ابسياوش

كلب طوسك بنيسن صندشاهه — كه يعنی ويره شه خرشيد ماسه
جو معلوم اندی اول رمزی سياوش — يغ آوت ديمدی و اولدخاموش
جو شاهك دمدوغن كردبونلر — كرب قوقوا ميدا طردبونلر
قوبهرامه قومی صاجو صچدی — ديلر بوسكوت افزاره كچدی
شهنشه بكلرينه قلدی اعلام — كه بزدن قزدلا يوكلدبهرام
برآنی اول يكيده سيلميشز — فرحشاديله پيمان ايلميشز
جوابين ورك بهرام اشتسون — اول اشی اولمز كرويرديندكسون
ايندی بكلرای سلطان عالم — ايكم سن بلرسن بلمز آدم

فرحشادك سزى كرچك اولىدى — صك اندوكى قولدن اول كليدى
اكى يل اولدكدى اندى جاينى — نه گندوكلدنا هركز نشاينى
يلندا آيليدى كن كبى اول — ولى كرچكليدى شاه آنى بولمز
نه سلطان اغليدى نه فرحشاد — يوا يانندا بر شخصيد آزاد
قضاء الله الندن كلدى براش — شها اولسون دعا ومدح القش
اكا حدندن آرتق رغبت اندى — كجا كندن انكلا صحبتاندى
كيا كوبك ادن ايشتدى ناكاه — فرحشاد اولدكندى آتسى شاه
بغز شمدى كه اوش معلوم ارادى — كه دوران اوزنن اينه دردى
دخى كلمك ايكينه چاره يقدر — انك تك دنيده آواره يقدر
انك خود كرچك اولشدر يلانى — يلاسه شه قنندا دن قلانى
بو پيكت هم اصللو هم اصللو — كجى يشلودر الا كى عقللو
ايو جاندر ادب كانى يكتدر — جهانك جانينك جانى يكتدر
دكا الى خلقلا خلقى حقنجه — قنقلر خلقله خلقى حقنجه

فراسنلو بلولو هم هنرلو — عنايتلو سعادتلو كهرلو
بكا عالمده كم بلسون بهانه — جوبونك كيب كلمادجها نه
كشى قيزن ارا ورمك دلرسا — كونجن شادسن كرمك دلرسا
كماورسون بس ايرق بندن ارتق — كمى طپلرسه اولدرندن ارتق
هلا بن بلدكم قزارده يكدر — اكا هر پرده دن ار پرده يكدر
چوطغدى كلدى يا ارده يرده — چوبويا يندى يا ارده يرده
بكن شه نامنك بن بيت ورمدر — اكر چه بيت دن الا كى خبردن
كمك كم پرده ارندده قوى وار — اكر سلطانسا خسالدرى وار
بوغوغا لركه وردى ازدكلدى — اكش دشمن كه دلشاد اولدكلدى
قدم كسترمسا اول كن عنايت — تمام الدن چقردبو ولايت
نه بيلا لم ينا بوچرخ كردش — نه دشبيلر بنا كم بيله رنجش
عجب نولادى بو طرز تجه رنجن — كرالم شاد ليغيله كونجن
ايردى شه بوسز لردن اويندى — اثر كر جانينا ارادى بويندى

اگرچه قاتِ گلدی شهریاره — ولی یمشق جواب ایندی بلاره

دِدی جون گلمز اولاسنه فرحشاد — گر گلدی اولوز بهر آملاشاد

بنی برجق گون اندی اکلیاتم — گو گل شهر بنه قوب بکلیاتم

گو گل جان نخجسنده اوچه طرسون — بزملا گوزیمب خوش کاچه طرسون

اگر اندن اولاوز گل نومیذ — قلا بهرام اوینه عزم خرشید

شنیدن خرشید قصه را

جو بوسزدن خبر دار اولدخرشید — جهاندن گل یزار اولدخرشید

یش اولدِ نزکسندن ارغوایی — نخ اندی طنلری کل قایی

چو اومدن گلدی یز اولدِ قرمق — اورلر لاله گر نسرینه درمق

قوشدی گل صوی نزکن صویله — چو خشدز هر بری خولو خویله

اجیسندن نه یرا کم ازدی — اگر اول طاشسا اودا یزدی

دِلی بلبل لین زاری قلردی — یراکی لاله کیبی یا قلردی

بو شعری اندن دزدی صاغوصاغه — شکر دِلدن طدقدن آغویاغه

شعر خرشید

جانه جان اولیجق دینده جانی ندم — جونکه جانی ندم هر دو جهانی ندم

حسن دوری بکه شول دورکم بده تمام — چونکه شق اولدی دخی بدر زمانی ندم

یار ایندن بکه جون گلدی نامه نشان — کدم دینده بن نام نشانی ندن

ای عالمده مرادم بنم اولکاندکان — جوکنارمده دکل کون مکانی ندم

جو زیان اولدی بکا اصر و سرمایه قو — صنو بازار قدم اصر زیانی ندم

بکن اول جانله بن طامیه درلرم — یرن انسز جو نعیم حور جنانی ندرم

چو امین اولدِ مدارنده همیشه خرشید — یار امین اولیجق عمره امانی ندم

کزینه اولدِ عالم باغ طامو — نه جهد یلقه ورزدز اندِ قامو

نداسن بلدیکم قن تلیدی — کتی بولمادکم یا شن سلیدی

اتا آنا و بکلن خاصلا عام — اول ایشا قامسی اندیلر اقدام

بلوکز فالدِ قز بچاره عاجز — امیدی قالمدی دز لکده هرگز

چبالادی دکندی اغلدی چوق — درشدی کردکم خلقدن مذدوق

یزاردی خالقا اول قلدی آیه قسم یا ذا الجلیب ایله الهی

سوکندوم سنا جاث خرشید برکاه خدای تعالی

ایو خلقیله کم دندی سکا یوز که کندی حضرتکدن کوکل یاوز
جوبلدی صوجنی نفسندن آدم اکا ارزان قلدک بونجه عالم
خدایا کیرو اول آدم حقیجون اول آدمدن کلن اوکدم حقیجون
خلیله ورمدک خلعت حقیجون نم اکا درکن ملت حقیجون
ارای اسماعیلک قربانلغیجون دخی قربانلغا فرمانلغیجون
مطهر یوسفک کوکجک لکیجون یولندن صادق وکرچک لکیجون
سنکله موسنک رازی حقیجون خلیفک داود آوازی حقیجون
سیمک بلدکی حکمت حقیجون ابوبکر کلن برق حقیجون
انک خلقی بنک آت شیشه جون عمر فروغی عدل هیبتیجون
یه عثمانک اودی حلمی حقیجون علینک تزکی وعلمی حقیجون
حسن نوشراندوکی زهرک حقجون حسینی قیلمادن قهرک حقجون

اولوسالک لرولک فکری حقیجون قوسالک لرلک ذکری حقیجون
غزا قیلنلرک جانی حقیجون شهید اولنلرک قانی حقیجون
قرا کودهدکلن یشلربجون قرا باغرده یتن یشلربجون
غریب اولنلرک حسرتلیجون اسیر اولنلرک محنتلیجون
سنوکولو اول مسکنلربجون ایقدهقالمش ابرق سنلربجون
اوکش محنت جکن صابرلربجون دیلیم یغمت بلن شاکرلربجون
سحرعاشقلرک آهی حقیجون هرا خشامک سحرکاهی حقیجون
کنک صدری ایک بندی حقیجون قراکودنلرک قدری حقیجون
اولنوردن بجلمش عرشیکیجون زمردندن دشمش فرشیکیجون
صدفده دراولن یغمرلربجون کوللرده دریین درلربجون
اشاغه سوکولو طورلر حقیجون یقارو بیت معمورک حقیجون
یدی طامولرو کلک هیبتیجون سکن اوچمقلرو کلک غیبتیجون
شریعت قومنک قلدشلیغیجون طریقت اهلنک یلدشلیغیجون

حقیقت ملکنه ایرنلر یحون — هم آکا باش وجان ویرنلر یحون
سنك حق حقلغنك جون برلکدر جون — همیشه ورلغك جون درلکدر جون
دخی سود کلروکك همینجون — سنی کرجك سونلر حرمتیجون
بنی سوکولو یارمدن ایرمه — کزو می کزلدکم یزدن ایرما
ازل حالنده تقدیر ایتدکسا — بنی دلدار له بیر ایتدکسا
دلارم قبض ایدن جانمی سن — ایدن ایسه یاسن قانمی سن
دکرنی حالمی خود سن بلرسن — الکدر نه فلسك سن قلرسن
کرکمز هیچ کسنه ایلکلداد — الی عالمده الله فرحشاد
بنی عرض ایلدی ودلکدی یاشی — درونی حرق اودا وصویه طاشی
دیورك اغلیورق اولملك خوش — امز غمدی کزی جون دندایخوش
فرحشادی کورکم دشرایچنده — کلر دورر ندر اوشیرایچنده
یزولو بر پاکاغد ایلدم — عنابی نکته لوسن لر دلبده
دیای خورشید بانواش مبارك — تم ایله خوشدی الله بارك

کتوردك یرلغی شیرینه ای یار — که اغیاری یار ایتدك یار اغیار
بن اندم مبتلا سن بنده آزاد — کتر بهرام قوکتسون فرحشاد
بر مزشاد ایله اوش ارشدم — دوشدم بخش وردم خوش کرشدم
المدن قچه وارا سن بنم سن — جوحق چتدی بنم سنسن سنك بن
دلارم ایده سن ای کوکله رام — ندیدك کاغدکن فلغل اعلام
فرحشاد ایدن اول شعری مجاباً — دیدیکم سن دیدك ای سوکلوذات
صنه یعنی ایسه کاغدی یازه — اخر خورشید اچنده هرنکم وار
بنلرش اندکه کورر بوجوابنی — که نقد اولسون خطاسی وصوابی

جواب فرحشاد بشعر خورشید

صنما سنکه دل جان جهانی ندرم — یرشر بن درسم بوین وآنی ندرم
سنی کرچکلدم الا اشتدم عشقك — ایده ایسه زهی قول بلانی ندرم
بن ایدم سن اکر صیر ایلدك — نجه جرمیله طفبونیکا فانی ندرم
شدد در عشق حقیقی که قمز اندم مجان — جوحقیقت کورم حقده کمانی ندرم

کورم

کو کلمك باغ پر سبزه و کلدسته حاجت — کو لرم یاش پر آب روانی ندرم
سکزاجماغی ورر لرسه یارانده دکلم — جونکه یارانده دکلم اویانی ندرم
جنکه بهرام قبول اولدی فرحشاد دلك — جان دیلکه اودیه بار فلانی ندرم
شوحه اوقدی اولیمز دشنه — که عقلی نقل اولز بیتی طشنده
سملجه ایلرو یعنی کریشه — شکر لبلاره بر بر صریشه
سوینجدن اچیلمزده دشدی — اویاندی کردکم یا اوزره رشتی
یتر دشمش دخی دیار یقدر — اول اوده حقدن ارتق وار یقدر
دکندی شول قدر زار یلغ ایدی — که اول آهك صداسی چرخ یتدی
اول ایخودن بو دشدن یك اولا حق — که طوش اوله دشنده وصل معشوق
نلیدی اویخدك اویمیدم — که جون بولمایب اوده یمیدم
ایرکن حق نلاجاغم الیدی — که جاندم اول اثر بایقی قلبدی
اکینه کلدشرك بیت بر بر — کلارن دفترینه قلدی تحریر
الهی کردکینی دشده خرشید — اکنده کسترو ورقله نومید

هله کاغدیلیدرکندیازو — که اول یازوده کستی دیترازو
بغایت کوکلیله اوزبردن — انکجون دشده داغی سوزبردن
بوکلوکم بزا اولدی اشارت — بوغمکین کوکلما اولسون بشارت
بکا ارواسا دنیاده اولدن — خلایق سیلسون آوردیولدن
نکار اول دوشی ایدندی تسلی — کاول دوشی بلردی اول تجلی
اوزندی بنکم سلطان زمانی — بلرمادی فرحشادك نشانی
اوردی ایشنا هم شاه بهرام — که اش شاش اولسون اولبشکن رام
نکن کنلرده بزکن شه سیاوش — که اول کن خشدهر کلسه یاطوش
دکونن بشلماغه عزم قلدی — الوطوی ایلدیو بزم قلدی
بیلمزیزدی چوده بکلر اولن — که جمله جمع اولب اسمن لیاولن
قوخلقی قیزیب قلدی دعوت — که قیله هرینه لطف مروت
کوکللرده چون بهرام اولدی مقبول — بلرلندی دکونه عیشه مشغول

حکایت فرحشاد

ایشید امدی بو یا کاشکه فرخشاد — که دوران قلمشیدی آنی بی داد
تنی بندا وجانی اندهٔ پیدی — ولی دمانی بو درماندهٔ پیدی
اگرچه کل خرشید اولمشیدی — ولی خرشیده نومیذ اولمشیدی
دریدی الفراق ای نازنین یار — قیامت کنلرینه قالدی دیدار
هلاک اولمغا بنم اولمشیدی — انک کیبی عجب کم اولمشیدی

بیمار شدن پدر فرخشاد

مکر کونلرده برکن چین سحرکاه — که معزب شاه بش قالدردی ناکاه
کورردی پر نمکادرمزایاغی — قموحالی دکلدر هیچ بیاغی
ایرمش خسته لق کوچی اولمش — نتندن صغلغک اوچی اولمش
ششلمشدی قموعضاوه اغ — قموصیرودکلدر هیچ بری صاغ
قمورنج آغنا اولمش کرفتار — ضعیف اتمش یراکن جرخ غدار
قینانا اوقدی مشفق ویری — دخی برقچ ارندو خاص امری
دیدی ای کنجکنا ای اولدز — قمودولتلو لرسز نخلو کز

همیشه سز اولک صاغ سلامت — غلو قلدی بکا یولق سقامت
بغایت خسته اولمشدر مزاجم — بلورم هیچ طبیب اتمز علاجم
بودرندن بیلورم قورتلمزم بن — فلاتن حالم نلیسر بلمزم بن
فرحشادم که بغرم پاره سیدز — بنجا ماشمدی عشق آوارسیدز
کوکللر طپسلدو وغی طتلو جاندز — هنرمند وسخی وپهلوانلدز
اراکزده بلورسز قاموباری — یدی آتانک اولدر یادکاری
کدارم قورتم آنی آرکزده — که ناچار اول بلینا چاکزده
دلارم سزانی ارترمیاسز — انک عیبن بزنا ارمیاسز
اکث وزمکه قلمک هیچ تقصیر — که اوکث درجهاندز کسب تو فیر
اکث آجی کلرارینلو سینه — ایولدز اویر ایرر طتلو سینه
اکث الکن قلفدن رحمتا ایلز — ولیکن جایی راحت ایلز
چوبن خشنودو شادم فامکردن — تمامت خاصکردن عامکردن
دلارم سزدخی خشنود اولاسز — کدارم بن بیردوغم قلاسز

كه بوتندن روان اولدقن جانم ... ابد شاكر اولا سزدن روانم
قلن علمم جوخود معلومه يندى ... نه صالم دل جوجان خلقوم يندى
برى شانم سزكله دركم ... زرا حض المدوكز برلكمدن
سزابن اغلمى يا يغى حقاسز ... كه اصمر لامشم اولك بقاسز
حلال ايلك دكا اى جانم ميلا ... صمرلك تنكريا اعما ميلا
الوكورى صقينك ياد الندن ... كاوكز طرنك خرياد الندن
كه ياد بكلر بجا ما عدلى قيلر ... اليغن ال البخه ال يغيلر
يقبلب يا يلنجا اش اوزانر ... ورر اول قوم ايلا اود قرانر
فغان اندى اوبكلر هب تماى ... ديدى كه حق سنى دنسك سلامى
بزم ورعمزدن السون الله ... سنك عمرك فنسون اى شهنشاه
بدر حقدن دلا كومز اومن ... كه شاه اوكندى اولا اولمومن
جنون من السون آكا ارميا لم ... كزومز چقسون آنى كرميا لم
كه ايرو دوشوز بردم طپكدن ... يه كستم من اولا وزيز قپكدن

بلك كم سانك اولا لى بودوران ... تمامت ملتك وكبر مسلمان
دديلر فامسى اندكجه تهليل ... كه يارب آخرن محمود فلغل
جهان طرد قجه سن طرا غلكيلا ... تنعم دايما سر اغلكيله
نه خوشلق كم سنكله ورد زبانش ... بوخوشلردن يزك كرمك دخوش
وجود كده جهاندن جمله مقصود ... كه سن مقبول حق سن خاص معبود
طپكدن جمله خشنود زبزاى شاه ... الى عالمدن خشنود اولسون الله
اوغل قزلا طپوكه اوش فما يوز ... كجا كنده قپكدن بزكا يين
حلال اولسون نه اولا قدر مالك ... حلا لومزدن ارتوغى حلالك
يزاوزره سن فرشته سن خداى ... كوكل اهلى سكا ايلر دعايى
سليمانا لق سنكله اولكى يار ... قرنجا كوكل هركز اولمدى طار
كتورماسون سمايى كلكك اى شاه ... كيمش قللروك اسدن الله
شه ايدر حالى يا قاتى دوتلدم ... بو منصوبيله بكلر كه اولدم
فرحشادى كتوردك كوردم تينه ... اچرسون نوش دارو اول شكر ريز

مُفرّحلرُ فرحشادلُك جمالی کُرَن دِل شادا ولُر کیدر ملالی

نصیحتکردر فرحشادرا پدرش

وَزیرا ولدم فرحشادی کَتردی اول آراجوغکم سلطان یتردی

دِدی کل کل کِ جانم جان سنسن تمامت دردمك درمان سنسن

قیرمزبن اولرسم سن بقا اولك دترون شمدیدن کیرو حقایولك

کِ بایقی قالن اولدر فاموفانی بلُر هرآشکاره بونیهانی

بلی اول وقتا ولرخشنود سنکله کِ هرو قتی اولاسن سن انکله

دُکالی حالده کرکل حق حاضر کِ فاموحالکا حق اولَه ناظر

اَتم کتدی بنی قودی یرنده کِ کارم بن سنی قودم یرمده

اَتمدن بنجما اولدومساکم اَتم ملکینی مهمل قومدم سم

دِلرون سن دَدکدن بلی اولاسن کِ آنك بولمدوغن سن بلاسن

اُغل یعنی اَتانك سردیلی آنك فلدوغی فعلی سندخی قیل

اُغل اتابلندن برطرفدر خلاف اندکجه دِرلر ناخلفدر

سنك عقلك بلك بندن قویدر نه صورتکم کورسن معنی یدر

دُرش آدك دخی یك اولَه جانم کِ آکلدقجه شاد اولسون روانم

اولی کُر دون کندُ زعدلَه مشغول کِ عادل لقا ولرخضرتن مقبول

جهاندن هرکِ ظلم ایلر یکیلر اِکی عالمدن ظلمیله اکیلر

برا کوهرنه قلسه خیرا کرشر اکا اول عالم اولر عاقبت سر

جومات اولر فلك لعبندن قاموس یرا جمق اولسه یك اندنکه طاموس

کِشی خوشدر قونسه بخش آدی کِ بولا ایك عالمدن مرادی

کِشینك آدی یعنی کندُ سیدر یرا آدن اولسه کندو معنیدر

ایو اولسه اکر لر ایلکیله کِ اول ایلو کلا دایم اکیلا

اکر یاوزسا یاوزاکن لر یرا مابرنفسه یوزآکرلر

هم اندن ایلك ایدن بولر ایلك یوزنرخ ایلین یاوز چکرلك

بس ایلك یکدر یخسا یوزلق یه ارغلوق یوزمی یخسا اوزلق

ایو بلدی انکم فکر وازدن کِ ایو ایودن یاوز یوزدن

انا کك عمرارده آخرینه بو عمرك اوّلی نه آخری نه
بو تن مرکب دوزارده منزلینه که ایرا جان چراغی محفلینه
کدارم اوش سنی قورم یرمده که دوکنجم سن اولاسن دهرده
صقین یوزك صیینه کلسون اود که آتك یندیغی یرا ولمیا اود
تمامت بکلرك اولولاری بلرسن نجه دتدوغم بلاری
دلارم سن ده خی یکرك دناسن بو لعبی راضیم ننبدن اناسن
صفنغل اشبو غیرندن سن ای شاه دیا لرقان بونك آتسی یشاه
ده خی سندن حذر قلم دیالر کرك سلطانلغی کم کملر ایلر
سن اول همّت نشانن شیله بزده دیا لر جمله عالم بوکه ازدر
بو ایکی نسنه تلغل عمارت که دنیك تنك اولمایه خسارت
کوکل بوپرو رشد ندر عمارت که ایدر دولت دینه کفارت
نم ایکی نسنه کیم وخرابات اول رشده نم صواب نم ثوابات
خزینك بیر بزده شمن سرایان که بیرندة اولاهر درلو آین

کرمدن شلقدر خشدت قوغی که کیده کو کل کوزینك طوغی
صقین فوت اولسون کرچك بلکدن یلاون سنز گلسون هرکزدلکدن
یلندن قات عیب اولمز اراسه خصوصا بکلك اچره لاق ایرانه
کیشیکم بوله بر سوزك یلانلو دکالی سوزه کا اولرکما نلو
نشاکم شهدر اوزك ازلن ازره کرك شاه اولد سوزك سنز لازره
بیور راول که خلقك یکرکی در که سوزی بکلرك بکلن تکیدر
کلرسا دشمکدن یوزچورما صوشده اود اولوب طوزقورمه
آکا فرصت بلرسك ورمه رخصت که صکره اول کچر مزبوله فرصت
عزیز اولد فجه کرماد شمنی خوند که نترك بلسه یا قردنبه یی قوند
یغیکا صالمغل هرکز حرامی که انقلق نشانیدر تمامی
درش کم دیملن بکلر بکیدن دماسنلر حرامیلر بکیدن
وکر بر بك سنکله اولمیا ایله حقیقت یاغك اولدر بلد کل ایله
بری بیرله جنك ایتسك سپاهی رعیت نکرنکلدر یوق کناهی

مُدَامِ اُولسُونِ يَا كُلِّ اِچْكَكْ بُولَهْ — كِهْ تَخْتُكْ يَارِ شِيغِي اُولْ اُولُرْ اُولَهْ

وَنْجَادَنْ دِرِيغْ اِتْمَهْ طَعَامُكْ — سُلَيْمَانْ جَانِنَا دَكْسُونْ سَلَامُكْ

سَلَامِ اَلْمَقْ لِغَا نَقْصِيرْ قِلْمَا — عَطَاوِرْ مَكْ لِكَا تَاخِيرْ قِلْمَا

هَرَاشْدَهْ عَقْلُكِيلَا مَشْوَرَتْ قِلْ — خِلَافْ اِتْمَهْ نِدَهْ سَكْ مَصْلَحَتْ قِلْ

مُخَالِفْ نَفْسُكَا اُولْقْ رَوَا دُرْ — كِهْ هَرْ بِيرْقْ كِهْ نَفْسِ اِيدَهْ خَطَادُرْ

قَفِنْجِيلَا اِشْ اُوجُونْ دَتَمَهْ غِلْ سَنْ — كِهْ هِيچْ اِشْ كَلْمَزْ اَسْرْ كَلْرْ دَنْ اَحْسَنْ

كِهْ هَرْ كِمْ اُويْكِيلَهْ دُرْدِ اَلَمْ دَنْ — زِيَانِيلَهْ اُوتْرْ دِرْدَا وَلَلَمْ دَنْ

قَتَلْكُهْ مُجْرِمْ اُولْسَا بِرْ گُنَهْكَارْ — چُو سُوجُنْ بِلْسَهْ آنِي قِلْمَهْ آزَارْ

كِهْ بُودَنْ كَاهَهْ جُونْ مُجْرِمْ كَلَا سُنْ — نَهْ اِنْدُكْ سَا بِرِينَهْ بِكْ بَلَا سُنْ

اُولُولُقْ سُوجُسِنْدَنْ اُولْمَهْ آرَكْ — كِهْ اُولْمَاسُنْ خُمَارِي جَانْكَا بُولَكْ

سُبْحِي نَرْدِ اَنْجَا رَنْجْ اِدِنْمَهْ — دُرُسْتْ يُخْسُلْ لَرْ آهِنْ گَنْجْ اِدِنْمَهْ

بُوَاوْچِي گَرْچِهْ شَهْدَكْ گَمْ گَرَكْمَزْ — وَلِيكِنْ وَقْتِلَا هَرْدَمْ گَرَكْمَزْ

اُولُو اِشْدَهْ بِلُرْسِنْ بِكْلِكْ اِيشِي — كُزُنْمَكْلِكْ كَرَكْ يَادِي بِلِيشِي

بَشَرْ مَقْ آنْ مَمْ اَنْدَنْ اَلُو دُرْ — بَشَارَنْ پَادِشَا هَلَرْ نَخْلُودُرْ

شُوبَكْ كِمْ بَكْلِكِي بِلْمَزْ بَشَارُو — بَسْ اَنْدَنْ يِكْ اُولَا بِرْ دَسْتَهْ جَارُو

كِي جَارُو قَنْدَهْ بُولْسَهْ خَارُ خَاشَاكْ — تَمِيزْ اَيْلَرْ قُشَانُرْ جُسْتُ جَالَاكْ

وَلِي بُنْلَرْ بُلُشْدُرْ رَجَهَايِنِي — فِغَانِيلَهْ كَجَرْ خَلْقُكْ زَمَانِي

اَخِي جَارُودِ دُكْلَارِي بُلَرْدُنْ — كِهْ بُولَرْ بِنْدُكِنْدَنْ بِي خَبَرْدُرْ

صَقِنْ بُنْلَرْدَنْ اُولْمَهْ اِي فَرَحْشَادْ — كِهْ سَانِي قِيلَلَرْ فَرْيَادِلَا يَادْ

شُو سُلْطَانْلَرْدَنْ اُولْ اُولْرْسَكْ اِي شَاهْ — كِهْ اِيكِبَحْ دِيَا لَرْ رَحْمَةُ اللَّهْ

بُنِي دِيدِي وَبِرْدَمْ صَالِدِ بَاشِنْ — رَوَانْ اِنْدِي كُزِنْدَنْ يُوزِ يَاشِنْ

بُو شِعْرِي دِيدِ اُولْ شِيكَسْتَهْ بَسْتَهْ — اَكُلْ اَكْلْ دِرْ اِلَّا قَاتِ خَسْتَهْ

شِعْرِ سُلْطَانِ زَمَخْشَرِي

دِدِي اِي دِرِيغَا بُو عُمْرِ عَزِيزْ — اَسَرْ يِلْ كِبِي دُرْنَهْ سِينْ نَهْ بِيزْ

بُو كَلْمَكْدَهْ يَعْنِي نَهْ اِيلْ وَارْ نَهْ بُوزْ — بُو كِتْمَكْدَهْ هَرْ كِزْ نَهْ يُولْ وَارْ نَهْ اِيزْ

دِرِيغَا كِهْ اِنْصَافْ جَارُو سِيلَهْ — كُو كُلْ حُجْرَهْ سِنْ قِيلَمَا دُمْ تَمِيزْ

سِزْ نِكُونْ دِكْ سِزْ نَهْ حَاجَتْ كِهْ بَنْ ... بِنِجُونْ دِرَمْ بَنْ نَهْ حَاجَتْ كِهْ سِزْ

قَرَرْدِي كِكُولُوْ قِزَرْدِي بِكُوزْ ... اَغَرْدِي صَقَالْ وصَرَرْدِي بِكِزْ

نَهْ كَلْسُونْ بُودَهْ اَلِنْدَنْ تِنْكْ ... چُودَرْ نَمَكَا دِرْمِيَا قُولْ دِيزْ

نَهْ وَرْ بَاكِسَاوُزْ اُمَارُزْ كِهْ بِيزْ ... مَكُنْ رَحْمَتْ اِيَهْ دِيمَا سَكِيزْ

وَكَرْ بِنِي عَمَلْ عَالِمِنْدَنْ خُودْ اُوشْ ... تُوَايِمْ قُرُودْ رُكْنَاهْمْ دَكِيزْ

فَسَادَهْ قَوِي وُصَلَاحَهْ ضَعِيفْ ... خِرَدَهْ اَرُوغْ وَبَالَهْ سِمِينْ

بِلَا وَرْدِ عُمْرُوْ نَهْ مُلْكْ وَنَهْ مَالْ ... اُودَادِ شُدِ جَانِمْ نَهْ اُوغْلْ نَهْ قِزْ

نَهْ كَلْمَكْ نَهْ كِمَكْ نَهْ حَشَرْ وَنَهْ نَشَرْ ... نَهْ يَمَقْ نَهْ طُرْمَقْ نَهْ بِي رُسْتَخِيزْ

عُمْرْ نَقْدِنِي وِرْدِمْ اَلْدُمْ وَبَالْ ... عَجَبْ بِلْسَمْ اُوجُزْ مِدْنْ بُخْسَهْ قِزْ

حَلَالْ اَيْلَدُمْ هَرْچِهْ بَدْكَرْدَهْ ... حَلَالْ اَيْلَكُزْ هَرْچِهْ كَرْدَمْ چُوزِيزْ

اَكُشْ اَغْلَادِ قَجْدِي اَيْدِ اُوغْلَنْ ... اَيُوهِمْتَا اَيْلَهْ بِيدِي اُغْلَنْ

فَرَحْشَادَ اَيْدَهْ اِي جَانِمْ بَيَاسَنْ ... بُوسُوزِي دِيمَهْ سُلْطَانِمْ بَيَاسَنْ

وُجُودُكْ جُنْكِهْ جَانْدَهْ مُمْلَكَتْ تَنْ ... اِيَاغْ اُولَمَهْ بُجُودَمْ مُمْلَكَتْدَنْ

بُوكُزْ لَرْ كُرْمَسُونْ اُولْ تَاجْ تَخْتِي ... كِهْ سَنْ شَاهْ اُولْمَيَاسِنْ نِيكْ بَخْتِي

بَشُومَا اُولْ قَرَاكُونْ كَلْسُونْ هِيچْ ... كِهْ مُلْكْ كِدَنْ فَلَاسِنْ بَاشْكَى هِيچْ

هَمِيشَهْ دَوْلَتَكْ پَايِنْدَهْ اُولْسُونْ ... جَمَالَكْ كُونَشِي تَابَنْدَهْ اُولْسُونْ

بُنِي دِيدِي فَرَحْشَادْ اَغْلَدِي زَارْ ... بُوزَايِدَنْ صِيَاغَرْ قِيدِ اُولَادَارْ

قَلَنْ بِكْلَرْ كِلَنْدَنْ يَاشْ اَقِنْدِي ... قَمُوسِي آهْ اِدَارَكْ طُرْدِكِنْدِي

بِزَايِكِي كُنْ كِهْ سُلْطَانْ خَسْتَهْ يَنْدِي ... وَصِيَّتْ لَرْ نَصِيحَتْ بِزْ بِزَانْدِي

هَرَايِشِي هَنْ بِرِينَهْ قِلْدِ تَعْلِيمْ ... اَلِنْ تَوْشُرْدِ اُولْدِي جُمْلَهْ تَسْلِيمْ

جِهَانْ ايشِي بُدُرْ كَزَايِرْ كَبِجْ ... كِمْسَنَهْ بُونْدَنْ بَاقِي قَالْمَدِي هِيچْ

دَرْ بَيَانِ بِي وَفَايِي جِهَانْ

جِهَانْدَهْ كِمْسَهْ قَلْمَيْدِي مُؤَبَّدْ ... قَلَيْدِي عَالَمَكْ فَخْرِي مُحَمَّدْ

اَگَرْ بِكْ يِلْ اُولَا عُمْرُكْ اَگَرْ يُوزْ ... صُكْ اُوجِي اُورْسَرْسِنْ طِيرْ غَايُوزْ

نِجَا لَرْ كَلْدِ دِيدِ بَنْ فُلَانَمْ ... كِهْ طِيرْ قَدَهْ يَتَرْ اَيْدَرْ يِلَانَمْ

نِجَا لَرْ دِيدِ بَنْ دُنْدُمْ جِهَايِنِي ... كِهْ هَنْ كِنْ قَلْمَدِي نَامْ نِشَايِنِي

نچا لر قلد بو میدانده دعوی — بری کسترمدی دعویه معنی
نچا لر دیدی اوما لم بو ملکم — که ما لی قود صکره اولد اولکم
نچا لر دیدی بن یك آز دهایم — که اولدی بر قرنجا دن دخی کم
جهاندهکم سلیمانم دیدی اول — که اکابر قرنجا کسمدی یول
بکن کم کسترد رستم صفاتن — که بیلندن کلن المز حیاتن
کلن کلدی جهانه اغلیورق — کدن کیدی یرا کن طغلیورق
بو عالمدن کم اومز سه وفاتی — حقیقت بولمیسر دن صفاتی
کدورت دشدی اول اقلیمه دیدن — ارو عورت اچب باش ارد لریز
فرحشادك وجودن بصد قیمق — صناشن اچدی زهر اسدینه اغو
بمانا کم بو حالی بیله کردی — انا سینك یرینه بوزن اوردی
دیدی ای کن لرومك یخشی شاه — اولو دولتلو لارك یخشی شاه
عجب کسدکی باکا قهر ادرسن — یه قهرمدنی انجمدك کدرسن
نه قیلم تیلیم دیرمانده قلدم — نه بیلم نیلیم فرمانده قلدم

اوده دوشب اقندی شول قدر یاش — که اولا اودن سوالدی اندغی طاش
الوکیمی بك قولبای یقسل — قوباش اچدلار وکیدلر چول
کوکا چقدی غریو نالهوآه — کنش یرندی یرین دیرمدی ماه
یلندیو یخلدی ساغشی یوق — ادم باشی وانلر قیرغی چوق
قوخاتون قراوش جمله عریان — بلشمش نفش اولب اق تن قزلر قان
قراطبراغه اصمرلندی بایق — قرایه کوکه غرق اولدی خلایق
غروب اندکده مغرب پادشاهی — کوکلر شرقی بصدی سیاهی
اریشدی دندی جان آینه سن یاس — اراغ اولردن ایکن دندلر یاس
چواوج کون دون کن انلر ولد — قوبکلر بر آرایه دیلدی
چوشهلق شاخنده طال اشلدیلر — فرحشاده بصیحن بشلدیلر

عزا دادن ام السلطان فرحشاد را

ایتدیلر که ای تخت ابی سلطان — یجلشسون تختکی تختوکی سبحان
شه انك یرده یتدو غنچه شاه اول — ملکلر کوکنك برجندی ماه اول

جهاندن برچراغ اولدیسه معدوم — یرینه کلدی شکر اول شعلنوک موم
بو مجموعه دن دلیل اولدیسه تبدیل — بحمدالله یرینه یندی قندیل
یکیدن یاشلاوه عقللاپیر — هزار اول خلفلاخلقلاپیر
الومزدن نه کالور ای شهنشاه — قول آنك حکم انك الحمدلله
الانجون کمسنه المشدر — بو دردده کمسه درمان بولمشدر
الم نشول برد تندرکم بلریول — قو خلقك بجاغندن بلریول
الم بریل کبیدن خلق پرق — که دوکن قیلدی اول یراغ طرق
الم الندده دردلرلك یقاسی — قضا الندده دن درلك بقاسی
المدن جان الغمز آدمی زاد — الم قلمق کرکدر آدمی یاد
انا بی لعبی کم دنیدی باری — ضمیرك کز کسندن سل غباری
بکن بو آجیا صبراتحقابق — که صبر ایدنلری طنلو سورجق
اگر تن کبدیسا جان یرندن — دکز کبدیسه گوهر کان یرندن
که سنسن بادشاهك صوکی الکی — انك کندی سکا قودی بو ملکی

چوا کلرسن که بو آزادی دکلدر — اکش در سلطنت آزادی دکلدر
کرو کز درت اولا بر باش بر دل — که اوله بکده بیری اشده حاصل
طرامدی تختکاه تاجکی کی — کز تکل طوقلی و آجکی کی
اکر کوکلکده بوسز لر مقرر — اولرسه ایکی عالمده مسخر

بنخ نشینتن فرحشاد

ایپ حماسه ورمدیلر بوشایه — چقیجق فرقنا التون کلاهه
اروبن اکنه شاهانه طونلر — کیورب دکدکلر حق در لوحه الملر
آنا سنی تخته کجدی فرحشاد — بیردی عدلك انصاف ایلدی داد
همان نازاد اولدم قلدی حاضر — در اولغل قاموسن اوسدینه ناظر
چوارتقسن قودن اولغلکم — نجاکم نبده حاکم بن حکم سن
اشتسون بیرغك بکلر اولرلر — سنی اولولین بایی اولرلر
چوایشم سن سفرده اوحضرده — کرك منظور اولاسن هر نظرده
صحو صحدیلر اول بکلر تمامی — اولوسنی کجنی میری غلامی

دِدِی لَر قُتلُوا وُلسُون ای شَهنشَاه — سَکا بُو تَختُ بَختُ جَاه دَر کَاه
هَمیشَه تَختکَا شَادَان اُزغِل — شَهنشَه طُرغِل وسُلطَان اُزغِل
بَزَندِی کُز کِلیله تَختُ اَیوَان — دُلَندِی خُلقِ کیله کُو کُلُو جَان
بِحَمدِ الله کِه رُوزی قِلدِ الله — بِزَا سَنجیلِین شَنکُل شَهنشَاه
اَکَر جِه چُق شَهی وَردُر زَمَانَک — طَپُك هَم جَان شَهی دُر هَم جِهَانَک
چُوکُر دِیلَر بِدُر شَهلیغَه لَایِق — تَمَامَت شُکر قِلدِیلَر خَلَایِق
جُوشَاه اُوکِندَه مَقبُول اُولدِ فَامُو — دُنُوکُن عِیشَه مَشغُول اُولدِی قَامُو
فَرَحشَاد اَیلَه عَدلُ دَاد اِدَردِی — رَوَان نَشتَر رَوَانَك شَاد اِدَردِی
مَحَلّی حِیلَه دَن بُوش اُولمَشیدِی — جِهَان آوَازه سِنَدَن طُولمَشیدِی
بِرِینَه یِتدِ هَزَر بِن سَم اَن کَان — یَزلدِی دَفتَر وقُورلدِ یوَان

بیاد آمد خبر فرحشاد خرمشید را

چُو شَهلِق اِیشِ یِتدِی شَه فَرَحشَاد — دِدِی قِلمَق کَرَك مَعشُوقَه یَاد
بَن اُولدَم شَاد اُولدَم جَاوِدَانی — کِه اُولمَم قُولِلَرِینَك پَاسِبَانی

اُوزَنسُز بُولمَدَم سُلطَانلِق خَطَادُر — اَنکلَا اَندَه سَکَا نَلِق رَوَادُر
مُجَا اُولدُم وقتَا اُولدُم عَاشِقَ زَبُردَست — کِه مَجنُو بِیلَه اُولَا دَست بَر دَست
اُوشَخصُك کِرَ اِلَندَه یَا رِیقُدُر — اِلَی عَالَم اَنکُسَه وَار یُقدُر
جُوطُلدِی کُز لَرِی دِلبَر خَیَالِی — بَشِندَه قَالمَدِی شَهلِق خَیَالِی
دِدِی مُستَعمَل اُوش شَانُم اِلدَه — بَم اُول کُو هَر اِلدَه مَال اِلدَه
مُهَیَا دُر چَرِم یَا تُم یَرَاغُم — کِلَارَم یَارَا شِیکِیدُر طُرَاغُم
سَرَاسَر پُر قِلُرسَه بُو اِلی دُر — بَنُم دَایِم دِلُم مَعشُوق اِلیدُر
بَنِی بُرُوغ سُبحَانَدَن بِیدِی — وَطَن سَوکُورسِ اِیمَانَدَن بِیدِی
چِقَارَایِم حَسُودُك کُزلَرِینِی — بَشِینَه قُویَیِم یُولتُن لَرِینِی
یُوزُصَا نَنلَرُك یُوزِ قَرَسُن — اِچِی یِك لُولَرُك بَکزِی صَمَرسُن
کِسَنَه بِلسُون نِندُ وکُوزِی — عَجَم مِلکِینَه سَیرَانِدُ وکُوزِی
دِیَالِم کَعبَه یِنَّت قِلُورُز — بِزَاحَج وَاجِبَا اُولمَشدُر بِلُورُز
بَم خُود حَجمُو قِلَم جَمَا بَاد — کِه بَانِ اُول قِلُر طَامُودَن آزَاد

نه کعبه بل که اولدر عین احماق — که اندن حاصل اولر خور و فراق
بدر آین قوی یکسان ندم انسان — کو کل قیدوغ پیره طالن جان
جو هندستان اول فیل ایلدی یاد — طنشدی بو اتی شاهیله آزاد
اولاری تمامت حاضر اندی — بلارم حجه کندو کن ایتدی
که بنده حیجون ورد دیراغ اوش — که غافل قلق قلر سم اولیا خوش
چو اولم درسزم سزدن یقینم — کرک بو جیله المکدن صقینم
دیلر مستدام اولسون وجودك — که سن سن منبع جود و سخودك
یوزلق کرمه قلدوك خیره نیت — زهی ارلك زغیرت زی همت
سلامت ایغلار ازکل مراده — سعادت دایما دولت زیاده
بنا ایکی بکلیندن عاقلینك — هنرمندین وصاحب دلینك
صمرلادی کزدی تخت بختی — تمامت کندسی درشرد رختی
ندکلو وارسا کنج خانه فنده — بشلدی جمله اول دیوانه لنده
یرندن قومدی بر جبه هرکز — ندکلو وارسا قوللقی ارقز

قوسن جمع ایدب یکلندی بندی — اون ایکی بك جریدن انلو جندی

عزمك کدیز فرخنده بجانب جماباد

کزندی جون کن اولدی اختیاری — کلدی دیدیلا بخت یاری
قیرات دا واچکدلر یوك — یدی بك اولیدی ارتق اکسك
کجایی کندزا اولادی کندی — زمانیله جواول فلیمه ینندی
ارشدوکی یرا احسان ادردی — قوبی خرم شادان ادردی
خبر بلدی کلورك شه فرخشاد — کی خرشیدی سیاوشی نه داد
اوا ودیلر آنی کی دکوندر — ولی قیزك یراکنده دوکندر
مصر سلطان طوسك اغلیهام — سیاوشی ازونه ایلدی رام
ندر سارانده ینندیر الدی — نرسمه بلدیر دن ارادی کلدی
بوقصر و باغ بو ایوان بنم در — دشاکاکی مدن یرغان بنم در
فرخشاد اولد اول اشدن خبردار — دشب یجان جاندن اولدیزار
درامدی نیلیم جان کندی بندن — قرو تختم سلیمان کندی بندن

نه قیلم دیر جوطالغ کندی گلمز — نیایم دیر جودردم کمسه بلمز
کنم زنکی یزی کیسی اغرمز — اشم بشمق لیندر باشه ورمز
یشم جیحون صویدیر هیچ کسلمز — بلم رستم یاییدر هیچ یصلمز
بکا بر موذی هیچ اکسک دکلدر — که اول موذی جنوما یک دکلدر

مناجات فرخشاد

الهی چاره قل بچاره قالدم — الکی یوندن دخی آواره قالدم
نه اندیه شاه اتم نا بنده فرخشاد — نه ننده صبر و نا بکنده امید
بیا کا دونیر یسم دوتلورم — اویا کا اویندر یسم اوتلورم
دیر شدم شولکه مقدور بشردر — قلاین قتل جاندن ترک سردر
فلک بن خوفه اغرندی یلم چوق — نجا بقدمسه اول خوفه رجا یوق
امیدم لطفکا قلمشدر ای حق — عنایت کن لریلا حالما باق
نه مشکل لزکه وردر جانده یکسان — سنک علمک قنده جمله آسان
براشدن جنکه مخلوق اولمه عاجز — سن آنی قومدک آشفته هرکز

نه دیم حالمی جون سن بلرسن — نه قیلم نیلیم جون سن قلرسن
یه خود ورمک گرکدر درده درمان — بیرن کیمکا ودن الق گرک جان
زهی قادر الهم سن الهی — قوی پشت پنامم سن الهی
دیدی آزاد که ای سلطان فرخشاد — برزجک کوکلکی غمدن قل آزاد
قحن یا رتدی ظلمت پاک یزدان — که اندن قومدی بر شمس تابان
هر اودده بر دنک بر شمع وار در — هر اشده طاغلانک جمع وار در
اکر ظلمت کوکلده دون کبی در — جفنک فضلی چراغی کن کبیدر
کمردن کوز اکر کلدن یکدر — حفنک لطفی انی یقردکن در
سرو کز شهره دکلن وارلم بیز — کراوز کز سرایده ایسا قیز
اچن طاپو کلا بو یشردر — سکا یکلکدر کلکون بوش سردر
محال اوله انی کرمک لکینه — بو المکدن این ازکلکینه
اکر ویرلدیسه باری سلطان — بلا کمبن دکلدک بنده یالان
بزی حوز ایلیانلر حوز الالر — بزیلا اشلری وکور اولالر

قزینی هر کما وزدی سا سلطان — سنی کردکدم اولیسر پشیمان
بزا اول شهره دک ورمق کرکدر — سنیا وو شیله سن قرمق کرکدر
یرشمز کم یشایتمش اولوخان — کچیلر محفلنده اولایلان
چو حق در دینه درمان ایتمشدی — بزملا عهد پیمان ایتمشدی
بغز نلدی نه یچون صید عهدی — دریغ ایتمز دکولز بنده جهدی

صفت شب

مکر ای کن بوکز لوطون ینه — جهان اکنمدن اندی زرمینه
قرایه ور مکچون رسم ترتیب — کلک اطلس کیدالنون دکمه شب
سمور یله یقایی قپلمشدی — یقادن اتادک طپلمشدی
یرودی دندی نور یعنی ظلمت — که بندن کشف الابزدر لو حکمت
اول اودن کز بقز بهرام بن طوس — جهانک کوکلنی بصدی قرابوس
عجم دنیا عربدن یوزاردی — حبش سردی ختن کتدی سرندی
بو نوره جونکه دندردی قفا کون — همان یوزدندی هر قفدن قفا کون

ار شمشیدی اول کون شه فرخشاد — اول آرایاکه کورندی جماباد
دیدی آزاد اکا ای سوکلو شاه — قلک فکرندن اولغل جله اکاه
اشالم قونلم شهره یقینجق — که بیزی کوره شر خلقی بقینجق
بلاره کسترالوم عزنازی — چوکورالزکه لشکر طولدیازی
کشیلر صالسرلر کی مکجون — بولشکر شاهی کمدر صغیجون
بلاره هرنه درسا وزدیاوز — بلز بیشردی شاید بزیاوز
بوفکری کی بکندی شه فرخشاد — دیدی احسنت ایوفکر آفرین باد
کجادن برالوکچشدی اکثر — که خضر الیاس کینه قندلشکر
دنلدی خیمه لر هپ درلودرلو — قونک سایبان اوکنده قرلو
بیردی یقدلر اوددچراغی — منور قلدلر صحرا آی طاغی
قزل الثون مرصع تخت آرادد — جوقدردی اترندی شه فرخشاد
کرلر شهره اچی دندی چراغ اوش — که آدم بقسه اولز کز لری یوش
بواودلر شعلسندن کیچ الرایر — نفیر کوس اینندن صرسلر یر

مقامی بکلین پیری بولورلر — بیاغی اولمش دیری بولورلر
کتورورلر فوحشادك قتینه — اریشورباش اورورشه حضرتینه
دراى آدم شهی عالم شریفی — کوکللر محرمی جانلر حریفی
بحمد الله بوکوزم طلمدن خالك — جمالك نوریله آیلدك پاك
که کزکن کلدك الا یتزارشدك — که شیرین کتدکی پرویزارشدك
نجالارك طغاردك بغرناسن — نجالارك بصاسن یغرناسن
ارادت یقدرسلطان قوندن — که بهرامك قلاکوزی یوندن
یرینه ینسی لایق کوریدی — مکرکندوی اکا کستریدی
هلا رحمت کبی سن خوش ارشدك — سعادت تاج کبی اوشارشدك
بنی حکمت بلنلر سیله دیدی — که ورد رچقمدق جانك امیدی
دکل یارن بری کتوررجکدر — کروکندو قتینه دیرجکدر
ولی اندن بلورم اکلیاسن — که سن سن اوقیان صیرویه یاسن
هلاسن جانلادن کوکل بارك — الکلدرچریفك اختیارك

بولکه بوسزده یوکن بویکاشاه — بزنمش رخت بخت تخت درکاه
اتودب بزم اورب کرم اولمشیدی — دلوکوکلی کبی نرم اولمشیدی
که یعنی قیزنك اولدی کوبنجه — کوکلدن دردوبنجی دکدکنجی
دکن شادی بلغندن جمله سرخوش — اچرلر دوستکانی نوش بنوش
دیدیلر شهریارا تاج دارا — که بشماغك تزیدر تاج دارا
بودم بویازیاجق لشکرلندی — سراسر خضراوکینی دندی
درنلو شهلهرسلطان لشکر — قوی شوکتاو درهیبتنلو لشکر
اکربزکورتریدن شهنشاه — بقرسه کوره اودوخیمه بنکاه
چوآنی ایشدوبن شه سیاوش — سرای اوسنینه چقدی یازیا طوش
کورلشکرطلوصحرایه قونمش — یرك یوزی سراسر کوکه دکمش
بزاودلرچرفلرشلقه چوق — که الدون صغش وردراکا یوق
ایندی الله الله بونه سردر — عجب منکرملرياخود مقدر
خبرسزدنله کلمکدن سبب نه — بوکنلرنوکلشدن بوالعجب نه

اگر یاد یسه کلمز بی خبر یاد — بلیشیسا یخوندد بیله خبر یاد
مع الجمله اگر یاروکز اغیار — بزی قلمق کرک حالدن خبردار
بزایکی کنخدا اولوکشیلر — که عقلی کن کبی هردم ایشیلر
خبرداو نظرده قیل یرسون — ویریلک بوکجا انلاره ورسون
نه کیشیلر بخون بووقتی ارشدی — مکرکم طالعینه وقتی ارشدی
دکاسون دکلسون کرسون اشتسون — نم آیتسون بلادن نم ایشتسون

حکایت عنایت

وریدی بزبکی آدی عنایت — جوانمرد وخردمند بدغایت
شکرکیبی کبی آدیله معروف — کلف کیبی بزی سوزیله مشهور
سزندن باطلیدی سحرسبحان — یزنده ظاهریدی صنع سبحان
قیوی اچدکراول کبجه چقدی — چرینک قاتنا وردی اچقدی
کشی صلدی اکاروکندطردی — که بن یتدم بیدم شه بیردی
بوسوزی جونکه آزادانده معلوم — دیدی طابکدی خادم جمله مخدوم

سن اوترشیله ای سلطان عالم — مرصع تختک اوزره نیتکم جم
اولولر بکلرو یکلاردو قوللر — ایچ ورسون قدح الندهٔ ملللر
کروودن صف دبتال بغلسون لر — بروودن دشمن ایچن طغلسون لر
کلابی یدیریرده باش ارسون — طرابی کی حضورا وکلدرسون
کلابیله صلاکن تختاوکینی — کلف کیبی دنا لم تختاوکینی
ولی صوکیب صیلادی صوبقسون — مدامی کل صویلا سکرانسون
بکا کسترمدم بو رسم آیین — زرابن دن یلمشدر هر آیین
که خرشید یله نم صحبتی خشدر — ویا بهرامیله غم بتم خشدر
بوورسک ورایم بن کمینه — ایوا عزازادالم آدمینه
شوکم رسیدایتدی شه فرحشاد — اتردی تخت اوزره خاطری شاد
سروبن ازدآزاد اول بریدن — برزکیدردآنی اول چربرده
عنایتشه کرشدی اول شهیله — صناسن کم ارشدی کن مهیله
عنایتشه نظرقیلدی طورو — فراوان کلدبکلاری بتورو

كه مغرب شاهنك اعلى فرخشاد — بدنركم هردم ايده شاهمزياد
سليمانيله جون شهلق ارشدى — بكا اولدم شهنشه لق ارشدى
اترمدى جنكه يركسترمدى آزاد — بغرصردى عنايتدن فرخشاد
كه سلطانك مزاجى خوش صفاى — دموكى دايما عهد وفاى
عنايت درشهومز خوش راستين — طپوكز خودبلز قولى درستين
يياسيلر كتردى نقل شكر — تكلف قلديسيدى مكرر
بس اندن الدى برجوهر لوقاى — اكا طلدردى زيحانى شراى
عنايت شاهه صندى شه فرخشاد — اكش لطف اندقلدكو كلنى شاد
اچشديلر چوندى كوكلى باشى — بريدم وردى اول جوهر لوطاشى
فرخشاد ايده ايدك بيللم بيز — نه بويردى نيجون كلدكز سيز
دديجون شاه مغرب دللهكلدى — چرا سين چرا غن عرضه قلدى
عجب كلدى عجم سلطانيا اول — كه اغلام اندا ول اغلامنا اول
چرى طرتيب كلا بودكلوبارى — كسنه كرميه اندن غبارى

قلك

قلك كلدى كه فهم ايدم ندن در — بوارتغلو غلا اول كم لك ندندر
فرخشاد ايدر انك فنه سى جوق — ولكن شاد لقدن غصه سى يوق
كه ايران پادشاهى شه سياوش — دكون ايلر صلادر قرد لاقوش
دديم بن پادشاهك برقليسيم — بكن باعنده ارمش بلبليسيم
كه شهدن چوق كرملر كرمشدر — اكر ايل كن وكر خيل حشمدر
كلورك دونه كن يلدا اشندك — كه دنلا بوشرك پيرينه تدك
كه يعنى ايرشاوز بمدن اش — قزن قولين دنا وز چوروز بش
ارا غيمش يلومز يكجه قلقش — كجا كچمشدخيلى شمدى كلدك
كزايرو رزسه الله چين سحركاه — طروبن ايركرا وزسز بدركاه
نه قوللوكمز بزاكسترمدسلطان — بن اول قوللوغه صرفايدم كرك جان
بيرمدى ايك تازى قورايرلو — يواشويكر كواشكن هنرلو
صيندى طنلرن شهلر شهى سب — كيردى لجيه بربن مرتب
دخى فرفندغى الفون كلايه — قلدى باشينه اول صنع الهى

گتردی قل قواوش آچه آلتون ورب شاهینه کندردی نم اولدرن

بازآمدن عنایت بپیش شاه و خبر دادن از فرخشاد

ارشدی جون شهنشاهه عنایت شهنشاه صردکم نادر حکایت

ددی شاها عنایت دستیکرك ایوق بصدك جهان الدا سیرك

کلن سلطان مغرب در فرخشاد که جانی کوکلی سلطانك فرخشاد

اگردی صحبتنی اندکجه دمادم انك مانند بوقدر بودم آدم

انا نی حقه ورمش السن ولخان نه خانکم جمله خانلرك آکه فرمان

مکر عالمده عالی ملکنی وار که اولو دولتی وشوکتی وار

شو رسمه کاندهٔ کردم رسم ارکان طیکدن طشره ورمدم رسمه بهتان

بیك بکلرز دیلیم وچق اولور یکرمی بیك قواسی اوله لشکر

دخی لطفن منم از ترمش وفاسن گلرکم خانه کسنا ره صفاسن

اشندك اکلدوق بلدك خبردر دکون ایلکن بوشاه معتبردر

چوبانم حقمه قلدی کرم شاه که بانی دمشیدی محترم شاه

رهاکردیکه قولقده الم بن که شهدن عزت تمکین بولم بن

خبر بلدرمدوکم بویدی هم که ارتق شاه درا ولشه بن قلمکم

قیامادم که بن کلدم دیدم که قیدم یمکك قیدن یقیدم

ارورك ایرشاوزدیوسردك که کردك کیجه قالدق کوجه کردك

ارشدك بوارایسه خیرله اوش همیشه شاهك اولسون دولتی خوش

بغرغرض ایلدی وردکلرینی انی اولحه خوش کزدکلرینی

نه کردی واشندی اکلدی اول ددی سلطانم سلطان اکلدی بول

ددی یارب قوعبرت سنکدر نه وارن غیرتم غیرت سنکدر

نه نازك وفنه طوشر اولدی فرخشاد عجایب طرفه قوش اولدی فرخشاد

نه یوزیلا بقالم یوزنه بیز نه درلو سزبلالم سوزنه بیز

دریغا سوزه اویدم اشیکلدم اوکت دیر نمدم جنبشی کلدم

اشی خیر اولسون نایبلرك هب که اولدق قام بواشدن بشا طب

حسدن کرطعلر خام ادرلر ارایزده بنی بدنام ادرلر

بلورم بن نه ایشا کلدکن اول — نه یلدن جانن اودا صلدغن اولم

نه کالرسا هله حقدن کرالم — نه دشکم طوشا ولا خیره یرا لم

شهنشاه اولدشادیکن پریشان — قزن بهرامه ور مکدن پشیمان

بر یا مرد فنزی خورشید دیدیکی اغنیه

مکر اول فتنه ای حور عصرک — سکردوطامنا چقمشدی قصرک

کورا ودلرچه قلرخیل لشکر — کیطپ طولودر اول بازی سراسر

قیزدی دایه سینی ایدرای ماه — بویر یلدزلرندن اولغل آکاه

بودر مغرب یرینک پادشایی — قوجان کوکلرینک داغ ماسی

اما ریدم نیتانم دیرنزدی — کوکل طورمدن جانم دیرنزدی

عجب کوکلی بملا بینه سیدر — که بانم قتلویاشم بیته سیدر

طلب کوکل کودی واغلدی قان — کیشدی زعفران اسدینه مرجان

سکردی اندطامدن قصر اجینه — دلکم دوکرینه قوشه چینه

کیش لوح الدوالتون قلم بیر — بوشعری التونلا قلدی تحریر

شعر فرستادن خورشید فرخشاد را

ای صنم جان سنان ایلم یار ایلم — طشدکو کل طلدقان ایلم یار ایلم

شول سوبب صندغک شه بغیاخذغل — ساوکه اولدنشان ایلم یار ایلم

بان قیاسن حزین سن کداسن نازنین — کویم دور زمان ایلم یار ایلم

اندسن اغزازله یارویی سازله — بنده بن آه وفغان ایلم یار ایلم

بنده بن اندیشده قیغو طغی میشده — اندسن اول شادمان ایلم یار ایلم

عهدله کرچک لب یارله کولجکلب — اولدم قولک یلان ایلی یار ایلم

یعنی که خورشیدسن اولدکو نومیدسن — ورمیاسن رایکان ایلی یار ایلم

بولوح دایسینه ور دخورشید — دیدی اولق کرک بواشد جمشید

بیاسی دزدی اولکم ماحضردن — تمیز چرب بادام شکردن

دیدی اقله اکاورکل سلامی — بس اندن ایلینه قوطعامی

بیاسی کنزلاجونکه ارادن — همین بزسان بنا اول بریرادن

قلبحق لوح صنغل آلنه سن — بصیرت کوزیله حالنا سن

بقاسن کورسن بکزی بجادر — یزاکندزم کوکلی یاجادر
نه سیلرسه عذاب اوجن قاسن — انک برله وصله سینا بك یماسن
نکم کورمز اکلرسن بجدون — بلاره ارقه دت بزدن یکایون
سمانا دایه وردی الیکه — که التون دکمه کاچاعاج الیکه
بکانك داخی نصفی اولسیدی — ثریا آیله یول المشیدی
اچاروکزدکلدی خاص دربان — دیدی شاهابوقوللرساکه قربان
چوطشره کلدیغ خاص قوللر — قوسی اق شکرلن نازه کللر
شهیلادین بنم خلوت خبرواد — که بیرندن انك یك یك اثر وار
دیدی تزایدکز بلاره کلسون — کرکدر هربری مقصودن السون
چودستور اولدیکزدیلر اچارو — چودایلا برایکی قزلر آرو
سلام سجده قلدیلر تمایی — قدیلر شاهك اوکنده طعام
اقودی اول زمان آزادکلدی — دیدی مظلومه حالی دادکلدی
یاسیدن کوکلسز برای شاه — یدی لیکن کوکلدن ایلدی آه

که یارب بوشکوددر اولاغودر — اشم ایرار لقسونم صغودن
چوکترلدی طعام قودیلر باش — یزاردی دایه طلدی کزلری یاش
کشلوحی الینه صندی شاهك — که دادن ویره اول التون کلاهك
اول التون یا زیاجون بقدی سلطان — کیشه ثریوم کیبی اقدی سلطان
بنی صنمك که اول دل ایلدی حل — که وردر حل اچندن حللله اکل
اچندن خیل آه زار قلدی — ندر نادیدکن جون کوردی بلدی
برالتون لوح الدی شه فرحشاد — کشلیله قلدی سوزه بنیاد
جوابندا بوشعرك نازك وتر — کشدن التون ازره دکدی کوهر

بیت فرحشاد

ای بنی شیدا قلن سوکلو یارایلم — قاین آرامزدن بی قول قرارایلم
بغره اردك دکن غیرله اتدك دکن — یره برفدك کن غیرت عارایلم
بن قله مغرب طشی سن عجمی سرای شی — دامکه مصرك قوشی اولدشکارایلم
اشکا قلدم طکاهی نلرانده بکا — بنجه سوولرسکا امدکارایلم

انده بن افغانله طولدی جگر فانله
بنده سن اغلانله لیل نهار ایلم

بنده سن اول شاد کام عاشق زار آنم
انده بنی دار دام ایلدی زار ایلمی

بن که فرخشاد دم شادیه دندیم
یارم المدن بنم قنجا قچار ایلم

تمام اتدی وصردی یغلغنه
که یارا ریدلو حک یغلغنه

خبر لر دیمشیدی دایه شاه
که مضمر دکمه بر لفظنده بر آه

بر ایکی لعل بر چه دانه گوهر
گفوردی النون آچه مسک عنبر

اگرچه دایه یی کندر مشیدی
ولی کوکل حقا دندر مشیدی

بنا ما دیدلر چهدات گرکدر
عنایت لیک تدکیر دن گوکدر

قچن کم اولیا حقدن عنایت
هزاران سعی جهد انمز کفایت

چو کلدی ایلخرشید زمانه
دیدی شادی قل ای شاه یگانه

که قولکلر بنه سلطان فرخشاد
سنی بی داد ایدندن ایسر داد

شه اولمش تخت سلطانلق یرشمش
امین اولمش سلیمانلق یرشمش

ولی بهرام اگا کار ایلمش کار
جهانی کوزنه طار ایلمش طار

اچیلمش خرابات اولمش مقلش
یراکن بو خبر لر خسته قلمش

بدیدیسه دی خرشیده دایه
نکاریندک بکاری دندچایه

کوندن شلفدر دردلکد خرشید
که دور کیبی دکیزه چکدی خرشید

دیدی ای حق قتکده گوریجم چق
ولی بیلرسن بو اشده سیجم یوق

جوابانی اکدیو لمدن اغیار
دیلارم طغرولغو ملله اول یار

بو تشویشله بوندم قلدی آرام
که بهرام پیسر اول اجدندر ام

صفت رعد

کرو جون شاه شمس الدین رختی
طشندی چرخه اوردی رختی

زمانک طالعی چون اولدی میمون
چقردی سوسیی طون گیدی کلکون

نظر ارددی بوسزدن پادشاهه
بخور اندی صبا اول یوز ماهه

کهی عنبر کهی عود قماری
کهی لادن کهی مشک تتاری

قوطوطی وقمری بلبلیله
سراغاز ایلدیلر غلغلیله

کیزو بو مجلسک کوندن سیزن
قوصایی کوکلدن بندن سیزن

انا کیبی یزاورندی زمانه — که خرشیدک یزن آجدقه شانه
سیاوش شهرا چنده آته بندی — صوشمش کیبنا سیلاد دندی
طشیره چقدبردم سیز قلدی — اچارو کوکل سیزن خیر قلدی
کروجون خیرلا دندسلامت — کجب تخنه اوتردی فراغت
عنایتشاهه سلطان وردفرمان — فرحشاد یکه اوندردیه سلطان
بیردی جمله بکلاروالولر — چلپدن بللوحقدن تخلولر
که مغرب شاهینی قرشولسونلر — سپرسونلر یولیسنی صولسونلر
طنسونلر قوشهری سراسر — سفقلرده دتوزك عودعنبر
ندکلوواریسا اکرام عزت — قلی کوزك که اولده عین دولت
نه دولتا اولده آدم صورنده — نه آدم دن بودولت سیرنده
اگرچه تنکری علمنده یدی خاصم — سبب اول اولدکیم بلدم خلاصم
بیدایه بلورم آخ چقدر — سبب حقنده منت داخ حقدر
بولشکر جمله استیفاله چقدی — علم چاکب نقاره جاله چقدی

انا غینه یقین ورد یلر انك — یزن جون کردلر شاه جهانك
قوسی اندن ایو بن کرشدی — کم این اوید وکم آل ورشدی
انا بندی اوکنجا اشدی بونلر — کم اوکت دشدوکم ششدبونلر
جوابادانه کوکلین جماباد — بجانازیه بیتب شه فرحشاد
مرصع التونا مستغرق اولش — جواهر بن برینا ملحق اولش
کرن دردبوآدم دریخود نقش — یه بورستم دررنبندوکدرخش
بشنده تاج سلطانی مرصع — یزنده شاه لولوی مشعشع
چوشلر طوق ایدردی اوکنجه — سلاجیلا قفادای صوکنجه
علملر بش چکب کتدی بلندی — زمانه کوس اوندن ینقلندی
الوکیجی بوشاردك خلق دیدن — یزینی کرمکا شاهك درتوزن
دکلدی چقدی اولدکلوخلایق — که ساغیشن مکر بلیدی خالق
ازردیلر قیوبا چون بوشاپه — تمامت شهر خلقی وسپاپه
دریلب آغزاجدی اندی قاموس — دعا قیلب سچولر صحدی قاموس

شکر دولتلو یوزك ای فرخشاد — که کیردوکردك اولدی جانکوکل شاد
کلورك جون یقین ایدی سرایه — ارقدن اتدن اندی اولدی یایه
برز یول قرشلادی شه سیاوش — چوکردی شه یزن آیاغنا طوش
کلورك چون یقین ارادی فرخشاد — دیدی غصه‌ك خراب شادك آباد
همیشه دولتك ملکی عمارت — ندیمك عشرت ذوق بشارت
بحمدالله که قسمت قلدی سبحان — سعادتلو جمالك کردك ای خان
جهان طرفجه دولت یارك اولسون — سعادت دایمه معمارك اولسون
جوکندك کندی کوکلومك نشاطی — جوکلدوك کلدی ذوق عیش شادی
الینی الدوردی تخته سلطان — یینه کچمکیچون فرمان وردی
چکندی کجدی تخته فرخشاد — دیدی شاها قلکون قلمه آزاد
قول اولن تختکا بصمن ایاغی — جو بصدی قللغی اولن بیاغی
بیوردیکم کتوردیلر بلکلر — بلکلرکم قیاس ایتمن ملکلر
ایوسین کزینن قام جنسك — که ایرمز فکر بوجنسك اولینك

اتوردیلر طرنلر قلدی القش — که سانکدر جهاندە وارساش
کتوردیلر بعزبرعاج صندوق — شهابودر دراولصانوکه صندوق
جو مفتاح ارادی اول صندوغ اجدی — اچندن برکش صندوقجه چقدی
جو آنك داخی اچدیلر کلیدن — که یعنی عرضداشت شاهامیدن
اچندن چقدی برخوش قوت النون — دزلش جوهریله خوب موزون
قچن اوقوتدن قلدردی شقه — چقاکلدی اچندن لعل حقه
اچنده حقه‌ك برداندە کوهر — کنش جرمی بوجوهردن دشرف
چوقودی آیسینه حقه شاه — منورادلدی اول ایوان درکاه
نچا مه کندی زیدی دنیه دیدن — کن اورندی صنیدك یکجدن یوز
کهر قانندە کوندن کندی رونق — که صاروییدی کن نوری یونوراق
جو ایکسندە داخی وارا اولا نور — کرنلر دیدلر نور علی نور
بکا بردا خی وجه اندی بلنلر — صفا بر له کوکل ژنکن سلنلر
جو ایکی کوهری شه دندی معنور — انکجون دیدلر نور علی نور

دَخی یِزدُر لُو توَجیهِ اِند عارِف — کِه عارِف باقِتی اُولمَز مُخالِف
کِه یوزِ نوُرِ جوُن کَوهَر یِزن یوُز — اَنکجوُن دیدِلَر نوُرٌ عَلَی نوُر
دَخی بِر وَجهِ اِدیبدُر اَهلِ تَحقیق — کِه هَر کِم کُردِ بلادِ اِندی تَصدیق
اِکی شاهُ جوُن بلشدی اُولدِ مَسروُر — اَنکجوُن دیدِلَر نوُرٌ عَلی نوُر
بُغُر بِر وَجهِ اِندی بوُندَه عاشِق — کِه قاموُدَن هَم اُول یوُزدُر یَراشِق
چوُ یِکِدِ نوُر اُولا وُ قِیز اُولا نوُر — ضَرُورَت دیدِلَر نوُرٌ عَلی نوُر
قُدی دَر حالِ اِکندَه پادِشامِك — عِلاجی مَعفِرَندَر دَر کناهِك
سُجُن بِلمَك قَلُکدَن عَفوسَندَر — کِه عَفوَ اَیلَر جَلَبِ جُرمِ بلَندَر
بُکا بِر بَیت وَردُ رَمزِ اِچرَه — اَکَر خوُش عَرض اِدَم هَم عَفوِ اِچرَه
کُناهُك اَکبِ اِتسَك هَر کِن آهی — صَوَر لُطفیلَه سَندَن هَر کُناهی
سُجُم اَکلَندُکُمدَن مَعنویدِر — وَلی اَندَه دَخی عُذرُم قَویدِر
کِه بَن مَحبوسِ دُم جَبرًا وَقَهرًا — کُزُمدَن غَیبا اُولَندی اَهلِ غَیبا
چوُ دُتدی خارِجی یِرِ بَن خاصُم — اَنا مُلکُ اُولی اُولدی خَلاصُم

چوُ قُرتُلدُم دَخی بَکلَندُم بَن — بَجَذکِندُم بَرو اَکلَندُم بَن
قَلا نی اِشدَه حُقَه اِشدَه قُولَر — شَهَنشَه اِندِکِن سوُسَن کوکُلَر
اُر یِللَدَن بَرو شَهلیفَه بُنیادُ — بوُدَولَت خاندَن جوُق سوُلرُ دادُ
شَهَنشَه سِن مُعَظَّم قوُلسَنکدُر — اَکَرچه بابی اَکَر بُخلُ سَنکدُر
نَه رَونَق بِر کُهَردَن کان قَنِدَه — نَه رَغبَت کِم قَلا سُلطان قَنِدَه
کُهَر کَر یِتمِیدُن آزا اَکَر جوُق — وَلی شَه بِر کُهَر دُرکِم بَهایوُق
هَمیشَه کوهَری پایَندَه اُولسوُن — تَنی کَوهَر کِبی تابَندَه اُولسوُن
چوُ کَیدی عیشِ طوُن شادیاطوُش — فَرَحشادی صَنَیدُك شَرسیاوُش
یِنِلدی خوُان هَم مَجلِس قُولدی — اُولوُدیوان اِچَندَه بَزمِ اَرلدی
سُجیدَن جوُنکِه بَشلَر خوُشه کلدی — پَس اُول خوُشدَن کوکُل لَر جوُشه کلدی
بیاغی عِشقِنی یادِ اِندی سُلطان — کِروجانِندَه بُنیادِ اِندی سُلطان
شَهاجوُن حاصِل اُولدِ وَجدِ حالات — نَه حاضِر وارسَه مَجلِسَدَه آلات
فَرَحشادَه قَموسِ قِلدِ ایثار — دِدی بانُم سَنکلَدُم هَر نِکُم وار

دعا و سجدهٔ قلدی شه فرخشاد — کم اولسون کوکلکو کنج خانهٔ آباد
جوسن سلطان قو عالم بمدر — ولی خوب جان سنکدرنن بمدر
همیشه کوکلکو جانک خوش اولسون — زمانک یخش دوراک خوش اولسون
هنوز اسر بمدن یولق فرخشاد — کدالم دراشارت قلدی آزاد
سبحی اودندن ایجی طشمسون دشمسون دیر — سوویلی بکارن دشمسون دیر
یکتلیک سبحی وعشق ایلیجون — اوج اسر کلک بزآرای ایلیجون
کسنه اولیکه طاف کترمز — نه چکسون آنکیچون کوک کترمز
خصوصا حیف اولایکانه لردن — کم اولا فتلنا مردانه لردن

نزادی کدخدای فرخشاد

همانمدم اودیاکلدی فرخشاد — وربحق نیلدی ینمدی فرخشاد
یقاسن یرتدشلدم کل کبی اولم — فغان ایدردم بلبل کبی اولم
دردی ای دریغا فان یارم — نکارم غمکسارم روزکارم
هزارا کراملدن قلدم رام — ندن دن بیله نیز رام اولمدم آرام

کراول انی الرسه بن الورم — جراول یوزیچ ادم بن هیچ الورم
الهی یارقل یارم بتنکل — کوکلداشم وفادارم بتنکل
دیدی آزاد کل دزای کوزل خان — سکم چرکن دکلدر قلمه افغان
طوکا جونکه شاه تعظیم قلدی — انی قا موسنه تعلیم قلدی
علامت خیر دنمشلر قدیمه — تنوکا قیغو قفتان کیرما
نجون کوکلک دناسن ایله یاوز — برن سلطانلا بحث ایلیا وز
بزملاسیلشن سایو نلا اولم — دیاوز درکلیا وز یومزلو
اگر کوجاکودرسا غم دکلدر — قزلک میلی جوبزدن کم دکلدر
ایردا وز الاوز قاچوز بیز — ششورا وز کزندن بللرک ایز
چو یارن عزت تمکین کرکدر — بوکیجه کوکلکا تسکین کرکدر
اشتدی شه فرخشاد اولدخاموش — کنوبی قلدیردم ایخویه طوش
همانمدم سنجریو دردیرندن — بدیهی کلدی بو شعرازبرندن

شعر فرخشاد

بَنی کُرْ کَلِه فِرَاقِیلَه هَر سَحَر تَا شَام ‌ نَه رُوح رَاحَت اُولُر نَه دِل قَلُر آرَام

کِجَا کُوْمَه جُوَانِخُ کَلُر اُکُومَه دُشَر ‌ بُو نُکْتَه کِه عَجَبَا لِلْمُحِبِّ کَیْفَ یَنَامْ

شُکُر کِه یَارِلَه وَصْلَت بُلُنْدُر زَر نَر بُلُر ‌ کِه تَا نَه نَرْسَمَه کَجَر حَسْرَتِیلَه بُو اَیَّامْ

حَبِیب دَرْدِنی بِلَن مَکَر کِه خَسْتَه دِل ‌ اَسِیر حَالِنی اَکْلَر کِه اُولَه بَسْتَه دَامْ

اَچَار اُولُرْسَم اَسْرَارِمی قَنَار اِفْلِیم ‌ یَزَر اُولُرْسَم اَشْعَارِمی یَنَر اَقْلَامْ

حِکَایَتِمْدُر اِشْبُو شِکَایَتِم صَنَمَا ‌ تَضَرُّعْ اَهْلِنَه اِیلَدِم بِحَالُومِ اِعْلَامْ

جَفَا اِخْتَدَن اَگَر جَانُومِی قُیُودِرْسَم ‌ حَلَال قَانُم اَکَا وَبَکَا بُو دِنْیَه حَرَامْ

زَمَانَدْ بُو تَجَسِّی جُونْ بِیَادِی
جِهَانَدْ صَارُو طُونِینِی سَوَادِی

فَرَحْشَادَه دِدِیلَرْ اِی دِل آرَایِ ‌ طُلُوعْ اِنْدِی بِنَا اُولْ کِیمْکِی آیِ

اِجَارُو کِرْدِ کُرْدِی دَایَه دِرْ بُو ‌ تَمَامَتْ شَادِیَه سَرْمَایَه دِرْ بُو

بِلَا ظُلْمِنْدَنْ آغْرِدِکْمَه طُونَدْرْ ‌ گُنَهْدِی بِیلَه نَازُکْ دِرْ لُوخُنَدْرْ

دِدِی شَاهَا سَلَامْ اَیلَرْ نِکَارِنْ ‌ یَارِ اُلْدُرْ دِیکِه تَرْکِ اِنْمَایَه بَارِنْ

چُو بَا کَاحْ وَ بِدْرْسَتْ عِصْمَتْ ‌ رَوَا مِیدُرْ بَکَا دِرْ نُخْبَه تُهْمَتْ

کِرُو بِلْدُکْ کِه عِشْقْ کَدْنْ سَمَانْ سِنْ ‌ وَلِی نَجُونْ بُودْ کَلُو بَدْ کُمَانْ سِنْ

زِیَارْ زُلْفِ بَنُمْ صِیدْ قُومَه اِی شَاهْ ‌ کِه کُو کُلْ کَدْنْ کَجَابِكْ دُرْ لُوا کُرَهْ

اُمَرْدِمْ دَرْدِمَا دَرْمَانْ بَلَا سِنْ ‌ وَلِی اُمَّا زِدُمْ بُهْتَانْ فِلَا سِنْ

سَکَا بَاشْ اِلْتَنَا بُومِی اِیقَمَاشْ ‌ کِه شَا بَاشُمْ بِرِینَه آتِسِنْ طَاشْ

رَوَا مِیدُرْ بَنُمْ جُرْمِی یَشَلَرُومَه ‌ اِچُمَدَه دُرْلُو دُرْلُو بَشَلَرُومَه

رَوَا مِیدُرْ بَنُمْ قَانْ کُزْلَرُومَه ‌ یَه سُوزِیلَه سِرِیدَنْ سُزْلَرُومَه

رَوَا مِیدُرْ بَنُمْ غَمْ صَارُو سِینَه ‌ کِه نَسْرِینْ دِیدَرْ صَارُ سِینَه

رَوَا مِیدُرْ یَا کَمْ کِینَه کِینَه ‌ یَه بَخْتُمْ اِلْدِرُونْ سِینَه کِینَه

رَوَا مِیدُرْ بُوقْ یَا دُ فِغَانَه ‌ کِه طُلْمِشْدُرْ فِغَانُمْدَنْ زَمَانَه

رَوَا مِیدُرْ بَنُمْ سُوکُومَه اِی شَاهْ ‌ بَکَا عَالَمْدَه بُرْسَنْ سِنْ بِرِ اللَّهْ

رَوَا مِیدُرْ بَنُمْ حَسْرَتْ لِغُومَه ‌ بِکْ اَرْدَنْ طُغْرُو رَقْ عَوْرَتْ لِغُومَه

کِه بُیْلَا یَنْلُو رَقْ ظَنْ اِلْتَنْ سَنْ ‌ اُرَاسِنْ بُو نُمَا ظَنْ بِلْتَنْ سَنْ

کتر کو کلم زهی کرد اسد نا کرد — سوزن جانم زهی درد اسد نا درد
برافدن دایه ایدم ای فرخشاد — کمان بندیدن ات کو کلک آزاد
یه سندن بولشردن تخت خرشید — یه النیشر جهاندن رخت خرشید
هزاران طوغه خرشید ای طغندن — که توزه سوکک آنک طپر غندن
چکر کو کلی سنکلادر ضرورت — دلردیکم ارشدوردی صورت
تمامت اولادرک قوزلری جمع — اولیدر اول فلیدرار تاده شمع
انا بی برله خاتون نلن تمامت — صناسن بولجا قیدی قیامت
سرایک ایچ طاش حشر اولیدر — حشردن فکر قیزک نشر اولیدر
یتر اغلر انک کبی قلن آه — که بیله نالش ایدم قصر درکاه
اکلیدن کلمز آدم اتمغا اولم — دلنمز سنسزاندم یتمغا اولم
اولیدر بو اکیدن دنک حیران — قلیدر دون کندن زار کریان
روای قاریب زخمن طوزاکمک — یمادکی بر آراده طوزاکمک
جفا کر میشه بنشه کوچ قلسن — الوی کمسه اولدم زبلسن

فرخشاد ایدر ای یار وفادار — که قلدک بو نجه سوزی فلکو تکوار
یه بودر کم دلمدن سوزادسن — یه سوزاز ره بلو میلاکدرسن
اخی بن داخ زنان چکمشدر — که بن ساعتده یک جان چکمشم در
انا مک اولوسینی کورمشمدر — طغیدب تخت یولاکورمشم در
قو بندن کیدریکن بندغوی — جان اودانن دکزم اندغوی
صیا کتدی بکلی شنجه آدم — بلا کندی تمامت مالی عالم
قوسندن بترقهر اندی بهرام — که وصلی سکرن زهر اندی بهرام
کروا اوکدن عنایا نلر قلبدر — که جان اول نکته لردن یا فلیدر
جوابی بندمی بن دم تمامی — بو معنیجا که لفظ انمش نظامی

حکایه ای فرخشاد بخرشید

قیامم بو عنابی وکسوتیمی — اچالم ایک جا بندن بسوتیمی
بنملا کو کلی بر میدر نکاردک — که جاندن صقلیدم مهرن آنک
حقیقت یقمدن بهرامه کو کلی — دلردی نو بهادم بن سهیلی

ایقی بصسون ال بیرایلسون لر — بنم اولما غه ندبیر ایلسون لر
وگر بی خوذ اش الدن کیدر نهار — بو دردہ اصل قلمز هیچ تیمار
جو بوحق سوزلری ضبط اندا — کرو کلدوکی یولا کیندی دایه
ورب خرشید لادیدی اشیدی — تمامت واقعن بر بر ایتدی
همان اول دندم کیرو وردایه — فرخشاده خبر لر وردایه
که شاها کندو کلک بلنجه سن — کوکلدن جان ادنمیشم سنجه
منم صانرسک بوایشده صانم اولدم — بجا ما دردسم درمانم اولدم
اکومی صوکی بزبر ارادم — الی عالمده وصلک دردمرادم
نه ایکی کون سکزباک عالمجه — طپوک کز اولمیا ترک ایتدیلر سن
ایقی بص ازکی ارلیدمیدر — که عورت دیدکاک آدم کمیدر
الکدن کالنی تفصیر قلمه — درش سن تعجله تاخیر قلمه
درشمز بن دخی کوج یتدکنجه — درشم تنکری یردم ایندوکنجه
چلب جون قیله لطفندن عنایت — کمسنه قهر اولب قلمز شکایت

ایکی بتدن کو کل برایندیرمز — هزاران فکر ندبیر ایندیرمز

صفت روذ

جو کندز صاچن اچدی کون یزدن — اکنجن الدی افلاک الدرندن
قرا کولق قموایدینه دندی — که هندستان تمامت چینه دندی
کرن یمادکندز کیب اولشاه — کجادن صبح اولنجه ایلدی آه
اقندی چین سحر کاه شه وحشاد — بر ایکی کنخدا لر بیله آزاد
دیدی وارولک سرو کن سیلکن — بوشا هنشاهله بحث ایلکن
که قول امتشدی اول شه بن فلیله — بنی جفت ایده اول صولمز کلیله
حقیله دولو دولو عهد ور در — وفا قلمده عهدن جهد ورزر
انبکم شه بیردی بن کتردم — برینه قاسوقللوغی یتردم
کتر سوک شه دخی قولنی برینه — یرشمز بن که بوقوللر برینه
کمسنه بولمدی قولندن نقصان — کمسنه بولنده بوقولنی بوقان
جهانه عدلدادی اردخانک — بزه ظلم ایده ریسا بیرغ آنک

بو سوزی جون اشیدی اول اولور — شهنشه ایشکینه وردی یول
خبر دار اولدی جون سلطان بلردن — ابتدی کلسون اول درمان بلردن
جو یول بولدی سرایه کردی آزاد — سریرا یاغنا باش اردی آزاد
بلا سینا کلن اول گنخدا الر — یر ازره باش اوب قلدی دعالر
که بخنك پایدار اولسون همیشه — سعادت ساکه اولسون یار همیشه
برنده ی ایلکك له قاموعالم — دونده ی دادکیله نسل آدم
انرد یلر بلر کستردجك سیز — جو خوان اردی یدیلر اولدلر سیر
کوکلن هیچ درلو اولیا سوز — که آنی چهره کردن کومیا کوز
سرایی خلوت اندردی شهنشاه — بشلدی اونجا غی طلدد رکاه
بلا دی سوزه چکدی شه سیاوش — که بیلا نایدا درکنلری طوش
دیلر شاه عالم دایم اولغل — جهان وجان اچنده قایم اولغل
که قایم دور بو عالم عدلکیله — که دایم در بودوران بذلکیله
طیکدن کلدی عالمده براش — که اندن ایره شه کوکلینه تشویش

ادك ظلم آدن ایلا قلدی مفهور — نه کم صبح اولیجق ظلمتی نور
یرا باش اوردشه گتر فرحشاد — جوسن داداش سن سندن دلر داد
دعادن صکره ایدر بنده یم شاه — که قلدی بن قلن مقبول درگاه
سفر بویردکنده یینه کلدم — اتا مك ور لغینی بیله الدم
بن کن روزکارك آغابن — دیلدم بغلو قالدم باغنابن
که اول باغیدیا کا اضطراری — الومه اولمشیدم انتظاری
برالده کم اکی بتمن دم وار — زاده اختیار وقنده در یار
بدکلو بن قلینا رد ندر — وفا و مهر اچنده سد ندر
آیا غوما طلشدیا کنام — طیکلدی رکرو پشت پنام
نه قیدی عجب عهدینه سلطان — چو قیلن بونجه رغبت دینه سلطان
عزیز ایمشکن خوار ایتمسون شاه — کشیی غرقه ویرز حسرت آه
اکر بو مشکله اولمزسه چاره — بنی غیرت قلیسز پاره پاره
روا کورسه در سلطان ایران — که اندن ایلچی قاوکودن جان

شهنشاه ایدز امدی خوش دوکز — که دور لزدکدکز سکز یدوکن
بواشده دکله امدی سن سنی حق — یمسنه غیبه حکم ایتمز مکوحق
دنلدوغنی بیله کمسه آنک — که عفو ایدن کوزلیدک اول زمانک
بزمله بیله قول ایتمیشدی اول — بغر اسدینه کچدی ایی یل بول
خبر باری اشتمادک اغزدن — که امید ایدیدک آن یزدن
بکز کم کلدبوطوس اغلی بهرام — زمانلر دورکه بندی قلدی آرام
نچا کم سنی اچولردی نهانی — قسلدب سنی اردردم زمانی
که سزدن بیلمیدم برجزین — بلیمادم خیالندن اثر بن
چو اولدق اول یکادن کل ومید — دیدی مصلحندر بوکه خرشید
دکون ایچده باری اوش فرحناد — ارشدی درکه مظلومم بیردداد
نه قیلم بلزم حیرانم امدی — بوایکی یندی سرکردانم امدی
خوش ایدر لرلکدکم قیزوردر — یرا کنده اکلمن سینی وردر
اچن حالی طنیسانم بکن بیز — جوابوکزدکا یارن بلاسن

دعا قلب طوبن کندی یونلر — بوسوزی بونده تقریر ایدیونلر
فرحشاد بوخبردن اولدغمکین — یزی زردا غزقورو کوزیمکین
اول ایکی کیش جون صاحب طالبدر — که یاری قیله طالعی عجبدر
خدایا بن غریبه یارجی سن — قوا زمشلری اوکارجی سن

متحیر شدن سیاوش در میان دو کس

بویا کاشه سیاوش زمانه — حقیقتدن کروردکمانه
بلیمز قیلسندن دنده این — یه کوکلن قیلسیله ایلیا دوز
بیردکتخدا لرکلدی سلطان — طنیشدی بنلرکلاه آن سلطان
که مغرب شاه ایشینی بتردی — نه دیلادکسه اون انجاکتردی
بزی قولومزه طرغرمغ استر — حقینی کندیا طپشرمغ استر
بکن بهرامله سوزاتمش اولدق — قبول ایتمکلکاکوزانمش اولدق
طنیشک نیلمک نیتکدن — بویولی بجسی کنمک کرکدر
بلکه کم دایما صاحب غرضدر — بلسن کم غرض دایم مرضدر

زمان جون کجدی قولندن ازندی — فزندی کوهری هرکم ازندی
اشاکم جستا ولر ساراش انکدر — کشیکم سست اولا تشویش انکدر
جواش آغیزه کالهٔ چینمکدر — چك اولن آتك ایشی قینمقدر
وراحق آکه دآخی قیسمینی — شهنشاهك ایدر همتینی
کمی ایدر فرحشاد ارکشیدر — نکم علم وهنر ورسه اشیدر
انك فضلنده هیچ یقدر بهانه — بو رسمه کوهرا باری بهانه
اول اشده کاول بلندی ای کزل خان — اول ارا قزنلر ورمك کرك جان
بحمدالله که عالمدر شهنشاه — اولیدر قامنك سرندن آکاه
شهنشاه کسیا حیف انمشدر — یکیلیا کری یولا کنمشدر
کمی ایدر نه آکاور نه بوکا — که بیری السه دوشن بیر بوکا
جوشه بونده کوکل انجمنسون در — بس ایکی سینه داخی دنسون در
جدل دشدی بلارك ارتسینه — بو غوغاده نه شك سنك ارتسینه
جوشه کردی مخالف سیلنز سوز — کیسی صوصور کیمسی کوز

بیردی قاضی ومفتی دیرلدی — سرایه کردلر جون یول ویرلدی

منشور تسکر زبادشاه باعلما

قدی ارتایه سلطان سزلرینی — قوفاش اندی پنهان سزلرینی
چوعالملر بوسوزدن اولدی آکاه — که ایکی آره ورمش بن قزی شاه
بوارتالفده قالمش دنك عاجز — برینه سوندوریمز بیر نافیز
دیلردولنك ارتوبلك چوق — دلك جزبندن اولراج کوکل طوق
بکا بر چاره وردر شاه عالم — که بیدلشدر آکا بنجه آدم
اکر قزباغیسا صورکز سز — ایکیسندن که فنقی سن دلرسز
آکا ویرك که آنك دیلکبدر — اکر بهرام اکر مغرب بکیدر
بویله اولسه شهدن کسه بلمز — کسنه لقمه سینی کسه یمز
که صاحب شرع بیله حکم ایدر — قناریلا کلن یولا کیدر
مطیع اولدی بوسوزاشه شیاوش — سزی کسدی قوسی اولدی خاموش
طوبن بر لرینه کندی بونلر — بورانی قامیا فاش ایندی بنلر

بو حالی بلد بهرام فرخشاد — که یعنی شهد لذکر ایلیا داد
رقی آلینا ورمش اختیاری — تفکر دا کزینه طالد واری
اکیسینك دخی کوکلی قلقدن — که فالمش جان ایقلادی قلقدن
اتر مشلاردی اندیشه غرق — یرك اصلاردن اندن میشیا غرق
چوهر بیری امیدا قالدلردی — تحیر بحر اچره طالدلردی
فرخشادك امیدی بوك خرشید — بکلی بن قلی قلمایه نومید
جو بو نجه سوکو وردی آرزده — بنی رحیم آتکیله ارتة مزده
دیایم بزکی اول بهرام کردی — اك اکدن آخ بن بد نام کردی
ولی قوقوتن بودنکم نکارن — بنا نا صالمش اولا اسك یارن
چو اولرسو کسی عورتلرك سیتی — یکی یار آله کاثر مشلاجستی
کوکل عشقم الندن المش اولا — انك مهری اوینه صالمش اولا
چلب کترمسون میله بری رد — بنك یاجوجناکم ایلیاسد
الا قادری بزوردکارم — صفتغل اول خجالتدن وقارم

حکایت بهرام

بویا کا کلدك اول طوبن اغلی بهرام — کوکلدن صبر کمش جاندن آرام
امید بوکه خرشید زمانه — بنی ایشتدی محبوب یکانه
قلقدن سودی بشدن عقل ازده — انکون صورت نقشینی زدی
جو کردم بن دخی کوکلوم وردم — شلقدم جانم اندم اشده کلدم
سمانا دیلدم وردیلر پرانی — نه ریچپ بانی نایردیلر آنی
بو ایشه قرد کلمیدی رامی — بشر فرد هزاران شاه فابی
بن ایله اولسه بن مقبول یارم — تمامت خلق اچنده اختیارم
ولی قوقوتن بوندکم کلادن — کیا کولك اوازاسن چلادن
الیما دم ازندن برخبر بن — بلیما دم ازندن برا ثر بن
نه کوکلم اکلیو بلدی خیالن — نه کوزم کوردو بلد جمالن
نمله یاد مسا اول یار جانی — بلور ایدی اول بزدن نشانی
ضعیفم عورتن اوله عشق اولا بولا — نه جانی ور قوی صبر ایدیسنی اولا

فرخشاه دیله دللر عهد وردر — پری پیری قتنده جهد وردر
اکر ایلایسا واخلتا ولا — ایلیسارم بوین بچاره رسوا
بلر بو فکر اجنه غرق حیران — بویا کا اود سینا کلد سلطان
دیدی قز آینه وصف حالن — بو ارتا لقده اولن قیل قالن
که عالم لاره صردم اضطاری — قز آینه ورك در اختیاری
که قنقی آره قز اولسه راضی — اول آریله قیا کابین قاضی
ورامدی انکیلاسن خرلش — شفاعت دیلیا اوکنی اش
ایکسندن بریسینا ورورم — ورا کور ورمسا کوجا کورم
ازینك کوکل فتنده دیبل — اچیق طاشنی کچ جست جویل
که اکا ویرورزانی کوکلدن — جنا فلما یوز جانی کوکلدن
بزا طمن ایتسون دیدیکز در — انتما سون دسون شرعی نظردر
انا سی ورمز قیا اجدی ازی — نکم ایشتدی دیدی چوغ ازی
قز ایشتدی چاك اندی یقاسن — بنی کلدك درا ودا اتاسن

بچا دیدم سنا که ارکوکز — بکا خود سرکوك افسر کوکز
بترکم کوج ادوبن سن صردرسن — بنی باری بکا بنجون طنرسن
نه بیلورم بلاری ناکشیدر — کشیی کم کورور کم اشیدر
نه بیلدوکن یکن انلر بلر لر — که دون کندزیله صحبت فلرلر
بو بنی اختیار اتدکده بایق — ایکسنداخی کردی درخلایق
ایکسن بیله کوماینجه دیده — ایکدن بیرینی قلمز کزیده
بلادك ذاتنی بن قنده کردم — صفاتن هر بوینك یکمه صردم
که ایدم بن فلان اغلی فلانی — قبول ایتدم بکا جفت ایلمك آنی
صنا ماغا کلرن باکه یعنی — براش ایدك که اولا اندهیعنی
اتم کر بلده کسا قنده یم بن — اتم هر قنده بیسا اندهیم بن
انا سی نادر دوکن قیز بلدی — انا سی نادر دوکن قیز بلدی
شهنشاه ایدر اندی یلوزبین — که اولا اول ایکدن بیر تکین
بو کیجه مهلت اولسون ارته یارن — اقیم اولا ری طمکلاوارن

وير بيب اكا صرد يرسارم كم راضى اولرسا كورسارم
اينكم ايل اچنده قيله مقبول الكسا رزاكا وردماكه مشغول
آنا سى كيرو وردى كوره قزن كه يارن سيليا سوزك تميزن
برآندن بيندريسا ايده سلطان كمينه دزدا ايكمينه دزمان
جوخرشيدى بوقوله راضى قلدى بلراول كن داخى آرام قلدى
سحر كويندهسى جون بغلدى صف كتردى كلد چخ التون صلوف
نى اردى صبح بلبل بشلدى جنك قلب درّاجله موسيقيه آهنك
جو بلديلر دكونه الدى آغاز قرشدى بربينه سازو آواز
طنندى اول بشارتدن زمانه بزندى قصر تختك تاج خانه
قجن ظلمت ترينه نور يغدى شهنشاه شادخرم نخته اغدى
بيردى كلدلر بكلر الولر سرايه كلد جمله طولدى بونلر
عنايت شه فرحشادى كردى برالتون كرسى قويدلر اوتردى
اقندىلر برآندن كلدى بهرام دخى بركرسه اول قلدى آرام

شه ايدرايى اتور نلر طرنلر قوكزكى بلك بنلر درآنلر
كم ايكيسى دخى برقز دلر لر يركلارين بجد ايكى دلرلر
برينه ديلمادن ورمشيدم هنرمنديله لايق كورمشيدم
برپسى كندوكلدى دلايو مرادى شكرينه دشلايو
اكاكيم وردم ايدى دشدبريله اويولده اكلدى دوران آنى بوله
قضايه بوبرپسى اودكلدى دلادى هم قل الدى بنده قلدى
بواش اسدينه اولدى خاطرى يك دكبس غابينندن حاضرى يك
دواكردم اكاورمك لكينه ارقدن قاتما درمك لكينه
بواش اسدنده يكن كلدى ناكاه اشن بيترمش ردى كلدى بومأه
اكيسينه دخى ورميشم اقرار اشمدن عاجز اولدم چارناچار
قواولولرى جمع اتمشدر بلاركسوزيني كوش اتمشدر
دديلر بوندن بودرشرعك امرى كه صوراسن بوقزدن سوزطغرى
كوكلدن قتسن كم قيله قمز قيد ارى اولدر قزك كرعمر كرزيد

بُوحالا قامكوزی ناظرانڈم انکجون بُوارادہ حاضرانڈم
قوسنی باش اروبن قلدی القش ایندیلر زهی بیرق زهی اش
بوسزلر داکه یوزیوزدیله کلدك همیشه برقلی یوزدیله کلدك
طپك هر مصلحتده دوزه براش ارسطو بولمیه برقلجه یکلش
یقندرنیلرسك هرجهتدن ارواغ المایه هرکزن مصلحتدن

قفزر قاضی بارادہ خرشید حکم کردن

بیردی قاضی القضاة سلطان برر خادم قشالر اولکی خان
ورالر صورلر قزدن بوحالی که آنك فنفسی اولاحلایی
وروبن دردقاضی پرده دن طاش ددی ایدك قزاتسون رارنی قاش
که ایشنسون بیرمشدر شهنشاه اکیدن فنفسینی طپلر اولماه
که قیلاوز انکله اوزنی جفت اصك اولماسون اولسون دیماکه فنفت
یزن خرشید اولدم قلدم مسنود برلر خادملرہ بویردستور
اچاروکیرون باش اوردلردی ارقدن بویله بر دردلردی

ترجمه

قمر کیب یرندن دردی خرشید یوویو پرده طوشه سردی خرشید
برندی پرده ارکدنده اوتردی نفتابی سوزیوزندن کوتردی
ددی ای دین الوسی اولوقاضی که سندندر رسول تکرراضی
بلرسن کورممشدر یونی کوند اشتکل ارنلویزدن اچق سوند
دلردم طپرغه قائم قریدم دلامزدم که بن آره وریدم
اتم کم قاملارادادراولك نه قیلم بن ضعیف کوچ ادرلك
جولازم ایلرایرق نه سزم وار ازندن دندراجك نایزم وار
صمرد شمدیکه فنفسین کرکدر سکاسن دیلدوکك یکوکدر
بکایك استنه یکدنبوسزکی نلیدی اولدریدی بان اولاجی
بوبن بچاره فنفسین بلروز که ایدم بن قولانی قلروز
طنف اولایکن داخی کوکسز حرارندن نه بالیروز نه بکز
عجب دشوار اشه اغزندی دوران بوایشا قالمشمدر دنك حیران
هلا شمدی ارادت اومه کلدك قوعلمی قدرك معلومه کلدك

بُغاخان بُندهٔ کم اوکدن ارشدی — کجیلا المغا بایغی دُرشدی
جهانی یقدی یقدی اردُنُدی — اتن سُردی وشهدن اوین اُنُدی
کُریدُك ینجه قیلُردی شهی مات — اگر رُخلرد کلمسه اِکی قات
جُوناکاه اول عنایت کم الهی — ارشدی الدن الدی پادشاهی
اخی ازاش دکل ای بلکلوخان — کِرِك لعبیله مات اولد بُغاخان
قسن اول اغلیایغی بُرتُرایغی — بنی انك الندن قوترایغی
سبب بولینی شه نصرتینه — بشن قویاد سلطان غیرتینه
انك ناموسینی سندُرمیایغی — بُغایغی یُردهٔ ایسندُرمیایغی
قوی صد قیله قیون قدرانی — عدو تختینی اوده یندُرایغی
غرضسُز باشنك ترکن اُرایغی — تُمن بك چاریه تنها کرایغی
هُنرمند جوان مردی شجاعی — بها سُز کمسنا بلمز متاعی
شهنشه قدردم دین جوانی — که وِرمشدُر قلیکیو نشانی
شول اك سودوك شاه عالم — که کمدُر بلمزم والله اعلم

کروبادی کیناکو آن قلسون — بنی اول خاصه ارا ارزانی قلسون
هلا اولکم هنرلرده بلندی — جهان اینجنده آدی کی بلردی
قلان تنکریلرای وفالو — نه بیلُر کمسه کمدُر بیك والو
دُشومن حالیا خیره یرالم — چلبدن ناکلرسا خوش کرالم
اشندی قاضی وخادم ملرآنی — یقینا دُندبُنلارك کمایغی
همانا پادشاها ارد قاضی — نه سُزکم کجمشیدی حالُ ماضی
کوکلده قامسُن قلسندی تحیر — فصاحت برله بُرلر قلدی تقریر
اشندی قامسینی قلدی تحسین — اگرچه کیم شادُ وکیم غمکین
همان ساعنده اول طوبن اوغلی بهرام — قلقدن دُتمدی هیچ کوکل ارام
اُتمش قارلیغی کوکلن ارتدی — خجالت ظلمتی کُندوزن ارتدی
اُروطردیوکندی خوارغمناك — یرینه وردِ قیلدی باشنا خاك
بویاکا ساچلادی شاه درحال — فرحشادیکه یعنی سن قزم آل
جوکردیلر بوردمزی جمله بکلر — کم اندن حاضر یسه اولو بکلر

بُغا خان بُندهٔ کم اوکدن ارشدی — کجیلا آلمغا بایغی دُرشدی
جهانی یقدی یقدی اُردُ دنیدی — اتن سُردی وشهدن اوین اُنلو
کُریدک بنجه قیلردی شهی مات — اگر رُخلرد کلمسه اکی قات
جُونا کاه اول عنایت کم الهی — ارشدی آلدن آلدی پادشاهی
اخی آزاشرد کل ای بلد کلوخان — کربز لعبیله مات اولد بغا خان
قسن اول اغلیایغی بز نرایغی — بنی آنک آلندن قوترایغی
سبب بولیسنی شه نصرتیه — بشن قویآن سلطان غیرتینه
آنک نا موسینی سندرمیایغی — بُغایی یُرده ایسندرمیایغی
قوی صد قیله قیون قنه رانی — عدو تختینی اوده یندرایغی
غرضسز باشنک تزکن اراتغی — تمن بک چاریه تنها کرایغی
هنرمند جوان مردی شجاعی — بها سز کمسنا بلمز متاعی
شهنشه قزودم دین جوانی — کروزمشده قیلکیو نشانی
شول آک سودوک شاه عالم — که کمدز بلمزم والله اعلم

کروبا دی کیاکو آن تلسون — بنی اول خاصارا ارزانی فلسون
هلا اولکم هنرلرده بلندی — جهان ایچنده آدی کی بلردی
قلارن تنکریلرای وفالو — نه بیلرلکسه کمدز بیک والو
دشومز حالیا خیره یالم — چلبدن ناکلسا خوش کرالم
اشیندی قاضی وخادم ملرآنی — یقینا دندبنلارك کمایغی
همانا پادشاها ارد قاریغی — نه سز کم کمشیدی حالی ماضی
کوکلده قامسن قلمدی تحمل — فصاحت برله بربرقلدی تقریر
اشیندی قامسینی قلدی تحسین — اگرچه کیم شادوکیم غمکین
همان ساعتده اول طوسن اوغلی بهرام — قلقدن دمدی هیچ کوکل آرام
آنمق قارلیغی کوکلن ارتدی — خجالت ظلمنی کندون ارندی
اروطردیو کندی خوار غمناك — یرینه ورد قیلدی باشنا خاك
بویاکا ساچلادی شاه درحال — فرحشادیکه یعنی سن قزم آل
جوکردیلر بورمزی جمله بکلر — کم آندن حاضر یسه اولو بکلر

بوشاها شول قدر سجديلر آلتون
كه اولا لتون صويندن اولديجون

دكن كم بشلدى بهرام ايچون شاه
فرخشاده مقدر قلدى الله

اشى بزكزلر تدبيراچنده
نه وردر بلمزلر تقديراچنده

جما باد اچره بهرآميجون اشوار
اشى مغرب شهيچون بيترش وار

بلر مكر ايلدى مكر ايلدى حق
كه دوشدر سركون اولدى معلق

خدا وندا سنكدر جمله قدرت
نكم كز لركزن سادر لو عبرت

بنجا ما خلفك ايشى ساكه ور من
كرو سنسز كمسنا اشر بشر من

آبا غادشمابزكيسنكلو محتاج
آلن دوتر سك اولا بشلدا تاج

بوعالمده نه سيلرسك عجايب
كرو فعلك غرايبدن غرايب

اكا كم فكر فهم وعقل ارشمز
انك وصفينه هركز نقل ارشمز

اشم اولسون تفرج يوق تصرف
كه عشق ايشنده اولز شوم تصرف

بشندم دنيدن بزدم اجاغم
بجسن قج سكا ارمز قجاغم

فرخشاد اردشلدم خوش بشارت
اولدى دوكنا اولد اشارت

فرخشاد استدوكن بولشيدى
اچى طاشى بشارت طلشيدى

بزايكى گنخداسن شه سياوش
ددى بهرامه وارك تيز اولك طوش

ايدك كوكل ملكن يخش دنسون
قوسنى قامسينك يخش دسون

حقيقتندر اشنده حق يكلز
كشى دزينه كيشى طرنق المز

اگر تكرى سكا چتمش اولديدى
ايز مقليمه كم درمان بليدى

سكا ظلم ايمدوكم سن بلرسن
قودن عدلى روشن بلرسن

ولكن امر تقديرى خدايى
ايدر بربرندن هر جدايى

ارشمز عقلى وفكرى كشبنك
كه بنجه نجون بيله اشينك

اكى كوزم سن اوغلم سن حريفم
عزيزم يارمو خاصم شريفم

بر اوغلم كر اوليسه بر سنى سن
اكى كوزم بلورم ايكى كوزبن

بزملا غيبدن يلنمه شادا ولد
يوز بقما بوحاله خوش نهاد اولد

اكشر طونلر ايو آنلر اعزيز
وريبيدى قوطوس اغلنه تيز

دخى قول لر قوا وشلر اريلر
قمو قبر قلو طكسوق پروى لر

وِرِ بِسِیدِی اُکُش لُطفِ اِندِی سُلطَان — کِ تَا بَهرَامُك اُولَا کُو کِل خَدَمَات
کِ دُوسَم گُندُنُك قَومِی تَمَامَت — دِرِیلِب دِیدِلَر اُولغِل سَلَامَت
جُو عُمرُك بَخنُك اُولَا جُوغ مُحکَم — سَن آبَا هِیچ خُرشِید اُولِیَا کَم
فَلَانِی عِشقُك اُودِی هِیچ غَارَت — بِز اَندَن اَکلَمَا دُق بِر اِشَارَت
کِ اُولَا کُو کِل آوِینَه دَلِیل اُولَ — بِلِیدُك کِم سَنِی فَلدِی خَلِیل اُولَ
بِرَا کُوچُون اُولَا لَر جَاندَن اَبرُو — کِ اُولَدَاخِی اَنکُجُون اُولَه صَبرُو
حَقِیقِی اُولِیَا اُولِیَا یَارِجَایِنِی — کِ سَن آنِی سَوَاسِن اُولَ فَلَانِی
کِچَندَن کِچ اَرَا غَیرَت کَرَکدُر — کَس اُولَ قِیزُك سُنُونِی دِیمَه دَکدُر
دِلَارُزکِم دُتَاسِن سُنزکُو مُن — سَفَر قِلدُکِم اَچِیلَا کُن لَرُون
شَهِنشَاهدَن بُکُن دَستُور اَلَا لُم — مَلَایِکَه کَلِکَا مَشغُول اُولَالُم
طُلُودُر مِصرُ شَامَ آخِر کُن لُجُوق — کِمَا اُولسُون دِیَاسِن کِم دِیَا یُوق
کِدَه بَشدَن بُوسُودَ آبِی کِمَا لُم — نِچَا بِر اَصسُن غُوغَا کُمَا لُم
اِجَازَت اَلدِ شَهدَن شَاهِ بَهرَام — شَهِنشَاهَ اَندِ چُق اِنعَامُ اِکرَام

کُنلَدِی کِندِ اَنلَر قَالدِی بُنلَر — دُکُن شَادِ یلغِینَا طَالدِی بُنلَر

عَرُوسِ کِفرِ وَحشَاد

وَحشَاد اَیلَر یدِی خُوش دُکُونِی — اُرُردِی دُشمَنِ اِچِینَه دُکُونِی
عِنَایَتشَاه هَم صَفدُوج اِندِی — اُرُونِی اُدَتَه آنِی اُوج اِدِندِی
نَه اَکسُك وَارسَه بِندِی اَرَادَه — اِرِشدِی اُولِ اِیکِی شِنکُل مُرَادَه
مُرَادَه اِرکُرَای سُلطَانِ عَالَم — دُکَالِی نَامُرَادِی وُنِنِی هَم
قَوِیَه اِستَدُوکِن وِیرِجِی سَن — بُکَلمِشلَارَه فَرِیَادِ اِیرِجِی سَن
جُوخُوش لَشدِی اَرَادَ دَایَه اِیلَه — کَی اُولَلدِی اُولُوسرَمَایَه اِیلَه
چُو اُولدَن کَاهدَه مَقبُول اُولدِی قَامُو — دُعَایَه شُکرَه مَشغُول اُولدِی قَامُو

وَه وَه صِفَتِ قُدرَتُ اللهِ

بِلُك اِی دِکلِینلَر اَکلِینلَر — بُوطَکسُق دَاسِنَانِی دِکلِینلَر
چَلَپ بِز تَنکِرِدُن کِم قُدرَتِی چُوق — اُرَانسُون قُدرَتِینُك عِبرَتِی چُوق
هَزَارَان یِل هَزَارَان دِیلَه قُولُ — گَاتُك وَصفِینَه قُولَ اُولَه مَشغُول

اکراولسه انلك وصفینه مشغول

شکایکزکه بر دریای آدم — این صندی و اولدی برمغزم
بودریانك اوجی وارازگرجق — دوکم بردکزدرکم دیبوق
هزاران بك جهان جان ازکان — تمامت بوداکزدانك حیران
دکن لرکز اولر اولسه مرکب — یزلسا تنکرنك وصفی مرتب
قوقویا اولهدریابیابان — بلنمایه بوسوزاحدپایان
انك تقریرنا تحریرادشمز — انك تقدیرنا تدبیرادشمز
اکرتدبیره هرفعل اولسدی طوش — قوزینی الدریدی شه سیاوش
صقنمایکله کرسقلنسدی اولمز — فرحشاد اولدمایلمازدی یولمز
چری وزورلاوارمیسه درمان — مرادین بولمش اولیدی بغاخان
اکریارا اولسه خلق جهدلارام — الکدمش اولیدی یاربهرام
حسددن جق شمکدن بتسدی اش — وزیری نابی بصمزدی تشویش
اوزمقدن کسنه اولسه نومید — اولشمزدی فرحشادیله خرشید
قلندن کرچه تنکری بیلی یعنمز — وارای عاقل بوسرّه بیلو صغمز

کاك کم عشقی یوقدر جانی یقدر — انك کم جانی یوق ایمانی یوقدر
حقیقی عشق اکر اولمزسه حاصل — مجازی عشقدن آخر اولهغافل
که یوزدن نسانا طوبین سن — کانکدن یقینه اویسن سن
بوزدن بوسوزدن
ریا جون بوندن اخلاصك یلیدن — اترمه ازکی یولده اولیدن
یلانی کرچکیجون سیلمك وار — ولی کرچك یلانجون فتی عار
حکایت که بوکن بن بونده دوزدم — کوزل معنی زینه انجو دزدم
نچا مایزمشم چکین کوکلك — نه بیلم بن یلنمیدریه کرچك
مثالیرجون معانی کرچکینه — بزه آنك یلانی کرچکینه
یلانکم صلح اجوندرنك اکرینك — شوکن چکدن یك اولاکم قپاجك
بزم مقصود من معنی یزیدر — اکرچه صورتا صورت سزیدر
جوندن باکه طغدی بکر معنی — یرشمن باکه هر صورتده معنی
برزجوهر بویوزه خرج قلدم — ولی درجن کوکلده درج قلدم
که معنینك جمالی کسترسه له — سچولایم انی اول جوهر یله

اِشیدَنلَرْدِیاسا باشْ مَنظُورْ — کَرَنلَرْاُوقیه نُورٌ عَلیٰ نُورْ

اَکَرْحَقْدَنْ کَلُوْاُولسَه تَجَلّیْ — کِه قیلَه کُوکُلَه هَرْدَمْ تَجَلّی

اِلٰهی نَامَهْ اَیدَمْ قَلَمْ اِنْ — سَوِندُورَمْ سَنَا بِینِكْ رَوَانْ

بَجُونْ شَادْ اُولَیا جَانلَرْسَرَاسَرْ — چُونْ اُولاسُونلَرُمْ نَقْشُمْ یَکْتَرْ

مُنَقَّشْ سُوزْاُولیَحْقْ یُخْسَه مُشْتَاقْ — اِکی تَنْ بِرَارَادَه اُولْزِرَمَاقْ

بِنِی بُویلَه بِیرْمِشْ دُرُرْ مَلِكْ خُو — کِه نُورِنْ اَرْتُرُرْ کُولَكْ کُزْکَصُو

بَسْ اُولْ یُزْدُرْ هَمِیشَه سَاکِه مَنظُورْ — کِه بَقْدُجَه طُلَا کُو کُلَكْ کُزْکَنُورْ

خُدَایَا قَادِرَا پَرْوَرْدِگَارَا — شَهِنشَاهَا عَزِیزَا کِرْدِگَارَا

دِلُومْزْ یَشْغِلْ مَعْنِی سُزَنْدَنْ — کُنُومْزْ مَعْنِی یُزَنْدَنْ

تَمَامْ شُدْ خُرْشِیدْ نَامَه

بِحَمْدِ اللّٰه کِه بُو خُرْشِیدْ نَامَه — تَمَامْ اُلْدِی اَلْمِدَنْ دُشْدِ خَامَه

بُونِی یَرْشَرْ کِیمِی قِلْدُمْ عِمَارَتْ — کُزَنْدُمْ قَنْدَه کِه وَرْسَا خَسَارَتْ

بُو شَهْرِسْتَانِ نِلغْ آدِی ثَابِتْ اُولْدِی — اِچِی وُطَاشِ هَرْجِنْسِیلَه طُلْدِی

دِدُوکُمْ بَیْتْ یَعْنِی تُرْکَجَه اَوْدُرْ — چُوقْ اَوْبِرْیِرْدَه شَارْلَرْدَنْ کُوْدُرْ

بِلُرْسِنْ شَهْرِكْ آوِی دُرْدْ کُلْدُرْ — اَکَرْ کِیمِ کِیمِی اُزْدَکْلْدُرْ

کِمِی یُکْسَكْ مُنَقَّشْ طُبْطُلُوخُوشْ — کِمِی سَادَه اَشَاچُقْ اِیچِه بَمْ بُوشْ

کِمِینْكْ قَاپُوسِنِی اُوکَنْدَه کُلْنَارْ — کِمِینِی بُورِمِشْ چَبْ چُورَه دِیوَارْ

اَکَرْ شَهْرِمْدَه وِیرَانْمْ بَلَاسِزْ — دَخِی وِیرَانْ قَجَانْمْ بَلَاسِزْ

کَزِی کُرْمَانْزْكْ اُوزِی بِکْلِرْ فَدَرْ — سُزِی کِیمْکَلْمَكْ کِیمْکَلْمَکْدَرْ

بُزِلْمِشْ تُرْكْ اَوِینَه نَا عِمَارَتْ — عِمَارَتْ دَنْدَنْ کَلْمَکْ کِیمْدِرْ عِمَارَتْ

طُلُوکْدِی کُوکُلْ بُو شَهْرِ اَشْوَاقْ — بَسْ آدَنْ وَرْدِ شَهْرِسْتَانِ عُشَّاقْ

اَکَرْ تَکْلِیفِسَه بُو آدْ عَامَه — لَقَبْدُرْ دِیلَرْ خُرْشِیدْ نَامَه

چُو عَاشِقْلَرْ قُوحَیْرَانْ کِرَکْدَرْ — اَوِی کُوکْلِی بِکِی وِیرَانْ کَرَکْدَرْ

اِلَمْ تُرْکَدُرْ بِلَمْ دُرَکْدُرْ دِلْ اَنَاتْ — اَکَرْچِه تَاتْ دِلْدِه وَرْدُرْ رِیَاتْ

وَلَیْکِنْ رُومْ اِلِینْكْ قَوْمِ یِکْسَرْ — اِینَغْبْ تُرْكْ دِلِینِی سِیلَشْدُرَرْ

دِرَمْ بَنْ سِیلَشَمْ عَاقِلْ بِلَنْجَه — سُزِی هَرْ قَوْمِلَه دِللُو دِلَنْجَه

کُپت دِلدُر بُودِیلی اِرْدِم چُق — اَغَدُرْ یاخُوطاشدُر لَذّتی یُوق — بُوعِشقُك سُزلَری داخی هَمانْدُر — بِرِی یُرُوذسایُوزی دَرکَمانْدُر

صُوقدُرطادِیقدُرطُوزیقدُر — یَوانْدُرلَذّتِی واُوزیقدُر — کِشی شَرح ایلَماکَه بُلسه چاره — اُولدُرقَصدِی مَیلِی اِختِصاره

بَلدُرمَزاصِلِ فَصلِی یُونِ یُوشِی — بِلِنمَزفَقِیدُرنا خُوشخُوَیشِی — دِیُورَك کِیدَرالدَن اِختِیاری — سُزی تَطوِیلِ اِدَرلَرا اِضطِراری

صِغِندُم قامِسِیلَه نَکسَیابَن — قَوِی اِخلاصِمِیلَه بِیِ دِیابَن — نَدگلُوجُودِرسَك دِرکِه کُلدُر — اُرُونِی اَصدَن حالِی دِگلدُر

کِتابِیِ دُزمَکاآغازِقِلدُم — مَعانِی چَرخِنه پَروازقِلدُم — اَگَرتُرکِی دِیُبِ یَرمَزلَرِیسا — جُغِندَن اوشَنُبُ اَرمَزلَرِیسا

دِلُومَه لَذّتِ اِرْدِی جانِ یُرَندَن — سُزُومَا طُوزِ اَگلَدِی جانِ سُزَندَن — کِه بَشدَن باشه بُوشَهرِی کُرالَر — تَفَرُّج کاهِنی یَرَبِ صُرالَر

کُوکُل خُرَج ایلَدُوم جانِ اِرَتدُم — یَرادَن یارِ قِلدِی یارِ یَرتدُم — کُزِ اِرْدُجَه کُوزَللَر کُورَلَربکَر — کِه اِرمَا یابُلاَرُك لُطفِنافِکَر

سَرَاسَر نَظمَه کَلدِی بُوحِکایَت — اَگَرچه مَعنِیا یُقدُر نِهایَت — غَرَض خُوبُك جَمالِیدُر کَمالِی — کَرَك تُرکِی طُوَن اُولسُون کَرمَغالِی

یَحُوذ طَوقِ دُوتَلَر صاحِبِ نَظَرلَر — سُزا اُوزَندُوغِنَه کُوتَه نَظَرلَر — یُزَندَن حُورِیلارُل بَرقِ اُورانُور — کِزِی اُولِ بُزدَن اولاجاهِل کُودُر

وَرُك اِیِ بِیِ خَبَر مَعذُورسَنَدُك — بُودَگلُو بِلمِیَا مَغرُورسَنَدُك — دِیالَر اِیِ خُدایا بَاكُ خَلّاق — بُوشَهرِسُتانَدَگلُدُر اِلّا اِیماق

سُزاکِیسا کُوکُل یُزِیذکُدُکُوز — بُلُرُ اَلبَتَده جِدّ اَیلَرسُزاسُوز — نِظامِیِ خُسرَوِی شِیرِین بُیُردِی — شَکَرپِیدِی سُزِی شِیرِین بِیُردِی

سَوُوسُزلارِنَك مِثلِی بُجُیدُر — کِه آزِی اُوکسُوزلارِ اَنجِیدُر — جَلَب خُشنُودُ شادُ اُولسُون رَوانِی — غَرِیقِ رَحمَتِ اِنسُون جاوِدانِی

بِحاکِم سُوجِیِ شَخصُ اَزاِچمِ دِیدِن — چَخَرمَستُ اُولسَه بِلمَزاُولدَعَن شِیدِن — حَقِیقِی حِکمَتِ اِسّی خُواجَه عَطّار — مَعانِی گَنجِ مَستُ اُولپِیرِ دِینَدار

بو عالمده بیرذی خسروی کل — که قاموسنی خجلذر خسروی کل
انك سوذی دخی سن لذ شهی دذ — سزا اهل جمله الذن اول مهیذ
امینی دیندی و امجدی صدق — مقامی اولسون انك مقعد صدق
چو موسی کیبی سوز کلدی الندن — ید بیضا کرندی طاقدن لندن
بلاذك کوهرینه اوکرنن کوز — دنایی کوکجه بنجق کرکمکا کوز
تماشا ایلین شهر کلایی — بکنمز اولدکنا و کلستایی
بنم کلزاری قلعنل تماشا — کلف یوزلر کراسن کز تماشا
بدق کم بوندی دیکه بشلدم بن — کلن اجماق کلندن اشلدم بن
یمیشن قنقی دیری یسه اولمز — بویله آچلن کل بلکه صلمز
طشن کوزب مکده قلمه جانی — اچنده دذ صفا و جاودانی
که باغی بیله وضع الذی دکنلر — که دیواری انك دیدذ دکنلر
کیشن مصطفا الق پایته زه — دی جنت یلیدر بلمکاره
سعادت قنق شخصا کم صلاقول — بکن انلر دن اچمق باغنه یول

کل ای جنت کلینك بلبلی سن — تقولا بردکندن برکلی سن
سوینالم کلالم کل لری یلا — تونم قیللم بلبل لری یلا
دذالم باغموزی شاد اولالم — اذالم کولمن آزاد اولالم
طدقدن طادلم قندنباتی — اغزدن اچلم آب حیاتی
روان ایلنده تغییر اولیا لم — دبالك دیرلا لم اولیا لوم
ایاغ ارذر بزا هن شوم ارجل — چکالوم بو الملودنیدن الم
الورز او لم المزدن الکذب — بو حالی هر دغل بلمزدن اوکذن
نه دللو دیرلا لم شول قصدم — که هر کون بنا الورز بر نفسدم
ندا لم چرخ الندن جانه کلدی — فراغت خمزن اچ پیمانه کلدی
جهاندن هرنه خوش اسدایه جانك — قوسندن فراغت بکذر انك
بلاغت کردلرسك اول فراغت — فراغت دن اولر سزده بلاغت
بچا ماهر براشده برکشی وار — بواش انك دکلدر کم اشی وار

انکجون اشبو اشدن المدم بن — که عالمدن فراغت اولمدم بن
بو ذهیله حقیقت بیلرم بن — صناعت شعرادنمک باکه قلدن
نجا بولمز میسا ازمدم بن — طغلدم گندروی دیرمدم بن
اکی بشدن بنم اصلم اولودر — قوسی دولت اسی بخشلودر
اراغ اولدم یقین اولسم دیکه — یوی قلدم یری بولنم دیکه
قوی علم ایسی فاخر بکلریدی — سلاطین تخننه زیور لریدی
وروراق بن چوره چکدم اردم — که دیر ندیکه داخی غم قوردم
تمامی بذل فضل ایسی مسلمان — تمامی خیر احسان ایسی انسان
ارق منزل یول ایسز بلدشم یق — بو یلدا آلم آلن قولدشم یوق
حقا کتدی بلر ایلک لریله — بن اوش قلدم جهانک یکلریله
نه قیلم بیلیم دن ماندی قالدم — نه صال وارنا کی عمادندی قالدم
عجب حالدر بولردن دایم ای یار — بکا فخر اولدی اندن بلا عار
مثل دن غرق اولیجکم صلر قولا — دکالی چورو چو یا یاپشر اولا
بهر حال اولدم نومید بابی — که نومید ایلمن امید واری
قلوبی چنکی صالدم بن دعاجی — الو ماکرمش اولدی شعر اغاجی
چلبدن کرا ولر سبر عنایت — که ایره وقتما اندن هدایت
اکا آصیل قالدم چاره ناچار — کمر ایدن بلمنم بودرده یمار
خدایا قامیا توفیق سندن — کوکللن شکنه تصدیق سندن
اول اغاجک کردون بندی هم — کبی کم دکلدر انجه محکم
چو شمدی الیه یقلشدی یاشم — نجون بن دکیا بن یمسه یاشم
معانی یغمرندن کراچا صو — که بوکک اول صلار بلادنا خو
ولی لطفک چندن کوکلم المز — اکش کلمکدن اوش اغزم یلمز
اما رزبن که ازدا کی اولابرک — جوآلم اول بداغی ایدمز ترک
امیدم وردبالک کلدراسن — که بودم اغلریم کلدراسن
وکر نی تن فسرده جان خطرده — نسانا قالمشدر ماحضرده
بلودم بیدبز سکسن طقزده — که تخت ارمیشدی خرشید کزده

بلق صولاریزندهٔ اویسریدی قوادا کزدبندن قیزیدی
قونلر قوزلارین صالمشیدی بنک ایراك ترجیع اولمشیدی
طوطی کلمیش طرنا کمشیدی ابابیلك قنادی یمشیدی
چکلر بصمشیدی هزبلغی صنرغی غنچه سندن کل طداغی
چوزاله لاله لوسچردی صباق کل یزندن چاناچردی
چویغمورن دکردی آبنیسان الان آغو بلردی ایجو عمان
تبسم قیلدی نسترن کل ترنم دوزدی دلو بلبل
کزل لرباغ صحرا طولمشیدی جهانی صنکه اچاق اولمشیدی
هزار مقلی اقرصنکم فراوان ذمرت ارغ اچنده آب حیوان
سحر دوستلار له تمدم دمیدی کجه هرسره تمدم تحرم ایدی
ربیع الاخرك آخرظاهر بوحرشیدنامه اولدی قل آخر
سن ای حق کم تم آخرسن تم اول بنی برعالمه قلغل مبدل
کم انك اولینه المیاوك کمسنه آخرینه بلمیاصوك

یزانی وفیانی ودرای ایشب بودکزدن درسزانی
الهی فضلکیله برلعاغیل بلاری رحمتك برله سعاغیل
مرادم بنجه سن لردن دعادر دعادر اولکه هردرده دوادر
انکجون چکمشم دن درلو زحمت دیالرجانکا شیخ اوغلی رحمت
بنی هرکم دعایله اکا اولی خدایا لطف رحمت فل کا بولی

اگر بن عاصیوذ رحمت سنکدر
وکر بن سچلوذ مروت سنکدر

حرره حسین زداود غفرالله لوالدیه ولمن الیهما والیه
ولسائر المسلمین والمسلمات والمؤمنین والمؤمنات
والحمدلله رب العالمین تحرر فی
اوائل شهر ذی القعده سنه اثنتین
وثمانین وثمانمایه

3116

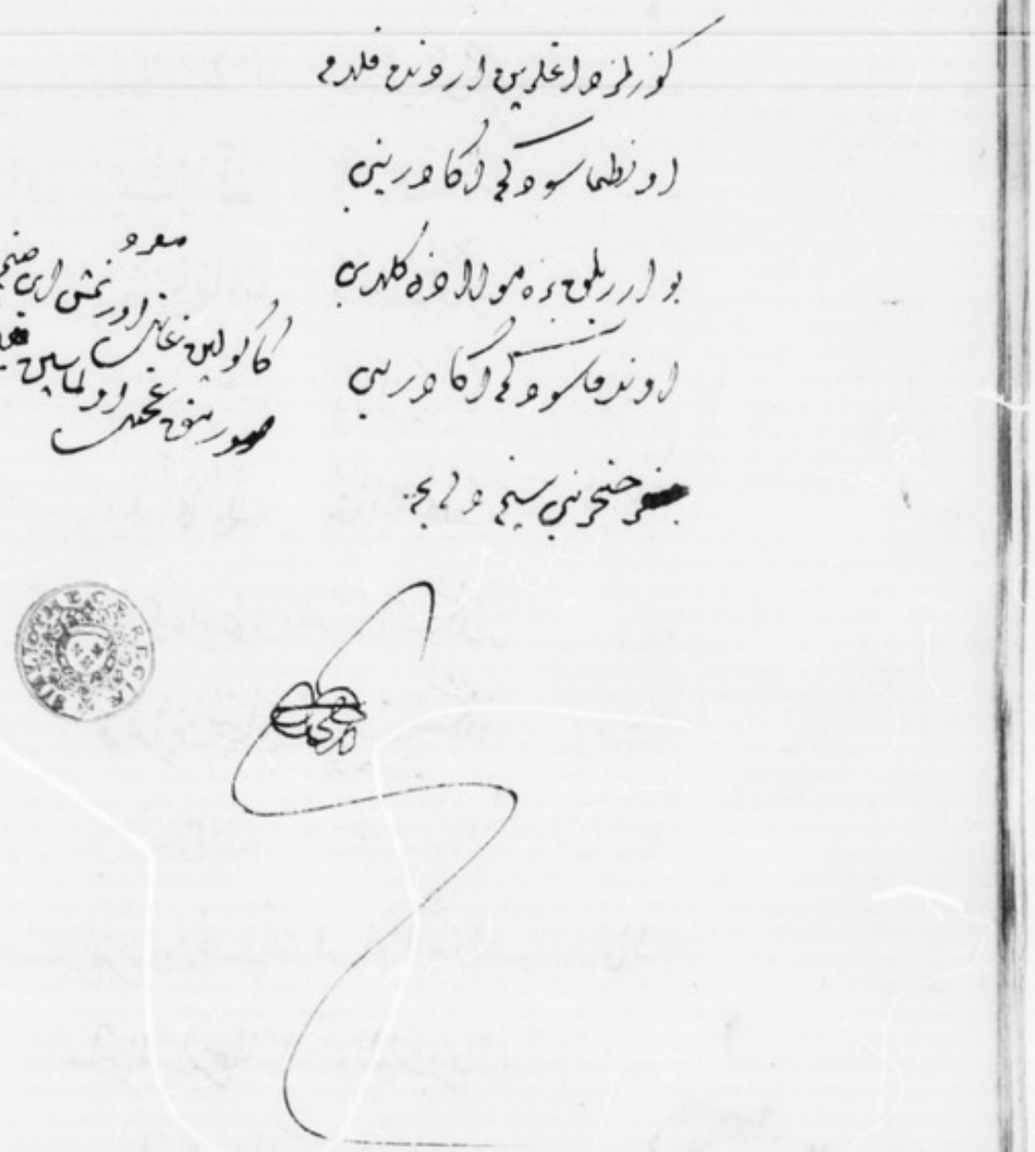

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU

	Öğrencinin Adı Soyadı:	**EVET**
	Kapak	
1	Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?	
2	Kapaktaki ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?	
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?	
	İçindekiler	
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?	
6	Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?	
7	Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?	
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?	
	Giriş	
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?	
10	İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?	
	Özet/Abstract	
11	Kılavuza uygun mu?	
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?	
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?	
	Kaynakça	
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?	
16	Kaynak formatı kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?	
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?	
	Atıf Yöntemi **APA 7** ☐ **CMS** ☐ **İSNAD** ☐	
	Genel Değerlendirme	
18	Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?	
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?	
20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	
21	Sayfa kenar boşlukları ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?	
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	
25	Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	

Danışman: Doç. Dr. Bünyamin TAŞ

İmza